

Grozījumi:

28.09.2005. likums / LV, 156 (3314), 30.09.2005. / Stājas spēkā 01.10.2005.
19.01.2006. likums / LV, 17 (3385), 27.01.2006. / Stājas spēkā 01.02.2006.
21.12.2006. likums / LV, 207 (3575), 29.12.2006. / Stājas spēkā 01.01.2007.
17.05.2007. likums / LV, 91 (3667), 07.06.2007. / Stājas spēkā 21.06.2007.
22.11.2007. likums / LV, 199 (3775), 12.12.2007. / Stājas spēkā 01.01.2008.
19.06.2008. likums / LV, 104 (3888), 09.07.2008. / Stājas spēkā 23.07.2008.
29.06.2008. likums / LV, 107 (3891), 15.07.2008. / Stājas spēkā 29.07.2008.
12.03.2009. likums / LV, 51 (4037), 01.04.2009. / Stājas spēkā 01.07.2009.
11.06.2009. likums / LV, 100 (4086), 30.06.2009. / Stājas spēkā 14.07.2009.
16.06.2009. likums / LV, 100 (4086), 30.06.2009. / Stājas spēkā 01.07.2009.
14.01.2010. likums / LV, 19 (4211), 03.02.2010. / Stājas spēkā 04.02.2010.
21.10.2010. likums / LV, 178 (4370), 10.11.2010. / Stājas spēkā 01.01.2011.
08.07.2011. likums / LV, 117 (4515), 28.07.2011. / Stājas spēkā 11.08.2011.
24.05.2012. likums / LV, 92 (4695), 13.06.2012. / Stājas spēkā 01.07.2012.
15.11.2012. likums / LV, 189 (4792), 30.11.2012. / Stājas spēkā 14.12.2012.
20.12.2012. likums / LV, 6 (4812), 09.01.2013. / Stājas spēkā 01.04.2013.
10.01.2013. likums / LV, 21 (4827), 30.01.2013. / Stājas spēkā 13.02.2013.
14.03.2013. likums / LV, 61 (4867), 27.03.2013. / Stājas spēkā 01.04.2013.
23.05.2013. likums / LV, 112 (4918), 12.06.2013. / Stājas spēkā 27.10.2013.
05.09.2013. likums / LV, 183 (4989), 19.09.2013. / Stājas spēkā 20.09.2013.
12.09.2013. likums / LV, 187 (4993), 25.09.2013. / Stājas spēkā 01.01.2014.
19.12.2013. likums / LV, 252 (5058), 28.12.2013. / Stājas spēkā 01.01.2014.
29.05.2014. likums / LV, 113 (5173), 11.06.2014. / Stājas spēkā 25.06.2014.
16.10.2014. likums / LV, 214 (5274), 29.10.2014. / Stājas spēkā 01.02.2015.
15.01.2015. likums / LV, 11 (5329), 16.01.2015. / Stājas spēkā 01.02.2015.
29.01.2015. likums / LV, 29 (5347), 11.02.2015. / Stājas spēkā 25.02.2015.
08.07.2015. likums / LV, 140 (5458), 21.07.2015. / Stājas spēkā 01.11.2015.
12.11.2015. likums / LV, 235 (5553), 01.12.2015. / Stājas spēkā 02.12.2015.
18.02.2016. likums / LV, 48 (5620), 09.03.2016. / Stājas spēkā 23.03.2016.
Satversmes tiesas 29.04.2016. spriedums / LV, 85 (5657), 03.05.2016. / Stājas spēkā 03.05.2016.
23.11.2016. likums / LV, 241 (5813), 10.12.2016. / Stājas spēkā 01.01.2017.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Kriminālprocesa likums

A daļa. Vispārīgie noteikumi

1.nodaļa. Kriminālprocesa pamatnoteikumi

1.pants. Kriminālprocesa likuma mērķis

Kriminālprocesa likuma mērķis ir noteikt tādu kriminālprocesa kārtību, kas nodrošina efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu un krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

2.pants. Kriminālprocesa tiesību avoti

(1) Kriminālprocesu nosaka Latvijas Republikas Satversme (turpmāk — Satversme), starptautiskās tiesību normas un šis likums.

(2) Piemērojot Eiropas Savienības tiesību normu, ņem vērā Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, bet Latvijas Republikas tiesību normas piemērošanā ievēro Satversmes tiesas spriedumā sniegto attiecīgās normas interpretāciju.

(3) Citas valsts kriminālprocesa normas var piemērot tikai starptautiskajā sadarbībā uz ārvalsts motivēta lūguma pamata, ja tas nav pretrunā ar Latvijas kriminālprocesa pamatprincipiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

3.pants. Kriminālprocesa likuma spēks telpā

Kriminālprocesa likums nosaka vienotu procesuālo kārtību visos kriminālprocesos, kurus par Latvijas jurisdikcijā esošiem noziedzīgiem nodarījumiem veic tam pilnvarotas personas.

4.pants. Kriminālprocesa likuma spēks laikā

Kriminālprocesa kārtību nosaka tā kriminālprocesa tiesību norma, kura ir spēkā procesuālās darbības izdarīšanas brīdī.

5.pants. Likuma piemērošana starptautiskajā sadarbībā

Starptautiskajā sadarbībā var piemērot ārvalsts motivētajā lūgumā norādīto ārvalsts tiesību normu, papildus nepārbaudot tās spēkā esamību.

2.nodaļa. Kriminālprocesa pamatprincipi

6.pants. Kriminālprocesa obligātums

Amatpersonai, kura pilnvarota veikt kriminālprocesu, ikvienā gadījumā, kad kļuvis zināms kriminālprocesa uzsākšanas iemesls un pamats, ir pienākums savas kompetences ietvaros uzsākt kriminālprocesu un novest to līdz Krimināllikumā paredzētajam krimināltiesisko attiecību taisnīgam noregulējumam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

7.pants. Apsūdzība kriminālprocesā

(1) Ja šajā likumā nav noteikts citādi, kriminālprocesu veic sabiedrības interesēs neatkarīgi no tās personas gribas, kurai nodarīts kaitējums. Apsūdzības funkciju kriminālprocesā valsts vārdā īsteno prokurors.

(2) Par Krimināllikuma 130.panta otrajā daļā, 131., 132., 136., 157., 168., 169. un 180.pantā, 185.panta pirmajā daļā, 197.pantā, 200.panta pirmajā daļā un 260.panta pirmajā daļā paredzēto nodarījumu kriminālprocesu uzsāk, ja saņemts tās personas pieteikums, kurai nodarīts kaitējums. Kriminālprocesu var uzsākt arī tad, ja nav saņemts pieteikums no personas, kurai nodarīts kaitējums, ja šī persona sakarā ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem pati nespēj īstenot savas tiesības.

(21.10.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.03.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

8.pants. Vienlīdzības princips

Kriminālprocesa likums nosaka vienotu procesuālo kārtību visām kriminālprocesā iesaistītajām personām neatkarīgi no šo personu izcelsmes, sociālā un mantiskā stāvokļa, nodarbošanās, pilsonības, rases un nacionālās piederības, attieksmes pret reliģiju, dzimuma, izglītības, valodas, dzīvesvietas un citiem apstākļiem.

9.pants. Kriminālprocesuālais pienākums

(1) Uzsāktā kriminālprocesā ikvienas personas pienākums ir izpildīt kriminālprocesa veikšanai pilnvarotās amatpersonas procesuālās prasības un ievērot likumā noteikto procesuālo kārtību.

(2) Procesuālās prasības tiesiskuma un pamatotības apstrīdēšana tiek veikta šajā likumā noteiktajā kārtībā, taču tā neatbrīvo no šīs prasības izpildes pienākuma.

(3) Tiesības uz izņēmumu no šā panta pirmajā daļā noteiktā pienākuma pildīšanas ir tikai tām personām, kurām noteikta kriminālprocesuālā imunitāte.

10.pants. Kriminālprocesuālā imunitāte

Kriminālprocesuālā imunitāte pilnīgi vai daļēji atbrīvo personu no piedalīšanās kriminālprocesā, arī no liecību sniegšanas un dokumentu un priekšmetu izdošanas, aizliedz vai ierobežo tiesības veikt tās kriminālvajāšanu, piemērot pret šo personu piespiedu līdzekļus, kā arī iekļūt un izdarīt izmeklēšanas darbības tās valdījumā esošajās telpās.

11.pants. Kriminālprocesā lietojamā valoda

(1) Kriminālprocess notiek valsts valodā.

(2) Personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, cietušajam un viņa pārstāvim, lieciniekam, speciālistam, ekspertam, revidentam, kā arī citām personām, kuras procesa virzītājs iesaistījis kriminālprocesā, ja tās neprot valsts valodu, procesuālo darbību veikšanas laikā ir tiesības lietot valodu, kuru šīs personas prot, un bez atlīdzības izmantot tulka palīdzību, kura piedalīšanos nodrošina procesa virzītājs. Pirmstiesas procesā izmeklēšanas tiesnesim vai tiesai piekritīgu jautājumu izlemšanā tulka piedalīšanos nodrošina izmeklēšanas tiesnesis vai tiesa.

(2¹) Personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ja tā neprot valsts valodu, ir tiesības lietot valodu, kuru šī persona prot, un tikšanās laikā ar aizstāvi bez atlīdzības izmantot tulka palīdzību, kura piedalīšanos nodrošina procesa virzītājs, šādos gadījumos:

- 1) lai sagatavotos pratināšanai pirmstiesas procesā vai iztiesāšanai tiesas sēdē;
- 2) lai sastādītu rakstveida sūdzību par kriminālprocesu veicošās amatpersonas rīcību vai nolēmumu un procesuālā piespiedu līdzekļa piemērošanu, grozīšanu vai atcelšanu;
- 3) lai sastādītu dokumentu, kas nepieciešams lietas iztiesāšanai rakstveida procesā;
- 4) lai sastādītu apelācijas vai kasācijas sūdzību.

(2²) Personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību un kurai ir piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, šā panta 2.¹ daļā minēto tiesību īstenošanai tulka piedalīšanos nodrošina attiecīgā ieslodzījuma vieta.

(2³) Kārtību un apjomu, kādā šā panta 2.¹ un 2.² daļā minētajos gadījumos tiek nodrošināta tulka palīdzība, nosaka Ministru kabinets.

(3) Kriminālprocesā iesaistītajai personai, kura neprot valsts valodu, likumā paredzētajos gadījumos izsniedzot procesuālos dokumentus, nodrošina to tulkojumu personai saprotamā valodā.

(4) Amatpersona, kura veic kriminālprocesu, var veikt atsevišķu procesuālo darbību citā valodā, pievienojot procesuālā dokumenta tulkojumu valsts valodā.

(5) Kriminālprocesā citā valodā saņemtās sūdzības tiek tulkotas valsts valodā tikai nepieciešamības gadījumā, kuru nosaka procesa virzītājs. Procesā virzītājs nodrošina citā valodā saņemto apelācijas sūdzību un kasācijas sūdzību par tiesu nolēmumiem tulkojumu valsts valodā.

(6) Šā panta nosacījumi par personas tiesībām lietot valodu, kuru šī persona prot, un bez atlīdzības izmantot tulka palīdzību attiecas arī uz personām, kurām ir dzirdes, runas vai redzes traucējumi. Šādām personām, likumā paredzētajos gadījumos izsniedzot procesuālos dokumentus, nodrošina šo dokumentu pieejamību tām saprotamā

valodā vai veidā, ko persona spēj uztvert.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 23.05.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

12.pants. Cilvēktiesību garantēšana

(1) Kriminālprocesu veic, ievērojot starptautiski atzītās cilvēktiesības un nepieļaujot neattaisnotu kriminālprocesuālo pienākumu uzlikšanu vai nesamērīgu iejaukšanos personas dzīvē.

(2) Cilvēktiesības var ierobežot tikai tajos gadījumos, kad to prasa sabiedrības drošības apsvērumi, un tikai šajā likumā noteiktajā kārtībā atbilstoši noziedzīgā nodarījuma raksturam un bīstamībai.

(3) Piemērot ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, pārkāpt publiski nepieejamas vietas neaizskaramību, korespondences un sakaru līdzekļu noslēpumu drīkst vienīgi ar izmeklēšanas tiesneša vai tiesas piekrišanu.

(4) Amatpersonai, kura veic kriminālprocesu, ir pienākums aizsargāt personas privātās dzīves noslēpumu un komercnoslēpumu. Ziņas par to drīkst iegūt un izmantot tikai tad, ja tas ir nepieciešams pierādāmo apstākļu noskaidrošanai.

(5) Fiziskajai personai ir tiesības pieprasīt, lai krimināllietā netiek iekļautas ziņas par šīs personas pašas vai tās saderinātā, laulātā, vecāku, vecvecāku, bērnu, mazbērnu, brāļu un māsu, kā arī tās personas, ar kuru attiecīgā fiziskā persona dzīvo kopā un ar kuru tai ir kopīga (nedalīta) saimniecība (turpmāk — tuvinieki) privāto dzīvi, komercdarbību un mantisko stāvokli, ja tas nav nepieciešams krimināltiesisko attiecību taisnīgai noregulēšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

13.pants. Spīdzināšanas un pazemošanas aizliegums

(1) Kriminālprocesā nevienam nedrīkst pazemot, šantažēt, spīdzināt vai draudēt ar spīdzināšanu vai vardarbību, vai arī lietot vardarbību.

(2) Ja persona pretojas atsevišķas procesuālās darbības veikšanai, kavē tās norisi vai atsakās pienācīgā kārtā pildīt savu procesuālo pienākumu, tai var piemērot likumā konkrētās procesuālās darbības nodrošināšanai paredzētos piespiedu pasākumus.

(3) Lai pārvarētu personas fizisku pretošanos, procesuālās darbības veicējs vai, pēc viņa uzaicinājuma, valsts policijas darbinieki izņēmuma gadījumos var piemērot fizisku spēku, nevajadzīgi nenodarot sāpes šai personai un nepazemojot to.

14.pants. Tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā

(1) Ikvienam ir tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tas ir, bez neattaisnotas novlacināšanas. Kriminālprocesa pabeigšana saprātīgā termiņā ir saistīta ar lietas apjomu, juridisko sarežģītību, procesuālo darbību daudzumu, procesā iesaistīto personu attieksmi pret pienākumu pildīšanu un citiem objektīviem apstākļiem.

(2) Procesa virzītājs izvēlas konkrētiem apstākļiem atbilstošo vienkāršāko kriminālprocesa veidu un nepieļauj neattaisnotu iejaukšanos personas dzīvē un nepamatotus izdevumus.

(3) Kriminālprocesam, kurā piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis vai kurā iesaistīta speciāli procesuāli aizsargājama persona, vai kurā apsūdzēta valsts amatpersona, kas ieņem atbildīgu stāvokli, saprātīga termiņa nodrošināšanā ir priekšrocība salīdzinājumā ar pārējiem kriminālprocesiem.

(4) Kriminālprocesam par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbību, ko nodarījusi persona, no kuras nepilngadīgais cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, vai par noziedzīgu nodarījumu pret tikumību vai dzimumneaizskaramību, kurā cietušais ir nepilngadīgs, saprātīga termiņa nodrošināšanā ir priekšrocība salīdzinājumā ar līdzīgiem kriminālprocesiem, kuros cietušie ir pilngadīgas personas. Kriminālprocesam pret nepilngadīgu personu saprātīga termiņa nodrošināšanā ir priekšrocība salīdzinājumā ar līdzīgiem kriminālprocesiem pret pilngadīgu personu.

(5) Saprātīga termiņa neievērošana var būt pamats procesa izbeigšanai šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

15.pants. Tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā

Ikvienam ir tiesības uz lietas izskatīšanu taisnīgā, objektīvā un neatkarīgā tiesā.

16.pants. Tiesības uz objektīvu kriminālprocesa norisi

(1) Amatpersonām, kuras veic kriminālprocesi, tulkiem un speciālistiem jāatsakās no piedalīšanās kriminālprocesā, ja viņi ir personiski ieinteresēti rezultātā vai pastāv apstākļi, kas procesā iesaistītajām personām pamatoti dod iemeslu uzskatīt, ka šāda ieinteresētība varētu būt.

(2) Personai, kura īsteno aizstāvību, cietušajam, cietušā pārstāvim un amatpersonai, kura ir pilnvarota veikt kriminālprocesi, bet nav procesa virzītāja, ir tiesības pieteikt noraidījumu, ja pastāv šā panta pirmajā daļā minētie apstākļi.

(3) Procesā virzītājam vai likumā noteiktajām amatpersonām pēc savas iniciatīvas vai uz noraidījuma pamata jāpārtrauc šā panta pirmajā daļā minēto personu līdzdalība procesā, ja tās pašas nav sevi atstatījušas.

17.pants. Procesuālo funkciju nodalīšana

Cilvēka tiesību ierobežojumu kontroles funkcija pirmstiesas procesā un apsūdzības, aizstāvības un tiesas spriešanas funkcijas kriminālprocesā ir nodalītas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

18.pants. Procesuālo pilnvaru līdzvērtība

Kriminālprocesā iesaistītajām personām ir pilnvaras (tiesības un pienākumi), kas nodrošina tām normatīvajos aktos noteikto uzdevumu un garantēto tiesību līdzvērtīgu īstenošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

19.pants. Nevainīguma prezumpcija

(1) Neviena persona netiek uzskatīta par vainīgu, kamēr tās vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā netiek konstatēta šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, nav jāpierāda savs nevainīgums.

(3) Visas saprātīgās šaubas par vainu, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību.

20.pants. Tiesības uz aizstāvību

(1) Katrai personai, par kuru izteikts pieņēmums vai apgalvojums, ka tā izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, ir tiesības uz aizstāvību, tas ir, tiesības zināt, kāda nodarījuma izdarīšanā to tur aizdomās vai apsūdz, un izvēlēties savu aizstāvības pozīciju.

(2) Tiesības uz aizstāvību persona var īstenot pati vai uzaicinot par aizstāvi pēc savas izvēles personu, kura saskaņā ar šo likumu var būt aizstāvis.

(3) Likumā noteiktajos gadījumos aizstāvja piedalīšanās ir obligāta.

(4) Ja persona sava mantiskā stāvokļa dēļ nevar uzaicināt aizstāvi, valsts nodrošina tai aizstāvību un lemj par aizstāvja darba samaksu no valsts līdzekļiem, pilnīgi vai daļēji atbrīvojot personu no tās.

21.pants. Tiesības uz sadarbību

(1) Persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, var sadarboties ar kriminālprocesa veikšanai pilnvaroto amatpersonu, lai

sekmētu krimināltiesisko attiecību noregulējumu.

(2) Sadarbība var izpausties:

- 1) vienkāršāka procesa veida izvēlē;
- 2) procesa norises veicināšanā;
- 3) citu personu izdarītu noziedzīgu nodarījumu atklāšanā.

(3) Sadarbība iespējama no kriminālprocesa uzsākšanas brīža līdz soda izpildei.

22.pants. Tiesības uz kompensāciju par radīto kaitējumu

Personai, kurai ar noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums, ņemot vērā tās morālo aizskārums, fiziskās ciešanas un mantisko zaudējumu, tiek garantētas procesuālās iespējas morālas un materiālas kompensācijas pieprasīšanai un saņemšanai.

23.pants. Tiesas spriešana

Krimināllietās tiesu spriež tiesa, tiesas sēdēs izskatot un izlemjot pret personu celto apsūdzību pamatotību, attaisnojot nevainīgas personas vai arī atzīstot personas par vainīgām noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nosakot valsts institūcijām un personām obligāti izpildāmu krimināltiesisko attiecību noregulējumu, kas, ja nepieciešams, realizējams piespiedu kārtā.

24.pants. Personas un mantas aizsardzība apdraudējuma gadījumā

(1) Personai, kura tiek apdraudēta sakarā ar tās kriminālprocesuālā pienākuma izpildi, ir tiesības prasīt, lai procesa virzītājs veic likumā paredzētos pasākumus šīs personas un tās mantas aizsardzībai, kā arī personas tuvinieku aizsardzībai.

(2) Procesā virzītājs, saņemot šā panta pirmajā daļā minēto informāciju, atkarībā no konkrētiem apstākļiem lemj par nepieciešamību veikt vienu vai vairākus no šādiem pasākumiem:

- 1) uzsākt citu kriminālprocesi apdraudējuma izmeklēšanai;
- 2) izvēlēties atbilstošu drošības līdzekli personai, kuras interesēs noticis apdraudējums;
- 3) ierosināt speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu personai, kura ir apdraudēta;
- 4) uzdot tiesībaizsardzības institūcijām veikt personas vai tās mantas aizsardzību, kā arī personas tuvinieku aizsardzību.

(3) Ja šā panta otrajā daļā minētie pasākumi nespēj novērst reālu personas dzīvības apdraudējumu, procesā virzītājs atsakās no to pierādījumu izmantošanas, kuri ir apdraudējuma iemesls.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

25.pants. Dubultās sodīšanas nepieļaujamība (*ne bis in idem*)

(1) Nevienam nedrīkst no jauna tiesāt vai sodīt par nodarījumu, par kuru viņš jau Latvijā vai ārvalstī ir ticis attaisnots vai sodīts ar likumā noteiktajā kārtībā pieņemtu un spēkā stājušos nolēmumu krimināllietā vai administratīvā pārkāpuma lietā.

(2) Atkārtota tiesāšana vai sodīšana nav:

- 1) krimināllietas jauna iztiesāšana gadījumos, kad konstatēti jaunatklāti apstākļi;
- 2) krimināllietas iztiesāšana vai soda noteikšana tādā kriminālprocesā, kurā atcelts prokurora priekšraksts par

sodu likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā;

3) krimināllietas jauna iztiesāšana, ja iepriekšējā procesā pieļauts būtisks materiālo vai procesuālo likuma normu pārkāpums.

(3) Atkārtota tiesāšana vai sodīšana nav gadījumos, kad administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtais nolēmums zaudē spēku kriminālprocesā, pastāvot šādiem apstākļiem:

1) ar spēkā stājušos nolēmumu atzītas cietušā vai liecinieka apzināti nepatiesas liecības, apzināti nepatiess eksperta atzinums, tulkojums, tiesas darbību protokolu vai lēmumu viltojums, kā arī citu pierādījumu viltojums, kas bijuši pamatā nelikumīga nolēmuma pieņemšanai;

2) ar spēkā stājušos nolēmumu atzīta amatpersonas prettiesiska rīcība, kas bijusi pamatā nelikumīga nolēmuma pieņemšanai;

3) konstatēts apstākļi, par kuru, pieņemot nolēmumu, nav bijis zināms nolēmuma pieņēmējam un kurš pats par sevi vai kopā ar agrāk konstatētajiem apstākļiem norāda, ka persona izdarījusi smagāku nodarījumu nekā tas, par kuru tā sodīta administratīvi.

(4) Ja, pieņemot lēmumu personas saukšanai pie kriminālatbildības, konstatēti šā panta trešajā daļā minētie apstākļi un administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtais nolēmums nav ticis atcelts, tas zaudē spēku.

(5) Šā panta otrajā un trešajā daļā minētajos gadījumos izciestais kriminālsods ieskaitāms jaunajā sodā atbilstoši Krimināllikumā noteiktajam, bet administratīvo sodu ņem vērā, nosakot jauno sodu.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

Pirmā sadaļa. Kriminālprocesā iesaistītās personas

3.nodaļa. Amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu

26.pants. Pilnvaras veikt kriminālprocesu

(1) Pilnvaras veikt kriminālprocesu valsts vārdā ir tikai šajā likumā noteikto iestāžu amatpersonām, kurām tās piešķirtas sakarā ar šo personu ieņemamo amatu, iestādes vadītāja rīkojumu vai kriminālprocesa virzītāja lēmumu.

(2) Konkrētajā kriminālprocesā pilnvaras ir:

1) procesa virzītājam;

2) izmeklēšanas grupas dalībniekam;

3) uzraugošajam prokuroram;

4) kriminālprocesa veikšanai pilnvarotai amatpersonai, kura izpilda procesa virzītāja, izmeklēšanas grupas dalībnieka vai tiesas uzdevumu veikt procesuālās darbības (turpmāk — procesuālo uzdevumu izpildītājs);

5) ekspertīžu iestādes ekspertam;

6) ekspertam, kas nestrādā ekspertīžu iestādē, ja procesa virzītājs uzdevis viņam veikt ekspertīzi;

7) revidentam procesa virzītāja uzdevumā;

8) izmeklētāja tiešajam priekšniekam;

9) amatā augstākam prokuroram;

10) izmeklēšanas tiesnesim;

11) apsūdzības uzturētājam.

(3) Noraidījumu, sūdzību un procesa organizatorisku jautājumu izlemšanā pilnvaras ir tiesnesim, prokuroram, kā arī tiesu, prokuratūru un izmeklēšanas iestāžu un to struktūrvienību vadītājiem.

(4) Eiropas Savienības institūciju amatpersonām ir pilnvaras veikt kriminālprocesu Eiropas Savienības tiesību normās noteiktajos gadījumos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

27.pants. Procesa virzītājs

(1) Procesa virzītājs ir amatpersona vai tiesa, kas konkrētajā brīdī vada kriminālprocesu. Procesa virzītājs:

- 1) organizē kriminālprocesa norisi un lietvedību tajā;
- 2) pieņem lēmumus par kriminālprocesa virzību;
- 3) pats vai iesaistot citas amatpersonas īsteno valsts pilnvaras kriminālprocesa attiecīgajā stadijā vai posmā;
- 4) pieprasa, lai ikviena persona izpilda kriminālprocesa uālo pienākumu un ievēro procesuālo kārtību;
- 5) nodrošina iespēju kriminālprocesā iesaistītajām personām īstenot likumā noteiktās tiesības.

(2) Procesa virzītāji ir:

- 1) izmeklēšanā — izmeklētājs vai izņēmuma gadījumā prokurors;
- 2) kriminālvajāšanā — prokurors;
- 3) sagatavojot lietu iztiesāšanai, kā arī no brīža, kad pasludināts nolēmums, ar kuru pabeigta tiesvedība attiecīgās instances tiesā, līdz lietas nodošanai nākamajai tiesu instancei vai nolēmuma izpildei — tiesnesis, kurš vada iztiesāšanu;
- 4) iztiesāšanas laikā — tiesas sastāvs;
- 5) pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās — tiesnesis.

(3) Pirmstiesas kriminālprocesa veikšanai var izveidot izmeklēšanas grupu, kuras vadītājs ir attiecīgais procesa virzītājs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

28.pants. Izmeklētājs

Izmeklētājs ir izmeklēšanas iestādes amatpersona, kura ar izmeklēšanas iestādes vadītāja rīkojumu pilnvarota izdarīt izmeklēšanu kriminālprocesā.

29.pants. Izmeklētāja kā procesa virzītāja pienākumi un tiesības

(1) Izmeklētājam ir pienākums:

- 1) izskatīt ziņas, kuras norāda uz iespējama noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, un uzsākt kriminālprocesu, tiklīdz konstatēts likumā noteiktais iemesls un pamats, vai atteikties uzsākt kriminālprocesu;
- 2) veikt izmeklēšanas darbības, lai noskaidrotu, vai noticis noziedzīgs nodarījums, kas to izdarījis, vai kādai personai par to krimināltiesiski jāatbild, noskaidrot šo personu un iegūt pierādījumus, kas dod pamatu personas saukšanai pie kriminālatbildības;
- 3) veikt visus likumā paredzētos pasākumus kaitējuma atlīdzināšanas nodrošināšanai;

4) izvēlēties tādu kriminālprocesa veidu, kas nodrošina taisnīgu krimināltiesisko attiecību noregulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē un nepamatotiem izdevumiem;

5) izpildīt sava tiešā priekšnieka, uzraugošā prokurora, amatā augstāka prokurora norādījumus vai izmeklēšanas tiesneša priekšrakstus.

(2) Izmeklētājam ir tiesības:

1) likumā noteiktajā kārtībā pieņemt jebkuru procesuālo lēmumu un veikt jebkuru procesuālo darbību vai uzdot tās veikšanu izmeklēšanas grupas dalībniekam vai procesuālo uzdevumu izpildītājam;

2) ierosināt uzraugošajam prokuroram lemt jautājumu par kriminālvajāšanas uzsākšanu;

3) pārsūdzēt sava tiešā priekšnieka norādījumus;

4) pārsūdzēt uzraugošā prokurora lēmumus un norādījumus;

5) pārsūdzēt amatā augstāka prokurora norādījumus;

6) pārsūdzēt izmeklēšanas tiesneša lēmumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

30.pants. Izmeklēšanas grupas dalībnieks

(1) Izmeklēšanas grupas dalībnieks ir kriminālprocesa veikšanai pilnvarota izmeklēšanas iestādes amatpersona vai prokurors, kas ar izmeklēšanas iestādes kompetentas amatpersonas vai amatā augstāka prokurora lēmumu iekļauts izmeklēšanas grupas sastāvā.

(2) Izmeklēšanas grupas dalībniekam procesa virzītāja uzdevumā un noteiktajos ietvaros ir tiesības veikt procesuālās darbības un pieņemt procesuālos lēmumus, izņemot lēmumus par kriminālprocesa virzību, par drošības līdzekļu piemērošanu, grozīšanu vai atcelšanu, par aresta uzlikšanu vai atcelšanu mantai, kā arī par tās personas statusu vai statusa maiņu, kurai ir tiesības uz aizstāvību.

(3) Neapturot izpildi, izmeklēšanas grupas dalībnieks var procesa virzītāja uzdevumu pārsūdzēt.

(4) Izmeklētāja tiešā priekšnieka un uzraugošā prokurora norādījumus izmeklēšanas grupas dalībnieks pārsūdz, kā arī noraidījumus piesaka ar procesa virzītāja starpniecību.

(5) (Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

31.pants. Izmeklētāja tiešais priekšnieks

(1) Izmeklētāja tiešais priekšnieks ir izmeklēšanas iestādes vai tās struktūrvienības vadītājs vai viņa vietnieks, kuram saskaņā ar pienākumu sadali vai individuālu rīkojumu uzdots kontrolēt konkrētā kriminālprocesa veikšanu izmeklēšanas laikā.

(2) Izmeklētāja tiešajam priekšniekam ir pienākums:

1) nodrošināt, lai viņam pakļautās amatpersonas savlaicīgi uzsāktu kriminālprocesi;

2) organizēt procesuālo uzdevumu izpildītāju darbu;

3) piešķirt procesuālās pilnvaras nepieciešamajam savā pakļautībā esošo amatpersonu lokam, lai nodrošinātu kriminālprocesa veikšanu mērķtiecīgi un bez neattaisnotas novēlētības;

4) dot norādījumus par izmeklēšanas virzienu un izmeklēšanas darbību veikšanu, ja procesa virzītājs nenodrošina mērķtiecīgu izmeklēšanu un pieļauj neattaisnotu iejaukšanos personas dzīvē vai vīcināšanos.

(3) Izmeklētāja tiešajam priekšniekam ir tiesības:

- 1) iepazīties ar viņam pakļautās amatpersonas lietvedībā esošā kriminālprocesa materiāliem;
- 2) pieņemt procesam nozīmīgus organizatoriskos lēmumus, tas ir, noteikt kritērijus kriminālprocesu sadalei, nodot kriminālprocesu citam procesa virzītājam, izveidot izmeklēšanas grupu, savas kompetences ietvaros pārņemt kriminālprocesa vadīšanu;
- 3) piedalīties tajās procesuālajās darbībās, ko veic procesa virzītājs vai izmeklēšanas grupas dalībnieks;
- 4) veikt izmeklēšanas darbību, par to iepriekš informējot procesa virzītāju;
- 5) atcelt savā pakļautībā esošo amatpersonu nepamatoti un nelikumīgi pieņemtos lēmumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

32.pants. Procesuālo uzdevumu izpildītājs

(1) Procesuālo uzdevumu izpildītājs ir izmeklēšanas iestādes amatpersona vai prokurors, kuram procesa virzītājs uzdevis veikt vienu vai vairākas izmeklēšanas darbības, neiekļaujot viņu izmeklēšanas grupas sastāvā.

(2) Procesuālo uzdevumu izpildītājs atbild par uzdotās izmeklēšanas darbības kvalitatīvu izpildi, un viņa pienākums ir informēt procesa virzītāju par visiem faktiem, kuri var būt nozīmīgi kriminālprocesa tiesiskai un taisnīgai pabeigšanai.

33.pants. Ekspertīžu iestādes eksperts

(1) Ekspertīžu iestādes ekspertam ir pilnvaras veikt kriminālprocesu, ja viņš ir ieguvis tiesības veikt noteikta veida ekspertīzes un saņēmis procesa virzītāja uzdevumu.

(2) Eksperts procesa virzītāja uzdevumā:

- 1) izdara ekspertīzi, ja pierādīšanai nepieciešamās informācijas iegūšanai jāveic izpēte, izmantojot speciālas zināšanas, ierīces un vielas;
- 2) veic notikuma vai citas vietas, liķa, apvidus, priekšmetu apskati;
- 3) izdara personu aplūkošanu;
- 4) izņem paraugus salīdzinošajai izpētei;
- 5) piedalās citu izmeklēšanas darbību veikšanā;
- 6) izmanto speciālās zināšanas noziedzīga nodarījuma pēdu un citu lietu atrašanai un izņemšanai.

(3) Ekspertam ir tiesības:

- 1) iepazīties ar krimināllietas materiāliem;
- 2) pieprasīt no procesa virzītāja ekspertīzes veikšanai nepieciešamo papildu informāciju un materiālus;
- 3) atteikties izdarīt ekspertīzi (dot atzinumu), ja iesniegtie materiāli nav pietiekami vai uzdotie jautājumi pārsniedz viņa kompetenci;
- 4) ar procesa virzītāja atļauju vai starpniecību uzdot jautājumus ekspertīzes priekšmeta robežās personām, kas tiek nopratinātas.

(4) Ekspertam ir tiesības veikt procesa virzītāja vai izmeklēšanas grupas dalībnieka noteikto ekspertīzi un sniegt atbildes uz uzdotajiem jautājumiem. Ja eksperts uzskata, ka, izmantojot speciālās zināšanas, var iegūt kriminālprocesam svarīgas ziņas, par kurām jautājums nav uzdots, viņš rakstveidā informē par to procesa virzītāju.

(5) Eksperts savus pienākumus veic:

1) pēc procesa virzītāja dotā norādījuma, kas fiksēts tās izmeklēšanas darbības protokolā, kurā piedalās eksperts;

2) saskaņā ar procesuālo lēmumu par ekspertīzes noteikšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

34.pants. Pieaicinātais eksperts

(1) Procesā virzītājs var pieaicināt un ar lēmumu uzdot ekspertīzi veikt personai, kura nav ekspertīžu iestādes eksperts, bet kuras zināšanas un praktiskā pieredze ir pietiekama ekspertīzes izdarīšanai.

(2) Pieaicinātajam ekspertam ir šā likuma 33.panta trešajā un ceturtajā daļā norādītās tiesības, kā arī tiesības saņemt to izdevumu atlīdzību, kas radušies sakarā ar ierašanos pēc procesā virzītāja aicinājuma.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

35.pants. Revidents

(1) Revidentam ir pilnvaras veikt kriminālprocesu, ja viņš ieguvis attiecīgu kvalifikāciju, likumā noteiktajā kārtībā ieguvis sertifikātu revīziju veikšanai un saņēmis procesā virzītāja lēmumā noteiktu vai izmeklēšanas darbības protokolā fiksētu konkrētu uzdevumu.

(2) Revidents procesā virzītāja uzdevumā:

1) veic inventarizāciju;

2) veic dokumentu apskati un izņemšanu;

3) apskata preces, produkciju un izejvielas revīzijas veikšanai nepieciešamajā apjomā;

4) sniedz saimnieciskās un finansiālās darbības aprakstu revidenta pārskatā, ja to iespējams dot bez revīzijas veikšanas;

5) aptaujā lieciniekus vai piedalās viņu nopratināšanā;

6) izdara revīziju ar procesā virzītāju saskaņotā apjomā;

7) iepazīstina ieinteresētās personas ar revīzijas materiāliem;

8) sniedz revidenta vērtējumu par ieinteresēto personu iebildumiem.

36.pants. Prokurors kriminālprocesā

(1) Prokurors kriminālprocesā realizē izmeklēšanas uzraudzības, izmeklēšanas, kriminālvajāšanas, valsts apsūdzības uzturēšanas un citas šajā likumā noteiktās funkcijas.

(2) Likumā noteiktajos gadījumos prokurors izlemj jautājumu par kriminālprocesa uzsākšanu un pats veic izmeklēšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

37.pants. Izmeklēšanu uzraugošais prokurors

(1) Prokurors, kuram saskaņā ar prokuratūras iestādē noteikto pienākumu sadali vai rīkojumu konkrētajā kriminālprocesā jāveic izmeklēšanas uzraudzība, ir uzraugošais prokurors.

(2) Uzraugošajam prokuroram izmeklēšanas laikā ir pienākums:

1) dot norādījumus par procesa veida izvēli, izmeklēšanas virzienu un izmeklēšanas darbību veikšanu, ja procesa virzītājs nenodrošina mērķtiecīgu izmeklēšanu un pieļauj neattaisnotu iejaukšanos personas dzīvē vai vilcināšanos;

2) pieprasīt, lai izmeklētāja tiešais priekšnieks nomaina procesa virzītāju, izdara izmaiņas izmeklēšanas grupā, ja netiek izpildīti dotie norādījumi vai ir pieļauti procesuālie pārkāpumi, kas apdraud kriminālprocesa norisi;

3) *(izslēgts ar 28.09.2005. likumu);*

4) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*

5) izskatīt sūdzības savas kompetences ietvaros;

6) izlemt pieteiktos noraidījumus savas kompetences ietvaros;

7) nekavējoties pārņemt kriminālprocesa vadīšanu, kad izmeklēšanā iegūti pietiekami pierādījumi krimināltiesisko attiecību taisnīgai noregulēšanai.

(3) Izmeklēšanu uzraugošajam prokuroram ir tiesības:

1) pieņemt lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu un nodošanu izmeklēšanas iestādei;

2) pieprasīt doto norādījumu izpildi;

3) veikt procesuālās darbības, par to iepriekš informējot procesa virzītāju;

4) jebkurā laikā iepazīties ar kriminālprocesa materiāliem;

5) atcelt procesa virzītāja un izmeklēšanas grupas dalībnieka lēmumus;

6) iesniegt ierosinājumu amatā augstākam prokuroram par cita izmeklētāja tiešā priekšnieka noteikšanu konkrētajā kriminālprocesā vai kriminālprocesa nodošanu citai izmeklēšanas iestādei;

7) piedalīties sēdē, kurā izmeklēšanas tiesnesis lemj par atļaujas došanu piespiedu līdzekļu piemērošanai un speciālo izmeklēšanas darbību veikšanai;

8) piedalīties to procesuālo darbību veikšanā, kas vērstas uz sadarbību ar personu, kurai ir tiesības uz aizstāvību, kā arī vienkāršāka procesa izvēlē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

38.pants. Prokurors kā procesa virzītājs

(1) Uzraugošais prokurors iegūst procesa virzītāja statusu no brīža, kad viņš pārņem kriminālprocesa vadīšanu un lemj par kriminālvajāšanas uzsākšanu:

1) pēc izmeklēšanas procesa virzītāja ierosinājuma;

2) pēc amatā augstāka prokurora norādījuma;

3) pēc savas iniciatīvas.

(2) Amatā augstāks prokurors var uzlikt procesa virzītāja pienākumus citam prokuroram.

(3) Izņēmuma gadījumā ģenerālprokurors, Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta vai tiesas apgabala virsprokurors var noteikt prokuroru par procesa virzītāju izmeklēšanas stadijā.

39.pants. Prokurora — procesa virzītāja pienākumi un tiesības

(1) Prokuroram kā procesa virzītājam ir pienākums:

- 1) nepieļaujot neattaisnotu vilcināšanos un likumā noteiktajā laikā uzsākt kriminālvajāšanu;
- 2) atteikties no kriminālvajāšanas un izbeigt kriminālprocesu, ja pastāv likumā tam paredzētie priekšnoteikumi;
- 3) noteikt tiesai nododamās krimināllietas un arhīva lietas materiālu kopumu;
- 4) izsniegt personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas vai norakstus (turpmāk — kopijas) vai likumā noteiktajā kārtībā šo personu iepazīstināt ar tiesai nododamās krimināllietas materiāliem;
- 5) izsniegt cietušajam likumā paredzēto materiālu kopijas;
- 6) lemt par iesniegtajiem pieteikumiem;
- 6¹) pieprasīt no Valsts probācijas dienesta izvērtēšanas ziņojumu par personu, kura apsūdzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā pret tikumību un dzimumneaizskaramību;
- 7) iesniegt tiesai vienošanos, kas slēgta ar apsūdzēto par vainas atzīšanu un sodu;
- 8) pieņemt lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai un iesniegt krimināllietu tiesai;
- 9) izbeigt kriminālprocesu, ja konstatēts likumā noteiktais pamats;
- 10) iesniegt krimināllietu iztiesāšanai īpašā procesa kārtībā.

(2) Prokuroram kriminālvajāšanā ir tiesības:

- 1) izbeigt kriminālvajāšanu un noteikt papildu izmeklēšanu;
- 2) likumā noteiktajā kārtībā pieņemt jebkuru procesuālo lēmumu un veikt jebkuru procesuālo darbību vai uzdot tās veikšanu izmeklēšanas grupas dalībniekam vai procesuālo uzdevumu izpildītājam;
- 3) pabeigt kriminālprocesu, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu;
- 4) sagatavot vienošanās projektu;
- 5) iesniegt priekšlikumus noteiktu faktu atzīšanai par pierādītiem bez pierādījumu pārbaudes tiesā;
- 6) ja nepieciešams, pieprasīt no Valsts probācijas dienesta personas izvērtēšanas ziņojumu.

(2¹) Prokuroram procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajai personai ir tiesības pabeigt procesu, piemērojot prokurora priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli.

(3) Ja procesuālā lēmuma pieņemšanai ir nepieciešams Eiropas Savienības Tiesas prejudiciāls nolēmums par Eiropas Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību, prokurors var ierosināt, lai ģenerālprokurors nosūta neskaidro jautājumu Eiropas Savienības Tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 21.10.2010., 14.03.2013. un 12.11.2015. likumu, kas stājas spēkā 02.12.2015.)

40.pants. Izmeklēšanas tiesnesis

Izmeklēšanas tiesnesis ir tiesnesis, kuram rajona (pilsētas) tiesas priekšsēdētājs uz noteiktu laiku likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā uzdevis kontrolēt cilvēktiesību ievērošanu kriminālprocesos.

41.pants. Izmeklēšanas tiesneša pienākumi un tiesības

(1) Izmeklēšanā un kriminālvajāšanā izmeklēšanas tiesnesim ir pienākums:

- 1) likumā paredzētajos gadījumos lemt par piespiedu līdzekļa piemērošanu;
- 2) lemt par aizdomās turētā un apsūdzētā pieteikumiem par to drošības līdzekļu grozīšanu vai atcelšanu, kuri piemēroti ar izmeklēšanas tiesneša lēmumu;
- 3) likumā paredzētajos gadījumos izskatīt sūdzības par procesa virzītāja piemēroto drošības līdzekli;
- 4) likumā paredzētajos gadījumos lemt par procesuālo darbību veikšanu;
- 5) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*
- 6) lemt par sūdzībām attiecībā uz tādu noslēpumu neattaisnotu pārkāpšanu kriminālprocesā, kurus aizsargā likums;
- 7) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*
- 8) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*
- 9) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*
- 10) lemt par personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, lūgumu atbrīvot no samaksas par advokāta palīdzības izmantošanu.

(2) Pirmās instances tiesā līdz lietas iztiesāšanas uzsākšanai izmeklēšanas tiesnesim ir pienākums lemt par:

- 1) apsūdzētā pieteikumu attiecībā uz drošības līdzekļu grozīšanu vai atcelšanu;
- 2) prokurora ierosinājumu attiecībā uz drošības līdzekļa izraudzīšanu vai grozīšanu;
- 3) kriminālprocesā iesaistītās personas, kurai ir tiesības iepazīties ar krimināllietas materiāliem, iepazīstināšanu ar speciālo izmeklēšanas darbību materiāliem, kuri netiek pievienoti krimināllietai (pirmdokumentiem).

(3) Izmeklēšanas tiesnesim nav atļauts aizstāt procesa virzītāju un uzraugošo prokuroru pirmstiesas kriminālprocesā, dodot norādījumus par izmeklēšanas virzienu un izmeklēšanas darbību veikšanu.

(4) Izmeklēšanā un kriminālvajāšanā izmeklēšanas tiesnesim ir tiesības:

- 1) iepazīties ar visiem materiāliem kriminālprocesā, kurā iesniegts procesa virzītāja ierosinājums, personas sūdzība vai pieteikums, pieteikts noraidījums;
- 2) pieprasīt no procesa virzītāja papildu informāciju kriminālprocesā, kurā tiek veiktas speciālās izmeklēšanas darbības vai piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, kā arī noteikt termiņus speciālo izmeklēšanas darbību veikšanai;
- 3) piemērot procesuālo sankciju par pienākumu nepildi vai kārtības neievērošanu pirmstiesas kriminālprocesā;
- 4) ierosināt, lai amatpersonas, kuras pilnvarotas veikt kriminālprocesu, tiktu sauktas pie atbildības par cilvēktiesību aizskārumiem, kas pieļauti kriminālprocesuālo pilnvaru īstenošanas rezultātā.

(5) Izmeklēšanas tiesnesim var būt arī citas šajā likumā īpaši noteiktas tiesības un pienākumi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 14.01.2010. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

42.pants. Valsts apsūdzības uzturētājs

(1) Valsts apsūdzību pirmās instances tiesā uztur tas prokurors, kurš nodevis krimināllietu tiesai. Amatā augstāks prokurors apsūdzības uzturēšanu var uzdot citam prokuroram.

(2) Valsts apsūdzību apelācijas instances tiesā uztur pēc iespējas tas pats prokurors, kas to uzturēja pirmās instances tiesā. Amatā augstāks prokurors valsts apsūdzības uzturēšanu var uzdot citam prokuroram.

(3) (Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

43.pants. Valsts apsūdzības uzturētāja pilnvaras pirmās un apelācijas instances tiesā

(1) Prokuroram, uzturot apsūdzību pirmās vai apelācijas instances tiesā, ir pienākums un tiesības:

- 1) ar amatā augstāka prokurora piekrišanu atteikties no apsūdzības uzturēšanas, ja pastāv saprātīgas šaubas par apsūdzētā vainu;
- 2) pieteikt noraidījumu, ja pastāv likumā noteiktais pamats;
- 3) izteikties par katru tiesā izlemjamo jautājumu;
- 4) virzīt apsūdzības pierādījumu pārbaudi un piedalīties pārējo pierādījumu pārbaudē;
- 5) pieprasīt pārtraukumu papildu pierādījumu iesniegšanai vai jaunas apsūdzības sastādīšanai;
- 6) pieteikt lūgumus;
- 7) uzstāties tiesas debatēs;
- 8) iepazīties ar tiesas sēdes protokolu, pilnu nolēmuma tekstu un personu iesniegtajām sūdzībām;
- 9) pārsūdzēt tiesu nolēmumus, ja ir pamats to darīt.

(2) Šā panta pirmajā daļā norādītās pilnvaras prokuroram ir visos kriminālprocesos neatkarīgi no procesa norises īpatnībām atsevišķu kategoriju lietās.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

43.¹ pants. Prokurors kasācijas instances tiesā

(1) Kasācijas instances tiesā prokurors izsaka viedokli par tiesas nolēmuma likumību un pamatotību.

(2) Prokuroram kasācijas instances tiesā ir šā likuma 54.nodaļā noteiktās tiesības un pienākumi.
(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

44.pants. Privātās apsūdzības uzturētājs

(Izslēgts ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

45.pants. Amatā augstāks prokurors kriminālprocesā

(1) Amatā augstāks prokurors likumā noteiktajā kārtībā kontrolē, kā prokurors īsteno savas pilnvaras.

(2) Amatā augstāka prokurora pienākumus pilda:

- 1) rajona (pilsētas) virsprokurors, ja šajā likumā noteiktās prokurora funkcijas veic attiecīgās prokuratūras prokurors;
- 2) tiesas apgabala virsprokurors, ja šajā likumā noteiktās prokurora funkcijas veic attiecīgās prokuratūras prokurors vai rajona līmeņa virsprokurors, bet pēc savas iniciatīvas arī tad, ja šīs funkcijas veic rajona (pilsētas) prokuratūras vai tai pielīdzināta statusa prokuratūras prokurors;
- 3) Ģenerālprokuratūras virsprokurors, ja šajā likumā noteiktās prokurora funkcijas veic Ģenerālprokuratūras nodaļas virsprokurors vai prokurors, Ģenerālprokuratūras departamenta prokurors vai tiesas apgabala virsprokurors, kā arī pēc savas iniciatīvas;

4) ģenerālprokurors, ja šajā likumā noteiktās prokurora funkcijas veic Ģenerālprokuratūras departamenta virsprokurors;

5) jebkurš prokurors, ja viņu konkrētajā kriminālprocesā tam pilnvarojis ģenerālprokurors vai Ģenerālprokuratūras virsprokurors.

(3) *(Izslēgta ar 19.01.2006. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

46.pants. Amatā augstāka prokurora pienākumi un tiesības

(1) Amatā augstākam prokuroram ir pienākums:

- 1) lemt par sūdzībām attiecībā uz uzraugošā prokurora un prokurora— procesa virzītāja lēmumiem un rīcību;
- 2) lemt par uzraugošā prokurora un prokurora — procesa virzītāja atteikšanos no piedalīšanās kriminālprocesā vai par viņiem pieteiktajiem noraidījumiem;
- 3) lemt par uzraugošā prokurora ierosinājumu nomainīt izmeklētāja tiešo priekšnieku vai izmeklēšanas iestādi;
- 4) nomainīt uzraugošo prokuroru vai prokuroru — procesa virzītāju, ja netiek pilnvērtīgi nodrošināta uzraudzība un kriminālvajāšana;
- 5) izveidot izmeklēšanas grupu, ja darba apjoms apdraud kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā;
- 6) nomainīt valsts apsūdzības uzturētāju, ja netiek pilnvērtīgi nodrošināta apsūdzības uzturēšana;
- 7) izlemt, vai atteikšanās no apsūdzības ir pamatota un likumīga.

(2) Amatā augstākam prokuroram ir tiesības:

- 1) iepazīties ar visiem materiāliem kriminālprocesā, kurā viņš pilda amatā augstāka prokurora funkcijas;
- 2) noteikt uzraugošo prokuroru, ja ir nepieciešams atkāpties no iepriekš apstiprinātajiem kriminālprocesu sadales principiem;
- 3) uzdot prokuroram pildīt uzraugošā prokurora vai prokurora— procesa virzītāja funkcijas vai uzņemties tās pašam;
- 4) pieprasīt, lai izmeklēšanas iestādes vadītājs, kuram administratīvi pakļauts izmeklētāja tiešais priekšnieks konkrētajā kriminālprocesā, šajā procesā nosaka citu priekšnieku;
- 5) uzdot izmeklēšanu kriminālprocesā veikt citai izmeklēšanas iestādei;
- 6) dot norādījumus izmeklētājam, uzraugošajam prokuroram vai prokuroram— procesa virzītājam par procesa veida izvēli, pirmstiesas procesa virzību un izmeklēšanas darbību veikšanu;
- 7) atcelt izmeklētāja, izmeklēšanas grupas dalībnieka, amatā zemāka prokurora lēmumus;
- 8) dot norādījumus valsts apsūdzības uzturētājam par pierādījumu pārbaudes taktiku un papildu pierādījumu avotu pieteikšanu;
- 9) izlemt valsts apsūdzības uzturētāja ierosinājumu atteikties no apsūdzības uzturēšanas tiesā, to apstiprinot vai uzdodot citam sev pakļautajam prokuroram uzturēt valsts apsūdzību, vai uzņemties to pašam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

47.pants. Tiesnesis kā procesa virzītājs krimināllietas sagatavošanā iztiesāšanai

(1) Tiesnesis, sagatavojot lietu iztiesāšanai:

- 1) pārliecinās par lietas piekritību šai tiesai;
- 2) izlemj jautājumu par lietas iztiesāšanas iespējamību;
- 3) nosaka iztiesāšanas laiku, vietu un iztiesāšanas veidu;
- 4) uzdod tiesas kancelejai veikt sagatavojošās darbības.

(2) Sagatavošanas laikā tiesnesis nevērtē pierādījumus un nodarījuma juridisko kvalifikāciju un nepieņem lēmumus par krimināltiesisko attiecību noregulējumu

48.pants. Tiesa kā procesa virzītājs

(1) Izskatot krimināllietu, tiesai ir procesa virzītāja pilnvaras kriminālprocesa vadīšanā un procesuālās kārtības nodrošināšanā, kā arī ekskluzīvas tiesības spriest tiesu.

(2) Savu funkciju izpildei tiesa:

- 1) pieprasa, lai ikviena persona izpilda kriminālprocesuālo pienākumu un ievēro kārtību tiesas sēdes laikā;
- 2) piemēro procesuālās sankcijas;
- 3) neiejaucoties apsūdzības uzturēšanā un aizstāvības realizēšanā, piedalās pierādījumu pārbaudē;
- 4) izlemj saņemtos pieteikumus, lūgumus un noraidījumus;
- 5) izskata un izspriež lietu un pasludina nolēmumu;
- 6) veic pasākumus, lai tiktu sauktas pie atbildības amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu un savas pilnvaras īsteno negodprātīgi.

(3) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

49.pants. Tiesnesis kā procesa virzītājs pēc lietas iztiesāšanas un nolēmuma pieņemšanas

Tiesnesis pēc lietas iztiesāšanas un nolēmuma pieņemšanas līdz šā nolēmuma nodošanai izpildei vai nosūtīšanai nākamās instances tiesai:

- 1) nodrošina tiesas sēdes protokola un nolēmuma pieejamību noteiktajā dienā visām likumā paredzētajām personām;
- 2) uzdod nosūtīt krimināllietu kopā ar iesniegtajām sūdzībām nākamās instances tiesai;
- 3) sasauc tiesas sastāvu, lai izlemtu tiesas sēdes protokolam pievienotos neapmierinātos iebildumus;
- 4) pieņem lēmumu par tiesas nolēmuma nodošanu izpildei un uzdod veikt nepieciešamās darbības šā lēmuma izpildei;
- 5) sasauc tiesas sastāvu, lai izlemtu ar tiesas nolēmuma izpildi saistītos jautājumus.

4.nodaļa. Apstākļi, kas liedz veikt kriminālprocesu

50.pants. Interesu konflikta nepieļaujamība kriminālprocesā

(1) Kriminālprocesa reģistrā reģistrējamā persona nedrīkst uzņemties pilnvaras veikt kriminālprocesu, ja tādējādi šī

persona nonāktu interešu konfliktā, proti, ja tās personiskās intereses gan tieši, gan netieši nesakrīt ar kriminālprocesa mērķi vai pastāv apstākļi, kas kriminālprocesā iesaistītajai personai pamatoti dod iemeslu pieļaut šādu ieinteresētību.

(2) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(3) Šā panta pirmajā daļā minētajām personām jāatsakās no kriminālprocesa veikšanas, tiklīdz atklāties interešu konflikts.

(4) Personām, kuras veic kriminālprocesu, ir pienākums panākt interešu konfliktā esošas personas izslēgšanu no kriminālprocesa veikšanas, pieņemot lēmumu savas kompetences ietvaros vai piesakot noraidījumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

51.pants. Neapstrīdamie interešu konflikta apstākļi

Bez jebkādas papildu apstākļu noskaidrošanas tiek atzīta interešu konflikta pastāvēšana, ja kriminālprocesa reģistrā reģistrējamā persona:

- 1) ir radniecības attiecībās līdz trešajai pakāpei, svainībā līdz otrajai pakāpei vai sastāv laulībā ar personu, kura īsteno aizstāvību, vai ar cietušo vai viņa pārstāvi;
- 2) pati, tās laulātais, bērni vai vecāki saņem ienākumus no personas, kura īsteno aizstāvību, vai no cietušā vai viņa pārstāvja;
- 3) ir saistīta ar kopīgu saimniecību ar personu, kura īsteno aizstāvību, vai ar cietušo vai viņa pārstāvi;
- 4) atrodas nepārprotamā personiskā konfliktā ar personu, kura īsteno aizstāvību, vai ar cietušo vai viņa pārstāvi;
- 5) šajā procesā ir liecinieks, cietušais vai viņa pārstāvis vai persona, kura īsteno aizstāvību vai ir veikusi aizstāvību vai cietušā pārstāvību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 11.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 14.07.2009.)

52.pants. Interešu konflikta apstākļi atsevišķām kriminālprocesā iesaistītajām personām

(1) Vienā pirmstiesas kriminālprocesā nedrīkst būt iesaistītas personas, kuras savstarpēji saista laulība, kopīga saimniecība vai pirmās pakāpes radniecība, ja šīs personas konkrētajā procesā ir:

- 1) uzraugošais prokurors un procesa virzītājs izmeklēšanā;
- 2) amatā augstāks prokurors un procesa virzītājs vai uzraugošais prokurors;
- 3) izmeklēšanas tiesnesis un procesa virzītājs vai uzraugošais vai amatā augstāks prokurors.

(2) Jautājumu par šā panta pirmajā daļā minētā interešu konflikta izbeigšanu pieņem persona, kurai ir tiesības izlemt noraidījumu.

(3) Izmeklēšanas tiesnesis nedrīkst būt persona, kura šajā pašā kriminālprocesā ir bijusi procesa virzītājs vai uzraugošais prokurors.

(4) Lietas izskatīšanā tiesā nedrīkst piedalīties tiesnesis, kurš ir:

- 1) piedalījies šajā kriminālprocesā jebkādā statusā;
- 2) radniecībā līdz trešajai pakāpei, svainībā līdz otrajai pakāpei, laulībā ar citu iztiesāšanā iesaistītu tiesnesi, apsūdzības uzturētāju vai prokuroru, kas krimināllietu nodevis iztiesāšanai, vai kuru ar minēto tiesnesi, apsūdzības uzturētāju vai prokuroru saista kopīga saimniecība.

53.pants. Eksperta un revidenta noraidījuma pamats

Eksperta un revidenta noraidījuma pamats papildus šā likuma 50. un 51.pantā minētajiem apstākļiem var būt arī nepietiekama profesionālā sagatavotība attiecīgo pienākumu veikšanai.

54.pants. Sevis atstatīšana no kriminālprocesa veikšanas

(1) Paziņojumu par sevis atstatīšanu no kriminālprocesa veikšanas interešu konflikta situācijā iesniedz:

- 1) izmeklēšanas grupas dalībnieks, eksperts, revidents — procesa virzītājam;
- 2) procesa virzītājs izmeklēšanā un izmeklētāja tiešais priekšnieks — uzraugošajam prokuroram;
- 3) uzraugošais prokurors, procesa virzītājs kriminālvajāšanā un valsts apsūdzības uzturētājs—amatā augstākam prokuroram;
- 4) amatā augstāks prokurors — nākamajam amatā augstākam prokuroram;
- 5) izmeklēšanas tiesnesis — tiesas priekšsēdētājam;
- 6) tiesnesis līdz iztiesāšanas uzsākšanai vai pēc nolēmuma nodošanas izpildei — tiesas priekšsēdētājam;
- 7) tiesnesis, iztiesājot krimināllietu, — tiesas sastāvam;
- 8) tiesas priekšsēdētājs — vienu līmeni augstākas tiesas priekšsēdētājam.

(2) Amatpersona, kas saņēmusi paziņojumu, nodrošina atkāpušās personas aizstāšanu vai arī atzīst atteikšanos par nepamatotu un uzdod turpināt kriminālprocesa veikšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

55.pants. Noraidījuma pieteikšana

(1) Persona, kura īsteno aizstāvību, cietušais vai procesa veikšanai pilnvarota persona, ja tai ir zināmi apstākļi, kas liedz kādai amatpersonai veikt konkrēto kriminālprocesu, iesniedz šīs personas noraidījumu šā likuma 54.panta pirmajā daļā minētajām personām, kurām ir tiesības lemt par noraidījumu. Ja noraidījums valsts apsūdzības uzturētājam tiek pieteikts tiesas sēdē, to izlemj tiesas sastāvs.

(2) Pirmstiesas kriminālprocesā un lietas izskatīšanā tiesā līdz iztiesāšanas uzsākšanai noraidījumu piesaka rakstveidā, bet tiesas sēdē — mutvārdos, to ierakstot sēdes protokolā.

(3) Ar vienu un to pašu pamatojumu noraidījumu nevar pieteikt atkārtoti.

(4) Pieteikto noraidījumu nedrīkst motivēt ar personas rīcību konkrētajā kriminālprocesā. Rīcība pārsūdzama likumā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

56.pants. Lēmuma pieņemšana par pieteikto noraidījumu

(1) Noraidījuma motīvu pārbaude uzsākama nekavējoties. Lēmumu pieņem, ja ir apstiprinājies noraidījuma pamatojums vai iegūta pārliecība, ka noraidīšanas pamats nepastāv.

(2) Visos gadījumos no personas, kurai pieteikts noraidījums, pieņem paskaidrojumu.

(3) Izņēmuma gadījumos personu var atstādināt no pienākumu veikšanas līdz lēmuma pieņemšanai.

57.pants. Lēmuma par noraidīšanu vai atteikšanos noraidīt pārsūdzēšana

(1) Ārpus tiesas sēdes pieņemtu lēmumu par noraidīšanu vai atteikšanos noraidīt 10 dienu laikā var pārsūdzēt:

- 1) procesa virzītāja izmeklēšanā lēmumu — uzraugošajam prokuroram;
- 2) uzraugošā prokurora lēmumu — amatā augstākam prokuroram;
- 3) amatā augstāka prokurora lēmumu — nākamajam amatā augstākam prokuroram;
- 4) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*
- 5) *(izslēgts ar 19.01.2006. likumu).*

(2) Tiesas sēdē pieņemtais lēmums atsevišķi nav pārsūdzams.

(3) Šā panta pirmajā daļā minēto personu lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

58.pants. Interēšu konflikta nenovēršanas sekas

(1) Ja interēšu konflikts apzināti netiek novērsts, it īpaši ja pastāv apstākļi, kas paši par sevi izslēdz personas piedalīšanos kriminālprocesā, persona saucama pie likumā noteiktās atbildības.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto apstākļu konstatēšana ir pamats attiecīgās personas pieņemto lēmumu atcelšanai un iegūto pierādījumu pieļaujamības apšaubīšanai.

5.nodaļa. Personas, kuras īsteno aizstāvību

59.pants. Aizstāvības īstenošanas pamats

(1) Aizstāvības īstenošanas pamats ir kriminālprocesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas šajā likumā noteiktajā kārtībā rakstveidā izteikts pieņēmums vai apgalvojums, ka persona izdarījusi noziedzīgu nodarījumu.

(2) Atkarībā no iegūtajiem pierādījumiem pieņēmumus iedala šādi:

- 1) pastāv reāla iespēja, ka persona izdarījusi izmeklējamo noziedzīgu nodarījumu (pret personu var uzsākt kriminālprocesu);
- 2) atsevišķi fakti dod pamatu uzskatīt, ka noziedzīgu nodarījumu izdarījusi šī persona (personu var aizturēt);
- 3) pierādījumu kopums dod pamatu pieņēmumam, ka, visticamāk, izmeklējamo noziedzīgu nodarījumu izdarījusi šī persona (personu var turēt aizdomās);
- 4) pierādījumu kopums dod pamatu prokuroram — procesa virzītājam uzskatīt, ka tieši šī persona izdarījusi konkrētu noziedzīgu nodarījumu (personu var apsūdzēt);
- 5) prokurors — procesa virzītājs nešaubās, ka ar esošajiem pierādījumiem spēs pārliecināt tiesu, ka nepastāv saprātīgas šaubas par to, ka tieši šī persona izdarījusi konkrētu noziedzīgu nodarījumu.

(3) Pieņēmums iegūst apgalvojuma formu, ja:

- 1) persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, likumā noteiktajā kārtībā apliecina, ka prokurora pieņēmums ir pareizs, un abi apgalvo, ka persona izdarījusi konkrētu noziedzīgu nodarījumu;
- 2) tiesa, novērtējot pierādījumus, konstatē, ka persona izdarījusi konkrētu noziedzīgu nodarījumu.

(4) Juridiskajai personai aizstāvības īstenošanas pamats ir šajā likumā noteiktajā kārtībā procesa virzītāja izteikts pieņēmums, ka fiziskā persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu tieši šīs juridiskās personas interesēs, labā vai nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā.

(5) (Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 14.03.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

60.pants. Personas, kuras īsteno aizstāvību

(1) Savu procesuālo aizstāvību īsteno persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, tas ir, persona:

- 1) par kuru izteikts šā likuma 59.pantā minētais pieņēmums vai apgalvojums;
- 2) pret kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai;
- 3) pret kuru kriminālprocess izbeigts uz nereabilitējošiem pamatiem;
- 4) pret kuru kriminālprocess izbeigts sakarā ar tādu apstākļu pastāvēšanu, kuri izslēdz kriminālatbildību, ja šī persona apstrīd pašu Krimināllikumā paredzēto rīcību.

(2) Uz procesuālo aizstāvību tiesīgas personas tiesības uz aizstāvību īsteno arī:

- 1) aizstāvis;
- 2) pārstāvis;
- 3) persona, kura iestājas par mirušās personas rehabilitāciju.

(3) Juridiskā persona, par kuras interesēs darbojušos fizisko personu izteikts šā likuma 59.pantā minētais pieņēmums vai apgalvojums, savas procesuālās tiesības uz aizstāvību īsteno ar pārstāvja palīdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

60.¹ pants. Personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, pienākums paziņot sūtījumu saņemšanas adresi

(1) Personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ir pienākums pēc procesa virzītāja pieprasījuma nekavējoties rakstveidā paziņot savu sūtījumu saņemšanas pasta vai elektronisko adresi.

(2) Ar šā panta pirmajā daļā minēto paziņojumu persona apņemas 24 stundu laikā saņemt kriminālprocesu veicošās amatpersonas nosūtītos sūtījumus un bez kavēšanās ierasties pēc procesa virzītāja uzaicinājuma vai izpildīt citus minētos kriminālprocesuālos pienākumus.

(3) Ja sūtījums ir pienācīgā veidā nosūtīts uz paziņoto adresi, uzskatāms, ka pēc šā panta otrajā daļā minētā termiņa izbeigšanās adresāts to ir saņēmis.

(4) Personai ir pienākums nekavējoties, bet ne vēlāk kā darba dienas laikā rakstveidā informēt procesa virzītāju par sūtījumu saņemšanas adreses maiņu, norādot jauno adresi.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

60.² pants. Personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, pamattiesības kriminālprocesā

(1) Personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ir šādas tiesības:

- 1) nekavējoties uzaicināt aizstāvi un noslēgt ar viņu vienošanos vai izmantot valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ja šī persona pati par saviem līdzekļiem nevar noslēgt vienošanos ar aizstāvi;
- 2) tikties ar aizstāvi sarunas konfidencialitāti nodrošinošos apstākļos bez īpašas procesa virzītāja atļaujas un bez laika ierobežojumiem;
- 3) saņemt juridisko palīdzību no aizstāvja;
- 4) likumā paredzētajos gadījumos pieprasīt advokāta piedalīšanos atsevišķā procesuālajā darbībā aizstāvības nodrošināšanai, ja vēl nav noslēgta vienošanās par aizstāvību ar konkrētu advokātu vai šis aizstāvis nav varējis ierasties;

- 5) saņemt no procesa virzītāja attiecīgajā tiesas apgabalā praktizējošo advokātu sarakstu, kā arī bez maksas izmantot telefonu aizstāvja uzaicināšanai;
- 6) tikt informētai par to, kāds pieņēmums izteikts vai kādas aizdomas radušās pret šo personu, vai kāda apsūdzība tai izvirzīta;
- 7) likumā noteiktajā kārtībā un apjomā saņemt mutvārdu vai rakstveida tulkojumu tai saprotamā valodā;
- 8) sniegt liecību vai atteikties liecināt;
- 9) likumā noteiktajos gadījumos, termiņos un kārtībā pārsūdzēt procesuālos lēmumus.

(2) Liecības nesniegšana nav vērtējama kā traucēšana noskaidrot patiesību lietā un izvairīšanās no pirmstiesas procesa un tiesas.

(3) Papildus tiesībām, kas noteiktas šā panta pirmajā daļā, aizturētajam, kā arī aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, kuram piemēro ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ir šādas tiesības:

- 1) iepazīties ar tiem lietas materiāliem, ar kuriem pamatots ierosinājums piemērot ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ciktāl šāda piekļuve neapdraud citu personu pamattiesības, sabiedrības intereses un netraucē kriminālprocesa mērķa sasniegšanu;
- 2) pieprasīt, lai par aizturēšanu vai apcietināšanu paziņo viņa tuviniekam, mācību iestādei, darba devējam, kā arī sazināties ar vienu no tiem, ciktāl šāda sazināšanās neapdraud citu personu pamattiesības, sabiedrības intereses un netraucē kriminālprocesa mērķa sasniegšanai. Ārvalstniekam ir tiesības pieprasīt, lai par aizturēšanu vai apcietināšanu tiktu informēta viņa valsts diplomātiskā vai konsulārā pārstāvniecība, kā arī ar to sazināties;
- 3) saņemt informāciju par tiesībām uz neatliekamo medicīnisko palīdzību;
- 4) saņemt informāciju par maksimālo stundu vai mēnešu skaitu, uz kādu personai var tikt ierobežota brīvība pirmstiesas procesā.

(4) Personai, tiklīdz tā ieguvusi tiesības uz aizstāvību, nekavējoties rakstveidā izsniedz un, ja nepieciešams, izskaidro informāciju par šā panta pirmajā un trešajā daļā noteiktajām tiesībām. To, ka informācija ir izsniegta un, ja nepieciešams, tiesības izskaidrotas, persona apliecina ar savu parakstu.

(23.05.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

61.pants. Persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess

(1) Pastāvat reālai iespējai, ka konkrēta persona izdarījusi izmeklējamo noziedzīgo nodarījumu, kriminālprocesu var uzsākt pret šo personu. Ja, uzsākot procesu, jau ir pamats minētā pieņēmuma izteikšanai, tad konkrēto personu norāda lēmumā par kriminālprocesa uzsākšanu.

(2) Ja uzsāktā kriminālprocesā iegūtas ziņas, ka, iespējams, konkrēta persona izdarījusi izmeklējamo noziedzīgo nodarījumu, tā iegūst tādas personas statusu, pret kuru uzsākts kriminālprocess.

(3) No brīža, kad šā panta pirmajā un otrajā daļā minētā persona tiek iesaistīta procesuālās darbības veikšanā vai procesa virzītājs atklātībai darījis zināmu informāciju par kriminālprocesa uzsākšanu pret to, tā iegūst procesuālās tiesības uz aizstāvību.

(4) Personai, pret kuru uzsākts kriminālprocess, ir šā likuma 60.²pantā noteiktās pamattiesības, kā arī 66.panta pirmās daļas 2., 3., 9., 12., 13., 14. un 16.punktā noteiktās tiesības un 67.panta pirmās daļas 1., 2., 5. un 6.punktā noteiktie pienākumi. Šai personai nedrīkst piemērot drošības līdzekļus.

(5) No šā panta trešajā daļā minētā brīža personai ir tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā.

(6) Personu, pret kuru uzsākts kriminālprocess, bez tās piekrišanas procesuālās darbības izdarīšanas laikā nedrīkst fotografēt, filmēt vai citādā veidā ar tehniskajiem līdzekļiem fiksēt nolūkā publiskot iegūtos materiālus plašsaziņas līdzekļos.

(19.01.2006. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 23.05.2013. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

62.pants. Aizturētais

(1) Aizturētais ir persona, kura likumā noteiktajā kārtībā īslaicīgi aizturēta, jo atsevišķi fakti dod pamatu uzskatīt, ka tā izdarījusi noziedzīgu nodarījumu.

(2) Persona aizturētā statusu iegūst ar faktiskās aizturēšanas brīdi.

(3) Persona zaudē aizturētā statusu, ja:

1) kriminālprocess tiek izbeigts kopumā vai pret konkrēto personu;

2) tā tiek atzīta par aizdomās turēto vai apsūdzēto;

3) tā tiek atbrīvota no īslaicīgās aizturēšanas vietas un nav atzīta par aizdomās turēto vai apsūdzēto. Šādā gadījumā attiecīgā persona iegūst personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, statusu.

(17.05.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.06.2007.)

63.pants. Aizturētā tiesības

(1) Aizturētajam ir šā likuma 60.² pantā noteiktās pamattiesības, kā arī tiesības:

1) iepazīties ar aizturēšanas protokolu un saņemt izrakstu no šā likuma par aizturētā tiesībām un pienākumiem;

2) mutvārdos vai rakstveidā izteikt savu attieksmi attiecībā uz aizturēšanas pamatotību;

3) pieteikt noraidījumu;

4) iesniegt sūdzības par amatpersonu rīcību;

5) pieteikt lūgumus par to izmeklēšanas darbību neatliekamam veikšanu, kuru rezultātā var tikt iegūti pierādījumi aizdomu nepamatotības apstiprināšanai.

(2) Bez aizturētā piekrišanas nedrīkst publiskot plašsaziņas līdzekļos procesuālo darbību laikā ar foto, video vai cita veida tehniskajiem līdzekļiem fiksētu viņa attēlu, ja vien tas nav nepieciešams noziedzīgā nodarījuma atklāšanai.

(3) (Izslēgta ar 23.05.2013. likumu)

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

64.pants. Aizturētā pienākumi

(1) Aizturētā pienākums ir sniegt patiesas identificējošas ziņas par sevi.

(2) Aizturētā pienākums ir ļaut, lai viņš tiek pakļauts eksperta izpētei, un izsniegt paraugus salīdzinošajai izpētei vai ļaut, lai tie tiek iegūti.

(3) Aizturētajam jāievēro noteiktā kārtība procesuālo darbību veikšanas laikā.

65.pants. Aizdomās turētais

Ja pierādījumu kopums dod pamatu procesa virzītāja pieņēmumam, ka izmeklējamā noziedzīgu nodarījumu, visticamāk, izdarījusi konkrēta persona, viņš pieņem rakstveida lēmumu, ka persona atzīstama par aizdomās turēto.

66.pants. Aizdomās turētā tiesības

(1) No brīža, kad personai paziņots, ka tā atzīta par aizdomās turēto, šai personai ir šā likuma 60.² pantā noteiktās pamattiesības, kā arī tiesības:

- 1) saņemt tā lēmuma kopiju, ar kuru šī persona atzīta par aizdomās turēto, un izrakstu no šā likuma par aizdomās turētā tiesībām un pienākumiem;
- 2) iepazīties ar kriminālprocesa reģistru;
- 3) pieteikt noraidījumu;
- 4) iesniegt pieteikumus par izmeklēšanas darbību veikšanu un piedalīšanos tajās;
- 5) piedalīties izmeklēšanas darbībās, kuras tiek veiktas pēc šīs personas vai tās aizstāvja pieteikuma, ja vien šāda piedalīšanās netraucē izmeklēšanas darbību veikšanu vai neaizskar citas personas tiesības;
- 6) saņemt motivētu lēmumu, ja aizdomās turētajam atteikta piedalīšanās izmeklēšanas darbībās, kuras tiek veiktas pēc viņa vai aizstāvja pieteikuma;
- 7) iepazīties ar lēmumu par ekspertīzes noteikšanu pirms tā nodošanas izpildei, ja ekspertīze attiecas uz šo personu, un lūgt, lai tiek uzdoti papildjautājumi, par kuriem ekspertam jādod atzinums, izņemot gadījumus, kad ekspertīze noteikta citas izmeklēšanas darbības laikā;
- 8) iepazīties ar ekspertīzes atzinumu pēc tā saņemšanas, ja ekspertīze veikta pēc šīs personas pieteikuma;
- 9) likumā noteiktajā kārtībā iesniegt sūdzības par kriminālprocesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas rīcību;
- 10) *(izslēgts ar 29.05.2014. likumu)*;
- 11) mutvārdos vai rakstveidā paust savu attieksmi pret izteiktajām aizdomām;
- 12) pieprasīt, lai pasākumi krimināltiesisko attiecību noregulēšanai tiktu veikti ar tās piekrišanu;
- 13) izlīgt ar cietušo;
- 14) iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa izbeigšanu;
- 15) pie izmeklēšanas tiesneša piedalīties procesa virzītāja ierosinājumu un savu un aizstāvja sūdzību un pieteikumu izskatīšanā, ja vien likums nenosaka citu izskatīšanas kārtību;
- 16) izteikt vēlēšanos sadarboties ar amatpersonām, kuras veic kriminālprocesu.

(2) Bez aizdomās turētā piekrišanas nedrīkst publiskot plašsaziņas līdzekļos procesuālo darbību laikā ar foto, video vai cita veida tehniskajiem līdzekļiem fiksētu viņa attēlu, ja vien tas nav nepieciešams noziedzīgā nodarījuma atklāšanai.

(3) *(Izslēgta ar 23.05.2013. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 21.10.2010., 23.05.2013. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

67.pants. Aizdomās turētā pienākumi

(1) No brīža, kad personai paziņots, ka tā atzīta par aizdomās turēto, šai personai ir pienākums:

- 1) noteiktajā laikā ierasties procesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas norādītajā vietā, ja uzaicinājums izdarīts likumā noteiktajā kārtībā;
- 2) nekavēt un netraucēt kriminālprocesa norisi;
- 3) ievērot drošības līdzekļa noteikumus un likumā minētos ierobežojumus;

4) atļaut, ka tā tiek pakļauta eksperta izpētei, un izsniegt paraugus salīdzinošajai izpētei vai ļaut, lai tie tiek iegūti;

5) ievērot noteikto kārtību procesuālo darbību veikšanas laikā;

6) norādīt uz faktu, ka noziedzīga nodarījuma izdarīšanas laikā tā ir atradusies citā vietā (turpmāk — alibi), vai uz Krimināllikumā paredzētu apstākli, kas izslēdz kriminālatbildību.

(2) Drošības līdzekļa noteikumu vai amatpersonu likumīgo prasību neizpildīšana, noteikto ierobežojumu pārkāpšana vai kārtības neievērošana ir pamats, lai tiktu lemts jautājums par stingrāka drošības līdzekļa piemērošanu, papildu ierobežojumu noteikšanu vai procesuālo sankciju piemērošanu.

68.pants. Aizdomās turētā statusa izbeigšanās

(1) Persona zaudē aizdomās turētā statusu, ja:

- 1) kriminālprocess tiek izbeigts kopumā vai pret konkrēto personu;
- 2) tiek atcelts lēmums, ar kuru šī persona tika atzīta par aizdomās turēto;
- 3) tā tiek saukta pie kriminālatbildības un uzsākta tās kriminālvajāšana;
- 4) pret to uzsākts process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai.

(2) Tas, ka tiek atcelts lēmums, ar kuru persona tika atzīta par aizdomās turēto, nav šķērslis atkārtotai šīs personas atzīšanai par aizdomās turēto, ja ir iegūti papildu pierādījumi, kas dod pietiekamu pamatu pieņemumam, ka, visticamāk, noziedzīgu nodarījumu izdarījusi tieši šī persona, tomēr tā saglabā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. Ja lēmums tiek atcelts, bet kriminālprocess pret attiecīgo personu netiek izbeigts, tā saglabā tādas personas statusu, pret kuru uzsākts kriminālprocess.

(3) Personu, pret kuru bijusi uzsākta kriminālvajāšana, nevar atzīt par aizdomās turēto tajā pašā noziedzīgā nodarījumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

69.pants. Apsūdzētais

(1) Apsūdzētais ir persona, kura ar procesa virzītāja lēmumu saukta pie kriminālatbildības par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un pret kuru uzsāktā kriminālvajāšana nav izbeigta, kura nav attaisnota vai atzīta par vainīgu ar spēkā stājušos tiesas spriedumu.

(2) Viena un tā pati persona vienā kriminālprocesā nevar vienlaikus būt apsūdzētais un aizdomās turētais.

70.pants. Apsūdzētā tiesības pirmstiesas procesā

(1) Apsūdzētajam pirmstiesas kriminālprocesā ir tādas pašas tiesības kā aizdomās turētajam, kā arī tiesības:

- 1) pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas saņemt tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas, kas attiecas uz viņam izvirzīto apsūdzību un viņa personību, ja tās nav izsniegtas agrāk, vai ar prokurora piekrišanu iepazīties ar šiem materiāliem;
- 2) iesniegt pieteikumus līdz pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanai un iepazīties ar saņemtajiem vai uzrādītajiem tiesai nododamās krimināllietas materiāliem.
- 3) pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas iesniegt pieteikumu izmeklēšanas tiesnesim, lūdzot iepazīstināt viņu ar speciālo izmeklēšanas darbību materiāliem, kuri netiek pievienoti krimināllietai (pirmdokumentiem);
- 4) piekrist vai nepiekrist kriminālprocesa izbeigšanai, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, vai prokurora priekšrakstam par sodu;

5) vienoties ar procesa virzītāju — prokuroru par krimināllietas pabeigšanu vienošanās procesā;

6) vienoties ar procesa virzītāju — prokuroru par iespēju krimināllietu apsūdzētajam inkriminētajā apsūdzībā tiesā izskatīt bez pierādījumu pārbaudes;

7) atsaukt aizstāvja sūdzības.

(2) Atkarībā no izraudzītā procesa veida atsevišķas tiesības likumā noteiktajā kārtībā var tikt ierobežotas vai īstenotas īpašā veidā.

(3) *(Izslēgta ar 23.05.2013. likumu)*

(4) Pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas un lēmuma par lietas nodošanu tiesai saņemšanas apsūdzētais var iesniegt tiesai tos lūgumus, kas radušies, iepazīstoties ar lietas materiāliem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 21.10.2010. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

71.pants. Apsūdzētā tiesības pirmās instances tiesā

Pirmās instances tiesā apsūdzētajam ir šā likuma 60.² pantā noteiktās pamattiesības, kā arī tiesības:

1) savlaicīgi uzzināt lietas iztiesāšanas vietu un laiku;

2) pašam piedalīties krimināllietas iztiesāšanā;

3) pieteikt noraidījumu;

4) lūgt, lai nomaina aizstāvi, ja pastāv likumā noteiktie šķēršļi viņa līdzdalībai;

5) piekrist pierādījumu pārbaudes neizdarīšanai tiesas sēdē;

6) izteikt savu viedokli par katru apspriežamo jautājumu, ja tas attiecas uz viņa apsūdzību vai personu raksturojošiem datiem;

7) piedalīties katra pierādījuma tiesā un mutvārdos veiktā pārbaudē, ja pierādījums attiecas uz viņa apsūdzību vai personu raksturojošiem datiem;

8) pieteikt tiesai motivētu lūgumu izteikt savu viedokli un piedalīties pierādījumu pārbaudē arī tad, ja izskatāmais jautājums vai pierādījums tieši neattiecas uz viņa apsūdzību vai personu raksturojošiem datiem;

9) pieteikt lūgumus;

10) uzstāties tiesas debatēs, ja nepiedalās aizstāvis;

11) teikt pēdējo vārdu;

12) saņemt tiesas nolēmuma kopiju un iepazīties ar tiesas sēdes protokolu, kā arī iesniegt par to rakstveida piezīmes, kuras pievieno krimināllietas materiāliem;

13) pārsūdzēt tiesas nolēmumu likumā noteiktajā kārtībā.

(23.05.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

72.pants. Apsūdzētā tiesības apelācijas instances tiesā

(1) Apsūdzētā tiesības apelācijas instances tiesā ir apsūdzētajam:

1) kurš iesniedzis apelācijas sūdzību;

- 2) par kura apsūdzību apelācijas protestu vai sūdzību iesniedzis prokurors vai cietušais;
- 3) kura intereses tiek tieši aizskartas ar apelācijas sūdzību daļā par cita apsūdzētā apsūdzību;
- 4) ja tiesnesis — procesa virzītājs to atzinis par nepieciešamu.

(2) Apelācijas instances tiesas sēdē apsūdzētajam ir tādas pašas tiesības kā pirmās instances tiesā, kā arī tiesības:

- 1) saņemt to apelācijas sūdzību vai protestu kopijas, kas ir par pamatu viņa līdzdalībai apelācijas instances tiesā;
- 2) saņemt informāciju par sūdzību izskatīšanas laiku;
- 3) iesniegt iebildumus vai paskaidrojumus par apelācijas sūdzību vai protestu;
- 4) uzturēt un pamatot savu sūdzību vai atsaukt savu vai aizstāvja sūdzību.

(3) Ja apelācijas instances tiesā sūdzība tiek izskatīta rakstveida procesā, apsūdzētajam ir tiesības:

- 1) saņemt tās apelācijas sūdzības vai tā protesta kopiju, kas ir par pamatu viņa līdzdalībai apelācijas instances tiesā;
- 2) iesniegt iebildumus vai paskaidrojumus par saņemtajām apelācijas sūdzībām un protestu, kā arī iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā;
- 3) pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam vai atsevišķam tiesnesim;
- 4) saņemt informāciju par sūdzības un protesta izskatīšanas kārtību un nolēmuma pieejamības dienu;
- 5) atsaukt savu vai aizstāvja sūdzību.

(4) Apsūdzētajam ir tiesības, sākot ar tiesas noteikto dienu, saņemt apelācijas instances tiesas nolēmuma kopiju un iesniegt kasācijas sūdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

73.pants. Apsūdzētā tiesības kasācijas instances tiesā

(1) Apsūdzētā tiesības kasācijas instances tiesā ir apsūdzētajam:

- 1) kurš iesniedzis kasācijas sūdzību;
- 2) par kura apsūdzību kasācijas protestu vai sūdzību iesniedzis prokurors vai cietušais;
- 3) kura intereses tiek tieši aizskartas ar kasācijas sūdzību daļā par cita apsūdzētā apsūdzību;
- 4) ja tiesnesis — procesa virzītājs to atzinis par nepieciešamu.

(2) Kasācijas instances tiesā līdz lietas iztiesāšanas uzsākšanai apsūdzētajam ir šā likuma 60.² pantā noteiktās pamattiesības, kā arī tiesības:

- 1) saņemt to kasācijas sūdzību vai protestu kopijas, kas ir par pamatu viņa līdzdalībai kasācijas instances tiesā;
- 2) saņemt informāciju par sūdzību izskatīšanas laiku un kārtību;
- 3) iesniegt iebildumus vai paskaidrojumus par kasācijas sūdzību vai protestu;
- 4) uzaicināt aizstāvi.

(3) Ja lieta tiek iztiesāta mutvārdu procesā tiesas sēdē, apsūdzētajam ir tiesības uzturēt vai atsaukt savu vai aizstāvja sūdzību un izteikt viedokli par citām sūdzībām, kuras bijušas par pamatu apsūdzētā statusa atzīšanai kasācijas instances tiesā, kā arī pieteikt noraidījumu.

(4) Ja kasācijas instances tiesā sūdzība tiek izskatīta rakstveida procesā, apsūdzētajam ir tiesības:

1) saņemt to kasācijas sūdzību vai protestu kopijas, kas ir par pamatu viņa līdzdalībai kasācijas instances tiesā;

2) pieteikt noraidījumu;

3) iesniegt rakstveida iebildumus par citu personu sūdzībām;

4) pieteikt motivētu lūgumu par sūdzības izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē viņa klātbūtnē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

74.pants. Apsūdzētā pienākumi

Apsūdzētajam visās kriminālprocesa stadijās ir tādi paši pienākumi kā aizdomās turētajam.

74.¹ pants. Notiesātais

No notiesājoša sprieduma vai prokurora priekšraksta par sodu spēkā stāšanās dienas apsūdzētais iegūst notiesātā statusu.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

74.² pants. Notiesātā tiesības

(1) Nolēmuma izpildes laikā notiesātajam ir tiesības uz savu ar nolēmuma nodošanu izpildei saistīto likumisko interešu aizsardzību tiesā, proti, tiesības:

1) uzaicināt aizstāvi;

2) piedalīties tiesas sēdēs un sniegt liecības;

3) iesniegt materiālus, kas sagatavoti, lai izskatītu jautājumu par nolēmuma izpildi;

4) iesniegt sūdzības par tiesneša lēmumiem.

(2) Izskatot jautājumus, kas saistīti ar nolēmuma izpildi, šajā likumā noteiktajos gadījumos aizstāvja piedalīšanās ir obligāta.

(3) Prokurora priekšraksta par sodu izpildes laikā notiesātajam ir tiesības uz likumisko interešu aizsardzību prokuratūrā, ja tās saistītas ar priekšrakstā noteiktā soda izpildi, bet jautājumos par priekšrakstā noteiktā soda aizstāšanu vai atbrīvošanu no soda likumos paredzētajā kārtībā — tiesā.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

74.³ pants. Notiesātā pienākumi

Notiesātajam ir pienākums:

1) noteiktā laikā ierasties procesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas norādītajā vietā, ja uzaicinājums izdarīts likumā noteiktajā kārtībā;

2) nekavēt un netraucēt nolēmuma izpildes laikā radušos jautājumu izskatīšanas norisi;

3) ievērot noteikto kārtību procesuālo darbību veikšanas laikā.
(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

75.pants. Personas tiesības, pret kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai

(1) Personai, kura noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, bet saskaņā ar tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinumu var piedalīties kriminālprocesā par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu, ir tādas pašas tiesības kā apsūdzētajam, izņemot tiesības atteikties no aizstāvja un tiesības uzstāties tiesas debatēs.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētajai personai ir tiesības uz aizstāvja palīdzības apmaksāšanu no valsts līdzekļiem.

(3) Ja saskaņā ar tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinumu persona nevar piedalīties kriminālprocesā, visas šīs personas tiesības uz aizstāvību īsteno tās aizstāvis un pārstāvis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

76.pants. Personas tiesības, pret kuru kriminālprocess izbeigts uz nereabilitējoša pamata

(1) Ja persona, pret kuru kriminālprocess izbeigts sakarā ar kriminālatbildības noilgumu vai amnestijas aktu, neatzīst savu vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tai ir tiesības iesniegt sūdzību par izmeklētāja vai prokurora lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu tajā tiesā, kurai ir piekritīga attiecīgā noziedzīgā nodarījuma izskatīšana pirmajā instancē.

(2) Sūdzības izskatīšanas laikā sūdzības iesniedzējam ir tādas pašas tiesības kā apsūdzētajam pirmās instances tiesā, izņemot tiesības uz pēdējo vārdu un tiesības pārsūdzēt tiesas nolēmumu.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

77.pants. Personas tiesības, kura iestājas par mirušas personas rehabilitāciju

(1) Ja ar procesa virzītāja lēmumu ir izbeigts kriminālprocess uz nereabilitējoša pamata, pēc būtības atzīstot personu par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, un persona pēc tam ir mirusi, šīs personas likumiskie pārstāvji, tuvinieki vai personas, kuru rīcībā ir fakti, kas liecina par mirušā nevainīgumu, var iestāties kriminālprocesā, lai panāktu mirušā rehabilitāciju.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētajām personām ir tiesības pieprasīt kriminālprocesa turpināšanu, uzdodot pieteikumā minēto prasību aizstāvēšanu advokātam un nosakot viņa pilnvarojuma ietvarus.

(3) Personai, kura pieprasījusi procesa turpināšanu, pirmstiesas procesā un tiesā ir tādas pašas tiesības kā apsūdzētajam, izņemot tiesības uz pēdējo vārdu tiesā.

(4) Pirmstiesas procesā un tiesā advokātam, kas īsteno pieteikumā minēto prasību aizstāvību, ir tādas pašas tiesības kā aizstāvim procesā par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu, kad aizstāvamais nevar piedalīties procesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

78.pants. Personas tiesības, pret kuru kriminālprocess izbeigts sakarā ar apstākļiem, kas izslēdz kriminālatbildību

(1) Ja kriminālprocess izbeigts sakarā ar to, ka persona nodarījumu, kam ir Krimināllikumā paredzēta nodarījuma sastāva pazīmes, izdarījusi, nepārkāpjot nepieciešamās aizstāvēšanās robežas, izdarot aizturēšanu, atrodoties galējās nepieciešamības stāvoklī, attaisnota profesionālā riska rezultātā vai izpildījusi noziedzīgu pavēli vai noziedzīgu rīkojumu, bet šī persona apstrīd faktiskos apstākļus, tai ir tiesības iesniegt sūdzību par izmeklētāja vai prokurora lēmumu tajā tiesā, kurai ir piekritīga attiecīgā noziedzīgā nodarījuma izskatīšana pirmajā instancē.

(2) Sūdzības izskatīšanas laikā sūdzības iesniedzējam ir tādas pašas tiesības kā apsūdzētajam pirmās instances tiesā, izņemot tiesības uz pēdējo vārdu un tiesības pārsūdzēt tiesas nolēmumu.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

79.pants. Aizstāvis

(1) Aizstāvis ir Latvijā praktizējošs advokāts, kas kriminālprocesā, noteiktā tā stadijā vai atsevišķā procesuālā darbībā īsteno tādas personas aizstāvēšanu, kurai ir tiesības uz aizstāvību.

(2) Par aizstāvi kriminālprocesā var būt:

- 1) zvērināts advokāts;
- 2) zvērināta advokāta palīgs;
- 3) Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis, kurš ieguvis advokāta kvalifikāciju kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm;
- 4) ārvalsts advokāts (izņemot šīs daļas 3.punktā minēto) saskaņā ar Latvijas Republikai saistošu starptautisko līgumu par juridisko palīdzību.

(3) Aizstāvis piedalās lietā no vienošanās noslēgšanas brīža, ja aizstāvamā persona ieguvusi tiesības uz aizstāvību šajā likumā noteiktajā kārtībā. Aizstāvis nevar bez aizstāvamā piekrišanas atteikties no aizstāvēšanas, kas jāveic saskaņā ar vienošanos.

(4) Valsts nodrošināts aizstāvis piedalās lietā no uzdevuma pieņemšanas brīža līdz kriminālprocesa pabeigšanai, izņemot gadījumus, kad viņš tiek uzaicināts nodrošināt aizstāvību atsevišķā procesuālā darbībā. Aizstāvības veikšana atsevišķā procesuālā darbībā neuzliek advokātam pienākumu uzņemties aizstāvību visā kriminālprocesā.

(5) Advokāta kā aizstāvja tiesības piedalīties kriminālprocesā apliecina orderis.

(6) Aizstāvis nedrīkst uzņemties citas personas aizstāvēšanu vai sniegt tai juridisko palīdzību, ja tas ir pretrunā ar aizstāvamās personas interesēm, ar kuru vienošanās noslēgta agrāk.

(7) Aizstāvis nedrīkst slēgt vienošanos par vairāku personu aizstāvēšanu vienā kriminālprocesā, ja starp šo personu aizstāvības interesēm pastāv pretrunas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.06.2008. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

80.pants. Aizstāvja uzaicināšana

(1) Vienošanos ar advokātu par aizstāvību slēdz pati persona vai tās interesēs citas personas.

(2) Procesa virzītāji neslēdz vienošanos par aizstāvību un nevar aicināt konkrētu advokātu par aizstāvi, bet nodrošina ieinteresēto personu ar nepieciešamo informāciju un dod tai iespēju izmantot sakaru līdzekļus aizstāvja uzaicināšanai.

(3) Ja persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, nav noslēgusi vienošanos par aizstāvību, bet aizstāvja piedalīšanās ir obligāta vai persona vēlas aizstāvja piedalīšanos, procesa virzītājs paziņo attiecīgās tiesas darbības teritorijas zvērinātu advokātu vecākajam par nepieciešamību nodrošināt aizstāvja piedalīšanos kriminālprocesā.

(4) Zvērinātu advokātu vecākais ne vēlāk kā triju darbdienu laikā pēc procesa virzītāja pieprasījuma saņemšanas paziņo procesa virzītājam par konkrētā advokāta piedalīšanos kriminālprocesā.

(19.06.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

81.pants. Aizstāvja uzaicināšana atsevišķā procesuālā darbībā

(1) Ja nav noslēgta vienošanās par aizstāvību vai aizstāvis, ar kuru noslēgta vienošanās, nevar ierasties procesuālās darbības veikšanai, procesa virzītājs uzaicina advokātu nodrošināt aizstāvību šādās atsevišķās procesuālās darbībās:

- 1) izmeklēšanas darbībās, kurās iesaistīts aizturētais;
- 2) lēmuma par atzīšanu par aizdomās turētu paziņošanā un aizdomās turētā pirmajā nopratināšanā;

3) ar drošības līdzekļa piemērošanu saistīto jautājumu izskatīšanā pie izmeklēšanas tiesneša.

(2) Procesa virzītājs aizstāvības nodrošināšanai atsevišķā procesuālā darbībā uzaicina advokātu atbilstoši attiecīgās tiesas darbības teritorijas zvērinātu advokātu vecākā sastādītajam advokātu dežūru grafikam.

(19.06.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

82.pants. Aizstāvja tiesības un pienākumi, nodrošinot aizstāvību atsevišķā procesuālā darbībā

(1) Nodrošinot aizturētā, aizdomās turētā vai apsūdzētā aizstāvību atsevišķā procesuālā darbībā, aizstāvim saistībā ar konkrēto procesuālo darbību ir tādas pašas tiesības un pienākumi, kādi būtu aizstāvim, ja viņš piedalītos visā procesā.

(2) Aizstāvis gan pirms, gan pēc procesuālās darbības var tikties ar aizstāvamo personu, lai sagatavotos darbības veikšanai un apspriestu tās rezultātus.

(3) Aizstāvim ir tiesības arī pēc darbības pabeigšanas un neatkarīgi no aizstāvamās personas izmantot aizstāvim noteiktās tiesības sūdzību iesniegšanā par amatpersonu rīcību un lūgumu pieteikšanā, ja tas tieši izriet no veiktās darbības un atbilst ar aizstāvamo personu saskaņotajai aizstāvības pozīcijai.

(4) Aizstāvis aizturētajam, aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, izmantojot savas profesionālās zināšanas un pieredzi, sniedz tiesisko informāciju un ieteikumus, kas nepieciešami, lai izraudzītos apstākļiem atbilstošu aizstāvības pozīciju un to īstenotu.

83.pants. Aizstāvja obligātā piedalīšanās

(1) Aizstāvja piedalīšanās ir obligāta kriminālprocesā:

1) ja tiesības uz aizstāvību ir nepilngadīgai vai ierobežoti pieskaitāmai personai;

2) par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu;

3) ja tas tiek turpināts sakarā ar pieteikumu par mirušas personas rehabilitāciju;

4) ja tiesības uz aizstāvību ir personai, kura garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ pati nespēj pilnībā izmantot savas procesuālās tiesības;

5) ja tiesības uz aizstāvību ir analfabētam vai personai ar tik zemu izglītības līmeni, ka tā nevar pilnvērtīgi izmantot savas procesuālās tiesības.

(2) Aizstāvja piedalīšanās ir obligāta kriminālprocesā, kas notiek vienošanās procesa kārtībā no brīža, kad tiek uzsāktas pārrunas ar apsūdzēto par vienošanās slēgšanu.

(3) Iztiesāšanas laikā aizstāvja piedalīšanās ir obligāta, ja lieta tiek skatīta apsūdzētā prombūtnē (*in absentia*) vai bez apsūdzētā piedalīšanās, kā arī tad, ja iztiesāšana notiek atsevišķā lietvedībā izdalītā procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai un iztiesāšanā nepiedalās juridiskās personas pārstāvis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010., 14.03.2013. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

84.pants. Samaksa par aizstāvja palīdzību

(1) Samaksu par aizstāvja palīdzību saskaņā ar vienošanos nodrošina persona, kura aizstāvi uzaicinājusi un parakstījusi vienošanos.

(2) Advokātam par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu personai, kura nav noslēgusi vienošanos par aizstāvību, samaksas apmēru un ar valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu saistītos atlīdzināmos izdevumus, to apmēru un izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(19.06.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.07.2008.)

85.pants. Tiesības uz atbrīvošanu no samaksas par aizstāvja palīdzību

(1) Tiesības uz atbrīvošanu no samaksas par aizstāvja palīdzību, kas tādā gadījumā tiek segta no valsts līdzekļiem, ir:

1) personai, kuras mantiskais stāvoklis izslēdz iespēju samaksu par aizstāvja palīdzību nodrošināt no saviem līdzekļiem;

2) personai, kura kriminālprocesā, kad aizstāvja piedalīšanās ir obligāta, nav vēlējies aizstāvi.

(2) Lēmumu par aizstāvja palīdzības apmaksāšanu no valsts līdzekļiem pieņem izmeklēšanas tiesnesis pirmstiesas procesā vai tiesa iztiesāšanās.

86.pants. Aizstāvja tiesības un pienākumi

(1) Aizstāvim ir visas tiesības, kādas ir viņa aizstāvamajai personai attiecīgajā procesā, kā arī tiesības:

1) normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā pieprasīt un saņemt personas aizstāvēšanai nepieciešamās ziņas;

2) piedalīties aizstāvamās personas noplatināšanā procesa veidam un stadijai atbilstošā kārtībā, piedalīties citās izmeklēšanas darbībās, par kuru veikšanu lūgumu pieteikusi persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, vai aizstāvis, kā arī piedalīties tajās izmeklēšanas darbībās, kurās aizstāvamā persona būtu tiesīga piedalīties, taču to nedara;

3) kriminālprocesos šā likuma 83.panta pirmajā daļā minētajos obligātās aizstāvības gadījumos iepazīties ar visiem lietas materiāliem no apsūdzības izsniegšanas brīža un saņemt šo materiālu kopijas;

4) pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas iepazīties ar krimināllietas materiāliem un ar tehniskiem līdzekļiem nokopēt nepieciešamos materiālus;

5) uzstāties tiesas debatēs;

6) iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

(2) Aizstāvis neaizvieto aizstāvamo personu, bet rīkojas tās interesēs. Tikai aizstāvamā persona pati pārstāv sevi procesuālajās darbībās, kurās tiek pausts tās subjektīvais viedoklis, un proti:

1) attieksmes izteikšanā pret aizdomām vai apsūdzību;

2) liecību sniegšanā;

2¹) vienkāršāka procesa izvēlē;

3) pēdējā vārdā.

(3) Aizstāvim ir tiesības bez īpašas procesa virzītāja atļaujas tikt ar aizturēto vai apcietināto aizstāvamo personu konfidencialitāti nodrošinošos apstākļos bez tikšanās reižu un ilguma ierobežojumiem, ja nepieciešams, pieaicinot tulku. Tādas tikšanās var notikt pilnvarotas amatpersonas vizuālās kontroles apstākļos, bet ārpus dzirdamības robežām.

(3¹) Aizstāvim, kurš piedalās izmeklēšanas darbībās, ir tiesības:

1) uzdot jautājumus personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, lieciniekiem, cietušajiem, viņu pārstāvjiem, ekspertam, speciālistam;

2) iepazīties ar izmeklēšanas darbības protokolu un izdarīt rakstveida piezīmes šajā protokolā par pierakstu pareizību un pilnību;

3) lūgt, lai procesa virzītāja noraidītie jautājumi būtu ierakstīti izmeklēšanas darbību protokolā.

(4) Ja ir konkrētas ziņas par faktiem, kas liecina, ka aizstāvis savas tiesības izmanto, lai novilcinātu kādu procesuālo darbību, vai apzināti pārkāpj savas tiesības, izmeklēšanas tiesnesis pēc procesa virzītāja ierosinājuma vai tiesa var ierobežot tikšanās ilgumu vai paredzēt, ka tikšanās noris apstākļos, kas izslēdz rakstveida materiālu vai citu priekšmetu nodošanu aizstāvamai personai. Par šāda lēmuma pieņemšanu paziņo Latvijas Zvērinātu advokātu padomei.

(5) Aizstāvja pienākums ir izmantot savas profesionālās zināšanas un pieredzi, kā arī visus likumā norādītos aizstāvības līdzekļus un paņēmienus, lai noskaidrotu, kādi ir attaisnojoši un atbildību mīkstinājoši apstākļi personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, un sniegtu tai nepieciešamo juridisko palīdzību.

(6) Pārsūdzot prokurora nolēmumu par procesa pabeigšanu, aizstāvis informē aizstāvamo personu.

(7) Aizstāvis bez aizstāvamās personas piekrišanas nav tiesīgs izpaust ziņas, kas viņam darītas zināmas sakarā ar aizstāvības veikšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

87.pants. Apstākļi, kas liedz advokātam piedalīties kriminālprocesā

(1) Advokāts nedrīkst uzņemties aizstāvību vai juridiskās palīdzības sniegšanu un viņam jāinformē aizstāvamā persona par nepieciešamību atsaukt vienošanos, ja tāda jau ir noslēgta, ja:

1) šajā lietā viņš ir sniedzis vai sniedz juridisko palīdzību personai, kuras intereses ir pretrunā ar tās personas interesēm, kura lūdz sniegt juridisko palīdzību šajā pašā lietā;

2) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*

3) aizstāvamās personas intereses ir pretrunā ar advokāta vai to personu interesēm, ar kurām viņam ir radniecības attiecības līdz trešajai pakāpei, svainība līdz otrajai pakāpei vai ar kurām viņu saista laulība vai kopīga saimniecība;

4) advokāts agrāk šajā procesā bijis amatpersona, kas pilnvarota veikt kriminālprocesu;

5) konkrētā kriminālprocesa reģistrā ir ierakstīta amatpersona, ar kuru advokātam ir radniecības attiecības līdz trešajai pakāpei, svainība līdz otrajai pakāpei vai ar kuru viņu saista laulība vai kopīga saimniecība;

6) advokāts šajā procesā ir liecinieks vai cietušais.

(2) Ja advokāts turpina darboties interešu konflikta situācijā, kriminālprocesā iesaistīta persona var izteikt advokātam noraidījumu, kuru izlemj procesa virzītājs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

88.pants. Atteikšanās no aizstāvja

(1) Persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ir tiesīga atteikties no aizstāvja. Šāda atteikšanās pieļaujama tikai pēc pašas personas iniciatīvas. Atteikšanās no aizstāvja nav šķērslis tam, lai kriminālprocesā piedalītos valsts apsūdzības uzturētājs un citas personas aizstāvis.

(2) Ja persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, atsakās no aizstāvja, tai izskaidro, ka turpmāk persona pati īsteno savu aizstāvību. Atteikšanās no aizstāvja fiksējama procesuālās darbības protokolā, un persona ar parakstu apliecina, ka atteikšanās no aizstāvja ir notikusi labprātīgi un pēc personas pašas iniciatīvas. Ja persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, bija izteikusi lūgumu par aizstāvja piedalīšanos, atteikšanās no aizstāvja var notikt vienīgi aizstāvja klātbūtnē.

(3) No aizstāvja nevar atteikties šā likuma 83.panta pirmajā daļā minētās personas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

89.pants. Nepilngadīgā pārstāvis

(1) Lai pilnvērtīgi nodrošinātu tādas nepilngadīgās personas tiesības un intereses, kurai ir tiesības uz aizstāvību,

kriminālprocesā var piedalīties tās pārstāvis.

(2) Par pārstāvi var būt:

- 1) viens no likumiskajiem pārstāvjiem (māte, tēvs, aizbildnis, aizgādnis);
- 2) viens no vecvecākiem, pilngadīgs brālis vai pilngadīga māsa, ja nepilngadīgais dzīvojis kopā ar kādu no viņiem un attiecīgais tuvinieks par nepilngadīgo rūpējies;
- 3) bērnu tiesību aizsardzības institūcijas pārstāvis;
- 4) tādas nevalstiskās organizācijas pārstāvis, kura veic bērnu tiesību aizsardzības funkciju.

(3) Pārstāvim kriminālprocesā atļauj piedalīties vai viņu nomaina ar procesa virzītāja lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā. Izlemjot šo jautājumu, procesa virzītājs ievēro šā panta otrajā daļā noteikto secību un konkrēto personu iespējas un vēlēšanos patiesi aizsargāt nepilngadīgā intereses.

(4) Pārstāvim atļauj piedalīties kriminālprocesā no brīža, kad nepilngadīgais ieguvis tiesības uz aizstāvību un pieņemts lēmums par viņa pārstāvja piedalīšanos.

(5) Lēmums jāpieņem nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju darba dienu laikā.

(6) Pārstāvis izbeidz savu līdzdalību kriminālprocesā, kad pārstāvamais sasniedz pilngadību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

90.pants. Nepilngadīgās personas pārstāvja tiesības aizstāvības realizēšanā

(1) Ja tiesības uz aizstāvību ir nepilngadīgai personai, tās pārstāvis ir tiesīgs:

- 1) zināt, kāds ir pārstāvamā procesuālais statuss un tiesības;
- 2) saņemt pārstāvamā statusu noteicošo lēmumu kopijas un informāciju par savām un pārstāvamā tiesībām;
- 3) iepazīties ar kriminālprocesa reģistru un pieteikt noraidījumus tajā ierakstītajām amatpersonām;
- 4) iesniegt sūdzības par amatpersonu rīcību un lēmumiem, pieteikt lūgumus tādā pašā kārtībā kā pašam pārstāvamajam;
- 5) pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas, ja nepilngadīgajam piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, saņemt to tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas, kas attiecas uz pārstāvamajam izvirzīto apsūdzību un viņa personību, ja tās nav izsniegtas agrāk, vai ar prokurora piekrišanu iepazīties ar šiem materiāliem;
- 6) *(izslēgts ar 19.01.2006. likumu);*
- 7) saņemt informāciju par krimināllietas iztiesāšanas laiku un vietu jebkuras instances tiesā;
- 8) piedalīties slēgtās tiesas sēdēs;
- 9) iepazīties ar tiesas nolēmumiem tādā pašā kārtībā kā aizstāvim;
- 10) pārsūdzēt tiesas nolēmumus tādā pašā kārtībā un apjomā kā pašam pārstāvamajam;
- 11) uzaicināt aizstāvi aizstāvības tiesību realizācijai.

(2) Ar procesa virzītāja piekrišanu pārstāvis var piedalīties tajās procesuālajās darbībās, kurās piedalās pārstāvamais.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

91.pants. Pārstāvis kriminālprocesā par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu

(1) Lai pilnvērtīgi nodrošinātu tādas personas tiesības un intereses, kura noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, kriminālprocesā var piedalīties tās pārstāvis.

(2) Par pārstāvi var būt:

- 1) aizgādnis;
- 2) laulātais;
- 3) māte, tēvs vai aizbildnis;
- 4) viens no vecvecākiem, pilngadīgie — brālis vai māsa, dēls vai meita vai cits tuvinieks;
- 5) tādas nevalstiskās organizācijas pārstāvis, kura veic personu ar garīgiem traucējumiem tiesību aizsardzības funkcijas;
- 6) bāriņtiesas (pagasttiesas) pārstāvis.

(3) Pārstāvim kriminālprocesā atļauj piedalīties vai viņu nomaina ar procesa virzītāja lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā. Izlemjot šo jautājumu, procesa virzītājs ievēro šā panta otrajā daļā noteikto secību un konkrēto personu iespējas un vēlēšanos patiesi aizsargāt nepieskaitāmās personas intereses, kā arī ņem vērā pārstāvamās personas viedokli, cik vien tas ir iespējams.

(4) Kriminālprocesā var piedalīties arī tādas personas pārstāvis, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, bet ir uzsākts process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, jo persona saslimusi ar psihiskiem traucējumiem pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas.

(5) Pārstāvim atļauj piedalīties kriminālprocesā no brīža, kad uzsākts process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai un pieņemts lēmums par pārstāvja piedalīšanos.

(6) Pārstāvis izbeidz savu līdzdalību kriminālprocesā, ja process tiek turpināts vispārējā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

92.pants. Pārstāvja tiesības procesā par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu

(1) Tādas personas pārstāvim, kura noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, ir tiesības:

- 1) saņemt informāciju par savām un pārstāvamā tiesībām;
- 2) iepazīties ar kriminālprocesa reģistru un pieteikt noraidījumus tajā ierakstītajām amatpersonām;
- 3) iesniegt sūdzības par amatpersonu rīcību un lēmumiem, pieteikt lūgumus tādā pašā kārtībā kā aizstāvim;
- 4) pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas saņemt to tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas, kuri tieši attiecas uz pārstāvamā izdarīto noziedzīgo nodarījumu, ja tās nav izsniegtas agrāk, vai ar prokurora piekrišanu iepazīties ar šiem krimināllietas materiāliem;
- 5) *(izslēgts ar 19.01.2006. likumu);*
- 6) saņemt informāciju par krimināllietas izskatīšanas laiku un vietu jebkuras instances tiesā;
- 7) piedalīties slēgtās tiesas sēdēs;
- 8) iepazīties ar tiesas nolēmumiem un tos pārsūdzēt tādā pašā kārtībā kā aizstāvim.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētās tiesības ir arī tādas personas pārstāvim, kura saslimusi ar psihiskiem traucējumiem pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

93.pants. Juridiskās personas pārstāvis procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu

(1) Lai nodrošinātu juridiskās personas tiesības un intereses procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai sakarā ar tās interesēs izdarītu fiziskās personas noziedzīgu nodarījumu, kriminālprocesā var piedalīties juridiskās personas pārstāvis.

(2) Par juridiskās personas pārstāvi var būt:

- 1) fiziskā persona saskaņā ar pilnvarām, kas noteiktas juridiskās personas darbību regulējošajos dokumentos;
- 2) fiziskā persona uz īpaši šim nolūkam izdotas pilnvaras pamata.

(3) Par juridiskās personas pārstāvi nevar būt persona, kura konkrētajā kriminālprocesā ir cietušais vai kuras pašas vai tās tuvinieku personiskās intereses ir pretrunā ar pārstāvamās juridiskās personas interesēm.

(4) Pārstāvim procesā atļauj piedalīties vai viņu nomaina ar procesa virzītāja lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā.

(5) Pārstāvja nepiedalīšanās procesā nav šķērslis procesa turpināšanai.

(6) Ja persona šajā procesā iepriekš bijusi liecinieks, procesa virzītājs izvērtē šīs personas iespēju būt par pārstāvi.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 14.03.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

94.pants. Juridiskās personas tiesības procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu

(1) Juridiskās personas tiesības īsteno tās pārstāvis. No brīža, kad personai ar procesa virzītāja lēmumu atļauj piedalīties procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu kā juridiskās personas pārstāvim, šai personai ir tiesības:

- 1) saņemt tā lēmuma kopiju, ar kuru uzsākts process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu;
- 2) tiesību pilnīgai realizācijai par juridiskās personas līdzekļiem uzaicināt aizstāvi;
- 3) iepazīties ar kriminālprocesa reģistru ne vēlāk kā triju dienu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas;
- 4) pieteikt noraidījumu reģistrā ierakstītajām amatpersonām;
- 5) iesniegt pieteikumus par izmeklēšanas darbību veikšanu un piedalīšanos tajās;
- 6) piedalīties izmeklēšanas darbībās, kuras tiek veiktas pēc šīs personas vai aizstāvja pieteikuma, ja vien šāda piedalīšanās netraucē izmeklēšanas darbību veikšanu vai neaizskar citas personas tiesības;
- 7) saņemt motivētu lēmumu, ja juridiskās personas pārstāvim atteikta piedalīšanās izmeklēšanas darbībās, kuras veic pēc viņa vai aizstāvja lūguma;
- 8) iepazīties ar ekspertīzes atzinumu pēc tā saņemšanas, ja ekspertīze veikta pēc šīs personas pieteikuma;
- 9) likumā noteiktajos gadījumos, termiņos un kārtībā iesniegt sūdzības par procesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas rīcību;
- 10) likumā noteiktajos gadījumos, termiņos un kārtībā pārsūdzēt procesuālos lēmumus;
- 11) mutvārdos vai rakstveidā paust savu attieksmi pret izteikto pieņemumu;
- 12) liecināt vai atteikties sniegt liecību;
- 13) pieprasīt, lai pasākumi krimināltiesisko attiecību noregulēšanai tiktu veikti ar tās piekrišanu;

14) izlīgt ar cietušo;

15) iesniegt pieteikumu par procesa izbeigšanu;

16) izteikt vēlēšanos sadarboties ar amatpersonām, kas veic procesu;

17) pēc pirmstiesas procesa pabeigšanas saņemt tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas, kas attiecas uz konkrēto juridisko personu, pēc tās pieteikuma, ja kopijas nav izsniegtas agrāk, vai ar prokurora piekrišanu iepazīties ar šiem materiāliem;

18) atsaukt aizstāvja sūdzības;

19) piekrist vai nepiekrist procesa pabeigšanai ar prokurora priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli.

(2) Juridiskās personas pārstāvim tiesā ir tādas pašas tiesības kā apsūdzētajam.

(14.03.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

94.1 pants. Juridiskās personas pārstāvja pienākumi procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu

No brīža, kad personai ar procesa virzītāja lēmumu atļauj piedalīties procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu kā juridiskās personas pārstāvim, šai personai ir pienākums:

1) noteiktajā laikā ierasties procesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas norādītajā vietā, ja uzaicinājums izdarīts likumā noteiktajā kārtībā;

2) nekavēt un netraucēt procesa norisi;

3) ievērot noteikto kārtību procesuālo darbību veikšanas laikā.

(14.03.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

6.nodaļa. Cietušais un viņa pārstāvība

95.pants. Personas, kuras var būt par cietušo

(1) Cietušais kriminālprocesā var būt fiziskā vai juridiskā persona, kurai ar noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums, proti, morāls aizskārums, fiziskas ciešanas vai mantisks zaudējums.

(2) Par cietušo kriminālprocesā nevar būt persona, kurai morāls aizskārums nodarīts kā noteiktas sabiedrības grupas vai daļas pārstāvim.

(3) Ja persona mirusi, cietušais kriminālprocesā var būt kāds no mirušā tuviniekiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

96.pants. Atzīšana par cietušo

(1) Personu par cietušo atzīst procesa virzītājs ar savu lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā.

(2) Procesā virzītājs savlaicīgi informē personu par tās tiesībām tikt atzītai par cietušo kriminālprocesā.

(3) Personu par cietušo var atzīt tikai ar pašas personas vai tās pārstāvja piekrišanu. Persona, kura nevēlas būt par cietušo, iegūst liecinieka statusu. Ja persona sakarā ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem pati nespēj izteikt savu gribu būt par cietušo, personu atzīst par cietušo bez tās piekrišanas.

(4) Tiesa var atzīt personu par cietušo krimināllietas iztiesāšanā līdz tiesas izmeklēšanas sākumam pirmās instances tiesā, ja tiesai pieteikts šāds lūgums. Tiesas lēmumu ieraksta protokolā, un tas nav pārsūdzams.

(5) Ja cietušais miris pēc tiesas izmeklēšanas uzsākšanas pirmās instances tiesā vai laikā, kad lieta tiek izskatīta

apelācijas instances tiesā, un tiesai ir pieteikts šā likuma 95.panta trešajā daļā minētās personas lūgums, tiesa var atzīt šo personu par cietušo. Tiesas lēmumu ieraksta protokolā, un tas nav pārsūdzams. Šādā gadījumā iztiesāšanu nesāk no jauna, bet cietušajam pēc viņa pieteikuma ir tiesības iepazīties ar krimināllietas materiāliem un tiesas sēdes protokolu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 14.01.2010. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

96.1 pants. Īpaši aizsargājams cietušais

(1) Īpaši aizsargājams ir šāds cietušais:

1) nepilngadīgais;

2) persona, kura garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ pati nespēj izmantot savas procesuālās tiesības;

3) persona, kura cietusi no noziedzīga nodarījuma, kas vērstas pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību, vai no cilvēku tirdzniecības;

4) persona, kura cietusi no noziedzīga nodarījuma, kas saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu un ko izdarījis cietušā tuvinieks, bijušais laulātais vai persona, ar kuru cietušais ir bijis neregistrētās laulāto attiecībās;

5) persona, kurai noziedzīga nodarījuma rezultātā, iespējams, radīti smagi miesas bojājumi vai psihiski traucējumi;

6) persona, kura cietusi no noziedzīga nodarījuma, kas, iespējams, veikts rasistisku, nacionālu, etnisku vai reliģisku motīvu dēļ.

(2) Ar procesa virzītāja lēmumu par īpaši aizsargājamu atzīst arī cietušo, kas nav minēts šā panta pirmajā daļā, bet kas noziedzīga nodarījuma rezultātā radītā kaitējuma dēļ ir īpaši ievainojams un nav pasargāts no atkārtota apdraudējuma, iebiedēšanas vai atbaidības.

(3) Informāciju par īpaši aizsargājama cietušā statusu norāda lēmumā par personas atzīšanu par cietušo. Par pieņemto lēmumu paziņo cietušajam un viņa pārstāvim, ja tāds ir. Tiesa cietušo par īpaši aizsargājamu atzīst šā likuma 96.panta ceturtajā daļā noteiktajā kārtībā.

(4) Ja šā panta pirmajā vai otrajā daļā minētie apstākļi kļuvuši zināmi pēc tam, kad pieņemts lēmums atzīt personu par cietušo, procesa virzītājs var pieņemt lēmumu par īpaši aizsargājama cietušā statusa noteikšanu, tiklīdz viņam šie apstākļi kļuvuši zināmi. Par pieņemto lēmumu paziņo cietušajam un viņa pārstāvim, ja tāds ir.

(5) Īpaši aizsargājamam cietušajam ir tiesības ar procesa virzītāja atļauju piedalīties procesuālajās darbībās kopā ar uzticības personu, ja vien tā nav persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, aizturētais, aizdomās turētais vai apsūdzētais.

(6) Īpaši aizsargājamam cietušajam ir tiesības lūgt un saņemt informāciju par tās apcietinātās vai notiesātās personas atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma vietas vai īslaicīgās aizturēšanas vietas, kura radījusi viņam kaitējumu, ja pastāv apdraudējums cietušajam un nepastāv kaitējuma risks apcietinātajai vai notiesātajai personai. Šādu lūgumu var pieteikt līdz gala nolēmuma pieņemšanai kriminālprocesā.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

97.pants. Cietušā tiesību vispārīgie principi

(1) Cietušais, ņemot vērā viņam nodarīto morālo aizskārumu, fiziskās ciešanas un mantiskā zaudējuma apmērus, piesaka šā kaitējuma apmēru un izmanto savas procesuālās tiesības morālas un materiālas kompensācijas gūšanai.

(2) Visas šā likuma 98., 99., 100. un 101.pantā minētās tiesības cietušais var īstenot tikai tajā kriminālprocesa daļā, kura tieši attiecas uz noziedzīgu nodarījumu, ar kuru viņam nodarīts kaitējums.

(3) *(Izslēgta ar 18.02.2016. likumu)*

(3¹) *(Izslēgta ar 18.02.2016. likumu)*

(4) Cietušais — fiziskā persona savas tiesības var īstenot pats vai ar pārstāvja starpniecību.

(5) Cietušā — juridiskās personas tiesības īsteno tās pārstāvis.

(6) *(Izslēgta ar 18.02.2016. likumu)*

(7) Cietušais savas tiesības īsteno brīvprātīgi un paša izraudzītajā apjomā. Tiesību neizmantošana nekavē procesa norisi.

(8) *(Izslēgta ar 18.02.2016. likumu)*

(9) Bez cietušā piekrišanas nedrīkst publiskot plašsaziņas līdzekļos procesuālo darbību laikā ar foto, video vai cita veida tehniskiem līdzekļiem fiksētu viņa attēlu, ja vien tas nav nepieciešams noziedzīgā nodarījuma atklāšanai.

(10) Cietušajam, par kura pilngadību pastāv šaubas, līdz tā vecuma noskaidrošanai ir nepilngadīgā cietušā tiesības. *(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 29.01.2015. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)*

97.1 pants. Cietušā pamattiesības kriminālprocesā

(1) Cietušajam ir šādas tiesības:

1) saņemt informāciju par kompensācijas, tai skaitā valsts kompensācijas, pieteikšanas un saņemšanas nosacījumiem un šajā likumā noteiktajā kārtībā iesniegt pieteikumu par radītā kaitējuma kompensāciju;

2) piedalīties kriminālprocesā, lietojot valodu, kuru viņš prot, ja nepieciešams, bez atlīdzības izmantojot tulka palīdzību;

3) neliecināt pret sevi un saviem tuviniekiem;

4) izlīgt ar personu, kura radījusi viņam kaitējumu, kā arī saņemt informāciju par izlīguma īstenošanu un tā sekām;

5) uzaicināt advokātu juridiskās palīdzības saņemšanai;

6) iesniegt pieteikumu par pasākumu veikšanu pašas personas, tās tuvinieku vai mantas apdraudējuma gadījumā;

7) šajā likumā noteiktajos gadījumos iesniegt pieteikumu par procesuālo izdevumu atlīdzināšanu, kas radušies kriminālprocesā;

8) šajā likumā noteiktajos gadījumos, termiņos un kārtībā iesniegt sūdzību par procesuālo lēmumu vai kriminālprocesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas rīcību;

9) saņemt kontaktinformāciju saziņai par konkrēto kriminālprocesu;

10) saņemt informāciju par pieejamo atbalstu un medicīnisko palīdzību.

(2) Cietušajam, viņa aizgādņim vai aizbildņim visās kriminālprocesa stadijās un visos tā veidos ir tiesības lūgt, lai tiek pieņemts Eiropas aizsardzības rīkojums, ja pastāv šajā likumā noteiktais Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanas pamats.

(3) Tiklīdz persona atzīta par cietušo, tai nekavējoties rakstveidā izsniedz un, ja nepieciešams, izskaidro informāciju par cietušā pamattiesībām. To, ka informācija izsniegta un, ja nepieciešams, tiesības izskaidrotas, cietušais apliecina ar savu parakstu.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

98.pants. Cietušā tiesības pirmstiesas kriminālprocesā

(1) Cietušajam pirmstiesas kriminālprocesā ir šā likuma 97.¹ pantā noteiktās pamattiesības, kā arī tiesības:

- 1) iepazīties ar kriminālprocesa reģistru un pieteikt noraidījumu tajā ierakstītajām amatpersonām;
- 2) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*
- 3) iesniegt pieteikumus par izmeklēšanas un citu darbību veikšanu;
- 4) iepazīties ar lēmumu par ekspertīzes noteikšanu pirms tā nodošanas izpildei un iesniegt pieteikumu par tā grozīšanu, ja ekspertīze tiek izdarīta pēc viņa paša pieteikuma;
- 5) *(izslēgts ar 19.01.2006. likumu);*
- 6) *(izslēgts ar 18.02.2016. likumu);*
- 7) *(izslēgts ar 18.02.2016. likumu);*
- 8) pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas saņemt to tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas, kuri tieši attiecas uz noziedzīgu nodarījumu, ar kuru viņam nodarīts kaitējums, ja tās nav izsniegtas agrāk, vai ar prokurora piekrišanu iepazīties ar šiem krimināllietas materiāliem;
- 9) *(izslēgts ar 19.01.2006. likumu);*
- 10) pieteikt izmeklēšanas tiesnesim lūgumu iepazīstināt viņu ar speciālo izmeklēšanas darbību materiāliem, kuri netiek pievienoti krimināllietai (pirmdokumentiem);
- 11) saņemt rakstveida tulkojumu likumā paredzētajos gadījumos.

(¹) Cietušajam kriminālprocesā par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbību vai vērsts pret dzimumneaizskaramību vai tikumību, ir tiesības pieteikt procesa virzītājam lūgumu informēt viņu par kriminālprocesa virzību daļā par to noziedzīgo nodarījumu, ar kuru viņam nodarīts kaitējums.

(2) Aptaujā un nopratināšanā cietušajam ir arī visas liecinieka tiesības un pienākumi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 29.05.2014. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

99.pants. Cietušā tiesības pirmās instances tiesā

(1) Pirmās instances tiesā cietušajam ir šā likuma 97.¹ pantā noteiktās pamattiesības, kā arī tiesības:

- 1) savlaicīgi uzzināt iztiesāšanas vietu un laiku;
- 2) pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam, atsevišķam tiesnesim, valsts apsūdzības uzturētājam un ekspertam;
- 3) pašam piedalīties krimināllietas izskatīšanā;
- 4) izteikt savu viedokli par katru apspriežamo jautājumu;
- 5) piedalīties katra tiesā pārbaudāma pierādījuma tiešā un mutvārdos veiktā pārbaudē;
- 6) iesniegt pieteikumus;
- 7) uzstāties tiesas debatēs;
- 8) iepazīties ar tiesas nolēmumu un tiesas sēdes protokolu;
- 9) *(izslēgts ar 18.02.2016. likumu).*

(2) Papildus tiesībām, kas noteiktas šā panta pirmajā daļā, īpaši aizsargājamam cietušajam ir tiesības lūgt, lai viņa dalība vai uzklausišana tiesas sēdē notiktu, izmantojot tehniskos līdzekļus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

100.pants. Cietušā tiesības apelācijas instances tiesā

(1) Ja pirmās instances tiesas nolēmums pārsūdzēts daļā par to noziedzīgu nodarījumu, ar kuru cietušajam nodarīts kaitējums, procesa virzītājs nosūta cietušajam saņemto apelācijas sūdzību kopijas, bet apelācijas instances tiesa paziņo par sūdzību izskatīšanas laiku, vietu un kārtību.

(2) Tiesas sēdē cietušajam ir tādas pašas tiesības kā pirmās instances tiesā, kā arī tiesības uzturēt un pamatot savu sūdzību vai to atsaukt.

(2¹) Ja pieņemts lēmums par lietas iztiesāšanu rakstveida procesā, cietušajam ir tiesības pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam vai atsevišķam tiesnesim, kā arī iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā.

(3) Cietušajam ir tiesības tiesas noteiktajā dienā saņemt apelācijas instances tiesas nolēmumu un iesniegt kasācijas sūdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

101.pants. Cietušā tiesības kasācijas instances tiesā

(1) Ja apelācijas instances tiesas nolēmums pārsūdzēts daļā par to noziedzīgu nodarījumu, ar kuru cietušajam nodarīts kaitējums, procesa virzītājs apelācijas instances tiesā nosūta cietušajam saņemto kasācijas sūdzību kopijas, bet kasācijas instances tiesa paziņo par sūdzību izskatīšanas laiku, vietu un kārtību.

(2) Ja kasācijas instances tiesā sūdzība tiek izskatīta rakstveida procesā, cietušajam ir tiesības:

- 1) pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam vai atsevišķam tiesnesim;
- 2) iesniegt rakstveida iebildumus par citu personu sūdzībām;
- 3) pieteikt motivētu lūgumu par sūdzības izskatīšanu mutvārdu procesā atklātā tiesas sēdē viņa klātbūtnē.

(3) Izskatot lietu mutvārdos notiekošā procesā tiesas sēdē, cietušajam ir tiesības pieteikt noraidījumus, uzturēt vai atsaukt savu sūdzību un izteikt viedokli par citām sūdzībām, kas bijušas par pamatu viņa dalībai kasācijas instances tiesā.

102.pants. Cietušais privātās apsūdzības lietā

(Izslēgts ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

103.pants. Cietušā pienākumi

(1) Cietušajam ir pienākums ierasties kriminālprocesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas norādītajā laikā un vietā un piedalīties izmeklēšanas darbībā.

(2) Cietušajam nav pienākuma izmantot savas procesuālās tiesības un viņu nevar aicināt vai pakļaut piespiedu atvešanai, ja viņš netiek aicināts sakarā ar nepieciešamību piedalīties izmeklēšanas darbībā.

(3) Cietušajam ir pienākums pēc procesa virzītāja pieprasījuma nekavējoties rakstveidā paziņot savu sūtījumu saņemšanas pasta vai elektronisko adresi. Ar šo paziņojumu cietušais apņemas 24 stundu laikā saņemt kriminālprocesa veicošās amatpersonas nosūtītos sūtījumus un bez kavēšanās ierasties pēc procesa virzītāja uzaicinājuma vai izpildīt citus minētos kriminālprocesiālos pienākumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

104.pants. Personas, kuras var būt cietušā — fiziskās personas pārstāvis

(1) Cietušo — pilngadīgu fizisko personu var pārstāvēt jebkura pilngadīga fiziskā persona, kurai nav nodibināta aizgādība, pamatojoties uz cietušā pilnvarojumu, ko noformē kā notariāli apliecinātu pilnvaru. Ja cietušais pilnvarojumu izteicis mutvārdos, procesa virzītājs to noformē rakstveidā. Šo pilnvaru paraksta cietušais un pārstāvis, bet procesa virzītājs apliecina pušu parakstus. Tiesas sēdē mutvārdos doto pilnvarojumu ieraksta tiesas sēdes protokolā. Advokāta kā pārstāvja tiesības piedalīties kriminālprocesā apliecina orderis.

(2) Ja kaitējums radīts nepilngadīgai personai, cietušo pārstāv:

1) māte, tēvs vai aizbildnis;

2) viens no vecvecākiem, pilngadīgs brālis vai pilngadīga māsa, ja nepilngadīgais dzīvojis kopā ar kādu no viņiem un attiecīgais tuvinieks par nepilngadīgo rūpējies;

3) bērnu tiesību aizsardzības institūcijas pārstāvis;

4) tādas nevalstiskās organizācijas pārstāvis, kura veic bērnu tiesību aizsardzības funkciju.

(2¹) Ja kaitējums radīts nepilngadīgai personai, kura uzturas Latvijas Republikā bez šā panta otrajā daļā minēto personu klātbūtnes, cietušo var pārstāvēt tā pilngadīgā persona, kura uzturēšanās laikā Latvijas Republikā ir atbildīga par nepilngadīgo.

(3) Ja kaitējums radīts personai, kurai ir nodibināta aizgādība garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ, cietušo pārstāv tās aizgādnieks, kāda no šā panta otrajā daļā minētajām personām vai tādas nevalstiskās organizācijas pārstāvis, kura veic personu ar garīga rakstura traucējumiem interešu un tiesību aizsardzību.

(3¹) Ja kaitējums radīts personai, kura sakarā ar fiziskiem vai psihiskiem trūkumiem atzīta par cietušo bez tās piekrišanas, cietušo pārstāv kāds no viņa tuviniekiem.

(4) Šā panta otrajā, 2.¹, trešajā un 3.¹ daļā minētajos gadījumos visas cietušā tiesības pilnībā pieder viņa pārstāvim un cietušais patstāvīgi tās īstenot nevar, izņemot nepilngadīgā tiesības sniegt liecību un izteikt savu viedokli.

(5) Ja ir apgrūtināta vai citādi nav nodrošināta nepilngadīgā tiesību un interešu aizsardzība vai šā panta otrajā daļā minētie pārstāvji iesniedz motivētu lūgumu, procesa virzītājs pieņem lēmumu par advokāta kā nepilngadīgās cietušās personas pārstāvja uzaicināšanu. Izņēmuma gadījumā, ja citādi nav iespējams nodrošināt personas tiesību un interešu aizsardzību kriminālprocesā, procesa virzītājs pieņem lēmumu par cietušā — pilngadīgas trūcīgas vai maznodrošinātas personas pārstāvja — advokāta uzaicināšanu. Procesā virzītājs pieaicina advokātu arī gadījumos, kad šā panta 3.1 daļā minēto cietušo nevar pārstāvēt neviens no tuviniekiem. Šajos gadījumos advokātam par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanu samaksas apmēru un ar valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanu saistītos atlīdzināmos izdevumus, to apmēru un izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(6) Šā panta piektajā daļā paredzētajos gadījumos procesa virzītājs lēmumu par nepieciešamību nodrošināt pārstāvi kriminālprocesā paziņo attiecīgās tiesas darbības teritorijas zvērinātu advokātu vecākajam. Zvērinātu advokātu vecākais ne vēlāk kā triju darbdienu laikā pēc procesa virzītāja pieprasījuma saņemšanas paziņo procesa virzītājam par konkrētā advokāta piedalīšanos kriminālprocesā. Procesā virzītājs procesuālajās darbībās, kuras veicamas nekavējoties un kurās iesaistīts cietušais, ja nepieciešams, advokātu pārstāvības nodrošināšanai uzaicina atbilstoši attiecīgās tiesas darbības teritorijas zvērinātu advokātu vecākā sastādītajam advokātu dežūru grafikam.

(7) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(8) Nepilngadīgā vai cietušā, kuram ir nodibināta aizgādība garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ, pārstāvim kriminālprocesā atļauj piedalīties ar procesa virzītāja lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā.

(9) Procesā virzītājs, izlemjot jautājumu par atļauju personai piedalīties kriminālprocesā kā nepilngadīgā vai cietušā, kuram ir nodibināta aizgādība garīga rakstura vai cita veselības traucējuma dēļ, pārstāvim, ievēro šā panta otrajā daļā noteikto secību un konkrēto personu iespējas un vēlēšanos patiesi aizsargāt cietušā intereses.

(19.06.2008. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010., 23.05.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

105.pants. Cietušā — juridiskās personas pārstāvība kriminālprocesā

(1) Juridisko personu, kura atzīta par cietušo, var pārstāvēt fiziskās personas:

- 1) saskaņā ar likumā noteiktajām pilnvarām;
- 2) saskaņā ar pilnvarām, kas noteiktas juridiskās personas darbību regulējošajos dokumentos;
- 3) uz īpaši šim nolūkam izdotas pilnvaras pamata.

(2) Pārstāvim kriminālprocesā atļauj piedalīties pēc viņa pilnvarojuma iesniegšanas un pārbaudīšanas ar procesa virzītāja lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā.

106.pants. Personas, kuras nevar būt cietušā pārstāvis

(1) Cietušā pārstāvis nevar būt amatpersona, kura ierakstīta kriminālprocesa reģistrā.

(2) Cietušā pārstāvis nevar būt persona, kura tieši vai netieši ieinteresēta lietas izlemšanā par labu kaitējumu radījušajai personai.

107.pants. Cietušās personas pārstāvja tiesības

(1) Ja cietušais savas tiesības īsteno ar pārstāvja starpniecību, pārstāvim ir visas cietušā tiesības.

(2) Piecpadsmit gadu vecumu sasnieguša nepilngadīgā cietušā pārstāvis izmanto tiesības kopā ar savu pārstāvamo.

108.pants. Juridiskās palīdzības sniegšana cietušajam

(1) Cietušais vai viņa pārstāvis savu tiesību pilnīgai realizācijai var uzaicināt advokātu juridiskās palīdzības sniegšanai.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto tiesību nav advokātam, kas piedalās kā cietušā pārstāvis.

(3) Juridiskās palīdzības sniedzējam ir tiesības piedalīties visās procesuālajās darbībās, kuras notiek ar cietušā līdzdalību, un pēc cietušā lūguma pilnīgi vai daļēji izmantot viņa tiesības.

(4) Advokāta kā juridiskās palīdzības sniedzēja tiesības piedalīties kriminālprocesā apliecina orderis.

(5) Juridiskās palīdzības sniegšana nepilngadīgajam cietušajam un nepilngadīgā cietušā pārstāvim ir obligāta kriminālprocesā par noziedzīgu nodarījumu, kas saistīts ar vardarbību, ko nodarījusi persona, no kuras nepilngadīgais cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, vai par noziedzīgu nodarījumu pret tikumību vai dzimumneaizskaramību.

(6) Ja nepilngadīgais cietušais vai viņa pārstāvis nav noslēdzis vienošanos ar advokātu par juridiskās palīdzības sniegšanu, šā panta piektajā daļā paredzētajā gadījumā procesa virzītājs pieņem lēmumu par advokāta kā juridiskās palīdzības sniedzēja uzaicināšanu šā likuma 104.panta sestajā daļā paredzētajā kārtībā. Šajā gadījumā samaksu advokātam par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu un ar tās sniegšanu saistītos atlīdzināmos izdevumus sedz saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem, kas reglamentē samaksu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

7.nodaļa. Citas kriminālprocesā iesaistītās personas

109.pants. Liecinieks

(1) Liecinieks ir persona, kura likumā noteiktajā kārtībā uzaicināta sniegt ziņas (liecināt) par kriminālprocesā pierādāmajiem apstākļiem un ar tiem saistītajiem faktiem un palīgfactiem.

(2) Pirmstiesas kriminālprocesā liecinieks ziņas sniedz aptaujā vai pratināšanā. Iztiesāšanā liecinieks ziņas sniedz tikai nopratināšanā.

(3) Kā liecinieku procesa virzītājs var aicināt arī amatpersonu, kura pirmstiesas procesā ir vai bija pilnvarota veikt procesu, izņemot izmeklēšanas tiesnesi un prokuroru, ja tas uztur valsts apsūdzību konkrētajā kriminālprocesā.

110.pants. Liecinieka tiesības

(1) Lieciniekam ir tiesības zināt, kādā kriminālprocesā viņš uzaicināts liecināt, kādai amatpersonai sniedz ziņas un kāds ir šīs amatpersonas procesuālais statuss.

(2) Lieciniekam pirms aptaujas un pratināšanas ir tiesības no procesuālās darbības izpildītāja saņemt informāciju par savām tiesībām, pienākumiem un atbildību, ziņu fiksēšanas veidu, kā arī par tiesībām sniegt liecību viņam labi zināmā valodā, ja nepieciešams, izmantojot tulka pakalpojumus.

(3) Lieciniekam ir tiesības:

- 1) izdarīt piezīmes un papildinājumus rakstveidā fiksētajās liecībās vai pieprasīt iespēju liecības uzrakstīt pašrocīgi valodā, kuru viņš prot;
- 2) neliecināt pret sevi un saviem tuviniekiem;
- 3) iesniegt sūdzību par aptaujas vai pratināšanas norisi pirmstiesas kriminālprocesa laikā;
- 4) iesniegt sūdzību izmeklēšanas tiesnesim par neattaisnotu privātās dzīves noslēpuma izpaušanu liecībās vai lūgt tiesu atsaukt jautājumus par privātās dzīves noslēpumu un pieprasīt, lai lūgumu ieraksta sēdes protokolā, ja tas tiek noraidīts;
- 5) juridiskās palīdzības saņemšanai uzaicināt advokātu.

(3¹) Visās kriminālprocesa stadijās un visos tā veidos lieciniekam ir tiesības lūgt, lai tiek pieņemts Eiropas aizsardzības rīkojums, ja pastāv šajā likumā noteiktais Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanas pamats.

(4) Bez liecinieka piekrišanas nedrīkst publiskot plašsaziņas līdzekļos procesuālo darbību laikā ar foto, video vai cita veida tehniskiem līdzekļiem fiksētu viņa attēlu, ja vien tas nav nepieciešams noziedzīgā nodarījuma atklāšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.01.2015. likumu, kas stājas spēkā 25.02.2015.)

111.pants. Liecinieka pienākumi

(1) Lieciniekam, atbildot uz uzdotajiem jautājumiem, jāsniedz tikai patiesas ziņas un jāliecina par visu, kas viņam zināms saistībā ar konkrēto noziedzīgo nodarījumu. Tiesības neliecināt ir tikai tām personām, kurām šāda procesuālā imunitāte noteikta Satversmē, šajā likumā un Latvijai saistošos starptautiskajos līgumos.

(2) Lieciniekam ir pienākums pēc procesa virzītāja pieprasījuma rakstveidā paziņot savu sūtījumu saņemšanas pasta vai elektronisko adresi, kā arī ierasties kriminālprocesi veicošās amatpersonas norādītajā laikā un noteiktajā vietā un piedalīties izmeklēšanas darbībā, ja ir ievērota uzaicināšanas kārtība.

(3) Liecinieks nedrīkst izpaust aptaujas un pratināšanas saturu, ja par tā neizpaušanu ir īpaši brīdināts.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

111.¹ pants. Kriminālprocesā aizskartā mantas īpašnieka tiesības un pienākumi

(1) Ja procesuālo darbību rezultātā ir ierobežotas vai atņemtas īpašnieka vai likumīgā valdītāja tiesības rīkoties ar mantu un ja šai personai nav šajā likumā noteikto tiesību uz aizstāvību, šīs mantas īpašniekam vai likumīgajam valdītājam personiski vai ar pārstāvja starpniecību ir tiesības:

- 1) mutvārdos vai rakstveidā izteikt savu attieksmi pret pieņemtajiem lēmumiem attiecībā uz mantu;
- 2) iesniegt pieteikumus vai sūdzības par amatpersonu rīcību vai lēmumiem attiecībā uz mantu;
- 3) juridiskās palīdzības saņemšanai uzaicināt advokātu.

(2) Kriminālprocesā aizskartajam mantas īpašniekam ir pienākums pēc procesa virzītāja pieprasījuma rakstveidā paziņot savu sūtījumu saņemšanas pasta vai elektronisko adresi un par tās maiņu. Ar šo paziņojumu kriminālprocesā aizskartais mantas īpašnieks apņemas 24 stundu laikā saņemt kriminālprocesu veicošās amatpersonas nosūtītos sūtījumus un bez kavēšanās ierasties pēc procesa virzītāja uzaicinājuma vai izpildīt citus minētos kriminālprocesuālos pienākumus.

(12.03.2009. likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

112.pants. Advokāts kriminālprocesā

(1) Ikvienai personai kriminālprocesā ir tiesības juridiskās palīdzības saņemšanai uzaicināt advokātu. Advokāta darba samaksu nodrošina pati persona, izņemot šajā likumā minētos gadījumus.

(2) Advokātam, kas sniedz juridisku palīdzību personai kriminālprocesā, ir tiesības no procesa virzītāja saņemt informāciju par krimināllietas būtību, kā arī kopā ar personu piedalīties izmeklēšanas darbībās, kuras notiek ar šīs personas līdzdalību, sniegt tai juridisku palīdzību, paskaidrojumus, pieteikt lūgumus un iesniegt pierādījumus.

113.pants. Speciālists

(1) Speciālists ir persona, kura pēc kriminālprocesu veicošās amatpersonas aicinājuma sniedz tai palīdzību, izmantojot savas speciālās zināšanas vai darba iemaņas noteiktā jomā.

(2) Amatpersona, kura uzaicinājusi speciālistu, informē viņu par to, kādā procesuālajā darbībā viņš ir aicināts sniegt palīdzību, par viņa tiesībām un pienākumiem, kā arī par atbildību par apzināti nepatiesas informācijas sniegšanu.

(3) Speciālistam ir pienākums:

1) ierasties kriminālprocesu veicošās amatpersonas norādītajā laikā un vietā un piedalīties izmeklēšanas darbībā, ja ir ievērota uzaicināšanas kārtība;

2) sniegt palīdzību, izmantojot savas zināšanas un iemaņas, bet neizdarot praktiskus pētījumus, izmeklēšanas darbības veikšanā, noziedzīga nodarījuma pēdu atrašanās, faktu un apstākļu izprašanā, kā arī izmeklēšanas darbības norises un rezultātu fiksēšanā;

3) vērst izmeklēšanas darbības veicēja uzmanību uz apstākļiem, kas ir nozīmīgi apstākļu atklāšanā un izprašanā;

4) neizpaust izmeklēšanas darbības saturu un rezultātus, ja par to neizpaušanu ir īpaši brīdināts.

(4) Speciālistam ir tiesības dokumentā, kurā tiek fiksēta izmeklēšanas darbība, izdarīt piezīmes saistībā ar viņa veiktajām darbībām vai sniegto skaidrojumu.

114.pants. Personas — procesa virzītāja palīgi

(1) Procesuālās darbības, kuras nav izmeklēšanas darbības un ir saistītas nevis ar lēmumu pieņemšanu, bet gan to izpildi, procesa virzītāja uzdevumā var veikt tiesneša palīgs, prokurora palīgs, tiesas sēdes sekretārs vai attiecīgās iestādes kancelejas darbinieks.

(2) Izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras, tiesas un brīvības atņemšanas iestāžu tulki nodrošina personu tiesības lietot valodu, kuru tās prot. Procesuālās darbības var uzdot tulka pienākuma veikšanu citai personai, kura prot attiecīgo valodu.

(3) Amatpersona, kura uzaicina tulku, informē viņu par tulka tiesībām un pienākumiem, kā arī par atbildību par nepatiesu tulkošanu vai atteikšanos tulkot. Par tiesībām un pienākumiem nav jāinformē tulks, kuram tulkošana ir profesionāls amata pienākums un kurš, uzsākot amata pildīšanu, savu atbildību ir apliecinājis ar parakstu.

115.pants. Apstākļi, kas ierobežo personu piedalīšanos kriminālprocesā

(1) Speciālistam, tiesas sēdes sekretāram un tulkam jāinformē procesa virzītājs par apstākļiem, kuri var dot

pamatu viņu veiktās procesuālās darbības objektivitātes apšaubīšanai. Procesa virzītājs lemj par viņu uzaicināšanu piedalīties kriminālprocesā vai atstādināšanu no kriminālprocesa.

(2) Speciālista un tulka atstādināšanas pamats var būt arī nepietiekama profesionālā sagatavotība savu pienākumu veikšanai.

8.nodaļa. Kriminālprocesuālā imunitāte

116.pants. Kriminālprocesuālās imunitātes pamats

(1) Kriminālprocesuālās imunitātes pamats ir Satversmē, šajā likumā, citos likumos un starptautiskajos līgumos noteikts personas, informācijas vai vietas īpašais tiesiskais statuss, kas garantē personai tiesības pilnīgi vai daļēji nepildīt kriminālprocesuālo pienākumu vai ierobežo tiesības veikt noteiktas izmeklēšanas darbības.

(2) Personas kriminālprocesuālā imunitāte izriet no šīs personas:

- 1) krimināltiesiskās imunitātes, kas noteikta Satversmē vai starptautiskajos līgumos;
- 2) amata vai profesijas;
- 3) statusa konkrētajā kriminālprocesā;
- 4) radniecības.

(3) Personai ir tiesības uz kriminālprocesuālo imunitāti, ja no tās pieprasītā informācija ir ar likumu aizsargāta:

- 1) valsts noslēpums;
- 2) profesionāls noslēpums;
- 3) komercnoslēpums;
- 4) privātās dzīves noslēpums.

(4) Starptautiskajos līgumos noteiktais vietas īpašais tiesiskais statuss ierobežo amatpersonas tiesības iekļūt šādā vietā un izdarīt tur izmeklēšanas darbības.

117.pants. Kriminālprocesuālās imunitātes veidi

(1) Kriminālprocesuālā imunitāte dod personai dažāda līmeņa priekšrocības kriminālprocesuālā pienākuma pildīšanā, proti:

- 1) pilnīgi atbrīvo personu no pienākuma piedalīties kriminālprocesā;
- 2) nosaka īpašu kārtību personas saukšanai pie kriminālatbildības;
- 3) aizliedz vai ierobežo piespiedu līdzekļu piemērošanu personai vai nosaka īpašu kārtību attiecībā uz to;
- 4) aizliedz vai ierobežo personas sakaru līdzekļu un korespondences kontroli;
- 5) atbrīvo personu no liecību sniegšanas pilnībā vai kādā daļā;
- 6) nosaka īpašu kārtību dokumentu izņemšanai.

(2) Telpu īpašais tiesiskais statuss:

- 1) pilnīgi izslēdz iekļūšanu un izmeklēšanas darbību izdarīšanu šajās telpās;

- 2) nosaka tīpašu kārtību, kādā saņemama atļauja iekļūšanai un izmeklēšanas darbību izdarīšanai šajās telpās;
- 3) ierobežo šajās telpās apskatāmos un izņemamos objektus.

118.pants. Diplomātiskā imunitāte

(1) Diplomātiskā imunitāte atbrīvo ārvalstu diplomātus, viņiem pielīdzinātās personas un to ģimenes locekļus no kriminālās atbildības saskaņā ar Krimināllikumu un no visiem kriminālprocesuāliem pienākumiem.

(2) Diplomātisko kurjeru nedrīkst aizturēt un apcietināt.

(3) Personas tiesības uz diplomātisko imunitāti apliecina Ārlietu ministrijas izsniegta apliecība, kurā saskaņā ar Latvijas Republikas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem norādīts uz attiecīgās personas privilēģijām un imunitāti.

(4) Tādas personas statuss, kuras diplomātisko imunitāti apliecina ar ārvalsts izsniegtu diplomātisko pasi vai citu personu identificējošu dokumentu, noskaidrojams ar Ārlietu ministrijas starpniecību.

(5) Diplomātiskās pārstāvniecības telpas, pārstāvniecības vadītāja rezidence, diplomātiskās pārstāvniecības arhīvi, dokumenti un oficiālā sarakste ir neaizskarami neatkarīgi no to atrašanās vietas.

(6) Personu, kura bauda diplomātisko imunitāti, var saukt pie kriminālatbildības un tai drīkst uzlikt kriminālprocesuālos pienākumus vienīgi ar nosūtītājvalsts rakstveidā izteiktu piekrišanu.

(7) Lūgumu atļaut ārvalsts diplomāta saukšanu pie kriminālatbildības ģenerālprokurors iesniedz Ārlietu ministrijai tālākai izlemšanai diplomātiskā ceļā.

119.pants. Konsulārā imunitāte

(1) Konsulārā imunitāte ir starptautiskajos līgumos paredzētajām ārvalstu konsulārajām amatpersonām.

(2) Konsulāro kurjeru nedrīkst aizturēt un apcietināt.

(3) Personas tiesības uz konsulāro imunitāti apliecina Ārlietu ministrijas izsniegta apliecība, kurā saskaņā ar Latvijas Republikas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem norādīts uz attiecīgās personas privilēģijām un imunitāti.

(4) Bez konsulārās iestādes vai nosūtītājvalsts diplomātiskās pārstāvniecības vadītāja piekrišanas nedrīkst iekļūt tajā konsulāro telpu daļā, kura tiek izmantota tikai konsulārās iestādes darba vajadzībām.

(5) Konsulārās pārstāvniecības arhīvi, dokumenti un oficiālā sarakste ir neaizskarami neatkarīgi no to atrašanās vietas.

(6) Nosūtītājvalsts var atteikties no jebkādas kriminālprocesuālās imunitātes. Šādam atteikumam jābūt izteiktam rakstveidā.

120.pants. Likumos garantētā valsts amatpersonu kriminālprocesuālā imunitāte

(1) Valsts prezidentam un Saeimas loceklim ir Satversmē noteiktā kriminālprocesuālā imunitāte.

(2) Kriminālprocesu pret tiesnesi un tiesībsargu drīkst uzsākt tikai ģenerālprokurors. Tiesnesi vai tiesībsargu var saukt pie kriminālatbildības vai apcietināt tikai ar Saeimas piekrišanu. Lēmumu par tiesneša un tiesībsarga apcietināšanu, piespiedu atvešanu, aizturēšanu vai pakļaušanu kratīšanai pieņem tīpaši pilnvarots Augstākās tiesas tiesnesis. Ja tiesnesis vai tiesībsargs ir notverts smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanā, lēmums par piespiedu atvešanu, aizturēšanu vai pakļaušanu kratīšanai nav nepieciešams, bet 24 stundu laikā ir jāinformē tīpaši pilnvarotais Augstākās tiesas tiesnesis un ģenerālprokurors.

(3) *(Izslēgta ar 16.06.2009. likumu.)*

(4) Prokuroru var aizturēt, atvest piespiedu kārtā, pakļaut kratīšanai, apcietināt vai saukt pie kriminālatbildības likumā noteiktajā kārtībā, par to nekavējoties paziņojot ģenerālprokuroram.

(5) Valsts drošības iestādes, leksējās drošības biroja un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonu var aizturēt, atvest piespiedu kārtā, pakļaut kratīšanai, izdarīt kratīšanu vai apskati tās dzīvojamās vai dienesta telpās, personiskajā vai dienesta transportlīdzeklī, kā arī saukt pie kriminālatbildības tikai ar ģenerālprokurora piekrišanu. Ja amatpersona ir notverta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, šāda piekrišana nav nepieciešama, bet 24 stundu laikā ir jāinformē ģenerālprokurors un attiecīgās valsts drošības iestādes vai biroja vadītājs.

(6) Lai varētu saukt pie kriminālatbildības personu, kurai ir kriminālprocesuālā imunitāte, prokurors iesniedz kompetentajai institūcijai ierosinājumu piekrišanas saņemšanai.

(7) Ierosinājumā norāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanas apstākļus, ciktāl tie kriminālprocesā noskaidroti.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 22.11.2007., 12.03.2009., 16.06.2009. un 08.07.2015. likumu, kas stājas spēkā 01.11.2015.)

121.pants. Kriminālprocesuāli aizsargātie profesionālie noslēpumi

(1) Nav ierobežojamas tiesības neliecināt un nav izņemami personiskie pieraksti:

1) garīdzniekam par grēksūdzē uzzināto;

2) aizstāvim un advokātam, kas sniedzis juridisko palīdzību jebkādā formā, par ziņām, kuras viņam konfidenciāli uzticējusi aizstāvamā persona;

3) tulkam, ko aizstāvības tiesību nodrošināšanai pieaicinājis procesa virzītājs vai persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, vai advokāts, ja viņi par to rakstveidā paziņojuši procesa virzītājam, norādot nepieciešamās ziņas par tulku: vārdu, uzvārdu, personas kodu, praktizēšanas vietu vai deklarēto dzīvesvietu.

(2) Vienīgi ar Augstākās tiesas triju tiesnešu atļauju drīkst:

1) pratināt tiesnesi un izņemt viņa personiskos pierakstus par apspriedes istabas noslēpumu;

2) pratināt, izņemt dokumentus un pieprasīt ziņas par darbiniekiem, kuri veic tiešu detektīvdarbību noziedzīgā vidē, izlūkošanu vai pretizlūkošanu ārvalstīs.

(3) Izmeklēšanas tiesneša atļauja nepieciešama:

1) slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu saturošu dokumentu apskatei un izņemšanai;

2) neatvērta testamenta apskatei, izņemšanai un šo testamentu apstiprinājušās personas pratināšanai par to;

3) lai nopratinātu darbinieku un personu, kura procesa virzītāja vai izmeklēšanas iestādes uzdevumā veic speciālās izmeklēšanas darbības, ja šī persona nevēlas sniegt liecības.

(4) Ārstniecības iestāde ziņas par pacientu sniedz tikai pēc procesa virzītāja rakstveida pieprasījuma.

(5) Pirmstiesas procesā pieprasīt no kredītiestādēm vai finanšu iestādēm to rīcībā esošās neizpaužamās ziņas vai dokumentus, kuri satur šādas ziņas, drīkst tikai ar izmeklēšanas tiesneša lēmumu. Pirmstiesas procesā pārraudzīt darījumus kredītiestāžu vai finanšu iestāžu klientu kontos uz noteiktu laiku drīkst tikai ar izmeklēšanas tiesneša atļauju. Pārraudzīt darījumu kredītiestādes vai finanšu iestādes klienta kontā var uz laiku līdz trim mēnešiem, bet, ja nepieciešams, šo termiņu uz laiku līdz trim mēnešiem var pagarināt izmeklēšanas tiesnesis.

(6) Valsts probācijas dienesta starpniekam ir tiesības neliecināt par izlīguma procesu, kā arī par iesaistīto pušu un trešo personu uzvedību izlīguma sēdes laikā, izņemot gadījumus, kad izlīguma procesā atklājas informācija par citu noziedzīgu nodarījumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 14.01.2010., 23.05.2013., 19.12.2013. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

122. pants. Advokāta imunitāte

(1) Nav atļauts:

1) pratināt advokātu kā liecinieku par faktiem, kas viņam kļuvuši zināmi, sniedzot juridisko palīdzību jebkādā formā;

2) kontrolēt, veikt apskati vai izņemt dokumentus, kurus advokāts sastādījis, vai korespondenci, kuru viņš saņēmis vai nosūtījis, sniedzot juridisko palīdzību, kā arī izdarīt kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus;

3) kontrolēt advokāta juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, noņemt informāciju no tiem un iejaukties to darbībā.

(2) Par juridiskās palīdzības sniegšanu nav atzīstama aizstāvja vai advokāta nelikumīga darbība klienta interesēs, sniedzot juridisko palīdzību jebkādā formā, kā arī darbība klienta nelikumīga nodarījuma veicināšanai.

Otrā sadaļa **Pierādījumi un izmeklēšanas darbības**

9.nodaļa. Pierādīšana un pierādījumi

123.pants. Pierādīšana

Pierādīšana ir kriminālprocesā iesaistītās personas darbība, kas izpaužas kā pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo faktu esamības vai neesamības pamatošana, izmantojot pierādījumus.

124.pants. Pierādīšanas priekšmets

(1) Pierādīšanas priekšmets ir visu kriminālprocesa gaitā pierādāmo apstākļu kopums un ar tiem saistītie fakti un palīgfakti.

(2) Kriminālprocesā pierādāma noziedzīga nodarījuma sastāva esamība vai neesamība, kā arī citi Krimināllikumā un šajā likumā paredzētie apstākļi, kuriem ir nozīme konkrēto krimināltiesisko attiecību taisnīgā noregulējumā.

(3) Saistītie fakti nav kriminālprocesā pierādāmie apstākļi, bet ir ar tiem saistīti un dod pamatu izdarīt secinājumu par pierādāmajiem apstākļiem.

(4) Ar palīgfaktiem tiek pamatota kāda cita pierādījuma ticamība vai neticamība, kā arī iespējamība vai neiespējamība to izmantot pierādīšanā.

(5) Pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā izslēgtas jebkādas saprātīgas šaubas par to esamību vai neesamību.

125.pants. Fakta legālā prezumpcija

(1) Bez papildu procesuālo darbību veikšanas par pierādītiem uzskatāmi šādi apstākļi, ja vien kriminālprocesa gaitā netiek pierādīts pretējais:

1) vispārzināmi fakti;

2) ar spēkā stājušos tiesas spriedumu vai prokurora priekšrakstu par sodu citā kriminālprocesā konstatēti fakti;

3) likumā noteiktajā kārtībā fiksēts administratīvā pārkāpuma fakts, ja persona par to ir zinājusi;

4) fakts, ka persona zina vai tai vajadzēja zināt savus normatīvajos aktos paredzētos pienākumus;

5) fakts, ka persona zina vai tai vajadzēja zināt savus profesionālos un amata pienākumus;

6) mūsdienu zinātnē, tehnikā, mākslā vai amatniecībā vispārpieņemtu izpētes metožu pareizība.

(2) Ir uzskatāms par pierādītu, ka persona ir pārkāpusi tiesiskā īpašnieka autortiesības, blakustiesības vai tiesības uz preču zīmi, ja vien tā nespēj ticami izskaidrot vai pamatot šo tiesību iegūšanu vai izcelsmi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

126.pants. Pierādīšanas subjekti un pierādīšanas pienākums

(1) Par pierādīšanas subjektiem uzskatāmas visas kriminālprocesā iesaistītās personas, kurām ar šo likumu uzlikts pienākums vai piešķirtas tiesības veikt pierādīšanu.

(2) Pierādīšanas pienākums pirmstiesas kriminālprocesā ir procesa virzītājam, bet tiesā — apsūdzības uzturētājam.

(3) Ja kriminālprocesā iesaistīta persona uzskata, ka kāds no šā likuma 125.pantā prezumētajiem faktiem nav patiess, pienākums norādīt uz pierādījumiem par šā fakta neatbilstību īstenībai ir tai procesā iesaistītajai personai, kura to apgalvo.

(4) Uz apstākļiem, kas izslēdz kriminālatbildību, kā arī uz alibi jānorāda personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību saistībā ar šā nodarījuma izmeklēšanu, ja vien šādas ziņas jau nav iegūtas izmeklēšanā. Ja persona uz šādiem apstākļiem vai alibi nenorāda, apsūdzībai nav pienākuma pierādīt to neesamību, tiesai nav jānodod to vērtējums spriedumā, bet personai tiek liegta iespēja saņemt atlīdzību par zaudējumiem, kas radušies, nepamatoti turot to aizdomās, ja kriminālprocesa izbeigšana vai personas attaisnošana saistīta ar minēto apstākļu noskaidrošanu.

127.pants. Pierādījumi

(1) Pierādījumi kriminālprocesā ir jebkuras likumā paredzētajā kārtībā iegūtas un noteiktā procesuālajā formā nostiprinātas ziņas par faktiem, kurus kriminālprocesā iesaistītās personas savas kompetences ietvaros izmanto pierādīšanas priekšmetā ietilpstošo apstākļu esamības vai neesamības pamatošanai.

(2) Kriminālprocesā iesaistītās personas kā pierādījumus var izmantot tikai ticamas, attiecināmas un pieļaujamas ziņas par faktiem.

(3) Operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas par faktiem, arī ziņas, kas fiksētas ar tehnisku līdzekļu palīdzību, drīkst izmantot kā pierādījumu tikai tad, ja tās iespējams pārbaudīt šajā likumā noteiktajā procesuālajā kārtībā.

(4) Ja krimināllietā kā pierādījumu izmanto šā panta trešajā daļā minētās ziņas, tai pievieno uzziņu par to, kura iestāde, kad un uz kādu laika periodu akceptējusi operatīvās darbības pasākumu veikšanu. Uzziņu procesa virzītājam izsniedz operatīvās darbības pasākuma veikšanu akceptējušās iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota amatpersona.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

128.pants. Pierādījumu ticamība

(1) Pierādījuma ticamība ir kādas ziņas patiesuma konstatēšanas pakāpe.

(2) To, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā.

(3) Nevienam no pierādījumiem nav iepriekš noteikta augstāka ticamības pakāpe nekā pārējiem pierādījumiem.

129.pants. Pierādījumu attiecināmība

Pierādījumi ir attiecināmi uz konkrēto kriminālprocesu, ja ziņas par faktiem tieši vai netieši apstiprina kriminālprocesā pierādāmo apstākļu esamību vai neesamību, kā arī citu pierādījumu ticamību vai neticamību, izmantošanas iespējamību vai neiespējamību.

130.pants. Pierādījumu pieļaujamība

(1) Kriminālprocesa laikā iegūtās ziņas par faktiem ir pieļaujams izmantot kā pierādījumus, ja tās iegūtas un procesuāli nostiprinātas šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Par nepieļaujamām un pierādīšanā neizmantojamām atzīstamas tādas ziņas par faktiem, kuras iegūtas:

- 1) izmantojot vardarbību, draudus, šantāžu, viltu vai spaidus;
- 2) procesuālajā darbībā, ko veikusi persona, kurai saskaņā ar šo likumu nebija tiesību to veikt;
- 3) pieļaujot šajā likumā īpaši norādītos pārkāpumus, kas liedz konkrētā pierādījuma izmantošanu;
- 4) pārkāpjot kriminālprocesa pamatprincipus.

(3) Ziņas par faktiem, kuras iegūtas, pieļaujot citus procesuālos pārkāpumus, uzskatāmas par ierobežoti pieļaujamām un var tikt izmantotas pierādīšanā tikai tādā gadījumā, ja pieļautie procesuālie pārkāpumi ir nebūtiski vai var tikt novērsti, tie nevarēja ietekmēt iegūto ziņu patiesumu vai ja to ticamību apstiprina pārējās procesā iegūtās ziņas.

(4) Interesu konflikta situācijā iegūtie pierādījumi ir pieļaujami tikai tad, ja apsūdzības uzturētājs spēj pierādīt, ka interešu konflikts nav ietekmējis kriminālprocesa objektīvu norisi.

131.pants. Liecības

(1) Par pierādījumu kriminālprocesā var būt ziņas par faktiem, ko savā liecībā pratināšanas vai aptaujas laikā sniedz persona par kriminālprocesā pierādāmajiem apstākļiem un ar tiem saistītajiem faktiem un palīgfactiem.

(2) Liecība ir arī izmeklēšanas iestādei, prokuratūrai vai tiesai adresēts personas pašas uzrakstīts un parakstīts paskaidrojums par konkrētiem faktiem vai apstākļiem.

(3) Ja personai šajā likumā noteiktajos gadījumos bija tiesības atteikties sniegt liecību un persona par to bija informēta, bet šo liecību tomēr sniedza, tad šī liecība vērtējama kā pierādījums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

132.pants. Eksperta vai revidenta atzinums

(1) Par pierādījumu kriminālprocesā var būt eksperta vai revidenta atzinums par faktiem un apstākļiem, kuru rakstveidā sniedz konkrētajā kriminālprocesā iesaistīts eksperts vai revidents.

(2) Eksperta vai revidenta sniegtie paskaidrojumi par atzinumu vai sniegtās ziņas par faktiem vai apstākļiem ir eksperta vai revidenta liecība.

133.pants. Kompetentās institūcijas atzinums

(1) Par pierādījumu kriminālprocesā var būt kontroles vai uzraudzības funkciju veicošās institūcijas rakstveida atzinums par kāda notikuma faktiem un apstākļiem, kuru ievērošanas kontroli vai uzraudzību atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei (pilnvarojumam) veic šī institūcija.

(2) Par kompetentas institūcijas atzinumu kriminālprocesā uzskatāms arī inventarizācijas vai revīzijas akts, ko sastādījusi tam pilnvarotu kompetentu personu komisija.

(3) Par kompetentas institūcijas atzinumu uzskatāma arī institūcijas izsniegta izziņa par faktiem un apstākļiem, kas ir šīs institūcijas rīcībā sakarā ar tās kompetenci un darbības virzieniem.

134.pants. Lietiskais pierādījums

(1) Par lietisko pierādījumu kriminālprocesā var būt jebkura lieta, kas izmantota kā noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rīks vai priekšmets, vai saglabājusi noziedzīga nodarījuma pēdas, vai arī jebkādā citā veidā satur ziņas par faktiem un ir izmantojama pierādīšanā. Viena un tā pati lieta var būt lietiskais pierādījums vairākos kriminālprocesos.

(2) Ja lieta pierādīšanā izmantojama sakarā ar tajā ietvertu saturisko informāciju, tā uzskatāma nevis par lietisko

pierādījumu, bet par dokumentu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

135.pants. Dokuments

(1) Par pierādījumu kriminālprocesā var būt dokuments, ja tas pierādīšanā izmantojams tikai sakarā ar tajā ietverto saturisko informāciju.

(2) Dokuments var saturēt ziņas par faktiem rakstveida vai citā formā. Par dokumentiem pierādījuma nozīmē kriminālprocesā uzskatāmi arī datorizētās informācijas nesēji, ar skaņu un attēlu fiksējošiem tehniskiem līdzekļiem izdarīti ieraksti, kuros saturiski fiksēto informāciju var izmantot kā pierādījumus.

136.pants. Elektroniskie pierādījumi

Par pierādījumu kriminālprocesā var būt ziņas par faktiem elektroniskas informācijas formā, kas apstrādāta, uzglabāta vai pārraidīta ar automatizētas datu apstrādes ierīcēm vai sistēmām.

137.pants. Izmeklēšanas darbībās iegūtās ziņas

Par pierādījumu kriminālprocesā var būt ziņas par faktiem, kuras nostiprinātas izmeklēšanas darbību protokolos vai fiksētas citās šajā likumā noteiktajās formās.

10.nodaļa. Izmeklēšanas darbības

138.pants. Izmeklēšanas darbības

(1) Izmeklēšanas darbības ir procesuālās darbības, kas vērstas uz ziņu iegūšanu vai jau iegūto ziņu pārbaudi konkrētajā kriminālprocesā.

(2) Kriminālprocesa veikšanai pilnvarota amatpersona ir tiesīga izdarīt savu pilnvaru ietvaros tikai šajā likumā paredzētas izmeklēšanas darbības.

139.pants. Izmeklēšanas darbību veikšanas vispārīgie noteikumi

(1) Iepriekš plānojamas izmeklēšanas darbības parasti veic laikā no pulksten 8.00 līdz 20.00. Gadījumos, kad izmeklēšanas darbība nav atliekama, jo tas var novest pie būtisku pierādījumu zaudēšanas un apdraud kriminālprocesa mērķa sasniegšanu, to veic nekavējoties.

(2) Izmeklēšanas darbības sākumā tās veicējs informē konkrētajā procesā iesaistīto personu par tās tiesībām un pienākumiem, kā arī brīdina par atbildību par savu pienākumu nepildīšanu. Nav jāinformē un jābrīdina persona, kuras procesuālie pienākumi ir vienlaikus arī tās profesionālie darba pienākumi.

(3) Pret personu, kura piedalās izmeklēšanas darbībā, aizliegts pielietot vardarbību, draudus, melus, kā arī citas pretlikumīgas un morāles normām neatbilstošas darbības vai tādas darbības, kas apdraud personas dzīvību vai veselību vai aizskar personas cieņu. Izmeklēšanas darbības, kas saistītas ar cilvēka ķermeņa atkailināšanu, aizliegts izdarīt un tajās piedalīties pretēja dzimuma personai, izņemot ārstniecības personas.

(4) Aizliegts izpaust ziņas par tās personas privāto dzīvi, kura piedalās izmeklēšanas darbībā, kā arī ziņas, kas satur profesionālu noslēpumu vai komercnoslēpumu, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams pierādīšanā.

(5) Izmeklēšanas darbību var veikt, izmantojot tehniskos līdzekļus šā likuma 140.pantā noteiktajā kārtībā, kā arī, ja tas nepieciešams, pieaicinot ekspertu, revidentu vai speciālistu.

(6) Izmeklēšanas darbību veikšanas īpatnības iztiesāšanā nosaka šā likuma astotā līdz vienpadsmitā sadaļa.

(7) Procesuālo darbību veikšanā pēc iespējas izvairās no cietušā un viņa tuvinieku saskarsmes ar personu, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ja vien šāda saskarsme nav nepieciešama kriminālprocesa mērķu sasniegšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

140.pants. Procesuālās darbības veikšana, izmantojot tehniskos līdzekļus

(1) Procesa virzītājs procesuālo darbību var veikt, izmantojot tehniskos līdzekļus (telefonkonference, videokonference), ja to prasa kriminālprocesa intereses.

(2) Procesuālās darbības gaitā, izmantojot tehniskos līdzekļus, jānodrošina, lai dažādās telpās vai ēkās esošie procesa virzītājs un personas, kuras piedalās procesuālajā darbībā, cits citu varētu dzirdēt telefonkonferences laikā, kā arī dzirdēt un redzēt — videokonferences laikā.

(2¹) Šā panta otrajā daļā minētajā gadījumā procesa virzītājs pilnvaro vai uzdod otrā procesuālās darbības norises vietā esošās iestādes vadītājam pilnvarot personu, kura nodrošinās procesuālās darbības norisi savā atrašanās vietā (turpmāk — pilnvarota persona).

(3) Uzsākot procesuālo darbību, procesa virzītājs paziņo:

- 1) par procesuālās darbības norises vietām, datumu un laiku;
- 2) procesa virzītāja amatu, vārdu un uzvārdu;
- 3) otrā procesuālās darbības norises vietā esošās pilnvarotas personas amatu, vārdu un uzvārdu;
- 4) par procesuālās darbības saturu un tās veikšanu, izmantojot tehniskos līdzekļus.

(4) Pēc uzaicinājuma personas, kuras piedalās procesuālajā darbībā, nosauc savu vārdu, uzvārdu un procesuālo statusu.

(5) To personu identitāti, kuras piedalās procesuālajā darbībā, bet neatrodas ar procesa virzītāju vienā telpā, pārbauda un apliecina pilnvarota persona.

(6) Procesa virzītājs informē personas, kuras piedalās procesuālajā darbībā, par to tiesībām un pienākumiem, likumā paredzētajos gadījumos brīdina par atbildību par savu pienākumu nepildīšanu un uzsāk procesuālo darbību.

(7) Pilnvarota persona sastāda apliecinājumu, norādot procesuālās darbības norises vietu, datumu un laiku, savu amatu, vārdu un uzvārdu, katras šajā procesuālās darbības norises vietā klātesošās personas vārdu, uzvārdu, personas kodu un adresi, kā arī izteikto brīdinājumu, ja likums paredz atbildību par savu pienākumu nepildīšanu. Brīdinātās personas par to parakstās. Apliecinājumā norāda arī pārtraukumu procesuālās darbības gaitā un procesuālās darbības beigu laiku. Apliecinājumu paraksta visas šajā procesuālās darbības norises vietā klātesošās personas, un tas tiek nosūtīts procesa virzītājam pievienošanai procesuālās darbības protokolam.

(8) Pirmstiesas procesā izmeklēšanas darbības, kas veiktas, izmantojot tehniskos līdzekļus, fiksē šā likuma 143.pantā noteiktajā kārtībā, bet pārējās procesuālās darbības — šā likuma 142.pantā noteiktajā kārtībā. Lietas iztiesāšanas laikā procesuālās darbības, kas veiktas, izmantojot tehniskos līdzekļus, fiksē tiesas sēdes protokolā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

141.pants. Izmeklēšanas darbības fiksēšana

(1) Izmeklēšanas darbību parasti fiksē protokolā.

(2) Izmeklēšanas darbības norisi un rezultātus var fiksēt skaņu un attēlu ierakstā.

(3) Šajā likumā noteiktajos gadījumos izmeklēšanas darbības norisi un rezultātus var fiksēt tikai atzinumā, ziņojumā vai pārskatā.

142.pants. Izmeklēšanas darbības protokols

(1) Izmeklēšanas darbības protokolu raksta izmeklēšanas darbības gaitā vai tūlīt pēc tās pabeigšanas izmeklēšanas darbības veicējs vai viņa uzdevumā — cita klātesošā persona.

(2) Izmeklēšanas darbības protokolu raksta atbilstoši šā likuma 326.panta prasībām.

(3) Ja izmeklēšanas darbībā iesaistītās personas adresi drošības apsvērumu dēļ nav lietderīgi izpaust, protokolā to aizstāj ar tās iestādes adresi un telefona numuru, ar kuras starpniecību ir iespējams sazināties ar attiecīgo personu.

(4) Izmeklēšanas darbības veicējs iepazīstina personas, kuras piedalījās izmeklēšanas darbībā, ar protokolu, un visi to paraksta. Ja persona atsakās vai fizisku trūkumu vai citu iemeslu dēļ nespēj parakstīties, par to tiek izdarīts ieraksts protokolā, norādot iemeslus un motīvus.

(5) Katra persona pirms parakstīšanas ir tiesīga pieprasīt, lai protokolā tiek izdarīti labojumi un papildinājumi, vai papildinājumus ierakstīt pati.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

143.pants. Skaņu un attēlu ieraksta izmantošana

(1) Izmeklēšanas darbības veicējs izmeklēšanas darbības norises gaitu var fiksēt skaņu un attēlu ierakstā, par to pirms izmeklēšanas darbības uzsākšanas paziņojot personām, kuras piedalās izmeklēšanas darbībā.

(2) Ierakstā fiksē visu izmeklēšanas darbības gaitu. Nav pieļaujams daļējs ieraksts.

(2¹) Izmeklēšanas darbībās, kas aptver plašu teritoriju vai telpas vai kas veicamas ilgā laika periodā, ierakstu var veikt daļēji, tajā fiksējot tikai ar izmeklējamo noziedzīgo nodarījumu iespējami saistīto informāciju un faktus.

(3) Skaņu un attēlu ierakstā fiksētā informācija uzskatāma par precīzāku un pilnīgāku salīdzinājumā ar rakstveidā fiksēto informāciju.

(4) Rakstot izmeklēšanas darbības protokolu, ievēro šā likuma 142.panta prasības, taču no izmeklēšanas darbības gaitas un atklātajiem faktiem protokolā min tikai būtiskākos faktus. Par laika periodu, kad izmeklēšanas darbības netiek fiksētas ierakstā, visu izmeklēšanas darbības gaitu un atklātos apstākļus fiksē izmeklēšanas darbības protokolā.

(5) Izmeklēšanas darbības skaņu un attēlu ierakstu uzglabā kopā ar krimināllietu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

144.pants. Zinātniski tehnisko līdzekļu izmantošana izmeklēšanas darbībās

(1) Izmeklēšanas darbībās var izmantot zinātniski tehniskos līdzekļus.

(2) Zinātniski tehnisko līdzekļu izmantošana izmeklēšanas darbībās ir aizliegta, ja tas apdraud to personu veselību un dzīvību, kuras piedalās izmeklēšanas darbībā.

145.pants. Pratināšana

Pratināšana ir izmeklēšanas darbība, kuras saturs ir informācijas iegūšana no pratināmās personas.

146.pants. Aicināšana uz pratināšanu

(1) Personu uz pratināšanu aicina ar pavēsti vai citādā veidā, informējot, kas un kādā lietā aicina sniegt liecību, kā arī par neierašanās sekām.

(2) Apcietinātu personu uz pratināšanu aicina ar tās iestādes starpniecību, kurā tā tiek turēta. Apcietināto var pratināt arī šajā iestādē.

(3) Nepilngadīgo uz pratināšanu parasti aicina ar viņa likumiskā pārstāvja, mācību iestādes vai bāriņtiesas (pagasttiesas) starpniecību. Ja ir apstākļi, kas pamatoti liedz vai apgrūtina izmantot šādu aicināšanas kārtību, nepilngadīgo aicina, neizmantojot minēto starpniecību.

(4) Personu, kurai noteikta speciālā aizsardzība, uz pratināšanu aicina ar tās iestādes starpniecību, kura nodrošina personas speciālo aizsardzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

147.pants. Pratināšanas kārtība

(1) Pratināšana sākas ar pratināmās personas identitātes un pratināšanā izmantojamās valodas noskaidrošanu. Jānoskaidro, vai pratināmais prot valodu, kurā notiek process, un kādā valodā viņš var liecināt.

(2) Izmeklēšanas darbības veicējs izskaidro pratināmajam šajā likumā viņam paredzētās tiesības un pienākumus.

(3) Liecības sastāvdaļa ir pratināmās personas dati — vārds, uzvārds un personas kods.

(4) Ja liecība ir saistīta ar skaitļiem, datumiem un citu informāciju, ko grūti atcerēties, pratināmajam ir tiesības izmantot savus dokumentus un pierakstus, kā arī tos nolasīt. Pratināmā pierakstus var pievienot lietai.

(5) Pratināšanas gaitā pratināmajam var uzrādīt lietai pievienotus priekšmetus, dokumentus, skaņu un attēlu ierakstus, kā arī nolasīt viņam dokumentus vai atskaņot ierakstus, par ko izdara atzīmi protokolā. Materiālus uzrāda tikai pēc tam, kad ir ieprotolētas pratināmā liecības attiecīgajā jautājumā.

(6) Pratināmā iepriekšējo liecību nolasīšana pieļaujama, ja:

- 1) ir būtiskas pretrunas starp iepriekšējo un šo liecību;
- 2) pratināmais atsakās liecināt;
- 3) lietu izskata tiesā nopratinātās personas prombūtnē.

(7) Ja personai noteikta speciālā procesuālā aizsardzība, tās pratināšanā ievēro šā likuma 308.panta noteikumus.

148.pants. Pratināšanas ilgums

(1) Pilngadīgas personas pratināšanas ilgums bez šīs personas piekrišanas vienā diennaktī nedrīkst pārsniegt astoņas stundas, ieskaitot pārtraukumu.

(2) Nepilngadīgā pratināšanu izdara saskaņā ar šā likuma 152. un 153.panta noteikumiem.

149.pants. Pratināšanas fiksēšana

Sniegto liecību fiksē pratināšanas protokolā, to pieraksta pirmajā personā. Pēc pratināmās personas lūguma savu liecību pratināšanas protokolā tā var rakstīt pašrocīgi.

150.pants. Personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, pratināšana

Personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, pirmās pratināšanas sākumā:

- 1) noskaidro personas biogrāfiskās ziņas — dzimšanas vietu un laiku, pilsonību, izglītību, ģimenes stāvokli, darba vai mācību vietu, nodarbošanās veidu vai amatu, dzīvesvietu, sodāmību, ja vien šīs ziņas konkrētajā kriminālprocesā jau nav noskaidrotas;
- 2) izskaidro personai tās procesuālo stāvokli un izsniedz tā dokumenta kopiju, kas šo procesuālo stāvokli nosaka, ja šāds dokuments ir paredzēts likumā;
- 3) izsniedz personai izrakstu no likuma, kurā noteiktas tās procesuālās tiesības un pienākumi, ja konkrētajā kriminālprocesā šai personai tas jau nav bijis izsniegts;

4) izskaidro personai tās tiesības neliecināt un brīdina, ka visu, kas tiks teikts, var izmantot pret šo personu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

151.pants. Liecinieka, cietušā, pārstāvja un kriminālprocesā aizskartā mantas īpašnieka pratināšana

(1) Pirms pratināšanas lieciniekam, cietušajam, šajā likumā paredzētajam pārstāvim un kriminālprocesā aizskartajam mantas īpašniekam vai likumīgajam valdītājam izskaidro viņa tiesības un pienākumus un brīdina par atbildību par atteikšanos liecināt vai apzināti nepatiesas liecības došanu.

(2) Liecinieku un cietušo var pratināt par visiem apstākļiem un par jebkuru kriminālprocesā iesaistītu personu, ja sniegtajām ziņām ir vai var būt nozīme lietā. Ja liecinieka pratināšanas laikā konstatē, ka ir pamats mainīt liecinieka procesuālo statusu, nosakot, ka tas ir persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, šādas personas pratināšanu liecinieka statusā pārtrauc.

(2¹) Personas mutvārdos izteikto iesniegumu par noziedzīgu nodarījumu var fiksēt nopratināšanas protokolā.

(3) Pārstāvi un kriminālprocesā aizskarto mantas īpašnieku pratinā, ievērojot liecinieka pratināšanas noteikumus, taču šīs personas nezaudē pārstāvja vai kriminālprocesā aizskartā mantas īpašnieka statusu.

(4) Cietušā pratināšana tiek veikta, cik drīz vien iespējams. Pratināšanu skaits ir pēc iespējas mazāks. Cietušā pratināšanu pēc iespējas veic viena un tā pati persona.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

151.¹ pants. Īpaši aizsargājama cietušā pratināšanas īpatnības pirmstiesas kriminālprocesā

(1) Īpaši aizsargājama cietušā pratināšana tiek veikta atsevišķā tam piemērotā telpā vai bez citu ar konkrēto procesuālo darbību nesaistītu personu klātbūtnes.

(2) Tādas personas pratināšanu, kas atzīta par cietušo no vardarbības, ko nodarījusi persona, no kuras cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, no cilvēku tirdzniecības vai no noziedzīga nodarījuma, kas vērstas pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību, veic tā paša dzimuma izmeklēšanas darbības veicējs. Minēto nosacījumu var neievērot, ja tam piekrīt pats cietušais vai viņa pārstāvis. Ja noziedzīgā nodarījumā, kas vērstas pret personas tikumību un dzimumneaizskaramību, cietušais un persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ir viena dzimuma un ja to lūdz cietušais vai viņa pārstāvis, pratināšanu veic pretēja dzimuma izmeklēšanas darbības veicējs.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

152.pants. Nepilngadīgā pratināšanas īpatnības

(1) Nepilngadīgā cietušā un liecinieka pratināšanas norises gaitu fiksē skaņu un attēlu ierakstā, ja tas ir nepilngadīgā labākajās interesēs un ja tas ir vajadzīgs kriminālprocesa mērķa sasniegšanai. Nepilngadīgā, kas atzīts par cietušo no vardarbības, ko nodarījusi persona, no kuras cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, no cilvēku tirdzniecības vai no noziedzīga nodarījuma, kas vērstas pret personas tikumību vai dzimumneaizskaramību, pratināšanas norises gaitu fiksē skaņu un attēlu ierakstā, izņemot gadījumus, kad tas ir pretrunā ar nepilngadīgā labākajām interesēm vai traucē kriminālprocesa mērķa sasniegšanu. Nepilngadīgā pratināšanas ilgums bez viņa piekrišanas vienā diennaktī nedrīkst pārsniegt sešas stundas, ieskaitot pārtraukumu.

(2) Nepilngadīgo pratinā izmeklēšanas darbības veicējs, kuram ir speciālas zināšanas par saskarsmi ar nepilngadīgo kriminālprocesa laikā. Ja izmeklēšanas darbības veicējs nav ieguvis speciālas zināšanas par saskarsmi ar nepilngadīgo kriminālprocesa laikā vai ja izmeklēšanas darbības veicējs to uzskata par nepieciešamu, nepilngadīgo pratinā pedagoga vai psihologa klātbūtnē. Vienam no nepilngadīgā likumiskajiem pārstāvjiem, pilngadīgam tuviniekam vai uzticības personai ir tiesības piedalīties pratināšanā, ja vien viņš pats nav persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, aizturētais, aizdomās turētais vai apsūdzētais un ja pret to neiebilst nepilngadīgais. Minētā persona ar izmeklēšanas darbības veicēja atļauju var uzdot jautājumus pratināmajam.

(3) Nepilngadīgo, kurš nav sasniedzis 14 gadu vecumu, nebrīdina par atbildību par atteikšanos liecināt un apzināti nepatiesas liecības došanu.

(4) Ja psihologs norāda procesa virzītājam, ka 14 gadus nerasniegušās personas psihei vai tāda nepilngadīgā psihei, kas atzīts par cietušo no vardarbības, ko nodarījusi persona, no kuras cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, cilvēku tirdzniecības vai noziedzīga nodarījuma pret tikumību vai dzimumneaizskaramību, var kaitēt atkārtota tieša pratināšana, tā izdarāma tikai ar izmeklēšanas tiesneša atļauju, bet tiesā — ar tiesas lēmumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 20.12.2012., 29.05.2014. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016. Sk. Pārejas noteikumu 59. punktu)

153.pants. Nepilngadīgās personas pratināšana ar psihologa starpniecību

(1) Ja psihologs uzskata, ka 14 gadus nenasniegušās personas psihei vai tāda nepilngadīgā psihei, kas atzīts par cietušo no vardarbības, ko nodarījusi persona, no kuras cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs, cilvēku tirdzniecības vai noziedzīga nodarījuma pret tikumību vai dzimumneaizskaramību, var kaitēt tieša pratināšana, to var izdarīt ar tehnisko līdzekļu un psihologa starpniecību. Ja izmeklētājs vai prokurors tam nepiekrīt, tieša pratināšana izdarāma tikai ar izmeklēšanas tiesneša atļauju, bet tiesā — ar tiesas lēmumu.

(2) Procesa virzītājs un citas viņa pieaicinātās personas atrodas citā telpā, kur tehniskie līdzekļi nodrošina to, ka var dzirdēt un redzēt pratināmo personu un psihologu. Pratināmais kopā ar psihologu atrodas telpā, kura piemērota sarunai ar nepilngadīgo un kurā tehniski nodrošināts, ka procesa virzītāja uzdotos jautājumus dzird tikai psihologs.

(3) Ja pratināmā persona nav sasniegusi 14 gadu vecumu, psihologs, ievērojot konkrētos apstākļus, nepilngadīgajam izskaidro notiekošo darbību nepieciešamību un viņa sniegtās informācijas nozīmi, noskaidro personas datus, uzdod nepilngadīgā psihei atbilstošā formā procesa virzītāja jautājumus, ja nepieciešams, — informē par pārtraukumu izmeklēšanas darbībā un tās atsākšanu.

(4) Ja pratināmā persona ir sasniegusi 14 gadu vecumu, procesa virzītājs ar psihologa starpniecību informē nepilngadīgo par veicamās izmeklēšanas darbības būtību, noskaidro viņa personas datus, izskaidro viņa tiesības un pienākumus, kā arī brīdina viņu par atbildību par savu pienākumu nepildīšanu, uzdod nepilngadīgā psihei atbilstošā formā procesa virzītāja uzdotos jautājumus; ja nepieciešams, — informē par pārtraukumu izmeklēšanas darbībā un tās atsākšanu.

(5) Pratināšanas gaitu fiksē saskaņā ar šā likuma 141.—143.panta prasībām. Pratināmā persona, kura nav sasniegusi 14 gadu vecumu, protokolu neparaksta.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 20.12.2012. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

154.pants. Informācijas avota norādīšanas pienākums

(1) Tiesa var uzdot plašsaziņas līdzekļa žurnālistam vai redaktoram norādīt publicētās informācijas avotu.

(2) Par izmeklētāja vai prokurora ierosinājumu lemj izmeklēšanas tiesnesis, uzklausijs ierosinājuma iesniedzēju, plašsaziņas līdzekļa žurnālistu vai redaktoru un iepazīties ar materiāliem.

(3) Lēmumu par informācijas avota norādīšanu izmeklēšanas tiesnesis pieņem, ievērojot personas tiesību un sabiedrības interešu samērīgumu.

(4) Tiesneša lēmumu var pārsūdzēt ierosinājuma iesniedzējs, plašsaziņas līdzekļa žurnālists vai redaktors, un to izskata 10 dienu laikā augstāka līmeņa tiesas tiesnesis rakstveida procesā, kura lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

155.pants. Aptauja

(1) Ja tas, ka liecība nav detalizēti fiksēta, neapdraud kriminālprocesa mērķa sasniegšanu, ziņas par pierādīšanas priekšmetā ietilpstošajiem faktiem var iegūt arī aptaujas kārtībā.

(2) Izdarot aptauju, izmeklēšanas darbības veicējs personiski tiekas ar liecinieku, izskaidro viņa tiesības un pienākumus, kā arī noskaidro šim lieciniekam zināmo izmeklēšanai nozīmīgo informāciju vai arī šādas informācijas neesamību.

(3) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(4) Par aptaujas gaitu un rezultātiem izmeklēšanas darbības veicējs raksta ziņojumu, kurā norāda:

1) aptaujas vietu, datumu, tās uzsākšanas un pabeigšanas laiku;

2) aptaujas izdarītāja amatu, vārdu un uzvārdu;

- 3) aptaujāto personu vārdu, uzvārdu un adresi;
- 4) katras personas sniegto liecību; ja vairāku personu liecības ir vienādas, šo informāciju min vienu reizi;
- 5) izmantotos zinātniski tehniskos līdzekļus.

(5) Vienā ziņojumā var atspoguļot vairākas liecības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

156.pants. Eksperta un revidenta pratināšana

(1) Procesa virzītājs var aicināt ekspertu vai revidentu sniegt liecību, lai:

- 1) noskaidrotu ar eksperta vai revidenta atzinumu saistītus lietai nozīmīgus jautājumus, kuri neprasa papildu pētījumus;
- 2) precizētu ziņas par ekspertizē vai revīzijā izmantoto pētījuma metodi vai atzinumā lietotajiem terminiem;
- 3) iegūtu informāciju par citiem faktiem un apstākļiem, kas nav atzinuma sastāvdaļa, bet ir saistīti ar eksperta vai revidenta piedalīšanos kriminālprocesā;
- 4) noskaidrotu eksperta vai revidenta kvalifikāciju.

(2) Eksperta un revidenta pratināšana izdarāma, ievērojot liecinieka pratināšanas noteikumus, taču šīs personas nezaudē savu eksperta vai revidenta statusu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

157.pants. Konfrontēšana

(1) Konfrontēšana ir divu vai vairāku agrāk nopratinātu personu vienlaicīga pratināšana, ko izdara, ja ir būtiskas pretrunas šo personu iepriekšējās liecībās.

(2) Konfrontēt var jebkuras agrāk nopratinātas personas neatkarīgi no tā, kāds ir šo personu procesuālais statuss.

158.pants. Konfrontēšanas kārtība

(1) Konfrontēšana notiek, ievērojot pratināšanas noteikumus, izņemot šajā pantā norādīto.

(2) Konfrontēšanu sāk ar jautājumu par to, vai konfrontējamie pazīst viens otru un kādas ir viņu savstarpējās attiecības.

(3) Konfrontēšanas gaitā konfrontējamiem pēc kārtas uzdod jautājumus par tiem apstākļiem, kuros ir pretrunas viņu iepriekšējās liecībās, un šo pretrunu iemesliem.

(4) Konfrontējamie ar izmeklēšanas darbības veicēja atļauju var uzdot viens otram jautājumus. Izmeklēšanas darbības veicējs ir tiesīgs noraidīt jautājumus, kas nav būtiski vai neattiecas uz lietu. Visus uzdotos jautājumus un atbildes fiksē protokolā.

(5) Konfrontējamā iepriekšējās liecības var nolasīt tikai pēc tam, kad fiksēta liecība, kuru viņš sniedzis konfrontācijas laikā.

(6) Katrs konfrontējamais paraksta savu liecību.

(7) Ja konfrontēšanā piedalās persona, kurai noteikta speciālā procesuālā aizsardzība, konfrontēšanu izdara, ievērojot šā likuma ceturtajā sadaļā paredzētos noteikumus.

159.pants. Apskate

(1) Apskate ir izmeklēšanas darbība, kuras gaitā izmeklēšanas darbības veicējs tieši uztver, konstatē un fiksē kāda objekta pazīmes, ja pastāv iespēja, ka šis objekts ir saistīts ar izmeklējamu noziedzīgu nodarījumu.

(2) Lai atrastu noziedzīga nodarījuma pēdas un noskaidrotu citus nozīmīgus apstākļus, var izdarīt notikuma vietas, apvidus teritorijas, telpas, transportlīdzekļa, priekšmeta, dokumenta, liķa, dzīvnieka vai cita objekta vizuālo apskati.

160.pants. Apskates vispārīgie noteikumi

(1) Izmeklēšanas darbības veicējs var uzaicināt apskatē piedalīties jebkuru konkrētajā kriminālprocesā iesaistīto personu.

(2) Lai nodrošinātu apskates objekta saglabāšanu, var organizēt tā apsardzi.

(3) Ja apskates gaitā rodas nepieciešamība izdarīt kratīšanu, uzrādīšanu atpazīšanai vai citas izmeklēšanas darbības, tās veicamas, ievērojot attiecīgās izmeklēšanas darbības veikšanas noteikumus.

(4) Ja citas izmeklēšanas darbības gaitā tiek atrasts objekts, tā apskati var izdarīt tajā pašā izmeklēšanas darbībā, apskates rezultātus fiksējot izmeklēšanas darbības protokolā.

(5) Vairāku telpu vai apvidu teritoriju apskati vienlaikus var izdarīt vairākas amatpersonas, kas pilnvarotas veikt kriminālprocesu. Katra no tām apskates gaitu fiksē atsevišķi, norādot konkrēti apskatītā objekta robežas un apskates rezultātus.

(6) Automatizētās datu apstrādes sistēmas (tās daļas) apskati parasti uz vietas neveic, bet šo sistēmu (tās daļu) izņem, nodrošinot datu veseluma saglabāšanu neizmainītā stāvoklī.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

161.pants. Eksperta vai revidenta piedalīšanās apskatē

(1) Ja apskatē, kurā piedalās eksperts, atrod un izņem noziedzīga nodarījuma pēdas vai objektus, kuriem turpmāk ir nepieciešams izdarīt ekspertīzi, apskates protokolā norāda to atrašanās vietu, pazīmes, izņemšanas faktu, kā arī to, kuras personas atbildībā tie nodoti. Šādos gadījumos izņemto pēdu un lietu apskate notiek ekspertīzes gaitā.

(2) Procesa virzītājs var uzdot ekspertam veikt visu apskati pilnībā, ja apskatāmais objekts kopumā ir pakļauts turpmākai ekspertīzei.

(3) Ja apskatē piedalās revidents, procesa virzītājs var uzdot viņam veikt revīzijai vai inventarizācijai nepieciešamo dokumentu apskati un izņemšanu. Apskates protokolā tikai norāda šos dokumentus, to atrašanās vietu, izņemšanas faktu un revidentu, kura atbildībā nodoti revīzijas vai inventarizācijas veikšanai izņemtie dokumenti. Dokumentu apskate notiek revīzijas vai inventarizācijas gaitā.

162.pants. Notikuma vietas apskate

(1) Notikuma vietas apskate ir konkrētās vietas un tajā esošo objektu apskate, ja to veic pēc informācijas saņemšanas par izdarītu noziedzīgu nodarījumu un ja ir pietiekams pamats domāt, ka šajā vietā ir noticis vai turpinājies noziedzīgs nodarījums.

(2) Ja notikuma vietas apskate veikta nepilnīgi un ir radušās neskaidrības vai papildu jautājumi, var veikt notikuma vietas papildu apskati. Ja notikuma vietas apskatē piejauti procesuālās kārtības būtiski pārkāpumi, var veikt notikuma vietas atkārtotu apskati. Notikuma vietas papildu vai atkārtotu apskati veic, ievērojot šā likuma 163.panta nosacījumus.

(3) Notikuma vietas apskates gaitā izmeklēšanas darbības veicējs var izņemt priekšmetus ar noziedzīga nodarījuma pēdām un dokumentus. Priekšmeti un dokumenti, kuru apgrozība aizliegta ar likumu, izņemami neatkarīgi no to sakara ar konkrēto kriminālprocesu. Priekšmetu un dokumentu izņemšana ir notikuma vietas apskates sastāvdaļa.

163.pants. Apvidus teritorijas, telpas, transportlīdzekļa vai priekšmeta apskate

(1) Ja apvidus teritorija, telpa, transportlīdzeklis vai priekšmets ir saistīti ar izdarītu noziedzīgu nodarījumu, var veikt šīs teritorijas, telpas, transportlīdzekļa vai priekšmeta apskati.

(2) Publiski nepieejamas teritorijas vai telpas un šajās teritorijās vai telpās esošo priekšmetu, kā arī transportlīdzekļa apskati var veikt tikai ar šīs teritorijas, telpas vai transportlīdzekļa lietotāja piekrišanu vai izmeklēšanas tiesneša lēmumu.

(2¹) Izņēmuma gadījumos šā panta otrajā daļā norādīto apskati, ja vien tā nav notikuma vietas apskate, var veikt ar procesa virzītāja lēmumu. Izmeklētājs apskati veic ar prokurora piekrišanu. Ne vēlāk kā nākamajā darba dienā procesa virzītājs paziņo izmeklēšanas tiesnesim par veikto apskati, uzrādot apskates protokolu un materiālus, kas pamatoja tās nepieciešamību un neatliekamību.

(3) Fizisko un juridisko personu īpašumā, valdījumā vai lietošanā esošas apvidus teritorijas, telpas vai transportlīdzekļus pēc iespējas apskata šo personu vai to pārstāvju klātbūtnē.

(4) Ievērojot notikuma vietas apskates neatliekamo raksturu, iekļūšanai notikuma vietā nav nepieciešama kādas personas piekrišana.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

164.pants. Līķa apskate

(1) Ja līķa ārējo apskati nav uzdots veikt tiesu medicīnas ekspertam, to veic, piedaloties medicīnas speciālistam.

(2) Līķa kremēšana ir atļauta tikai pēc tiesmedicīniskās ekspertīzes izdarīšanas, ja ir saņemta prokurora piekrišana — pirmstiesas procesa laikā vai tiesas lēmums — iztiesāšanas laikā.

165.pants. Līķa ekshumācija

Līķi izrakt no apbedījuma vietas, lai veiktu tā apskati, uzrādītu to atpazīšanai, izņemtu paraugus salīdzināšanai vai izdarītu ekspertīzi (līķa ekshumācija), drīkst ar mirušās personas tuvinieka piekrišanu vai ar izmeklēšanas tiesneša lēmumu — pirmstiesas procesa laikā, vai ar tiesas lēmumu — iztiesāšanas laikā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

166.pants. Ekshumācijas kārtība

(1) Līķa ekshumāciju iepriekš saskaņo ar kompetentu veselības aizsardzības institūciju, un to procesa virzītāja uzdevumā izdara tiesu medicīnas eksperts apbedīšanas vietas administrācijas pārstāvja klātbūtnē.

(2) Ekshumāciju fiksē protokolā un fotogrāfē vai izdara tās videoierakstu.

(3) Līķa atkārtota apbedīšana pēc ekshumācijas notiek ar tās amatpersonas atļauju, pēc kuras lēmuma ekshumācija izdarīta.

167.pants. Dzīvnieka apskate

Izdarot dzīvnieka apskati, ja nepieciešams, fiksē arī tā reakciju uz komandu vai uz sava vārda nosaukšanu.

168.pants. Aplūkošana

(1) Ja ir pietiekams pamats domāt, ka uz personas ķermeņa ir noziedzīga nodarījuma pēdas, sevišķas pazīmes, kurām ir nozīme lietā, vai pati persona atrodas kādā īpašā fizioloģiskā stāvoklī, kā arī lai noskaidrotu tās fizisko attīstību, var izdarīt šīs personas aplūkošanu.

(2) Ja procesa virzītājs uzdod aplūkošanu izdarīt citai personai, viņš par to pieņem lēmumu, kurā norāda, kāda persona un kādā nolūkā aplūkojama un kam uzdots veikt šo darbību.

169.pants. Aplūkošanas kārtība

(1) Aplūkošanu izdara, ievērojot apskates noteikumus, izņemot šajā pantā norādīto.

(2) Ja aplūkošana saistīta ar aplūkojamās personas ķermeņa atkailināšanu, bet izmeklēšanas darbības izdarītājs ir pretēja dzimuma persona, šo darbību izmeklēšanas darbības veicējs uzdod izdarīt medicīnas speciālistam. Protokolu raksta izmeklēšanas darbības veicējs, piedaloties medicīnas speciālistam, kas izdarījis aplūkošanu.

170.pants. Piespiedu aplūkošana

(1) Ja persona nepiekrīt aplūkošanai, to izdara piespiedu kārtā.

(2) Tās personas piespiedu aplūkošanu, kura konkrētajā kriminālprocesā nav aizturētais, aizdomās turētais vai apsūdzētais, var izdarīt, tikai pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu.

(3) Ja aplūkošanas izdarīšana ir neatliekama un vilcināšanās var novest pie pierādījumu zaudēšanas vai apdraudēt kriminālprocesa mērķa sasniegšanu, to var izdarīt ar prokurora piekrišanu, ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc aplūkošanas paziņojot par to izmeklēšanas tiesnesim un uzrādot izmeklēšanas darbības protokolu un materiālus, kas pamatoja izmeklēšanas darbības nepieciešamību un neatliekamību. Tiesnesis pārbauda aplūkošanas tiesiskumu un pamatotību. Ja izmeklēšanas darbība nebija pamatota vai tā izdarīta prettiesiski, tiesnesis lemj par iegūto pierādījumu pieļaujamību.

171.pants. Izmeklēšanas eksperiments

Izmeklēšanas eksperiments ir izmeklēšanas darbība, kuras saturs ir speciālu mēģinājumu veikšana, lai noskaidrotu, vai zināmos apstākļos un zināmā veidā varēja norisināties kāds notikums vai darbība, kā arī lai iegūtu jaunas vai pārbaudītu agrāk iegūtās ziņas par apstākļiem, kuriem ir vai var būt nozīme lietā.

172.pants. Izmeklēšanas eksperimenta kārtība

(1) Izmeklēšanas eksperimentā, ja nepieciešams, pēc izmeklēšanas darbības veicēja uzaicinājuma piedalās personas, kuras izdara eksperimentā iekļautās darbības.

(2) Izmeklēšanas eksperimentu izdara apstākļos, kuriem pēc iespējas jāatbilst tiem, kādos norisinājies pārbaudāmais notikums vai darbība. Lai izslēgtu nejaušu rezultātu, eksperimentā iekļautās darbības var izdarīt vairākkārt.

173.pants. Liecību pārbaude uz vietas

Liecību pārbaude uz vietas ir izmeklēšanas darbība, kuras saturs ir atkārtota personas pratināšana par agrākajās liecībās sniegtu faktu un šā fakta pārbaude uz vietas, kā arī iegūto rezultātu salīdzināšana nolūkā iegūt jaunas vai pārbaudīt agrāk iegūtās ziņas par lietas apstākļiem.

174.pants. Kārtība, kādā notiek liecību pārbaude uz vietas

(1) Liecību pārbaude uz vietas tiek veikta ar agrāk nopratinātas personas līdzdalību.

(2) Liecību pārbaudē uz vietas persona secīgi liecina par kādu tās agrākajā liecībā raksturotu faktu, un tam seko šā fakta pārbaude un vietas apskate.

(3) Ja tiek konstatētas pretrunas starp liecību un konkrēto faktu, izmeklēšanas darbības veicējs aicina pratināmo personu izskaidrot to iemeslu.

175.pants. Uzrādīšana atpazīšanai

(1) Uzrādīšana atpazīšanai ir izmeklēšanas darbība, kuras saturs ir kāda objekta demonstrēšana cietušajam, lieciniekam, personai, pret kuru uzsākts kriminālprocess, aizturētajam, aizdomās turētajam vai apsūdzētajam nolūkā

konstatēt tā identitāti ar objektu, kuru šī persona agrāk ir zinājusi vai uztvērusi apstākļos, kas saistīti ar izmeklējamo notikumu.

(2) Uzrādīt atpazīšanai var dzīvu personu (pēc tās ārējā izskata, dinamiskajām pazīmēm vai balss), liķi, priekšmetu, dokumentu, dzīvnieku vai citu objektu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

176.pants. Nopratināšana pirms uzrādīšanas atpazīšanai

Pirms objekta uzrādīšanas atpazīšanai personu nopratina par apstākļiem, kādos tā uztvērusi atpazīstamo objektu, un par objekta īpašībām un pazīmēm, pēc kurām šī persona varētu to atpazīt. Pratināmā nespēja detalizēti aprakstīt objekta īpašības un pazīmes nevar būt par iemeslu tam, lai atteiktos izdarīt uzrādīšanu atpazīšanai.

177.pants. Kārtība, kādā notiek uzrādīšana atpazīšanai

(1) Atpazīstamo objektu uzrāda kopā ar vēl vismaz diviem objektiem. Visiem objektiem jābūt savstarpēji viendabīgiem, bez krasām atšķirībām.

(2) Apstākļiem, kādos notiek uzrādīšana atpazīšanai, jābūt pēc iespējas līdzīgiem tiem, kādos atpazīnējs uztvēris atpazīstamo objektu sakarā ar izmeklējamo notikumu, bet atpazīstamajam objektam jāatrodas pēc iespējas tādā stāvoklī un veidolā kā pirmreizējās uztveres laikā.

(3) Uzrādāmajiem objektiem, to izvietojumam vai to uzrādīšanas secībai jābūt tādai, lai atpazīnējs nevarētu iepriekš zināt atpazīstamā objekta atrašanās vietu un lai viņš varētu pilnībā uztvert tās īpašības un pazīmes, pēc kurām šo objektu var atpazīt. Atpazīšanai uzrādāmā persona pati izvēlas vietu starp pārējām uzrādāmajām personām.

(4) Uzrādāmos objektus pēc iespējas nofotografē vai veic skaņu un attēla ierakstu.

(5) Ja nav iespējams uzrādīt pašu atpazīstamo objektu, var uzrādīt tā atveidu, kurš iegūts ar foto, video vai citu zinātniski tehnisko līdzekļu palīdzību un kurā fiksētas tās īpašības un pazīmes, pēc kurām šo objektu var atpazīt.

(6) Šā panta piektajā daļā minēto noteikumu ievēro arī gadījumos, kad atpazīstamais objekts ir reti sastopams un ir grūti atrast vēl divus savstarpēji viendabīgus objektus.

(7) Ja atpazīnējs norāda uz kādu no uzrādītajiem objektiem kā uz atpazīstamo, atpazīnēju uzaicina iespējami sīkāk paskaidrot, pēc kādām īpašībām un pazīmēm viņš to atpazīnis. Atpazīto personu uzaicina nosaukt savu vārdu un uzvārdu.

(8) Gadījumos, kad atpazīnējam noteikta speciālā procesuālā aizsardzība un tas nepieciešams viņa drošībai, atpazīšanu izdara, ievērojot šā likuma ceturtais sadaļas noteikumus.

(9) Šā panta astotajā daļā noteikto kārtību piemēro arī gadījumos, kad ētisku vai psiholoģisku apsvērumu dēļ nepieciešams, lai atpazīstamā persona atpazīnēju neredzētu.

178.pants. Liķa uzrādīšana atpazīšanai

(1) Atpazīšanai uzrāda vienu liķi, ja nepieciešams, — pēc tā attiecīgas apkopšanas.

(2) Liķa apģērbu uzrāda atpazīšanai atsevišķi šā likuma 177.pantā noteiktajā kārtībā.

179.pants. Kratišana

(1) Kratišana ir izmeklēšanas darbība, kuras saturs ir telpas, apvidus teritorijas, transportlīdzekļa un atsevišķas personas piespiedu pārmeklēšana nolūkā atrast un izņemt meklējamo objektu, ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka meklējamais objekts atrodas kratišanas vietā.

(2) Kratišanu izdara nolūkā atrast kriminālprocesā nozīmīgus priekšmetus, dokumentus, liķus vai meklējamās personas.

180.pants. Lēmums par kratīšanu

(1) Kratīšanu izdara ar izmeklēšanas tiesneša vai tiesas lēmumu. Izmeklēšanas tiesnesis lēmumu pieņem, pamatojoties uz procesa virzītāja ierosinājumu un tam pievienotajiem materiāliem.

(2) Lēmumā par kratīšanu norāda, kas, kur, pie kā, kādā lietā un kādus priekšmetus un dokumentus meklēs un izņems.

(3) Neatliekamajos gadījumos, kad novilcināšanas dēļ meklējamie priekšmeti vai dokumenti var tikt iznīcināti, noslēpti vai sabojāti vai arī meklējamā persona var aizbēgt, kratīšanu var izdarīt ar procesa virzītāja lēmumu. Ja lēmumu pieņem izmeklētājs, tad kratīšanu izdara ar prokurora piekrišanu.

(4) Lēmums par kratīšanu nav nepieciešams, izdarot aizturamās personas kratīšanu, kā arī šā likuma 182.panta piektajā daļā noteiktajā gadījumā.

(5) Par šā panta trešajā daļā norādīto kratīšanu procesa virzītājs ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc tās izdarīšanas paziņo izmeklēšanas tiesnesim, uzrādot materiālus, kas pamatoja izmeklēšanas darbības nepieciešamību un neatliekamību, kā arī izmeklēšanas darbības protokolu. Tiesnesis pārbauda kratīšanas tiesiskumu un pamatotību. Ja izmeklēšanas darbība izdarīta prettiesiski, izmeklēšanas tiesnesis iegūtos pierādījumus atzīst par nepieļaujamiem kriminālprocesā un lemj par rīcību ar izņemtajiem priekšmetiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

181.pants. Kratīšanā klātesošās personas

(1) Kratīšanu izdara tās personas klātbūtnē, pie kuras kratīšana notiek, vai arī šīs personas pilngadīga ģimenes locekļa klātbūtnē. Ja attiecīgās personas klātbūtne nav iespējama vai šī persona izvairās no piedalīšanās kratīšanā, kratīšanu izdara kratīšanai pakļautā objekta valdītāja, apsaimniekotāja vai vietējās pašvaldības pārstāvja klātbūtnē.

(2) Juridisko personu telpās kratīšanu izdara attiecīgās juridiskās personas pārstāvja klātbūtnē un tās personas klātbūtnē, saistībā ar kuras darbību vai bezdarbību kratīšanu juridiskās personas telpās izdara, ja nepastāv objektīvi šķēršļi šo personu nogādāt juridiskās personas telpās. Ja pārstāvja klātbūtne nav iespējama vai pārstāvis izvairās no piedalīšanās kratīšanā, kratīšanu izdara vietējās pašvaldības pārstāvja klātbūtnē.

(3) Kratīšanu izdara, klātesot aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai, ja tā tiek veikta minētās personas deklarētajā dzīvesvietā un darba vietā, izņemot gadījumu, kad tas nav iespējams objektīvu iemeslu dēļ.

(4) Lai atpazītu meklējamus objektus, kratīšanā var pieaicināt arī cietušo vai liecinieku.

(5) Personām, kuras atrodas kratīšanas vietā, izskaidro to tiesības būt klāt visu izmeklēšanas darbības veicēja darbību laikā un izteikt savas piezīmes par tām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

182.pants. Kārtība, kādā izdarāma kratīšana

(1) Izmeklēšanas darbības veicējs kopā ar izmeklēšanas darbībā klātesošajām personām ir tiesīgs ieiet lēmumā par kratīšanu norādītajās telpās vai apvidus teritorijā, lai atrastu lēmumā minētos priekšmetus, dokumentus, liķi vai meklējamo personu. Ja nepieciešams, var organizēt kratīšanas vietas apsargāšanu.

(2) Uzsākot kratīšanu, izmeklēšanas darbības veicējs izsniedz personai, pie kuras notiek kratīšana, lēmuma par kratīšanu kopiju. Šī persona par to parakstās lēmumā. Tad izmeklēšanas darbības veicējs uzaicina to labprātīgi izsniegt meklējamo objektu.

(3) Ja persona, pie kuras kratīšana notiek, atsakās atvērt kratīšanas vietā esošās telpas vai glabātavas, izmeklēšanas darbības veicējs ir tiesīgs tās atvērt, nenodarot nevajadzīgus bojājumus.

(4) Kratīšanas vietā esošajām personām var aizliegt atstāt šo vietu, pārvietoties un sarunāties savā starpā līdz izmeklēšanas darbības beigām. Ja ar savu rīcību vai skaita dēļ šīs personas traucē izdarīt kratīšanu, tās var pārvietot uz citām telpām.

(5) Telpas vai apvidus teritorijas kratīšanā var būt iekļauta arī tajā esošo transportlīdzekļu un personu kratīšana. Ja nepieciešams, personas kratīšanu var izdarīt telpas vai apvidus teritorijas kratīšanas sākumā un arī beigās.

(6) Kratīšanas laikā izņem lēmumā minētos priekšmetus un dokumentus, kā arī citus priekšmetus un dokumentus, kuriem var būt nozīme lietā. Ja tiek atrastas lietas, kuru glabāšana ir aizliegta, kā arī lietas (priekšmeti, dokumenti), kuru raksturs, identifikācijas pazīmes vai uz lietām esošās pēdas liecina par to saistību ar citu noziedzīgu nodarījumu, tās izņem, norādot protokolā šādas rīcības iemeslus.

(7) Ja kratīšanā klātesošais cietušais vai liecinieks atpazīst kādu no atrastajiem objektiem, to norāda protokolā.

(8) Visi kratīšanā atrastie un izņemtie priekšmeti uzrādāmi klātesošajām personām, aprakstāmi protokolā un, ja iespējams, iesaiņojami un apzīmogojami.

(9) Ja procesa virzītājs uzdevis kratīšanā klātesošajam ekspertam vai revidentam izņemt kratīšanas laikā atrastos objektus un izdarīt nepieciešamo ekspertīzi vai revīziju, kratīšanas protokolā norāda šos objektus, to atrašanās vietu, identificējošās pazīmes, izņemšanas faktu un ekspertīzes iestādi vai revidentu, kura atbildībā nodoti izņemtie objekti.

(10) Kratīšanas vieta pēc kratīšanas pabeigšanas, cik vien iespējams, savedama iepriekšējā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 14.01.2010. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

183.pants. Personu kratīšana

(1) Ja ir pietiekams pamats domāt, ka kriminālprocesam nozīmīgi priekšmeti vai dokumenti atrodas kāda cilvēka apģērbā, viņam klātesošajās mantās, uz viņa ķermeņa vai ķermeņa atvērtajos dobumos, var izdarīt personas kratīšanu.

(2) Personu kratīšanu var izdarīt tikai tā paša dzimuma amatpersona, ja nepieciešams, pieaicinot ārstniecības personu neatkarīgi no dzimuma.

184.pants. Kratīšana diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību telpās

(1) Kratīšanu diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības telpās un telpās, ko lieto ārvalstu parlamentu un valdību oficiālās delegācijas un misijas, var izdarīt tikai pēc šīs pārstāvniecības, delegācijas vai misijas vadītāja lūguma vai ar viņa piekrišanu.

(2) Kratīšanu telpās, kurās dzīvo ārvalstu diplomātisko pārstāvniecību un citu iestāžu darbinieki, kā arī ārvalstu parlamentu un valdību oficiālo delegāciju un misiju dalībnieki, kuri saskaņā ar Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem bauda diplomātisko imunitāti, un viņu ģimenes locekļi, kā arī šo darbinieku, dalībnieku un viņu ģimenes locekļu kratīšanu var izdarīt tikai pēc viņu lūguma vai ar viņu piekrišanu.

(3) Šajā pantā minēto piekrišanu procesa virzītājs prasa ar Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas starpniecību.

(4) Izdarot kratīšanu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību telpās, Ārlietu ministrijas pārstāvja klātbūtne ir obligāta.

185.pants. Kratīšanas protokola kopijas izsniegšana

Kratīšanas protokola kopiju izsniedz personai, pie kuras veikta šī izmeklēšanas darbība, vai citai šā likuma 181.panta pirmajā un otrajā daļā minētajai personai.

186.pants. Izņemšana

Izņemšana ir izmeklēšanas darbība, kuras saturs ir lietai nozīmīgu priekšmetu vai dokumentu atņemšana, ja izmeklēšanas darbības veicējam ir zināms, kur vai pie kā atrodas konkrētais priekšmets vai dokuments un tos nav nepieciešams meklēt vai arī tie atrodas publiski pieejamās vietās.

187.pants. Lēmums par izņemšanu

(1) Izņemšanu izdara ar procesa virzītāja lēmumu.

(2) Lēmumā par izņemšanu norāda, kas, kur, pie kā, kādā lietā un kādus priekšmetus vai dokumentus izņems.

188.pants. Izņemšanas kārtība

(1) Uzsākot izņemšanu, izmeklēšanas darbības veicējs izsniedz personai, pie kuras tiek izdarīta izņemšana, lēmuma par izņemšanu kopiju. Šī persona parakstās par to lēmumā. Tad izmeklēšanas darbības veicējs uzaicina personu nekavējoties izsniegt izņemamo objektu.

(2) Izņemtos priekšmetus vai dokumentus apraksta izņemšanas protokolā.

(3) Izņemšanas protokola kopiju pēc izmeklēšanas darbības pabeigšanas izsniedz personai, pie kuras izņemšana izdarīta.

(4) Ja persona atsakās izsniegt izņemamo objektu vai ja norādītajā vietā izņemamais priekšmets vai dokuments nav atrodams, bet ir pamats domāt, ka tas atrodas citur, var šā likuma 180.pantā noteiktajā kārtībā pieņemt lēmumu par kratīšanas izdarīšanu un izdarīt kratīšanu, lai to atrastu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.01.2010. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

189.pants. Priekšmetu un dokumentu iesniegšana pēc personu iniciatīvas

(1) Personas ir tiesīgas iesniegt procesa virzītājam priekšmetus un dokumentus, kuriem, pēc šo personu domām, var būt nozīme kriminālprocesā.

(2) Iesniegšanas faktu fiksē protokolā, kurā norāda priekšmetu vai dokumentu identificējošās pazīmes, kā arī iesniedzēja paskaidrojumus par objekta rašanās vai iegūšanas apstākļiem.

(3) Ja persona iesniedz priekšmetu vai dokumentu kādas izmeklēšanas darbības laikā, to fiksē šīs izmeklēšanas darbības protokolā.

(4) Ja noskaidrots, ka iesniegtajam priekšmetam vai dokumentam nav nozīmes kriminālprocesā, tas atdodams iesniedzējam.

190.pants. Procesa virzītāja pieprasīto priekšmetu un dokumentu iesniegšana

(1) Procesa virzītājs, neizdarot šā likuma 186.pantā paredzēto izņemšanu, ir tiesīgs rakstveidā pieprasīt no fiziskajām un juridiskajām personām kriminālprocesam nozīmīgus priekšmetus, dokumentus un ziņas par faktiem, tai skaitā elektroniskas informācijas vai dokumenta formā, kas apstrādātas, uzglabātas vai pārraidītas, izmantojot elektroniskās informācijas sistēmas.

(2) Ja fiziskās un juridiskās personas neiesniedz procesa virzītāja pieprasītos priekšmetus un dokumentus viņa noteiktajā termiņā, procesa virzītājs šajā likumā noteiktajā kārtībā izdara izņemšanu vai kratīšanu.

(3) Juridisko personu vadītājiem pēc procesa virzītāja pieprasījuma ir pienākums savas kompetences ietvaros izdarīt dokumentālo revīziju, inventarizāciju, resorisko vai dienesta pārbaudi un noteiktajā laikā iesniegt dokumentus kopā ar attiecīgajiem pielikumiem par izpildīto pieprasījumu.

(4) *(Izslēgta ar 19.01.2006. likumu.)*

(5) Ja kriminālprocesam nozīmīgs dokuments vai priekšmets atrodas kādā administratīvā lietā, civillietā vai citā krimināllietā, procesa virzītājs to pieprasa no attiecīgās lietas turētāja. Dokumenta vai priekšmeta oriģinālu izsniedz tikai uz laiku ekspertīzes izdarīšanai, bet pārējos gadījumos izsniedz apliecinātu dokumenta kopiju vai priekšmeta attēlu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009. un 14.01.2010. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

191.pants. Elektroniskās informācijas sistēmā esošo datu saglabāšana

(1) Procesa virzītājs ar savu lēmumu var uzdot elektroniskās informācijas sistēmas īpašniekam, valdītājam vai

turētājam (tas ir, fiziskajai vai juridiskajai personai, kura ar elektroniskās informācijas sistēmām apstrādā, uzglabā vai pārraida datus, tai skaitā elektronisko sakaru komersantam) nekavējoties nodrošināt tā rīcībā esošo noteiktu, izmeklēšanas vajadzībām nepieciešamu datu (kuru saglabāšana nav noteikta ar likumu) veseluma saglabāšanu neizmainītā stāvoklī un to nepieejamību citiem informācijas sistēmas lietotājiem.

(2) Datu saglabāšanas pienākumu var noteikt uz laiku līdz 30 dienām, bet šo termiņu, ja nepieciešams, vēl uz laiku līdz 30 dienām var pagarināt izmeklēšanas tiesnesis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 14.01.2010. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

192.pants. Elektroniskajā informācijas sistēmā saglabāto datu atklāšana un izsniegšana

(1) Izmeklētājs pirmstiesas kriminālprocesā ar prokurora vai ar datu subjekta piekrišanu un prokurors ar amatā augstāka prokurora vai ar datu subjekta piekrišanu var pieprasīt, lai elektronisko sakaru komersants atklāj un izsniedz Elektronisko sakaru likumā noteiktajā kārtībā saglabājamus datus.

(2) Procesa virzītājs pirmstiesas kriminālprocesā, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu vai ar datu subjekta piekrišanu var rakstveidā pieprasīt, lai elektroniskās informācijas sistēmas īpašnieks, valdītājs vai turētājs atklāj un izsniedz šā likuma 191.pantā paredzētajā kārtībā saglabātos datus.

(3) Iztiesājot krimināllietu, tiesnesis vai tiesas sastāvs var pieprasīt, lai elektronisko sakaru komersants atklāj un izsniedz Elektronisko sakaru likumā noteiktajā kārtībā saglabājamus datus vai elektroniskās informācijas sistēmas īpašnieks, valdītājs vai turētājs atklāj un izsniedz šā likuma 191.pantā paredzētajā kārtībā saglabātos datus.

(14.01.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

193.pants. Ekspertīze

Ekspertīze ir izmeklēšanas darbība, kuru veic viens vai vairāki eksperti procesa virzītāja uzdevumā un kuras saturs ir ekspertīzei iesniegto objektu pētīšana nolūkā noskaidrot kriminālprocesam nozīmīgus faktus un apstākļus, par ko tiek dots eksperta atzinums.

194.pants. Pamats ekspertīzes noteikšanai

Ekspertīzi nosaka gadījumos, kad kriminālprocesam nozīmīgu jautājumu noskaidrošanai nepieciešams veikt pētījumu, kurā izmantojamas speciālas zināšanas kādā zinātnes, tehnikas, mākslas vai amatniecības nozarē.

195.pants. Obligātā ekspertīze

Ekspertīze ir obligāta, lai noteiktu:

- 1) nāves cēloni vai miesas bojājumu smagumu un raksturu;
- 2) grūtniecības vai tās mākslīgas pārtraukšanas faktu;
- 3) pazīmes, kas norāda uz dzimumnoziedzuma izdarīšanu;
- 4) personas vecumu, ja tam ir nozīme kriminālprocesā, bet nav attiecīgu dokumentu;
- 5) aizdomās turētā vai apsūdzētā psihisko stāvokli vai tādas personas psihisko stāvokli, par kuru notiek tiesvedība medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, ja procesa virzītājam rodas pamatotas šaubas par attiecīgo personu pieskaitāmību;
- 6) personas spēju adekvāti uztvert un iegaumēt lietā nozīmīgus faktus un liecināt par tiem, kā arī tās spēju patstāvīgi īstenot savas tiesības un likumiskās intereses kriminālprocesā, ja par to procesa virzītājam rodas pamatotas šaubas;
- 7) vērtspapīru īstumu;
- 8) narkotisko vielu, psihotropo vielu un prekursoru;

9) mirušās personas identitāti, ja izdarīta līķa ekshumācija;

10) ieroci, munīciju vai sprāgstvielu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

196.pants. Papildu ekspertīze

(1) Papildu ekspertīzi nosaka, ja procesa virzītājs piekrīt eksperta atzinumam, taču ir neskaidrības vai nepilnības vai radušies papildu jautājumi.

(2) Papildu ekspertīzi var uzdot izdarīt tam pašam ekspertam.

197.pants. Atkārtota ekspertīze

(1) Atkārtotu ekspertīzi nosaka, ja procesa virzītājs apšaubā eksperta atzinumu pēc būtības tā nepamatotības, būtisku nepilnību vai pieļautu metodiska rakstura kļūdu dēļ, kā arī tad, ja konstatēta eksperta nepietiekama kvalifikācija vai nekompetence vai ja pieļauti ekspertīzes izdarīšanas procesuālās kārtības būtiski pārkāpumi.

(2) Atkārtotu ekspertīzi uzdod izdarīt citam ekspertam vai ekspertu komisijai, nododot eksperta vai komisijas rīcībā tos pašus izpētes objektus un sākotnējās ekspertīzes atzinumu. Eksperts, kas izdarījis sākotnējo ekspertīzi, var būt klāt atkārtotas ekspertīzes izdarīšanā, nepiedaloties pētījumos.

198.pants. Ekspertu komisijas ekspertīze

(1) Ekspertu komisijas ekspertīzi parasti nosaka, lai izdarītu:

1) ekspertīzi, ja tās rezultātā paredzams izpētāmā objekta zudums vai būtiskas izmaiņas, kuras izslēdz atkārtotas izpētes iespējas;

2) personu identificējošo ekspertīzi;

3) ekspertīzi par ārstniecības personas kļūdu, veicot ārstniecību.

(2) Ekspertīzes iestādes vadītājs var uzdot jebkuru ekspertīzi izdarīt ekspertu komisijai.

(3) Komisiju no ekspertiem, kuri nestrādā vienā ekspertīžu iestādē, izveido procesa virzītājs ar savu lēmumu vai ekspertīžu iestādes vadītājs, informējot par to procesa virzītāju.

(4) Komisijas ekspertīzes atzinumu paraksta visi tās locekļi, bet, ja viņi nav vienprātis, katrs no ekspertiem dod savu atzinumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

199.pants. Kompleksā ekspertīze

(1) Komplekso ekspertīzi nosaka, ja kriminālprocesam nozīmīga jautājuma noskaidrošanai viens objekts vai vairāki objekti izpētāmi dažādu nozaru ekspertiem.

(2) Eksperti, kuri izdara komplekso ekspertīzi, sniedz kopīgu atzinumu.

(3) Atsevišķu atzinumu var sniegt eksperts, kurš nepiekrīt kopīgajam atzinumam.

200.pants. Lēmums par ekspertīzes noteikšanu

(1) Lēmumu par ekspertīzes noteikšanu pieņem procesa virzītājs.

(2) Lēmumā par ekspertīzes noteikšanu norāda:

- 1) ekspertīzes noteikšanas iemeslus un pamatu;
- 2) apstākļus, kuri attiecas uz izpētāmo objektu;
- 3) ekspertīžu iestādi vai tā eksperta vārdu un uzvārdu, kuram uzdots izdarīt ekspertīzi;
- 4) ekspertam izvirzīto uzdevumu un risināmos jautājumus;
- 5) ekspertam nodotos materiālus.

(3) Pakļaujot ekspertīzei dzīvu cilvēku, lēmumā norāda viņa personas datus.

(4) Ja izmeklēšanas darbību procesa virzītāja uzdevumā veic vai tajā piedalās ekspertīžu iestādes eksperts, kurš izņem turpmākajiem pētījumiem pakļautos objektus, procesa virzītājs var uzdot šo objektu ekspertīzi veikt šim pašam ekspertam vai šai pašai ekspertīžu iestādei, fiksējot šo uzdevumu un risināmos jautājumus izmeklēšanas darbības protokolā. Ja nepieciešams, procesa virzītājs ekspertīzei var uzdot papildu jautājumus un iesniegt papildu materiālus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

201.pants. Ekspertīzes izdarīšana ekspertīžu iestādē

(1) Uzdodot ekspertīzes izdarīšanu ekspertīžu iestādei, lēmumu par tās noteikšanu, izpētāmos objektus un nepieciešamos lietas materiālus iesniedz šīs iestādes vadītājam.

(2) Ja lēmumā nav norādīts konkrēts eksperts, kuram uzdodama ekspertīzes izdarīšana, vai ja ekspertīzi procesa virzītāja uzdevumā izdara ekspertīžu iestāde, kuras eksperts piedalījās vai veica izmeklēšanas darbību, ekspertu nosaka ekspertīžu iestādes vadītājs un paziņo par to procesa virzītājam.

(3) Ekspertīžu iestādes vadītājs nav tiesīgs dot ekspertam saistošus norādījumus, kuri var ietekmēt izpētes rezultātus un atzinuma būtību, kā arī bez saskaņošanas ar procesa virzītāju patstāvīgi izprasīt izpētei nepieciešamos papildu materiālus, izņemot medicīniskos dokumentus.

202.pants. Ekspertīzes izdarītājs — pieaicinātais eksperts

(1) Uzdodot ekspertīzes izdarīšanu ekspertam, kurš nestrādā ekspertīžu iestādē, procesa virzītājs izraugās lietpratēju un:

- 1) pārliecinās par viņa personību un kompetenci;
- 2) noskaidro, vai nav šķēršļu, kuru dēļ viņš nevar izdarīt ekspertīzi;
- 3) izsniedz ekspertam lēmumu par ekspertīzes noteikšanu, izpētāmo objektu un visus nepieciešamos materiālus;
- 4) izskaidro viņam eksperta tiesības un pienākumus;
- 5) brīdina viņu par atbildību par atteikšanos izdarīt ekspertīzi un apzināti nepatiesa atzinuma došanu;
- 6) ja nepieciešams, izskaidro ekspertīzes atzinuma noformēšanas kārtību.

(2) To, ka eksperts ir iepazīstināts ar lēmumu, viņš apliecina ar savu parakstu. Turpat tiek atzīmēti eksperta paziņojumi un pieteikumi, kurus procesa virzītājs var noraidīt ar savu lēmumu.

(3) Procesas virzītājs nodrošina visu ekspertīzes objektu nodošanu ekspertam, ja nepieciešams, nodrošinot ekspertīzei pakļautās personas klātbūtni.

(4) Ekspertam dotais procesa virzītāja uzdevums vienlaikus uzliek pienākumu ekspertam darba devējam nelikt šķēršļus ekspertīzes izdarīšanai.

203.pants. Eksperta atzinums

(1) Eksperts dod rakstveida atzinumu, ko apliecina ar savu parakstu.

(2) Eksperts atzinumā norāda:

- 1) savu vārdu un uzvārdu;
- 2) ieņemamo amatu;
- 3) ziņas par savu kvalifikāciju;
- 4) lēmumu vai uzdevumu, ar kuru noteikta ekspertīze;
- 5) ekspertīzes izdarīšanas datumu;
- 6) klātesošās personas;
- 7) izmantotos lietas materiālus un izpētāmo objektu sākumdatumus;
- 8) izpētē izmantotās metodikas un iegūtos rezultātus;
- 9) argumentētas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem vai iemeslus, kuru dēļ atbildēt nav iespējams;
- 10) citus kriminālprocesam nozīmīgus apstākļus, kurus eksperts noskaidrojis pēc savas iniciatīvas.

(3) Ja uz kādu no jautājumiem eksperts nevar dot noteiktu un stingru atbildi, pieļaujams atzinums par noskaidrojamā fakta iespējamību. Ja to var zinātniski pamatot, eksperts norāda šādas iespējamības ticamības pakāpi.

(4) Eksperta atzinumam pievieno attēlus un citus objektus vai materiālus.

204.pants. Piespiedu līdzekļu lietošana, izdarot ekspertīzi

(1) Lai nodrošinātu aizturētā, aizdomās turētā vai apsūdzētā tiesu psihiatriskās vai psiholoģiskās ekspertīzes vai ar viņa ķermeņa izpēti saistītas ekspertīzes izdarīšanu, ja nepieciešams, var pielietot piespiedu līdzekļus.

(2) Piespiedu kārtā liecinieka, cietušā vai personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, tiesu psihiatrisko vai psiholoģisko ekspertīzi vai ar viņa ķermeņa izpēti saistītu ekspertīzi var izdarīt tikai ar izmeklēšanas tiesneša lēmumu un tikai tādā gadījumā, ja kriminālprocesā pierādāmie apstākļi bez šādas ekspertīzes nav noskaidrojami.

205.pants. Paziņojums par eksperta atzinuma došanas neiespējamību

Ja pirms izpētes uzsākšanas eksperts pārliecinās, ka nevarēs atbildēt uz lēmumā uzdotajiem jautājumiem tādēļ, ka viņam nav attiecīgu speciālo zināšanu, attiecīgas izpētes metodikas vai izpētes objekti ir nepietiekami vai nekvalitatīvi, vai citu būtisku apstākļu dēļ, viņš par to raksta motivētu paziņojumu, kuru nodod procesa virzītājam.

206.pants. Salīdzinošajai izpētei nepieciešamie paraugi

Lai nodrošinātu ekspertam iespēju atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem, procesa virzītājs var ņemt vai uzdot ekspertam ņemt tādus salīdzinošajai izpētei nepieciešamos paraugus, kuri atspoguļo ekspertīzes izpētes objekta īpašības un pazīmes.

207.pants. Personas, no kurām ņem paraugus salīdzinošajai izpētei

(1) Paraugus salīdzinošajai izpētei var ņemt no personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, no aizturētā, aizdomās turētā, apsūdzētā vai personas, pret kuru notiek kriminālprocess par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu.

(2) Lai noskaidrotu, vai pēdas uz priekšmetiem (objektiem) vai arī kādi kriminālprocesam nozīmīgi apstākļi radušies citu personu darbības rezultātā, paraugus var ņemt arī no šīm personām, nopratinot tās attiecīgi kā cietušos vai lieciniekus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

208.pants. Kārtība, kādā ņemami salīdzinošajai izpētei nepieciešamie paraugi

(1) Salīdzinošajai izpētei nepieciešamos paraugus var ņemt procesa virzītājs vai eksperts viņa uzdevumā.

(2) Ja salīdzinošajai izpētei nepieciešamos paraugus ņem no personas ar tās piekrišanu, to fiksē, ievērojot šā likuma 142.panta noteikumus.

(3) Salīdzinošajai izpētei nepieciešamo paraugu ņemšanu, ja tos neiegūst no personas, veic kā atsevišķu izmeklēšanas darbību. To var izdarīt arī citas izmeklēšanas darbības gaitā, obligāti fiksējot attiecīgās darbības protokolā.

209.pants. Salīdzinošajai izpētei nepieciešamo paraugu ņemšana piespiedu kārtā

(1) Aizturētā, aizdomās turētā un apsūdzētā pienākums ir ļaut ņemt no sevis paraugus salīdzinošai izpētei, bet no personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, no liecinieka un cietušā salīdzinošajai izpētei nepieciešamos paraugus piespiedu kārtā drīkst ņemt tikai ar izmeklēšanas tiesneša lēmumu.

(2) Neatliekamajos gadījumos, kad novilcināšanās dēļ salīdzinošajai izpētei nepieciešamie paraugi var tikt iznīcināti vai sabojāti, procesa virzītājs var tos ņemt piespiedu kārtā ar prokurora piekrišanu. Ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc izmeklēšanas darbības veikšanas procesa virzītājs par to paziņo izmeklēšanas tiesnesim, uzrādot materiālus, kas pamatoja tās nepieciešamību un neatliekamību, kā arī izmeklēšanas darbības protokolu. Tiesnesis pārbauda izmeklēšanas darbības tiesiskumu un pamatotību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.05.2007. likumu, kas stājas spēkā 21.06.2007.)

11.nodaļa. Speciālās izmeklēšanas darbības

210.pants. Speciālo izmeklēšanas darbību veikšanas noteikumi

(1) Šajā nodaļā paredzētās speciālās izmeklēšanas darbības veic, ja kriminālprocesā pierādāmo apstākļu noskaidrošanai ziņas par faktiem nepieciešams iegūt, neinformējot kriminālprocesā iesaistītās personas un tās personas, kuras varētu šīs ziņas sniegt.

(2) Speciālās izmeklēšanas darbības, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, veic procesa virzītājs vai iestādes un personas viņa uzdevumā. Ja šādas darbības realizācijai nepieciešams izmantot operatīvās darbības līdzekļus un metodes, to uzdod veikt tikai ar likumu īpaši pilnvarotām valsts iestādēm (turpmāk šajā nodaļā — specializētā valsts iestāde).

(3) Speciālās izmeklēšanas darbības drīkst veikt, vienīgi izmeklējot mazāk smagus, smagus vai sevišķi smagus noziegumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

211.pants. Speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā iegūtā informācija

(1) Speciālās izmeklēšanas darbības gaitā fiksē tikai saistībā ar mazāk smagiem, smagiem vai sevišķi smagiem noziegumiem iegūto informāciju, kura:

- 1) nepieciešama kriminālprocesā pierādāmo apstākļu noskaidrošanai;
- 2) norāda uz cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai tā izdarīšanas apstākļiem;
- 3) nepieciešama tūlītēja būtiska sabiedriskās drošības apdraudējuma novēršanai.

(2) Procesā virzītājam, viņa iesaistītajām personām, kā arī prokuroram un izmeklēšanas tiesnesim, kas uzrauga

speciālās izmeklēšanas darbības, jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai nepieļautu informācijas vākšanu un izmantošanu neatbilstoši šā panta pirmajā daļā noteiktajiem mērķiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

212.pants. Atļauja speciālo izmeklēšanas darbību veikšanai

(1) Speciālās izmeklēšanas darbības veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, izņemot šajā nodaļā paredzētos gadījumus.

(2) Izmeklēšanas tiesneša lēmums nav nepieciešams, ja speciālās izmeklēšanas darbības veikšanai piekritt visas publiski nepieejamā vietā šīs darbības veikšanas laikā strādājošās vai dzīvojošās personas.

(3) Šīs nodaļas izpratnē publiski nepieejamas ir vietas, kurās nevar ieiet vai uzturēties bez īpašnieka, valdītāja vai lietotāja piekrišanas.

(4) Neatliekamajos gadījumos procesa virzītājs var uzsākt speciālās izmeklēšanas darbības, saņemot prokurora piekrišanu un ne vēlāk kā nākamajā darba dienā — izmeklēšanas tiesneša lēmumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

213.pants. Lēmums par speciālās izmeklēšanas darbības veikšanu

(1) Izmeklēšanas tiesnesis lēmumu par speciālās izmeklēšanas darbības veikšanu pieņem pēc tam, kad ir izskatīts procesa virzītāja motivēts ierosinājums un krimināllietas materiāli.

(2) Lēmumā norāda speciālo izmeklēšanas darbību, iestādes vai personas, kurām uzdota šīs darbības veikšana, tās veikšanas mērķi un atļauto ilgumu, kā arī visus citus apstākļus, kuriem ir nozīme veicamās darbības nodrošināšanā, tai skaitā par atļauju imitēt dalību noziedzīga nodarījuma izdarīšanā vai līdzdalību atbalstītāja veidā.

(3) Publiski nepieejamā vietā veicamās speciālās izmeklēšanas darbības ilgums nedrīkst pārsniegt 30 dienas. Šo termiņu izmeklēšanas tiesnesis var pagarināt, ja tam ir pamats.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

214.pants. Atļaujas saņemšanas kārtības pārkāpšanas sekas

(1) Ja procesa virzītājs nav ievērojis šajā nodaļā noteikto atļaujas saņemšanas kārtību, speciālās izmeklēšanas darbības rezultātā iegūtie pierādījumi nav izmantojami pierādīšanas procesā.

(2) Ja speciālā izmeklēšanas darbība uzsākta šā likuma 212.panta ceturtajā daļā paredzētajā kārtībā, izmeklēšanas tiesnesis lemj par šīs izmeklēšanas darbības uzsākšanas pamatotību, kā arī par tās turpināšanas nepieciešamību, ja tā nav pabeigta. Ja izmeklēšanas darbība nebija pamatota vai tika veikta prettiesiski, tiesnesis lemj par iegūto pierādījumu pieļaujamību un par rīcību ar izņemtajiem priekšmetiem.

215.pants. Speciālo izmeklēšanas darbību veidi

(1) Saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem veicamas šādas speciālās izmeklēšanas darbības:

- 1) legālās korespondences kontrole;
- 2) sakaru līdzekļu kontrole;
- 3) automatizētās datu apstrādes sistēmā esošo datu kontrole;
- 4) pārraidīto datu satura kontrole;
- 5) vietas vai personas audiokontrole;
- 6) vietas videokontrole;

- 7) personas novērošana un izsekošana;
- 8) objekta novērošana;
- 9) speciālais izmeklēšanas eksperiments;
- 10) salīdzinošajai izpētei nepieciešamo paraugu iegūšana speciālā veidā;
- 11) noziedzīgās darbības kontrole.

(2) Lai veiktu šā panta pirmajā daļā paredzētās izmeklēšanas darbības vai izvietotu to nodrošināšanai nepieciešamos tehniskos līdzekļus, drīkst slepeni iekļūt publiski nepieejamās vietās, ja to atļāvis izmeklēšanas tiesnesis ar savu lēmumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

216.pants. Speciālo izmeklēšanas darbību fiksēšana

(1) Procesa virzītājs, pats veicot speciālo izmeklēšanas darbību, raksta protokolu.

(2) Ja speciālo izmeklēšanas darbību veic specializēta valsts iestāde, tās pārstāvis raksta pārskatu un to kopā ar šīs darbības rezultātā iegūtajiem materiāliem iesniedz procesa virzītājam.

(3) Ja speciālo izmeklēšanas darbību procesa virzītāja uzdevumā veic cita persona, tā rakstveidā sniedz pārskatu procesa virzītājam un iesniedz viņam šīs darbības rezultātā iegūtos materiālus.

(4) Speciālās izmeklēšanas darbības veicējs dara visu iespējamo, lai izmeklēšanu interesējošie fakti tiktu fiksēti ar tehniskajiem līdzekļiem.

(5) Par ziņām, kas norāda uz citu noziedzīgu nodarījumu vai tā izdarīšanas apstākļiem, procesa virzītājs informē iestādi, kurai ir piekritīga attiecīgā nodarījuma izmeklēšana.

(6) Par ziņām, kas nepieciešamas tūlītēja būtiska sabiedriskās drošības apdraudējuma novēršanai, procesa virzītājs vai specializētā iestāde nekavējoties ziņo valsts drošības iestādēm.

217.pants. Korespondences kontrole

(1) Pasta iestādes vai personas, kuras sniedz sūtījumu nogādāšanas pakalpojumu, to atbildībā nodotu sūtījumu kontroli bez nosūtītāja un adresāta ziņas veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka sūtījumi satur vai var saturēt ziņas par pierādāmajos apstākļos ietilpstošajiem faktiem, un ja bez šīs darbības nepieciešamo ziņu iegūšana ir neiespējama vai apgrūtināta.

(2) Pasta iestādes vai personas, kuras sniedz sūtījumu nogādāšanas pakalpojumu, informē lēmumā minēto amatpersonu par kontrolei pakļauta sūtījuma atrašanos to rīcībā. Amatpersona nekavējoties, bet ne vēlāk kā 48 stundu laikā no informācijas saņemšanas brīža iepazīstas ar sūtījuma saturu un lemj par šā sūtījuma izņemšanu vai tālāku nosūtīšanu ar vai bez satura kopēšanas, fotografēšanas vai citādas fiksēšanas. Visos gadījumos amatpersona raksta sūtījuma apskates protokolu nogādātāja pārstāvja klātbūtnē.

(3) Sūtījumu izņem tikai tad, ja ir pamats uzskatīt, ka pierādīšanas procesā tā oriģinālam būs būtiski lielāka nozīme nekā kopijai vai vizuālajai fiksācijai.

(4) Ja sūtījumu izņem vai izņemtu sūtījumu nodod adresātam vai nosūtītājam ar būtisku nokavēšanos, viņu informē par sūtījuma aizkavēšanās iemesliem un kontroles pamatu, ciktāl tas ir iespējams, nekaitējot kriminālprocesa interesēm.

(5) (Izslēgta ar 17.05.2007. likumu.)

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.05.2007. likumu, kas stājas spēkā 21.06.2007.)

218.pants. Sakaru līdzekļu kontrole

(1) Telefonu un citu sakaru līdzekļu kontroli bez sarunas dalībnieku vai informācijas nosūtītāja un saņēmēja ziņas veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka sarunas vai nodotā informācija var saturēt ziņas par pierādāmajos apstākļos ietilpstošajiem faktiem, un ja bez šīs darbības nepieciešamo ziņu iegūšana nav iespējama.

(2) Telefonu un citu sakaru līdzekļu kontroli ar sarunas dalībnieka, informācijas nosūtītāja vai saņēmēja rakstveida piekrišanu veic, ja ir pamats uzskatīt, ka pret šo personu vai tās tuviniekiem var tikt vērstas noziedzīgs nodarījums vai arī šī persona ir vai var tikt iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

219.pants. Automatizētās datu apstrādes sistēmā esošo datu kontrole

(1) Automatizētās datu apstrādes sistēmas (tās daļas), tajā uzkrāto datu, datu vides pārmeklēšanu un piekļuvi tai, kā arī izņemšanu bez šīs sistēmas vai datu īpašnieka, valdītāja vai turētāja ziņas kriminālprocesā veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka konkrētajā sistēmā esošā informācija var saturēt ziņas par pierādāmajos apstākļos ietilpstošajiem faktiem.

(2) Ja ir pamats uzskatīt, ka meklētie dati (informācija) tiek uzglabāti citā Latvijas teritorijā esošā sistēmā, kurai var piekļūt autorizēti, izmantojot izmeklēšanas tiesneša lēmumā minēto sistēmu, jauns lēmums nav nepieciešams.

(3) Izmeklēšanas darbības uzsākšanai procesa virzītājs var pieprasīt, lai persona, kura pārzina sistēmas funkcionēšanu vai veic ar datu apstrādi, uzglabāšanu vai pārraidi saistītus pienākumus, sniedz nepieciešamo informāciju, nodrošina sistēmā esošo informācijas un tehnisko resursu veselumu un padara kontrolējamus datus nepieejamus citiem lietotājiem. Procesā virzītājs var aizliegt šai personai citu darbību veikšanu ar kontrolei pakļautajiem datiem, kā arī brīdina šo personu par izmeklēšanas noslēpuma neizpaušanu.

(4) Lēmumā par automatizētās datu apstrādes sistēmā esošo datu kontroli izmeklēšanas tiesnesis var atļaut procesa virzītājam izņemt vai citādi saglabāt automatizētās datu apstrādes sistēmas resursus, kā arī izgatavot šo resursu kopijas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

220.pants. Pārraidīto datu saturs kontrole

Tādu datu pārtveršanu, vākšanu un ierakstīšanu, kuri pārraidīti ar automatizētās datu apstrādes sistēmas palīdzību, izmantojot Latvijas teritorijā esošās sakaru ierīces (turpmāk — pārraidīto datu kontrole), bez šīs sistēmas īpašnieka, valdītāja vai turētāja ziņas veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka no datu pārraides iegūtā informācija var saturēt ziņas par pierādāmajos apstākļos ietilpstošajiem faktiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

221.pants. Vietas audiokontrole vai videokontrole

Publiski nepieejamas vietas audiokontroli vai videokontroli bez šīs vietas īpašnieka, valdītāja un apmeklētāju ziņas veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka šajā vietā notiekošās sarunas, citas skaņas vai norises var saturēt ziņas par pierādāmajos apstākļos ietilpstošajiem faktiem. Publiski nepieejamas vietas audiokontroli vai videokontroli veic tikai tad, ja bez šīs darbības nepieciešamo ziņu iegūšana nav iespējama.

222.pants. Personas audiokontrole

(1) Personas audiokontroli bez šīs personas ziņas veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka personas sarunas vai citas skaņas var saturēt ziņas par pierādāmajos apstākļos ietilpstošajiem faktiem, un ja bez šīs darbības nepieciešamo ziņu iegūšana nav iespējama.

(2) Personas audiokontroli ar šīs personas rakstveida piekrišanu, pamatojoties uz procesa virzītāja lēmumu, veic, ja ir pamats uzskatīt, ka pret šo personu vai tās tuviniekiem var tikt vērstas noziedzīgs nodarījums vai arī šī persona ir vai var tikt iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

223.pants. Personas novērošana un izsekošana

(1) Personas novērošanu un izsekošanu bez tās ziņas veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka personas uzvedība vai kontakti ar citām personām var saturēt ziņas par pierādāmajos apstākļos

ietilpstošajiem faktiem uz laiku līdz 30 dienām, kuru izmeklēšanas tiesnesis, ja nepieciešams, var pagarināt.

(2) Lēmumā izmeklēšanas tiesnesis norāda, vai tiek dotas tiesības turpināt ar novērojamo personu kontaktā bijušo citu personu novērošanu un izsekošanu uz laiku līdz 48 stundām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

224.pants. Priekšmeta vai vietas novērošana

Priekšmeta vai vietas novērošanu veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka novērošanas rezultātā var iegūt ziņas par pierādāmajos apstākļos ietilpstošajiem faktiem.

225.pants. Speciālais izmeklēšanas eksperiments

(1) Speciālo izmeklēšanas eksperimentu veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka:

- 1) persona agrāk ir izdarījusi noziedzīgas darbības un gatavojas izdarīt vai ir uzsākusi tādas pašas noziedzīgas darbības;
- 2) konkrēto noziedzīgu nodarījumu var pārtraukt uzsāktā kriminālprocesa ietvaros;
- 3) eksperimenta rezultātā var iegūt ziņas par pierādāmajos apstākļos ietilpstošajiem faktiem, un ja bez šīs darbības nepieciešamo ziņu iegūšana ir neiespējama vai apgrūtināta.

(2) Speciālajā izmeklēšanas eksperimentā rada personas ikdienas darbībai raksturīgu situāciju vai apstākļus, kas veicina noziedzīga nodoma atklāšanos, un fiksē personas rīcību šajos apstākļos.

(3) Personas rīcību aizliegts provocēt, kā arī ietekmēt ar vardarbību, draudiem, šantāžu vai izmantot tās bezpalīdzības stāvokli.

(4) Ja speciālais izmeklēšanas eksperiments noslēdzas ar personas noziedzīgas darbības atklātu fiksēšanu, par to raksta protokolu pārbaudāmās personas klātbūtnē.

226.pants. Salīdzināmo paraugu iegūšana speciālā veidā

(1) Ja procesa intereses prasa neatklāt personai, ka pastāv aizdomas par tās saistību ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, paraugus salīdzinošajai izpētei, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, var iegūt, par to neinformējot attiecīgo personu.

(2) Paraugus, kurus var iegūt atkārtoti un kuriem ir pierādījuma nozīme kriminālprocesā, izņem atklāti, kad zudusi nepieciešamība to izpētes faktu turēt noslēpumā.

227.pants. Noziedzīgas darbības kontrole

(1) Ja konstatēts vienota noziedzīga nodarījuma vai savstarpēji saistītu noziedzīgu nodarījumu atsevišķs posms, bet, to nekavējoties pārtraucot, zudīs iespēja novērst citu noziedzīgu nodarījumu vai noskaidrot visas iesaistītās personas, it īpaši tā organizētājus un pasūtītājus, vai visus noziedzīgas darbības mērķus, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, var veikt noziedzīgas darbības kontroli.

(2) Noziedzīga nodarījuma pārtraukšanas atlikšana kontroles nolūkā nav pieļaujama, ja nav iespējams pilnīgi novērst:

- 1) cilvēku dzīvības un veselības apdraudējumus;
- 2) daudzu cilvēku dzīvībai bīstamu vielu izplatīšanos;
- 3) bīstamu noziedznieku bēgšanu;

4) ekoloģisku katastrofu vai neatgriezenisku mantisku zaudējumu.

(3) Ja noziedzīgās darbības kontroles nolūkā jāveic citas speciālās izmeklēšanas darbības, atļauja to veikšanai jāsaņem vispārējā kārtībā.

(4) Kontroles veicēji iesniedz procesa virzītājam pārskatus atbilstoši speciālās izmeklēšanas darbības gaitai, bet ne retāk, kā noteikts lēmumā.

228.pants. Pasākumi speciālo izmeklēšanas darbību nodrošināšanai

(1) Speciālās izmeklēšanas darbības nodrošināšanai tajā iesaistītās amatpersonas un personas var izmantot iepriekš speciāli sagatavotas ziņas un dokumentus, iepriekš speciāli izveidotas organizācijas vai uzņēmumus, priekšmetu un vielu imitācijas, īpaši sagatavotus tehniskos līdzekļus, kā arī imitēt dalību noziedzīga nodarījuma izdarīšanā vai līdzdalību atbalstītāja veidā.

(2) Imitējot noziedzīgu darbību, nedrīkst apdraudēt cilvēku dzīvību un veselību, nodarīt jebkādus zaudējumus, ja tas nav absolūti nepieciešams smagāka un bīstamāka nozieguma atklāšanai.

(3) Par šā panta pirmajā daļā minēto nodrošināšanas līdzekļu izmantošanu ārpus speciālās izmeklēšanas darbības veikšanai nepieciešamajiem ietvariem persona atbild vispārējā kārtībā.

229.pants. Speciālo izmeklēšanas darbību rezultātu izmantošana pierādīšanā

(1) Speciālo izmeklēšanas darbību protokolus, pārskatus, skaņu un attēlu ierakstus, fotogrāfijas, citus ar tehniskiem līdzekļiem fiksētos rezultātus, izņemtos priekšmetus un dokumentus vai to kopijas izmanto pierādīšanā tāpat kā citu izmeklēšanas darbību rezultātus.

(2) Ja pierādīšanā izmanto kādas personas slepeni fiksētus izteicienus vai darbības, šī persona par to ir obligāti jānopratina. Kad personu iepazīstina ar faktiem, kas iegūti, tai nezinojot, šo personu informē par veikto slepeno darbību tiktāl, ciktāl tas skar tieši attiecīgo personu.

(3) Ja speciālā izmeklēšanas darbība veikta, neievērojot atļaujas saņemšanas noteikumus, iegūtās ziņas pierādīšanā nedrīkst izmantot.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.10.2005.)

230.pants. Speciālo izmeklēšanas darbību rezultātu izmantošana citiem mērķiem

(1) Pierādījumus, kas iegūti speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā, izmanto vienīgi tajā kriminālprocesā, kurā attiecīgās darbības veiktas. Ja iegūtas ziņas par faktiem, kas norāda uz cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai pierādāmajiem apstākļiem citā kriminālprocesā, tās var izmantot attiecīgajā lietā par pierādījumiem tikai ar tā prokurora vai izmeklēšanas tiesneša piekrišanu, kas uzrauga speciālās izmeklēšanas darbības kriminālprocesā, kurā attiecīgā darbība veikta. Šis ierobežojums nav attiecināms uz attaisnojošu pierādījumu izmantošanu cita kriminālprocesa ietvaros.

(2) Izmeklēšanas tiesneša vai prokurora lēmums nav nepieciešams, ja speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā iegūtās ziņas izmanto sabiedrības drošības tūlītēja būtiska apdraudējuma novēršanai.

231.pants. Iepazīšanās ar materiāliem, kas nav pievienoti krimināllietai

(1) Pārskatus par speciālajām izmeklēšanas darbībām, kā arī ar tehniskajiem līdzekļiem fiksētos materiālus, par kuriem procesa virzītājs atzinis, ka tiem nav pierādījumu nozīmes kriminālprocesā, nepievieno krimināllietai un glabā iestādē, kas pabeidz pirmstiesas procesu.

(2) Kriminālprocesā iesaistītā persona, kurai ir tiesības iepazīties ar krimināllietas materiāliem pēc pirmstiesas procesa pabeigšanas, var iesniegt pieteikumu izmeklēšanas tiesnesim, lūdzot iepazīstināt to ar nepievienotajiem materiāliem.

(3) Izmeklēšanas tiesnesis izvērtē pieteikumu, ņemot vērā materiālu iespējamo nozīmi kriminālprocesā un pieļautos cilvēka tiesību ierobežojumus, un var liegt iespēju iepazīties ar nepievienotajiem materiāliem, ja tas var būtiski

apdraudēt kādas kriminālprocesā iesaistītās personas dzīvību, veselību vai ar likumu aizsargātās intereses vai ja tas aizskar tikai trešās personas privātās dzīves noslēpumu.

(4) Kriminālprocesā iesaistītā persona, kura iepazinusies ar krimināllietai nepievienotajiem materiāliem, var pieteikt lūgumu procesa virzītājam par šo materiālu pievienošanu krimināllietai. Lūgumu izlemj tādā pašā kārtībā kā citus pēc pirmstiesas procesa pabeigšanas pieteiktos lūgumus.

(5) Par iztiesāšanas laikā pieteikto lūgumu iepazīties ar krimināllietai nepievienotajiem speciālās izmeklēšanas darbības materiāliem lemj tas pats tiesas sastāvs, iepazīstoties ar lūgumu un krimināllietas materiāliem, ja nepieciešams, pieprasot paskaidrojumus no iesniedzēja un prokurora.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

232.pants. Rīcība ar tiem speciālās izmeklēšanas darbības rezultātiem, kuriem nav pierādījumu nozīmes kriminālprocesā

(1) Par rīcību ar pārskatiem, audioierakstiem un videoierakstiem, fotogrāfijām, ar citiem materiāliem, kuri fiksēti, izmantojot tehniskos līdzekļus, ar izņemtajiem priekšmetiem un dokumentiem, to kopijām, ja procesa virzītājs atzinis, ka tiem nav pierādījumu nozīmes kriminālprocesā, prokurors vai izmeklēšanas tiesnesis, kas uzrauga speciālās izmeklēšanas darbības kriminālprocesā, lemj tā, lai iespēju robežās mazinātu cilvēka tiesību aizskārums sekas.

(2) Izņemtos dokumentus un priekšmetus, ja vien iespējams, atdod to īpašniekiem, informējot viņus par speciālo izmeklēšanas darbību tiktāl, ciktāl tā skar šīs personas.

(3) Pārskatus, kopijas, materiālus, kuri fiksēti, izmantojot tehniskos līdzekļus, iznīcina, ja noskaidrots, ka tiem nav pierādījumu nozīmes kriminālprocesā.

(4) Kriminālprocesos, kuros nav noskaidrotas pie kriminālatbildības saucamās personas, par rīcību ar šajā pantā minētajiem materiāliem var lemt ne agrāk kā sešus mēnešus pēc speciālās izmeklēšanas darbības pabeigšanas.

(5) Izbeigtos kriminālprocesos par rīcību ar šādiem materiāliem var lemt pēc lēmuma pārsūdzēšanas termiņa izbeigšanās.

(6) Kriminālprocesos, kuri nosūtīti izskatīšanai tiesai, par rīcību ar minētajiem materiāliem lemj pēc tiesas nolēmuma stāšanās spēkā.

233.pants. Pasākumi informācijas aizsardzībai kriminālprocesā

(1) Ziņas par speciālās izmeklēšanas darbības veikšanas faktu līdz tās pabeigšanai ir neizpaužami izmeklēšanas dati, par kuru izpaušanu amatpersonas vai personas, kuras iesaistītas tās veikšanā, atbild saskaņā ar likumu. Aizstāvi, kuram ir tiesības iepazīties ar visiem krimināllietas materiāliem no apsūdzības izsniegšanas brīža, ar tiem dokumentiem, kuri attiecas uz speciālo izmeklēšanas darbību, neiepazīstina līdz šīs izmeklēšanas darbības pabeigšanai.

(2) Procesā virzītājs lieto visus likumā paredzētos līdzekļus, lai ierobežotu speciālās izmeklēšanas darbības rezultātā iegūto tādu ziņu izplatīšanu, kurām ir pierādījuma nozīme kriminālprocesā, ja tās aizskar personu privātās dzīves noslēpumu vai skar citu ar likumu aizsargātu ierobežotas pieejamības informāciju.

(3) Speciālo izmeklēšanas darbību rezultātā iegūto materiālu kopiju izgatavošana pieļaujama vienīgi likumā paredzētajos gadījumos, izdarot par to atzīmi attiecīgās darbības protokolā.

234.pants. Krimināllietai nepievienotajos materiālos ietvertās informācijas aizsardzības pasākumi

(1) Speciālās izmeklēšanas darbības veikšanas metodes, paņēmieni un līdzekļi, kā arī tās rezultātā iegūtās ziņas, kurām nav pierādījumu nozīmes kriminālprocesā, kurā šī darbība veikta, vai kuru izmantošana citā kriminālprocesā nav atļauta, vai kuras nav nepieciešamas sabiedrības drošības tūlītēja būtiska apdraudējuma novēršanai, ir valsts vai izmeklēšanas noslēpums, un personas par to izpaušanu atbild Krimināllikumā noteiktajā kārtībā.

(2) Procesā virzītājs brīdina personas, kuras iesaistītas speciālo izmeklēšanas darbību veikšanā, par šā panta pirmajā daļā paredzēto atbildību. Ja speciālo izmeklēšanas darbību veikšana ir personas profesionāls pienākums, brīdināšanu nodrošina darba devējs.

(3) Prokurors vai izmeklēšanas tiesnesis brīdina par atbildību personas, kuras tiek iepazīstinātas ar krimināllietai nepievienotajiem materiāliem.

(4) Lemjot par rīcību ar krimināllietai nepievienotajiem materiāliem, prokurors un izmeklēšanas tiesnesis pārbauda, vai ir brīdinātas visas personas un vai veikti nepieciešamie pasākumi, lai novērstu neattaisnotu informācijas izplatīšanu, un dod uzdevumus trūkumu novēršanai.

12.nodaļa. Rīcība ar lietiskajiem pierādījumiem un dokumentiem

235.pants. Lietisko pierādījumu un dokumentu pievienošana lietai un glabāšana

(1) Izmeklēšanas darbību gaitā iegūtās lietas un dokumentus, ja ir pamats uzskatīt, ka turpmākajā kriminālprocesā tiem varētu būt pierādījumu nozīme, procesa virzītājs reģistrē krimināllietā esošajā lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstā.

(2) Lietas un dokumentus, kuri iegūti izmeklēšanas darbību gaitā, pret parakstu atdod to īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, izdarot par to atzīmi lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstā, ja pastāv viens no šādiem apstākļiem:

1) turpmākajā procesā konstatēts, ka attiecīgajām lietām un dokumentiem nav pierādījumu nozīmes kriminālprocesā;

2) ar attiecīgajām lietām un dokumentiem veiktas nepieciešamās izmeklēšanas darbības un to atdošana īpašniekam vai likumīgajam valdītājam nekaitē turpmākajam kriminālprocesam.

(3) Atdodot izmeklēšanas darbību gaitā iegūtās lietas vai dokumentus īpašniekam vai likumīgajam valdītājam pēc tam, kad veiktas nepieciešamās izmeklēšanas darbības, krimināllietā, ja nepieciešams, saglabā attiecīgo lietu paraugus vai dokumentu kopijas.

(4) Ja dokumentu oriģinālu atdošana to īpašniekam vai likumīgajam valdītājam var kaitēt turpmākajam kriminālprocesam vai ir pamatotas aizdomas, ka tie pēc atdošanas varētu tikt izmantoti prettiesisku mērķu sasniegšanai, dokumentu īpašniekam vai likumīgajam valdītājam nodod dokumentu kopijas, bet dokumentu oriģinālus pievieno lietas materiāliem un uzglabā kopā ar lietu visu tās glabāšanas laiku.

(5) Valsts arhīvu fonda pastāvīgi glabājamo dokumentu oriģināli izmeklēšanas darbību gaitā tiek izņemti tikai dokumentu tehniskās vai rokraksta ekspertīzes izdarīšanai, bet pārējos gadījumos lietas materiāliem pievienojamas apliecinātas to kopijas.

(6) Ja izmeklēšanas darbību gaitā iegūtajām lietām un dokumentiem ir cita nozīme kriminālprocesā, procesa virzītājs par rīcību ar attiecīgajām lietām un dokumentiem lemj, ievērojot šā likuma prasības. Lietas, kuru apgrozība aizliegta ar likumu, atpakal neatdod.

(7) To lietisko pierādījumu glabāšanas vietu un kārtību, kurus nevar atdot īpašniekam vai likumīgajam valdītājam un kurus nevar uzglabāt kopā ar pārējiem krimināllietas materiāliem, nosaka Ministru kabinets.

(8) Nododot krimināllietas materiālus citam procesa virzītājam, lietiskos pierādījumus var atstāt glabāšanā pirmā procesa virzītāja lietisko pierādījumu glabāšanai noteiktajā vietā.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

236.pants. Lietisko pierādījumu un dokumentu saraksts

Lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstā procesa virzītājs norāda:

1) lietiskā pierādījuma vai dokumenta nosaukumu;

2) datumu, kad tas iegūts, un izmeklēšanas darbību, kurā tas iegūts;

3) glabāšanas vietu;

4) datumu un galīgo rīcību ar lietisko pierādījumu un dokumentu.

237.pants. Lietisko pierādījumu glabāšana

(Izslēgts ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

238.pants. Dokumentu glabāšana

(Izslēgts ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

239.pants. Lietisko pierādījumu un dokumentu glabāšanas termiņi

(1) Lietiskos pierādījumus un dokumentus glabā, līdz tiesas spriedums stājas spēkā vai beidzas termiņš, līdz kuram var pārsūdzēt lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, ja vien nav konstatēts kāds no šā likuma 235.panta otrajā daļā minētajiem apstākļiem.

(2) Ja par tiesībām uz izņemto lietu ir civilprocesa kārtībā izskatāms strīds, lietiskos pierādījumus un dokumentus glabā, līdz stājas spēkā tiesas spriedums civillietā vai iestājas prasības noilgums.

(3) Lietiskos pierādījumus, kuru ilgstoša uzglabāšana nav iespējama vai kuru ilgstoša uzglabāšana rada zaudējumus valstij, ja tos nevar atdot īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, ar procesa virzītāja lēmumu:

1) realizē vai iznīcina;

2) iznīcina, ja tie atzīti par lietošanai vai izplatīšanai nederīgiem.

(4) Lietiskos pierādījumus, kuru apgrozība aizliegta ar likumu vai kuri ir bīstami videi, ar procesa virzītāja lēmumu nodod attiecīgajām iestādēm vai iznīcina.

(5) Lēmuma par lietiskā pierādījuma realizāciju vai iznīcināšanu kopiju procesa virzītājs nosūta lietiskā pierādījuma īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, informējot viņu par tiesībām šo lēmumu pirmstiesas kriminālprocesā pārsūdzēt izmeklēšanas tiesnesim. Līdz sūdzības izskatīšanai lēmuma izpilde tiek apturēta. Lēmuma izpildes apturēšana neattiecas uz lietām, kuru ilgstoša uzglabāšana nav iespējama. Izmeklēšanas tiesneša lēmums nav pārsūdzams.

(6) Šā panta trešajā un ceturtajā daļā minēto lietisko pierādījumu realizācijas un iznīcināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets. Pirms lietiskā pierādījuma realizācijas vai iznīcināšanas, ja nepieciešams, saglabā attiecīgo lietu paraugus.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

240.pants. Galīgā rīcība ar lietiskajiem pierādījumiem un dokumentiem

(1) Spriedumā vai lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu norāda, kas darāms ar lietiskajiem pierādījumiem un dokumentiem, proti:

1) mantu un dokumentus atdod to īpašniekiem vai likumīgajiem valdītājiem;

2) aizdomās turētajam vai apsūdzētajam piederošos noziedzīga nodarījuma rīkus konfiscē, bet, ja tiem nav vērtības, — iznīcina;

3) noziedzīgi iegūtu mantu un dokumentus konfiscē;

4) apgrozībā aizliktās lietas nodod attiecīgajām iestādēm vai iznīcina;

5) lietas, kurām nav vērtības, pēc ieinteresēto personu lūguma izsniedz tām vai iznīcina;

6) lietas, kuras bija paredzētas vai tika izmantotas noziedzīga nodarījuma izdarīšanai, konfiscē, bet, ja tām nav vērtības, — iznīcina;

7) dzīvniekus, kas pieder personai, kuras vaina par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvniekiem konstatēta šajā likumā noteiktajā kārtībā, — konfiscē.

(2) Izlemjot par lietiskā pierādījuma atdošanu tā īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, vienlaikus tiek noteikta rīcība ar lietisko pierādījumu, ja īpašnieks vai likumīgais valdītājs divu mēnešu laikā no paziņojuma nosūtīšanas dienas attiecīgo pierādījumu nebūs izņēmis.

(3) Ja lietiskais pierādījums ir jāatdod tā īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, procesa virzītājs ne vēlāk kā 14 dienu laikā pēc sprieduma vai lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu stāšanās spēkā par to paziņo lietiskā pierādījuma īpašniekam vai likumīgajam valdītājam un iestādei, kas nodrošina lietiskā pierādījuma glabāšanu.

(4) Ja divu mēnešu laikā no paziņojuma nosūtīšanas dienas lietiskā pierādījuma īpašnieks vai likumīgais valdītājs nav izņēmis attiecīgo lietisko pierādījumu, šo lietisko pierādījumu atbilstoši spriedumā vai lēmumā norādītajam iznīcina vai realizē.

(5) Ja lietiskais pierādījums ir jāatdod tā īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, taču to izdarīt nav iespējams, īpašniekam atlīdzina ar tās pašas sugas un tādas pašas kvalitātes priekšmetu vai arī samaksā tā vērtību, kāda pastāv atlīdzināšanas dienā. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad lietiskais pierādījums ir iznīcināts vai realizēts atbilstoši šā panta ceturtais daļas nosacījumiem.

(6) Šā panta pirmajā un ceturtajā daļā noteiktajos gadījumos lietisko pierādījumu realizācijas vai iznīcināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(7) Ja noziedzīgs nodarījums izdarīts ar rīku, kas pieder citai personai, konfiskācijai var pakļaut citu aizdomās turētā vai apsūdzētā mantu vai piedzīt finanšu līdzekļus noziedzīgā nodarījuma rīka vērtībā.

(21.10.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

Trešā sadaļa

Procesuālie piespiedu līdzekļi un sankcijas

13.nodaļa. Piespiedu līdzekļu piemērošanas vispārīgie noteikumi

241.pants. Procesuālā piespiedu līdzekļa piemērošanas pamats

(1) Procesuālā piespiedu līdzekļa piemērošanas pamats ir personas pretdarbība kriminālprocesa mērķa sasniegšanai konkrētajā procesā vai atsevišķas procesuālās darbības veikšanai, savu procesuālo pienākumu nepildīšana vai nepienācīga pildīšana.

(2) Drošības līdzekļi kā procesuālo piespiedu līdzekļi piemēro aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, ja ir pamats uzskatīt, ka attiecīgā persona turpinās noziedzīgas darbības, traucēs pirmstiesas kriminālprocesi vai tiesu vai izvairīsies no šā procesa vai tiesas.

(3) Tiesa, taisot spriedumu, var piemērot drošības līdzekļi apsūdzētajam, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš izvairīsies no sprieduma izpildes. Gadījumos, kad par smagu vai sevišķi smagu noziegumu tiesa piespiedusi brīvības atņemšanas sodu, notiesājošs spriedums var būt par pamatu drošības līdzekļa — apcietinājuma — izraudzīšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

242.pants. Procesuālie piespiedu līdzekļi

(1) Kriminālprocesa nodrošināšanai personas tiesības var ierobežot ar šādiem procesuālajiem piespiedu līdzekļiem:

- 1) aizturēšanu;
- 2) ievietošanu ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai;
- 3) piespiedu atvešanu.

(2) Arī drošības līdzekļi ir procesuālie piespiedu līdzekļi. Tos var piemērot tikai aizdomās turētajam un apsūdzētajam.

243.pants. Drošības līdzekļi

(1) Ir šādi drošības līdzekļi:

- 1) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu)*;
- 1¹) dzīvesvietas maiņas paziņošana;
- 1²) pieteikšanās noteiktā laikā policijas iestādē;
- 2) aizliegums tuvoties noteiktai personai vai vietai;
- 3) noteiktas nodarbošanās aizliegums;
- 4) aizliegums izbraukt no valsts;
- 5) uzturēšanās noteiktā vietā;
- 6) personiskais galvojums;
- 7) drošības nauda;
- 8) nodošana policijas uzraudzībā;
- 9) mājas arests;
- 10) apcietinājums.

(2) Nepilngadīgajam kā drošības līdzekli var piemērot arī:

- 1) nodošanu vecāku vai aizbildņu pārraudzībā;
- 2) ievietošanu sociālās korekcijas izglītības iestādē.

(3) Karavīram kā drošības līdzekli var piemērot arī nodošanu vienības komandiera (priekšnieka) pārraudzībā.

(4) Šā panta pirmās daļas 1.¹—4.punktā minētos drošības līdzekļus var piemērot arī papildus jebkuram citam drošības līdzeklim.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

244.pants. Procesuālā piespiedu līdzekļa izvēle

(1) Procesa virzītājs izvēlas tādu procesuālo piespiedu līdzekli, kas pēc iespējas mazāk aizskar personas pamattiesības un ir samērīgs.

(2) Izvēloties drošības līdzekli, procesa virzītājs ņem vērā noziedzīga nodarījuma raksturu un kaitīgumu, aizdomās turētā vai apsūdzētā personību, viņa ģimenes stāvokli, veselību un citus apstākļus.

(3) Procesuālo piespiedu līdzekli nevar piemērot nepilngadīgai cietušajai personai, kas cietusi no vardarbības, ko nodarījusi persona, no kuras cietusi persona ir materiāli vai citādi atkarīga, vai seksuālas izmantošanas, kā arī mazgadīgai cietušajai personai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

245.pants. Lēmums par procesuālā piespiedu līdzekļa piemērošanu

(1) Procesuālo piespiedu līdzekli piemēro procesa virzītājs vai izmeklēšanas tiesnesis ar motivētu rakstveida lēmumu, kurā norāda:

- 1) personu, kurai piemērojams piespiedu līdzeklis;

- 2) piespiedu līdzekļa piemērošanas pamatu;
- 3) piespiedu līdzekļa veidu;
- 4) *(izslēgts ar 19.01.2006. likumu)*;
- 5) iestādi vai personu, kurai uzdots lēmumu izpildīt;
- 6) lēmuma pārsūdzēšanas kārtību.

(2) Lēmumā par drošības līdzekļa piemērošanu papildus norāda, saistībā ar kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu aizdomās turētajam vai apsūdzētajam tiek piemērots drošības līdzeklis.

(3) Lēmumu par apcietinājumu, mājas arestu, nepilngadīgā ievietošanu sociālās korekcijas izglītības iestādē vai personas ievietošanu ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai pirmstiesas procesa laikā pieņem izmeklēšanas tiesnesis.

(4) Lēmumu par personas aizturēšanu nepieņem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

246.pants. Procesuālā piespiedu līdzekļa piemērošana

(1) Uzsākot procesuālā piespiedu līdzekļa piemērošanu, persona, kura to piemēro, informē personu, kurai piespiedu līdzeklis tiek piemērots, par pieņemto lēmumu, kā arī izskaidro piespiedu līdzekļa būtību, saturu, pārsūdzības kārtību un piespiedu līdzekļa neievērošanas sekas. Šie nosacījumi neattiecas uz piespiedu atvešanu.

(2) Pirms pieņemt lēmumu par tāda drošības līdzekļa piemērošanu, kurš saistīts ar brīvības atņemšanu, procesa virzītājs izsniedz personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, tā ierosinājuma kopiju, kurā norādīts konkrētā drošības līdzekļa izvēles pamatojums ar konkrētiem, uz lietas materiāliem balstītiem apsvērumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

247.pants. Citu personu informēšana par procesuālo piespiedu līdzekli

(1) Ja procesuālais piespiedu līdzeklis ir saistīts ar personas brīvības atņemšanu, par tā piemērošanu un attiecīgās personas atrašanās vietu procesa virzītājs nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā, ievērojot personas gribu un norādījumus, informē tās ģimeni vai citu tuvinieku un darbavietu vai mācību vietu.

(2) Par šā panta pirmajā daļā minētā piespiedu līdzekļa piemērošanu nepilngadīgajam procesa virzītājs nekavējoties informē viņa vecākus vai citu pilngadīgu tuvu radnieku, vai aizbildni, ja attiecīgā persona ir aizbildnībā. Procesuālais virzītājs var neinformēt minētās personas, ja tas ir pretrunā ar nepilngadīgā interesēm. Šādā gadījumā par šā panta pirmajā daļā minētā piespiedu līdzekļa piemērošanu nepilngadīgajam procesa virzītājs informē citu pilngadīgo personu, kuru nepilngadīgais ir norādījis, vai bērnu tiesību aizsardzības institūcijas pārstāvi, vai tās nevalstiskās organizācijas pārstāvi, kura veic bērnu tiesību aizsardzības funkciju.

(3) Par šā panta pirmajā daļā minētā piespiedu līdzekļa piemērošanu ārvalstniekam procesa virzītājs, ievērojot attiecīgās personas gribu, informē šīs valsts pārstāvniecību ar Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas starpniecību.

(4) Ja saņemts īpaši aizsargājama cietušā pieteikums, kurā lūgts sniegt informāciju par tās apcietinātās personas atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma vietas vai īslaicīgās aizturēšanas vietas, kura radījusi viņam kaitējumu, procesa virzītājs nosūta attiecīgo informāciju cietušajam, tiklīdz viņam ir kļuvis zināms par atbrīvošanu vai izbēgšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

248.pants. Nepilngadīgā, apgādājamā vai mantas aizsardzība

(1) Ja, personai piemērojot ar brīvības atņemšanu saistītu procesuālo piespiedu līdzekli, bez uzraudzības un aprūpes paliek nepilngadīgais vai tās aizbildnībā vai aizgādībā esoša persona, procesa virzītājs dod iespēju šai personai ar kontrolētu sakaru starpniecību sazināties ar tuvinieku vai citu personu par uzraudzības un aprūpes nodrošināšanu. Ja personai tādu iespēju nav, procesa virzītājs informē bērnu tiesību aizsardzības vai sociālās iestādes

vai arī bāriņtiesu (pagasttiesu).

(2) Ja, personai piemērojot ar brīvības atņemšanu saistītu procesuālo piespiedu līdzekli, bez uzraudzības paliek īpašums, procesa virzītājs dod iespēju šai personai ar kontrolētu sakaru starpniecību sazināties ar tuvinieku vai citu personu par īpašuma pārvaldīšanas nodrošināšanu. Ja personai tādu iespēju nav, pēc šīs personas lūguma procesa virzītājs ar lēmumu uz laiku, ne ilgāku par trim mēnešiem, uzdod īpašuma aizsardzību pašvaldībai pēc īpašuma atrašanās vietas, lai personai nodrošinātu iespēju vienoties par īpašuma turpmāku pārvaldīšanu. Īpašuma aizsardzības un nodošanas kārtību nosaka Ministru kabinets. Finansējums īpašuma aizsardzībai tiek nodrošināts no valsts budžetā speciāli šim mērķim paredzētajiem līdzekļiem.

(3) Ja, personai piemērojot ar brīvības atņemšanu saistītu procesuālo piespiedu līdzekli, bez uzraudzības un aprūpes paliek dzīvnieks un persona ar kontrolētu sakaru starpniecību nav sazinājusies ar tuvinieku vai citu personu par tā uzraudzības un aprūpes nodrošināšanu, kā arī nav lūgusi procesa virzītāju nodrošināt šā panta otrajā daļā minētā īpašuma aizsardzību, procesa virzītājs ar lēmumu uzdod pašvaldībai pēc īpašuma atrašanās vietas nodrošināt bez uzraudzības palikušā dzīvnieka aprūpi vai rīcību ar to normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(4) Par veiktajiem pasākumiem procesa virzītājs rakstveidā informē personu, kurai piemērots piespiedu līdzeklis.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 17.05.2007. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

249.pants. Procesuālā piespiedu līdzekļa grozīšana vai atcelšana

(1) Ja procesuālā piespiedu līdzekļa piemērošanas laikā ir zudis vai mainījies tā piemērošanas pamats, mainījušies piemērošanas nosacījumi, personas uzvedība vai ir noskaidroti citi apstākļi, kas noteica piespiedu līdzekļa izvēli, procesa virzītājs pieņem lēmumu par tā grozīšanu vai atcelšanu.

(2) Ja persona pārkāpj piemērotā drošības līdzekļa noteikumus vai nepilda savus procesuālos pienākumus, procesa virzītājs ir tiesīgs izvēlēties un piemērot citu vairāk ierobežojošu drošības līdzekli.

(3) Lēmuma par piespiedu līdzekļa grozīšanu vai atcelšanu kopiju nekavējoties nogādā iestādei vai amatpersonai, kura nodrošina tā izpildi, un personai, kurai šis piespiedu līdzeklis piemērots, bet, ja bijis piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, arī izmeklēšanas tiesnesim.

(4) Ja sūdzības izskatīšanas rezultātā agrāk piemērotais drošības līdzeklis ir atcelts, vairāk ierobežojošu drošības līdzekli drīkst piemērot tikai tad, ja pastāv jauni apstākļi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 14.01.2010. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

14.nodaļa. Ar brīvības atņemšanu nesaistītie piespiedu līdzekļi

250.pants. Piespiedu atvešana

(1) Lai nodrošinātu personas piedalīšanos procesuālajā darbībā, ja tā bez attaisnojoša iemesla neierodas pēc procesa virzītāja aicinājuma, var piemērot piespiedu atvešanu.

(2) Personai, pret kuru uzsākts kriminālprocess, aizdomās turētajam un apsūdzētajam piespiedu atvešanu var piemērot arī bez iepriekšēja aicinājuma, ja viņa dzīvesvieta nav zināma vai ja viņš slēpjas no pirmstiesas kriminālprocesa vai tiesas.

(3) Grūtniecēm vai akūti slimām personām, ja šo faktu apliecinājis ārsts, piespiedu atvešanu var piemērot tikai tad, ja procesuālo darbību nav iespējams veikt personas atrašanās vietā, un tikai ar izmeklēšanas tiesneša vai tiesas lēmumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

251.pants. Piespiedu atvešanas kārtība

(1) Piespiedu atvešanu piemēro ar procesa virzītāja lēmumu, kurā norāda, kas, pie kuras amatpersonas, kad un kādā nolūkā jāatved, kurai policijas iestādei uzdota piespiedu atvešana.

(2) Atradis personu, kurai jāpiemēro piespiedu atvešana, policijas darbinieks pret parakstu iepazīstina to ar lēmumu, nogādā attiecīgo personu pie lēmumā minētās amatpersonas un atzīmē lēmumā laiku, kad tas izdarīts.

(3) Ja piespiedu atvešanu nevar piemērot vai ja atvedamais nav atrasts, policijas darbinieks to atzīmē lēmumā, kuru nodod procesa virzītājam.

252.pants. Sūtījumu saņemšanas adreses paziņošana

(Izslēgts ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

252.¹ pants. Dzīvesvietas maiņas paziņošana

Dzīvesvietas maiņas paziņošana ir aizdomās turētā vai apsūdzētā rakstveida saistība nekavējoties, bet ne vēlāk kā vienas darba dienas laikā rakstveidā informēt procesa virzītāju par dzīvesvietas maiņu, norādot dzīvesvietas jauno adresi.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

252.² pants. Pieteikšanās noteiktā laikā policijas iestādē

Pieteikšanās noteiktā laikā policijas iestādē ir ar procesa virzītāja lēmumu uzlikts pienākums aizdomās turētajam vai apsūdzētajam lēmumā noteiktajā laikā pieteikties policijas iestādē pēc savas dzīvesvietas.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

253.pants. Aizliegums tuvoties noteiktai personai vai vietai

(1) Aizliegums tuvoties noteiktai personai ir ar procesa virzītāja lēmumu paredzēts ierobežojums aizdomās turētajam vai apsūdzētajam atrasties attiecīgajai personai tuvāk par lēmumā minēto attālumu, izvairīties no fiziska vai vizuāla kontakta ar to un neizmantot nekādus sakaru līdzekļus vai informācijas nodošanas paņēmienus, lai kontaktētos ar šo personu.

(2) Aizliegums tuvoties noteiktai vietai ir ar procesa virzītāja lēmumu paredzēts ierobežojums aizdomās turētajam vai apsūdzētajam apmeklēt attiecīgo vietu vai atrasties tai tuvāk par lēmumā minēto attālumu.

(3) Par šā panta pirmajā un otrajā daļā minēto aizliegumu pārkāpumu nav uzskatāma tuvošanās noteiktai personai vai vietai, ja tas notiek kriminālprocesa ietvaros, pildot procesa virzītāja norādījumus.

254.pants. Noteiktas nodarbošanās aizliegums

(1) Noteiktas nodarbošanās aizliegums ir ar procesa virzītāja lēmumu noteikts ierobežojums aizdomās turētajam vai apsūdzētajam uz laiku veikt noteikta veida nodarbošanos (darbības) vai pildīt konkrēta amata (darba) pienākumus.

(2) Lēmumu par noteiktas nodarbošanās aizliegumu nosūta izpildei personas darba devējam vai citai attiecīgai institūcijai.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētais lēmums ir obligāts jebkurai amatpersonai un izpildāms triju darba dienu laikā no tā saņemšanas dienas. Par lēmuma izpildes uzsākšanu amatpersona paziņo procesa virzītājam.

255.pants. Aizliegums izbraukt no valsts

Aizliegums izbraukt no valsts ir ar procesa virzītāja lēmumu noteikts ierobežojums aizdomās turētajam vai apsūdzētajam izbraukt no valsts bez procesa virzītāja atļaujas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

256.pants. Uzturēšanās noteiktā vietā

Uzturēšanās noteiktā vietā ir aizdomās turētā vai apsūdzētā rakstveida saistība uzturēties procesa virzītāja norādītajā laikā un noteiktajā vietā vai neatstāt ilgāk par 24 stundām konkrēti norādīto dzīves vai pagaidu uzturēšanās vietu bez procesa virzītāja atļaujas, kā arī bez kavēšanās ierasties pēc procesa virzītāja uzaicinājuma vai izpildīt citus kriminālprocesa pilnvarotajam pienākumus.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

257.pants. Drošības nauda

(1) Drošības nauda ir ar procesa virzītāja lēmumu noteikta naudas summa, kas nodota procesa virzītāja noteiktās kredītiestādes depozītā (glabāšanā), lai nodrošinātu aizdomās turētā vai apsūdzētā ierašanos pēc procesa virzītāja uzaicinājuma un citu likumā noteikto procesuālo pienākumu izpildi.

(2) Drošības naudas apmēru nosaka procesa virzītājs, ievērojot noziedzīga nodarījuma raksturu un ar to radīto kaitējumu, personas mantisko stāvokli, kā arī likumā paredzētā soda veidu un mēru. Ja procesa virzītāja lēmums par drošības līdzekli pārsūdzēts, drošības naudas apmēru var noteikt izmeklēšanas tiesnesis.

(3) Drošības naudu var iemaksāt persona, kurai šis drošības līdzeklis tiek piemērots, kā arī jebkura cita fiziskā vai juridiskā persona. Ja drošības naudu iemaksā cita persona, procesa virzītājs informē to par konkrētā kriminālprocesa būtību, sakarā ar kuru piemērots šis drošības līdzeklis, un izskaidro sekas, kādas iestāsies, ja tas netiks ievērots.

(4) Persona, kura veikusi drošības naudas iemaksu, iesniedz procesa virzītājam samaksu apliecinājošu dokumentu, kā arī rakstveida paziņojumu par iemaksātās naudas izcelsmi, kas satur informāciju par personām, kuras piešķirušas līdzekļus drošības naudas iemaksai, un piešķirtās naudas apmēru. Iesniegtos dokumentus pievieno krimināllietai.

(5) Ja aizdomās turētais vai apsūdzētais nepilda procesuālos pienākumus vai izdara jaunu tīšu noziedzīgu nodarījumu, drošības nauda ar procesa virzītāja lēmumu ieskaitāma valsts budžetā, bet citos drošības līdzekļa atcelšanas vai grozīšanas gadījumos atdodama tās devējam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

258.pants. Personisks galvojums

(1) Personisks galvojums ir rakstveida saistība, ar kuru fiziskā persona saskaņā ar procesa virzītāja lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu galvo, ka aizdomās turētais vai apsūdzētais ieradīsies pēc procesa virzītāja uzaicinājuma un izpildīs citus procesuālos pienākumus.

(2) Par personisku galvnieku var būt fiziskā persona, kura ir izteikusi tādu vēlēšanos un par kuru procesa virzītājam ir radusies pārliecība, ka tā varēs nodrošināt saistību izpildi. Personiskiem galvniekiem jābūt ne mazāk par diviem.

(3) Pieņemot galvojumu, procesa virzītājs informē galvniekus par konkrētā kriminālprocesa būtību, sakarā ar kuru piemērots šis drošības līdzeklis, un izskaidro sekas, kādas iestāsies, ja drošības līdzekļa noteikumi netiks ievēroti.

(4) Ja šā drošības līdzekļa noteikumi tiek pārkāpti, ar izmeklēšanas tiesneša vai tiesas lēmumu galvniekam uzliek piespiedu naudu 10 līdz 30 Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu apmērā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

259.pants. Karavīra nodošana vienības komandiera (priekšnieka) pārraudzībā

(1) Karavīra nodošana vienības komandiera (priekšnieka) pārraudzībā ir vienības komandiera (priekšnieka) rakstveida saistība saskaņā ar procesa virzītāja lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu nodrošināt, ka aizdomās turētais vai apsūdzētais karavīrs ieradīsies pēc procesa virzītāja uzaicinājuma un izpildīs citus procesuālos pienākumus.

(2) Karavīra nodošana vienības komandiera (priekšnieka) pārraudzībā piemērojama tikai ar vienības komandiera (priekšnieka) piekrišanu, un viņš var jebkurā laikā atteikties no karavīra pārraudzības.

(3) Saņemot no vienības komandiera (priekšnieka) rakstveida saistību par karavīra ņemšanu pārraudzībā, procesa virzītājs informē viņu par konkrētā kriminālprocesa būtību, sakarā ar kuru piemērots šis drošības līdzeklis, kā arī viņa atbildību.

(4) Ja aizdomās turētais vai apsūdzētais nepilda savas saistības, vienības komandierim (priekšniekam), kura pārraudzībā viņš atrodas, izmeklēšanas tiesnesis vai tiesa var uzlikt piespiedu naudu līdz 10 Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu apmēram.

260.pants. Nepilngadīgā nodošana vecāku vai aizbildņu pārraudzībā

(1) Nepilngadīgā nodošana vecāku vai aizbildņu pārraudzībā ir vienas personas vai vairāku šo personu rakstveida saistība saskaņā ar procesa virzītāja lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu nodrošināt, ka nepilngadīgais aizdomās turētais vai apsūdzētais ieradīsies pēc procesa virzītāja uzaicinājuma un izpildīs citus procesuālos pienākumus.

(2) Nodošana vecāku vai aizbildņu pārraudzībā piemērojama tikai ar šo personu un paša nepilngadīgā piekrišanu.

(3) Nododot nepilngadīgo vecāku vai aizbildņu pārraudzībā, procesa virzītājs informē viņus par konkrētā kriminālprocesa būtību, sakarā ar kuru piemērots šis drošības līdzeklis, un izskaidro sekas, kādas iestāsies, ja drošības līdzekļa noteikumi netiks ievēroti.

(4) Vecāki vai aizbildņi var jebkurā laikā atteikties no nepilngadīgā pārraudzības, ja viņi nespēj nodrošināt nepilngadīgā piedienīgu uzvedību.

(5) Ja nepilngadīgais aizdomās turētais vai apsūdzētais nepilda savus procesuālos pienākumus, personām, kuru pārraudzībā viņš atrodas, izmeklēšanas tiesnesis vai tiesa var uzlikt piespiedu naudu līdz 10 Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu apmēram.

261.pants. Nodošana policijas uzraudzībā

(1) Nodošana policijas uzraudzībā ir aizdomās turētā vai apsūdzētā pārvietošanās un rīcības brīvības ierobežošana ar noteikumu, ka attiecīgā persona bez procesa virzītāja atļaujas nedrīkst mainīt pastāvīgo vai pagaidu dzīvesvietu, apmeklēt lēmumā minētās vietas vai iestādes, tikties ar lēmumā minētajām personām un ka tai noteiktās diennakts stundās ir jāatrodas savā dzīvesvietā, kā arī ne biežāk kā trīs reizes nedēļā jāpiesakās attiecīgajā policijas iestādē pēc savas dzīvesvietas. Ierobežojumi nosakāmi, ņemot vērā aizdomās turētā vai apsūdzētā darba vai mācību apstākļus.

(2) Lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu nosūta izpildei policijas iestādei, kuras darbības teritorijā attiecīgā persona dzīvo.

(3) Policijas iestādei uzraugāmais nekavējoties jāreģistrē un jāinformē procesa virzītājs par viņa ņemšanu uzraudzībā.

(4) Lai pārbaudītu personas pārvietošanās un rīcības brīvības ierobežojumu ievērošanu, policijas darbiniekiem ir tiesības apmeklēt personu lēmumā norādītajā dzīvesvietā pie tās ārdurvīm. Personai ir pienākums pārbaudes laikā atvērt dzīvesvietas ārdurvis un atrasties pie tām policijas darbinieka redzeslokā līdz pārbaudes beigām.

(5) Lai pārbaudītu personas rīcības brīvības ierobežojuma — aizliegums tikties ar lēmumā minētajām personām — ievērošanu, policijas darbiniekam ir tiesības ieiet un personai ir pienākums atļaut policijas darbiniekam ieiet tās pastāvīgajā vai pagaidu dzīvesvietā (dzīvoklī, mājā).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

262.pants. Ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanas lēmuma pārsūdzēšana

(1) Pirmstiesas procesā var pārsūdzēt procesa virzītāja pieņemto lēmumu par:

1) aizliegumu tuvoties noteiktai personai vai vietai;

2) noteiktas nodarbošanās aizliegumu;

3) aizliegumu izbraukt no valsts;

4) drošības naudas apmēru;

5) nodošanu policijas uzraudzībā, bet tikai attiecībā uz lēmumā norādītajiem pārvietošanās un rīcības ierobežojumiem;

6) pienākumu noteiktā laikā pieteikties policijas iestādē;

7) uzturēšanos noteiktā vietā.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto lēmumu var pārsūdzēt tikai tad, ja persona, kurai piemērots drošības līdzeklis, var pamatot, ka šā drošības līdzekļa noteikumi tai nav izpildāmi. Sūdzību izmeklēšanas tiesnesim var iesniegt pati persona, tās aizstāvis vai pārstāvis septiņu dienu laikā pēc tam, kad saņemta lēmuma par drošības līdzekļa piemērošanu kopija.

(3) Izmeklēšanas tiesnesis sūdzību izskata rakstveida procesā triju darba dienu laikā. Ja nepieciešams, tiesnesis pieprasa lietas materiālus un procesa virzītāja vai sūdzības iesniedzēja paskaidrojumus.

(4) Izmeklēšanas tiesnesis ar savu lēmumu var noraidīt sūdzību vai uzdot procesa virzītājam triju darba dienu laikā grozīt piemēroto drošības līdzekli vai tā noteikumus, vai noteikt drošības naudas apmēru.

(5) Izmeklēšanas tiesneša pieņemtā lēmuma kopiju nosūta procesa virzītājam, personai, kurai piemērots attiecīgais drošības līdzeklis, un sūdzības iesniedzējam. Lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

15.nodaļa. Ar brīvības atņemšanu saistītie piespiedu līdzekļi

263.pants. Aizturēšana

Aizturēšana ir personas brīvības atņemšana uz laiku līdz 48 stundām bez izmeklēšanas tiesneša lēmuma, ja pastāv aizturēšanas nosacījumi.

264.pants. Aizturēšanas nosacījumi

(1) Personu var aizturēt tikai tad, ja ir pamats pieņēmumam par tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par kuru var piemērot brīvības atņemšanas sodu, un ja pastāv kāds no šādiem nosacījumiem:

- 1) persona pārsteigta tieši noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī, tūlīt pēc tam vai arī bēgot no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietas;
- 2) uz personu kā noziedzīga nodarījuma izdarītāju norāda cietušais vai cita persona, kura redzējusi notikumu vai citādā veidā tieši ieguvusi šādu informāciju;
- 3) pie personas pašas vai tās lietošanā esošajās telpās vai citos objektos atrastas acīmredzamas noziedzīga nodarījuma izdarīšanas pēdas;
- 4) noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietā atrastas šīs personas atstātas pēdas;
- 5) *(izslēgts ar 17.05.2007. likumu).*

(2) Ja pastāv aizturēšanas nosacījumi, bet par izdarīto noziedzīgu nodarījumu nevar piemērot brīvības atņemšanas sodu, personu var aizturēt, ja ir ticams pamats uzskatīt, ka nevarēs nodrošināt tās ierašanos pēc procesa virzītāja uzaicinājuma, jo:

- 1) persona atsakās sniegt ziņas par savu identitāti un tās identitāte nav noskaidrota;
- 2) personai nav noteiktas dzīvesvietas un darbavietas;
- 3) personai nav pastāvīgas dzīvesvietas Latvijā un tā var mēģināt izbraukt no valsts.

(3) Ja ir pamats uzskatīt, ka izdarīts smags vai sevišķi smags noziegums, var aizturēt arī personu, kura klaiņo un slapstās nozieguma izdarīšanas vietā vai tās apkārtnē un kurai nav noteiktas dzīvesvietas un darbavietas, ja vien ir pamats pieņēmumam par tās saistību ar izdarīto noziegumu.

(4) Ievērojot šā panta nosacījumus, vienā kriminālprocesā personu drīkst aizturēt tikai vienu reizi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.05.2007. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

265.pants. Aizturēšanas kārtība

(1) Aizturot personu pēc savas iniciatīvas vai procesa virzītāja uzdevumā, valsts policijas darbinieks vai izmeklēšanas iestādes darbinieks, vai arī prokurors nekavējoties šai personai paziņo, par ko tā tiek aizturēta, un brīdina, ka tai ir tiesības klusēt, ka visu, ko šī persona teiks, var izmantot pret to.

(2) Ja ir pamats uzskatīt, ka aizturamajam ir ierocis vai ka viņš var iznīcināt, izmest vai noslēpt pie viņa esošu pierādījumu, amatpersona, kura izdara aizturēšanu, ievērojot šā likuma 183.panta otrās daļas noteikumus, var veikt aizturamā kratīšanu, to norādot personas aizturēšanas protokolā.

(3) Ja ir acīmredzama personas saistība ar izdarītu noziedzīgu nodarījumu, par kuru var piemērot brīvības atņemšanas sodu, un šī persona atrodas noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietā vai bēg no tās vai ja izsludināta personas meklēšana par šāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, to var aizturēt jebkurš un nekavējoties nodot tuvākajam policijas darbiniekam.

(4) Aizturot lekšlietu ministrijas sistēmas iestādes amatpersonu, procesa virzītājs nekavējoties informē attiecīgās lekšlietu ministrijas sistēmas iestādes vadītāju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.05.2007. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

266.pants. Aizturēšanas procesuālā noformēšana

(1) Personas aizturēšanas vietā vai pēc aizturētā nogādāšanas aizturēšanas telpās amatpersona, kura izdarīja aizturēšanu, nekavējoties raksta aizturēšanas protokolu. Protokolā norāda:

- 1) kas, kad un kur izdarījis aizturēšanu;
- 2) par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu notikusi aizturēšana;
- 3) kāpēc un kas aizturēts;
- 4) kādā stāvoklī ir aizturētais, kāds ir viņa ārējais izskats un kādas ir viņa sūdzības par veselību;
- 5) kāds ir viņa apģērbs;
- 6) vai ir veikta personas pārmeklēšana un kas ir atrasts;
- 7) kādi dokumenti, priekšmeti, nauda un citas vērtības atrodas pie aizturētās personas;
- 8) aizturētā sniegto paskaidrojumu.

(2) Aizturēto iepazīstina ar protokolu, viņam izskaidro aizturētās personas tiesības, un par to viņš parakstās protokolā.

(3) Izmeklēšanas iestāde aizturēšanas protokolu nekavējoties nodod procesa virzītājam, bet aizturēšanas protokola kopiju 24 stundu laikā nosūta prokuroram.

(4) Aizturēšanas protokolā izdara atzīmes par turpmākajām darbībām— aizturētā atbrīvošanu vai drošības līdzekļa piemērošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.10.2005.)

267.pants. Aizturēšanas izpilde

(1) Aizturēšana ir pamats personas tiesību ierobežošanai un ļauj turēt personu speciāli aprīkotās policijas telpās, nosakot tikšanās un sazināšanās ierobežojumus, izņemot tikšanos ar aizstāvi, bet ārvalstniekam — arī ar savas valsts diplomātiskās vai konsulārās pārstāvniecības pārstāvi. Personas tiesību ierobežojumiem nav nepieciešams izmeklēšanas tiesneša vai tiesas lēmums.

(2) Aizturēto turēšanas kārtību nosaka īpašs likums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

268.pants. Aizturēšanas termiņš

(1) Procesa virzītājam nekavējoties, bet ne vēlāk kā 48 stundu laikā jāizlemj par aizturētā atzīšanu par aizdomās turētu vai apsūdzēto un par drošības līdzekļa piemērošanu.

(2) Pēc aizturētā atzīšanas par aizdomās turētu vai apsūdzēto un nopratināšanas, ja tā ir nepieciešama, procesa virzītājs nekavējoties lemj par šīs personas atbrīvošanu no īslaicīgās aizturēšanas vietas, ja tai piemērots drošības līdzeklis, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu.

(3) Ja aizturētais tiek atzīts par aizdomās turētu vai apsūdzēto un nepieciešamības gadījumā nopratināts, bet procesa virzītāja izraudzītais drošības līdzeklis ir saistīts ar personas brīvības atņemšanu, persona var atrasties īslaicīgās aizturēšanas vietā līdz tās nogādāšanai pie izmeklēšanas tiesneša, ievērojot 48 stundu noteikto ierobežojumu no faktiskās aizturēšanas brīža.

(17.05.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.06.2007.)

269.pants. Aizturētā atbrīvošana

(1) Aizturētais ir nekavējoties jāatbrīvo, ja:

- 1) nav apstiprinājušās aizdomas, ka šī persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu;
- 2) noskaidrots, ka nav bijis aizturēšanas pamata un nosacījumu;
- 3) nav nepieciešams aizturētajam piemērot ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli;
- 4) beidzies likumā noteiktais aizturēšanas termiņš;
- 5) izmeklēšanas tiesnesis nav piemērojis ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

(2) Atbrīvojot aizturēto, viņam izsniedz aizturēšanas protokola kopiju, kurā norādīts atbrīvošanas pamats un datums.

270.pants. Aizdomās turētā, apsūdzētā vai personas, pret kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, aizturēšana

(1) Aizdomās turēto vai apsūdzēto var aizturēt, lai nogādātu pie procesa virzītāja, ja ir izsludināta viņa meklēšana saistībā ar tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods, un šai personai nav piemērots brīvības atņemšanas drošības līdzeklis.

(2) Lai nodrošinātu, ka aizdomās turētais, apsūdzētais vai persona, pret kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, tiek nogādāta pie izmeklēšanas tiesneša, izmeklētājs vai prokurors var aizturēt šīs personas, ja:

- 1) ir sagatavots ierosinājums par tāda drošības līdzekļa piemērošanu, kas saistīts ar brīvības atņemšanu;
- 2) ir pieņemts lēmums par ekspertīzes noteikšanu un sagatavots ierosinājums par personas ievietošanu ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai;
- 3) ir sagatavots ierosinājums ievietot psihiatriskajā slimnīcā personu, pret kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētajos gadījumos par aizdomās turētā vai apsūdzētā aizturēšanas faktu nekavējoties paziņo procesa virzītāja iestādei un tā ne vēlāk kā 12 stundu laikā nodrošina aizturētās personas nogādāšanu pie procesa virzītāja. Ja procesa virzītājs sagatavo ierosinājumu par tāda drošības līdzekļa piemērošanu, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, personu nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā no faktiskās aizturēšanas brīža nogādā pie izmeklēšanas tiesneša.

(4) Šā panta otrajā daļā minētajos gadījumos aizturētā persona nekavējoties, bet ne vēlāk kā 12 stundu laikā nogādājama pie izmeklēšanas tiesneša. Ar personu, kura aizturēta šā panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā,

aizturēšanas laikā nedrīkst veikt nekādas izmeklēšanas darbības, izņemot nopratināšanu par apstākļiem, kas ir svarīgi, lai izlemtu jautājumu par piespiedu līdzekļa piemērošanu vai grozīšanu.

(5) Aizturēšanu, kas veikta šajā pantā noteiktajos gadījumos, noformē atbilstoši šā likuma 266.panta prasībām. Ja aizturēšana veikta šā panta pirmajā daļā paredzētajā gadījumā, aizturēšanas protokolā norāda arī to, kas izsludinājis personas meklēšanu. Ja aizturēšana veikta šā panta otrās daļas 1.punktā minētajā gadījumā un aizturētā persona iepriekš ir aizturēta šā likuma 264.panta kārtībā, atkārtots aizturēšanas protokols nav jāraksta, bet protokolā, kas sastādīts par aizturēšanu šā likuma 264.panta kārtībā, iekļaujama norāde par to, no kura brīža persona uzskatāma par aizturētu šā panta kārtībā.

(17.05.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

271.pants. Apcietinājums

(1) Apcietinājums ir personas brīvības atņemšana, ko ar izmeklēšanas tiesneša lēmumu vai tiesas nolēmumu likumā paredzētos gadījumos var piemērot aizdomās turētajam vai apsūdzētajam pirms galīgā nolēmuma spēkā stāšanās konkrētajā kriminālprocesā, ja apcietināšanai ir pamats.

(2) Apcietinājuma piemērošana ir pamats personas tiesību ierobežošanai un ļauj turēt personu izmeklēšanas cietumā vai speciāli aprīkotās policijas telpās.

(3) Izmeklēšanas tiesnesis vai tiesa, izvērtējot izmeklētāja vai prokurora ierosinājumu un uzklusot apcietinātā viedokli, kā arī ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu un apcietināšanas iemeslus, apcietinātajam papildus var noteikt tikšanās, izņemot tikšanos ar aizstāvi vai ārvalstnieka valsts diplomātiskās vai konsulārās pārstāvniecības pārstāvi, un sazināšanās ierobežojumus.

(4) Apcietinājumā turēšanas kārtību nosaka īpašs likums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

272.pants. Apcietināšanas pamats

(1) Apcietinājumu var piemērot tikai tad, ja kriminālprocesā iegūtās konkrētās ziņas par faktiem rada pamatotas aizdomas, ka persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, par kuru likums paredz brīvības atņemšanas sodu, un cita drošības līdzekļa piemērošana nevar nodrošināt, ka persona neizdarīs jaunu noziedzīgu nodarījumu, netraucēs vai neizvairīsies no pirmstiesas kriminālprocesa, tiesas vai sprieduma izpildīšanas.

(2) Personai, kura tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta sevišķi smaga nozieguma izdarīšanā, apcietinājumu var piemērot arī tad, ja:

1) noziegums bijis vērst pret personas dzīvību vai pret nepilngadīgo vai personu, kura bija vai ir materiālā vai citādā atkarībā no aizdomās turētā vai apsūdzētā, vai personu, kura vecuma, slimības vai citu iemeslu dēļ nav varējusi savas intereses aizsargāt;

2) persona ir noziedzīgas organizētas grupas dalībnieks;

3) konstatēts viens no šā likuma 264.panta otrās daļas 1. vai 2.punktā minētajiem nosacījumiem;

4) personai nav pastāvīgas dzīvesvietas Latvijā.

(3) Apcietinājumu var piemērot personai, kura tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta par pārbaudes laikā izdarītu tīšu noziegumu.

(4) Pamats apcietinājumam var būt tiesas spriedums par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, par kuru piespriests brīvības atņemšanas sods.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

273.pants. Apcietinājuma piemērošanas pamati nepilngadīgajiem, grūtniecēm un sievietēm pēcdzemdību periodā

(1) Uz nepilngadīgajiem, grūtniecēm un sievietēm pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, bet, ja sieviete baro bērnu ar krūti, — visā barošanas laikā attiecas šā likuma 272.panta noteikumi ar izņēmumiem, kas noteikti šajā pantā.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētajai personai, ja tā tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta kriminālpārkāpuma izdarīšanā, apcietinājumu nepiemēro.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētajai personai, ja tā tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta noziegumā, kas izdarīts aiz neuzmanības, apcietinājumu nepiemēro, izņemot gadījumu, kad šī persona, atrodoties apreibinošu vielu ietekmē, veikusi darbības, kuru rezultātā ir iestājusies citas personas nāve.

(4) Ja šā panta pirmajā daļā minētā persona tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta tīša mazāk smaga nozieguma izdarīšanā, apcietinājumu var piemērot vienīgi tad, ja ir viens no šādiem apstākļiem:

1) persona pārkāpusi cita drošības līdzekļa vai audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa — ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē — noteikumus;

2) persona noziegumu izdarījusi, būdama aizdomās turētā vai apsūdzētā smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanā.

(20.12.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

274.pants. Apcietinājuma piemērošanas kārtība

(1) Par apcietinājuma piemērošanu pirmstiesas procesā un līdz iztiesāšanas uzsākšanai pirmās instances tiesā lemj izmeklēšanas tiesnesis, izskatot procesa virzītāja, bet līdz iztiesāšanas uzsākšanai — prokurora ierosinājumu, uzklusot attiecīgās personas viedokli, izskatot lietas materiālus un izvērtējot apcietināšanas iemeslus un pamatu.

(2) Ierosinājuma izskatīšanā piedalās tā iesniedzējs, persona, par kuras apcietināšanu tiek lemts, šīs personas aizstāvis un pārstāvis. Ierosinājuma izskatīšanā var piedalīties uzraugošais prokurors. Ierosinājumu drīkst izskatīt bez tās personas klātbūtnes, par kuras apcietināšanu tiek lemts, ja saskaņā ar ārsta atzinumu tās piedalīšanās nav pieļaujama un ja attiecīgajā procesuālajā darbībā piedalās personas aizstāvis.

(3) Ja ierosinājuma iesniedzējs var pierādīt, ka attiecīgā persona izvairās vai slēpjas no izmeklēšanas, kriminālvajāšanas, vai ja persona ir aizturēta vai apcietināta ārvalstī, jautājumu var izlemt tās prombūtnē. Juridiskās palīdzības sniegšanai uzaicinātā aizstāvja piedalīšanās ir obligāta.

(4) Izmeklēšanas tiesnesis slēgtā tiesas sēdē, kuras gaita tiek fiksēta protokolā, pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) atteikt apcietinājuma piemērošanu;

2) atteikt apcietinājuma piemērošanu, bet piemērot mājas arestu;

3) atteikt apcietinājuma piemērošanu, bet piemērot ievietošanu sociālās korekcijas izglītības iestādē;

4) piemērot apcietinājumu;

5) piemērot apcietinājumu un noteikt personas meklēšanu.

(4¹) Ja izmeklēšanas tiesnesis šā likuma 41.panta otrajā daļā paredzētajos gadījumos atceļ agrāk piemēroto apcietinājumu vai atsaka piemērot apcietinājumu, viņš pats lemj par cita drošības līdzekļa piemērošanu.

(5) Izmeklēšanas tiesnesis lēmumā pamato apcietinājuma vai cita drošības līdzekļa piemērošanu ar konkrētiem, uz lietas materiāliem balstītiem apsvērumiem.

(6) Ja izmeklēšanas tiesnesis nepiekrīt procesa virzītāja ierosinājumam un atsaka apcietinājuma piemērošanu, viņš lēmumā norāda arī atteikuma motīvus.

(7) Pēc izmeklēšanas tiesneša lēmuma pasludināšanas tiesa klātesošajām personām nekavējoties izsniedz pilna lēmuma kopiju vai lēmuma ievaddaļas un rezolutīvās daļas kopiju un 24 stundu laikā — pilna lēmuma kopiju. Aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, kas neprot valodu, kurā uzrakstīts lēmums, tiesa bez novilcināšanas nodrošina pilna lēmuma rakstveida tulkojumu viņam saprotamā valodā. Piemērojot ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, tiesa personai nekavējoties sniedz informāciju par maksimālo mēnešu skaitu, uz kādu personai var tikt ierobežota brīvība pirmstiesas procesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 14.01.2010. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

275.pants. Apcietinājuma aizstāšana ar drošības naudu

(1) Ja izmeklēšanas tiesnesis vai augstāka līmeņa tiesas tiesnesis konstatē, ka ir šā likuma 272.pantā norādītais pamats apcietinājuma piemērošanai, taču pastāv arī apstākļi, kas liecina par iespēju piemērot drošības naudu, un ja to lūdz persona, kura īsteno aizstāvību, tiesnesis var noteikt apcietinājuma termiņu uz vienu mēnesi, vienlaikus nosakot, ka apcietinājumu var atcelt, ja persona šajā laikā samaksās tiesneša noteikto drošības naudu. Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis ir tiesīgs aizstāt apcietinājumu ar drošības naudu tikai tad, ja aizstāvība to izmeklēšanas tiesnesim lūgusi.

(2) Ja viena mēneša laikā drošības naudu samaksā un izmeklēšanas tiesnesim iesniedz samaksu apliecinājošu dokumentu, kā arī rakstveida paziņojumu par iemaksātās naudas izcelsmi, kas satur informāciju par personām, kuras piešķirušas līdzekļus drošības naudas iemaksai, un piešķirtās naudas apmēru, tiesnesis pieņem lēmumu par drošības līdzekļa maiņu. Uz šā lēmuma pamata personu nekavējoties atbrīvo no apcietinājuma.

(3) Ja drošības naudu nesamaksā, jautājums par apcietinājuma termiņa pagarināšanu tiek izlemts šā likuma 274.pantā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

276.pants. Apcietinājuma piemērošana pēc iztiesāšanas uzsākšanas

Pēc iztiesāšanas uzsākšanas apcietinājumu pēc savas iniciatīvas vai pēc prokurora ierosinājuma piemēro tiesa, kas izskata lietu, ievērojot šā likuma 272. — 275.panta noteikumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

277.pants. Apcietinājuma termiņi

(1) Personu var turēt apcietinājumā tikai tik ilgi, cik nepieciešams procesa normālas norises nodrošināšanai, bet ne ilgāk, kā par lēmumā par šīs personas atzīšanu par aizdomās turēto vai saukšanu pie kriminālatbildības norādīto noziedzīgo nodarījumu pieļauj šis likums.

(2) Apcietinājuma kopējā termiņā ieskaitāms laiks, ko persona pavadījusi aizturēšanā, apcietinājumā vai citā ar brīvības atņemšanu saistīta piespiedu līdzekļa izpildes vietā, bet netiek ieskaitīts laiks, ko persona pavadījusi apcietinājumā citā valstī sakarā ar kriminālprocesa nodošanu vai šīs personas izdošanu.

(3) Pirmstiesas procesa apcietinājuma termiņā ieskaitāms šā panta otrajā daļā minētais laiks līdz lietas nodošanai tiesas kancelejā, bet iztiesāšanas laikā apcietinājuma termiņš skaitāms līdz pirmās instances tiesas pilna nolēmuma sastādīšanai. Ja apelācijas vai kasācijas instances tiesa atcēlusi notiesājošu spriedumu un nosūtījusi lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā, apcietinājuma termiņā ieskaitāms arī laiks no apelācijas vai kasācijas instances tiesas nolēmuma pasludināšanas brīža līdz pirmās instances tiesas pilna nolēmuma sastādīšanai.

(4) Personai, kuru tur aizdomās vai apsūdz kriminālpārkāpuma izdarīšanā, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt 30 dienas, no kurām pirmstiesas procesā personu atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par 20 dienām.

(5) Personai, kuru tur aizdomās vai apsūdz mazāk smaga nozieguma izdarīšanā, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt deviņus mēnešus, no kuriem pirmstiesas procesā personu atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par četriem mēnešiem.

(5¹) Personai, kuru tur aizdomās vai apsūdz mazāk smaga nozieguma izdarīšanā pret dzimumneaizskaramību un tikumību, ja tas izdarīts pret nepilngadīgo, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt 12 mēnešus, no kuriem pirmstiesas procesā personu atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par sešiem mēnešiem. Izmeklēšanas tiesnesis pirmstiesas procesā un augstāka līmeņa tiesas tiesnesis iztiesāšanas laikā katrs var pagarināt termiņu vēl par vienu mēnesi, ja procesa virzītājs nav pieļāvis neattaisnotu vilcināšanos vai ja persona, kura īsteno aizstāvību, ir tīši vilcinājusi procesa norisi, vai ja procesa ātrāka pabeigšana nav bijusi iespējama tā īpašas sarežģītības dēļ.

(6) Personu, kuru tur aizdomās vai apsūdz smaga nozieguma izdarīšanā, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt 12 mēnešus, no kuriem pirmstiesas procesā personu atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par sešiem mēnešiem. Izmeklēšanas tiesnesis pirmstiesas procesā un augstāka līmeņa tiesas tiesnesis iztiesāšanas laikā katrs var pagarināt termiņu vēl par trim mēnešiem, ja procesa virzītājs nav pieļāvis neattaisnotu vilcināšanos vai ja persona, kura

īsteno aizstāvību, ir tīši vilcinājusi procesa norisi, vai ja procesa ātrāka pabeigšana nav bijusi iespējama tā īpašas sarežģītības dēļ.

(7) Personai, kuru tur aizdomās vai apsūdz sevišķi smaga nozieguma izdarīšanā, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt 24 mēnešus, no kuriem pirmstiesas procesā personu atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par 15 mēnešiem. Izmeklēšanas tiesnesis pirmstiesas procesā un augstāka līmeņa tiesas tiesnesis iztiesāšanas laikā katrs var pagarināt termiņu vēl par trim mēnešiem, ja procesa virzītājs nav pieļāvis neattaisnotu vilcināšanos vai ja persona, kura īsteno aizstāvību, ir tīši vilcinājusi procesa norisi, vai ja procesa ātrāka pabeigšana nav bijusi iespējama tā īpašas sarežģītības dēļ. Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis šo termiņu var pagarināt vēl par trim mēnešiem, ja procesa virzītājs nav pieļāvis neattaisnotu vilcināšanos un ar cita drošības līdzekļa piemērošanu nevar garantēt sabiedrības drošību.

(8) Jautājumu par apcietinājuma termiņa pagarināšanu augstāka līmeņa tiesas tiesnesis izskata slēgtā tiesas sēdē, dodot iespēju paust savu viedokli personai, par kuras apcietinājumu tiek lemts, tās aizstāvim un pārstāvim, kā arī prokuroram. Lēmums nav pārsūdzams.

(9) Ja kriminālprocesa laikā persona, kurai piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, izdarījusi jaunu noziedzīgu nodarījumu, par kuru likumā paredzēts brīvības atņemšanas sods, tai kā drošības līdzekli var piemērot apcietinājumu. Šādos gadījumos apcietinājuma termiņu nosaka kā par jaunu noziedzīgu nodarījumu.

(10) Apcietinātā persona nekavējoties jāatbrīvo, ja apcietinājuma termiņš pārsniedz Krimināllikumā noteikto maksimālo brīvības atņemšanas soda termiņu, ko tiesa var piespriest par noziedzīgu nodarījumu, kura izdarīšanā šī persona apsūdzēta, bet pēc notiesājoša sprieduma — ja beidzies tiesas piespriestais sods.

(11) Ja procesuālais lēmums ietekmē apcietinājumā turēšanas termiņu, procesa virzītājs par to informē iestādi, kurā persona tiek turēta apcietinājumā, un personu, kurai piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 19.01.2006., 12.03.2009., 24.05.2012., 20.12.2012. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

278.pants. Apcietinājuma termiņi nepilngadīgajiem

(1) Nepilngadīgajam, kuram apcietinājums piemērots, ievērojot šā likuma 273.panta ceturtais daļas noteikums, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt 30 dienas, no kurām pirmstiesas procesā nepilngadīgo atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par 20 dienām.

(2) Nepilngadīgajam, kuram apcietinājums piemērots, ievērojot šā likuma 273.panta trešās daļas noteikums, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt trīs mēnešus, no kuriem pirmstiesas procesā nepilngadīgo atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par diviem mēnešiem.

(3) Nepilngadīgajam, kuru tur aizdomās vai apsūdz smaga nozieguma izdarīšanā, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus, no kuriem pirmstiesas procesā nepilngadīgo atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par trim mēnešiem. Izmeklēšanas tiesnesis pirmstiesas procesā un augstāka līmeņa tiesas tiesnesis iztiesāšanas laikā katrs var pagarināt termiņu vēl par vienu mēnesi, ja procesa virzītājs nav pieļāvis neattaisnotu vilcināšanos vai persona, kura īsteno aizstāvību, ir tīši vilcinājusi procesa norisi, vai procesa ātrāka pabeigšana nav bijusi iespējama tā īpašas sarežģītības dēļ.

(4) Nepilngadīgajam, kuru tur aizdomās vai apsūdz sevišķi smaga nozieguma izdarīšanā, apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt 12 mēnešus, no kuriem pirmstiesas procesā nepilngadīgo atļauts turēt apcietinājumā ne ilgāk par astoņiem mēnešiem. Izmeklēšanas tiesnesis pirmstiesas procesā un augstāka līmeņa tiesas tiesnesis iztiesāšanas laikā katrs var pagarināt termiņu vēl par trim mēnešiem, ja procesa virzītājs nav pieļāvis neattaisnotu vilcināšanos vai persona, kura īsteno aizstāvību, ir tīši vilcinājusi procesa norisi, vai procesa ātrāka pabeigšana nav bijusi iespējama tā īpašas sarežģītības dēļ.

(20.12.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

279.pants. Apcietinājuma termiņi aizdomās turētajiem

(1) Aizdomās turēto līdz saukšanai pie kriminālatbildības drīkst turēt apcietinājumā ne ilgāk par pusi no pirmstiesas procesā pieļautā apcietinājuma termiņa.

(2) Uzraugošais prokurors var atļaut izmeklēšanas iestādei pārsniegt šā panta pirmajā daļā minēto termiņu, taču ne ilgāk kā par pusi no šā likuma 277. un 278.pantā noteiktā atlikušā apcietinājuma termiņa pirmstiesas procesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

280.pants. Atkārtots ierosinājums par apcietinājuma piemērošanu

Ja izmeklēšanas tiesnesis nav piemērojis apcietinājumu, procesa virzītājs var atkārtoti ierosināt šo jautājumu, ja:

- 1) personai celta un izsniegta jauna apsūdzība par smagāka noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;
- 2) persona pārkāpusi piemērotā drošības līdzekļa noteikumus;
- 3) iegūti pierādījumi par mēģinājumiem nelikumīgi ietekmēt liecinošo personu;
- 4) persona ir iznīcinājusi vai mēģinājusi iznīcināt noziedzīga nodarījuma pēdas;
- 5) pirmstiesas kriminālprocesā iegūtie materiāli rada pamatotas aizdomas, ka persona izdarījusi citu tīšu noziedzīgu nodarījumu vai grasās izvairīties no pirmstiesas kriminālprocesa vai tiesas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

281.pants. Kontrole pār apcietinājuma piemērošanu

(1) *(Izslēgta ar 19.01.2006. likumu.)*

(2) Apcietinātā persona, tās pārstāvis vai aizstāvis jebkurā laikā var iesniegt izmeklēšanas tiesnesim vai — pēc iztiesāšanas uzsākšanas — pirmās instances tiesai pieteikumu par apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu. Izmeklēšanas tiesnesis pieteikumu izskata un lēmumu pieņem šā likuma 274.pantā noteiktajā kārtībā, bet tiesa — tiesas sēdē kārtībā, kādā tiek izlemti pieteiktie lūgumi.

(3) Pieteikumu par apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu var noraidīt bez tā izskatīšanas mutvārdu procesā, ja kopš pēdējās apcietinājuma piemērošanas nepieciešamības pārbaudes ir pagājušas mazāk nekā divi mēneši un pieteikums nav pamatots ar ziņām par faktiem, kas izmeklēšanas tiesnesim vai tiesai nebija zināmi, lemjot par apcietinājuma piemērošanu vai iepriekšējā pieteikuma izskatīšanas laikā. Pirmās instances tiesa šādu pieteikumu izskata rakstveida procesā bez procesā iesaistīto personu piedalīšanās.

(4) Ja divu mēnešu laikā par piemēroto apcietinājumu apcietinātā persona, tās pārstāvis vai aizstāvis nav iesniedzis pieteikumu par apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu, tad šādu izvērtēšanu veic izmeklēšanas tiesnesis. Pirmās instances tiesa pēc lietas iztiesāšanas uzsākšanas izvērtēšanu izdara gadījumos, kad iztiesāšana tiek atlikta vai pasludināts pārtraukums uz laiku, ilgāku par diviem mēnešiem.

(5) Pieteikumu par apcietinājuma atcelšanu vai grozīšanu, vai turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu pēc lietas nodošanas apelācijas instances tiesai līdz iztiesāšanas uzsākšanai var iesniegt tikai tad, ja:

- 1) ir radušies tādi veselības vai ģimenes apstākļi, kas var būt par pamatu apcietinājuma atcelšanai vai grozīšanai, un šos faktus apliecina dokumenti;
- 2) lietas iztiesāšanas uzsākšana tiek noteikta uz laiku, kas ir ilgāks par diviem mēnešiem pēc lietas saņemšanas tiesā.

(5¹) Šā panta piektajā daļā minēto pieteikumu izskata apelācijas instances tiesas tiesnesis rakstveida procesā triju darba dienu laikā. Pieteikuma izskatīšana nav pamats noraidījuma pieteikšanai tiesnesim.

(5²) Ja pēc lietas iztiesāšanas uzsākšanas apelācijas instances tiesā lietas iztiesāšana tiek atlikta vai pasludināts pārtraukums uz laiku, ilgāku par diviem mēnešiem, apelācijas instances tiesa vienlaikus izvērtē apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamību.

(6) Šajā pantā paredzētie lēmumi nav pārsūdzami.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

282.pants. Mājas arests

(1) Mājas arests ir personas brīvības atņemšana, ko ar izmeklēšanas tiesneša lēmumu vai tiesas nolēmumu var

piemērot aizdomās turētajam vai apsūdzētajam pirms galīgā nolēmuma spēkā stāšanās konkrētajā kriminālprocesā, ja pastāv pamats apcietinājuma piemērošanai, taču personu īpašu apstākļu dēļ nav vēlams vai nav iespējams turēt apcietinājumā.

(2) Mājas arestā personu var turēt tās pastāvīgajā dzīvesvietā, ja tam piekrīt ar attiecīgo personu kopā dzīvojošās pilngadīgās personas.

(3) Mājas arestu piemēro, sūdzības par tā piemērošanu izskata un kontroli pār tā piemērošanu veic tādā pašā kārtībā kā par apcietinājumu.

(4) Izmeklēšanas tiesnesis vai tiesa, izvērtējot izmeklētāja vai prokurora ierosinājumu un uzklusot mājas arestā turamās personas viedokli, kā arī ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma raksturu, drošības līdzekļa piemērošanas iemeslus un īpašos apstākļus, kāpēc piemērots mājas arests, nosaka:

1) adresi, kurā personai jāuzturas mājas aresta laikā;

2) tikšanās, izņemot tikšanos ar aizstāvi un attiecīgajā adresē dzīvojošām personām, un sazināšanās ierobežojumus;

3) korespondences un sarunu kontroli;

4) apsardzes nepieciešamību noteiktajā adresē, kā arī pārvietojot personu uz procesuālās darbības norises vietu.

(5) Ja nepieciešams, mājas arestā turēto personu var apsargāt, kontroli pār tai noteikto ierobežojumu ievērošanu uzdot policijai, kā arī pakļaut kontrolei ar šo personu kopā dzīvojošo personu korespondenci un sakaru līdzekļus.

(6) Mājas arestam piemērojami apcietinājuma termiņi, un tajā pavadītais laiks uzskatāms par apcietinājumā pavadīto laiku atbilstoši Krimināllikumā noteiktajam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

283.pants. Ievietošana ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai

(1) Aizdomās turēto vai apsūdzēto, kā arī personu, attiecībā uz kuru uzsākts process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, var piespiedu kārtā ievietot ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai, ja lietai nozīmīgu jautājumu atrisināšanai tiesmedicīniskajā vai tiesu psihiatriskajā ekspertīzē nepieciešamie pētījumi izdarāmi tikai ārstnieciskā stacionāra apstākļos.

(2) Personu var ievietot ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša vai tiesas lēmumu tikai tad, ja ir pieņemts arī lēmums par attiecīgās ekspertīzes noteikšanu.

(3) Ievietošanu ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai piemēro, sūdzības par to izskata un kontroli pār tās piemērošanu veic tādā pašā kārtībā kā par apcietinājumu. Personas piedalīšanās ar procesuālo piespiedu līdzekli saistīto jautājumu izlemšanā ir obligāta, izņemot gadījumu, kad saskaņā ar ārsta (eksperta) atzinumu tas nav pieļaujams vai nav ieteicams personas veselības stāvokļa dēļ un attiecīgajā procesuālajā darbībā piedalās personas aizstāvis.

(4) Ārstniecības iestādē ievietotajai personai var piemērot šā likuma 271.panta trešajā daļā paredzētos ierobežojumus.

(5) Lēmumā par personas ievietošanu ārstniecības iestādē var norādīt, ka pēc ekspertīzes izdarīšanas paliek spēkā iepriekš izraudzītais drošības līdzeklis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

284.pants. Atrāsšanās laiks ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai

(1) Piespiedu kārtā ievietotā persona var atrasties ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai nepieciešamo laiku, taču ne ilgāk par attiecīgajai noziedzīgu nodarījumu kategorijai noteikto maksimālo apcietinājuma termiņu pirmstiesas procesā.

(2) Atrašanās laiks ārstniecības iestādē piespiedu ekspertīzes izdarīšanai ieskaitāms apcietinājuma laikā arī tad, ja personai kā drošības līdzeklis nav bijis izraudzīts apcietinājums.

285.pants. Nepilngadīgā ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē

(1) Nepilngadīgā ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē ir personas brīvības atņemšana, ko ar izmeklēšanas tiesneša lēmumu vai tiesas nolēmumu var piemērot pirms galīgā nolēmuma spēkā stāšanās konkrētajā kriminālprocesā, ja aizdomās turēto vai apsūdzēto nepilngadīgo nav nepieciešams turēt apcietinājumā, tomēr nav pietiekamas pārlicības, ka, atrodoties brīvībā, nepilngadīgais izpildīs savus procesuālos pienākumus un neizdarīs jaunus noziedzīgus nodarījumus.

(2) Ievietošana sociālās korekcijas izglītības iestādē notiek tādā pašā kārtībā, ar tiem pašiem nosacījumiem, uz tiem pašiem termiņiem, ar tādu pašu pārsūdzēšanas un kontroles kārtību kā apcietinājuma gadījumā. Sociālās korekcijas izglītības iestādē pavadīto laiku ieskaita kā apcietinājumā pavadīto laiku, skaitot vienu iestādē pavadīto dienu par vienu apcietinājuma dienu.

286.pants. Ar brīvības atņemšanu saistīta piespiedu līdzekļa piemērošanas pārsūdzēšana

(1) Pirmstiesas procesā un līdz iztiesāšanas uzsākšanai pirmās instances tiesā persona, kurai piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts piespiedu līdzeklis, izņemot aizturēšanu, tās pārstāvis vai aizstāvis, kā arī prokurors septiņu dienu laikā pēc tam, kad saņemta par šā piespiedu līdzekļa piemērošanu vai atteikšanos to piemērot pieņemtā lēmuma kopija, var iesniegt sūdzību par izmeklēšanas tiesneša lēmumu. Tiesnesis savu lēmumu kopā ar iesniegto sūdzību ne vēlāk kā nākamajā darba dienā nosūta apgabaltiesai.

(2) Ja ierosinājumu par piespiedu līdzekļa piemērošanu iesniedzis izmeklētājs, bet izmeklēšanas tiesnesis atteicis tā piemērošanu, sūdzību par izmeklēšanas tiesneša lēmumu izmeklētājs var iesniegt tikai ar uzraugošā prokurora piekrišanu.

(3) Ja ar brīvības atņemšanu saistīts piespiedu līdzeklis personai piemērots pēc iztiesāšanas uzsākšanas un nākamā tiesas sēde nav paredzēta tuvāko 14 dienu laikā, šī persona, tās pārstāvis vai aizstāvis triju darba dienu laikā šo lēmumu var pārsūdzēt augstāka līmeņa tiesai, sūdzību iesniedzot tiesai, kas pieņēmusi lēmumu.

(4) Ja ar brīvības atņemšanu saistīts piespiedu līdzeklis piemērots personai tās prombūtnē, šai personai ir tiesības pārsūdzēt attiecīgo lēmumu septiņu dienu laikā no brīža, kad tai kļuva zināms par piespiedu līdzekļa piemērošanu.

(5) Ja ar brīvības atņemšanu saistīts piespiedu līdzeklis piemērots personai, kura neprot valsts valodu, tai nolēmuma pārsūdzēšanai paredzēto termiņu sāk skaitīt no dienas, kad šai personai izsniegts lēmuma rakstveida tulkojums tai saprotamā valodā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

287.pants. Sūdzības izskatīšanas kārtība

(1) Sūdzību par tāda piespiedu līdzekļa piemērošanu, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, vai par atteikšanos to piemērot izskata augstāka līmeņa tiesas tiesnesis slēgtā tiesas sēdē septiņu dienu laikā no attiecīgā lēmuma un sūdzības saņemšanas dienas.

(2) Sūdzību izskata, dodot iespēju personai, kurai piemērots piespiedu līdzeklis, paust savu viedokli, kā arī uzklusot tās pārstāvi vai aizstāvi. Tiesnesis var pieprasīt nepieciešamos lietas materiālus. Ja par piespiedu līdzekli nav lēmusi tiesa, tiek uzklusīts arī procesa virzītājs.

(3) Tiesnesis pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) sūdzību noraidīt un atstāt spēkā pārsūdzēto lēmumu;

2) sūdzību apmierināt, atcelt pārsūdzēto lēmumu un attiecīgi piemērot procesa virzītāja ierosināto piespiedu līdzekli vai atteikt tā piemērošanu.

(4) Tiesnesis savā lēmumā motivē tā pieņemšanu, norādot šajā likumā noteiktos iemeslus un pamatu vai to neesamību. Lēmuma kopiju 24 stundu laikā nosūta personai, par kurai piemēroto drošības līdzekli lemts, personai, kura bija iesniegusi sūdzību, iestādei, kura izpilda lēmumu, kā arī izmeklēšanas tiesnesim, ja pārsūdzēts bija viņa

pieņemtais lēmums. Lēmumu kopā ar sūdzību nosūta procesa virzītājam.

(5) Lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

16.nodaļa. Procesuālās sankcijas

288.pants. Procesuālās sankcijas jēdziens

Procesuālās sankcijas ir piespiedu līdzekļi, kurus procesa virzītājs vai izmeklēšanas tiesnesis var piemērot personai, kura nepilda likumā paredzētos procesuālos pienākumus, traucē procesuālās darbības veikšanu vai izrāda necieņu tiesai.

289.pants. Procesuālās sankcijas piemērošanas pamats

(1) Kriminālprocesā iesaistītajai vai citai personai var piemērot procesuālo sankciju par:

- 1) likumā paredzēto un procesa virzītāja noteikto procesuālo pienākumu nepildīšanu;
- 2) procesuālās darbības norises traucēšanu;
- 3) atkārtotu neierašanos pēc procesa virzītāja uzaicinājuma bez attaisnojoša iemesla;
- 4) nepaziņošanu par nespēju ierasties pēc procesa virzītāja uzaicinājuma, ja tāda iespēja bija;
- 5) kavēšanu kriminālprocesā iesaistītajai personai izpildīt savu procesuālo pienākumu.

(2) Procesuālās sankcijas piemērošana neatbrīvo personu no procesuālā pienākuma izpildīšanas, kā arī neizslēdz iespēju piemērot likumā paredzētos procesuālos piespiedu līdzekļus.

(3) Ja šā panta pirmajā daļā minētās personas rīcībā ir administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma sastāvs, šo personu var saukt pie administratīvās atbildības vai kriminālatbildības.

290.pants. Procesuālo sankciju veidi

(1) Personai, kura pārkāpusi likumā noteikto kārtību, var piemērot šādas procesuālās sankcijas:

- 1) brīdinājumu;
- 2) piespiedu naudu;
- 3) izraidīšanu no tiesas sēžu zāles.

(2) Advokātam un prokuroram var piemērot tikai brīdinājumu, bet pārējos gadījumos par viņu pārkāpumu informē attiecīgi Zvērinātu advokātu padomi vai Ģenerālprokuratūru.

291.pants. Brīdinājums

(1) Personai, kura traucē kriminālprocesā noteikto kārtību vai pāvīši izturas pret savu procesuālo pienākumu izpildi, procesa virzītājs var izteikt brīdinājumu.

(2) Brīdinājumu var izteikt mutvārdos vai rakstveidā.

292.pants. Piespiedu nauda

Personai, kura traucē kriminālprocesā noteikto kārtību vai ignorē procesa virzītāja prasības, var uzlikt piespiedu

naudu līdz vienas Latvijas Republikā noteiktās minimālās mēnešalgas apmēram, ja šajā likumā nav noteikts citādi.

293.pants. Piespiedu naudas piemērošana

(1) Izmeklētājs vai prokurors, kas konstatējis procesuālās kārtības traucēšanu vai procesuālā pienākuma pārkāpumu, raksta par to protokolu un nekavējoties nosūta to izmeklēšanas tiesnesim lēmuma pieņemšanai par piespiedu naudas piemērošanu. Ja pārkāpuma faktu apstiprina dokumenti, tos pievieno protokolam.

(2) Izmeklēšanas tiesnesis pēc protokola saņemšanas tajā pašā dienā pieņem lēmumu un tā kopiju nekavējoties nosūta personai, kurai piespiedu nauda piemērota, kā arī procesa virzītājam, ja piespiedu nauda netiek piemērota.

(3) Ja pārkāpumu konstatē tiesas sēdes laikā, tiesas sēdes priekšsēdētājs formulē pārkāpuma būtību, un tas tiek ierakstīts tiesas sēdes protokolā, paziņo lēmuma par procesuālās sankcijas piemērošanu rezolutīvo daļu un izskaidro sodītajai personai tās tiesības tajā pašā dienā tiesā saņemt visa lēmuma kopiju, kā arī tiesības 10 dienu laikā iesniegt lūgumu par atbrīvošanu no piespiedu naudas samaksas vai par tās apmēra samazināšanu.

(4) Izmeklēšanas tiesneša un tiesas lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

294.pants. Lūguma par atbrīvošanu no piespiedu naudas samaksas vai tās apmēra samazināšanu izskatīšana

(1) Persona, kurai piemērota piespiedu nauda, 10 dienu laikā pēc lēmuma par piespiedu naudas piemērošanu kopijas saņemšanas var lūgt, lai to atbrīvo no piespiedu naudas samaksas vai samazina tās apmēru. Lūgumu par izmeklēšanas tiesneša lēmumu iesniedz rajona (pilsētas) tiesas priekšsēdētājam, bet par tiesas lēmumu — tam pašam tiesas sastāvam, kas uzlika piespiedu naudu.

(2) Lūgumu izskata rakstveida procesā 10 dienu laikā. Pieņemtais lēmums nav pārsūdzams.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

295.pants. Piespiedu naudas izpilde

(1) Ja persona, kurai piemērota piespiedu nauda, nav iesniegusi lūgumu atbrīvot to no piespiedu naudas samaksas vai samazināt tās apmēru vai iesniegtais lūgums noraidīts, tās pienākums ir 10 dienu laikā pēc lēmuma paziņošanas vai lūguma noraidīšanas labprātīgi šo naudu samaksāt.

(2) Labprātīgas lēmuma neizpildīšanas gadījumā to nosūta piespiedu izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

(3) Amatpersonai uzliktā piespiedu nauda jāsamaksā no saviem personiskajiem līdzekļiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

296.pants. Izraidīšana no tiesas sēžu zāles

(1) Personu, kura traucē kārtību tiesas sēdes laikā un neizpilda tiesneša rīkojumu, tiesas sēdes priekšsēdētājs var izraidīt no tiesas sēžu zāles. Par to izdara atzīmi tiesas sēdes protokolā.

(2) Apsūdzēto un cietušo var izraidīt no tiesas sēžu zāles ar tiesas lēmumu, ja viņš atkārtoti būtiski traucē kārtību. Apsūdzētā izraidīšanas gadījumā tiesas sēdi var turpināt, ja tiesa nolemj, ka apsūdzētā piedalīšanās tiesas sēdē nav obligāti nepieciešama, turklāt tikai tik ilgi, kamēr ir pamats uzskatīt, ka apsūdzētais varētu turpināt traucēt kārtību tiesas sēdē.

(3) Vienlaikus ar izraidīšanu no tiesas sēžu zāles personai, izņemot apsūdzēto, var piemērot piespiedu naudu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

297.pants. Izraidīšanas no tiesas sēžu zāles sekas

(1) Ja no tiesas sēžu zāles izraidītajam apsūdzētajam vai cietušajam atļauj turpināt piedalīties tiesas sēdē, tiesas

sēdes priekšsēdētājs iepazīstina šo personu ar procesuālajām darbībām, kas izpildītas tās izraidījuma laikā.

(2) Ja no tiesas sēžu zāles izraidīts apsūdzētais, kuram nav aizstāvja, viņam jānodrošina iespēja piedalīties tiesas debatēs. Visos gadījumos viņam jānodrošina iespēja teikt pēdējo vārdu.

(3) Lēmumu par izraidīšanu no tiesas sēžu zāles var pārsūdzēt tikai reizē ar tiesas pieņemtā galīgā nolēmuma pārsūdzēšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

298.pants. Izraidīšanas no tiesas sēžu zāles pārsūdzēšana

(Izslēgts ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

Ceturrtā sadaļa Speciālā procesuālā aizsardzība

17.nodaļa. Speciālā procesuālā aizsardzība

299.pants. Speciālās procesuālās aizsardzības saturs

Speciālā procesuālā aizsardzība ir cietušo, liecinieku un citu personu, kuras liecina vai liecinājušas kriminālprocesā par smagiem vai sevišķi smagiem noziegumiem, kā arī nepilngadīgo, kas liecina par Krimināllikuma 161., 162. un 174.pantā paredzētajiem noziegumiem, un personu, kuru apdraudējums var ietekmēt minētās personas (turpmāk šajā nodaļā — apdraudētā persona), dzīvības, veselības un citu likumisko interešu aizsardzība.

300.pants. Speciālās procesuālās aizsardzības iemesls un pamats

(1) Personas dzīvības, veselības un mantas reāls apdraudējums, izteikti reāli draudi vai arī ziņas, kas procesa virzītājam dod pietiekamu pamatu uzskatīt, ka apdraudējums var būt reāls sakarā ar šīs personas sniegto liecību, ir speciālās procesuālās aizsardzības iemesls.

(2) Apdraudētās personas, tās pārstāvja vai aizstāvja rakstveida iesniegums, ja tam piekrit apdraudētā persona, un procesa virzītāja ierosinājums ir pamats speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

301.pants. Kārtība, kādā tiek izskatīts iesniegums par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu

(1) Rakstveida iesniegumu par nepieciešamību noteikt speciālo procesuālo aizsardzību iesniedz procesa virzītājam.

(2) Procesā virzītājs:

1) noskaidro, vai pastāv personas speciālās procesuālās aizsardzības iemesls;

2) pārbauda iesniedzēja personas identitāti un citus apstākļus;

3) lemj par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanas nepieciešamību vai saņemtā iesnieguma noraidīšanu.

(3) Ja procesa virzītājs atzīst par nepieciešamu noteikt speciālo procesuālo aizsardzību, viņš savu ierosinājumu iesniedz ģenerālprokuroram lēmuma pieņemšanai par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu.

(4) Lietas iztiesāšanas laikā apdraudētā persona iesniegumu par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu iesniedz tiesai, kas šo iesniegumu pārbauda pati vai uzdod to izdarīt prokuroram.

302.pants. Procesā virzītāja ierosinājums par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu

Procesa virzītājs ierosinājumā par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu norāda:

1) apdraudētās personas vārdu, uzvārdu, personas kodu (ja tā nav, — dzimšanas gadu un datumu), pilsonību, dzīvesvietu un darbavietu, izglītību, ģimenes stāvokli, apgādājamās, ziņas par sodāmību;

2) iesnieguma saturu un saņemšanas datumu;

3) iesnieguma pārbaudes rezultātus un materiālus, kuri apstiprina nepieciešamību noteikt speciālo procesuālo aizsardzību;

4) secinājumu par nepieciešamību noteikt speciālo procesuālo aizsardzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

303.pants. Personas atzīšana par speciāli procesuāli aizsargājamu

(1) Ģenerālprokurors, iepazīties ar iesniegumu, procesa virzītāja ierosinājumu un krimināllietas materiāliem, kā arī, ja nepieciešams, uzklaustījis apdraudēto personu, tās pārstāvi vai aizstāvi, pieņem lēmumu par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu vai ar savu lēmumu atsaka noteikt personai speciālo procesuālo aizsardzību.

(2) Ja persona iesniegumu par nepieciešamību noteikt tai speciālo procesuālo aizsardzību iesniegusi tiesai, lēmumu par šādas aizsardzības noteikšanu pieņem tiesa. Šādu lēmumu tiesa var pieņemt arī pēc savas iniciatīvas, ja iztiesāšanas procesā radusies nepieciešamība speciāli procesuāli aizsargāt personu un šī persona tam piekritusi.

(3) Ja nepieciešams slēpt personas identitāti, ģenerālprokurors lēmumā norāda, ka personas identitātes dati aizstājami ar pseidonīmu.

(4) Ja lēmums paredz personas identitātes slēpšanu, procesa virzītājs visus kriminālprocesā iepriekš uzrakstītos dokumentus, kuros ir fiksēti šīs personas identitātes dati, pārraksta, mainot tikai personas identitātes datus, kā to paredz lēmums. Dokumentu oriģinālus izņem no krimināllietas un glabā kopā ar lēmumu par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu, un ar tiem var iepazīties tikai procesa virzītāji šajā kriminālprocesā un ģenerālprokurora īpaši pilnvarots prokurors.

304.pants. Lēmums par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu vai atteikumu to noteikt

(1) Lēmumu par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu pieņem pēc iespējas nekavējoties, bet ne vēlāk kā 10 dienu laikā.

(2) Lēmumā norāda institūciju un amatpersonu, kurai uzdota lēmuma izpilde, kā arī var norādīt piemērojamās aizsardzības pasākumus.

(3) Šā panta pirmajā daļā minēto lēmumu nepievieno krimināllietai, bet tai pievieno uzziņu par šāda lēmuma pieņemšanu.

(4) Pieņemot lēmumu par atteikšanos atzīt personu par speciāli procesuāli aizsargājamu, norāda atteikuma motivāciju.

305.pants. Lēmuma par speciālo procesuālo aizsardzību izpilde

(1) Pēc lēmuma pieņemšanas procesa virzītājs:

1) iepazīstina aizsargājamo personu ar pieņemto lēmumu;

2) izskaidro tiesības pārsūdzēt šo lēmumu;

3) izskaidro aizsargājamās personas tiesības un pienākumus;

4) informē aizsargājamo personu, kurai personas identitātes dati aizstāti ar pseidonīmu, par tā lietošanu procesuālajos dokumentos un par to, ka atbildība, darbojoties ar pseidonīmu, ir tādi pati kā darbojoties ar saviem identitātes datiem. Persona par to parakstās un sniedz sava pseidonīma paraksta paraugu.

(2) Ja personas speciālo procesuālo aizsardzību nodrošina tikai ar šā likuma 308. un 309.pantā minētajiem kriminālprocesuālajiem līdzekļiem, lēmumu izpilda procesa virzītājs šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(3) Ja personas speciālo procesuālo aizsardzību nodrošina arī ar īpašā likumā minētajiem pasākumiem, procesa virzītājs lēmumu nosūta izpildei speciālās aizsardzības iestādei un tā izpilde notiek īpašā likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Nododot krimināllietu no viena procesa virzītāja otram, procesa virzītājs, kura lietvedībā atrodas krimināllieta, iepazīstina jauno procesa virzītāju ar lēmumu un materiāliem par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu.

(5) Lēmums par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu, personas iesniegums, tā pārbaudes materiāli, procesa virzītāja ierosinājums un citi materiāli, kas attiecas uz speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu un īstenošanu, netiek pievienoti krimināllietai, bet tiek glabāti saskaņā ar valsts noslēpumu saturošu dokumentu glabāšanas noteikumiem.

306.pants. Aizstāvja un citu personu tiesības un pienākumi

Aizstāvim un citām personām, kuras piedalās kriminālprocesā un kurām sakarā ar savu procesuālo pienākumu izpildi ir zināms par speciālās procesuālās aizsardzības noteikšanu, nav tiesību izpaust ziņas par speciāli procesuāli aizsargājamo personu un tās aizsardzības pasākumiem.

307.pants. Aizsargājamās personas tiesības un pienākumi

Personai, kura atzīta par speciāli procesuāli aizsargājamu, ir īpašā likumā noteiktās aizsargājamās personas tiesības un pienākumi.

308.pants. Procesuālo darbību norises īpatnības pirmstiesas procesā

(1) Personu, kurai noteikta speciālā procesuālā aizsardzība, uz nopratināšanu aicina ar speciālās aizsardzības iestādes starpniecību.

(2) Fiksējot dokumentos procesuālās darbības, kurās piedalās aizsargājamā persona, kurai personas identitātes dati aizstāti ar pseidonīmu, procesa virzītājs šīs personas identitātes datu vietā norāda tikai pseidonīmu. Ja nepieciešams norādīt sūtījumu saņemšanas adresi, norāda speciālās aizsardzības iestādes adresi.

(3) Veicot procesuālās darbības, kurās piedalās vairākas personas un ir nepieciešams novērst speciāli procesuāli aizsargājamās personas identificēšanas iespēju, izmanto tādus tehniskos līdzekļus, kuri neļauj identificēt šo personu. Aizsargājamai personai ir tiesības neatbildēt uz jautājumiem, ja atbildes var dot iespēju noteikt tās identitāti.

(3¹) Amatspersonai, kura veic kriminālprocesā iesaistītās personas aizsardzības pasākumus, nepārkāpjot savas pilnvaras, ir tiesības būt klāt procesuālajās darbībās, kas tiek veiktas ar speciāli procesuāli aizsargājamo personu.

(4) Ar ģenerālprokurora piekrišanu kriminālprocesu pret apsūdzēto, kuram noteikta speciālā procesuālā aizsardzība, var izdalīt atsevišķā lietvedībā.

(5) Uz tiesas sēdi aicināmo personu sarakstā speciāli procesuāli aizsargājamās personas adreses vietā uzrāda speciālās aizsardzības iestādes adresi. Personai, kuras identitātes dati aizstāti ar pseidonīmu, ieraksta tikai tās pseidonīmu un speciālās aizsardzības iestādes adresi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

309.pants. Iztiesāšanas īpatnības

(1) Krimināllietu, kurā persona atzīta par speciāli procesuāli aizsargājamu, izskata slēgtā tiesas sēdē.

(2) Ja nepieciešams, aizsargājamā persona var piedalīties tiesas sēdē, izmantojot tehniskos līdzekļus, pati atrazdamās ārpus tiesas sēžu zāles, ievērojot šā likuma 140.pantā noteikto kārtību.

(3) Personai, kurai kriminālprocesā personas identitātes dati aizstāti ar pseidonīmu, ir tiesības tiesā neliecināt, ja pastāv pamats uzskatīt, ka apdraudēta tās drošība. Šī persona par atteikšanos liecināt tiesā nav saucama pie kriminālatbildības. Šādā gadījumā liecības, ko persona, kurai personas identitātes dati aizstāti ar pseidonīmu, sniegusi

pirmstiesas procesā, tiesas sēdē netiek nolasītas un tās nevar izmantot kā pierādījumu lietā.

(4) Ja persona, kurai kriminālprocesā personas identitātes dati aizstāti ar pseidonīmu, sniedz liecību tiesā, izmantojot tehniskos līdzekļus, lai nepieļautu tās identificēšanas iespēju, drīkst radīt vizuālus vai akustiskus traucējumus, nodrošinot tiesai iespēju redzēt un dzirdēt šo personu bez minētajiem traucējumiem. Aizsargājamai personai ir tiesības neatbildēt uz jautājumiem, ja atbildes var dot iespēju noteikt tās identitāti.

(5) Ja nepieciešams, tiesa var nopratināt personu, kuras identitāte tiek slēpta, atsevišķā telpā, nodrošinot sniegtās liecības dzirdamību tiesas zālē, kā arī iespēju uzdot jautājumus šai personai un dzirdēt atbildes.

(6) Ja tiesas sēdē tiek atklāti tādas personas identitātes dati, kurai kriminālprocesā tie aizstāti ar pseidonīmu, ģenerālprokurors ar savu lēmumu uzdod speciālajai aizsardzības iestādei veikt īpašā likumā noteiktos šīs personas aizsardzības pasākumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

310.pants. Speciālās procesuālās aizsardzības izbeigšana

(1) Personas speciālā procesuālā aizsardzība tiek izbeigta ar ģenerālprokurora vai tiesas lēmumu jebkurā kriminālprocesa brīdī, ja:

- 1) zudis aizsardzības iemesls;
- 2) persona atteikusies no aizsardzības;
- 3) persona ar savu rīcību padarījusi aizsardzību neiespējamu.

(2) Ja aizsargājamā persona atsakās no aizsardzības, tā iesniedz par to rakstveida iesniegumu procesa virzītājam, kas šo iesniegumu nodod izlemšanai šā panta pirmajā daļā minētajām personām.

(3) Lēmums par speciālās procesuālās aizsardzības izbeigšanu glabājas kopā ar citiem materiāliem, kas attiecas uz speciālo procesuālo aizsardzību.

311.pants. Aizsargājamās personas liecību neizmantošana

Ja veicamie pasākumi nevar garantēt aizsargājamās personas drošību, pēc procesa virzītāja ierosinājuma ģenerālprokurors vai tiesa, kas noteica aizsardzību, pieņem lēmumu neizmantojot šīs personas liecības kā pierādījumu krimināllietā.

Piektā sadaļa Procesuālie termiņi un dokumenti

18.nodaļa. Procesuālie termiņi

312.pants. Procesuālais termiņš

Procesuālais termiņš ir šajā likumā paredzētajā kārtībā noteikts periods (vai brīdis), kura laikā (vai kuram iestājoties) kriminālprocesā iesaistītajām personām ir pienākums vai tiesības veikt noteiktas darbības vai atturēties no to veikšanas.

313.pants. Procesuālā termiņa sākums

(1) Ja procesuālais termiņš nosaka kādas procesuālās darbības veikšanu pirms vai pēc citas procesuālās darbības vai sakarā ar šajā likumā noteikta notikuma iestāšanos, vai vienlaikus ar citu procesuālo darbību, tad tas ir saistīts ar noteikto notikumu un uz to neattiecas šā likuma 314.pantā paredzētie termiņu aprēķināšanas noteikumi.

(2) Stundās, dienās vai mēnešos noteikta procesuālā termiņa sākums tiek norādīts šajā likumā, bet, ja tas nav norādīts, par termiņa sākumu uzskatāms brīdis, kad izveidojas tās kriminālprocesuālās attiecības, kuru dēļ termiņš tiek noteikts.

(3) Par kriminālprocesuālo attiecību izveidošanās brīdi uzskatāms brīdis, kad procesā iesaistītā persona ir uzzinājusi vai, ievērojot likumā noteiktu pienācīgā veidā izdarītu paziņojumu, tai bija jāuzzina par konkrētu procesuālo tiesību vai pienākumu rašanos.

(4) Pieņemto nolēmumu pārsūdzēšanai paredzēto procesuālo termiņu sāk skaitīt no nolēmuma pieejamības dienas, bet gadījumos, kad pieejamības diena netiek noteikta, no dienas, kad procesā iesaistītā persona saņēmusi nolēmuma kopiju vai paziņojumu par nolēmuma pieņemšanu.

(5) Gadījumos, kad par procesuālo tiesību vai pienākumu rašanos procesā iesaistītajai personai tiek paziņots pa pastu vai ar ziņneša (kurjera) starpniecību, termiņa sākumu konstatē atbilstoši šā likuma 22.nodaļā noteiktajam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

314.pants. Procesuālo termiņu aprēķināšana

(1) Aprēķinot stundās vai dienās noteikto termiņu, neņem vērā to stundu vai dienu, kurā sākas termiņš. Par termiņa aprēķināšanas sākumu uzskata nākamo stundu vai dienu. Termiņš beidzas, iztekot attiecīgā perioda pēdējai pilnajai stundai, ja termiņš noteikts stundās, vai iztekot pēdējai diennaktij, ja termiņš noteikts dienās.

(2) Mēnešos noteiktais termiņš beidzas pēdējā mēneša attiecīgajā datumā, bet, ja mēnesī attiecīgā datuma nav, — attiecīgā mēneša pēdējā datumā.

(3) Ja termiņa beigas neiekrīt darbdienā, par pēdējo termiņa dienu uzskatāma pirmā nākamā darbdiena.

(4) Ja termiņš attiecas uz personas tiesību atņemšanu vai ierobežošanu, par tā sākumu uzskatāms faktiskais tiesību atņemšanas vai ierobežošanas brīdis, bet par termiņa beigām — likumā vai lēmumā noteiktā termiņa faktiskais izbeigšanās brīdis (stunda vai diena).

315.pants. Procesuālo termiņu darbība laikā

(1) Termiņš ir ievērots, ja procesuālā darbība veikta līdz noteiktā termiņa beigām vai attiecīgais dokuments līdz noteiktā termiņa beigām nodots personai, kurai ir tiesības vai kura ir pilnvarota to saņemt, vai arī dokuments līdz noteiktā termiņa beigām nodots pastā un nodošanas fakts attiecīgi apliecināts.

(2) Termiņš ir ievērots, ja persona, kura atrodas apcietinājumā vai ārstniecības iestādē, attiecīgo dokumentu nodevusi apcietinājuma vietas vai ārstniecības iestādes administrācijai līdz noteiktā termiņa beigām.

(3) Tiesību realizāciju noteicošā termiņa nokavēšana bez dibināta iemesla rada šo tiesību izbeigšanos.

(4) Procesuālo pienākumu izpildi noteicošā termiņa nokavēšana neatbrīvo no pienākuma izpildes, un attiecīgais procesuālais pienākums izpildāms likumā noteiktajā kārtībā.

316.pants. Procesuālā termiņa pagarināšana

(1) Pagarināmi ir tikai tie procesuālie termiņi, attiecībā uz kuriem šajā likumā ir īpaša atruna par to pagarināšanas iespējamību.

(2) Ja šajā likumā nav noteikts citādi, jautājums par termiņa pagarināšanu izlemjams rakstveida procesā ne vēlāk kā piecas dienas pirms attiecīgā termiņa beigām, pamatojoties uz procesa virzītāja vai ieinteresētās personas iesniegumu un uzrādītajiem materiāliem, kas iesniegti ne vēlāk kā septiņas dienas pirms termiņa beigām.

(3) Izskatot iesniegumu par termiņa pagarināšanu, pieņem lēmumu par termiņa pagarināšanu vai par atteikšanos pagarināt termiņu.

(4) Lēmumā par termiņa pagarināšanu vai par atteikšanos pagarināt termiņu norādāms pamatojums, kāpēc termiņš tiek vai netiek pagarināts. Šajā lēmumā norādāms laiks, uz kādu termiņš tiek pagarināts, vai laiks, līdz kuram tas tiek pagarināts.

(5) Pagarinot termiņus, ievēro šā likuma 314.pantā noteikto procesuālo termiņu aprēķināšanas kārtību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

317.pants. Nokavēta procesuālā termiņa atjaunošana

(1) leinteresētajai personai, kura attaisnojoša iemesla dēļ nokavējusi tiesību realizācijai noteikto termiņu, ir tiesības iesniegt iesniegumu par šā termiņa atjaunošanu. Iesniegumā norādāmi iemesli, kāpēc termiņš nokavēts, un tam pievienojami dokumenti, kas apliecina termiņa nokavējuma attaisnojumu.

(2) leinteresētās personas iesniegumu par nokavēta termiņa atjaunošanu, izņemot lūgumu par sūdzības iesniegšanas termiņa atjaunošanu, procesa virzītājs izskata nākamo triju darba dienu laikā. Ja jautājuma izlemšana nav iespējama bez papildu paskaidrojumu saņemšanas no iesniedzēja vai citām personām, kā arī ja to lūdzis iesniedzējs, iesniegumu par termiņa atjaunošanu izskata iesniedzēja un citu uzaicināto personu klātbūtnē.

(3) Izskatot iesniegumu par termiņa atjaunošanu, procesa virzītājs var pieņemt lēmumu par nokavēta termiņa atjaunošanu vai par atteikšanos atjaunot nokavētu termiņu.

(4) Lēmumam par nokavēta termiņa atjaunošanu vai par atteikšanos atjaunot nokavētu termiņu jābūt motivētam, un tas nekavējoties jāpaziņo iesniedzējam.

(5) Procesā virzītājs, saņēmis iesniegumu par nokavēta termiņa atjaunošanu, saskaņā ar iesniedzēja lūgumu vai pats pēc savas iniciatīvas līdz jautājuma izlemšanai par nokavēta termiņa atjaunošanu var apturēt tāda nolēmuma izpildi, kura pārsūdzēšanas termiņu tiek lūgts atjaunot.

(6) Iesniegumus par nokavētu termiņu atjaunošanu sakarā ar izmeklēšanas tiesneša kompetencē esošu lēmumu pieņemšanu pirmstiesas procesa laikā izskata izmeklēšanas tiesnesis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

19.nodaļa. Nolēmumi

318.pants. Lēmumi pirmstiesas procesā

(1) Pirmstiesas procesā procesa virzītājs pieņem un rakstveidā noformē motivētus lēmumus par:

- 1) kriminālprocesa turpmāko virzību;
- 2) personas atzīšanu par aizdomās turētu;
- 3) *(izslēgts ar 18.02.2016. likumu);*
- 4) personas saukšanu pie kriminālatbildības;
- 5) piespiedu līdzekļa piemērošanu;
- 6) pirmstiesas procesa pabeigšanu.

(2) Procesā virzītājs pieņem motivētu lēmumu arī citos šajā likumā noteiktajos gadījumos, bet, ja nepieciešams, var pieņemt lēmumu par jebkuru procesā nozīmīgu jautājumu.

(3) Amatspersonas, kuras veic kriminālprocesu, bet nav procesa virzītāji, pieņem motivētus lēmumus savas kompetences jautājumos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

319.pants. Tiesas nolēmumi

(1) Tiesas nolēmumi ir tiesas spriedumi un lēmumi.

(2) Tiesas spriedums ir tiesas nolēmums par apsūdzētā vainu vai nevainīgumu, soda piemērošanu vai nepiemērošanu, kā arī attaisnošanu vai atbrīvošanu no soda.

(3) Tiesa pieņem lēmumu par jautājumiem, kas jāizlemj, sagatavojot krimināllietu izskatīšanai tiesas sēdē, lietas iztiesāšanas gaitā un nododot spriedumu izpildei.

(4) Tiesas spriedumus, bet likumā noteiktajos gadījumos arī lēmumus noformē rakstveidā.

320.pants. Nolēmuma struktūra

(1) Rakstveidā noformēts nolēmums sastāv no ievada, aprakstošās, motīvu un rezolutīvās daļas.

(2) Nolēmuma ievadā norāda tā pieņemšanas vietu un laiku, iestādi un to amatpersonu, kura pieņem nolēmumu, un tiesisko jautājumu, par kuru nolēmums pieņemts.

(3) Aprakstošajā daļā norāda procesā noskaidroto apstākļu būtību, kas ir pamatā nolēmuma pieņemšanai.

(4) Motīvu daļā norāda atsauci uz likumu, saskaņā ar kuru nolēmums pieņemts, un pamato izdarīto secinājumu.

(5) Rezolutīvajā daļā norāda secinājumu par izskatāmo jautājumu, pieņemto nolēmumu un tā pārsūdzēšanas kārtību un termiņus.

(5¹) Nolēmumā neietver informāciju, kas ir valsts noslēpuma objekts. Ja informācija, kas ir valsts noslēpuma objekts, ir pierādījums kriminālprocesā, nolēmumā norāda, ka šī informācija ir izvērtēta.

(6) Šajā likumā paredzētajos gadījumos procesa virzītājs lēmumu var uzrakstīt rezolūcijas veidā. Šādos gadījumos norāda pieņemto nolēmumu, likuma pantu, saskaņā ar kuru tas pieņemts, amatpersonu, kas pieņēma lēmumu, un lēmuma pieņemšanas datumu.

(7) Amatpersona, kura pilnvarota veikt kriminālprocesu, savu lēmumu, ar kuru tā atļauj vai piekrīt veikt konkrētu procesuālo darbību vai apstiprina tās veikšanu, noformē rezolūcijas veidā.

(8) Rezolūcijas veidā rakstāmos lēmumus, ja tie nav pārsūdzami, ieraksta tikai kriminālprocesa reģistrā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

321.pants. Iepazīstināšana ar nolēmumu vai kopijas izsniegšana

(1) Personu, kura iesaistīta kriminālprocesā un kuras tiesības un intereses skar pieņemtais nolēmums, tās aizstāvi un pārstāvi, kā arī personu, uz kuras iesnieguma, pieteikuma vai lūguma pamata nolēmums pieņemts, iepazīstina ar nolēmumu pirms tā izpildes uzsākšanas, ja izpilde notiek ar attiecīgās personas piedalīšanos.

(2) Likumā noteiktajos gadījumos iepazīstināšana ar pirmstiesas procesā pieņemtajiem lēmumiem notiek tikai pēc konkrētās izmeklēšanas darbības pabeigšanas vai pabeidzot pirmstiesas procesu.

(3) Tiesas sprieduma vai lēmuma, ar kuru tiek pabeigta tiesvedība, kopiju ne vēlāk kā nākamajā dienā pēc tā pilna teksta sagatavošanas nosūta apsūdzētajam, kurš ir apcietinājumā, mājas arestā vai sociālās korekcijas izglītības iestādē.

(4) Likumā noteiktajos gadījumos, paziņojot personai par pieņemto nolēmumu, tā kopiju vai paziņojumu par pieņemto nolēmumu var nosūtīt uz personas norādīto sūtījumu saņemšanas pasta vai elektronisko adresi.

(5) Ja nolēmuma kopija vai paziņojums par pieņemto nolēmumu personai nogādāts pa pastu, uzskatāms, ka par nolēmumu personai ir paziņots septītajā dienā pēc tā kopijas vai paziņojuma nodošanas pastā. Ja nolēmuma kopija vai paziņojums par pieņemto nolēmumu personai nogādāts pa elektronisko pastu, uzskatāms, ka par nolēmumu personai ir paziņots otrajā darba dienā pēc tā kopijas vai paziņojuma nosūtīšanas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

321.¹ pants. Tiesas nolēmuma pieejamības diena

(1) Tiesas sprieduma vai lēmuma, ar kuru tiek pabeigta tiesvedība, pieejamības diena ir diena, kad spriedums vai lēmums vai sprieduma vai lēmuma tulkojums ir saņemams tiesas kancelejā.

(2) Cietušajam tiesa nodrošina iespēju iepazīties ar nolēmumu, izmantojot tulka palīdzību. Ja cietušais, kurš neprot valsts valodu un kura pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstī, ir pieteicis lūgumu saņemt nolēmuma rakstveida tulkojumu, procesa virzītājs nosūta cietušajam minētā nolēmuma rakstveida tulkojumu.

(3) Apsūdzētajam tiesa nodrošina nolēmuma rakstveida tulkojumu viņam saprotamā valodā bez novilcināšanas. Rakstveida tulkojumu nenodrošina, ja:

- 1) notiesājošs spriedums taisīts lietā, kura pirmās instances tiesā izskatīta, neizdarot pierādījumu pārbaudi;
- 2) notiesājošs spriedums taisīts cietušā un apsūdzētā izlīguma gadījumā;
- 3) notiesājošs spriedums taisīts vienošanās procesā;
- 4) tiek taisīts kasācijas instances tiesas lēmums.

(4) Apsūdzētajam, kuram šā panta trešajā daļā minētajos gadījumos nenodrošina nolēmuma rakstveida tulkojumu viņam saprotamā valodā, tiesa nodrošina iespēju iepazīties ar nolēmumu, izmantojot tulka palīdzību. Personām, kurām piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, iespēju iepazīties ar nolēmumu, izmantojot tulka palīdzību, nodrošina attiecīgā ieslodzījuma vieta.

(5) Apsūdzētajam, kurš atrodas apcietinājumā, mājas arestā vai sociālās korekcijas izglītības iestādē, tiesas nolēmuma pieejamības diena ir diena, kad šai personai izsniegts nolēmuma rakstveida tulkojums tai saprotamā valodā vai tā iepazīstināta ar nolēmumu šā panta ceturtajā daļā noteiktajā kārtībā.

(23.05.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

322.pants. Nolēmuma spēkā stāšanās kārtība

(1) Visi procesuālie lēmumi stājas spēkā tūlīt pēc to pieņemšanas, ja vien likumā nav noteikta cita spēkā stāšanās kārtība.

(2) Tiesas spriedumi stājas spēkā šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(3) Spēkā stājies nolēmums ir obligāts un izpildāms visiem.

20.nodaļa. Ierosinājumi

323.pants. Ierosinājums

Procesa virzītājs raksta ierosinājumu, ja kriminālprocesa mērķa sasniegšanai ir jāveic darbības, kuras nav šā procesa virzītāja kompetencē vai kuru veikšanai ir nepieciešams kompetentas personas lēmums.

324.pants. Ierosinājuma izskatīšana

(1) Ierosinājumu izskata amatpersona, kurai kriminālprocesā ir piešķirtas pilnvaras pašai veikt vai ar lēmumu atļaut citam veikt ierosinājumā ieteiktās darbības pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietas vai pēc tās izmeklēšanas vai prokuratūras iestādes atrašanās vietas, kuras lietvedībā ir konkrētais process.

(2) Ja likumā nav noteikts citādi, ierosinājums jāizskata septiņu dienu laikā, ja nepieciešams, pieaicinot ierosinājuma iesniedzēju. Par pieņemto lēmumu vai uzsāktajām darbībām paziņo iesniedzējam ne vēlāk kā triju dienu laikā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

21.nodaļa. Protokoli

325.pants. Procesuālās darbības protokols

(1) Pirmstiesas procesā veiktās izmeklēšanas darbības gaitu, bet likumā noteiktajos gadījumos — arī citas

procesuālās darbības gaitu fiksē šīs darbības protokolā.

(2) Tiesas procesā veiktās procesuālās darbības fiksē tiesas sēdes protokolā.

326.pants. Protokola saturs

(1) Procesuālās darbības protokolā norāda:

- 1) darbības norises vietu un datumu;
- 2) laiku, kad darbība sākta un pabeigta;
- 3) procesuālās darbības veicēja amatu, vārdu un uzvārdu;
- 4) personu — procesuālās darbības dalībnieku vārdu, uzvārdu, personas kodu, bet advokātam — vārdu, uzvārdu, praktizēšanas vietu un procesuālo statusu;
- 5) darbības norises gaitu un konstatētos faktus, ja tādi ir;
- 6) izmantotos zinātniski tehniskos līdzekļus;
- 7) protokolētāja amatu, vārdu un uzvārdu.

(2) Protokolam pievieno priekšmetus un dokumentus, kas iegūti procesuālās darbības gaitā.

(3) Tiesas sēdes protokola saturu nosaka šā likuma 484.pants.

327.pants. Iepazīstināšana ar procesuālās darbības protokolu

(1) Procesuālās darbības veicējs iepazīstina personas, kuras piedalījās attiecīgajā darbībā, ar šīs procesuālās darbības protokola saturu un tā pielikumiem, nolasot, uzrādot vai atskaņojot tos. Personu izteiktos labojumus un papildinājumus fiksē protokolā.

(2) Protokolu kopumā un katru tā lappusi atsevišķi paraksta procesuālās darbības veicējs, protokolētājs un visas personas, kuras piedalījās darbībā. Ja persona atsakās vai fizisku trūkumu vai citu iemeslu dēļ nespēj parakstīties, par to tiek izdarīts ieraksts protokolā, norādot neparakstīšanās iemeslus un motīvus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

22.nodaļa. Pavēstes

328.pants. Pavēste

Pavēste ir dokuments, ar kuru procesa virzītājs uzaicina personu uz izmeklēšanas iestādi, prokuratūru vai tiesu, lai tā piedalītos kriminālprocesā (turpmāk — aicināmā persona). Nepieciešamības gadījumā uzaicināšanai var izmantot citus saziņas veidus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

329.pants. Pavēstes saturs

Pavēstē norāda:

- 1) aicināmās fiziskās personas vārdu, uzvārdu un dzīvesvietu vai citu šīs personas norādītu adresi;
- 2) aicināmās juridiskās personas nosaukumu, juridisko adresi vai citu šīs juridiskās personas norādītu tās pilnvarota pārstāvja adresi;
- 3) izmeklēšanas iestādes, prokuratūras vai tiesas nosaukumu un adresi;

- 4) ierašanās vietu un laiku;
- 5) personas uzaicināšanas iemeslu;
- 6) pavēsti saņēmušās personas pienākumu nodot to aicināmajai personai tās prombūtnes gadījumā;
- 7) neierašanās sekas.

330.pants. Pavēstes nogādāšana

(1) Pirmstiesas kriminālprocesā pavēsti izsniedz ne vēlāk kā divas dienas pirms tajā norādītā ierašanās laika. Ja procesuālā darbība ir neplānota vai nav atliekama, pavēsti var izsniegt tieši pirms ierašanās.

(2) Pirmstiesas kriminālprocesā pavēsti parasti nogādā pa pastu vai ziņnesis (kurjers) uz aicināmās personas norādīto adresi, bet personai, kuru aicina pirmo reizi, — uz dzīvesvietu vai juridisko adresi. Pavēsti var nosūtīt arī uz personas norādīto elektroniskā pasta adresi.

(3) Tiesa pavēsti nosūta vienkāršā pasta sūtījumā vai gadījumos, kad tas iespējams, izsniedz tiesā personiski pret parakstu. Pavēsti var nosūtīt arī uz personas norādīto elektroniskā pasta adresi. Aizstāvim, valsts un pašvaldību iestādēm tiesa pavēsti nosūta elektroniskā pasta sūtījumā.

(4) Ja aicināmā persona norādījusi citu saziņas veidu vai gadījums ir steidzams, personu var uzaicināt, izmantojot arī citus saziņas veidus.

(5) Aicināmajai personai, kura dzīvo ārvalstī vai kuras juridiskā adrese ir ārvalstī, pavēsti nosūta ar Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas starpniecību vai starptautiskajā līgumā noteiktajā kārtībā.

(23.11.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2017.)

331.pants. Pavēstes izsniegšanas kārtība pirmstiesas kriminālprocesā

(1) Pavēsti aicināmajai personai izsniedz personiski pret parakstu. Pavēstes paraksta daļā norāda arī tās saņemšanas laiku.

(2) Ja pavēstes piegādātājs nesastop aicināmo personu tās norādītajā adresē, viņš pavēsti izsniedz citam pilngadīgam ģimenes loceklim, kas dzīvo kopā ar aicināmo personu. Šādā gadījumā pavēstes saņēmējs tās paraksta daļā ieraksta savu vārdu un uzvārdu, kā arī norāda, kādās attiecībās viņš ir ar aicināmo personu. Pavēstes saņēmēja pienākums ir nodot pavēsti aicināmajai personai.

(3) Aicināmās personas prombūtnes gadījumā pavēstes piegādātājs pavēstes paraksta daļā izdara par to atzīmi, kā arī norāda vietu, uz kurieni aizbraukusi aicināmā persona, un laiku, kad gaidāma tās atgriešanās.

(4) Juridiskajai personai adresētu pavēsti izsniedz attiecīgajam tās darbiniekam.

(5) Pavēstes paraksta daļu nogādā atpakaļ procesa virzītājam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 23.11.2016. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2017.)

332.pants. Aicināmās personas pienākums pieņemt pavēsti

(1) Aicināmās personas pienākums ir pieņemt pavēsti.

(2) Ja aicināmā persona atsakās pieņemt pavēsti, piegādātājs par to izdara atzīmi pavēstes paraksta daļā un nogādā to atpakaļ procesa virzītājam.

333.pants. Aicināmās personas pienākums būt sasniedzamai

(1) Personai, kura konkrētajā kriminālprocesā norādījusi procesuālās darbības veicējam savu adresi, ir pienākums būt sasniedzamai šajā adresē.

(2) Ja pavēste nogādāta šajā nodaļā noteiktajā kārtībā, uzskatāms, ka aicināmajai personai ir paziņots par kriminālprocesa norises laiku un vietu.

(3) Ja pavēste aicināmajai personai nogādāta šā likuma 330.pantā noteiktajā kārtībā pa pastu, uzskatāms, ka aicināmajai personai ir paziņots par procesa norises laiku un vietu septītajā dienā pēc pavēstes nodošanas pastā.

(4) Ja pavēste aicināmajai personai nogādāta šā likuma 330.pantā noteiktajā kārtībā pa elektronisko pastu, uzskatāms, ka aicināmajai personai ir paziņots par procesa norises laiku un vietu otrajā darbdiēnā pēc pavēstes nosūtīšanas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 14.01.2010. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

23.nodaļa. Pieteikumi, iesniegumi un lūgumi

(Nodaļas nosaukums ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

333.¹ pants. Pieteikumu, iesniegumu vai lūgumu iesniegšana

(1) Procesā iesaistītā persona savu vai citas personas tiesību un likumīgo interešu nodrošināšanai var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai lūgumu procesa virzītājam vai likumā noteiktajos gadījumos citai amatpersonai, kura pilnvarota veikt kriminālprocesuālu darbību.

(2) Pieteikumu, iesniegumu vai lūgumu izskata neatkarīgi no šā dokumenta nosaukuma, ja vien tā saturā izteikts ar konkrēto kriminālprocesu saistīts priekšlikums, kas ir būtisks kriminālprocesa mērķa sasniegšanai vai personas tiesību un likumīgo interešu nodrošināšanai.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

334.pants. Pieteikumu, iesniegumu un lūgumu izskatīšanas termiņi

(1) Pieteikumu, iesniegumu vai lūgumu izskata un lēmumu par to pieņem tūlīt pēc tā saņemšanas, ja vien šajā likumā nav noteikts citādi.

(2) Ja lēmumu par pieteikumu, iesniegumu vai lūgumu nav iespējams pieņemt tūlīt, tas jāizdara triju darba dienu laikā pēc tā saņemšanas.

(3) Tiesai iesniegtos pieteikumus, iesniegumus vai lūgumus izskata un izlemj iztiesāšanā, ja vien tie nav jāizlemj iepriekš, lai lietu sagatavotu iztiesāšanai.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

335.pants. Pieteikumu, iesniegumu un lūgumu izlemšana

(1) Pieteikums, iesniegums vai lūgums ir apmierināms, ja tas veicina kriminālprocesā nozīmīgu faktu noskaidrošanu, procesā iesaistīto personu un citu personu tiesību un likumīgo interešu nodrošināšanu.

(2) Ja pieteikumu, iesniegumu vai lūgumu apmierina, rakstveida lēmumu var nenoformēt, bet par to rakstveidā paziņo iesniedzējam un nodrošina tā izpildi.

(3) Par pieteikuma, iesnieguma vai lūguma pilnīgu vai daļēju noraidīšanu pieņem motivētu lēmumu, kuru triju darba dienu laikā paziņo iesniedzējam, nosūtot vai izsūdzot viņam tā kopiju.

(4) Lēmumu par pieteikuma, iesnieguma vai lūguma noraidīšanu var pārsūdzēt šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

24.nodaļa. Sūdzības

336.pants. Tiesības iesniegt sūdzību

(1) Sūdzību par kriminālprocesu veicošās amatpersonas rīcību vai nolēmumu var iesniegt procesā iesaistītā persona, kā arī persona, kuras tiesības vai likumīgās intereses ir aizskartas ar konkrēto rīcību vai nolēmumu.

(2) Prokurora iesniegto sūdzību sauc par prokurora protestu.

(3) Procesa virzītāja lēmums ir pārsūdzams, izņemot šajā likumā noteiktos gadījumus.

337.pants. Sūdzības iesniegšana

(1) Sūdzību adresē un iesniedz amatpersonai vai institūcijai, kura ir tiesīga to izlemt. Sūdzību var iesniegt arī amatpersonai, kuras rīcība vai lēmums tiek pārsūdzēts.

(2) Sūdzību nodod izlemšanai:

1) par izmeklēšanas grupas dalībnieka, procesuālā uzdevuma izpildītāja, eksperta vai revidenta rīcību — procesa virzītājam;

2) par izmeklētāja vai izmeklētāja tiešā priekšnieka rīcību vai lēmumiem — uzraugošajam prokuroram;

3) par prokurora rīcību vai lēmumiem — amatā augstākam prokuroram;

4) par izmeklēšanas tiesneša lēmumu — augstāka līmeņa tiesai;

5) par tiesneša rīcību — tiesas priekšsēdētājam;

6) par tiesas vai tiesneša nolēmumu — augstāka līmeņa tiesai.

(3) Ja persona ir pārsūdzējusi šā panta otrās daļas 1.—3.punktā minēto personu rīcību vai lēmumus un nepiekrīt sūdzības izskatītāja — amatā augstāka prokurora pieņemtajam lēmumam, tā var pārsūdzēt šo lēmumu nākamam amatā augstākajam prokuroram, kura lēmums pirmstiesas kriminālprocesā nav pārsūdzams.

(4) Tiesas priekšsēdētājam, izskatot sūdzību, tā jāizlemj pēc būtības. Tiesas priekšsēdētāja pieņemtais lēmums nav pārsūdzams.

(5) Personai, kura saņēmusi sūdzību par savu rīcību vai lēmumu, tā nekavējoties jānodod šā panta otrajā daļā minētajai amatpersonai. Ja persona uzskata sūdzību par pamatotu, tā vienlaikus pārtrauc pārsūdzēto rīcību vai atceļ pārsūdzēto lēmumu un atzīst tā rezultātus par spēkā neesošiem.

(6) Var būt rakstveida un mutvārdu sūdzības. Mutvārdos pieteiktu sūdzību ieraksta protokolā, ko paraksta sūdzības iesniedzējs un persona, kurai sūdzība pieteikta mutvārdos. Mutvārdos pieteiktas sūdzības izlemj tādā pašā kārtībā, kāda noteikta rakstveida sūdzību izlemšanai. Sūdzībai var būt pielikumi, kas attiecas uz tās saturu.

(7) Personai, kura neprot valodu, kādā notiek kriminālprocess, ir tiesības iesniegt sūdzību tajā valodā, kuru tā prot.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 19.01.2006., 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

338.pants. Aizturēto vai apcietināto personu sūdzību nosūtīšana

Aizturēšanas vai apcietinājuma vietas administrācijai pēc aizturētā vai apcietinātā sūdzības saņemšanas tā nekavējoties jānodod amatpersonai, kurai šī sūdzība adresēta.

339.pants. Sūdzību iesniegšanas termiņi

(1) Sūdzības par amatpersonu rīcību un lēmumiem pirmstiesas procesā var iesniegt visā pirmstiesas procesa laikā, ja šajā pantā nav paredzēts cits termiņš.

(2) Izmeklētāja vai prokurora lēmumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā no lēmuma kopijas vai paziņojuma par pieņemto lēmumu saņemšanas dienas. Sūdzību par izmeklētāja vai prokurora rīcību var iesniegt 10 dienu laikā no faktiskās rīcības konstatācijas dienas.

(3) Sūdzības par tiesneša vai tiesas nolēmumiem var iesniegt 10 dienu laikā no nolēmuma pieejamības dienas, ja

šajā likumā nav paredzēts cits termiņš.

(4) Ja sūdzības iesniegšanas termiņš nokavēts attaisnojoša iemesla dēļ, to pēc iesniedzēja lūguma var atjaunot tā institūcija vai amatpersona, kurai ir tiesības izskatīt sūdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 21.10.2010. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

340.pants. Sūdzības atsaukšana

(1) Persona, kas iesniegusi sūdzību, ir tiesīga to atsaukt.

(2) Sūdzību, kas iesniegta tiesai, var atsaukt līdz brīdim, kad tiesa aiziet apspriesties nolēmuma pieņemšanai.

(3) Sūdzību, kas iesniegta apsūdzētā vai cietušā interesēs, var atsaukt tikai ar viņu piekrišanu.

341.pants. Nolēmuma izpildes apturēšana sakarā ar sūdzības iesniegšanu

Šajā likumā noteiktajos gadījumos sūdzības iesniegšana aptur pārsūdzētā nolēmuma izpildi. Pārējos gadījumos lēmuma izpildi var apturēt amatpersona, kura izskata sūdzību, ja šī amatpersona to uzskata par nepieciešamu.

342.pants. Sūdzības izskatīšana

(1) Saņēmis sūdzību, tās saņēmējs triju darba dienu laikā no tās saņemšanas dienas lemj par šīs sūdzības izskatīšanu vai nosūta to pēc piekritības.

(2) Aizliegts uzdot sūdzības izskatīšanu tai pašai personai, kuras rīcība vai nolēmums pārsūdzēts, kā arī amatpersonai, kura apstiprinājusi pārsūdzēto nolēmumu.

(3) Amatpersona, kura izskata sūdzību, var ņemt vērā ne tikai sūdzības motīvus. Ja nepieciešams, tā var pārbaudīt visa pārsūdzētā nolēmuma vai pat visa kriminālprocesa likumību un pamatotību.

(4) Amatpersonai, kura izskata sūdzību, ir pienākums savas kompetences ietvaros nekavējoties veikt pasākumus, lai atjaunotu personām to pārkāptās tiesības un likumiskās intereses.

(5) Ja sūdzības termiņš nokavēts un nav atjaunots, sūdzība netiek izskatīta un par to paziņo iesniedzējam.

(6¹) Ja sūdzības saturs attiecībā uz jau izskatītā sūdzībā norādītajiem tiesiskajiem vai faktiskajiem apstākļiem pēc būtības nav mainījies, sūdzība netiek izskatīta un par to paziņo iesniedzējam.

(6) Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis sūdzību izskata slēgtā tiesas sēdē, klātesot sūdzības iesniedzējam un viņa aizstāvim vai pārstāvim. Tiesas sēdē var piedalīties persona, kuras rīcība vai lēmums pārsūdzēts, vai tās pārstāvis. Minēto personu neierašanās nav šķērslis sūdzības izskatīšanai. Lēmums nav pārsūdzams.

(6¹) Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis sūdzību par izmeklēšanas tiesneša lēmumu izskata rakstveida procesā. Ja nepieciešams, tiesnesis pieprasa lietas materiālus. Lēmums nav pārsūdzams.

(7) Apelācijas un kasācijas sūdzības un protestus izskata šā likuma desmitajā sadaļā noteiktajā kārtībā un termiņos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 19.01.2006., 14.01.2010., 24.05.2012. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

343.pants. Sūdzības izskatīšanas termiņi

(1) Sūdzības, kurām šajā likumā nav paredzēti citi izskatīšanas termiņi, izskata 10 dienu laikā pēc to saņemšanas.

(2) Gadījumos, kad sūdzības pārbaudei nepieciešams iegūt papildu materiālus vai veikt citus pasākumus, pieļaujama sūdzības izskatīšana 30 dienu laikā, paziņojot par to sūdzības iesniedzējam.

(3) Ja sūdzība nav iesniegta valsts valodā, par tās izskatīšanas termiņa sākumu uzskatāma tulkojuma pieejamības diena, un par to paziņo sūdzības iesniedzējam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

344.pants. Sūdzības izlemšana

(1) Sūdzību var apmierināt vai noraidīt.

(2) Apmierinot sūdzību, var:

- 1) pilnīgi vai daļēji atcelt vai grozīt pārsūdzēto nolēmumu;
- 2) pilnīgi vai daļēji izbeigt kriminālprocesu;
- 3) nosūtīt kriminālprocesu jaunai izmeklēšanai;
- 4) atzīt pārsūdzētās rīcības rezultātus par spēkā neesošiem.

(3) Izmeklēšanas tiesnesis un tiesa, apmierinot sūdzību, pieņem šā panta otrās daļas 1. un 4.punktā paredzēto nolēmumu.

(4) Atteikumam apmierināt sūdzību jābūt motivētam.

(5) Amatpersona vai tiesa, kura izlemj sūdzību, nevar atcelt agrāk pieņemto nolēmumu, ja tas var radīt stāvokļa pasliktināšanos personai, kura iesniegusi sūdzību vai kuras interesēs tā iesniegta.

345.pants. Paziņojums par sūdzības izlemšanu

(1) Personai, kura iesniegusi sūdzību, paziņo par sūdzības izlemšanu un tālākas pārsūdzības iespēju un kārtību.

(2) Ja ar pārsūdzēto rīcību vai nolēmumu personai pretlikumīgi nodarīts kaitējums, tai izskaidro tiesības prasīt kaitējuma atlīdzību vai novēršanu un šo tiesību īstenošanas kārtību.

(3) Sūdzību un uz to sniegtās atbildes kopiju, kā arī sūdzības pārbaudes materiālus pievieno krimināllietai.

25.nodaļa. Sūdzības par ģenerālprokurora lēmumiem

346.pants. Ģenerālprokurora lēmuma pārsūdzēšana

Sūdzību par ģenerālprokurora lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar šā likuma 303., 310. un 410.pantu, var iesniegt persona, kuras tiesības vai likumiskās intereses ar konkrēto lēmumu aizskartas, 10 dienu laikā no dienas, kad tai kļuvis zināms par lēmuma pieņemšanu un tā saturs.

347.pants. Sūdzības iesniegšana un izskatīšanas noteikšana

(1) Sūdzību par ģenerālprokurora lēmumu iesniedz Augstākajā tiesā.

(2) Saņēmis sūdzību, Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta priekšsēdētājs nosaka tiesas sastāvu un uzdod vienam no tiesnešiem pārbaudīt sūdzību.

(3) Tiesnesis, kam uzdota sūdzības pārbaude, pieprasa no ģenerālprokurora krimināllietu vai citus materiālus, kas bijuši par pamatu lēmuma pieņemšanai, un nosaka sūdzības izskatīšanas laiku.

(4) Ja nepieciešams, tiesnesis var izprasīt dokumentus un citus materiālus, kā arī izsaukt attiecīgās personas paskaidrojumu sniegšanai.

(5) Tiesnesis paziņo ģenerālprokuroram un sūdzības iesniedzējam par sūdzības izskatīšanas laiku un par viņu pašu

un viņu pārstāvju tiesībām piedalīties tiesas sēdē. Sūdzības iesniedzējam, kas atrodas apcietinājumā, pēc viņa lūguma ir jānodrošina piedalīšanās sūdzības izskatīšanā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

348.pants. Sūdzības izskatīšana

(1) Sūdzību par ģenerālprokurora lēmumu izskata Augstākā tiesa triju tiesnešu sastāvā, piedaloties ģenerālprokuroram un sūdzības iesniedzējam vai viņu pārstāvjiem. Šo personu neierašanās bez attaisnojoša iemesla, ja tām savlaicīgi paziņots par izskatīšanas laiku un vietu, nav šķērslis sūdzības izskatīšanai.

(2) Tiesa, uzklaušījusi sūdzības iesniedzēju un ģenerālprokuroru vai viņu pārstāvjus, aiziet apspriesties un pieņemt lēmumu, ko nolasa tiesas sēdē.

(3) Tiesa var pieņemt vienu no šādiem lēmumiem:

1) atstāt ģenerālprokurora lēmumu negrozītu;

2) grozīt ģenerālprokurora lēmumu;

3) atcelt ģenerālprokurora lēmumu.

(4) Tiesas lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

349.pants. Tiesas rīcība pēc sūdzības izskatīšanas

Pēc lēmuma pieņemšanas tiesa krimināllietu un citus izprasītos materiālus triju darba dienu laikā kopā ar lēmumu nosūta ģenerālprokuroram.

Sestā sadaļa Mantiskie jautājumi kriminālprocesā

26.nodaļa. Ar noziedzīgu nodarījumu radītā kaitējuma atlīdzināšana

350.pants. Kompensācija par cietušajam radīto kaitējumu

(1) Kompensācija ir naudas izteiksmē noteikta samaksa, ko persona, kura ar noziedzīgu nodarījumu radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko zaudējumu.

(2) Kompensācija ir krimināltiesisko attiecību noregulējuma elements, ko apsūdzētais samaksā brīvprātīgi vai uz tiesas nolēmuma pamata.

(3) Ja cietušais uzskata, ka ar kompensāciju nav atlīdzināts viss radītais kaitējums, viņam ir tiesības prasīt tā atlīdzināšanu Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Nosakot atlīdzības apmēru, jāņem vērā kriminālprocesā saņemtā kompensācija.

(4) Pieprasot atlīdzību civiltiesiskā kārtībā, cietušais ir atbrīvots no valsts nodevas.

(5) Nolēmums kriminālprocesā par personas vainu ir saistošs civillietu izspriešanā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

351.pants. Kompensācijas pieteikums

(1) Cietušajam ir tiesības iesniegt pieteikumu par radītā kaitējuma kompensāciju jebkurā kriminālprocesa stadijā līdz tiesas izmeklēšanas uzsākšanai pirmās instances tiesā. Pieteikumā jāpamato par mantisko zaudējumu pieprasītās kompensācijas apmērs, bet kompensācijas apmērs par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām — tikai jānorāda. Pieteikumā var norādīt kredītiestādes vai finanšu iestādes konta numuru, kurā ieskaitāma kaitējuma

kompensācija.

(2) Pieteikumu var iesniegt rakstveidā vai izteikt mutvārdos. Mutvārdu pieteikumu procesa virzītājs ieraksta protokolā.

(3) Pirmstiesas procesa laikā iesniegto pieteikumu un pieprasīto kompensācijas apmēru, kā arī savu viedokli par to prokurors norāda dokumentā par pirmstiesas procesa pabeigšanu.

(4) Pie kriminālatbildības saucamās personas nenoskaidrošana nav šķērslis kompensācijas pieteikuma iesniegšanai.

(4¹) Kompensācijas pieteikumu izskata neatkarīgi no cietušā klātbūtnes.

(5) Cietušajam ir tiesības atsaukt iesniegto kompensācijas pieteikumu jebkurā kriminālprocesa stadijā līdz brīdim, kad tiesa aiziet taisīt spriedumu. Cietušā atteikšanās no kompensācijas nevar būt par pamatu apsūdzības atcelšanai, grozīšanai vai attaisnojošam spriedumam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

352.pants. Kompensācijas apmērs

(1) Tiesa kompensācijas apmēru nosaka, izvērtējot cietušā pieteikumu un ņemot vērā:

- 1) radīto mantisko zaudējumu apmēru;
- 2) noziedzīga nodarījuma smagumu un izdarīšanas raksturu;
- 3) nodarītās fiziskās ciešanas, paliekošus sakropļojumus un darbspēju zudumu;
- 4) morālā aizskāruma dziļumu un publiskumu;
- 5) psihiskas traumas.

(2) Ja kaitējums radīts juridiskajai personai, kompensācijas apmēru ietekmē arī komercdarbībai radītās grūtības.

(3) Tiešos zaudējumus novērtē tajās cenās, ko izmanto apsūdzības apjoma noteikšanai.

(4) Kaitējuma nodarītājs var labprātīgi piekrist cietušā noteiktajam kompensācijas apmēram, vai viņi var to noteikt, savstarpēji vienojoties. Šādu vienošanos noformē rakstveidā, vai to pēc abu pušu lūguma ieraksta procesuālās darbības protokolā.

353.pants. Personas, kurām var uzlikt kompensācijas samaksāšanas pienākumu

(1) Pienākumu samaksāt kompensāciju tiesa var uzlikt:

- 1) pilngadīgam apsūdzētajam, kas atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā;
- 2) nepilngadīgajam, kas atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, — subsidiāri ar vecākiem vai personām, kuras viņus aizstāj, izņemot gadījumus, kad tas ir šo personu amata pienākums;
- 2¹) personai, kurai noteikts medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis vai kura nodota radnieku vai citu personu gādībā;
- 3) juridiskajai personai, kurai piemērots piespiedu ietekmēšanas līdzeklis.

(2) Citos gadījumos kompensāciju nenosaka, bet kaitējuma atlīdzināšana notiek civiltiesiskā kārtībā.

(3) Kārtību, kādā cietušajiem kaitējums atlīdzināms no valsts līdzekļiem, un atlīdzināmā kaitējuma apmēru nosaka īpašs likums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 14.03.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

354.pants. Nodeva cietušo kompensācijas fondam

(Izslēgts ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

27.nodaļa. Rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu

355.pants. Noziedzīgi iegūta manta

(1) Manta ir atzīstama par noziedzīgi iegūtu, ja personas īpašumā vai valdījumā tā tieši vai netieši nonākusi noziedzīga nodarījuma rezultātā.

(2) Ja netiek pierādīts pretējais, par noziedzīgi iegūtu uzskatāma manta, arī finanšu līdzekļi, kas pieder personai, kura:

1) ir organizētas noziedzīgas grupas dalībnieks vai atbalsta to;

2) pati iesaistījies teroristiskās darbībās vai uztur pastāvīgas attiecības ar personu, kas iesaistīta teroristiskās darbībās;

3) pati iesaistījies cilvēku tirdzniecībā vai uztur pastāvīgas attiecības ar personu, kas iesaistīta cilvēku tirdzniecībā;

4) pati iesaistījies noziedzīgās darbībās ar narkotiskām vai psihotropām vielām vai uztur pastāvīgas attiecības ar personu, kas iesaistīta šādās darbībās;

5) pati iesaistījies noziedzīgās darbībās ar viltotu naudu, valsts finanšu instrumentiem vai uztur pastāvīgas attiecības ar personu, kas iesaistīta šādās darbībās;

6) pati iesaistījies noziedzīgās darbībās, lai šķērsotu valsts robežu vai sekmētu citas personas pārvietošanu pāri valsts robežai, vai nodrošinātu citām personām iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, vai uztur pastāvīgas attiecības ar personu, kas iesaistīta šādās darbībās;

7) pati iesaistījies noziedzīgās darbībās saistībā ar bērnu pornogrāfiju vai bērnu seksuālo izmantošanu vai uztur pastāvīgas attiecības ar personu, kas iesaistīta šādās darbībās.

(3) Šā panta izpratnē pastāvīgu attiecību uzturēšana ar citu personu, kura iesaistīta noteiktās noziedzīgās darbībās, nozīmē, ka persona dzīvo kopā ar otru personu vai arī kontrolē, nosaka vai ietekmē tās uzvedību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

356.pants. Mantas atzīšana par noziedzīgi iegūtu

(1) Mantu par noziedzīgi iegūtu var atzīt ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu vai prokurora lēmumu par kriminālprocesa pabeigšanu.

(2) Pirmstiesas kriminālprocesa laikā mantu par noziedzīgi iegūtu var atzīt arī:

1) ar rajona (pilsētas) tiesas lēmumu šā likuma 59.nodaļā noteiktajā kārtībā, ja procesa virzītājam ir pietiekami pierādījumi, kas nerada šaubas par mantas noziedzīgo izcelsmi vai mantas saistību ar noziedzīgu nodarījumu;

2) ar procesa virzītāja lēmumu, ja pirmstiesas kriminālprocesa laikā pie aizdomās turētā, apsūdzētā vai trešās personas ir atrasta un izņemta manta, attiecībā uz kuru tās īpašnieks vai likumīgais valdītājs iepriekš bija pieteicis mantas zudumu un pēc tās atrašanas, novēršot saprātīgas šaubas, pierādījis savas tiesības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

357.pants. Noziedzīgi iegūtas mantas atdošana

(1) Manta atdodama pēc piederības īpašniekam vai likumīgajam valdītājam ar procesa virzītāja lēmumu pēc tam, kad mantas uzglabāšana kriminālprocesa mērķu sasniegšanai vairs nav nepieciešama.

(2) Mantu, kuras apgrozība aizliegta ar likumu un kura līdz ar to personas valdījumā atrodas nelikumīgi, šim valdītājam neatdod, bet ar procesa virzītāja lēmumu nodod attiecīgai valsts institūcijai vai tādai juridiskajai personai, kura ir tiesīga to iegūt un lietot.

(3) Manta, arī finanšu līdzekļi, kuru izcelsme ir noziedzīga nodarījuma atklāšanai izmantoti valsts līdzekļi, atdodami likumīgajam valdītājam vai piedzenami tā labā. Ja šāda manta ir atsavināta, iznīcināta vai noslēpta un to nav iespējams atdot, piedziņai var pakļaut citu mantu, arī finanšu līdzekļus, atdodamās mantas vērtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

358.pants. Noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija

(1) Noziedzīgi iegūtu mantu, ja tās turpmāka uzglabāšana kriminālprocesa mērķu sasniegšanai nav nepieciešama un ja tā nav jāatdod īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, ar tiesas lēmumu konfiscē, bet iegūtos finanšu līdzekļus ieskaita valsts budžetā.

(2) Ja noziedzīgi iegūta manta ir atsavināta, iznīcināta, noslēpta vai nomaskēta un to nav iespējams konfiscēt, konfiskācijai vai piedziņai var pakļaut citu mantu, arī finanšu līdzekļus, konfiscējamās mantas vērtībā.

(3) Ja apsūdzētajam nav mantas, ko varētu pakļaut šā panta otrajā daļā minētajai konfiskācijai, konfiscēt var:

1) mantu, ko apsūdzētā persona pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas bez atbilstošas atlīdzības ir atsavinājusi trešajai personai;

2) apsūdzētās personas laulātā mantu, ja vien vismaz gadu pirms noziedzīgā nodarījuma uzsākšanas nav noteikta laulāto mantas šķirtība;

3) citas personas mantu, ja ar šo personu apsūdzētajam ir kopīga (nedalīta) saimniecība.

(4) Valsts budžetā ieskaita:

1) līdzekļus, kas iegūti, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā realizējot konfiscēto mantu vai mantu, kuras piederība nav noskaidrota vai kuras īpašniekam nav likumīgu tiesību uz to, vai kuras īpašnieks vai likumīgais valdītājs ir atteicies no tās;

2) līdzekļus, ko persona ieguvusi no mantas realizācijas, zinot tās noziedzīgo izcelsmi;

3) noziedzīgi iegūtas mantas izmantošanas rezultātā gūtos augļus;

4) konfiscētos finanšu līdzekļus;

5) tāda mantiska vai cita rakstura labuma materiālo vērtību, ko pieņēmusi valsts amatpersona kā kukuli.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.05.2007., 12.03.2009. un 14.01.2010. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

359.pants. Noziedzīgi iegūtas mantas realizācijas līdzekļu izmantošana

Ja cietušais ir pieprasījis kaitējuma kompensāciju un konkrētajā kriminālprocesā ir iegūti šā likuma 358.panta ceturtajā daļā minētie līdzekļi, tos vispirms izmanto pieprasītās kompensācijas nodrošināšanai un samaksai.

360.pants. Trešo personu tiesības

(1) Ja noziedzīgi iegūta manta atrasta pie trešās personas, tā atdodama pēc piederības īpašniekam vai likumīgajam valdītājam.

(2) Ja noziedzīgi iegūtu mantu atdod īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, trešajai personai, kas bija šīs mantas labticīga ieguvēja vai labticīga ķīlas ņēmēja, ir tiesības civilprocesa kārtībā iesniegt prasību par zaudējuma atlīdzināšanu, tai skaitā pret apsūdzēto vai notiesāto personu.

28.nodaļa. Mantisko jautājumu risinājuma nodrošināšana

361.pants. Aresta uzlikšana mantai

(1) Lai nodrošinātu mantisko jautājumu risinājumu kriminālprocesā, kā arī iespējamo mantas konfiskāciju, kriminālprocesā uzliek arestu aizturētā, aizdomās turētā vai apsūdzētā mantai, arī mantai, kas viņiem pienākas no citām personām, vai to personu mantai, kuras ir materiāli atbildīgas par aizdomās turētā vai apsūdzētā rīcību. Tāpat arestu var uzlikt mantai, lai nodrošinātu konfiscējamā noziedzīgi nodarījuma rīka vērtības piedziņu, ja šis rīks pieder citai personai. Arestu var uzlikt arī noziedzīgi iegūtai vai ar kriminālprocesu saistītai mantai, kas atrodas pie citām personām.

(1¹) Arestu var uzlikt mantai, arī finanšu līdzekļiem, noziedzīgi iegūtās mantas vērtībā, kā arī noziedzīgi iegūtās mantas izmantošanas rezultātā gūtajiem augļiem.

(2) Arestu mantai var uzlikt arī procesos par piespiedu līdzekļu piemērošanu juridiskajai personai un par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu, ja ir nepieciešams nodrošināt mantisko jautājumu risinājumu kriminālprocesā vai iespējamo likvidāciju, vai naudas piedziņu, vai mantas konfiskāciju.

(3) Pirmstiesas procesā arestu mantai uzliek ar procesa virzītāja lēmumu, kuru apstiprinājis izmeklēšanas tiesnesis, bet iztiesāšanas laikā lēmumu pieņem tiesa.

(4) Neatliekamajos gadījumos, kad novicināšanās dēļ manta var tikt atsavināta, iznīcināta vai noslēpta, procesa virzītājs var uzlikt arestu mantai ar prokurora piekrišanu. Par uzlikto arestu procesa virzītājs ne vēlāk kā nākamajā darba dienā paziņo izmeklēšanas tiesnesim, uzrādot protokolu un citus materiālus, kas pamato aresta nepieciešamību un neatliekamību. Ja izmeklēšanas tiesnesis neapstiprina procesa virzītāja lēmumu par aresta uzlikšanu mantai, arests mantai jānoņem.

(5) Lēmumā par aresta uzlikšanu mantai jānorāda, kādam nolūkam un kam piederošai mantai tiek uzlikts arests, bet, ja ir zināms risināmo mantisko jautājumu apmērs, — arī nepieciešamā nodrošinājuma summa.

(6) Procesā virzītājs var uzdot aresta izpildi Valsts policijai, kā arī paziņo par mantas arestu attiecīgajam publiskajam reģistram, kurā reģistrētas tiesības uz šo mantu, lai tas varētu ierakstīt aizliegumu šo mantu atsavināt un apgrūtināt ar citām lietu vai saistību tiesībām. Publiskajam reģistram nosūta lēmuma izrakstu.

(7) Ja attiecībā uz mantu, pirms tai uzlikts arests, ir reģistrēta hipotekārā vai cita ar likumu noteikta reģistrējama ķīla, rīcība ar ieķīlāto mantu var notikt tikai pēc saskaņošanas ar procesa virzītāju. Ja šāda manta ar tiesas lēmumu ir atzīta par noziedzīgi iegūtu, mantas arestam ir prioritāte attiecībā pret ķīlu.

(8) Nav atļauts uzlikt arestu pirmās nepieciešamības priekšmetiem, ko lieto persona, kuras mantai tiek uzlikts arests, tās ģimenes locekļi un viņu apgādībā esošas personas. Šādu priekšmetu sarakstu nosaka šā likuma 1.pielikums. Šajā daļā noteiktais aizliegums neattiecas uz noziedzīgi iegūtu mantu vai citu ar noziedzīgo nodarījumu saistītu mantu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 14.01.2010., 14.03.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

362.pants. Protokols par aresta uzlikšanu mantai

(1) Par aresta uzlikšanu mantai raksta protokolu. Protokols nav jāraksta, ja lēmums par mantas arestu, nosūtot lēmuma izrakstu, nodots izpildei kredītiestādei vai publiskajam reģistram un nav nepieciešams aprakstīt mantas individuālās pazīmes.

(2) Protokolā fiksē:

- 1) katru lietu, kurai uzlikts arests, norādot tās nosaukumu, marku, svaru, nodiluma pakāpi, kā arī citas individuālās pazīmes;
- 2) ja arestu uzliek visai mantai, — arī lietas, kurām arests netiek uzlikts;
- 3) pieteikumu, ko par mantas piederību piesaka trešā persona.

(3) Uzliekot arestu mantai, tās īpašniekam, valdītājam, lietotājam vai turētājam paziņo par aizliegumu ar to rīkoties

vai to lietot, bet, ja nepieciešams, mantu izņem un nodod glabāšanā.

(4) Ja mantu izņem, protokolā norāda, kas tieši tiek izņemts, kur un kam nodots glabāšanā.

(5) Ja aresta uzlikšanas laikā izdarīts mēģinājums slēpt mantu, to iznīcināt vai bojāt, par to ieraksta protokolā.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

363.pants. Protokola kopijas par aresta uzlikšanu mantai izsniegšana

(1) Protokola kopiju par aresta uzlikšanu mantai izsniedz pret parakstu personai, pie kuras izdarīta mantas aprakste, vai vienam no tās pilngadīgajiem ģimenes locekļiem, bet, ja tādu nav klāt, — tās vietējās pašvaldības pārstāvim, kuras administratīvajā teritorijā mantai uzlikts arests.

(2) Ja arests uzlikts mantai, kas atrodas juridiskās personas teritorijā, protokola kopiju par aresta uzlikšanu mantai pret parakstu izsniedz šīs juridiskās personas pārstāvim.

364.pants. Arestam pakļautās mantas vērtības noteikšana

(1) Mantu, kurai tiek uzlikts arests, novērtē pēc tās faktiskās vērtības, ņemot vērā nolietojuma pakāpi. Ja nepieciešams, mantas vērtības noteikšanai pieaicina speciālistu.

(2) Naudu un vērtspapirus uzskaita pēc to nominālās vērtības.

(3) Ja arests jāuzliek tikai daļai mantas par noteiktu summu, mantas īpašniekam vai lietotājam ir tiesības norādīt to mantu, kura, pēc viņa ieskata, būtu pakļaujama arestam.

364.¹ pants. Atļauja arestētās mantas realizēšanai

(1) Ja procesa virzītājs, uzliekot mantai arestu, konstatē, ka attiecībā uz to pašu mantu ir reģistrēta zvērīnāta tiesu izpildītāja atzīme par piedziņas vēršanu, procesa virzītājs informē zvērīnātu tiesu izpildītāju par aresta uzlikšanu mantai.

(2) Ja zvērīnātam tiesu izpildītājam Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, veicot nolēmuma izpildi, ir nepieciešams vērst piedziņu uz arestēto mantu, viņš ar pieteikumu vēršas pie procesa virzītāja. Procesā virzītājs, izvērtējot kriminālprocesa apstākļus un tā prasījuma būtību, kura apmierināšanai reģistrēta atzīme par piedziņas vēršanu, pieņem lēmumu par atļauju vai aizliegumu tiesu izpildītājam vērst piedziņu uz šo mantu. Lēmumā par atļauju vērst piedziņu uz arestēto mantu norāda summu, kas saglabājama mantisko jautājumu nodrošināšanai kriminālprocesā. Procesā virzītāja pieņemtais lēmums nav pārsūdzams.

(3) Ja būtiski mainījušies kriminālprocesa apstākļi, kurus izvērtējot procesa virzītājs devis tiesu izpildītājam atļauju vērst piedziņu uz arestēto mantu, procesa virzītājs var pieņemt lēmumu par aizliegumu vērst piedziņu uz arestēto mantu, paziņojot šo lēmumu tiesu izpildītājam līdz mantas izsoles dienai vai līdz dienai, kad manta nodota tirdzniecības uzņēmumā pārdošanai pēc komisijas noteikumiem.

(4) Pēc arestētās mantas realizācijas Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā zvērīnāts tiesu izpildītājs par to paziņo procesa virzītājam, lūdzot atcelt arestu realizētajai mantai, un lēmumā norādīto summu ieskaita procesa virzītāja norādītajā kredītiestādes depozītā (glabāšanā). Procesā virzītājs lemj par aresta uzlikšanu šiem finanšu līdzekļiem. Šim lēmumam izmeklēšanas tiesneša apstiprinājums nav nepieciešams.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

365.pants. Arestētās mantas glabāšana

(1) Mantu, kurai uzlikts arests, var atstāt glabāšanā tās īpašniekam vai lietotājam, viņa ģimenes locekļiem vai citai fiziskajai vai juridiskajai personai, kurai izskaidro likumā paredzēto atbildību par minētās mantas saglabāšanu. Šīs personas par to parakstās.

(2) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(2¹) Mantu, kurai uzlikts arests, bet kuru nav iespējams atstāt glabāšanā šā panta pirmajā daļā noteiktajām personām, ar procesa virzītāja lēmumu nodod glabāšanā Ministru kabineta noteiktajām iestādēm. Ministru kabinets nosaka šīs mantas glabāšanas kārtību. Mantu, kuras ilgstoša uzglabāšana nav iespējama vai kuras ilgstoša uzglabāšana rada zaudējumus valstij, ar procesa virzītāja lēmumu nodod realizācijai vai iznīcināšanai Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(3) Ja tiek uzlikts arests lietām, kuru apgrozība aizliegta ar likumu, kā arī naudai, valūtai un vērtspapīriem, banku izdotiem akreditīviem, vekseljiem, akcijām un citiem naudas dokumentiem, izstrādājumiem no dārgmetāliem un dārgakmeņiem, kā arī dārgmetāliem un dārgakmeņiem, to glabāšanas vietu un kārtību nosaka Ministru kabinets.

(4) Naudas noguldījumi un vērtspapīri, kas glabājas bankās vai citās kredītiestādēs, netiek izņemti, bet pēc lēmuma saņemšanas par aresta uzlikšanu mantai ar tiem tiek pārtrauktas izdevumu operācijas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 14.01.2010. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

366.pants. Mantas aresta atcelšana

(1) Procesā virzītājs pieņem lēmumu par mantas aresta atcelšanu un par to nekavējoties paziņo personām, kuru mantai bija uzlikts arests vai kuru glabāšanā bija nodota arestētā manta. Lēmums par aresta atcelšanu jāpieņem, ja:

- 1) tiesa pieņem attaisnojošu spriedumu;
- 2) tiesa nav pieņēmusi lēmumu, ka manta atzīstama par noziedzīgi iegūtu;
- 3) procesā virzītājs izbeidz kriminālprocesu ar rehabilitējošu lēmumu;
- 4) kriminālprocesā nav pieprasīta kaitējuma kompensācija vai cietušais to atsaucis;
- 5) noziedzīgs nodarījums pārkvalificēts pēc cita Krimināllikuma panta, kas neparedz mantas konfiskāciju;
- 5¹) arestēto mantu ar procesa virzītāja atļauju Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā tiesu izpildītājs pārdevis, lai veiktu nolēmuma izpildi;
- 6) zudis jebkurš cits iemesls mantisko jautājumu risinājuma nodrošināšanai.

(2) Procesā virzītājs var saglabāt arestu tādai mantas daļai, kas var būt nepieciešama procesuālo izdevumu segšanai.

(3) Par aresta noņemšanu procesā virzītājs pēc nolēmuma spēkā stāšanās nekavējoties paziņo arī attiecīgajam publiskajam reģistram, kurā reģistrētas tiesības uz šo mantu.

(4) Ja mēneša laikā no dienas, kad nosūtīts paziņojums par mantas aresta atcelšanu, persona, kuras mantai bija uzlikts arests un kuras manta bija nodota glabāšanā saskaņā ar šā likuma 365.panta 2.¹ daļu, nav izņēmusi tai piederošo mantu, procesā virzītājs vai — pēc gala nolēmuma kriminālprocesā stāšanās spēkā — paziņojumu nosūtījušās iestādes tiesnesis, prokurors vai izmeklēšanas iestādes vai tās struktūrvienības vadītājs pieņem lēmumu par šīs mantas realizāciju vai iznīcināšanu. Lēmums nav pārsūdzams. Mantas realizācijas un iznīcināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

29.nodaļa. Procesuālie izdevumi un to atlīdzināšana

367.pants. Procesuālie izdevumi

(1) Procesuālie izdevumi ir:

- 1) summas, ko izmaksā lieciniekiem, cietušajiem, ekspertiem, revidentiem, speciālistiem, tulkiem un citām procesā iesaistītajām personām, lai segtu ceļa izdevumus, kas saistīti ar ierašanos procesuālās darbības izdarīšanas vietā un atgriešanos dzīvesvietā, un maksu par naktsmītni;
- 2) summas, ko izmaksā lieciniekiem un cietušajiem kā vidējo darba samaksu par laiku, kurā viņi sakarā ar

pedalīšanos procesuālajā darbībā neveica savu darbu, vai ko izmeklēšanas iestādes, prokuratūra vai Tieslietu ministrija ir atlīdzinājusi minēto personu darba devējiem par izmaksāto vidējo izpeļņu;

3) samaksa ekspertiem, revidentiem, tulkiem un speciālistiem par darbu, izņemot gadījumus, kad viņi piedalās procesā, izpildot savus dienesta pienākumus;

4) samaksa advokātam, kad izdevumus par juridisko palīdzību sedz no valsts līdzekļiem;

5) summas, kas izlietas lietisko pierādījumu glabāšanai, pārsūtīšanai, realizācijai un iznīcināšanai;

6) summas, kas izlietas ekspertīzes izdarīšanai;

7) summas, kas izlietas mantas aizsardzībai;

8) citi izdevumi, kas radušies kriminālprocesā.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētos procesuālos izdevumus sedz no valsts līdzekļiem Ministru kabineta noteiktajā apmērā un kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 19.01.2006. un 17.05.2007. likumu, kas stājas spēkā 21.06.2007.)

368.pants. Procesuālo izdevumu piedziņa

(1) Procesuālos izdevumus ar tiesas nolēmumu piedzen no notiesātajiem, izņemot šā panta trešajā, ceturtajā, piektajā un sestajā daļā minētos gadījumus. Procesuālo izdevumu atlīdzināšanas pienākums gulstas arī uz nepilngadīga notiesātā vecākiem vai aizbildņiem.

(2) Ja ar tiesas spriedumu notiesātas vairākas personas, tiesa nosaka, kādā apmērā no katra notiesātā piedzenami procesuālie izdevumi. Tiesa ņem vērā noziedzīga nodarījuma raksturu, notiesātā atbildības pakāpi un mantisko stāvokli.

(3) Ja ar tiesas spriedumu persona ir attaisnota, procesuālos izdevumus sedz no valsts līdzekļiem. Ja apsūdzētais attaisnots daļēji, no viņa var piedzīt procesuālos izdevumus, kas saistīti ar apsūdzību, kurā persona atzīta par vainīgu un notiesāta.

(4) Procesuālos izdevumus sedz no valsts līdzekļiem, ja persona, no kuras tie piedzenami, ir maznodrošināta. Tiesa var atbrīvot notiesāto no procesuālo izdevumu piedziņas pilnībā vai daļēji arī citos gadījumos, ja piedziņa var būtiski ietekmēt to personu mantisko stāvokli, kuras atrodas notiesātā apgādībā.

(5) Procesuālos izdevumus, kas saistīti ar advokāta pedalīšanos kriminālprocesā pēc norīkojuma, ja procesa virzītājs likumā noteiktajā kārtībā personu ir atbrīvojis no maksas par juridisko palīdzību, kā arī samaksu par tulka darbu sedz no valsts līdzekļiem.

(6) Procesuālos izdevumus, kas saistīti ar izmeklēšanas darbību vai tiesas sēžu atlikšanu, ja tās atlikta sakarā ar likumā noteiktajā kārtībā izsaukto personu neierašanos bez attaisnojoša iemesla, var piedzīt no šīm personām pirmstiesas procesa laikā, iztiesāšanas laikā un ar tiesas vai prokurora gala nolēmumu kriminālprocesā šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(6¹) Ja pēc kriminālprocesa pabeigšanas ir saņemta informācija par procesuālajiem izdevumiem, kas radušies līdz galīgā nolēmuma spēkā stāšanās dienai un kas nebija zināmi galīgā nolēmuma pieņemšanas dienā, pirmās instances tiesas tiesnesis rakstveida procesā izlemj jautājumu par šiem procesuālajiem izdevumiem. Ja procesuālie izdevumi tiek piedzīti, lēmumā nosaka 30 dienu termiņu tā labprātīgai izpildei. Lēmuma kopiju nosūta personai, pret kuru kriminālprocess pabeigts personu nereabilitējošu apstākļu dēļ, un prokuroram. Persona vai prokurors lēmumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā no tā kopijas saņemšanas dienas. Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis sūdzību izskata rakstveida procesā, un viņa lēmums nav pārsūdzams.

(7) Šajā pantā paredzētajā kārtībā procesuālo izdevumu piedziņu nosaka arī prokurors, ja kriminālprocesu pabeidz, sastādot priekšrakstu par sodu vai priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli, vai kriminālprocesu izbeidz, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības vai pamatojoties uz citiem apsūdzēto nereabilitējošiem apstākļiem. Ja prokurors lēmumu par procesuālo izdevumu piedziņu pieņem pēc galīgā nolēmuma stāšanās spēkā, lēmuma kopiju nosūta personai, pret kuru kriminālprocess izbeigts. Persona šo lēmumu 10 dienu laikā no tā kopijas saņemšanas dienas var pārsūdzēt amatā augstākam prokuroram, kura lēmums nav pārsūdzams.

(8) Piedzenot procesuālos izdevumus, prokurors lēmumā nosaka 30 dienu termiņu tā labprātīgai izpildei. Prokurors lēmuma kopiju daļā par procesuālo izdevumu piedziņu nosūta izpildei pēc šā lēmuma labprātīgas izpildes termiņa beigām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010., 24.05.2012. un 14.03.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

368.¹ pants. Ar izmeklēšanas darbību vai tiesas sēžu atlikšanu saistīto procesuālo izdevumu piedziņa

(1) Procesa virzītājs, pirmstiesas procesā konstatējis šā likuma 368.panta sestajā daļā minētos procesuālos izdevumus, var ierosināt izmeklēšanas tiesnesim lemt par to piedziņu no personām, kuru dēļ izmeklēšanas darbības tika atliktas. Procesa virzītājs ierosinājumam pievieno dokumentus, kas apstiprina izmeklēšanas darbību atlikšanu un procesuālo izdevumu apmēru.

(2) Izmeklēšanas tiesnesis par pieņemto lēmumu, nosūtot tā kopiju, paziņo procesa virzītājam un personai, kuras dēļ izmeklēšanas darbība tika atlikta.

(3) Iztiesāšanas laikā lēmumu par to procesuālo izdevumu piedziņu, kuri ir saistīti ar tiesas sēžu atlikšanu, pieņem tiesa.

(4) Izmeklēšanas tiesneša un tiesas lēmumu par procesuālo izdevumu piedziņu persona var pārsūdzēt augstāka līmeņa tiesā. Sūdzībā var prasīt, lai atceļ lēmumu vispār, atbrīvo personu no procesuālo izdevumu samaksas vai samazina tās apmēru.

(5) Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis sūdzību izskata rakstveida procesā. Lēmums nav pārsūdzams.

(6) Jautājumu par procesuālo izdevumu piedziņu no šā likuma 368.panta pirmajā daļā minētajām personām izlemj šā likuma 368.pantā noteiktajā kārtībā ar tiesas vai prokurora gala nolēmumu kriminālprocesā.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

368.² pants. Ar izmeklēšanas darbību vai tiesas sēžu atlikšanu saistīto procesuālo izdevumu piedziņas izpilde

(1) Ja persona nav pārsūdzējusi šā likuma 368.¹ panta kārtībā pieņemto lēmumu par procesuālo izdevumu piedziņu vai iesniegtā sūdzība noraidīta, tās pienākums ir 30 dienu laikā pēc lēmuma paziņošanas vai sūdzības noraidīšanas labprātīgi šos izdevumus samaksāt.

(2) Ja lēmums netiek labprātīgi izpildīts, izpildrakstu par procesuālo izdevumu piedziņu nosūta izpildei zvērinātam tiesu izpildītājam.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

B daļa. Pirmstiesas kriminālprocess un tiesvedība krimināllietās

30.nodaļa. Kriminālprocesa uzsākšana un izbeigšana

369.pants. Kriminālprocesa uzsākšanas iemesli

(1) Kriminālprocesa uzsākšanas iemesls ir tādu ziņu iesniegšana izmeklēšanas iestādei, prokuratūrai vai tiesai (turpmāk — par kriminālprocesa norisi atbildīgā iestāde), kuras norāda uz iespējama noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, vai šādu ziņu iegūšana par kriminālprocesa norisi atbildīgā iestādē.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētās ziņas var iesniegt:

1) noziedzīga nodarījuma rezultātā cietusī persona — kā iesniegumu;

2) kontrolējošās un uzraugošās iestādes — to darbību regulējošos normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā;

3) ārstniecības personas vai iestādes — kā ziņojumu par traumām, slimībām vai nāves gadījumiem, kuru cēlonis varētu būt noziedzīgs nodarījums;

4) bērnu tiesību aizsardzības institūcijas un nevalstiskās organizācijas — kā iesniegumu par nepilngadīgo tiesību aizskārumiem, kuru cēlonis varētu būt noziedzīgs nodarījums;

5) jebkura fiziskā vai juridiskā persona — kā informāciju par iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem, no kuriem pati tieši nav cietusi;

6) jebkura persona par pašas izdarītu noziedzīgu nodarījumu — kā iesniegumu.

(3) Kriminālprocesa uzsākšanas iemesls nevar būt anonīma informācija vai informācija, kuras iesniedzējs atsakās atklāt informācijas avotu.

(4) Par kriminālprocesa norisi atbildīgās iestādes šā panta pirmajā daļā minētās ziņas var iegūt savas resoriskās vai kriminālprocesuālās darbības rezultātā šādos gadījumos:

1) tieši konstatējot noziedzīgu nodarījumu tā izdarīšanas laikā un to pārtraucot;

2) tieši konstatējot noziedzīga nodarījuma acīm redzamas sekas;

3) veicot kriminālprocesu par citu noziedzīgu nodarījumu;

4) veicot citas likumos noteiktās funkcijas — pārbaudes, operatīvo darbību utt.

370.pants. Kriminālprocesa uzsākšanas pamats

(1) Kriminālprocesu var uzsākt, ja pastāv reāla iespēja, ka noticis noziedzīgs nodarījums.

(2) Kriminālprocesu var uzsākt arī tad, ja ziņas satur informāciju par iespējamu notikušu noziedzīgu nodarījumu un tās ir iespējams pārbaudīt tikai ar kriminālprocesa līdzekļiem un metodēm.

371.pants. Izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras un tiesas kompetence kriminālprocesa uzsākšanā

(1) Izmeklētāja tiešajam priekšniekam vai izmeklētājam ir pienākums uzsākt kriminālprocesu savas kompetences ietvaros sakarā ar jebkuru šā likuma 369.pantā minēto iemeslu.

(2) Prokurors var materiālus nosūtīt izskatīšanai izmeklēšanas iestādei vai uzsākt kriminālprocesu savas kompetences ietvaros sakarā ar jebkuru šā likuma 369.pantā minēto iemeslu.

(3) Prokurors lēmumu par kriminālprocesa uzsākšanu un ar to saistītos materiālus nekavējoties nosūta izmeklēšanas iestādei, izņemot šā likuma 38.panta trešajā daļā minētos gadījumus.

(4) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(5) Tiesnesis vai tiesa pieteikumu, materiālus vai ziņas, kas iegūtas iztiesāšanā, bez izlemšanas nosūta izmeklēšanas iestādei vai — likumā noteiktajos gadījumos — prokuratūrai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

372.pants. Kriminālprocesa uzsākšanas kārtība

(1) Kriminālprocesu uzsāk procesuāli pilnvarota amatpersona, pieņemot lēmumu, kurā norāda:

1) tā uzsākšanas iemeslu un pamatu;

2) īsu nodarījuma aprakstu, ciktāl tas uzsākšanas brīdī zināms;

3) personu, pret kuru uzsākts process, ja tāda ir zināma;

4) iestādi vai konkrētu personu, kurai uzdots procesu virzīt.

(2) Lēmumu var rakstīt arī rezolūcijas veidā. Šādā lēmumā var norādīt arī iestādi vai personu, kurai uzdots procesu vadīt.

(3) Neatliekamā gadījumā lēmumu rezolūcijas veidā var fiksēt pirmās neatliekamās izmeklēšanas darbības protokolā.

(4) Lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu nav pārsūdzams.

(5) Informācija par kriminālprocesa uzsākšanu 24 stundu laikā tiek nosūtīta tai prokuratūras iestādei, kura ir atbildīga par izmeklēšanas uzraudzību, kā arī personai, kas bija iesniegusi ziņas par noziedzīgo nodarījumu, izņemot ārstniecības personas vai iestādi.

(6) Prokuratūras iestāde 24stundu laikā pēc informācijas saņemšanas paziņo procesa virzītājam uzraugošā prokurora datus.

(6¹) Ja kriminālprocess uzsākts par noziedzīgu nodarījumu, kas var ietekmēt nodokļu apmēra noteikšanu, procesa virzītājs par to paziņo Valsts ieņēmumu dienestam.

(7) Ziņas par uzsāktajiem kriminālprocesi, konstatētajiem noziedzīgiem nodarījumiem, procesa virzītājiem, personām, kurām ir tiesības uz aizstāvību, un cietušajiem reģistrē informācijas sistēmā. Informācijas sistēmā iekļaujamo ziņu apjomu, ziņu iekļaušanas, izmantošanas un dzēšanas kārtību, ziņu glabāšanas termiņus, kā arī institūcijas, kurām ir piešķirama piekļuve informācijas sistēmā iekļautajām ziņām, nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

373.pants. Atteikšanās uzsākt procesu

(1) Ja procesuāli pilnvarota amatpersona konstatē, ka nav pamata kriminālprocesa uzsākšanai, tā pieņem lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā, un par to paziņo personai, kura iesniedza ziņas par iespējamu noziedzīgu nodarījuma izdarīšanu, izņemot ārstniecības personas vai iestādes. Ja pieņemts motivēts rakstveida lēmums, personai nosūta lēmuma kopiju.

(2) Apstākļi, ka ziņas nesatur pietiekamu informāciju nodarījuma sākotnējai kvalifikācijai, nevar būt par pamatu procesa neuzsākšanai.

(2¹) Izmeklētājs ar prokurora piekrišanu vai prokurors var atteikt kriminālprocesa uzsākšanu, ja izdarīts noziedzīgs nodarījums, kuram ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, bet ar kuru nav radīts tāds kaitējums, lai piespriestu kriminālsodu.

(3) Ja ziņas satur informāciju par likuma pārkāpumu, kura atklāšanai nav nepieciešams pielietot kriminālprocesa līdzekļus un metodes, tās nosūta resoriskās pārbaudes veikšanai kompetentai iestādei. Ar resorisko pārbaudi šā likuma izpratnē saprot valsts iestādes un tās amatpersonu veiktu pārbaudi attiecībā uz iespējamu likuma pārkāpumu, izmantojot šīs iestādes darbību regulējošajā likumā noteiktās pilnvaras, kas nav kriminālprocesuālās pilnvaras.

(4) Ja procesuāli pilnvarota amatpersona, izskatot materiālus, konstatē, ka nodarījumu izdarījis nepilngadīgais, kurš nav sasniedzis 14 gadu vecumu, tā pieņem lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu un materiālus nosūta resoriskai pārbaudei jautājuma izlemšanai par audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu.

(5) Lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu šā likuma 369.panta otrās daļas 1., 2. un 4.punktā minētās personas 10 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas var pārsūdzēt prokuroram, ja lēmumu pieņēmis izmeklētājs, vai amatā augstākam prokuroram, ja lēmumu pieņēmis prokurors.

(6) Prokuroram sūdzība par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu jāizskata 10 dienu laikā no sūdzības saņemšanas vai tās tulkojuma pieejamības dienas, ja sūdzība nav iesniegta valsts valodā. Izņēmuma gadījumos, kad sūdzības pārbaudei nepieciešams papildu laiks, pieļaujama tās izskatīšana 30 dienu laikā, paziņojot par to sūdzības iesniedzējam.

(7) Apmierinot sūdzību par lēmumu atteikties uzsākt kriminālprocesu, prokurors var pilnīgi vai daļēji atcelt vai grozīt pārsūdzēto lēmumu. Prokurora nolēmums, ar kuru noraidīta vai apmierināta sūdzība, nav pārsūdzams. Personai, kura iesniegusi sūdzību, nosūta informāciju par sūdzības izlemšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 19.01.2006., 12.03.2009., 21.10.2010. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

374.pants. Kriminālprocesa lietvedība

(1) No kriminālprocesa uzsākšanas brīža visus ar šo procesu saistītos dokumentus glabā vienkopus krimināllietā. Minētos dokumentus no tās drīkst izņemt tikai uz lēmuma pamata un saskaņā ar šā likuma normām.

(2) Valsts noslēpumu saturošus objektus apkopo atsevišķā sējumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

375.pants. Iepazīšanās ar krimināllietas materiāliem

(1) Kriminālprocesa laikā krimināllietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums un ar tiem drīkst iepazīties amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu, kā arī personas, kurām minētās amatpersonas attiecīgos materiālus uzrāda šajā likumā paredzētajā kārtībā.

(2) Pēc kriminālprocesa pabeigšanas un galīgā nolēmuma stāšanās spēkā ar krimināllietas materiāliem drīkst iepazīties tiesu, prokuratūras un izmeklēšanas iestāžu darbinieki, personas, kuru tiesības bija aizskartas konkrētajā kriminālprocesā, kā arī personas, kuras veic zinātnisko darbību. Visi galīgie nolēmumi krimināllietās, nodrošinot ar likumiem noteiktās informācijas aizsardzību, ir pieejami publiski.

(3) Informāciju par kriminālprocesā iesaistīto personu (izņemot personu, kurai ir tiesības uz aizstāvību) dzīvesvietu un telefona vai cita sakaru līdzekļa numuru (adresi) uzglabā atsevišķā uzziņā, kas pievienota krimināllietai, un ar to var iepazīties tikai amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu.

(3¹) Dokumentus, kas saistīti ar cietušā informēšanu par tās apcietinātās vai notiesātās personas atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma vietas, kura radījusi viņam kaitējumu, glabā kopā ar šā panta trešajā daļā minēto uzziņu, un ar tiem var iepazīties tikai amatpersonas, kuras veic kriminālprocesu.

(4) Personas, kuras iesaistītas kriminālprocesā un kurām ir tiesības iepazīties ar krimināllietas materiāliem, rakstveidā brīdina par pienākumu glabāt valsts noslēpumu un par atbildību, kas paredzēta par valsts noslēpuma izpaušanu. Valsts noslēpumu saturošu dokumentu kopiju izgatavošana nav pieļaujama.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

376.pants. Kriminālprocesa reģistrs

(1) Kriminālprocesa reģistrs ir katrā krimināllietā ievietota reģistrācijas lapa, kas sākas ar ierakstu par kriminālprocesa uzsākšanu un beidzas ar ierakstu par galīgā nolēmuma spēkā stāšanos.

(2) Kriminālprocesa gaitā reģistrā ieraksta ziņas par:

- 1) kriminālprocesa uzsākšanu, nodarījuma juridisko kvalifikāciju un turpmāko virzību;
- 2) personas atzīšanu par aizdomās turēto un nodarījuma juridisko kvalifikāciju;
- 3) personas saukšanu pie kriminālatbildības un nodarījuma juridisko kvalifikāciju;
- 4) drošības līdzekli;
- 5) mantas arestu;
- 6) amatpersonām, kuras veic konkrētu kriminālprocesu;
- 7) personas tiesību ierobežošanas termiņu pirmstiesas kriminālprocesā;
- 8) procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu uzsākšanu;
- 9) juridiskās personas pārstāvi.

(3) Reģistra nomaiņa procesa gaitā nav pieļaujama.

(4) Procesā virzītājs triju darba dienu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas nodrošina šajā likumā noteikto personu, kurām ir tiesības iepazīties ar kriminālprocesa reģistru, iepazīstināšanu ar kriminālprocesa reģistru.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 23.05.2013. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

377.pants. Kriminālprocesu nepieļaujošie apstākļi

Kriminālprocesu nedrīkst uzsākt, bet uzsākts process ir jāizbeidz, ja:

- 1) nav noticis noziedzīgs nodarījums;
- 2) izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva;
- 3) iestāties noilgums;
- 4) pieņemts amnestijas akts, kas novērš soda piemērošanu par attiecīgo noziedzīgu nodarījumu;
- 5) persona, kura saucama vai saukta pie kriminālatbildības, ir mirusi, izņemot gadījumus, kad process nepieciešams, lai mirušo rehabilitētu;
- 6) stājies spēkā spriedums vai procesa virzītāja lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu tajā pašā apsūdzībā pret personu, kura iepriekš saukta pie kriminālatbildības par to pašu noziedzīgu nodarījumu;
- 7) tas ir vērsti pret tādu ārvalstnieku vai bezvalstnieku par valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu, kurš par šo noziedzīgu nodarījumu piespiedu kārtā izraidīts no Latvijas Republikas;
- 8) nav cietušās personas pieteikuma tādā kriminālprocesā, kuru var uzsākt tikai uz šīs personas pieteikuma pamata;
- 9) noticis cietušā un aizdomās turētā vai apsūdzētā izlīgums tādā kriminālprocesā, kuru var uzsākt tikai uz cietušās personas pieteikuma pamata un pilnīgi novērsts vai atļidzināts ar izdarīto noziedzīgo nodarījumu radītais kaitējums;
- 10) konstatēti Krimināllikumā minētie apstākļi, kas izslēdz kriminālatbildību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

378.pants. Kriminālprocesa apturēšana un atjaunošana

(1) Procesā virzītājs aptur kriminālprocesu, ja ir veiktas visas procesuālās darbības, kas iespējamās bez aizdomās turētā vai apsūdzētā, un ja:

- 1) aizdomās turētais vai apsūdzētais saslimis ar slimību, kura uz ilgāku laiku ir par šķērslī procesuālo darbību veikšanai ar šīs personas piedalīšanos, un to apliecina ārstniecības iestādes izdots atzinums;
- 2) aizdomās turētais vai apsūdzētais slēpjas un nav zināma viņa atrašanās vieta;
- 3) aizdomās turētā vai apsūdzētā atrašanās vieta ir zināma, bet viņš atrodas ārpus Latvijas teritorijas;
- 4) personai, kura saucama pie kriminālatbildības, ir kriminālprocesuālā imunitāte un nav saņemta kompetentas institūcijas atļauja uzsākt kriminālvajāšanu;
- 5) ir citi šajā likumā noteikti gadījumi.

(1¹) Ja kriminālprocesa pareizai izlemšanai būtisks pierādījums ir tiesas nolēmums kādā citā nepabeigtā procesā, procesā virzītājs kriminālprocesu var apturēt līdz laikam, kad spēkā stājas nolēmums tajā procesā.

(2) Ja krimināllietā ar vairākiem aizdomās turētajiem vai apsūdzētajiem kriminālprocess tiek apturēts pret vienu vai vairākiem no tiem, attiecībā uz pārējiem aizdomās turētajiem un apsūdzētajiem kriminālprocesu var turpināt, vienlaikus

izlemjot jautājumu par krimināllietas sadalīšanu šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(3) Kriminālprocesu atjauno, ja zudis kriminālprocesa apturēšanas iemesls.

(4) Lēmumu par kriminālprocesa apturēšanu vai par tā atjaunošanu var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā. Par pieņemto lēmumu izdarāma atzīme kriminālprocesa reģistrā.

(5) Ja aizdomās turētais vai apsūdzētais slēpjas un nav zināma viņa atrašanās vieta, procesa virzītājs pieņem lēmumu par minētās personas meklēšanu un nodod izpildei operatīvās darbības subjektam tā kompetences ietvaros.

(6) Kriminālprocesa apturēšanas gadījumā drīkst veikt procesuālās darbības nolūkā noskaidrot meklēšanā izsludinātās personas atrašanās vietu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

379.pants. Kriminālprocesa izbeigšana, atbrīvojot personu no kriminālatbildības

(1) Izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu, prokurors vai tiesa var izbeigt kriminālprocesu, ja:

1) izdarīts noziedzīgs nodarījums, kuram ir noziedzīga nodarījuma pazīmes, bet ar kuru nav radīts tāds kaitējums, lai piespiestu kriminālsodu;

2) persona, kas izdarījusi kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, ir izlīgusi ar cietušo vai viņa pārstāvi Krimināllikumā noteiktajos gadījumos;

3) noziedzīgu nodarījumu izdarījusi nepilngadīga persona un ir konstatēti noziedzīga nodarījuma izdarīšanas īpašie apstākļi, un par nepilngadīgo personu iegūtas ziņas, kas mīkstina tās atbildību;

4) kriminālprocesu nav iespējams pabeigt saprātīgā termiņā;

5) persona noziedzīgu nodarījumu izdarījusi laikā, kad tā bija pakļauta cilvēku tirdzniecībai un tika piespiesta to izdarīt.

(2) Izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu vai prokurors var izbeigt kriminālprocesu un materiālus par nepilngadīgo nosūtīt audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanai.

(3) Prokurors var izbeigt kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības.

(4) Izbeigt kriminālprocesu uz izlīguma pamata nedrīkst, ja ir iegūtas ziņas, ka izlīgums panākts draudu vai vardarbības rezultātā vai izmantojot citus prettiesiskus līdzekļus.

(5) Izbeigt kriminālprocesu, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, nedrīkst, ja pret to iebilst persona, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, vai tās pārstāvis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

380.pants. Personu nereabilitējošie apstākļi

Persona netiek reabilitēta, ja kriminālprocesu izbeidz ar lēmumu, kāds paredzēts šā likuma 377.panta pirmās daļas 3., 4., 5. un 9.punktā, 379.panta pirmajā un otrajā daļā, 410.panta pirmajā daļā, 415.pantā, 415.¹ panta pirmajā daļā, 421.pantā, 605.panta pirmajā daļā, 615.panta trešajā daļā, kā arī notiesājoša sprieduma gadījumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

381.pants. Izlīguma īstenošana

(1) Izlīguma gadījumā cietušā un personas, kurai ir tiesības uz aizstāvību, samierināšanos var veicināt Valsts probācijas dienesta apmācīts starpnieks.

(2) Procesa virzītājs, konstatējot, ka kriminālprocesā ir iespējams izlīgums un ir lietderīgi iesaistīt starpnieku, par to var informēt Valsts probācijas dienestu, bet, ja noziedzīgu nodarījumu izdarījis nepilngadīgais, tad Valsts probācijas dienestu informē visos gadījumos, izņemot gadījumu, kad izlīgums jau noslēgts.

(3) Izlīgumā norāda, ka tas noslēgts labprātīgi, puses saprot tā sekas un kādi ir tā nosacījumi. Izlīgumu pievieno krimināllietai.

(4) Tiesas sēdes laikā izlīgumu var paziņot mutvārdos un to ieraksta tiesas sēdes protokolā.

(5) Izlīgumu paraksta abas puses — cietušais un persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, procesa virzītāja vai Valsts probācijas dienesta apmācīta starpnieka klātbūtnē, kuri apliecina pušu parakstus. Puses var iesniegt procesa virzītājam arī notariāli apliecinātu izlīgumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. un 14.03.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

382.pants. Kārtība, kādā veicamas procesuālās darbības

(1) Kriminālprocesa ietvaros procesa virzītājs izvēlas un veic procesuālās darbības, lai nodrošinātu kriminālprocesa mērķa sasniegšanu pēc iespējas ātrāk un ekonomiskāk.

(2) Ja nepieciešams un ja to prasa kriminālprocesa intereses, procesuālo darbību var veikt, izmantojot tehniskos līdzekļus (telefonkonference, videokonference) šā likuma 140.pantā noteiktajā kārtībā.

382.¹ pants. Informācijas izplatīšana ar Integrētās iekšlietu informācijas sistēmas palīdzību

(1) Ja kriminālprocesā nepieciešams noskaidrot personas, mantas vai dokumenta atrašanās vietu un sakarā ar to nav uzdots veikt operatīvās darbības pasākumus, procesa virzītājs var lemt par ziņu iekļaušanu Integrētajā iekšlietu informācijas sistēmā personas, mantas vai dokumenta atrašanās vietas noskaidrošanai.

(2) Ja kriminālprocesā zudusi nepieciešamība vai zudis pamats noskaidrot personas, mantas vai dokumenta atrašanās vietu, procesa virzītājs lemj par ziņu dzēšanu no Integrētās iekšlietu informācijas sistēmas, bet, ja sakarā ar to ir uzdots veikt operatīvās darbības pasākumus, — informē operatīvās darbības subjektu.

(3) Integrētajā iekšlietu informācijas sistēmā iekļaujamo ziņu apjomu, ziņu iekļaušanas pamatu un mērķi, ziņu iekļaušanas, izmantošanas un dzēšanas kārtību, institūcijas, kurām piešķirama piekļuve šajā sistēmā iekļautajām ziņām, kā arī rīcību, konstatējot personu, mantu vai dokumentu, par kuru ziņas iekļautas Integrētajā iekšlietu informācijas sistēmā, nosaka Ministru kabinets.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

383.pants. Zudušas krimināllietas atjaunošana

(1) Ja krimināllieta ir zudusi, prokurors vai tiesa pieņem lēmumu par tās atjaunošanu un, ja nepieciešams, to nodod izmeklēšanas iestādei.

(2) Krimināllietas materiālus atjauno, izgatavojot attiecīgo dokumentu kopijas, ja tās iespējams iegūt, un no jauna veicot nepieciešamās procesuālās darbības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

Septītā sadaļa Pirmstiesas kriminālprocess

31.nodaļa. Pirmstiesas kriminālprocesa vispārīgie noteikumi

384.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa saturs

Pirmstiesas kriminālprocesā, veicot izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, jānoskaidro:

- 1) vai ir noticis noziedzīgs nodarījums;
- 2) persona, kura saucama pie kriminālatbildības;

3) vai ir pamats kriminālprocesa izbeigšanai, pabeigšanai vai virzīšanai uz tiesu.

385.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa veidi

(1) Kriminālprocesa gaitā procesa virzītājs izvēlas vienu no pirmstiesas procesa veidiem:

- 1) virzīt kriminālprocesu, lai to izbeigtu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības;
- 2) virzīt kriminālprocesu, lai piemērotu prokurora priekšrakstu par sodu;
- 3) virzīt kriminālprocesu neatliekamības kārtībā;
- 4) virzīt kriminālprocesu saīsinātā procesa kārtībā;
- 5) virzīt kriminālprocesu vienošanās procesa piemērošanai;
- 6) veikt izmeklēšanu un kriminālvajāšanu vispārējā kārtībā.

(2) Procesā virzītājs izraudzīto procesa veidu ieraksta kriminālprocesa reģistrā tad, kad turpmākā procesa virzība atšķiras no vispārējās kārtības. Ja process notiek vispārējā kārtībā, reģistrā tas nav jānorāda.

386.pants. Izmeklēšanas iestādes

Izmeklēšanu savas kompetences ietvaros veic:

- 1) Valsts policija;
- 2) Drošības policija;
- 3) Finanšu policija;
- 4) Militārā policija;
- 5) Ieslodzījuma vietu pārvalde;
- 6) Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs;
- 7) muitas iestādes;
- 8) Valsts robežsardze;
- 9) tālbraucienos esošu jūras kuģu kapteiņi;
- 10) ārvalsts teritorijā esošas Latvijas Nacionālo bruņoto spēku vienības komandieris;
- 11) Iekšējās drošības birojs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 08.07.2015. likumu, kas stājas spēkā 01.11.2015.)

387.pants. Institucionālā piekrišana

(1) Valsts policijas pilnvarotās amatpersonas izmeklē jebkuru noziedzīgu nodarījumu, izņemot šā panta otrajā līdž 10.¹ daļā noteiktos gadījumus, ja vien ģenerālprokurors nav uzdevis to darīt.

(2) Drošības policijas pilnvarotās amatpersonas izmeklē noziedzīgus nodarījumus, kas izdarīti valsts drošības jomā vai valsts drošības iestādēs, vai citus noziedzīgus nodarījumus savas kompetences ietvaros un gadījumos, kad izmeklēšanu uzdevis veikt ģenerālprokurors.

(3) Finanšu policijas pilnvarotas amatpersonas izmeklē noziedzīgus nodarījumus valsts ieņēmumu jomā un Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu un darbinieku rīcībā.

(4) Militārās policijas pilnvarotas amatpersonas izmeklē militārajā dienestā un militārajās vienībās vai to dislokācijas vietās izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kā arī noziedzīgus nodarījumus, ko izdarījuši karavīri, zemessargi, militārajās vienībās strādājošas civilpersonas saistībā ar savu dienesta pienākumu izpildi.

(5) Ieslodzījuma vietu pārvaldes pilnvarotas amatpersonas izmeklē noziedzīgus nodarījumus, ko izdarījuši apcietinātie vai notiesātie, kā arī ieslodzījuma vietu pārvaldes darbinieki ieslodzījuma vietās.

(6) Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pilnvarotas amatpersonas izmeklē noziedzīgus nodarījumus, kuri saistīti ar politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu pārkāpumiem, kā arī noziedzīgus nodarījumus valsts institūciju dienestā, ja tie ir saistīti ar korupciju.

(7) Muitas iestāžu pilnvarotas amatpersonas izmeklē noziedzīgus nodarījumus muitas lietu jomā.

(8) Valsts robežsardzes pilnvarotas amatpersonas izmeklē noziedzīgus nodarījumus, kas saistīti ar valsts robežas nelikumīgu šķērsošanu, personas nelikumīgu pārvietošanu pāri valsts robežai vai nelikumīgu uzturēšanos valstī, kā arī robežsarga kā valsts amatpersonas izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kas nav saistīti ar vardarbību.

(9) Tālbraucienos esošu jūras kuģu kapteiņi izmeklē uz Latvijas Republikas kuģiem izdarītus noziedzīgus nodarījumus.

(10) Ārvalsts teritorijā esošas Latvijas Nacionālo bruņoto spēku vienības komandieris izmeklē noziedzīgus nodarījumus, ko izdarījuši šīs vienības karavīri vai kas izdarīti šīs vienības dislokācijas vietā (uzturēšanās vietas slēgtajā teritorijā), ja vien šos nodarījumus neizmeklē attiecīgās ārvalsts izmeklēšanas iestādes.

(10¹) Iekšlietu ministrijas padotībā esošo iestāžu, izņemot Drošības policiju, amatpersonu un darbinieku izdarītus noziedzīgus nodarījumus, kā arī ar vardarbību saistītus noziedzīgus nodarījumus, kurus, pildot dienesta pienākumus, izdarījušas ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm, pašvaldības policijas darbinieki un ostas policijas darbinieki.

(11) Konkrētu noziedzīgu nodarījumu institucionālo piekritību nosaka ģenerālprokurors.

(12) Ja konkrēta noziedzīga nodarījuma izmeklēšana ir piekritīga vairāk nekā vienai izmeklēšanas iestādei, to izmeklē iestāde, kura pirmā uzsākusi kriminālprocesu.

(13) Ja kāda izmeklēšanas iestāde saņem ziņu par notiekošu vai notikušu smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kura izmeklēšana neietilpst tās kompetencē, bet pierādījumu fiksēšanai vai nozieguma izdarītāja aizturēšanai nepieciešams veikt neatliekamas izmeklēšanas darbības, tā uzsāk kriminālprocesu, informē par to attiecīgo kompetento izmeklēšanas iestādi, veic neatliekamās izmeklēšanas darbības un nodod uzsāktā kriminālprocesa materiālus pēc piekritības.

(14) Izmeklēšanas iestāžu strīdus par noziedzīgu nodarījumu piekritību izšķir ģenerālprokurors.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 12.03.2009. un 08.07.2015. likumu, kas stājas spēkā 01.11.2015.)

388.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa teritoriālā piekritība

(1) Pirmstiesas kriminālprocess notiek tajā rajonā (pilsētā), kur noziedzīgs nodarījums izdarīts, vai, ja to noteikt nav iespējams, vietā, kur tas atklāts vai konstatēts, izņemot šajā pantā noteiktos gadījumus.

(2) Lai nodrošinātu ātrāku un ekonomiskāku pirmstiesas kriminālprocesu, to var uzsākt un izdarīt arī vietā, kur noziedzīgs nodarījums atklāts vai iestājušās tā sekas, kā arī vietā, kur atrodas aizdomās turētais, apsūdzētais, cietušais vai liecinieku vairākums.

(3) Ilgstošu vai turpinātu noziedzīgu nodarījumu gadījumos pirmstiesas kriminālprocess notiek tajā rajonā (pilsētā), kur attiecīgais nodarījums pabeigts vai pārtraukts.

(4) Ja noziedzīgi nodarījumi izdarīti vairākos rajonos, pirmstiesas kriminālprocess notiek tajā rajonā (pilsētā), kurā tie izdarīti visvairāk vai kurā izdarīts smagākais noziedzīgs nodarījums, vai kurā izdarīts pēdējais no noziedzīgiem nodarījumiem.

(5) Izmeklēšanas iestāde vai prokurors, kas saņēmis ziņu par citā rajonā (pilsētā) izdarītu noziedzīgu nodarījumu, saņemtos materiālus nekavējoties nodod pēc piekritības. Ja nepieciešamas neatliekamas darbības, izmeklēšanas iestāde uzsāk kriminālprocesu, veic neatliekamās izmeklēšanas darbības un nodod uzsāktā kriminālprocesa materiālus pēc piekritības.

(5¹) Izmeklēšanas iestādes vadītājs vai viņa vietnieks savas kompetences ietvaros ir tiesīgs jebkuru kriminālprocesu izņemt no vienas struktūrvienības un ar rezolūcijas veidā uzrakstītu rīkojumu nodot citai iestādes struktūrvienībai.

(6) Ģenerālprokurors vai virsprokurors savas kompetences ietvaros jebkuru krimināllietu var izņemt no vienas izmeklēšanas vai prokuratūras iestādes un ar rezolūcijas veidā uzrakstītu rīkojumu nodot to citai izmeklēšanas vai prokuratūras iestādei vai no viena prokurora vai izmeklētāja nodot citam prokuroram vai izmeklētājam neatkarīgi no noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietas.

(7) Strīdu par teritoriālo piekritību pirmstiesas kriminālprocesā savas kompetences ietvaros izšķir tiesas apgabala virsprokurors, Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors vai ģenerālprokurors.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

389.pants. Personas tiesību ierobežošanas termiņi pirmstiesas kriminālprocesā

(1) No brīža, kad pirmstiesas kriminālprocesā tiek iesaistīta persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, vai persona, kuras tiesības rīkoties ar mantu ir ierobežotas ar procesuālajām darbībām, pirmstiesas kriminālprocess pret šo personu jāpabeidz vai jāatceļ visi drošības līdzekļi un tiesību ierobežojumi attiecībā uz mantu šādā termiņā:

- 1) par kriminālpārkāpumu — sešu mēnešu laikā;
- 2) par mazāk smagu noziegumu — deviņu mēnešu laikā;
- 3) par smagu noziegumu — divpadsmit mēnešu laikā;
- 4) par sevišķi smagu noziegumu — divdesmit divu mēnešu laikā.

(2) Kriminālprocesā par vairākiem mazāk smagiem noziegumiem, kā arī kriminālprocesā par smagu vai sevišķi smagu noziegumu izmeklēšanas tiesnesis šā panta pirmajā daļā noteikto termiņu var pagarināt vēl par sešiem mēnešiem, bet ne vairāk kā par trim mēnešiem vienā pagarinājumā, ja procesa virzītājs nav pieļāvis vilcināšanos vai procesa ātrāka pabeigšana nav bijusi iespējama tā īpašas sarežģītības dēļ. Lēmuma kopiju nosūta šā panta pirmajā daļā minētajai personai.

(2¹) Ja vienā kriminālprocesā persona tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta par noziedzīgu nodarījumu, kas ir piesaistībā ar tai pašā kriminālprocesā izmeklējamu citas personas izdarītu smagāku noziegumu, izmeklēšanas tiesnesis var pagarināt šai personai tiesību ierobežošanas termiņus atbilstoši piesaistībā esošajam noziegumam.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētie termiņi tiek apturēti, ja tiek apturēts kriminālprocess.

(4) No dienas, kad procesa virzītājs nodevis rajona (pilsētas) tiesas kancelejā lēmumu par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanu un tam pievienotos materiālus, līdz dienai, kad tiesas nolēmums par noziedzīgi iegūtu mantu stājas spēkā, tiek apturēts tiesību ierobežojumu termiņš attiecībā uz mantu, par kuru uzsākts process kā par noziedzīgi iegūtu mantu.

(5) Personu tiesību ierobežošanas termiņi attiecībā uz mantu, kurai uzlikts arests procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai, tiek apturēti no brīža, kad prokurors nodevis rajona (pilsētas) tiesas kancelejā lēmumu par procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai nodošanu tiesai, līdz dienai, kad stājas spēkā nolēmums par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 12.03.2009., 24.05.2012., 20.12.2012. un 14.03.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

390.pants. Pirmstiesas kriminālprocesu apvienošana

(1) Vienā lietvedībā var apvienot vairākus kriminālprocesus, ja:

- 1) noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas veids ar lielu ticamību norāda uz to savstarpējo saistību;
- 2) konstatētie fakti liecina, ka noziedzīgus nodarījumus izdarījusi viena un tā pati persona;
- 3) lietu apvienošanu lūdz aizdomās turētais, apsūdzētais, to pārstāvis vai aizstāvis.

(2) Vienā lietvedībā jāapvieno kriminālprocesi par vienu un to pašu vai savstarpēji saistītu personu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, kam ir organizētās noziedzības pazīmes.

(3) Lēmumu par kriminālprocesa apvienošanu vienā lietvedībā pēc procesa virzītāja ierosinājuma savas kompetences ietvaros pieņem rajona (pilsētas), tiesas apgabala virsprokurors vai Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors, vai ģenerālprokurors, to ierakstot apvienojamo kriminālprocesu reģistros. Lēmumu var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā, un tas nav pārsūdzams.

(4) Apvienojot kriminālprocesus, personas tiesību ierobežošanas termiņš tiek aprēķināts no pirmā personas tiesību ierobežošanas termiņa tecējuma sākuma, ņemot vērā smagāko noziedzīgo nodarījumu apvienotajos kriminālprocesos.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

391.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa sadalīšana

(1) Procesā virzītājam kriminālprocess jāizdala atsevišķā lietvedībā, ja:

- 1) pirmstiesas procesā kļuvis zināms par citas personas izdarītu noziedzīgu nodarījumu un tas nav saistīts ar uzsākto kriminālprocesu;
- 2) pirmstiesas procesā nav noskaidrota tās personas identitāte, kura noziedzīgu nodarījumu izdarījusi grupā.

(2) Procesā virzītājs var izdalīt atsevišķā lietvedībā kriminālprocesus par:

- 1) aizdomās turēto vai apsūdzēto, kas noziedzīgu nodarījumu izdarījis grupā, bet slēpjas un viņa atrašanās vieta nav zināma vai arī aizdomās turētā vai apsūdzētā atrašanās vieta ir zināma, bet viņš atrodas ārpus Latvijas teritorijas un nevar piedalīties procesā;
- 2) nepilngadīgo apsūdzēto, kas noziedzīgu nodarījumu izdarījis kopā ar pilngadīgo;
- 3) aizdomās turētā vai apsūdzētā iespējami izdarītu citu noziedzīgu nodarījumu, par kuru kļuvis zināms pirmstiesas procesa laikā;
- 4) personu, kurai noteikta speciālā procesuālā aizsardzība;
- 5) personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu.

(3) Kriminālprocesa prokurors var sadalīt arī:

- 1) tā lielā apjoma dēļ;
- 2) ja tas ir par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem;
- 3) ja tas rada šķēršļus kriminālprocesa attiecību noregulēšanai saprātīgos termiņos.

(4) Par kriminālprocesa sadalīšanu procesā virzītājs pieņem lēmumu, kas vienlaikus uzskatāms arī par lēmumu jauna kriminālprocesa uzsākšanai. Lēmuma pieņemšanas datums ir jaunā kriminālprocesa uzsākšanas datums.

(4¹) Šā panta pirmajā daļā un otrās daļas 3.punktā paredzētajos gadījumos personas tiesību ierobežošanas termiņu izdalītajā kriminālprocesā sāk skaitīt no brīža, kad procesā virzītājs saistībā ar šo noziedzīgo nodarījumu procesuālā darbībā iesaistījis personu, kurai ir tiesības uz aizstāvību, vai ar procesuālu darbību ierobežojis personas tiesības rīkoties ar mantu. Pārējos gadījumos termiņu no jauna neskaita.

(5) Lēmumā par kriminālprocesa sadalīšanu procesā virzītājs norāda:

- 1) kriminālprocesa sadalīšanas un jauna kriminālprocesa uzsākšanas iemeslu un pamatu;
- 2) personas datus aizdomās turētajam vai apsūdzētajam (ja tāds ir zināms), attiecībā uz kuru tiek nodalīts kriminālprocess;
- 3) apsūdzības būtību;
- 4) noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju, ja tā ir zināma;
- 5) drošības līdzekli, tā piemērošanas datumu un termiņu.

(6) Lēmumam par kriminālprocesa sadalīšanu pievieno izdalīto lietas materiālu oriģinālus vai kopijas un to sarakstu.

(7) Lēmums par kriminālprocesa sadalīšanu nav pārsūdzams. Par pieņemto lēmumu procesa virzītājs paziņo personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību izdalītajā procesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 12.03.2009., 20.12.2012. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

392.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa un kriminālvajāšanas izbeigšana

(1) Pirmstiesas kriminālprocesu un kriminālvajāšanu procesa virzītājs izbeidz, ja noskaidroti šā likuma 377.pantā minētie apstākļi.

(2) Ja konkrētā aizdomās turētā vai apsūdzētā vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā pierādīt pirmstiesas procesā nav izdevies un nav iespējams savākt papildu pierādījumus, izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu vai prokurors pieņem lēmumu par kriminālprocesa vai tā daļas izbeigšanu pret šo personu. Ja kriminālprocesu izbeidz daļā pret personu, pirmstiesas procesu turpina.

(3) Ja lietā ir vairāki apsūdzētie, bet kriminālvajāšana tiek izbeigta attiecībā uz vienu vai dažiem no viņiem, kriminālprocess šajā daļā tiek izbeigts un prokurors par to pieņem lēmumu.

(4) Ja kriminālprocess tiek izbeigts daļā — attiecībā uz vienu vai dažiem apsūdzētajiem, prokurors, ja nepieciešams, izlemj jautājumu par kriminālprocesa sadalīšanu.

(5) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

392.¹ pants. Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu

(1) Ja pirmstiesas procesā tiek konstatēti apstākļi, kas nepieļauj kriminālprocesu vai var būt par pamatu personas atbrīvošanai no kriminālatbildības, vai ja nav pierādīta aizdomās turētā vai apsūdzētā vaina un nav iespējams savākt papildu pierādījumus, procesa virzītājs pieņem lēmumu par kriminālprocesa vai tā daļas izbeigšanu.

(2) Lēmuma aprakstošajā daļā norāda:

- 1) kriminālprocesa uzsākšanas pamatu;
- 2) ziņas par aizdomās turētā vai apsūdzētā personību;
- 3) kad un par kādu noziedzīgu nodarījumu celta un izsniegta apsūdzība vai persona tiek turēta aizdomās;
- 4) piemēroto drošības līdzekli;
- 5) vai pirms šā lēmuma pieņemšanas pret kādu no apsūdzētajiem vai aizdomās turētajiem kriminālprocess bija izbeigts kādā tā daļā.

(3) Lēmuma motīvu daļā norāda kriminālprocesa vai tā daļas izbeigšanas iemeslu un pamatu.

(4) Lēmuma rezolutīvajā daļā norāda:

- 1) pieņemto lēmumu par kriminālprocesa vai tā daļas izbeigšanu;
- 2) drošības līdzekļa atcelšanu;
- 3) aresta atcelšanu mantai;
- 4) rīcību ar izņemtajiem priekšmetiem un vērtībām;
- 5) lēmuma pārsūdzēšanas kārtību.

(4¹) Ja vienlaikus tiek izbeigts kriminālprocess un process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai, procesa virzītājs sastāda vienu lēmumu un papildus šajā pantā noteiktajai informācijai lēmumā ietver arī šā likuma 441.⁴ panta pirmajā daļā noteikto informāciju.

(5) Par pieņemto lēmumu nekavējoties paziņo personai vai iestādei, pēc kuras iesnieguma tika uzsākts kriminālprocess. Lēmuma kopiju par kriminālprocesa izbeigšanu nekavējoties nosūta uzraugošajam prokuroram, bet cietušajam un personai, kurai bija tiesības uz aizstāvību, nosūta vai izsniedz lēmuma kopiju par kriminālprocesa izbeigšanu, izskaidrojot tiesības 10 dienu laikā no lēmuma saņemšanas dienas iepazīties ar krimināllietas materiāliem. Ja kriminālprocess tiek izbeigts kādā tā daļā, tad cietušajam ir tiesības iepazīties ar tiem krimināllietas materiāliem, kas tieši attiecas uz viņu, bet persona, kurai bija tiesības uz aizstāvību, ar krimināllietas materiāliem var iepazīties pēc visa pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas.

(5¹) Šā likuma 369.panta otrās daļas 2. un 4.punktā minētajām personām un tām personām, kuru tiesības bija aizskartas konkrētajā kriminālprocesā, procesa virzītājs lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu kopiju nosūta vai izsniedz pēc to lūguma.

(6) Ja kriminālprocess tiek izbeigts, bet krimināllietas materiālos ir ziņas par faktiem, sakarā ar kuriem personai būtu jāpiemēro disciplinārās ietekmēšanas līdzekļi vai administratīvais sods, procesa virzītājs nosūta nepieciešamos materiālus kompetentajai institūcijai vai amatpersonai.

(7) Ja kriminālprocess tiek izbeigts, bet krimināllietas materiālos ir ziņas, ka nodarījumu izdarījis nepilngadīgais, kurš nav sasniedzis 14 gadu vecumu, procesa virzītājs lemj par materiālu nosūtīšanu tiesai audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanai.

(8) Ja cietušais, kurš neprot valsts valodu un kura pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstī, ir pieteicis lūgumu saņemt lēmuma par procesa izbeigšanu rakstveida tulkojumu, procesa virzītājs nosūta cietušajam minētā lēmuma rakstveida tulkojumu.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010., 24.05.2012., 29.05.2014. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

393.pants. Izbeigtā kriminālprocesa un kriminālvajāšanas atjaunošana

(1) Procesuāli pilnvarota persona izbeigtu kriminālprocesi vai pret personu izbeigtu kriminālvajāšanu var atjaunot, atceļot lēmumu par izbeigšanu, ja konstatēts, ka tā pieņemšanai nebija likumīga pamata, vai ja atklāti jauni apstākļi, kuri nebija zināmi procesa virzītājam lēmuma pieņemšanas brīdī un kuriem ir būtiska nozīme lēmuma pieņemšanā.

(2) Pirmstiesas kriminālprocesi un kriminālvajāšanu var atjaunot, ja nav iestājies kriminālatbildības noilgums.

394.pants. Uzdevumi pirmstiesas kriminālprocesā

(1) Izmeklētājs un prokurors var uzdot atsevišķas procesuālās darbības vai uzdevumus veikt citai izmeklēšanas iestādei vai kriminālprocesa veikšanai pilnvarotai amatpersonai.

(2) Uzdevumu dod rakstveidā, norādot jautājumus, kuri jānoskaidro, veicot attiecīgo izmeklēšanas vai citu darbību. Uzdevumam pievieno lēmumu, uz kura pamata veicama norādītā izmeklēšanas darbība, ja to nosaka likums. Ja uzdevums tiek dots tās pašas izmeklēšanas iestādes amatpersonai, to var izteikt mutvārdos.

(3) Uzdevums jāizpilda ne vēlāk kā 10 dienu laikā no tā saņemšanas dienas. Ja uzdevuma izpilde šajā termiņā nav iespējama, tā izpildītājs paziņo par to uzdevuma devējam, norādot kavēšanās iemeslu un iespējamo uzdevuma izpildes

termiņu.

395.pants. Izmeklēšana grupā

(1) Ja kriminālprocesā jāveic liela apjoma darbs vai tas ir īpaši sarežģīts, amatā augstāks prokurors, izmeklēšanas iestādes vadītājs vai izmeklēšanas iestādes kompetenta amatpersona pieņem lēmumu par noziedzīga nodarījuma izmeklēšanu grupā, norādot konkrētas personas, kas piedalīsies izmeklēšanā un kriminālvajāšanā, un ieceļot par izmeklēšanas grupas vadītāju šā kriminālprocesa virzītāju. Šis lēmums nav pārsūdzams.

(2) Par pieņemto lēmumu tiek izdarīts ieraksts kriminālprocesa reģistrā.

(3) Izmeklēšanas grupas vadītājs organizē grupas darbu un pieņem visus lēmumus par kriminālprocesa virzību un drošības līdzekļu piemērošanu, un piemērošanas termiņa pagarināšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

396.pants. Aizliegums izpaust pirmstiesas kriminālprocesā iegūtās ziņas

(1) Pirmstiesas kriminālprocesā iegūtās ziņas līdz tā pabeigšanai izpaužamas tikai ar izmeklētāja vai prokurora atļauju un viņa noteiktajā apjomā. Izmeklētājs vai prokurors rakstveidā brīdina personu par kriminālatbildību par šādu ziņu izpaušanu.

(2) Pienākums neizpaust pirmstiesas procesā iegūtās ziņas neattiecas uz informācijas apmaiņu starp aizdomās turēto vai apsūdzēto un viņa aizstāvi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

396.¹ pants. Pārrakstīšanās un matemātiskā aprēķina kļūdu labošana

(1) Procesā virzītājs var nolēmumā izlabot pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdas. Pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdas izlabo, pieņemot lēmumu, ko paziņo procesā iesaistītajām personām, uz kurām tas attiecas.

(2) Lēmumu par pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdu labojumu procesā iesaistītās personas 10 dienu laikā pēc tā kopijas saņemšanas var pārsūdzēt uzraugošajam prokuroram, ja lēmumu pieņēmis izmeklētājs, vai amatā augstākam prokuroram, ja lēmumu pieņēmis prokurors. Uzraugošā prokurora un amatā augstāka prokurora lēmums, izskatot sūdzību, nav pārsūdzams.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

32.nodaļa. Izmeklēšana

397.pants. Izmeklēšanas uzsākšana

(1) Pēc tam, kad pieņemts lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu, procesā virzītājs veic šajā likumā paredzētās procesuālās darbības līdz brīdim, kad tiek noskaidrota persona, kura saucama pie kriminālatbildības, un savākti pietiekami pierādījumi kriminālprocesa nodošanai prokuroram kriminālvajāšanas uzsākšanai.

(2) Ja persona, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, netiek noskaidrota, izmeklēšanu veic līdz brīdim, kad iestājas kriminālatbildības noilgums vai tiek noskaidroti citi apstākļi, kas saskaņā ar šā likuma noteikumiem nepieļauj kriminālprocesu.

398.pants. Noziedzīga nodarījuma kvalifikācijas nozīme izmeklēšanā

(1) Kriminālprocesu uzsākot, izmeklējamo rīcību var kvalificēt tikai pēc piederības pie noziedzīgu nodarījumu grupas objekta.

(2) Kad ir iegūti pietiekami pierādījumi, nodarījumu, par kuru uzsākta izmeklēšana, kvalificē pēc konkrēta Krimināllikuma panta un par to kriminālprocesa reģistrā izdara atzīmi.

(3) Personu var atzīt par aizdomās turēto, kā arī tai piemērot drošības līdzekli tikai no brīža, kad izmeklējamo nodarījumu var kvalificēt pēc konkrēta Krimināllikuma panta.

398.¹ pants. Lēmums par atzīšanu par aizdomās turēto

(1) Lēmumā par personas atzīšanu par aizdomās turēto procesa virzītājs norāda:

- 1) izmeklējamā noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus, kas nosaka juridisko kvalifikāciju;
- 2) noziedzīga nodarījuma juridisko kvalifikāciju;
- 3) pamatojumu pieņēmumam, ka izmeklējamo noziedzīgo nodarījumu, visticamāk, izdarījusi konkrētā persona;
- 4) aizdomās turētās personas vārdu, uzvārdu, personas kodu, paziņoto dzīvesvietu un darbavietu.

(2) Lēmums par personas atzīšanu par aizdomās turēto nav pārsūdzams.

(3) Ja izmeklēšanas laikā iegūti papildu pierādījumi vai mainījušies noziedzīga nodarījuma faktiskie apstākļi, pamatojoties uz kuriem ir nepieciešams grozīt pieņemto lēmumu, procesa virzītājs pieņem jaunu lēmumu par attiecīgās personas atzīšanu par aizdomās turēto un tā kopiju izsniedz aizdomās turētajam.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

399.pants. Pirmstiesas process uz tālbraucienos esošiem jūras kuģiem vai ārvalsts teritorijā esošā Latvijas Nacionālo bruņoto spēku vienībā

(1) Izmeklēšanu uz tālbraucienos esošiem jūras kuģiem veic kuģa kapteinis, bet ārvalsts teritorijā esošā Latvijas Nacionālo bruņoto spēku vienībā — šīs vienības komandieris šajā likumā noteiktajā kārtībā un termiņos līdz brīdim, kad kriminālprocesa materiālus var nodot kompetentai Latvijas Republikas izmeklēšanas iestādei vai prokuratūrai.

(2) Ja rodas nepieciešamība piemērot procesuālos piespiedu līdzekļus vai veikt izmeklēšanas darbības, kas veicamas, tikai pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, kuģa kapteinis vai vienības komandieris to var ierosināt un šādu lēmumu saņemt, izmantojot tehniskos sakaru līdzekļus.

400.pants. Kriminālprocesa apturēšana izmeklēšanā

(1) Ja kriminālprocesā kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu izdarījušo personu nav izdevies noskaidrot divu mēnešu laikā no kriminālprocesa uzsākšanas dienas, izmeklētājam ar uzraugošā prokurora piekrišanu jāizlemj jautājums par kriminālprocesa apturēšanu. Tādā pašā kārtībā var apturēt kriminālprocesu par smaga nozieguma izdarīšanu, ja vien tas nav saistīts ar vardarbību un ja šo noziegumu izdarījušo personu nav izdevies noskaidrot četru mēnešu laikā.

(2) Pirms šā panta pirmajā daļā minētās kriminālprocesa apturēšanas obligāti izpildāms procesuālo un izmeklēšanas pasākumu minimālais apjoms, kuru atbilstoši noziedzīgu nodarījumu klasifikācijai noteicis ģenerālprokurors.

(3) Ja uzraugošais prokurors konstatē, ka kriminālprocesā izpildītas visas ģenerālprokurora prasības konkrēta noziedzīga nodarījuma izmeklēšanai, procesa virzītājs kriminālprocesu aptur līdz brīdim, kad var tikt noskaidrota vainīgā persona vai iestājas kriminālatbildības noilgums. Pēc kriminālprocesa apturēšanas izmeklēšanas darbības var veikt tikai tad, kad tas ir atjaunots.

(4) Lēmumu par kriminālprocesa apturēšanu atzīmē kriminālprocesa reģistrā un ziņas par noziedzīgu nodarījumu ievieto lekšlietu ministrijas reģistros.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

401.pants. Izmeklēšanas pabeigšana

(1) Izmeklētājs pabeidz izmeklēšanu:

- 1) ar rakstveida lēmumu ierosinot kriminālvajāšanas uzsākšanu un nododot krimināllietas materiālus prokuroram;
- 2) nododot krimināllietas materiālus prokuroram kriminālvajāšanas uzsākšanai pēc viņa iniciatīvas;
- 3) pieņemot lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu;
- 4) ar rakstveida lēmumu ierosinot turpināt procesu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai un nododot krimināllietas materiālus prokuroram.

(2) Lēmumā izmeklētājs norāda:

- 1) noziedzīga nodarījuma apstākļus;
- 2) noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju;
- 3) pie kriminālatbildības saucamās personas vārdu, uzvārdu, personas kodu un paziņoto dzīvesvietu;
- 4) pierādījumus;
- 5) procesuālos izdevumus.

(3) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu)*

(4) Šā panta pirmās daļas 1., 2. un 4.punktā minētie lēmumi nav pārsūdzami.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

33.nodaļa. Kriminālvajāšana

402.pants. Pamats personas saukšanai pie kriminālatbildības

Personu sauc pie kriminālatbildības, ja izmeklēšanā savāktie pierādījumi norāda uz šīs personas vainu izmeklējamā noziedzīgā nodarījumā un prokurors ir pārliecināts, ka pierādījumi to apstiprina.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

403.pants. Kriminālvajāšanas uzsākšana

(1) Kriminālvajāšanu prokurors — procesa virzītājs var uzsākt:

- 1) ja saņem izmeklētāja lēmumu par kriminālvajāšanas uzsākšanas nepieciešamību;
- 2) pēc savas iniciatīvas, izņemot kriminālprocesu no izmeklētāja lietvedības.

(2) Prokurors uzsāk kriminālvajāšanu, pieņemot lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības, 10 dienu laikā pēc tam, kad saņēmis krimināllietas materiālus no izmeklēšanas iestādes.

(3) Prokurors, nesaskatot pamatu personas saukšanai pie kriminālatbildības, veic vienu no šādām darbībām:

- 1) atceļ izmeklētāja lēmumu un atdod krimināllietu atpakaļ izmeklēšanas iestādei izmeklēšanas turpināšanai, norādot uz nepieciešamību veikt konkrētas procesuālās darbības;
- 2) pieņem lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu pret konkrēto personu un nosūta krimināllietu izmeklēšanas iestādei vainīgās personas noskaidrošanai;
- 3) pieņem lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, konstatējot šā likuma 377. vai 379.pantā norādītos apstākļus.

(4) Par kriminālprocesa pieņemšanu lietvedībā prokurors izdara atzīmi kriminālprocesa reģistrā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

404.pants. Procesuālās imunitātes atcelšana kriminālvajāšanas uzsākšanai

Prokurors, ja šajā likumā nav noteikts citādi, saskatot pamatu saukt pie kriminālatbildības personu, kurai ar likumu noteikta kriminālprocesuālā imunitāte, vēršas kompetentajā institūcijā ar ierosinājumu atļaut šīs personas kriminālvajāšanu. Ierosinājumam pievieno uzziņu par pierādījumiem, kas pamato tās personas vainu, kuras imunitāti lūdz atcelt.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

405.pants. Lēmums par personas saukšanu pie kriminālatbildības (apsūdzība)

(1) Lēmumā par personas saukšanu pie kriminālatbildības (turpmāk arī — apsūdzība) prokurors norāda:

- 1) pie kriminālatbildības saucamās personas vārdu, uzvārdu, personas kodu, paziņoto dzīvesvietu un darbavietu;
- 2) katra inkriminētā noziedzīga nodarījuma faktiskos apstākļus, kas nosaka juridisko kvalifikāciju;
- 3) noziedzīga nodarījuma juridisko kvalifikāciju;
- 4) personas, kuras cietušas noziedzīga nodarījuma rezultātā;
- 5) citas personas, kuras sauktas pie kriminālatbildības par līdzdalību vai dalību tā paša noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

(2) Ja noziedzīgi nodarījumi izdarīti ideālajā kopībā, šā panta pirmajā daļā minēto norāda kopā par visiem šādā kopībā izdarītajiem noziedzīgiem nodarījumiem.

(3) Lēmums par personas saukšanu pie kriminālatbildības nav pārsūdzams.

405.¹ pants. Izlemjamie jautājumi, ja ar personas saukšanu pie kriminālatbildības spēku zaudē administratīvā pārkāpuma lietā pieņemts nolēmums

(1) Ja ar lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības spēku zaudē administratīvā pārkāpuma lietā pieņemts nolēmums vai tā daļa, prokurors pieņem lēmumu par rīcību ar administratīvā pārkāpuma lietā izņemto vai konfiscēto mantu un citiem tiesību ierobežojumiem.

(2) Piedzītās un samaksātās naudas summas neatmaksā, bet par to atmaksāšanu vai ņemšanu vērā pie soda noteikšanas lemj, taisot gala nolēmumu.

(3) Par administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā nolēmuma spēka zaudēšanu prokurors paziņo iestādei, kura pieņēmusi sākotnējo nolēmumu, un personām, kuru intereses un tiesības skar nolēmums.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

406.pants. Apsūdzības izsniegšana

(1) Pēc tam, kad pieņemts lēmums par personas saukšanu pie kriminālatbildības, prokurors nekavējoties:

- 1) izsniedz apsūdzētajam apsūdzības kopiju, pārliecinājies par viņa personas identitāti, un izskaidro apsūdzības būtību;
- 2) izsniedz apsūdzētajam rakstveida informāciju par apsūdzētā tiesībām;
- 3) nodrošina apsūdzētajam iespēju pieaicināt aizstāvi, ja tāds jau nav pieaicināts;
- 4) noskaidro, vai apsūdzētajam ir aizstāvis, vai ir pamats lūgt aizstāvja palīdzību uz valsts rēķina, vai aizstāvja piedalīšanās ir obligāta;

5) noskaidro, vai apsūdzētajam ir lūgumi, vai viņš vēlas sniegt liecību, vai viņam ir priekšlikumi par vienošanās procesa piemērošanu.

(2) Apsūdzētais par to, ka ir saņēmis apsūdzības kopiju un rakstveida informāciju par savām tiesībām, parakstās uz lēmuma par saukšanu pie kriminālatbildības un norāda datumu.

(3) Ja apsūdzētais atsakās parakstīties, prokurors to ieraksta lēmumā, norādot datumu, kad apsūdzētajam izsniegta apsūdzības kopija un rakstveida informācija par viņa tiesībām.

(4) Ja apsūdzības kopijas izsniegšanas brīdī ir klāt apsūdzētā aizstāvis un pārstāvis, arī viņi parakstās uz lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības.

(5) Ja apsūdzētais attaisnojoša iemesla dēļ nevar ierasties pie prokurora, apsūdzības kopiju un rakstveida informāciju par apsūdzētā tiesībām prokurors, savstarpēji vienojoties, var nodot apsūdzētajam personiski, ar viņa aizstāvja vai pārstāvja starpniecību, ar kurjera palīdzību vai nosūtīt pa pastu uz viņa paziņoto sūtījumu saņemšanas adresi.

(6) Ja apsūdzētā atrašanās vieta ir zināma, bet viņš izvairās ierasties pēc prokurora aicinājuma, apsūdzības kopija apsūdzētajam izsniedzama pēc viņa piespiedu atvešanas vai nosūtāma pa pastu uz viņa paziņoto sūtījumu saņemšanas adresi.

(7) Ja izsludināta apsūdzētā meklēšana, apsūdzības kopija un rakstveida informācija par apsūdzētā tiesībām izsniedzama nekavējoties pēc rakstveida paziņojuma saņemšanas par apsūdzētā aizturēšanu vai apcietināšanu.

(8) Apsūdzētajam, kas neprot valodu, kurā uzrakstīta apsūdzība, nodrošina apsūdzības tulkojumu viņam saprotamā valodā. Apsūdzības rakstveida tulkojumu nodrošina līdz pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanai.

(9) Ja apsūdzētais slēpjas citā valstī un ir izsludināta viņa meklēšana, apsūdzības kopija tiek izsniegta reizē ar oficiālā izdošanas lūguma paziņošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

407.pants. Apsūdzētā pratināšana

Prokurors apsūdzēto var pratināt nekavējoties pēc apsūdzības kopijas izsniegšanas viņam vai, ja apsūdzētais lūdz laiku sagatavoties aizstāvībai,— savstarpēji saskaņotā saprātīgā termiņā.

408.pants. Apsūdzības grozīšana

(1) Ja prokuroram pēc lēmuma par personas saukšanu pie kriminālatbildības izsniegšanas apsūdzētajam rodas pamats šo lēmumu papildināt vai viņš ir ieguvis papildu pierādījumus, vai mainījušies noziedzīga nodarījuma faktiskie apstākļi un tā rezultātā nepieciešams grozīt lēmumu, prokurors raksta jaunu lēmumu par attiecīgās personas saukšanu pie kriminālatbildības un tā kopiju izsniedz apsūdzētajam.

(2) Ja nav apstiprinājusies apsūdzība par kādu no noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem persona saukta pie kriminālatbildības, prokurors ar lēmumu izbeidz kriminālvajāšanu šajā daļā un lēmuma kopiju nekavējoties nosūta personai, pret kuru kriminālvajāšana izbeigta.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

409.pants. Apsūdzētā meklēšana

(1) Apturot kriminālprocesu saskaņā ar šā likuma 378.panta pirmās daļas 2.punktu, prokurors nekavējoties pieņem lēmumu par apsūdzētā meklēšanu. Ja nepieciešams, prokurors var pieņemt lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu apsūdzētajam vai tā grozīšanu.

(2) Lēmuma kopiju par apsūdzētā meklēšanu, kā arī lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu vai grozīšanu prokurors nosūta izpildīšanai operatīvās darbības subjektam atbilstoši tā kompetencei.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

410.pants. Kriminālprocesa izbeigšana pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu

(1) Ģenerālprokurors ar savu lēmumu var izbeigt kriminālprocesu pret personu, kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas ir smagāks vai bīstamāks par šīs personas pašas izdarīto noziedzīgu nodarījumu.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktais nav piemērojams personai, kura tiek saukta pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 116., 117., 118., 125., 159., 160., 176., 190.¹, 251., 252. un 253.¹ pantā paredzēto sevišķi smago noziegumu izdarīšanu vai kura pati izveidojusi vai vadījusi organizētu grupu vai bandu.

(3) Lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu norāda rīcību ar noziedzīgi iegūto mantu un izlemj jautājumu par kaitējuma kompensāciju cietušajam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

411.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas veidi

Prokurors pirmstiesas kriminālprocesu var pabeigt:

- 1) pieņemot lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai un nododot krimināllietu tiesai pēc piekritības;
- 2) pieņemot lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai neatliekamības kārtībā;
- 3) pieņemot lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai saīsinātā procesa kārtībā;
- 4) slēdzot vienošanos ar apsūdzēto un nododot krimināllietu tiesai;
- 5) piemērojot apsūdzētajam priekšrakstu par sodu;
- 6) izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības;
- 7) pieņemot lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu;
- 8) pieņemot lēmumu un nododot krimināllietu tiesai medicīniska vai audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai.

412.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšana, nododot lietu tiesai

(1) Prokurors, atzinis pierādījumus par pietiekamiem, lai uzturētu apsūdzību tiesā, sastāda tiesai nododamās krimināllietas un arhīva lietas materiālu sarakstu.

(2) Tiesai nododamajā krimināllietā prokurors iekļauj materiālus, kas attiecināmi uz konkrēto noziedzīgu nodarījumu un tiks izmantoti tiesā kā pierādījumi, bet pierādīšanā neizmantojamos materiālus iekļauj arhīva lietā.

(3) Pabeidzot procesu, prokurors apsūdzētajam vai viņa aizstāvim:

- 1) izsniedz tiesai nododamās krimināllietas materiālu kopijas, kas attiecas uz viņam izvirzīto apsūdzību un viņa personību, ja tās jau nav izsniegtas agrāk, vai ar prokurora piekrišanu iepazīstina ar šiem materiāliem;
- 2) izsniedz arhīvā nodoto materiālu sarakstu;
- 3) *(izslēgts ar 19.01.2006. likumu);*

4) dara zināmu, ka apsūdzētajam uzreiz pēc krimināllietas materiālu kopiju saņemšanas vai iepazīstināšanas ar krimināllietas materiāliem ir jāiesniedz prokuroram informācija par to, vai viņš vēlas aizstāvja piedalīšanos lietas iztiesāšanā, kuras personas, pēc aizstāvības domām, būtu izsaucamas uz tiesas sēdi un vai apsūdzētais piekrīt iespējai, ka krimināllietu apsūdzībā vai tās patstāvīgā daļā tiesa izskata bez pierādījumu pārbaudes.

(4) Ja apsūdzētais, bet obligātās aizstāvības gadījumos arī viņa aizstāvis un pārstāvis, piekrīt iespējai, ka krimināllietu apsūdzībā vai tās patstāvīgā daļā tiesa izskata bez pierādījumu pārbaudes, prokurors par to raksta

protokolu, tajā norādot, vai apsūdzētais piekritis pierādījumu pārbaudes neizdarīšanai visā apsūdzības apjomā vai kādā konkrētā tās daļā, kā arī izskaidro apsūdzētajam šādas piekrišanas procesuālo būtību un sekas.

(5) Cietušajam pēc viņa pieteikuma prokurors izsniedz to lietas materiālu kopijas, kas attiecas uz noziedzīgu nodarījumu, kurā persona atzīta par cietušo kriminālprocesā vai ar prokurora piekrišanu iepazīstina ar šiem krimināllietas materiāliem.

(6) Tiesmedicīniskās, tiesu psihiatriskās un tiesu psiholoģiskās ekspertīzes atzinumu kopijas neizsniedz, bet nodrošina iespēju ar tiem iepazīties. No minētajiem atzinumiem var kopēt šā likuma 203.panta otrās daļas 1.— 5. un 9. — 10.punktā norādīto informāciju.

(6¹) Skaņu vai attēlu ierakstu kopijas, kuros fiksētas cietušo vai liecinieku liecības, neizsniedz, bet nodrošina iespēju ar tiem iepazīties.

(7) Iepazīstoties ar saņemto krimināllietas materiālu kopijām, apsūdzētajam ir tiesības izmantot tulka palīdzību bez maksas.

(8) Ja apsūdzētais iepazīstas ar tiesai nododamās krimināllietas materiāliem vai saņem to kopijas, kā arī tad, ja apsūdzētais atsakās no tiesībām iepazīties ar tiesai nododamās krimināllietas materiāliem vai saņem to kopijas, prokurors par to raksta protokolu.

(9) *(Izslēgta ar 19.01.2006. likumu.)*

(10) Pēc krimināllietas materiālu kopiju izsniegšanas vai iepazīstināšanas ar krimināllietas materiāliem un šā panta trešās daļas 4.punktā minētās informācijas saņemšanas no apsūdzētā prokurors pieņem lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai.

(11) Pēc apsūdzētā, aizstāvja, cietušā vai pārstāvja pieteikuma prokurors nodrošina viņam iespēju iepazīties ar arhīva lietas materiāliem un saņem nepieciešamo materiālu kopijas, par to izdarot atzīmi arhīva lietā un informējot tiesu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 14.01.2010., 21.10.2010. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

413.pants. Lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai

(1) Lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai prokurors norāda:

- 1) ziņas par apsūdzētā personu;
- 2) par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu persona tiek apsūdzēta un lieta nodota tiesai;
- 3) noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju;
- 4) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*
- 5) apsūdzētās personas liecību;
- 6) tiesā izmantojamo pierādījumu uzskaitījumu;
- 7) piemēroto drošības līdzekli un tā beigu termiņu;
- 8) cietušo personu un kompensācijas apmēru;
- 9) mantai uzlikto arestu;
- 10) apsūdzētā atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus;
- 11) krimināllietas lapu skaitu;
- 12) procesuālos izdevumus.

(2) Lēmumam pievieno lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstu un to personu sarakstu, kuras, pēc apsūdzības un aizstāvības domām, izsaucamas uz tiesas sēdi. Uz tiesu izsaucamo personu adreses norāda tikai sarakstā, ko nosūta tiesai.

(3) Lēmumu kopā ar krimināllietas materiāliem prokurors nekavējoties nosūta tiesai.

(4) Par lēmuma pieņemšanu un krimināllietas nosūtīšanu tiesai prokurors informē apsūdzēto un cietušo vai viņu pārstāvjus, nosūtot viņiem lēmuma kopiju, lietisko pierādījumu un dokumentu saraksta, kā arī uz tiesas sēdi izsaucamo personu saraksta kopiju un informāciju par viņu tiesībām un pienākumiem tiesā, kā arī norādot, kurai tiesai krimināllietā nosūtīta. Apsūdzētajam, kas neprot valsts valodu, kurā uzrakstīts lēmums, prokurors nodrošina lēmuma tulkojumu viņam saprotamā valodā. Vienlaikus ar minēto dokumentu nosūtīšanu īpaši aizsargājamu cietušo informē arī par tiesībām 10 dienu laikā pēc dokumentu saņemšanas iesniegt tiesā lūgumu, lai viņa dalība vai uzklausīšana tiesas sēdē notiktu, izmantojot tehniskos līdzekļus.

(5) Lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai nav pārsūdzams.

(6) Pieteiktos lūgumus un sūdzības, ko prokurors saņēmis pēc pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšanas, nosūta tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010., 23.05.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

414.pants. Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu

(Izslēgts ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

34.nodaļa. Pirmstiesas procesa īpatnības, izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības

415.pants. Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības

(1) Ja prokurors, ņemot vērā izdarītā noziedzīga nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, personu raksturojošos datus un citus lietas apstākļus, iegūst pārliecību, ka apsūdzētais turpmāk neizdarīs noziedzīgus nodarījumus, prokurors var kriminālprocesu izbeigt, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības.

(2) Lai iegūtu personu raksturojošus datus, prokurors var pieprasīt no Valsts probācijas dienesta izvērtēšanas ziņojumu.

(3) Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, pieļaujama tikai tad, ja:

- 1) personu apsūdz par kriminālpārkāpuma vai mazāk smaga nozieguma izdarīšanu;
- 2) persona agrāk nav sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu;
- 3) pret personu pēdējo piecu gadu laikā kriminālprocess nav izbeigts, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības;
- 4) šādai procesa izbeigšanai piekrīt amatā augstāks prokurors un izdara par to atzīmi kriminālprocesa reģistrā.

(4) Kriminālprocesa izbeigšana pieļaujama tikai ar apsūdzētā brīvprātīgu un nepārprotami izteiktu piekrišanu.

(5) Izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, prokurors nosaka pārbaudes laiku atbilstoši Krimināllikumā noteiktajam.

(6) Izbeidzot kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, prokurors var uzlikt apsūdzētajam Krimināllikumā paredzētos pienākumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

415.¹ pants. Kriminālprocesa izbeigšana, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības par smagu noziegumu

(1) Ja ir šā likuma 415.pantā minētie nosacījumi, virsprokurors ar amatā augstāka prokurora piekrišanu var izbeigt kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības personu, kuru apsūdz smaga nozieguma izdarīšanā un kura būtiski palīdzējusi atklāt smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas ir smagāks vai bīstamāks par šīs personas pašas izdarīto noziedzīgo nodarījumu.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktais nav piemērojams personai, kura tiek saukta pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 125., 159., 160., 176., 190.¹, 251., 252. un 253.¹ pantā paredzēto smago noziegumu izdarīšanu vai kura pati bijusi nozieguma organizētāja.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

416.pants. Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības

Lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, prokurors norāda:

- 1) par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu persona apsūdzēta;
- 2) kriminālprocesa izbeigšanas pamatojumu;
- 3) pārbaudes laiku;
- 4) apsūdzētajai personai uzliktos pienākumus;
- 5) institūciju, kurai uzdots kontrolēt attiecīgās personas uzvedību;
- 6) piemērotā drošības līdzekļa atcelšanu.

417.pants. Iepazīstināšana ar lēmumu un krimināllietas materiāliem

(1) Personai, attiecībā uz kuru izbeidz kriminālprocesu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, izsniedz lēmuma kopiju, izskaidro, kādas sekas ir šādai kriminālprocesa izbeigšanai, un informē par tās tiesībām iepazīties ar krimināllietas materiāliem. Persona ar parakstu apliecina, ka piekrit noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai un labprātīgi apņemas pildīt lēmumā minētos pienākumus.

(2) Prokurors nosūta cietušajam lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, kopiju un paziņo par viņa tiesībām iepazīties ar krimināllietas materiāliem un pārsūdzēt pieņemto lēmumu nākamajam amatā augstākam prokuroram.

(3) Lēmums stājas spēkā, ja 10 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas cietušais nav to pārsūdzējis vai arī viņa sūdzība noraidīta. Amatā augstāka prokurora lēmums nav pārsūdzams.

(4) Pēc lēmuma stāšanās spēkā tā kopiju prokurors triju darba dienu laikā nosūta iestādei, kura veic šā lēmuma izpildi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

418.pants. Sekas kriminālprocesa izbeigšanai, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības

(1) Lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu pilnā apjomā stājas spēkā pēc pārbaudes laika izbeigšanās un noteikto pienākumu izpildes.

(2) Ja persona izpilda uzliktos pienākumus un pārbaudes laikā neizdara jaunu tīšu noziedzīgu nodarījumu, uzskatāms, ka kriminālprocess pret to ir izbeigts un par to pašu nodarījumu pret šo personu nevar tikt atjaunots, izņemot šajā likumā īpaši paredzētos gadījumus.

(3) Kriminālprocesu par to pašu nodarījumu attiecībā uz personu, pret kuru tas bija izbeigts, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, var atjaunot vienīgi šādos gadījumos:

- 1) persona nav izpildījusi tai uzliktos pienākumus;
- 2) pārbaudes laikā persona izdarījusi jaunu tīšu noziedzīgu nodarījumu;

3) prokurors lēmumu pieņēmis interešu konflikta situācijā;

4) persona ar pretlikumīgu darbību ietekmējusi liecinošās personas sniegt nepatiesas liecības vai citādi viltojusi pierādījumus;

5) atklāti jauni apstākļi, kuri prokuroram nebija zināmi lēmuma pieņemšanas brīdī un kuri apstiprina, ka persona faktiski izdarījusi smagu vai sevišķi smagu noziegumu, kas šo apstākļu nezināšanas rezultātā kļūdaini kvalificēts kā kriminālpārkāpums vai mazāk smags noziegums.

(4) Informāciju par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, saglabā Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

419.pants. Uzraudzība pār kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības

(1) Prokurors, kurš pieņēmis lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, pēc pārbaudes termiņa izbeigšanās, pamatojoties uz personas uzvedību, kontrolējušās institūcijas sniegto informāciju, izdara lēmumā atzīmi par nosacījumu izpildi un lēmuma stāšanos spēkā pilnā apjomā.

(2) Ja konstatēti šā likuma 418.panta trešajā daļā minētie apstākļi, prokurors atceļ lēmumu, atjauno kriminālprocesu un virza to, ievērojot šā likuma nosacījumus par pirmstiesas kriminālprocesu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

35.nodaļa. Pirmstiesas kriminālprocesa īpatnības, piemērojot prokurora priekšrakstu par sodu

420.pants. Prokurora priekšraksta par sodu piemērošanas pieļaujamība

(1) Ja persona izdarījusi kriminālpārkāpumu, mazāk smagu noziegumu vai smagu noziegumu, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem, un prokurors, ņemot vērā izdarītā noziedzīga nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, personu raksturojošus datus un citus lietas apstākļus, ir guvis pārliecību, ka šai personai nevajadzētu piemērot brīvības atņemšanas sodu, taču to nevar atstāt nesodītu, viņš var pabeigt kriminālprocesu, sastādot priekšrakstu par sodu. Prokurora priekšrakstu par sodu, ja persona izdarījusi smagu noziegumu, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem, var sastādīt, ja tam piekrīt amatā augstāks prokurors, izdarot par to atzīmi kriminālprocesa reģistrā.

(2) Lai iegūtu personu raksturojošus datus, prokurors var pieprasīt no Valsts probācijas dienesta izvērtēšanas ziņojumu.

(3) Ja viena persona izdarījusi vairākus noziedzīgus nodarījumus, priekšrakstu par sodu var piemērot tikai par visiem tās noziedzīgiem nodarījumiem.

(4) Ja par vienu noziedzīgu nodarījumu apsūdzētais vairākas personas, priekšrakstu par sodu var piemērot personai, kurai šāda piemērošana iespējama saskaņā ar šo likumu.

(5) Prokurors priekšrakstu par sodu sastāda, ja apsūdzētais savu vainu atzīst, ir kompensējis cietušajam radīto kaitējumu, kā arī atlīdzinājis valsts izmaksāto kompensāciju un piekrīt kriminālprocesa pabeigšanai, piemērojot viņam sodu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 20.12.2012. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016. Grozījums pirmajā daļā par vārdu "vai mazāk smagu noziegumu" aizstāšanu ar vārdiem "mazāk smagu noziegumu vai smagu noziegumu, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem", kā arī grozījums par pirmās daļas papildināšanu ar teikumu stājas spēkā 07.04.2016. Sk. Pārejas noteikumu 60. punktu)

421.pants. Prokurora priekšraksts par sodu

(1) Ja prokurors ir konstatējis, ka var pabeigt kriminālprocesu, nosakot personai sodu, viņš sastāda prokurora priekšrakstu par sodu, kurā iekļauj lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu un rezolutīvajā daļā norāda sodu.

(2) Prokurors savā priekšrakstā par sodu apsūdzētajai personai var piemērot naudas sodu vai piespiedu darbu, kā arī papildsodus — tiesību ierobežošana vai probācijas uzraudzība — saskaņā ar Krimināllikumā noteikto.

(3) *(Izslēgta ar 18.02.2016. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 08.07.2011. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

422.pants. Iepazīstināšana ar krimināllietas materiāliem

(1) Personai, pret kuru pabeidz kriminālprocesu ar prokurora priekšrakstu par sodu, izsniedz šā priekšraksta kopiju un informē par tiesībām iepazīties ar krimināllietas materiāliem, izskaidro kriminālprocesa pabeigšanas sekas. Persona parakstās, ka piekrīt noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai un apņemas izpildīt priekšrakstā noteikto sodu. Apsūdzētais savu piekrišanu var izteikt nekavējoties vai piecu darba dienu laikā no kopiju saņemšanas dienas. Piekrišanu nevar atsaukt.

(2) Procesa virzītājs nosūta cietušajam priekšraksta par sodu kopiju un paziņo par viņa tiesībām iepazīties ar krimināllietas materiāliem, kā arī pārsūdzēt pieņemto lēmumu 10 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas dienas. Ja cietušais, kurš neprot valsts valodu un kura pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstī, ir pieteicis lūgumu saņemt priekšraksta par sodu rakstveida tulkojumu, procesa virzītājs nosūta cietušajam minētā priekšraksta rakstveida tulkojumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

423.pants. Prokurora priekšraksta par sodu sekas

(1) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(2) Ja persona ir piekritusi priekšrakstam par sodu, taču to nepilda, par soda izpildi atbildīgā institūcija šajā likumā noteiktajā kārtībā ierosina jautājumu par soda aizstāšanu likumā paredzētajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

36.nodaļa. Pirmstiesas kriminālprocesa īpatnības, piemērojot neatliekamības kārtību

424.pants. Neatliekamības kārtības piemērošanas pieļaujamība

Uzsākot izmeklēšanu, procesa virzītājs var piemērot neatliekamības kārtību, ja:

1) noskaidrota persona, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, jo tā pārsteigta noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī vai tūlīt pēc tā izdarīšanas;

2) persona izdarījusi kriminālpārkāpumu, mazāk smagu vai smagu noziegumu;

3) izmeklēšanu neatliekamības kārtībā tai noteiktajā apjomā iespējams pabeigt piecās darba dienās.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

425.pants. Izmeklēšanas virzība neatliekamības kārtībā

(1) Procesa virzītājs pēc tam, kad uzsākta izmeklēšana neatliekamības kārtībā:

1) noskaidro izdarītā noziedzīga nodarījuma apstākļus;

2) noskaidro noziedzīgā nodarījumā cietušo personu;

3) noskaidro ar noziedzīgu nodarījumu radītā kaitējuma raksturu un apmēru;

4) noskaidro notikuma aculieciniekus;

5) veic aculiecinieku un tās personas aptauju, pret kuru uzsākts kriminālprocess;

- 6) ja nepieciešams, veic notikuma vietas apskati vai citas izmeklēšanas darbības;
- 7) visu konstatēto var fiksēt vienā protokolā;
- 8) pieņem lēmumu par personas atzīšanu par aizdomās turētu, var izlemt jautājumu par drošības līdzekļa piemērošanu;
- 9) noskaidro citus apstākļus, kam ir nozīme lietas izlemšanā.

(2) Piecu darba dienu laikā no izmeklēšanas uzsākšanas procesa virzītājs lietas materiālus ar pavadrakstu iesniedz uzraugošajam prokuroram un izdara par to atzīmi kriminālprocesa reģistrā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 19.01.2006. un 11.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 14.07.2009.)

426.pants. Prokurora darbības pirmstiesas kriminālprocesā neatliekamības kārtībā

(1) Prokuroram divu darba dienu laikā pēc materiālu saņemšanas jāizlemj par procesa turpināšanu neatliekamības kārtībā.

(2) Ja prokurors nepiekrīt procesa turpināšanai neatliekamības kārtībā, jo konstatē apstākļus, kas to nepieļauj, vai uzskata, ka nav savākti pietiekami pierādījumi, lai aizdomās turētā vainu varētu pierādīt tiesā, viņš materiālus nosūta atpakaļ izmeklēšanas iestādei kriminālprocesa turpināšanai. Prokurors var turpināt kriminālprocesu, izvēloties citu pirmstiesas kriminālprocesa veidu.

(3) Ja prokurors piekrīt procesa turpināšanai neatliekamības kārtībā, viņš pieņem lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

427.pants. Lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai neatliekamības kārtībā

(1) Lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai neatliekamības kārtībā prokurors norāda:

- 1) personu, par kuras nodarījumu notiek kriminālprocess (vārds, uzvārds, personas kods, paziņotā dzīvesvieta un darbavieta);
- 2) par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu persona tiek apsūdzēta un nodota tiesai;
- 3) noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju;
- 4) tiesā izmantojamos pierādījumus;
- 5) apsūdzētā atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus;
- 6) piemēroto drošības līdzekli;
- 7) cietušo personu un kompensācijas apmēru;
- 8) lietas iztiesāšanas laiku un vietu.

(2) Lietas iztiesāšanas laiku prokurors nosaka, saskaņojot to ar tiesu, taču laiks līdz tiesas sēdei nedrīkst būt īsāks par trim un ilgāks par 10 darba dienām, skaitot no dienas, kad apsūdzētajam izsniegta lēmuma kopija.

(3) Lēmumam pievieno lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstu un to personu sarakstu, kuras, pēc apsūdzības un aizstāvības domām, izsaucamas uz tiesas sēdi. Vienlaikus prokurors nosūta uzaicinājumu uz tiesas sēdi visām izsaukamajām personām.

(4) Pieņemtais lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai vienlaikus uzskatāms arī par lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības.

(5) Lēmuma kopiju kopā ar lietas materiālu kopijām nekavējoties izsniedz apsūdzētajam. Ja apsūdzētais neprot

valodu, kurā uzrakstīts lēmums, šai personai nodrošina šā lēmuma rakstveida tulkojumu tai saprotamā valodā. Lēmuma kopiju izsniedz arī cietušajam.

(6) Pēc lēmuma kopijas izsniegšanas prokurors pieņemto lēmumu un krimināllietas materiālus nosūta tiesai.

(7) Lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai neatliekamības kārtībā nav pārsūdzams.

(8) Pēc lietas nosūtīšanas tiesai visi lūgumi un sūdzības sūtāmas tieši tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

37.nodaļa. Pirmstiesas kriminālprocesa īpatnības saīsinātajā procesā

428.pants. Saīsinātā procesa piemērošanas pieļaujamība

Procesa virzītājs izmeklēšanu var veikt saīsinātajā procesā, ja:

- 1) ir noskaidrota persona, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu;
- 2) izmeklēšanu iespējams pabeigt 10 dienu laikā.

429.pants. Izmeklēšanas virzība saīsinātā procesa kārtībā

(1) Procesa virzītājs pēc izmeklēšanas uzsākšanas:

- 1) noskaidro izdarītā noziedzīga nodarījuma apstākļus;
- 2) noskaidro noziedzīgā nodarījumā cietušo personu;
- 3) noskaidro ar noziedzīgu nodarījumu radītā kaitējuma raksturu un apmēru;
- 4) izdara nepieciešamās izmeklēšanas darbības;
- 5) pieņem lēmumu par personas atzīšanu par aizdomās turēto;
- 6) ja nepieciešams, aizdomās turēto aiztur vai piemēro viņam drošības līdzekli;
- 7) noskaidro citus apstākļus, kam ir nozīme lietas izlemšanā.

(2) 10 dienu laikā no izmeklēšanas uzsākšanas dienas procesa virzītājs lietas materiālus ar pavadrakstu iesniedz prokuroram un izdara par to atzīmi kriminālprocesa reģistrā.

(3) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

430.pants. Prokurora darbības pirmstiesas saīsinātajā procesā

(1) Ja prokurors nepiekrīt procesa turpināšanai saīsinātā procesa kārtībā, jo konstatē apstākļus, kas to nepieļauj, vai uzskata, ka nav savākti pietiekami pierādījumi, lai pret aizdomās turēto varētu celt apsūdzību un to pierādīt tiesā, viņš materiālus nosūta atpakaļ izmeklēšanas iestādei kriminālprocesa turpināšanai. Prokurors var turpināt kriminālprocesu, izvēloties citu pirmstiesas kriminālprocesa veidu.

(2) Ja prokurors piekrīt procesa turpināšanai saīsinātā procesa kārtībā, viņš pieņem lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai.

(3) Prokuroram lēmums jāpieņem un krimināllieta jānosūta tiesai 10dienu laikā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

431.pants. Lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai saīsinātā procesa kārtībā

(1) Lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai saīsinātā procesa kārtībā prokurors norāda:

- 1) personu, par kuras nodarījumu notiek kriminālprocess (vārds, uzvārds un personas kods);
- 2) par kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu persona tiek apsūdzēta un nodota tiesai;
- 3) noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju;
- 4) tiesā izmantojamos pierādījumus;
- 5) piemēroto drošības līdzekli;
- 6) mantai uzlikto arestu;
- 7) apsūdzētā atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus;
- 8) ziņas par apsūdzētā personu.

(2) Lēmumam pievieno lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstu un to personu sarakstu, kuras, pēc apsūdzības un aizstāvības domām, izsaucamas uz tiesas sēdi.

(3) Pieņemtais lēmums par krimināllietas nodošanu tiesai vienlaikus uzskatāms arī par lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības, un tas nav pārsūdzams.

432.pants. Iepazīstināšana ar lietas materiāliem saīsinātajā procesā

(1) Lēmuma par krimināllietas nodošanu tiesai saīsinātā procesa kārtībā kopiju kopā ar lietas materiālu kopijām izsniedz apsūdzētajam. Ja apsūdzētais neprot valodu, kurā uzrakstīts lēmums, šai personai nodrošina šā lēmuma rakstveida tulkojumu tai saprotamā valodā. Lēmuma kopiju izsniedz arī cietušajam.

(2) *(Izslēgta ar 19.01.2006. likumu.)*

(3) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(4) Pēc lietas nosūtīšanas tiesai visi lūgumi un sūdzības sūtāmas tieši tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

38.nodaļa. Vienošanās piemērošana pirmstiesas kriminālprocesā

433.pants. Pamats vienošanās piemērošanai

(1) Prokurors pēc savas paša, apsūdzētā un viņa aizstāvja iniciatīvas var slēgt vienošanos par vainas atzīšanu un sodu, ja ir noskaidroti apstākļi, kas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu, un apsūdzētais piekrīt viņam inkriminētā nodarījuma apjomam, kvalifikācijai, radītā kaitējuma novērtējumam un vienošanās procesa piemērošanai.

(2) Vienošanās procesu nevar piemērot, ja vienā kriminālprocesā ir vairāki apsūdzētie un vienošanos par vainas atzīšanu un sodu nevar piemērot visiem apsūdzētajiem.

434.pants. Pārrunas par vienošanās slēgšanu

(1) Ja prokurors, ceļot apsūdzību vai turpinot kriminālvajāšanu, atzīst par iespējamu procesā slēgt vienošanos, viņš veic šādas darbības:

- 1) izskaidro apsūdzētajam un nepilngadīgā apsūdzētā pārstāvim iespēju noregulēt krimināltiesiskās attiecības, slēdzot vienošanos, apsūdzētā tiesības, slēdzot vienošanos, un tās sekas;

2) informē cietušo par viņa tiesībām izteikt savu viedokli par vienošanās procesa iespējamo piemērošanu.

(2) Saņēmis apsūdzētā un nepilngadīgā apsūdzētā pārstāvja piekrišanu slēgt vienošanos, prokurors sagatavo vienošanās projektu un uzsāk pārrunas ar apsūdzēto, viņa aizstāvi un nepilngadīgā apsūdzētā pārstāvi par vienošanās elementiem.

(3) Ja apsūdzētais un nepilngadīgā apsūdzētā pārstāvis piekrīt celtajai un izsniegtajai apsūdzībai, noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai un radīto kaitējumu novērtējumam, sākas pārrunas par soda veidu un mēru, kuru prokurors lūgs tiesu piespriest.

435.pants. Apsūdzētā tiesības vienošanās procesā

Apsūdzētajam vienošanās procesā ir tiesības:

- 1) piekrist vai nepiekrist vienošanās slēgšanai;
- 2) pieteikt noraidījumus;
- 3) izteikt savu priekšlikumu par soda veidu un mēru;
- 4) saņemt krimināllietas materiālu kopijas pēc vienošanās noslēgšanas;
- 5) zināt, par kādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu viņš tiks apsūdzēts tiesā un kādu soda veidu un mēru prokurors lūgs tiesu piespriest;
- 6) piedalīties vienošanās izskatīšanā tiesā;
- 7) sniegt paskaidrojumus par vienošanās gaitu;
- 7¹) iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā;
- 8) atteikties no noslēgtās vienošanās līdz brīdim, kad tiesa dodas uz apspriežu istabu, lai pieņemtu nolēmumu;
- 9) pārsūdzēt nolēmumu;
- 10) iepazīties ar tiesas sēdes protokolu;
- 11) saņemt aizstāvja juridisko palīdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

436.pants. Cietušā tiesības vienošanās procesā

(1) Ja kriminālprocess tiek turpināts kā vienošanās process, procesa virzītājs — prokurors izsniedz cietušajam vienošanās protokola kopiju.

(2) Cietušajam ir tiesības:

- 1) pieteikt noraidījumus;
- 2) savlaicīgi saņemt informāciju par to, kad un kur tiesa izskatīs vienošanos;
- 3) piedalīties vienošanās izskatīšanā tiesā;
- 4) izteikt savus iebildumus pret vienošanās apstiprināšanu;
- 4¹) iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā;
- 5) iesniegt kasācijas sūdzību par vienošanās procesa procedūras pārkāpumiem vai Krimināllikuma normu

pārkāpumiem;

6) piedalīties lietas izskatīšanā kasācijas instances tiesā šā likuma 101.pantā noteiktajā kārtībā.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

437.pants. Vienošanās protokols

(1) Vienošanās protokolā norāda:

- 1) darbības norises vietu un datumu;
- 2) procesuālās darbības veicēja amatu, vārdu un uzvārdu;
- 3) apsūdzētā, apsūdzētā — nepilngadīgās personas pārstāvja vārdu, uzvārdu un personas kodu, bet, ja tāda nav, — dzimšanas gadu un datumu, kā arī aizstāvja vārdu, uzvārdu un prakses vietu;
- 4) noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietu, laiku un īsu tā aprakstu;
- 5) noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju;
- 6) ar noziedzīgu nodarījumu radītā kaitējuma apmēru un vienošanos par tā atlīdzināšanu;
- 7) apsūdzētā atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus;
- 8) ziņas par apsūdzētā personu;
- 9) sodu, kādu prokurors lūgs tiesu piespriest.

(2) Ja apsūdzētais izdarījis vairākus noziedzīgus nodarījumus, prokurors norāda, kādu sodu viņš lūgs piespriest par katru no noziedzīgiem nodarījumiem un galīgo sodu. Šis noteikums jāievēro arī gadījumos, kad apsūdzētajam tiek noteikts sods pēc vairākiem spriedumiem.

(3) Vienošanos paraksta apsūdzētais, aizstāvis, apsūdzētā — nepilngadīgās personas pārstāvis un prokurors, un tās kopiju izsniedz apsūdzētajam vai viņa pārstāvim.

438.pants. Krimināllietas nosūtīšana tiesai

(1) Prokurors pēc vienošanās noslēgšanas krimināllietas materiālus kopā ar vienošanās protokolu nosūta tiesai, ierosinot tai apstiprināt noslēgto vienošanos.

(2) Ierosinājumā tiesai prokurors:

- 1) informē par noslēgto vienošanos;
- 2) informē par apsūdzētajam piemēroto drošības līdzekli;
- 3) min pierādījumus, kuri apstiprina noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un apsūdzētā vainu;
- 4) norāda ar noziedzīgu nodarījumu radītā kaitējuma apmēru un vienošanos par tā atlīdzināšanu;
- 5) informē par pirmstiesas procesa izdevumiem;
- 6) min lietiskos pierādījumus, to atrašanās vietu un līdzekļus, kas izmantoti kompensācijas un iespējamās mantas konfiskācijas nodrošināšanai;
- 7) lūdz tiesu apstiprināt noslēgto vienošanos un piespriest tajā paredzēto sodu.

(3) Prokurors rakstveidā informē apsūdzēto, viņa aizstāvi, cietušo un viņu pārstāvjus par to, kurai tiesai lieta nosūtīta.

(4) Pēc lietas nosūtīšanas tiesai visi lūgumi un sūdzības jāsūta tieši tiesai.

39.nodaļa. Pirmstiesas kriminālprocesa īpatnības, piemērojot piespiedu ietekmēšanas līdzekļus juridiskajai personai

439.pants. Kriminālprocesa kārtība

(1) Ja kriminālprocesa gaitā ir noskaidrots, ka, visticamāk, ir pamats piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai, procesa virzītājs pieņem motivētu lēmumu par to, ka tiek uzsākts process piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai. Par pieņemto lēmumu procesa virzītājs paziņo attiecīgajai juridiskajai personai, nosūtot lēmuma kopiju, kā arī informējot par tās tiesībām un pienākumiem.

(2) Process piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai notiek šajā likumā noteiktajā kārtībā uzsākta kriminālprocesa ietvaros.

(3) Procesu virzītājs procesu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai ar lēmumu var izdalīt atsevišķā lietvedībā šādos gadījumos:

- 1) kriminālprocess pret fizisko personu tiek izbeigts, pamatojoties uz nereabilitējošiem apstākļiem;
- 2) konstatēti apstākļi, kas liedz noskaidrot vai saukt pie kriminālatbildības konkrētu fizisko personu, vai objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) nav iespējama;
- 3) lai savlaicīgi atrisinātu krimināltiesiskās attiecības ar fizisko personu, kurai ir tiesības uz aizstāvību;
- 4) to lūdz juridiskās personas pārstāvis.

(3¹) Procesu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai var uzsākt procesuāli pilnvarota amatpersona arī gadījumos, kad kriminālprocesu atteikts uzsākt vai tas pabeigts, pamatojoties uz nereabilitējošiem apstākļiem, un ir noskaidrots šā panta pirmajā daļā noteiktais pamats procesa uzsākšanai pret juridisko personu.

(4) Lēmumam, ar kuru process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai izdalīts atsevišķā lietvedībā, pievieno izdalīto krimināllietas materiālu kopijas un to sarakstu.

(5) Lēmums, ar kuru process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai izdalīts atsevišķā lietvedībā, nav pārsūdzams.

(6) Atsevišķā lietvedībā izdalīts process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai vai process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai šā panta 3.¹ daļā noteiktajos gadījumos notiek, ievērojot šajā likumā noteikto vispārējo kārtību, ja vien šajā likumā nav noteikts citādi.

(14.03.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

439.¹ pants. Lēmums par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanas juridiskajai personai procesa uzsākšanu

(1) Lēmumā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanas procesa uzsākšanu procesa virzītājs norāda:

- 1) noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas apstākļus;
- 2) noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju;
- 3) pamatojumu pieņēmumam, ka izmeklējamais noziedzīgais nodarījums, visticamāk, izdarīts juridiskās personas interesēs, labā vai nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā;
- 4) juridiskās personas nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi.

(2) Lēmums par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanas juridiskajai personai procesa uzsākšanu nav

pārsūdzams.

(3) Ja izmeklēšanas laikā ir mainījušies šā panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktā minētie apstākļi, procesa virzītājs pieņem lēmumu. Par šāda lēmuma pieņemšanu paziņo juridiskajai personai. Lēmums par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanas procesā konstatēto apstākļu maiņu nav pārsūdzams.

(14.03.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

440.pants. Pirmstiesas kriminālprocesā noskaidrojamie apstākļi

Pirmstiesas procesā piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanai juridiskajai personai noskaidro:

- 1) noziedzīga nodarījuma izdarīšanas apstākļus;
- 2) fiziskās personas, ja tāda zināma, statusu juridiskās personas institūcijās;
- 3) juridiskās personas faktisko rīcību;
- 4) juridiskās personas veikto darbību raksturu un radušās sekas;
- 5) juridiskās personas veiktos pasākumus, lai novērstu noziedzīga nodarījuma izdarīšanu;
- 6) juridiskās personas lielumu, nodarbošanās veidu un finansiālo stāvokli.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.03.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

440.¹ pants. Izmeklēšanas pabeigšana, ja uzsākts process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu

(1) Ierosinot kriminālvajāšanas uzsākšanu vai piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanas procesa turpināšanu (ja process pret juridisko personu izdalīts atsevišķā lietvedībā vai uzsākts, pamatojoties uz šā likuma 439.panta 3.¹ daļu) un nododot krimināllietas materiālus prokuroram, izmeklētājs attiecīgajā lēmumā papildus vispārējām prasībām norāda šā likuma 440.pantā minētos apstākļus un pamatojumu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai, kā arī juridiskās personas nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi.

(2) Izmeklētāja lēmums par procesa turpināšanu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai nav pārsūdzams.

(14.03.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

441.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa pabeigšana

(1) Pabeidzot pirmstiesas procesu un pieņemot lēmumu par krimināllietas nodošanu tiesai, prokurors papildus vispārējām prasībām norāda pirmstiesas procesā noskaidrotos šā likuma 440.pantā minētos apstākļus un pamatu piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanai juridiskajai personai.

(2) Ja process pret juridisko personu izdalīts atsevišķā lietvedībā vai uzsākts, pamatojoties uz šā likuma 439.panta 3.¹ daļu, prokurors 10 dienu laikā pēc izmeklētāja lēmuma par procesa turpināšanu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai un procesa materiālu saņemšanas un izvērtēšanas veic vienu no šādām darbībām:

- 1) atceļ izmeklētāja lēmumu par procesa turpināšanu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai un atdod procesa materiālus atpakaļ izmeklēšanas iestādei konkrētu procesuālo darbību veikšanai;
- 2) atceļ izmeklētāja lēmumus par kriminālprocesa izdalīšanu atsevišķā lietvedībā un par procesa turpināšanu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai un atdod procesa materiālus atpakaļ izmeklēšanas iestādei izmeklēšanas turpināšanai, ja prokurors nepiekrīt procesa turpināšanai, jo konstatē apstākļus, kas to nepieļauj, vai uzskata, ka nav pamata procesa turpināšanai piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai;
- 3) pieņem lēmumu par procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai nodošanu tiesai, kas nav pārsūdzams;

4) sastāda prokurora priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli.

(3) Prokurors, izdalot atsevišķā lietvedībā procesu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai, var pabeigt to, pieņemot šā panta otrās daļas 2.punktā minēto lēmumu vai lēmumu par procesa piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai izbeigšanu vai sastādot prokurora priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli.

(4) Lēmumam par procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu nodošanu tiesai pievieno lietisko pierādījumu un dokumentu sarakstu un to personu sarakstu, kuras izsaukamas uz tiesas sēdi. Uz tiesu izsaukamo personu adreses norāda tikai sarakstā, ko nosūta tiesai.

(5) Pēc lēmuma par procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai nodošanu tiesai pieņemšanas, prokurors nosūta lēmuma kopiju juridiskajai personai un cietušajam, izskaidrojot tiesības 10 dienu laikā no lēmuma saņemšanas dienas saņemt procesa materiālu kopijas vai ar prokurora piekrišanu iepazīties ar šiem materiāliem.

(6) Prokurors pēc šā panta ceturtajā un piektajā daļā noteikto darbību veikšanas lēmumu kopā ar procesa materiāliem nosūta tiesai. Lēmumu un procesa materiālus nosūta tiesai arī gadījumā, kad juridiskā persona vai cietušais nav izteikuši vēlēšanos saņemt procesa materiālu kopijas vai iepazīties ar tiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.03.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

441.¹ pants. Procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai īpatnības, piemērojot prokurora priekšrakstu

(1) Ja ir izdarīts kriminālpārkāpums, mazāk smags noziegums vai smags noziegums, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem, un juridiskās personas pārstāvis atzīst noziedzīga nodarījuma izdarīšanas faktu, cietušajam radītais kaitējums ir kompensēts un pārstāvis piekriņģ procesa pabeigšanai, piemērojot juridiskajai personai piespiedu ietekmēšanas līdzekli, prokurors var pabeigt procesu, sastādot priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli. Prokurora priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli, ja izdarīts smags noziegums, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem, var sastādīt, ja tam piekriņģ amatā augstāks prokurors, izdarot par to atzīmi kriminālprocesa reģistrā.

(2) Prokurors priekšrakstā par piespiedu ietekmēšanas līdzekli iekļauj lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu vīspārējās prasības, norāda šā likuma 440.pantā minētos apstākļus un pamatu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai, rezolutīvajā daļā norāda piespiedu ietekmēšanas līdzekļa veidu.

(3) Prokurors priekšrakstā par piespiedu ietekmēšanas līdzekli var noteikt tiesību ierobežošanu vai naudas piedziņu saskaņā ar Krimināllikumā noteikto.

(4) Juridiskajai personai, pret kuru pabeidz procesu ar prokurora priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli, izsniedz šā priekšraksta kopiju, to informē par tiesībām iepazīties ar krimināllietas vai izdalītā procesa materiāliem un tai izskaidro procesa pabeigšanas sekas. Juridiskās personas pārstāvis ar parakstu apliecinā, ka piekriņģ noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai. Juridiskās personas pārstāvis piekriņģšanu var izteikt nekavējoties vai piecu darba dienu laikā no kopiju saņemšanas dienas. Piekriņģšanu nevar atsaukt.

(5) Prokurors nosūta cietušajam priekšraksta par piespiedu ietekmēšanas līdzekli kopiju un paziņo par viņa tiesībām iepazīties ar krimināllietas vai izdalītā procesa materiāliem, kā arī pārsūdzēt pieņemto lēmumu 10 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas dienas.

(14.03.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016. Grozījums pirmajā daļā par vārdu "vai mazāk smags noziegums" aizstāšanu ar vārdiem "mazāk smags noziegums vai smags noziegums, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem", kā arī grozījums par pirmās daļas papildināšanu ar teikumu stājas spēkā 07.04.2016. Sk. Pārejas noteikumu 60. punktu)

441.² pants. Lēmums par procesa piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai nodošanu tiesai

Lēmumā par procesa piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai juridiskajai personai nodošanu tiesai prokurors, papildus vīspārējām prasībām norāda šā likuma 440.pantā minētos apstākļus un pamatojumu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai, kā arī juridiskās personas nosaukumu, reģistrācijas numuru un juridisko adresi.

(14.03.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

441.³ pants. Pirmstiesas procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai izbeigšana

(1) Procesa virzītājs var pieņemt lēmumu par pirmstiesas procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu izbeigšanu, ja noskaidroti šā likuma 377.panta 1., 2., 3., 8. vai 10.punktā minētie apstākļi.

(2) Izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu vai prokurors var pieņemt lēmumu par pirmstiesas procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu izbeigšanu, ja pirmstiesas procesā nav izdevies pierādīt, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts juridiskās personas interesēs, labā vai nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā un nav iespējams savākt papildu pierādījumus.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

441.⁴ pants. Lēmums par pirmstiesas procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai izbeigšanu

(1) Lēmumā par pirmstiesas procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai izbeigšanu norāda:

- 1) procesa uzsākšanas pamatu;
- 2) kad un saistībā ar kādu noziedzīgu nodarījumu process uzsākts;
- 3) procesa izbeigšanas iemeslu un pamatu;
- 4) aresta atcelšanu mantai;
- 5) rīcību ar izņemtajiem priekšmetiem un vērtībām;
- 6) lēmuma pārsūdzēšanas kārtību.

(2) Ja vienlaikus tiek izbeigts kriminālprocess un pirmstiesas process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu, lēmums tiek sastādīts atbilstoši šā likuma 392.¹ panta 4.¹ daļā noteiktajam.

(3) Lēmuma par pirmstiesas procesa izbeigšanu kopiju nekavējoties nosūta uzraugošajam prokuroram. Cietušajam un juridiskajai personai nosūta vai izsniedz lēmuma par procesa izbeigšanu kopiju.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

441.⁵ pants. Izbeigtā pirmstiesas procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai atjaunošana

(1) Procesuāli pilnvarota persona izbeigtu pirmstiesas procesu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai var atjaunot, atceļot lēmumu par izbeigšanu, ja konstatēts, ka tā pieņemšanai nebija likumīga pamata, vai ja atklāti jauni apstākļi, kuri nebija zināmi procesa virzītājam lēmuma pieņemšanas brīdī un kuriem ir būtiska nozīme lēmuma pieņemšanā.

(2) Pirmstiesas procesu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai var atjaunot, ja nav iestājies kriminālatbildības noilgums.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

441.⁶ pants. Vienošanās procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai

(1) Procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai pēc prokurora vai juridiskās personas iniciatīvas var tikt slēgta vienošanās par piespiedu ietekmēšanas līdzekli, ja:

- 1) ir noskaidroti apstākļi, kas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu;
- 2) juridiskā persona atzīst noziedzīga nodarījuma izdarīšanas faktu;

3) juridiskā persona piekrīt nodarījuma, saistībā ar kuru piespiedu ietekmēšanas līdzeklis tiek piemērots, apjomam, kvalifikācijai, radītā kaitējuma novērtējumam un vienošanās piemērošanai.

(2) Ja prokurors atzīst par iespējamu procesā slēgt vienošanos, viņš veic šādas darbības:

1) izskaidro juridiskajai personai iespēju noregulēt krimināltiesiskās attiecības, slēdzot vienošanos, šīs personas tiesības, slēdzot vienošanos, un vienošanās sekas;

2) informē cietušo par viņa tiesībām izteikt savu viedokli par vienošanās iespējamo piemērošanu.

(3) Saņēmis juridiskās personas piekrišanu slēgt vienošanos, prokurors sagatavo vienošanās projektu un uzsāk pārrunas ar juridisko personu par vienošanās elementiem.

(4) Ja juridiskā persona piekrīt noziedzīga nodarījuma, saistībā ar kuru piespiedu ietekmēšanas līdzeklis tiek piemērots, kvalifikācijai un radītā kaitējuma novērtējumam, sākas pārrunas par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa veidu un mēru, kuru prokurors lūgs tiesu piespriest.

(5) Juridiskajai personai vienošanās procesā ir tiesības:

1) piekrist vai nepiekrist vienošanās slēgšanai;

2) pieteikt noraidījumus;

3) izteikt savu priekšlikumu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa veidu un mēru;

4) pēc vienošanās noslēgšanas saņemt lietas materiālu kopijas, kas attiecas uz procesu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu;

5) zināt, saistībā ar kādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu piespiedu ietekmēšanas līdzeklis tiks piemērots un kādu piespiedu ietekmēšanas līdzekļa veidu un mēru prokurors lūgs tiesu piespriest;

6) piedalīties vienošanās izskatīšanā tiesā;

7) sniegt paskaidrojumus par vienošanās gaitu;

8) iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā;

9) atteikties no noslēgtās vienošanās līdz brīdim, kad tiesa dodas uz apspriežu istabu, lai pieņemtu nolēmumu;

10) pārsūdzēt nolēmumu;

11) iepazīties ar tiesas sēdes protokolu;

12) saņemt aizstāvja juridisko palīdzību.

(6) Cietušajam vienošanās procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai ir šā likuma 436.pantā noteiktās tiesības.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

441.7 pants. Vienošanās protokols par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai

(1) Vienošanās protokolā par piespiedu ietekmēšanas līdzekli norāda:

1) darbības norises vietu un datumu;

2) procesuālās darbības veicēja amatu, vārdu un uzvārdu;

3) juridiskās personas nosaukumu, adresi, reģistrācijas numuru, tās pārstāvja vārdu un uzvārdu, aizstāvja vārdu

un uzvārdu un prakses vietu;

4) noziedzīga nodarījuma izdarīšanas apstākļus;

5) noziedzīga nodarījuma kvalifikāciju;

6) ar noziedzīgu nodarījumu radītā kaitējuma apmēru un vienošanos par tā atlīdzināšanu;

7) piespiedu ietekmēšanas līdzekli, kādu prokurors lūgs tiesu piespriet.

(2) Ja piespiedu ietekmēšanas līdzeklis tiek piemērots saistībā ar vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem, prokurors norāda, kādu piespiedu ietekmēšanas līdzekli viņš lūgs piespriet par katru no noziedzīgiem nodarījumiem un galīgo piemērojamo piespiedu ietekmēšanas līdzekļu kopumu.

(3) Vienošanos paraksta juridiskās personas pārstāvis un prokurors, un tās kopiju izsniedz juridiskajai personai vai tās pārstāvim.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

441.⁸ pants. Procesa, kurā slēgta vienošanās par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu, nodošana tiesai

(1) Prokurors pēc vienošanās noslēgšanas lietas materiālus kopā ar vienošanās protokolu nosūta tiesai, ierosinot tai apstiprināt noslēgto vienošanos.

(2) Ierosinājumā tiesai prokurors:

1) informē par noslēgto vienošanos;

2) min pierādījumus, kuri apstiprina, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts juridiskās personas interesēs, labā vai nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā;

3) norāda ar juridiskās personas interesēs, labā vai nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā izdarīto noziedzīgu nodarījumu radītā kaitējuma apmēru un vienošanos par tā atlīdzināšanu;

4) informē par pirmstiesas procesa izdevumiem;

5) min lietiskos pierādījumus, to atrašanās vietu un līdzekļus, kas izmantoti kompensācijas un iespējamās mantas konfiskācijas nodrošināšanai;

6) lūdz tiesu apstiprināt noslēgto vienošanos un piespriet tajā paredzēto piespiedu ietekmēšanas līdzekli.

(3) Ja vienošanās par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu slēgta vienlaikus ar šā likuma 433.pantā noteikto vienošanos, prokurors sastāda vienu ierosinājumu.

(4) Prokurors rakstveidā informē juridisko personu, cietušo un viņu pārstāvjus par to, kurai tiesai lieta nosūtīta.

(5) Pēc lietas nosūtīšanas tiesai visi lūgumi un sūdzības jānosūta tieši tiesai.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

Astotā sadaļa Tiesvedības vispārīgie noteikumi

40.nodaļa. Krimināllietu piekritība tiesai

442.pants. Tiesvedības instances krimināllietā

(1) Rajona (pilsētas) tiesa izskata visas krimināllietas kā pirmās instances tiesa. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai kā pirmās instances tiesai ir piekritīgas krimināllietas, kuru materiālos iekļauti valsts noslēpumu

saturoši objekti.

(2) Apelācijas kārtībā pārsūdzētu rajona (pilsētas) tiesas nolēmumu izskata apgabaltiesa kā apelācijas instances tiesa.

(3) Kasācijas kārtībā pārsūdzētu jebkuras tiesas nolēmumu izskata Augstākā tiesa kā kasācijas instances tiesa.
(24.05.2012. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

443.pants. Krimināllietas piekritība pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietas

(1) Krimināllietu izskata tiesa, kuras darbības rajonā izdarīts noziedzīgs nodarījums.

(2) Ja noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietu nav iespējams konstatēt, krimināllieta ir piekritīga tai tiesai, kuras darbības rajonā pabeigts pirmstiesas process.

(3) Ilgstošu vai turpinātu noziedzīgu nodarījumu gadījumos krimināllieta ir piekritīga tai tiesai, kuras darbības rajonā noziedzīgs nodarījums pabeigts vai pārtraukts.

(4) Lai nodrošinātu krimināllietas ātrāku izskatīšanu, atsevišķos gadījumos to var izskatīt:

- 1) pēc noziedzīga nodarījuma atklāšanas vietas;
- 2) pēc noziedzīga nodarījuma sekū iestāšanās vietas;
- 3) pēc apsūdzētā vai liecinieku vairākuma atrašanās vietas.

444.pants. Rīcība ar citai tiesai piekritīgu krimināllietu

(1) Ja tiesa līdz tiesas izmeklēšanas uzsākšanai konstatē, ka krimināllieta ir piekritīga citai tiesai, krimināllietu nodod attiecīgajai tiesai pēc piekritības.

(2) Ja krimināllietas piekritību citai tiesai tiesa konstatē tiesas izmeklēšanas laikā, tā turpina iesākto procesu.

445.pants. Tiesai piekritīgas krimināllietas nodošana citai tiesai

(1) Tiesa līdz tiesas izmeklēšanas sākumam var ierosināt tai piekritīgu krimināllietu nodot citai tiesai, ja:

- 1) nododot krimināllietu, var panākt tās ātrāku izskatīšanu;
- 2) divās vai vairākās viena līmeņa tiesās ir krimināllietas par vienas un tās pašas personas izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem vai vairāku personu dalību vai līdzdalību viena vai vairāku noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā;
- 3) visi attiecīgās tiesas tiesneši ir atstatīti vai noraidīti.

(2) Šā panta pirmās daļas 2.punktā minētajā gadījumā tiesa, kuras tiesvedībā ir krimināllieta par vieglāku noziedzīgu nodarījumu, nodod krimināllietu tiesai, kuras tiesvedībā ir krimināllieta par smagāku noziedzīgu nodarījumu.

(3) Jautājumu par krimināllietas nodošanu no vienas tiesas citai tiesai izlemj vienu līmeni augstākas tiesas priekšsēdētājs. Ja šā panta pirmās daļas 2.punktā minētās lietas atrodas dažādos tiesu apgabalos, jautājumu izlemj tās apgabaltiesas priekšsēdētājs, kuras darbības teritorijā atrodas tiesa, kura ierosina lietas nodošanu citai tiesai. Lēmumu pieņem rezolūcijas veidā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

446.pants. Piekritības strīdu nepieļaujamība

(1) Krimināllieta, ko viena tiesa nodod citai tiesai šajā likumā noteiktajā kārtībā, šai tiesai ir jāpieņem.

(2) Piekritības strīdi starp tiesām nav pieļaujami.

41.nodaļa. Tiesas sastāvs

447.pants. Krimināllietas vienpersoniska un koleģiāla iztiesāšana

(1) Pirmās instances tiesā krimināllietu iztiesā tiesnesis vienpersoniski.

(2) *(Izslēgta ar 16.06.2009. likumu.)*

(3) Ja lieta ir sevišķi sarežģīta, pirmās instances tiesas priekšsēdētājs var noteikt krimināllietas koleģiālu iztiesāšanu. Šādā gadījumā krimināllietu iztiesājama triju pirmās instances tiesas tiesnešu sastāvā.

(4) Apelācijas un kasācijas instances tiesā krimināllietu iztiesā koleģiāli.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 16.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

448.pants. Jautājumu izlemšana tiesā

(1) Jautājumus, kas rodas, iztiesājot lietu koleģiāli, tiesa izlemj ar balsu vairākumu.

(2) *(Izslēgta ar 16.06.2009. likumu.)*

(3) Neviens no tiesas sastāva nav tiesīgs atturēties no balsošanas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 16.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

42.nodaļa. Krimināllietas iztiesāšanas vispārīgie noteikumi

449.pants. Krimināllietas iztiesāšanas tiešums un mutiskums

(1) Pirmās instances tiesa tieši pārbauda pierādījumus lietā.

(2) Tiesas sēdē personas sniedz liecības mutvārdos.

(3) Rakstveida pierādījumus un citus dokumentus, kas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu, tiesas sēdē nolasa vai atskaņo pilnībā vai daļēji, izņemot gadījumus, kad persona, kura īsteno aizstāvību, prokurors un cietušais vai viņa pārstāvis piekrīt, ka šo pierādījumu nolasišana vai atskaņošana nav nepieciešama. Lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai norādītos rakstveida pierādījumus un dokumentus pārbauda tiesas sēdē tikai tad, ja persona, kura īsteno aizstāvību, prokurors un cietušais vai viņa pārstāvis pieteicis šādu lūgumu.

(4) Ja lūgums ir pamatots, tiesa lemj par lietisko pierādījumu apskati.

(5) Pierādījumu pārbaude lietas iztiesāšanas laikā var nenotikt tikai šajā likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. un 16.10.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

450.pants. Krimināllietas iztiesāšanas atklātums

(1) Krimināllietu iztiesā atklātā tiesas sēdē.

(2) Slēgtā tiesas sēdē iztiesā krimināllietu par noziedzīgu nodarījumu pret tikumību un dzimumneaizskaramību, kā arī krimināllietu, kurā nepieciešams aizsargāt valsts vai adopcijas noslēpumu.

(3) Ar motivētu lēmumu tiesa var noteikt slēgtu tiesas sēdi:

1) krimināllietā par noziedzīgu nodarījumu, ko izdarījusi sešpadsmit gadu vecumu nesasniegusi persona;

2) *(izslēgts ar 18.02.2016. likumu);*

- 3) lai neizpaustu kriminālprocesā iesaistīto personu dzīves intīmos apstākļus;
- 4) lai aizsargātu profesionālo noslēpumu vai komercnoslēpumu;
- 5) lai nodrošinātu kriminālprocesā iesaistīto personu aizsardzību;
- 6) krimināllietā par noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts pret nepilngadīgo.

(4) Slēgtā tiesas sēdē piedalās kriminālprocesā iesaistītās personas.

(5) Tiesas nolēmumu pasludina publiski. Krimināllietā, kas ir iztiesāta slēgtā tiesas sēdē, publiski pasludina tiesas nolēmuma ievaddaļu un rezolutīvo daļu, neatklājot cietušo personu identificējošu informāciju, bet pēc tam slēgtā sēdē — motīvu un aprakstošo daļu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

451.pants. Tiesības iepazīties ar lietas materiāliem

(1) Apsūdzētais, viņa aizstāvis, juridiskās personas pārstāvis, prokurors, cietušais un viņa pārstāvis drīkst iepazīties ar materiāliem, kas papildus pievienoti krimināllietai pēc tās saņemšanas tiesā, izdarīt no tiem izrakstus, norakstus un lūgt izgatavot to lietas materiālu kopijas, kuri aizskar šīs personas intereses un tiesības, izņemot likumā paredzētos gadījumus, bet, pastāvot objektīvai nepieciešamībai, drīkst iepazīties ar visiem krimināllietas materiāliem un lūgt izgatavot to lietas materiālu kopijas, kuri aizskar šīs personas intereses un tiesības. Ja, pabeidzot pirmstiesas kriminālprocesu, persona ir atteikusies iepazīties ar lietas materiāliem vai saņemt šo materiālu kopijas, tas var būt par pamatu lūguma noraidīšanai.

(2) Pēc lietas izskatīšanas pabeigšanas pirmās vai apelācijas instances tiesā procesā iesaistītajām personām, kuru intereses aizskar konkrētais kriminālprocess, ir tiesības iepazīties ar tiem lietas materiāliem, kuri nākuši klāt lietā tās izskatīšanas laikā attiecīgajā tiesu instancē, vai arī saņemt šo materiālu kopijas.

(3) Pārstāvim vai aizstāvim, kurš agrāk nav piedalījies attiecīgajā kriminālprocesā, ir tiesības iepazīties ar krimināllietas materiāliem, kas attiecas uz viņa pārstāvam vai aizstāvam, vai arī lūgt izgatavot šo materiālu kopijas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

452.pants. Tiesas sastāva nemainīgums

(1) Tiesas sēde krimināllietā noris nemainīgā tiesnešu sastāvā.

(2) Ja krimināllietas iztiesāšanas gaitā kādu no tiesnešiem aizstāj cits tiesnesis, krimināllietas iztiesāšanu sāk no jauna.

453.pants. Rezerves tiesnesis

(1) Krimināllietā, kuras iztiesāšanai nepieciešams ilgāks laiks, var piedalīties rezerves tiesnesis, kas lietas iztiesāšanas laikā atrodas tiesas sēžu zālē. Par to izdara atzīmi tiesas sēdes protokolā.

(2) Ja krimināllietas iztiesāšanas procesā tiesnesi aizstāj rezerves tiesnesis, lietas iztiesāšana turpinās. Lietas iztiesāšanu šajā gadījumā pabeidz tiesa jaunajā sastāvā.

(16.06.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

454.pants. Tiesas sēdes priekšsēdētājs

(1) Tiesas sēdi vada viens no tiesnešiem, kurš piedalās krimināllietas iztiesāšanā (turpmāk — tiesas sēdes priekšsēdētājs).

(2) Tiesas sēdes priekšsēdētājs vada lietas iztiesāšanu tā, lai nodrošinātu personai, kura īsteno aizstāvību, prokuroram un cietušajam vienādas iespējas piedalīties lietas apstākļu izmeklēšanā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

455.pants. Procesuālās tiesības iztiesāšanā

(1) Tiesas sēdē apsūdzētajam, viņa pārstāvim un aizstāvim, cietušajam un viņa pārstāvim un prokuroram ir vienādas tiesības pieteikt noraidījumus, pieteikt lūgumus, iesniegt pierādījumus, norādot, kādēļ tie nebija iesniegti tiesā līdz šim, piedalīties pierādījumu pārbaudē, iesniegt tiesai rakstveida paskaidrojumus, piedalīties tiesas debatēs, kā arī citu jautājumu izskatīšanā, kuri radušies krimināllietas iztiesāšanas gaitā.

(1¹) Aizstāvim un prokuroram, lai iesniegtu papildu pierādījumus, ir tiesības rakstveidā pieprasīt no fiziskajām un juridiskajām personām kriminālprocesam nozīmīgus dokumentus un ziņas par faktiem, izņemot šā likuma 121.panta piektajā daļā un 192.pantā paredzēto.

(2) Tiesa ir tiesīga pēc savas iniciatīvas iegūt pierādījumus un tos pārbaudīt tiesas sēdē tikai tad, ja apsūdzētais aizstāvību īsteno pats, bet tiesai rodas pamatotas šaubas par viņa pieskaitāmību vai iespējamo vainu apsūdzībā.

(3) Tiesa var atzīt par pierādītiem no apsūdzības atšķirīgus noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus, ja ar to nepasliktinās apsūdzētā stāvoklis un netiek pārkāptas viņa tiesības uz aizstāvību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 10.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 13.02.2013.)

456.pants. Prokurora piedalīšanās lietas iztiesāšanā

(1) Prokurora piedalīšanās krimināllietu iztiesāšanā ir obligāta.

(2) Prokurors uztur tiesā valsts apsūdzību, pamato to ar pierādījumiem, izsaka savu viedokli par lietas iztiesāšanas laikā konstatētajiem apstākļiem, piedalās tiesas debatēs. Valsts apsūdzību vienā kriminālprocesā var uzturēt arī vairāki prokurori.

(3) Prokurors var pieteikt un uzturēt pieteikumu par kompensācijas piedziņu valsts vai pašvaldības interesēs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

457.pants. Prokurora neierašanās sekas

(1) Ja prokurors neierodas uz tiesas sēdi, krimināllietas iztiesāšanu atliek. Ja krimināllietas iztiesāšanā piedalās vairāki prokurori un nav ieradies kāds no viņiem, lietas iztiesāšanu var turpināt. Lietas iztiesāšanu var turpināt arī tad, ja kāds no prokuroriem ar amatā augstāka prokurora piekrišanu nav ieradies uz tiesas debatēm.

(2) Ja prokurora neierašanās iemesli nav zināmi, par viņa neierašanos ziņo amatā augstākam prokuroram.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

458.pants. Prokurora aizstāšana krimināllietas iztiesāšanas laikā

(1) Ja prokurora turpmākā piedalīšanās lietas iztiesāšanā nav iespējama, viņu var aizstāt.

(2) Prokurora maiņas gadījumā tiesa turpina lietas iztiesāšanu.

(3) Prokuroram, kas no jauna iestājas krimināllietā, tiesa dod laiku sagatavoties krimināllietas iztiesāšanai.

(4) Prokurors, kas no jauna iestāties krimināllietā, var lūgt tiesu atkārtoti noklausīties liecinieka un cietušā liecības vai eksperta atzinumu, kā arī veikt citas procesuālās darbības.

459.pants. Prokurora pienākums atteikties no apsūdzības

(1) Ja krimināllietas iztiesāšanas gaitā prokurors atzīst, ka apsūdzība pilnīgi vai daļēji nav apstiprinājusies, viņa pienākums ir pilnīgi vai daļēji atteikties no apsūdzības, iesniedzot tiesai amatā augstāka prokurora apstiprinātu atteikuma motivāciju.

(2) Prokurors var atteikties no apsūdzības līdz tiesas aiziešanai uz apspriežu istabu sprieduma taisīšanai.

460.pants. Atteikšanās no apsūdzības sekas

(1) Ja prokurors atsakās no apsūdzības, neievērojot šā likuma 459.panta pirmajā daļā noteikto kārtību, tiesa pasludina tiesas sēdes pārtraukumu. Ja triju darba dienu laikā amatā augstāks prokurors līdz tiesas sēdes atsākšanai nenomaina apsūdzības uzturētāju un neatjauno apsūdzības uzturēšanu, tiesa pieņem lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu sakarā ar prokurora atteikšanos no apsūdzības.

(2) Krimināllietā, kurā pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu sakarā ar prokurora atteikšanos no apsūdzības, procesa atjaunošana pieļaujama, ja tiek atklāti jauni apstākļi.

(3) Prokurora atteikšanās no apsūdzības nav šķērslis kaitējuma atlīdzības pieprasīšanai Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

461.pants. Prokurora pienākums grozīt apsūdzību

(1) Ja krimināllietas iztiesāšanas gaitā prokurors atzīst, ka celtā un izsniegtā apsūdzība ir grozāma uz vieglāku vai smagāku vai arī apsūdzība grozāma sakarā ar noziedzīga nodarījuma faktisko apstākļu maiņu, nemainoties šā nodarījuma kvalifikācijai, viņa pienākums ir grozīt apsūdzību, motivējot to.

(2) Prokurors var grozīt apsūdzību uz vieglāku, ja nemainās noziedzīga nodarījuma faktiskie apstākļi, līdz brīdim, kad tiesa aiziet taisīt spriedumu, bet pārējos gadījumos — līdz tiesas izmeklēšanas pabeigšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

462.pants. Apsūdzības grozīšana iztiesāšanas gaitā

(1) Ja prokurors groza apsūdzību uz vieglāku, nemainoties noziedzīga nodarījuma faktiskajiem apstākļiem, jauno apsūdzību fiksē tiesas sēdes protokolā.

(2) Ja prokurors groza apsūdzību uz vieglāku sakarā ar noziedzīga nodarījuma faktisko apstākļu maiņu vai arī uz smagāku, ja nemainās šā nodarījuma faktiskie apstākļi, vai arī sakarā ar noziedzīga nodarījuma faktisko apstākļu maiņu, ja nemainās šā nodarījuma kvalifikācija, jauno apsūdzību var fiksēt tiesas sēdes protokolā. Pēc tiesas, apsūdzētā vai viņa aizstāvja pieprasījuma jauno apsūdzību prokurors iesniedz rakstveidā. Ja nepieciešams laiks apsūdzības grozīšanai, tiesa pēc prokurora lūguma pasludina tiesas sēdes pārtraukumu. Tiesa var pasludināt tiesas sēdes pārtraukumu arī tad, ja aizstāvim nepieciešams laiks sagatavoties jaunajai apsūdzībai.

(3) Ja pirmās instances tiesā prokurors atzīst, ka apsūdzība ir grozāma uz smagāku, tāpēc ka tiesas sēdē ir konstatēti citi noziedzīga nodarījuma faktiskie apstākļi, tiesa pēc prokurora lūguma pasludina pārtraukumu nepieciešamo izmeklēšanas darbību veikšanai un jaunas apsūdzības sastādīšanai.

(4) Prokurors mēneša laikā iesniedz tiesai jaunu apsūdzību, ko tiesa nosūta apsūdzētajam, viņa aizstāvim, cietušajam, viņa pārstāvim un paziņo krimināllietas iztiesāšanas laiku.

(5) Apsūdzības grozīšanas gadījumā tiesas sastāvs un piekritība nemainās.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

463.pants. Apsūdzētā piedalīšanās krimināllietas iztiesāšanā

(1) Apsūdzētā piedalīšanās krimināllietas iztiesāšanā ir obligāta.

(2) Ja apsūdzētais nav ieradies uz tiesas sēdi, krimināllietas iztiesāšanu atliek.

(3) Ja apsūdzētais nav ieradies uz tiesas sēdi neattaisnojoša iemesla dēļ vai nav paziņojis par neierašanās iemesliem, tiesa var lemt par piespiedu naudas piemērošanu un par viņa atvešanu uz tiesu piespiedu kārtā, par drošības līdzekļa grozīšanu vai piemērošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

464.pants. Krimināllietas iztiesāšana bez apsūdzētā piedalīšanās

Krimināllietu par kriminālpārkāpumu un mazāk smagu noziegumu tiesa var iztiesāt bez apsūdzētā piedalīšanās, ja apsūdzētais atkārtoti bez attaisnojoša iemesla neierodas uz tiesas sēdi vai ir iesniedzis tiesai lūgumu par krimināllietas iztiesāšanu bez viņa piedalīšanās. Krimināllietu tiesa var iztiesāt, ja tiesas sēdē piedalās aizstāvis.

(21.10.2010. likuma redakcijā, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

465.pants. Krimināllietas iztiesāšana apsūdzētā prombūtnē (*in absentia*)

(1) Krimināllietu tiesa var iztiesāt apsūdzētā prombūtnē (*in absentia*) vienā no šādiem gadījumiem:

- 1) apsūdzētā atrašanās vieta nav zināma un tas norādīts informācijā par meklēšanas rezultātu;
- 2) apsūdzētais atrodas ārvalstī un viņa ierašanos tiesā nav iespējams nodrošināt.

(1¹) Šā panta pirmajā daļā noteiktajos gadījumos krimināllietu tiesa var iztiesāt apsūdzētā prombūtnē (*in absentia*) arī tad, ja iztiesāšanas gaitā prokurors atzīst, ka apsūdzība ir grozāma.

(2) Tiesas nolēmums, kas pieņemts, iztiesājot lietu apsūdzētā prombūtnē (*in absentia*), stājas spēkā vispārējā kārtībā. Tomēr notiesātais var pārsūdzēt nolēmumu augstākas instances tiesā apelācijas vai kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no dienas, kad saņemta nolēmuma kopija. No brīža, kad tiesa saņemusi sūdzību, notiesātais iegūst apsūdzētā statusu un visas apsūdzētā tiesības. Pirmās instances tiesas tiesnesis lemj jautājumu par nolēmuma izpildes apturēšanu un drošības līdzekļa piemērošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 24.05.2012. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

466.pants. Aizstāvja piedalīšanās lietas iztiesāšanā

(1) Aizstāvja piedalīšanās krimināllietu iztiesāšanā ir obligāta šajā likumā paredzētajos gadījumos un pēc procesā iesaistīto personu aicinājuma.

(2) Aizstāvis īsteno personas tiesības uz aizstāvību, izsaka savu viedokli par lietas iztiesāšanas gaitā konstatētajiem apstākļiem un piedalās tiesas debatēs. Aizstāvību vienā kriminālprocesā var īstenot arī vairāki aizstāvji.

467.pants. Aizstāvja neierašanās sekas

(1) Ja aizstāvis nav ieradies uz tiesas sēdi, krimināllietas iztiesāšanu atliek. Par aizstāvja neierašanos uz tiesas sēdi tiesa paziņo Latvijas Zvērinātu advokātu padomei.

(2) Ja krimināllietas iztiesāšanā piedalās vairāki apsūdzētā aizstāvji un nav ieradies kāds no viņiem, lietas iztiesāšanu var turpināt. Lietas iztiesāšanu var turpināt arī tad, ja kāds no aizstāvjiem nav ieradies uz tiesas debatēm un apsūdzētais neiebilst pret lietas turpināšanu.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

468.pants. Aizstāvja aizstāšana krimināllietas iztiesāšanas laikā

(1) Ja aizstāvja turpmākā piedalīšanās krimināllietas iztiesāšanā saprātīgā termiņā nav iespējama, viņu aizstāj.

(2) Aizstāvja maiņas gadījumā tiesa turpina lietas iztiesāšanu.

(3) Aizstāvim, kas no jauna iestājas krimināllietā, tiesa dod laiku sagatavoties aizstāvības īstenošanai.

(4) Aizstāvis, kas no jauna iestāties krimināllietā, var lūgt tiesu atkārtoti noklausīties liecinieka un cietušā liecības vai eksperta atzinumu, kā arī veikt citas procesuālās darbības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

469.pants. Cietušā piedalīšanās krimināllietas iztiesāšanā

(1) Krimināllietu iztiesā, piedaloties cietušajam vai viņa pārstāvim.

(2) Ja cietušais nav ieradies uz tiesas sēdi, krimināllietu iztiesā bez viņa klātbūtnes, izņemot gadījumus, kad tiesa atzīst, ka cietušā piedalīšanās krimināllietas iztiesāšanā ir obligāta vai cietušais attaisnojoša iemesla dēļ lūdzis tiesas sēdi atlikt.

470.pants. Liecinieka vai eksperta neierašanās sekas

(1) Ja uz tiesas sēdi nav ieradies liecinieks vai eksperts, tiesa sāk lietas iztiesāšanu, ja vien saskaņā ar šo likumu nav pamats to atlikt.

(2) Lieciniekam vai ekspertam, kas nav ieradies uz tiesas sēdi neattaisnojoša iemesla dēļ, piemēro šajā likumā noteiktās procesuālās sankcijas. Lieciniekam var piemērot arī piespiedu atvešanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

471.pants. Kārtība tiesas sēdē

(1) Tiesai ienākot tiesas sēžu zālē un aizejot no tās, tiesas sēžu zālē klātesošās personas pieceļas.

(2) Tiesas sprieduma ievaddaļu un rezolutīvo daļu tiesas sēžu zālē klātesošās personas noklausās, stāvot kājās.

(3) Tiesas sēdē klātesošās personas uzvedas tā, lai netraucētu tiesas sēdes gaitu.

(4) Tiesas sēdē klātesošās personas bez ierunām pakļaujas tiesas sēdes priekšsēdētāja norādījumiem, tiesas lēmumiem un tiesas kārtībnieka prasībām.

(5) Personai, kura traucē kārtību tiesas sēžu zālē, var piemērot procesuālās sankcijas, vai to var saukt pie likumā noteiktās atbildības par necieņu pret tiesu.

(6) Kārtību tiesas sēžu zālē nodrošina tiesas kārtībnieks, kuram tiesas sēdēs priekšsēdētāja rīkojumi ir obligāti.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

472.pants. Tiesības atrasties tiesas sēžu zālē

(1) Tiesas sēžu zālē klātesošo personu skaitu nosaka tiesa atbilstoši tiesas sēžu zālē esošo vietu skaitam.

(2) Apsūdzētā un cietušā tuviniekiem vai citām viņa uzaicinātām personām ir priekšrocības tiesības būt klāt krimināllietas iztiesāšanā.

(3) Tiesas sēžu zālē neielaiž personu, kura ir jaunāka par 14 gadiem, ja vien tā nav kriminālprocesā iesaistītā persona.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

473.pants. Tiesas sēdē pieņemtie lēmumi

(1) Lietas iztiesāšanas laikā radušos jautājumus tiesa izšķir, pieņemot lēmumus.

(2) Tiesa apspriežu istabā pieņem šādus lēmumus:

1) par procesa izbeigšanu;

2) par drošības līdzekli;

3) par noraidījumu;

4) par ekspertīzes noteikšanu.

(3) Šā panta otrajā daļā minētos lēmumus tiesa sagatavo atsevišķa dokumenta veidā. Lēmumu paraksta viss tiesas sastāvs.

(4) Pārējos lēmumus pēc tiesas ieskats var pieņemt gan apspriežu istabā, gan apspriežoties uz vietas tiesas sēžu zālē. Šos lēmumus ieraksta tiesas sēdes protokolā.

(5) Iztiesāšanas laikā pieņemto tiesas lēmumu paziņo nekavējoties.

(6) Lēmumu par apzināti nepatiesas liecības, atzinuma vai tulkojuma konstatāciju vai par piespiešanas dot nepatiesu liecību, atzinumu vai izdarīt tulkojumu konstatāciju, vai arī par nepamatotas atteikšanās dot liecību, atzinumu vai izdarīt tulkojumu konstatāciju tiesa pieņem vienlaikus ar spriedumu. Lēmumu nosūta izmeklēšanas iestādei.

(7) Iztiesāšanas laikā pieņemtos lēmumus var pārsūdzēt tikai reizē ar tiesas pieņemtā galīgā nolēmuma pārsūdzēšanu, ja šajā likumā nav paredzēts citādi.

474.pants. Pārrakstīšanās un matemātiskā aprēķina kļūdu labošana

(1) Tiesa pēc savas iniciatīvas vai pēc procesā iesaistītās personas pieteikuma var izlabot nolēmumā pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdas. Jautājumu par kļūdu labošanu izlemj rakstveida procesā.

(2) Pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdas izlabo, pieņemot lēmumu, kuru paziņo procesā iesaistītajām personām un iestādei, kura izpilda sodu, ja šis labojums attiecas uz soda izpildi.

(3) Procesā iesaistītās personas par nolēmumā tiesas izdarītu kļūdas labojumu var iesniegt sūdzību vai protestu augstāka līmeņa tiesai 10 dienu laikā. Šo sūdzību vai protestu izskata augstāka līmeņa tiesas tiesnesis rakstveida procesā bez procesā iesaistīto personu piedalīšanās. Lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

43.nodaļa. Kriminālprocesu apvienošana, sadalīšana, atlikšana, apturēšana vai izbeigšana

475.pants. Kriminālprocesu apvienošana

(1) Ja vienā tiesā ir divas vai vairākās krimināllietas par vienas personas izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem vai vairāku personu dalību vai līdzdalību viena vai vairāku noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kriminālprocesus par šiem nodarījumiem apvieno, izņemot gadījumus, kad kriminālprocesu apvienošana būtiski sarežģītu krimināllietas izskatīšanu.

(2) Kriminālprocesus var apvienot līdz tiesas izmeklēšanas sākumam ar tiesneša vai tiesas lēmumu, un tas nav pārsūdzams.

(2¹) Tiesas izmeklēšanas laikā pirmās instances tiesā vienā kriminālprocesā var apvienot krimināllietas par vairāku personu dalību vai līdzdalību viena vai vairāku noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, ja tas kļuvis zināms iztiesāšanā pirmās instances tiesā.

(3) Apvienojot kriminālprocesus, parasti materiālus par vieglāku noziedzīgu nodarījumu pievieno krimināllietai par smagāku noziedzīgu nodarījumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

476.pants. Kriminālprocesa sadalīšana

(1) Tiesa apsūdzētā vai cietušā interesēs kriminālprocesu, kurā apsūdzētas vairākas personas vai viena persona par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem, var sadalīt, ja sadalīšana nekaitē kriminālprocesa mērķa sasniegšanai.

(2) Par kriminālprocesa sadalīšanu tiesa pieņem lēmumu, kas vienlaikus uzskatāms arī par lēmumu jauna kriminālprocesa uzsākšanai. Lēmuma pieņemšanas datums ir jaunā kriminālprocesa uzsākšanas datums. Lēmums nav pārsūdzams.

(2¹) Lēmuma par kriminālprocesa sadalīšanu pieņemšana nevar būt par pamatu noraidījuma pieteikšanai tiesnesim izdalītajā kriminālprocesā.

(3) Lēmumā norāda kriminālprocesa sadalīšanas pamatu, apsūdzētā personas datus, apsūdzības būtību, Krimināllikuma pantu, tā daļu, punktu, pēc kura celta apsūdzība, drošības līdzekli, tā piemērošanas datumu un termiņu un citus apstākļus, kā arī norāda procesa virzību pēc tā sadalīšanas.

(4) Ja no kriminālprocesa izdalītajos materiālos ir nepieciešams noskaidrot noziedzīgu nodarījumu izdarījušo personu, tiesa tos nosūta prokuratūrai.

(5) Ja kriminālprocesa sadalīšanas iemesls ir viena vai vairāku apsūdzēto izvairīšanās no tiesas, vienlaikus ar lēmumu par kriminālprocesa sadalīšanu tiesa lemj par krimināllietas iztiesāšanas apturēšanu izdalītajā kriminālprocesā. Tiesa, atsākot iztiesāšanu izdalītajā kriminālprocesā, ja tiesas sastāvs nav mainījies, neatkārtoti iepriekš tiesā veiktās procesuālās darbības, kurās piedalījās apsūdzētais.

(6) Lēmumu par procesa sadalīšanu nosūta prokuroram, apsūdzētajam un cietušajam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

477.pants. Iztiesāšanas atlikšana

(1) Ja krimināllietu nav iespējams iztiesāt sakarā ar to, ka uz tiesas sēdi nav ieradusies kāda uz to izsauktā persona, tiesa pieņem lēmumu par iztiesāšanas atlikšanu uz noteiktu laiku.

(2) Atliekot iztiesāšanu, tiesa lemj par neieradušās personas atvešanu uz tiesas sēdi piespiedu kārtā vai par procesuālās sankcijas piemērošanu.

(3) Tiesa, atsākot iztiesāšanu pēc tās atlikšanas, var neatkārtoti iepriekš veiktās procesuālās darbības.

478.pants. Kriminālprocesa apturēšana tiesību normas interpretācijas dēļ

(1) Ja tiesa uzskata, ka tiesību norma, kas piemērota konkrētajā krimināllietā, neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai (aktam), tā iesniedz pieteikumu par lietas ierosināšanu Satversmes tiesā, vienlaikus apturot tiesvedību krimināllietā, līdz stājas spēkā Satversmes tiesas nolēmums.

(2) Ja konkrētās lietas izspriešanai ir nepieciešams Eiropas Savienības Tiesas prejudiciāls nolēmums par Eiropas Savienības tiesību normas interpretāciju un spēkā esamību, tiesa nosūta Eiropas Savienības Tiesai neskaidro jautājumu motivēta lēmuma formā, vienlaikus apturot tiesvedību krimināllietā līdz prejudiciālā nolēmuma spēkā stāšanās dienai.

(3) Apturot tiesvedību tiesību normas interpretācijas neskaidrību dēļ, tiesa lemj par nepieciešamo piespiedu līdzekļu vai mantas aresta noteikšanu, taču nepārkāpjot likumā noteiktos procesuālos termiņus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

479.pants. Kriminālprocesa apturēšana apsūdzētā slimības dēļ

(1) Ja apsūdzētais ir saslimis ar psihiskiem traucējumiem vai citu smagu slimību un ilgstoši nevarēs piedalīties tiesas sēdē, tiesa kriminālprocesu aptur līdz laikam, kad apsūdzētais izveseļosies.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētajā gadījumā tiesa var noteikt apsūdzētajam ekspertīzi.

(3) Ja apsūdzētais ir izveseļojies, tiesnesis atjauno iztiesāšanu, lēmumu uzrakstot rezolūcijas veidā.

(4) Ja saslimšana ar psihiskiem traucējumiem atzīta par neārstējamu un izslēdz kriminālsoda piemērošanu, turpina procesu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

480.pants. Kriminālprocesa apturēšana sakarā ar apsūdzētā izvairīšanos no tiesas

(1) Ja apsūdzētais izvairās no tiesas, tiesa pieņem lēmumu par apsūdzētā meklēšanu un par kriminālprocesa apturēšanu līdz laikam, kad tiks atrasts apsūdzētais.

(2) Lēmumu par apsūdzētā meklēšanu nodod izpildei operatīvās darbības subjektam atbilstoši tā kompetencei.

(3) Pēc apsūdzētā atrašanas vai pēc tam, kad saņemta informācija par apsūdzētā atrašanos ārvalstī, tiesnesis atjauno iztiesāšanu, lēmumu uzrakstot rezolūcijas veidā. Tiesnesis var atjaunot iztiesāšanu, ja ir saņēmis informāciju par to, ka apsūdzētā atrašanās vieta nav zināma.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

481.pants. Kriminālprocesa izbeigšana tiesas sēdē

(1) Tiesa izbeidz kriminālprocesu vai tā daļu šādos gadījumos:

1) ja iztiesāšanas laikā tā konstatē šā likuma 377.panta 3.—10.punktā norādītos apstākļus, kas nepieļauj kriminālprocesu;

2) ja prokurors ir atteicies no apsūdzības;

3) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu).*

(1¹) Ja apsūdzētais ir miris lietas izskatīšanas laikā pirmās instances tiesā, lietas izskatīšanu turpina tikai tad, ja viena mēneša laikā pēc apsūdzētā nāves ir saņemts mirušā tuvinieka pieteikums par kriminālprocesa turpināšanu mirušā rehabilitācijai. Lietas izskatīšana tiek turpināta vispārējā kārtībā. Personai, kura pieprasījusi procesa turpināšanu, ir tiesības pārsūdzēt pirmās instances un apelācijas instances tiesas lēmumu.

(2) Tiesa var izbeigt kriminālprocesu, atbrīvojot personu no kriminālatbildības, šā likuma 379.pantā noteiktajos gadījumos.

(3) Lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu izlemj par piemēroto drošības līdzekli, kaitējuma atlīdzināšanas un iespējamās mantas konfiskācijas nodrošināšanas pasākumiem, citiem procesuālajiem piespiedu līdzekļiem, kā arī par lietiskajiem pierādījumiem.

(4) Ja kriminālprocess tiek izbeigts, bet krimināllietas materiālos ir ziņas par faktiem, sakarā ar kuriem personai būtu jāpiemēro disciplinārās ietekmēšanas līdzekļi vai administratīvais sods, tiesa nosūta nepieciešamos materiālus kompetentajai institūcijai vai amatpersonai.

(5) Ja tiesa, izbeidzot kriminālprocesu vai tā daļu pret personu, konstatē, ka noziedzīgs nodarījums ir noticis un nepieciešams noskaidrot šo nodarījumu izdarījušo personu, tā krimināllietu vai šīs krimināllietas daļu nosūta prokuratūrai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

44.nodaļa. Tiesas sēdes gaitas fiksēšana

482.pants. Tiesas sēdes protokols

(1) Tiesas sēdes protokols ir procesuāls dokuments, kurā fiksē lietas iztiesāšanas gaitu un tiesas sēdē pieņemtos lēmumus.

(2) Ja kādai no personām, kura piedalās iztiesāšanā, ir iebildumi pret sēdes priekšsēdētāja rīcību, šie iebildumi ierakstāmi tiesas sēdes protokolā.

(3) Šajā likumā paredzētajos gadījumos protokolu raksta arī par procesuālajām darbībām, kas tiek veiktas ārpus tiesas sēžu zāles.

(4) Protokolam var pievienot tiesas debašu dalībnieku rakstveidā iesniegtās runas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

483.pants. Tiesas sēdes gaitas fiksēšana ar tehniskiem līdzekļiem

(1) Iztiesāšanas laikā tiesas sēdes gaitu pilnā apjomā fiksē, izmantojot skaņu vai attēlu ierakstus vai citus tehniskos līdzekļus, un par to izdara atzīmi tiesas sēdes protokolā.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto tehnisko līdzekļu izmantošanas rezultātā iegūto materiālu pievieno krimināllietai un glabā līdz dienai, kad beidzas likumā noteiktais apsūdzētajam inkriminētā smagākā noziedzīga nodarījuma noilguma termiņš.

484.pants. Tiesas sēdes gaitas fiksēšana tiesas sēdes protokolā

(1) Tiesas sēdes protokolu raksta tiesas sēdes sekretārs, bet paraksta tiesas sēdes priekšsēdētājs un sekretārs.

(2) Uzsākot lietas iztiesāšanu, tiesas sēdes protokolā norāda:

- 1) tiesas sēdes vietu un laiku (arī tiesas sēdes sākumu un beigas);
- 2) tiesas sastāvu, tiesas sēdes sekretāru, kā arī tulku, ja viņš piedalās tiesas sēdē;
- 3) apsūdzētā vārdu un uzvārdu, noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar apsūdzību;
- 3¹) juridiskās personas, pret kuru uzsākts process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu, nosaukumu un reģistrācijas numuru;
- 4) prokurora, aizstāvja vārdu un uzvārdu, ja viņi piedalās tiesas sēdē;
- 5) cietušā, viņa pārstāvja vārdu un uzvārdu, ja viņi piedalās tiesas sēdē;
- 6) tiesai pieteikto lūgumu būtību, ja tādi ir pieteikti, un attiecībā uz tiem tiesas pieņemto lēmumu saturu.

(3) Pēc tiesas izmeklēšanas uzsākšanas protokolā fiksē arī:

- 1) apsūdzētā attieksmi pret apsūdzību;
- 2) ieradušos liecinieku, ekspertu un citu procesā iesaistīto personu vārdu un uzvārdu;
- 3) tiesas rīkojumus un lēmumus, kas nav pieņemti atsevišķu procesuālo dokumentu veidā;
- 4) ziņas par lietisko pierādījumu vai dokumentu pārbaudi;
- 5) tiesas noteikto pilna nolēmuma pieejamības dienu;
- 6) protokola pieejamības dienu.

(4) Ja tiesas sēdes gaita netiek fiksēta, izmantojot skaņu un attēlu ierakstus vai citus tehniskos līdzekļus, tiesas sēdes protokolā ieraksta arī apsūdzētā, cietušā, liecinieka, ekspertu liecības un citu procesā iesaistīto personu paskaidrojumus, tiesas debašu runas, replikas, apsūdzētā pēdējo vārdu.

(5) Ārpus tiesas sēžu zāles veikto atsevišķo procesuālo darbību protokolam jāatbilst šajā pantā minētajām prasībām.

(6) Labojumus protokolā atrunā pirms tiesas sēdes sekretāra paraksta. Līdz galam neaizpildītās rindas un citas brīvās vietas protokolā aizsvītro.

(7) Protokola saturu nedrīkst dzēst, aizkrāsot vai citādā veidā labot, piemērojot mehānisku iedarbību.

(8) Tiesas sēdes protokolu noformē triju darba dienu laikā pēc tiesas sprieduma pasludināšanas dienas. Ja tiek pasludināts pārtraukums, kas ir ilgāks par 14 dienām, tiesas sēdes protokolu noformē triju darba dienu laikā pēc tiesas sēdes dienas. Prokurors, personas, kas īsteno aizstāvību, un cietušais var iepazīties ar protokolu, ja nepieciešams, saņemt protokola kopiju un triju darba dienu laikā no protokola pieejamības dienas iesniegt piezīmes par to.

(9) Ja tiesas sēdes priekšsēdētājs nepiekrīt iesniegtajām piezīmēm pilnībā vai kādā to daļā, šīs piezīmes izskata tiesas sastāvs un pieņem lēmumu. Lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 24.05.2012. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

485.pants. Citu personu tiesības fiksēt tiesas gaitu

Citas personas, kuras nav tiesas darbinieki, tiesas sēdes laikā var izdarīt skaņu un attēla ierakstu, netraucējot tiesas procesu, ja to atļauj tiesa un tam piekrīt apsūdzētais, viņa aizstāvis, prokurors, cietušais un liecinieks.

Devītā sadaļa Lietas izskatīšana pirmās instances tiesā

45.nodaļa. Krimināllietas sagatavošana iztiesāšanai

486.pants. Tiesas rīcība pēc krimināllietas saņemšanas

(1) Pēc krimināllietas saņemšanas tiesā pārbauda, vai:

- 1) krimināllieta ir piekritīga šai tiesai;
- 2) krimināllietai pievienota apsūdzība;
- 3) apsūdzētajam izsniegta apsūdzības kopija;
- 4) apsūdzētajam bija nodrošināta iespēja iepazīties ar lietas materiāliem.

(2) Ja tiek konstatēts, ka krimināllieta piekritīga citai tiesai, tiesnesis krimināllietu ar pavadrakstu nosūta piekritīgajai tiesai.

(3) Ja tiek konstatēts, ka nav ievērots šā panta pirmās daļas 2., 3. un 4.punktā minētais, tiesnesis var nosūtīt krimināllietu ar pavadrakstu amatā augstākam prokuroram trūkumu novēršanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

487.pants. Lietas sagatavošana iztiesāšanai neatliekamības kārtībā

(1) Saņemot krimināllietu, kas tiesai nodota izskatīšanai neatliekamības kārtībā, tiesa, papildus šā likuma 486.pantā norādītajam, pārbauda, vai prokurora lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai norādītais iztiesāšanas laiks un vieta ir saskaņota ar tiesu.

(2) Šā likuma 488.u n 489.pantā paredzētās darbības veicamas tikai gadījumos, kad nepieciešams grozīt krimināllietas iztiesāšanas laiku un vietu.

488.pants. Krimināllietas iztiesāšanas laiks

(1) Tiesnesis ne vēlāk kā triju darba dienu laikā pēc krimināllietas saņemšanas savā tiesvedībā pieņem lēmumu par krimināllietas iztiesāšanas laiku un vietu. Lēmumu uzraksta rezolūcijas veidā.

(2) Krimināllietas iztiesāšanu tiesa uzsāk, cik drīz vien iespējams.

(3) Ja apsūdzētajam piemērots drošības līdzeklis, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, krimināllietas iztiesāšanu uzsāk ne vēlāk kā četru nedēļu laikā pēc tās saņemšanas.

(4) Ja nepilngadīgajam apsūdzētajam piemērots drošības līdzeklis, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, krimināllietas iztiesāšanu uzsāk ne vēlāk kā triju nedēļu laikā pēc tās saņemšanas.

(5) Ja objektīvu apstākļu dēļ nav iespējams ievērot šā panta trešajā un ceturtajā daļā minētos termiņus, tiesnesis ar

motivētu lēmumu var noteikt vēlāku krimināllietas iztiesāšanas uzsākšanas laiku.

(6) Saņēmusi krimināllietu, kas tiesai nodota saīsinātā procesa kārtībā, tās iztiesāšanu tiesa uzsāk ne agrāk kā pēc 10 un ne vēlāk kā pēc 30 dienām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

489.pants. Paziņošana par tiesas sēdi izsaukamajām personām, prokuroram un aizstāvim

(1) Pēc tiesas sēdes laika noteikšanas tiesnesis nekavējoties dod rīkojumu tiesas kancelejai uzaicināt uz tiesas sēdi izsaukamās personas un paziņot tiesas sēdes laiku prokuroram un aizstāvim.

(2) Ja krimināllietas iztiesāšana paredzēta ilgāku laiku, tiesnesis var dot rīkojumu izsaukt liecinieku vai ekspertu uz citu laiku, nevis tiesas sēdes sākumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

490.pants. Krimināllietas iztiesāšanas laika grozīšana

Ja līdz krimināllietas iztiesāšanai kļūst zināms, ka apsūdzētais vai cietušais attaisnojoša iemesla dēļ nevarēs ierasties uz tiesas sēdi vai ir citi apstākļi, kādēļ lietas iztiesāšana noteiktajā laikā nevar notikt, tiesnesis nosaka citu krimināllietas iztiesāšanas laiku.

491.pants. Izlemjamie jautājumi, sagatavojot krimināllietu iztiesāšanai tiesas sēdē

Tiesnesis, sagatavojot krimināllietu iztiesāšanai tiesas sēdē, izlemj šādus jautājumus:

- 1) par aizstāvja uzaicināšanu;
- 2) par tulka uzaicināšanu;
- 3) *(izslēgts ar 21.10.2010. likumu);*
- 4) par lietas izskatīšanu atklātā vai slēgtā tiesas sēdē;
- 5) vai lieta skatāma ar vai bez pierādījumu pārbaudes tiesas sēdē;
- 6) par kompensācijas vai iespējamās mantas konfiskācijas nodrošināšanu, ja ir attiecīgs pieteikums;
- 6¹) par arhīva lietas materiālu vai pirmdokumentu pievienošanu lietai pēc pieteiktā lūguma;
- 7) citus jautājumus, par kuriem iesniegts apsūdzētā, aizstāvja, prokurora, cietušā vai cietušā pārstāvja lūgums;
- 8) par izvērtēšanas ziņojuma pieprasīšanu no Valsts probācijas dienesta;
- 9) par tehnisko līdzekļu izmantošanu tiesas sēdē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

492.pants. Attiecībā uz kompensāciju vai iespējamo mantas konfiskāciju pieņemtā lēmuma izpilde

Attiecībā uz kompensācijas vai iespējamās mantas konfiskācijas nodrošināšanu pieņemto lēmumu izsniedz pieteicējam un izpilda likumā noteiktajā kārtībā.

46.nodaļa. Iztiesāšana

493.pants. Tiesas sēdes atklāšana

Tiesas sēdi atklāj tiesas sēdes priekšsēdētājs, paziņojot, kāda lieta tiks iztiesāta, un nosaucot tiesas sastāvu.

494.pants. Izsaukto personu ierašanās pārbaude

(1) Tiesas sēdes priekšsēdētājs paziņo, kuras šajā lietā izsauktās personas ieradušās, vai ir paziņots par tiesas sēdi personām, kuras nav ieradušās, un kādas ziņas saņemtas par to neierašanās iemesliem.

(2) Ja apsūdzētais ir atteicies no aizstāvja piedalīšanās procesā, viņš par to parakstās tiesas sēdes protokolā.

495.pants. Liecinieka izraidīšana no tiesas sēžu zāles

Liecinieks līdz viņa nopratināšanas sākumam nedrīkst atrasties tiesas sēžu zālē.

496.pants. Pieteikto lūgumu izlemšana

(1) Prokurors, cietušais, apsūdzētais un viņa aizstāvis var pieteikt tiesai lūgumus.

(2) Tiesa izlemj pieteikto lūgumu pēc citu šā panta pirmajā daļā minēto personu viedokļa noklausīšanās.

(3) Noraidītos lūgumus persona tiesas sēdes gaitā var pieteikt atkārtoti, ja ir norādīti jauni apstākļi, kas iepriekš nebija zināmi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

497.pants. Apsūdzības uzturēšana

Tiesas izmeklēšana sākas ar apsūdzības uzturēšanu, prokuroram īsi izklāstot apsūdzības būtību.

498.pants. Apsūdzētā attieksme pret apsūdzību

(1) Pēc apsūdzības noklausīšanās tiesas sēdes priekšsēdētājs noskaidro, vai apsūdzētais saprot, kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā tiek apsūdzēts, un vai viņš atzīst savu vainu.

(2) Apsūdzētā attieksmi pret apsūdzību fiksē tiesas sēdes protokolā, un apsūdzētais to paraksta.

499.pants. Pierādījumu pārbaudes neizdarīšana

(1) Tiesa var pieņemt lēmumu par pierādījumu pārbaudes neizdarīšanu attiecībā uz visu apsūdzību vai tās patstāvīgu daļu tikai ar nosacījumu, ka:

1) apsūdzētais atzīst savu vainu visā viņam izvirzītajā apsūdzībā vai attiecīgā tās daļā;

2) tiesai pēc lietas materiālu pārbaudes nav šaubu par apsūdzētā vainu;

3) apsūdzētais, bet obligātās aizstāvības gadījumos arī viņa aizstāvis un pārstāvis, piekrīt šādas pārbaudes neizdarīšanai.

(2) Pirms izlemt jautājuma par pierādījumu pārbaudes neizdarīšanu, tiesa noskaidro prokurora, personas, kas īsteno aizstāvību, cietušā un viņa pārstāvja viedokli par to, kā arī izskaidro viņiem pierādījumu pārbaudes neizdarīšanas procesuālo būtību un sekas. Ja apsūdzētais nepiekrīt tikai kaitējuma kompensācijas apmēram un ja šis apmērs neietekmē noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju, tiesa var veikt pierādījumu pārbaudi tikai jautājumā par kompensācijas apmēru.

(3) Pēc tam, kad pieņemts lēmums par pierādījumu pārbaudes neizdarīšanu, tiesa pārbauda apsūdzētā personu raksturojošos datus un pāriet pie tiesas debatēm.

(4) Pēc tiesas debatēm tiesa noklausās apsūdzētā pēdējo vārdu, taisa un pasludina spriedumu. Šādu spriedumu apelācijas kārtībā var pārsūdzēt tikai daļā par tiesas piespriesto sodu, kompensāciju vai sakarā ar pieļautiem procesa

pārkāpumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

500.pants. Pierādījumu pārbaudes kārtība

(1) Pierādījumu pārbaudi tiesa uzsāk, noklausoties cietušā liecību un prokurora norādīto liecinieku liecības, kā arī pārbauda citus prokurora iesniegtos pierādījumus.

(2) Pēc prokurora norādīto pierādījumu pārbaudes tiesa noklausās apsūdzētā vai viņa aizstāvja norādītos lieciniekus un pārbauda citus viņa iesniegtos pierādījumus.

(3) Tiesa pēc prokurora, cietušā, apsūdzētā un viņa aizstāvja lūguma var noteikt citu pierādījumu pārbaudes kārtību.

(4) Ja krimināllietā kā pierādījumu izmanto operatīvās darbības pasākumos iegūtās ziņas, tikai tiesa pēc prokurora, cietušā, apsūdzētā vai viņa aizstāvja motivēta lūguma drīkst iepazīties ar operatīvās darbības materiāliem, kas nav pievienoti krimināllietai un kas attiecas uz pierādīšanas priekšmetu, lietas materiālos un nolēmumā norādot, ka šie materiāli ir izvērtēti.

(5) Ja krimināllietā tiek saņemta jaunai izskatīšanai no apelācijas vai kasācijas instances tiesas vai krimināllietas iztiesāšanu sāk no jauna, iepriekš tiesā nopratinātos lieciniekus, cietušos, ekspertus un speciālistus uzaicina pēc prokurora, cietušā, apsūdzētā vai viņa aizstāvja lūguma.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

501.pants. Liecību nolasišana vai atskaņošana

Jebkuras personas konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtu liecību var nolasīt vai atskaņot tiesā, ja:

- 1) ir svarīgas pretrunas starp šīm liecībām un tām, kas dotas tiesā;
- 2) liecības sniedzējs ir aizmirsis kādus lietas apstākļus;
- 3) liecības sniedzējs nav klāt tiesas sēdē tāda iemesla dēļ, kas izslēdz iespēju ierasties tiesā;
- 4) liecības sniedzējs izvairās no ierašanās tiesā vai atsakās liecināt;
- 5) tiesa piekrīt psihologa norādījumam, ka 14 gadus nenasniegusi persona vai nepilngadīgais cietušais nevar tikt nopratināts tiesas sēdē vai nopratināts ar psihologa starpniecību.
- 6) liecību ir sniegusi persona, kurai bija tiesības neliecināt.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

502.pants. Jautājumu uzdošanas kārtība

(1) Ar tiesas atļauju apsūdzētais, viņa aizstāvis, prokurors, cietušais un viņa pārstāvis var uzdot jautājumus personām, kuras tiesā sniedz liecību. Tiesa noraida jautājumus, kuri neattiecas uz lietu.

(2) Cietušajam, kā arī citām prokurora uzaicinātajām personām pirmais jautājumus uzdod prokurors.

(3) Apsūdzētā vai viņa aizstāvja uzaicinātajām personām pirmais jautājumus uzdod apsūdzētais un viņa aizstāvis, citi apsūdzētie un viņu aizstāvji.

(4) Tiesa var uzdot jautājumus jebkurā lietas iztiesāšanas brīdī.

503.pants. Apsūdzētā liecība

(1) Pēc šā likuma 500.pantā minētās pierādījumu pārbaudes tiesas sēdes priekšsēdētājs jautā apsūdzētajam, vai viņš vēlas sniegt liecību.

(2) Ja apsūdzētais ir izteicis piekrišanu sniegt liecību, pirmais viņam jautājumus uzdod viņa aizstāvis un citu apsūdzēto aizstāvji.

(3) Apsūdzētais var iesniegt tiesai savu liecību rakstveidā. Rakstveida liecību nolasa, izņemot šā likuma 449.panta trešajā daļā noteikto gadījumu.

(4) Ja apsūdzētais izmanto savas tiesības neliecināt, bet iepriekš ir liecinājis kā persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, krimināllietā esošās liecības var pārbaudīt, tās nolasot.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

504.pants. Tiesas izmeklēšanas pabeigšana

(1) Pēc pierādījumu pārbaudes pabeigšanas, ja nav izteikti papildu lūgumi, tiesa pasludina tiesas izmeklēšanu par pabeigtu un pāriet pie tiesas debatēm.

(2) Ja procesa dalībniekiem nepieciešams laiks, lai sagatavotos tiesas debatēm, tiesa pieņem lēmumu par šā laika ilgumu un ieraksta to tiesas sēžu protokolā.

(3) Pēc tiesas izmeklēšanas pabeigšanas tiesa drīkst pieņemt lēmumu par apsūdzētā piespiedu atvešanu, kā arī pieprasīt Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra atzinumu par to, vai apsūdzētais var piedalīties tiesas sēdē sava veselības stāvokļa dēļ. Ja nepieciešams, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs var pieaicināt speciālistu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

505.pants. Tiesas debates

(1) Tiesas debatēs pirmais runu saka prokurors, pēc tam cietušais, viņa pārstāvis un apsūdzētais vai viņa aizstāvis.

(2) Ja tiesas debatēs piedalās vairāki cietušie vai viņu pārstāvji, apsūdzētie vai viņu aizstāvji, runu secību nosaka tiesa pēc procesā iesaistīto personu viedokļu noklausīšanās.

(3) Tiesas debašu ilgums nav ierobežots.

(4) Tiesas debašu dalībnieks var iesniegt tiesai savu runu rakstveidā, un to pievieno lietai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

506.pants. Tiesas debašu saturs

(1) Prokurors apsūdzības runā tiesas debatēs motivē savu viedokli par apsūdzētā vainu vai nevainīgumu un izsaka viedokli par apsūdzētajam piemērojamā soda veidu un mēru. Prokurors izsaka viedokli arī par citiem tiesas apspriedē izlemjamiem jautājumiem.

(2) Cietušais tiesas debatēs var izteikties par kaitējuma atlīdzību un apsūdzētajam piemērojamo sodu.

(3) Apsūdzētais vai viņa aizstāvis tiesas debatēs saka aizstāvības runu.

(4) Tiesas debašu dalībnieki savus secinājumus var motivēt tikai ar tiesas izmeklēšanā pārbaudītiem pierādījumiem un rakstveida pierādījumiem un dokumentiem, kuri norādīti lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai un kuri saskaņā ar šā likuma 449.panta trešo daļu netika pārbaudīti tiesas sēdē. Ja nepieciešams pārbaudīt jaunus pierādījumus, tiesas debašu dalībnieks var lūgt tiesu atsākt tiesas izmeklēšanu.

(5) Lietā, kuras iztiesāšanā netika veikta pierādījumu pārbaude, tiesas debatēs dalībnieki izsakās tikai par piemērojamo sodu, tā veidu un mēru, kā arī par kompensācijas apmēru, ja tas neietekmē noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju.

(6) Tiesas sēdes priekšsēdētājs var pārtraukt tiesas debašu dalībnieka runu, ja viņš runā par apstākļiem, kam nav sakara ar lietu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 14.01.2010., 21.10.2010. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

507.pants. Tiesības uz repliku

(1) Pēc tiesas debatēm katram to dalībniekam ir tiesības uz vienu repliku par runu saturu.

(2) Tiesības uz pēdējo repliku ir aizstāvim. Ja aizstāvis nepiedalās tiesas sēdē, tiesības uz pēdējo repliku ir apsūdzētajam.

508.pants. Apsūdzētā pēdējais vārds

(1) Pēc tiesas debašu pabeigšanas tiesas sēdes priekšsēdētājs uzaicina apsūdzēto teikt pēdējo vārdu.

(2) Apsūdzētais drīkst atteikties no pēdējā vārda.

(3) Apsūdzētā pēdējā vārda ilgums nav ierobežots. Tiesas sēdes priekšsēdētājs var pārtraukt apsūdzētā pēdējo vārdu, ja viņš runā par apstākļiem, kam nav sakara ar lietu.

(4) Pēdējā vārda laikā nav atļauts uzdot apsūdzētajam jautājumus.

509.pants. Tiesas izmeklēšanas atsākšana

(1) Ja tiesas debatēs to dalībnieki savās runās vai apsūdzētais pēdējā vārdā sniedz ziņas par jauniem apstākļiem, kam ir svarīga nozīme lietā, vai atsaucas uz tiesas sēdē nepārbaudītiem pierādījumiem, kas attiecas uz lietu, tiesa pēc debašu dalībnieka lūguma vai pēc savas iniciatīvas pieņem lēmumu par tiesas izmeklēšanas atsākšanu un izdara tiesas izmeklēšanu.

(2) Pēc atsāktās tiesas izmeklēšanas pabeigšanas tiesa no jauna atklāj tiesas debates un dod pēdējo vārdu apsūdzētajam.

510.pants. Tiesas aiziešana apspriežu istabā taisīt spriedumu

(1) Pēc apsūdzētā pēdējā vārda tiesa aiziet apspriežu istabā taisīt spriedumu, un par to tiesas sēdes priekšsēdētājs paziņo tiesas sēdē klātesošajiem, nosakot sprieduma pasludināšanas laiku tuvākajās 14 dienās un vietu.

(2) *(Izslēgta ar 24.05.2012. likumu)*

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

47.nodaļa. Spriedums

511.pants. Sprieduma taisīšanas vispārīgie noteikumi

(1) Tiesas nolēmumu, ar kuru lietu izspriež pēc būtības, taisa tiesas sprieduma veidā un pasludina valsts vārdā.

(2) Spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam.

512.pants. Sprieduma tiesiskums un pamatotība

(1) Tiesa, taisot spriedumu, pamatojas uz materiālo un procesuālo tiesību normām.

(2) Tiesa spriedumu pamato ar pierādījumiem, kuri pārbaudīti tiesas sēdē, un rakstveida pierādījumiem un dokumentiem, kuri norādīti lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai, vai ar pierādījumiem, kurus saskaņā ar šā likuma 125.panta noteikumiem nav nepieciešams pārbaudīt.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

513.pants. Tiesas apspriedes noslēpums

(1) Tiesas apspriede notiek apspriežu istabā. Apspriedes laikā šajā istabā atrodas tikai tiesas sastāvs, kas iztiesā lietu.

(2) Tiesa var pārtraukt apspriedi, lai atpūstos, kā arī brīvdienās un svētku dienās.

(3) Pārtraukuma laikā tiesnešiem aizliegts vākt ziņas par iztirzājamo lietu, izpaust apspriedes laikā izteiktos viedokļus, kā arī pieņemto nolēmumu saturu.

514.pants. Tiesas apspriedē izlemjamie jautājumi

(1) Apspriedes laikā tiesa apspriežu istabā izlemj šādus jautājumus:

1) vai noticis apsūdzētajam inkriminētais noziedzīgs nodarījums;

2) vai šajā nodarījumā ir noziedzīga nodarījuma sastāvs, un kurā Krimināllikuma pantā, tā daļā, punktā tas paredzēts;

3) vai apsūdzētais ir vainīgs šajā noziedzīgā nodarījumā;

4) vai apsūdzētais sodāms par šo noziedzīgu nodarījumu;

5) vai ir apstākļi, kas pastiprina vai mīkstina apsūdzētā atbildību;

6) kāds pamatsoda veids un mērs jāpiespiež apsūdzētajam, un vai tas viņam jāizcieš;

7) vai apsūdzētajam piespriežams papildsods un kāds;

8) vai personai, kura atzīta par ierobežoti pieskaitāmu, ir jānosaka Krimināllikuma 68.pantā paredzētie medicīniska rakstura piespiedu līdzekļi;

9) vai jāsauglabā, jāgroza vai jāpiemēro drošības līdzeklis apsūdzētajam;

10) vai apmierināms pieteikums par kaitējuma atlīdzību, kam par labu un kādā apmērā tā piedzenama;

11) kā rīkoties ar lietiskajiem pierādījumiem un citām procesa laikā izņemtajām lietām un mantu, kam uzlikts arests;

12) par noziedzīgi iegūtās mantas konfiskāciju vai piedziņu;

13) no kā piedzenami procesuālie izdevumi.

(2) Ja apsūdzētais nodots tiesai par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem, tiesa šā panta pirmajā daļā minētos jautājumus izlemj par katru noziedzīgu nodarījumu atsevišķi.

(3) Ja par noziedzīgu nodarījumu tiesai nodoti vairāki apsūdzētie, tiesa šā panta pirmajā daļā minētos jautājumus izlemj par katru apsūdzēto atsevišķi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

515.pants. Tiesas apspriedes kārtība

(1) Tiesas apspriedi vada tiesas sēdes priekšsēdētājs.

(2) Tiesas sēdes priekšsēdētājs katru jautājumu uzdod tādā formā, lai uz to varētu dot tikai apstiprinošu vai noliedzīgu atbildi.

(3) Izlemjot katru atsevišķu jautājumu, tiesneši balso. Tiesas sēdes priekšsēdētājs izsaka savu viedokli un balso pēdējais.

516.pants. Tiesneša atsevišķās domas

(1) Tiesas sēdes priekšsēdētājs vai tiesnesis, kas palicis pie atsevišķām domām, tās izsaka rakstveidā.

(2) Atsevišķās domas pievieno lietai slēgtā aploksnē, un ar tām var iepazīties tikai augstākas instances tiesa šā tiesas nolēmuma pārsūdzības gadījumā. Pasludinot spriedumu, atsevišķās domas nepaziņo.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

517.pants. Tiesas izmeklēšanas atsākšana pēc tiesas apspriedes

(1) Ja apspriedes laikā tiesa atzīst par vajadzīgu noskaidrot kādus apstākļus, kuriem ir nozīme lietā, tiesa, netaisot spriedumu, pieņem lēmumu par tiesas izmeklēšanas atsākšanu.

(2) Pēc tiesas izmeklēšanas pabeigšanas tiesa no jauna atklāj tiesas debates, noklausās apsūdzētā pēdējo vārdu un aiziet apspriesties sprieduma taisīšanai.

518.pants. Sprieduma veidi

Tiesas spriedums var būt attaisnojošs vai notiesājošs.

519.pants. Attaisnojoša sprieduma taisīšanas pamats

Tiesa taisa attaisnojošu spriedumu, ja:

- 1) apsūdzētā izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva;
- 2) apsūdzētā piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā nav pierādīta.

520.pants. Notiesājoša sprieduma taisīšanas pamats

(1) Tiesa taisa notiesājošu spriedumu, ja iztiesāšanas gaitā apsūdzētā vaina noziedzīgā nodarījumā ir pierādīta.

(2) Notiesājošu spriedumu nevar taisīt, ja apsūdzētā vaina ir pierādīta tikai ar tādu personu liecībām, kuru identitāte netiek izpausta speciālās procesuālās aizsardzības interesēs, un citu pierādījumu lietā nav.

521.pants. Notiesājoša sprieduma taisīšana, nepiespriežot sodu

Tiesa var taisīt notiesājošu spriedumu, nepiespriežot sodu, ja konstatē šā likuma 379.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā minētos apstākļus.

522.pants. Audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošana nepilngadīgajam

(1) Ja tiesa atzīst, ka nepilngadīgais apsūdzētais izdarījis noziedzīgu nodarījumu, taču ievērojot šā nodarījuma izdarīšanas īpašos apstākļus un par vainīgā personu iegūtās ziņas, kas mīkstina viņa atbildību, tiesa var viņu atbrīvot no piesprietā soda un piemērot likumā paredzētos audzinoša rakstura piespiedu līdzekļus.

(2) Piemērojot audzinoša rakstura piespiedu līdzekli, tiesa ņem vērā noziedzīga nodarījuma raksturu un bīstamību, apsūdzētā personu raksturojošos datus, kā arī viņa atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus.

523.pants. Sprieduma rakstīšana

(1) Pēc šā likuma 514.pantā minēto jautājumu izlemšanas tiesa raksta spriedumu, kas sastāv no ievaddaļas, aprakstošās daļas, motīvu daļas un rezolutīvās daļas. Spriedumu raksta valsts valodā.

(2) Spriedumu paraksta visi tiesneši, kas piedalījušies iztiesāšanā. Tiesnesis, kurš palicis pie atsevišķajām

domām, arī paraksta spriedumu.

(3) Labojumi sprieduma tekstā jāatrunā pirms tā parakstīšanas.

524.pants. Sprieduma ievaddaļa

Sprieduma ievaddaļā norāda:

- 1) ka spriedums taisīts valsts vārdā;
- 2) sprieduma pasludināšanas datumu;
- 3) tās tiesas nosaukumu, kura taisījusi spriedumu;
- 4) tiesas sastāvu;
- 5) prokuroru, aizstāvi;
- 6) apsūdzētā vārdu, uzvārdu, personas kodu, bet, ja tāda nav, — dzimšanas datumu un vietu;
- 7) Krimināllikuma pantu, tā daļu un punktu, pēc kura persona apsūdzēta.

525.pants. Attaisnojoša sprieduma aprakstošā daļa un motīvu daļa

(1) Attaisnojoša sprieduma aprakstošajā daļā norāda apsūdzības būtību.

(2) Attaisnojoša sprieduma motīvu daļā norāda:

- 1) tiesas noskaidrotos notikuma apstākļus;
- 2) apsūdzētā attaisnošanas pamatu un pierādījumus, kas to apstiprina;
- 3) motīvus, kāpēc tiesa noraida pierādījumus, ar kuriem pamatota apsūdzība.

526.pants. Attaisnojoša sprieduma rezolutīvā daļa

(1) Attaisnojoša sprieduma rezolutīvajā daļā norāda tiesas lēmumu:

- 1) par to, ka apsūdzētais (minot viņa vārdu un uzvārdu) atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā (minot Krimināllikuma pantu, tā daļu, punktu, kurā paredzēts attiecīgais noziedzīgs nodarījums) un attaisnots;
- 2) par drošības līdzekļa atcelšanu;
- 3) par mantas konfiskācijas un kaitējuma atlīdzības nodrošinājuma līdzekļu atcelšanu, ja tādi bija piemēroti;
- 4) par advokāta darba samaksu;
- 5) par lietas vai tās daļas nosūtīšanu prokuratūrai, ja noziedzīgs nodarījums ir noticis, bet nav pierādīta apsūdzētā piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā.

(2) Ja tiesa taisa attaisnojošu spriedumu, tā atstāj bez izskatīšanas pieteikumu par nodarījuma rezultātā radītā kaitējuma atlīdzināšanu. Pieteikuma atstāšana bez izskatīšanas nav šķērslis kaitējuma atlīdzināšanas prasības celšanai Civīlprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

(3) Ja tiesa taisa attaisnojošu spriedumu un pieņem lēmumu par lietas daļas nosūtīšanu prokuratūrai, tā vienlaikus sprieduma rezolutīvajā daļā norāda tiesas lēmumu par kriminālprocesa sadalīšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

527.pants. Notiesājoša sprieduma aprakstošā daļa un motīvu daļa

(1) Notiesājoša sprieduma aprakstošajā daļā sniedz pierādītā noziedzīga nodarījuma aprakstu un juridisko kvalifikāciju, minot tā izdarīšanas laiku, vietu, izdarīšanas veidu, apsūdzētā vainas formu, motīvus un šā nodarījuma sekas.

(2) Notiesājoša sprieduma motīvu daļā norāda:

- 1) pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi;
- 2) motīvus, kāpēc tiesa noraidījusi citus pierādījumus;
- 3) apsūdzētā atbildību pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus;
- 4) motīvus, kāpēc daļa apsūdzības atzīta par nepierādītu, ja tiesa to atzinusi;
- 5) apsūdzības grozīšanas motīvus, ja apsūdzība tiesā grozīta;
- 6) motīvus par konkrētā soda piemērošanu;
- 7) ar sprieduma izpildīšanu saistīto jautājumu izlemšanu, ja tas nepieciešams.

(3) Ja tiesas sēdē, pamatojoties uz pieņemto lēmumu, nav veikta pierādījumu pārbaude, tiesa spriedumā norāda, ka apsūdzētā vaina ir pierādīta. Šādos gadījumos pierādījumu analīze un to uzskaitījums nav nepieciešams.

528.pants. Notiesājoša sprieduma rezolutīvā daļa

(1) Notiesājoša sprieduma rezolutīvajā daļā norāda tiesas lēmumu par:

- 1) to, ka apsūdzētais (minot viņa vārdu un uzvārdu) atzīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā (minot Krimināllikuma pantu, tā daļu, punktu, kurā paredzēts attiecīgais noziedzīgs nodarījums);
- 2) apsūdzētajam piespriestā soda veidu un mēru par katru noziedzīgu nodarījumu un galīgo sodu, kas jāizcieš;
- 3) apsūdzētā atbrīvošanu no kriminālsoda, ja viņš no tā ir atbrīvojams;
- 4) audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu, ja no kriminālsoda atbrīvots nepilngadīgais;
- 5) apsūdzētajam piemēroto ar brīvības atņemšanu saistīto drošības līdzekļu termiņu ieskaitīšanu soda termiņā;
- 6) pārbaudes laiku nosacītas notiesāšanas gadījumā;
- 7) drošības līdzekli;
- 8) apsūdzētā attaisnošanu daļā apsūdzības, ja tiesa to atzinusi;
- 9) kaitējuma kompensāciju, tai skaitā valsts izmaksātās kompensācijas apmēru;
- 10) kaitējuma kompensācijas vai mantas konfiskācijas nodrošināšanu, ja tas nav izdarīts agrāk;
- 11) noziedzīgi iegūtās mantas konfiskāciju vai piedziņu;
- 12) advokāta darba samaksas piedziņu no apsūdzētā vai par viņa atbrīvošanu no tās;
- 13) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu)*;
- 14) apsūdzētā atbrīvošanu no apcietinājuma, mājas aresta vai sociālās korekcijas izglītības iestādes tiesas sēžu zālē, ja viņam noteikts ar brīvības atņemšanu nesaistīts sods.

(2) Piemērojot nosacītu notiesāšanu, tiesa lemj par pārbaudes laiku un kam uzdodama nosacīti notiesātā pārraudzība.

(3) Nosacīti notiesājot personu, kura noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu iespaidā, tiesa ar apsūdzētā piekrišanu var uzlikt viņam par pienākumu ārstēties no alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu atkarības, uzdodot attiecīgajai Valsts probācijas dienesta iestādei un ārstniecības iestādei kontrolēt šā pienākuma izpildi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 21.10.2010. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

529.pants. Attaisnojoša vai notiesājoša sprieduma rezolutīvās daļas papildu jautājumi

Sprieduma rezolutīvajā daļā papildus norāda tiesas lēmumu par:

- 1) rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un dokumentiem;
- 2) procesuālo izdevumu atlīdzību, nosakot termiņu sprieduma labprātīgai izpildei — 30 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas;
- 3) sprieduma pārsūdzēšanas kārtību un termiņu;
- 3¹) pārsūdzības termiņa pagarināšanu vēl par 10 dienām kriminālprocesa īpašas sarežģītības un apjoma dēļ;
- 4) pilnā sprieduma pieejamības dienu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

530.pants. Saīsinātais spriedums

(1) Tiesa var sagatavot saīsinātas formas spriedumu, kas sastāv no ievaddaļas un rezolutīvās daļas.

(2) Ja tiesa sagatavojusi saīsināto spriedumu, pilnu spriedumu tiesa sagatavo 14 dienu laikā, paziņojot tā pieejamības datumu.

(3) Ja lietas apjoma, juridiskās sarežģītības vai citu objektīvu apstākļu dēļ pilns tiesas nolēmums nav sastādīts noteiktajā laikā, tiesnesis paziņo prokuroram, apsūdzētajam, cietušajam, aizstāvim un pārstāvim, kad būs pieejams pilns tiesas nolēmums. Pilna tiesas nolēmuma sastādīšanu var atlikt tikai vienu reizi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

531.pants. Sprieduma pasludināšana

(1) Tiesas pasludina spriedumu, tiesas sēdes priekšsēdētājam nolasot saīsināto vai pilno spriedumu.

(2) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

532.pants. Apsūdzētā atbrīvošana tiesas zālē

(1) Pēc sprieduma pasludināšanas tiesa nekavējoties atbrīvo no apcietinājuma, mājas aresta vai sociālās korekcijas izglītības iestādes:

- 1) attaisnoto;
- 2) apsūdzēto, kuram nav noteikts kriminālsods;
- 3) apsūdzēto, kurš atbrīvots no kriminālsoda;
- 4) apsūdzēto, kuram piespriests brīvības atņemšanas sods un kuram sprieduma pasludināšanas brīdī

apcietinājumā, mājas arestā vai sociālās korekcijas izglītības iestādē pavadītais laiks sasniedz vai pārsniedz spriedumā noteikto brīvības atņemšanas laiku;

5) apsūdzēto, kuram piespriests brīvības atņemšanas sods nosacīti;

6) apsūdzēto, kuram piespriests sods, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu.

(2) Ja tiesa atbrīvo no apcietinājuma personu, kas ir ārzemnieks, kuram nav tiesību uzturēties Latvijā, tiesa par to nekavējoties paziņo kompetentajai iestādei, kurai ir tiesības aizturēt ārzemnieku.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

533.pants. Tiesas blakus lēmums

(1) Tiesa reizē ar galīgo nolēmumu var pieņemt blakus lēmumu, kurā kompetentai institūcijai vai amatpersonai norāda uz krimināllietā konstatētajiem tiesību normu pārkāpumiem, to cēloņiem un veicinošiem apstākļiem un pieprasa tos novērst.

(2) Tiesa, pamatojoties uz krimināllietas iztiesāšanas materiāliem, var pieņemt blakus lēmumu par atzinības izteikšanu personai, kura sniegusi būtisku palīdzību noziedzīga nodarījuma atklāšanā un novēršanā, kā arī par citiem faktiem, ja atzīst to par nepieciešamu.

(3) Institūcija vai amatpersona, kura saņēmusi tiesas blakus lēmumu, ne vēlāk kā mēneša laikā veic nepieciešamos pasākumus un par rezultātiem paziņo tiesai.

(4) Tiesas blakus lēmums stājas spēkā vienlaikus ar spriedumu.

534.pants. Apsūdzētā mantas un apgādājamo aizsardzība

Ja tiesa, taisot notiesājošu spriedumu, apsūdzētajam piemēro ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli un tāpēc bez uzraudzības un aprūpes paliek nepilngadīgais vai apsūdzētā aizbildnībā vai aizgādībā esoša cita persona, vai arī bez uzraudzības paliek apsūdzētā manta, tiesa nodrošina šā likuma 248.pantā minētos aizsardzības pasākumus.

535.pants. Sprieduma kopijas izsniegšana apsūdzētajam

(Izslēgts ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

48.nodaļa. Tiesvedības īpatnības cietušā un apsūdzētā izlīguma gadījumā

536.pants. Paziņojums par cietušā un apsūdzētā izlīgumu

(1) Cietušais un apsūdzētais līdz tiesas aiziešanai uz apspriežu istabu likumā paredzētajos gadījumos var paziņot par izlīgumu.

(2) Ja izlīgumu iesniedz rakstveidā, to pievieno lietai. Izlīgumā jābūt norādītam, ka tas noslēgts labprātīgi un cietušais saprot izlīguma sekas.

(3) Ja rakstveida izlīgumu iesniedz apsūdzētais bez cietušā klātbūtnes un cietušais ir fiziskā persona, izlīgumam jābūt notariāli vai Valsts probācijas dienesta apmācīta starpnieka apliecinātam.

(4) Ja cietušais un apsūdzētais par izlīgumu paziņo mutvārdos tiesas sēdes laikā, par izlīgumu izdara ierakstu tiesas sēdes protokolā un to paraksta cietušais un apsūdzētais.

(5) Pirms izlīguma parakstīšanas vai pēc rakstveida izlīguma saņemšanas tiesa pārliecinās, vai tas noslēgts labprātīgi un vai cietušais saprot izlīguma sekas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

537.pants. Lietas materiālu pārbaude izlīguma gadījumā

(1) Ja izlīgumu iesniedz vai par to parakstās tiesas sēdes protokolā pēc tam, kad uzsākta tiesas izmeklēšana, un tiesai nav šaubu par apsūdzētā vainu, tā izmeklēšanu var pārtraukt un pāriet pie tiesas debatēm.

(2) Ja cietušais un apsūdzētais par izlīgumu šā likuma 377.panta 9.punktā paredzētajā gadījumā paziņo tiesas debašu laikā vai pēc debatēm, tiesa pārtrauc debates, noskaidro, vai izlīgums noticis labprātīgi, izskaidro tā sekas un pieņem lēmumu.

(3) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

538.pants. Izlīguma sekas

Ja cietušais un apsūdzētais paziņo par izlīgumu līdz tiesas aiziešanai uz apspriežu istabu, tiesa, nepārbaudot lietas materiālus, var pieņemt lēmumu par apsūdzētā atbrīvošanu no kriminālatbildības un kriminālprocesa izbeigšanu.

49.nodaļa. Tiesvedības īpatnības attiecībā uz pirmstiesas procesā slēgtu vienošanos

539.pants. Krimināllietas sagatavošana iztiesāšanai tiesas sēdē vienošanās procesā

(1) Pēc vienošanās procesa kārtībā iesniegtas krimināllietas saņemšanas tiesā tiesnesis papildus šā likuma 486.pantā noteiktajam pārbauda, vai pirmstiesas procesā vienošanās ir noslēgta šajā likumā noteiktajā kārtībā un nav pieļauts Krimināllikuma normu pārkāpums. Tiesnesis vērtē noslēgtajā vienošanās paredzēto soda veidu tikai gadījumā, ja konstatē, ka izraudzītais soda veids nav samērīgs ar izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu. Konstatējot pārkāpumu, tiesnesis pieņem lēmumu un nosūta lietu prokuroram pārkāpuma novēršanai. Prokurors 10 dienu laikā var iesniegt protestu par lēmumu augstāka līmeņa tiesai, kuras tiesnesis šo protestu izskata rakstveida procesā un viņa lēmums nav pārsūdzams.

(2) Krimināllietu vienošanās procesā jāsāk izskatīt 21 dienas laikā no dienas, kad tā ir saņemta tiesneša tiesvedībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

540.pants. Tiesas sastāvs

Krimināllietu vienošanās procesā iztiesā tiesnesis vienpersoniski.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

540.¹ pants. Krimināllietas iztiesāšana rakstveidā vienošanās procesā

(1) Tiesnesis var pieņemt lēmumu par lietas iztiesāšanu rakstveida procesā.

(2) Lēmumā par lietas pieņemšanu iztiesāšanai rakstveida procesā norāda:

1) tiesības prokuroram, apsūdzētajam, aizstāvim un cietušajam 10 dienu laikā pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam un iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā;

2) nolēmuma pieejamības dienu.

(3) Lietu rakstveida procesā izskata pēc lietā esošajiem materiāliem.

(4) Ja iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā iesniedzis prokurors, apsūdzētais, aizstāvis vai cietušais, tiesa pieņem lēmumu par lietas iztiesāšanu mutvārdu procesā. Lēmumu iztiesāt lietu mutvārdu procesā tiesa var pieņemt arī pēc savas iniciatīvas.

(5) Tiesa, izskatījusi lietu rakstveida procesā, pieņem vienu no šādiem nolēmumiem:

- 1) lēmumu par lietas izbeigšanu, ja konstatē apstākļus, kas nepieļauj kriminālprocesu;
- 2) lēmumu par lietas nosūtīšanu prokuroram pārkāpumu novēršanai;
- 3) notiesājošu spriedumu;
- 4) lēmumu par lietas iztiesāšanu vispārējā kārtībā, ja apsūdzētais atsakās no vienošanās.

(6) Tiesa notiesājošu spriedumu taisa, ievērojot sprieduma taisīšanas nosacījumus, kādi noteikti lietas iztiesāšanai mutvārdos vienošanās procesā.

(7) Šā panta piektās daļas kārtībā pieņemtais tiesas nolēmums ir pārsūdzams tikai kasācijas kārtībā.
(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

541.pants. Tiesas izmeklēšana

(1) Tiesas izmeklēšanu sāk, iepazīstinot ar vienošanos, ko nolasa prokurors.

(2) Pēc vienošanās noklausīšanās tiesa noskaidro, vai apsūdzētais saprot, kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā viņš tiek apsūdzēts, vai atzīst sevi par vainīgu, vai vienošanos parakstījis apzināti un labprātīgi, saprot tās sekas un piekrīt, ka tiks ievērota noslēgtā vienošanās.

(3) Tiesa piedāvā apsūdzētajam un viņa pārstāvim iespēju sniegt paskaidrojumus par vienošanās noslēgšanas apstākļiem.

(4) Tiesa noskaidro aizstāvja un prokurora attieksmi pret vienošanos.

(5) Tiesa uzklausa arī citas šajā lietā izaicinātās personas.

(6) Tiesas izmeklēšanas beigās tiesa aicina tiesas sēdes dalībniekus izteikt lūgumus un lemj par to apmierināšanu vai noraidīšanu.

(7) Pēc pieteikto lūgumu izlemšanas tiesa aiziet apspriežu istabā taisīt spriedumu, paziņojot par to tiesas sēdē klātesošajiem.

542.pants. Tiesas nolēmumi vienošanās procesā

(1) Apspriežu istabā tiesa pieņem vienu no šādiem nolēmumiem:

- 1) lēmumu par lietas izbeigšanu, ja konstatē apstākļus, kas nepieļauj kriminālprocesu;
- 2) lēmumu par lietas nosūtīšanu prokuroram pārkāpumu novēršanai;
- 3) notiesājošu spriedumu;
- 4) lēmumu par lietas iztiesāšanu vispārējā kārtībā, ja apsūdzētais atsakās no vienošanās.

(2) Tiesas nolēmums ir pārsūdzams tikai kasācijas kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

543.pants. Tiesas spriedums vienošanās procesā

(1) Ja tiesai nav šaubu par apsūdzētā vainu, tā taisa notiesājošu spriedumu.

(2) Sprieduma motīvu daļā tiesa izklāsta noslēgtās vienošanās būtību, ko prokurors, apsūdzētais un viņa aizstāvis apliecinājuši tiesas sēdē, un novērtē noslēgtās vienošanās pamatotību.

(3) Sprieduma rezolutīvajā daļā norāda tiesas lēmumu par:

1) to, ka apsūdzētais (minot viņa vārdu un uzvārdu) atzīts par vainīgu noziedzīgā nodarījumā (minot Krimināllikuma pantu, tā daļu un punktu, kurā paredzēts attiecīgais noziedzīgs nodarījums);

2) to, ka tiesa apstiprina noslēgto vienošanos un piespiež tajā paredzēto soda veidu un mēru;

3) apsūdzētā atbrīvošanu tiesas sēžu zālē no apcietinājuma, mājas aresta vai sociālās korekcijas izglītības iestādes, ja apsūdzētajam noteikts ar brīvības atņemšanu nesaistīts sods;

4) apsūdzētajam piemēroto ar brīvības atņemšanu saistīto drošības līdzekļu termiņu ieskaitīšanu soda termiņā;

5) pārbaudes laika termiņu nosacītas notiesāšanas gadījumā;

6) drošības līdzekli;

7) kaitējuma kompensāciju, tai skaitā valsts izmaksātās kompensācijas apmēru;

8) kaitējuma kompensācijas vai mantas konfiskācijas nodrošināšanu, ja tas nav izdarīts agrāk;

9) rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un dokumentiem;

10) procesuālo izdevumu atlīdzību;

11) advokāta darba samaksas piedziņu no apsūdzētā vai par viņa atbrīvošanu no samaksas;

12) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*

13) iespēju spriedumu pārsūdzēt kasācijas kārtībā un tās termiņu.

(4) Tiesa, taisot spriedumu, var precizēt vienošanās protokolā paredzēto soda mēru, ja ir pieļauta kļūda, nosakot galīgo sodu, vai ja tas saistīts ar laika tecējumu no vienošanās noslēgšanas dienas līdz iztiesāšanas dienai. Precizējums nedrīkst pasliktināt apsūdzētā stāvokli.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

50.nodaļa. Tiesvedības īpatnības, slēdzot vienošanos iztiesāšanas procesā

544.pants. Tiesības slēgt vienošanos iztiesāšanas procesā

(1) Prokuroram un apsūdzētajam ir tiesības līdz tiesas izmeklēšanas uzsākšanai savstarpēji vienoties par kriminālprocesa pabeigšanu, noslēdzot vienošanos par vainas atzīšanu un sodu.

(2) Vienošanās slēgšana iztiesāšanas procesā pieļaujama, ja:

1) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu);*

2) apsūdzētais piekrīt inkriminētā noziedzīgā nodarījuma apjomam un juridiskajai kvalifikācijai;

3) apsūdzētais atzīst savu vainu viņam inkriminētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanā pilnībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

545.pants. Tiesas rīcība pēc pieteikuma saņemšanas

Tiesa, saņemot prokurora vai apsūdzētā, vai arī viņa aizstāvja vai pārstāvja mutvārdu vai rakstveida pieteikumu par vēlēšanos slēgt vienošanos:

1) pārbauda vienošanās pieļaujamību konkrētajā procesā;

2) izskaidro apsūdzētajam vienošanās sekas;

- 3) noskaidro, vai attiecīgi prokurors vai apsūdzētais un viņa pārstāvis piekrīt vienošanās slēgšanai;
- 4) noskaidro cietušā vai viņa pārstāvja viedokli par vienošanās piemērošanu;
- 5) nosaka tiesas sēdes pārtraukumu vienošanās saskaņošanai un iesniegšanai tiesā.

546.pants. Krimināllietas iztiesāšana vienošanās procesā

(1) Ja vienošanās ir noslēgta, tiesa pēc sēdes pārtraukuma tādā pašā sastāvā turpina lietas iztiesāšanu šā likuma 49.nodaļā noteiktajā kārtībā.

(2) Ja prokurors un apsūdzētais pēc tiesas sēdes pārtraukuma paziņo, ka vienošanās nav noslēgta, tiesa turpina lietas iztiesāšanu vispārējā kārtībā.

(3) Ja tiesas sēdes pārtraukumā noslēgtā vienošanās neatbilst Krimināllikuma normām, tiesa to neapstiprina un lietu izskata vispārējā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

51.nodaļa. Tiesvedības īpatnības procesos par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajai personai

547.pants. Krimināllietas izlemšana tiesā

(Izslēgts ar 14.03.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

547.¹ pants. Tiesvedība procesā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai

(1) Ja process piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanai izdalīts atsevišķā lietvedībā vai uzsākts, pamatojoties uz šā likuma 439.panta 3.¹ daļu, tiesvedība notiek, ievērojot lietas izskatīšanas kārtību pirmās instances tiesā, ciktāl šā likuma 51.nodaļā nav noteikts citādi.

(2) Ja juridiskajai personai nav pārstāvja vai pārstāvja ierašanos tiesā nav iespējams nodrošināt, iztiesāšana var notikt bez juridiskās personas pārstāvja. Krimināllietu tiesa var iztiesāt, ja tiesas sēdē piedalās aizstāvis.

(14.03.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

548.pants. Tiesas nolēmums

(1) Izskatot procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai materiālus, tiesai jāizlemj:

- 1) vai ir noticis noziedzīgs nodarījums;
- 2) vai ir noskaidroti šā likuma 440.pantā minētie apstākļi;
- 3) vai noziedzīgs nodarījums izdarīts juridiskās personas interesēs, labā vai nepienācīgas pārraudzības vai kontroles rezultātā;
- 4) kāds piespiedu ietekmēšanas līdzeklis piemērojams.

(2) Atzinusi, ka nav pierādīti šā panta pirmajā daļā minētie fakti, tiesa kriminālprocesu daļā par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai izbeidz.

(3) Ja process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai izdalīts atsevišķā lietvedībā un tiesa atzinusi, ka nav pierādīti šā panta pirmajā daļā minētie fakti, tā procesu izbeidz.

(14.03.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

548.¹ pants. Krimināllietas, kurā slēgta vienošanās par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai, izskatīšana tiesā

(1) Pēc lietas, kurā slēgta vienošanās, saņemšanas tiesā tiesnesis pārbauda, vai vienošanās ir noslēgta šajā likumā noteiktajā kārtībā un vai nav pieļauts Krimināllikuma normu pārkāpums. Tiesnesis vērtē noslēgtajā vienošanās paredzēto piespiedu ietekmēšanas līdzekļa veidu tikai tādā gadījumā, ja konstatē, ka izraudzītais piespiedu ietekmēšanas līdzekļa veids nav samērīgs ar izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu. Konstatējis pārkāpumu, tiesnesis pieņem lēmumu un nosūta lietu prokuroram pārkāpuma novēršanai. Prokurors 10 dienu laikā var iesniegt protestu par lēmumu augstāka līmeņa tiesai, kuras tiesnesis šo protestu izskata rakstveida procesā, un viņa lēmums nav pārsūdzams.

(2) Lietu iztiesā tiesnesis vienpersoniski. Lietu jāsāk izskatīt 21 dienas laikā no dienas, kad tā saņemta tiesneša tiesvedībā.

(3) Lietas izskatīšanu sāk, iepazīstinot ar vienošanos, ko nolasa prokurors. Pēc vienošanās noklausīšanās tiesa noskaidro, vai juridiskā persona atzīst noziedzīga nodarījuma izdarīšanas faktu un piekrīt nodarījuma, saistībā ar kuru piespiedu ietekmēšanas līdzeklis tiek piemērots, apjomam, kvalifikācijai, radītā kaitējuma novērtējumam un vienošanās procesa piemērošanai, vai vienošanos parakstījuši apzināti un labprātīgi, vai saprot tās sekas un piekrīt, ka tiks ievērota noslēgtā vienošanās.

(4) Tiesa noskaidro juridiskās personas un prokurora attieksmi pret vienošanos, kā arī uzklausa citas šajā lietā izaicinātās personas.

(5) Tiesa aicina tiesas sēdes dalībniekus izteikt lūgumus un lemj par to apmierināšanu vai noraidīšanu.

(6) Pēc pieteikto lūgumu izlemšanas tiesa aiziet apspriežu istabā taisīt spriedumu, paziņojot par to tiesas sēdē klātesošajiem.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

548.² pants. Tiesas nolēmumi lietās, kurās slēgta vienošanās par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu juridiskajai personai

(1) Apspriežu istabā tiesa pieņem vienu no šādiem nolēmumiem:

- 1) lēmumu par procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai izbeigšanu, ja konstatē apstākļus, kas nepieļauj procesa par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu;
- 2) lēmumu par lietas nosūtīšanu prokuroram pārkāpumu novēršanai;
- 3) lēmumu par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai;
- 4) lēmumu par lietas iztiesāšanu vispārējā kārtībā, ja juridiskā persona atsakās no vienošanās.

(2) Tiesas nolēmums ir pārsūdzams tikai kasācijas kārtībā.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

548.³ pants. Krimināllietas, kurā slēgta vienošanās par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai, iztiesāšana rakstveida procesā

(1) Tiesnesis var pieņemt lēmumu par lietas iztiesāšanu rakstveida procesā.

(2) Lēmumā par lietas pieņemšanu iztiesāšanai rakstveida procesā norāda:

- 1) tiesības prokuroram, juridiskajai personai un cietušajam 10 dienu laikā pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam un iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā;
- 2) nolēmuma pieejamības dienu.

(3) Lietu rakstveida procesā izskata pēc lietā esošajiem materiāliem.

(4) Ja iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā iesniedzis prokurors, juridiskā persona vai cietušais, tiesa pieņem lēmumu par lietas iztiesāšanu mutvārdu procesā. Lēmumu iztiesāt lietu mutvārdu procesā tiesa var pieņemt arī pēc savas iniciatīvas.

(5) Tiesa, izskatījusi lietu rakstveida procesā, pieņem vienu no šā likuma 548.² panta pirmajā daļā noteiktajiem nolēmumiem.

(6) Šā panta piektās daļas kārtībā pieņemtais tiesas nolēmums ir pārsūdzams tikai kasācijas kārtībā.
(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

Desmitā sadaļa

Lietas izskatīšana apelācijas instances tiesā un kasācijas instances tiesā

52.nodaļa. Lietas sagatavošana iztiesāšanai apelācijas instances tiesā

(Nodaļas nosaukums ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

549.pants. Pārsūdzēšana apelācijas kārtībā

Pārsūdzēšana apelācijas kārtībā ir rakstveida apelācijas protesta vai sūdzības iesniegšana par spēkā nestājušos pirmās instances tiesas nolēmumu nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā kā faktiskisku, tā juridisku iemeslu dēļ.

550.pants. Apelācijas sūdzības un protesta iesniegšanas termiņi

(1) Apelācijas sūdzību vai protestu iesniedz ne vēlāk kā 10 dienu laikā vai, ja tiesa pagarinājusi pārsūdzības termiņu, ne vēlāk kā 20 dienu laikā pēc dienas, kad kļuvis pieejams pilns tiesas nolēmums.

(2) Pēc noteiktā termiņa iesniegto apelācijas sūdzību vai protestu tiesnesis ar lēmumu, ko var uzrakstīt rezolūcijas veidā, atsaka pieņemt, ja vien iesniedzējs nav lūdzis termiņa atjaunošanu. Par pieņemto lēmumu paziņo iesniedzējam, bet iesniegto sūdzību vai protestu pievieno lietai. Lūdzot atjaunot nokavēto termiņu, jāievēro šā likuma 317.panta pirmās daļas prasības un jāpievieno pati sūdzība.

(3) Tiesneša lēmumu, ar kuru apelācijas sūdzību vai protestu atteikts pieņemt, var pārsūdzēt 10 dienu laikā apelācijas instances tiesā, kuras lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

551.pants. Apelācijas sūdzības un protesta saturs

(1) Apelācijas sūdzībā vai protestā norāda:

- 1) tiesas nolēmumu, par kuru iesniedz sūdzību vai protestu;
- 2) kādā apjomā nolēmumu pārsūdz vai noprotēstē;
- 3) kā izpaužas nolēmuma nepareizība;
- 4) pierādījumus, kuri jāpārbauda apelācijas instances tiesai;
- 5) vai tiek pieteikti jauni pierādījumi, kādi, par kādiem apstākļiem un kādēļ šie pierādījumi nebija iesniegti vai pārbaudīti pirmās instances tiesā;
- 6) iesniedzēja lūgumu;
- 7) sūdzībai vai protestam pievienoto dokumentu sarakstu.

(2) Apelācijas sūdzību vai protestu paraksta iesniedzējs.

(3) Apelācijas sūdzībā vai protestā norādāms to personu vārds, uzvārds, adrese, kuras sūdzības vai protesta iesniedzējs lūdz nopratināt apelācijas instances tiesā, kā arī tas, vai apelācijas instances tiesā būs vajadzīgs aizstāvis un vai tas jāuzaicina tiesai.

(4) Cietušais un viņa pārstāvis apelācijas sūdzībā nevar lūgt vairāk par to, ko viņi lūguši iztiesāšanā pirmās instances tiesā.

(5) Prokuroram ir pienākums iesniegt protestu par nelikumīgu vai nepamatotu tiesas nolēmumu. Tomēr prokurors, kas piedalījies pirmās instances tiesā, ir tiesīgs iesniegt protestu tikai par tiem spriedumiem, kuros tiesa nav ņēmusi vērā viņa viedokli lietas iztiesāšanā vai arī pieļāvusi tādus pārkāpumus, kurus viņš nevarēja novērst lietas iztiesāšanas gaitā. Šie ierobežojumi neattiecas uz amatā augstāku prokuroru.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

552.pants. Apelācijas sūdzības un protesta iesniegšanas kārtība

(1) Apelācijas sūdzību vai protestu adresē vienu līmeni augstākai — apelācijas instances tiesai.

(2) Apelācijas sūdzību vai protestu iesniedz tiesai, kas pieņēmusi nolēmumu.

553.pants. Apelācijas sūdzības un protesta atstāšana bez virzības vai izskatīšanas

(1) Ja apelācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 551.panta pirmās, otrās un trešās daļas prasībām, tiesnesis pieņem lēmumu par apelācijas sūdzības vai protesta atstāšanu bez virzības, norādot sūdzības vai protesta trūkumus, un nosaka iesniedzējam 10 dienu termiņu trūkumu novēršanai. Lēmums nav pārsūdzams.

(2) Ja iesniedzējs noteiktajā termiņā nenovērš trūkumus, tiesnesis pieņem lēmumu par apelācijas sūdzības vai protesta atstāšanu bez izskatīšanas, par to paziņojot iesniedzējam.

(3) Lēmumu par apelācijas protesta vai sūdzības atstāšanu bez izskatīšanas tiesnesis pieņem arī tad, ja tajā nav ievēroti šā likuma 499.panta ceturtās daļas nosacījumi gadījumos, kad lieta tiek skatīta bez pierādījumu pārbaudes, kā arī tad, ja tajā nav ievēroti šā likuma 551.panta ceturtās un piektās daļas nosacījumi.

(4) Tiesneša lēmumu, kurš pieņemts šā panta otrajā un trešajā daļā paredzētajos gadījumos, var pārsūdzēt 10 dienu laikā apelācijas instances tiesā, kuras lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

554.pants. Apelācijas sūdzības un protesta iesniegšanas sekas

(1) Apelācijas sūdzības vai protesta iesniegšana aptur sprieduma stāšanos spēkā attiecībā uz visiem apsūdzētajiem šajā lietā.

(2) Apelācijas sūdzības vai protesta iesniegšana par attaisnojošu tiesas spriedumu neaptur sprieduma stāšanos spēkā daļā par apsūdzētā atbrīvošanu no apcietinājuma, mājas aresta vai sociālās korekcijas izglītības iestādes.

(3) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

555.pants. Apelācijas sūdzības vai protesta papildinājumi, iebildumi un paskaidrojumi

(1) Pēc apelācijas sūdzības vai protesta iesniegšanas termiņa beigām tiesa, kas taisījusi spriedumu, nosūta lietu apelācijas instances tiesai, bet personām, kuru intereses un tiesības aizskar apelācijas sūdzība vai protests, — iesniegtās apelācijas sūdzības vai protesta kopiju, kā arī informē tās par lietas nosūtīšanu apelācijas instances tiesai.

(2) Personām, kuru intereses un tiesības aizskar apelācijas sūdzība vai protests, ir tiesības līdz dienai, kad lieta tiks skatīta apelācijas instances tiesā, iesniegt savus rakstveida iebildumus pret apelācijas sūdzību vai protestu un paskaidrojumus par tiem. Iebildumus pret apelācijas sūdzību vai protestu un paskaidrojumus par tiem pievieno lietai.

(3) Personas, kas iesniegušas apelācijas sūdzību vai protestu, ne vēlāk kā 10 dienu laikā pēc pārsūdzības termiņa

beigām ir tiesīgas iesniegt apelācijas instances tiesai sūdzības vai protesta papildinājumus, taču tie nedrīkst grozīt sākotnējā lūguma būtību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

556.pants. Apelācijas sūdzības vai protesta atsaukšana

(1) Persona, kura iesniegusi apelācijas sūdzību vai protestu, līdz brīdim, kad apelācijas instances tiesa aiziet apspriesties nolēmuma pieņemšanai, ir tiesīga atsaukt savu sūdzību vai protestu.

(2) Bez ierobežojuma var atsaukt:

- 1) sūdzības iesniedzējs — savu apelācijas sūdzību;
- 2) pilngadīgs apsūdzētais — sava aizstāvja un sava bijušā pārstāvja apelācijas sūdzību;
- 3) pilngadīgs cietušais — sava pārstāvja apelācijas sūdzību;
- 4) prokurors — savu apelācijas protestu un amatā augstāks prokurors — amatā zemāka prokurora apelācijas protestu.

(3) Tikai ar apsūdzētā rakstveida piekrišanu var atsaukt:

- 1) viņa aizstāvis — savu apelācijas sūdzību;
- 2) viņa pārstāvis vai bijušais pārstāvis — savu apelācijas sūdzību.

(4) Tikai ar cietušā rakstveida piekrišanu viņa pārstāvis var atsaukt savu apelācijas sūdzību.

(5) Apelācijas sūdzības atsaukums tiesai nav saistošs, ja:

- 1) apelācijas sūdzību atsauc nepilngadīgais vai persona, kurai tās fizisko vai psihisko trūkumu dēļ obligāti nodrošināma aizstāvība, vai nepilngadīgā vai šādas personas aizstāvis vai pārstāvis;
- 2) apelācijas instances tiesa konstatē acīm redzamu Krimināllikuma vai šā likuma pārkāpumu, kura dēļ pārsūdzētais nolēmums atceļams vai grozāms, lai samazinātu apsūdzības apjomu, mīkstinātu sodu vai izbeigtu lietu.

(6) Saņemto apelācijas sūdzības atsaukumu pirmās instances tiesa kopā ar krimināllietu nosūta apelācijas instances tiesai. Ja ir saņemts apelācijas protesta atsaukums, pirmās instances tiesa var pieņemt lēmumu par tiesvedības izbeigšanu.

(7) Apelācijas instances tiesa vai tiesnesis, saņēmis apelācijas sūdzības vai protesta atsaukumu, lemj par tiesvedības izbeigšanu. Ja tiesvedība tiek izbeigta, par to paziņo sūdzības vai protesta iesniedzējam, kā arī personām, kuru intereses vai tiesības atsauktā sūdzība vai protests aizskar. Ja sūdzība vai protests tiek atsaukts rakstveidā, lēmumu var pieņemt rezolūcijas veidā.

(8) Lēmums par tiesvedības izbeigšanu nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

557.pants. Nepilngadīgās personas pārstāvja apelācijas sūdzības izskatīšana

(1) Nepilngadīgā apsūdzētā vai cietušā pārstāvja apelācijas sūdzība, ja tā nav atsaukta, jāizskata arī tad, ja pārstāvamais lietas izskatīšanas brīdī jau sasniedzis pilngadību.

(2) Ja šāda apsūdzētā vai cietušā bijušā pārstāvja sūdzība iesniegta pēc pārstāvamā pilngadības sasniegšanas, tā atstājama bez izskatīšanas.

558.pants. Apstākļi, kas jānoskaidro pirms lietas pieņemšanas iztiesāšanai

(1) Izlemjot jautājumu par lietas pieņemšanu izskatīšanai, tiesnesim jānoskaidro, vai nepastāv apstākļi, kas liedz iespēju izskatīt lietu apelācijas kārtībā.

(2) Ja, saņemot lietu apelācijas instances tiesā, tiesnesis konstatē, ka pirmās instances tiesa nav izpildījusi prasības, kas paredzētas šā likuma 52.nodaļā, viņš pieņem lēmumu par lietas atdošanu atpakaļ pirmās instances tiesai trūkumu novēršanai un paziņo par to rakstveidā personām, kuru intereses un tiesības aizskar iesniegtā apelācijas sūdzība vai protests. Lēmums nav pārsūdzams.

(3) Ja lieta saņemta ar sūdzību vai protestu par šā likuma 550.panta trešajā daļā, 553.panta otrajā vai trešajā daļā paredzēto lēmumu, tiesnesis pieņem lēmumu par šīs sūdzības vai protesta apmierināšanu vai noraidīšanu un paziņo par to sūdzības vai protesta iesniedzējam. Ja sūdzība vai protests tiek apmierināts, pieņemtās apelācijas sūdzības vai protesta kopiju nosūta personām, kuru intereses šī sūdzība vai protests aizskar. Lēmums par sūdzības vai protesta noraidīšanu nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

559.pants. Lietas pieņemšana iztiesāšanai

(1) Ja nav apstākļu, kas liedz lietu izskatīt apelācijas kārtībā, tiesnesis pieņem lēmumu par lietas pieņemšanu iztiesāšanai rakstveida vai mutvārdu procesā.

(2) Lēmumā par lietas pieņemšanu iztiesāšanai mutvārdu procesā norāda:

- 1) lietas iztiesāšanas laiku un vietu;
- 2) kādas personas aicināmas uz tiesas sēdi;
- 3) kā izlemti pieteiktie lūgumi un kādi papildmateriāli izprasāmi sakarā ar pieteiktajiem lūgumiem.

(3) Par lietas iztiesāšanas laiku un vietu paziņo prokuroram un personām, kuru intereses un tiesības iesniegtā apelācijas sūdzība vai protests aizskar.

(4) Lietu var iztiesāt rakstveida procesā, ja:

- 1) apelācijas sūdzībā vai protestā ir izteikts lūgums tikai par piespriedē soda mīkstināšanu un ja prokurors vai persona, kuras intereses un tiesības sūdzība vai protests aizskar, pret to neiebilst;
- 2) apelācijas sūdzībā vai protestā ir norādīts uz apstākļiem, kuru dēļ pirmās instances tiesas nolēmums katrā ziņā jāatceļ, un ja prokurors vai persona, kuras intereses un tiesības sūdzība vai protests aizskar, pret to neiebilst;
- 2¹) apelācijas sūdzībā vai protestā ir izteikts lūgums tikai par kaitējuma kompensāciju un ja prokurors vai persona, kuras intereses un tiesības sūdzība vai protests aizskar, pret to neiebilst;
- 3) apelācijas sūdzībā vai protestā ir izteikts lūgums tikai par piespriedē soda mīkstināšanu un ja lieta pirmās instances tiesā izskatīta bez pierādījumu pārbaudes un piespriedētais sods nav saistīts ar brīvības atņemšanu, kas ilgāka par pieciem gadiem;
- 4) apelācijas sūdzībā vai protestā ir norādīts uz apstākļiem, kuru dēļ pirmās instances tiesas nolēmums katrā ziņā jāatceļ, un ja lieta pirmās instances tiesā izskatīta bez pierādījumu pārbaudes un piespriedētais sods nav saistīts ar brīvības atņemšanu, kas ilgāka par pieciem gadiem;
- 5) apelācijas sūdzībā vai protestā izteikts lūgums tikai par procesuālajiem izdevumiem vai lietiskajiem pierādījumiem.

(5) Lēmumā par lietas pieņemšanu iztiesāšanai rakstveida procesā norāda:

- 1) tiesas sastāvu, kādā lieta tiks iztiesāta;
- 2) tiesības prokuroram, aizstāvim un personai, kuras intereses izskatāmā sūdzība vai protests aizskar, 10 dienu laikā pieteikt noraidījumu tiesas sastāvam vai atsevišķam tiesnesim, iesniegt iebildumus pret lietas iztiesāšanu rakstveida procesā, iesniegt viedokli par apelācijas sūdzību vai protestu;

3) nolēmuma pieejamības dienu.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.01.2010., 21.10.2010., 24.05.2012. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

53.nodaļa. Lietas iztiesāšana apelācijas kārtībā

(Nodaļas nosaukums ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

560.pants. Personas, kuras piedalās lietas iztiesāšanā apelācijas instances tiesas sēdē

(1) Uz apelācijas instances tiesas sēdi uzaicina prokuroru, personas, kuras pārsūdzējušas tiesas spriedumu, personas, attiecībā uz kurām pārsūdzēts vai noprotēts tiesas spriedums, to aizstāvjus un pārstāvjus.

(2) Citas personas var uzaicināt uz tiesas sēdi tad, ja šāds lūgums izteikts apelācijas sūdzībā vai protestā un ja šīs personas nav nopratinātas, izskatot lietu pirmās instances tiesā. Tiesa pēc savas iniciatīvas var uzaicināt personas, kas nopratinātas pirmās instances tiesā, ja tiesai rodas pamatotas šaubas par sniegto liecību pilnīgumu vai par apsūdzētā iespējamo vainu inkriminētajā apsūdzībā.

(3) Ja persona, kura iesniegusi apelācijas sūdzību vai protestu, neierodas uz tiesas sēdi bez attaisnojoša iemesla, tās sūdzību vai protestu var atstāt bez izskatīšanas. Ja apsūdzētais neierodas uz tiesas sēdi bez attaisnojoša iemesla, bez izskatīšanas var atstāt arī apelācijas sūdzību, kuru iesniedzis viņa aizstāvis. Ja aizstāvis neierodas uz tiesas sēdi bez attaisnojoša iemesla, viņa sūdzību izskata, ja to uztur apsūdzētais. Lēmumu par sūdzības vai protesta atstāšanu bez izskatīšanas 10 dienu laikā var pārsūdzēt Augstākajā tiesā, kuras lēmums nav pārsūdzams.

(3¹) Cietušā vai viņa pārstāvja apelācijas sūdzība izskatāma arī cietušā prombūtnē, ja viņš par to tiesai iesniedzis attiecīgu lūgumu.

(4) Ja apsūdzētais, kurš savā apelācijas sūdzībā ir apstrīdējis savu vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā vai nodarījuma faktiskos apstākļus, ir miris, viņa sūdzība ir jāizskata.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 14.01.2010., 21.10.2010., 19.12.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

561.pants. Lietas iztiesāšana apelācijas instances tiesas sēdē

(1) Lietu apelācijas instances tiesā iztiesā triju tiesnešu sastāvā, no kuriem viens ir tiesas sēdes priekšsēdētājs. Lietu iztiesājama kārtībā, kāda noteikta krimināllietu iztiesāšanai pirmās instances tiesā, izņemot šajā nodaļā noteikto.

(2) Tiesas izmeklēšana sākas ar tiesneša ziņojumu par pirmās instances tiesas sprieduma būtību un apelācijas sūdzībā vai protestā izteiktajiem lūgumiem. Pēc ziņojuma tiesnesis jautā personai, kura iesniegusi apelācijas sūdzību vai protestu, vai tā uztur savu sūdzību vai protestu un kādā apjomā uztur.

(3) Pirmās instances tiesas sēdes protokolā norādītos rakstveida pierādījumus un dokumentus pārbauda tiesas sēdē tikai tad, ja persona, kura īsteno aizstāvību, prokurors un cietušais vai viņa pārstāvis pieteicis šādu lūgumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005., 12.03.2009. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

561.¹ pants. Apelācijas sūdzības un protesta izskatīšana rakstveida procesā

(1) Lietu rakstveida procesā izskata pēc lietā esošajiem materiāliem, ievērojot apelācijas instances tiesas kompetenci.

(2) Par lietas apstākļiem ziņo tiesnesis, kuram uzdots referēt.

(3) Rakstveida procesā tiesa var pieņemt lēmumu par lietas iztiesāšanu mutvārdu procesā gadījumos, kad iebildumus iesniedzis prokurors vai persona, kuras intereses un tiesības sūdzība vai protests aizskāris.

(4) Lēmumu iztiesāt lietu mutvārdu procesā tiesa var pieņemt arī pēc savas iniciatīvas.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

562.pants. Apjoms un ietvari, kādos lieta tiek iztiesāta apelācijas instances tiesā

(1) Tiesas izmeklēšana un tiesas debātes apelācijas instances tiesā notiek sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros, kurus nedrīkst pārsniegt, izņemot gadījumus, kad apelācijas instances tiesai rodas šaubas par pirmās instances tiesas konstatēto apsūdzētā, dalībnieku vai līdzdalībnieku vainu vai atbildību pastiprinošiem apstākļiem.

(2) Apelācijas instances tiesa drīkst piemērot likumu par smagāku noziedzīgu nodarījumu, nekā atzinusi pirmās instances tiesa, tikai tad, ja to lūdzis prokurors savā protestā vai cietušais savā sūdzībā, kuru atbalsta prokurors. Šajā gadījumā tomēr nedrīkst piemērot likumu par smagāku nodarījumu nekā tas, par kuru persona bija apsūdzēta, nosūtot krimināllietu uz tiesu, izņemot gadījumus, kad prokurors pirmās instances tiesas sēdē grozījis apsūdzību uz smagāku.

(3) Smagāka soda noteikšana apsūdzētajam pieļaujama tad, kad šā iemesla dēļ iesniegts prokurora protests vai cietušā sūdzība, kā arī tad, ja pēc prokurora protesta vai cietušā sūdzības apsūdzība grozīta uz smagāku.

(4) Attaisnotās personas atzīšana par vainīgu un soda piemērošana tai pieļaujama tikai gadījumos, kad šā iemesla dēļ iesniegts prokurora protests vai cietušā sūdzība, kuru atbalsta prokurors.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

563.pants. Apelācijas instances tiesas nolēmumi

(1) Mutvārdu procesā apelācijas instances tiesa pieņem vienu no šādiem nolēmumiem:

- 1) atstāj negrozītu pirmās instances tiesas nolēmumu;
- 2) atceļ pirmās instances tiesas nolēmumu un taisa jaunu nolēmumu;
- 3) atceļ pirmās instances tiesas nolēmumu kādā tā daļā un taisa šajā daļā jaunu nolēmumu;
- 4) atceļ pirmās instances tiesas nolēmumu un izbeidz kriminālprocesu šajā likumā paredzētajos gadījumos;
- 5) atceļ pirmās instances tiesas nolēmumu pilnībā vai kādā tā daļā un nosūta krimināllietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

(1¹) Rakstveida procesā apelācijas instances tiesa pieņem vienu no šādiem nolēmumiem:

- 1) atstāj negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu;
- 2) atceļ pirmās instances tiesas spriedumu daļā par sodu un šajā daļā taisa jaunu spriedumu;
- 3) atceļ pirmās instances tiesas nolēmumu pilnībā un nosūta krimināllietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai;
- 4) atceļ pirmās instances tiesas spriedumu daļā par pieteikto kaitējuma kompensāciju, procesuālajiem izdevumiem vai lietiskajiem pierādījumiem un šajā daļā taisa jaunu spriedumu vai nosūta lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai.

(2) Šā panta pirmās daļas 1., 4. un 5.punktā un 1.¹ daļas 1. un 3.punktā paredzētajos gadījumos apelācijas instances tiesa pieņem lēmumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

564.pants. Apelācijas instances tiesas nolēmuma saturs

(1) Apelācijas instances tiesas nolēmums sastāv no ievaddaļas, aprakstošās daļas, motīvu daļas un rezolutīvās daļas.

(2) Nolēmuma ievaddaļā norādāms tā pieņemšanas laiks un vieta, tiesas nosaukums un sastāvs, prokurors un persona, kura iesniegusi apelācijas sūdzību vai protestu, spriedums, kas pārsūdzēts vai noprotēts.

(3) Nolēmuma aprakstošajā daļā norādāma pārsūdzētā vai noprotētā sprieduma būtība, apelācijas sūdzībā vai protestā izteiktie lūgumi.

(4) Nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

(5) Ja apelācijas instances tiesa konstatē tādus noziedzīga nodarījuma apstākļus, kas atšķiras no pirmās instances tiesas spriedumā norādītajiem apstākļiem, tā sniedz jaunu noziedzīga nodarījuma aprakstu.

(6) Ja apelācijas instances tiesa atstāj pirmās instances tiesas spriedumu bez grozījumiem, tā var neatkārtot pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.

(7) Nolēmuma rezolutīvajā daļā norādāms viens no šā likuma 563.pantā paredzētajiem nolēmumiem. Ja tiesa pieņem šā likuma 563.panta pirmās daļas 5.punktā vai 1.¹ daļas 3.punktā paredzēto lēmumu, tā izlemj jautājumu arī par drošības līdzekli. Tiesa var pieņemt lēmumu par pārsūdzības termiņa pagarināšanu par 10 dienām kriminālprocesa īpašas sarežģītības un apjoma dēļ.

(8) Ja apelācijas instances tiesa taisa pēc būtības jaunu spriedumu, tā aprakstošajai daļai, motīvu daļai un rezolutīvajai daļai jāatbilst prasībām, kādas šajā likumā noteiktas pirmās instances tiesas spriedumam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

565.pants. Apelācijas instances tiesas kompetence jauna sprieduma taisīšanā

(1) Apelācijas sūdzības vai protesta izskatīšanas rezultātā apelācijas instances tiesa var:

- 1) attaisnot apsūdzēto par visiem noziedzīgiem nodarījumiem vai daļu no tiem, par kuriem pirmās instances tiesa taisījusi notiesājošu spriedumu, nosakot vieglāku sodu vai nemainot noteikto sodu;
- 2) atzīt apsūdzēto par vainīgu vieglāka noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, nekā to atzinusi pirmās instances tiesa, nosakot vieglāku sodu vai nemainot noteikto sodu;
- 3) izslēgt no apsūdzības atsevišķu tās patstāvīgu daļu, nosakot vieglāku sodu vai nemainot noteikto sodu;
- 4) atcelt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par noteikto sodu un noteikt apsūdzētajam vieglāku sodu;
- 5) atcelt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par kaitējuma kompensāciju, kaitējuma kompensācijas un mantas konfiskācijas nodrošinājumu, lietiskajiem pierādījumiem, procesuālo izdevumu atlīdzību un drošības līdzekli un taisīt šajā daļā jaunu spriedumu.

(2) Konstatējusi Krimināllikuma nepareizu piemērošanu, apelācijas instances tiesa piemēro šā panta pirmās daļas prasības arī citiem apsūdzētajiem, kas notiesāti par to pašu noziedzīgu nodarījumu, neatkarīgi no tā, vai par to ir iesniegta apelācijas sūdzība vai protests.

(3) Pamatojoties uz prokurora protestu vai cietušā sūdzību, kuru atbalsta prokurors, apelācijas instances tiesa var:

- 1) atzīt apsūdzēto par vainīgu smagāka noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, nekā to atzinusi pirmās instances tiesa, nosakot smagāku sodu vai nemainot sodu;
- 2) atcelt attaisnojošu pirmās instances tiesas spriedumu un taisīt notiesājošu spriedumu;
- 3) atzīt apsūdzēto par vainīgu atsevišķu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kurus pirmās instances tiesa izslēgusi no apsūdzības, nosakot smagāku sodu vai nemainot sodu;
- 4) *(izslēgts ar 12.03.2009. likumu).*

(4) Pamatojoties uz prokurora protestu vai cietušā sūdzību, apelācijas instances tiesa var atcelt pirmās instances tiesas spriedumu daļā par sodu, nosakot smagāku sodu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

566.pants. Apelācijas instances tiesas kompetence krimināllietas nosūtīšanā jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā

Ja apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, konstatē šā likuma pārkāpumu, kas katrā ziņā izraisa sprieduma atcelšanu vai kādu citu būtisku šā likuma pārkāpumu, kuru tā pati nevar novērst, nepārkāpjot apsūdzētā tiesības uz aizstāvību, tā pieņem lēmumu par pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā un lietas nosūtīšanu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

567.pants. Apelācijas tiesvedības izbeigšana

(1) Ja, izskatot lietu, apelācijas instances tiesa konstatē šā likuma 550.panta prasību pārkāpumus, tā pieņem lēmumu par apelācijas tiesvedības izbeigšanu.

(2) Ja, izskatot lietu sakarā ar cietušā apelācijas sūdzību par attaisnojošu spriedumu vai par cietušā prasību piemērot likumu par smagāku noziedzīgu nodarījumu, nekā atzinusi tiesa, prokurors neatbalsta sūdzību, tiesa pārtrauc tiesas izmeklēšanu un pieņem lēmumu par apelācijas tiesvedības izbeigšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

568.pants. Apelācijas instances tiesas nolēmuma pasludināšana

(1) Apelācijas instances tiesa pasludina nolēmuma ievaddaļu un rezolutīvo daļu.

(2) Tiesa nosaka laiku tuvākajās 14 dienās, kad būs pieejams pilns tiesas nolēmums.

(3) Ja lietas apjoma, juridiskās sarežģītības vai citu objektīvu apstākļu dēļ pilns tiesas nolēmums nav sastādīts noteiktajā laikā, tiesnesis paziņo prokuroram, apsūdzētajam, cietušajam, aizstāvim un pārstāvim, kad būs pieejams pilns tiesas nolēmums. Pilna tiesas nolēmuma sastādīšanu var atlikt tikai vienu reizi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

54.nodaļa. Lietas izskatīšana kasācijas kārtībā

569.pants. Pārsūdzēšana kasācijas kārtībā

(1) Pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ.

(2) Šā panta pirmajā daļā paredzētajā kārtībā un nolūkā var pārsūdzēt spēkā nestājušos pirmās instances tiesas nolēmumu, kas pieņemts vienošanās procesā.

(3) Kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

570.pants. Kasācijas sūdzības un protesta iesniegšanas termiņi

(1) Kasācijas sūdzību vai protestu iesniedz ne vēlāk kā 10 dienu laikā vai, ja tiesa pagarinājusi pārsūdzības termiņu, ne vēlāk kā 20 dienu laikā pēc dienas, kad kļuvis pieejams pilns tiesas nolēmums.

(2) Pēc noteiktā termiņa iesniegto kasācijas sūdzību vai protestu tiesnesis ar lēmumu, ko uzraksta rezolūcijas veidā, atsaka pieņemt, ja vien iesniedzējs nav lūdzis termiņa atjaunošanu. Par pieņemto lēmumu tiesa paziņo iesniedzējam, bet iesniegto sūdzību vai protestu pievieno lietai. Lūdzot atjaunot nokavēto termiņu, jāievēro šā likuma 317.panta pirmās daļas prasības un jāpievieno pati sūdzība.

(3) Tiesneša lēmumu, ar kuru kasācijas sūdzību vai protestu atteikts pieņemt, var pārsūdzēt 10 dienu laikā Augstākajā tiesā, kuras lēmums nav pārsūdzams.

(4) Šā panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā iesniegta sūdzība vai protests aptur sprieduma izpildi vai lēmuma stāšanos spēkā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

571.pants. Personas, kurām ir tiesības iesniegt kasācijas sūdzību vai protestu

(1) Kasācijas sūdzību var iesniegt apsūdzētais, viņa aizstāvis, cietušais, viņa pārstāvis un likumiskais pārstāvis.

(2) Apsūdzētais sūdzību var iesniegt par viņa tiesību aizskārumu, bet cietušais var iesniegt sūdzību daļā, kas aizskar viņa tiesības un intereses.

(3) Prokurors var iesniegt kasācijas protestu.

572.pants. Kasācijas sūdzības un protesta saturs

Kasācijas sūdzībā un protestā jāiekļauj tajā izteikto prasību pamatojums ar norādi uz Krimināllikuma vai šā likuma normu pārkāpumu, kā arī motivēts lūgums par lietas skatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē, ja sūdzības vai protesta iesniedzējs to vēlas.

573.pants. Iemesli nolēmuma izskatīšanai kasācijas kārtībā

(1) Nolēmumu tiesiskumu kasācijas kārtībā pārbauda tikai tādā gadījumā, ja kasācijas sūdzībā vai protestā izteiktā prasība pamatota ar Krimināllikuma pārkāpumu vai šā likuma būtisku pārkāpumu.

(2) Jautājumu par nolēmuma pārbaudi kasācijas kārtībā izlemj Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta priekšsēdētāja norīkots tiesnesis.

(3) Lēmumu uzraksta rezolūcijas veidā, un tas nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

574.pants. Krimināllikuma pārkāpums

Krimināllikuma pārkāpums ir:

- 1) Krimināllikuma Vispārīgās daļas pantu nepareiza piemērošana;
- 2) Krimināllikuma panta, tā daļas vai punkta nepareiza piemērošana, kvalificējot noziedzīgu nodarījumu;
- 3) tāda soda veida vai mēra noteikšana apsūdzētajam, kāds nav paredzēts attiecīgajā Krimināllikuma panta, tā daļas vai punkta sankcijā.

575.pants. Kriminālprocesa likuma būtisks pārkāpums

(1) Kriminālprocesa likuma būtiski pārkāpumi, kas katrā ziņā izraisa tiesas nolēmuma atcelšanu, ir šādi:

- 1) tiesa lietu izskatījusi nelikumīgā sastāvā;
- 2) nav ievēroti apstākļi, kas izslēdz tiesneša piedalīšanos krimināllietas izskatīšanā;
- 3) lieta izskatīta apsūdzētā vai procesā iesaistīto personu prombūtnē, ja apsūdzētā un šo personu piedalīšanās saskaņā ar šo likumu ir obligāta;
- 4) pārkāptas apsūdzētā tiesības lietot valodu, kuru viņš prot, un izmantot tulka palīdzību;
- 5) apsūdzētajam nav dots vārds aizstāvības runai vai nav dota iespēja teikt pēdējo vārdu;
- 6) lietā nav tiesas sēdes protokola, ja tas ir obligāts;

7) taisot spriedumu, pārkāpts tiesas apspriedes noslēpums;

8) lieta izskatīta bez pierādījumu pārbaudes, neievērojot šā likuma 499.panta nosacījumus.

(2) Par šā likuma būtisku pārkāpumu var atzīt apsūdzētā vai cietušā izraidīšanu no tiesas zāles, ja tā ir bijusi nepamatota un tas ir būtiski ierobežojis šo personu procesuālās tiesības un līdz ar to novedis pie nelikumīga nolēmuma.

(3) Par šā likuma būtisku pārkāpumu var atzīt arī citus šā likuma pārkāpumus, kas noveduši pie nelikumīga nolēmuma.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. un 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

576.pants. Kasācijas sūdzības un protesta iesniegšanas kārtība

Kasācijas sūdzību vai protestu iesniedz tiesai, kura pieņēmusi nolēmumu.

577.pants. Kasācijas sūdzības un protesta iesniegšanas sekas

(1) Kasācijas sūdzības vai protesta iesniegšana aptur nolēmuma stāšanos spēkā attiecībā uz visiem apsūdzētajiem šajā lietā.

(2) Kasācijas sūdzības vai protesta iesniegšana par attaisnojošu tiesas spriedumu neaptur sprieduma stāšanos spēkā daļā par drošības līdzekļa — apcietinājuma, mājas aresta vai ievietošanas sociālās korekcijas izglītības iestādē — atcelšanu.

(3) Izbeidzoties nolēmuma pārsūdzēšanas termiņam, tiesa, kas pieņēmusi nolēmumu, nosūta lietu kopā ar kasācijas sūdzību vai protestu Augstākajai tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

578.pants. Paziņojums par kasācijas sūdzības vai protesta iesniegšanu

(1) Par iesniegto kasācijas sūdzību vai protestu tiesa, kas pieņēmusi nolēmumu, paziņo prokuroram un tām personām, kuru intereses un tiesības šī sūdzība vai protests aizskar, kā arī informē apsūdzēto, kas atrodas apcietinājumā, par viņa tiesībām lūgt, lai viņam tiek nodrošināta iespēja piedalīties lietas izskatīšanā, un vienlaikus nosūta prokuroram un šīm personām iesniegtās sūdzības vai protesta kopiju.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētās personas 10 dienu laikā pēc sūdzības vai protesta kopijas saņemšanas var iesniegt rakstveida iebildumus vai paskaidrojumus, kā arī rakstveida lūgumu nodrošināt tām iespēju piedalīties lietas iztiesāšanā, kas nosūtāmi Augstākajai tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

579.pants. Kasācijas sūdzības vai protesta papildināšana vai grozīšana

(1) Kasācijas sūdzības iesniedzējs var iesniegt sūdzības papildinājumus un grozījumus. Kasācijas protesta iesniedzējs vai amatā augstāks prokurors var iesniegt protesta papildinājumus un grozījumus.

(2) Protesta, kā arī cietušā sūdzības grozījumos vai papildinājumos, kas kasācijas kārtībā iesniegti pēc pārsūdzības termiņa beigām, nedrīkst izvirzīt prasību par apsūdzētā stāvokļa pasliktināšanu, ja šādas prasības nav sākotnējā protestā vai sūdzībā.

(3) Papildinājumi un grozījumi iesniedzami ne vēlāk kā 10 dienu laikā pēc pārsūdzības termiņa beigām. Augstākā tiesa to kopijas nekavējoties nosūta pārējām šā likuma 578.panta pirmajā daļā minētajām personām, kurām ir tiesības 10 dienu laikā no papildinājumu un grozījumu kopiju saņemšanas dienas iesniegt rakstveida iebildumus vai paskaidrojumus par tiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

580.pants. Kasācijas sūdzības vai protesta atsaukšana

Kasācijas sūdzību un protestu var atsaukt šā likuma 556.pantā noteiktajā kārtībā.

581.pants. Nepilngadīgās personas pārstāvja kasācijas sūdzības izskatīšana

(1) Nepilngadīgā apsūdzētā vai cietušā pārstāvja kasācijas sūdzība, ja tā nav atsaukta, izskatāma arī tad, ja pārstāvamais lietas izskatīšanas brīdī jau sasniedzis pilngadību.

(2) Ja šāda apsūdzētā vai cietušā bijušā pārstāvja sūdzība iesniegta pēc pārstāvamā pilngadības sasniegšanas, tā atstājama bez izskatīšanas.

582.pants. Kasācijas tiesas sastāvs

(1) Spriedumus un lēmumus kasācijas kārtībā izskata Augstākā tiesa triju tiesnešu sastāvā, no kuriem viens ir sēdes priekšsēdētājs.

(2) Sūdzību vai protestu par lēmumiem, kas pieņemti šā likuma 560.panta trešajā daļā, 567.pantā un 570.panta otrajā daļā paredzētajos gadījumos, izlemj kasācijas instances tiesas tiesnesis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

583.pants. Lietas izskatīšanas noteikšana

(1) Tiesnesis, kuram uzdots referēt, iepazīstas ar lietu un ar rezolūciju uz kasācijas sūdzības vai protesta, nosaka lietas izskatīšanu rakstveida procesā vai izskatīšanu tiesas sēdē.

(2) Lietas izskatīšanu rakstveida procesā nosaka, ja iespējams pieņemt lēmumu pēc lietā esošajiem materiāliem. Ja nepieciešami papildu paskaidrojumi no personām, kurām ir tiesības piedalīties procesā, vai, pēc Augstākās tiesas ieskats, attiecīgajai lietai var būt īpaša nozīme likuma normu interpretēšanā, nosaka lietas izskatīšanu tiesas sēdē.

(3) Personām, kuras iesniegušas sūdzību vai protestu, kā arī tām, kuru intereses aizskar sūdzība vai protests, paziņo, vai lieta tiks izskatīta rakstveida procesā vai tiesas sēdē, norādot, kur un kad tā tiks skatīta.

(4) Ja lietas izskatīšana noteikta rakstveida procesā, šā panta trešajā daļā minētajām personām paziņo tiesas sastāvu un izskaidro tiesības septiņu dienu laikā pieteikt noraidījumu.

(5) Lietu izskatot tiesas sēdē, apsūdzētajam, kas atrodas apcietinājumā, jānodrošina iespēja piedalīties lietas izskatīšanā, ja viņš to ir lūdzis šā likuma 578.panta otrajā daļā norādītajā termiņā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

584.pants. Lietas izskatīšanas robežas kasācijas instances tiesā

(1) Tiesas nolēmumu tiesiskuma pārbaude notiek kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros.

(2) Kasācijas instances tiesa drīkst pārsniegt kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomu un ietvarus gadījumos, kad tā konstatē šā likuma 574. un 575.pantā norādītos pārkāpumus un tie nav norādīti sūdzībā vai protestā.

585.pants. Lietas izskatīšana rakstveida procesā

(1) Lietu rakstveida procesā izskata pēc lietā esošajiem materiāliem, ievērojot kasācijas instances tiesas kompetenci.

(2) Ja nepieciešams, tiesa pieprasa iesniegt prokurora viedokli 10 dienu laikā.

(3) Par lietas apstākļiem ziņo tiesnesis, kuram uzdots referēt.

(4) Kasācijas sūdzību vai protestu izlemj, pieņemot lēmumu.

(5) Rakstveida procesā var pieņemt arī lēmumu par lietas nodošanu izskatīšanai tiesas sēdē.

(6) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

586.pants. Lietas izskatīšana kasācijas instances tiesas sēdē mutvārdu procesā

(1) Sēdi atklāj tiesas sēdes priekšsēdētājs un paziņo, kāda lieta tiks izskatīta, noskaidro, kas ieradies uz tiesas sēdi, un izlemj jautājumu par iespēju izskatīt lietu. Apsūdzētā vai viņa aizstāvja, kā arī cietušā vai viņa pārstāvja neierašanās, ja viņiem paziņots par kasācijas instances tiesas sēdes laiku un vietu, nav šķērslis lietas izskatīšanai.

(2) Sēdes priekšsēdētājs paziņo tiesas sastāvu, tulka, prokurora un advokāta uzvārdu un noskaidro, vai ir noraidījumi. Ja tādi ir, tiesa par tiem pieņem lēmumu.

(3) Lietas izskatīšana sākas ar tiesneša ziņojumu, kurā viņš izklāsta lietas apstākļus, kas attiecas uz sūdzības vai protesta priekšmetu, nolēmuma būtību, par kuru iesniegta kasācijas sūdzība vai protests, iemeslus, kuru dēļ iesniegta prasība atcelt vai grozīt nolēmumu.

(4) Pēc tiesneša ziņojuma priekšsēdētājs uzaicina sūdzības iesniedzēju, viņa aizstāvi vai pārstāvi sniegt paskaidrojumus sūdzības pamatošanai. Ja lietu izskata sakarā ar protestu, pirmajam dod vārdu prokuroram protesta pamatošanai.

(5) Gadījumos, kad sūdzības iesniedzējs, viņa aizstāvis vai pārstāvis nav ieradies, par sūdzības pamatojumu ziņo tiesnesis.

(6) Pēc tam tiesa var uzklaut citas personas, kurām paziņots par tiesas sēdi un kuru tiesības un intereses aizskar kasācijas sūdzība vai protests.

(7) Pēc paskaidrojumu uzklautīšanas prokurors izsaka savu viedokli par tiem. Tad tiesa vēlreiz uzklauts apsūdzēto vai viņa aizstāvi un apspriežu istabā pieņem lēmumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

587.pants. Kasācijas instances tiesas lēmumi

(1) Kasācijas instances tiesa pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) atstāt nolēmumu negrozītu, bet kasācijas sūdzību vai protestu noraidīt;
- 2) atcelt nolēmumu pilnībā vai tā daļā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai;
- 3) atcelt nolēmumu pilnībā vai tā daļā un izbeigt kriminālprocesu;
- 4) grozīt nolēmumu;
- 5) izbeigt kasācijas tiesvedību.

(2) Ja kasācijas instances tiesa konstatē tādu būtisku šā likuma pārkāpumu, kuru apelācijas instances tiesa nevar novērst, tā atceļ abu instanču tiesu nolēmumus un nosūta lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

588.pants. Kasācijas instances tiesas lēmuma saturs

(1) Kasācijas instances tiesas lēmumā jānorāda:

- 1) lēmuma pieņemšanas laiks un vieta;

- 2) tiesas nosaukums un sastāvs, prokurors un citas personas, kuras piedalās lietas izskatīšanā;
- 3) persona, kura iesniegusi kasācijas sūdzību vai protestu;
- 4) pārsūdzētā nolēmuma rezolutīvās daļas saturs;
- 5) kasācijas sūdzībā vai protestā izteiktās prasības būtība un tās pamatojums, kā arī iebildumu būtība un prokurora viedoklis;
- 6) kasācijas instances tiesas lēmums par sūdzību vai protestu.

(2) Lēmums ir jāmotivē. Ja kasācijas sūdzību vai protestu noraida, lēmumā jānorāda, kādēļ sūdzībā vai protestā izteiktie argumenti atzīti par nepamatotiem.

(3) Nolēmuma atcelšanas gadījumā kasācijas instances tiesa norāda, kāda likuma un tā pantu prasības pārkāptas un kā tas izpaužas.

(3¹) Ja kasācijas instances tiesa pieņem šā likuma 587.panta pirmās daļas 2.punktā paredzēto lēmumu, tā izlemj jautājumu arī par drošības līdzekli.

(4) Ja lietu izskata mutvārdu procesā tiesas sēdē, lēmuma rezolutīvo daļu apspriežu istabā paraksta viss tiesas sastāvs. Priekšsēdētājs vai kāds tiesnesis no tiesas sastāva nekavējoties to pasludina tiesas sēžu zālē.

(5) Kasācijas instances tiesas lēmums nav pārsūdzams. Šis lēmums stājas spēkā tā pasludināšanas brīdī.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

589.pants. Kasācijas instances tiesas norādījumu obligātums

(1) Likuma tulkojums, kas izteikts kasācijas instances tiesas lēmumā, ir obligāts tiesai, kas šo lietu izskata no jauna.

(2) Kasācijas instances tiesa nenorāda savā lēmumā, kāds nolēmums jāpieņem, izskatot lietu no jauna.

590.pants. Kasācijas instances tiesas lēmuma nodošana izpildei

(1) Motivētu kasācijas instances tiesas lēmumu ne vēlāk kā piecu darba dienu laikā pēc tā pieņemšanas paraksta viss tiesas sastāvs un kopā ar lietu nosūta:

1) pirmās instances tiesai, ja pieņemts šā likuma 587.panta 1., 3., 4. vai 5.punktā minētais lēmums;

2) tiesai, kuras nolēmums atcelts, ja kasācijas instances tiesa pieņēmusi lēmumu par lietas nosūtīšanu jaunai izskatīšanai.

(1¹) Kasācijas instances tiesas lēmuma kopiju nosūta sūdzības iesniedzējam un prokuroram. Pārējām šā likuma 583.panta trešajā daļā minētajām personām paziņo izskatīšanas rezultātu.

(2) Lēmums, uz kura pamata apsūdzētajam atcelts ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, izpildāms nekavējoties. Šādā gadījumā kasācijas instances tiesa nosūta izpildei lēmuma izrakstu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

591.pants. Lietas izskatīšana pēc sprieduma vai lēmuma atcelšanas

(1) Lietu, kurā pieņemtais nolēmums atcelts, nosūta jaunai izskatīšanai tiesā, kura to pieņēmusi. To izskata vispārējā kārtībā, bet citā tiesas sastāvā.

(2) Soda pastiprināšana vai likuma piemērošana par smagāku noziedzīgu nodarījumu, izskatot lietu no jauna, pieļaujama tikai tad, ja spriedums atcelts soda mīkstuma dēļ vai sakarā ar to, ka pēc prokurora protesta vai pēc cietušā sūdzības bija nepieciešams piemērot likumu par smagāku noziedzīgu nodarījumu.

(3) Nolēmumu, kas pieņemts, no jauna izskatot lietu, var pārsūdzēt un par to var iesniegt protestu vispārējā kārtībā.

Vienpadsmitā sadaļa Kriminālprocesa īpatnības atsevišķu kategoriju lietās

55.nodaļa. Kriminālprocess, nosakot medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus

592.pants. Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanas pamats

(1) Krimināllikuma 68.pantā paredzēto medicīniska rakstura piespiedu līdzekli tiesa nosaka personai, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, vai kura pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vai sprieduma taisīšanas saslīmusi ar tādiem psihiskiem traucējumiem, kas atņēmuši tai spēju saprast savu darbību vai to vadīt, ja šī persona pēc izdarītā nodarījuma rakstura un sava psihiskā stāvokļa ir bīstama sabiedrībai.

(2) Ja šā panta pirmajā daļā minētā persona pēc izdarītā nodarījuma rakstura un sava psihiskā stāvokļa nav bīstama sabiedrībai, bet slimo ar psihiskiem traucējumiem, procesa virzītājs var izbeigt kriminālprocesu, nododot attiecīgo personu tuvinieku vai citu personu gādībā, kuras veic slimnieku kopšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

593.pants. Pirmstiesas procesa kārtība

(1) Par noziedzīgu nodarījumu, ko izdarījusi persona, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, kā arī par tādas personas izdarītu noziedzīgu nodarījumu, kurai psihiski traucējumi radušies pēc šā nodarījuma izdarīšanas, pirmstiesas process ir obligāts un notiek, ievērojot šajā likumā noteikto vispārējo kārtību, kā arī šīs nodaļas noteikumus.

(2) Ja vispārējā kārtībā uzsākta kriminālprocesa gaitā ir noskaidrots šā likuma 592.pantā minētais pamats vai ir saņemts tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinums par šāda pamata esamību, prokurors 10 dienu laikā pieņem motivētu lēmumu par procesa turpināšanu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai. No šā brīža persona, kura saukta pie kriminālatbildības, zaudē apsūdzētās personas statusu. Ja nepieciešams, krimināllietas materiālus par konkrēto personu izdala atsevišķā lietvedībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

594.pants. Personas piedalīšanās izmeklēšanas darbību veikšanā pirmstiesas procesā

(1) Uzsākot procesu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, prokurors par to paziņo attiecīgajai personai vai tās pārstāvim, nosūtot lēmuma kopiju, kā arī informē šo personu un tās pārstāvi par viņu tiesībām un pienākumiem.

(2) Ja pret personu uzsākts process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai un saskaņā ar ekspertīzes atzinumu attiecīgā persona nevar piedalīties izmeklēšanas darbību veikšanā pirmstiesas procesā, prokurors par to informē šīs personas aizstāvi un pieņem lēmumu par pārstāvja piedalīšanos kriminālprocesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

595.pants. Pirmstiesas procesā noskaidrojamie apstākļi

(1) Pirmstiesas procesā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai noskaidro:

1) noziedzīga nodarījuma izdarīšanas apstākļus;

2) vai noziedzīgu nodarījumu izdarījusi pārbaudāmā persona;

3) vai šī persona noziedzīga nodarījuma izdarīšanas laikā slimojusi ar psihiskiem traucējumiem, kuru dēļ nav varējusi saprast savu darbību vai to vadīt, vai arī ar šādiem psihiskiem traucējumiem saslīmusi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas;

4) apstākļus, kas nepieļauj soda piemērošanu, ja persona ar psihiskiem traucējumiem saslīmusi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas;

5) pārbaudāmo personu raksturojošos datus;

6) noziedzīga nodarījuma rezultātā radītā kaitējuma raksturu un apmērus.

(2) Tiesa var noteikt medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus, ja noskaidroti šā panta pirmajā daļā norādītie apstākļi.

596.pants. Tiesu psihiatriskā ekspertīze

(1) Procesa virzītājs nosaka tiesu psihiatrisko ekspertīzi aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, ja kriminālprocesā ir iegūtas ziņas par to, ka persona, kas slimojusi ar psihiskiem traucējumiem, izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, vai saslimusi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas. Par ekspertīzes laiku un vietu procesa virzītājs paziņo aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, kā arī tā pārstāvim un aizstāvim, ja tie jau iepriekš ir piedalījušies procesā citu iemeslu dēļ.

(2) Nosakot tiesu psihiatrisko ekspertīzi, nepieciešams noskaidrot šā likuma 595.panta pirmās daļas 3., 4. un 5.punktā norādītos apstākļus un uzdot ekspertam konkrētus jautājumus, tai skaitā jautājumu par to, vai persona var piedalīties pirmstiesas procesā un lietas izskatīšanā tiesā.

(3) Procesos medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai tiesu psihiatriskā ekspertīze ir obligāta.

(4) Ja kopš ekspertīzes veikšanas ir pagājis viens gads vai ja rodas šaubas par personas veselības stāvokli, tiesa nosaka personai tiesu psihiatrisko ekspertīzi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

597.pants. Kriminālprocesa apturēšana sakarā ar personas ievietošanu ārstniecības iestādē

(1) Ja persona, kas ar psihiskiem traucējumiem saslimusi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, pēc eksperta atzinuma nevar piedalīties kriminālprocesā un tai nepieciešama ārstēšana, šo personu ar tiesas lēmumu var ievietot ārstniecības iestādē. Pirmstiesas procesa laikā tiesa pieņem lēmumu, pamatojoties uz procesa virzītāja ierosinājumu. Iztiesāšanas laikā tiesa pieņem lēmumu pēc savas iniciatīvas. Pēc lēmuma pieņemšanas procesa virzītājs aptur kriminālprocesu.

(1¹) Ja persona izārstēta vai konstatēts, ka tā nav izārstējama, ārstniecības iestāde, kurā persona ievietota, ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā sniedz procesa virzītājam atzinumu.

(2) Saņēmis no ārstniecības iestādes atzinumu, ka persona ir izārstēta un izmeklēšanu iespējams turpināt, procesa virzītājs atjauno un turpina kriminālprocesu.

(3) Ja saskaņā ar eksperta atzinumu persona nav izārstējama un tai nepieciešams noteikt vienu no Krimināllikumā paredzētajiem medicīniska rakstura piespiedu līdzekļiem, procesa virzītājs pabeidz procesu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

598.pants. Aizstāvja un pārstāvja piedalīšanās procesā

(1) Aizstāvja piedalīšanās procesā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai ir obligāta.

(2) Personas pārstāvja piedalīšanās procesā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai ir obligāta, ja pati persona nevar piedalīties procesā.

(3) Aizstāvis un pārstāvis procesā piedalās no brīža, kad tiek konstatēta personas saslimšana ar psihiskiem traucējumiem, ja vien viņi procesā nav piedalījušies jau iepriekš citu iemeslu dēļ.

(4) Ja kriminālprocesa laikā persona tiek izārstēta un atzīta par pieskaitāmu, tiesa lemj par pārstāvja turpmāko piedalīšanos procesā, bet aizstāvis turpina dalību procesā.

599.pants. Drošības līdzekļa atcelšana

(1) Uzsākot procesu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, personai izraudzītais drošības līdzeklis jāatceļ.

(2) Ja persona sakarā ar saslimšanu ir bīstama sabiedrībai, pirmstiesas procesā izmeklēšanas tiesnesis pēc procesa virzītāja ierosinājuma var pieņemt lēmumu par šīs personas ievietošanu psihiatriskajā slimnīcā uz laiku līdz sešiem mēnešiem, līdz tiesa pieņem lēmumu par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu. Ievietošanu psihiatriskajā slimnīcā piemēro un sūdzības par to izskata tādā pašā kārtībā kā par apcietinājumu. Noteikto termiņu izmeklēšanas tiesnesis var pagarināt ne vairāk kā par sešiem mēnešiem vienā pagarinājumā, ja persona savas saslimšanas dēļ vēl arvien ir bīstama sabiedrībai.

(3) Ja iztiesāšanas laikā tiesa nolemj turpināt procesu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai un persona sakarā ar saslimšanu ir bīstama sabiedrībai, tiesa var lemt par šīs personas ievietošanu psihiatriskajā slimnīcā uz laiku līdz sešiem mēnešiem. Noteikto termiņu tiesnesis var pagarināt ne vairāk kā par sešiem mēnešiem vienā pagarinājumā, ja persona savas saslimšanas dēļ vēl arvien ir bīstama sabiedrībai. Tiesneša lēmumu persona, attiecībā uz kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, tās aizstāvis un pārstāvis, kā arī procesa virzītājs var pārsūdzēt augstāka līmeņa tiesā septiņu dienu laikā pēc lēmuma kopijas saņemšanas. Lēmums par sūdzības izskatīšanu nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

600.pants. Pirmstiesas procesa pabeigšana

(1) Pirmstiesas procesu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai prokurors pabeidz, pieņemot lēmumu par krimināllietas nosūtīšanu tiesai medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, kurš nav pārsūdzams.

(2) Ja krimināllietā ir vairāki apsūdzētie, bet lēmumu par lietas nosūtīšanu tiesai medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai prokurors pieņem par vienu vai vairākiem no viņiem, attiecībā uz pārējiem apsūdzētajiem prokurors pirmstiesas procesu pabeidz vispārējā kārtībā.

(3) Ja šā panta otrajā daļā norādīto kriminālprocesu var pabeigt attiecībā uz visiem apsūdzētajiem vienlaicīgi, lietu nosūta tiesai izskatīšanai vienā procesā.

601.pants. Lēmums par krimināllietas nosūtīšanu tiesai

Lēmumā par krimināllietas nosūtīšanu tiesai medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai papildus vispārējām prasībām norāda pirmstiesas procesā noskaidrotos šā likuma 595.panta pirmās daļas 3. un 4.punktā minētos apstākļus un pamatu medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai.

602.pants. Tiesas sēdes sagatavošana

(1) Tiesnesis, sagatavojot lietu izskatīšanai, izlemj jautājumu par to, kuras personas uzaicināmas uz tiesas sēdi.

(2) Ja persona, attiecībā uz kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, atrodas ārstniecības iestādē, tiesnesis dod rīkojumu nogādāt šo personu uz tiesas sēdi, izņemot gadījumu, kad saskaņā ar ārsta (eksperta) atzinumu tas nav pieļaujams vai nav ieteicams personas veselības stāvokļa dēļ.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

603.pants. Krimināllietas izskatīšana tiesas sēdē

(1) Krimināllietu par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu izskata slēgtā tiesas sēdē, piedaloties prokuroram, aizstāvim, personas pārstāvim un ekspertam psihiatram, kā arī personai, kurai tiek noteikts medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis, izņemot gadījumu, kad saskaņā ar ārsta (eksperta) atzinumu tas nav pieļaujams vai nav ieteicams personas veselības stāvokļa dēļ.

(2) Tiesas izmeklēšana sākas ar to, ka prokurors nolasa lēmuma par krimināllietas nosūtīšanu tiesai medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai aprakstošo daļu.

(3) Tiesas sēdē pārbauda pierādījumus un noklausās eksperta atzinumu par personas psihisko stāvokli, lai izlemtu jautājumu, vai šī persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu un vai tai nosakāmi medicīniska rakstura piespiedu

līdzekļi.

(3¹) Ja persona pēc izdarītā nodarījuma rakstura un sava psihiskā stāvokļa dēļ nav bīstama sabiedrībai, izlemjot jautājumu par tās nodošanu tuvinieku vai citu personu gādībā, kuras veic slimnieku kopšanu, tiesai jāsaņem šo personu piekrišana.

(4) Apelācijas instances tiesa ekspertu uzaicina pēc sava ieskata.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

604.pants. Krimināllietas izlemšana tiesā

Izskatot krimināllietu par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu, tiesai jāizlemj šādi jautājumi:

- 1) vai ir noticis noziedzīgs nodarījums;
- 2) vai šo nodarījumu izdarījusi persona, pret kuru notiek process;
- 3) vai persona noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama pieskaitāmības vai nepieskaitāmības stāvoklī, un vai tai ir psihiski traucējumi lēmuma pieņemšanas brīdī;
- 4) vai persona ar psihiskiem traucējumiem saslīmusi pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, un vai šī saslīmšana nav pārejoša un tādēļ lietas izskatīšana būtu jāaptur;
- 5) vai persona ir bīstama sabiedrībai;
- 6) kādi medicīniska rakstura piespiedu līdzekļi tai nosakāmi;
- 7) vai apmierināms pieteikums par kaitējuma atlīdzību, kam par labu un kādā apmērā tā piedzenama;
- 8) kā rīkoties ar lietiskajiem pierādījumiem un citām procesa laikā izņemtajām lietām un mantu, kam uzlikts arests;
- 9) no kā piedzenami procesuālie izdevumi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

605.pants. Tiesas lēmums krimināllietā

(1) Atzīstot, ka persona noziedzīgu nodarījumu izdarījusi, būdama nepieskaitāmības stāvoklī, vai ka šī persona saslīmusi ar psihiskiem traucējumiem pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas un tāpēc nespēj apzināties savu rīcību vai vadīt to, saskaņā ar Krimināllikuma 13.pantu tiesa pieņem lēmumu par šīs personas atbrīvošanu no kriminālatbildības vai soda un nosaka kādu no Krimināllikuma 68.pantā paredzētajiem medicīniska rakstura piespiedu līdzekļiem.

(2) Ja persona pēc izdarītā nodarījuma rakstura un sava psihiskā stāvokļa nav bīstama sabiedrībai, tiesa var nodot to tuvinieku vai citu personu gādībā, kuras veic slimnieku kopšanu.

(3) Atzinusi, ka persona ir pieskaitāma, tiesa ar savu lēmumu nodod krimināllietu prokuroram pirmstiesas procesa pabeigšanai.

(4) Atzinusi, ka pārbaudāmās personas piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā nav pierādīta, vai noskaidrojusi apstākļus, kas vispār nepieļauj kriminālprocesu, tiesa pieņem lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu un paziņo par to ārstniecības iestādei, kurā šī persona ārstējas.

(5) Atzinusi, ka pārbaudāmā persona nav izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, bet to izdarījusi cita persona, tiesa kriminālprocesu pret pārbaudāmo personu izbeidz un krimināllietu nosūta prokuroram pirmstiesas procesa turpināšanai.

(6) Lēmuma rezolutīvajā daļā tiesa nosaka rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un dokumentiem, kaitējuma kompensāciju, rīcību ar mantu, kurai uzlikts arests, procesuālo izdevumu piedziņu un izskaidro tiesas lēmuma pārsūdzēšanas kārtību un termiņus.

(7) Ja persona, pret kuru notiek process medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai, savas slimības rakstura dēļ nav piedalījies tiesas sēdē, tiesa nosūta šai personai tiesas lēmuma kopiju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

606.pants. Tiesas lēmuma pārsūdzēšana

(1) Tiesas lēmums ir pārsūdzams vispārējā kārtībā.

(2) Ja tiesas lēmums tiek pārsūdzēts tikai sakarā ar nodarītā kaitējuma kompensācijas izlemšanu lietā, tas neaptur lēmuma izpildi daļā par piespiedu medicīniskā līdzekļa piemērošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

607.pants. Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu atcelšanas vai grozīšanas pamats

(1) Ja persona, kurai noteikts medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis, izveseļojusies vai tās veselības stāvoklis uzlabojies, vai tiek konstatēts, ka šīs personas veselības stāvoklis citādi mainījies tiktāl, ka tā vairs nav bīstama sabiedrībai, tās ārstniecības iestādes vadītājs, kurā ārstējas attiecīgā persona, pamatojoties uz ārsta speciālista vai ārstu konsilija atzinumu, ierosina tiesai izlemt jautājumu par noteiktā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa atcelšanu vai grozīšanu uz mazāk ierobežojošu.

(2) Ja persona nepilda tai noteikto medicīniska rakstura piespiedu līdzekli, tās ārstniecības iestādes vadītājs, kurā ārstējas attiecīgā persona, pamatojoties uz ārsta speciālista vai ārstu konsilija atzinumu, ierosina tiesai izlemt jautājumu par noteiktā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa grozīšanu uz vairāk ierobežojošu.

(3) Lūgumu atcelt vai grozīt noteikto medicīniska rakstura piespiedu līdzekli tiesai var iesniegt persona, kurai noteikts medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis, kā arī šīs personas pārstāvis vai cits tuvinieks. Šādos gadījumos tiesa no attiecīgās ārstniecības iestādes pieprasa atzinumu par tās personas veselības stāvokli, attiecībā uz kuru iesniegts lūgums.

(4) Ierosinājumu par tiesas noteiktā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa atcelšanu vai grozīšanu tiesai var iesniegt arī prokurors, ierosinājumam pievienojot attiecīgās ārstniecības iestādes atzinumu un citus dokumentus, kas nepieciešami jautājuma izlemšanai.

(5) Saņēmusi ārstniecības iestādes vadītāja ierosinājumu par personai noteiktā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa grozīšanu uz vairāk ierobežojošu, tiesa var noteikt personai tiesu psihiatrisko ekspertīzi.

(6) Pirmās instances tiesa, kuras kontrolē ir lēmuma izpilde, pēc savas iniciatīvas izskata jautājumu par tā atcelšanu vai grozīšanu, ja gada laikā pēc medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanas vai jautājuma par tā atcelšanu vai grozīšanu pēdējās izskatīšanas nav iesniegts lūgums vai ierosinājums atcelt vai grozīt noteikto medicīniska rakstura piespiedu līdzekli.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

608.pants. Medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu atcelšanas vai grozīšanas kārtība

(1) Jautājumu par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa atcelšanu vai grozīšanu 14 dienu laikā no ārsta speciālista vai ārstu konsilija, vai tiesu psihiatrijas eksperta atzinuma saņemšanas dienas izlemj pirmās instances tiesa, kuras kontrolē ir lēmuma izpilde.

(2) Tiesas sēdē piedalās prokurors, aizstāvis un personas pārstāvis, kā arī pati persona, ja vien saskaņā ar ārsta (eksperta) atzinumu tas nebūtu pieļaujams vai nebūtu ieteicams personas veselības stāvokļa dēļ. Uz tiesas sēdi uzaicina arī attiecīgās ārstniecības iestādes pārstāvi, personu, kura ierosinājusi jautājuma izskatīšanu, un, ja nepieciešams, arī personu, kurai noteikts medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis.

(3) Ja tiesa šaubās par ārsta speciālista vai ārstu konsilija atzinumu, tā var noteikt tiesu psihiatrisko ekspertīzi, papildus pieprasīt medicīniska rakstura vai citus dokumentus, kā arī veikt citas darbības.

(4) Pēc apstākļu pārbaudes tiesa uzklausa prokurora atzinumu, aizstāvja un pārstāvja viedokli, kā arī personu, kurai noteikts medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis, izņemot gadījumus, kad, pamatojoties uz ārsta (eksperta) atzinumu, persona tiesas sēdē nepiedalās.

(5) Par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu atcelšanu vai grozīšanu vai arī atteikšanos to darīt tiesa pieņem lēmumu. Lēmums ir pārsūdzams tikai kasācijas kārtībā.

(6) Jautājuma atkārtota ierosināšana tiesā pieļaujama ne agrāk kā pēc trijiem mēnešiem no dienas, kad tiesa noraidījusi lūgumu par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu atcelšanu vai grozīšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

609.pants. Kriminālprocesa atjaunošanas sekas

(1) Ja persona, kura bija saslimusi ar psihiskiem traucējumiem pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, atzīta par veselu, tiesa šā likuma 608.pantā noteiktajā kārtībā pieņem lēmumu par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu atcelšanu un nosūta lietu prokuroram pirmstiesas procesa pabeigšanai.

(2) Ārstniecības iestādē pavadītais laiks tiek pielīdzināts apcietinājumā pavadītajam laikam.

56.nodaļa. Kriminālprocess lietās par mirušā rehabilitāciju

610.pants. Iemesls kriminālprocesa turpināšanai mirušā rehabilitācijai

(1) Ja procesa virzītājs ar savu lēmumu ir izbeidzis kriminālprocesu sakarā ar personas nāvi vai arī ir izbeidzis kriminālprocesu uz cita nereabilitējoša pamata, pēc būtības atzīstot personu par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, un šī persona pēc tam ir mirusi, tās likumiskie pārstāvji, tuvinieki vai citas personas, kuru rīcībā ir fakti, kas liecina par mirušā nevainīgumu, viena gada laikā pēc šāda lēmuma pieņemšanas var iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa turpināšanu mirušā rehabilitācijai.

(2) Pieteikumu par kriminālprocesa turpināšanu mirušā rehabilitācijai persona var iesniegt arī gadījumā, kad ir miris aizdomās turētais vai apsūdzētais, bet procesa virzītājs kriminālprocesu vēl nav izbeidzis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

611.pants. Lēmums par kriminālprocesa turpināšanu mirušā rehabilitācijai

(1) Procesas virzītājs izskata personas pieteikumu par kriminālprocesa turpināšanu mirušā rehabilitācijai, kurā sniegtas ziņas par faktiem, kas liecina par šīs personas nevainīgumu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, pārbauda tās saistībā ar krimināllietas materiālos jau esošo informāciju un 10 dienu laikā pēc pieteikuma saņemšanas pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) atcelt lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu un turpināt kriminālprocesu mirušā rehabilitācijai;
- 2) pieteikumu noraidīt.

(2) Procesas virzītājs lēmuma kopiju nekavējoties nosūta pieteikuma iesniedzējam, kas pieteikuma noraidīšanas gadījumā šo lēmumu var pārsūdzēt šā likuma 24.nodaļā noteiktajā kārtībā.

612.pants. Pirmstiesas kriminālprocesa turpināšanas īpatnības

(1) Pēc tam, kad pieņemts lēmums par kriminālprocesa turpināšanu mirušā rehabilitācijai, pirmstiesas process notiek, ievērojot šajā likumā noteikto vispārējo kārtību, kā arī šīs nodaļas noteikumus.

(2) Procesas virzītājs pieņem lēmumu par tās personas iesaistīšanu procesā, kura iesniegusi pieteikumu kriminālprocesa turpināšanai mirušā rehabilitācijai, un informē šo personu par tās tiesībām.

(3) Procesas virzītājs pirmstiesas procesā veic nepieciešamās procesuālās darbības, lai pārbaudītu pieteikumā sniegtās ziņas.

613.pants. Pirmstiesas procesa pabeigšana mirušā rehabilitācijai

(1) Pirmstiesas procesu mirušā rehabilitācijai izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu vai prokurors var pabeigt ar lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu:

1) uz nereabilitējoša pamata;

2) ar pamatojumu, kas rehabilitē mirušo, vienlaikus izlemjot jautājumu par šīs personas agrāk ierobežoto tiesību atjaunošanu, ja tas ir iespējams;

3) ar rehabilitējošu pamatojumu daļā pret mirušo, vienlaikus izlemjot jautājumu par šīs personas agrāk ierobežoto tiesību atjaunošanu, ja tas ir iespējams, bet krimināllietas materiālus nododot izmeklēšanai vainīgās personas noskaidrošanai.

(2) Pieņemtā lēmuma kopiju procesa virzītājs nekavējoties nosūta pieteikuma iesniedzējam, informējot viņu par tiesībām iepazīties ar lietas materiāliem un 10 dienu laikā pārsūdzēt lēmumu tiesā.

614.pants. Tiesas process mirušā rehabilitācijai

(1) Tiesnesis, saņēmis pieteikuma iesniedzēja sūdzību par pirmstiesas procesa izbeigšanu:

1) pieprasa no pirmstiesas procesa virzītāja krimināllietas materiālus;

2) nosaka tiesas sēdes vietu un laiku;

3) uzaicina uz tiesas sēdi nepieciešamās personas.

(2) Krimināllietu mirušā rehabilitācijai izskata tiesas sēdē, piedaloties prokuroram, pieteikuma iesniedzējam un aizstāvim, ja tāds ir.

(3) Tiesas sēdē noklausās pieteikuma iesniedzēja vai aizstāvja sūdzību, prokurora ziņojumu par lietas būtību un pārbauda iesniegtos pierādījumus.

615.pants. Krimināllietas izlemšana

(1) Izskatot krimināllietu par mirušā rehabilitāciju, tiesai jāizlemj, vai noticis noziedzīgs nodarījums un vai šo nodarījumu izdarījusi persona, par kuru notiek process.

(2) Atzinusi, ka mirušā piedalīšanās noziedzīgā nodarījumā nav pierādīta, vai noskaidrojusi apstākļus, kas vispār nepieļauj kriminālprocesu, tiesa pieņem lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, rehabilitējot attiecīgo personu.

(3) Atzinusi, ka noziedzīgs nodarījums ir noticis un to ir izdarījusi persona, par kuru notiek process, tiesa pieņem lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, nereabilitējot attiecīgo personu.

(4) Atzinusi, ka mirušais nav izdarījis noziedzīgu nodarījumu, bet to izdarījusi cita persona, tiesa kriminālprocesu pret mirušo izbeidz un krimināllietu nosūta prokuratūrai kriminālprocesa turpināšanai.

616.pants. Tiesas lēmuma pārsūdzēšanas kārtība

(1) Tiesas lēmums ir pārsūdzams vispārējā kārtībā.

(2) Personai, kura pieprasījusi procesa turpināšanu, ir tādas pašas tiesības pārsūdzēt pirmās instances tiesas un apelācijas instances tiesas lēmumu kā apsūdzētajam.

57.nodaļa. Tiesvedības īpatnības, izskatot sūdzības par kriminālprocesa izbeigšanas pamatojumu

617.pants. Sūdzības iesniegšanas pamats

Persona, pret kuru kriminālprocess ir izbeigts, var iesniegt sūdzību par izmeklētāja vai prokurora lēmumu izbeigt kriminālprocesu, ja tas izbeigts, pamatojoties uz:

- 1) kriminālatbildības noilgumu, bet persona neatzīst savu vainu nodarījumā;
  - 2) amnestijas aktu, bet persona neatzīst savu vainu nodarījumā;
  - 3) apstākļiem, kas izslēdz kriminālatbildību, bet attiecīgā persona apstrīd faktiskos apstākļus.
- (12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)*

618.pants. Sūdzības iesniegšanas kārtība un termiņi

(1) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(2) Lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no lēmuma kopijas saņemšanas dienas.

(3) Sūdzību iesniedz procesa virzītājam, kas to kopā ar materiāliem iesniedz tiesai, kurai būtu piekritīga attiecīgā noziedzīga nodarījuma izskatīšana.

(4) Ja lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu ir pieņemts attiecībā uz vienu personu, bet pret pārējām personām tas pats kriminālprocess tiek turpināts, sūdzību par pieņemto lēmumu pievieno krimināllietai un to izskata tiesa vienlaicīgi ar krimināllietas iztiesāšanu. Par šādu rīcību procesa virzītājs informē sūdzības iesniedzēju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

619.pants. Sūdzības izskatīšanas kārtība

(1) Tiesnesis sūdzību par kriminālprocesa izbeigšanas pamatojumu izskata tiesas sēdē viena mēneša laikā pēc tās saņemšanas. Uz tiesas sēdi aicina personu, pret kuru izbeigts kriminālprocess, tās pārstāvi vai aizstāvi un pārsūdzētā lēmuma pieņēmēju.

(2) Ja sūdzības iesniedzējs bez attaisnojoša iemesla neierodas uz tiesas sēdi, viņa iesniegtās sūdzības izskatīšana tiek izbeigta.

(3) Tiesnesis tiesas sēdē uzklausa sūdzības iesniedzēju, pārsūdzētā lēmuma pieņēmēju un citas uz tiesu uzaicinātās personas, pārbauda kriminālprocesā iegūtos un ar sūdzības izskatīšanu saistītos pierādījumus un pieņem lēmumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

620.pants. Sūdzības izlemšana tiesā

(1) Sūdzību var apmierināt vai noraidīt. Apmierinot sūdzību, tiesnesis atceļ procesa virzītāja lēmumu un tā vietā pieņem jaunu lēmumu, izbeidzot kriminālprocesu uz rehabilitējoša pamata.

(2) Tiesas lēmumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā tikai par šajā nodaļā noteikto procesuālo prasību neievērošanu. Sūdzību izskata augstāka līmeņa tiesas tiesnesis rakstveida procesā, un viņa lēmums nav pārsūdzams.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

58.nodaļa. Kriminālprocess privātās apsūdzības lietās

(Nodaļa izslēgta ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

59.nodaļa. Process par noziedzīgi iegūtu mantu

626.pants. Iemesls uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu

Procesa virzītājam ir tiesības pirmstiesas kriminālprocesā radušos mantisko jautājumu savlaicīgas atrisināšanas un procesa ekonomijas interesēs, ja tam piekrīt uzraugošais prokurors, izdalīt no krimināllietas materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu un uzsākt procesu, ja pastāv šādi nosacījumi:

1) pierādījumu kopums dod pamatu uzskatīt, ka mantai, kura izņemta vai kurai uzlikts arests, ir noziedzīga izcelsme vai saistība ar noziedzīgu nodarījumu;

2) objektīvu iemeslu dēļ krimināllietas nodošana tiesai tuvākajā laikā (saprātīgā laika periodā) nav iespējama vai tas var radīt būtiskus neattaisnotus izdevumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.01.2010. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

627.pants. Lēmums uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu

(1) Procesa virzītājs, pastāvot šā likuma 626.pantā minētajiem nosacījumiem, pieņem lēmumu uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un nodot krimināllietu par noziedzīgi iegūtu mantu izlemšanai tiesai.

(2) Lēmumā procesa virzītājs norāda:

1) ziņas par faktiem, kas pamato mantas saistību ar noziedzīgu nodarījumu vai mantas noziedzīgo izcelsmi, kā arī to, kādi materiāli no izmeklēšanā esošās krimināllietas par noziedzīgu nodarījumu tiek izdalīti lietā par noziedzīgi iegūtu mantu;

2) kuras personas ir saistītas ar konkrēto mantu;

3) kādu rīcību ar noziedzīgi iegūtu mantu viņš ierosina.

(3) Lēmumu un tam pievienotos materiālus nosūta rajona (pilsētas) tiesai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

628.pants. Ar mantu saistīto personu informēšana

Procesa virzītājs šā likuma 627.pantā minētā lēmuma kopiju nekavējoties nosūta aizdomās turētajam vai apsūdzētajam un personai, pie kuras manta tika izņemta vai tai tika uzlikts arests, ja šādas personas attiecīgajā kriminālprocesā ir, vai arī citai personai, kurai ir tiesības uz konkrēto mantu, vienlaikus norādot uz tiesībām:

1) personiski vai ar aizstāvja vai pārstāvja starpniecību piedalīties procesā par noziedzīgi iegūtu mantu;

2) mutvārdos vai rakstveidā tiesā izteikt savu attieksmi pret pieņemto lēmumu;

3) iesniegt tiesai pieteikumus.

629.pants. Tiesas process par noziedzīgi iegūtu mantu

(1) Tiesnesis, saņēmis lēmumu par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu uzsākšanu:

1) nosaka tiesas sēdes laiku un vietu;

2) uzaicina uz tiesas sēdi procesa virzītāju un prokuru, ja lēmumu pieņēmis izmeklētājs, kā arī šā likuma 628.pantā minētās personas.

(2) Tiesas sēdei jānotiek 10 dienu laikā pēc procesa virzītāja lēmuma saņemšanas tiesā. Uzaicināto personu neierašanās nav šķērslis lēmuma par noziedzīgi iegūtu mantu pieņemšanai, ja ir ievērota šo personu uzaicināšanas kārtība.

(3) Tiesas sēdē uzklausa procesa virzītāju, prokuru, pārējās uzaicinātās un ieradušās personas, viņu pārstāvjus vai aizstāvjus.

(4) Tiesas sēdē tiesas procesā iesaistītajām personām ir vienādas tiesības pieteikt noraidījumus vai lūgumus, iesniegt pierādījumus, iesniegt tiesai rakstveida paskaidrojumus, kā arī piedalīties citu jautājumu izskatīšanā, kuri radušies tiesas procesa gaitā.

(5) Procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums, un ar tiem drīkst

iepazīties procesa virzītājs, prokurors un tiesa, kas izskata šo lietu. Šā likuma 628.pantā minētās personas ar lietā esošajiem materiāliem var iepazīties ar procesa virzītāja atļauju un viņa noteiktajā apjomā.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010., 08.07.2011. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

630.pants. Tiesas lēmums par noziedzīgi iegūtu mantu

(1) Izskatot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu, tiesai jāizlemj:

- 1) vai manta ir saistīta ar noziedzīgu nodarījumu vai mantas izcelsme ir noziedzīga;
- 2) vai ir zināms mantas īpašnieks vai likumīgais valdītājs;
- 3) vai kādai personai ir likumīgas tiesības uz mantu;
- 4) rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu.

(2) Ja tiesa atzīst, ka mantas saistība ar noziedzīgu nodarījumu nav pierādīta vai mantas izcelsme nav noziedzīga, tā pieņem lēmumu izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

631.pants. Tiesas lēmuma par noziedzīgi iegūtu mantu pārsūdzēšana

(1) Tiesas lēmumu 10 dienu laikā var pārsūdzēt apgabaltiesā, sūdzību vai protestu iesniedzot rajona (pilsētas) tiesā.

(2) Sūdzību vai protestu izskata tiesa triju tiesnešu sastāvā šā likuma 629.pantā noteiktajā termiņā un kārtībā, pirmo uzklusot sūdzības vai protesta iesniedzēju.

(3) Izskatot sūdzību vai protestu, tiesa var atcelt rajona (pilsētas) tiesas lēmumu un pieņemt šā likuma 630.pantā minēto lēmumu. Lēmums nav pārsūdzams.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

Divpadsmitā sadaļa

Nolēmumu stāšanās spēkā un ar nolēmumiem saistīto jautājumu izskatīšana

60.nodaļa. Spriedumu un lēmumu nodošana izpildei

632.pants. Sprieduma stāšanās spēkā

(1) Pirmās instances tiesas spriedums stājas spēkā, kad izbeidzies termiņš tā pārsūdzēšanai apelācijas vai kasācijas kārtībā un spriedums nav pārsūdzēts.

(2) Apelācijas instances tiesas spriedums stājas spēkā, kad izbeidzies termiņš tā pārsūdzēšanai kasācijas kārtībā un spriedums nav pārsūdzēts. Ja kasācijas sūdzība vai protests ir iesniegts, spriedums stājas spēkā dienā, kad kasācijas instances tiesa ir izskatījusi lietu, ja tā spriedumu nav atcēlusi.

(3) Ja lietā ir vairāki apsūdzētie un ja spriedums pārsūdzēts kaut vai attiecībā uz vienu no viņiem, spriedums nestājas spēkā attiecībā uz visiem apsūdzētajiem.

(4) Notiesājošā spriedumā tiesas lēmums par drošības līdzekli un par kaitējuma kompensācijas vai mantas konfiskācijas nodrošināšanu stājas spēkā uzreiz pēc sprieduma pasludināšanas.

633.pants. Tiesas lēmuma stāšanās spēkā

(1) Pirmās instances tiesas lēmums stājas spēkā un tiek izpildīts, kad izbeidzies termiņš tā pārsūdzēšanai un lēmums nav pārsūdzēts.

(2) Apelācijas instances tiesas lēmums stājas spēkā, kad izbeidzies termiņš tā pārsūdzēšanai kasācijas kārtībā un lēmums nav pārsūdzēts.

(3) Tiesas lēmums par lietas izbeigšanu nekavējoties izpildāms tajā daļā, kura attiecas uz apsūdzētā atbrīvošanu no drošības līdzekļa, kas saistīts ar brīvības atņemšanu.

(4) Kasācijas instances tiesas lēmums stājas spēkā tā pasludināšanas dienā un nav pārsūdzams.

(5) Lēmums, ar kuru notiesātais tiek nosacīti pirms termiņa atbrīvots no soda izciešanas, nav pārsūdzams un stājas spēkā nekavējoties. Lēmumu tiesa ne vēlāk kā nākamajā dienā nosūta Valsts probācijas dienestam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.05.2007., 12.03.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

634.pants. Sprieduma un lēmuma izpildes kārtība

(1) Spriedumu un lēmumu nodod izpildei tiesa, kas taisījusi spriedumu vai pieņēmusi lēmumu pirmajā instancē, ne vēlāk kā septiņu dienu laikā pēc tā stāšanās spēkā vai lietas saņemšanas no apelācijas vai kasācijas instances tiesas.

(2) Tiesa nosūta rīkojumu par sprieduma izpildi un sprieduma kopiju tai iestādei, kurai saskaņā ar likumu par sodu izpildi uzlikts pienākums izpildīt spriedumu. Ja lieta skatīta apelācijas vai kasācijas kārtībā, kopā ar rīkojumu par sprieduma izpildi nosūtāmas arī apelācijas un kasācijas instances tiesas nolēmumu kopijas. Ja saņemts īpaši aizsargājama cietušā pieteikums, kurā lūgts sniegt informāciju par tās notiesātās personas atbrīvošanu vai izbēgšanu no ieslodzījuma vietas, kura radījusi viņam kaitējumu, informāciju par pieteikumu nosūta ieslodzījuma vietu pārvaldei.

(3) Apsūdzēto attaisnojošs spriedums, no soda atbrīvojošs spriedums un spriedums par nosacītu notiesāšanu tiek izpildīts nekavējoties pēc sprieduma pasludināšanas daļā par apsūdzētā atbrīvošanu no drošības līdzekļa, kas saistīts ar brīvības atņemšanu.

(4) Lai izpildītu spriedumu un lēmumu daļā par mantas konfiskāciju un citām mantiska rakstura piedziņām, tiesa izpildrakstus nosūta izpildei kompetentai valsts iestādei vai tiesu izpildītājam pēc notiesātā dzīvesvietas vai pēc viņa īpašuma atrašanās vietas vai izsniedz cietušajam pēc viņa lūguma. Izpildrakstu izraksta pirmās instances tiesa.

(4¹) Tiesa izpildrakstu par procesuālo izdevumu piedziņu nosūta izpildei pēc tam, kad beidzies sprieduma un lēmuma labprātīgas izpildes termiņš.

(5) Sprieduma un lēmuma pilnīgu izpildi kontrolē pirmās instances tiesa. Iestādes, kas izpilda nolēmumu, nekavējoties tai paziņo par nolēmuma izpildi.

(6) *(Izslēgta ar 14.01.2010. likumu)*

(7) Ja notiesātais slēpjas un nav zināma viņa atrašanās vieta, tās tiesas tiesnesis, kas kontrolē sprieduma vai lēmuma pilnīgu izpildi, vai tiesa, kas lemj par soda aizstāšanu ar brīvības atņemšanu, pieņem lēmumu par notiesātā meklēšanu. Šis lēmums nav pārsūdzams.

(8) Lēmumu par notiesātā meklēšanu nodod izpildei operatīvās darbības subjektam atbilstoši tā kompetencei.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 16.06.2009., 14.01.2010., 21.10.2010., 20.12.2012. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

635.pants. Kārtība, kādā izpildāms lēmums par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu

(1) Tiesa lēmumu par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu kopā ar ekspertīzes atzinuma kopiju nosūta izpildei ārstniecības iestādei. Lēmums par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu izpildāms nekavējoties pēc tā spēkā stāšanās.

(2) Ja kopš dienas, kad stājies spēkā lēmums par Krimināllikuma 68.panta pirmās daļas 1.punktā paredzēto medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu, ir pagājuši seši mēneši un lēmuma izpilde šajā laikā nav uzsākta, attiecīgās personas ārstēšana bez tās piekrišanas tiek atlikta līdz ārsta speciālista atzinuma saņemšanai.

(3) Ja kopš dienas, kad stājies spēkā lēmums par Krimināllikuma 68.panta pirmās daļas 2. un 3.punktā paredzēto

medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu, ir pagājuši seši mēneši un lēmuma izpilde šajā laikā nav uzsākta, attiecīgo personu var ievietot stacionārā, bet ārstēšana bez tās piekrišanas tiek atlikta līdz ārsta speciālista atzinuma saņemšanai.

(4) Personas ārstēšanu var uzsākt, ja ārsts speciālists vai ārstu konsilijs sniedz atzinumu, ka persona nav izveseļojusies, tās veselības stāvoklis nav būtiski mainījies un ir nepieciešama noteiktā piespiedu ārstēšana.

(5) Ja ārsts speciālists vai ārstu konsilijs atzīst, ka persona ir izveseļojusies vai tās veselības stāvoklis ir mainījies tiktāl, ka nav nepieciešama piespiedu ārstēšana vai šā panta trešajā daļā minētajā gadījumā piespiedu ārstēšanu var veikt ambulatori, jautājums par noteiktā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa atcelšanu vai grozīšanu tiek izskatīts šā likuma 607.pantā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

635.¹ pants. Nolēmuma par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu izpilde, ja ir vairāki nolēmumi

(1) Ja attiecībā uz personu ir vairāki nolēmumi par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu, tiesa, kura taisījusi pēdējo nolēmumu pirmajā instancē, saskaņā ar Krimināllikumā noteikto pieņem lēmumu par galīgā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu.

(2) Jautājumus, kuri saistīti ar nolēmumā noteiktā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa izpildi un kontroli, kā arī neskaidrības, kas rodas, izpildot tiesas lēmumu, pēc nolēmuma izpildes iestādes vai prokurora iesnieguma izlemj tās pirmās instances tiesas tiesnesis, kura pieņēmusi nolēmumu par galīgā medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa noteikšanu.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

636.pants. Kārtība, kādā izpildāms priekšraksts par sodu

(1) Prokurora priekšraksts par sodu stājas spēkā, ja tas nav pārsūdzēts vai arī sūdzība noraidīta.

(1¹) Prokurors naudas soda samaksu var atlikt vai sadalīt termiņos uz laiku līdz vienam gadam, ja persona, kurai sods piemērots ar prokurora priekšrakstu, 30 dienu laikā nevar to samaksāt un ir iesniegusi motivētu lūgumu par naudas soda samaksas atlikšanu vai sadalīšanu termiņos.

(2) Prokuratūra septiņu dienu laikā pēc prokurora priekšraksta par sodu stāšanās spēkā nosūta tā kopiju iestādei, kurai saskaņā ar likumu par sodu izpildi uzlikts pienākums to izpildīt. Priekšrakstu par mantas konfiskāciju un citām mantiska rakstura piedziņām prokuratūra nosūta tiesu izpildītājam pēc personas dzīvesvietas vai pēc tās īpašuma atrašanās vietas.

(2¹) Ja naudas sods 30 dienu laikā pēc prokurora priekšraksta par sodu stāšanās spēkā nav samaksāts vai ja naudas soda iemaksa netika veikta termiņā, kāds noteikts, sadalot vai atliekot naudas soda samaksu, prokurors ierosina rajona (pilsētas) tiesai, kuras darbības teritorijā atrodas prokuratūras iestāde, izlemt jautājumu par naudas soda aizstāšanu saskaņā ar Krimināllikumā noteikto.

(3) Iestāde, kas izpilda noteikto sodu, par tā izpildi nekavējoties paziņo prokuratūrai, kuras prokurors bija izdevis priekšrakstu.

(4) Priekšraksta par sodu izpildi kontrolē prokuratūra.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 16.06.2009. un 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

637.pants. Paziņojums notiesātā radniekiem par sprieduma izpildi

Pēc tam, kad spēkā stājies spriedums, ar kuru notiesātajam piespriesta brīvības atņemšana, brīvības atņemšanas iestādes administrācija nodrošina iespēju nekavējoties informēt viņa tuvinieku vai citas personas pēc viņa izvēles par soda izciešanas vietu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

638.pants. Sprieduma izpildes atlikšana

(1) Ja piespriesta brīvības atņemšana, tās tiesas tiesnesis, kurā lieta izskatīta pirmajā instancē, pēc notiesātā iesnieguma var atlikt sprieduma izpildi šādos gadījumos:

- 1) ja notiesātais saslimis ar smagu slimību, kas kavē soda izciešanu,— kamēr viņš izveseļojas;
- 2) ja notiesātā atrodas grūtniecības stāvoklī sprieduma izpildīšanas brīdī, — uz laiku, ne ilgāku par vienu gadu;
- 3) ja notiesātajam ir mazgadīgi bērni, — uz laiku, līdz bērns sasniedz triju gadu vecumu;
- 4) ja tūlītēja soda izciešana var radīt sevišķi smagas sekas notiesātajam vai viņa ģimenei sakarā ar ugunsgrēku vai citu stihisku postu, vienīgā darbspējīgā ģimenes locekļa smagu slimību vai nāvi un citos izņēmuma gadījumos, — uz tiesas noteiktu laiku, bet ne ilgāk par trim mēnešiem.

(2) Ja piespriesta brīvības atņemšana, sprieduma izpildi nedrīkst atlikt personām, kas notiesātas par smagu vai sevišķi smagu noziegumu.

(3) Naudas soda samaksu var atlikt vai sadalīt termiņos uz laiku līdz vienam gadam, ja notiesātais 30 dienu laikā nevar to samaksāt un ir iesniedzis motivētu lūgumu par naudas soda samaksas atlikšanu vai sadalīšanu termiņos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 16.06.2009., 20.12.2012. un 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

639.pants. Notiesātā tiesības sprieduma izpildes laikā

(Izslēgts ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

639.¹ pants. Kārtība, kādā izpildāms tiesas nolēmums vai prokurora priekšraksts par juridiskajai personai piemērotu piespiedu ietekmēšanas līdzekli

(1) Tiesa vai prokuratūra septiņu dienu laikā pēc tam, kad stājies spēkā nolēmums vai prokurora priekšraksts par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai, nosūta tā kopiju iestādei, kurai saskaņā ar likumu uzlikts pienākums to izpildīt, pēc juridiskās personas reģistrācijas vai pēc tās īpašuma atrašanās vietas.

(2) Tiesa vai prokurors naudas piedziņas samaksu var atlikt vai sadalīt termiņos uz laiku līdz vienam gadam, ja persona, kurai piespiedu ietekmēšanas līdzeklis piemērots, 30 dienu laikā nevar to samaksāt un ir iesniegusi motivētu lūgumu par naudas piedziņas samaksas atlikšanu vai sadalīšanu termiņos.

(3) Ja naudas piedziņa 30 dienu laikā pēc tiesas nolēmuma vai prokurora priekšraksta par piespiedu ietekmēšanas līdzekli stāšanās spēkā nav samaksāta vai ja naudas piedziņas iemaksa netika veikta termiņā, kāds noteikts, sadalot vai atliekot naudas piedziņas samaksu, tiesa nolēmumu vai prokurors priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli nosūta piespiedu izpildei.

(4) Nolēmuma pilnīgu izpildi kontrolē pirmās instances tiesa. Priekšraksta par piespiedu ietekmēšanas līdzekli izpildi kontrolē prokuratūra. Iestādes, kas izpilda nolēmumu vai priekšrakstu par piespiedu ietekmēšanas līdzekli, nekavējoties paziņo par tā izpildi kontrolējošai iestādei.

(14.03.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

61.nodaļa. Spriedumu un lēmumu izpildes laikā radušos jautājumu izskatīšana

640.pants. Atbrīvošana no soda izciešanas sakarā ar slimību

(1) Ja notiesātais brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā saslimis ar psihiskiem traucējumiem un tāpēc nevar atrasties brīvības atņemšanas iestādē un viņam nepieciešama ārstēšana, tiesnesis, pamatojoties uz ekspertīzes atzinumu, var atbrīvot notiesāto no soda izciešanas, nosakot viņam ārstēšanu.

(2) Ja šā panta pirmajā daļā minētā persona pēc izdarītā nodarījuma rakstura un sava psihiskā stāvokļa nav bīstama sabiedrībai, tiesnesis var to nodot tuvinieku vai citu personu gādībā, kuras veiks slimnieka kopšanu, un ārstniecības iestādes uzraudzībā pēc viņa dzīvesvietas.

(3) Ja soda izciešanas laikā ar psihiskiem traucējumiem saslimis notiesātais, kuram noteiktais sods nav saistīts ar

brīvības atņemšanu, tiesnesis var pieņemt lēmumu par viņa atbrīvošanu no turpmākās soda izciešanas.

(4) Ja notiesātais saslimis ar smagu slimību, kas nav psihiski traucējumi, tiesnesis, ņemot vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, notiesātā personību un citus apstākļus, var pieņemt lēmumu par viņa atbrīvošanu no turpmākās soda izciešanas.

(5) Atbrīvojot notiesāto no turpmākās soda izciešanas sakarā ar slimību, tiesnesis var atbrīvot viņu ne tikai no pamatsoda, bet arī no papildsoda, norādot par to lēmumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

641.pants. Nosacītas notiesāšanas atcelšana vai pārbaudes laika pagarināšana

Rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas, pamatojoties uz Valsts probācijas dienesta iesniegumu, Krimināllikumā noteiktajos gadījumos var pieņemt lēmumu par spriedumā noteiktā soda izpildīšanu nosacīti notiesātajam vai par pārbaudes termiņa pagarināšanu līdz vienam gadam. Iesniegumu izskata tiesas sēdē, nepieprasot krimināllietu.

(16.10.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

642.pants. Soda samazināšana izņēmuma gadījumos

Ja notiesātais palīdzējis atklāt noziegumu, kas ir tikpat smags, smagāks vai bīstamāks par viņa paša izdarīto noziedzīgo nodarījumu, tās tiesas tiesnesis, ar kuras spriedumu viņš ir notiesāts, pēc ģenerālprokurora iesnieguma var šim notiesātajam samazināt sodu atbilstoši Krimināllikuma 60.pantam. Iesniegumu izskata slēgtā tiesas sēdē.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

643.pants. Nosacīta pirmstermiņa atbrīvošana no soda

(1) Saskaņā ar Krimināllikuma 61.pantu vai 65.panta trešo vai 3.¹ daļu notiesāto nosacīti pirms termiņa atbrīvo no brīvības atņemšanas soda rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc soda izciešanas vietas, ja ir saņemts brīvības atņemšanas iestādes iesniegums.

(2) Iesniegumu izskata tiesas sēdē, nepieprasot krimināllietu.

(3) Ja tiesnesis noraida iesniegumu, to var iesniegt atkārtoti pēc četriem mēnešiem.

(4) Ja nosacīti pirms termiņa atbrīvotais bez attaisnojoša iemesla nepilda kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos vai Valsts probācijas dienesta noteiktos pienākumus, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas, pamatojoties uz Valsts probācijas dienesta iesniegumu, var pieņemt lēmumu par neizciestās soda daļas izpildi.

(5) Ja nosacīti pirms termiņa atbrīvotais, kuram piemērota elektroniskā uzraudzība, bez attaisnojoša iemesla nepilda kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā noteiktos ar elektronisko uzraudzību saistītos pienākumus, atsauc savu piekrišanu elektroniskajai uzraudzībai vai apstākļos, kādos viņš dzīvo, vairs nav iespējama elektroniskās uzraudzības īstenošana, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas, pamatojoties uz Valsts probācijas dienesta iesniegumu, pieņem lēmumu par neizciestās soda daļas izpildi.

(6) Ja nosacīti pirms termiņa atbrīvotais, kuram piemērota elektroniskā uzraudzība, ir priekšzīmīgi pildījis kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā paredzētos un Valsts probācijas dienesta noteiktos pienākumus un ir iestājies Krimināllikuma 61.panta trešajā daļā noteiktais termiņš, saskaņā ar kuru ir iespējama nosacīta pirmstermiņa atbrīvošana no soda bez elektroniskās uzraudzības noteikšanas, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas, pamatojoties uz Valsts probācijas dienesta iesniegumu, var pieņemt lēmumu par elektroniskās uzraudzības atcelšanu.

(16.10.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.02.2015. Panta regulējums attiecībā uz nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda izciešanas ar elektroniskās uzraudzības noteikšanu piemērojams no 01.07.2015. Sk. Pārejas noteikumu 57.punktu)

644.pants. Policijas kontroles aizstāšana vai atcelšana

(1) Ja persona, kurai piemērota policijas kontrole, ļaunprātīgi pārkāpj tās noteikumus, rajona (pilsētas) tiesas

tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas uz policijas iestādes iesnieguma pamata Krimināllikuma 45.pantā noteiktajos gadījumos var aizstāt neizciesto soda laiku ar brīvības atņemšanu saskaņā ar Krimināllikumā noteikto.

(2) Saskaņā ar Krimināllikuma 45.pantu rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas var samazināt policijas kontroles termiņu vai to atcelt, ja ir saņemts policijas iestādes pamatots iesniegums.

(3) *(Izslēgta ar 12.03.2009. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 16.06.2009. un 16.10.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

644.¹ pants. Probācijas uzraudzības aizstāšana vai atcelšana

(1) Ja notiesātais, kuram piemērots papildsods — probācijas uzraudzība —, probācijas uzraudzības laikā bez attaisnojoša iemesla pārkāpj tās noteikumus, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas uz Valsts probācijas dienesta iesnieguma pamata var aizstāt neizciesto papildsoda laiku ar brīvības atņemšanu saskaņā ar Krimināllikumā noteikto.

(2) Ja ir saņemts Valsts probācijas dienesta iesniegums, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas saskaņā ar Krimināllikumā noteikto var samazināt probācijas uzraudzības termiņu vai probācijas uzraudzību atcelt.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011. Pants stājas spēkā 01.10.2011. Sk. Pārejas noteikumu 32.punktu)

645.pants. Ar naudas soda izpildi saistītie jautājumi

(1) Ja naudas sods 30 dienu laikā pēc nolēmuma stāšanās spēkā nav samaksāts vai ja naudas soda iemaksa netika veikta termiņā, kāds noteikts, sadalot vai atliekot naudas soda samaksu, tiesnesis nosaka tiesas sēdi un naudas sodu aizstāj saskaņā ar Krimināllikumā noteikto.

(2) Ja naudas sodu samaksā laikā, kad notiesātais tā vietā izcieš brīvības atņemšanu, viņš atbrīvojams nekavējoties.

(3) Ja laikā, kad notiesātais naudas soda vietā izcieš brīvības atņemšanu, samaksā daļu no naudas soda, tiesnesis saīsinā brīvības atņemšanas ilgumu atbilstoši samaksātajai naudas soda daļai.

(4) *(Izslēgta ar 16.06.2009. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008., 16.06.2009. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

646.pants. Piespiedu darba aizstāšana ar īslaicīgu brīvības atņemšanu

Ja persona, kas notiesāta ar piespiedu darbu, ļaunprātīgi izvairās no soda izciešanas, tiesnesis to aizstāj ar īslaicīgu brīvības atņemšanu saskaņā ar Krimināllikuma 40.panta trešās daļas noteikumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

647.pants. Soda izpilde pēc audzinoša rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanas

(1) Ja nepilngadīgais, kurš ir atbrīvots no piespiedu darba un kuram piemērots audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis, nepilda tiesas uzliktos pienākumus, viņam piespriests sods tiek izpildīts.

(2) Jautājumu par soda izpildīšanu izlemj rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc nepilngadīgā dzīvesvietas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

648.pants. Ārstniecības iestādē pavadītā laika ieskaitīšana soda laikā

Ja notiesātais, kas izcieš brīvības atņemšanu, bija ievietots ārstniecības iestādē, šajā iestādē pavadīto laiku ieskaita soda laikā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

649.pants. Sprieduma vai prokurora priekšraksta par sodu izpilde, ja ir vairāki spriedumi vai priekšraksti par sodu

Ja attiecībā uz notiesāto ir vairāki spriedumi vai priekšraksti par sodu, pēc sprieduma vai priekšraksta par sodu izpildes iestādes vai prokurora iesnieguma tās tiesas tiesnesis, kura taisījis pēdējo spriedumu pirmajā instancē, vai tāda paša līmeņa tiesas tiesnesis pēc sprieduma izpildes vietas, vai rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc priekšraksta par sodu izpildes vietas, ja ir tikai vairāki priekšraksti par sodu, saskaņā ar Krimināllikumā noteikto pieņem lēmumu par galīgā soda noteikšanu pēc šo spriedumu vai priekšrakstu par sodu kopības.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

650.pants. Tiesas, kas izlemj ar sprieduma un lēmuma izpildi saistītos jautājumus

(1) Jautājumus, kuri saistīti ar spriedumā noteiktā soda izpildi, kā arī neskaidrības, kas rodas, izpildot tiesas nolēmumu, pēc nolēmuma izpildes iestādes vai prokurora iesnieguma izlemj tās pirmās instances tiesas tiesnesis, kura pieņēmusi nolēmumu, izņemot šā likuma 638., 642. un 647.pantā minētos gadījumus.

(2) Ja nolēmums tiek izpildīts ārpus tās tiesas darbības teritorijas, kura to pieņēmusi, šā panta pirmajā daļā minētos jautājumus izlemj tās tāda paša līmeņa tiesas tiesnesis, kuras darbības teritorijā notiesātais izcieš sodu.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

651.pants. Ar sprieduma un lēmuma izpildi saistīto jautājumu izlemšanas kārtība

(1) Ar nolēmuma izpildi saistītos jautājumus cik drīz vien iespējams izlemj tiesnesis tiesas sēdē, piedaloties prokuroram un notiesātajam, kuram tiek nodrošinātas šā likuma 74.² pantā paredzētās tiesības, kā arī tās iestādes pārstāvim, kura atbild par nolēmuma izpildi. Notiesātā neattaisnotas neierašanās gadījumā jautājumu var lemt bez viņa klātbūtnes.

(2) Ja tiesnesis izskata jautājumu par notiesātā atbrīvošanu no soda izciešanas slimības vai invaliditātes dēļ, kā arī jautājumu par atbrīvotā nodošanu ārstniecības iestāžu aizgādībā, tiesas sēdē jāpiedalās atzinumu devušās ārstniecības iestādes pārstāvim.

(3) Ja tiesnesis izskata jautājumus, kas saistīti ar soda izpildi, uz tiesas sēdi tiek uzaicināts tās iestādes pārstāvis, kura pārzina soda izpildi vai kontrolē nosacīti notiesātā uzvedību. Izlemjot jautājumu par sprieduma izpildes atlikšanu, aicina tikai notiesāto.

(4) Ja uz tiesas sēdi bez attaisnojoša iemesla neierodas personas, kuras nosūtījušas iesniegumu vai izteikušas lūgumu, lietas izskatīšanu atliek.

(5) Tiesnesis atklāj tiesas sēdi un paziņo, kāda lieta tiek izskatīta, pēc tam pārbauda, vai uz tiesas sēdi ieradušās uzaicinātās personas, izlemj jautājumu par tiesneša, prokurora noraidījumu un par iespēju izskatīt lietu uz tiesas sēdi uzaicināto personu prombūtnē.

(6) Lietas izskatīšana sākas ar iesnieguma vai lūguma nolasīšanu, ko izdara iesniedzējs. Pēc tam tiesa uzklausa prokurora un citu personu viedokli. Pēdējais runā notiesātais un viņa aizstāvis. Pēc tam tiesnesis apspriežu istabā pieņem lēmumu.

(7) Visus lēmumus, kas pieņemti šajā pantā noteiktajā kārtībā skatītajos jautājumos, izņemot šā likuma 633.panta piektajā daļā paredzēto gadījumu, var pārsūdzēt 10 dienu laikā. Šā likuma 643.pantā paredzētos lēmumus var pārsūdzēt tikai par šajā pantā noteikto procesuālo prasību neievērošanu. Sūdzības iesniegšana neaptur lēmuma izpildi. Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis sūdzību izskata rakstveida procesā pēc lietā esošajiem materiāliem, un viņa lēmums nav pārsūdzams.

(12.03.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010., 08.07.2011., 29.05.2014. un 16.10.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

652.pants. Ar prokurora priekšrakstā noteiktā soda izpildi saistīto jautājumu izlemšanas kārtība

(1) Jautājumus, kuri saistīti ar prokurora priekšrakstā par sodu noteiktā soda izpildi, kā arī neskaidrības, kas rodas, izpildot šo sodu, šajā nodaļā noteiktajā kārtībā izlemj amatā augstāks prokurors, bet jautājumu par soda aizstāšanu, probācijas uzraudzības termiņa samazināšanu vai probācijas uzraudzības atcelšanu vai atbrīvošanu no soda

izciešanas likumā paredzētajos gadījumos — rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc notiesātā dzīvesvietas.

(2) Amatā augstāka prokurora lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006., 12.03.2009., 21.10.2010., 08.07.2011., 29.05.2014. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

653.pants. Sodāmības noņemšanas kārtība

(1) Jautājumu par sodāmības noņemšanu izskata rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc sodu izcietušās personas dzīvesvietas, ja ir saņemts šīs personas, tās aizstāvja vai likumiskā pārstāvja lūgums.

(2) Par saņemto lūgumu tiesa paziņo prokuroram. Prokurora neierašanās uz tiesas sēdi nav šķērslis jautājuma izskatīšanai par sodāmības noņemšanu.

(3) Tiesas sēdē obligāti jā piedalās personai, attiecībā uz kuru tiek izskatīts lūgums par sodāmības noņemšanu. Šai personai ir tiesības uz aizstāvību.

(4) Jautājumu par sodāmības noņemšanu sāk izskatīt ar lūguma nolasišanu. Pēc tam tiesnesis uzklausa uzaicināto personu viedokli un apspriežu istabā pieņem lēmumu.

(5) Ja lūgums par sodāmības noņemšanu tiek noraidīts, atkārtoti to var iesniegt ne agrāk kā sešus mēnešus pēc dienas, kad pieņemts lēmums par šāda lūguma noraidīšanu.

(6) Tiesas lēmumu jautājumā par sodāmības noņemšanu var pārsūdzēt tikai par šajā pantā noteikto procesuālo prasību neievērošanu.

654.pants. Brīvības atņemšanas iestāžu administratīvo komisiju lēmumu pārsūdzēšana

(Izslēgts ar 16.10.2014. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

Trīspadsmitā sadaļa Spēkā esošu nolēmumu jauna izskatīšana

62.nodaļa. Kriminālprocesa atjaunošana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

655.pants. Pamats kriminālprocesa atjaunošanai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

(1) Atjaunot kriminālprocesu, kurā ir spēkā stājies tiesas spriedums vai lēmums, vai prokurora priekšraksts par sodu, var sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

(2) Par jaunatklātiem uzskatāmi šādi apstākļi:

1) ar spēkā stājušos tiesas spriedumu vai prokurora priekšrakstu par sodu atzītas cietušā vai liecinieka apzināti nepatiesas liecības, apzināti nepatiess eksperta atzinums, tulkojums, lietisko pierādījumu, izmeklēšanas un tiesas darbību protokolu vai lēmumu viltojums, kā arī citu pierādījumu viltojums, kuri bijuši pamatā nelikumīga nolēmuma pieņemšanai;

2) ar spēkā stājušos tiesas spriedumu vai prokurora priekšrakstu par sodu atzīta tiesneša, prokurora vai izmeklētāja noziedzīga ļaunprātība, kas bijusi pamatā nelikumīga nolēmuma pieņemšanai;

3) citi apstākļi, kas, pieņemot nolēmumu, nav bijuši zināmi tiesai vai prokuroram un kas paši par sevi vai kopā ar agrāk konstatētajiem apstākļiem norāda, ka persona nav vainīga vai izdarījusi vieglāku vai smagāku noziedzīgu nodarījumu nekā tas, par kuru tā notiesāta vai tai piemērots prokurora priekšraksts par sodu, vai arī kas liecina par attaisnotā vai tās personas vainu, attiecībā uz kuru kriminālprocess bijis izbeigts;

4) Satversmes tiesas atzinums par tādas tiesību normas vai tās interpretācijas neatbilstību Satversmei, uz kuras pamata spēkā stājies nolēmums;

5) starptautiskas tiesu institūcijas atzinums par to, ka Latvijas nolēmums, kas stājies spēkā, neatbilst Latvijai

saistošiem starptautiskajiem normatīvajiem aktiem.

(3) Ja nav iespējams taisīt spriedumu tāpēc, ka iestājies noilgums, izdots amnestijas akts, apžēlotas atsevišķas personas vai miris apsūdzētais, šā panta otrās daļas 1. un 2.punktā minēto jaunatklāto apstākļu esamību konstatē izmeklēšana, ko izdara šajā nodaļā paredzētajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

656.pants. Termiņi kriminālprocesa atjaunošanai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

(1) Attaisnojoša sprieduma vai lēmuma par kriminālprocesa izbeigšanu jauna izskatīšana atļauta tikai likumā noteiktajā kriminālatbildības noilguma termiņa laikā un ne vēlāk kā vienu gadu no jaunatklāto apstākļu konstatēšanas dienas.

(2) Ja kriminālprocess tika pabeigts ar notiesājošu spriedumu vai prokurora priekšrakstu par sodu, tad, atklājoties apstākļiem, kas norāda, ka konkrētā persona izdarījusi smagāku noziedzīgu nodarījumu nekā tas, par kuru šī persona notiesāta, vai tai piemērots prokurora priekšraksts par sodu, kriminālprocesu var atjaunot smagākajam noziedzīgam nodarījumam noteiktā noilguma laikā.

(3) Notiesājoša sprieduma vai prokurora priekšraksta par sodu jauna izskatīšana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem par labu notiesātajam nav ierobežota ar termiņiem.

(4) Notiesātās personas nāve nav šķērslis kriminālprocesa atjaunošanai lietā, lai rehabilitētu šo personu.

(5) Par jaunatklātu apstākļu konstatēšanas dienu uzskatāma:

1) šā likuma 655.panta otrās daļas 1. un 2.punktā paredzētajos gadījumos — diena, kad spēkā stājies attiecīgais nolēmums;

2) šā likuma 655.panta otrās daļas 3.punktā paredzētajos gadījumos — diena, kad prokurors pieņēmis lēmumu par procesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

657.pants. Kriminālprocesa atjaunošana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

(1) Tiesības atjaunot kriminālprocesu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem ir prokuroram.

(2) Iemesls kriminālprocesa atjaunošanai ir kriminālprocesā iesaistīto personu, to pārstāvju pieteikumi, kā arī informācija, kas iegūta cita kriminālprocesa gaitā, ja ir šā likuma 655.panta otrajā daļā noteiktais pamats.

(3) Pieteikumu par jaunatklātiem apstākļiem izskata prokurors pēc sākotnējā kriminālprocesa izskatīšanas vietas.

(4) Par kriminālprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem prokurors pieņem lēmumu, virza izmeklēšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, ievērojot šā likuma noteikumus par pirmstiesas kriminālprocesu, un paziņo par to pieteicējam.

(5) Ja prokurors atsakās atjaunot kriminālprocesu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, viņš par to pieņem motivētu lēmumu un paziņo par to pieteicējam, nosūtot viņam lēmuma kopiju un izskaidrojot tiesības 10 dienu laikā no saņemšanas brīža pārsūdzēt šo lēmumu amatā augstākam prokuroram, kura lēmums nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009. Pirmā, trešā un piektā daļa, ciktāl tās pieļauj to, ka prokurors, kurš kriminālprocesā veicis izmeklēšanas darbības, izmeklēšanas uzraudzību, kriminālvajāšanu vai uzturējis valsts apsūdzību, izlemj jautājumu par šā kriminālprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, atzītas par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošām no 01.01.2017. ar Satversmes tiesas 29.04.2016. spriedumu, kas stājas spēkā 03.05.2016.)

658.pants. Prokurora darbības pēc jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas pabeigšanas

(1) Ja prokurors pēc jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas pabeigšanas atzīst, ka ir pamats atcelt nolēmumu, viņš par to raksta atzinumu, pamatojot to ar jaunatklāto apstākļu izmeklēšanā iegūtajiem pierādījumiem.

(2) Atzinumu kopā ar krimināllietu un izmeklēšanas materiāliem, kas iegūti, izmeklējot jaunatklātos apstākļus, prokurors nosūta tiesai, bet, ja personai tika piemērots prokurora priekšraksts par sodu, — Ģenerālprokuratūrai.

(3) Ja prokurors pēc jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas neatrod pamatu nolēmuma atcelšanai jaunatklāto apstākļu dēļ, viņš par to pieņem lēmumu.

(4) Lēmuma kopiju par jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas pabeigšanu prokurors nosūta pieteicējam, vienlaikus izskaidrojot viņam tiesības to pārsūdzēt.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

658.¹ pants. Kārtība, kādā Ģenerālprokuratūrā izskata lietas sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

(1) Prokurora atzinumu un iesniegtos materiālus izskata Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors vai ģenerālprokurors un pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) atceļ prokurora priekšrakstu par sodu un atjauno kriminālprocesu pilnībā vai tā daļā;
- 2) noraida prokurora atzinumu;
- 3) atceļ prokurora priekšrakstu par sodu un izbeidz kriminālprocesu.

(2) Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora vai ģenerālprokurora lēmums nav pārsūdzams.

(3) Pēc kriminālprocesa atjaunošanas tas tiek turpināts, ievērojot šā likuma nosacījumus par pirmstiesas kriminālprocesu.

(20.12.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

659.pants. Tiesas, kas izskata lietas sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

Prokurora atzinumu un iesniegtos materiālus izskata:

- 1) par lietu, kurā nolēmumu pieņēmusi pirmās instances vai apelācijas instances tiesa, — Augstākā tiesa;
- 2) par lietu, kurā lēmumu pieņēmusi Augstākā tiesa, — pieci Augstākās tiesas tiesneši, kuri agrāk nav piedalījušies šīs krimināllietas izskatīšanā, tiesas priekšsēdētāja vadībā.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

660.pants. Kārtība, kādā tiesa izskata lietas sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

(1) Saņēmis prokurora atzinumu kopā ar krimināllietu un izmeklēšanas materiāliem, tiesnesis nosaka lietas izskatīšanas laiku un vietu. Par to tiek paziņots personām, kuru tiesības vai likumiskās intereses prokurora atzinums aizskar, izskaidrojot to tiesības piedalīties tiesas sēdē. Notiesātajam, kas atrodas brīvības atņemšanas vietā, tiek nosūtīta prokurora atzinuma kopija, informējot viņu par tiesībām lūgt, lai viņam tiek nodrošināta iespēja piedalīties tiesas sēdē.

(2) Prokurora piedalīšanās tiesas sēdē ir obligāta.

(3) Personas, kuras tiesības vai likumiskās intereses aizskar prokurora atzinums, neierašanās uz tiesas sēdi nav šķērslis lietas izskatīšanai.

(4) Lietas izskatīšana notiek kārtībā, kāda noteikta to izskatīšanai kasācijas instances tiesas sēdē mutvārdu procesā, izņemot šajā daļā noteikto:

- 1) tiesnesis ziņojumā izklāsta lietas apstākļus, kas attiecas uz prokurora atzinumu;
- 2) pēc tiesneša ziņojuma prokurors pamato atzinumu.

(5) Tiesa pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) atceļ tiesas nolēmumu pilnībā vai tā daļā, atceltajā apjomā atjauno kriminālprocesu un lietu nosūta prokuratūrai;

2) atceļ tiesas nolēmumu pilnībā vai tā daļā, atceltajā apjomā atjauno kriminālprocesu un lietu nosūta jaunai izskatīšanai attiecīgās instances tiesai;

3) noraida prokurora atzinumu;

4) izbeidz tiesvedību.

(21.10.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

661.pants. Procesuālā kārtība, ja kriminālprocess atjaunots sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem

(1) Pēc kriminālprocesa atjaunošanas sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem pirmstiesas process, lietas izskatīšana, kā arī tiesas nolēmuma pārsūdzēšana notiek vispārējā kārtībā.

(2) Izskatot krimināllietu, kurā spriedums atcelts sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, tiesu nesaista atceltajā spriedumā noteiktais sods.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

63.nodaļa. Spēkā esošo nolēmumu jauna izskatīšana sakarā ar materiālo vai procesuālo likuma normu būtisku pārkāpumu

662.pants. Nolēmumi, kurus var izskatīt no jauna

(1) Spēkā stājušos tiesas nolēmumu var izskatīt no jauna, ja tas nav skatīts kasācijas kārtībā, pēc šā likuma 663.pantā minēto personu pieteikuma vai protesta.

(2) Spēkā stājušos nolēmumu var izskatīt no jauna kriminālprocesā, kurā piemērojams īpašs likums par personu rehabilitāciju.

663.pants. Personas, kurām ir tiesības iesniegt pieteikumu vai protestu

(1) Pieteikumu par tiesas nolēmuma izskatīšanu no jauna notiesātās un attaisnotās personas uzdevumā vai tādas personas uzdevumā, pret kuru ar tiesas lēmumu kriminālprocess izbeigts, var iesniegt advokāts.

(2) Ģenerālprokurors vai Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors var iesniegt protestu pēc savas iniciatīvas vai pēc šā panta pirmajā daļā minēto personu lūguma.

(3) Pieteikumu vai protestu iesniedz Augstākajā tiesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

664.pants. Tiesības atsaukt pieteikumu vai protestu

(1) Pieteikuma vai protesta iesniedzējam ir tiesības to atsaukt līdz lietas iztiesāšanas sākumam.

(2) Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurora protestu var atsaukt arī ģenerālprokurors.

665.pants. Pieteikuma vai protesta iesniegšanas pamats

(1) Pieteikumu vai protestu var iesniegt, ja:

1) nolēmumu pieņēmis nelikumīgs tiesas sastāvs;

2) dienesta izmeklēšanā konstatēts, ka nolēmumu kāds no tiesnešiem nav parakstījis tāpēc, ka likumā noteiktajā kārtībā nav piedalījies nolēmuma pieņemšanā;

3) šā likuma 574. vai 575.pantā minētie pārkāpumi noveduši pie notiesātās personas stāvokļa nelikumīgas pasliktināšanās.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.01.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.02.2006.)

666.pants. Pieteikuma un protesta forma

(1) Pieteikumu vai protestu iesniedz rakstveidā.

(2) Pieteikumā vai protestā norāda un motivē nolēmuma pārsūdzēšanas pamatu, kas minēts šā likuma 665.pantā.

667.pants. Pieteikuma vai protesta iesniegšanas termiņš

Pieteikuma vai protesta iesniegšanai termiņa ierobežojumu nav.

668.pants. Krimināllietas izprasīšana pārbaudei

(1) Augstākās tiesas tiesnesis var izprasīt krimināllietu jebkurai tiesai, lai izlemtu jautājumu par pieteikuma vai prokurora protesta izskatīšanu.

(2) Ģenerālprokurors vai Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta virsprokurors var izprasīt krimināllietu jebkurai tiesai, lai izlemtu jautājumu par pieteikuma izskatīšanu vai protesta iesniegšanu.

(3) Šā likuma 663.panta pirmajā daļā minētajām personām un to intereses pārstāvošajam advokātam, lai sagatavotu pieteikumu, ir tiesības iepazīties ar krimināllietas materiāliem tajā institūcijā, kurā krimināllietā atrodas, un saņemt nepieciešamo lietas materiālu kopijas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 21.10.2010. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

669.pants. Nolēmumu izpildes apturēšana

Ja Augstākā tiesa pieņēmusi izskatīšanai pieteikumu vai protestu, tā var atlikt vai apturēt sprieduma vai lēmuma izpildi līdz tā jaunai izskatīšanai.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

670.pants. Nolēmumu jauna izskatīšana tiesā

(1) Pieteikumus un protestus par spriedumiem un lēmumiem, kas stājušies spēkā, no jauna izskata Augstākā tiesa šā likuma 582.—586.pantā noteiktajā kārtībā.

(2) Pirms lietas izskatīšanas uzsākšanas tiesā iesniegtā pieteikuma vai protesta kopiju nosūta personām, kuru tiesības vai likumiskās intereses aizskartas ar iesniegto pieteikumu vai protestu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

671.pants. Nolēmumu jaunas izskatīšanas apjoms

(1) Tiesa, izskatot pieteikumu vai protestu, pārbauda spriedumu vai lēmumu apstrīdētajā daļā.

(2) Tiesa var pārbaudīt spriedumu un lēmumu arī pilnā apjomā un attiecībā uz visiem notiesātajiem, ja ir pamats nolēmuma atcelšanai par tādiem likuma pārkāpumiem, kas noveduši pie lietas nepareizas izspriešanas.

672.pants. Lēmumi, kurus pieņem pieteikumu vai protestu izskatīšanas rezultātā

(1) Pieteikuma un protesta izskatīšanas rezultātā var pieņemt vienu no lēmumiem, kas norādīti šā likuma 587.pantā.

(2) Lēmuma saturam jāatbilst šā likuma 588.pantā noteiktajām prasībām.

C daļa. Starptautiskā sadarbība krimināltiesiskajā jomā

64.nodaļa. Sadarbības vispārīgie noteikumi

673.pants. Starptautiskās sadarbības veidi

(1) Starptautisko sadarbību krimināltiesiskajā jomā (turpmāk arī — krimināltiesiskā sadarbība) Latvija ārvalstij lūdz un nodrošina:

- 1) personas izdošanā kriminālvajāšanai, tiesāšanai vai sprieduma izpildei, vai medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanai;
- 2) kriminālprocesa nodošanā;
- 3) *(izslēgts ar 24.05.2012. likumu)*;
- 4) procesuālās darbības izpildē;
- 4¹) ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa izpildē;
- 5) sprieduma atzīšanā un izpildē;
- 6) citos starptautiskajos līgumos paredzētajos gadījumos.

(2) Krimināltiesiskā sadarbība ar starptautiskajām tiesām un starptautisko organizāciju izveidotajām tiesām un tribunāliem (turpmāk — starptautiskā tiesa) paredz personu nodošanu starptautiskajām tiesām, procesuālo palīdzību tām un starptautisko tiesu nolēmumu izpildi.

(3) Ziņas par starptautiskās krimināltiesiskās sadarbības lūgumu saņemšanu, nosūtīšanu, izpildes gaitu un personām, kuras skar starptautiskās krimināltiesiskās sadarbības lūgums, reģistrē informācijas sistēmā. Ministru kabinets nosaka informācijas sistēmas uzturēšanas un izmantošanas kārtību, tajā iekļaujamo ziņu apjomu, ziņu iekļaušanas, izmantošanas un dzēšanas kārtību, ziņu glabāšanas termiņus, kā arī institūcijas, kurām piešķirama piekļuve informācijas sistēmā iekļautajām ziņām, un šīm institūcijām pieejamo ziņu apjomu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. un 05.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 20.09.2013.)

674.pants. Krimināltiesiskās sadarbības tiesiskais pamats

(1) Krimināltiesisko sadarbību regulē šā likuma 2.pantā noteiktie kriminālprocesa tiesību avoti.

(2) Citas valsts kriminālprocesiālo kārtību var piemērot, ja tāda nepieciešamība pamatota krimināltiesiskās sadarbības lūgumā un ja tā nav pretrunā ar Latvijas kriminālprocesa pamatprincipiem.

(3) Latvija var lūgt ārvalsti, izpildot krimināltiesiskās palīdzības lūgumu, piemērot Latvijā noteikto kriminālprocesiālo kārtību vai atsevišķus tās principus.

675.pants. Krimināltiesiskās sadarbības kompetentās iestādes

(1) Krimināltiesiskās sadarbības lūgumus nosūta un saņem kompetentās iestādes, kas noteiktas normatīvajos aktos, kuri regulē starptautisko sadarbību krimināltiesiskajā jomā.

(2) Krimināltiesiskajā sadarbībā Latvijas kompetentā iestāde var vienoties ar ārvalsts kompetento iestādi par tiesu, prokuratūru un izmeklēšanas iestāžu tiešu sazināšanos.

(3) Ja ar ārvalsti nav līguma par krimināltiesisko sadarbību, tiesības iesniegt ārvalstij krimināltiesiskās sadarbības lūgumu vai saņemt ārvalsts krimināltiesiskās sadarbības lūgumu ir tieslietu ministram un ģenerālprokuroram šajā likuma daļā noteiktās kompetences ietvaros.

(4) Šā panta trešajā daļā minētās amatpersonas var pieprasīt vai izsniegt ārvalstij apliecinājumu, ka krimināltiesiskajā sadarbībā tiks ievērota savstarpējība, tas ir, ka turpmāk sadarbības partneris sniegs palīdzību, ievērojot tādus pašus principus.

(5) Krimināltiesiskajā sadarbībā Latvijas kompetentās iestādes ir tiesīgas sadarboties ar *Eurojust* (Eiropas Savienības tiesiskās sadarbības vienība) un Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla krimināllietās kontaktpersonām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

676.pants. Pierādījumu pieļaujamība krimināltiesiskās sadarbības ietvaros

Pierādījumi, kas iegūti krimināltiesiskās sadarbības rezultātā atbilstoši ārvalstī noteiktajai kriminālprocesuālajai kārtībai, pielīdzināmi šajā likumā paredzētajā kārtībā iegūtiem pierādījumiem.

677.pants. Advokāta piedalīšanās

(1) Veicot krimināltiesisko sadarbību, advokāts tiek uzaicināts sniegt personai juridisko palīdzību vai šajā likuma daļā paredzētajos gadījumos veikt aizstāvību.

(2) Advokāts var sniegt juridisko palīdzību no brīža, kad persona tiek aizturēta vai apcietināta, vai citos šajā likuma daļā paredzētajos gadījumos.

(3) Sniedzot juridisko palīdzību, advokātam ir tiesības:

- 1) tikties ar personu apstākļos, kas nodrošina sarunas konfidencialitāti;
- 2) iesniegt pierādījumus un pieteikt lūgumus;
- 3) saņemt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā juridiskās palīdzības sniegšanai nepieciešamās ziņas.

(4) Advokāta piedalīšanās ir obligāta šā likuma 83.pantā noteiktajos gadījumos.

(5) Izmeklēšanas tiesnesis vai tiesa, izvērtējot personas mantisko stāvokli, var personu pilnīgi vai daļēji atbrīvot no maksas par juridisko palīdzību. Ja persona ir atbrīvota no maksas par juridisko palīdzību, advokāta darba samaksu sedz no valsts līdzekļiem normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Arī Latvijas Zvērinātu advokātu padome var atbrīvot personu no maksas par juridisko palīdzību un segt advokāta darba samaksu no sava budžeta.

(6) Krimināltiesiskās sadarbības procesā aizstāvim ir tādas pašas tiesības kā Latvijā notiekošā kriminālprocesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

678.pants. Krimināltiesiskās sadarbības dokumenta forma un saturs

(1) Krimināltiesiskās sadarbības lūgumu iesniedz rakstveidā, ja starptautiskajā līgumā vai likumā nav noteikts citādi.

(2) Lūgumā norāda:

- 1) lūguma iesniedzējas institūcijas nosaukumu;
- 2) lūguma priekšmetu un būtību;
- 3) noziedzīga nodarījuma aprakstu un juridisko kvalifikāciju;
- 4) informāciju, kas var palīdzēt identificēt personu.

(3) Lūgumā norāda arī citu informāciju, kas nepieciešama tā izpildei.

(4) Ja krimināltiesiskajā sadarbībā ar Eiropas Savienības dalībvalstīm ir paredzēts īpašs dokuments, tā formu un saturu nosaka Ministru kabinets.

(5) Kompetentā iestāde, nosūtot krimināltiesiskās sadarbības lūgumu, var lūgt ārvalsti nodrošināt lūgumā ietvertās informācijas konfidencialitāti.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 22.11.2007. un 14.01.2010. likumu, kas stājas spēkā 04.02.2010.)

679.pants. Krimināltiesiskās sadarbības lūguma valoda

(1) Krimināltiesiskās sadarbības lūgumu raksta un iesniedz valsts valodā.

(2) Starptautiskajos līgumos paredzētajos gadījumos lūgumam pievieno tā tulkojumu valodā, kuru valstis izvēlējušās par sazināšanās valodu.

(3) Ja starptautiskais līgums nenosaka sazināšanās valodu, lūgumu ārvalstij var iesniegt, nepievienojot tulkojumu.

(4) Ja krimināltiesisko sadarbību ar ārvalsti neregulē starptautisks līgums, lūgumam pievieno tulkojumu attiecīgās valsts valodā.

(5) Kompetentā iestāde var vienoties ar ārvalsts kompetento iestādi par citādu valodas lietošanas kārtību.

679.¹ pants. Informācijas apmaiņa par Latvijā notiekošu kriminālprocesu par to pašu noziedzīgo nodarījumu

(1) Ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka vienlaikus ar Latvijā notiekošu kriminālprocesu citā valstī notiek kriminālprocess par to pašu noziedzīgo nodarījumu un tam iepriekš starptautiskās sadarbības rezultātā nav iegūts pietiekams apstiprinājums, procesa virzītājs ar kompetentās iestādes starpniecību lūdz ārvalsti sniegt par to informāciju. Procesā virzītājs lūgumā norāda šā likuma 678.pantā minēto informāciju. Ja lūgumu iesniedz Eiropas Savienības dalībvalstij, to tulko attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts valsts valodā vai valodā, kuru šī valsts saziņai norādījusi Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam.

(2) Kompetentā iestāde, saņemusi no ārvalsts lūgumu sniegt informāciju par to, vai Latvijā notiek kriminālprocess par to pašu noziedzīgo nodarījumu, sniedz šai ārvalstij informāciju lūgumā norādītajā termiņā, bet, ja termiņš nav norādīts, informāciju sniedz, cik drīz vien iespējams pēc lūguma saņemšanas.

(3) Informācijā ārvalstij par to, vai Latvijā notiek kriminālprocess par to pašu noziedzīgo nodarījumu, norāda:

1) procesa virzītāja kontaktinformāciju;

2) informāciju par to, vai notiek vai arī ir noticis kriminālprocess par to pašu nodarījumu un vai ar to ir saistīta tā pati persona;

3) ja Latvijā notiek kriminālprocess par to pašu nodarījumu, — kriminālprocesuālo stadiju vai, ja ir pieņemts galīgais nolēmums, šā nolēmuma būtību.

(4) Informācijas apmaiņā pirmstiesas procesā kompetentā iestāde ir Ģenerālprokuratūra, bet līdz kriminālvajāšanas uzsākšanai — Valsts policija. Pēc lietas nodošanas tiesai kompetentā iestāde informācijas apmaiņā ir Tieslietu ministrija.

(24.05.2012. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

680.pants. Izdevumi

Latvija sedz izdevumus, kas rodas, veicot krimināltiesisko sadarbību tās teritorijā un sakarā ar personas tranzītu uz Latviju caur trešās valsts teritoriju, ja vien šajā likuma daļā vai citā normatīvajā aktā vai arī valstīm savstarpēji vienojoties nav noteikts citādi.

681.pants. Personas tranzīts

(1) Ja krimināltiesiskā sadarbība ir saistīta ar personas pārvietošanu no ārvalsts uz Latviju caur trešās valsts teritoriju, Latvijas kompetentā iestāde, ja nepieciešams, iesniedz tai tranzīta lūgumu.

(2) Ja personu pārvieto ar gaisa transportu un nav plānota nosēšanās trešās valsts teritorijā, Latvijas kompetentā iestāde tranzīta lūgumu neiesniedz, bet starptautiskajos līgumos paredzētajos gadījumos trešo valsti tikai informē par to.

(3) Latvijas kompetentā iestāde pēc ārvalsts lūguma var atļaut ar krimināltiesisko sadarbību saistītās personas tranzītu caur Latvijas teritoriju. Tranzīta lūgumu var noraidīt, ja tiek lūgts Latvijas pilsoņa vai nepilsoņa — likuma "Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības" subjekta (turpmāk — Latvijas pilsonis) tranzīts.

(4) Tranzīta lūgumu raksta tāpat kā konkrēta veida krimināltiesiskās sadarbības lūgumu.

Četrpadsmitā sadaļa Izdošana

65.nodaļa. Personas izdošana Latvijai

682.pants. Personas izdošanas lūguma iesniegšanas nosacījumi

(1) Personas izdošanu var lūgt, ja ir pamats uzskatīt, ka ārvalstī atrodas:

1) persona, kas tiek turēta aizdomās vai ir apsūdzēta tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kurš sodāms pēc Latvijas Krimināllikuma un par kuru paredzēta brīvības atņemšana, kuras maksimālā robeža nav mazāka par vienu gadu, ja starptautiskais līgums neparedz citu termiņu;

2) persona, kas Latvijā notiesāta ar brīvības atņemšanu uz laiku, ne mazāku par četriem mēnešiem.

(2) Personas izdošanu var lūgt par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem arī tad, ja par kādu no tiem izdošanu nevar piemērot, jo tas neatbilst nosacījumam par iespējamo vai piespriesto sodu.

(3) Personas izdošanas lūgumu var neiesniegt, ja noziedzīgā nodarījuma smagums un raksturs ir nesamērojams ar izdošanas izdevumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

683.pants. Personas izdošanas lūguma iesniegšanas kārtība

(1) Ja konstatēti šā likuma 682.panta pirmajā daļā minētie nosacījumi, procesa virzītājs vai tiesa, kas kontrolē sprieduma vai lēmuma pilnīgu izpildi, vai tiesa, kas lemj par soda aizstāšanu ar brīvības atņemšanu, vērsas Ģenerālprokuratūrā ar rakstveida ierosinājumu lūgt ārvalstij personas izdošanu.

(2) Ierosinājumā norāda šā likuma 678.pantā minēto informāciju, un tam pievieno šā likuma 684.pantā minētos pielikumus.

(3) Ierosinājumu izskata 10 dienu laikā, bet neatliekamajos gadījumos — nekavējoties pēc tā saņemšanas Ģenerālprokuratūrā un par rezultātiem informē procesa virzītāju vai tiesu, kas vērsās ar ierosinājumu lūgt ārvalstij personas izdošanu. Izskatīšanas termiņu var pagarināt ģenerālprokurors, un par to tiek informēts procesa virzītājs vai tiesa, kas vērsās ar ierosinājumu lūgt ārvalstij personas izdošanu.

(4) Ja ir pamats pieprasīt personas izdošanu, Ģenerālprokuratūra sagatavo un nosūta lūgumu ārvalstij.

(5) Ģenerālprokuratūra var iesniegt ārvalstij personas izdošanas lūgumu arī pēc savas iniciatīvas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.06.2009. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

684.pants. Personas izdošanas lūgums

(1) Personas izdošanas lūgumu raksta atbilstoši šā likuma 678.panta prasībām un tam pievieno:

1) apliecinātu lēmuma par drošības līdzekļa — apcietinājums — piemērošanu vai spēkā esoša notiesājoša tiesas sprieduma kopiju;

- 2) apliecinātu lēmuma par personas atzīšanu par aizdomās turēto vai saukšanu pie kriminālatbildības kopiju;
- 3) tā likuma panta tekstu, pēc kura persona tiek turēta aizdomās vai saukta pie kriminālatbildības, vai notiesāta, kā arī to likuma pantu tekstus, kuri regulē noilgumu un noziedzīgu nodarījumu klasifikāciju;
- 4) apliecinātu rīkojuma par sprieduma izpildi kopiju;
- 5) informāciju, kas var palīdzēt identificēt personu;
- 6) citus dokumentus, ja tos pieprasa ārvalsts.

(2) Izdošanas lūgumam pievienoto dokumentu noraksti, kopijas un izraksti izgatavojami un apliecināmi dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.05.2007. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

685.pants. Personas starptautiskās meklēšanas izsludināšanas pamats un kārtība

(1) Ja konstatēti šā likuma 682.panta pirmajā daļā minētie nosacījumi un ir pamats uzskatīt, ka persona atstājusi Latvijas teritoriju, bet tās atrašanās vieta nav zināma, procesa virzītājs vai tiesa, kas kontrolē sprieduma vai lēmuma pilnīgu izpildi, vai tiesa, kas lemj par soda aizstāšanu ar brīvības atņemšanu, lūdz Ģenerālprokuratūru pieņemt lēmumu par personas starptautisko meklēšanu nolūkā pieprasīt tās izdošanu, lūgumam pievienojot šā likuma 684.pantā minētos dokumentus.

(2) Ja ir pamats pieprasīt personas izdošanu, Ģenerālprokuratūra pieņem lēmumu par personas starptautiskās meklēšanas izsludināšanu, nosūta to izpildei un informē par to procesa virzītāju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.06.2009. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

686.pants. Pagaidu apcietinājuma lūgums

(1) Pirms izdošanas lūguma nosūtīšanas Ģenerālprokuratūra var lūgt ārvalsti piemērot izdodamai personai pagaidu apcietinājumu.

(2) Lūgumu par pagaidu apcietinājumu raksta, ievērojot šā likuma 678.panta prasības. Tajā norāda arī lēmumu par drošības līdzekļa — apcietinājuma piemērošanu vai spēkā stājušos notiesājošu spriedumu, kā arī informē par Latvijas nodomu iesniegt personas izdošanas lūgumu.

(3) Ja iesniegts personas pagaidu apcietinājuma lūgums, izdošanas lūgumu nosūta iespējami drīzāk, ņemot vērā starptautiskajos līgumos noteiktos pagaidu apcietinājuma termiņus.

687.pants. Ārvalsts izdotās personas pārņemšana

(1) Ārvalsts izdotās personas pārņemšanu veic Valsts policija starptautiskajos līgumos noteiktajos termiņos. Par personas nogādāšanu Latvijā paziņo Ģenerālprokuratūrai 24 stundu laikā.

(2) Ja pirmstiesas procesa laikā izdod aizdomās turētu personu, prokuroram vai amatā augstākam prokuroram šai personai pēc tās nogādāšanas Latvijā 10 dienu laikā jāizsniedz apsūdzība. Ja izdod apsūdzēto personu, — apsūdzība jāizsniedz 72 stundu laikā, bet, ja apsūdzība izsniegta iepriekš, — personai izskaidro tiesības pieteikt noraidījumus un lūgumus, iesniegt sūdzības.

(3) Ja personu izdod iztiesāšanas laikā, Ģenerālprokuratūra par to, ka izdotā persona nogādāta Latvijā, triju dienu laikā paziņo procesa virzītājam.

(4) Ja izdotās personas pārņemšana saistīta ar tranzītu, Valsts policija vēršas Ģenerālprokuratūrā ar lūgumu saņemt trešās valsts atļauju izdotās personas tranzītam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

688.pants. Personas nodošana no ārvalstīm uz laiku

(1) Ja ārvalsts atlikusi izdodamās personas nodošanu un tas Latvijā var izraisīt kriminālatbildības termiņa noilgumu vai apgrūtināt noziedzīga nodarījuma izmeklēšanu, Ģenerālprokuratūra var lūgt ārvalsti nodot šo personu uz laiku.

(2) Personas nodošana uz laiku notiek, kompetentajām iestādēm rakstveidā par to savstarpēji vienojoties.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008. likumu, kas stājas spēkā 29.07.2008.)

689.pants. Ārvalsts izdotās personas kriminālatbildības un soda izpildes ietvari

(1) Personu var saukt pie kriminālatbildības, tiesāt un izpildīt sodu tikai par to noziedzīgu nodarījumu, par kuru tā izdota.

(2) Šie nosacījumi neattiecas uz gadījumiem, kad:

1) saņemta izdevējas valsts piekrišana kriminālvajāšanai un tiesāšanai par citiem pirms izdošanas izdarītiem nodarījumiem;

2) nodarījums izdarīts pēc tam, kad persona nodota Latvijai;

3) persona pēc atbrīvošanas 45 dienu laikā nav atstājusi Latviju, lai gan šāda iespēja tai bija;

4) persona pēc izdošanas ir atstājusi Latviju un tajā atgriezusies.

(3) Personu var izdot trešajai valstij tikai ar izdevējas valsts piekrišanu.

(4) Šā panta otrās daļas 1.punktā paredzēto piekrišanu lūdz tādā pašā veidā kā izdošanu.

(5) Ja personai galīgais sods noteikts pēc noziedzīgu nodarījumu kopības vai pēc vairākiem spriedumiem, bet tā izdota tikai par daļu no tiem, tiesa, kas noteikusi galīgo sodu, šā likuma sešpadsmitajā sadaļā paredzētajā kārtībā nosaka soda izpildāmo daļu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008. likumu, kas stājas spēkā 29.07.2008.)

690.pants. Ārvalstī apcietinājumā pavadītā termiņa ieskaitīšana

(1) Apcietinājuma termiņu izdotajai personai skaita no Latvijas Republikas valsts robežas šķērsošanas brīža.

(2) Laiku, ko persona pēc Latvijas lūguma pavadījusi apcietinājumā ārvalstī, ieskaita soda termiņā.

691.pants. Personas izdošana Latvijai no Eiropas Savienības dalībvalsts

(1) Personas izdošana Latvijai no Eiropas Savienības dalībvalsts notiek, pamatojoties uz Ģenerālprokuratūras pieņemtu lēmumu par Eiropas apcietinājuma ordera (turpmāk — Eiropas apcietinājuma lēmums) izdošanu.

(2) Eiropas apcietinājuma lēmums ir Eiropas Savienības dalībvalsts tiesu varas institūcijas nolēmums, kas pieņemts, lai cita dalībvalsts izdotu personu kriminālvajāšanas uzsākšanai vai veikšanai vai ar brīvības atņemšanu saistīta soda izpildīšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.10.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

692.pants. Eiropas apcietinājuma lēmuma pieņemšanas kārtība

(1) Ja ir konstatēti šā likuma 682.pantā minētie nosacījumi, procesa virzītājs vai tiesa, kas kontrolē sprieduma vai lēmuma pilnīgu izpildi, vai tiesa, kas lemj par soda aizstāšanu ar brīvības atņemšanu, vērsas Ģenerālprokuratūrā ar rakstveida ierosinājumu pieņemt Eiropas apcietinājuma lēmumu.

(2) Ierosinājumā norāda šā likuma 678.pantā minēto informāciju un tam pievieno 684.pantā minētos dokumentus.

(3) Ģenerālprokuratūra ierosinājumu izskata 10 dienu laikā un par pieņemto lēmumu informē ierosinājuma iesniedzēju. Ja persona aizturēta Eiropas Savienības dalībvalstī, ierosinājumu izskata 24 stundu laikā.

(4) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(5) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(5¹) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(6) Ja ir konstatēts pamats Eiropas apcietinājuma lēmuma pieņemšanai, Ģenerālprokuratūra pieņem Eiropas apcietinājuma lēmumu, kas nav pārsūdzams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008., 12.03.2009., 11.06.2009., 21.10.2010. un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

693.pants. Eiropas apcietinājuma lēmums

(Izslēgts ar 22.11.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2008.)

694.pants. Eiropas apcietinājuma lēmuma izpilde

(1) Ja ir zināma pieprasītās personas atrašanās vieta, Ģenerālprokuratūra Eiropas apcietinājuma lēmumu nosūta attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentajai iestādei, pievienojot tā tulkojumu dalībvalsts noteiktajā valodā.

(2) Ja Eiropas apcietinājuma lēmums pieņemts personas kriminālvajāšanai, līdz dalībvalsts pieņems lēmumu par personas izdošanu vai neizdošanu, Ģenerālprokuratūra pēc procesa virzītāja ierosinājuma var dalībvalsts kompetento tiesu varas institūciju lūgt:

- 1) personu nopratināt, nopratināšanā piedaloties procesa virzītājam;
- 2) personas nodošanu uz laiku, vienojoties par atpakaļ nodošanas laiku.

(3) Ja pieprasītās personas atrašanās vieta nav zināma, Ģenerālprokuratūra Eiropas apcietinājuma lēmuma kopiju nosūta Valsts policijai personas starptautiskās meklēšanas nodrošināšanai.

(3¹) Ja dalībvalsts lūdz garantēt, ka tās izdotā persona pēc notiesāšanas Latvijā tiks nodota atpakaļ brīvības atņemšanas soda izciešanai, šādu garantiju sniedz Ģenerālprokuratūra.

(4) Valsts policija pārņem personu 10 dienu laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par personas izdošanu, vai vienojas ar personu izdodošās dalībvalsts kompetento tiesu varas institūciju par citu personas pārņemšanas laiku. Par personas nogādāšanu Latvijā 24 stundu laikā informē Ģenerālprokuratūru. Personas pārņemšana notiek šā likuma 687.panta otrajā, trešajā un ceturtajā daļā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.06.2009. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

695.pants. Ar Eiropas Savienības dalībvalsts personas pārņemšanu saistītie nosacījumi

(1) Pārņemot personu no Eiropas Savienības dalībvalsts, jāievēro šā likuma 689.un 690.pantā minētie nosacījumi.

(2) Papildus šā panta pirmajā daļā minētajam izdoto personu var saukt pie kriminālatbildības, tiesāt un izpildīt sodu arī par citiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tā netika izdota, kā arī izdot tālāk citai dalībvalstij šādos gadījumos:

- 1) personas nodarījums nav sodāms ar brīvības atņemšanu vai brīvību ierobežojošu piespiedu līdzekli;
- 2) personu var pakļaut sodam, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu;
- 2¹) persona Eiropas Savienības dalībvalstī tam ir piekritusi;
- 3) persona pēc tās pārņemšanas Latvijā tam ir piekritusi un šo piekrišanu ir pieņēmis prokurors advokāta klātbūtnē, rakstot par to protokolu;
- 4) persona pēc atbrīvošanas 45 dienu laikā nav atstājusi Latviju, lai gan šāda iespēja tai bija;

5) persona pēc izdošanas ir atstājusi Latviju un atgriezies tajā.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008. un 11.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 14.07.2009.)

66.nodaļa. Personas izdošana ārvalstij

696.pants. Personas izdošanas pamats

(1) Personu, kura atrodas Latvijas teritorijā, var izdot kriminālvajāšanai, tiesāšanai vai sprieduma izpildei, ja saņemts pagaidu apcietinājuma lūgums vai ārvalsts lūgums izdot šo personu par nodarījumu, kas saskaņā ar Latvijas un ārvalsts likumiem ir noziedzīgs.

(2) Personu var izdot kriminālvajāšanai vai tiesāšanai par nodarījumu, par kura izdarīšanu paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālā robeža nav mazāka par vienu gadu, vai bargāks sods, ja starptautiskajā līgumā nav noteikts citādi.

(3) Personu var izdot sprieduma izpildei valstij, kura taisījusi spriedumu un notiesājusi personu ar sodu, kas saistīts ar brīvības atņemšanu uz laiku, ne mazāku par četriem mēnešiem.

(4) Ja izdošanu lūdz par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem, bet par kādu no tiem izdošanu nevar piemērot, jo tas neatbilst nosacījumiem par iespējamo vai piespriesto sodu, personu var izdot arī par šo noziedzīgu nodarījumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.06.2009. un 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

697.pants. Personas izdošanas atteikuma iemesli

(1) Personas izdošanu var atteikt, ja:

- 1) noziedzīgs nodarījums pilnībā vai daļēji izdarīts Latvijas teritorijā;
- 2) persona Latvijā tiek turēta aizdomās, apsūdzēta vai tiesāta par to pašu noziedzīgu nodarījumu;
- 3) Latvijā ir pieņemts lēmums neuzsākt vai izbeigt kriminālprocesu par to pašu noziedzīgu nodarījumu;
- 4) izdošanu lūdz sakarā ar politiskiem vai militāriem noziedzīgiem nodarījumiem;
- 5) ārvalsts lūdz izdot personu aizmuguriski piespriesta soda izpildei un nav saņemtas pietiekamas garantijas tam, ka izdotajai personai būs tiesības pieprasīt lietas atkārtotu iztiesāšanu;
- 6) izdošanu lūdz ārvalsts, ar kuru Latvijai nav līguma par izdošanu.

(2) Personas izdošana nav pieļaujama, ja:

- 1) persona ir Latvijas pilsonis;
- 2) personas izdošanas lūgums ir saistīts ar mērķi uzsākt šīs personas kriminālvajāšanu vai sodīt personu tās rases, reliģiskās piederības, tautības vai politisko uzskatu dēļ vai ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka personas tiesības var tikt pārkāptas minēto iemeslu dēļ;
- 3) attiecībā uz personu par to pašu noziedzīgu nodarījumu Latvijā stāties spēkā tiesas nolēmums;
- 4) saskaņā ar Latvijas likumu par to pašu noziedzīgu nodarījumu personu nevar saukt pie kriminālatbildības, notiesāt vai izpildīt tai sodu sakarā ar noilgumu, amnestiju vai citu likumīgu pamatu;
- 5) persona likumā noteiktajā kārtībā apzēlota par to pašu noziedzīgu nodarījumu;
- 6) ārvalsts nedod pietiekamas garantijas, ka personai nepiespriedīs nāves sodu un to neizpildīs;
- 7) personai ārvalstī var draudēt spīdzināšana;

8) personas izdošanas lūguma izpilde var kaitēt Latvijas valsts suverenitātei, drošībai, sabiedriskajai kārtībai vai citām būtiskām interesēm.

(3) Starptautiskais līgums var paredzēt citus izdošanas atteikuma iemeslus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

698.pants. Izdodamā persona un tās tiesības

(1) Izdodamā persona ir persona, kuras izdošana tiek lūgta vai kura ir aizturēta vai apcietināta izdošanas nolūkā.

(2) Izdodamajai personai ir tiesības:

1) zināt, kas un par ko lūdz tās izdošanu;

2) izdošanas procesā lietot tai saprotamu valodu;

3) sniegt paskaidrojumus sakarā ar izdošanu un piekrist vai nepiekrist izdošanai;

4) pieteikt lūgumus, arī lūgumus par vienkāršoto izdošanu;

5) iepazīties ar visiem pārbaudes materiāliem;

6) uzaicināt advokātu juridiskās palīdzības saņemšanai un tikties ar advokātu sarunas konfidencialitāti nodrošinošos apstākļos;

7) saņemt attiecīgajā tiesas apgabalā praktizējošo advokātu sarakstu, kā arī bez maksas izmantot telefonu advokāta uzaicināšanai;

8) pieprasīt, lai par aizturēšanu paziņo tās tuviniekam, mācību iestādei vai darba devējam;

9) pieteikt lūgumu, lai tai tiktu iecelts advokāts valstī, kas pieņēmusi Eiropas apcietinājuma lēmumu.

(3) Ārvalstniekam ir tiesības pieprasīt, lai par aizturēšanu tiek informēta viņa valsts diplomātiskā vai konsulārā pārstāvniecība.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 23.05.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

699.pants. Personas aizturēšana izdošanas nolūkā

(1) Izmeklētājs vai prokurors var aizturēt personu līdz 72 stundām izdošanas nolūkā, ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka tā citas valsts teritorijā izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzēta izdošana, vai ja ārvalsts izsludinājusi tās meklēšanu un iesniegusi pagaidu apcietināšanas vai izdošanas lūgumu.

(2) Par personas aizturēšanu izdošanas nolūkā izmeklētājs vai prokurors raksta protokolu, norādot tajā aizturētā vārdu, uzvārdu un citus nepieciešamos personas datus, aizturēšanas iemeslu, kā arī to, kur, kad un kas šo personu aizturējis. Aizturēšanas protokolu paraksta aizturētājs un izdodamā persona.

(3) Aizturētājs informē izdodamo personu un izsniedz tai izrakstu no šā likuma 698.panta par izdodamajai personai noteiktajām tiesībām, un par to tiek izdarīta atzīme aizturēšanas protokolā.

(4) Par personas aizturēšanu nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā informē Ģenerālprokuratūru, nosūtot tai personas aizturēšanas dokumentus. Ģenerālprokuratūra informē valsti, kura izsludinājusi personas meklēšanu.

(5) Ja 72 stundu laikā no personas aizturēšanas brīža netiek piemērots pagaidu vai izdošanas apcietinājums, aizturētā persona atbrīvojama vai piemērojams kāds cits drošības līdzeklis.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 23.05.2013. likumu, kas stājas spēkā 27.10.2013.)

699.¹ pants. Ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošana izdodamai personai

(1) Prokurors, ņemot vērā tā noziedzīgā nodarījuma raksturu un kaitīgumu, par kuru lūgta personas izdošana, izdodamās personas personību, veselību un citus būtiskus apstākļus, līdz izdodamās personas nodošanai ārvalstij var piemērot šā likuma 243.pantā minētos ar brīvības atņemšanu nesaistītos drošības līdzekļus.

(2) Ar brīvības atņemšanu nesaistītu drošības līdzekli piemēro prokurors ar motivētu rakstveida lēmumu šā likuma 245.pantā noteiktajā kārtībā. Lēmums par šāda drošības līdzekļa piemērošanu nav pārsūdzams.

(3) Ja izdodamā persona pārkāpj piemērotā drošības līdzekļa noteikumus vai ir pamats uzskatīt, ka tā var kavēt izdošanas procesa norisi, prokurors līdz izdodamās personas nodošanai ārvalstij ir tiesīgs izvēlēties un piemērot citu, vairāk ierobežojošu drošības līdzekli vai vērsties pie izmeklēšanas tiesneša ar ierosinājumu par pagaidu apcietinājuma vai izdošanas apcietinājuma piemērošanu.

(4) Lai nodrošinātu, ka izdodamā persona šā panta trešajā daļā minētajā gadījumā tiek nogādāta pie izmeklēšanas tiesneša, prokurors vai izmeklētājs prokurora uzdevumā var aizturēt izdodamo personu šā likuma 699.pantā noteiktajā kārtībā.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

700.pants. Pagaidu apcietinājuma piemērošanas pamats

(1) Pēc ārvalsts lūguma par pagaidu apcietinājumu līdz izdošanas lūguma saņemšanai izdodamai personai var piemērot pagaidu apcietinājumu.

(2) Ja lūgumā par pagaidu apcietinājumu norādīts ārvalsts lēmums par personas apcietinājumu vai spēkā stāties spriedums attiecībā uz šo personu, kā arī tas, ka ārvalsts iesniegs izdošanas lūgumu un par kādu noziedzīgu nodarījumu tiks lūgta izdošana, sniegtas ziņas par izdodamo personu un ja nav zināmi apstākļi, kas izslēdz izdošanas iespējamību, prokurors iesniedz tam izmeklēšanas tiesnesim, kura darbības teritorijā persona aizturēta vai atrodas Ģenerālprokuratūra, ierosinājumu par pagaidu apcietinājuma piemērošanu un to pamatojošos materiālus.

701.pants. Pagaidu apcietinājuma piemērošana

(1) Par pagaidu apcietinājuma piemērošanu lemj tiesnesis tiesas sēdē, piedaloties prokuroram un izdodamai personai.

(2) Tiesnesis, uzklaušījis prokuroru, izdodamo personu un advokātu, ja viņš piedalās, pieņem motivētu lēmumu, kas nav pārsūdzams.

(3) Pagaidu apcietinājumu piemēro uz 40 dienām no personas aizturēšanas dienas, ja starptautiskajā līgumā nav noteikts citādi.

(4) Personu no pagaidu apcietinājuma prokurors var atbrīvot, ja 18 dienu laikā pēc aizturēšanas nav saņemts ārvalsts lūgums par šīs personas izdošanu vai paziņojums par pamatotiem šāda lūguma aizkavēšanās iemesliem.

(5) Personu no pagaidu apcietinājuma prokurors atbrīvo, ja:

- 1) 40 dienu laikā nav saņemts izdošanas lūgums;
- 2) 40 dienu laikā nav piemērots izdošanas apcietinājums;
- 3) ir kļuvuši zināmi apstākļi, kas izslēdz izdošanas iespējamību.

(6) Personas atbrīvošana nerada šķēršļus tās atkārtotai apcietināšanai un izdošanai, ja lūgums par izdošanu tiek saņemts vēlāk.

702.pants. Izdošanas apcietinājums

(1) Izdošanas apcietinājumu var piemērot pēc tam, kad saņemts lūgums par personas izdošanu līdz ar:

- 1) ārvalsts lēmumu par šīs personas apcietinājumu vai spēkā stājušos spriedumu attiecībā uz konkrēto personu;

2) noziedzīga nodarījuma aprakstu vai lēmumu par personas saukšanu pie kriminālatbildības;

3) tā likuma panta tekstu, pēc kura persona saukta pie kriminālatbildības vai notiesāta, kā arī tā likuma panta tekstu, kurš regulē noilgumu;

4) ziņām par izdodamo personu.

(2) Ja nav zināmi apstākļi, kas izslēdz izdošanas iespējamību, pārbaudes izdarītājs ierosinājumu par izdošanas apcietinājumu un to pamatojošos materiālus iesniedz izmeklēšanas tiesnesim, kura darbības teritorijā persona aizturēta vai atrodas Ģenerālprokuratūra.

(3) Ierosinājumu par izdošanas apcietinājumu izskata tādā pašā kārtībā kā lūgumu par pagaidu apcietinājumu.

(4) Ja izdodamā persona Latvijā ir apcietināta vai izcieš tai piespriesto sodu par cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, izdošanas apcietinājuma termiņu skaita no personas atbrīvošanas brīža.

(5) Izdodamās personas apcietinājuma termiņš nedrīkst pārsniegt vienu gadu, turklāt nedrīkst būt ilgāks par ārvalstī piespriesto soda termiņu, ja tas ir mazāks par vienu gadu, skaitot no aizturēšanas vai apcietinājuma piemērošanas brīža.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

702.¹ pants. Izdošanas apcietinājuma piemērošanas kontrole

(1) Izdodamā persona, tās pārstāvis vai aizstāvis jebkurā laikā var iesniegt izmeklēšanas tiesnesim pieteikumu par izdošanas apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu.

(2) Pieteikumu par izdošanas apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu var noraidīt bez tā izskatīšanas mutvārdu procesā, ja kopš pēdējās izdošanas apcietinājuma piemērošanas nepieciešamības pārbaudes ir pagājuši mazāk nekā divi mēneši un pieteikums nav pamatots ar ziņām par faktiem, kas izmeklēšanas tiesnesim nebija zināmi, lemjot par izdošanas apcietinājuma piemērošanu vai iepriekšējā pieteikuma izskatīšanas laikā. Izmeklēšanas tiesnesis šādu pieteikumu izskata rakstveida procesā bez procesā iesaistīto personu piedalīšanās.

(3) Ja pieteikumu par izdošanas apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu izskata mutvārdu procesā, tiesas sēdē piedalās prokurors, izdodamā persona, tās pārstāvis un advokāts.

(4) Ja izdodamā persona, tās pārstāvis vai advokāts divu mēnešu laikā nav iesniedzis pieteikumu par izdošanas apcietinājuma turpmākas piemērošanas nepieciešamības izvērtēšanu, šādu izvērtēšanu veic izmeklēšanas tiesnesis.

(5) Šajā pantā paredzētie lēmumi nav pārsūdzami.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

703.pants. Ārvalsts informēšana par apcietinājumu

Par izdodamās personas apcietinājumu vai atbrīvošanu no tā Ģenerālprokuratūra informē lūgumu iesniegušo valsti.

704.pants. Izdošanas lūguma pārbaude

(1) Ģenerālprokuratūra, saņēmusi ārvalsts lūgumu par personas izdošanu, uzsāk tā pārbaudi. Prokurors noskaidro, vai pastāv šā likuma 696.pantā noteiktais personas izdošanas pamats un šā likuma 697.pantā noteiktie personas izdošanas atteikuma iemesli.

(2) Ja lūgumā nav pietiekamas informācijas, lai izlemtu jautājumu par izdošanu, Ģenerālprokuratūra pieprasa ārvalstij nepieciešamo papildu informāciju, kā arī var noteikt informācijas iesniegšanas termiņu.

(¹) Veicot izdošanas lūguma pārbaudi, Ģenerālprokuratūra var nosūtīt Ārlietu ministrijai un valsts drošības iestādēm lūgumu sniegt viedokli, lai noskaidrotu, vai izdošana tiek lūgta sakarā ar politisku noziedzīgu nodarījumu vai personas izdošanas lūgums ir saistīts ar mērķi uzsākt šīs personas kriminālvajāšanu vai sodīt personu tās politisko uzskatu dēļ. Lūgumā norāda informācijas iesniegšanas termiņu.

(3) Pārbaude jāpabeidz 20 dienu laikā no izdošanas lūguma saņemšanas dienas. Ja pārbaudei nepieciešama papildu informācija, termiņu skaita no tās saņemšanas dienas. Pārbaudes termiņu var pagarināt ģenerālprokurors.

(4) Prokurors iepazīstina izdodamo personu ar izdošanas lūgumu 48 stundu laikā no tā saņemšanas brīža un dod attiecīgajai personai iespēju sniegt paskaidrojumus. Ja izdodamā persona nav aizturēta vai apcietināta un 48 stundu laikā no izdošanas lūguma saņemšanas brīža prokurors konstatējis šā likuma 697.panta otrajā daļā minētos apstākļus, izdošanas lūgumu personai uzrāda 20 dienu laikā.

(5) Izdošanas procesa laikā līdz izdodamās personas nodošanai ārvalstij prokurors var veikt visas kriminālprocesā paredzētās izmeklēšanas darbības un pieņemt procesuālos lēmumus, ja šajā likumā nav noteikts citādi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

705.pants. Pārbaudes pabeigšana

(1) Prokurors, izvērtējis personas izdošanas pamatu un pieļaujamību, pieņem motivētu lēmumu par:

- 1) personas izdošanas pieļaujamību;
- 2) atteikšanos izdot personu.

(2) Ja pieņemts lēmums par personas izdošanas pieļaujamību, šai personai izsniedz lēmuma kopiju.

(3) Lēmums par izdošanas pieļaujamību nav pārsūdzams.

(3¹) Prokurors lēmumu par izdošanas pieļaujamību kopā ar pārbaudes materiāliem iesniedz ģenerālprokuroram.

(4) Lēmumu par atteikšanos izdot personu Ģenerālprokuratūra paziņo attiecīgajai personai un ārvalstij. Prokurors šo personu nekavējoties atbrīvo no pagaidu vai izdošanas apcietinājuma, bet, ja personai piemērots ar brīvības atņemšanu nesaistīts drošības līdzeklis, — to atceļ.

(5) Ja pieņemts lēmums par atteikšanos izdot personu, pamatojoties uz to, ka persona ir Latvijas pilsonis, prokurors nodod izdošanas lūgumu kompetentai izmeklēšanas iestādei kriminālprocesa uzsākšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

705.¹ pants. Lēmums par personas izdošanu ārvalstij

(1) Ģenerālprokurors pēc prokurora lēmuma par izdošanas pieļaujamību un pārbaudes materiālu saņemšanas pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) par personas izdošanu ārvalstij;
- 2) par atteikšanos personu izdot;

3) par prokurora lēmuma par izdošanas pieļaujamību atcelšanu un izdošanas lūguma nodošanu papildu pārbaudei.

(2) Ģenerālprokurora lēmumu par personas izdošanu ārvalstij izdodamā persona var pārsūdzēt Augstākajā tiesā 10 dienu laikā no tā saņemšanas dienas. Ja lēmumu nepārsūdz, tas stājas spēkā.

(3) Ģenerālprokurora lēmumu par atteikšanos izdot personu vai spēkā stājušos ģenerālprokurora lēmumu par personas izdošanu ārvalstij Ģenerālprokuratūra nekavējoties paziņo attiecīgajai personai un ārvalstij.

(4) Tiklīdz pieņemts lēmums par atteikšanos izdot personu, Ģenerālprokuratūra nekavējoties atbrīvo personu no apcietinājuma vai atceļ citu, ar brīvības atņemšanu nesaistītu drošības līdzekli.

(5) Spēkā stājušos ģenerālprokurora lēmumu par personas izdošanu ārvalstij Ģenerālprokuratūra nodod Valsts policijai izpildei.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

706.pants. Sūdzības par lēmuma par personas izdošanu izskatīšana

(1) Sūdzību par lēmumu par personas izdošanu ārvalstij izskata Augstākā tiesa triju tiesnešu sastāvā.

(2) Tiesnesis, kuram uzdots referēt, pieprasa no Ģenerālprokuratūras pārbaudes materiālus un nosaka sūdzības izskatīšanas laiku.

(3) Ģenerālprokuratūrai, sūdzības iesniedzējam un viņa advokātam paziņo par sūdzības izskatīšanas laiku un tiesībām piedalīties tiesas sēdē. Ja nepieciešams, tiesa izprasa citus vajadzīgos materiālus un izsauc personas paskaidrojumu sniegšanai.

(4) Sūdzības iesniedzējam nodrošina iespēju piedalīties sūdzības izskatīšanā.

(5) Ja izdodamās personas advokāts nav ieradies bez attaisnojoša iemesla, juridiskās palīdzības sniegšanai pieaicināms cits advokāts, ja persona vēlas saņemt juridisko palīdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.06.2009., 19.12.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

707.pants. Tiesas lēmums

(1) Uzklaušījusi sūdzības iesniedzēju, viņa advokātu un prokuru, tiesa aiziet apspriesties un pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) atstāt lēmumu par personas izdošanu ārvalstij negrozītu;

2) atcelt lēmumu par personas izdošanu ārvalstij;

3) nodot izdošanas lūgumu papildu pārbaudei.

(2) Tiesas lēmums nav pārsūdzams.

(3) Tiesa lēmumu un materiālus nosūta Ģenerālprokuratūrai, kā arī informē attiecīgo personu par pieņemto lēmumu.

(4) Ja tiesa atceļ lēmumu par personas izdošanu ārvalstij, attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo no apcietinājuma, bet, ja personai piemērots cits, ar brīvības atņemšanu nesaistīts drošības līdzeklis, — to atceļ.

(5) Par tiesas lēmumu Ģenerālprokuratūra informē ārvalsti.

(6) Ja tiesa nolemj lēmumu par personas izdošanu ārvalstij atstāt negrozītu, Ģenerālprokuratūra nodod attiecīgo lēmumu Valsts policijai izpildei.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

708.pants. Lēmums par personas izdošanu ārvalstij

(Izslēgts ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

709.pants. Izdošana pēc vairāku valstu lūguma

(1) Ja Ģenerālprokuratūra saņēmusi vairākus izdošanas lūgumus attiecībā uz vienu un to pašu personu, šo lūgumu pārbaudi apvieno vienā procesā, ja vien nav pieņemts lēmums par:

1) personas izdošanu;

2) atteikšanos personu izdot;

3) personas izdošanas pieļaujamību.

(2) Ja lēmums par personas izdošanu ir pieņemts, vēlāk saņemtais lūgums netiek apmierināts. Par to paziņo

lūguma iesniedzējai valstij.

(3) Ja citas ārvalsts lūguma saņemšanas brīdī stājies spēkā lēmums par izdošanas pieļaujamību, šis lēmums netiek virzīts lēmuma par personas izdošanu ārvalstij pieņemšanai līdz vēlāk saņemtā lūguma pārbaudes pabeigšanai.

(4) Ja izdošanu lūgušas vairākas ārvalstis, ģenerālprokurors, ņemot vērā nodarījuma raksturu, tā izdarīšanas vietu un lūgumu saņemšanas secību, nosaka, kurai valstij persona izdodama.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

710.pants. Izdodamās personas nodošana

(1) Valsts policija informē ārvalsti par izdodamās personas nodošanas laiku un vietu, kā arī par periodu, kurā izdodamā persona atradusies apcietinājumā.

(2) Valsts policija vienojas ar ārvalsti par citu nodošanas datumu, ja no valstu gribas neatkarīgu iemeslu dēļ nodošana nevar notikt iepriekš noteiktajā datumā.

(2¹) Lai nodrošinātu tādas izdodamās personas nodošanu, kurai nav piemērots izdošanas apcietinājums, izmeklētājs ar prokurora piekrišanu izdodamo personu aiztur šā likuma 699.pantā noteiktajā kārtībā.

(2²) Ja izdodamās personas nodošana nevar notikt 72 stundu laikā no personas aizturēšanas brīža, prokurors iesniedz izmeklēšanas tiesnesim, kura darbības teritorijā persona aizturēta vai atrodas Ģenerālprokuratūra, ierosinājumu par izdošanas apcietinājuma piemērošanu.

(3) Ja ārvalsts izdodamo personu nepārņem 30 dienu laikā no noteiktā izdošanas datuma, prokurors šo personu atbrīvo no apcietinājuma.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

711.pants. Personas nodošanas atlikšana vai nodošana uz laiku

(1) Ja Latvijā jāpabeidz pret izdodamo personu uzsākts kriminālprocess vai jāizpilda tai piespriestais sods, pēc tam, kad pieņemts lēmums par personas izdošanu, ģenerālprokurors atbilstoši šai likuma daļai var atlikt pieprasītās personas nodošanu ārvalstij.

(2) Ja nodošanas atlikšana var izraisīt kriminālatbildības termiņa noilgumu vai apgrūtināt noziedzīga nodarījuma izmeklēšanu ārvalstī un šāda nodošana netraucē veikt tiesvedību Latvijā, ģenerālprokurors var nodot personu ārvalstij uz laiku, nosakot atpakaļ nodošanas laiku.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

712.pants. Atkārtota izdošana

Ja izdotā persona ārvalstī izvairās no kriminālvajāšanas vai soda un ir atgriezies Latvijā, pēc ārvalsts lūguma to var izdot atkārtoti, pamatojoties uz iepriekš pieņemto lēmumu par izdošanu.

713.pants. Vienkāršota izdošana

(1) Personu var izdot ārvalstij vienkāršotā kārtībā, ja:

1) saņemta izdodamās personas rakstveida piekrišana tās izdošanai vienkāršotā kārtībā;

2) izdodamā persona nav Latvijas pilsonis;

3) *(izslēgts ar 29.06.2008. likumu).*

(1¹) Izdodamai personai ir tiesības atteikties no tiesībām tikt sauktai pie kriminālatbildības un tiesātai tikai par tiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tā tiek izdota.

(2) Izdodamā persona savu piekrišanu izdošanai vienkāršotā kārtībā un atteikšanos no tiesībām tikt sauktai pie kriminālatbildības un tiesātai tikai par tiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tā tiek izdota, apliecina prokuroram advokāta klātbūtnē, pirms pieņemts lēmums par izdošanas pieļaujamību.

(3) Pēc piekrišanas saņemšanas prokurors noskaidro tikai šā panta pirmajā daļā minēto un nekavējoties iesniedz ar izdošanu saistītos materiālus ģenerālprokuroram.

(3¹) Izdodamā persona piekrišanu izdošanai vienkāršotā kārtībā var atsaukt līdz lēmuma pieņemšanai saskaņā ar šā panta ceturto daļu, bet atteikšanos no tiesībām tikt sauktai pie kriminālatbildības un tiesātai tikai par tiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tā tiek izdota, — līdz izdodamās personas nodošanai.

(4) Ģenerālprokurors pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) par personas izdošanu;
- 2) par atteikšanos personu izdot;
- 3) par vienkāršotas izdošanas nepiemērošanu.

(5) Ģenerālprokurora pieņemtais lēmums nav pārsūdzams.

(6) Par personas izdošanu vai atteikšanos to izdot informē ārvalsti un izdodamo personu un nodod attiecīgo lēmumu Valsts policijai izpildei.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008., 24.05.2012. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

714.pants. Personas izdošana Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Personu, kura atrodas Latvijas teritorijā, var izdot kriminālvajāšanas uzsākšanai un veikšanai, tiesāšanai vai sprieduma izpildei Eiropas Savienības dalībvalstij, ja attiecībā uz šo personu ārvalstī pieņemts Eiropas apcietinājuma lēmums un ir šā likuma 696.pantā minētais izdošanas pamats.

(2) Ja personu izdod par šā likuma 2.pielikumā minētu nodarījumu un ja par tā izdarīšanu Eiropas apcietinājuma lēmumu pieņēmušajā valstī ir paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālā robeža nav mazāka par trim gadiem, pārbaudi par to, vai šis nodarījums ir noziedzīgs arī pēc Latvijas likuma, neveic.

(3) Ja ārvalstī Eiropas apcietinājuma lēmums pieņemts par Latvijas pilsoni, tad šīs personas izdošana notiek ar nosacījumu, ka persona pēc tās notiesāšanas tiek nodota atpakaļ Latvijai tai piespriedā brīvības atņemšanas soda izciešanai. Piespriedā soda izpilde notiek šā likuma 782.—801.pantā noteiktajā kārtībā.

(4) Personas izdošanu var atteikt, ja:

- 1) ir šā likuma 697.panta pirmās daļas 1.—3.punktā minētie iemesli;
- 2) saskaņā ar Latvijas likumu par to pašu noziedzīgu nodarījumu personu nevar saukt pie kriminālatbildības, notiesāt vai izpildīt tai sodu sakarā ar noilgumu;
- 3) nodarījums izdarīts ārpus Eiropas apcietinājuma lēmumu pieņēmušās valsts teritorijas un tas saskaņā ar Latvijas likumu nav noziedzīgs.

(5) Personas izdošana nav pieļaujama, ja:

- 1) saskaņā ar Latvijas likumu par šo nodarījumu personu nevar saukt pie kriminālatbildības, tiesāt vai sodīt sakarā ar amnestiju;
- 2) persona par to pašu noziedzīgo nodarījumu ir notiesāta un izcietusi vai izcieš sodu kādā no Eiropas Savienības dalībvalstīm vai šo sodu vairs nevar izpildīt;
- 3) persona saskaņā ar Latvijas likumu nav sasniegusi vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība;
- 4) tiek prasīta Latvijas pilsoņa izdošana Eiropas Savienības dalībvalsts piespriedā soda izpildei.

715.pants. Ar personas izdošanu Eiropas Savienības dalībvalstij saistītie nosacījumi

(1) Izdodamajai personai ir šā likuma 698.pantā noteiktās tiesības, un izraksts par tām šai personai izsniedzams atbilstoši šā likuma 699.panta trešajai daļai, kā arī tiesības tikt sauktai pie kriminālatbildības un tiesātai tikai par tiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tā tiek izdota, izņemot šā likuma 695.panta otrajā daļā paredzētos gadījumus. Izdodamajai personai līdz izdošanas lūguma pārbaudes pabeigšanai nodrošina Eiropas apcietinājuma lēmuma rakstveida tulkojumu tai saprotamā valodā.

(1¹) Ja izdodamā persona piesaka lūgumu, lai tiktu iecelts advokāts Eiropas apcietinājuma lēmumu pieņemušajā valstī, Ģenerālprokuratūra nekavējoties informē attiecīgo valsti par šādu lūgumu.

(2) Izdodamā persona savu piekrišanu izdošanai un atteikšanos no tiesībām tikt sauktai pie kriminālatbildības un tiesātai tikai par tiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem tā tiek izdota, apliecina prokuroram advokāta klātbūtnē, un par to tiek rakstīts protokols.

(3) Ja izdodamā persona ir Latvijas pilsonis, tai ir tiesības atteikties no tiesībām, kas garantē, ka Latvijas pilsoni pēc tā notiesāšanas Eiropas Savienības dalībvalstī nodod atpakaļ Latvijai piespriešot sodu izciešanai. Ja Latvijas pilsonis neatsakās no šādām tiesībām, Ģenerālprokuratūra lūdz minēto garantiju Eiropas apcietinājuma lēmumu pieņemušajai valstij.

(3¹) Ja izdodamā persona iepriekš netika informēta, ka pret to uzsākts kriminālprocess Eiropas Savienības dalībvalstī un nolēmums pieņemts tās prombūtnē (*in absentia*), šī persona var lūgt, lai tai izsniedz sprieduma kopiju. Pēc izdodamās personas lūguma Ģenerālprokuratūra lūdz attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti nodrošināt sprieduma pieejamību. Šāds izdodamās personas lūgums nekavē tās izdošanu.

(4) Attiecībā uz personu, kurai ir kriminālprocesuālā imunitāte, Eiropas apcietinājuma lēmuma izpildes termiņa tecējums sākas no brīža, kad šī persona likumā noteiktajā kārtībā zaudējusi šo imunitāti. Ierosinājumu atcelt kriminālprocesuālo imunitāti kompetentajai institūcijai iesniedz Ģenerālprokuratūra.

(5) Latvija pieņem izpildīšanai Eiropas apcietinājuma lēmumus latviešu vai angļu valodā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008., 11.06.2009., 24.05.2012., 23.05.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

716.pants. Pārbaude attiecībā uz personas izdošanu Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Ģenerālprokuratūra, saņēmusi Eiropas apcietinājuma lēmumu, organizē tā pārbaudi.

(2) Pārbaudi prokurors veic šā likuma 704.pantā noteiktajā kārtībā, noskaidrojot, vai pastāv personas izdošanas pamats un vai nepastāv personas izdošanas atteikuma iemesli, kas noteikti šā likuma 714.pantā.

(2¹) Ja persona piekrīt izdošanai, pārbaudi pabeidz 10 dienu laikā no Eiropas apcietinājuma lēmuma saņemšanas dienas.

(3) Ja Ģenerālprokuratūra vienlaicīgi saņēmusi izdošanas lūgumus no trešajām valstīm un Eiropas apcietinājuma lēmumus no Eiropas Savienības dalībvalstīm attiecībā uz vienu un to pašu personu, šo lēmumu pārbaudi apvieno vienā procesā, ja vien nav pieņemts lēmums par personas izdošanu vai par atteikšanos personu izdot. Izskatot vienlaicīgi saņemtos lūgumus par personas izdošanu un izlemjot jautājumu par to, kurai valstij dodama priekšrocība, vērā ņem nodarījuma smagumu, tā izdarīšanas vietu, laiku un lūgumu saņemšanas secību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 14.07.2009.)

717.pants. Eiropas Savienības dalībvalstij izdodamās personas aizturēšana un apcietināšana

(1) Personas aizturēšana izdošanas nolūkā notiek šā likuma 699.pantā noteiktajā kārtībā, ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka tā citas valsts teritorijā ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzēta izdošana vai, ja par šo personu ir pieņemts Eiropas apcietinājuma lēmums vai starptautiskās meklēšanas sistēmā ievietots paziņojums par šāda lēmuma esamību.

(2) Ja nav zināmi apstākļi, kas izslēdz personas izdošanas pieļaujamību, pārbaudes izdarītājs ierosinājumu par izdošanas apcietinājuma piemērošanu un Eiropas apcietinājuma lēmumu iesniedz rajona (pilsētas) tiesai, kuras

darbības teritorijā persona aizturēta vai atrodas Ģenerālprokuratūra.

(3) Izdošanas apcietinājumu piemēro šā likuma 701.pantā noteiktajā kārtībā uz 80 dienām no personas aizturēšanas dienas, ievērojot šā likuma 702.panta ceturtās daļas noteikumus. Tiesa izņēmuma gadījumos šo termiņu var pagarināt vēl vienu reizi uz 30 dienām. Ģenerālprokuratūra informē Eiropas apcietinājuma lēmumu pieņēmušās valsts kompetento iestādi par lēmuma izpildes aizkavējuma iemeslu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008. un 11.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 14.07.2009.)

718.pants. Pagaidu darbības līdz lēmuma pieņemšanai

Ja Eiropas Savienības dalībvalsts Eiropas apcietinājuma lēmumu pieņēmusi, lai nodrošinātu personas kriminālvajāšanu, pirms pieņemts lēmums par personas izdošanu vai neizdošanu, pēc dalībvalsts kompetentās tiesu varas institūcijas lūguma Ģenerālprokuratūra personu noprātina, piedaloties personai, kuru izvēlas dalībvalsts kompetentās tiesu varas institūcija, vai arī piekrīt personas pagaidu pārvietošanai, nosakot atpakaļ nodošanas laiku.

719.pants. Ārvalsts izdotas personas izdošana Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Izdoto personu var nodot tālāk citai Eiropas Savienības dalībvalstij gadījumos, kad valsts, izdodot personu, bija piekritusi tās tālākai izdošanai.

(2) Ja Eiropas apcietinājuma lēmums saņemts attiecībā uz personu, kuru Latvijai izdevusi cita valsts, nedodot piekrišanu personas tālākai izdošanai, Ģenerālprokuratūra vērsas pie personu izdevušās valsts, lai saņemtu piekrišanu personas tālākai izdošanai Eiropas Savienības dalībvalstij.

720.pants. Lēmums par personas izdošanu Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Ģenerālprokuratūra pieņem lēmumu par personas izdošanu vai neizdošanu ārvalstij. Lēmums par personas izdošanu nav pārsūdzams, ja persona ir piekritusi izdošanai.

(2) Ja izdodamā persona nepiekrīt izdošanai, Ģenerālprokuratūras lēmumu par izdošanu var pārsūdzēt Augstākajā tiesā 10 dienu laikā no tā saņemšanas dienas.

(3) Sūdzību par Ģenerālprokuratūras lēmumu Augstākā tiesa izskata šā likuma 706.un 707.pantā noteiktajā kārtībā un pieņemto lēmumu nosūta Ģenerālprokuratūrai 20 dienu laikā no sūdzības saņemšanas dienas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008., 11.06.2009. un 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

720.¹ pants. Latvijas kompetentās iestādes piekrišana personas tālākai izdošanai, kriminālvajāšanai un tiesāšanai

Kompetentā iestāde 20 dienu laikā pēc Eiropas Savienības dalībvalsts lūguma saņemšanas lemj par piekrišanu izdotās personas izdošanai tālāk citai Eiropas Savienības dalībvalstij, kā arī tās kriminālvajāšanai, tiesāšanai un soda izpildei par citiem pirms izdošanas izdarītajiem nodarījumiem.

(11.06.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 14.07.2009.)

721.pants. Lēmuma par personas izdošanu Eiropas Savienības dalībvalstij izpilde

(1) Spēkā stājušos lēmumu par personas izdošanu Ģenerālprokuratūra nekavējoties nosūta Valsts policijai izpildei.

(2) Personas izdošanas lēmuma izpilde notiek, ievērojot šā likuma 710.panta pirmajā un otrajā daļā paredzētos nosacījumus.

(3) Pēc lēmuma pieņemšanas par personas izdošanu Ģenerālprokuratūra var atlikt attiecīgās personas izdošanu Eiropas Savienības dalībvalstij Latvijā iesākta kriminālprocesa pabeigšanai vai piespriedē soda izciešanai, kā arī nopietnu humānu iemeslu dēļ, ja ir pamatots iemesls domāt, ka izdošana konkrētajā situācijā acīmredzami apdraudētu personas dzīvību vai veselību. Par lēmumu atlikt izdošanu Ģenerālprokuratūra informē Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento tiesu varas institūciju un vienojas par citu personas nodošanas laiku. Ģenerālprokuratūra, savstarpēji vienojoties ar Eiropas apcietinājuma lēmuma pieņemšanas dalībvalsti, var nodot personu uz laiku.

(4) Ja persona nav pārņemta 10 dienu laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par tās izdošanu, vai no dienas, par kuru panākta vienošanās ar Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento tiesu varas institūciju, persona jāatbrīvo no apcietinājuma.

(5) Ja pieņemts lēmums par personas neizdošanu, Ģenerālprokuratūra par to informē dalībvalsts kompetento tiesu varas institūciju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.06.2008. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

722.pants. Priekšmetu nodošana Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Ģenerālprokuratūra pēc Eiropas Savienības dalībvalsts pieprasījuma vai pēc pašas iniciatīvas izņem un nodod dalībvalstij priekšmetus:

- 1) kas nepieciešami kā lietiskie pierādījumi;
- 2) ko izdodamā persona ieguvusi nodarījuma rezultātā.

(2) Priekšmetus, kas nepieciešami kā lietiskie pierādījumi vai ko izdodamā persona ieguvusi nodarījuma rezultātā, nodod pat tad, ja Eiropas apcietinājuma lēmumu nevar izpildīt izdodamās personas nāves vai bēgšanas dēļ.

(3) Ja priekšmeti nepieciešami Latvijā iesākta kriminālprocesa pabeigšanai, tiem var noteikt vēlāku nodošanas laiku. Nododot priekšmetus, Ģenerālprokuratūra var pieprasīt, lai tos atdod atpakaļ.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 14.07.2009.)

Piecpadsmitā sadaļa Kriminālprocesa pārņemšana

67.nodaļa. Ārvalstī uzsākta kriminālprocesa pārņemšana Latvijā

723.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas saturs un nosacījumi

Kriminālprocesa pārņemšana ir ārvalstī uzsākta kriminālprocesa turpināšana Latvijā pēc ārvalsts lūguma vai ar tās piekrišanu, ja to prasa procesuālās intereses un nodarījums sodāms saskaņā ar Latvijas Krimināllikumu.

724.pants. Kompetentās iestādes kriminālprocesa pārņemšanā

(1) Pirmstiesas kriminālprocesā lūgumus par kriminālprocesa pārņemšanu izskata un izlemj Ģenerālprokuratūra.

(2) Krimināllietas izskatīšanas laikā lūgumus par kriminālprocesa pārņemšanu izskata un izlemj Tieslietu ministrija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

725.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas pamats

(1) Kriminālprocesa pārņemšanas pamats ir:

- 1) ārvalsts iesniegts lūgums par kriminālprocesa pārņemšanu (turpmāk arī — kriminālprocesa pārņemšanas lūgums) un Latvijas piekrišana to pārņemt;
- 2) Latvijas iesniegts lūgums par kriminālprocesa nodošanu (turpmāk arī — kriminālprocesa nodošanas lūgums) un ārvalsts piekrišana to nodot.

(2) Ja nodarījums, sakarā ar kuru tiek lūgta kriminālprocesa pārņemšana (turpmāk 67. un 68.nodaļā — nodarījums), Latvijā nav krimināli sodāms, bet ir sodāms saskaņā ar citiem likumiem, par to nekavējoties informē lūguma iesniedzēju, nepārņemot kriminālprocesu. Piekrišanas saņemšana ir pamats procesa turpināšanai Latvijas likumā paredzētajā kārtībā.

(3) Ja personas izdošana ir atteikta, pamatojoties uz šā likuma 697.panta otrās daļas 1.punktu, kriminālprocesa

pārņemšanas lūgumu vai kriminālprocesa nodošanas lūgumu izpilda saskaņā ar šajā nodaļā noteikto.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

726.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas lūguma noraidīšanas iemesli

(1) Kriminālprocesa pārņemšana nav pieļaujama, ja:

- 1) nodarījums, sakarā ar kuru tiek lūgta kriminālprocesa pārņemšana, netiek uzskatīts par noziedzīgu saskaņā ar Latvijas Krimināllikumu;
- 2) iestāties kriminālatbildības noilgums, kā arī pagājuši tie seši mēneši, par kuriem noilguma termiņš tiek pagarināts, ja nodarījums nonāk Latvijas krimināltiesiskajā jurisdikcijā vienīgi saskaņā ar lūgumu par kriminālprocesa pārņemšanu;
- 3) nav iegūti pierādījumi, kas dod pamatu kādu personu turēt aizdomās vai apsūdzēt nodarījuma izdarīšanā;
- 4) Latvijā par to pašu nodarījumu pieņemts galīgs nolēmums;
- 5) lūgumu par tāda kriminālprocesa pārņemšanu, kurā stājies spēkā notiesājošs spriedums, iesniegusi valsts, ar kuru Latvijai nav līguma par kriminālprocesos taisītu tiesas spriedumu savstarpēju atzīšanu un izpildīšanu, turklāt šai valstij pašai ir iespēja izpildīt piespriesto sodu.

(2) Kriminālprocesa pārņemšanas lūgumu var neizpildīt, ja:

- 1) tas nav pietiekami pamatots;
- 2) persona, kura tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta nodarījuma izdarīšanā, Latvijā uzturas neregulāri;
- 3) ir pamats uzskatīt, ka nodarījums ir politisks vai izteikti militārs vai lūgums iesniegts, lai personu vajātu tās rases, reliģiskās piederības, tautības, dzimuma vai politisko uzskatu dēļ;
- 4) nodarījums nav izdarīts lūguma iesniedzējas valsts teritorijā;
- 5) kriminālprocesa pārņemšana būtu pretrunā ar Latvijas starptautiskajām saistībām pret citu valsti;
- 6) procesa turpināšana neatbilstu Latvijas tiesību sistēmas principiem;
- 7) Latvijai nav līguma ar lūguma iesniedzēju valsti par kriminālprocesa pārņemšanu.

727.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas lūguma izskatīšanas termiņi

(1) Kriminālprocesa pārņemšanas lūgumu izlemj 10 dienās, bet, ja materiālu apjoms ir sevišķi liels, — 30 dienās.

(2) Īpašos gadījumos, ja nepieciešama dokumentu tulkošana, kriminālprocesa pārņemšanas lūgumu izlemj šā panta pirmajā daļā paredzētajos termiņos pēc tulkojuma saņemšanas.

(3) Ja izlemšanai ir nepieciešama papildu informācija, kompetentās iestādes to pieprasa no lūguma iesniedzējas valsts. Pēc papildu informācijas saņemšanas jautājumu izlemj šā panta pirmajā daļā paredzētajos termiņos.

(4) Ja Latvijā process par nodarījumu uzsākams tikai pēc cietušā sūdzības, bet tā nav pievienota saņemtajiem materiāliem, kompetentā iestāde nekavējoties informē cietušo un lēmumu pieņem pēc cietušā piekrišanas vai atteikuma saņemšanas. Ja 30 dienu laikā cietušais nav sniedzis atbildi, process ir izbeidzams.

728.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas lūguma izlemšana

(1) Izskatījusi ārvalsts lūgumu, nepieciešamos dokumentus un papildu informāciju, ja tāda bija pieprasīta, kompetentā iestāde pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) par kriminālprocesa pārņemšanu un nodošanu procesa veikšanai;

2) par kriminālprocesa pārņemšanas lūguma noraidīšanu.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto lēmumu kopā ar tā tulkojumu kompetentā iestāde nekavējoties nosūta lūguma iesniedzējai valstij.

729.pants. Latvijas lūgums par kriminālprocesa nodošanu

(1) Ja vienlaikus ar Latvijā notiekošu kriminālprocesu arī citā valstī notiek kriminālprocess par to pašu nodarījumu, kompetentās iestādes var iesniegt ārvalstij lūgumu par kriminālprocesa nodošanu Latvijai, ja tas atbilst tiesvedības interesēm un veicina kriminālprocesa norisi.

(2) Lūgumu neiesniedz, ja pastāv iemesli, kas izslēdz kriminālprocesa pārņemšanu.

730.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas kārtība

(1) Ja pret personu citā valstī ir celta apsūdzība, attiecīgā persona ir nodota tiesai vai notiesāta, kompetentā iestāde kriminālprocesa turpināšanu nodod prokuratūrai pēc šīs personas dzīves vai uzturēšanās vietas Latvijā.

(2) Prokurors 10 dienu laikā izlemj, vai pierādījumi ir pietiekami personas saukšanai pie kriminālatbildības saskaņā ar Latvijas Krimināllikumu, un ceļ apsūdzību vai nodod kriminālprocesu izmeklēšanai.

(3) Ja pret personu citā valstī apsūdzība nav celta, kriminālprocesu nodod izmeklēšanai.

(4) Turpmākais kriminālprocess notiek vispārējā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

731.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas atsaukšana

(1) Procesa virzītājs iesniedz motivētu ierosinājumu par kriminālprocesa pārņemšanas atsaukšanu tai pašai kompetentajai iestādei, kura pieņēmusi lēmumu par kriminālprocesa pārņemšanu, ja saskata iemeslus, kas izslēdz kriminālprocesa pārņemšanu.

(2) Kompetentā iestāde 10 dienu laikā lemj par kriminālprocesa turpināšanu Latvijā vai par kriminālprocesa pārņemšanas atsaukšanu.

(3) Kompetentā iestāde, atsaucot piekrišanu kriminālprocesa pārņemšanai, par to informē procesa virzītāju un uzdod viņam atcelt visus piemērotos piespiedu līdzekļus, kā arī izlemt rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem.

(4) Par kriminālprocesa pārņemšanas atsaukšanu kompetentā iestāde nekavējoties informē lūguma iesniedzēju valsti un nosūta tai krimināllietas materiālus.

(5) Ja kriminālprocesa pārņemšana atsaukta sakarā ar kriminālprocesa politisku vai izteikti militāru raksturu vai tāpēc, ka persona vajāta tās rases, reliģiskās piederības, tautības, dzimuma vai politisko uzskatu dēļ, Latvijā iegūtos pierādījumus var nenodot lūguma iesniedzējai valstij. Citos gadījumos pierādījumus nenodod, ja izmeklēšanas darbības nevarētu veikt pēc ārvalsts lūguma par palīdzību kriminālprocesā.

732.pants. Pagaidu apcietinājums pirms kriminālprocesa pārņemšanas lūguma saņemšanas

(1) Ja ārvalsts paziņo par savu nodomu iesniegt kriminālprocesa pārņemšanas lūgumu un lūdz piemērot pagaidu apcietinājumu pirms tā saņemšanas, kompetentā iestāde vērsas pie izmeklēšanas tiesneša ar ierosinājumu apcietināt personu, līdz tiks izlemts jautājums par kriminālprocesa pārņemšanu, ja pastāv visi šādi nosacījumi:

1) lūgumā norādīts, ka ir iesniedzējas valsts izdots lēmums par apcietinājuma piemērošanu;

2) Latvijas Krimināllikums par attiecīgo nodarījumu paredz brīvības atņemšanas sodu;

3) ir pamats uzskatīt, ka aizdomās turētais vai apsūdzētais izvairīsies no līdzdalības kriminālprocesā vai slēps pierādījumus.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā apcietinātā persona ir atbrīvojama, ja:

1) 18 dienu laikā no aizturēšanas vai pagaidu apcietinājuma piemērošanas dienas nav saņemts kriminālprocesa pārņemšanas lūgums;

2) 15 dienu laikā no lūguma saņemšanas dienas nav saņemti pievienojamie dokumenti;

3) 40 dienu laikā no aizturēšanas vai pagaidu apcietinājuma piemērošanas dienas nav pieņemts lēmums par drošības līdzekļa — apcietinājuma piemērošanu pārņemtajā kriminālprocesā;

4) pieņemts lēmums noraidīt lūgumu par kriminālprocesa pārņemšanu;

5) kriminālprocesa pārņemšana atsaukta;

6) kļuvuši zināmi apstākļi, kas izslēdz iespēju turēt personu apcietinājumā.

733.pants. Pagaidu apcietinājums pēc kriminālprocesa pārņemšanas lūguma saņemšanas

(1) Ja lūgums par kriminālprocesa pārņemšanu un tam pievienotie materiāli dod pamatu uzskatīt, ka persona, kura tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta nodarījuma izdarīšanā, izvairīsies no pirmstiesas kriminālprocesa vai tiesas vai traucēs patiesības noskaidrošanu lietā, kompetentā iestāde lūdz izmeklēšanas tiesnesi piemērot pagaidu apcietinājumu.

(2) Persona, kura apcietināta saskaņā ar šo pantu, atbrīvojama no pagaidu apcietinājuma, ja:

1) lūgums pārņemt kriminālprocesu nav izlemts 40 dienu laikā no aizturēšanas vai pagaidu apcietinājuma piemērošanas dienas;

2) 40 dienu laikā no aizturēšanas vai pagaidu apcietinājuma piemērošanas dienas nav pieņemts lēmums par drošības līdzekļa — apcietinājuma piemērošanu pārņemtajā kriminālprocesā;

3) pieņemts lēmums noraidīt lūgumu par kriminālprocesa pārņemšanu;

4) kriminālprocesa pārņemšana atsaukta;

5) kļuvuši zināmi apstākļi, kas izslēdz iespēju turēt personu apcietinājumā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

734.pants. Aizturēšana, lai izlemtu jautājumu par pagaidu apcietinājumu

(1) Ja kompetentā iestāde uzskata par nepieciešamu piemērot pagaidu apcietinājumu, tā var dot uzdevumu policijai aizturēt personu uz laiku līdz aiznākamās dienas pulksten divpadsmitiem nogādāšanai pie izmeklēšanas tiesneša.

(2) Par personas aizturēšanu policijas darbinieks raksta protokolu, kurā norāda precīzu aizturēšanas laiku un vietu, kā arī atspoguļo aizturētās personas tiesību izskaidrošanu. Protokolu paraksta aizturētājs un aizturētais, kā arī advokāts, ja viņš piedalās.

(3) Ja šā panta pirmajā daļā norādītajā laikā aizturētajai personai netiek piemērots pagaidu apcietinājums, šī persona atbrīvojama.

735.pants. Pagaidu apcietinājuma piemērošanas kārtība

(1) Ierosinājumu par pagaidu apcietinājumu un to pamatojošos materiālus kompetentā iestāde iesniedz izmeklēšanas tiesnesim pēc savas atrašanās vietas vai tam izmeklēšanas tiesnesim, kura darbības teritorijā persona aizturēta.

(2) Par pagaidu apcietinājuma piemērošanu tiesnesis lemj tiesas sēdē, kurā piedalās kompetentās iestādes pārstāvis, prokurors un apcietināmā persona.

(3) Tiesnesis, uzklaustījis kompetentās iestādes pārstāvi, prokuroru, apcietināmo personu un tās advokātu, ja viņš piedalās, pieņem motivētu lēmumu.

(4) Par pagaidu apcietinājuma piemērošanu un atbrīvošanu no tā kompetentā iestāde informē lūguma iesniedzēju.

736.pants. Nodarījumā aizdomās turētā un apsūdzētā tiesības

(1) Ja persona, kura citā valstī tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta nodarījuma izdarīšanā, uzturas Latvijā un šis nodarījums ir Latvijas kriminālajā jurisdikcijā vienīgi tāpēc, ka ārvalsts lūdz kriminālprocesa pārņemšanu, kompetentā iestāde pirms lēmuma pieņemšanas iepazīstina attiecīgo personu ar saņemto lūgumu un noskaidro, vai tā vēlas piedalīties kriminālprocesā lūguma iesniedzējā valstī. Personas viedokli var ņemt vērā, lemjot par kriminālprocesa pārņemšanas lūgumu, bet tas nav saistošs.

(2) No kriminālprocesa pārņemšanas brīža persona iegūst tādas pašas tiesības, kādas aizdomās turētajam vai apsūdzētajam ir Latvijā.

737.pants. Citu piespiedu līdzekļu piemērošana līdz kriminālprocesa pārņemšanai

(1) No kriminālprocesa pārņemšanas lūguma saņemšanas brīža kompetentā iestāde var piemērot jebkuru procesuālo piespiedu līdzekli, kādu tā drīkstētu lietot arī bez ārvalsts lūguma saņemšanas, ja nodarījums būtu Latvijas jurisdikcijā.

(2) Visi piespiedu līdzekļi atceļami, ja tiek pieņemts lēmums par kriminālprocesa pārņemšanas lūguma noraidīšanu vai pārņemšana tiek atsaukta.

738.pants. Apcietinājumā pavadītā laika ieskaitīšana

(1) Pagaidu apcietinājuma termiņu skaita no aizturēšanas brīža.

(2) Laiks, ko persona pavadījusi apcietinājumā citā valstī notikuša kriminālprocesa laikā, netiek ieskaitīts apcietinājuma termiņā Latvijā, bet tiek ieskaitīts soda termiņā.

(3) Ja persona atrodas apcietinājumā kriminālprocesa pārņemšanas laikā, apcietinājuma termiņš skaitāms no Latvijas Republikas valsts robežas šķērsošanas brīža.

(4) Viss laiks, ko persona pavadījusi pagaidu apcietinājumā Latvijā, ieskaitāms drošības līdzekļa termiņā.

739.pants. Kriminālatbildības un soda robeža pārņemtajā kriminālprocesā

(1) Apsūdzētajam inkriminējamas tikai tās darbības, kas ir noziedzīgas saskaņā ar abu valstu likumiem.

(2) Piespriestais sods nedrīkst būt lielāks par lūguma iesniedzējas valsts likumā paredzēto sodu, ja nodarījums ir Latvijas jurisdikcijā vienīgi uz kriminālprocesa pārņemšanas lūguma pamata.

740.pants. Pienākums informēt lūguma iesniedzēju valsti

(1) Procesā virzītājs par pārņemtajā kriminālprocesā pieņemto galīgo lēmumu informē kompetento iestādi, kura lēma par kriminālprocesa pārņemšanas lūgumu. Šī iestāde, pārņemot procesu, var uzdot procesa virzītājam informēt to par citiem pieņemtajiem lēmumiem, ja tāda nepieciešamība izriet no Latvijas starptautiskajām saistībām.

(2) Kompetentā iestāde informē lūguma iesniedzēju valsti par pieņemto galīgo lēmumu, kā arī par citām procesuālajām darbībām, ja to paredz līgumi vai savstarpējās vienošanās.

68.nodaļa. Latvijā uzsākta kriminālprocesa nodošana

741.pants. Kriminālprocesa nodošanas saturs un nosacījumi

(1) Kriminālprocesa nodošana ir tā apturēšana Latvijā un turpināšana ārvalstī, ja ir pamats kādas personas turēšanai aizdomās vai apsūdzēšanai nodarījuma izdarīšanā, bet kriminālprocesa sekmīga un savlaicīga veikšana Latvijā nav iespējama vai ir apgrūtināta, turpretī nodošana ārvalstij to veicina.

(2) Tāda kriminālprocesa nodošana, kurā stājies spēkā notiesājošs spriedums, pieļaujama vienīgi tad, ja spriedumu nevar izpildīt Latvijā, bet ārvalsts, kurā uzturas notiesātā persona, nepieņem izpildei citas valsts spriedumu.

742.pants. Kompetentās iestādes

(1) Lūgumu par kriminālprocesa pārņemšanu pirmstiesas procesa laikā ārvalstij iesniedz Ģenerālprokuratūra.

(2) Lūgumu par kriminālprocesa pārņemšanu iztiesāšanas laikā vai pēc sprieduma spēkā stāšanās ārvalstij iesniedz Tieslietu ministrija.

743.pants. Kriminālprocesa nodošanas pamats

Pamats Latvijā uzsākta kriminālprocesa nodošanai ārvalstij ir:

- 1) Latvijas iesniegts kriminālprocesa pārņemšanas lūgums un ārvalsts piekrišana to pārņemt;
- 2) ārvalsts iesniegts kriminālprocesa nodošanas lūgums un Latvijas piekrišana nodot Latvijā notiekošu kriminālprocesu tā turpināšanai ārvalstī.

744.pants. Kriminālprocesa nodošanas iemesli

(1) Procesa virzītājam jāapsver jautājums par kriminālprocesa nodošanas ierosināšanu, ja pastāv šā likuma 741.pantā minētie nosacījumi un:

- 1) aizdomās turētais, apsūdzētais vai notiesātais ir ārvalstnieks un pastāvīgi dzīvo vai uzturas savas pilsonības valstī;
- 2) aizdomās turētais, apsūdzētais vai notiesātais atrodas ārvalstī un viņa izdošana nav iespējama vai ir atteikta;
- 3) ārvalstī pret to pašu personu un par to pašu noziedzīgu nodarījumu, kā arī citiem nodarījumiem tiek veikts kriminālprocess;
- 4) svarīgākie pierādījumi vai liecinošo personu vairākums atrodas ārvalstī;
- 5) nav iespējams nodrošināt apsūdzētā klātbūtni kriminālprocesā Latvijā;
- 6) Latvijā nav vai nebūs iespējams izpildīt sodu.

(2) Konstatējies kriminālprocesa nodošanas nosacījumus un iemeslus, procesa virzītājs iesniedz kompetentajai iestādei ierosinājumu nosūtīt kriminālprocesa pārņemšanas lūgumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

745.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas lūgums

(1) Kriminālprocesa pārņemšanas lūgumā papildus šā likuma 678.pantā norādītajam jāmotivē, ka pastāv kriminālprocesa nodošanas nosacījumi un iemesli un nodošana atbilst kriminālprocesa interesēm.

(2) Lūgumam pievienojami visi nododamā krimināllietā esošie procesuālie dokumenti vai to kopijas un to Krimināllikuma pantu teksts ar tulkojumu, kuri nosaka atbildību par lēmumu par personas atzīšanu par aizdomās turētu vai saukšanu pie kriminālatbildības norādīto noziedzīgu nodarījumu, ja to paredz līgums vai kompetento iestāžu

vienošanās.

(3) Ja ārvalstij iesniegts pagaidu apcietinājuma lūgums, kriminālprocesa pārņemšanas lūgums iesniedzams iespējami īsākajā laikā, bet ne vēlāk kā piecpadsmitajā dienā pēc personas apcietināšanas.

(4) Ja kriminālprocesa pārņemšanas lūgums iesniegts bez pievienotajiem materiāliem, tie iesniedzami iespējami īsākajā laikā, bet, ja personai piemērots pagaidu apcietinājums, — ne vēlāk kā divpadsmitajā dienā pēc lūguma iesniegšanas.

746.pants. Kriminālprocesa pārņemšanas lūguma iesniegšanas sekas

(1) Kompetentā iestāde informē ārvalsts kompetento iestādi par katru procesuālo darbību, kas veikta pēc kriminālprocesa pārņemšanas lūguma iesniegšanas, un nosūta attiecīgo procesuālo dokumentu kopijas.

(2) Latvijas iestādes neveic procesuālās darbības nodotajā kriminālprocesā, ja:

- 1) saņemts ārvalsts paziņojums par kriminālprocesa pārņemšanu;
- 2) Latvija devusi piekrišanu Latvijā notiekoša kriminālprocesa nodošanai ārvalstij.

(3) Procesu Latvijā var atjaunot, ja saņemts paziņojums:

- 1) par pārņemšanas atsaukšanu;
- 2) ka process par nodarījumu ārvalstī izbeigts.

747.pants. Apcietinājums

(1) Ja ir pamats uzskatīt, ka persona centīsies izvairīties no kriminālprocesa lūguma saņēmējā valstī, kompetentā iestāde nosūta lūgumu par pagaidu apcietinājumu līdz kriminālprocesa pārņemšanas lūguma iesniegšanai.

(2) Ja personai Latvijā ir piemērots drošības līdzeklis — apcietinājums, kriminālprocesa pārņemšanas lūguma nosūtīšana nav pamats tā atcelšanai. Šādā gadījumā līdz lūguma saņēmējas valsts atbildes saņemšanai procesa virzītājs turpina nepieciešamās procesuālās darbības.

(3) Ja kriminālprocess pēc nodošanas tiek atjaunots, apcietinājuma termiņā ieskaita tikai to laiku, ko persona pavadījusi apcietinājumā Latvijā, bet visu ar šo nodarījumu saistīto apcietinājuma laiku ieskaita soda termiņā.

748.pants. Kriminālprocesa pret Latvijas pilsoni nodošana

Kriminālprocesu sakarā ar nodarījumu, kura izdarīšanā tur aizdomās vai apsūdz Latvijas pilsoni, ir pieļaujams nodot, ja:

- 1) attiecīgā persona atrodas ārpus Latvijas un tās izdošana atteikta vai ilgstoši atlikta;
- 2) Latvijai ir līgums ar ārvalsti par kriminālprocesa nodošanu;
- 3) ārvalsts, ar kuru nav līguma par kriminālprocesa nodošanu, devusi pietiekamu garantiju, ka tiks ievērotas šā likuma 739.pantā noteiktās kriminālatbildības un soda robežas.

Sešpadsmitā sadaļa.

Ārvalsts spriedumu atzīšana un sodu izpildīšana

(Sadaļa 24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

69.nodaļa. Vispārīgie noteikumi ārvalstī piespriesta soda izpildīšanai Latvijā

749.pants. Ārvalstī piespriesta soda izpildīšanas saturs

(1) Ārvalstī piespriesta soda izpildīšana Latvijā ir šā soda pamatotības un tiesiskuma bezstrīdus atzīšana un izpildīšana tādā pašā kārtībā kā tad, ja sods būtu noteikts Latvijā notikušā kriminālprocesā.

(2) Ārvalstī piespriesta soda pamatotības un tiesiskuma atzīšana neizslēdz tā saskaņošanu ar Krimināllikumā paredzēto sankciju par tādu pašu nodarījumu.

750.pants. Ārvalstī piespriesta soda izpildīšanas nosacījumi

(1) Ārvalstī piespriesta soda izpildīšana iespējama, ja:

- 1) ārvalsts iesniegusi lūgumu par tajā piespriestā soda izpildīšanu;
- 2) sods ārvalstī noteikts ar spēkā stājušos nolēmumu pabeigtā kriminālprocesā;
- 3) soda izpildīšanai nav iestājies noilgums ne ārvalstī, ne Latvijā;
- 4) ārvalstī notiesātā persona ir Latvijas pilsonis vai tās pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijā, vai tā Latvijā izcieš ar brīvības atņemšanu saistītu sodu un ārvalstī notiesāta ar brīvības atņemšanu vai arestu, kas varētu tikt izpildīts nekavējoties pēc Latvijā piespriestā soda izciešanas;
- 5) ārvalsts nespētu izpildīt sodu, pat lūdzot personas izdošanu;
- 6) soda izpildīšana Latvijā veicinātu ārvalstī notiesātās personas resocializāciju.

(2) Ārvalstī piespriesta naudas soda vai mantas konfiskācijas izpildīšana iespējama arī tad, ja ārvalstī notiesātajai personai pieder īpašums vai ir citi ienākumi Latvijā.

751.pants. Lūguma par ārvalstī piespriesta soda izpildīšanu Latvijā atteikuma iemesli

Ārvalstī piespriesta soda izpildīšanas lūgumu var atteikt, ja:

- 1) ir pamats uzskatīt, ka sods noteikts personas rases, reliģiskās piederības, tautības, dzimuma vai politisko uzskatu dēļ, vai ja nodarījums atzīstams par politisku vai militāru;
- 2) soda izpildīšana būtu pretrunā ar Latvijas starptautiskajām saistībām pret citu valsti;
- 3) soda izpildīšana var kaitēt Latvijas valsts suverenitātei, drošībai, sabiedriskajai kārtībai vai citām būtiskām interesēm;
- 4) ārvalstī notiesāto personu par tādu pašu nodarījumu nevarētu sodīt saskaņā ar Krimināllikumu;
- 5) soda izpildīšana būtu pretrunā ar Latvijas tiesību sistēmas pamatprincipiem;
- 6) Latvijā notiek kriminālprocess par to pašu nodarījumu, par kuru sods piespriests ārvalstī;
- 7) soda izpildīšana Latvijā nav iespējama;
- 8) nodarījums nav izdarīts ārvalstī, kura piespriedusi izpildāmo sodu;
- 9) soda izpildīšanas izdevumi nav samērīgi ar noziedzīgā nodarījuma smagumu un radīto kaitējumu;
- 10) ārvalsts pati spēj izpildīt spriedumu;
- 11) Latvijai ar ārvalsti nav līguma par otrā valstī piespriesto sodu izpildīšanu.

752.pants. Soda izpildīšanas noilgumi

(1) Ārvalstī piespriesta soda izpildīšanu Latvijā ierobežo gan Krimināllikumā paredzētie soda izpildīšanas noilgumi, gan attiecīgās ārvalsts likumos paredzētie soda izpildīšanas noilgumi.

(2) Apstākļi, kas ietekmē noilgumu tecējumu ārvalstī, tādā pašā mērā to ietekmē arī Latvijā.

753.pants. Dubultās tiesāšanas nepieļaujamība

Latvijā neizpilda ārvalstī piespriestu sodu, ja šajā ārvalstī notiesātā persona par to pašu nodarījumu izcietusi Latvijā vai trešajā valstī piespriestu sodu, bijusi notiesāta bez soda noteikšanas, no soda atbrīvota saskaņā ar amnestiju vai apžēlošanu vai ir par to pašu nodarījumu attaisnota.

754.pants. Kārtība, kādā izskata ārvalstī piespriesta soda izpildīšanas lūgumu

(1) Tieslietu ministrija, saņēmusi ārvalsts lūgumu par tajā piespriesta soda izpildīšanu, 10 dienu laikā, bet, ja materiālu apjoms ir sevišķi liels, 30 dienu laikā pārbauda, vai ir saņemti visi nepieciešamie materiāli.

(2) Ja nepieciešama dokumentu tulkošana, ārvalsts lūguma pārbaude notiek šā panta pirmajā daļā minētajos termiņos pēc tulkojuma saņemšanas.

(3) Ja vienlaikus saņemti vairāki ārvalstu lūgumi par šajās ārvalstīs piespriesta soda izpildīšanu attiecībā uz vienu un to pašu personu vai mantu, Tieslietu ministrija apvieno šo lūgumu pārbaudi vienā procesā.

(4) Pēc lūguma pārbaudes materiālus nosūta rajona (pilsētas) tiesai lēmuma par ārvalsts sprieduma atzīšanu un soda izpildīšanu Latvijā pieņemšanai. Lūgumu izskata tiesnesis pēc ārvalstī notiesātās personas dzīvesvietas. Ja personas dzīvesvieta nav zināma, ārvalsts lūgumu izskata rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc Tieslietu ministrijas atrašanās vietas.

(5) Ja ārvalsts sniegtā informācija nav pietiekama, Tieslietu ministrija vai tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību var pieprasīt papildu informāciju vai dokumentus, nosakot to iesniegšanas termiņu.

755.pants. Ārvalstī personas prombūtnē (*in absentia*) piespriesta soda izpildīšanas lūguma izskatīšana

(1) Ja spriedums ārvalstī, izņemot Eiropas Savienības dalībvalsti, taisīts personas prombūtnē (*in absentia*) un Latvijai ar šo ārvalsti ir līgums par tajā personas prombūtnē (*in absentia*) piespriesta soda izpildīšanu, tiesa, pirms pieņemt lēmumu par ārvalsts sprieduma atzīšanu un soda izpildīšanu Latvijā, izsniedz attiecīgajā ārvalstī notiesātajai personai paziņojumu, kurā norāda, ka:

1) lūgumu par soda izpildīšanu iesniegusi ārvalsts, ar kuru Latvijai ir līgums par šajā ārvalstī personas prombūtnē (*in absentia*) piespriesta soda izpildīšanu;

2) ārvalstī notiesātajai personai ir tiesības 30 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas iesniegt pieteikumu par tās prombūtnē (*in absentia*) iztiesātās lietas izskatīšanu tās klātbūtnē attiecīgajā ārvalstī vai Latvijā;

3) sods tiks pielīdzināts un izpildīts vispārējā kārtībā, ja 30 dienu laikā netiks pieprasīta lietas izskatīšana ārvalstī vai Latvijā notiesātās personas klātbūtnē vai pieteikums tiks noraidīts sakarā ar personas neierašanos.

(2) Šā panta pirmajā daļā paredzēto pieteikumu persona iesniedz tiesai. Ja pieteikumā nav norādīta izskatīšanas valsts, to izskata Latvijā.

(3) Tieslietu ministrija paziņojuma kopiju ar atzīmi par šā paziņojuma izsniegšanu ārvalstī notiesātajai personai nekavējoties nosūta attiecīgajai ārvalstij.

756.pants. Ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātās personas pieteikuma iesniegšana attiecīgajai ārvalstij

(1) Ja ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātā persona likumā noteiktajā termiņā iesniedz pieteikumu, prasot atkārtoti izskatīt lietu tās klātbūtnē ārvalstī, kura piespriedusi sodu, tiesa atliek šīs ārvalsts lūguma par sodu izpildīšanu izskatīšanu.

(2) Ja ārvalstī šā panta pirmajā daļā minētais pieteikums ir anulēts, atzīts par spēkā neesošu vai nepieņemamu, tiesa pēc informācijas saņemšanas lūgumu par attiecīgajā ārvalstī piespriedta soda izpildīšanu izskata tādā pašā kārtībā kā tad, ja lieta tiktu izskatīta personas klātbūtnē.

(3) Ja pieteikuma izskatīšanas rezultātā notiesājošais spriedums tiek atcelts, tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību ārvalsts lūgumu par soda izpildīšanu neizlemtu nosūta tā iesniedzējai valstij.

(4) Ja ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātā persona Latvijā atrodas pagaidu apcietinājumā pēc šīs ārvalsts lūguma, šī persona tiek nodota attiecīgajai ārvalstij pieteikuma izskatīšanai tās klātbūtnē. Šādā gadījumā jautājumu par šīs personas turpmāku turēšanu apcietinājumā izlemj valsts, kura piespriedusi sodu.

(5) Ja ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātā persona, kas iesniegusi pieteikumu valstij, kura piespriedusi sodu, Latvijā apcietināta sakarā ar citu kriminālprocesu vai izcieš sodu par citu nodarījumu, tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību par to informē šo ārvalsti un uzdod Valsts policijai saskaņot laiku, kad personu var nodot attiecīgajai ārvalstij līdzdalībai pieteikuma izskatīšanā.

(6) Ja ārvalsts likums to pieļauj, šajā ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātā persona pieteikuma izskatīšanā var piedalīties, izmantojot tehniskos līdzekļus. Līdzdalība, izmantojot tehniskos līdzekļus, neietekmē ārvalstī notiesātās personas procesuālās tiesības šajā ārvalstī notiekošajā procesā. Ja persona juridiskās palīdzības saņemšanai uzaicinājusi ārvalsts advokātu, advokātam ir tiesības tikties ar šo personu konfidencialos apstākļos Latvijā un kopā ar klientu piedalīties pieteikuma izskatīšanā, izmantojot tehniskos līdzekļus.

(7) Ārvalsts advokāta uzaicināšana neietekmē šajā ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātās personas tiesības uz juridisko palīdzību Latvijā.

757.pants. Ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātās personas pieteikuma iesniegšana Latvijai un izskatīšanas kārtība

(1) Ja ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātā persona pieprasa pieteikuma izskatīšanu Latvijas tiesā, Tieslietu ministrija pēc informācijas saņemšanas no tiesas par to nekavējoties informē attiecīgo ārvalsti.

(2) Uzaicinājums uz tiesu ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātajai personai izsniedzams ne vēlāk kā 21 dienu pirms pieteikuma izskatīšanas dienas, ja vien šī persona nav izteikusi nepārprotamu piekrišanu īsāka termiņa piemērošanai.

(3) Izskatīšanas rezultātā tiesa pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) par pieteikuma noraidīšanu sakarā ar personas neierašanos un par ārvalsts sprieduma atzīšanu un soda izpildīšanu Latvijā;

2) par ārvalstī prombūtnē (*in absentia*) notiesātās personas pieteikuma apmierināšanu.

(4) Pieņēmusi šā panta trešās daļas 2.punktā minēto lēmumu, tiesa to nosūta Tieslietu ministrijai, kas lūdz ārvalsti atsūtīt nepieciešamos šīs ārvalsts rīcībā esošos ar nodarījuma iztiesāšanu saistītos materiālus, nosakot termiņu, līdz kuram materiāli ir jāatsūta. Tieslietu ministrija, saņēmusi no ārvalsts materiālus, nodrošina to tulkojumu un vērtē tos saskaņā ar šā likuma 67.nodaļā minētajiem nosacījumiem un kārtību. Ja personai ir piemērots pagaidu apcietinājums, tiek piemēroti šā likuma 732.pantā minētie procesuālie termiņi.

(5) Pierādījumi, kas iegūti ārvalstī tajā noteiktajā procesuālajā kārtībā, vērtējami tāpat kā Latvijā iegūtie.

758.pants. Ārvalstī ārpustiesas kārtībā noteiktā soda (*ordonnance penale*) izpildīšanas lūguma izskatīšanas kārtība

(1) Starptautiskajos līgumos paredzētajos gadījumos ārvalstī ārpustiesas kārtībā noteikto sodu Latvijā izpilda tādā pašā kārtībā kā iztiesāšanas rezultātā piespriedto sodu.

(2) Saņēmusi lūgumu par ārpustiesas kārtībā noteiktā soda izpildīšanu Latvijā, tiesa izsniedz personai, kurai ārvalstī noteikts sods, paziņojumu, kurā norāda, ka:

1) lūgumu par ārvalstī piespriedtā soda izpildīšanu iesniegusi tā ārvalsts, ar kuru Latvijai ir līgums par otrā valstī

ārpustiesas kārtībā noteiktā soda izpildīšanu;

2) 30 dienu laikā, iesniedzot pieteikumu Latvijas kompetentajai iestādei, persona var pieprasīt lietas izskatīšanu tiesā ārvalstī vai Latvijā;

3) sods tiks pielīdzināts un izpildīts vispārējā kārtībā, ja 30 dienu laikā netiks pieprasīta lietas izskatīšana tiesā personas klātbūtnē vai pieteikums tiks noraidīts sakarā ar tās neierašanos.

(3) Pieteikumam par ārpustiesas kārtībā noteiktā soda izskatīšanu tiesā ir tādas pašas sekas un turpmākā izskatīšanas kārtība kā pieteikumam, ja sods piespriests ārvalstī notiesātās personas prombūtnē (*in absentia*).

759.pants. Ārvalstī piespriestā soda atzīšana un izpildīšana

(1) Rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis 30 dienu laikā rakstveida procesā izskata ārvalsts lūgumu par šajā ārvalstī piespriestā soda izpildīšanu un, izvērtējis nosacījumus un atteikuma iemeslus, pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) par piekrišanu atzīt spriedumu un izpildīt ārvalstī piespriesto sodu;

2) par atteikšanos atzīt spriedumu un izpildīt ārvalstī piespriesto sodu.

(2) Ja ārvalsts nolēmums attiecas uz diviem vai vairākiem nodarījumiem, no kuriem ne visi ir tādi, par kuriem iespējama soda izpildīšana Latvijā, tiesnesis pieprasa konkretizēt, kura soda daļa attiecas uz nodarījumiem, kas atbilst šīm prasībām.

(3) Šā panta pirmajā daļā minētais lēmums nav pārsūdzams, un par pieņemto lēmumu tiesnesis paziņo ārvalstī notiesātajai personai un ar Tieslietu ministrijas starpniecību — ārvalstij un tajā notiesātajai personai, ja tā atrodas šajā ārvalstī.

760.pants. Latvijā izpildāmā soda noteikšana

(1) Pēc šā likuma 759.panta pirmās daļas 1.punktā minētā lēmuma pieņemšanas tiesnesis Latvijā izpildāmo sodu nosaka rakstveida procesā, ja pret to neiebilst ārvalstī notiesātā persona un prokurors.

(2) Ārvalsts tiesas nolēmumā konstatētie faktiskie apstākļi un personas vaina ir saistoši Latvijas tiesai.

(3) Latvijā noteiktais sods nedrīkst pasliktināt ārvalstī notiesātās personas stāvokli, taču tam pēc iespējas jāatbilst attiecīgajā ārvalstī noteiktajam sodam.

(4) Vienlaikus ar paziņojumu par šā likuma 759.panta pirmās daļas 1.punktā minēto lēmumu tiesnesis informē ārvalstī notiesāto personu un prokuroru par tiesībām 10 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas iesniegt iebildumus pret Latvijā izpildāmā soda noteikšanu rakstveida procesā, pieteikt noraidījumu tiesnesim, iesniegt viedokli par Latvijā izpildāmo sodu, kā arī par lēmuma pieejamības dienu.

(5) Ja ārvalstī notiesātā persona izcieš brīvības atņemšanas sodu lūguma iesniedzējā valstī, tad attiecīgo personu par šā panta ceturtajā daļā minētajām tiesībām informē nekavējoties pēc tās nogādāšanas Latvijā.

(6) Ja ārvalstī notiesātā persona vai prokurors ir iesniedzis iebildumus pret Latvijā izpildāmā soda noteikšanu rakstveida procesā, tiesnesis pieņem lēmumu šā likuma 651.panta kārtībā. Ja ārvalstī notiesātā persona atrodas apcietinājumā šajā ārvalstī vai izcieš ar brīvības atņemšanu saistīto sodu attiecīgajā ārvalstī un tiek lemts jautājums par Latvijā izpildāmā soda, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu, noteikšanu, līdzdalības nodrošināšanai izmanto tehniskos līdzekļus vai pieprasa personas nodošanu Latvijai uz laiku.

(7) Tiesneša lēmumu par Latvijā izpildāmā soda noteikšanu ārvalstī notiesātā persona vai prokurors 10 dienu laikā no lēmuma pieejamības dienas var pārsūdzēt Augstākajā tiesā.

(8) Sūdzību izskata tādā pašā kārtībā kā kasācijas sūdzību vai protestu, kas iesniegts Latvijā notiekošajā kriminālprocesā, un tādā apjomā, kādu pieļauj Latvijai saistoši starptautiskie līgumi un šī nodaļa.

(9) Ja tiesneša lēmums par Latvijā izpildāmā soda noteikšanu likumā noteiktajā laikā nav pārsūdzēts vai lēmums pārsūdzēts un Augstākā tiesa to atstājusi spēkā, lēmumu izpilda šā likuma 634.pantā minētajā kārtībā. Lēmumam pievieno ārvalsts lūgumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

761.pants. Ārvalsts sprieduma ievērošana Latvijā notiekošajā kriminālprocesā

(1) Nosakot sodu Latvijā notiekošajā kriminālprocesā personai, attiecībā uz kuru ārvalsts pieprasījusi soda izpildīšanu Latvijā, Latvijā izpildāmais sods tiek pievienots šajā ārvalstī piespriestajam sodam atbilstoši Krimināllikuma normām par soda noteikšanu pēc vairākiem nolēmumiem.

(2) Nodarījumu kvalificēšanā pēc Krimināllikuma nodarījumam, par kuru Latvijā tiek izpildīts ārvalstī piespriestais sods, ir tāda pati nozīme kā nodarījumam, kuru izskata Latvijā notiekošajā kriminālprocesā.

762.pants. Juridiskās sekas, kādas rada ārvalstī piespriesta soda izpildīšana Latvijā

(1) Latvijā izpildīšanai noteiktā soda, kas piespriests ārvalstī, izpildīšana notiek tādā pašā kārtībā kā Latvijā notiekošajā kriminālprocesā piespriestā soda izpildīšana.

(2) Uz personu attiecas Latvijā pieņemtie apžēlošanas un amnestijas akti un nosacītas pirmstermiņa atbrīvošanas nosacījumi, kā arī attiecīgās ārvalsts lēmumi par soda samazināšanu, amnestiju vai apžēlošanu.

(3) Tiesības pārskatīt spriedumu ir tikai valstij, kurā taisīts spriedums.

(4) Soda izpildīšanu pārtrauc un ārvalsts lūgumu par soda izpildīšanu anulē attiecīgajā ārvalstī pieņemts lēmums par notiesājošā sprieduma atcelšanu.

(5) Ārvalsts paziņojumu par šā panta otrajā un ceturtajā daļā paredzētajiem juridiskajiem faktiem saņem un tā izpildi organizē Tieslietu ministrija. Ja ārvalsts lēmums ietver nepārprotamu informāciju par soda izpildīšanas tūlītēju izbeigšanu vai beigu datumu, to nodod soda izpildīšanas iestādei, bet pārējos gadījumos — izskatīšanai tiesā, kas izlemj ar sprieduma izpildīšanu saistītos jautājumus.

(6) Persona, kura izcieš ar brīvības atņemšanu saistītu sodu, nekavējoties atbrīvojama, tiklīdz saņemta informācija par notiesājošā sprieduma atcelšanu, ja vienlaikus nav saņemts ārvalsts lūgums par pagaidu apcietinājuma piemērošanu šajā sadaļā paredzētajos gadījumos.

763.pants. Tieslietu ministrijas paziņojumi ārvalstij

(1) Tieslietu ministrija paziņo ārvalstij, ka tās lūgums par šajā ārvalstī piemērota soda izpildīšanu pārsūtīts rajona (pilsētas) tiesai.

(2) Pēc tiesas paziņojuma saņemšanas Tieslietu ministrija informē attiecīgo ārvalsti:

- 1) par lēmumu atzīt spriedumu un izpildīt šajā ārvalstī piespriesto sodu;
- 2) par atteikumu atzīt spriedumu un izpildīt šajā ārvalstī piespriesto sodu;
- 3) par lēmumu par Latvijā izpildāmā soda noteikšanu;
- 4) par amnestijas un apžēlošanas lēmumu;
- 5) par soda izpildīšanas pabeigšanu;
- 6) ja šī ārvalsts pieprasījusi īpašu ziņojumu.

(3) Attiecībā uz ārvalstī pieņemtu nolēmumu, ar kuru piespriests brīvības atņemšanas sods, Tieslietu ministrija papildus šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajiem paziņojumiem informē attiecīgo ārvalsti arī par:

- 1) pirmstermiņa atbrīvošanas termiņa sākumu un beigām, ja valsts, kura pieņēmusi spriedumu, to lūgusi;
- 2) notiesātās personas izbēgšanu no ieslodzījuma.

(4) Attiecībā uz ārvalstī pieņemtu nolēmumu, ar kuru piespriests naudas sods, Tieslietu ministrija papildus šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajiem paziņojumiem informē attiecīgo ārvalsti arī par:

- 1) naudas soda aizstāšanu;
- 2) nespēju izpildīt nolēmumu.

(5) Attiecībā uz ārvalstī pieņemtu nolēmumu, ar kuru piemērota mantas konfiskācija, Tieslietu ministrija papildus šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajiem paziņojumiem informē attiecīgo ārvalsti arī par:

- 1) lēmumu par mantas konfiskācijas izpildīšanas neiespējamību;
- 2) lēmumu par mantas konfiskācijas pilnīgu vai daļēju neizpildi.

(6) Attiecībā uz ārvalstī pieņemtu nolēmumu, ar kuru piemērota alternatīvā sankcija, Tieslietu ministrija papildus šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajiem paziņojumiem informē Eiropas Savienības dalībvalsti arī par alternatīvās sankcijas noteikšanu, ja tas neatbilst attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī noteiktajai alternatīvajai sankcijai.

70.nodaļa. Ārvalstī piespriesta ar brīvības atņemšanu saistīta soda izpildīšana Latvijā

764.pants. Pamats ārvalstī piespriesta ar brīvības atņemšanu saistīta soda izpildīšanai Latvijā

(1) Pamats tam, lai izpildītu ārvalstī piespriestu ar brīvības atņemšanu saistītu sodu (turpmāk — brīvības atņemšanas sods) Latvijā, ir:

- 1) Tieslietu ministrijas lūgums nodot Latvijai ārvalstī piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanu un šis ārvalsts piekrišana tam;
- 2) ārvalsts lūgums pārņemt tajā piespriestu brīvības atņemšanas sodu un Tieslietu ministrijas piekrišana tam.

(2) Šīs nodaļas noteikumi piemērojami neatkarīgi no tā, vai ārvalstī notiesātā persona atrodas šajā ārvalstī vai Latvijā.

765.pants. Ārvalstī piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanas iespējas Latvijā pārbaude

(1) Tieslietu ministrija, ievērojot šā likuma 754.pantā noteikto kārtību, veic šajā nodaļā paredzētās darbības, ja ir saņemta ārvalsts informācija vai lūgums vai arī pēc savas iniciatīvas.

(2) Ja ir saņemts ārvalstī notiesātās personas vai tās pārstāvja lūgums, Tieslietu ministrija veic lūguma pārbaudi 20 dienu laikā, ja nepieciešams, pieprasot papildu informāciju ar mērķi izvērtēt iespēju iesniegt lūgumu attiecīgajai ārvalstij par tajā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanu Latvijā.

766.pants. Nosacījumi ārvalstī piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanai Latvijā

Papildus šā likuma 750.pantā minētajiem nosacījumiem ārvalstī piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšana Latvijā ir iespējama, ja lūguma saņemšanas brīdī attiecīgajā ārvalstī notiesātajai personai atlikuši vismaz seši mēneši līdz brīvības atņemšanas soda izciešanas beigām. Izņēmuma gadījumā personu var pārņemt soda izciešanai arī tad, ja soda izciešanas laiks ir mazāks par sešiem mēnešiem.

767.pants. Ārvalstī notiesātās personas piekrišana tās pārņemšanai brīvības atņemšanas soda izciešanai Latvijā

(1) Ārvalstī notiesāto personu, kura šajā ārvalstī izcieš brīvības atņemšanas sodu, var pārņemt soda izciešanai Latvijā, ja tam piekrīt šī persona.

(2) Ārvalstī notiesāto personu var pārņemt soda izciešanai Latvijā bez attiecīgās personas piekrišanas, ja:

1) šī persona atrodas Latvijā;

2) šī persona aizbēgusi no soda izciešanas ārvastī un ieradies Latvijā un attiecīgā ārvastī ir pieprasījusi nodrošināt soda izciešanu Latvijā;

3) spriedumā vai administratīvajā lēmumā ir ietverts rīkojums par personas izraidīšanu vai deportāciju no šīs ārvastī pēc attiecīgās personas atbrīvošanas no ieslodzījuma;

4) ir pamats uzskatīt, ka, ņemot vērā personas vecumu vai fizisko vai garīgo stāvokli, pārņemšana soda izciešanai ir nepieciešama, un ja tai piekrīt ārvastī notiesātās personas pārstāvis.

(3) Ārvastī notiesāto personu, kura pakļauta izraidīšanai vai deportācijai, pārņem bez šīs personas piekrišanas, ja ārvastī lūgumam pievienots attiecīgās personas viedoklis par tās nodošanu, izraidīšanas vai deportācijas rīkojuma kopija un pastāv pārējie šā likuma 766.panta nosacījumi.

768.pants. Ārvastī notiesātās personas pārņemšana

(1) Pieņēmusi šā likuma 759.panta pirmās daļas 1.punktā minēto lēmumu un saņēmusi ārvastī piekrišanu nodot šajā ārvastī notiesāto personu brīvības atņemšanas soda izciešanai Latvijā, tiesa uzdod Valsts policijai, saskaņojot ar attiecīgo ārvastī, pārņemt personu. Pēc ārvastī notiesātās personas nogādāšanas Latvijā par to nekavējoties paziņo tiesai un personu ievieto izmeklēšanas cietumā, līdz tiek pieņemts lēmums par Latvijā izpildāmā soda noteikšanu.

(2) Ārvastī notiesāto personu, kurai šī ārvastī lūdz noteikt medicīniska rakstura piespiedu līdzekli, pārņem pēc tam, kad pieņemts lēmums par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu saskaņā ar šā likuma 769.panta piekto daļu.

769.pants. Latvijā izpildāmā brīvības atņemšanas soda noteikšana

(1) Latvijā izpildāmo brīvības atņemšanas sodu nosaka šā likuma 760.pantā noteiktajā kārtībā.

(2) Ja ārvastī tiesas noteiktais soda veids un mērs neatbilst Krimināllikumā noteiktajam sodam par tādu pašu nodarījumu, tiesa to groza atbilstoši sodam, ko par tādu pašu noziedzīgu nodarījumu paredz Krimināllikums, ievērojot šādus nosacījumus:

1) soda veids un mērs nedrīkst pārsniegt Krimināllikumā noteikto maksimālo sodu par tādu pašu nodarījumu;

2) soda veidam un mēram pēc iespējas jāatbilst spriedumā noteiktajam;

3) Krimināllikumā noteiktajai soda minimālajai robežai nav nozīmes.

(3) Tiesa lēmumā par Latvijā izpildāmā brīvības atņemšanas soda noteikšanu nosaka:

1) soda izciešanas turpināšanu un izciešamo sodu;

2) apcietinājumā un ieslodzījumā pavadītā laika ieskaitīšanu, kas nav ņemts vērā ārvastī spriedumā;

3) papildsoda izpildāmo daļu, ja Krimināllikums šādu papildsodu paredz.

(4) Ārvastī piespriedu brīvības atņemšanas sodu nedrīkst aizstāt ar naudas sodu.

(5) Ja ārvastī persona psihisko traucējumu vai garīgās atpalcības dēļ nav sodīta ar kriminālsodu, bet tai ir piemēroti citi ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, tiesa lemj par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu šādai personai, ievērojot šā likuma 603.panta pirmajā daļā noteikto.

770.pants. Ārvastī notiesātās personas aizturēšana

(1) Tieslietu ministrija var uzdot policijai aizturēt uz laiku līdz 72 stundām ārvastī notiesāto personu, kura tajā notiesāta par tādu nodarījumu, par kādu būtu pieļaujama apcietināšana Latvijā notiekošajā procesā, ja:

1) ārvalsts paziņo par savu nodomu lūgt tajā piesprietā brīvības atņemšanas soda izpildīšanu un lūdz apcietināt personu sakarā ar tās izvairīšanos no soda;

2) Tieslietu ministrija saskata iespēju, ka ārvalstī notiesātā persona, par kuru šī ārvalsts iesniegusi lūgumu par tajā piesprietā brīvības atņemšanas soda izpildīšanu, izvairīsies no piedalīšanās tiesas sēdē par Latvijā izpildāmā soda noteikšanu;

3) Tieslietu ministrija uzskata, ka prombūtnē (*in absentia*) notiesātais, atrazdamies brīvībā, traucēs kriminālprocesu;

4) ārvalsts lūdz izpildīt tajā piespriesto brīvības atņemšanas sodu un apcietināt personu sakarā ar tās izvairīšanos no soda.

(2) Aizturētā persona atbrīvojama, ja šā panta pirmajā daļā minētajā termiņā tai nav piemērots pagaidu apcietinājums.

(3) Ja persona ir aizturēta šā panta pirmās daļas 1.punktā minētajā gadījumā, Tieslietu ministrija nekavējoties par to informē ārvalsti un lūdz nosūtīt lūgumu par tajā piesprietā brīvības atņemšanas soda izpildīšanu Latvijā 18 dienu laikā no personas aizturēšanas dienas.

771.pants. Ārvalstī notiesātās personas pagaidu apcietinājums

(1) Ja persona aizturēta šā likuma 770.pantā noteiktajos gadījumos, Tieslietu ministrija iesniedz ierosinājumu izmeklēšanas tiesnesim piemērot pagaidu apcietinājumu.

(2) Tiesnesis ierosinājumu par pagaidu apcietinājuma piemērošanu izskata šā likuma 735.pantā noteiktajā kārtībā. Pagaidu apcietinājums nedrīkst pārsniegt vienu gadu no aizturēšanas brīža.

(3) Pagaidu apcietinājumu var piemērot arī tiesnesis, kurš izskata lūgumu par ārvalstī piesprietā brīvības atņemšanas soda izpildīšanu, ja ir pamats uzskatīt, ka tajā notiesātā persona izvairīsies no tiesas.

(4) Personu no pagaidu apcietinājuma atbrīvo, ja:

1) ārvalsts 18 dienu laikā no aizturēšanas dienas nav iesniegusi lūgumu par tajā piesprietā brīvības atņemšanas soda izpildīšanu kopā ar nepieciešamajiem pielikumiem;

2) tiesa konstatējusi, ka soda izpildīšana Latvijā nav iespējama;

3) tiesa, nosakot Latvijā izpildāmo sodu, nav piemērojusi kā drošības līdzekli apcietinājumu;

4) konstatēti apstākļi, kas izslēdz personas turēšanu apcietinājumā.

772.pants. Drošības līdzekļa piemērošana

Nosakot Latvijā izpildāmo sodu, tiesa līdz lēmuma spēkā stāšanās brīdim un rīkojuma par soda izpildīšanu izdošanai var piemērot jebkuru drošības līdzekli tādā pašā kārtībā kā Latvijā notiekošā kriminālprocesā.

773.pants. Izraidīšanai pakļautās personas pārņemšanas juridiskās sekas

(1) Izraidīšanai pakļauto personu, kura pārņemta soda izciešanai Latvijā bez tās piekrišanas, nedrīkst saukt pie kriminālatbildības, tiesāt vai nodot soda izciešanai par citiem nodarījumiem, kas izdarīti pirms šīs personas pārņemšanas, izņemot tos nodarījumus, par kuriem pieņemts izpildāmais spriedums.

(2) Šā panta pirmās daļas nosacījumi neattiecas uz gadījumiem, kad:

1) saņemta sodu piespriedušās ārvalsts atļauja kriminālvajāšanai, tiesāšanai vai soda izpildīšanai;

2) persona pēc atbrīvošanas 45 dienu laikā nav atstājusi Latviju;

3) persona ir atstājusi Latviju un atkal tajā atgriezies.

71.nodaļa. Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma, ar kuru piespriests brīvības atņemšanas sods, izpildīšana Latvijā

774.pants. Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma, ar kuru piespriests brīvības atņemšanas sods, izpildīšanas pamats

Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma, ar kuru piespriests brīvības atņemšanas sods (turpmāk — nolēmums par brīvības atņemšanas sodu), atzīšanas un izpildīšanas pamats ir Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentās iestādes spēkā stājies nolēmums par brīvības atņemšanas sodu un īpašas formas apliecinājums, kā arī Latvijas tiesas lēmums par nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšanu un izpildīšanu.

775.pants. Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu izpildīšanas nosacījumi

(1) Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemtu nolēmumu par brīvības atņemšanas sodu var izpildīt Latvijā jebkurai personai neatkarīgi no tās tiesiskā statusa Latvijā, ja tam piekrīt Latvija.

(2) Latvijas piekrišana nav nepieciešama, ja:

1) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātā persona ir Latvijas pilsonis un dzīvo Latvijā;

2) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātā persona ir Latvijas pilsonis un spriedumā vai administratīvajā lēmumā ir ietverts rīkojums par tās izraidīšanu vai deportāciju uz Latviju.

(3) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātajai personai tai piespriesto brīvības atņemšanas sodu var izpildīt tikai ar šīs personas piekrišanu, izņemot gadījumus, kad:

1) persona ir Latvijas pilsonis un dzīvo Latvijā;

2) spriedumā vai administratīvajā lēmumā ir ietverts rīkojums par personas izraidīšanu vai deportāciju uz Latviju;

3) persona ir aizbēgusi uz Latviju vai atgriezies Latvijā sakarā ar to, ka Eiropas Savienības dalībvalstī pret šo personu uzsākts kriminālprocess vai pieņemts notiesājošs spriedums.

(4) Ja personas izdošana ir atteikta, pamatojoties uz šā likuma 714.panta piektās daļas 4.punktu, sodu izpilda saskaņā ar šajā nodaļā noteikto.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

776.pants. Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšanas un izpildīšanas atteikuma iemesli

(1) Nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšanu un izpildīšanu var atteikt, ja:

1) nav atsūtīts īpašas formas apliecinājums vai tas ir nepilnīgs vai neatbilst tā nolēmuma saturam, kuram pievienots;

2) nav izpildīti šā likuma 775.pantā minētie nosacījumi;

3) izpildot sodu, tiks pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības (*ne bis in idem*) princips;

4) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesāto personu par tādu pašu nodarījumu nevarētu sodīt saskaņā ar Krimināllikumu;

5) soda izpildei iestājies noilgums;

6) pastāv šā likuma 8.nodaļā paredzētā kriminālprocesuālā imunitāte;

- 7) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātā persona nav sasniegusi vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība;
- 8) lūguma saņemšanas brīdī Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātajai personai atlikuši mazāk nekā seši mēneši līdz soda izciešanas beigām;
- 9) Latvija, pirms pieņemt lēmumu par nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšanu un izpildīšanu, šā likuma 782.panta trešajā daļā minētajā kārtībā Eiropas Savienības dalībvalstij ir lūgusi sniegt piekrišanu šajā valstī notiesātās personas kriminālvajāšanai, tiesāšanai vai soda izpildīšanai Latvijā par noziedzīgu nodarījumu, kas ir izdarīts pirms šīs personas nodošanas un kas nav nodarījums, saistībā ar kuru šī persona tiks nodota, bet Eiropas Savienības dalībvalsts piekrišanu nav sniegusi;
- 10) sodā iekļauts ar psihiatrisku vai veselības aprūpi saistīts pasākums vai cits ar brīvības atņemšanu saistīts pasākums, ko nevar izpildīt Latvijā;
- 11) nav iespējams izpildīt sodu, jo Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātā persona neatrodas Latvijā.

(2) Nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšanu un izpildīšanu var atteikt arī tad, ja tas pieņemts personas prombūtnē (*in absentia*), izņemot gadījumus, kad attiecīgā persona:

- 1) saņēmusi pavēsti vai citādi tikusi informēta par to, ka nolēmums var tikt pieņemts bez tās klātbūtnes;
- 2) tikusi informēta par procesu un tiesas sēdē piedalījies tās aizstāvis;
- 3) saņēmusi nolēmumu un informējusi, ka šo nolēmumu neapstrīd vai nav to pārsūdzējusi.

777.pants. Latvijas viedokļa sniegšana pirms nolēmuma un īpašas formas apliecinājuma saņemšanas

(1) Tieslietu ministrija, saņēmusi Eiropas Savienības dalībvalsts informāciju par vēlmi lūgt, lai Latvija piekrīt šajā valstī pieņemtā nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu izpildīšanai Latvijā, pārbauda, vai attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātajai personai Latvijā ir pastāvīga dzīvesvieta, ģimene, sociālās vai profesionālās, vai kādas citas saites ar Latviju, kas veicinās šīs personas resocializāciju. Ja nepieciešams, Tieslietu ministrija var uzdot Valsts policijai veikt pārbaudi.

(2) Sagatavoto viedokli Tieslietu ministrija nosūta Eiropas Savienības dalībvalstij.

(3) Gadījumos, kuri nav minēti šā likuma 775.panta otrajā daļā, Tieslietu ministrija pieņem lēmumu par piekrišanu vai nepiekrišanu nolēmuma un īpašas formas apliecinājuma pārsūtīšanai Latvijai.

778.pants. Eiropas Savienības dalībvalsts nolēmuma un īpašas formas apliecinājuma pārbaudes kārtība

Tieslietu ministrija, saņēmusi nolēmumu par brīvības atņemšanas sodu un īpašas formas apliecinājumu, izskata tos šā likuma 754.pantā noteiktajā kārtībā un materiālus nosūta tiesai, par to informējot Eiropas Savienības dalībvalsti.

779.pants. Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšana un izpildīšana

(1) Rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pieņem lēmumu par nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšanu un izpildīšanu šā likuma 759.pantā minētajā kārtībā un Latvijā izpildāmo sodu nosaka šā likuma 760.pantā minētajā kārtībā.

(2) Tiesa var atlikt lēmuma pieņemšanu par nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšanu un izpildīšanu, ja īpašas formas apliecinājums ir nepilnīgs vai neatbilst spriedumam, un noteikt termiņu, līdz kuram šis apliecinājums Eiropas Savienības dalībvalstij ir jāprecizē. Tiesa var atlikt lēmuma pieņemšanu par nolēmuma par brīvības atņemšanas sodu atzīšanu un izpildīšanu arī šā likuma 782.pantā minētajā gadījumā, ja ir nepieciešams lūgt Eiropas Savienības dalībvalsts piekrišanu.

(3) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātās personas pārņemšana notiek šā likuma 768.pantā noteiktajā kārtībā.

780.pants. Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātās personas aizturēšana, pagaidu apcietinājuma un drošības līdzekļa piemērošana

Ja Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātā persona atrodas Latvijā, šo personu aiztur, piemēro tai pagaidu apcietinājumu un drošības līdzekli šā likuma 770., 771. un 772.pantā noteiktajā kārtībā un termiņā.

781.pants. Juridiskās sekas, kādas rada Eiropas Savienības dalībvalstī piesprietā brīvības atņemšanas soda izpildīšana Latvijā

Eiropas Savienības dalībvalstī piesprietā brīvības atņemšanas soda izpildīšana Latvijā notiek saskaņā ar šā likuma 762.pantā minēto.

782.pants. No Eiropas Savienības dalībvalsts pārņemtās personas kriminālatbildības un soda izpildīšanas ietvari

(1) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesāto personu, kura pārņemta brīvības atņemšanas soda izciešanai Latvijā, nevar saukt pie kriminālatbildības, tiesāt vai izpildīt sodu par noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts pirms šīs personas nodošanas un kas nav nodarījums, saistībā ar kuru šī persona tika nodota.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto nepiemēro, ja:

- 1) persona pēc atbrīvošanas 45 dienu laikā nav atstājusi Latviju, lai gan šāda iespēja tai bija, vai atgriezies Latvijā pēc tās atstāšanas;
- 2) par nodarījumu nav paredzēts brīvības atņemšanas sods;
- 3) kriminālprocess neparedz piemērot pasākumus, kas ierobežo personas brīvību;
- 4) personai varētu piespriet sodu vai pasākumu, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu;
- 5) ir saņemta personas piekrišana nodošanai;
- 6) persona pēc nodošanas atteikusies no tiesībām piemērot šā panta pirmās daļas noteikumus;
- 7) saņemta Eiropas Savienības dalībvalsts, kura piespriedusi brīvības atņemšanas sodu, piekrišana kriminālvajāšanai, tiesāšanai vai soda izpildīšanai.

(3) Šā panta otrās daļas 7.punktā minēto piekrišanu lūdz tādā pašā kārtībā kā izdošanu Eiropas Savienības dalībvalstij.

72.nodaļa. Ārvalstī piesprietā naudas soda izpildīšana Latvijā

783.pants. Ārvalsts lūguma par piesprietā naudas soda izpildīšanu izvērtēšanas principi

Ārvalsts lūguma par piesprietā naudas soda izpildīšanu Latvijā izvērtēšanai, atzīšanai un izpildīšanai piemēro šā likuma 69.nodaļā minēto kārtību, ja šajā nodaļā nav noteikts citādi.

784.pants. Latvijā izpildāmā naudas soda noteikšana

(1) Latvijā izpildāmo naudas sodu tiesa nosaka, ja ārvalstī piesprietis naudas sods un arī Krimināllikums par tādu pašu nodarījumu kā pamatsodu paredz naudas sodu vai bargāku sodu vai arī naudas sods paredzēts kā papildsods.

(2) Ārvalstī piesprietā naudas soda apmēru aprēķina *euro* saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā notiesājošā sprieduma pasludināšanas dienā.

(3) Latvijā izpildāmais naudas sods nedrīkst pārsniegt Krimināllikumā paredzēto naudas soda maksimālo robežu par šādu nodarījumu, izņemot gadījumu, kad Latvijā par attiecīgu nodarījumu paredzēts tikai bargāks soda veids. Šādā gadījumā Latvijā izpildāmais naudas sods nedrīkst pārsniegt Krimināllikumā paredzēto naudas soda maksimālo robežu

lēmuma pieņemšanas brīdī.

(4) Latvijā izpildāmā naudas soda samaksu tiesa var sadalīt termiņos vai atlikt uz laiku, kas nav ilgāks par vienu gadu no dienas, kad lēmums stāties spēkā. Ārvalstī noteiktā samaksas sadalīšana termiņos vai atlikšana ir saistoša Latvijas tiesai, tomēr tiesa var papildus noteikt izpildes atvieglojumus, nepārsniedzot šajā daļā noteiktās robežas.

(5) Ja Latvijā izpildāmais naudas sods 30 dienu laikā nav samaksāts, to var aizstāt ar sodu, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, ja to pieļauj tās ārvalsts likumi, kura spriedumu taisījuši. Šādā gadījumā soda aizstāšana notiek Latvijas likumā paredzētajā kārtībā.

(6) Naudas soda aizstāšana nav pieļaujama, ja ārvalsts, iesniedzot soda izpildīšanas lūgumu, to īpaši atrunājis. Šādā gadījumā tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību informē ārvalsti par nespēju izpildīt lūgumu par soda izpildīšanu un lūdz atsaukt lūgumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

73.nodaļa. Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu izpildīšana Latvijā

785.pants. Nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu izpildīšanas pamats

Pamats Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemta nolēmuma par naudas sodu (juridiskajām personām — naudas piedziņu), šajā pašā nolēmumā noteikto kompensāciju cietušajam, procesuālo izdevumu atlīdzību un maksājumu cietušo atbalsta fondam vai organizācijai (turpmāk — nolēmums par mantiska rakstura piedziņu) izpildīšanai ir:

- 1) Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentās iestādes nolēmums par mantiska rakstura piedziņu vai apliecināta tā kopija un īpašas formas apliecinājums;
- 2) fakts, ka personai, uz kuru attiecas mantiska rakstura piedziņa, Latvijā ir dzīvesvieta (juridiskajai personai — reģistrēta juridiskā adrese) vai pieder īpašums, vai ir citi ienākumi;
- 3) Latvijas tiesas nolēmums par Latvijā izpildāmās mantiska rakstura piedziņas noteikšanu;
- 4) Latvijas tiesas izdots izpildraksts par nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu nodošanu izpildīšanai Latvijā.

786.pants. Nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu izpildīšanas atteikuma iemesli

(1) Nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu izpildīšanu var atteikt, ja:

- 1) nav atsūtīts īpašas formas apliecinājums vai tas ir nepilnīgs vai neatbilst nolēmuma saturam;
- 2) izpildot nolēmumu par mantiska rakstura piedziņu, tiks pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības (*ne bis in idem*) princips;
- 3) ir pamats uzskatīt, ka sods noteikts personas rases, reliģiskās piederības, tautības, dzimuma vai politisko uzskatu dēļ;
- 4) nolēmums par mantiska rakstura piedziņu attiecas uz nodarījumu, kas pēc Latvijas likuma nav noziedzīgs;
- 5) pastāv šā likuma 8.nodaļā paredzētā kriminālprocesuālā imunitāte;
- 6) soda izpildīšana Latvijā nav iespējama;
- 7) soda izpildīšanai ir iestājies noilgums un nolēmums par mantiska rakstura piedziņu attiecas uz nodarījumu, kas ir Latvijas jurisdikcijā;
- 8) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātā persona nav sasniegusi vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība;
- 9) nolēmums par mantiska rakstura piedziņu pieņemts rakstveida procesā un Eiropas Savienības dalībvalstī

notiesātā persona pati personīgi vai ar aizstāvja starpniecību nav tikusi informēta par tiesībām pārsūdzēt nolēmumu tā izdevējas valsts tiesību aktos noteiktajā kārtībā;

10) noteiktā mantiska rakstura piedziņa nepārsniedz 70 euro (ja nepieciešams, pārreķinot saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā nolēmuma pasludināšanas dienā).

(2) Nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu izpildi var atteikt arī tad, ja tas pieņemts Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātās personas prombūtnē (*in absentia*) vai bez šīs personas piedalīšanās, izņemot gadījumus, kad tā:

1) saņēmusi pavēsti vai citādi tikusi informēta par to, ka nolēmums var tikt pieņemts bez tās klātbūtnes;

2) tikusi informēta par procesu un tiesas sēdē piedalījies tās aizstāvis;

3) saņēmusi nolēmumu par mantiska rakstura piedziņu un informējusi, ka šo nolēmumu neapstrīd vai nav to pārsūdzējusi;

4) būdama informēta par lietas izskatīšanu un iespēju piedalīties lietas izskatīšanā, ir atteikusies no tiesībām tikt uzklautātai un skaidri paziņojusi, ka neapstrīd nolēmumu.

(3) Ja nolēmums par mantiska rakstura piedziņu pieņemts par šā likuma 3.pielikumā minētu nodarījumu, pārbaudi attiecībā uz to, vai šis nodarījums ir noziedzīgs arī pēc Latvijas likuma, neveic.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

787.pants. Nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu pārbaudes kārtība

(1) Tieslietu ministrija, saņēmusi nolēmumu par mantiska rakstura piedziņu, izskata to šā likuma 754.pantā noteiktajā kārtībā un materiālus nosūta tiesai, par to informējot Eiropas Savienības dalībvalsti.

(2) Tiesa, saņēmusi nolēmumu par mantiska rakstura piedziņu un tam pievienotos izvērtētos materiālus, noskaidro, vai pastāv šā likuma 786.pantā minētie atteikuma iemesli, un lemj par Latvijā izpildāmo mantiska rakstura piedziņu vai arī par atteikšanos izpildīt attiecīgo nolēmumu.

788.pants. Latvijā izpildāmās mantiska rakstura piedziņas atzišana un izpildīšana

(1) Nolēmumā noteiktās mantiska rakstura piedziņas izpildīšanu Latvijā nosaka rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc personas dzīvesvietas vai tās īpašuma atrašanās vietas, ievērojot šā likuma 759., 760.pantā un 784.panta otrajā un ceturtajā daļā minētos nosacījumus un kārtību.

(2) Nolēmumā par mantiska rakstura piedziņu konstatētie faktiskie apstākļi un personas vaina ir saistoši Latvijas tiesai.

(3) Ja Eiropas Savienības dalībvalsts likumi neatļauj nolēmumā par mantiska rakstura piedziņu noteiktā naudas soda aizstāšanu un persona naudas sodu labprātīgi nepilda, tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību informē attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti un lūdz atsaukt nolēmumu par mantiska rakstura piedziņu izpildīšanu.

(4) Ja Eiropas Savienības dalībvalsts īpašas formas apliecinājumā ir norādījusi, ka tās likumi atļauj nolēmumā par mantiska rakstura piedziņu noteiktā naudas soda aizstāšanu, naudas soda aizstāšana notiek šā likuma 645.pantā noteiktajā kārtībā.

(5) Ja persona, attiecībā uz kuru Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemts nolēmums par mantiska rakstura piedziņu, iesniedz pierādījumu par nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu pilnīgu vai daļēju izpildi, tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību vai tieši sazinās ar nolēmumu izsniegušo Eiropas Savienības dalībvalsti, lai saņemtu tās apstiprinājumu.

789.pants. Mantiska rakstura piedziņas izpildīšanas izbeigšana

(1) Mantiska rakstura piedziņas izpildīšanu izbeidz, ja Eiropas Savienības dalībvalstī atcelts notiesājošais nolēmums par mantiska rakstura piedziņu.

(2) Attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts lēmumi par soda samazināšanu, amnestijas vai apžēlošanas akta izdošanu ir saistoši Latvijai.

(3) No Eiropas Savienības dalībvalsts saņemto paziņojumu par šā panta pirmajā un otrajā daļā paredzētajiem juridiskajiem faktiem Tieslietu ministrija nosūta izlemšanai tiesai, kura iepriekš ir lēmusi ar mantiska rakstura piedziņas izpildīšanu saistītos jautājumus.

74.nodaļa. Ārvalstī piemērotas mantas konfiskācijas izpildīšana Latvijā

790.pants. Ārvalstī piemērotas mantas konfiskācijas izvērtēšanas principi

Ārvalsts lūguma par mantas konfiskācijas izpildīšanu Latvijā izvērtēšanai piemēro šā likuma 69.nodaļā minēto kārtību, ja šajā nodaļā nav noteikts citādi.

791.pants. Latvijā izpildāmās mantas konfiskācijas noteikšana

(1) Latvijā izpildāmā mantas konfiskācija nosakāma, ja tā piemērota ārvalstī un ja Latvijā par tādu pašu nodarījumu manta būtu konfiscējama. Ārvalsts spriedumā paredzētā mantas konfiskācija izpildāma neatkarīgi no tā, kādā procesā ārvalstī tā piemērota.

(2) Ja ārvalsts spriedumā paredzēta mantas konfiskācija, bet Krimināllikums neparedz mantas konfiskāciju kā pamatsodu vai papildsodu, konfiskācija piemērojama tikai tādā apmērā, kādā ārvalsts spriedumā konstatēts, ka konfiscējamā lieta ir noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rīks vai iegūta noziedzīgā ceļā.

(3) Ārvalstī piespriestās mantas konfiskācijas apmēru, ja nolēmums pieņemts par konkrētu naudas summu, aprēķina *euro* saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā notiesājošā sprieduma pasludināšanas dienā.

(4) Ja vienlaikus saņemti vairāki nolēmumi par mantas konfiskāciju attiecībā uz naudas summu un šie nolēmumi izdoti attiecībā uz vienu personu, kurai nav pietiekamu līdzekļu Latvijā, lai varētu izpildīt visus nolēmumus, vai vienlaikus saņemti vairāki nolēmumi par mantas konfiskāciju attiecībā uz konkrētu īpašuma daļu, lēmumu par to, kuru no nolēmumiem izpildīs, pieņem tiesa, ņemot vērā:

1) noziedzīga nodarījuma smagumu;

2) mantai uzlikto arestu;

3) secību, kādā nolēmumi par mantas konfiskāciju saņemti Latvijā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

792.pants. Nosacījumi attiecībā uz mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali ar ārvalstīm

(1) Lūgumu par mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali katrā konkrētā gadījumā izlemj Tieslietu ministrija.

(2) Izskatot lūgumu par mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu sadali, ņem vērā iegūto naudas līdzekļu apmēru, ar noziedzīgo nodarījumu radīto kaitējumu un cietušo atrašanās vietu.

(3) Ja mantas konfiskācijas rezultātā iegūtie naudas līdzekļi nav lielāki par 10 000 *euro* (pārreķinot saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā nolēmuma pasludināšanas dienā), Tieslietu ministrija pieņem lēmumu par atteikumu pārskaitīt naudas līdzekļus ārvalstij. Ja mantas konfiskācijas rezultātā iegūtie naudas līdzekļi ir lielāki par 10 000 *euro* (pārreķinot saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā nolēmuma pasludināšanas dienā), Tieslietu ministrija, konsultējoties ar ārvalsti, pieņem lēmumu pārskaitīt šai ārvalstij ne vairāk kā pusi no naudas līdzekļiem vai tās lūgumā noteikto summu.

(4) Tieslietu ministrija, konsultējusies ar ārvalsti, var pieņemt lēmumu par citādu naudas līdzekļu sadali, kas nav minēta šā panta trešajā daļā un kas nekaitē Latvijas finansiālajām interesēm. Konsultācijās ņem vērā šā panta otrās daļas nosacījumus.

(5) Pēc ārvalsts lūguma Tieslietu ministrija var pieņemt lēmumu par mantas konfiskācijas rezultātā iegūtās mantas atdošanu šai ārvalstij.

(6) Tieslietu ministrija atsaka lūgumu par mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali, ja lūgums saņemts pēc viena gada no dienas, kad nosūtīts paziņojums par nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildi.

(7) Kārtību, kādā mantas konfiskācijas rezultātā iegūtos naudas līdzekļus vai mantu sadala ar ārvalstīm un kādā naudas līdzekļus pārskaita, kā arī naudas līdzekļu vai mantas sadales kritērijus nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

75.nodaļa. Eiropas Savienības dalībvalstī piemērotas mantas konfiskācijas izpildīšana

793.pants. Eiropas Savienības dalībvalsts nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanas pamats

Eiropas Savienības dalībvalsts nolēmuma par mantas, noziedzīga nodarījuma rīku un noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju (turpmāk — nolēmums par mantas konfiskāciju) izpildīšanas pamats Latvijā ir:

- 1) nolēmums par mantas konfiskāciju vai apliecināta tā kopija un īpašas formas apliecinājums;
- 2) fakts, ka personai, uz kuru attiecas nolēmums par mantas konfiskāciju, Latvijā ir dzīvesvieta (juridiskajai personai — reģistrēta juridiskā adrese) vai pieder īpašums, vai ir citi ienākumi;
- 3) Latvijas tiesas lēmums par Latvijā izpildāmo mantas konfiskāciju un izpildraksts par šā lēmuma nodošanu izpildei.

794.pants. Nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanas atteikuma iemesli

(1) Nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanu var atteikt, ja:

- 1) nav atsūtīts īpašas formas apliecinājums vai tas ir nepilnīgs vai neatbilst tā nolēmuma saturam, kuram pievienots;
- 2) nodarījums, uz kuru attiecas nolēmums, nav ietverts šā likuma 2.pielikumā un nav noziedzīgs pēc Latvijas likuma;
- 3) izpildot nolēmumu, tiks pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības (*ne bis in idem*) princips;
- 4) pastāv šā likuma 8.nodaļā paredzētā kriminālprocesuālā imunitāte;
- 5) nolēmuma izpildīšana Latvijā nav iespējama;
- 6) soda izpildīšanai ir iestājies noilgums un nolēmums attiecas uz nodarījumu, kas ir Latvijas jurisdikcijā;
- 7) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātā persona nav sasniegusi vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība;
- 8) ir pamats uzskatīt, ka sods noteikts personas dzimuma, rases, reliģiskās piederības, etniskās izcelsmes, valstiskās piederības, valodas vai politisko uzskatu dēļ;
- 9) nolēmuma izpildīšana būtu pretrunā ar Latvijas tiesību sistēmas pamatprincipiem.

(2) Nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanu var atteikt arī tad, ja tas pieņemts Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātās personas prombūtnē (*in absentia*), izņemot gadījumus, kad persona:

- 1) saņēmusi pavēsti vai citādi tikusi informēta par to, ka nolēmums var tikt pieņemts bez tās klātbūtnes;
- 2) tikusi informēta par procesu un tiesas sēdē piedalījies tās aizstāvis;

3) saņēmusi nolēmumu par mantas konfiskāciju un informējusi, ka šo nolēmumu neapstrīd vai nav to pārsūdzējusi.

(3) Ja nolēmums par mantas konfiskāciju pieņemts par šā likuma 2.pielikumā minētu nodarījumu, pārbaudi par to, vai šis nodarījums ir noziedzīgs arī pēc Latvijas likuma, neveic.

795.pants. Nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanas atlikšana

(1) Nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanu tiesa var atlikt, ja:

1) kopējā vērtība, kas tiks iegūta nolēmuma izpildīšanas rezultātā, var pārsniegt nolēmumā noteikto summu tādēļ, ka nolēmumu izpilda vienlaikus vairākās Eiropas Savienības dalībvalstīs;

2) tā izpildīšana var kaitēt kriminālprocesam Latvijā;

3) Eiropas Savienības dalībvalstī notiesātā persona Latvijā ir vērsusies tiesā, apstrīdot izpildīšanas kārtību;

4) Latvijā uzsākta mantas konfiskācijas izpildīšana.

(2) Zvērināts tiesu izpildītājs, konstatējis šā panta pirmajā daļā minētos iemeslus, atliek lēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanu un veic pasākumus konfiskācijas izpildīšanas nodrošināšanai. Zvērināts tiesu izpildītājs par lēmuma izpildīšanas atlikšanu paziņo tiesai un Tieslietu ministrijai.

(3) Tieslietu ministrija informē nolēmuma pieņemšanas dalībvalsti par nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanas atlikšanu.

796.pants. Nolēmuma par mantas konfiskāciju pārbaudes kārtība

Tieslietu ministrija, saņēmusi nolēmumu par mantas konfiskāciju, izskata to šā likuma 754.pantā noteiktajā kārtībā un materiālus nosūta tiesai, par to informējot Eiropas Savienības dalībvalsti.

797.pants. Nolēmuma par mantas konfiskāciju atzīšana un izpildīšana

(1) Nolēmuma par mantas konfiskāciju atzīšanu un izpildīšanu nosaka rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pēc personas dzīvesvietas (juridiskajai personai — pēc reģistrētās juridiskās adreses) vai īpašuma atrašanās vietas, ievērojot šā likuma 759. un 760.pantā minētos nosacījumus un kārtību.

(2) Rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis nosūta tiesu izpildītājam izpildrakstu, kurā norāda, ka lēmums pieņemts, pamatojoties uz Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentās iestādes lūgumu par mantas konfiskāciju. Rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis nosūta Tieslietu ministrijai pieņemtā lēmuma kopiju un informāciju par tiesu izpildītāju, kuram lēmums nosūtīts izpildīšanai.

(3) Ja nolēmums par mantas konfiskāciju pieņemts par konkrētu naudas summu, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis lēmumā norāda konfiscējamo naudas summu *euro*. Ja nepieciešams, summu pārrēķina saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā nolēmuma pasludināšanas dienā.

(4) Ja persona, attiecībā uz kuru pieņemts lēmums par nolēmuma par mantas konfiskāciju atzīšanu, iesniedz pierādījumu par nolēmuma par mantas konfiskāciju pilnīgu vai daļēju izpildi, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis ar Tieslietu ministrijas starpniecību sazinās ar nolēmumu pieņēmušo Eiropas Savienības dalībvalsti, lai saņemtu tās apstiprinājumu. Ja saņemts apstiprinājums par pilnīgu nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildi, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis atceļ lēmumu par Latvijā izpildāmo mantas konfiskāciju. Ja apstiprinājums ir par daļēju nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildi, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis groza lēmumu atbilstoši saņemtajam apstiprinājumam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

798.pants. Nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanas kārtība

(1) Ja vienlaikus saņemti vairāki nolēmumi par mantas konfiskāciju, kas pieņemti attiecībā uz vienu personu, un attiecīgajai personai nav pietiekamu līdzekļu Latvijā, lai varētu izpildīt visus nolēmumus vai vairākus nolēmumus par mantas konfiskāciju attiecībā uz vienu īpašumu, lēmumu par to, kuru nolēmumu vai kurus nolēmumus par mantas

konfiskāciju izpildīs, pieņem tiesa, ņemot vērā:

- 1) noziedzīga nodarījuma smagumu;
- 2) mantai uzlikto arestu;
- 3) datumus, kad pieņemti, un datumus, kad Latvijā saņemti nolēmumi par mantas konfiskāciju.

(2) Attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts lēmumi par soda samazināšanu, amnestijas vai apžēlošanas akta izdošanu ir saistoši Latvijai.

(3) Lēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanu izbeidz, ja Eiropas Savienības dalībvalstī atcelts nolēmums par mantas konfiskāciju.

(4) No Eiropas Savienības dalībvalsts saņemto paziņojumu par šā panta otrajā un trešajā daļā paredzētajiem juridiskajiem faktiem Tieslietu ministrija nosūta tiesai, kas nodeva lēmumu izpildīšanai, un informē zvērinātu tiesu izpildītāju.

799.pants. Sūdzības iesniegšana par nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanu

(1) Persona, pret kuru vai pret kuras mantu vērsts lēmums par Latvijā izpildāmo mantas konfiskāciju, zvērināta tiesu izpildītāja darbības var pārsūdzēt Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Sūdzība par nolēmuma par mantas konfiskāciju pieņemšanas iemesliem iesniedzama nolēmumu pieņēmušās Eiropas Savienības dalībvalsts tiesā.

(3) Ja tiek saņemta sūdzība par nolēmuma par mantas konfiskāciju pieņemšanas iemesliem, pēc informācijas saņemšanas no tiesas Tieslietu ministrija informē par to Eiropas Savienības dalībvalsti.

800.pants. Nosacījumi attiecībā uz mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali ar Eiropas Savienības dalībvalsti

(1) Pēc Eiropas Savienības dalībvalsts lūguma Tieslietu ministrija izlemj jautājumu par mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali ar šo dalībvalsti.

(2) Ja mantas konfiskācijas rezultātā iegūtie naudas līdzekļi nav lielāki par 10 000 *euro* (pārrēķinot saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā nolēmuma pasludināšanas dienā), Tieslietu ministrija pieņem lēmumu par atteikumu pārskaitīt naudas līdzekļus Eiropas Savienības dalībvalstij. Ja mantas konfiskācijas rezultātā iegūtie naudas līdzekļi ir lielāki par 10 000 *euro* (pārrēķinot saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā nolēmuma pasludināšanas dienā), Tieslietu ministrija pieņem lēmumu pārskaitīt attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij pusi no naudas līdzekļiem.

(3) Tieslietu ministrija, konsultējoties ar attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti, var pieņemt lēmumu par citādu naudas līdzekļu sadali, kas nav minēta šā panta otrajā daļā un kas nekaitē Latvijas finansiālajām interesēm. Konsultācijās ņem vērā ar noziedzīgo nodarījumu radīto kaitējumu un cietušo atrašanās vietu.

(4) Pēc Eiropas Savienības dalībvalsts lūguma Tieslietu ministrija var pieņemt lēmumu par mantas konfiskācijas rezultātā iegūtās mantas atdošanu šai dalībvalstij.

(5) Tieslietu ministrija atsaka Eiropas Savienības dalībvalsts lūgumu par mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali, ja lūgums saņemts pēc viena gada no dienas, kad nosūtīts paziņojums par nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanu.

(6) Kārtību, kādā mantas konfiskācijas rezultātā iegūtos naudas līdzekļus vai mantu sadala ar Eiropas Savienības dalībvalstīm un kādā naudas līdzekļus pārskaita, kā arī naudas līdzekļu vai mantas sadales kritērijus nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

76.nodaļa. Ārvalstī noteiktā tiesību ierobežošanas soda un Eiropas Savienības

dalībvalstī pieņemtā nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšana Latvijā

801.pants. Latvijā izpildāmās tiesību ierobežošanas noteikšana

(1) Tiesa ārvalsts lūgumu par šajā ārvalstī piespriešta soda atzīšanu un izpildīšanu, kā arī soda noteikšanu izskata šā likuma 759. un 760.pantā minētajā kārtībā.

(2) Latvijā izpildāmi visi ārvalsts noteiktie tiesību ierobežošanas vai atņemšanas sodi, kas atbilst Krimināllikumā noteiktajiem šā papildsoda piespriešanas kritērijiem.

(3) Tiesību ierobežošana nosakāma uz laiku no viena gada līdz pieciem gadiem, ja ārvalsts spriedumā nav noteikts īsāks laiks.

(4) Tiesa, kas nosaka Latvijā izpildāmo sodu, var nepiemērot tiesību ierobežošanu, ja nesaskata tās lietderību savā valstī.

(5) Latvija var noteikt tiesību ierobežošanu, kas pēc sava satura attiecas uz izpildīšanu visās valstīs, arī tad, ja šis sods vienlaikus tiek izpildīts ārvalstī.

802.pants. Nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšanas pamats

(1) Pamats tāda Eiropas Savienības dalībvalsts tiesas nolēmuma izpildīšanai, kurā noteiktais sods nav saistīts ne ar brīvības atņemšanu, ne ar mantiska rakstura piedziņu vai mantas konfiskāciju, vai tāda tiesas vai kompetentās iestādes nolēmuma izpildīšanai, ar kuru piemērots probācijas pasākums (turpmāk — nolēmums par alternatīvo sankciju), ir:

1) Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentās iestādes izdots nolēmums par alternatīvo sankciju vai apliecināta tā kopija un īpašas formas apliecinājums;

2) fakts, ka personai, uz kuru attiecas alternatīvā sankcija, Latvijā ir pastāvīga dzīvesvieta un šī persona atrodas Latvijā;

3) Latvijas tiesas lēmums par Latvijā izpildāmās alternatīvās sankcijas noteikšanu.

(2) Latvijā atzīst un izpilda nolēmumu par alternatīvo sankciju arī tad, ja persona, uz kuru attiecas alternatīvā sankcija, Latvijā pastāvīgi nedzīvo, bet ir norādījusi Latvijā dzīvesvietu, kurā tā būs sasniedzama, ja:

1) personai Latvijā pastāv darba tiesiskās attiecības;

2) personai Latvijā pastāv ģimenes attiecības;

3) persona Latvijā iegūst izglītību.

(3) Probācijas pasākums ir pienākums, kas piemērots personai saistībā ar nosacītu notiesāšanu, soda noteikšanas nosacītu atlikšanu vai nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda.

(4) Soda noteikšanas nosacīta atlikšana ir tiesas spriedums, ar kuru soda noteikšana tiek nosacīti atlikta, piemērojot vienu vai vairākus probācijas pasākumus, vai kurā brīvības atņemšanas soda vietā ir noteikts viens vai vairāki probācijas pasākumi.

803.pants. Nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšanas atteikuma iemesli

(1) Nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšanu var atteikt, ja:

1) nav atsūtīts īpašas formas apliecinājums vai tas ir nepilnīgs vai neatbilst nolēmuma saturam;

2) nodarījums, uz kuru attiecas nolēmums par alternatīvo sankciju, nav ietverts šā likuma 2.pielikumā un nav noziedzīgs pēc Latvijas likuma;

- 3) personai nav pastāvīgas dzīvesvietas Latvijā vai šī persona Latvijā nav sasniedzama;
- 4) izpildot nolēmumu par alternatīvo sankciju, tiktu pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības (*ne bis in idem*) princips;
- 5) nolēmums par alternatīvo sankciju attiecas uz nodarījumu, kas pēc Latvijas likuma nav noziedzīgs;
- 6) pastāv šā likuma 8.nodaļā paredzētā kriminālprocesuālā imunitāte;
- 7) nolēmuma izpildīšanai ir iestājies noilgums un nolēmums par alternatīvo sankciju attiecas uz nodarījumu, kas ir Latvijas jurisdikcijā;
- 8) persona nav sasniegusi vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība;
- 9) noteiktā alternatīvā sankcija nepārsniedz sešus mēnešus;
- 10) nolēmumā par alternatīvo sankciju paredzēta medicīniskā ārstēšana, kuras izpildīšana Latvijā nav iespējama.

(2) Nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšanu atsaka arī tad, ja tas pieņemts personas prombūtnē (*in absentia*), izņemot gadījumus, kad persona:

- 1) saņēmusi pavēsti vai citādi tikusi informēta par to, ka nolēmums var tikt pieņemts bez tās klātbūtnes;
- 2) tikusi informēta par procesu un tiesas sēdē piedalījies tās aizstāvis;
- 3) saņēmusi nolēmumu par alternatīvo sankciju un informējusi, ka šo nolēmumu neapstrīd vai nav to pārsūdzējusi.

(3) Ja nolēmums par alternatīvo sankciju pieņemts par šā likuma 2.pielikumā minētu nodarījumu, pārbaudi attiecībā uz to, vai šis nodarījums ir noziedzīgs arī pēc Latvijas likuma, neveic.

804.pants. Nolēmuma par alternatīvo sankciju pārbaudes kārtība

(1) Tieslietu ministrija, saņēmusi nolēmumu par alternatīvo sankciju, izskata to šā likuma 754.pantā noteiktajā kārtībā un nekavējoties kopā ar materiāliem nosūta tiesai, par to informējot Eiropas Savienības dalībvalsti.

(2) Ja nav atsūtīts īpašas formas apliecinājums vai tas ir nepilnīgs vai neatbilst nolēmuma saturam, Tieslietu ministrija var atlikt nolēmuma par alternatīvo sankciju nosūtīšanu tiesai, informējot par to attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti.

805.pants. Latvijā izpildāmās alternatīvās sankcijas noteikšana

(1) Rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis pieņem lēmumu par nolēmuma par alternatīvo sankciju atzīšanu un izpildīšanu, ievērojot šā likuma 759. un 760.pantā minētos nosacījumus un kārtību.

(2) Nolēmumā par alternatīvo sankciju konstatētie faktiskie apstākļi un personas vaina ir saistoši Latvijas tiesai.

(3) Eiropas Savienības dalībvalstī piemēroto alternatīvo sankciju, kura atbilst Krimināllikumā noteiktajai alternatīvajai sankcijai, nosaka, negrozot soda vai probācijas pasākuma veidu un mēru.

(4) Ja Eiropas Savienības dalībvalstī piemērotā alternatīvā sankcija neatbilst Krimināllikumā noteiktajai alternatīvajai sankcijai, tiesa to nosaka, grozot atbilstoši sodam vai probācijas pasākumam, ko par tādu pašu noziedzīgu nodarījumu paredz Krimināllikums, ievērojot šādus nosacījumus:

- 1) alternatīvajai sankcijai pēc iespējas jāatbilst nolēmumā par alternatīvo sankciju noteiktajam;
- 2) alternatīvās sankcijas ilgums un tiesību ierobežojums nedrīkst pārsniegt Krimināllikumā noteikto maksimālo sodu vai probācijas pasākumu par tādu pašu nodarījumu, kā arī nedrīkst būt bargāks vai smagāks par nolēmumā noteikto alternatīvo sankciju;

3) Krimināllikumā noteiktajai soda minimālajai robežai nav nozīmes.

(5) Tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību informē attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti par šā panta ceturtajā daļā pieņemto lēmumu.

806.pants. Lēmums par alternatīvās sankcijas izpildīšanas izbeigšanu

(1) Attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts lēmumi par alternatīvās sankcijas vai soda samazināšanu, amnestijas vai apžēlošanas akta izdošanu ir saistoši Latvijai.

(2) Alternatīvās sankcijas izpildīšanu var izbeigt, ja:

1) personai vairs nav pastāvīgas dzīvesvietas Latvijā vai šī persona Latvijā nav sasniedzama;

2) persona izvairās no alternatīvās sankcijas izpildīšanas un ir pamats uzskatīt, ka tā vairs neatrodas Latvijā;

3) attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī uzsākts jauns kriminālprocess pret personu un šī dalībvalsts lūdz nodot atpakaļ alternatīvās sankcijas izpildīšanu.

(3) Šā panta otrajā daļā minētajos gadījumos tiesa pieņem lēmumu par alternatīvās sankcijas izpildīšanas izbeigšanu un lēmuma kopiju nosūta iestādei, kura izpilda piemēroto alternatīvo sankciju. Tiesa nosūta Tieslietu ministrijai lēmumu par alternatīvās sankcijas izpildīšanas izbeigšanu kopā ar materiāliem nosūtīšanai attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij.

(4) Tieslietu ministrija, saņēmusi no tiesas lēmumu par alternatīvās sankcijas izpildīšanas izbeigšanu, par to paziņo attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij, nosūtot tai lēmumu un materiālus.

807.pants. Latvijā izpildāmā soda noteikšana lēmuma par alternatīvo sankciju neievērošanas gadījumā

(1) Ja persona izvairās izpildīt ar brīvības atņemšanu nesaistīto sodu vai bez attaisnojoša iemesla nepilda tiesas noteiktos probācijas pasākumus, tiesa, pamatojoties uz tās iestādes iesniegumu, kurai uzdots kontrolēt alternatīvās sankcijas izpildīšanu, pieņem lēmumu par nolēmumā par alternatīvo sankciju piemērotā soda izpildīšanu vai aizstāšanu.

(2) Alternatīvās sankcijas izpildīšanas uzraudzības laikā radušos jautājumus izskata šā likuma 61.nodaļā paredzētajā kārtībā.

(3) Šā panta pirmajā daļā noteiktajos gadījumos tiesa lēmumu par soda izpildīšanu nepieņem, ja nolēmums par alternatīvo sankciju saistīts ar soda noteikšanas nosacītu atlikšanu vai nolēmumā par alternatīvo sankciju nav paredzēts brīvības atņemšanas sods, kas jāpiemēro alternatīvās sankcijas neievērošanas gadījumā. Tiesa materiālus nosūta Tieslietu ministrijai pārsūtīšanai attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij turpmākā lēmuma pieņemšanai.

(4) Tieslietu ministrija, saņēmusi no tiesas šā panta trešajā daļā minētos materiālus, par to paziņo attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij un nosūta tai šos materiālus.

Septiņpadsmitā sadaļa.

Latvijā piespriesta soda izpildīšana ārvalstī

(Sadaļa 24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

77.nodaļa. Vispārīgie noteikumi attiecībā uz Latvijā piespriesta soda izpildīšanu ārvalstī

808.pants. Lūguma par soda izpildīšanu iesniegšanas nosacījumi

(1) Lūguma iesniegšana ārvalstij par Latvijā piespriesta soda izpildīšanu ir iespējama, ja tiesas nolēmums ir stājies spēkā un soda izpildīšana ārvalstī veicinātu notiesātās personas resocializāciju.

(2) Latvija var lūgt ārvalstij izpildīt Latvijā piespriestu sodu, ja papildus šā panta pirmajā daļā minētajiem nosacījumiem pastāv viens vai vairāki šādi nosacījumi:

- 1) ārvalsts ir notiesātā pilsonības valsts vai šajā ārvalstī ir viņa pastāvīgā dzīvesvieta;
- 2) ārvalstī atrodas notiesātā īpašums vai ir ienākumi;
- 3) ārvalsts ir notiesātā pilsonības valsts, un tā ir izteikusi gatavību veicināt personas resocializāciju;
- 4) Latvija nespētu izpildīt sodu, pat lūdzot personas izdošanu.

(3) Pirms lūguma nosūtīšanas Tieslietu ministrija var lūgt ārvalsts viedokli par to, vai nodarījums, par kuru piespriests sods, ir noziedzīgs arī saskaņā ar šīs ārvalsts likumu.

809.pants. Lūguma par soda izpildīšanu nosūtīšanas kārtība

(1) Ja pastāv šā likuma 808.pantā minētie nosacījumi, tiesa, kas kontrolē sprieduma vai lēmuma pilnīgu izpildīšanu, vērsas Tieslietu ministrijā ar rakstveida ierosinājumu lūgt ārvalstij izpildīt sodu.

(2) Ierosinājumā norāda šā likuma 678.pantā minēto informāciju un tam pievieno:

- 1) apliecinātu spēkā esoša tiesas nolēmuma kopiju;
- 2) apliecinātu rīkojuma par sprieduma izpildīšanu kopiju vai apliecinātu izpildraksta kopiju;
- 3) tā likuma panta tekstu, pēc kura persona notiesāta;
- 4) to likuma pantu tekstu, kuri regulē noilguma termiņa tecējumu.

(3) Tieslietu ministrija izskata ierosinājumu 10 dienu laikā un par rezultātiem informē tiesu, kas vērsusies pie tās ar ierosinājumu. Ja ir pamats lūgt Latvijā piespriestā soda izpildīšanu ārvalstī, Tieslietu ministrija sagatavo lūgumu, nodrošina šā lūguma tulkojumu un nosūta to ārvalstij.

(4) Pēc ārvalsts pieprasījuma Tieslietu ministrija nosūta tai krimināllietu vai apliecinātas šajā krimināllietā esošo dokumentu kopijas.

(5) Ja sods noteikts par vairākiem nodarījumiem vai pēc vairākiem spriedumiem, bet ne visi nodarījumi pieļauj piespriestā soda izpildīšanu ārvalstī, Tieslietu ministrija ierosina tiesai noteikt sodu, kas būtu jāizcieš par nodarījumiem, par kuriem soda izpildīšana ārvalstī ir iespējama. Tiesa sodu nosaka šā likuma trīspadsmitajā sadaļā paredzētajā kārtībā.

810.pants. Sūdzības par Latvijā personas prombūtnē (*in absentia*) piespriesta soda izpildīšanu ārvalstī izskatīšana

(1) Ja notiesātais šā likuma 465.pantā noteiktajā termiņā ir pārsūdzējis nolēmumu, tiesa uzaicinājumu uz tiesu izsniedz ne vēlāk kā 21 dienu pirms sūdzības izskatīšanas dienas.

(2) Tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību informē ārvalsti, ja sūdzība ir atzīta par nepieņemamu vai persona neierodas uz tiesas sēdi.

(3) Ja sūdzība ir pieņemta izskatīšanai, tad tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību atsauc lūgumu par Latvijā piespriesta soda izpildīšanu.

811.pants. Lūguma par soda izpildīšanu iesniegšanas sekas

(1) Pēc tam, kad ārvalstij iesniegts lūgums par soda izpildīšanu, Latvijas iestādes neveic nekādas ar soda izpildīšanu saistītas darbības.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktie ierobežojumi neattiecas uz gadījumu, kad persona pirms lūguma iesniegšanas

izcieš brīvības atņemšanas sodu Latvijā vai tai piemērots drošības līdzeklis — apcietinājums.

(3) Mantas konfiskāciju vai kā papildsodu noteikto tiesību ierobežošanu Latvijā var izpildīt neatkarīgi no lūguma par soda izpildīšanu iesniegšanas ārvalstij.

812.pants. Informācija, ko sniedz Tieslietu ministrija

(1) Ja ir nosūtīts lūgums par soda izpildīšanu ārvalstī un ir saņemta šis ārvalsts piekrišana, Tieslietu ministrija informē par to iesnieguma iesniedzēju un tiesu, kura kontrolē sprieduma pilnīgu izpildīšanu, notiesāto, kā arī viņa pārstāvi gadījumos, kad šis pārstāvis ir iesniedzis lūgumu.

(2) Pēc ārvalsts informācijas saņemšanas par soda izciešanas beigām Tieslietu ministrija informē par to tiesu un soda izpildīšanas iestādi.

813.pants. Latvijas tiesības soda izpildīšanas laikā ārvalstī

(1) Tiesas nolēmumu, ar kuru noteikts sods, ko izpilda ārvalstī, var pārskatīt tikai Latvijas tiesa.

(2) Ja tiesas nolēmumu atceļ, Tieslietu ministrija par to nekavējoties informē ārvalsti. Šāda informācija anulē agrāk iesniegto lūgumu par soda izpildīšanu.

(3) Ja pārskatīšanas rezultātā tiesas nolēmums grozīts daļā par soda veidu, mēru vai izpildīšanas nosacījumiem, Tieslietu ministrija iesniedz papildinājumu lūgumam par soda izpildīšanu.

(4) Latvijā pieņemtie amnestijas akti attiecas arī uz personām, kurām sods piespriests Latvijā, bet tiek izpildīts ārvalstī, tāpēc Tieslietu ministrija tos nekavējoties nosūta ārvalstīm, kurām iesniegti lūgumi par soda izpildīšanu, bet no kurām nav saņemta informācija par tā izpildīšanas pabeigšanu.

(5) Notiesāto, kuram sods tiek izpildīts ārvalstī, Latvijā var apžēlot likumā paredzētajā kārtībā. Par apžēlošanas akta pieņemšanu Tieslietu ministrija nekavējoties informē ārvalsti.

814.pants. Soda izpildīšanas tiesību atgūšana

(1) Latvija atgūst soda izpildīšanas tiesības, ja:

- 1) lūgums par soda izpildīšanu atsaukts, pirms ārvalsts paziņojusi par nodomu sodu izpildīt;
- 2) ārvalsts paziņojusi par lūguma noraidīšanu;
- 3) ārvalsts nepārprotami nerealizē savas soda izpildīšanas tiesības, kaut gan ir paziņojusi par nodomu to darīt;
- 4) ārvalsts vilcināšanās rezultātā soda izpildīšana tajā vairs nav iespējama.

(2) Ja lūgums par soda izpildīšanu anulēts sakarā ar tiesas nolēmuma atcelšanu, kriminālprocess Latvijā notiek vispārējā kārtībā.

(3) Neatkarīgi no soda izpildīšanas vietas viss, kas izpildīts Latvijā un ārvalstī, tiek ieskaitīts izcietā soda daļā.

(4) Soda izpildīšana Latvijā nav iespējama, ja ārvalsts paziņojusi par soda izpildīšanas pabeigšanu vai kļuvis zināms, ka persona par to pašu nodarījumu attaisnota, izcietusi sodu, notiesāta bez soda noteikšanas, apžēlota vai amnestēta citā ārvalstī, ar kuru Latvijai ir līgums par spriedumu savstarpēju atzīšanu.

815.pants. Noilgumi

(1) Tieslietu ministrija informē ārvalsti par Krimināllikumā paredzētā noilguma iestāšanos un visiem apstākļiem, kas ietekmē noilguma termiņa tecējumu.

(2) Ārvalsts likumos paredzētais noilguma termiņš nav šķērslis soda izpildīšanai Latvijā pēc izpildīšanas tiesību

atgūšanas.

78.nodaļa. Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšana ārvalstī

816.pants. Pamats Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanai ārvalstī

(1) Pamats Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanai ārvalstī ir:

- 1) Tieslietu ministrijas lūgums izpildīt Latvijā piespriestu brīvības atņemšanas sodu ārvalstī un ārvalsts piekrišana tam;
- 2) ārvalsts lūgums nodot Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanu šai ārvalstij un Tieslietu ministrijas piekrišana tam.

(2) Tieslietu ministrija veic šajā nodaļā paredzētās darbības, ja ir saņemts tiesas ierosinājums, notiesātā vai viņa pārstāvja lūgums, ārvalsts informācija vai lūgums vai arī pēc savas iniciatīvas.

(3) Šīs nodaļas noteikumi piemērojami neatkarīgi no tā, vai Latvijā notiesātā persona atrodas ārvalstī vai Latvijā.

817.pants. Nosacījumi attiecībā uz lūguma par Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanu ārvalstī nosūtīšanu attiecīgajai ārvalstij

(1) Papildus šā likuma 808.pantā minētajiem nosacījumiem lūguma par Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanu ārvalstī nosūtīšana ir iespējama, ja šā lūguma vai ierosinājuma saņemšanas brīdī notiesātajam atlikuši vismaz seši mēneši līdz soda izciešanas beigām. Izņēmuma gadījumā lūgumu var iesniegt, ja soda izciešanas laiks ir mazāks.

(2) Tieslietu ministrija var lūgt ārvalstij, lai tā pārņem Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanai personu, kurai tās psihisko traucējumu vai garīgās atpalcības dēļ ir noteikta ārstēšanās specializētā psihiatriskajā slimnīcā ar apsardzi vai ārstēšanās tai piemērotās brīvības atņemšanas vietās, līdzvērtīgu ārstēšanās pasākumu piemērošanai.

818.pants. Notiesātā piekrišana brīvības atņemšanas soda izpildīšanai ārvalstī

(1) Ja notiesātais izcieš brīvības atņemšanas sodu Latvijā, ārvalstij var lūgt, lai tā izpilda brīvības atņemšanas sodu, ja tam piekrīt notiesātais.

(2) Ja ir saņemts notiesātā pārstāvja vai ārvalsts lūgums par brīvības atņemšanas soda izpildīšanas nodošanu šai ārvalstij un šim lūgumam rakstveidā nav pievienota notiesātā vēlēšanās izciest sodu ārvalstī, Tieslietu ministrija 10 dienu laikā iepazīstina notiesāto ar šo lūgumu, izskaidro viņam nodošanas juridiskās sekas un aicina izteikt savu attieksmi pret saņemto lūgumu. Personas piekrišanu vai atteikšanos noformē rakstveidā, un notiesātais to apliecina ar savu parakstu.

(3) Ja ārvalsts izteikusi tādu vēlēšanos, Tieslietu ministrija nodrošina iespēju ārvalsts pārstāvim, par kuru abas valstis ir vienojušās, pārbaudīt apstākļus, kādos notiesātais devis piekrišanu.

(4) Ja notiesātais izcieš brīvības atņemšanas sodu Latvijā, Latvija un ārvalsts var vienoties par šā notiesātā nodošanu bez viņa piekrišanas, ja ir pamats uzskatīt, ka, ņemot vērā šīs personas vecumu vai fizisko vai garīgo stāvokli, nodošana soda izciešanai ir nepieciešama un ja tai piekrīt notiesātā pārstāvis.

(5) Ar brīvības atņemšanas sodu notiesātā piekrišana nav nepieciešama, ja viņš aizbēdzis no soda izciešanas uz savas pilsonības valsti.

(6) Ar brīvības atņemšanas sodu Latvijā notiesātā piekrišana nav nepieciešama, ja spriedumā kā papildsods noteikta izraidīšana no Latvijas vai ir cits šim notiesātajam saistošs lēmums, kura rezultātā viņam netiek atļauts palikt Latvijā pēc soda izciešanas. Lūgumam pievieno sprieduma vai lēmuma par notiesātā izraidīšanu kopiju un viņa vedokli par nodošanu.

819.pants. Notiesātā informēšana

(1) Brīvības atņemšanas iestādes administrācija 10 dienu laikā pēc tam, kad tā saņēmusi tiesneša rīkojumu par sprieduma izpildīšanu, informē Latvijā notiesāto ārvalstnieku vai personu, kuras pastāvīgā dzīvesvieta nav Latvijā, par šīs personas tiesībām izteikt vēlēšanos izciest sodu savas pilsonības vai pastāvīgās dzīvesvietas valstī. Notiesātajam izskaidro, kādas juridiskās sekas ir personas nodošanai soda izciešanai.

(2) Notiesātais savu lūgumu par Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanu ārvalstī rakstveidā iesniedz Tieslietu ministrijai, kas nekavējoties rakstveidā informē šo notiesāto par paziņojuma nosūtīšanu ārvalstij un par lūguma izskatīšanas rezultātiem.

(3) Paziņojumā ārvalstij norāda:

- 1) notiesātā vārdu, uzvārdu, dzimšanas vietu un datumu;
- 2) notiesātā adresi šajā ārvalstī, ja tāda adrese ir;
- 3) nodarījumu, par kuru piespriests sods;
- 4) soda veidu un mēru, kā arī laiku, kad uzsākta soda izciešana.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

820.pants. Lūguma par brīvības atņemšanas soda izpildīšanu ārvalstī pārbaude

(1) Ja persona notiesāta Latvijā ar brīvības atņemšanas sodu un atrodas ārvalstī, lūgumu sagatavo un nosūta saskaņā ar šā likuma 809.pantā noteikto kārtību.

(2) Ja persona izcieš brīvības atņemšanas sodu Latvijā un ir saņemts šīs personas vai ārvalsts lūgums par brīvības atņemšanas soda izpildīšanu attiecīgajā ārvalstī, Tieslietu ministrija 10 dienu laikā vai pēc pieprasītās papildu informācijas saņemšanas pārbauda, vai pastāv šā likuma 817. un 818.pantā minētie nosacījumi. Ja saņemtajos materiālos nav pietiekamas informācijas, Tieslietu ministrija ārvalstij papildus var pieprasīt:

- 1) dokumentu vai paziņojumu par to, ka notiesātais ir šīs valsts pilsonis vai šajā valstī ir viņa pastāvīgā dzīvesvieta;
- 2) tā likuma tekstu, saskaņā ar kuru nodarījums, par ko persona ir notiesāta, uzskatāms par noziedzīgu šajā valstī;
- 3) informāciju par to, kādu soda noteikšanas procedūru — turpināšanu vai mainīšanu — ārvalsts piemēros.

(3) Tieslietu ministrija šā panta otrajā daļā minētajā gadījumā pēc lūguma pārbaudes pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) iesniegt lūgumu par brīvības atņemšanas soda izpildīšanu ārvalstī;
- 2) piekrist brīvības atņemšanas soda izpildīšanai ārvalstī;
- 3) noraidīt lūgumu par brīvības atņemšanas soda izpildīšanu ārvalstī.

(4) Vienlaikus ar šā likuma 819.pantā minēto paziņojumu Tieslietu ministrija ārvalstij var nosūtīt lūgumu pārņemt brīvības atņemšanas soda izpildīšanu šajā ārvalstī, ja sākotnējos materiālos nav konstatēti fakti, kas to nepieļautu. Šādā gadījumā lūgumā norādāms, ka tas ir spēkā, ievērojot nosacījumu, ka šādi fakti nav konstatēti arī attiecīgajā ārvalstī.

(5) Tieslietu ministrija papildus šā likuma 809.pantā minētajiem dokumentiem lūgumam pievieno:

- 1) informāciju par jau izciesta soda termiņu, pirmstiesas apcietinājuma termiņu, soda samazināšanu vai jebkuru citu apstākli, kas ir svarīgs soda izciešanā;
- 2) notiesātā piekrišanu soda izciešanai ārvalstī;

3) medicīniska vai sociāla rakstura datus par notiesāto, informāciju par šīs personas ārstēšanu Latvijā un, ja nepieciešams, ieteikumus tās turpmākai ārstēšanai ārvalstī.

821.pants. Notiesātā nodošana un tās juridiskās sekas

(1) Ja Latvija ir piekritusi brīvības atņemšanas soda izpildīšanai ārvalstī vai ārvalsts ir piekritusi tā izpildīšanai, Tieslietu ministrija uzdod Valsts policijai saskaņot ar ārvalsti šīs personas nodošanu un nodot to attiecīgajai ārvalstij.

(2) Ievērojot šā likuma 813.pantu, līdz ar notiesātā pārvietošanu pāri Latvijas Republikas valsts robežai soda izpildīšana Latvijā tiek apturēta. Soda izpildīšanu neatjauno, ja ārvalsts ir paziņojusi, ka soda izciešana pabeigta.

(3) Papildus šā likuma 814.pantā minētajiem nosacījumiem soda izpildīšanu atjauno, ja ārvalsts paziņo, ka:

- 1) persona izbēgusi no brīvības atņemšanas iestādes;
- 2) soda izpildīšana nav pabeigta un persona atgriezies Latvijā.

822.pants. Latvijā notiesātā apcietināšana

(1) Ja notiesātā persona ir aizbēgusi no soda izciešanas Latvijā un pastāv pamatotas aizdomas, ka tā ārvalstī varētu izvairīties no brīvības atņemšanas soda izciešanas, tiesa saskaņā ar šā likuma 808.pantā noteikto var ierosināt Tieslietu ministrijai lūgt ārvalsti, lai tā šo personu apcietina līdz Latvijā piespriestā soda izpildīšanas lūguma iesniegšanai un izlemšanai.

(2) Ja persona ārvalstī apcietināta uz šā panta pirmajā daļā norādītā lūguma pamata, soda izpildīšanas lūgums iesniedzams iespējami īsākā laikā, bet ne vēlāk kā piecpadsmitajā dienā pēc šīs personas apcietināšanas.

(3) Latvijā apcietinātā persona nododama ārvalstij līdzdalībai procesā par izpildāmā soda noteikšanu. Ja ārvalsts tiesa konstatē, ka Latvijā piespriestā soda izpildīšana šajā valstī nav iespējama, Latvija pārņem apcietināto personu un vispārējā kārtībā lemj par tās turēšanu apcietinājumā vai atbrīvošanu.

(4) Ja ārvalsts likums to pieļauj, Latvijā apcietinātā persona soda noteikšanas procesā var piedalīties, izmantojot tehniskos līdzekļus.

(5) Ja Latvijā tiek atcelts spriedums, uz kura pamata ārvalsts izpilda brīvības atņemšanas sodu, un lieta tiek nodota jaunai izskatīšanai, tiesa ar Tieslietu ministrijas starpniecību nekavējoties informē par to attiecīgo ārvalsti un var iesniegt tai lūgumu par pagaidu apcietinājuma piemērošanu šajā sadaļā paredzētajos gadījumos.

79.nodaļa. Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšana Eiropas Savienības dalībvalstī

823.pants. Nosacījumi attiecībā uz lūguma par Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanu Eiropas Savienības dalībvalstī nosūtīšanu attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Lūguma iesniegšana Eiropas Savienības dalībvalstij par Latvijā piespriesta brīvības atņemšanas soda izpildīšanu attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī ir iespējama, ja pastāv šā likuma 808.panta pirmās daļas nosacījumi un tam piekrit notiesātais un Eiropas Savienības dalībvalsts.

(2) Notiesātā piekrišana nav nepieciešama, ja:

- 1) persona ir Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis un dzīvo šajā Eiropas Savienības dalībvalstī;
- 2) spriedumā kā papildsods noteikta izraidīšana no Latvijas vai ir cits personai saistošs lēmums, kura rezultātā šai personai netiek atļauts palikt Latvijā pēc soda izciešanas;
- 3) notiesātais ir aizbēdzis vai atgriezies Eiropas Savienības dalībvalstī sakarā ar to, ka Latvijā pret viņu uzsākts kriminālprocess vai pieņemts notiesājošs spriedums.

(3) Eiropas Savienības dalībvalsts piekrišana nav nepieciešama, ja:

1) notiesātais ir Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis un dzīvo šajā Eiropas Savienības dalībvalstī;

2) notiesātais ir Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis un spriedumā kā papildsods noteikta izraidīšana no Latvijas vai ir cits personai saistošs lēmums, kura rezultātā šai personai netiek atļauts palikt Latvijā pēc soda izciešanas.

(Sk. *Pārejas noteikumu 35.punktu*)

824.pants. Notiesātā viedoklis

(1) Ja notiesātais izcieš brīvības atņemšanas sodu Latvijā un ir saņemts lūgums izpildīt šo sodu Eiropas Savienības dalībvalstī, bet šim lūgumam nav pievienota notiesātā rakstveidā izteikta vēlēšanās izciest sodu attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī, Tieslietu ministrija šā likuma 818.pantā minētajā kārtībā un termiņā iepazīstina notiesāto ar šo lūgumu, izskaidrojot viņam nodošanas juridiskās sekas. Personas piekrišanu vai atteikšanos noformē rakstveidā, un notiesātais to apliecina ar savu parakstu.

(2) Šā panta pirmajā daļā minēto viedokli sniedz notiesātā pārstāvis, ņemot vērā šā notiesātā vecumu vai fizisko vai psihisko stāvokli.

825.pants. Kārtība, kādā tiek pārbaudīts Latvijā piespriedta soda izpildīšanas lūgums un nosūtīts Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Tieslietu ministrija uzsāk pārbaudi attiecībā uz iespējamību lūgt Eiropas Savienības dalībvalsti, lai tā izpilda Latvijā piespriedtu brīvības atņemšanas sodu, ja ir saņemts tiesas ierosinājums, notiesātā vai viņa pārstāvja lūgums, Eiropas Savienības dalībvalsts informācija, kā arī pēc brīvības atņemšanas iestādes iniciatīvas.

(2) Ja pastāv šā likuma 823.pantā minētie nosacījumi, tiesa, kura kontrolē sprieduma vai lēmuma pilnīgu izpildīšanu, vērsas Tieslietu ministrijā ar rakstveida ierosinājumu lūgt Eiropas Savienības dalībvalsti, lai tā izpilda sodu. Ierosinājumā norāda šā likuma 678. un 808.pantā minēto informāciju. Tieslietu ministrija izskata ierosinājumu šā likuma 809.pantā paredzētajā kārtībā. Ja pastāv nosacījumi lūgt, lai Latvijā piespriedtu sodu izpilda Eiropas Savienības dalībvalstī, Tieslietu ministrija aizpilda īpašas formas apliecinājumu.

(3) Ja ir saņemta brīvības atņemšanas iestādes vai Eiropas Savienības dalībvalsts informācija, notiesātā vai viņa pārstāvja lūgums un Tieslietu ministrija uzskata, ka pastāv šā likuma 823.pantā minētie nosacījumi, tā sagatavo īpašas formas apliecinājumu šā likuma 809.panta trešajā daļā minētajā kārtībā un termiņā.

(4) Ja Tieslietu ministrija uzskata, ka sniegtā informācija nav pietiekama, tā pieprasa papildu informāciju vai dokumentus un nosaka to iesniegšanas laiku. Šā likuma 809.pantā noteikto izlemšanas termiņu skaita no pieprasīto materiālu saņemšanas dienas.

(5) Tieslietu ministrija nodrošina sprieduma un īpašas formas apliecinājuma tulkojumu attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts valsts valodā vai valodā, kuru sprieduma un apliecinājuma saņemšanai šī dalībvalsts norādījusi Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam.

(6) Īpašas formas apliecinājumu Eiropas Savienības dalībvalstij nosūta kopā ar spriedumu un notiesātā viedokli. Par sprieduma un apliecinājuma nosūtīšanu Eiropas Savienības dalībvalstij Tieslietu ministrija paziņo ierosinājuma vai lūguma iesniedzējam. Ja persona izcieš brīvības atņemšanas sodu Latvijā, tai izsniedz īpašas formas dokumentu par notiesātā informēšanu par sprieduma un apliecinājuma nosūtīšanu attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij. Ja persona atrodas Eiropas Savienības dalībvalstī, apliecinājumam pievieno īpašas formas dokumentu par notiesātā informēšanu par sprieduma un apliecinājuma nosūtīšanu šai Eiropas Savienības dalībvalstij.

(7) Pēc tam, kad saņemta informācija no Eiropas Savienības dalībvalsts par tās pieņemto lēmumu saistībā ar šai valstij nosūtīto spriedumu un īpašas formas apliecinājumu, Tieslietu ministrija paziņo par to lūguma iesniedzējam, tiesai, kura kontrolē sprieduma pilnīgu izpildīšanu, notiesātajam, kā arī viņa pārstāvim gadījumos, kad lūgumu ir iesniedzis šis pārstāvis.

826.pants. Nepieciešamās informācijas pieprasījums, lai izlemtu jautājumu par sprieduma un īpašas formas apliecinājuma nosūtīšanu

(1) Ja Tieslietu ministrija uzskata, ka Eiropas Savienības dalībvalstī tiks veicināta notiesātā resocializācija, tā pirms sprieduma un īpašas formas apliecinājuma nosūtīšanas var pieprasīt, lai šī Eiropas Savienības dalībvalsts sniedz

viedokli par to, vai soda izpildīšana veicinās notiesātā resocializāciju šajā valstī, kā arī nepieciešamo papildu informāciju. Eiropas Savienības dalībvalsts viedoklis neaptur apliecinājuma nosūtīšanu šai dalībvalstij.

(2) Gadījumos, kas nav minēti šā likuma 823.panta trešajā daļā, Tieslietu ministrija pieprasa Eiropas Savienības dalībvalstij, lai tā informē par lēmumu piekrist vai nepiekrist sprieduma un īpašas formas apliecinājuma nosūtīšanai.

827.pants. Īpašas formas apliecinājuma atsaukšana

Kamēr soda izpildīšana Eiropas Savienības dalībvalstī nav uzsākta, Tieslietu ministrija, sniedzot pamatojumu, var atsaukt īpašas formas apliecinājumu.

828.pants. Notiesātā apcietināšana Eiropas Savienības dalībvalstī

Tieslietu ministrija šā likuma 822.pantā minētajos gadījumos un kārtībā var lūgt, lai Eiropas Savienības dalībvalsts apcietina notiesāto.

829.pants. Notiesātā nodošana

(1) Ja Eiropas Savienības dalībvalsts ir piekritusi soda izpildīšanai, Tieslietu ministrija uzdod Valsts policijai, vienojoties ar attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti, ne vēlāk kā 30 dienu laikā no dienas, kad šī dalībvalsts pieņēmusi galīgo lēmumu par sprieduma atzīšanu un soda izpildīšanu, nodot personu tai.

(2) Ja pastāv neparedzēti apstākļi, kas kavē vai nepieļauj personas nodošanu, Valsts policija sazinās ar Eiropas Savienības dalībvalsti. Notiesātā nodošana notiek, kad vairs nepastāv neparedzētie apstākļi, bet ne vēlāk kā 10 dienu laikā no dienas, kad panākta jauna vienošanās.

830.pants. Latvijas tiesības soda izpildīšanas laikā Eiropas Savienības dalībvalstī

Latvijas tiesības soda izpildīšanas laikā Eiropas Savienības dalībvalstī nosaka šā likuma 813.pants.

831.pants. Notiesātā nodošanas juridiskās sekas

Līdz ar notiesātā pārvietošanu pāri Latvijas Republikas valsts robežai soda izciešana Latvijā tiek apturēta. Soda izpildīšanu nedrīkst atjaunot, ja Eiropas Savienības dalībvalsts ir paziņojusi, ka soda izciešana pabeigta. Soda izpildīšanu atjauno, ja attiecīgā ārvalsts paziņo, ka persona izbēgusi no brīvības atņemšanas iestādes.

80.nodaļa. Latvijā piemērotas mantas konfiskācijas izpildīšana ārvalstī

832.pants. Nolēmuma par mantas konfiskāciju nosūtīšana izpildīšanai ārvalstī

(1) Ievērojot šā likuma 77.nodaļā minētos nosacījumus un kārtību, Tieslietu ministrija var lūgt, lai tiek izpildīta Latvijā piemērotā mantas konfiskācija, kas ir noteikta kā pamatsods vai papildsods, vai manta ir konfiscējama uz cita likumā paredzēta pamata (turpmāk — nolēmums par mantas konfiskāciju).

(2) Latvijā pieņemto nolēmumu par mantas konfiskāciju vienlaikus var nosūtīt vairākām ārvalstīm, ja īpašumi atrodas dažādās ārvalstīs vai konfiskācija ir saistīta ar darbībām vairākās ārvalstīs. Nosūtot vairākus nolēmumus par mantas konfiskāciju, Tieslietu ministrija informē par to visas ārvalstis, kuras ir iesaistītas nolēmuma izpildīšanā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.01.2015. likumu, kas stājas spēkā 25.02.2015.)

833.pants. Mantas konfiskācijas izpildīšanas sekas

(1) Saņēmusi informāciju no ārvalsts par Latvijas nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanu, Tieslietu ministrija var lūgt, lai šī ārvalsts lemj par mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali.

(2) Ievērojot noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu, cietušo skaitu un kriminālprocesa izmaksas Latvijā,

Tieslietu ministrija var lūgt, lai mantas konfiskācijas rezultātā iegūtos naudas līdzekļus atdod daļēji vai pilnā apmērā.

(3) Saņēmusi informāciju no ārvalsts par mantu, kura tika konfiscēta kā vēsturiska, mākslinieciska vai zinātniska vērtība vai kuras realizācija nebija vēlama, Tieslietu ministrija vienojas ar šo ārvalsti par šādas mantas pārņemšanu.

81.nodaļa. Latvijā pieņemtā nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu, nolēmuma par mantas konfiskāciju un nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšana Eiropas Savienības dalībvalstī

834.pants. Nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu nosūtīšana izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Ja nav iespējams izpildīt Latvijā pieņemto nolēmumu par mantiska rakstura piedziņu, jo notiesātā dzīvesvieta (juridiskajai personai — reģistrētā juridiskā adrese), tam piederošais īpašums vai tā ienākumi ir citā Eiropas Savienības dalībvalstī, tiesa vai prokurors nolēmumu par mantiska rakstura piedziņu kopā ar īpašas formas apliecinājumu nosūta Tieslietu ministrijai.

(2) Tieslietu ministrija nodrošina īpašas formas apliecinājuma tulkojumu, sagatavo informāciju par Krimināllikumā noteikto noilguma termiņa tecējumu un nosūta minētos dokumentus attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij.

(3) Tieslietu ministrija visus materiālus vienlaikus nosūta tikai vienai Eiropas Savienības dalībvalstij.

835.pants. Nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu nosūtīšanas izpildīšanai sekas

Pēc tam, kad Latvijā pieņemtais nolēmums par mantiska rakstura piedziņu nosūtīts izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij un attiecīgā dalībvalsts pieņēmusi lēmumu par tā pieņemšanu izpildīšanai, Latvijas iestādes neveic nekādas ar mantiska rakstura piedziņas izpildīšanu saistītas darbības.

836.pants. Nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu izpildīšanas tiesību atgūšana

Latvija atgūst nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu izpildīšanas tiesības, ja:

- 1) tā atsauc nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu izpildīšanu Eiropas Savienības dalībvalstī;
- 2) dalībvalsts informē par pilnīgu vai daļēju nolēmuma par mantiska rakstura piedziņu neizpildīšanu.

837.pants. Nolēmuma par mantas konfiskāciju nosūtīšana izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Ja nav iespējams izpildīt Latvijā pieņemto nolēmumu par mantas konfiskāciju, jo notiesātā dzīvesvieta (juridiskajai personai — reģistrētā juridiskā adrese), tam piederošais īpašums vai tā ienākumi ir citā Eiropas Savienības dalībvalstī, tiesa nolēmumu par mantas konfiskāciju kopā ar īpašas formas apliecinājumu nosūta Tieslietu ministrijai.

(2) Tieslietu ministrija nodrošina īpašas formas apliecinājuma tulkojumu attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts valsts valodā vai valodā, kuru apliecinājuma saņemšanai šī dalībvalsts norādījusi Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam, kā arī sagatavo informāciju par Krimināllikumā noteikto noilguma termiņa tecējumu un nosūta minētos dokumentus attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij.

(3) Latvijā pieņemto nolēmumu par mantas konfiskāciju vienlaikus var nosūtīt vairākām Eiropas Savienības dalībvalstīm, ja īpašumi atrodas dažādās tās dalībvalstīs vai konfiskācija ir saistīta ar darbībām vairākās dalībvalstīs.

(4) Ja mantai, uz kuru attiecas nolēmums par mantas konfiskāciju, ir vēsturiska, mākslinieciska vai zinātniska vērtība vai kuras realizācija nav vēlama, īpašas formas apliecinājumā izdara attiecīgu norādi.

838.pants. Nolēmuma par mantas konfiskāciju nosūtīšanas sekas

Latvijā pieņemtā nolēmuma par mantas konfiskāciju nosūtīšana vienlaikus vairākām Eiropas Savienības dalībvalstīm neierobežo Latviju šā nolēmuma izpildīšanā.

839.pants. Latvijā pieņemtā nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildīšanas izbeigšana

(1) Ja tiesa atceļ Latvijā pieņemto nolēmumu par mantas konfiskāciju, tā informē Tieslietu ministriju, kas nekavējoties informē attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti par Latvijā pieņemtā tiesas nolēmuma par mantas konfiskāciju atcelšanu.

(2) Tieslietu ministrija nekavējoties informē attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti par Latvijā pieņemtajiem amnestijas un apžēlošanas aktiem.

840.pants. Lūgums attiecībā uz mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali

(1) Saņēmusi informāciju no Eiropas Savienības dalībvalsts par nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildi, Tieslietu ministrija 30 dienu laikā lūdz šo dalībvalsti lemt par mantas konfiskācijas rezultātā iegūto naudas līdzekļu vai mantas sadali.

(2) Saņēmusi Eiropas Savienības dalībvalsts informāciju par nolēmuma par mantas konfiskāciju izpildi, ja mantas konfiskācijas rezultātā iegūtie naudas līdzekļi ir lielāki par 10 000 *euro* (pārreķinot saskaņā ar grāmatvedībā izmantojamo ārvalstu valūtas kursu, kāds bija spēkā informācijas saņemšanas dienā), Tieslietu ministrija lūdz šo dalībvalsti pusi no naudas līdzekļiem pārskaitīt Latvijas valsts budžeta kontā.

(3) Ievērojot noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu, cietušo skaitu un kriminālprocesa izmaksas Latvijā, Tieslietu ministrija var lūgt, lai attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts atdod vairāk nekā pusi no mantas konfiskācijas rezultātā iegūtajiem naudas līdzekļiem.

(4) Saņēmusi informāciju no Eiropas Savienības dalībvalsts par mantu, kura tika konfiscēta kā vēsturiska, mākslinieciska vai zinātniska vērtība vai kuras realizācija nebija vēlama, Tieslietu ministrija vienojas ar šo dalībvalsti par šādas mantas pārņemšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

841.pants. Latvijā pieņemtā nolēmuma par alternatīvo sankciju nosūtīšana izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij, kurā atrodas notiesātā pastāvīgā dzīvesvieta

(1) Ja nav iespējams izpildīt Latvijā pieņemto tiesas nolēmumu par alternatīvo sankciju, jo notiesātais ir atgriezies vai iesniedzis iesniegumu, ka vēlas atgriezties pastāvīgajā dzīvesvietā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, tiesa, kura taisījusi spriedumu pirmajā instancē, nolēmumu kopā ar īpašas formas apliecinājumu nosūta Tieslietu ministrijai.

(2) Jautājumu par nolēmuma par alternatīvo sankciju, kuras izpildīšana jāuzsāk pēc tam, kad izciests ar brīvības atņemšanu saistītais sods, nosūtīšanu Eiropas Savienības dalībvalstij ar brīvības atņemšanu saistīta soda izciešanas laikā pēc brīvības atņemšanas iestādes iesnieguma izskata šā likuma 651.pantā noteiktajā kārtībā. Nolēmumu kopā ar īpašas formas apliecinājumu tiesa nosūta Tieslietu ministrijai.

(3) Jautājumu par nolēmuma par alternatīvo sankciju nosūtīšanu Eiropas Savienības dalībvalstij šīs sankcijas izpildīšanas laikā pēc tās iestādes iesnieguma, kurai uzdots kontrolēt alternatīvās sankcijas izpildīšanu, izskata šā likuma 651.pantā noteiktajā kārtībā. Nolēmumu kopā ar īpašas formas apliecinājumu tiesa nosūta Tieslietu ministrijai.

(4) Šā panta trešajā daļā minētajā gadījumā Latvijā pieņemto nolēmumu par alternatīvo sankciju var nosūtīt izpildīšanai attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij, ja neizciestā soda vai piemērotā probācijas pasākuma atlikušais neizpildītais termiņš pārsniedz sešus mēnešus.

(5) Tieslietu ministrija, saņēmusi no tiesas šā panta pirmajā, otrajā vai trešajā daļā minēto nolēmumu kopā ar īpašas formas apliecinājumu, nodrošina apliecinājuma tulkojumu, sagatavo informāciju par Krimināllikumā noteikto notiesājoša sprieduma izpildīšanas noilgumu un nosūta šos dokumentus attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij. Tieslietu ministrija visus materiālus vienlaikus nosūta tikai vienai Eiropas Savienības dalībvalstij.

842.pants. Latvijā pieņemtā nolēmuma par alternatīvo sankciju nosūtīšana izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij, kas nav notiesātā pastāvīgā dzīvesvieta

(1) Notiesātajam ir tiesības iesniegt iesniegumu par Latvijā pieņemtā nolēmuma par alternatīvo sankciju nosūtīšanu izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij, kas nav šīs personas pastāvīgā dzīvesvieta, ja neizciestā soda vai

piemērotā probācijas pasākuma atlikušais neizpildītais termiņš nav mazāks par sešiem mēnešiem.

(2) Notiesātais šā panta pirmajā daļā noteikto iesniegumu līdz Latvijā pieņemtā nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšanas uzsākšanai iesniedz tiesā, kura taisījusi spriedumu pirmajā instancē, bet nolēmuma izpildes laikā — pirmās instances tiesā, kura kontrolē sprieduma vai lēmuma izpildi. Iesnieguma iesniegšana tiesā neaptur alternatīvās sankcijas izpildi Latvijā.

(3) Pirmās instances tiesas tiesnesis, saņēmis notiesātā iesniegumu, ar Tieslietu ministrijas starpniecību noskaidro attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts noteiktos kritērijus alternatīvās sankcijas izpildīšanai.

(4) Ievērojot šā panta trešās daļas nosacījumus, jautājumu par alternatīvās sankcijas nosūtīšanu izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij izlemj pirmās instances tiesas tiesnesis šā likuma 651.pantā noteiktajā kārtībā. Tiesnesis, ievērojot šā likuma 841.panta pirmajā un ceturtajā daļā noteikto, nolēmumu kopā ar īpašas formas apliecinājumu nosūta Tieslietu ministrijai.

(5) Tieslietu ministrija, saņēmusi no tiesas nolēmumu kopā ar īpašas formas apliecinājumu, nodrošina apliecinājuma tulkojumu, sagatavo informāciju par Krimināllikumā noteikto notiesājoša sprieduma izpildīšanas noilgumu un nosūta šos dokumentus attiecīgajai Eiropas Savienības dalībvalstij šā likuma 841.pantā noteiktajā kārtībā.

843.pants. Latvijā pieņemtā nolēmuma par alternatīvo sankciju nosūtīšanas izpildīšanai sekas

Pēc Latvijā pieņemtā nolēmuma par alternatīvo sankciju nosūtīšanas izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij un attiecīgās dalībvalsts lēmuma par tā pieņemšanu izpildīšanai Latvijas iestādes neveic ar alternatīvās sankcijas izpildīšanu un uzraudzību saistītas darbības.

844.pants. Latvijā pieņemtā nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšanas tiesību atgūšana

(1) Latvija atgūst nolēmuma par alternatīvo sankciju izpildīšanas tiesības, ja:

- 1) tā atsauc nolēmumu un tam pievienoto īpašas formas apliecinājumu par alternatīvās sankcijas izpildīšanu Eiropas Savienības dalībvalstī;
- 2) attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts ir nodevusi atpakaļ Latvijai alternatīvās sankcijas izpildīšanu lēmuma turpmākai pieņemšanai;
- 3) attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts ir nodevusi atpakaļ Latvijai alternatīvās sankcijas izpildīšanu, jo notiesātajam vairs nav pastāvīgas dzīvesvietas šajā Eiropas Savienības dalībvalstī;
- 4) attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts ir nodevusi atpakaļ Latvijai alternatīvās sankcijas izpildīšanu, jo notiesātais izvairās no alternatīvās sankcijas izpildīšanas un neatrodas šajā Eiropas Savienības dalībvalstī.

(2) Ja Latvijā pret notiesāto tiek uzsākts jauns kriminālprocess pēc tam, kad nolēmums par alternatīvo sankciju nosūtīts izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij, tiesa, kura nosūtīja nolēmumu, var lūgt šo Eiropas Savienības dalībvalsti nodot atpakaļ alternatīvās sankcijas uzraudzību.

Astoņpadsmitā sadaļa Palīdzība procesuālo darbību veikšanā

82.nodaļa. Palīdzība ārvalstij procesuālo darbību veikšanā

(Nodaļas numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

845.pants. Pamats palīdzībai ārvalstij procesuālās darbības veikšanā

Procesuālās palīdzības pamats ir:

- 1) ārvalsts lūgums par palīdzības sniegšanu procesuālās darbības veikšanā (turpmāk šajā nodaļā arī — ārvalsts lūgums);

2) Latvijas kompetentās iestādes lēmums par procesuālās darbības veikšanas pieļaujamību.
(*Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.*)

846.pants. Kompetentās iestādes ārvalsts lūguma izskatīšanā

(1) Pirmstiesas procesā ārvalsts lūgumu izskata un izlemj Ģenerālprokuratūra, bet līdz kriminālvajāšanas uzsākšanai — arī Valsts policija.

(2) Pēc lietas nodošanas tiesai ārvalsts lūgumu izskata un izlemj Tieslietu ministrija.

(3) Ja valstis vai to kompetentās iestādes ir vienojušās par tiešo sazināšanos, lūgumus izskata un izlemj attiecīgās iestādes.

(*Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 14.01.2010. likumu; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.*)

847.pants. Ārvalsts lūguma izpildes procesuālā kārtība

(1) Ārvalsts lūgumu par palīdzības sniegšanu procesuālās darbības veikšanā izpilda šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Lūgumu var izpildīt citā kārtībā, ja to lūdz ārvalsts un ja tā nav pretrunā ar Latvijas kriminālprocesa pamatprincipiem.

(3) Pēc ārvalsts lūguma kompetentā iestāde var atļaut ārvalsts pārstāvim piedalīties procesuālās darbības veikšanā vai personiski to veikt lūguma izpildes iestādes pārstāvja klātbūtnē.

(*Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.*)

848.pants. Ārvalsts lūguma izlemšana

(1) Ārvalsts lūgumu par palīdzības sniegšanu procesuālās darbības veikšanā izlemj nekavējoties, bet ne vēlāk kā 10 dienu laikā pēc tā saņemšanas. Ja lūguma izlemšanai nepieciešama papildu informācija, to pieprasa no lūguma iesniedzējas valsts.

(2) Izskatot ārvalsts lūgumu, kompetentā iestāde pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) par lūguma izpildes iespējamību, nosakot lūguma izpildes iestādi, termiņus un citus nosacījumus;
- 2) par atteikšanos izpildīt lūgumu vai tā daļu, motivējot atteikumu.

(3) Pieņemto lēmumu kompetentā iestāde nekavējoties paziņo lūguma iesniedzējai valstij, ja ir atteikta lūguma vai kādas tā daļas izpilde vai ja ārvalsts to lūgusi.

(*Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.*)

849.pants. Ārvalsts lūguma izpilde

(1) Ārvalsts lūgumu izpilda izmeklēšanas iestāde, prokuratūra vai tiesa kompetentās iestādes uzdevumā.

(2) Ārvalsts lūguma izpildes iestāde pēc kompetentās iestādes norādījuma savlaicīgi informē ārvalsti par procesuālās darbības veikšanas vietu un laiku. Lūguma izpildes rezultātā iegūtos materiālus kompetentā iestāde nosūta ārvalstij.

(3) Ja procesuālā darbība nav veikta vai veikta daļēji, ārvalstij paziņo lūguma neizpildes iemeslus.

(4) Ja, izpildot ārvalsts lūgumu, tiek iegūti fakti, kuru tālākai pārbaudei ir nepieciešams veikt citas neatliekamas procesuālās darbības, lūguma izpildītājs šajā likumā noteiktajā kārtībā ir tiesīgs veikt šīs darbības, par to paziņojot lūguma iniciatoram.

(5) Ārvalsts lūguma izpildītājs, konstatējot lūguma izpildes laikā priekšmetus un dokumentus, kuru apgrozība ir aizliegta ar likumu un kuru izņemšana nav atrunāta lūgumā, tos izņem, par to rakstot atsevišķu protokolu.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

850.pants. Ārvalsts lūguma izpildes atteikuma iemesli

Ārvalsts lūguma izpildi var atteikt, ja:

- 1) lūgums saistīts ar politisku nodarījumu, izņemot gadījumu, kad lūgums attiecas uz terorismu vai terorisma finansēšanu;
- 2) lūguma izpilde var kaitēt Latvijas valsts suverenitātei, drošībai, sabiedriskajai kārtībai vai citām būtiskām interesēm;
- 3) nav iesniegta pietiekama informācija un papildu informāciju iegūt nav iespējams.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.01.2010. likumu; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

851.pants. Procesuālās darbības veikšana, izmantojot tehniskos līdzekļus

(1) Pēc ārvalsts lūguma vai pēc lūguma izpildes iestādes priekšlikuma ar ārvalsts piekrišanu procesuālo darbību var veikt, izmantojot tehniskos līdzekļus.

(2) Procesuālo darbību, izmantojot tehniskos līdzekļus, veic lūguma iesniedzējas valsts procesuālajā kārtībā tās kompetenta amatpersona. Ja nepieciešams, šādas procesuālās darbības veikšanā Latvijā vai ārvalstī piedalās tults.

(3) Lūguma izpildes iestādes pārstāvis apliecina iesaistīto personu identitāti un nodrošina procesuālās darbības norisi Latvijā un tās atbilstību Latvijas kriminālprocesa pamatprincipiem.

(4) Ja, procesuālo darbību veicot, tiek pārkāpti Latvijas kriminālprocesa pamatprincipi, lūguma izpildes iestādes pārstāvis nekavējoties veic pasākumus, lai šī darbība turpinātos saskaņā ar minētajiem principiem.

(5) Personai, kura uzaicināta sniegt liecības, ir tiesības nesniegt liecību arī tad, ja tas izriet no lūguma iesniedzējas valsts likumiem.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

852.pants. Piespiedu līdzekļu piemērošana

Latvija var atteikt piespiedu līdzekļa piemērošanu par nodarījumu, kas Latvijā nav krimināli sodāms, ja:

- 1) ar lūguma iesniedzēju valsti tai nav līguma par savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās;
- 2) šāds līgums ir, bet ārvalsts tajā apņēmusies piemērot piespiedu līdzekļus tikai par savā valstī krimināli sodāmiem nodarījumiem.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

853.pants. Speciālo izmeklēšanas darbību veikšana

Speciālo izmeklēšanas darbību pēc ārvalsts lūguma veic tikai tad, ja tā būtu pieļaujama Latvijā notiekošā kriminālprocesā par tādu pašu nodarījumu.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

854.pants. Personas pagaidu nodošana

(1) Pēc ārvalsts lūguma personu, kura Latvijā aizturēta, atrodas apcietinājumā vai izcieš ar brīvības atņemšanu saistītu sodu, uz noteiktu laiku var nodot ārvalstij liecību sniegšanai vai konfrontēšanai ar nosacījumu, ka šī persona nekavējoties pēc procesuālās darbības pabeigšanas, bet ne vēlāk par nodošanas termiņa pēdējo dienu tiks nodota atpakaļ Latvijai.

(2) Nodošanu var atteikt, ja:

- 1) aizturētā, apcietinātā vai notiesātā persona tam nepiekrīt;
- 2) šīs personas klātbūtne ir nepieciešama kriminālprocesā, kas notiek Latvijā;
- 3) personas pārvietošana liedz iespēju kriminālprocesu Latvijā pabeigt saprātīgos termiņos;
- 4) ir citi būtiski iemesli.

(3) Termiņu, ko persona pēc ārvalsts lūguma pavadījusi apcietinājumā ārvalstī, ieskaita drošības līdzekļa un izciestā soda termiņā.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

855.pants. Personas pagaidu pieņemšana

(1) Ja ārvalsts lūdz, lai persona, kura atrodas apcietinājumā vai izcieš ar brīvības atņemšanu saistītu sodu šajā ārvalstī, procesuālās darbības laikā atrastos Latvijā, kompetentā iestāde var atļaut šo personu pieņemt uz procesuālās darbības veikšanas laiku.

(2) Personu, kura Latvijā nogādāta pēc ārvalsts lūguma, tur apcietinājumā uz šā likuma 702.panta pirmās daļas 1.punktā minētā dokumenta pamata. Pēc lūguma izpildes tā nekavējoties nododama atpakaļ ārvalstij, bet ne vēlāk par nodošanas termiņa pēdējo dienu.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

856.pants. Personas pagaidu nodošanas vai pieņemšanas izpilde

Kompetentā iestāde uzdod Valsts policijai saskaņot ar ārvalsti un veikt personas nodošanu vai pieņemšanu uz laiku.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

857.pants. Personas imunitāte

(1) Pret personu, kura Latvijā ieradies ar Latvijas piekrišanu ārvalsts lūguma izpildei, nedrīkst uzsākt vai turpināt kriminālprocesu par nodarījumu, kas izdarīts pirms šīs ierašanās.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktā imunitāte personai izbeidzas pēc 15 dienām no brīža, kad tā varēja atstāt Latvijas teritoriju, kā arī gadījumā, kad persona Latvijas teritoriju atstājusi un tajā brīvprātīgi atgriezies.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

858.pants. Priekšmeta nodošana ārvalstij

Pēc ārvalsts lūguma tai var nodot priekšmetu, kas ir nepieciešams kā lietiskais pierādījums. Ja nepieciešams, Latvijas kompetentā iestāde pieprasa garantijas tam, ka priekšmets tiks atdots.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

859.pants. Ārvalsts procesuālo dokumentu izsniegšanas kārtība

Pēc ārvalsts lūguma kompetentā iestāde organizē ārvalsts procesuālo dokumentu izsniegšanu Latvijā esošai personai. Par to izsniegšanu raksta protokolu atbilstoši šā likuma 326.panta prasībām.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

860.pants. Eiropas Savienības dalībvalsts procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpilde Latvijā

(1) Eiropas Savienības dalībvalsts pieprasīta aresta uzlikšana mantai vai kratīšana Latvijā notiek, pamatojoties uz

Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentās iestādes izdotu procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu, kuram pievienots apliecinājums.

(2) Ģenerālprokuratūra, saņemot izpildei procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu, ja iespējams, nekavējoties, bet ne vēlāk kā 24 stundu laikā no tā saņemšanas:

1) izvērtē procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildes iespējamību. Ja nolēmuma izpilde ir iespējama, nosaka šā nolēmuma izpildes iestādi un veic nepieciešamās darbības tā izpildei;

2) paziņo attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentajai iestādei par procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu pieņemšanu izpildei vai par atteikšanos to pildīt, motivējot atteikumu.

(3) Procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai Latvijā izpilda, ievērojot šā likuma 28.nodaļā noteikto kārtību, bet procesuālo nolēmumu par pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu Latvijā — ievērojot šā likuma 10.nodaļā noteikto kārtību. Aresta uzlikšanai mantai vai kratīšanai nav nepieciešama Latvijas izmeklēšanas tiesneša piekrišana.

(4) Eiropas Savienības dalībvalsts norādītos procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildes nosacījumus ievēro tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar šā likuma pamatprincipiem.

(5) Ja, izpildot procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu, ir nepieciešams veikt šajā nolēmumā papildus norādītās procesuālās darbības, tās veic šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(6) Ja procesuālais nolēmums par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izdots par šā likuma 2.pielikumā minētu nodarījumu un ja par tā izdarīšanu nolēmuma izdevējvalstī ir paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālā robeža nav mazāka par trim gadiem, pārbaudi par to, vai šis nodarījums ir noziedzīgs arī pēc Latvijas likuma, neveic.

(22.11.2007. likuma redakcijā; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

861.pants. Eiropas Savienības dalībvalsts procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildes atteikuma iemesli

(1) Procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu atsaka izpildīt, ja:

1) apliecinājums nav atsūtīts, ir nepilnīgs vai nav saistīts ar procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu, kuram tas pievienots;

2) pastāv šā likuma 8.nodaļā paredzētā kriminālprocesuālā imunitāte;

3) izpildot procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu, tiks pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības (*ne bis in idem*) princips;

4) nodarījums, uz kuru attiecas procesuālais nolēmums par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu, nav ietverts šā likuma 2.pielikumā un nav noziedzīgs pēc Latvijas likuma, izņemot gadījumus, kad procesuālais nolēmums par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu attiecas uz izvairīšanos no tādu nodokļu un nodevu samaksas, kādi Latvijas normatīvajos aktos nav paredzēti vai arī ir paredzēti, bet to regulējums, kas noteikts Latvijas normatīvajos aktos, atšķiras no nolēmuma izdevējvalsts normatīvajos aktos noteiktā regulējuma.

(2) Ģenerālprokuratūra šā panta pirmās daļas 1.punktā minētajā gadījumā var:

1) noteikt termiņu apliecinājuma iesniegšanai vai precizēšanai;

2) izņēmuma gadījumos pieņemt izskatīšanai līdzvērtīgu dokumentu, ja tas satur informāciju, kurai jābūt norādītai apliecinājumā;

3) atbrīvojot nolēmuma izdevējvalsts kompetento iestādi no pienākuma iesniegt vai precizēt apliecinājumu, ja

uzskata, ka sniegtā informācija ir pietiekama.

(3) Ģenerālprokuratūra nekavējoties paziņo nolēmuma izdevējvalsts kompetentajai iestādei, ka procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu nav iespējams izpildīt, ja dokumenti, priekšmeti vai manta nav atrodamī apliecinājumā norādītajā vietā vai to atrašanās vieta nav pietiekami precīzi norādīta un to nav iespējams noskaidrot arī pēc rakstveida sazināšanās ar nolēmuma izdevējvalsts kompetento iestādi.

(22.11.2007. likuma redakcijā; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

862.pants. Eiropas Savienības dalībvalsts procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildes atlikšanas iemesli

(1) Procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildi var atlikt, ja:

1) tā izpilde var kaitēt Latvijā uzsāktam kriminālprocesam;

2) nolēmumā norādītajai mantai uzlikts arests vai norādītie priekšmeti vai dokumenti izņemti citā kriminālprocesā, kurā pieņemts procesuālais nolēmums par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu, — līdz brīdim, kad lēmums tiek atcelts vai spēkā stājas galīgais nolēmums kriminālprocesā;

3) mantai, kas norādīta nolēmumā par aresta uzlikšanu mantai, ir uzlikts apgrūtinājums citā procesuālā kārtībā, — līdz apgrūtinājuma atcelšanai vai līdz brīdim, kad spēkā stājas galīgais nolēmums.

(2) Par procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildes atlikšanu un tās iemesliem nekavējoties paziņo nolēmuma izdevējvalsts kompetentajai iestādei, ja iespējams, norādot laiku, līdz kuram izpilde atlikta.

(3) Procesuālo nolēmumu par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpilda nekavējoties pēc tā izpildes atlikšanas iemeslu novēršanas, par to nekavējoties paziņojot nolēmuma izdevējvalsts kompetentajai iestādei.

(4) Ģenerālprokuratūra informē nolēmuma izdevējvalsts kompetento iestādi par jebkādiem apgrūtinājumiem vai aprobežojumiem, kas attiecas uz mantu, kura norādīta nolēmumā par aresta uzlikšanu mantai.

(22.11.2007. likuma redakcijā; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

863.pants. Izņemto dokumentu, priekšmetu un arestētās mantas glabāšana Latvijā

(1) Izņemtos dokumentus, priekšmetus vai arestēto mantu glabā tik ilgi, līdz saņemts no nolēmuma izdevējvalsts tiesiskās palīdzības lūgums par dokumentu un priekšmetu nodošanu vai mantas konfiskāciju.

(2) Izņemto dokumentu, priekšmetu un arestētās mantas glabāšanai var noteikt ierobežotu termiņu, ņemot vērā rakstveidā paustu izdevējvalsts viedokli.

(3) Ja nolēmuma izdevējvalsts kompetentā iestāde paziņo par procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu atcelšanu, izņemtos dokumentus, priekšmetus vai arestēto mantu atdod īpašniekam, likumīgajam valdītājam, lietotājam vai turētājam, bet mantai uzlikto arestu atceļ.

(22.11.2007. likuma redakcijā; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

864.pants. Turpmākā rīcība ar izņemtajiem dokumentiem, priekšmetiem un arestēto mantu Latvijā

(1) Ja procesuālajam nolēmumam par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu nav pievienots krimināltiesiskās sadarbības lūgums, bet apliecinājumā ir norādīts tā atsūtīšanas termiņš, līdz kuram ir jāglabā dokumenti un priekšmeti vai konfiscējamā manta, Ģenerālprokuratūra var lūgt attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento iestādi šo termiņu grozīt, kā arī informēt, pēc cik ilga laika dokumenta, priekšmeta vai mantas glabāšana Latvijā tiks pārtraukta.

(2) Procesuālajam nolēmumam par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu pievienoto krimināltiesiskās sadarbības lūgumu par dokumentu un priekšmetu nodošanu izpilda šā likuma 82.nodaļā

noteiktajā kārtībā, bet krimināltiesiskās sadarbības lūgumu par mantas konfiskāciju — šā likuma 74. vai 75.nodaļā noteiktajā kārtībā.

(3) Ja krimināltiesiskās sadarbības lūgums par dokumentu un priekšmetu nodošanu attiecas uz šā likuma 2.pielikumā minētu nodarījumu un ja par tā izdarīšanu krimināltiesiskās sadarbības lūguma nosūtītājvalstī ir paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālā robeža nav mazāka par trim gadiem, pārbaudi par to, vai šis nodarījums ir noziedzīgs arī pēc Latvijas likuma, neveic.

(22.11.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

865.pants. Sūdzību iesniegšana par Eiropas Savienības dalībvalsts procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildi

(1) Rīcība, kas saistīta ar procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildi, pārsūdzama šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Sūdzības iesniegšana neaptur procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildi.

(3) Sūdzība par procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu pieņemšanas iemesliem iesniedzama vienīgi nolēmuma izdevējvalsts tiesā.

(4) Ja tiek saņemta sūdzība par rīcību, kas saistīta ar procesuālā nolēmuma par mantas nodrošināšanu konfiskācijai vai pierādījumu iegūšanas nodrošināšanu izpildi, Ģenerālprokuratūra par sūdzības iesniegšanu un tās pamatojumu, kā arī par sūdzības izskatīšanas rezultātu informē nolēmuma izdevējvalsts kompetento iestādi.

(22.11.2007. likuma redakcijā; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

866.pants. Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanas pamats

Eiropas Savienības dalībvalsts lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanas pamats ir:

1) Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentās iestādes pieņemtais lēmums, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, vai apliecināta tā kopija un īpašas formas apliecinājums;

2) Ģenerālprokuratūras lēmums atzīt un izpildīt Latvijā Eiropas Savienības dalībvalsts lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

867.pants. Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanas nosacījumi

(1) Lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpilda, ja personai Latvijā ir pastāvīgā dzīvesvieta un šī persona ir piekritusi atgriezties Latvijā un ja īpašas formas apliecinājumā norādīts kāds no šādiem aizliegumiem vai pienākumiem:

1) pienākums informēt Latvijas kompetento iestādi par dzīvesvietas maiņu;

2) aizliegums apmeklēt noteiktus apvidus, vietas vai teritorijas Eiropas Savienības dalībvalstī, kurā pieņemts lēmums, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, vai Latvijā;

3) pienākums konkrētā laikā uzturēties noteiktā vietā;

4) aizliegums izbraukt no Latvijas;

5) pienākums noteiktā laikā pieteikties norādītajā iestādē;

6) aizliegums kontaktēties ar noteiktām personām saistībā ar iespējamo nodarījumu;

7) aizliegums veikt noteiktas darbības, kas saistītas ar iespējamo nodarījumu un kas var attiekties uz darbu noteiktā profesijā vai nodarbinātības jomā;

8) aizliegums vadīt transportlīdzekli.

(2) Lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, var izpildīt arī tad, ja persona Latvijā pastāvīgi nedzīvo, bet ir izteikusi lūgumu tai piemēroto ar brīvības atņemšanu nesaistītu drošības līdzekli izpildīt Latvijā un ja pastāv viens no šādiem nosacījumiem:

1) personai Latvijā pastāv darba tiesiskās attiecības;

2) personai Latvijā pastāv ģimenes attiecības;

3) persona Latvijā iegūst izglītību.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

868.pants. Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanas atteikuma iemesli

Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanu var atteikt, ja:

1) īpašas formas apliecinājums ir nepilnīgs vai neatbilst lēmumam, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, un noteiktā termiņā tas nav precizēts;

2) nodarījums, uz kuru attiecas lēmums, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, nav ietverts šā likuma 2.pielikumā un nav noziedzīgs pēc Latvijas likuma, izņemot gadījumus, kad šāds lēmums attiecas uz izvairīšanos no tādu nodokļu un nodevu samaksas vai muitas un valūtas noteikumu ievērošanas, kādi Latvijas normatīvajos aktos nav paredzēti vai arī ir paredzēti, bet to regulējums, kas noteikts Latvijas normatīvajos aktos, atšķiras no lēmumu pieņemumu Eiropas Savienības dalībvalsts normatīvajos aktos noteiktā regulējuma;

3) īpašas formas apliecinājumā ir norādīts aizliegums vai pienākums, kas nav iekļauts šā likuma 867.panta pirmajā daļā;

4) nepastāv šā likuma 867.pantā noteiktie ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa izpildīšanas nosacījumi;

5) izpildot lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, tiktu pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības (*ne bis in idem*) princips;

6) pastāv šā likuma 8.nodaļā paredzētā kriminālprocesuālā imunitāte;

7) ir iestājies kriminālatbildības noilgums un lēmums, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, attiecas uz nodarījumu, kas ir Latvijas jurisdikcijā;

8) persona nav sasniegusi vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība;

9) drošības līdzekļa pārkāpšanas gadījumā Latvija atbilstoši šā likuma 66.nodaļā noteiktajam nevarētu izdot personu Eiropas Savienības dalībvalstij.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

869.pants. Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, atzīšanas atlikšana

(1) Ja īpašas formas apliecinājums ir nepilnīgs vai neatbilst lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, saturam, Ģenerālprokuratūra var atlikt tā atzīšanu, informējot attiecīgo Eiropas

Savienības dalībvalsti par nepieciešamību noteiktā termiņā to precizēt.

(2) Ja pastāv šā likuma 868.panta pirmās daļas 1., 3., 4. vai 5.punktā noteiktie atteikuma iemesli, Ģenerālprokuratūra var atlikt Eiropas Savienības dalībvalsts lēmuma atzīšanu, informējot attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti par nepieciešamību noteiktā laikā sniegt papildu informāciju.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Panta stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

870.pants. Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, atzīšana un drošības līdzekļa noteikšana

(1) Ģenerālprokuratūra, saņēmusi lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, un īpašas formas apliecinājumu, 20 darba dienu laikā izskata šos dokumentus un pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) par piekrišanu atzīt un izpildīt lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu;
- 2) par atteikšanos atzīt un izpildīt lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu.

(2) Ja persona Eiropas Savienības dalībvalstī ir pārsūdzējusi lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, tad šā panta pirmajā daļā minētais lēmums jāpieņem 40 darba dienu laikā no dienas, kad saņemts lēmums, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, un īpašas formas apliecinājums.

(3) Ja pastāv šā likuma 869.pantā noteiktie atlikšanas iemesli, Ģenerālprokuratūra šā panta pirmajā daļā minēto lēmumu pieņem 20 darba dienu laikā no dienas, kad saņemta papildu informācija no Eiropas Savienības dalībvalsts vai beidzies Ģenerālprokuratūras noteiktais termiņš informācijas sniegšanai vai precizēšanai.

(4) Ja Ģenerālprokuratūra nevar ievērot šā panta pirmajā un otrajā daļā noteikto termiņu, tā informē attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti, norādot kavēšanās iemeslus un laiku, kāds nepieciešams, lai pieņemtu lēmumu par Eiropas Savienības dalībvalsts lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, atzīšanu un izpildīšanu Latvijā.

(5) Pieņemot šā panta pirmās daļas 1.punktā noteikto lēmumu, Ģenerālprokuratūra nosaka Latvijā izpildāmo ar brīvības atņemšanu nesaistītu drošības līdzekli un šā drošības līdzekļa ietvaros paredzēto konkrēto aizliegumu vai pienākumu.

(6) Latvijā noteiktais ar brīvības atņemšanu nesaistītais drošības līdzeklis nedrīkst pasliktināt tās personas stāvokli, kurai Eiropas Savienības dalībvalstī piemērots ar brīvības atņemšanu nesaistīts drošības līdzeklis, un tam pēc iespējas jāatbilst attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī piemērotajam ar brīvības atņemšanu nesaistītajam drošības līdzeklim.

(7) Ģenerālprokuratūras lēmums nav pārsūdzams.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Panta stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

871.pants. Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšana

(1) Lēmumu par piekrišanu atzīt un izpildīt lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, Ģenerālprokuratūra nosūta Eiropas Savienības dalībvalstij, vienlaikus lūdzot informēt to par konkrēto datumu, kad personai jāpiesakās Latvijas Valsts policijā. Pēc informācijas saņemšanas Ģenerālprokuratūra lēmumu un attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts informāciju nosūta policijas iestādei pēc personas dzīvesvietas.

(2) Drošības līdzekļa izpildīšanu Latvijā uzsāk ar brīdi, kad personai bija jāpiesakās policijas iestādē pēc savas dzīvesvietas.

(3) Lēmumā, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, norādīto drošības līdzekli izpilda šajā likumā noteiktajā kārtībā, bet uz to neattiecas šā likuma 389.pantā noteiktie personas tiesību

ierobežošanas termiņi.

(4) Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšana neierobežo tiesības saukt attiecīgo personu pie kriminālbildības, tiesāt vai izpildīt tai sodu par noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts Latvijas teritorijā.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktū)

872.pants. Sūdzību iesniegšana par lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu

Sūdzība par lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, pieņemšanas iemesliem iesniedzama vienīgi šo lēmumu pieņēmušās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentajai iestādei.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktū)

873.pants. Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanas izbeigšana

(1) Lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanu izbeidz, ja:

1) Latvijā personai nav pastāvīgās dzīvesvietas;

2) Eiropas Savienības dalībvalsts atsaukusi lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, un īpašas formas apliecinājumu;

3) Eiropas Savienības dalībvalsts pieņēmusi lēmumu par drošības līdzekļa grozīšanu un Latvija atsaka izpildīt grozīto drošības līdzekli saskaņā ar šā likuma 868.panta 3.punktū;

4) beidzies īpašas formas apliecinājumā norādītais maksimālais drošības līdzekļa piemērošanas termiņš;

5) Latvija pieņēmusi lēmumu izbeigt lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanu, jo Ģenerālprokuratūra vairākkārt informējusi Eiropas Savienības dalībvalsti par drošības līdzekļa pārkāpumiem vai sniegusi informāciju, kas varētu būt par iemeslu drošības līdzekļa grozīšanai, bet attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts Ģenerālprokuratūras noteiktajā termiņā nav pieņēmusi šādu lēmumu.

(2) Pēc Eiropas Savienības dalībvalsts lūguma Ģenerālprokuratūra pieņem lēmumu pagarināt drošības līdzekļa izpildīšanas termiņu.

(3) Ja Eiropas Savienības dalībvalsts ir pieņēmusi lēmumu grozīt drošības līdzekli un piemērot tādu drošības līdzekli, kas saistīts ar brīvības atņemšanu, Latvija izbeidz lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanu. Personas izdošana Eiropas Savienības dalībvalstij tiek veikta saskaņā ar šā likuma 66.nodaļu.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktū)

874.pants. Latvijai saistošie Eiropas Savienības dalībvalsts pieņemtie lēmumi attiecībā uz lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu

(1) Eiropas Savienības dalībvalsts lēmumi, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa grozīšanu vai atcelšanu, ir saistoši Latvijai.

(2) Ja Eiropas Savienības dalībvalsts pieņem lēmumu grozīt lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, Ģenerālprokuratūra atzīst šo lēmumu un nosaka drošības līdzekli atbilstoši šā likuma 870.pantam. Ja pieņemtais lēmums netiek atzīts un aizliegums vai pienākums neatbilst šā likuma 867.panta pirmajai daļai, Ģenerālprokuratūra atsaka piemērot grozīto drošības līdzekli.

(3) Ģenerālprokuratūra, lemjot jautājumu par lēmuma, kas groza drošības līdzekli, atzīšanu, izvērtē tikai šā likuma 868.panta 3.punktā noteikto atteikuma iemeslu.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

875.pants. Paziņojumi Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Valsts policija, izpildot piemēroto drošības līdzekli, informē Ģenerālprokuratūru par:

- 1) personas dzīvesvietas maiņu;
- 2) drošības līdzekļa pārkāpumiem, kā arī citiem faktiem, kuri varētu būt par iemeslu turpmāka lēmuma par drošības līdzekļa grozīšanu pieņemšanai;
- 3) nespēju izpildīt ar brīvības atņemšanu nesaistītu drošības līdzekli, jo persona nav sasniedzama;
- 4) apdraudējumu, ko persona var nodarīt cietušajam un sabiedrībai.

(2) Ģenerālprokuratūra informē Eiropas Savienības dalībvalsti:

- 1) par lēmumu atteikt atzīt un izpildīt lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu;
- 2) par šā panta pirmajā daļā norādītajiem apstākļiem, kā arī faktiem, kas varētu būt par iemeslu drošības līdzekļa grozīšanai, nosakot termiņu, kura laikā Eiropas Savienības dalībvalstij jāpieņem lēmums. Ģenerālprokuratūra sagatavo ziņojumu par noteikto aizliegumu vai pienākumu pārkāpumiem, kā arī par citiem faktiem, kas var būt par pamatu turpmāka lēmuma pieņemšanai, aizpildot attiecīgo krimināltiesiskajā sadarbībā ar Eiropas Savienības dalībvalstīm paredzēto īpašo dokumentu.

(3) Par Ģenerālprokuratūras pieņemto lēmumu izbeigt drošības līdzekļa izpildīšanu, jo iestājušies šā likuma 873.panta pirmās daļas 5.punkta nosacījumi, Ģenerālprokuratūra informē Eiropas Savienības dalībvalsti un policijas iestādi pēc personas dzīvesvietas, un ar šo brīdi drošības līdzekļa izpildīšanu pārņem attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

83.nodaļa. Lūgums ārvalstij par procesuālās darbības veikšanu

(Nodaļas numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

876.pants. Lūguma iesniegšanas kārtība

(1) Ja kriminālprocesā nepieciešams veikt procesuālo darbību ārvalstī, procesa virzītājs vēršas kompetentajā iestādē ar rakstveida ierosinājumu lūgt ārvalsti veikt procesuālo darbību. Ierosinājumam pievieno šā likuma 877.panta pirmajā daļā paredzēto lūgumu un citus dokumentus.

(2) Ierosinājumu izskata 10 dienu laikā un par rezultātiem informē iesniedzēju.

(3) Ja ierosinājumu atzīst par pamatotu, kompetentā iestāde lūgumu nosūta ārvalstij.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009., 24.05.2012. (grozīta panta numerācija) un 20.12.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

877.pants. Lūgums par procesuālās darbības veikšanu ārvalstī

(1) Lūgumu par procesuālās darbības veikšanu ārvalstī raksta atbilstoši šā likuma 678.pantam un tam pievieno dokumentus, kas būtu nepieciešami, ja procesuālā darbība tiktu veikta Latvijā saskaņā ar šo likumu.

(2) Ārvalstij var lūgt:

- 1) atļaut Latvijas amatpersonai piedalīties procesuālās darbības veikšanā;

2) paziņot procesuālās darbības veikšanas vietu un laiku;

3) veikt procesuālo darbību, izmantojot tehniskos līdzekļus.

(3) Ja ārvalsts pieprasa papildu informāciju, to sniedz kompetentā iestāde, nepieciešamības gadījumā konsultējoties ar lūguma iesniedzēju.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.01.2010. likumu; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

878.pants. Lūgums par personas pagaidu nodošanu

(1) Kompetentā iestāde pēc procesa virzītāja rakstveida ierosinājuma var lūgt, lai personu, kura ārvalstī aizturēta, atrodas apcietinājumā vai izcieš ar brīvības atņemšanu saistītu sodu, uz noteiktu laiku nodod procesuālo darbību veikšanai.

(2) Kompetentā iestāde pēc procesa virzītāja ierosinājuma var lūgt ārvalsti, lai tā pieņem uz laiku personu, kura atrodas apcietinājumā vai izcieš ar brīvības atņemšanu saistītu sodu Latvijā, ja tās klātbūtne nepieciešama procesuālās darbības izpildei ārvalstī.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

879.pants. Uz Latviju uzaicinātas personas imunitāte

(1) Pret personu, kas Latvijā ieradies pēc Latvijas iestādes uzaicinājuma procesuālo darbību veikšanai, nedrīkst uzsākt vai turpināt kriminālprocesu par noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts pirms šīs ierašanās.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktā imunitāte personai izbeidzas pēc 15 dienām no brīža, kad tā varēja atstāt Latviju, kā arī gadījumā, ja persona ir atstājusi Latviju un pēc tam brīvprātīgi atgriezies.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

880.pants. Lēmuma par aresta uzlikšanu mantai vai lēmuma par kratīšanu pieņemšana un nosūtīšana Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Aresta uzlikšana mantai citā Eiropas Savienības dalībvalstī notiek, pamatojoties uz pirmstiesas procesā procesa virzītāja pieņemtu un izmeklēšanas tiesneša apstiprinātu lēmumu par aresta uzlikšanu mantai. Kratīšana citā Eiropas Savienības dalībvalstī tiek izdarīta, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša pieņemtu lēmumu par kratīšanu.

(2) Lēmumā par kratīšanu norāda šā likuma 180.panta otrajā daļā minēto informāciju, bet lēmumā par aresta uzlikšanu mantai — 361.panta piektajā daļā minēto informāciju.

(3) Izmeklēšanas tiesnesis, apstiprinot procesa virzītāja pieņemto lēmumu par aresta uzlikšanu mantai vai pieņemot lēmumu par kratīšanu, nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju darba dienu laikā aizpilda īpašas formas apliecinājumu, par to informējot procesa virzītāju. Procesā virzītājs nodrošina apliecinājuma tulkojumu attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts valodā vai valodā, kuru apliecinājuma saņemšanai attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts norādījusi Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam.

(4) Iztiesāšanas stadijā lēmumu par aresta uzlikšanu mantai vai lēmumu par kratīšanu pieņem, apliecinājumu aizpilda un tā tulkojumu nodrošina tiesa, kuras lietvedībā krimināllieta atrodas.

(5) Lēmumu par aresta uzlikšanu mantai vai lēmumu par kratīšanu, apliecinājumu un tā tulkojumu procesa virzītājs iesniedz Ģenerālprokuratūrai, kas tos nekavējoties, bet ne vēlāk kā triju darba dienu laikā nosūta attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentajai iestādei.

(22.11.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

881.pants. Dokumentu un priekšmetu nodošanas un mantas konfiskācijas pieprasīšana

(1) Lai pieprasītu nodot izņemtos dokumentus un priekšmetus vai konfiscēt arestēto mantu, lēmumam par kratīšanu vai lēmumam par aresta uzlikšanu mantai pievieno arī atbilstošu krimināltiesiskās sadarbības lūgumu.

(2) Saņemot no procesa virzītāja vai tiesas šā panta pirmajā daļā minēto krimināltiesiskās sadarbības lūgumu, Ģenerālprokuratūra, vai — ja lūgums attiecas uz mantas konfiskāciju — Tieslietu ministrija to nosūta kopā ar šā likuma 880.panta pirmajā daļā minēto lēmumu un apliecinājumu.

(3) Ja šā panta pirmajā daļā minēto krimināltiesiskās sadarbības lūgumu nav iespējams nosūtīt izpildei vienlaikus ar lēmumu par aresta uzlikšanu mantai vai lēmumu par kratīšanu, apliecinājumā norāda krimināltiesiskās sadarbības lūguma atsūtīšanas termiņu, līdz kuram ir jāglabā dokumenti, priekšmeti vai arestētā manta.

(22.11.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdaṛti ar 24.05.2012. likumu; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

882.pants. Sekas sūdzības iesniegšanai par Latvijā pieņemta lēmuma par aresta uzlikšanu mantai vai lēmuma par kratīšanu izpildi

(1) Ja no izpildvalsts kompetentās iestādes saņemta informācija, ka par Latvijā pieņemta lēmuma par aresta uzlikšanu mantai vai lēmuma par kratīšanu izpildi saņemta sūdzība, Ģenerālprokuratūra var nosūtīt izpildvalsts kompetentajai iestādei argumentus, kas nepieciešami sūdzības izskatīšanā.

(2) Lēmuma par aresta uzlikšanu mantai vai lēmuma par kratīšanu pārsūdzēšana Latvijā neaptur tā izpildi izpildvalstī.

(22.11.2007. likuma redakcijā; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

883.pants. Nosacījumi Latvijā pieņemtā lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, nosūtīšanai izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Latvijā pieņemto lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, var izpildīt Eiropas Savienības dalībvalstī, ja personai tajā ir pastāvīgā dzīvesvieta un attiecīgā persona ir piekritusi atgriezties šajā Eiropas Savienības dalībvalstī.

(2) Pēc personas lūguma Latvijā pieņemtu lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, var nosūtīt izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij arī tad, ja persona attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī pastāvīgi nedzīvo, bet ir norādījusi šajā Eiropas Savienības dalībvalstī dzīvesvietu, kurā tā būs sasniedzama, un attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts ir deklarējusi šādu nosacījumu.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Panta stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

884.pants. Latvijā pieņemtā lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, nosūtīšana izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij

(1) Ja konstatēti šā likuma 883.pantā minētie nosacījumi, procesa virzītājs var vērsties Ģenerālprokuratūrā ar rakstveida ierosinājumu lūgt Eiropas Savienības dalībvalsti, lai tā izpilda lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu.

(2) Ierosinājumā norāda šā likuma 678.pantā minēto informāciju un tam pievieno:

- 1) lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, apliecinātu kopiju;
- 2) lēmuma par personas atzīšanu par aizdomās turētu vai saukšanu pie kriminālatbildības apliecinātu kopiju;
- 3) tā likuma panta tekstu, pēc kura persona tiek turēta aizdomās vai saukta pie kriminālatbildības, kā arī to likuma pantu tekstus, kuri regulē noilgumu un noziedzīgu nodarījumu klasifikāciju;
- 4) personas rakstveida piekrišanu izpildīt drošības līdzekli Eiropas Savienības dalībvalstī vai šīs personas rakstveida lūgumu atļaut tai atgriezties attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī;
- 5) citu informāciju, kas nepieciešama īpašas formas apliecinājuma aizpildīšanai.

(3) Ierosinājumu izskata 10 dienu laikā pēc tā saņemšanas Ģenerālprokuratūrā un par rezultātiem informē procesa virzītāju.

(4) Ja ir pamats lūgt izpildīt lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, Ģenerālprokuratūra aizpilda īpašas formas apliecinājumu un kopā ar lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, nosūta Eiropas Savienības dalībvalstij. Ģenerālprokuratūra nodrošina īpašas formas apliecinājuma un lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, tulkojumu attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts deklarācijā norādītajā valodā. Īpašas formas apliecinājumu kopā ar lēmumu vienlaikus nosūta tikai vienai Eiropas Savienības dalībvalstij.

(5) Ja lēmums, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, ir pārsūdzēts, procesa virzītājs ar Ģenerālprokuratūras starpniecību par to informē Eiropas Savienības dalībvalsti.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

885.pants. Latvijā pieņemtā lēmuma, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, izpildīšanas tiesību atgūšana

(1) Lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, Latvija izpilda līdz brīdim, kad Eiropas Savienības dalībvalsts informē, ka atzīst šo lēmumu. Ģenerālprokuratūra attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts paziņojumu nosūta procesa virzītājam, kas ar to iepazīstina personu, kurai piemērots ar brīvības atņemšanu nesaistītais drošības līdzeklis, un izskaidro tai pienākumu ierasties šajā Eiropas Savienības dalībvalstī drošības līdzekļa izpildīšanai.

(2) Ģenerālprokuratūra pēc procesa virzītāja lūguma var atsaukt īpašas formas apliecinājumu un lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, ja attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī noteiktais drošības līdzeklis neatbilst Latvijā piemērotajam drošības līdzeklim vai ir noteikts nepietiekams drošības līdzekļa izpildīšanas maksimālais termiņš.

(3) Latvija atgūst ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa izpildīšanas tiesības, ja:

1) Ģenerālprokuratūra pēc procesa virzītāja lūguma atsauc īpašas formas apliecinājumu un lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa izpildīšanu attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī;

2) Eiropas Savienības dalībvalsts ir nodevusi atpakaļ Latvijai ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa izpildīšanu, jo personai vairs nav pastāvīgās dzīvesvietas attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī vai šī persona šajā valstī nav sasniedzama;

3) Latvija pieņem lēmumu par drošības līdzekļa grozīšanu un Eiropas Savienības dalībvalsts atsakās pārraudzīt grozīto drošības līdzekli;

4) beidzies Eiropas Savienības dalībvalstī noteiktais maksimālais drošības līdzekļa piemērošanas termiņš;

5) Eiropas Savienības dalībvalsts pieņēmusi lēmumu izbeigt drošības līdzekļa izpildīšanu.

(4) Ja tuvojas beigām šā panta trešās daļas 4.punktā norādītais Eiropas Savienības dalībvalstī noteiktais maksimālais drošības līdzekļa piemērošanas termiņš, pēc procesa virzītāja lūguma Ģenerālprokuratūra var lūgt šīs dalībvalsts kompetento iestādi pagarināt drošības līdzekļa piemērošanu, norādot pagarinājuma termiņu.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

886.pants. Tiesības grozīt un atcelt lēmumus

Laika periodā, kad Eiropas Savienības dalībvalsts izpilda Latvijā piemēroto ar brīvības atņemšanu nesaistītu drošības līdzekli, procesa virzītājam ir tiesības grozīt vai atcelt lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Pants stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

887.pants. Latvijas rīcība ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa izpildīšanas laikā Eiropas Savienības dalībvalstī

(1) Ģenerālprokuratūra, saņēmusi no Eiropas Savienības dalībvalsts lūgumu sniegt informāciju par nepieciešamību

turpināt piemērotā ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa izpildīšanu, nosūta to procesa virzītājam.

(2) Procesā virzītājs izvērtē saņemto lūgumu un:

1) ja drošības līdzekļa piemērošanas laikā tā piemērošanas pamats nav zudis vai mainījies, par to ar Ģenerālprokuratūras starpniecību nekavējoties informē Eiropas Savienības dalībvalsti, norādot nepieciešamo drošības līdzekļa piemērošanas termiņu;

2) ja drošības līdzekļa piemērošanas laikā tā piemērošanas pamats ir zudis vai mainījies, pieņem lēmumu par drošības līdzekļa grozīšanu vai atcelšanu, par ko ar Ģenerālprokuratūras starpniecību nekavējoties informē Eiropas Savienības dalībvalsti, nosūtot tai lēmuma kopiju un atsaucot īpašas formas apliecinājumu.

(3) Procesā virzītājs ar Ģenerālprokuratūras starpniecību nekavējoties informē Eiropas Savienības dalībvalsti par visiem pieņemtajiem lēmumiem, kas groza vai citādi skar pieņemto lēmumu par drošības līdzekļa piemērošanu, kā arī par to, ka persona ir pārsūdzējusi pieņemto lēmumu, un sniedz nepieciešamo informāciju, lai izvairītos no drošības līdzekļa izpildīšanas pārtraukšanas.

(4) Ja persona ir pārsūdzējusi lēmumu, kas nosaka ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa piemērošanu, un procesā virzītājs pieņēmis lēmumu grozīt drošības līdzekli un noteikt citu ar brīvības atņemšanu nesaistītu drošības līdzekli, lēmuma nosūtīšana izpildīšanai Eiropas Savienības dalībvalstij tiek veikta saskaņā ar šā likuma 884.pantū. Šādā gadījumā lēmums par drošības līdzekļa grozīšanu stājas spēkā ar brīdi, kad Eiropas Savienības dalībvalsts informē, ka atzīst šo lēmumu.

(5) Ja nepieciešams, procesā virzītājs ar Ģenerālprokuratūras starpniecību konsultējas ar Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento iestādi un, pieņemot lēmumu par drošības līdzekļa grozīšanu vai atcelšanu, ņem vērā attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts sniegto informāciju par apdraudējumu, ko persona var nodarīt cietušajam un sabiedrībai.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012. Panta stājas spēkā 01.12.2012. Sk. Pārejas noteikumu 39.punktu)

Deviņpadsmitā sadaļa **Atsevišķi starptautiskās sadarbības jautājumi**

84.nodaļa. Apvienotās izmeklēšanas grupas

(Nodaļas numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

888.pants. Apvienotā izmeklēšanas grupa un tās veidošanas nosacījumi

(1) Apvienotā izmeklēšanas grupa ir Latvijas un vienas ārvalsts vai vairāku ārvalstu pirmstiesas procesa veikšanai pilnvarotas amatpersonas, kuras darbojas kopīgi vienā valstī notiekoša kriminālprocesa ietvaros.

(2) Apvienoto izmeklēšanas grupu izveido konkrēta kriminālprocesa veikšanai, iesaistītajām valstīm savstarpēji vienojoties par tās vadītāju, sastāvu un darbības periodu.

(3) Apvienoto izmeklēšanas grupu izveido nolūkā novērst procesa neattaisnotu novilcināšanu, kas saistīta ar nepieciešamību veikt izmeklēšanas darbības vairākās valstīs, it īpaši gadījumos, kad vairākas valstis uzsākušas kriminālprocesu par vienu un to pašu nodarījumu vai nozīmīgs izmeklēšanas apjoms veicams ārpus tās valsts teritorijas, kurā notiek kriminālprocess.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

889.pants. Kompetentā amatpersona

Latvijas vārdā vienošanos par apvienotās izmeklēšanas grupas izveidošanu paraksta ģenerālprokurors vai — konkrētas vienošanās noslēgšanai — viņa pilnvarota persona.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

890.pants. Apvienotās izmeklēšanas grupas darbības pamats Latvijā

Apvienotās izmeklēšanas grupas darbības pamats Latvijā ir šā likuma 889.pantā paredzētās amatpersonas parakstīta vienošanās par Latvijas piedalīšanos šādas grupas izveidošanā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

891.pants. Apvienotās izmeklēšanas grupas vadītājs un viņa pilnvaras

(1) Apvienotās izmeklēšanas grupas vadītājs (turpmāk šajā nodaļā — vadītājs) ir tās valsts pārstāvis, kurā notiek kriminālprocess.

(2) Vadītāja iecelšana ir vienošanās neatņemama sastāvdaļa. Vadītāju var nomainīt vienīgi ar visu dalībvalstu piekrišanu.

(3) Ja vadītājs ir Latvijas pārstāvis, viņam ir šādas pilnvaras:

1) īstenot visas procesuālās tiesības, kādas viņam būtu, ja process notiktu tikai Latvijā;

2) uzdot piekomandētajam grupas dalībniekam patstāvīgi veikt procesuālās darbības Latvijā;

3) uzdot piekomandētajam grupas dalībniekam veikt noteiktu izmeklēšanas apjomu valstī, kuras pārstāvis viņš ir;

4) izlemt, kādā apjomā iepazīstināt katru apvienotās grupas dalībnieku ar grupas rīcībā esošo informāciju.

(4) Dalībvalstis vienojoties var noteikt citādu vadītāja pilnvaru apjomu.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

892.pants. Ārvalsts piekomandētais dalībnieks apvienotajā izmeklēšanas grupā

(1) Latvijā notiekošā kriminālprocesā piekomandētais apvienotās izmeklēšanas grupas dalībnieks ir citas dalībvalsts pārstāvis šajā grupā.

(2) Apvienotajā izmeklēšanas grupā var iekļaut arī starpvalstu organizācijas darbinieku, ja viņam šādas tiesības būtu vienā no dalībvalstīm.

(3) Piekomandētais dalībnieks var Latvijā patstāvīgi veikt vadītāja uzdotās procesuālās darbības.

(4) Procesuālās darbības valstī, kuru pārstāv piekomandētais dalībnieks, viņš veic savu pilnvaru ietvaros un vadītāja noteiktajā apjomā.

(5) Ja nepieciešama trešās valsts tiesiskā palīdzība tajā kriminālprocesa daļā, kuras veikšana uzdota piekomandētajam dalībniekam, tiesiskās palīdzības lūgumus viņš iesniedz savā valstī noteiktajā kārtībā.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

893.pants. Latvijas dalībnieks apvienotajā izmeklēšanas grupā

(1) Apvienotajā izmeklēšanas grupā Latvijas piekomandētā dalībnieka procesuālās pilnvaras valstī, kurā notiek kriminālprocess, nosaka vienošanās par grupas izveidošanu.

(2) Latvijas piekomandētajam grupas dalībniekam ārvalstī notiekošajā kriminālprocesā ir tiesības patstāvīgi veikt procesuālās darbības Latvijā savu procesuālo pilnvaru ietvaros un vadītāja noteiktajā apjomā.

(3) Apvienotās izmeklēšanas grupas dalībnieks var nodot vadītāja rīcībā visu kriminālprocesam nepieciešamo informāciju, kas viņam Latvijā pieejama sakarā ar savu amatu.

(4) Ja kriminālprocess notiek Latvijā, apvienotajā izmeklēšanas grupā var būt vairāki Latvijas pārstāvji. Viņu pilnvaras un attiecības ar vadītāju ir tādas pašas kā tad, kad kriminālprocesu veiktu tikai Latvijā izveidota izmeklēšanas grupa.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

894.pants. Procesuālā kārtība Latvijā notiekošā kriminālprocesā

(1) Ja vadītājs ir Latvijas pārstāvis, kriminālprocess notiek Latvijā noteiktajā procesuālajā kārtībā.

(2) Piekomandētie dalībnieki procesuālās darbības savā valstī veic tur noteiktajā procesuālajā kārtībā, ja vien vadītājs nav lūdzis piemērot Latvijā noteikto procesuālo kārtību un to pieļauj ārvalsts tiesību sistēma.

(3) Visas Latvijā veiktās procesuālās darbības pārsūdzamas Latvijas likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Kontroli un uzraudzību izmeklēšanas iestādes vadītājs un prokurors veic vispārējā kārtībā, ja vienošanās nenosaka citādi.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

895.pants. Kriminālprocesa nodošana citai valstij

(1) Ja pastāv šā likuma 68.nodaļā paredzētie nosacījumi un iemesli Latvijā notiekoša kriminālprocesa nodošanai citai dalībvalstij, valstu kompetentie pārstāvji vienojas par cita vadītāja iecelšanu.

(2) Ja dalībvalstis nespēj vienoties par vadītāja nomainīšanu vai pastāv iemesli kriminālprocesa nodošanai trešajai valstij, apvienotās izmeklēšanas grupas darbību pārtrauc un turpmāk ievēro šā likuma 43.nodaļā noteikto kārtību.

(3) Ja dalībvalsts nepiekrīt procesa nodošanai trešajai valstij, tās iesniegtie materiāli pēc pieprasījuma jāatdod.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

896.pants. Izdošana

Izdošana notiek vispārējā kārtībā neatkarīgi no tā, vai izdodamā persona atrodas dalībvalstī vai trešajā valstī.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

85.nodaļa. Krimināltiesiskā sadarbība ar starptautiskajām tiesām

(Nodaļas numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

897.pants. Krimināltiesiskās sadarbības ietvari

(1) Krimināltiesiskā sadarbība ar starptautiskajām tiesām notiek tikai attiecībā uz tiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir šo tiesu kompetencē.

(2) Latvijas likumos vai starptautiskajos normatīvajos aktos paredzētā personas imunitāte vai speciālie procedūras noteikumi, kurus iespējams saistīt ar izmeklēšanai pakļautās personas ieņemamo amatu, nevar būt šķērslis starptautiskās tiesas realizētai jurisdikcijai pār šo personu.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

898.pants. Kompetentā iestāde sadarbībā ar starptautiskajām tiesām

(1) Krimināltiesiskajā sadarbībā ar starptautiskajām tiesām kompetentā iestāde ir Tieslietu ministrija.

(2) Ja nepieciešams, pieļaujama Starptautiskās kriminālpolicijas organizācijas (Interpols) starpniecības izmantošana.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

899.pants. Pamats personas nodošanai starptautiskajai tiesai

(1) Personu, pret kuru starptautiskajā tiesā celta apsūdzība vai kura nodota tiesai, var nodot kriminālvajāšanai un tiesāšanai pēc šīs tiesas lūguma.

(2) Personu, kura ir Latvijas pilsonis, kriminālvajāšanai un tiesāšanai starptautiskajai tiesai var nodot tikai tad, ja no

starptautiskās tiesas ir saņemts apliecinājums, ka notiesāšanas gadījumā persona brīvības atņemšanas sodu izcietīs Latvijā.

(3) Tiesiskais pamats personas nodošanai starptautiskajai tiesai ir starptautiskās tiesas dibināšanas pamatdokuments un šā likuma noteikumi.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

900.pants. Personas nodošanas atteikuma iemesli

Personas nodošana starptautiskajai tiesai nav pieļaujama gadījumos, kad pastāv viens no šā likuma 697.panta pirmās daļas 2. un 3.punktā un otrās daļas 3., 4. un 5.punktā minētajiem iemesliem.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

901.pants. Personas nodošanas lūguma pārbaude, izlemšana un izpilde

(1) Lūgumu par personas nodošanu starptautiskajai tiesai pārbauda, personu aiztur, apcietina un visus ar lūgumu saistītos jautājumus izlemj un izpilda šā likuma 698. — 711.pantā noteiktajā kārtībā.

(2) Starptautiskās tiesas lūgums par personas nodošanu ir prioritārs salīdzinājumā ar citas valsts iesniegto izdošanas lūgumu. Ja starptautiskā tiesa pati ar lēmumu nav noteikusi, ka konkrētā lieta ir piekritīga tikai starptautiskajai tiesai, konkurējošo lūgumu secību kompetentā iestāde nosaka, ievērojot šā likuma 709.panta noteikumus.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

902.pants. Palīdzība starptautiskajai tiesai procesuālo darbību veikšanā

(1) Kompetentā iestāde pēc starptautiskās tiesas lūguma organizē un sniedz tai izmeklēšanā un kriminālvajāšanā nepieciešamo palīdzību procesuālo darbību veikšanā. Lūgums var paredzēt arī sadarbību cietušo un liecinošo personu aizsardzības pasākumu izpildē un pasākumus konfiskācijas nolūkā, it īpaši cietušo personu interesēs.

(2) Lūgumu izpilda šā likuma 847. — 849., 851. — 854., 858. un 859.pantā noteiktajā kārtībā.

(3) Lūgumu var noraidīt, ja tas attiecas uz tādu dokumentu izdošanu vai pierādījumu atklāšanu, kuri skar valsts drošību, ja vien lūgumu nevar izpildīt ar īpašiem nosacījumiem vai vēlāk.

(4) Starptautiskās tiesas pilnvarotām amatpersonām ir tiesības veikt nepieciešamās procesuālās darbības Latvijas teritorijā patstāvīgi vai sadarbībā ar kompetentu starptautisku organizāciju vai kompetento Latvijas iestādi. Ja procesuālās darbības nav saistītas ar kāda piespiedu līdzekļa piemērošanu, starptautiskās tiesas pilnvarota amatpersona pēc konsultācijām ar Latvijas kompetento iestādi tās var veikt bez kompetentās iestādes pārstāvja klātbūtnes.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.05.2012. likumu; panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

903.pants. Starptautiskās tiesas mantiska rakstura nolēmumu izpilde

(1) Kompetentā iestāde veic šajā likumā paredzētos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka tiek izpildīts starptautiskās tiesas lēmums par atlīdzību cietušajiem, arī restitūciju, kompensāciju un rehabilitāciju.

(2) Starptautiskās tiesas noteiktā naudas soda vai mantas konfiskācijas izpilde notiek Latvijas normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā, nekaitējot trešo personu labticīgi iegūtām (*bona fide*) tiesībām.

(3) Kompetentā iestāde veic šajā likumā paredzētos pasākumus, lai atgūtu to ieņēmumu, īpašumu vai aktīvu vērtību, kas pēc starptautiskās tiesas lēmuma ir konfiscējami. Iegūtie īpašumi vai ieņēmumi nododami starptautiskajai tiesai.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

904.pants. Notiesājoša starptautiskās tiesas sprieduma izpilde

(1) Ja starptautiskā tiesa noteikusi, ka ar brīvības atņemšanu saistītais sods notiesātajai personai izpildāms Latvijā, kompetentā iestāde nekavējoties informē starptautisko tiesu par soda izpildes iespējamību vai arī par apstākļiem, kas varētu būtiski ietekmēt soda izpildi Latvijā.

(2) Soda izpilde notiek tādā pašā kārtībā kā Latvijā notikušā kriminālprocesā piespriesta soda izpilde. Notiesātajai personai ir tiesības netraucēti un konfidenciali sazināties ar starptautisko tiesu, bet starptautiskajai tiesai ir tiesības veikt soda izpildes uzraudzību.

(3) Starptautiskās tiesas noteikto soda mēru drīkst samazināt vai mainīt tikai šī tiesa.

(4) Soda izpildes laikā kompetentā iestāde vismaz 45 dienas iepriekš informē starptautisko tiesu par agrāk noteikto nosacījumu izpildi un par jebkuriem apstākļiem, kas var būtiski ietekmēt ieslodzījuma noteikumus vai laiku.

(5) Ja pēc soda izciešanas personai nav tiesību vai nav dota atļauja palikt Latvijā, to pārved uz citu valsti, kurai šī persona ir jāpieņem vai kura piekrīt to pieņemt, ievērojot personas izvēli.

(6) Notiesātās personas kriminālvajāšana, sodīšana vai izdošana citai valstij par nodarījumu, kuru tā izdarījusi pirms nogādāšanas soda izciešanai Latvijā, var notikt tikai ar starptautiskās tiesas piekrišanu, izņemot gadījumus, kad persona pēc soda izciešanas brīvprātīgi paliek Latvijā vairāk nekā 30 dienas vai ir atstājusi Latviju un pēc tam atgrieziesies.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

905.pants. Informācijas konfidencialitāte

(1) Starptautiskās tiesas lūgumi par sadarbību un tiem pievienotie dokumenti paturami slepenībā, izņemot gadījumus, kad to atklāšana ir nepieciešama lūguma izpildei.

(2) Kompetentā iestāde, sniedzot tiesisko palīdzību, var lūgt starptautisko tiesu veikt pasākumus, lai nepieļautu tādas informācijas atklāšanu, kas varētu kaitēt valsts drošības interesēm, lai aizsargātu Latvijas amatpersonas vai arī aizsargātu citu ierobežotas pieejamības informāciju.

(3) Citas valsts konfidenciali sniegtu informāciju kompetentā iestāde drīkst sniegt starptautiskajai tiesai tikai tad, ja tam piekritusi informācijas sniedzēja valsts.

(Panta numerācija grozīta ar 24.05.2012. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

86.nodaļa. Eiropas aizsardzības rīkojuma atzīšana, izpilde un pieņemšana

(Nodaļa 29.01.2015. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.02.2015.)

906.pants. Eiropas aizsardzības rīkojums

(1) Eiropas aizsardzības rīkojums ir Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentās iestādes pieņemts lēmums veikt aizsardzības pasākumu, lai nodrošinātu cietušā vai liecinieka aizsardzību no aizdomās turētā, apsūdzētā vai notiesātā noziedzīgas darbības, kas var apdraudēt viņa dzīvību, fizisko vai psiholoģisko neaizskaramību, cieņu, personas brīvību vai dzimumneaizskaramību, neatkarīgi no cietušā vai liecinieka (turpmāk — aizsargājamā persona) atrašanās vietas Eiropas Savienībā.

(2) Aizsardzības pasākums šīs nodaļas izpratnē ir aizdomās turētajam, apsūdzētajam vai notiesātajam piemērots tāds ar brīvības atņemšanu nesaistīts drošības līdzeklis vai alternatīva sankcija, kas paredz aizliegumu apmeklēt noteiktu apvidu, vietu vai teritoriju, aizliegumu kontaktēties ar aizsargājamo personu vai aizliegumu tuvoties aizsargājamai personai.

907.pants. Eiropas aizsardzības rīkojuma izpildes pamats

No citas Eiropas Savienības dalībvalsts saņemta Eiropas aizsardzības rīkojuma izpildes pamats ir:

1) Valsts policijas lēmums par Eiropas aizsardzības rīkojuma atzīšanu un izpildi;

2) fakts, ka aizsargājamā persona plāno dzīvot vai dzīvo Latvijā vai plāno uzturēties vai uzturas Latvijā ne mazāk par trim mēnešiem.

908.pants. Eiropas aizsardzības rīkojuma izpildes atteikuma iemesli

(1) Eiropas aizsardzības rīkojuma izpildi var atteikt, ja:

- 1) Eiropas aizsardzības rīkojums ir nepilnīgs un noteiktajā termiņā nav sniegta papildus pieprasītā nepieciešamā informācija;
- 2) Eiropas aizsardzības rīkojumā noteiktais aizsardzības pasākums nav saistīts ar aizliegumu apmeklēt noteiktu apvidu, vietu vai teritoriju, kurā dzīvo vai kuru apmeklē aizsargājamā persona, vai aizliegumu jebkādā veidā kontaktēties ar aizsargājamo personu, vai aizliegumu tuvoties aizsargājamai personai tuvāk par noteiktu attālumu;
- 3) aizsardzība noteikta par tādu nodarījumu, kas saskaņā ar Krimināllikumu nav noziedzīgs;
- 4) atzīstot Eiropas aizsardzības rīkojumu, tiktu pārkāpts dubultās sodīšanas nepieļaujamības (*ne bis in idem*) princips;
- 5) pastāv šā likuma 8.nodaļā paredzētā kriminālprocesuālā imunitāte;
- 6) nodarījumam, saistībā ar kuru pieņemts Eiropas aizsardzības rīkojums, ir iestājies noilgums;
- 7) ir pieņemts amnestijas akts, kas novērš soda piemērošanu par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu, saistībā ar kuru pieņemts Eiropas aizsardzības rīkojums;
- 8) persona, kurai piemērots aizsardzības pasākums, nav sasniegusi vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība;
- 9) aizsardzības pasākums attiecas uz tādu noziedzīgu nodarījumu, kas pilnībā vai daļēji ir izdarīts Latvijas teritorijā;
- 10) nepastāv šā likuma 907.panta 2.punktā noteiktais Eiropas aizsardzības rīkojuma izpildes pamats.

(2) Ja Eiropas aizsardzības rīkojuma izpilde atteikta, pamatojoties uz šā panta pirmās daļas 3.punktu, aizsargājamai personai ir tiesības lūgt Valsts policiju, lai tā par Eiropas aizsardzības rīkojumā noteiktā pasākuma pārkāpumiem informē Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento iestādi, kas pieņēmusi Eiropas aizsardzības rīkojumu.

909.pants. Eiropas aizsardzības rīkojuma atzīšana un izpilde

(1) Valsts policija, saņēmusi no citas dalībvalsts Eiropas aizsardzības rīkojumu, pārbauda, vai nepastāv kāds no šā likuma 908.pantā minētajiem izpildes atteikuma iemesliem, un 15 dienu laikā no Eiropas aizsardzības rīkojuma saņemšanas dienas pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) par Eiropas aizsardzības rīkojuma atzīšanu un izpildi;
- 2) par atteikšanos atzīt Eiropas aizsardzības rīkojumu.

(2) Valsts policija, pieņemot lēmumu par Eiropas aizsardzības rīkojuma atzīšanu un izpildi, nosaka tādu aizsardzības pasākumu, kas visvairāk atbilst Eiropas aizsardzības rīkojumā noteiktajam. Piemērojamais aizsardzības pasākums nosakāms uz laiku, kāds paredzēts Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemtajā nolēmumā par aizsardzības pasākuma noteikšanu.

(3) Ja Eiropas aizsardzības rīkojums ir nepilnīgs, Valsts policija var atlikt tā atzīšanu, informējot attiecīgo Eiropas Savienības dalībvalsti par nepieciešamību noteiktā termiņā sniegt papildu informāciju.

(4) Valsts policija par atzīto Eiropas aizsardzības rīkojumu rakstveidā informē aizsargājamo personu un attiecīgo aizdomās turēto, apsūdzēto vai notiesāto, kā arī Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento iestādi, kas pieņēmusi Eiropas aizsardzības rīkojumu. Aizdomās turēto, apsūdzēto vai notiesāto informē arī par noteiktā aizsardzības pasākuma pārkāpuma gadījumā iespējamām juridiskajām sekām.

(5) Ja pieņemts lēmums par atteikšanos atzīt Eiropas aizsardzības rīkojumu, Valsts policija, nosūtot lēmuma kopiju, par to informē aizsargājamo personu un Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento iestādi, kas pieņēmusi Eiropas aizsardzības rīkojumu. Lēmumu par atteikšanos atzīt Eiropas aizsardzības rīkojumu aizsargājamā persona var apstrīdēt, iesniedzot attiecīgu iesniegumu Valsts policijas priekšniekam. Valsts policijas priekšnieka pieņemtais lēmums nav pārsūdzams.

(6) Lēmumu par Eiropas aizsardzības rīkojuma atzīšanu nosūta izpildei atbilstoši aizsargājamās personas dzīvesvietai.

910.pants. Paziņošana par Eiropas aizsardzības rīkojumā noteiktā aizsardzības pasākuma pārkāpumu

Konstatējusi, ka aizdomās turētais, apsūdzētais vai notiesātais ir pārkāpis noteikto aizsardzības pasākumu, Valsts policija, izmantojot īpašas formas dokumentu, nekavējoties par to paziņo attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentajai iestādei. Valsts policija nodrošina informācijas tulkojumu attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts valsts valodā vai valodā, kuru Eiropas aizsardzības rīkojuma saņemšanai šī dalībvalsts norādījusi Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam.

911.pants. Eiropas Savienības dalībvalsts un Latvijas lēmumi attiecībā uz Eiropas aizsardzības rīkojumā noteikto aizsardzības pasākumu un tā izpildi

(1) Eiropas Savienības dalībvalsts lēmumi par tāda aizsardzības pasākuma grozīšanu, atcelšanu vai atsaukšanu, kas bijis par pamatu Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanai, ir saistoši Latvijai.

(2) Valsts policija, saņēmusi no Eiropas Savienības dalībvalsts lēmumu par Eiropas aizsardzības rīkojumā noteiktā aizsardzības pasākuma grozīšanu, pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) par noteiktā pasākuma grozīšanu;

2) par atteikšanos īstenot grozīto aizsardzības pasākumu, ja tas nav saistīts ar aizliegumu apmeklēt noteiktu apvidu, vietu vai teritoriju, aizliegumu kontaktēties ar aizsargājamo personu vai aizliegumu tuvoties aizsargājamai personai.

(3) Eiropas aizsardzības rīkojuma izpildi izbeidz un par to pieņem lēmumu rezolūcijas veidā, ja:

1) ir saņemtas ziņas, ka aizsargājamā persona vairs nedzīvo vai neuzturas Latvijā;

2) beidzies Latvijā noteiktais maksimālais laiks, uz kādu iespējams piemērot aizsardzības pasākumu;

3) attiecīgajā Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemts lēmums par piemērotā aizsardzības pasākuma atcelšanu vai atsaukšanu.

(4) Par šā panta otrajā daļā un trešās daļas 1. un 2.punktā paredzētajos gadījumos pieņemto lēmumu Valsts policija rakstveidā informē attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento iestādi un, ja iespējams, aizsargājamo personu.

912.pants. Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanas pamats

(1) Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanas pamats ir:

1) aizsargājamās personas vai tās aizgādņa vai aizbildņa rakstveida lūgums Valsts policijai pieņemt Eiropas aizsardzības rīkojumu, kurā norādīta arī personas rīcībā esošā informācija par kriminālprocesu;

2) procesa virzītāja pieņemts lēmums par tāda ar brīvības atņemšanu nesaistīta drošības līdzekļa vai alternatīvās sankcijas piemērošanu, kas saistīta ar aizliegumu apmeklēt noteiktu apvidu, vietu vai teritoriju, aizliegumu kontaktēties ar aizsargājamo personu vai aizliegumu tuvoties aizsargājamai personai;

3) fakts, ka aizsargājamā persona plāno dzīvot vai dzīvo vai plāno uzturēties vai uzturas kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī ne mazāk par trim mēnešiem.

(2) Aizsargājamā persona vai tās aizgādņš vai aizbildnis lūgumu pieņemt Eiropas aizsardzības rīkojumu var

iesniegt arī procesa virzītājam, kas to nekavējoties pārsūta Valsts policijai kopā ar informāciju par kriminālprocesu, noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju un šā panta pirmās daļas 2.punktā minēto lēmumu.

(3) Ja, saņēmusi aizsargājamās personas vai tās aizgādņa vai aizbildņa lūgumu pieņemt Eiropas aizsardzības rīkojumu, Valsts policija konstatē, ka aizsardzības pasākums piemērots citā Eiropas Savienības dalībvalstī, tā šo iesniegumu nekavējoties pārsūta attiecīgās dalībvalsts kompetentajai iestādei, lai izlemtu jautājumu par Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanu.

(4) Lai pieņemtu Eiropas aizsardzības rīkojumu, Valsts policija pieprasa nepieciešamo informāciju no procesa virzītāja vai iestādes, kura kontrolē nolēmuma izpildi.

(5) Valsts policija, saņēmusi aizsargājamās personas vai tās aizgādņa vai aizbildņa lūgumu pieņemt Eiropas aizsardzības rīkojumu, 15 dienu laikā to izskata un lemj par:

1) Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanu, aizpildot īpašas formas dokumentu;

2) atteikšanos pieņemt Eiropas aizsardzības rīkojumu.

(6) Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanu var atteikt, ja laikposms, uz kuru aizsargājamā persona plāno atstāt Latvijas teritoriju, ir īsāks par trim mēnešiem.

(7) Pieņemot Eiropas aizsardzības rīkojumu, Valsts policija to nosūta procesa virzītājam un tās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentajai iestādei, kurā aizsargājamā persona plāno dzīvot vai dzīvo vai plāno uzturēties vai uzturas. Valsts policija nodrošina pieņemtā Eiropas aizsardzības rīkojuma tulkojumu attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts valsts valodā vai valodā, kuru Eiropas aizsardzības rīkojuma saņemšanai šī dalībvalsts norādījusi Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam.

(8) Lēmumu par atteikšanos pieņemt Eiropas aizsardzības rīkojumu aizsargājamā persona var apstrīdēt, iesniedzot attiecīgu iesniegumu Valsts policijas priekšniekam. Valsts policijas priekšnieka pieņemtais lēmums nav pārsūdzams.

(9) Lēmums par atteikšanos pieņemt Eiropas aizsardzības rīkojumu nav šķērslis atkārtotai lūguma iesniegšanai.

913.pants. Valsts policijas rīcība Eiropas aizsardzības rīkojumā noteiktā aizsardzības pasākuma pārkāpuma gadījumā

Valsts policija, saņēmusi no Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentās iestādes informāciju par Eiropas aizsardzības rīkojumā noteiktā aizsardzības pasākuma pārkāpumu, nekavējoties par to paziņo procesa virzītājam vai iestādei, kura kontrolē nolēmuma izpildi.

914.pants. Pieņemtā Eiropas aizsardzības rīkojuma grozīšana, atcelšana un atsaukšana

(1) Par lēmumu grozīt vai atcelt piemēroto aizsardzības pasākumu procesa virzītājs vai iestāde, kura kontrolē nolēmuma izpildi, nekavējoties informē Valsts policiju.

(2) Valsts policija pēc tam, kad no procesa virzītāja vai iestādes, kura kontrolē nolēmuma izpildi, ir saņemta informācija par piemērotā aizsardzības pasākuma grozīšanu vai atcelšanu, pieņem lēmumu par Eiropas aizsardzības rīkojuma grozīšanu, atcelšanu vai atsaukšanu.

(3) Valsts policija informē tās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetento iestādi, kurā dzīvo vai uzturas aizsargājamā persona, par visiem nolēmumiem, ar kuriem groza, atceļ vai izbeidz noteikto aizsardzības pasākumu, kas bijis par pamatu Eiropas aizsardzības rīkojuma pieņemšanai.

(4) Ja aizsardzības pasākums ir noteikts ar nolēmumu, kas nodots izpildei citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kas nav tā pati dalībvalsts, kurā aizsargājamā persona plāno dzīvot vai dzīvo vai plāno uzturēties vai uzturas, vai kas tiek nodots pēc tam, kad ir pieņemts Eiropas aizsardzības rīkojums, un ja attiecīgās Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentā iestāde ir pieņēmusi turpmākus lēmumus, kas skar aizsardzības pasākumā iekļautos pienākumus vai rīkojumus, Valsts policija nekavējoties atceļ vai atsauc Eiropas aizsardzības rīkojumu.

(5) Valsts policija pieņem lēmumu par Eiropas aizsardzības rīkojuma atcelšanu vai atsaukšanu, ja:

1) ir saņemtas ziņas, ka aizsargājamā persona vairs nedzīvo vai neplāno dzīvot vai neuzturas vai neplāno

uzturēties tās Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā, kurai nosūtīts Eiropas aizsardzības rīkojums;

2) beidzies likumā vai nolēmumā noteiktais laiks, uz kādu bija piemērots aizsardzības pasākums;

3) pieņemts lēmums par piemērotā aizsardzības pasākuma atcelšanu.

Pārejas noteikumi

1. Līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai saskaņā ar Latvijas Kriminālprocesa kodeksu veiktās procesuālās darbības un to rezultātā iegūtie materiāli saglabā savu tiesisko statusu.

2. Procesuālās darbības, kas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai uzsāktas saskaņā ar Latvijas Kriminālprocesa kodeksu, tiek arī pabeigtas minētajā kodeksā noteiktajā kārtībā.

3. Krimināllietās, kas ierosinātas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, personas tiesību ierobežošanas termiņu pirmstiesas kriminālprocesā sāk skaitīt no šā likuma spēkā stāšanās dienas.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

4. Drošības līdzekļiem, kuri personām piemēroti līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai un attiecībā uz kuriem Latvijas Kriminālprocesa kodekss nenoteica procesuālo termiņu, šo termiņu sāk skaitīt no šā likuma spēkā stāšanās dienas.

5. Attiecībā uz drošības līdzekļiem, kuri personām piemēroti pirms šā likuma spēkā stāšanās dienas, ir spēkā konkrētās krimināllietas procesuālajā lēmumā vai Latvijas Kriminālprocesa kodeksa attiecīgajā normā noteiktais termiņš.

6. Ja šis likums neparedz kādu agrāk piemērotu drošības līdzekli, procesa virzītājam viena mēneša laikā pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas jāpieņem lēmums par šā drošības līdzekļa atcelšanu vai grozīšanu.

7. Ja persona ir atzīta par aizdomās turēto Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 70.pantā paredzētajā kārtībā, procesa virzītājam 10 dienu laikā pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas jālemj par personas atzīšanu par aizdomās turēto saskaņā ar šo likumu.

8. Krimināllietās, kurās līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai ir pieteiktas civilprasības, turpmāk tās uzskatāmas par kaitējuma kompensācijas pieteikumiem. Ja šajās lietās civilprasītājs vienlaicīgi nav arī cietušais vai civiltbildētājs vienlaicīgi nav arī apsūdzētais, civilprasība izskatāma Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā un par to procesa virzītājs viena mēneša laikā pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas paziņo šīm personām.

9. Normatīvajos aktos lietotie termini "izziņas iestāde" un "izziņas izdarītājs" līdz šo aktu redakcijas pakāpeniskai precizēšanai turpmāk saprotami kā termini "izmeklēšanas iestāde" un "izmeklētājs".

10. *(Izslēgts ar 12.03.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)*

11. Līdz 2006.gada 1.janvārim šā likuma 415.panta sestās daļas 3. un 4.punktā minēto funkciju Valsts probācijas dienesta vietā nodrošina Valsts policija.

12. Šā likuma 483.panta pirmā daļa ir spēkā tiesās, kurās ir nepieciešamais tehniskais nodrošinājums.

13. Līdz 2006.gada 1.aprīlim atļaujas speciālo izmeklēšanas darbību veikšanai izsniedz:

1) Augstākās tiesas priekšsēdētāja īpaši pilnvarots Augstākās tiesas tiesnesis — korespondences kontrolei,

sakaru līdzekļu kontrolei, vietas vai personas audiokontrolei, vietas videokontrolei, elektroniskajā informācijas sistēmā esošo datu kontrolei, pārraidīto datu satūra kontrolei;

2) ģenerālprokurora īpaši pilnvaroti prokurori — personas novērošanai un izsekošanai, objekta novērošanai, speciālam izmeklēšanas eksperimentam, salīdzinošajai izpētei nepieciešamo paraugu iegūšanai speciālā veidā, noziedzīgas darbības kontrolei.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.09.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.10.2005.)

14. *(Izslēgts ar 19.06.2008. likumu; grozījums par panta izslēgšanu stājas spēkā 01.01.2009. Sk. 19.06.2008. likuma Pārejas noteikumu.)*

15. Prokuratūras un izmeklēšanas iestādes viena mēneša laikā pēc šā likuma spēkā stāšanās izlemj jautājumu par kriminālprocesa uzsākšanu vai atteikšanos uzsākt kriminālprocesu saistībā ar saņemtajiem pieteikumiem par gatavotiem vai izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem, attiecībā uz kuriem bija uzsākta pārbaude Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 109.pantā noteiktajā kārtībā.

(28.09.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.10.2005.)

16. Sūdzības, kuru izskatīšana uzsākta saskaņā ar Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 220. - 222.pantu, izlemjamas minētajā kodeksā noteiktajā kārtībā.

(28.09.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.10.2005.)

17. Līdz brīdim, kad spēkā stāties likums, kas nosaka apcietinājumā turēšanas kārtību, bet ne ilgāk kā līdz 2006.gada 1.aprīlim ir spēkā Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.211 "Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi" tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(28.09.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.10.2005.)

18. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Latvijas Kriminālprocesa kodekss.

(28.09.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.10.2005.)

19. Līdz šā likuma 84.panta otrajā daļā un 104.panta piektajā daļā minēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2009.gada 1.janvārim ir spēkā Ministru kabineta 2006.gada 6.novembra noteikumi Nr.920 "Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(19.06.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.07.2008.)

20. Lietas, kuras nodotas izskatīšanai apgabaltiesā pēc noteiktās piekritības līdz 2009.gada 1.jūlijam, izskatāmas tajā pašā tiesā, kurā tās iesniegtas.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

21. Lietas, kuru materiālos iekļauti valsts noslēpumu saturoši objekti un kuras līdz 2009.gada 1.jūlijam nodotas izskatīšanai tiesā, izskatāmas tajā pašā tiesā, kurā tās iesniegtas.

(12.03.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

22. To personu uzvedības kontroli, par kurām pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, Valsts probācijas dienests neveic līdz 2012.gada 31.decembrim. To personu uzvedības kontroli, par kurām līdz 2009.gada 1.jūlijam pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, lēmumā noteiktajā pārbaudes laikā turpina un pabeidz tā institūcija, kurai tas uzdots lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības.

(16.06.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

23. Lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu, nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības, līdz 2012.gada 31.decembrim nenorāda institūciju, kurai uzdots kontrolēt attiecīgās personas uzvedību, bet norāda laiku, līdz kuram personai jāpaziņo prokuroram par lēmumā uzlikto pienākumu izpildi un jāiesniedz dokumenti, kas apliecina lēmumā uzlikto pienākumu izpildi. Pēc pārbaudes termiņa beigām prokurors, izvērtējot personas sniegtās ziņas un iesniegtos

dokumentus, izdara lēmumā atzīmi par nosacījumu izpildi.

(16.06.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

24. Prokurors un tiesa no 2009.gada 1.jūlija līdz 2013.gada 28.februārim pieprasa un Valsts probācijas dienests sniedz izvērtēšanas ziņojumu tikai par tām personām, kuras apsūdzētas noziedzīga nodarījuma izdarīšanā pret dzimumneaizskaramību un tikumību, kā arī par apsūdzētajiem, kuri noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī bija nepilngadīgi.

(16.06.2009. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.11.2012. likumu, kas stājas spēkā 14.12.2012.)

25. Krimināllietās, kurās līdz 2009.gada 1.jūlijam pirmās instances tiesā ir uzsākta iztiesāšana koleģiālā sastāvā, iztiesāšanu turpina koleģiālā sastāvā līdz sprieduma taistīšanai vai kriminālprocesa izbeigšanai tiesas sēdē. Ja tas nav iespējams, tiesnesis, izvērtējot lietas sarežģītību, lemj par iztiesāšanas turpināšanu vienpersoniski. Tiesas piesēdētāju ar tiesas spriešanu saistīto pienākumu izpildes laikā nevar saukt pie kriminālatbildības un apcietināt bez tās tiesas priekšsēdētāja piekrišanas, kurā viņš pilda pienākumus. Lēmumu par tiesas piesēdētāja apcietināšanu, piespiedu atvešanu, aizturēšanu vai pakļaušanu kratīšanai pieņem tam īpaši pilnvarots Augstākās tiesas tiesnesis. Ja tiesas piesēdētājs notverts smaga vai sevišķi smaga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, lēmums par piespiedu atvešanu, aizturēšanu vai pakļaušanu kratīšanai nav nepieciešams, bet 24 stundu laikā par to ir jāinformē īpaši pilnvarotais Augstākās tiesas tiesnesis un tās tiesas priekšsēdētājs, kurā tiesas piesēdētājs pilda pienākumus. Ja tiesas piesēdētāja pilnvaras izbeidzas lietas iztiesāšanas laikā, tās tiek saglabātas līdz šīs lietas iztiesāšanas beigām.

(16.06.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

26. No 2009.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 31.decembrim šā likuma 381.panta pirmajā un otrajā daļā paredzētajā gadījumā Valsts probācijas dienesta apmācīts starpnieks iesaistās tikai pirmstiesas kriminālprocesa laikā. Līdz 2009.gada 1.jūlijam uzsāktajos izlīguma gadījumos Valsts probācijas dienesta apmācīts starpnieks iztiesāšanas laikā piedalās līdz 2009.gada 1.augustam.

(16.06.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

27. Tiesvedībā esošajās privātās apsūdzības lietās par noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc Krimināllikuma 130.panta otrās daļas, 157. un 158.panta saistībā ar neslavas celšanu plašsaziņas līdzeklī, kriminālprocess tiek pabeigts privātās apsūdzības kriminālprocesa izskatīšanas kārtībā, kāda bija noteikta līdz 2010.gada 31.decembrim.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

28. Tiesnesis privātās apsūdzības kriminālprocesa uzsākšanai iesniegto sūdzību, par kuru līdz 2010.gada 31.decembrim nav pieņemts lēmums, bez izlemšanas nosūta izmeklēšanas iestādei. Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis saņemtu, bet līdz 2010.gada 31.decembrim neizskatītu sūdzību par tiesneša lēmumu atteikties uzsākt privātās apsūdzības kriminālprocesu, izskata šajā likumā noteiktajā sūdzību izskatīšanas kārtībā.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

29. Līdz šā likuma 235.panta septītajā daļā, 239.panta sestajā daļā, 240.panta sestajā daļā un 366.panta ceturtajā daļā minēto Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2012.gada 1.janvārim ir spēkā Ministru kabineta 2005.gada 27.septembra noteikumi Nr.726 "Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(21.10.2010. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.07.2011. likumu, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

30. Tās lietas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas kvalificēti pēc Krimināllikuma 253.¹, 348. un 349.panta, kuras nodotas atbilstoši noteiktajai piekritībai izskatīšanai apgabaltiesā līdz 2010.gada 31.decembrim, izskatāmas tajā pašā tiesā, kurā tās iesniegtas.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

31. Ierosinājumi par Eiropas apcietinājuma lēmuma pieņemšanu, kuri iesniegti tiesā līdz 2010.gada 31.decembrim, izskatāmi un Eiropas apcietinājuma lēmumi pieņemami kārtībā, kāda bija spēkā līdz minētajam datumam.

(21.10.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2011.)

32. Grozījumi šā likuma 421.panta trešajā daļā un 652.panta pirmajā daļā par probācijas uzraudzību, kā arī 644.¹

pants stājas spēkā 2011.gada 1.oktobrī.

(08.07.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 11.08.2011.)

33. Lietas, kuras nodotas izskatīšanai apgabaltiesā pēc noteiktās piekritības līdz 2012.gada 30.jūnijam, izskatāmas tajā pašā tiesā, kurā tās iesniegtas.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

34. Lietās, kuras nodotas izskatīšanai apgabaltiesā kā pirmās instances tiesā pēc noteiktās piekritības līdz 2012.gada 30.jūnijam, apelācijas kārtībā pārsūdzētu nolēmumu izskata Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta kā apelācijas instances tiesa.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

35. Šā likuma 775.panta otrās daļas 1.punktā un 823.panta otrās daļas 1.punktā minēto nosacījumu nepiemēro starptautiskajā sadarbībā ar Poliju līdz 2016.gada 5.decembrim. Šajos gadījumos piemēro šā likuma 70. un 78.nodaļu.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

36. Ārvalstu lūgumi par notiesāto personu nodošanu vai pārņemšanu soda izciešanai, kurus Ģenerālprokuratūra saņēmusi līdz 2012.gada 30.jūnijam un attiecībā uz kuriem pārbaude ir pabeigta un pieņemts viens no šā likuma 753.pantā (līdz 2012.gada 30.jūnijam spēkā esošajā redakcijā) vai 770.pantā (līdz 2012.gada 30.jūnijam spēkā esošajā redakcijā) minētajiem lēmumiem, izskatāmi kārtībā, kāda bija spēkā līdz minētajam datumam. Lūgumi par notiesāto personu nodošanu vai pārņemšanu soda izciešanai, attiecībā uz kuriem pārbaude nav pabeigta līdz 2012.gada 30.jūnijam, nosūtāmi izskatīšanai Tieslietu ministrijai.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

37. Ārvalstu lūgumi par ārvalstī piespriesta soda izpildīšanu Latvijā, kurus Tieslietu ministrija saņēmusi līdz 2012.gada 30.jūnijam un attiecībā uz kuriem ir pieņemts šā likuma 779.pantā minētais lēmums (līdz 2012.gada 30.jūnijam spēkā esošajā redakcijā), izskatāmi kārtībā, kāda bija spēkā līdz minētajam datumam. Lūgumi par ārvalstī piespriesta soda izpildīšanu Latvijā, attiecībā uz kuriem pārbaude nav pabeigta līdz 2012.gada 30.jūnijam, nosūtāmi izskatīšanai tiesā.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

38. Ja ir saņemts Eiropas Savienības dalībvalsts lūgums atzīt un izpildīt spriedumu, kas pieņemts līdz 2011.gada 27.novembrim, to izskata kārtībā, kāda bija spēkā līdz 2012.gada 30.jūnijam. Latvijas lūgums Eiropas Savienības dalībvalstij izpildīt Latvijā pieņemto nolēmumu, kas stājas spēkā līdz 2011.gada 27.novembrim, nosūtāms kārtībā, kāda bija spēkā līdz 2012.gada 30.jūnijam.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

39. Šā likuma 866. — 875.pants un 883. — 887.pants stājas spēkā 2012.gada 1.decembrī.

(24.05.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2012.)

40. Ja sakarā ar grozījumiem Krimināllikumā, kuri stājas spēkā 2013.gada 1.aprīlī, noziedzīga nodarījuma klasifikācija mainās no smagāka uz vieglāku, izmeklēšanas iestāžu, prokuratūras un tiesu lietvedībā esošajos līdz 2013.gada 31.martam uzsāktajos kriminālprocesos par šādiem noziedzīgiem nodarījumiem procesuālie termiņi nosakāmi atbilstoši tai noziedzīga nodarījuma klasifikācijai, kāda tā bija līdz 2013.gada 31.martam.

(20.12.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

41. Soda izpildes iestādes vai prokurora iesniegumu par personas atbrīvošanu no soda izciešanas vai par nolēmuma grozīšanu, kas iesniegts tiesā sakarā ar grozījumiem Krimināllikumā, kuri stājas spēkā 2013.gada 1.aprīlī, tiesnesis izskata rakstveida procesā triju mēnešu laikā. Iesniegumu izskata tās tiesas tiesnesis, kura taisījusi pēdējo nolēmumu pirmajā instancē vai kuras darbības teritorijā esošās prokuratūras iestādes prokurors sastādījis prokurora priekšrakstu par sodu. Pieņemtā lēmuma kopiju tiesa nosūta nolēmuma izpildes iestādei, prokuroram un notiesātajam. Prokurors un notiesātais tiesas lēmumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā no tā kopijas saņemšanas dienas. Sūdzības iesniegšana neaptur lēmuma izpildi. Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis sūdzību izskata rakstveida procesā, un viņa lēmums nav pārsūdzams.

(20.12.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

42. Tās tiesas tiesnesis, kura kontrolē nolēmuma par naudas soda piemērošanu izpildi, rakstveida procesā mēneša laikā izlemj jautājumu par personas atbrīvošanu no soda izciešanas vai par nolēmuma grozīšanu sakarā ar grozījumiem Krimināllikumā, kuri stājas spēkā 2013.gada 1.aprīlī. Pieņemtā lēmuma kopiju tiesa nosūta prokuroram un notiesātajam. Prokurors un notiesātais tiesas lēmumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā no tā kopijas saņemšanas dienas. Sūdzības iesniegšana neaptur lēmuma izpildi. Augstāka līmeņa tiesas tiesnesis sūdzību izskata rakstveida procesā, un viņa lēmums nav pārsūdzams.

(20.12.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

43. Ja sakarā ar grozījumiem Krimināllikumā, kuri stājas spēkā 2013.gada 1.aprīlī, nepieciešams grozīt apsūdzību, prokurors pirmstiesas procesā to groza šā likuma 408.pantā noteiktajā kārtībā, bet iztiesāšanas gaitā — 462.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā.

(20.12.2012. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

44. Šā likuma 439.panta trešās daļas 3.punkts stājas spēkā 2014.gada 1.janvārī.

(14.03.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.04.2013.)

45. Naudas summas, kas norādītas 784.panta otrajā daļā, 786.panta pirmās daļas 10.punktā, 791.panta trešajā daļā, 792.panta trešajā daļā, 797.panta trešajā daļā, 800.panta otrajā daļā un 840.panta otrajā daļā minētajos nolēmumos, kas saņemti no ārvalsts vai tādas Eiropas Savienības dalībvalsts, kura neietilpst *euro* zonā, un kas pieņemti līdz 2013.gada 31.decembrim, pārrēķina *euro* saskaņā ar Latvijas Bankas noteikto valūtas kursu, kāds bija spēkā nolēmuma pasludināšanas dienā.

(12.09.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

46. Lietās, kuras izskatītas apgabaltiesā kā pirmās instances tiesā, apelācijas kārtībā pēc 2014.gada 1.janvāra pārsūdzētu nolēmumu izskata tā pati apgabaltiesa kā apelācijas instances tiesa.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

47. Lietas, kuras nodotas izskatīšanai Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātā līdz 2013.gada 31.decembrim, bet kurās tiesas izmeklēšana nav uzsākta līdz 2014.gada 30.jūnijam, nodod izskatīšanai apgabaltiesai kā apelācijas instances tiesai.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

48. Lietas, kurās Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātā ir uzsākta tiesas izmeklēšana, bet kuras līdz 2014.gada 31.decembrim nav izskatītas, nodod izskatīšanai apgabaltiesai kā apelācijas instances tiesai.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

49. Lietas, kuras nodotas izskatīšanai apgabaltiesā kā pirmās instances tiesā un kurās līdz 2014.gada 31.decembrim pieņemts lēmums par kriminālprocesa apturēšanu, pēc 2015.gada 1.janvāra nodod rajona (pilsētas) tiesai kā pirmās instances tiesai.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

50. Lietas, kuras nodotas izskatīšanai Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātā un kurās pieņemts lēmums par kriminālprocesa apturēšanu, pēc 2015.gada 1.janvāra nodod apgabaltiesai kā apelācijas instances tiesai.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

51. Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātā izskatītās lietas, kurās pēc 2014.gada 1.janvāra kasācijas instance ir atcēlusi nolēmumu, nosūta jaunai izskatīšanai apgabaltiesai kā apelācijas instances tiesai.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

52. Ja pēc 2014.gada 1.janvāra lietā, kas izskatīta apgabaltiesā kā pirmās instances tiesā, ir izlemjami ar nolēmuma izpildi saistīti jautājumi, tos nosūta izlemšanai rajona (pilsētas) tiesai kā pirmās instances tiesai.

(19.12.2013. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

53. Līdz 2015.gada 1.janvārim nepilngadīgo, kurš nav sasniedzis 14 gadu vecumu, vai — pēc izmeklēšanas darbības veicēja ieskata — jebkuru nepilngadīgo pratina pedagoga vai tāda speciālista klātbūtnē, kas apmācīts psihologa darbam ar bērniem kriminālprocesā.

(29.05.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

54. Likuma regulējums par kārtību, kādā nosacīti notiesātajam tiek pilnīgi vai daļēji atcelti tiesas uzliktie pienākumi vai pieņemts lēmums par spriedumā noteiktā soda izpildīšanu nosacīti notiesātajam vai pārbaudes laika pagarināšanu, kas bija spēkā līdz 2015.gada 31.janvārim, tiek piemērots attiecībā uz personu, kura nosacīti notiesāta līdz 2015.gada 31.janvārim.

(16.10.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

55. Likuma regulējums par kārtību, kādā notiesātais tiek atbrīvots no soda nosacīti pirms termiņa, kas bija spēkā līdz 2015.gada 31.janvārim, tiek piemērots, ja iesniegums par notiesātā nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu saņemts no brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas.

(16.10.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

56. Likuma regulējums par neizciestās soda daļas izpildi nosacīti pirms termiņa atbrīvotajam, kas bija spēkā līdz 2015.gada 31.janvārim, tiek piemērots attiecībā uz notiesāto, kurš atbrīvots nosacīti pirms termiņa, pamatojoties uz brīvības atņemšanas iestādes administratīvās komisijas iesniegumu.

(16.10.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

57. Šā likuma 643.panta regulējumu attiecībā uz nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda izciešanas ar elektroniskās uzraudzības noteikšanu piemēro no 2015.gada 1.jūlija.

(15.01.2015. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.02.2015.)

58. Tās institūcijas, kuras līdz 2015.gada 1.novembrim veica lekšējās drošības biroja kompetencē esošo noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu, turpina izmeklēšanu uzsāktajos kriminālprocesos līdz to nodošanai lekšējās drošības birojam. Minētās institūcijas attiecīgos kriminālprocesus nodod lekšējās drošības birojam līdz 2015.gada 30.novembrim.

(08.07.2015. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.11.2015.)

59. Šā likuma 152.panta pirmās daļas nosacījums par nepilngadīgo pratināšanas gaitas fiksēšanu skaņu un attēlu ierakstā pantā noteiktajos gadījumos procesa virzītājam ir obligāts, sākot ar 2019.gada 1.janvāri. Līdz tam nepilngadīgo pratināšanas gaitas fiksēšana skaņu un attēlu ierakstā tiek veikta tikai tajos gadījumos, kad procesa virzītāja rīcībā ir atbilstoši tehniskie līdzekļi.

(18.02.2016. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 23.11.2016. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2017.)

60. Grozījumi šā likuma 420.panta pirmajā daļā un 441.¹ panta pirmajā daļā attiecībā uz prokurora tiesībām sastādīt priekšrakstu par sodu, ja izdarīts smags noziegums, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem, stājas spēkā vienlaikus ar attiecīgiem grozījumiem Krimināllikumā.

(18.02.2016. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(23.05.2013. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.05.2014., 29.01.2015. un 18.02.2016. likumu, kas stājas spēkā 23.03.2016.)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 5.aprīļa direktīvas 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, un ar kuru aizstāj Padomes pamatlēmumu 2002/629/TI;

2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 20.oktobra direktīvas 2010/64/ES par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā;

3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 22.maija direktīvas 2012/13/ES par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā;

4) Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/93/ES par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, un ar kuru aizstāj Padomes pamatlēmumu 2004/68/TI;

5) Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 13.decembra direktīvas 2011/99/ES par Eiropas aizsardzības rīkojumu;

6) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 25.oktobra direktīvas 2012/29/ES, ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI;

7) Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 22.oktobra direktīvas 2013/48/ES par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un Eiropas apcietināšanas ordera procesā, par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām un konsulārajām iestādēm.

Likums stājas spēkā 2005.gada 1.oktobrī.

Likums Saeimā pieņemts 2005.gada 21.aprīlī.

Valsts prezidente V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2005.gada 11.maijā

Kriminālprocesa likuma
1.pielikums

Manta, kurai nav uzliekams arests

(Pielikums ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.03.2009. un 29.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 25.06.2014.)

Arestam nav pakļauta šāda personu īpašumā esoša manta:

1. Mājas iekārta, mājturības priekšmeti un apģērbs, kas nepieciešams apsūdzētajam, viņa ģimenei un personām, kuras atrodas viņa apgādībā.
2. Pārtikas produkti, kas nepieciešami apsūdzētā un viņa ģimenes iztikai.
3. Nauda, kuras kopsumma nepārsniedz vienu minimālo mēneša darba algu apsūdzētajam un katram viņa ģimenes loceklim, ja tas ir bijis apsūdzētā apgādībā un tam nav citu ienākumu.
4. Kurināmais, kas nepieciešams ģimenei ēdiena gatavošanai un dzīvojamās telpas apsildīšanai.
5. Tehnika un darbarīki, kas nepieciešami apsūdzētajam uzņēmējdarbības vai profesionālās darbības turpināšanai, izņemot gadījumus, kad uzņēmums atzīts par maksātnespējīgu vai apsūdzētajam ar tiesas spriedumu krimināllietā atņemtas tiesības uz zināmu nodarbošanos.
6. Personām, kuru nodarbošanās ir lauksaimniecība, — viena govs, tele, kaza, aita, cūka, mājuptni un sīklopi, lopbarība minēto dzīvnieku pabarošanai līdz jaunas lopbarības ievākšanai vai lopu dzīšanai ganībās, kā arī sēkla un stādāmais materiāls.

Kriminālprocesa likuma
2.pielikums

Nodarījumi, par kuriem personu izdod Eiropas Savienības dalībvalstij,

nepārbaudot, vai tie ir noziedzīgi saskaņā ar Latvijas likumiem:

- 1) dalība noziedzīgā organizācijā;
- 2) terorisms;
- 3) cilvēku tirdzniecība;
- 4) bērnu seksuāla izmantošana un bērnu pomogrāfija;
- 5) nelikumīga tirdzniecība ar narkotiskajām un psihotropajām vielām;
- 6) nelikumīga tirdzniecība ar ieročiem, munīciju un sprāgstvielām;
- 7) korupcija;
- 8) krāpšana, kas apdraud Eiropas Kopienas finanšu intereses 1995.gada 26.jūlija Konvencijas par Eiropas Kopienas finanšu interešu aizsardzību nozīmē;
- 9) noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija;
- 10) naudas viltošana;
- 11) datormozieguni;
- 12) noziegumi pret vidi, tostarp nelikumīga tirdzniecība ar apdraudētiem dzīvniekiem un augu sugām un šķirnēm;
- 13) palīdzība attiecībā uz nelikumīgu ieceļošanu un uzturēšanos valstī;
- 14) slepkavība, smagu miesas bojājumu nodarīšana;
- 15) nelikumīga tirdzniecība ar cilvēka orgāniem un audiem;
- 16) personas nolaupīšana, nelikumīga brīvības atņemšana un ķīlnieku sagrābšana;
- 17) rasisms un ksenofobija;
- 18) organizēta vai bruņota laupīšana;
- 19) nelikumīga tirdzniecība ar kultūras precēm, tostarp mākslas darbiem un senlietām;
- 20) krāpšana;
- 21) rekets un izspiešana;
- 22) izstrādājumu viltošana un pirātiska ražošana;
- 23) administratīvu dokumentu viltošana un tirdzniecība;
- 24) maksāšanas līdzekļu viltošana;
- 25) nelikumīga tirdzniecība ar hormoniem un citiem augšanas veicinātājiem;
- 26) nelikumīga tirdzniecība ar kodolmateriāliem vai radioaktīviem materiāliem;
- 27) tirdzniecība ar zagtiem transportlīdzekļiem;
- 28) izvarošana;

- 29) dedzināšana;
  - 30) noziegumi, kuri ir Starptautiskās Krimināltiesas jurisdikcijā;
  - 31) kuģa vai gaisakuģa sagrābšana;
  - 32) sabotāža.
-

Kriminālprocesa likuma
3.pielikums
(Pielikums 29.06.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 29.07.2008.)

Nodarījumi, par kuriem izpilda Eiropas Savienības dalībvalsts pieņemto nolēmumu par mantiska rakstura piedziņu, nepārbaudot, vai šie nodarījumi ir noziedzīgi saskaņā ar Latvijas likumiem:

- 1) šā likuma 2.pielikumā minētie noziedzīgi nodarījumi;
  - 2) kontrabanda;
  - 3) intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumi;
  - 4) draudi un vardarbība pret cilvēkiem;
  - 5) zaudējumu noziedzīga nodarīšana;
  - 6) zādzība.
-

Издан: Сеймом
Вид: закон
Принят: 21.04.2005
Вступил в силу: 01.10.2005

Опубликован:
«Latvijas Vēstnesis», 74 (3232),
11.05.2005, «Ziņotājs», 11,
09.06.2005

Отображенная редакция: 01.01.2017 – ... Действительная

Поправки:

Закон от 28.09.2005 / LV, 156 (3314), 30.09.2005 / Вступил в силу 01.10.2005
Закон от 19.01.2006 / LV, 17 (3385), 27.01.2006 / Вступил в силу 01.02.2006
Закон от 21.12.2006 / LV, 207 (3575), 29.12.2006 / Вступил в силу 01.01.2007
Закон от 17.05.2007 / LV, 91 (3667), 07.06.2007 / Вступил в силу 21.06.2007
Закон от 22.11.2007 / LV, 199 (3775), 12.12.2007 / Вступил в силу 01.01.2008
Закон от 19.06.2008 / LV, 104 (3888), 09.07.2008 / Вступил в силу 23.07.2008
Закон от 29.06.2008 / LV, 107 (3891), 15.07.2008 / Вступил в силу 29.07.2008
Закон от 12.03.2009 / LV, 51 (4037), 01.04.2009 / Вступил в силу 01.07.2009
Закон от 11.06.2009 / LV, 100 (4086), 30.06.2009 / Вступил в силу 14.07.2009
Закон от 16.06.2009 / LV, 100 (4086), 30.06.2009 / Вступил в силу 01.07.2009
Закон от 14.01.2010 / LV, 19 (4211), 03.02.2010 / Вступил в силу 04.02.2010
Закон от 21.10.2010 / LV, 178 (4370), 10.11.2010 / Вступил в силу 01.01.2011
Закон от 08.07.2011 / LV, 117 (4515), 28.07.2011 / Вступил в силу 11.08.2011
Закон от 24.05.2012 / LV, 92 (4695), 13.06.2012 / Вступил в силу 01.07.2012
Закон от 15.11.2012 / LV, 189 (4792), 30.11.2012 / Вступил в силу 14.12.2012
Закон от 20.12.2012 / LV, 6 (4812), 09.01.2013 / Вступил в силу 01.04.2013
Закон от 10.01.2013 / LV, 21 (4827), 30.01.2013 / Вступил в силу 13.02.2013
Закон от 14.03.2013 / LV, 61 (4867), 27.03.2013 / Вступил в силу 01.04.2013
Закон от 23.05.2013 / LV, 112 (4918), 12.06.2013 / Вступил в силу 27.10.2013
Закон от 05.09.2013 / LV, 183 (4989), 19.09.2013 / Вступил в силу 20.09.2013
Закон от 12.09.2013 / LV, 187 (4993), 25.09.2013 / Вступил в силу 01.01.2014
Закон от 19.12.2013 / LV, 252 (5058), 28.12.2013 / Вступил в силу 01.01.2014
Закон от 29.05.2014 / LV, 113 (5173), 11.06.2014 / Вступил в силу 25.06.2014
Закон от 16.10.2014 / LV, 214 (5274), 29.10.2014 / Вступил в силу 01.02.2015
Закон от 15.01.2015 / LV, 11 (5329), 16.01.2015 / Вступил в силу 01.02.2015
Закон от 29.01.2015 / LV, 29 (5347), 11.02.2015 / Вступил в силу 25.02.2015
Закон от 08.07.2015 / LV, 140 (5458), 21.07.2015 / Вступил в силу 01.11.2015
Закон от 12.11.2015 / LV, 235 (5553), 01.12.2015 / Вступил в силу 02.12.2015
Закон от 18.02.2016 / LV, 48 (5620), 09.03.2016 / Вступил в силу 23.03.2016
Решение Конституционного суда от 29.04.2016 / LV, 85 (5657), 03.05.2016 / Вступило в силу 03.05.2016
Закон от 23.11.2016 / LV, 241 (5813), 10.12.2016 / Вступил в силу 01.01.2017

Сейм принял и Президент государства
обнародовал следующий закон:

Уголовно-процессуальный закон

Часть А. Общие положения

Глава 1. Основные положения уголовного процесса

Статья 1. Цель Уголовно-процессуального закона

Целью Уголовно-процессуального закона является установление такого порядка уголовного процесса, который обеспечивает эффективное применение норм Уголовного закона и справедливое урегулирование уголовно-правовых отношений без неоправданного вмешательства в личную жизнь.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 2. Источники уголовно-процессуального права

(1) Уголовный процесс устанавливается Конституцией Латвийской Республики (в дальнейшем – Конституция), нормами международного права и настоящим законом.

(2) При применении правовых норм Европейского союза учитывается юрисдикция Суда Европейского союза, но при применении правовых норм Латвийской Республики соблюдается интерпретация соответствующей нормы, данная в решении Конституционного суда.

(3) Уголовно-процессуальные нормы другого государства могут применяться только в международном сотрудничестве на основании мотивированного ходатайства иностранного государства, если они не противоречат основным принципам уголовного процесса Латвии.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 3. Действие Уголовно-процессуального закона в пространстве

Уголовно-процессуальный закон устанавливает единый процессуальный порядок во всех уголовных процессах, которые ведутся по находящимся в юрисдикции Латвии преступным деяниям уполномоченными на это лицами.

Статья 4. Действие Уголовно-процессуального закона во времени

Уголовно-процессуальный порядок устанавливается той нормой уголовно-процессуального права, которая действует в момент производства процессуального действия.

Статья 5. Применение закона в международном сотрудничестве

В международном сотрудничестве может применяться указанная в мотивированном ходатайстве иностранного государства правовая норма иностранного государства без дополнительной проверки ее действительности.

Глава 2. Основные принципы уголовного процесса

Статья 6. Обязательность уголовного процесса

Должностное лицо, уполномоченное на ведение уголовного процесса, в любом случае, когда становятся известны повод и основание для начала уголовного процесса, обязано в пределах своей компетенции начать уголовный процесс и довести его до предусмотренного Уголовным законом справедливого урегулирования уголовно-правовых отношений.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 7. Обвинение в уголовном процессе

(1) Если настоящим законом не установлено иное, уголовный процесс проводится в интересах общества независимо от желания того лица, которому причинен вред. Функция обвинения в уголовном процессе от имени государства реализуется прокурором.

(2) По деяниям, предусмотренным частью второй статьи 130, статьями 131, 132, 136, 157, 168, 169 и 180, частью первой статьи 185, статьей 197, частью первой статьи 200 и частью первой статьи 260 Уголовного закона, уголовный процесс начинается, если получено заявление от лица, которому причинен вред. Уголовный процесс может быть начат также в том случае, если не получено заявление от лица, которому причинен вред, если это лицо в связи с физическими или психическими недостатками само не способно реализовать свои права.

(В редакции закона от 21.10.2010 с учетом поправок, внесенных законом от 14.03.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 8. Принцип равноправия

Уголовно-процессуальный закон устанавливает единый процессуальный порядок для всех вовлеченных в уголовный процесс лиц независимо от происхождения, социального и имущественного положения, рода занятий, гражданства, расовой и национальной принадлежности, отношения к религии, пола, образования, языка, места жительства этих лиц и других обстоятельств.

Статья 9. Уголовно-процессуальная обязанность

(1) Любое лицо по начатому уголовному процессу обязано выполнять процессуальные требования должностного лица, уполномоченного на ведение уголовного процесса, и соблюдать установленный законом процессуальный порядок.

(2) Оспаривание законности и обоснованности процессуального требования осуществляется в установленном настоящим законом порядке, однако это не освобождает от обязанности выполнения этого требования.

(3) Правом на исключение от выполнения обязанности, установленной частью первой настоящей статьи, обладают только те лица, в отношении которых установлен уголовно-процессуальный иммунитет.

Статья 10. Уголовно-процессуальный иммунитет

Уголовно-процессуальный иммунитет полностью или частично освобождает лицо от участия в уголовном процессе, в том числе от дачи показаний и выдачи документов и предметов, запрещает или ограничивает право на его уголовное преследование, применение против этого лица мер принуждения, а также проникновение в находящиеся в его владении помещения и выполнение в них следственных действий.

Статья 11. Применяемый в уголовном процессе язык

(1) Уголовный процесс ведется на государственном языке.

(2) Лицо, имеющее право на защиту, потерпевший и его представитель, свидетель, специалист, эксперт, ревизор, а также другие лица, вовлеченные направляющим процесс лицом в уголовный процесс, если они не владеют государственным языком, во время производства процессуальных действий имеют право использовать язык, которым это лицо владеет, и безвозмездно использовать помощь переводчика, участие которого обеспечивается направляющим процесс лицом. На досудебной стадии процесса при решении подлежащих рассмотрению следственным судьей или судом вопросов участие переводчика обеспечивается следственным судьей или судом.

(2¹) Лицо, имеющее право на защиту, если оно не владеет государственным языком, вправе пользоваться языком, которым это лицо владеет, и во время встречи с защитником безвозмездно использовать помощь переводчика, участие которого обеспечивается направляющим процесс лицом, в следующих случаях:

- 1) для подготовки к допросу на досудебной стадии процесса или к судебному разбирательству в судебном заседании;
- 2) для составления письменной жалобы на действие или постановление ведущего уголовный процесс должностного лица и применение, изменение или отмену меры процессуального принуждения;
- 3) для составления документа, необходимого для судебного разбирательства дела в письменном процессе;
- 4) для составления апелляционной или кассационной жалобы.

(2²) Лицу, которое имеет право на защиту и к которому применена связанная с лишением свободы мера пресечения, для реализации упомянутого в части 2¹ настоящей статьи права участие переводчика обеспечивается соответствующим местом заключения.

(2³) Порядок и объем обеспечения помощи переводчика в упомянутых в частях 2¹ и 2² настоящей статьи случаях устанавливаются Кабинетом министров.

(3) При выдаче процессуальных документов в предусмотренных законом случаях вовлеченному в уголовный процесс лицу, не владеющему государственным языком, обеспечивается их перевод на понятном лицу языке.

(4) Должностное лицо, осуществляющее уголовный процесс, может производить отдельное процессуальное действие на другом языке с приложением перевода процессуального документа на государственный язык.

(5) Полученные в уголовном процессе жалобы на другом языке переводятся на государственный язык только в случае необходимости, которую устанавливает направляющее процесс лицо. Направляющее процесс лицо обеспечивает перевод полученных на другом языке апелляционных жалоб и кассационных жалоб на судебные постановления на государственный язык.

(6) Условия настоящей статьи о праве лица на применение языка, которым это лицо владеет, и безвозмездное использование помощи переводчика распространяются также на лиц, имеющих нарушения слуха, речи или зрения. Таким лицам при выдаче в предусмотренных законом случаях процессуальных документов обеспечивается доступность этих документов на понятном им языке или понятным им образом, который лицо способно воспринимать.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 23.05.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 12. Гарантирование прав человека

(1) Уголовный процесс ведется с соблюдением международно-признанных прав человека и без допущения необоснованного возложения уголовно-процессуальных обязанностей или несоразмерного вмешательства в личную жизнь.

(2) Права человека могут быть ограничены лишь в тех случаях, когда этого требуют соображения общественной безопасности, и лишь в установленном настоящим законом порядке в соответствии с характером и опасностью преступного деяния.

(3) При применении меры пресечения, связанной с лишением свободы, нарушение неприкосновенности публично недоступного места, тайны корреспонденции и средств связи разрешается исключительно с согласия следственного судьи или суда.

(4) Должностное лицо, проводящее уголовный процесс, обязано защищать тайну частной жизни и коммерческую тайну лица. Сведения о них разрешается получать и использовать лишь в том случае, если это необходимо для выяснения доказываемых обстоятельств.

(5) Физическое лицо вправе требовать, чтобы в уголовное дело не включались сведения о частной жизни, коммерческой деятельности и имущественном положении самого этого лица или его жениха или невесты, супруга, родителей, родителей его родителей, детей, внуков, братьев и сестер, а также того лица, с которым соответствующее физическое лицо проживает вместе и с которым оно имеет совместное (неразделенное) хозяйство (в дальнейшем – родственники), если это не требуется для справедливого урегулирования уголовно-правовых отношений.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 13. Запрет на пытки и унижения

(1) В уголовном процессе никто не может быть унижен, подвергнут шантажу, пыткам или угрозам применения пыток или насилия или же применению насилия.

(2) Если лицо оказывает сопротивление производству отдельного процессуального действия, задерживает его ход или отказывается надлежащим образом выполнять свою процессуальную обязанность, к нему могут быть применены меры пресечения, предусмотренные законом для обеспечения конкретного процессуального действия.

(3) Для преодоления физического сопротивления лица производящее процессуальное действие лицо или по его вызову работники государственной полиции в исключительных случаях могут применять физическую силу, не причиняя без необходимости боли этому лицу и не унижая его.

Статья 14. Право на завершение уголовного процесса в разумный срок

(1) Любой имеет право на завершение уголовного процесса в разумный срок, то есть без неоправданной проволочки. Завершение уголовного процесса в разумный срок связано с объемом дела, его юридической сложностью, количеством процессуальных действий, отношением вовлеченных в процесс лиц к исполнению обязанностей и другими объективными обстоятельствами.

(2) Направляющее процесс лицо выбирает соответствующий конкретным обстоятельствам наиболее простой вид уголовного процесса и не допускает неоправданного вмешательства в личную жизнь и необоснованных расходов.

(3) Уголовный процесс, в котором применена связанная с лишением свободы мера пресечения или в который вовлечено подлежащее специальной процессуальной защите лицо, или по которому обвиняется государственное должностное лицо, занимающее ответственное положение, в обеспечении разумного срока имеет преимущество по сравнению с прочими уголовными процессами.

(4) Уголовный процесс о преступном деянии, связанном с насилием, совершенном лицом, от которого несовершеннолетний потерпевший является зависимым в материальном или ином отношении, или о преступном деянии против нравственности или половой неприкосновенности, по которому потерпевшим является несовершеннолетнее лицо, в обеспечении разумного срока имеет преимущество по сравнению со схожими уголовными процессами, по которым потерпевшими являются совершеннолетние лица. Уголовный процесс против несовершеннолетнего лица в обеспечении разумного срока имеет преимущество по сравнению с подобными уголовными процессами против совершеннолетних лиц.

(5) Несоблюдение разумного срока может служить основанием для прекращения процесса в установленном настоящим законом порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 15. Право на рассмотрение дела в суде

Любой имеет право на рассмотрение дела в справедливом, объективном и независимом суде.

Статья 16. Право на объективное проведение уголовного процесса

(1) Должностные лица, ведущие уголовный процесс, переводчики и специалисты должны отказаться от участия в уголовном процессе, если они лично заинтересованы в результате или существуют обстоятельства, которые дают вовлеченным в процесс лицам обоснованную причину считать, что такая заинтересованность может быть.

(2) Лицо, осуществляющее защиту, потерпевший, представитель потерпевшего и должностное лицо, уполномоченное вести уголовный процесс, но не являющееся направляющим процесс лицом, имеет право заявить отвод при наличии упомянутых в части первой настоящей статьи обстоятельств.

(3) Направляющее процесс лицо или установленные законом должностные лица по собственной инициативе или на основании отвода должны прекратить участие в процессе упомянутых в части первой настоящей статьи лиц, если они сами себя не отстранили.

Статья 17. Разделение процессуальных функций

Функция контроля за ограничением прав человека на досудебной стадии процесса и функции обвинения, защиты и судебного разбирательства в уголовном процессе отделены.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 18. Равноценность процессуальных полномочий

Вовлеченные в уголовный процесс лица имеют полномочия (права и обязанности), обеспечивающие равноценное осуществление установленных для них нормативными актами задач и гарантированных им прав.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 19. Презумпция невиновности

(1) Ни одно лицо не считается виновным, пока его вина в совершении преступного деяния не установлена в определенном настоящим законом порядке.

(2) Лицо, имеющее право на защиту, не должно доказывать свою невиновность.

(3) Все разумные сомнения в виновности, которые невозможно устранить, толкуются в пользу лица, имеющего право на защиту.

Статья 20. Право на защиту

(1) Каждое лицо, в отношении которого высказано предположение или утверждение о том, что оно совершило преступное деяние, имеет право на защиту, то есть право знать, в совершении какого деяния оно подозревается или обвиняется, и выбрать свою позицию защиты.

(2) Право на защиту лицо может реализовать само или пригласить по собственному выбору в качестве защитника лицо, которое согласно настоящему закону может быть защитником.

(3) В установленных законом случаях участие защитника является обязательным.

(4) Если лицо вследствие своего имущественного положения не может пригласить защитника, государство обеспечивает ему защиту и принимает решение об оплате труда защитника из государственных средств с полным или частичным освобождением лица от нее.

Статья 21. Право на сотрудничество

(1) Лицо, имеющее право на защиту, может сотрудничать с должностным лицом, уполномоченным на ведение уголовного процесса, для содействия урегулированию уголовно-правовых отношений.

(2) Сотрудничество может выражаться в:

- 1) выборе более простого вида процесса;
- 2) содействии проведению процесса;
- 3) раскрытию преступных деяний, совершенных другими лицами.

(3) Сотрудничество возможно с момента начала уголовного процесса до исполнения наказания.

Статья 22. Право на компенсацию за причиненный вред

Лицу, которому преступным деянием причинен вред, с учетом его морального оскорбления, физических страданий и имущественного ущерба гарантируются процессуальные возможности для затребования и получения моральной и материальной компенсации.

Статья 23. Судебное разбирательство

По уголовным делам судебное разбирательство осуществляется судом путем рассмотрения и вынесения решений в судебных заседаниях об обоснованности предъявленных против лиц обвинений, оправдания невиновных лиц или же признания лиц виновными в совершении преступного деяния и назначения обязательного для государственных органов и лиц подлежащего исполнению урегулирования уголовно-правовых отношений, которое при необходимости реализуется в принудительном порядке.

Статья 24. Защита лица и имущества в случае угрозы

(1) Лицо, подвергающееся угрозе в связи с исполнением им уголовно-процессуальной обязанности, имеет право требовать от направляющего процесс лица осуществления предусмотренных законом мероприятий для защиты этого лица и его имущества, а также защиты родственников лица.

(2) Направляющее процесс лицо после получения упомянутой в части первой настоящей статьи информации в зависимости от конкретных обстоятельств принимает решение о необходимости осуществления одного или нескольких из следующих мероприятий:

- 1) начать другой уголовный процесс для расследования угрозы;
- 2) выбрать соответствующую меру пресечения для лица, в интересах которого осуществлена угроза;
- 3) предложить установление специальной процессуальной защиты для лица, подвергающегося угрозе;
- 4) поручить правоохранительным органам осуществить защиту лица или его имущества, а также защиту родственников лица.

(3) Если упомянутые в части второй настоящей статьи мероприятия не способны предотвратить реальную угрозу жизни лица, направляющее процесс лицо отказывается от использования тех доказательств, которые являются причиной угрозы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 25. Недопустимость двойного наказания (*ne bis in idem*)

(1) Никто не может быть заново осужден или наказан за деяние, за которое он уже в Латвии или иностранном государстве был оправдан или наказан согласно принятому в установленном законом порядке и вступившему в силу постановлению по уголовному делу или делу об административном правонарушении.

(2) Повторным осуждением или наказанием не является:

- 1) новое судебное разбирательство уголовного дела в случаях установления вновь открывшихся обстоятельств;
- 2) судебное разбирательство уголовного дела или установление наказания по такому уголовному процессу, по которому отменено предписание прокурора о наказании в установленных законом случаях и порядке;
- 3) новое судебное разбирательство уголовного дела, если в предыдущем процессе допущено существенное нарушение материальных или процессуальных норм закона.

(3) Повторным осуждением или наказанием не является в случаях утраты силы принятого по делу об административном правонарушении постановления по уголовному процессу при наличии следующих обстоятельств:

- 1) вступившим в силу постановлением признаны умышленно ложные показания потерпевшего или свидетеля, умышленно ложное заключение эксперта, умышленно неправильный перевод, подделка протоколов о судебных действиях или постановлений суда, а также подделка других доказательств, которые послужили основанием для принятия незаконного постановления;
- 2) вступившим в силу постановлением признано противозаконное действие должностного лица, которое послужило основанием для принятия незаконного постановления;
- 3) установлено обстоятельство, о котором при принятии постановления не было известно принявшему постановление и которое само по себе или в совокупности с ранее установленными обстоятельствами указывает на то, что лицо совершило более тяжкое деяние, нежели то, за которое оно получило административное взыскание.

(4) Если при принятии постановления о привлечении лица к уголовной ответственности установлены упомянутые в части третьей настоящей статьи обстоятельства и принятое по делу об административном правонарушении постановление не было отменено, оно утрачивает силу.

(5) В упомянутых в частях второй и третьей настоящей статьи случаях отбытое уголовное наказание

засчитывается в новое наказание в соответствии с установленным Уголовным законом, а административное взыскание учитывается при назначении нового наказания.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Раздел первый Вовлеченные в уголовный процесс лица

Глава 3. Должностные лица, ведущие уголовный процесс

Статья 26. Полномочия на ведение уголовного процесса

(1) Полномочия на ведение уголовного процесса от имени государства имеют только должностные лица установленных настоящим законом учреждений, которым они предоставлены согласно занимаемой этими лицами должности, распоряжению руководителя учреждения или постановлению направляющего уголовный процесс лица.

(2) В конкретном уголовном процессе полномочия имеют:

- 1) направляющее процесс лицо;
- 2) участники следственной группы;
- 3) надзирающий прокурор;
- 4) уполномоченное на ведение уголовного процесса должностное лицо, выполняющее поручение направляющего процесс лица, участника следственной группы или суда на производство процессуальных действий (в дальнейшем – исполнитель процессуальных поручений);
- 5) эксперт, занятый в экспертном учреждении;
- 6) эксперт, не занятый в экспертном учреждении, если направляющее процесс лицо поручило ему произвести экспертизу;
- 7) ревизор по поручению направляющего процесс лица;
- 8) непосредственный начальник следователя;
- 9) вышестоящий прокурор;
- 10) следственный судья;
- 11) поддерживающий обвинение.

(3) В принятии решений по отводам, жалобам и организационным вопросам процесса полномочия имеют судья, прокурор, а также руководители судов, прокуратур и следственных учреждений и их структурных подразделений.

(4) Должностные лица органов Европейского союза имеют полномочия на ведение уголовного процесса в случаях, установленных правовыми нормами Европейского союза.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 27. Направляющее процесс лицо

(1) Направляющим процесс лицом является должностное лицо или суд, которые в конкретный момент ведут уголовный процесс. Направляющее процесс лицо:

- 1) организует ход уголовного процесса и делопроизводство по нему;

- 2) принимает решения о движении уголовного процесса;
- 3) самостоятельно или с привлечением других должностных лиц осуществляет полномочия государства на соответствующей стадии или на соответствующем этапе уголовного процесса;
- 4) требует от любого лица выполнения уголовно-процессуальной обязанности и соблюдения процессуального порядка;
- 5) обеспечивает для вовлеченных в уголовный процесс лиц возможность осуществления установленных законом прав.

(2) Направляющими процесс лицами являются:

- 1) на стадии следствия – следователь или в исключительном случае – прокурор;
- 2) на стадии уголовного преследования – прокурор;
- 3) при подготовке дела к судебному разбирательству, а также с момента оглашения постановления, которым завершается судопроизводство в суде соответствующей инстанции, до передачи дела в следующую судебную инстанцию или исполнения постановления – судья, ведущий судебное разбирательство;
- 4) во время судебного разбирательства – состав суда;
- 5) после вступления постановления суда в силу – судья.

(3) Для ведения досудебной стадии уголовного процесса может быть создана следственная группа, руководитель которой является соответствующим направляющим процесс лицом.
(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 28. Следователь

Следователем является должностное лицо следственного учреждения, которое распоряжением руководителя следственного учреждения уполномочено на проведение следствия по уголовному процессу.

Статья 29. Обязанности и права следователя как направляющего процесс лица

(1) Следователь обязан:

- 1) рассмотреть сведения, указывающие на совершение возможного преступного деяния, и начать уголовный процесс, как только установлены определенные законом причина и основание, или отказаться от начала уголовного процесса;
- 2) производить следственные действия для выяснения, было ли совершено преступное деяние, кто его совершил, должно ли какое-либо лицо нести за него уголовно-правовую ответственность, выяснения этого лица и получения доказательств, дающих основание для привлечения лица к уголовной ответственности;
- 3) осуществлять все предусмотренные законом мероприятия для обеспечения возмещения вреда;
- 4) выбирать такой вид уголовного процесса, который обеспечивает справедливое урегулирование уголовно-правовых отношений без неоправданного вмешательства в личную жизнь и необоснованных расходов;
- 5) выполнять указания своего непосредственного начальника, надзирающего прокурора, вышестоящего прокурора или предписания следственного судьи.

(2) Следователь имеет право:

- 1) в установленном законом порядке принять любое процессуальное решение и произвести любое процессуальное действие или поручить его проведение участнику следственной группы или исполнителю процессуальных поручений;
- 2) предлагать надзирающему прокурору решить вопрос о начале уголовного преследования;
- 3) обжаловать указания своего непосредственного начальника;
- 4) обжаловать решения и указания надзирающего прокурора;
- 5) обжаловать указания вышестоящего прокурора;
- 6) обжаловать решения следственного судьи.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 30. Участник следственной группы

(1) Участником следственной группы является уполномоченное на ведение уголовного процесса должностное лицо следственного учреждения или прокурор, который по постановлению компетентного должностного лица следственного учреждения или вышестоящего прокурора включен в состав следственной группы.

(2) Участник следственной группы по поручению направляющего процесс лица и в установленных им пределах имеет право проводить процессуальные действия и принимать процессуальные решения, за исключением решений о направлении уголовного процесса, о применении, изменении или отмене мер пресечения, о наложении или отмене ареста на имущество, а также о статусе или изменении статуса того лица, которое имеет право на защиту.

(3) Не приостанавливая исполнения, участник следственной группы может обжаловать поручение направляющего процесс лица.

(4) Указания непосредственного начальника следователя и надзирающего прокурора участник следственной группы обжалует, а также заявляет отводы при посредничестве направляющего процесс лица.

(5) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 31. Непосредственный начальник следователя

(1) Непосредственным начальником следователя является руководитель следственного учреждения или его структурного подразделения либо его заместитель, которому согласно распределению обязанностей или индивидуальному распоряжению поручено контролировать ведение конкретного уголовного процесса во время следствия.

(2) Непосредственный начальник следователя обязан:

- 1) обеспечить своевременное начало уголовного процесса подчиненными ему должностными лицами;
- 2) организовать работу исполнителей процессуальных поручений;
- 3) предоставить процессуальные полномочия необходимому кругу находящихся в его подчинении должностных лиц для обеспечения целенаправленного ведения уголовного процесса и без неоправданной проволочки;
- 4) давать указания о направлении следствия и проведении следственных действий, если направляющее процесс лицо не обеспечивает целенаправленного расследования и допускает неоправданное вмешательство в личную жизнь или проволочку.

(3) Непосредственный начальник следователя имеет право:

- 1) знакомиться с материалами уголовного процесса, находящегося в делопроизводстве подчиненного ему должностного лица;
- 2) принимать важные для процесса организационные решения, то есть устанавливать критерии для разделения уголовных процессов путем передачи уголовного процесса другому направляющему процесс лицу, создания следственной группы в пределах своей компетенции, перенятия руководства уголовным процессом;
- 3) участвовать в тех процессуальных действиях, которые производятся направляющим процесс лицом или участником следственной группы;
- 4) производить следственное действие с предварительным информированием об этом направляющего процесс лица;
- 5) отменять необоснованно и незаконно принятые решения находящихся в его подчинении должностных лиц.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 32. Исполнитель процессуальных поручений

(1) Исполнителем процессуальных поручений является должностное лицо следственного учреждения или прокурор, которому направляющее процесс лицо поручило проведение одного или нескольких следственных действий без его включения в состав следственной группы.

(2) Исполнитель процессуальных поручений несет ответственность за качественное исполнение порученного следственного действия и обязан информировать направляющее процесс лицо обо всех фактах, которые могут иметь значение для законного и справедливого завершения уголовного процесса.

Статья 33. Эксперт, занятый в экспертном учреждении

(1) Эксперт, занятый в экспертном учреждении, имеет полномочия на ведение уголовного процесса, если он получил право на производство экспертиз определенного рода и поручение направляющего процесс лица.

(2) Эксперт по поручению направляющего процесс лица:

- 1) производит экспертизу, если для получения необходимой для доказательства информации должно быть проведено исследование с использованием специальных знаний, устройств и веществ;
- 2) производит осмотр места происшествия или другого места, трупа, местности, предметов;
- 3) производит осмотр лиц;
- 4) изымает образцы для сравнительного исследования;
- 5) участвует в производстве других следственных действий;
- 6) использует специальные знания для поиска и изъятия следов преступного деяния и иных вещей.

(3) Эксперт имеет право:

- 1) ознакомиться с материалами уголовного дела;
- 2) затребовать от направляющего процесс лица необходимые для производства экспертизы дополнительную информацию и материалы;
- 3) отказаться от производства экспертизы (дачи заключения), если представленные материалы недостаточны или поставленные вопросы превышают его компетенцию;

4) с разрешения или при посредничестве направляющего процесс лица задавать вопросы допрашиваемым лицам в пределах предмета экспертизы.

(4) Эксперт имеет право на проведение установленной направляющим процесс лицом или участником следственной группы экспертизы и на представление ответов на поставленные вопросы. Если эксперт считает, что при использовании специальных знаний может получить важные для уголовного процесса сведения, вопрос о которых не поставлен, он письменно информирует об этом направляющее процесс лицо.

(5) Эксперт выполняет свои обязанности:

1) по данному направляющим процесс лицом указанию, зафиксированному в протоколе того следственного действия, в котором участвует эксперт;

2) согласно процессуальному решению о назначении экспертизы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 34. Приглашенный эксперт

(1) Направляющее процесс лицо может пригласить и решением поручить производство экспертизы лицу, которое не является экспертом, занятым в экспертном учреждении, но знания и практический опыт которого достаточны для производства экспертизы.

(2) Приглашенный эксперт имеет права, указанные в частях третьей и четвертой статьи 33 настоящего закона, а также право на возмещение его расходов, возникших в связи с прибытием по вызову направляющего процесс лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 35. Ревизор

(1) Ревизор имеет полномочия на ведение уголовного процесса, если он получил соответствующую квалификацию, в установленном законом порядке получил сертификат на проведение ревизий и получил конкретное поручение, установленное решением направляющего процесс лица или зафиксированное в протоколе следственного действия.

(2) Ревизор по поручению направляющего процесс лица:

1) проводит инвентаризацию;

2) осуществляет осмотр и выемку документов;

3) осматривает товары, продукцию и сырье в необходимом для проведения ревизии объеме;

4) представляет описание хозяйственно-финансовой деятельности в отчете ревизора, если он может быть дан без проведения ревизии;

5) допрашивает свидетелей или участвует в их допросе;

6) проводит ревизию в согласованном с направляющим процесс лицом объеме;

7) знакомит заинтересованных лиц с материалами ревизии;

8) представляет оценку ревизора в отношении возражений заинтересованных лиц.

Статья 36. Прокурор в уголовном процессе

(1) Прокурор в уголовном процессе реализует функции надзора за следствием, следствия, уголовного преследования, поддержания государственного обвинения и другие установленные настоящим законом функции.

(2) В установленных законом случаях прокурор принимает решение по вопросу о начале уголовного процесса и сам проводит следствие.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Статья 37. Надзирающий за следствием прокурор

(1) Прокурор, который согласно распределению установленных учреждением прокуратуры обязанностей или распоряжению по конкретному уголовному процессу должен осуществлять надзор за следствием, является надзирающим прокурором.

(2) Надзирающий прокурор во время следствия обязан:

1) отдавать указания о выборе вида процесса, направлении расследования и выполнении следственных действий, если направляющее процесс лицо не обеспечивает целенаправленное расследование и допускает неоправданное вмешательство в личную жизнь или проволочку;

2) требовать от непосредственного начальника следователя замены направляющего процесс лица, внесения изменений в следственную группу, если не выполняются отданные указания или допущены процессуальные нарушения, представляющие угрозу для хода уголовного процесса;

3) *(исключен законом от 28.09.2005)*

4) *(исключен законом от 12.03.2009)*

5) рассматривать жалобы в пределах своей компетенции;

6) принимать решения о заявленных отводах в пределах своей компетенции;

7) незамедлительно перенимать руководство уголовным процессом в случае получения при расследовании достаточных доказательств для справедливого урегулирования уголовно-правовых отношений.

(3) Надзирающий за следствием прокурор имеет право:

1) принимать решение о начале уголовного процесса и его передаче в следственное учреждение;

2) требовать исполнения отданных указаний;

3) проводить процессуальные действия с предварительным информированием об этом направляющего процесс лица;

4) в любое время знакомиться с материалами уголовного процесса;

5) отменять решения направляющего процесс лица и участника следственной группы;

6) вносить предложение вышестоящему прокурору о назначении другого непосредственного начальника следователя в конкретном уголовном процессе или передаче уголовного процесса в другое следственное учреждение;

7) участвовать в заседании, в котором следственный судья принимает решение о даче разрешения на применение мер принуждения и производство специальных следственных действий;

8) участвовать в проведении тех процессуальных действий, которые направлены на сотрудничество с лицом, имеющим право на защиту, а также в выборе более простого процесса.

(С учетом поправок, внесенных законом от 28.09.2005, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 38. Прокурор как направляющее процесс лицо

(1) Надзирающий прокурор получает статус направляющего процесс лица с момента перенятия им руководства уголовным процессом и принятия решения о начале уголовного преследования:

- 1) по предложению направляющего следственный процесс лица;
- 2) по указанию вышестоящего прокурора;
- 3) по собственной инициативе.

(2) Вышестоящий прокурор может возложить обязанности направляющего процесс лица на другого прокурора.

(3) В исключительном случае генеральный прокурор, старший прокурор Уголовно-правового департамента Генеральной прокуратуры или судебного округа может назначить прокурора направляющим процесс лицом на стадии расследования.

Статья 39. Обязанности и права прокурора – направляющего процесс лица

(1) Прокурор в качестве направляющего процесс лица обязан:

- 1) не допускать неоправданной проволочки и в установленный законом срок начать уголовное преследование;
- 2) отказаться от уголовного преследования и прекратить уголовный процесс при наличии предусмотренных для этого законом предпосылок;
- 3) установить совокупность подлежащих передаче в суд материалов уголовного дела и архивного дела;
- 4) выдать лицу, имеющему право на защиту, копии или факсимильные копии (в дальнейшем – копии) материалов подлежащего передаче в суд уголовного дела и в установленном законом порядке ознакомить это лицо с материалами подлежащего передаче в суд уголовного дела;
- 5) выдать потерпевшему копии предусмотренных законом материалов;
- 6) принять решение о поданных заявлениях;
- 6¹) затребовать от Государственной службы пробации оценочное сообщение о лице, обвиненном в совершении преступного деяния против нравственности и половой неприкосновенности;
- 7) представить в суд заключенное с обвиняемым соглашение о признании вины и наказании;
- 8) принять решение о передаче уголовного дела в суд и представить уголовное дело в суд;
- 9) прекратить уголовный процесс при констатации установленного законом основания;
- 10) представить уголовное дело для расследования в порядке особого процесса.

(2) Прокурор при уголовном преследовании имеет право:

- 1) прекратить уголовное преследование и назначить дополнительное расследование;
- 2) в установленном законом порядке принять любое процессуальное решение и произвести любое процессуальное действие или поручить его проведение участнику следственной группы или исполнителю процессуальных поручений;
- 3) прекратить уголовный процесс, применив прокурорское предписание о наказании;
- 4) подготовить проект соглашения;

5) подать предложения по признанию определенных фактов доказанными без проверки доказательств в суде;

6) при необходимости затребовать от Государственной службы пробации сообщение об оценке лица.

(2¹) Прокурор в процессе о применении принудительных мер воздействия к юридическому лицу имеет право завершить процесс с применением предписания прокурора о принудительной мере воздействия.

(3) Если для принятия процессуального решения необходимо преюдициальное постановление Суда Европейского союза об интерпретации или действительности правовой нормы Европейского союза, прокурор может внести предложение о направлении генеральным прокурором неясного вопроса в Суд Европейского союза.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 21.10.2010, 14.03.2013, а также законом от 12.11.2015, вступившим в силу 02.12.2015)

Статья 40. Следственный судья

Следственным судьей является судья, которому председатель районного (городского) суда на определенный срок в установленных законом случаях и определенном законом порядке поручил контролировать соблюдение прав человека в уголовных процессах.

Статья 41. Обязанности и права следственного судьи

(1) При расследовании и уголовном преследовании следственный судья обязан:

1) в предусмотренных законом случаях принимать решение о применении меры принуждения;

2) принимать решение по заявлению подозреваемого и обвиняемого об изменении или отмене тех мер пресечения, которые применены по решению следственного судьи;

3) в предусмотренных законом случаях рассматривать жалобы на примененную направляющим процесс лицом меру пресечения;

4) в предусмотренных законом случаях принимать решение о проведении процессуальных действий;

5) *(исключен законом от 12.03.2009)*

6) принимать решения по жалобам в отношении неоправданного нарушения в уголовном процессе таких тайн, которые охраняются законом;

7) *(исключен законом от 12.03.2009)*

8) *(исключен законом от 12.03.2009)*

9) *(исключен законом от 12.03.2009)*

10) принимать решение по ходатайству лица, имеющего право на защиту, об освобождении от платы за использование помощи адвоката.

(2) В суде первой инстанции до начала судебного разбирательства дела следственный судья обязан принять решение по:

1) заявлению обвиняемого в отношении изменения или отмены мер пресечения;

2) предложению прокурора в отношении выбора или изменения меры пресечения;

3) ознакомлению вовлеченного в уголовный процесс лица, имеющего право на ознакомление с материалами уголовного дела, с материалами специальных следственных действий, которые не прилагаются к уголовному делу (первоначальными документами).

(3) Следственному судье не разрешается заменять направляющее процесс лицо и надзирающего прокурора на досудебной стадии уголовного процесса и отдавать указания о направлении расследования и проведении следственных действий.

(4) При расследовании и уголовном преследовании следственный судья имеет право:

1) знакомиться со всеми материалами по уголовному процессу, по которому подано предложение направляющего процесс лица, жалоба или заявление лица, заявлен отвод;

2) требовать от направляющего процесс лица дополнительную информацию по уголовному процессу, по которому проводятся специальные следственные действия или применена мера пресечения, связанная с лишением свободы, а также устанавливать сроки проведения специальных следственных действий;

3) применять процессуальную санкцию за невыполнение обязанностей или несоблюдение порядка на досудебной стадии уголовного процесса;

4) вносить предложение о привлечении должностных лиц, уполномоченных вести уголовный процесс, к ответственности за ущемление прав человека, допущенное в результате реализации уголовно-процессуальных полномочий.

(5) Следственный судья может иметь также другие особо установленные настоящим законом права и обязанности.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 14.01.2010, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 42. Лицо, поддерживающее государственное обвинение

(1) Государственное обвинение в суде первой инстанции поддерживает тот прокурор, который передал уголовное дело в суд. Вышестоящий прокурор может поручить поддержание обвинения другому прокурору.

(2) Государственное обвинение в суде апелляционной инстанции поддерживает по возможности тот же прокурор, который поддерживал его в суде первой инстанции. Вышестоящий прокурор может поручить поддержание государственного обвинения другому прокурору.

(3) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 43. Полномочия лица, поддерживающего государственное обвинение в суде первой и апелляционной инстанции

(1) Прокурор, поддерживая обвинение в суде первой или апелляционной инстанции, имеет обязанность и право:

1) с согласия вышестоящего прокурора отказаться от поддержания обвинения, если существуют разумные сомнения в вине обвиняемого;

2) заявить отвод при наличии установленного законом основания;

3) высказаться по каждому разрешаемому судом вопросу;

4) направить доказательства обвинения на проверку и принять участие в проверке остальных доказательств;

5) потребовать перерыва для представления дополнительных доказательств или составления нового обвинения;

6) заявить ходатайства;

7) выступать в судебных прениях;

8) ознакомиться с протоколом судебного заседания, полным текстом постановления и поданными лицами жалобами;

9) обжаловать судебные постановления при наличии на это основания.

(2) Указанными в части первой настоящей статьи полномочиями прокурор обладает во всех уголовных процессах независимо от особенностей протекания процесса по делам отдельных категорий.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 43¹. Прокурор в суде кассационной инстанции

(1) В суде кассационной инстанции прокурор излагает мнение о законности и обоснованности постановления суда.

(2) Прокурор в суде кассационной инстанции имеет права и обязанности, установленные главой 54 настоящего закона.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 44. Лицо, поддерживающее частное обвинение

(Исключена законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 45. Вышестоящий прокурор в уголовном процессе

(1) Вышестоящий прокурор в установленном законом порядке контролирует реализацию прокурором своих полномочий.

(2) Обязанности вышестоящего прокурора выполняет:

1) старший прокурор района (города), если установленные настоящим законом функции прокурора выполняет прокурор соответствующей прокуратуры;

2) старший прокурор судебного округа, если установленные настоящим законом функции прокурора выполняет прокурор соответствующей прокуратуры или старший прокурор районного уровня, а по собственной инициативе также в том случае, если эти функции выполняет прокурор районной (городской) прокуратуры или приравненной к ней по статусу прокуратуры;

3) старший прокурор Генеральной прокуратуры, если установленные настоящим законом функции прокурора выполняет старший прокурор или прокурор отдела Генеральной прокуратуры, прокурор департамента Генеральной прокуратуры или старший прокурор судебного округа, а также по собственной инициативе;

4) генеральный прокурор, если установленные настоящим законом функции прокурора выполняет старший прокурор департамента Генеральной прокуратуры;

5) любой прокурор, если он в конкретном уголовном процессе уполномочен на это генеральным прокурором или старшим прокурором Генеральной прокуратуры.

(3) *(Исключена законом от 19.01.2006)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Статья 46. Обязанности и права вышестоящего прокурора

(1) Вышестоящий прокурор обязан:

1) принимать решения по жалобам в отношении решений и действий надзирающего прокурора и

прокурора – направляющего процесс лица;

2) принимать решения по отказам надзирающего прокурора и прокурора – направляющего процесс лица от участия в уголовном процессе или по заявленным им отводам;

3) принимать решения по предложению надзирающего прокурора о смене непосредственного начальника следователя или следственного учреждения;

4) менять надзирающего прокурора или прокурора – направляющего процесс лица, если не обеспечивается полноценный надзор и уголовное преследование;

5) создавать следственную группу, если объем работы не позволяет завершить уголовный процесс в разумный срок;

6) менять поддерживающего государственное обвинение, если не обеспечивается полноценное поддержание обвинения;

7) принимать решение об обоснованности и законности отказа от обвинения.

(2) Вышестоящий прокурор имеет право:

1) ознакомиться со всеми материалами по уголовному процессу, в котором он выполняет функции вышестоящего прокурора;

2) назначить надзирающего прокурора, если необходимо отказаться от ранее утвержденных принципов распределения уголовных процессов;

3) поручить прокурору выполнять функции надзирающего прокурора или прокурора – направляющего процесс лица либо взять их на себя;

4) потребовать от руководителя следственного учреждения, которому в административном порядке подчинен непосредственный начальник следователя в конкретном уголовном процессе, назначения по этому процессу другого начальника;

5) поручить ведение следствия по уголовному процессу другому следственному учреждению;

6) отдать указания следователю, надзирающему прокурору или прокурору – направляющему процесс лицу о выборе вида процесса, направлении досудебной стадии процесса и производстве следственных действий;

7) отменить постановления следователя, участника следственной группы, нижестоящего по должности прокурора;

8) отдать указания поддерживающему государственное обвинение о тактике проверки доказательств и заявлении источников дополнительных доказательств;

9) принять решение по предложению поддерживающего государственное обвинение об отказе от поддержания обвинения в суде, утвердив его, или поручив другому подчиненному ему прокурору поддерживать государственное обвинение, или взяв это на себя.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 47. Судья как направляющее процесс лицо при подготовке уголовного дела к судебному разбирательству

(1) Судья при подготовке дела к судебному разбирательству:

1) убеждается в подсудности дела этому суду;

2) принимает решение по вопросу о возможности судебного разбирательства дела;

3) устанавливает время, место судебного разбирательства и вид судебного разбирательства;

4) поручает судебной канцелярии осуществить подготовительные действия.

(2) Во время подготовки судья не оценивает доказательства и юридическую квалификацию деяния и не принимает решения об урегулировании уголовно-правовых отношений.

Статья 48. Суд как направляющее процесс лицо

(1) При рассмотрении уголовного дела суд имеет полномочия направляющего процесс лица в руководстве уголовным процессом и обеспечении процессуального порядка, а также исключительное право чинить суд.

(2) Для выполнения своих функций суд:

1) требует от любого лица выполнения уголовно-процессуальных обязанностей и соблюдения порядка во время судебного заседания;

2) применяет процессуальные санкции;

3) не вмешиваясь в поддержание обвинения и реализацию защиты, участвует в проверке доказательств;

4) принимает решения по полученным заявлениям, ходатайствам и отводам;

5) рассматривает и выносит решение по делу и объявляет постановление;

6) принимает меры для привлечения к ответственности должностных лиц, ведущих уголовный процесс и реализующих свои полномочия недобросовестно.

(3) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 49. Судья как направляющее процесс лицо после судебного разбирательства дела и принятия постановления

Судья после судебного разбирательства дела и принятия постановления до передачи этого постановления к исполнению или направления в суд следующей инстанции:

1) обеспечивает доступность протокола судебного заседания и постановления в установленный день для всех предусмотренных законом лиц;

2) поручает направить уголовное дело вместе с поданными жалобами в суд следующей инстанции;

3) созывает состав суда для принятия решения по приложенным к протоколу судебного заседания неудовлетворенным возражениям;

4) принимает решение о передаче постановления суда к исполнению и поручает произвести необходимые действия для исполнения этого решения;

5) созывает состав суда для принятия решения по вопросам, связанным с исполнением судебного постановления.

Глава 4. Обстоятельства, препятствующие ведению уголовного процесса

Статья 50. Недопустимость конфликта интересов в уголовном процессе

(1) Регистрируемое в регистре уголовного процесса лицо не должно брать на себя полномочия на ведение

уголовного процесса, если таким образом это лицо вступает в конфликт интересов, а именно, если его личные интересы как прямо, так и косвенно не совпадают с целью уголовного процесса или имеются обстоятельства, которые дают вовлеченному в уголовный процесс лицу обоснованную причину допускать такую заинтересованность.

(2) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(3) Упомянутые в части первой настоящей статьи лица должны отказаться от ведения уголовного процесса, как только обнаруживается конфликт интересов.

(4) Лица, ведущие уголовный процесс, обязаны добиться исключения находящегося в конфликте интересов лица из ведения уголовного процесса, приняв решение в пределах своей компетенции или заявив отвод.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 51. Бесспорные обстоятельства конфликта интересов

Без какого-либо выяснения дополнительных обстоятельств признается наличие конфликта интересов, если регистрируемое в регистре уголовного процесса лицо:

1) состоит в родственных отношениях до третьей степени, свойстве до второй степени или состоит в браке с лицом, реализующим защиту, или с потерпевшим или его представителем;

2) оно само, его супруг, дети или родители получают доходы от лица, реализующего защиту, или от потерпевшего или его представителя;

3) связано общим хозяйством с лицом, реализующим защиту, или с потерпевшим или его представителем;

4) находится в несомненном личном конфликте с лицом, реализующим защиту, или с потерпевшим или его представителем;

5) в этом процессе является свидетелем, потерпевшим или его представителем или лицом, осуществляющим защиту или осуществлявшим защиту либо представительство потерпевшего.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 11.06.2009, вступившим в силу 14.07.2009)

Статья 52. Обстоятельства конфликта интересов для отдельных вовлеченных в уголовный процесс лиц

(1) В одну досудебную стадию уголовного процесса не могут быть вовлечены лица, которых взаимно связывает брак, общее хозяйство или родство первой степени, если этими лицами в конкретном процессе являются:

1) надзирающий прокурор и направляющее процесс лицо при расследовании;

2) вышестоящий прокурор и направляющее процесс лицо или надзирающий прокурор;

3) следственный судья и направляющее процесс лицо или надзирающий либо вышестоящий прокурор.

(2) Решение по вопросу о прекращении конфликта интересов, упомянутого в части первой настоящей статьи, принимает лицо, имеющее право принимать решение об отводе.

(3) Следственным судьей не может быть лицо, которое в этом же уголовном процессе являлось направляющим процесс лицом или надзирающим прокурором.

(4) В рассмотрении дела в суде не может участвовать судья, который:

1) участвовал в этом уголовном процессе в любом статусе;

2) состоит в родстве до третьей степени, свойстве до второй степени, в браке с другим вовлеченным в

судебное разбирательство судьей, поддерживающим обвинение или прокурором, передавшим уголовное дело для судебного разбирательства, или которого связывает с упомянутым судьей, поддерживающим обвинение или прокурором общее хозяйство.

Статья 53. Основание для отвода эксперта и ревизора

Основанием для отвода эксперта и ревизора в дополнение к обстоятельствам, упомянутым в статьях 50 и 51 настоящего закона, может являться также недостаточная профессиональная подготовленность для выполнения соответствующих обязанностей.

Статья 54. Самоотвод от ведения уголовного процесса

(1) Сообщение о самоотводе от ведения уголовного процесса в ситуации конфликта интересов подает:

- 1) участник следственной группы, эксперт, ревизор – направляющему процесс лицу;
- 2) направляющее процесс лицо при расследовании и непосредственный начальник следователя – надзирающему прокурору;
- 3) надзирающий прокурор, направляющее процесс лицо при уголовном преследовании и поддерживающий государственное обвинение – вышестоящему прокурору;
- 4) вышестоящий прокурор – следующему вышестоящему прокурору;
- 5) следственный судья – председателю суда;
- 6) судья до начала судебного разбирательства или после передачи постановления к исполнению – председателю суда;
- 7) судья при судебном разбирательстве уголовного дела – составу суда;
- 8) председатель суда – председателю высшего на один уровень суда.

(2) Должностное лицо, получившее сообщение, обеспечивает замену заявившего самоотвод лица или же признает самоотвод необоснованным и поручает продолжать ведение уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 55. Заявление отвода

(1) Лицо, осуществляющее защиту, потерпевший или уполномоченное на ведение процесса лицо, если ему известны обстоятельства, препятствующие участию какого-либо должностного лица в ведении конкретного уголовного процесса, заявляет отвод этого лица указанным в части первой статьи 54 настоящего закона лицам, имеющим право принимать решение об отводе. Если отвод поддерживающему государственное обвинение заявлен в судебном заседании, решение по нему принимает состав суда.

(2) На досудебной стадии уголовного процесса и при рассмотрении дела в суде до начала судебного разбирательства отвод заявляется в письменной форме, а в судебном заседании – устно с внесением его в протокол судебного заседания.

(3) По одному и тому же основанию отвод не может быть заявлен повторно.

(4) Заявленный отвод не может быть мотивирован действиями лица в конкретном уголовном процессе. Действия подлежат обжалованию в установленном законом порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 56. Принятие решения по заявленному отводу

(1) Проверка мотивов отвода начинается незамедлительно. Решение принимается, если подтвердилось основание отвода или получена убежденность в отсутствии основания для отвода.

(2) Во всех случаях от лица, которому заявлен отвод, принимается объяснение.

(3) В исключительных случаях лицо может быть отстранено от исполнения обязанностей до принятия решения.

Статья 57. Обжалование решения об отводе или об отказе в отводе

(1) Принятое вне судебного заседания решение об отводе или об отказе в отводе может быть обжаловано в течение 10 дней:

1) решение направляющего процесс при расследовании – надзирающему прокурору;

2) решение надзирающего прокурора – вышестоящему прокурору;

3) решение вышестоящего прокурора – следующему вышестоящему по должности прокурору;

4) *(исключен законом от 12.03.2009)*

5) *(исключен законом от 19.01.2006)*

(2) Принятое в судебном заседании решение отдельному обжалованию не подлежит.

(3) Решения упомянутых в части первой настоящей статьи лиц обжалованию не подлежат.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 58. Последствия неустранения конфликта интересов

(1) Если конфликт интересов умышленно не устраняется, в особенности если существуют обстоятельства, которые сами по себе исключают участие лица в уголовном процессе, то это лицо привлекается к установленной законом ответственности.

(2) Установление упомянутых в части первой настоящей статьи обстоятельств является основанием для отмены принятых соответствующим лицом решений и сомнения в допустимости полученных доказательств.

Глава 5. Осуществляющие защиту лица

Статья 59. Основание для осуществления защиты

(1) Основанием для осуществления защиты является выраженное в письменной форме в порядке, установленном настоящим законом, предположение или утверждение должностного лица, уполномоченного на ведение уголовного процесса, о совершении лицом преступного деяния.

(2) В зависимости от полученных доказательств предположения подразделяются следующим образом:

1) существует реальная возможность совершения лицом расследуемого преступного деяния (против лица может быть начат уголовный процесс);

2) отдельные факты дают основание полагать, что преступное деяние совершено этим лицом (лицо может быть задержано);

3) совокупность доказательств дает основание для предположения о том, что, вероятнее всего, расследуемое преступное деяние совершено этим лицом (лицо может подозреваться);

4) совокупность доказательств дает основание прокурору – направляющему процесс лицу полагать, что

именно это лицо совершило конкретное преступное деяние (лицо может обвиняться);

5) прокурор – направляющее процесс лицо не сомневается в том, что с помощью имеющихся доказательств сможет убедить суд в отсутствии разумных сомнений относительно того, что именно это лицо совершило конкретное преступное деяние.

(3) Предположение приобретает форму утверждения, если:

1) лицо, имеющее право на защиту, в установленном законом порядке подтверждает правильность предположения прокурора, и они оба утверждают, что лицо совершило конкретное преступное деяние;

2) суд после оценки доказательств устанавливает, что лицо совершило конкретное преступное деяние.

(4) Основанием для осуществления защиты для юридического лица является выраженное направляющим процесс лицом в установленном настоящим законом порядке предположение о том, что физическое лицо совершило преступное деяние именно в интересах этого юридического лица, в пользу этого лица или в результате его ненадлежащего надзора или контроля.

(5) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 14.03.2013, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 60. Осуществляющие защиту лица

(1) Своя процессуальная защита осуществляется лицом, имеющим право на защиту, то есть лицом:

1) в отношении которого высказано упомянутое в статье 59 настоящего закона предположение или утверждение;

2) против которого ведется процесс по назначению принудительных мер медицинского характера;

3) уголовный процесс против которого прекращается на основании нереабилитирующих обстоятельств;

4) уголовный процесс против которого прекращается в связи с наличием таких обстоятельств, которые исключают уголовную ответственность, если это лицо оспаривает собственные действия, предусмотренные Уголовным законом.

(2) Право имеющего право на процессуальную защиту лица осуществляют также:

1) защитник;

2) представитель;

3) лицо, которое вступает за реабилитацию умершего лица;

(3) Юридическое лицо, о действовавшем в интересах которого физическом лице высказано упомянутое в статье 59 настоящего закона предположение или утверждение, свое процессуальное право на защиту осуществляет с помощью представителя.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 60¹. Обязанность лица, имеющего право на защиту, сообщать адрес для получения отправлений

(1) Лицо, имеющее право на защиту, обязано по затребованию направляющего процесс лица незамедлительно в письменной форме сообщить свой почтовый или электронный адрес для получения отправлений.

(2) Согласно упомянутому в части первой настоящей статьи сообщению лицо обязуется в течение 24 часов получать отправленные проводящим уголовный процесс должностным лицом отправления и без промедления являться по вызову направляющего процесс лица или выполнять другие упомянутые уголовно-процессуальные обязанности.

(3) Если отправление надлежащим способом отправлено на сообщенный адрес, считается, что после истечения упомянутого в части второй настоящей статьи срока адресат его получил.

(4) Лицо обязано незамедлительно, но не позднее чем в течение рабочего дня в письменном виде информировать направляющее процесс лицо об изменении адреса для получения отправлений с указанием нового адреса.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 60². Основные права лица, имеющего право на защиту, в уголовном процессе

(1) Лицо, имеющее право на защиту, имеет следующие права:

- 1) незамедлительно пригласить защитника и заключить с ним соглашение или использовать обеспеченную государством юридическую помощь, если это лицо само за собственные средства не может заключить соглашение с защитником;
- 2) встретиться с защитником в обеспечивающих конфиденциальность беседы условиях без особого разрешения направляющего процесс лица и без ограничения времени;
- 3) получить юридическую помощь от защитника;
- 4) в предусмотренных законом случаях потребовать участие адвоката в отдельном процессуальном действии для обеспечения защиты, если еще не заключено соглашение о защите с конкретным адвокатом или этот защитник не смог прибыть;
- 5) получить от направляющего процесс лица список практикующих в судебном округе адвокатов, а также бесплатно использовать телефон для приглашения защитника;
- 6) быть информированным о том, какое допущение изложено, или какие подозрения возникли в отношении этого лица, или какое обвинение ему выдвинуто;
- 7) в установленном законом порядке и объеме получить устный или письменный перевод на понятном ему языке;
- 8) дать показания или отказаться от дачи показаний;
- 9) в установленных законом случаях, сроки и порядке обжаловать процессуальные решения.

(2) Недача показаний не расценивается как препятствие в выяснении истины по делу и уклонение от досудебной стадии процесса и суда.

(3) Дополнительно к праву, установленному частью первой настоящей статьи, задержанный, а также подозреваемый или обвиняемый, к которому применяется связанная с лишением свободы мера пресечения, имеет следующие права:

- 1) ознакомиться с теми материалами дела, которыми обосновано предложение о применении связанной с лишением свободы меры пресечения, насколько такой доступ не угрожает основным правам других лиц, интересам общества и не препятствует достижению цели уголовного процесса;
- 2) потребовать извещения о задержании или взятии под стражу его родственника, учебного заведения, работодателя, а также связаться с одним из них, насколько такое общение не ставит под угрозу основные права других лиц, интересы общества и не препятствует достижению цели уголовного процесса. Иностранному гражданину имеет право потребовать информировать о задержании или взятии под стражу дипломатическое или консульское представительство его государства, а также связаться с ним;
- 3) получить информацию о праве на неотложную медицинскую помощь;
- 4) получить информацию о максимальном количестве часов или месяцев, на которое лицу может быть ограничена свобода на досудебной стадии процесса.

(4) Лицу, как только оно получило право на защиту, незамедлительно выдается в письменном виде и в случае необходимости разъясняется информация об установленных частями первой и третьей настоящей статьи правах. Выдачу информации и в случае необходимости разъяснение прав лицо удостоверяет своей подписью.

(В редакции закона от 23.05.2013 с учетом поправок, внесенных законом от 29.05.2014, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 61. Лицо, против которого начат уголовный процесс

(1) При наличии реальной возможности совершения конкретным лицом расследуемого преступного деяния уголовный процесс может быть начат против этого лица. Если при начале процесса уже имеется основание для высказывания упомянутого предположения, то конкретное лицо указывается в постановлении о начале уголовного процесса.

(2) Если в начатом уголовном процессе получены сведения о том, что, возможно, конкретное лицо совершило расследуемое преступное деяние, оно получает статус такого лица, против которого начат уголовный процесс.

(3) С момента, когда упомянутое в частях первой и второй настоящей статьи лицо вовлекается в производство процессуального действия или направляющее процесс лицо предает гласности известную информацию о начале уголовного процесса против него, оно получает процессуальное право на защиту.

(4) Лицо, против которого начат уголовный процесс, имеет установленные статьей 60² настоящего закона основные права, а также права, установленные пунктами 2, 3, 9, 12, 13, 14, и 16 части первой статьи 66 настоящего закона, и обязанности, установленные пунктами 1, 2, 5 и 6 части первой статьи 67 настоящего закона. К этому лицу не разрешается применять меры пресечения.

(5) С упомянутого в части третьей настоящей статьи момента лицо имеет право на завершение уголовного процесса в разумный срок.

(6) Лицо, против которого начат уголовный процесс, без его согласия во время производства процессуального действия не разрешается фотографировать, снимать на пленку или иным образом техническими средствами фиксировать с целью опубликования полученных материалов в средствах массовой информации.

(В редакции закона от 19.01.2006 с учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 23.05.2013, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 62. Задержанный

(1) Задержанным является лицо, которое в установленном законом порядке подвергнуто кратковременному задержанию, поскольку отдельные факты дают основание полагать, что оно совершило преступное деяние.

(2) Лицо получает статус задержанного с момента фактического задержания.

(3) Лицо утрачивает статус задержанного, если:

1) уголовный процесс прекращается в целом или в отношении конкретного лица;

2) оно признано подозреваемым или обвиняемым;

3) оно освобождено из места кратковременного задержания и не признано подозреваемым или обвиняемым. В этом случае соответствующее лицо получает статус лица, против которого начат уголовный процесс.

(В редакции закона от 17.05.2007, вступившего в силу 21.06.2007)

Статья 63. Права задержанного

(1) Задержанный имеет установленные статьей 60² настоящего закона основные права, а также право:

1) ознакомиться с протоколом задержания и получить выписку из настоящего закона о правах и

обязанностях задержанного;

2) в устной или письменной форме выразить свое отношение к обоснованности задержания;

3) заявить отвод;

4) подать жалобы на действия должностных лиц;

5) заявить ходатайства о неотложном производстве тех следственных действий, в результате которых могут быть получены доказательства для подтверждения необоснованности подозрений.

(2) Без согласия задержанного не разрешается публиковать в средствах массовой информации его изображение, зафиксированное во время процессуальных действий фото, видео и другими техническими средствами, если только это не требуется для раскрытия преступного деяния.

(3) *(Исключена законом от 23.05.2013)*

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 64. Обязанности задержанного

(1) Задержанный обязан представить правдивые идентифицирующие сведения о себе.

(2) Задержанный обязан позволить подвергнуть себя обследованию эксперта и представить образцы для сравнительного исследования или позволить получить их.

(3) Задержанный обязан соблюдать установленный порядок во время производства процессуальных действий.

Статья 65. Подозреваемый

Если совокупность доказательств дает основание направляющему процесс лицу предполагать, что, всего вероятнее, расследуемое преступное деяние совершило конкретное лицо, оно принимает письменное решение о признании лица подозреваемым.

Статья 66. Права подозреваемого

(1) С момента объявления лицу о признании его подозреваемым это лицо имеет установленные статьей 60² настоящего закона основные права, а также право:

1) получить копию того постановления, которым это лицо признано подозреваемым, и выписку из настоящего закона о правах и обязанностях подозреваемого;

2) ознакомиться с регистром уголовного процесса;

3) заявить отвод;

4) подавать заявления о производстве следственных действий и участии в них;

5) участвовать в следственных действиях, производимых по заявлению этого лица или его защитника, если только такое участие не препятствует проведению следственных действий или не затрагивает права другого лица;

6) получить мотивированное постановление, если подозреваемому отказано в участии в следственных действиях, производимых по его заявлению или заявлению защитника;

7) ознакомиться с постановлением о назначении экспертизы до его передачи к исполнению, если экспертиза распространяется на это лицо, и ходатайствовать о постановке дополнительных вопросов, по которым эксперт должен дать заключение, за исключением случаев, когда экспертиза назначена во время

другого следственного действия;

8) ознакомиться с заключением экспертизы после ее получения, если экспертиза произведена по заявлению этого лица;

9) в установленном законом порядке подать жалобы на действия должностного лица, уполномоченного на ведение уголовного процесса;

10) *(исключен законом от 29.05.2014)*

11) в устной или письменной форме выразить свое отношение к изложенным подозрениям;

12) потребовать проведения мероприятий по урегулированию уголовно-правовых отношений с его согласия;

13) примириться с потерпевшим;

14) подать заявление о прекращении уголовного процесса;

15) участвовать в рассмотрении следственным судьей предложений направляющего процесс лица и рассмотрении своих жалоб и заявлений и жалоб и заявлений защитника, если только законом не установлен иной порядок рассмотрения;

16) изложить желание сотрудничать с должностными лицами, ведущими уголовный процесс.

(2) Без согласия подозреваемого не разрешается публиковать в средствах массовой информации его изображение, зафиксированное при помощи фото, видео и других технических средств во время процессуальных действий, если только это не требуется для раскрытия преступного деяния.

(3) *(Исключена законом от 23.05.2013)*

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 21.10.2010, 23.05.2013, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 67. Обязанности подозреваемого

(1) С момента объявления лицу о признании его подозреваемым это лицо обязано:

1) в установленное время явиться для ведения процесса в место, указанное уполномоченным должностным лицом, если вызов произведен в установленном законом порядке;

2) не задерживать и не препятствовать ходу уголовного процесса;

3) соблюдать условия меры пресечения и упомянутые в законе ограничения;

4) разрешить, чтобы оно подверглось обследованию эксперта, и представить образцы для сравнительного исследования или позволить получить их;

5) соблюдать установленный порядок во время производства процессуальных действий;

6) указать на тот факт, что во время совершения преступного деяния оно находилось в другом месте (в дальнейшем – алиби), или на предусмотренное Уголовным законом обстоятельство, исключающие уголовную ответственность.

(2) Неисполнение условий меры пресечения или законных требований должностных лиц, нарушение установленных ограничений или несоблюдение порядка являются основанием для решения вопроса о применении более строгой меры пресечения, установлении дополнительных ограничений или применении процессуальных санкций.

Статья 68. Прекращение статуса подозреваемого

(1) Лицо утрачивает статус подозреваемого, если:

- 1) уголовный процесс прекращается в целом или в отношении конкретного лица;
- 2) отменяется решение, которым это лицо было признано подозреваемым;
- 3) оно привлекается к уголовной ответственности и начинается его уголовное преследование;
- 4) против него начат процесс для установления принудительных мер медицинского характера.

(2) Отмена решения, которым лицо было признано подозреваемым, не является препятствием для повторного признания этого лица подозреваемым, если получены дополнительные доказательства, дающие достаточное основание для предположения о том, что, вероятнее всего, преступное деяние совершено именно этим лицом, однако оно сохраняет право на завершение уголовного процесса в разумный срок. Если решение отменяется, но уголовный процесс против соответствующего лица не прекращается, оно сохраняет статус такого лица, против которого начат уголовный процесс.

(3) Лицо, против которого было начато уголовное преследование, не может быть признано подозреваемым в совершении того же преступного деяния.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 69. Обвиняемый

(1) Обвиняемым является лицо, которое по решению направляющего процесс лица привлечено к уголовной ответственности за совершение преступного деяния и начатое против которого уголовное преследование не прекращено, которое не оправдано или признано виновным вступившим в силу приговором суда.

(2) Одно и то же лицо в одном и том же уголовном процессе не может одновременно быть обвиняемым и подозреваемым.

Статья 70. Права обвиняемого на досудебной стадии процесса

(1) Обвиняемый на досудебной стадии уголовного процесса обладает теми же правами, что и подозреваемый, а также правом:

- 1) после завершения досудебной стадии уголовного процесса получить копии материалов передаваемого в суд уголовного дела, которые относятся к выдвинутому ему обвинению и его личности, если они не выданы ранее, или с согласия прокурора ознакомиться с этими материалами;
- 2) подавать заявления до завершения досудебной стадии уголовного процесса и ознакомиться с полученными или предъявленными в суд материалами уголовного дела, подлежащего передаче в суд;
- 3) по завершении досудебной стадии уголовного процесса подать заявление следственному судье с ходатайством об ознакомлении его с материалами специальных следственных действий, не приложенных к уголовному делу (с первичными документами);
- 4) выразить согласие или несогласие с завершением уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности или с предписанием прокурора о наказании;
- 5) прийти к соглашению с направляющим процесс лицом – прокурором об окончании уголовного дела процессом соглашения;
- 6) прийти к соглашению с направляющим процесс лицом – прокурором о возможности рассмотрения в суде уголовного дела по инкриминируемому обвиняемому обвинению без проверки доказательств;
- 7) отозвать жалобы защитника.

(2) В зависимости от выбранного вида процесса отдельные права в установленном законом порядке могут быть ограничены или осуществлены особым образом.

(3) *(Исключена законом от 23.05.2013)*

(4) После завершения досудебной стадии уголовного процесса и получения постановления о передаче дела в суд обвиняемый может подать в суд те ходатайства, которые возникли при ознакомлении с материалами дела.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 71. Права обвиняемого в суде первой инстанции

В суде первой инстанции обвиняемый имеет установленные статьей 60² настоящего закона основные права, а также право:

- 1) своевременно узнать место и время судебного разбирательства дела;
  - 2) самому участвовать в судебном разбирательстве уголовного дела;
  - 3) заявить отвод;
  - 4) ходатайствовать о замене защитника, если существуют установленные законом препятствия для его участия;
  - 5) согласиться с непроведением проверки доказательств в судебном заседании;
  - 6) изложить свое мнение по каждому обсуждаемому вопросу, если он распространяется на его обвинение или на характеризующие личность данные;
  - 7) участвовать в непосредственно и устно проводимой проверке каждого доказательства, если доказательство распространяется на его обвинение или на характеризующие личность данные;
  - 8) заявить суду мотивированное ходатайство об изложении своего мнения и участии в проверке доказательств также в том случае, если рассматриваемый вопрос или доказательство непосредственно не распространяется на его обвинение или на характеризующие личность данные;
  - 9) заявить ходатайства;
  - 10) выступить в судебных прениях в случае неучастия защитника;
  - 11) выступить с последним словом;
  - 12) получить копию постановления суда и ознакомиться с протоколом судебного заседания, а также представить о нем письменные замечания, прилагаемые к материалам уголовного дела;
  - 13) обжаловать постановление суда в установленном законом порядке.
- (В редакции закона от 23.05.2013, вступившего в силу 27.10.2013)*

Статья 72. Права обвиняемого в суде апелляционной инстанции

(1) Правами обвиняемого в суде апелляционной инстанции обладает обвиняемый:

- 1) который подал апелляционную жалобу;
- 2) в отношении обвинения которого подан апелляционный протест прокурором или апелляционная жалоба потерпевшим;
- 3) интересы которого прямо затрагиваются апелляционной жалобой в части обвинения другого обвиняемого;

4) если судья – направляющее процесс лицо – признал это необходимым.

(2) В заседании суда апелляционной инстанции обвиняемый обладает теми же правами, что и в суде первой инстанции, а также правом:

- 1) получить копии апелляционных жалоб или апелляционных протестов, которые послужили основанием для его участия в суде апелляционной инстанции;
- 2) получить информацию о времени рассмотрения жалоб;
- 3) подать возражения или пояснения по апелляционной жалобе или апелляционному протесту;
- 4) поддержать и обосновать свою жалобу или отозвать свою жалобу или жалобу защитника.

(3) Если в суде апелляционной инстанции жалоба рассматривается в письменном процессе, обвиняемый имеет право:

- 1) получить копию той апелляционной жалобы или того протеста, которые служат основанием его участия в суде апелляционной инстанции;
- 2) представить возражения или объяснения в отношении полученных апелляционных жалоб и протеста, а также представить возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе;
- 3) заявить отвод составу суда или отдельному судье;
- 4) получить информацию о порядке рассмотрения жалобы и протеста и дне доступности постановления;
- 5) отозвать свою жалобу или жалобу защитника.

(4) Обвиняемый имеет право, начиная с установленного судом дня, получить копию постановления суда апелляционной инстанции и подать кассационную жалобу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 73. Права обвиняемого в суде кассационной инстанции

(1) Правами обвиняемого в суде кассационной инстанции обладает обвиняемый:

- 1) который подал кассационную жалобу;
- 2) в отношении обвинения которого подан кассационный протест прокурором или кассационная жалоба потерпевшим;
- 3) интересы которого прямо затрагиваются кассационной жалобой в части обвинения другого обвиняемого;
- 4) если судья – направляющее процесс лицо – признал это необходимым.

(2) В суде кассационной инстанции до начала судебного разбирательства дела обвиняемый имеет установленные статьей 60² настоящего закона основные права, а также право:

- 1) получить копии кассационных жалоб или кассационных протестов, которые послужили основанием для его участия в суде кассационной инстанции;
- 2) получить информацию о времени и порядке рассмотрения жалоб;
- 3) подать возражения или пояснения по кассационной жалобе или кассационному протесту;
- 4) пригласить защитника.

(3) Если судебное разбирательство дела происходит в устном процессе в судебном заседании, обвиняемый

имеет право поддержать или отозвать свою жалобу или жалобу защитника и изложить свое мнение о других жалобах, которые послужили основанием для признания статуса обвиняемого в суде кассационной инстанции, а также заявить отвод.

(4) Если в суде кассационной инстанции жалоба рассматривается в письменном процессе, обвиняемый имеет право:

- 1) получить копии кассационных жалоб или кассационных протестов, которые послужили основанием для его участия в суде кассационной инстанции;
- 2) заявить отвод;
- 3) подать письменные возражения на жалобы других лиц;
- 4) заявить мотивированное ходатайство о рассмотрении жалобы в устном процессе в судебном заседании в его присутствии.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 74. Обязанности обвиняемого

Обвиняемый на всех стадиях уголовного процесса имеет такие же обязанности, как и подозреваемый.

Статья 74¹. Осужденный

Со дня вступления в силу обвинительного приговора или предписания прокурора о наказании обвиняемый получает статус осужденного.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

Статья 74². Права осужденного

(1) В период исполнения постановления осужденный имеет право на защиту в суде своих законных интересов, связанных с передачей постановления к исполнению, а именно, право:

- 1) пригласить защитника;
- 2) участвовать в судебных заседаниях и давать показания;
- 3) представлять материалы, подготовленные для рассмотрения вопроса об исполнении постановления;
- 4) подавать жалобы на постановления судьи.

(2) При рассмотрении вопросов, связанных с исполнением постановления, в установленных настоящим законом случаях участие защитника является обязательным.

(3) В период исполнения предписания прокурора о наказании осужденный имеет право на защиту законных интересов в прокуратуре, если они связаны с исполнением установленного предписанием наказания, а по вопросам о замене установленного предписанием наказания или освобождении от наказания в предусмотренном законами порядке – в суде.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

Статья 74³. Обязанности осужденного

Осужденный обязан:

- 1) в установленное время явиться для ведения процесса в место, указанное уполномоченным должностным

лицом, если вызов произведен в установленном законом порядке;

2) не задерживать ход и не препятствовать ходу рассмотрения вопросов, возникших в период исполнения постановления;

3) соблюдать установленный порядок во время выполнения процессуальных действий.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

Статья 75. Права лица, против которого проводится процесс для установления принудительных мер медицинского характера

(1) Лицо, совершившее преступное деяние, будучи в состоянии невменяемости, но согласно заключению судебно-психиатрической экспертизы способное участвовать в уголовном процессе о назначении принудительной меры медицинского характера, обладает такими же правами, как и обвиняемый, за исключением права отказаться от защитника и права выступать в судебных прениях.

(2) Упомянутое в части первой настоящей статьи лицо имеет право на оплату помощи защитника из государственных средств.

(3) Если согласно заключению судебно-психиатрической экспертизы лицо не может принимать участие в уголовном процессе, все права этого лица на защиту осуществляются его защитником и представителем.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 76. Права лица, уголовный процесс против которого прекращен на нереабилитирующем основании

(1) Если лицо, уголовный процесс против которого прекращен в связи с истечением срока давности уголовной ответственности или актом амнистии, не признает свою вину в совершении преступного деяния, оно имеет право подать жалобу на постановление следователя или прокурора о прекращении уголовного процесса в тот суд, которому подсудно рассмотрение соответствующего преступного деяния в первой инстанции.

(2) Во время рассмотрения жалобы податель жалобы обладает такими же правами, как и обвиняемый в суде первой инстанции, за исключением права на последнее слово и права на обжалование постановления суда.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 77. Права лица, выступившего за реабилитацию умершего лица

(1) Если по решению направляющего процесс лица уголовный процесс прекращен на нереабилитирующем основании с признанием по существу лица виновным в совершении преступного деяния и после этого лицо умерло, законные представители этого лица, его родственники или лица, в распоряжении которых имеются факты, свидетельствующие о невиновности умершего, могут вступить в уголовный процесс для достижения реабилитации умершего.

(2) Упомянутые в части первой настоящей статьи лица имеют право требовать продолжения уголовного процесса, поручив защиту упомянутых в заявлении требований адвокату и установив пределы его полномочий.

(3) Лицо, потребовавшее продолжения процесса, на досудебной стадии процесса и в суде обладает такими же правами, как и обвиняемый, за исключением права на последнее слово в суде.

(4) На досудебной стадии процесса и в суде адвокат, осуществляющий защиту упомянутых в заявлении требований, обладает такими же правами, как и защитник в процессе о назначении принудительной меры медицинского характера, когда подзащитный не может участвовать в процессе.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 78. Права лица, уголовный процесс против которого прекращен в связи с обстоятельствами, исключающими уголовную ответственность

(1) Если уголовный процесс прекращен в связи с тем, что лицо совершило деяние, имеющее признаки состава предусмотренного Уголовным законом деяния, без превышения пределов необходимой обороны, при совершении задержания, находясь в состоянии крайней необходимости, в результате оправданного профессионального риска или при исполнении преступного приказа или преступного распоряжения, но это лицо оспаривает фактические обстоятельства, оно имеет право подать жалобу на постановление следователя или прокурора в тот суд, которому подсудно рассмотрение соответствующего преступного деяния в первой инстанции.

(2) Во время рассмотрения жалобы податель жалобы обладает такими же правами, как и обвиняемый в суде первой инстанции, за исключением права на последнее слово и права на обжалование постановления суда.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 79. Защитник

(1) Защитником является практикующий в Латвии адвокат, который в уголовном процессе, на определенной его стадии или при производстве отдельного процессуального действия осуществляет защиту лица, имеющего право на защиту.

(2) Защитником в уголовном процессе может быть:

1) присяжный адвокат;

2) помощник присяжного адвоката;

3) гражданин страны-участницы Европейского союза, который получил квалификацию адвоката в какой-либо из стран-участниц Европейского союза;

4) иностранный адвокат (за исключением упомянутого в пункте 3 настоящей части) согласно обязательным для Латвийской Республики международным договорам о юридической помощи.

(3) Защитник участвует в деле с момента заключения соглашения, если защищаемое лицо получило право на защиту в установленном настоящим законом порядке. Защитник не может без согласия подзащитного отказаться от защиты, которую он должен осуществлять в соответствии с соглашением.

(4) Обеспеченный государством защитник участвует в деле с момента принятия поручения до завершения уголовного процесса, за исключением случаев, когда он приглашается обеспечить защиту при производстве отдельного процессуального действия. Осуществление защиты при производстве отдельного процессуального действия не налагает на адвоката обязанность взять на себя защиту в течение всего уголовного процесса.

(5) Право адвоката на участие в уголовном процессе в качестве защитника удостоверяется ордером.

(6) Защитник не может взять на себя защиту другого лица или оказывать ему юридическую помощь, если это противоречит интересам подзащитного, соглашение с которым заключено ранее.

(7) Защитник не может заключать соглашение о защите нескольких лиц в одном уголовном процессе, если между интересами защиты этих лиц существуют противоречия.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.06.2008, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 80. Приглашение защитника

(1) Соглашение с адвокатом о защите заключает само лицо или другие лица в его интересах.

(2) Направляющие процесс лица не заключают соглашение о защите и не могут приглашать конкретного адвоката в качестве защитника, но обеспечивают заинтересованное лицо необходимой информацией и дают ему возможность использовать средства связи для приглашения защитника.

(3) Если лицо, имеющее право на защиту, не заключило соглашение о защите, а участие защитника является обязательным или лицо желает участия защитника, то направляющее процесс лицо сообщает старшине присяжных адвокатов территории действия соответствующего суда о необходимости обеспечить участие защитника в уголовном процессе.

(4) Старшина присяжных адвокатов не позднее чем в течение трех рабочих дней после получения требования направляющего процесс лица сообщает направляющему процесс лицу об участии конкретного адвоката в уголовном процессе.

(В редакции закона от 19.06.2008, вступившего в силу 01.01.2009)

Статья 81. Приглашение защитника при производстве отдельного процессуального действия

(1) Если не заключено соглашение о защите или защитник, с которым заключено соглашение, не может явиться для производства процессуального действия, направляющее процесс лицо приглашает адвоката для обеспечения защиты при производстве следующих отдельных процессуальных действий:

- 1) при производстве следственных действий, в которые вовлечен задержанный;
- 2) при сообщении постановления о признании лица подозреваемым и первом допросе подозреваемого;
- 3) при рассмотрении у следственного судьи вопросов, связанных с применением меры пресечения.

(2) Направляющее процесс лицо для обеспечения защиты при производстве отдельного процессуального действия приглашает адвоката в соответствии с графиком дежурств адвокатов, составленным старшиной присяжных адвокатов территории действия соответствующего суда.

(В редакции закона от 19.06.2008, вступившего в силу 01.01.2009)

Статья 82. Права и обязанности защитника при обеспечении защиты при производстве отдельного процессуального действия

(1) При обеспечении защиты задержанного, подозреваемого или обвиняемого при производстве отдельного процессуального действия защитник в связи с конкретным процессуальным действием обладает такими же правами и обязанностями, которыми обладал бы защитник, если бы он участвовал во всем процессе.

(2) Защитник как до процессуального действия, так и после него может встречаться с подзащитным для подготовки к выполнению действия или обсуждению его результатов.

(3) Защитник имеет также право после завершения действия и независимо от подзащитного использовать установленное для защитника право подачи жалобы на действия должностных лиц и заявления ходатайств, если это непосредственно вытекает из произведенного действия и соответствует согласованной с подзащитным позицией защиты.

(4) Защитник, используя свои профессиональные знания и опыт, представляет задержанному, подозреваемому или обвиняемому правовую информацию и рекомендации, необходимые для избрания соответствующей обстоятельствам позиции защиты и ее осуществления.

Статья 83. Обязательное участие защитника

(1) Участие защитника является обязательным в уголовном процессе:

- 1) если право на защиту имеет несовершеннолетний или ограниченно дееспособное лицо;
- 2) при назначении принудительных мер медицинского характера;
- 3) если он продолжается в связи с заявлением о реабилитации умершего лица;
- 4) если право на защиту имеет лицо, которое вследствие своего расстройства душевного характера или другого расстройства здоровья само не способно полностью использовать свои процессуальные права;
- 5) если право на защиту имеет неграмотный или лицо с таким низким уровнем образования, что оно не может полноценно использовать свои процессуальные права.

(2) Участие защитника является обязательным в уголовном процессе, который происходит в порядке процесса соглашения с момента начала переговоров с обвиняемым о заключении соглашения.

(3) Во время судебного разбирательства участие защитника является обязательным, если дело рассматривается в отсутствие обвиняемого (*in absentia*) или без участия обвиняемого, а также в том случае, если судебное разбирательство происходит по выделенному в отдельное производство процессу о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу и в судебном разбирательстве не принимает участие представитель юридического лица.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, 14.03.2013, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 84. Плата за помощь защитника

(1) Плата за помощь защитника в соответствии с соглашением обеспечивается лицом, пригласившим защитника и подписавшим соглашение.

(2) Размер платы адвокату за оказание обеспеченной государством юридической помощи лицу, не заключившему соглашение о защите, и связанные с оказанием обеспеченной государством юридической помощи возмещаемые расходы, их размер и порядок выплаты устанавливаются Кабинетом министров.

(В редакции закона от 19.06.2008, вступившего в силу 23.07.2008)

Статья 85. Право на освобождение от платы за помощь защитника

(1) Право на освобождение от платы за помощь защитника, которая в таком случае покрывается из государственных средств, имеет:

- 1) лицо, имущественное положение которого исключает возможность обеспечить плату за помощь защитника из своих средств;
- 2) лицо, которое в уголовном процессе, когда участие защитника является обязательным, не желало защитника.

(2) Постановление о плате за помощь защитника из государственных средств принимается следственным судьей на досудебной стадии процесса или судом в судебном разбирательстве.

Статья 86. Права и обязанности защитника

(1) Защитник обладает всеми правами, которые имеются у его подзащитного в соответствующем процессе, а также правом:

- 1) затребовать в установленном нормативными актами порядке и получать сведения, необходимые для осуществления защиты лица;
- 2) участвовать в допросе подзащитного в порядке, соответствующем виду и стадии процесса, участвовать в других следственных действиях, ходатайство о проведении которых заявлено лицом, имеющим право на защиту, или защитником, а также участвовать в тех следственных действиях, в которых подзащитный имеет право участвовать, однако не делает этого;
- 3) в уголовных процессах в случаях обязательной защиты, упомянутых в части первой статьи 83 настоящего закона, ознакомиться со всеми материалами дела с момента вручения обвинения и получить копии этих материалов;
- 4) после завершения досудебной стадии уголовного процесса ознакомиться с материалами уголовного дела и при помощи технических средств скопировать необходимые материалы;
- 5) выступать в судебных прениях;
- 6) подать заявление о возобновлении уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами.

(2) Защитник не замещает подзащитного, а действует в его интересах. Только сам подзащитный представляет себя при производстве таких процессуальных действий, в которых выражается его субъективное мнение, а именно:

- 1) в выражении отношения к подозрению или обвинению;
- 2) в даче показаний;
- 2¹) в выборе более простого процесса;
- 3) в последнем слове.

(3) Защитник имеет право без особого разрешения направляющего процесс лица встречаться с задержанным или арестованным подзащитным в условиях, обеспечивающих конфиденциальность, без ограничения количества и продолжительности встреч, с приглашением при необходимости переводчика. Такие встречи могут происходить в условиях визуального контроля уполномоченного должностного лица, но за пределами слышимости.

(3¹) Защитник, который принимает участие в следственных действиях, имеет право:

- 1) задавать вопросы лицу, имеющему право на защиту, свидетелям, потерпевшим, их представителям, эксперту, специалисту;
- 2) знакомиться с протоколом следственных действий и вносить письменные замечания в этот протокол о правильности и полноте записей;
- 3) просить, чтобы отклоненные направляющим процесс лицом вопросы были внесены в протокол следственных действий.

(4) Если имеются конкретные сведения о фактах, свидетельствующих об использовании защитником своих прав в целях затягивания производства какого-либо процессуального действия, или умышленном нарушении защитником своих прав, следственный судья по предложению направляющего процесс лица или суд может ограничить продолжительность встреч или предусмотреть, чтобы встречи проходили в условиях, исключающих передачу письменных материалов или других предметов подзащитному. О принятии такого постановления сообщается Латвийскому совету присяжных адвокатов.

(5) Защитник обязан использовать свои профессиональные знания и опыт, а также все указанные в законе средства и приемы защиты для выяснения наличия всех обстоятельств, оправдывающих или смягчающих ответственность лица, имеющего право на защиту, и оказания ему необходимой юридической помощи.

(6) При обжаловании постановления прокурора о завершении процесса защитник информирует об этом подзащитного.

(7) Защитник без согласия подзащитного не имеет права разглашать сведения, которые стали ему известны в связи с осуществлением защиты.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 87. Обстоятельства, препятствующие участию адвоката в уголовном процессе

(1) Адвокат не может принять на себя защиту или оказание юридической помощи и должен информировать подзащитного о необходимости отозвать соглашение, если оно уже заключено, если:

- 1) по этому делу он оказывал или оказывает юридическую помощь лицу, интересы которого находятся в противоречии с интересами лица, обратившегося с просьбой об оказании юридической помощи по тому же делу;
- 2) *(исключен законом от 12.03.2009)*
- 3) интересы подзащитного противоречат интересам адвоката или тех лиц, с которыми он находится в родственных отношениях до третьей степени, свойстве до второй степени или с которыми его связывает брак или совместное хозяйство;

- 4) адвокат ранее в этом процессе являлся должностным лицом, уполномоченным вести уголовный процесс;
- 5) в регистр конкретного уголовного процесса внесено должностное лицо, с которым адвокат находится в родственных отношениях до третьей степени, свойстве до второй степени или с которым его связывает брак или совместное хозяйство;
- 6) адвокат в этом процессе является свидетелем или потерпевшим.

(2) Если адвокат продолжает действовать в ситуации конфликта интересов, то вовлеченное в уголовный процесс лицо может заявить адвокату отвод, решение по которому принимает направляющее процесс лицо.
(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 88. Отказ от защитника

(1) Лицо, имеющее право на защиту, вправе отказаться от защитника. Такой отказ допускается только по инициативе самого лица. Отказ от защитника не является препятствием для участия в уголовном процессе поддерживающего государственное обвинение и защитника другого лица.

(2) Если лицо, имеющее право на защиту, отказывается от защитника, ему разъясняется, что в дальнейшем лицо само будет осуществлять свою защиту. Отказ от защитника фиксируется в протоколе процессуального действия, и лицо подписью удостоверяет, что отказ от защитника произошел добровольно и по собственной инициативе лица. Если лицо, имеющее право на защиту, заявляло ходатайство об участии защитника, отказ от защитника может происходить исключительно в присутствии защитника.

(3) От защитника не могут отказаться лица, упомянутые в части первой статьи 83 настоящего закона.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 89. Представитель несовершеннолетнего

(1) В целях полноценного обеспечения соблюдения прав и интересов несовершеннолетнего лица, имеющего право на защиту, в уголовном процессе может принимать участие его представитель.

(2) Представителем может являться:

- 1) один из законных представителей (мать, отец, опекун, попечитель);
- 2) один из дедов или бабок, совершеннолетний брат или совершеннолетняя сестра, если несовершеннолетний проживал вместе с кем-либо из них и соответствующий родственник о несовершеннолетнем заботился;
- 3) представитель органа по защите прав детей;
- 4) представитель такой негосударственной организации, которая выполняет функцию защиты прав детей.

(3) Участие представителя в уголовном процессе или его замена разрешается по решению направляющего процесс лица, которое может быть написано также в форме резолюции. При принятии решения по этому вопросу направляющее процесс лицо соблюдает установленную частью второй настоящей статьи последовательность и возможность и желание конкретных лиц действительно осуществлять защиту интересов несовершеннолетнего.

(4) Представителю разрешается участвовать в уголовном процессе с момента получения несовершеннолетним права на защиту и принятия решения об участии его представителя.

(5) Постановление должно быть принято незамедлительно, но не позднее чем в течение трех рабочих дней.

(6) Представитель прекращает свое участие в уголовном процессе после достижения представляемым совершеннолетия.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 90. Права представителя несовершеннолетнего лица в осуществлении защиты

(1) Если право на защиту имеет несовершеннолетнее лицо, его представитель вправе:

- 1) знать, каковым является процессуальный статус и права представляемого;
- 2) получать копии устанавливающих статус представляемого документов и информацию о своих правах и правах представляемого;
- 3) знакомиться с регистром уголовного процесса и заявлять отводы внесенным в него должностным лицам;
- 4) подавать жалобы на действия и решения должностных лиц, заявлять ходатайства в таком же порядке, как и сам представляемый;
- 5) после завершения досудебной стадии уголовного процесса, если к несовершеннолетнему применена связанная с лишением свободы мера пресечения, получать копии тех материалов передаваемого в суд уголовного дела, которые распространяются на предъявленное к представляемому лицу обвинение и его личность, если они не выданы ранее, или с согласия прокурора ознакомиться с этими материалами;
- 6) *(исключен законом от 19.01.2006)*
- 7) получать информацию о времени и месте судебного разбирательства уголовного дела в суде любой инстанции;
- 8) участвовать в закрытых судебных заседаниях;
- 9) знакомиться с постановлениями суда в таком же порядке, как и защитник;
- 10) обжаловать судебные постановления в таком же порядке и объеме, как и сам представляемый;
- 11) приглашать защитника для реализации права на защиту.

(2) С согласия направляющего процесс лица представитель может участвовать в таких процессуальных действиях, в которых участвует представляемый.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 91. Представитель в уголовном процессе о назначении принудительных мер медицинского характера

(1) Для полноценного обеспечения прав и интересов лица, совершившего преступное деяние, будучи в состоянии невменяемости, в уголовном процессе может участвовать его представитель.

(2) Представителем может являться:

- 1) попечитель;
- 2) супруг;
- 3) мать, отец или опекун;
- 4) один из дедов или бабок, совершеннолетние – брат или сестра, сын или дочь либо другой родственник;
- 5) представитель такой негосударственной организации, которая осуществляет функции защиты прав лиц с умственными нарушениями;
- 6) представитель сиротского (волостного) суда.

(3) Участие представителя в уголовном процессе или его замена разрешается по решению направляющего процесс лица, которое может быть написано также в форме резолюции. При принятии решения по этому вопросу направляющее процесс лицо соблюдает установленную частью второй настоящей статьи последовательность и возможность и желание конкретных лиц действительно осуществлять защиту интересов невменяемого лица, а также учитывает мнение представляемого лица, насколько это возможно.

(4) В уголовном процессе может участвовать также представитель такого лица, которое совершило преступное деяние, но в отношении которого начат процесс о назначении принудительных мер медицинского характера вследствие психического расстройства после совершения преступного деяния.

(5) Представителю разрешается участвовать в уголовном процессе с момента начала процесса о назначении принудительных мер медицинского характера и принятия решения об участии представителя.

(6) Представитель прекращает свое участие в уголовном процессе, если процесс продолжается в общем порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 92. Права представителя в процессе о назначении принудительных мер медицинского характера

(1) Представитель лица, совершившего преступное деяние, будучи в состоянии невменяемости, имеет право:

- 1) получать информацию о своих правах и правах представляемого;
- 2) знакомиться с регистром уголовного процесса и заявлять отводы внесенным в него должностным лицам;
- 3) подавать жалобы на действия и решения должностных лиц, заявлять ходатайства в таком же порядке, как и защитник;
- 4) после завершения досудебной стадии уголовного процесса получать копии тех материалов передаваемого в суд уголовного дела, которые непосредственно распространяются на совершенное представляемым лицом преступное деяние, если они не выданы ранее, или с согласия прокурора ознакомиться с этими материалами уголовного дела;
- 5) *(исключен законом от 19.01.2006)*
- 6) получать информацию о времени и месте рассмотрения уголовного дела в суде любой инстанции;
- 7) участвовать в закрытых судебных заседаниях;
- 8) знакомиться с постановлениями суда и обжаловать их в таком же порядке, как и защитник.

(2) Упомянутыми в части первой настоящей статьи правами обладает также представитель лица, заболевшего психическим расстройством после совершения преступного деяния.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 93. Представитель юридического лица в процессе о применении принудительной меры воздействия

(1) Для обеспечения прав и интересов юридического лица в процессе о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу в связи с преступным деянием, совершенным в его интересах физическим лицом, в уголовном процессе может участвовать представитель юридического лица.

(2) Представителем юридического лица может быть:

- 1) физическое лицо согласно полномочиям, установленным регулирующими деятельность юридического

лица документами;

2) физическое лицо на основании специально выданной для этой цели доверенности.

(3) Представителем юридического лица не может быть лицо, которое в конкретном уголовном процессе является потерпевшим или собственные личные интересы которого либо личные интересы его родственников находятся в противоречии с интересами представляемого юридического лица.

(4) Участие представителя в процессе или его замена разрешается по решению направляющего процесс лица, которое может быть написано также в форме резолюции.

(5) Неучастие представителя в процессе не является препятствием для продолжения процесса.

(6) Если лицо по этому процессу прежде являлось свидетелем, направляющее процесс лицо оценивает возможность этого лица быть представителем.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 14.03.2013, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 94. Права юридического лица в процессе о применении принудительной меры воздействия

(1) Права юридического лица реализует его представитель. С момента, когда лицу решением направляющего процесс лица разрешается участие в процессе о применении принудительной меры воздействия в качестве представителя юридического лица, это лицо вправе:

1) получать копию того постановления, согласно которому начат процесс о применении принудительной меры воздействия;

2) для полной реализации прав приглашать за средства юридического лица защитника;

3) знакомиться с регистром уголовного процесса не позднее чем в течение трех дней после подачи заявления;

4) заявлять отводы внесенным в регистр должностным лицам;

5) подавать заявления о производстве следственных действий и участии в них;

6) принимать участие в следственных действиях, которые проводятся по заявлению этого лица или защитника, если только такое участие не препятствует производству следственных действий или не затрагивает права другого лица;

7) получать мотивированное постановление, если представителю юридического лица отказано в участии в следственных действиях, которые проводятся по его ходатайству или ходатайству защитника;

8) знакомиться с заключением экспертизы после ее получения, если экспертиза произведена по заявлению этого лица;

9) в случаях, в сроки и в порядке, установленных законом, подавать жалобы на действия должностного лица, уполномоченного на ведение процесса;

10) в случаях, в сроки и в порядке, установленных законом, обжаловать процессуальные решения;

11) в устной или письменной форме выражать свое отношение к высказанному предположению;

12) дать показания или отказаться от дачи показаний;

13) потребовать проведения мероприятий по урегулированию уголовно-правовых отношений с его согласия;

14) примириться с потерпевшим;

15) подать заявление о прекращении процесса;

16) выразить желание сотрудничать с должностными лицами, ведущими процесс;

17) по завершении досудебной стадии процесса получить копии материалов передаваемого в суд уголовного дела, которые относятся к конкретному юридическому лицу, по его заявлению, если копии не выданы ранее, или с согласия прокурора ознакомиться с этими материалами;

18) отозвать жалобы защитника;

19) выразить согласие или несогласие с завершением процесса с предписанием прокурора о принудительной мере воздействия.

(2) Представитель юридического лица в суде имеет такие же права, как обвиняемый.

(В редакции закона от 14.03.2013, вступившего в силу 01.04.2013)

Статья 94¹. Обязанности представителя юридического лица в процессе по применению принудительной меры воздействия

С момента, когда лицу решением направляющего процесс лица разрешается принять участие в процессе по применению принудительной меры воздействия в качестве представителя юридического лица, это лицо обязано:

1) в установленное время явиться для ведения процесса в место, указанное уполномоченным должностным лицом, если вызов произведен в установленном законом порядке;

2) не задерживать ход и не препятствовать ходу процесса;

3) соблюдать установленный порядок во время выполнения процессуальных действий.

(В редакции закона от 14.03.2013, вступившего в силу 01.04.2013)

Глава 6. Потерпевший и его представительство

Статья 95. Лица, которые могут быть признаны потерпевшими

(1) Потерпевшим в уголовном процессе может быть физическое или юридическое лицо, которому преступным деянием причинен вред, а именно, моральное оскорбление, физические страдания или имущественный ущерб.

(2) Потерпевшим в уголовном процессе не может быть лицо, которому моральное оскорбление нанесено как представителю определенной группы или части общества.

(3) Если лицо умерло, потерпевшим в уголовном процессе может быть кто-либо из родственников умершего.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 96. Признание потерпевшим

(1) Лицо может быть признано направляющим процесс лицом своим решением, которое может быть написано также в виде резолюции.

(2) Направляющее процесс лицо своевременно информирует лицо о его праве быть признанным потерпевшим в уголовном процессе.

(3) Лицо может быть признано потерпевшим только с согласия самого лица или его представителя. Лицо, не желающее быть потерпевшим, получает статус свидетеля. Если лицо в связи с физическими или психическими недостатками само не способно изложить свою волю быть потерпевшим, лицо признается потерпевшим без его согласия.

(4) Суд может признать лицо потерпевшим в судебном расследовании уголовного дела до начала судебного следствия в суде первой инстанции, если в суд заявлено такое ходатайство. Постановление суда вносится в протокол, и оно обжалованию не подлежит.

(5) Если потерпевший умер после начала судебного следствия в суде первой инстанции или в период рассмотрения дела в суде апелляционной инстанции и в суд заявлено ходатайство упомянутого в части третьей статьи 95 настоящего закона лица, суд может признать это лицо потерпевшим. Постановление суда вносится в протокол, и оно обжалованию не подлежит. В этом случае судебное разбирательство не начинается заново, а потерпевший по его заявлению имеет право ознакомиться с материалами уголовного дела и протоколом судебного заседания.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 14.01.2010, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 96¹. Подлежащий особой защите потерпевший

(1) Подлежащим особой защите является следующий потерпевший:

- 1) несовершеннолетний;
- 2) лицо, которое вследствие нарушения душевного характера или другого расстройства здоровья само не способно использовать свои процессуальные права;
- 3) лицо, потерпевшее от преступного деяния, направленного против нравственности или половой неприкосновенности лица, или от торговли людьми;
- 4) лицо, потерпевшее от преступного деяния, связанного с насилием или угрозой насилия и совершенное родственником, бывшим супругом потерпевшего или лицом, с которым потерпевший находился в незарегистрированных супружеских отношениях;
- 5) лицо, которому в результате преступного деяния, возможно, нанесены тяжкие телесные повреждения или психическое расстройство;
- 6) лицо, пострадавшее от преступного деяния, которое, возможно, совершено вследствие расистских, национальных, этнических или религиозных мотивов.

(2) По постановлению направляющего процесс лица подлежащим особой защите признается также потерпевший, который не упомянут в части первой настоящей статьи, но который вследствие причиненного в результате преступного деяния вреда является особо ранимым и не защищен от повторной угрозы, запугивания или мщения.

(3) Информация о статусе подлежащего особой защите потерпевшего указывается в постановлении о признании лица потерпевшим. О принятом постановлении сообщается потерпевшему и его представителю, если таковой имеется. Суд признает потерпевшего подлежащим особой защите в установленном частью четвертой статьи 96 настоящего закона порядке.

(4) Если упомянутые в части первой или второй настоящей статьи обстоятельства стали известны после принятия постановления о признании лица потерпевшим, направляющее процесс лицо может принять постановление об установлении статуса подлежащего особой защите потерпевшего, как только ему эти обстоятельства стали известны. О принятом постановлении сообщается потерпевшему и его представителю, если таковой имеется.

(5) Подлежащий особой защите потерпевший имеет право с разрешения направляющего процесс лица участвовать в процессуальных действиях вместе доверенным лицом, если только оно не является лицом, против которого начат уголовный процесс, задержанным, подозреваемым или обвиняемым.

(6) Подлежащий особой защите потерпевший имеет право просить и получать информацию об освобождении или побеге из места заключения или места краткосрочного задержания того взятого под стражу или осужденного лица, которое причинило ему вред, если существует угроза для потерпевшего и не существует риска вреда для взятого под стражу или осужденного лица. Такая просьба может быть заявлена до принятия окончательного постановления по уголовному процессу.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Статья 97. Общие принципы прав потерпевшего

(1) Потерпевший с учетом размеров причиненного ему морального оскорбления, физических страданий и имущественного ущерба заявляет о размере этого вреда и использует свои процессуальные права для получения моральной и материальной компенсации.

(2) Все упомянутые в статьях 98, 99, 100 и 101 настоящего закона права потерпевший может осуществлять только в части уголовного процесса, непосредственно относящейся к преступному деянию, в результате которого ему причинен вред.

(3) *(Исключена законом от 18.02.2016)*

(3¹) *(Исключена законом от 18.02.2016)*

(4) Потерпевший – физическое лицо может осуществлять свои права самостоятельно или при посредничестве представителя.

(5) Права потерпевшего – юридического лица осуществляются его представителем.

(6) *(Исключена законом от 18.02.2016)*

(7) Потерпевший осуществляет свои права добровольно и в избранном им самим объеме. Неиспользование прав не препятствует ходу процесса.

(8) *(Исключена законом от 18.02.2016)*

(9) Без согласия потерпевшего не разрешается публиковать в средствах массовой информации его изображения, зафиксированные во время производства процессуальных действий при помощи фото, видео и других технических средств, если только это не требуется для раскрытия преступного деяния.

(10) Потерпевший, о совершеннолети которого существуют сомнения, до выяснения его возраста обладает правами несовершеннолетнего потерпевшего.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 29.01.2015, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 97¹. Основные права потерпевшего в уголовном процессе

(1) Потерпевший имеет следующие права:

1) получать информацию об условиях подачи заявления и получения компенсации, в том числе государственной компенсации, и в установленном настоящим законом порядке подавать заявление о компенсации за причиненный вред;

2) участвовать в уголовном процессе с использованием языка, которым он владеет, при необходимости с безвозмездным использованием помощи переводчика;

3) не давать показаний против себя и своих родственников;

4) примиряться с лицом, которое причинило ему вред, а также получать информацию об осуществлении примирения и его последствиях;

5) приглашать адвоката для получения юридической помощи;

6) подавать заявление о принятии мер в случае угрозы самому лицу, его родственникам или имуществу;

7) в установленных настоящим законом случаях подавать заявление о возмещении процессуальных расходов, возникших в уголовном процессе;

- 8) в случаях, в сроки и порядке, установленных настоящим законом, подавать жалобу на процессуальное постановление или действие должностного лица, уполномоченного для ведения уголовного процесса;
- 9) получать контактную информацию для связи о конкретном уголовном процессе;
- 10) получать информацию о доступной поддержке и медицинской помощи.

(2) Потерпевший, его попечитель или опекун на всех стадиях уголовного процесса и во всех его видах имеет право ходатайствовать о принятии европейского распоряжения о защите, если существует установленное настоящим законом основание для принятия европейского распоряжения о защите.

(3) Сразу после признания лица потерпевшим ему незамедлительно в письменном виде выдается и при необходимости разъясняется информация об основных правах потерпевшего. Выдачу информации и при необходимости разъяснение прав потерпевший удостоверяет своей подписью.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Статья 98. Права потерпевшего на досудебной стадии уголовного процесса

(1) Потерпевший на досудебной стадии уголовного процесса имеет установленные статьей 97¹ настоящего закона основные права, а также право:

- 1) ознакомиться с регистром уголовного процесса и заявить отвод внесенным в него должностным лицам;
- 2) *(исключен законом от 12.03.2009)*
- 3) подавать заявления о производстве следственных и других действий;
- 4) ознакомиться с решением о назначении экспертизы до его передачи к исполнению и подать заявление о его изменении, если экспертиза производится по его собственному заявлению;
- 5) *(исключен законом от 19.01.2006)*
- 6) *(исключен законом от 18.02.2016)*
- 7) *(исключен законом от 18.02.2016)*
- 8) после завершения досудебной стадии уголовного процесса получать копии тех материалов передаваемого в суд уголовного дела, которые непосредственно распространяются на преступное деяние, которым ему причинен вред, если они не выданы ранее, или с согласия прокурора ознакомиться с этими материалами уголовного дела;
- 9) *(исключен законом от 19.01.2006)*
- 10) подать следственному судье ходатайство об ознакомлении с материалами специальных следственных действий, которые не приобщены к уголовному делу (первичным документом);
- 11) получить письменный перевод в предусмотренных законом случаях.

(1¹) Потерпевший в уголовном процессе о преступном деянии, связанном с насилием или направленном против половой неприкосновенности или нравственности, имеет право заявить направляющему процесс лицу ходатайство об информировании его о движении уголовного процесса в части преступного деяния, в результате которого ему причинен вред.

(2) При опросе и допросе потерпевший располагает также всеми правами и обязанностями свидетеля.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 29.05.2014, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 99. Права потерпевшего в суде первой инстанции

(1) В суде первой инстанции потерпевший имеет установленные статьей 97¹ настоящего закона основные права, а также право:

- 1) своевременно узнавать о месте и времени судебного разбирательства;
- 2) заявить отвод составу суда, отдельному судье, поддерживающему государственное обвинение и эксперту;
- 3) самому участвовать в рассмотрении уголовного дела;
- 4) выражать свое мнение по каждому обсуждаемому вопросу;
- 5) участвовать в непосредственно и устно проводимой проверке каждого проверяемого в суде доказательства;
- 6) подавать заявления;
- 7) выступать в судебных прениях;
- 8) знакомиться с судебным постановлением и протоколом судебного заседания;
- 9) *(исключен законом от 18.02.2016)*

(2) В дополнение к правам, установленным частью первой настоящей статьи, подлежащий особой защите потерпевший имеет право просить, чтобы его участие или заслушивание в судебном заседании происходило с использованием технических средств.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 100. Права потерпевшего в суде апелляционной инстанции

(1) Если постановление суда первой инстанции обжаловано в части того преступного деяния, которым потерпевшему причинен вред, направляющее процесс лицо направляет потерпевшему копии полученных апелляционных жалоб, а суд апелляционной инстанции сообщает о времени, месте и порядке рассмотрения жалоб.

(2) В судебном заседании потерпевший обладает такими же правами, как и в суде первой инстанции, а также правом поддерживать и обосновывать свою жалобу или отозвать ее.

(2¹) Если принято постановление о судебном разбирательстве дела в письменном процессе, потерпевший имеет право заявить отвод составу суда или отдельному судье, а также подать возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе.

(3) Потерпевший имеет право в установленный судом день получить постановление суда апелляционной инстанции и подать кассационную жалобу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 101. Права потерпевшего в суде кассационной инстанции

(1) Если постановление суда апелляционной инстанции обжаловано в части того преступного деяния, которым потерпевшему причинен вред, направляющее процесс лицо в суде апелляционной инстанции направляет потерпевшему копии полученных кассационных жалоб, а суд кассационной инстанции сообщает о времени, месте и порядке рассмотрения жалоб.

(2) Если в суде кассационной инстанции жалоба рассматривается в письменном процессе, потерпевший имеет право:

- 1) заявить отвод составу суда или отдельному судье;

2) подать письменные возражения на жалобы других лиц;

3) заявить мотивированное ходатайство о рассмотрении жалобы в устном процессе в открытом судебном заседании в его присутствии.

(3) При рассмотрении дела в устно проводящемся процессе в судебном заседании потерпевший имеет право заявлять отводы, поддержать или отозвать свою жалобу и высказать мнение по другим жалобам, явившимся основанием для его участия в суде кассационной инстанции.

Статья 102. Потерпевший в деле частного обвинения

(Исключена законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 103. Обязанности потерпевшего

(1) Потерпевший обязан явиться в указанное должностным лицом, уполномоченным на ведение уголовного процесса, время и в указанное им место и принять участие в следственном действии.

(2) Потерпевший не обязан использовать свои процессуальные права и не может быть вызван или подвергнут принудительному приводу, если он не вызывается в связи с необходимостью его участия в следственном действии.

(3) Потерпевший обязан по затребованию направляющего процесс лица незамедлительно письменно сообщить почтовый или электронный адрес для получения своих отправлений. Этим сообщением потерпевший обязуется в течение 24 часов получать отправленные проводящим уголовный процесс должностным лицом отправления и без промедления прибывать по вызову направляющего процесс лица или выполнять другие упомянутые уголовно-процессуальные обязанности.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 104. Лица, которые могут являться представителем потерпевшего – физического лица

(1) Потерпевшего – совершеннолетнее физическое лицо может представлять любое совершеннолетнее физическое лицо, над которым не учреждено попечительство, на основании полномочия потерпевшего, оформленного в качестве нотариально заверенной доверенности. Если потерпевший полномочие излагает устно, направляющее процесс лицо оформляет его в письменном виде. Эту доверенность подписывает потерпевший и представитель, а направляющее процесс лицо заверяет подписи сторон. В судебном заседании данное в устной форме полномочие вносится в протокол судебного заседания. Право адвоката как представителя участвовать в уголовном процессе удостоверяется ордером.

(2) Если вред причинен несовершеннолетнему лицу, потерпевшего представляют:

1) мать, отец или опекун;

2) один из дедов или бабок, совершеннолетний брат или совершеннолетняя сестра, если несовершеннолетний проживал вместе с кем-либо из них и соответствующий родственник о несовершеннолетнем заботился;

3) представитель органа по защите прав детей;

4) представитель такой негосударственной организации, которая выполняет функцию защиты прав детей.

(2¹) Если вред причинен несовершеннолетнему лицу, пребывающему в Латвийской Республике без присутствия упомянутых в части второй настоящей статьи лиц, потерпевшего может представлять то совершеннолетнее лицо, которое во время пребывания в Латвийской Республике несет ответственность за несовершеннолетнего.

(3) Если вред причинен лицу, над которым учреждено попечительство вследствие расстройства душевного характера или другого расстройства здоровья, потерпевшего представляет его попечитель, какое-либо из упомянутых в части второй настоящей статьи лиц или представитель такой негосударственной организации,

которая осуществляет защиту интересов и прав лиц с расстройствами душевного характера.

(3¹) Если вред причинен лицу, которое в связи с физическими или психическими нарушениями признано потерпевшим без его согласия, потерпевшего представляет кто-либо из его родственников.

(4) В упомянутых в частях второй, 2¹, третьей и 3¹ настоящей статьи случаях все права потерпевшего полностью принадлежат его представителю и потерпевший не может самостоятельно их реализовать, за исключением права несовершеннолетнего на дачу показаний и изложение своего мнения.

(5) Если затруднена или иным образом не обеспечена защита прав и интересов несовершеннолетнего или упомянутые в части второй настоящей статьи представители подают мотивированное ходатайство, направляющее процесс лицо принимает постановление о приглашении адвоката в качестве представителя несовершеннолетнего потерпевшего лица. В исключительном случае, если иным образом невозможно обеспечить защиту прав и интересов лица в уголовном процессе, направляющее процесс лицо принимает постановление о приглашении представителя потерпевшего – совершеннолетнего нуждающегося или малообеспеченного лица – адвоката. Направляющее процесс лицо приглашает адвоката также в случаях, когда упомянутого в части 3¹ настоящей статьи потерпевшего не может представлять ни один из родственников. В таких случаях размер платы адвокату за оказание обеспеченной государством юридической помощи и связанные с оказанием обеспеченной государством юридической помощи возмещаемые расходы, их размер и порядок выплаты устанавливаются Кабинетом министров.

(6) В предусмотренных частью пятой настоящей статьи случаях направляющее процесс лицо сообщает о постановлении о необходимости обеспечить представителя по уголовному процессу старшине присяжных адвокатов территории действия соответствующего суда. Старшина присяжных адвокатов не позднее чем в течение трех рабочих дней после получения требования направляющего процесс лица сообщает направляющему процесс лицу об участии конкретного адвоката в уголовном процессе. Направляющее процесс лицо при производстве процессуальных действий, которые должны быть осуществлены незамедлительно и в которые вовлечен потерпевший, при необходимости для обеспечения представительства приглашает адвоката в соответствии с графиком дежурств адвокатов, составленным старшиной присяжных адвокатов территории действия соответствующего суда.

(7) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(8) Представителю несовершеннолетнего или потерпевшего, над которым учреждено попечительство вследствие расстройства душевного характера или другого расстройства здоровья, в уголовном процессе разрешается участвовать по постановлению направляющего процесс лица, которое может быть написано также в виде резолюции.

(9) Направляющее процесс лицо при принятии решения по вопросу о разрешении лицу участвовать в уголовном процессе в качестве представителя несовершеннолетнего потерпевшего, над которым учреждено попечительство вследствие расстройства душевного характера или другого расстройства здоровья, соблюдает установленную частью второй настоящей статьи последовательность и возможности и желание конкретных лиц действительно защищать интересы потерпевшего.

(В редакции закона от 19.06.2008 с учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, 23.05.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 105. Представительство потерпевшего – юридического лица в уголовном процессе

(1) Юридическое лицо, признанное потерпевшим, могут представлять физические лица:

- 1) согласно установленным законом полномочиям;
- 2) согласно полномочиям, установленным документами, регулирующими деятельность юридического лица;
- 3) на основании специально выданной для этой цели доверенности.

(2) Представителю разрешается участвовать в уголовном процессе после представления и проверки его полномочий по решению направляющего процесс лица, которое может быть написано также в виде резолюции.

Статья 106. Лица, которые не могут являться представителем потерпевшего

(1) Представителем потерпевшего не может быть лицо, внесенное в регистр уголовного процесса.

(2) Представителем потерпевшего не может быть лицо, прямо или косвенно заинтересованное в разрешении дела в пользу лица, причинившего вред.

Статья 107. Права представителя потерпевшего лица

(1) Если потерпевший осуществляет свои права при посредничестве представителя, представитель обладает всеми правами потерпевшего.

(2) Представитель несовершеннолетнего потерпевшего, достигшего пятнадцатилетнего возраста, использует права вместе со своим представляемым.

Статья 108. Оказание юридической помощи потерпевшему

(1) Потерпевший или его представитель с целью более полной реализации своих прав могут пригласить адвоката для оказания юридической помощи.

(2) Упомянутым в части первой настоящей статьи правом не обладает адвокат, участвующий как представитель потерпевшего.

(3) Оказывающее юридическую помощь лицо имеет право на участие во всех процессуальных действиях, производимых при участии потерпевшего, и по просьбе потерпевшего полностью или частично использовать его права.

(4) Право адвоката в качестве оказывающего юридическую помощь лица принимать участие в уголовном процессе удостоверяется ордером.

(5) Оказание юридической помощи несовершеннолетнему потерпевшему и представителю несовершеннолетнего потерпевшего является обязательным по уголовному процессу о преступном деянии, связанном с насилием, совершенном лицом, от которого несовершеннолетний потерпевший является зависимым в материальном или ином отношении, или о преступном деянии против нравственности или половой неприкосновенности.

(6) Если несовершеннолетний потерпевший или его представитель не заключили соглашение с адвокатом об оказании юридической помощи, в предусмотренном частью пятой настоящей статьи случае направляющее процесс лицо принимает постановление о приглашении адвоката в качестве оказывающего юридическую помощь лица в предусмотренном частью шестой статьи 104 настоящего закона порядке. В таком случае плата адвокату за оказание обеспеченной государством юридической помощи и связанные с ее оказанием возмещаемые расходы покрываются в соответствии с правилами Кабинета министров, которые регламентируют плату за оказание обеспеченной государством юридической помощи.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Глава 7. Другие вовлеченные в уголовный процесс лица

Статья 109. Свидетель

(1) Свидетелем является лицо, которое в установленном законом порядке вызвано для представления сведений (дачи показаний) об обстоятельствах, подлежащих доказыванию в уголовном процессе, и связанных с ними фактах и вспомогательных фактах.

(2) На досудебной стадии уголовного процесса свидетель представляет сведения при опросе или допросе. В судебном разбирательстве свидетель представляет сведения только при допросе.

(3) В качестве свидетеля направляющее процесс лицо может вызвать также должностное лицо, которое на досудебной стадии процесса является или являлось уполномоченным на ведение процесса, за исключением следственного судьи и прокурора, если он поддерживает государственное обвинение в конкретном уголовном процессе.

Статья 110. Права свидетеля

(1) Свидетель имеет право знать, по какому уголовному процессу он вызывается для дачи показаний, какому должностному лицу представляет сведения и каков процессуальный статус этого должностного лица.

(2) Свидетель до опроса и допроса имеет право получить от исполнителя процессуального действия информацию о своих правах, обязанностях и ответственности, способе фиксации сведений, а также о праве давать показания на языке, которым он хорошо владеет, с использованием при необходимости услуг переводчика.

(3) Свидетель имеет право:

- 1) делать замечания и дополнения к письменно зафиксированным показаниям или просить предоставить ему возможность собственноручно записать показания на языке, которым он владеет;
- 2) не давать показаний против себя и своих родственников;
- 3) подать жалобу на ход опроса или допроса на досудебной стадии уголовного процесса;
- 4) подать жалобу следственному судье на неоправданное разглашение тайны личной жизни в показаниях или ходатайствовать перед судом об отзыве вопросов о тайне личной жизни и требовать внесения ходатайства в протокол судебного заседания в случае его отклонения;
- 5) для получения юридической помощи приглашать адвоката.

(3¹) На всех стадиях уголовного процесса и во всех его видах свидетель имеет право просить принятия европейского распоряжения о защите, если существует установленное настоящим законом основание принятия европейского распоряжения о защите.

(4) Без согласия свидетеля не разрешается публиковать в средствах массовой информации его изображение, зафиксированное во время производства процессуальных действий с помощью фото, видео или других технических средств, если только это не требуется для раскрытия преступного деяния.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.01.2015, вступившим в силу 25.02.2015)

Статья 111. Обязанности свидетеля

(1) Свидетель при ответе на поставленные вопросы должен представлять только правдивые сведения и давать показания обо всем, что ему известно в связи с конкретным преступным деянием. Право отказаться от дачи показаний имеет только лицо, которому такой процессуальный иммунитет установлен Конституцией, настоящим законом и обязательными для Латвии международными договорами.

(2) Свидетель обязан по требованию направляющего процесс лица письменно сообщить свой почтовый или электронный адрес для получения отправлений, а также явиться в указанное должностным лицом, ведущим уголовный процесс, время и установленное им место и принять участие в следственном действии, если соблюден порядок его вызова.

(3) Свидетель не может разглашать содержание опроса или допроса, если он об их неразглашении специально предупрежден.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 111¹. Права и обязанности собственника затронутого в уголовном процессе имущества

(1) Если в результате процессуальных действий ограничивается право собственника или законного владельца или если собственник или законный владелец лишается права распоряжаться имуществом и если это лицо не имеет установленного настоящим законом права на защиту, собственник или законный владелец этого имущества лично или при посредничестве представителя имеет право:

- 1) в устной или письменной форме излагать свое отношение к принятым постановлениям в отношении

имущества;

2) подавать заявления или жалобы на действия или постановления должностных лиц в отношении имущества;

3) для получения юридической помощи приглашать адвоката.

(2) Затронутый в уголовном процессе собственник имущества обязан по требованию направляющего процесс лица письменно сообщить свой почтовый или электронный адрес для получения отправлений и о его изменении. Этим сообщением затронутый в уголовном процессе собственник имущества обязуется в течение 24 часов получать отправленные должностным лицом, ведущим уголовный процесс, отправления и без промедления являться по вызову направляющего процесс лица или выполнять другие упомянутые уголовно-процессуальные обязанности.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 112. Адвокат в уголовном процессе

(1) Любое лицо в уголовном процессе имеет право пригласить адвоката для оказания юридической помощи. Оплату труда адвоката обеспечивает само лицо, за исключением упомянутых в настоящем законе случаев.

(2) Адвокат, оказывающий лицу юридическую помощь в уголовном процессе, имеет право получить от направляющего процесс лица информацию о сути уголовного дела, а также вместе с лицом участвовать в следственных действиях, которые производятся при участии этого лица, оказывать ему юридическую помощь, давать объяснения, заявлять ходатайства и представлять доказательства.

Статья 113. Специалист

(1) Специалистом является лицо, которое по приглашению должностного направляющего процесс лица оказывает ему помощь с использованием своих специальных знаний или трудовых навыков в определенной сфере.

(2) Должностное лицо, пригласившее специалиста, информирует его о том, в каком процессуальном действии он приглашен оказать помощь, о его правах и обязанностях, а также об ответственности за умышленное предоставление недостоверной информации.

(3) Специалист обязан:

1) явиться в указанное направляющим процесс должностным лицом время и в указанное им место и участвовать в следственном действии, если соблюден порядок его вызова;

2) оказывать помощь при производстве следственного действия с использованием своих знаний и умений, но без проведения практических исследований в поиске следов преступного деяния, выяснении фактов и обстоятельств, а также в фиксации хода и результатов следственного действия;

3) обращать внимание производящего следственное действие лица на обстоятельства, имеющие значение для выявления и понимания обстоятельств;

4) не разглашать содержание и результаты следственного действия, если об их неразглашении он особо предупрежден.

(4) Специалист имеет право делать в документе, в котором фиксируется следственное действие, примечания в связи с произведенными им действиями или данными им разъяснениями.

Статья 114. Помощники направляющего процесс лица

(1) Процессуальные действия, не являющиеся следственными действиями и связанные не с принятием решений, а с их выполнением, по поручению направляющего процесс лица могут производить помощник судьи, помощник прокурора, секретарь судебного заседания или работник канцелярии соответствующего учреждения.

(2) Переводчики следственных учреждений, прокуратуры, суда и мест лишения свободы обеспечивают право лица использовать язык, которым оно владеет. Направляющее процесс лицо может поручить исполнение обязанности переводчика другому лицу, владеющему соответствующим языком.

(3) Должностное лицо, пригласившее переводчика, информирует его о правах и обязанностях переводчика, а также об ответственности за неправильный перевод и отказ от перевода. О правах и обязанностях не информируется переводчик, для которого перевод является профессиональной должностной обязанностью и который в начале исполнения должностных обязанностей заверил свою ответственность подписью.

Статья 115. Обстоятельства, ограничивающие участие лиц в уголовном процессе

(1) Специалист, секретарь судебного заседания и переводчик должны информировать направляющее процесс лицо об обстоятельствах, которые могут дать основание для сомнений в объективности выполняемых ими процессуальных действий. Направляющее процесс лицо принимает решение о приглашении их для участия в уголовном процессе или отстранении от уголовного процесса.

(2) Основанием для отстранения специалиста и переводчика может служить также их недостаточная для выполнения своих обязанностей профессиональная подготовленность.

Глава 8. Уголовно-процессуальный иммунитет

Статья 116. Основание уголовно-процессуального иммунитета

(1) Основанием уголовно-процессуального иммунитета является установленный Конституцией, настоящим законом, иными законами и международными договорами особый правовой статус лица, информации или места, который гарантирует лицу право полностью или частично не выполнять уголовно-процессуальную обязанность или ограничивает право производить определенные следственные действия.

(2) Уголовно-процессуальный иммунитет лица вытекает из:

- 1) уголовно-правового иммунитета этого лица, установленного Конституцией или международными договорами;
- 2) должности или профессии этого лица;
- 3) статуса этого лица в конкретном уголовном процессе;
- 4) родства этого лица.

(3) Лицо имеет право на уголовно-процессуальный иммунитет, если затребованная у него информация является охраняемой законом:

- 1) государственной тайной;
- 2) профессиональной тайной;
- 3) коммерческой тайной;
- 4) тайной частной жизни.

(4) Установленный международными договорами особый правовой статус места ограничивает право должностного лица проникать в это место и производить там следственные действия.

Статья 117. Виды уголовно-процессуального иммунитета

(1) Уголовно-процессуальный иммунитет дает лицу преимущества разного уровня в выполнении уголовно-процессуальной обязанности, а именно:

- 1) полностью освобождает лицо от обязанности участвовать в уголовном процессе;
  - 2) устанавливает особый порядок привлечения лица к уголовной ответственности;
  - 3) запрещает или ограничивает применение к лицу мер принуждения или устанавливает в их отношении особый порядок;
  - 4) запрещает или ограничивает контроль средств связи лица и личной корреспонденции;
  - 5) освобождает лицо от дачи показаний полностью или в какой-либо части;
  - 6) устанавливает особый порядок выемки документов.
- (2) Особый правовой статус помещений:
- 1) полностью исключает проникновение и производство следственных действий в этих помещениях;
  - 2) устанавливает особый порядок получения разрешения на проникновение и производство следственных действий в этих помещениях;
  - 3) ограничивает подлежащие осмотру и изъятию объекты в этих помещениях.

Статья 118. Дипломатический иммунитет

(1) Дипломатический иммунитет освобождает иностранных дипломатов, приравненных к ним лиц и членов их семьи от уголовной ответственности согласно Уголовному закону и от всех уголовно-процессуальных обязанностей.

(2) Дипломатический курьер не может быть задержан и арестован.

(3) Право лица на дипломатический иммунитет удостоверяется выданным Министерством иностранных дел удостоверением, в котором согласно заключенным Латвийской Республикой международным договорам содержится указание на привилегии и иммунитет соответствующего лица.

(4) Статус лица, удостоверяющего дипломатический иммунитет выданным в иностранном государстве дипломатическим паспортом или другим идентифицирующим личность документом, выясняется при посредничестве Министерства иностранных дел.

(5) Помещения дипломатического представительства, резиденция руководителя представительства, архивы, документы и официальная переписка дипломатического представительства являются неприкосновенными независимо от места их нахождения.

(6) Лицо, пользующееся дипломатическим иммунитетом, может быть привлечено к уголовной ответственности и на него могут быть возложены уголовно-процессуальные обязанности исключительно с письменно выраженного согласия направившего его государства.

(7) Просьбу о разрешении привлечь к уголовной ответственности иностранного дипломата генеральный прокурор подает в Министерство иностранных дел для принятия дальнейшего решения дипломатическим путем.

Статья 119. Консульский иммунитет

(1) Консульским иммунитетом обладают предусмотренные международными договорами консульские должностные лица иностранных государств.

(2) Консульский курьер не может быть задержан и арестован.

(3) Право лица на консульский иммунитет удостоверяется выданным Министерством иностранных дел удостоверением, в котором согласно заключенным Латвийской Республикой международным договорам

содержится указание на привилегии и иммунитет соответствующего лица.

(4) Без разрешения консульского учреждения или руководителя дипломатического представительства направившей страны запрещается проникать в ту часть консульских помещений, которая используется только для нужд работы консульского учреждения.

(5) Архивы, документы и официальная переписка консульского представительства являются неприкосновенными независимо от места их нахождения.

(6) Направившее государство может отказаться от любого уголовно-процессуального иммунитета. Такой отказ должен быть выражен в письменной форме.

Статья 120. Гарантированный законами уголовно-процессуальный иммунитет государственных должностных лиц

(1) Президент государства и член Сейма обладают установленным Конституцией уголовно-процессуальным иммунитетом.

(2) Уголовный процесс против судьи и правозащитника может быть начат только генеральным прокурором. Судья или правозащитник может быть привлечен к уголовной ответственности или арестован только с согласия Сейма. Постановление об аресте, принудительном приводе, задержании или обыске судьи и правозащитника принимает особо уполномоченный судья Верховного суда. Если судья или правозащитник задержан при совершении тяжкого или особо тяжкого преступления, постановление о принудительном приводе, задержании или обыске не требуется, но в течение 24 часов должен быть информирован особо уполномоченный судья Верховного суда и генеральный прокурор.

(3) *(Исключена законом от 16.06.2009)*

(4) Прокурор может быть задержан, подвергнут принудительному приводу, подвержен обыску, арестован или привлечен к уголовной ответственности в установленном законом порядке с незамедлительным извещением об этом генерального прокурора.

(5) Должностное лицо учреждения государственной безопасности, Бюро внутренней безопасности и Бюро по предотвращению коррупции и борьбе с нею может быть задержано, подвергнуто принудительному приводу, подвержено обыску, обыску или осмотру его жилых или служебных помещений, личного или служебного транспортного средства, а также привлечено к уголовной ответственности только с согласия генерального прокурора. Если должностное лицо задержано при совершении преступного деяния, такое согласие не требуется, но в течение 24 часов должен быть информирован генеральный прокурор и руководитель соответствующего учреждения государственной безопасности или бюро.

(6) Для привлечения к уголовной ответственности лица, обладающего уголовно-правовым иммунитетом, прокурор подает в компетентный орган предложение для получения согласия.

(7) В предложении указываются обстоятельства совершения преступного деяния, насколько они выяснены в уголовном процессе.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 22.11.2007, 12.03.2009, 16.06.2009, а также законом от 08.07.2015, вступившим в силу 01.11.2015)

Статья 121. Охраняемые в уголовном процессе профессиональные тайны

(1) Не ограничивается право не давать показаний и не подлежат изъятию личные записи:

1) священника об узнанном им на исповеди;

2) защитника и адвоката, оказывавших юридическую помощь в любой форме, о сведениях, которые им конфиденциально доверило защищаемое лицо;

3) переводчика, которого для обеспечения права на защиту пригласили направляющее процесс лицо, или лицо, имеющее право на защиту, или адвокат, если они в письменной форме сообщили об этом направляющему процесс лицу с указанием необходимых сведений о переводчике: имени, фамилии, персонального кода, места практики или декларированного места жительства.

(2) Исключительно с разрешения трех судей Верховного суда разрешается:

- 1) допрашивать судью и изымать его личные записи о тайне совещательной комнаты;
- 2) допрашивать, изымать документы и затребовать сведения о работниках, ведущих непосредственную детективную деятельность в преступной среде, разведку или контрразведку в иностранных государствах.

(3) Разрешение следственного судьи необходимо:

- 1) для осмотра и выемки секретных и особо секретных документов, содержащих государственную тайну;
- 2) для осмотра, выемки нескрытого завещания и допроса о нем подтвердивших это завещание лиц;
- 3) для допроса работника и лица, которые по поручению направляющего процесс лица или следственного учреждения производят специальные следственные действия, если это лицо не желает давать показания.

(4) Лечебное учреждение предоставляет сведения о пациенте только по письменному запросу направляющего процесс лица.

(5) На досудебной стадии процесса затребовать от кредитных учреждений или финансовых учреждений имеющиеся в их распоряжении не подлежащие разглашению сведения или документы, содержащие такие сведения, допускается только по постановлению следственного судьи. На досудебной стадии процесса осуществлять надзор за сделками на счетах клиентов кредитных учреждений или финансовых учреждений на определенный срок допускается только с разрешения следственного судьи. Осуществлять надзор за сделкой на счете клиента кредитного учреждения или финансового учреждения можно в период до трех месяцев, а в случае необходимости этот срок на период до трех месяцев может быть продлен следственным судьей.

(6) Посредник Государственной службы пробации имеет право не давать показания о процессе примирения, а также о поведении вовлеченных сторон и третьих лиц во время заседания по примирению, за исключением случаев, когда в процессе примирения становится известной информация о другом преступном деянии.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 14.01.2010, 23.05.2013, 19.12.2013, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 122. Иммунитет адвоката

(1) Не разрешается:

- 1) допрашивать адвоката в качестве свидетеля о фактах, которые стали ему известны при оказании юридической помощи в любой форме;
- 2) контролировать, производить осмотр или изымать документы, составленные адвокатом, или корреспонденцию, полученную или отправленную им при оказании юридической помощи, а также производить обыск с целью обнаружения и изъятия такой корреспонденции и документов;
- 3) контролировать информационные системы и средства связи, используемые адвокатом для оказания юридической помощи, снимать с них информацию и вмешиваться в их работу.

(2) Оказанием юридической помощи не признаются незаконные действия защитника или адвоката в интересах клиента при оказании юридической помощи в любой форме, а также действия в целях содействия незаконному деянию клиента.

Раздел второй Доказательства и следственные действия

Глава 9. Доказывание и доказательства

Статья 123. Доказывание

Доказыванием является деятельность вовлеченного в уголовный процесс лица, которая выражается в обосновании наличия или отсутствия входящих в предмет доказывания фактов с использованием доказательств.

Статья 124. Предмет доказывания

(1) Предметом доказывания является совокупность всех доказываемых в ходе уголовного процесса обстоятельств и связанные с ними факты и вспомогательные факты.

(2) В уголовном процессе подлежит доказыванию наличие или отсутствие состава преступного деяния, а также иные предусмотренные Уголовным законом и настоящим законом обстоятельства, имеющие значение для справедливого урегулирования конкретных уголовно-правовых отношений.

(3) Связанные факты не являются доказываемыми в уголовном процессе обстоятельствами, но являются связанными с ними и дают основание сделать выводы о доказываемых обстоятельствах.

(4) Вспомогательными фактами обосновывается достоверность или недостоверность какого-либо другого доказательства, а также возможность или невозможность использовать его в доказывании.

(5) Входящие в предмет доказывания обстоятельства считаются доказанными, если в ходе доказывания исключены любые разумные сомнения в их наличии или отсутствии.

Статья 125. Легальная презумпция факта

(1) Без производства дополнительных процессуальных действий доказанными считаются следующие обстоятельства, если только в ходе уголовного процесса не доказано противоположное:

1) общеизвестные факты;

2) факты, установленные вступившим в силу приговором суда или предписанием прокурора о наказании по другому уголовному процессу;

3) зафиксированный в установленном законом порядке факт административного правонарушения, если лицу было об этом известно;

4) факт того, что лицу известны или должны были быть известны его обязанности, предусмотренные нормативными актами;

5) факт того, что лицу известны или должны были быть известны его профессиональные и должностные обязанности;

6) правильность общепринятых методик исследования в современной науке, технике, искусстве или ремесленничестве.

(2) Считается доказанным, что лицо нарушило авторские, смежные права или права законного собственника на товарный знак, если только оно не может правдоподобно объяснить или обосновать приобретение или происхождение этих прав.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 126. Субъекты доказывания и обязанность доказывания

(1) Субъектами доказывания считаются все вовлеченные в уголовный процесс лица, на которых настоящим законом возложена обязанность или предоставлено право осуществлять доказывание.

(2) Обязанность доказывания на досудебной стадии уголовного процесса лежит на направляющем процесс лице, а в суде – на поддерживающем обвинение лице.

(3) Если вовлеченное в уголовный процесс лицо считает, что какой-либо из презюмированных в статье 125 настоящего закона фактов является недостоверным, обязанность указать на доказательства несоответствия этого

факта действительности несет то вовлеченное в процесс лицо, которое высказывает такое утверждение.

(4) На обстоятельства, исключающие уголовную ответственность, а также на алиби должно указать лицо, имеющее право на защиту в связи с расследованием этого деяния, если только такие сведения уже не получены в ходе следствия. Если лицо не указывает на такие обстоятельства или на алиби, обвинение не обязано доказывать их отсутствие, суд не должен давать им оценку в приговоре, а лицо лишается возможности получить возмещение за убытки, возникшие вследствие необоснованного подозрения, если прекращение уголовного процесса или оправдание лица связано с выяснением указанных обстоятельств.

Статья 127. Доказательства

(1) Доказательствами в уголовном процессе являются любые полученные в предусмотренном законом порядке и закрепленные в установленной процессуальной форме сведения о фактах, которые вовлеченные в уголовный процесс лица в пределах своей компетенции используют для обоснования наличия или отсутствия обстоятельств, входящих в предмет доказывания.

(2) Вовлеченные в уголовный процесс лица в качестве доказательств могут использовать только достоверные, относимые и допустимые сведения о фактах.

(3) Полученные в ходе мероприятий оперативной деятельности сведения о фактах, в том числе сведения, зафиксированные с помощью технических средств, могут использоваться в качестве доказательств лишь в том случае, если они могут быть проверены в установленном настоящим законом процессуальном порядке.

(4) Если в уголовном процессе в качестве доказательства используются упомянутые в части третьей настоящей статьи сведения, к нему прилагается справка о том, какое учреждение, когда и на какой период времени акцептовало проведение мероприятий оперативной деятельности. Справка выдается направляющему процессу лицу руководителем учреждения, акцептовавшего проведение мероприятия оперативной деятельности, или его уполномоченным должностным лицом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 128. Достоверность доказательств

(1) Достоверностью доказательств является степень установления истинности каких-либо сведений.

(2) То, насколько достоверными являются используемые в доказывании сведения о фактах, оценивается путем рассмотрения всех полученных во время уголовного процесса фактов или сведений о фактах в целом и во взаимосвязи.

(3) Ни одно из доказательств не имеет заранее установленной более высокой степени достоверности по сравнению с остальными доказательствами.

Статья 129. Относимость доказательств

Доказательства относятся к конкретному уголовному процессу, если сведения о фактах прямо или косвенно подтверждают наличие или отсутствие обстоятельств, подлежащих доказыванию в уголовном процессе, а также достоверность или недостоверность, возможность или невозможность использования других доказательств.

Статья 130. Допустимость доказательств

(1) Полученные во время уголовного процесса сведения о фактах допускается использовать в качестве доказательств, если они получены и процессуально закреплены в установленном настоящим законом порядке.

(2) Недопустимыми и не используемыми в доказывании признаются такие сведения о фактах, которые получены:

1) с использованием насилия, угроз, шантажа, обмана или принуждения;

2) при процессуальном действии, осуществленном лицом, которое согласно настоящему закону не имело права на его осуществление;

3) с допущением особо указанных в настоящем законе нарушений, запрещающих использование конкретного доказательства;

4) с нарушением основных принципов уголовного процесса.

(3) Сведения о фактах, полученные с допущением других процессуальных нарушений, считаются ограниченно допустимыми и могут быть использованы в доказывании только в том случае, если допущенные процессуальные нарушения не являются существенными или могут быть устранены; они не могли повлиять на достоверность полученных сведений или если их достоверность подтверждается остальными полученными в процессе сведениями.

(4) Полученные в ситуации конфликта интересов доказательства допускаются лишь в том случае, если поддерживающее обвинение лицо способно доказать, что конфликт интересов не повлиял на объективный ход уголовного процесса.

Статья 131. Показания

(1) Доказательством в уголовном процессе могут служить сведения о фактах, которые во время допроса или опроса лицо предоставляет в своих показаниях о доказываемых в уголовном процессе обстоятельствах и связанных с ними фактах и вспомогательных фактах.

(2) Показанием является также собственноручно написанное и подписанное лицом адресованное следственному учреждению, прокуратуре или суду объяснение о конкретных фактах и обстоятельствах.

(3) Если лицо в установленных настоящим законом случаях имело право отказаться от дачи показаний и лицо было об этом проинформировано, но эти показания все же дало, то эти показания оцениваются как доказательство.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 132. Заключение эксперта или ревизора

(1) Доказательством в уголовном процессе может являться заключение эксперта или ревизора о фактах и обстоятельствах, которое в письменной форме дает вовлеченный в конкретный уголовный процесс эксперт или ревизор.

(2) Представленные экспертом или ревизором пояснения о заключении или представленные ими сведения о фактах или обстоятельствах являются показаниями эксперта или ревизора.

Статья 133. Заключение компетентного органа

(1) Доказательством в уголовном процессе может являться письменное заключение органа, выполняющего функции контроля или надзора, о фактах и обстоятельствах какого-либо события, контроль или надзор за соблюдением которых в соответствии с установленной нормативными актами компетенцией (полномочиями) осуществляется этим органом.

(2) Заключением компетентного органа в уголовном процессе считается также инвентаризационный или ревизионный акт, составленный уполномоченной на это комиссией компетентных лиц.

(3) Заключением компетентного органа считается также выданная органом справка о фактах и обстоятельствах, имеющих в распоряжении этого органа в связи с его компетенцией и направлениями деятельности.

Статья 134. Вещественное доказательство

(1) Вещественным доказательством в уголовном процессе может являться любая вещь, использованная в качестве орудия или предмета совершения преступного деяния, или сохранившая следы преступного деяния, или же любым другим образом содержащая сведения о фактах и используемая в доказывании. Одна и та же вещь

может служить вещественным доказательством по нескольким уголовным процессам.

(2) Если вещь используется в доказывании в связи с включенной в нее содержательной информацией, она считается не вещественным доказательством, а документом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 135. Документ

(1) Доказательством в уголовном процессе может служить документ, если он используется в доказывании только в связи с включенной в него содержательной информацией.

(2) Документ может содержать сведения о фактах в письменной форме или в иной форме. Документами в значении доказательства в уголовном процессе считаются также носители компьютеризированной информации, сделанные фиксирующими звук и изображение техническими средствами записи, зафиксированная в которых содержательная информация может быть использована в качестве доказательства.

Статья 136. Электронные доказательства

Доказательствами в уголовном процессе могут являться сведения о фактах в форме электронной информации, обработанной, сохраненной или переданной устройствами или системами автоматизированной обработки данных.

Статья 137. Сведения, полученные при производстве следственных действий

Доказательствами в уголовном процессе могут являться сведения о фактах, закрепленных в протоколах следственных действий или зафиксированных в других установленных настоящим законом формах.

Глава 10. Следственные действия

Статья 138. Следственные действия

(1) Следственными действиями являются процессуальные действия, направленные на получение сведений или проверку уже полученных сведений в конкретном уголовном процессе.

(2) Лицо, уполномоченное на ведение уголовного процесса, имеет право производить в пределах своих полномочий только следственные действия, предусмотренные настоящим законом.

Статья 139. Общие правила производства следственных действий

(1) Заранее планируемые следственные действия обычно производятся в период с 8.00 до 20.00 часов. В случаях, когда следственные действия не могут быть отложены, поскольку это может привести к утрате существенных доказательств и поставить под угрозу достижение цели уголовного процесса, они производятся незамедлительно.

(2) В начале следственного действия производящее его лицо информирует вовлеченное в конкретный процесс лицо о его правах и обязанностях, а также предупреждает об ответственности за невыполнение его обязанностей. Не информируется и не предупреждается лицо, процессуальные обязанности которого являются одновременно также его профессиональными трудовыми обязанностями.

(3) К лицу, участвующему в следственном действии, запрещается применять насилие, угрозы, ложь, а также другие противозаконные и не соответствующие моральным нормам действия или такие действия, угрожающие жизни или здоровью лица либо затрагивающие его достоинство. Следственные действия, связанные с обнажением тела человека, запрещается производить или участвовать в них лицу противоположного пола, за исключением медицинского лица.

(4) Запрещается разглашать сведения о частной жизни лица, участвующего в следственном действии, а также сведения, содержащие профессиональную тайну или коммерческую тайну, за исключением случаев, когда это необходимо в целях доказывания.

(5) Следственное действие может быть произведено с использованием технических средств в порядке, установленном статьей 140 настоящего закона, а также в случае необходимости – с приглашением эксперта, ревизора или специалиста.

(6) Особенности производства следственных действий в судебном разбирательстве устанавливаются разделами с восьмого по одиннадцатый настоящего закона.

(7) При производстве процессуальных действий по возможности происходит уклонение от общения потерпевшего и его родственников с лицом, имеющим право на защиту, если только такое общение не требуется для достижения целей уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 140. Производство процессуального действия с использованием технических средств

(1) Направляющее процесс лицо может производить процессуальное действие с использованием технических средств (телеконференция, видеоконференция), если этого требуют интересы уголовного процесса.

(2) В ходе процессуального действия с использованием технических средств должно быть обеспечено, чтобы находящиеся в разных помещениях или зданиях направляющее процесс лицо и лица, участвующие в процессуальном действии, могли слышать друг друга во время телеконференции, а также слышать и видеть – во время видеоконференции.

(2¹) В упомянутом в части второй настоящей статьи случае направляющее процесс лицо уполномочивает руководителя учреждения, находящегося в другом месте проведения процессуального действия, или поручает ему уполномочить лицо, которое обеспечит проведение процессуального действия в месте своего нахождения (в дальнейшем – уполномоченное лицо).

(3) Начиная процессуальное действие, направляющее процесс лицо сообщает:

1) о местах, дате и времени проведения процессуального действия;

2) должность, имя и фамилию направляющего процесс лица;

3) должность, имя и фамилию уполномоченного лица, находящегося в другом месте проведения процессуального действия;

4) о содержании процессуального действия и его производстве с использованием технических средств.

(4) Лиц, участвующих в процессуальном действии, просят назвать свое имя, фамилию и процессуальный статус.

(5) Идентичность лиц, участвующих в процессуальном действии, но не находящихся в одном помещении с направляющим процесс лицом, проверяется и удостоверяется уполномоченным лицом.

(6) Направляющее процесс лицо информирует лиц, участвующих в профессиональном действии, об их правах и обязанностях, в предусмотренных законом случаях предупреждает об ответственности за невыполнение их обязанностей и начинает процессуальное действие.

(7) Уполномоченное лицо составляет подтверждение с указанием места, даты и времени проведения процессуального действия, своей должности, имени и фамилии, имени, фамилии, персонального кода и адреса каждого лица, присутствующего в месте проведения процессуального действия, а также объявленного предупреждения, если законом предусматривается ответственность за невыполнение своих обязанностей. Получившее предупреждение лицо подтверждает это подписью. В подтверждении также указываются перерывы в ходе процессуального действия и время окончания процессуального действия. Подтверждение подписывается всеми лицами, присутствующими в данном месте проведения процессуального действия, и оно направляется направляющему процесс лицу для приобщения к протоколу процессуального действия.

(8) На досудебной стадии процесса следственные действия, произведенные с использованием технических средств, фиксируются в установленном статьей 143 настоящего закона порядке, а прочие процессуальные

действия – в установленном статьей 142 настоящего закона порядке. Во время судебного разбирательства процессуальные действия, произведенные с использованием технических средств, фиксируются в протоколе судебного заседания.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 141. Фиксация следственного действия

(1) Следственное действие обычно фиксируется в протоколе.

(2) Ход и результаты следственного действия могут быть зафиксированы в звукозаписи и записи изображения.

(3) В установленных настоящим законом случаях ход и результаты следственного действия могут быть зафиксированы только в заключении, сообщении или отчете.

Статья 142. Протокол следственного действия

(1) Протокол следственного действия составляется в ходе следственного действия или сразу по его окончании производящим следственное действие лицом или по его поручению – другим присутствующим лицом.

(2) Протокол следственного действия составляется в соответствии с требованиями статьи 326 настоящего закона.

(3) Если адрес лица, вовлеченного в следственное действие, по соображениям безопасности разглашать нецелесообразно, в протоколе он заменяется адресом и номером телефона того учреждения, при посредничестве которого можно связаться с соответствующим лицом.

(4) Производящее следственное действие лицо знакомит лиц, принимавших участие в следственном действии, с протоколом, и все подписывают его. Если лицо отказывается или вследствие физических недостатков или иных причин не способно расписаться, об этом делается запись в протоколе с указанием причин и мотивов.

(5) Каждое лицо перед подписанием имеет право потребовать внесения в протокол исправлений и дополнений или внести дополнения самостоятельно.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 143. Использование звукозаписи и записи изображения

(1) Производящее следственное действие лицо может фиксировать ход следственного действия в звукозаписи и записи изображения, сообщив об этом перед началом следственного действия лицам, участвующим в следственном действии.

(2) В записи фиксируется весь ход следственного действия. Частичная запись не допускается.

(2¹) В следственных действиях, охватывающих широкую территорию или помещения либо осуществляемых в течение длительного периода времени, запись может быть произведена частично, фиксируя в ней только информацию и факты, возможно связанные с расследуемым преступным деянием.

(3) Зафиксированная в звукозаписи и записи изображения информация считается более точной и полной по сравнению с информацией, зафиксированной в письменной форме.

(4) При составлении протокола следственного действия соблюдаются требования статьи 142 настоящего закона, однако из хода следственного действия и обнаруженных фактов в протоколе упоминаются только наиболее существенные факты. За период времени, когда следственные действия не фиксируются в записи, весь ход следственного действия и обнаруженные обстоятельства фиксируются в протоколе следственного действия.

(5) Звукозапись и запись изображения следственного действия хранится вместе с уголовным делом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 144. Использование научно-технических средств в следственных действиях

(1) В следственных действиях могут использоваться научно-технические средства.

(2) Использование научно-технических средств в следственных действиях запрещается, если это угрожает жизни и здоровью лиц, участвующих в следственном действии.

Статья 145. Допрос

Допросом является следственное действие, содержание которого представляет собой получение информации от допрашиваемого лица.

Статья 146. Вызов на допрос

(1) Лицо вызывается на допрос повесткой или другим способом, с информированием о том, кто и по какому делу вызывает для дачи показаний, а также о последствиях неявки.

(2) Находящееся под стражей лицо вызывается на допрос при посредничестве того учреждения, в котором оно содержится. Находящееся под стражей лицо может быть допрошено также в этом учреждении.

(3) Несовершеннолетний обычно вызывается на допрос при посредничестве его законного представителя, учебного учреждения или сиротского суда (волостного суда). При наличии обстоятельств, обоснованно не допускающих или затрудняющих такой порядок вызова, несовершеннолетний вызывается без использования упомянутого посредничества.

(4) Лицо, в отношении которого установлена специальная защита, на допрос вызывается при посредничестве того учреждения, которое обеспечивает специальную защиту.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 147. Порядок допроса

(1) Допрос начинается с выяснения идентичности допрашиваемой личности и используемого при допросе языка. Должно быть выяснено, владеет ли допрашиваемый языком, на котором ведется процесс, и на каком языке он может давать показания.

(2) Производящее следственное действие лицо разъясняет допрашиваемому права и обязанности, предусмотренные в отношении него настоящим законом.

(3) Составной частью показаний являются личные данные допрашиваемого – имя, фамилия и персональный код.

(4) Если показания связаны с цифрами, датами и другой информацией, которую трудно запомнить, допрашиваемый имеет право использовать свои документы и записи, а также зачитывать их. Записи допрашиваемого могут быть приобщены к делу.

(5) В ходе допроса допрашиваемому могут быть предъявлены приобщенные к делу предметы, документы, звукозаписи и записи изображения, а также зачитаны документы или озвучены записи, о чем производится отметка в протоколе. Материалы предъявляются только после внесения в протокол показаний допрашиваемого по соответствующему вопросу.

(6) Зачитывание предыдущих показаний допрашиваемого допускается, если:

1) имеются существенные противоречия между предыдущими и настоящими показаниями;

2) допрашиваемый отказывается от дачи показаний;

3) дело рассматривается в суде в отсутствие допрошенного лица.

(7) Если в отношении лица установлена специальная процессуальная защита, при его допросе соблюдаются

положения статьи 308 настоящего закона.

Статья 148. Продолжительность допроса

(1) Продолжительность допроса совершеннолетнего лица без согласия этого лица не должна превышать восьми часов в течение одних суток, включая перерыв.

(2) Допрос несовершеннолетнего производится согласно положениям статей 152 и 153 настоящего закона.

Статья 149. Фиксирование допроса

Данные показания фиксируются в протоколе допроса, они записываются от первого лица. По просьбе допрашиваемого лица свои показания он может записать в протокол допроса собственноручно.

Статья 150. Допрос лица, имеющего право на защиту

В начале первого допроса лица, имеющего право на защиту:

1) выясняются биографические сведения о лице – место и время рождения, гражданство, образование, семейное положение, место работы или учебы, род занятий или должность, место жительства, судимость, если только эти сведения в конкретном уголовном процессе уже не выяснены;

2) лицу разъясняется его процессуальное положение и выдается копия документа, устанавливающего это процессуальное положение, если такой документ предусмотрен законом;

3) лицу выдается выписка из закона, которым установлены его процессуальные права и обязанности, если в конкретном уголовном процессе этому лицу она еще не выдавалась;

4) лицу разъясняется его право на отказ от показаний и оно предупреждается о том, что все, что оно скажет, может быть использовано против этого лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 151. Допрос свидетеля, потерпевшего, представителя и затронутого в уголовном процессе собственника имущества

(1) Перед допросом свидетелю, потерпевшему, предусмотренному настоящим законом представителю и затронутому в уголовном процессе собственнику или законному владельцу имущества разъясняются его права и обязанности и он предупреждается об ответственности за отказ от дачи показаний или за умышленную дачу ложных показаний.

(2) Свидетель и потерпевший могут быть допрошены обо всех обстоятельствах и о любом вовлеченном в уголовный процесс лице, если представленные сведения имеют или могут иметь значение по делу. Если во время допроса свидетеля устанавливается наличие основания для изменения процессуального статуса свидетеля с установлением того, что он является лицом, имеющим право на защиту, допрос такого лица в статусе свидетеля прекращается.

(2¹) Устно изложенное лицом заявление о преступном деянии может быть зафиксировано в протоколе допроса.

(3) Представитель и затронутый в уголовном процессе собственник имущества допрашиваются с соблюдением правил ведения допроса свидетеля, однако эти лица не утрачивают статус представителя или затронутого в уголовном процессе собственника имущества.

(4) Допрос потерпевшего проводится настолько быстро, насколько только это возможно. Количество допросов является по возможности меньшим. Допрос потерпевшего по возможности производится одним и тем же лицом.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 151¹. Особенности допроса подлежащего особой защите потерпевшего на досудебной стадии уголовного процесса

(1) Допрос подлежащего особой защите потерпевшего производится в отдельном приспособленном для этого помещении или без присутствия других не связанных с конкретным процессуальным действием лиц.

(2) Допрос такого лица, которое признано потерпевшим от насилия, причиненного лицом, от которого потерпевший зависит материально или иным образом, от торговли людьми или от преступного деяния, направленного против нравственности или половой неприкосновенности лица, осуществляется производящим следственное действие лицом того же пола. Упомянутое условие может не соблюдаться, если согласие на это дает сам потерпевший или его представитель. Если в преступном деянии, направленном против нравственности и половой неприкосновенности лица, пострадавший и лицо, имеющее право на защиту, являются лицами одного пола и если об этом просит потерпевший или его представитель, допрос осуществляется производящим следственное действие лицом противоположного пола.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Статья 152. Особенности допроса несовершеннолетнего

(1) Ход допроса несовершеннолетнего потерпевшего и свидетеля фиксируется записью звука и изображения, если это соответствует наилучшим интересам несовершеннолетнего и если это необходимо для достижения цели уголовного процесса. Ход допроса несовершеннолетнего, признанного потерпевшим от насилия, причиненного лицом, от которого потерпевший зависит материально или иным образом, от торговли людьми или от преступного деяния, направленного против нравственности или половой неприкосновенности лица, фиксируется записью звука и изображения, за исключением случаев, когда это противоречит наилучшим интересам несовершеннолетнего или препятствует достижению цели уголовного процесса. Продолжительность допроса несовершеннолетнего без его согласия не должна превышать шести часов в течение одних суток, включая перерыв.

(2) Несовершеннолетний допрашивается производящим следственное действие лицом, имеющим специальные знания по общению с несовершеннолетним во время уголовного процесса. Если производящее следственное действие лицо не получило специальные знания по общению с несовершеннолетним во время уголовного процесса или если производящее следственное действие лицо считает это необходимым, несовершеннолетний допрашивается в присутствии педагога или психолога. Один из законных представителей несовершеннолетнего, совершеннолетний родственник или доверенное лицо имеет право присутствовать при допросе, если только он сам не является лицом, против которого начат уголовный процесс, задержанным, подозреваемым или обвиняемым и если против этого не возражает несовершеннолетний. Упомянутое лицо с разрешения производящего следственное действие лица может задавать вопросы допрашиваемому лицу.

(3) Несовершеннолетний, не достигший 14-летнего возраста, не предупреждается об ответственности за отказ от дачи показаний и дачу заведомо ложных показаний.

(4) Если психолог указывает направляющему процесс лицу на то, что повторный прямой допрос может нанести вред психике не достигшего 14-летнего возраста лица или психике несовершеннолетнего, признанного подвергшимся насилию со стороны лица, от которого потерпевший находился в материальной или иной зависимости, пострадавшим от торговли людьми или преступного деяния против нравственности или половой неприкосновенности, он может производиться только с разрешения следственного судьи, а в суде – по постановлению суда.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 20.12.2012, 29.05.2014, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016. См. пункт 59 Переходных положений)

Статья 153. Допрос несовершеннолетнего лица при посредничестве психолога

(1) Если психолог считает, что психике не достигшего 14-летнего возраста лица или психике несовершеннолетнего, признанного потерпевшим от насилия, совершенного лицом, от которого потерпевший находился в материальной или иной зависимости, торговли людьми или преступного деяния против нравственности или половой неприкосновенности, может нанести вред прямой допрос, он может быть произведен при посредничестве технических средств или психолога. Если следователь или прокурор не согласны с этим, прямой допрос проводится только с разрешения следственного судьи, а в суде – по постановлению суда.

(2) Направляющее процесс лицо и другие приглашенные им лица находятся в другом помещении, где технические средства обеспечивают возможность видеть и слышать допрашиваемое лицо и психолога. Допрашиваемый вместе с психологом находится в помещении, которое подходит для беседы с

несовершеннолетним и которое является технически обеспеченным таким образом, чтобы вопросы, задаваемые направляющим процесс лицом, слышал только психолог.

(3) Если допрашиваемое лицо не достигло 14-летнего возраста, психолог с учетом конкретных обстоятельств разъясняет несовершеннолетнему необходимость происходящих действий и значение предоставленной им информации, выясняет личные данные, задает вопросы направляющего процесс лица в форме, соответствующей психике несовершеннолетнего, при необходимости – информирует о перерыве в следственном действии и его возобновлении.

(4) Если допрашиваемое лицо достигло 14-летнего возраста, направляющее процесс лицо при посредничестве психолога информирует несовершеннолетнего о сути производимого следственного действия, выясняет его личные данные, разъясняет его права и обязанности, а также предупреждает его об ответственности за невыполнение своих обязанностей, задает в соответствующей психике несовершеннолетнего форме заданные направляющим процесс лицом вопросы; при необходимости – информирует о перерыве в следственном действии и его возобновлении.

(5) Ход допроса фиксируется согласно требованиям статей 141–143 настоящего закона. Допрашиваемое лицо, не достигшее 14-летнего возраста, протокол не подписывает.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 20.12.2012, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 154. Обязанность указать источник информации

(1) Суд может поручить журналисту или редактору средства массовой информации указать источник опубликованной информации.

(2) По предложению следователя или прокурора решение принимает следственный судья после заслушивания внесшего предложение лица, журналиста или редактора средства массовой информации и ознакомления с материалами.

(3) Решение об указании источника информации принимается следственным судьей с учетом соразмерности прав лица и интересов общества.

(4) Решение судьи может быть обжаловано внесшим предложение лицом, журналистом или редактором средства массовой информации, и вопрос рассматривается в течение 10 дней в письменном процессе судьей суда вышестоящего уровня, постановление которого обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 155. Опрос

(1) Если то, что показания детально не зафиксированы, не представляет угрозы для достижения цели уголовного процесса, сведения о фактах, входящих в предмет доказывания, могут быть получены также в порядке опроса.

(2) При проведении опроса производящее следственное действие лицо лично встречается со свидетелем, разъясняет его права и обязанности, а также выясняет известную этому свидетелю информацию, имеющую значение для расследования, или же отсутствие такой информации.

(3) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(4) О ходе и результатах опроса производящее следственное действие лицо составляет сообщение, в котором указывает:

1) место, дату опроса, время его начала и окончания;

2) должность, имя и фамилию производящего опрос;

3) имя, фамилию и адрес опрашиваемых лиц;

4) данные каждым лицом показания; если показания нескольких лиц одинаковы, эта информация

упоминается один раз;

5) используемые научно-технические средства.

(5) В одном сообщении может быть отражено несколько показаний.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 156. Допрос эксперта и ревизора

(1) Направляющее процесс лицо может пригласить эксперта или ревизора для дачи показаний с целью:

1) выяснить связанные с заключением эксперта или ревизора существенные для дела вопросы, не требующие дополнительных исследований;

2) уточнить сведения об использованном при экспертизе или ревизии методе или использованных в заключении терминах;

3) получить информацию о других фактах и обстоятельствах, не являющихся составной частью заключения, но связанных с участием в уголовном процессе эксперта или ревизора;

4) выяснить квалификацию эксперта или ревизора.

(2) Допрос эксперта и ревизора проводится с соблюдением правил допроса свидетеля, однако эти лица не утрачивают свой статус эксперта или ревизора.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 157. Очная ставка

(1) Очная ставка представляет собой одновременный допрос двух или более ранее допрошенных лиц, проводимый при наличии существенных противоречий в предыдущих показаниях этих лиц.

(2) Очная ставка может производиться между любыми ранее допрошенными лицами независимо от процессуального статуса этих лиц.

Статья 158. Порядок очной ставки

(1) Очная ставка происходит с соблюдением правил допроса, за исключением установленного настоящей статьей.

(2) Очная ставка начинается с вопроса о том, знают ли друг друга лица, участвующие в очной ставке, и каковы их взаимоотношения.

(3) В ходе очной ставки лицам, участвующим в очной ставке, по очереди задаются вопросы об обстоятельствах, в отношении которых имеются противоречия в их предыдущих показаниях, и о причинах этих противоречий.

(4) Лица, участвующие в очной ставке, с разрешения производящего следственное действие лица могут задавать друг другу вопросы. Производящее очную ставку лицо имеет право отклонять несущественные или не относящиеся к делу вопросы. Все поставленные вопросы и ответы фиксируются в протоколе.

(5) Предыдущие показания лица, участвующего в очной ставке, могут быть зачитаны только после фиксации показаний, данных им во время очной ставки.

(6) Каждое лицо, участвующее в очной ставке, подписывает свои показания.

(7) Если в очной ставке участвует лицо, в отношении которого установлена специальная процессуальная защита, очная ставка проводится с соблюдением положений, предусмотренных разделом четвертым настоящего закона.

Статья 159. Осмотр

(1) Осмотр представляет собой следственное действие, в ходе которого производящее следственное действие лицо непосредственно воспринимает, устанавливает и фиксирует признаки какого-либо объекта, если существует возможность, что этот объект связан с расследуемым преступным деянием.

(2) Для поиска следов преступного деяния и выяснения других существенных обстоятельств может быть произведен визуальный осмотр места, окрестной территории, помещения, транспортного средства, предмета, документа, трупа, животного или другого объекта.

Статья 160. Общие правила осмотра

(1) Производящее следственное действие лицо может пригласить для участия в осмотре любое лицо, вовлеченное в конкретный уголовный процесс.

(2) Для обеспечения сохранности объекта осмотра может быть организована его охрана.

(3) Если в ходе осмотра возникает необходимость произвести обыск, предъявление для опознания или другие следственные действия, они производятся с соблюдением правил производства соответствующего следственного действия.

(4) Если в ходе иного следственного действия обнаруживается объект, его осмотр может быть произведен в рамках того же следственного действия, с фиксированием результатов осмотра в протоколе следственного действия.

(5) Осмотр нескольких помещений или окрестных территорий может производиться одновременно несколькими должностными лицами, уполномоченными на ведение уголовного процесса. Каждое из них фиксирует ход осмотра отдельно с указанием границ конкретно осмотренного объекта и результатов осмотра.

(6) Осмотр автоматизированной системы обработки данных (ее части) обычно не производится на месте, а эта система (ее часть) изымается с обеспечением сохранения целостности данных в неизменном состоянии.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 161. Участие эксперта или ревизора в осмотре

(1) Если в ходе осмотра, в котором принимает участие эксперт, обнаруживаются и изымаются следы преступного деяния или объекты, экспертизу которых необходимо произвести в дальнейшем, в протоколе осмотра указывается их местонахождение, признаки, факт изъятия, а также под ответственность какого лица они переданы. В этих случаях осмотр изъятых следов и вещей происходит в ходе экспертизы.

(2) Направляющее процесс лицо может поручить эксперту произвести весь осмотр полностью, если осматриваемый объект в целом подлежит дальнейшей экспертизе.

(3) Если в осмотре участвует ревизор, направляющее процесс лицо может поручить ему произвести осмотр и изъятие необходимых для ревизии или инвентаризации документов. В протоколе осмотра указываются только эти документы, их местонахождение, факт изъятия и ревизор, под ответственность которого переданы документы, изъятые для проведения ревизии или инвентаризации. Осмотр документов производится в ходе ревизии или инвентаризации.

Статья 162. Осмотр места происшествия

(1) Осмотр места происшествия представляет собой осмотр конкретного места и находящихся в нем предметов, если он производится после получения информации о совершенном преступном деянии и если имеется достаточное основание полагать, что в этом месте произошло или продолжалось преступное деяние.

(2) Если осмотр места происшествия произведен не полностью и возникли неясности или дополнительные вопросы, может быть произведен дополнительный осмотр места происшествия. Если при осмотре места происшествия допущены существенные нарушения процессуального порядка, может быть произведен повторный

осмотр места происшествия. Дополнительный или повторный осмотр места происшествия производится с соблюдением условий статьи 163 настоящего закона.

(3) В ходе осмотра места происшествия производящее следственное действие лицо может изымать предметы, носящие следы преступного деяния, и документы. Предметы и документы, обращение которых запрещено законом, изымаются независимо от их связи с конкретным уголовным процессом. Изъятие предметов и документов является составной частью осмотра места происшествия.

Статья 163. Осмотр окрестной территории, помещения, транспортного средства или предмета

(1) Если окрестная территория, помещение, транспортное средство или предмет связаны с совершенным преступным деянием, может быть произведен осмотр этой территории, помещения, транспортного средства или предмета.

(2) Осмотр публично недоступной территории или помещения и находящихся на этой территории и в этом помещении предметов, а также транспортного средства может быть произведен только с согласия пользователя этой территории, помещения или транспортного средства либо по постановлению следственного судьи.

(2¹) В исключительных случаях указанный в части второй настоящей статьи осмотр, если только он не является осмотром места происшествия, может быть произведен по постановлению направляющего процесс лица. Следователь производит осмотр с согласия прокурора. Не позднее чем на следующий рабочий день направляющее процесс лицо сообщает следственному судье о произведенном осмотре с предъявлением протокола осмотра и материалов, которые обосновали его необходимость и неотложность.

(3) Осмотр находящейся в собственности, владении или пользовании физических и юридических лиц окрестной территории, помещения или транспортного средства по возможности производится в присутствии этих лиц или их представителей.

(4) С учетом неотложного характера осмотра места происшествия для доступа к месту происшествия не требуется согласие какого-либо лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 164. Осмотр трупа

(1) Если внешний осмотр трупа не поручен судебно-медицинскому эксперту, он производится при участии медицинского специалиста.

(2) Кремация трупа разрешается только после произведения судебно-медицинской экспертизы, если получено согласие прокурора – на досудебной стадии процесса или решение суда – во время судебного разбирательства.

Статья 165. Эксгумация трупа

Извлечение трупа с места захоронения для проведения его осмотра, предъявления для опознания, изъятия образцов для сравнительного исследования или произведения экспертизы (эксгумация трупа) разрешается с согласия родственника умершего лица или по постановлению следственного судьи – на досудебной стадии процесса или по решению суда – во время судебного разбирательства.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 166. Порядок эксгумации

(1) Эксгумация трупа предварительно согласовывается с компетентным органом здравоохранения, и она по поручению направляющего процесс лица производится судебно-медицинским экспертом в присутствии представителя администрации места захоронения.

(2) Эксгумация фиксируется в протоколе и фотографируется или производится ее видеосъемка.

(3) Повторное захоронение трупа после эксгумации производится с разрешения должностного лица, по постановлению которого проведена эксгумация.

Статья 167. Осмотр животного

При производстве осмотра животного в случае необходимости фиксируется также его реакция на команду или свою кличку.

Статья 168. Освидетельствование

(1) Если имеются достаточные основания полагать, что на теле лица имеются следы преступного деяния, особые приметы, имеющие значение по делу, или само лицо находится в каком-либо особом физиологическом состоянии, а также для выяснения его физического развития может быть произведено освидетельствование этого лица.

(2) Если направляющее процесс лицо поручает произвести освидетельствование другому лицу, оно принимает об этом решение, в котором указывает, какое лицо и с какой целью освидетельствуется и кому поручено выполнить это действие.

Статья 169. Порядок освидетельствования

(1) Освидетельствование производится с соблюдением правил осмотра, за исключением указанного в настоящей статье.

(2) Если освидетельствование связано с обнажением тела свидетельствуемого лица, а производящее следственное действие лицо является лицом противоположного пола, это действие производящим следственное действие лицом поручается специалисту в области медицины. Протокол составляет производящее следственное действие лицо при участии специалиста в области медицины, производившего освидетельствование.

Статья 170. Принудительное освидетельствование

(1) Если лицо не соглашается на освидетельствование, оно производится в принудительном порядке.

(2) Принудительное освидетельствование того лица, которое в конкретном уголовном процессе не является задержанным, подозреваемым или обвиняемым, может производиться только на основании постановления следственного судьи.

(3) Если производство освидетельствования является неотложным и промедление может привести к утрате доказательств или угрожать достижению цели уголовного процесса, оно может быть произведено с согласия прокурора с сообщением об этом следственному судье не позднее чем на следующий рабочий день после освидетельствования и с предъявлением протокола следственного действия и материалов, обосновывающих необходимость и неотложность следственного действия. Судья проводит проверку законности и обоснованности освидетельствования. Если следственное действие не являлось обоснованным или было произведено противозаконно, судья принимает решение о допустимости полученных доказательств.

Статья 171. Следственный эксперимент

Следственным экспериментом является следственное действие, содержание которого заключается в осуществлении специальных опытных действий с целью выяснения, могло ли какое-либо событие или действие происходить в известных обстоятельствах или совершаться известным способом, а также с целью получения новых или проверки ранее полученных сведений об обстоятельствах, которые имеют или могут иметь значение по делу.

Статья 172. Порядок следственного эксперимента

(1) В следственном эксперименте при необходимости по приглашению производящего следственное действие лица участвуют лица, осуществляющие включенные в эксперимент действия.

(2) Следственный эксперимент производится в условиях, которые по возможности должны соответствовать тем, при которых происходило проверяемое событие или действие. Для исключения случайного результата включенные в эксперимент действия могут быть осуществлены многократно.

Статья 173. Проверка показаний на месте

Проверкой показаний на месте является следственное действие, содержание которого заключается в повторном допросе лица о факте, представленном в более ранних показаниях, и проверка этого факта на месте, а также сравнение полученных результатов с целью получения новых или проверки ранее полученных сведений об обстоятельствах дела.

Статья 174. Порядок осуществления проверки показаний на месте

(1) Проверка показаний на месте производится при участии ранее допрошенного лица.

(2) При проверке показаний на месте лицо последовательно дает показания о каком-либо факте, охарактеризованном в его более ранних показаниях, и затем следует проверка этого факта и осмотр места.

(3) В случае установления противоречий между показаниями и конкретным фактом производящее следственное действие лицо предлагает допрашиваемому лицу объяснить их причину.

Статья 175. Предъявление для опознания

(1) Предъявление для опознания представляет собой следственное действие, содержание которого заключается в демонстрации какого-либо объекта потерпевшему, свидетелю, лицу, против которого начат уголовный процесс, задержанному, подозреваемому или обвиняемому с целью установить его идентичность с объектом, который этому лицу ранее был известен или воспринимался им в обстоятельствах, связанных с расследуемым событием.

(2) Для опознания может быть предъявлено живое лицо (по его внешнему виду, динамическим признакам или голосу), труп, предмет, документ, животное или другой объект.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 176. Допрос перед предъявлением для опознания

Перед предъявлением объекта для опознания лицо допрашивается об обстоятельствах, при которых оно воспринимало предъявляемый объект, и об особенностях и приметах объекта, по которым это лицо могло бы его опознать. Неспособность допрашиваемого детально описать особенности и приметы объекта не может служить причиной для отказа от производства предъявления для опознания.

Статья 177. Порядок предъявления для опознания

(1) Опознаваемый объект предъявляется вместе с еще по меньшей мере двумя объектами. Все объекты должны быть взаимно однородными, без резких отличий.

(2) Обстоятельства, в которых происходит предъявление для опознания, должны быть по возможности сходными с теми, в которых опознающий воспринимал опознаваемый объект в связи с расследуемым событием, а опознаваемый объект по возможности должен находиться в таком положении и виде, как и во время первоначального восприятия.

(3) Предъявляемые объекты, их расположение или последовательность предъявления должны быть такими, чтобы опознающий не мог заранее знать местонахождение опознаваемого объекта и чтобы он мог в полной мере воспринимать те особенности и признаки, по которым этот объект можно опознать. Предъявляемое для опознания лицо само выбирает место среди прочих предъявляемых лиц.

(4) Предъявляемые объекты по возможности фотографируются или производится звукозапись и запись их изображения.

(5) В случае невозможности предъявить сам опознаваемый объект может быть предъявлено его изображение, которое получено с помощью фото, видео или других научно-технических средств и на котором зафиксированы те приметы и особенности, по которым этот объект может быть опознан.

(6) Упомянутое в части пятой настоящей статьи положение соблюдается также в случаях, когда опознаваемый объект является редко встречающимся и затруднительно найти еще два взаимно однородных объекта.

(7) Если опознающий указывает на какой-либо из предъявленных объектов как на опознаваемый, опознающему предлагается по возможности более подробно пояснить, по каким особенностям и приметам он его опознал. Опознанному лицу предлагается назвать свое имя и фамилию.

(8) В случаях, если в отношении опознающего установлена специальная процессуальная защита и это необходимо для его безопасности, опознание производится с соблюдением положений раздела четвертого настоящего закона.

(9) Установленный частью восьмой настоящей статьи порядок применяется также в случаях, когда по этическим или психологическим соображениям необходимо, чтобы опознаваемое лицо не видело опознающего.

Статья 178. Предъявление трупа для опознания

(1) Для опознания предъявляется один труп, при необходимости – после его соответствующего приведения в порядок.

(2) Одежда трупа предъявляется для опознания отдельно в установленном статьей 177 настоящего закона порядке.

Статья 179. Обыск

(1) Обыском является следственное действие, содержание которого заключается в принудительном осмотре помещения, окрестной территории, транспортного средства и отдельных лиц с целью обнаружения и изъятия разыскиваемого объекта при наличии достаточного основания полагать, что разыскиваемый объект находится в месте обыска.

(2) Обыск производится с целью обнаружения имеющих значение в уголовном процессе предметов, документов, трупов или разыскиваемых лиц.

Статья 180. Постановление об обыске

(1) Обыск производится по постановлению следственного судьи или решению суда. Следственный судья выносит постановление на основании предложения направляющего процесс лица и приложенных к нему материалов.

(2) В постановлении об обыске указывается, кто, где, у кого, по какому делу и какие предметы и документы будет искать и изымать.

(3) В неотложных случаях, когда из-за промедления разыскиваемые предметы или документы могут быть уничтожены, спрятаны либо повреждены или же разыскиваемое лицо может скрыться, обыск может быть произведен по постановлению направляющего процесс лица. Если постановление принимается следователем, то обыск производится с согласия прокурора.

(4) Постановление об обыске не требуется при производстве личного обыска задерживаемого лица, а также в случае, установленном частью пятой статьи 182 настоящего закона.

(5) Об указанном в части третьей настоящей статьи обыске направляющее процесс лицо не позднее чем на следующий рабочий день после его производства сообщает следственному судье с предъявлением материалов, обосновывающих необходимость и неотложность следственного действия, а также протокола следственного действия. Судья проверяет законность и обоснованность обыска. Если следственное действие произведено противозаконно, следственный судья признает полученные доказательства недопустимыми в уголовном процессе и принимает решение о действиях с изъятыми предметами.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 181. Присутствующие при обыске лица

(1) Обыск производится в присутствии того лица, у которого производится обыск, или же в присутствии совершеннолетнего члена семьи этого лица. Если присутствие соответствующего лица невозможно или это лицо уклоняется от участия в обыске, обыск производится в присутствии владельца подлежащего обыску объекта, лица, ведущего его хозяйство, или представителя местного самоуправления.

(2) Обыск в помещениях юридических лиц производится в присутствии представителя соответствующего юридического лица и в присутствии того лица, в связи с действием или бездействием которого производится обыск в помещениях юридического лица, при отсутствии объективных препятствий к доставлению этого лица в помещения юридического лица. Если присутствие представителя невозможно или представитель уклоняется от участия в обыске, обыск производится в присутствии представителя местного самоуправления.

(3) Обыск производится в присутствии подозреваемого или обвиняемого лица, если он производится по декларированному упомянутым лицом месту жительства и месту работы, за исключением случая, когда это невозможно по объективным причинам.

(4) В целях опознания разыскиваемых объектов при производстве обыска может быть приглашен также потерпевший или свидетель.

(5) Лицам, находящимся в месте обыска, разъясняется их право присутствовать при всех действиях производящего следственное действие лица и высказывать свои замечания о них.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Статья 182. Порядок производства обыска

(1) Производящее следственное действие лицо вместе с присутствующими при производстве следственного действия лицами имеет право входить в указанные в постановлении об обыске помещения или на окрестную территорию для поиска упомянутых в постановлении предметов, документов, трупа или разыскиваемого лица. При необходимости может быть организована охрана места обыска.

(2) До начала обыска производящее следственное действие лицо выдает лицу, у которого производится обыск, копию постановления об обыске. Это лицо расписывается об этом в постановлении. Затем производящее следственное действие лицо предлагает ему добровольно выдать разыскиваемый объект.

(3) Если лицо, у которого производится обыск, отказывается открыть имеющиеся в месте производства обыска помещения или хранилища, производящее следственное действие лицо вправе вскрыть их, не причиняя не вызываемых необходимостью повреждений.

(4) Находящимся в месте производства обыска лицам может быть запрещено покидать это место, передвигаться и общаться между собой до окончания следственного действия. Если своими действиями или из-за своей численности эти лица мешают производству обыска, они могут быть переведены в другие помещения.

(5) В обыск помещения или окрестной территории может быть включен также обыск находящихся там транспортных средств и лиц. При необходимости обыск лиц может быть произведен как в начале, так и в конце обыска помещения или окрестной территории.

(6) Во время обыска изымаются упомянутые в постановлении предметы и документы, а также иные предметы и документы, которые могут иметь значение по делу. При обнаружении вещей, хранение которых запрещено, а также вещей (предметов, документов), характер которых, идентификационные признаки или находящиеся на вещах следы свидетельствуют об их связи с другим преступным деянием, они изымаются с указанием в протоколе причин такого действия.

(7) Если присутствующий при обыске потерпевший или свидетель опознает какой-либо из обнаруженных объектов, это указывается в протоколе.

(8) Все обнаруженные и изъятые при обыске предметы предъявляются присутствующим лицам, описываются в протоколе и по возможности упаковываются и опечатываются.

(9) Если направляющее процесс лицо поручило присутствующему при обыске эксперту или ревизору изъять

обнаруженные во время обыска объекты и произвести необходимую экспертизу или ревизию, в протоколе обыска указываются эти объекты, их местонахождение, идентифицирующие признаки, факт изъятия и экспертное учреждение или ревизор, под ответственность которого переданы изъятые объекты.

(10) Место обыска по окончании обыска, насколько возможно, приводится в первоначальное состояние.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 14.01.2010, вступившим в силу 04.02.2010)

Статья 183. Личный обыск

(1) При наличии достаточных оснований полагать, что имеющие значение для уголовного процесса предметы или документы находятся в одежде какого-либо человека, в имеющихся при нем вещах, на его теле или в открытых углублениях тела может быть произведен личный обыск.

(2) Личный обыск может производиться только должностным лицом того же пола с приглашением при необходимости медицинского лица независимо от пола.

Статья 184. Обыск в помещениях дипломатических и консульских представительств

(1) Обыск в помещениях дипломатического и консульского представительства и в помещениях, используемых официальными делегациями и миссиями иностранных парламентов и правительств, может производиться только по просьбе руководителя этого представительства, делегации или миссии либо с его согласия.

(2) Обыск в помещениях, в которых проживают работники иностранных дипломатических представительств и других учреждений, а также участники официальных делегаций и миссий иностранных парламентов и правительств, которые согласно обязательным для Латвии международным договорам пользуются дипломатическим иммунитетом, и члены их семьи, а также обыск этих работников, участников и членов их семьи может производиться только по их просьбе или с их согласия.

(3) Упомянутое в настоящей статье согласие испрашивается направляющим процесс лицом при посредничестве Министерства иностранных дел Латвийской Республики.

(4) При производстве обыска в помещениях дипломатических и консульских представительств присутствие представителя Министерства иностранных дел обязательно.

Статья 185. Выдача копии протокола обыска

Копия протокола обыска выдается лицу, у которого произведено это следственное действие, или другому лицу, упомянутому в частях первой и второй статьи 181 настоящего закона.

Статья 186. Выемка

Выемкой является следственное действие, содержание которого заключается в изъятии предметов или документов, имеющих значение по делу, если производящему следственное действие лицу известно, где или у кого находится конкретный предмет или документ и нет необходимости его разыскивать, или же они находятся в публично доступных местах.

Статья 187. Постановление о выемке

(1) Выемка производится по постановлению направляющего процесс лица.

(2) В постановлении о выемке указывается, кто, где, у кого, по какому делу и какие предметы или документы будет изымать.

Статья 188. Порядок выемки

(1) До начала выемки производящее следственное действие лицо выдает лицу, у которого производится выемка, копию постановления о выемке. Это лицо расписывается об этом в постановлении. Затем производящее следственное действие лицо приглашает лицо незамедлительно выдать вынимаемый объект.

(2) Изъятые предметы или документы описываются в протоколе выемки.

(3) Копия протокола выемки после окончания следственного действия выдается лицу, у которого произведена выемка.

(4) Если лицо отказывается выдать изымаемый объект или если изымаемый предмет или документ не находится в указанном месте, но есть основание полагать, что он находится в ином месте, в установленном статьей 180 настоящего закона порядке может быть вынесено постановление о производстве обыска и произведен обыск с целью его обнаружения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 14.01.2010, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 189. Выдача предметов и документов по личной инициативе лица

(1) Лица вправе выдать направляющему процесс лицу предметы и документы, которые, по мнению этих лиц, могут иметь значение в уголовном процессе.

(2) Факт выдачи фиксируется в протоколе, в котором указываются идентифицирующие признаки предметов или документов, а также пояснения выдавшего их лица об обстоятельствах возникновения или получения объекта.

(3) Если лицо выдает предмет или документ во время какого-либо следственного действия, это фиксируется в протоколе этого следственного действия.

(4) Если выясняется, что выданный предмет или документ не имеет значения в уголовном процессе, он возвращается выдавшему его лицу.

Статья 190. Выдача предметов и документов, затребованных направляющим процесс лицом

(1) Направляющее процесс лицо, не производя предусмотренной статьей 186 настоящего закона выемки, вправе письменно затребовать от физических и юридических лиц имеющие значение для уголовного процесса предметы, документы и сведения о фактах, в том числе в форме электронной информации или электронного документа, которые обработаны, хранятся или переданы с использованием электронной информационной системы.

(2) Если физические или юридические лица не выдают затребованные направляющим процесс лицом предметы и документы в установленный им срок, направляющее процесс лицо производит выемку или обыск в установленном настоящим законом порядке.

(3) Руководители юридических лиц по требованию направляющего процесс лица обязаны в пределах своей компетенции произвести документальную ревизию, инвентаризацию, ведомственную или служебную проверку и в установленный срок представить документы вместе с соответствующими приложениями об исполненном требовании.

(4) *(Исключена законом от 19.01.2006)*

(5) Если имеющий значение для уголовного процесса документ или предмет находится в каком-либо административном деле, гражданском деле или ином уголовном деле, направляющее процесс лицо затребует его от держателя соответствующего дела. Оригинал документа или предмета выдается только временно для производства экспертизы, а в прочих случаях выдается заверенная копия документа или изображение предмета.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, а также законом от 14.01.2010, вступившим в силу 04.02.2010)

Статья 191. Сохранение данных, имеющих в электронной информационной системе

(1) Направляющее процесс лицо своим постановлением может поручить собственнику, владельцу или

держателю электронной информационной системы (то есть физическому или юридическому лицу, которое при помощи электронных информационных систем обрабатывает, хранит или передает данные, в том числе коммерсанту электронной связи) незамедлительно обеспечить сохранность целостности находящихся в его распоряжении определенных, необходимых для нужд расследования данных (сохранность которых не установлена законом) в неизменном состоянии и их недоступность для других пользователей информационной системы.

(2) Обязанность сохранения данных может быть установлена на срок до 30 дней, но этот срок при необходимости может быть продлен следственным судьей еще на период до 30 дней.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 14.01.2010, вступившим в силу 04.02.2010)

Статья 192. Раскрытие и выдача данных, сохраненных в электронной информационной системе

(1) Следователь на досудебной стадии уголовного процесса с согласия прокурора или субъекта данных и прокурор с согласия вышестоящего по должности прокурора или субъекта данных может потребовать от коммерсанта электронной связи раскрытия и выдачи данных, сохраняемых в установленном Законом об электронной связи порядке.

(2) Направляющее процесс лицо на досудебной стадии уголовного процесса на основании постановления следственного судьи или с согласия субъекта данных может письменно потребовать от собственника, владельца или держателя электронной информационной системы раскрытия и выдачи данных, сохраненных в предусмотренном статьей 191 настоящего закона порядке.

(3) Во время судебного разбирательства уголовного дела судья или состав суда может потребовать от коммерсанта электронной связи раскрытия и выдачи данных, сохраняемых в установленном Законом об электронной связи порядке, или от собственника, владельца или держателя электронной информационной системы раскрытия и выдачи данных, сохраненных в предусмотренном статьей 191 настоящего закона порядке.

(В редакции закона от 14.01.2010, вступившего в силу 04.02.2010)

Статья 193. Экспертиза

Экспертизой является следственное действие, которое производится одним или несколькими экспертами по поручению направляющего процесс лица и содержание которого заключается в изучении представленных на экспертизу объектов с целью выяснения имеющих значение для уголовного процесса фактов и обстоятельств, о которых дается заключение эксперта.

Статья 194. Основание для назначения экспертизы

Экспертиза назначается в случаях, когда для выяснения имеющих значение для уголовного процесса вопросов необходимо провести исследование, в котором используются специальные знания в какой-либо отрасли науки, техники, искусства или ремесла.

Статья 195. Обязательная экспертиза

Экспертиза является обязательной для установления:

- 1) причины смерти или тяжести и характера телесных повреждений;
- 2) беременности или факта ее искусственного прерывания;
- 3) признаков, указывающих на совершение полового преступления;
- 4) возраста лица, если это имеет значение в уголовном процессе, а соответствующие документы отсутствуют;
- 5) психического состояния подозреваемого или обвиняемого либо психического состояния лица, в отношении которого ведется судопроизводство о назначении принудительных мер медицинского характера,

если у направляющего процесс лица возникают обоснованные сомнения в отношении вменяемости соответствующих лиц;

6) способности лица адекватно воспринимать и запоминать имеющие значение для дела факты и давать о них показания, а также его способности самостоятельно реализовывать свои права и законные интересы в уголовном процессе, если в отношении этого у направляющего процесс лица возникают обоснованные сомнения;

7) подлинности ценных бумаг;

8) наркотических веществ, психотропных веществ и прекурсоров;

9) идентичности умершего лица, если произведена эксгумация трупа;

10) оружия, боеприпасов или взрывчатых веществ.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 196. Дополнительная экспертиза

(1) Дополнительная экспертиза назначается, если направляющее процесс лицо согласно с заключением эксперта, однако имеются неясности или неполнота либо возникли дополнительные вопросы.

(2) Производство дополнительной экспертизы может быть поручено тому же эксперту.

Статья 197. Повторная экспертиза

(1) Повторная экспертиза назначается, если направляющее процесс лицо подвергает сомнению заключение эксперта по существу вследствие его необоснованности, существенной неполноты или допущенных ошибок методического характера, а также в том случае, если установлена недостаточная квалификация или некомпетентность эксперта или если допущены существенные нарушения процессуального порядка производства экспертизы.

(2) Производство повторной экспертизы поручается другому эксперту или экспертной комиссии с передачей в распоряжение эксперта или комиссии тех же объектов исследования и заключения первоначальной экспертизы. Эксперт, производивший первоначальную экспертизу, может присутствовать при производстве повторной экспертизы, не принимая участия в исследованиях.

Статья 198. Экспертиза со стороны экспертной комиссии

(1) Экспертиза со стороны экспертной комиссии обычно назначается для производства:

1) экспертизы, если в ее результате предполагается утрата или существенные изменения исследуемого объекта, исключающие возможность повторной экспертизы;

2) экспертизы, идентифицирующей личность;

3) экспертизы в отношении ошибки медицинского лица при проведении лечения.

(2) Руководитель экспертного учреждения может поручить экспертной комиссии производство любой экспертизы.

(3) Комиссия экспертов, не занятых в одном экспертном учреждении, создается направляющим процесс лицом по его постановлению или руководителем экспертного учреждения с информированием об этом направляющего процесс лица.

(4) Заключение экспертизы комиссии подписывается всеми ее членами, а если между ними отсутствует единогласие, каждый из экспертов дает свое заключение.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 199. Комплексная экспертиза

(1) Комплексная экспертиза назначается, если для выяснения имеющего значение для уголовного процесса вопроса один объект или несколько объектов подлежат исследованию экспертами различных отраслей.

(2) Эксперты, производящие комплексную экспертизу, представляют совместное заключение.

(3) Отдельное заключение может быть представлено экспертом, не согласным с совместным заключением.

Статья 200. Постановление о назначении экспертизы

(1) Постановление о назначении экспертизы выносит направляющее процесс лицо.

(2) В постановлении о назначении экспертизы указываются:

1) причины и основание назначения экспертизы;

2) обстоятельства, имеющие отношение к исследуемому объекту;

3) экспертное учреждение или имя и фамилия эксперта, которому поручено производство экспертизы;

4) выдвинутая перед экспертом задача и подлежащие решению вопросы;

5) переданные эксперту материалы.

(3) При производстве экспертизы живого человека в постановлении указываются его личные данные.

(4) Если следственное действие по поручению направляющего процесс лица производит или в нем участвует эксперт экспертного учреждения, который изымает подлежащие дальнейшему исследованию объекты, направляющее процесс лицо может поручить производство экспертизы этих объектов этому же эксперту или этому же экспертному учреждению, зафиксировав это поручение и подлежащие решению вопросы в протоколе следственного действия. При необходимости направляющее процесс лицо может поставить для экспертизы дополнительные вопросы и представить дополнительные материалы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 201. Производство экспертизы в экспертном учреждении

(1) При поручении производства экспертизы экспертному учреждению постановление о ее назначении, исследуемые объекты и необходимые материалы дела представляются руководителю этого учреждения.

(2) Если в постановлении не указан конкретный эксперт, которому поручено производство экспертизы, или если по поручению направляющего процесс лица экспертизу производит экспертное учреждение, эксперт которого участвовал в следственном действии или производил его, эксперта назначает руководитель экспертного учреждения и сообщает об этом направляющему процесс лицу.

(3) Руководитель экспертного учреждения не имеет права давать эксперту обязывающие указания, которые могут повлиять на результаты исследования и существо заключения, а также без согласования с направляющим процесс лицом самостоятельно запрашивать необходимые для исследования дополнительные материалы, за исключением медицинских документов.

Статья 202. Производящее экспертизу лицо – приглашенный эксперт

(1) При поручении производства экспертизы эксперту, который не работает в экспертном учреждении, направляющее процесс лицо выбирает специалиста и:

- 1) убеждается в его личности и компетентности;
- 2) выясняет, не имеется ли препятствий, из-за которых он не может производить экспертизу;
- 3) направляет эксперту постановление о производстве экспертизы, исследуемые объекты и все необходимые материалы;
- 4) разъясняет ему права и обязанности эксперта;
- 5) предупреждает его об ответственности за отказ от производства экспертизы и дачу заведомо ложного заключения;
- 6) при необходимости разъясняет порядок оформления заключения экспертизы.

(2) Ознакомление эксперта с постановлением подтверждается им своей подписью. Там же отмечаются сообщения и заявления эксперта, которые направляющее процесс лицо может отклонить своим постановлением.

(3) Направляющее процесс лицо обеспечивает передачу эксперту всех объектов экспертизы с обеспечением при необходимости присутствия лица, подвергающегося экспертизе.

(4) Данное эксперту поручение направляющего процесс лица одновременно возлагает на работодателя эксперта обязанность не препятствовать производству экспертизы.

Статья 203. Заключение эксперта

(1) Эксперт дает письменное заключение, которое он заверяет своей подписью.

(2) В заключении эксперт указывает:

- 1) свое имя и фамилию;
- 2) занимаемую должность;
- 3) сведения о своей квалификации;
- 4) постановление или поручение, которым назначена экспертиза;
- 5) дату производства экспертизы;
- 6) присутствующих лиц;
- 7) использованные материалы дела и исходные данные исследуемых объектов;
- 8) использованные в исследовании методики и полученные результаты;
- 9) аргументированные ответы на поставленные вопросы или причины, по которым невозможно дать ответ;
- 10) другие обстоятельства, имеющие значение для уголовного процесса, выясненные экспертом по своей инициативе.

(3) Если на какой-либо из вопросов эксперт не может дать определенного и четкого ответа, допускается заключение о вероятности выясняемого факта. Если это может иметь научное обоснование, эксперт указывает степень достоверности такой вероятности.

(4) К заключению эксперта прилагаются изображения и другие объекты или материалы.

Статья 204. Использование мер принуждения при производстве экспертизы

(1) Для обеспечения производства судебно-психиатрической или психологической экспертизы задержанного, подозреваемого или обвиняемого либо экспертизы, связанной с исследованием его тела, при необходимости могут применяться меры принуждения.

(2) В принудительном порядке судебно-психиатрическая или психологическая экспертиза свидетеля, потерпевшего или лица, против которого начат уголовный процесс, либо экспертиза, связанная с исследованием его тела, может быть произведена только по постановлению следственного судьи и только в том случае, если подлежащие доказыванию в уголовном процессе обстоятельства не могут быть выяснены без производства такой экспертизы.

Статья 205. Сообщение о невозможности дать заключение эксперта

Если до начала исследования эксперт убеждается в том, что он не сможет ответить на поставленные в постановлении вопросы по той причине, что у него отсутствуют соответствующие специальные знания, соответствующая методика исследования, или объекты исследования являются недостаточными или некачественными, или вследствие других существенных обстоятельств, он составляет об этом мотивированное сообщение, которое направляет направляющему процесс лицу.

Статья 206. Образцы, необходимые для сравнительного исследования

Для обеспечения эксперту возможности дать ответы на поставленные вопросы направляющее процесс лицо может взять или поручить эксперту взять необходимые для сравнительного исследования образцы, отражающие особенности и признаки объекта исследования экспертизы.

Статья 207. Лица, у которых берутся образцы для сравнительного исследования

(1) Образцы для сравнительного исследования могут быть взяты у лица, против которого начат уголовный процесс, у задержанного, подозреваемого, обвиняемого или лица, против которого ведется уголовный процесс о назначении принудительных мер медицинского характера.

(2) Для выяснения, появились ли следы на предметах (объектах) или же возникли какие-либо обстоятельства, имеющие значение для уголовного процесса, в результате действий других лиц, образцы могут быть взяты также у этих лиц после допроса их соответственно в качестве потерпевших или свидетелей.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 208. Порядок взятия образцов, необходимых для сравнительного исследования

(1) Образцы, необходимые для сравнительного исследования, может взять направляющее процесс лицо или эксперт по его поручению.

(2) Если необходимые для сравнительного исследования образцы берутся у лица с его согласия, это фиксируется с соблюдением положений статьи 142 настоящего закона.

(3) Взятие необходимых для сравнительного исследования образцов, если они получаются не от лица, производится в качестве отдельного следственного действия. Оно может быть произведено также в ходе другого следственного действия с обязательной фиксацией в протоколе соответствующего действия.

Статья 209. Взятие образцов, необходимых для сравнительного исследования, в принудительном порядке

(1) Задержанный, подозреваемый и обвиняемый обязаны позволить взять свои образцы для сравнительного исследования, а с лица, против которого начат уголовный процесс, со свидетеля и потерпевшего образцы, необходимые для сравнительного исследования, могут быть взяты в принудительном порядке только по постановлению следственного судьи.

(2) В неотложных случаях, когда из-за промедления образцы, необходимые для сравнительного исследования, могут быть уничтожены или повреждены, направляющее процесс лицо может взять их в принудительном порядке с согласия прокурора. Не позднее чем на следующий рабочий день после производства следственного действия

направляющее процесс лицо сообщает об этом следственному судье с предъявлением материалов, обосновывающих его необходимость и неотложность, а также протокола следственного действия. Судья проверяет законность и обоснованность следственного действия.

(С учетом поправок, внесенных законом от 17.05.2007, вступившим в силу 21.06.2007)

Глава 11. Специальные следственные действия

Статья 210. Правила производства специальных следственных действий

(1) Предусмотренные настоящей главой специальные следственные действия производятся, если для выяснения обстоятельств, подлежащих доказыванию в уголовном процессе, сведения о фактах необходимо получить, не информируя вовлеченных в уголовный процесс лиц и лиц, которые могли бы предоставить эти сведения.

(2) Специальные следственные действия на основании постановления следственного судьи производятся направляющим процесс лицом или по его поручению учреждениями и лицами. Если для реализации такого действия необходимо использовать средства и методы оперативной работы, их производство поручается только особо уполномоченным законом государственным учреждениям (в дальнейшем в настоящей главе – специализированное государственное учреждение).

(3) Специальные следственные действия могут производиться исключительно при расследовании менее тяжких, тяжких и особо тяжких преступлений.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 211. Полученная в результате специальных следственных действий информация

(1) В ходе специального следственного действия фиксируется только полученная в связи с менее тяжкими, тяжкими или особо тяжкими преступлениями информация, которая:

- 1) необходима для выяснения обстоятельств, подлежащих доказыванию в уголовном процессе;
- 2) указывает на совершение другого преступного деяния или на обстоятельства его совершения;
- 3) необходима для незамедлительного предотвращения существенной угрозы общественной безопасности.

(2) Направляющее процесс лицо, привлеченные им лица, а также прокурор и следственный судья, осуществляющий надзор за специальными следственными действиями, должны осуществить все необходимые мероприятия для недопущения сбора и использования информации в целях, не соответствующих установленным частью первой настоящей статьи.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 212. Разрешение на производство специальных следственных действий

(1) Специальные следственные действия производятся на основании постановления следственного судьи, за исключением предусмотренных настоящей главой случаев.

(2) Постановление следственного судьи не требуется, если на производство специального следственного действия согласие дали все лица, работающие или проживающие в публично недоступном месте в период производства этого действия.

(3) В понимании настоящей главы публично недоступным местом является место, в которое невозможно войти или в котором невозможно находиться без согласия собственника, владельца или пользователя.

(4) В неотложных случаях направляющее процесс лицо может начать специальные следственные действия после получения согласия прокурора и не позднее чем на следующий рабочий день – постановления следственного судьи.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 213. Постановление о производстве специального следственного действия

(1) Следственный судья принимает постановление о производстве специального следственного действия после рассмотрения мотивированного предложения направляющего процесс лица и материалов уголовного дела.

(2) В постановлении указывается специальное следственное действие, учреждения или лица, которым поручено производство этого действия, цели и разрешенная продолжительность его производства, а также все иные обстоятельства, имеющие значение для обеспечения производимого действия, в том числе разрешение на имитацию участия в совершении преступного деяния или соучастия в виде поддерживающего лица.

(3) Продолжительность производимого в публично недоступном месте специального следственного действия не может превышать 30 дней. Следственный судья может продлить этот срок при наличии для этого основания.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 214. Последствия нарушения порядка получения разрешения

(1) Если направляющее процесс лицо не соблюдает установленный настоящей главой порядок получения разрешения, полученные в результате специального следственного действия доказательства не могут использоваться в процессе доказывания.

(2) Если специальное следственное действие начато в порядке, предусмотренном частью четвертой статьи 212 настоящего закона, следственный судья принимает решение об обоснованности начала этого следственного действия, а также о необходимости его продолжения, если оно не окончено. Если следственное действие было необоснованным или производилось противозаконно, судья принимает решение о допустимости полученных доказательств и о действиях с изъятыми предметами.

Статья 215. Виды специальных следственных действий

(1) Согласно положениям настоящей главы производятся следующие специальные следственные действия:

- 1) контроль легальной корреспонденции;
- 2) контроль средств связи;
- 3) контроль данных, находящихся в системе автоматизированной обработки данных;
- 4) контроль содержания передаваемых данных;
- 5) аудиоконтроль места или лица;
- 6) видеоконтроль места;
- 7) наблюдение и слежка за лицом;
- 8) наблюдение за объектом;
- 9) специальный следственный эксперимент;
- 10) получение образцов, необходимых для сравнительного исследования, специальным способом;
- 11) контроль преступной деятельности.

(2) Для проведения предусмотренных частью первой настоящей статьи следственных действий или размещения необходимых для их обеспечения технических средств разрешается тайное проникновение в публично недоступные места, если на это имеется разрешение следственного судьи его постановлением.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 216. Фиксация специальных следственных действий

(1) Направляющее процесс лицо при самостоятельном производстве специального следственного действия составляет протокол.

(2) Если специальное следственное действие производится специализированным государственным учреждением, его представитель составляет отчет и вместе с материалами, полученными в результате этого действия, представляет его направляющему процесс лицу.

(3) Если специальное следственное действие по поручению направляющего процесс лица производится другим лицом, оно в письменной форме представляет отчет направляющему процесс лицу и передает ему полученные в результате этого действия материалы.

(4) Производящее специальное следственное действие лицо делает все возможное для фиксации интересующих следствие фактов при помощи технических средств.

(5) О сведениях, указывающих на другое преступное деяние или на обстоятельства его совершения, направляющее процесс лицо информирует учреждение, которому подведомственно расследование соответствующего деяния.

(6) О сведениях, которые необходимы для незамедлительного предотвращения существенной угрозы общественной безопасности, направляющее процесс лицо или специализированное учреждение незамедлительно сообщает учреждениям государственной безопасности.

Статья 217. Контроль корреспонденции

(1) Почтовые учреждения или лица, оказывающие услугу по доставке отправлений, осуществляют контроль переданных под их ответственность отправлений без ведома отправителя и адресата на основании постановления следственного судьи, если имеется основание полагать, что отправления содержат или могут содержать сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства, и если без этого действия получение необходимых сведений невозможно или затруднено.

(2) Почтовые учреждения или лица, оказывающие услугу по доставке отправлений, информируют упомянутое в постановлении должностное лицо о нахождении в их распоряжении подлежащего контролю отправления. Должностное лицо незамедлительно, но не позднее чем в течение 48 часов с момента получения информации знакомится с содержанием отправления и принимает решение об изъятии или дальнейшей доставке этого отправления с копированием, фотографированием или иной фиксацией содержания или без таковых. Во всех случаях должностное лицо составляет протокол осмотра отправления в присутствии представителя доставляющего лица.

(3) Отправление изымается лишь в том случае, если имеется основание полагать, что в процессе доказывания его оригинал будет иметь более существенное значение, чем копия или визуальная фиксация.

(4) Если отправление изымается или изъятое отправление передается адресату или отправителю с существенным запозданием, он информируется о причинах задержки отправления и основании контроля, без причинения, насколько это возможно, вреда интересам уголовного процесса.

(5) *(Исключена законом от 17.05.2007)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 17.05.2007, вступившим в силу 21.06.2007)

Статья 218. Контроль средств связи

(1) Контроль телефона и других средств связи без ведома участников разговора или отправителя и получателя информации осуществляется на основании постановления следственного судьи, если имеется основание полагать, что разговор или переданная информация может содержать сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства, и если без этого действия получение необходимых сведений невозможно.

(2) Контроль телефона и других средств связи с письменного согласия участника разговора, отправителя или получателя информации осуществляется, если имеется основание полагать, что против этого лица или его

близких может быть направлено преступное деяние или же это лицо вовлечено или может быть вовлечено в совершение преступного деяния.

Статья 219. Контроль данных, находящихся в системе автоматизированной обработки данных

(1) Поиск в системе автоматизированной обработки данных (ее части), в накопленных в ней данных, в среде данных и доступ к ней, а также изъятие ее без ведома собственника, владельца или держателя этой системы или данных осуществляется в уголовном процессе на основании постановления следственного судьи, если имеется основание полагать, что имеющаяся в конкретной системе информация может содержать сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства.

(2) Если имеется основание полагать, что разыскиваемые данные (информация) сохраняются в другой находящейся на территории Латвии системе, к которой может быть получен авторизованный доступ с использованием системы, упомянутой в постановлении следственного судьи, новое постановление не требуется.

(3) До начала следственного действия направляющее процесс лицо может потребовать, чтобы лицо, заведующее функционированием системы или выполняющее обязанности, связанные с обработкой, сохранением или передачей данных, предоставило необходимую информацию, обеспечило целостность находящейся в системе информации и технических ресурсов и сделало недоступными контролируемые данные для других пользователей. Направляющее процесс лицо может запретить этому лицу осуществление других действий с подлежащими контролю данными, а также предупреждает это лицо о неразглашении следственной тайны.

(4) В постановлении о контроле данных, находящихся в системе автоматизированной обработки данных, следственный судья может разрешить направляющему процесс лицу изъять или иным образом сохранить ресурсы системы автоматизированной обработки данных, а также изготовить копии этих ресурсов.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 220. Контроль содержания передаваемых данных

Перехват, сбор и запись данных, передаваемых при помощи системы автоматизированной обработки данных с использованием находящегося на территории Латвии устройства связи (в дальнейшем – контроль передаваемых данных) без ведома собственника, владельца или держателя этой системы производится на основании постановления следственного судьи, если имеется основание полагать, что полученная в результате передачи данных информация может содержать сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 221. Аудиоконтроль или видеоконтроль места

Аудиоконтроль или видеоконтроль публично недоступного места без ведома собственника, владельца и посетителей этого места производится на основании постановления следственного судьи, если имеется основание полагать, что происходящие в этом месте разговоры, другие звуки или события могут содержать сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства. Аудиоконтроль или видеоконтроль публично недоступного места производится лишь в том случае, если без этого действия получение необходимых сведений невозможно.

Статья 222. Аудиоконтроль лица

(1) Аудиоконтроль лица без ведома этого лица производится на основании постановления следственного судьи, если имеется основание полагать, что разговоры лица или другие звуки могут содержать сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства, и если без этого действия получение необходимых сведений невозможно.

(2) Аудиоконтроль лица с письменного согласия этого лица производится на основании постановления направляющего процесс лица, если имеется основание полагать, что против этого лица или его близких может быть направлено преступное деяние или же это лицо вовлечено или может быть вовлечено в совершение преступного деяния.

Статья 223. Наблюдение и слежка за лицом

(1) Наблюдение и слежка за лицом без его ведома производится на основании постановления следственного судьи, если есть основание полагать, что поведение лица или его контакты с другими лицами могут содержать сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства, на срок до 30 дней, который следственный судья при необходимости может продлить.

(2) В постановлении следственный судья указывает, дается ли право продолжать наблюдение и слежку за другими лицами, входившими в контакт с наблюдаемым лицом, на срок до 48 часов.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 224. Наблюдение за предметом или местом

Наблюдение за предметом или местом производится на основании постановления следственного судьи, если имеется основание полагать, что в результате наблюдения могут быть получены сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства.

Статья 225. Специальный следственный эксперимент

(1) Специальный следственный эксперимент производится на основании постановления следственного судьи, если имеется основание полагать, что:

1) лицо ранее совершало преступные действия и готовится совершить или начало совершение таких же преступных действий;

2) конкретное преступное деяние может быть пресечено в рамках начатого уголовного процесса;

3) в результате эксперимента могут быть получены сведения о фактах, входящих в подлежащие доказыванию обстоятельства, и если без этого действия получение необходимых сведений невозможно или затруднено.

(2) При специальном следственном эксперименте создается характерная для повседневной деятельности лица ситуация или обстоятельства, способствующие обнаружению преступного умысла, и фиксируются действия лица в этих обстоятельствах.

(3) Действия лица запрещается провоцировать, а также воздействовать на него насильем, угрозами, шантажом или использовать его беспомощное состояние.

(4) Если специальный следственный эксперимент заканчивается открытым фиксированием преступного действия лица, об этом составляется протокол в присутствии проверяемого лица.

Статья 226. Получение сравниваемых образцов специальным способом

(1) Если интересы процесса требуют не открывать лицу наличие подозрений о его связи с совершением преступного деяния, образцы для сравнительного исследования на основании постановления следственного судьи могут быть получены без информирования об этом соответствующего лица.

(2) Образцы, которые могут быть получены повторно и которые имеют доказательственное значение в уголовном процессе, изымаются открыто, когда утрачивается необходимость сохранять в тайне факт их исследования.

Статья 227. Контроль преступной деятельности

(1) Если установлен отдельный эпизод единого преступного деяния или взаимосвязанных преступных деяний, но при его немедленном пресечении будет утрачена возможность предотвратить другое преступное деяние или установить всех вовлеченных лиц, в особенности его организаторов и заказчиков, или все цели преступного деяния, на основании постановления следственного судьи может быть осуществлен контроль преступной деятельности.

(2) Отложение пресечения преступного деяния с целью контроля не допускается, если невозможно полностью предотвратить:

- 1) угрозу жизни и здоровью людей;
- 2) распространение веществ, опасных для жизни многих людей;
- 3) побег опасных преступников;
- 4) экологическую катастрофу или безвозвратную утрату имущества.

(3) Если с целью контроля преступной деятельности необходимо проведение других специальных следственных действий, разрешение на их производство должно быть получено в общем порядке.

(4) Осуществляющие контроль лица представляют направляющему процессу лицу отчеты в соответствии с ходом специального следственного действия, но не реже чем указано в постановлении.

Статья 228. Мероприятия по обеспечению специальных следственных действий

(1) Для обеспечения специального следственного действия вовлеченные в него должностные лица и лица могут использовать заранее специально подготовленные сведения и документы, заранее специально созданные организации или предприятия, имитации предметов и веществ, специально подготовленные технические средства, а также имитировать участие в совершении преступного деяния или соучастие в форме пособничества.

(2) При имитации преступного действия не допускается угроза жизни и здоровью людей, причинение каких-либо убытков, если это не является абсолютно необходимым для раскрытия более тяжкого и более опасного преступления.

(3) За использование упомянутых в части первой настоящей статьи средств обеспечения вне пределов, необходимых для производства специального следственного действия, лицо несет ответственность в общем порядке.

Статья 229. Использование результатов специальных следственных действий в доказывании

(1) Протоколы специальных следственных действий, отчеты о них, звукозаписи и записи изображений, фотографии, другие зафиксированные с помощью технических средств результаты, изъятые предметы и документы или их копии используются в доказывании таким же образом, как результаты других следственных действий.

(2) Если в доказывании используются тайно зафиксированные высказывания или действия какого-либо лица, это лицо обязательно должно быть об этом допрошено. При ознакомлении лица с фактами, полученными без его ведома, это лицо информируется о произведенном тайном действии в той мере, насколько они затрагивают непосредственно соответствующее лицо.

(3) Если специальное следственное действие произведено без соблюдения правил получения разрешения, полученные сведения не могут быть использованы в доказывании.

(С учетом поправок, внесенных законом от 28.09.2005, вступившим в силу 01.10.2005)

Статья 230. Использование результатов специальных следственных действий в других целях

(1) Доказательства, полученные в результате специальных следственных действий, используются исключительно в том уголовном процессе, в котором соответствующие действия производились. Если получены сведения о фактах, указывающих на совершение другого преступного деяния или на обстоятельства, подлежащие доказыванию в другом уголовном процессе, они могут быть использованы в соответствующем деле в качестве доказательств только с согласия того прокурора или следственного судьи, который осуществлял надзор за специальными следственными действиями в уголовном процессе, в котором соответствующее действие производилось. Это ограничение не распространяется на использование оправдательных доказательств в рамках другого уголовного процесса.

(2) Постановление следственного судьи или прокурора не требуется, если полученные в результате

специальных следственных действий сведения используются для неотложного предотвращения существенной угрозы общественной безопасности.

Статья 231. Ознакомление с материалами, не приобщенными к уголовному делу

(1) Отчеты о специальных следственных действиях, а также зафиксированные с помощью технических средств материалы, которые направляющее процесс лицо признало не имеющими доказательственного значения в уголовном процессе, не приобщаются к уголовному делу и хранятся в учреждении, которое заканчивает досудебную стадию процесса.

(2) Вовлеченное в уголовный процесс лицо, имеющее право знакомиться с материалами уголовного дела по окончании досудебной стадии процесса, может подать заявление следственному судье с ходатайством об ознакомлении его с неприобщенными материалами.

(3) Следственный судья оценивает заявление с учетом возможного значения материалов для уголовного процесса и допущенных ограничений прав человека и может запретить возможность ознакомления с неприобщенными материалами, если это может представлять существенную угрозу жизни, здоровью или охраняемым законом интересам какого-либо вовлеченного в уголовный процесс лица или если это затрагивает только тайну частной жизни третьего лица.

(4) Вовлеченное в уголовный процесс лицо, которое ознакомилось с не приобщенными к уголовному делу материалами, может заявить направляющему процесс лицу ходатайство о приобщении этих материалов к уголовному делу. Ходатайство рассматривается в том же порядке, что и другие ходатайства, заявленные по завершении досудебной стадии процесса.

(5) Решение по заявленному во время судебного разбирательства ходатайству об ознакомлении с не приобщенными к уголовному делу материалами специального следственного действия принимает тот же состав суда после ознакомления с ходатайством и материалами уголовного дела, при необходимости запросив объяснения от подателя и прокурора.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 232. Действия с результатами специального следственного действия, не имеющими доказательственного значения в уголовном процессе

(1) Решение о действиях с отчетами, аудиозаписями и видеозаписями, фотографиями, с другими материалами, зафиксированными с использованием технических средств, с изъятыми предметами и документами, их копиями, если направляющее процесс лицо признало, что они не имеют доказательственного значения в уголовном процессе, принимается прокурором или следственным судьей, осуществлявшим надзор за специальными следственными действиями в уголовном процессе, таким образом, чтобы в пределах возможности уменьшить последствия ущемления прав человека.

(2) Изъятые документы и предметы, если только это возможно, возвращаются их собственникам с информированием их о специальном следственном действии в той мере, насколько они затрагивают этих лиц.

(3) Отчеты, копии, материалы, зафиксированные с использованием технических средств, уничтожаются, если выяснено, что они не имеют доказательственного значения в уголовном процессе.

(4) В уголовных процессах, в которых не выяснены привлекаемые к уголовной ответственности лица, решение о действиях с упомянутыми в настоящей статье материалами может быть принято не ранее чем через шесть месяцев после окончания специального следственного действия.

(5) Решение о действиях с такими материалами в прекращенных уголовных процессах может быть принято после окончания срока обжалования постановления.

(6) В уголовных процессах, направленных для рассмотрения в суд, решение о действиях с упомянутыми материалами принимается после вступления в силу судебного постановления.

Статья 233. Мероприятия по защите информации в уголовном процессе

(1) Сведения о факте производства специального следственного действия до его окончания являются не подлежащими разглашению следственными данными, за разглашение которых должностные лица или лица, вовлеченные в его производство, несут ответственность согласно закону. Защитника, имеющего право знакомиться со всеми материалами уголовного дела с момента предъявления обвинения, не знакомят с документами, которые распространяются на специальное следственное действие, до окончания этого следственного действия.

(2) Направляющее процесс лицо использует все предусмотренные законом средства для ограничения распространения таких полученных в результате специального следственного действия сведений, которые имеют доказательственное значение в уголовном процессе, если они затрагивают тайну частной жизни лица или касаются иной охраняемой законом информации ограниченной доступности.

(3) Изготовление копий материалов, полученных в результате специальных следственных действий, допускается исключительно в предусмотренных законом случаях с внесением об этом отметки в протокол соответствующего действия.

Статья 234. Мероприятия по защите информации, включенной в не приобщенные к уголовному делу материалы

(1) Методы, приемы и средства производства специального следственного действия, а также полученные в его результате сведения, которые не имеют доказательственного значения в уголовном процессе, в котором это действие произведено, или использование которых в другом уголовном процессе не разрешается, или которые не являются необходимыми для незамедлительного предотвращения существенной угрозы общественной безопасности, являются государственной тайной или тайной следствия, и за их разглашение лица несут ответственность в установленном Уголовным законом порядке.

(2) Направляющее процесс лицо предупреждает лиц, вовлеченных в производство специальных следственных действий, о предусмотренной частью первой настоящей статьи ответственности. Если производство специальных следственных действий является профессиональной обязанностью лица, предупреждение обеспечивается работодателем.

(3) Прокурор или следственный судья предупреждает об ответственности лиц, которые ознакомлены с не приобщенными к уголовному делу материалами.

(4) При принятии решения о действиях с не приобщенными к уголовному делу материалами прокурор и следственный судья проверяют, предупреждены ли все лица и осуществлены ли необходимые мероприятия для предотвращения неоправданного распространения информации, и дают поручения по устранению недостатков.

Глава 12. Действия с вещественными доказательствами и документами

Статья 235. Приобщение к делу и хранение вещественных доказательств и документов

(1) Полученные в ходе следственных действий вещи и документы, если имеется основание полагать, что в дальнейшем уголовном процессе они могут иметь доказательственное значение, регистрируются направляющим процесс лицом в имеющемся в уголовном деле списке вещественных доказательств и документов.

(2) Вещи и документы, полученные в ходе следственных действий, под подпись возвращаются их собственнику или законному владельцу с внесением отметки об этом в список вещественных доказательств и документов, если имеется в наличии одно из следующих обстоятельств:

- 1) в дальнейшем процессе установлено, что соответствующие вещи и документы не имеют доказательственного значения в уголовном процессе;
- 2) с соответствующими вещами и документами проведены необходимые следственные действия и их возврат собственнику или законному владельцу не причиняет вреда дальнейшему уголовному процессу.

(3) При возврате собственнику или законному владельцу полученных в ходе следственных действий вещей или документов после проведения необходимых следственных действий в уголовном деле в случае необходимости сохраняются образцы соответствующих вещей или копии документов.

(4) Если возврат оригиналов документов их собственнику или законному владельцу может причинить вред

дальнейшему уголовному процессу или имеются обоснованные подозрения в том, что они после возврата могут быть использованы для достижения противоправных целей, собственнику или законному владельцу документов передаются копии документов, а оригиналы документов приобщаются к материалам дела и хранятся вместе с делом весь срок его хранения.

(5) Оригиналы постоянно хранящихся в Государственном архивном фонде документов изымаются в ходе следственных действий только для производства технической или почерковедческой экспертизы документов, а в остальных случаях к материалам дела приобщаются их заверенные копии.

(6) Если полученные в ходе следственных действий вещи и документы имеют другое значение в уголовном процессе, направляющее процесс лицо принимает постановление о действиях с соответствующими вещами и документами при соблюдении требований настоящего закона. Вещи, оборот которых запрещен законом, обратно не возвращаются.

(7) Место и порядок хранения вещественных доказательств, которые не могут быть возвращены собственнику или законному владельцу и которые не могут храниться вместе с прочими материалами уголовного дела, устанавливаются Кабинетом министров.

(8) При передаче материалов уголовного дела другому направляющему процесс лицу вещественные доказательства могут быть оставлены на хранение в месте, установленном для хранения вещественных доказательств первым направляющим процесс лицом.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

Статья 236. Список вещественных доказательств и документов

В списке вещественных доказательств и документов направляющее процесс лицо указывает:

- 1) наименование вещественного доказательства или документа;
- 2) дату его получения и следственное действие, в ходе которого оно получено;
- 3) место хранения;
- 4) дату и окончательные действия с вещественным доказательством и документом.

Статья 237. Хранение вещественных доказательств

(Исключена законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 238. Хранение документов

(Исключена законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 239. Сроки хранения вещественных доказательств и документов

(1) Вещественные доказательства и документы хранятся до вступления приговора суда в силу или истечения срока обжалования постановления о прекращении уголовного процесса, если только не установлено какое-либо из упомянутых в части второй статьи 235 настоящего закона обстоятельств.

(2) Если о праве на изъятую вещь имеется рассматриваемый в гражданско-процессуальном порядке спор, вещественные доказательства и документы хранятся до вступления в силу судебного решения по гражданскому делу или наступления срока исковой давности.

(3) Вещественные доказательства, длительное хранение которых невозможно или длительное хранение которых наносит убытки государству, если они не могут быть возвращены собственнику или законному владельцу, по постановлению направляющего процесс лица:

- 1) реализуются или уничтожаются;
- 2) уничтожаются, если они признаны непригодными для использования или распространения.

(4) Вещественные доказательства, оборот которых запрещен законом или которые являются опасными для среды, по постановлению направляющего процесс лица передаются соответствующему учреждению или уничтожаются.

(5) Копия постановления о реализации или уничтожении вещественного доказательства направляется направляющим процесс лицом собственнику или законному владельцу вещественного доказательства с информированием его о праве обжаловать это постановление на досудебной стадии уголовного процесса следственному судье. До рассмотрения жалобы исполнение постановления приостанавливается. Приостановление исполнения постановления не распространяется на вещи, длительное хранение которых невозможно. Постановление следственного судьи обжалованию не подлежит.

(6) Порядок реализации и уничтожения упомянутых в частях третьей и четвертой настоящей статьи вещественных доказательств устанавливается Кабинетом министров. До реализации или уничтожения вещественного доказательства в случае необходимости сохраняются образцы соответствующих вещей.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

Статья 240. Окончательные действия с вещественными доказательствами и документами

(1) В приговоре или постановлении о прекращении уголовного процесса указывается, какие действия должны быть осуществлены в отношении вещественных доказательств и документов, а именно:

- 1) имущество и документы возвращаются их собственникам или законным владельцам;
- 2) орудия преступного деяния, принадлежащие подозреваемому или обвиняемому, конфискуются, а если они не имеют ценности, – уничтожаются;
- 3) приобретенное преступным путем имущество и документы конфискуются;
- 4) вещи, запрещенные в обращении, передаются в соответствующие учреждения или уничтожаются;
- 5) вещи, не имеющие ценности, по ходатайству заинтересованных лиц выдаются им или уничтожаются;
- 6) вещи, которые были предназначены или были использованы для совершения преступного деяния, конфискуются, а если они не имеют ценности, – уничтожаются;
- 7) животные, принадлежащие лицу, вина которого в жестоком отношении к животным констатирована в установленном настоящим законом порядке, – конфискуются.

(2) При принятии постановления о возврате вещественного доказательства его собственнику или законному владельцу одновременно устанавливаются действия с вещественным доказательством, если собственник или законный владелец в течение двух месяцев со дня направления сообщения не изымет соответствующее доказательство.

(3) Если вещественное доказательство должно быть возвращено его собственнику или законному владельцу, направляющее процесс лицо не позднее чем в течение 14 дней после вступления в силу приговора или постановления о завершении уголовного процесса сообщает об этом собственнику или законному владельцу вещественного доказательства и учреждению, обеспечивающему хранение вещественного доказательства.

(4) Если в течение двух месяцев со дня направления сообщения собственник или законный владелец вещественного доказательства не изъял соответствующее вещественное доказательство, это вещественное доказательство в соответствии с указанным в приговоре или постановлении уничтожается или реализуется.

(5) Если вещественное доказательство должно быть возвращено его собственнику или законному владельцу, однако это сделать невозможно, собственнику выдается возмещение предметом того же вида и такого же качества или же уплачивается его стоимость, которая существовала на день возмещения. Это не распространяется на случаи, когда вещественное доказательство уничтожено или реализовано в соответствии с условиями части четвертой настоящей статьи.

(6) В установленных частями первой и четвертой настоящей статьи случаях порядок реализации или уничтожения вещественных доказательств устанавливается Кабинетом министров.

(7) Если преступное деяние совершено при помощи орудия, принадлежащего другому лицу, конфискации может подлежать другое имущество подозреваемого или обвиняемого лица либо могут быть взысканы финансовые средства по стоимости орудия преступного деяния.

(В редакции закона от 21.10.2010 с учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Раздел третий **Меры процессуального принуждения и санкции**

Глава 13. Общие правила применения мер принуждения

Статья 241. Основание применения меры процессуального принуждения

(1) Основанием применения меры процессуального принуждения является противодействие лица достижению цели уголовного процесса в конкретном процессе или производстве отдельного процессуального действия, неисполнение или ненадлежащее исполнение своих процессуальных обязанностей.

(2) Мера пресечения в качестве меры процессуального принуждения применяется к подозреваемому или обвиняемому, если есть основание полагать, что соответствующее лицо продолжит осуществлять преступную деятельность, будет препятствовать досудебной стадии уголовного процесса или суду либо будет уклоняться от этого процесса или суда.

(3) Суд при вынесении приговора может применить меру пресечения к обвиняемому, если имеется основание полагать, что он будет уклоняться от исполнения приговора. В случаях, когда за тяжкое или особо тяжкое преступление суд присудил наказание в виде лишения свободы, обвинительный приговор может служить основанием для выбора меры пресечения – взятия под стражу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 242. Меры процессуального принуждения

(1) Для обеспечения уголовного процесса права личности могут быть ограничены следующими мерами процессуального принуждения:

- 1) задержанием;
- 2) помещением в медицинское учреждение для производства экспертизы;
- 3) принудительным приводом.

(2) Меры пресечения также являются мерами процессуального принуждения. Они могут применяться только к подозреваемому и обвиняемому.

Статья 243. Меры пресечения

(1) Существуют следующие меры пресечения:

- 1) *(исключен законом от 12.03.2009)*
- 1¹) сообщение о смене места жительства;
- 1²) явка в определенный срок в учреждение полиции;
- 2) запрет приближаться к определенному лицу или месту;
- 3) запрет на определенный род занятий;

- 4) запрет на выезд из государства;
- 5) пребывание в определенном месте;
- 6) личное поручительство;
- 7) денежный залог;
- 8) передача под надзор полиции;
- 9) домашний арест;
- 10) заключение под стражу.

(2) К несовершеннолетнему в качестве меры пресечения могут быть применены также:

- 1) передача под надзор родителей или опекунов;
- 2) помещение в образовательное учреждение социальной коррекции.

(3) К военнослужащему в качестве меры пресечения может быть применена также передача под надзор командира (начальника) подразделения.

(4) Упомянутые в пунктах 1¹–4 части первой настоящей статьи меры пресечения могут применяться также в дополнение к любым другим мерам пресечения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 244. Избрание меры процессуального принуждения

(1) Направляющее процесс лицо избирает такую меру процессуального принуждения, которая по возможности меньше затрагивает основные права лица и является соразмерной.

(2) При избрании меры пресечения направляющее процесс лицо учитывает характер преступного деяния и причиненный им вред, личность подозреваемого или обвиняемого, его семейное положение, состояние здоровья и другие обстоятельства.

(3) Мера процессуального принуждения не может быть применена к несовершеннолетнему потерпевшему лицу, подвергнутому насилию со стороны лица, от которого потерпевшее лицо зависит материально или иным образом, или сексуальному использованию, а также к малолетнему потерпевшему лицу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 245. Постановление о применении меры процессуального принуждения

(1) Мера процессуального принуждения применяется по мотивированному постановлению направляющего процесс лица или следственного судьи, в котором указывается:

- 1) лицо, к которому применяется мера принуждения;
- 2) основание для применения меры принуждения;
- 3) вид меры принуждения;
- 4) *(исключен законом от 19.01.2006)*
- 5) учреждение или лицо, которому поручено исполнение постановления;

6) порядок обжалования постановления.

(2) В постановлении о применении меры пресечения дополнительно указывается, в связи с совершением какого преступного деяния к подозреваемому или обвиняемому применяется мера пресечения.

(3) Постановление о заключении под стражу, домашнем аресте, помещении несовершеннолетнего в образовательное учреждение социальной коррекции или помещении лица в медицинское учреждение для производства экспертизы на досудебной стадии процесса выносит следственный судья.

(4) Постановление о задержании лица не принимается.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 246. Применение меры процессуального принуждения

(1) В начале применения меры процессуального принуждения лицо, применяющее ее, информирует лицо, к которому применяется мера принуждения, о принятом постановлении, а также разъясняет сущность меры принуждения, ее содержание, порядок обжалования и последствия несоблюдения меры принуждения. Эти условия не распространяются на принудительный привод.

(2) До принятия постановления о применении такой меры пресечения, которая связана с лишением свободы, направляющее процесс лицо выдает лицу, имеющему право на защиту, копию того предложения, в котором указано обоснование выбора конкретной меры пресечения с конкретными, опирающимися на материалы дела соображениями.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 247. Информирование других лиц о мере процессуального принуждения

(1) Если мера процессуального принуждения связана с лишением лица свободы, направляющее процесс лицо незамедлительно, но не позднее чем в течение 24 часов, информирует о ее применении и местонахождении соответствующего лица с учетом желания этого лица и его указаний его семью или другого родственника и место работы или учебы.

(2) О применении упомянутой в части первой настоящей статьи меры принуждения к несовершеннолетнему направляющее процесс лицо незамедлительно информирует его родителей, или другого совершеннолетнего близкого родственника, или опекуна, если соответствующее лицо находится под опекой. Направляющее процесс лицо может не информировать упомянутых лиц, если это противоречит интересам несовершеннолетнего. В таком случае о применении упомянутой в части первой настоящей статьи меры принуждения к несовершеннолетнему направляющее процесс лицо информирует другое совершеннолетнее лицо, указанное несовершеннолетним, или представителя органа по защите прав детей, или представителя той негосударственной организации, которая выполняет функцию защиты прав детей.

(3) О применении упомянутой в части первой настоящей статьи меры принуждения к иностранцу направляющее процесс лицо с учетом желания соответствующего лица информирует представительство этого государства при посредничестве Министерства иностранных дел Латвийской Республики.

(4) Если получено заявление подлежащего особой защите потерпевшего, в котором содержится просьба о предоставлении информации об освобождении или побеге из места заключения или места краткосрочного задержания того взятого под стражу лица, которое причинило ему вред, то направляющее процесс лицо направляет соответствующую информацию потерпевшему, как только ему стало известно об освобождении или побеге.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 248. Защита несовершеннолетнего, иждивенца или имущества

(1) Если при применении к лицу меры процессуального принуждения, связанной с лишением свободы, без надзора и заботы остается несовершеннолетний или лицо, находящееся под его опекой или попечительством, направляющее процесс лицо дает возможность этому лицу посредством контролируемых средств связи связаться

с родственником или иным лицом по вопросу об обеспечении надзора и заботы. При отсутствии такой возможности направляющее процесс лицо информирует учреждение по защите прав детей, или социальное учреждение, или же сиротский суд (волостной суд).

(2) Если при применении к лицу меры процессуального принуждения, связанной с лишением свободы, без надзора остается собственность, то направляющее процесс лицо дает возможность этому лицу посредством контролируемых средств связи связаться с родственником или иным лицом по вопросу об обеспечении управления собственностью. При отсутствии у лица такой возможности по ходатайству этого лица направляющее процесс лицо постановлением на срок не более трех месяцев поручает охрану собственности самоуправлению по местонахождению собственности с целью обеспечения для лица возможности договориться о дальнейшем управлении собственностью. Порядок охраны и передачи собственности устанавливается Кабинетом министров. Финансирование охраны собственности обеспечивается из средств, специально предназначенных для этой цели в государственном бюджете.

(3) Если при применении к лицу меры процессуального принуждения, связанной с лишением свободы, без надзора и заботы остается животное и лицо посредством контролируемого средства связи не связалось с родственником или иным лицом по вопросу об обеспечении надзора и заботы о нем, а также не обратилось с ходатайством к направляющему процесс лицу об обеспечении охраны упомянутой в части второй настоящей статьи собственности, то направляющее процесс лицо постановлением поручает самоуправлению по местонахождению собственности обеспечить заботу об оставшемся без надзора животном или действия в отношении него в установленном нормативными актами порядке.

(4) Об осуществляемых мероприятиях направляющее процесс лицо письменно информирует лицо, к которому применена мера принуждения.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 17.05.2007, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 249. Изменение или отмена меры процессуального принуждения

(1) Если в период применения меры процессуального принуждения утрачено или изменилось основание ее применения, изменились условия применения, поведение лица или выяснены другие обстоятельства, определяющие избрание меры принуждения, направляющее процесс лицо принимает постановление о ее изменении или отмене.

(2) Если лицо нарушает условия примененной меры пресечения или не выполняет свои процессуальные обязанности, направляющее процесс лицо вправе избрать и применить другую более ограничивающую меру пресечения.

(3) Копия постановления об изменении или отмене меры принуждения незамедлительно доставляется учреждению или должностному лицу, обеспечивающему ее исполнение, и лицу, в отношении которого применена эта мера принуждения, а если была применена связанная с лишением свободы мера пресечения, также следственному судье.

(4) Если в результате рассмотрения жалобы ранее примененная мера пресечения отменена, более ограничивающая мера пресечения может быть применена лишь в том случае, если существуют новые обстоятельства.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 14.01.2010, вступившим в силу 04.02.2010)

Глава 14. Не связанные с лишением свободы меры принуждения

Статья 250. Принудительный привод

(1) Для обеспечения участия лица в процессуальном действии, если оно без уважительной причины не является по вызову направляющего процесс лица, может быть применен принудительный привод.

(2) Принудительный привод к лицу, против которого начат уголовный процесс, подозреваемому или обвиняемому может быть применен также без предварительного вызова, если его место жительства неизвестно или он скрывается от досудебной стадии уголовного процесса или суда.

(3) К беременным и страдающим острыми заболеваниями лицам, если этот факт подтвержден врачом,

принудительный привод может быть применен лишь в том случае, если производство процессуального действия невозможно по местонахождению лица, и лишь по постановлению следственного судьи или решению суда.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 251. Порядок принудительного привода

(1) Принудительный привод применяется по постановлению направляющего процесс лица, в котором указывается, кто, к какому должностному лицу, когда и с какой целью должен быть доставлен, какому учреждению полиции поручен принудительный привод.

(2) При обнаружении лица, к которому должен быть применен принудительный привод, работник полиции под роспись знакомит его с постановлением, доставляет соответствующее лицо к упомянутому в постановлении должностному лицу и отмечает в постановлении время, когда это сделано.

(3) Если принудительный привод не может быть применен или если подлежащее приводу лицо не найдено, работник полиции отмечает это в постановлении, которое передает направляющему процесс лицу.

Статья 252. Сообщение адреса получения отправок

(Исключена законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 252¹. Сообщение о смене места жительства

Сообщением о смене места жительства является письменное обязательство подозреваемого или обвиняемого незамедлительно, но не позднее чем в течение одного рабочего дня письменно информировать направляющее процесс лицо о смене места жительства с указанием нового адреса места жительства.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Статья 252². Явка в определенный срок в учреждение полиции

Явка в определенный срок в учреждение полиции представляет собой наложенную постановлением направляющего процесс лица обязанность в отношении подозреваемого или обвиняемого в установленный постановлением срок явиться в учреждение полиции по своему месту жительства.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Статья 253. Запрет приближаться к определенному лицу или месту

(1) Запрет приближаться к определенному лицу представляет собой предусмотренное постановлением направляющего процесс лица ограничение в отношении подозреваемого или обвиняемого находиться к соответствующему лицу ближе упомянутого в постановлении расстояния, избегать физического или визуального контакта с ним и не использовать никаких средств связи или приемов передачи информации для контакта с этим лицом.

(2) Запрет приближаться к определенному месту представляет собой предусмотренное постановлением направляющего процесс лица ограничение в отношении подозреваемого или обвиняемого посещать соответствующее место или находиться к нему ближе упомянутого в постановлении расстояния.

(3) Нарушением запретов, упомянутых в частях первой и второй настоящей статьи, не считается приближение к определенному лицу или месту, если это происходит в рамках уголовного процесса при выполнении указаний направляющего процесс лица.

Статья 254. Запрет на определенный род занятий

(1) Запретом на определенный род занятий является установленное постановлением направляющего процесс лица ограничение в отношении подозреваемого или обвиняемого временно осуществлять занятия (выполнять действия) определенного рода или исполнять конкретные должностные (трудовые) обязанности.

(2) Постановление о запрете на определенный род занятий направляется для исполнения работодателю лица или другому соответствующему учреждению.

(3) Постановление, упомянутое в части первой настоящей статьи, является обязательным для любого должностного лица и подлежит исполнению в течение трех рабочих дней с момента его получения. О начале исполнения постановления должностное лицо сообщает направляющему процесс лицу.

Статья 255. Запрет на выезд из государства

Запретом на выезд из государства является установленное постановлением направляющего процесс лица ограничение в отношении подозреваемого или обвиняемого выезжать из государства без разрешения направляющего процесс лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 256. Пребывание в определенном месте

Пребыванием в определенном месте является письменное обязательство подозреваемого или обвиняемого пребывать в указанное направляющим процесс лицом время и в установленном им месте или не покидать более чем на 24 часа конкретно указанное место жительства или место временного пребывания без разрешения направляющего процесс лица, а также без промедления являться по вызову направляющего процесс лица или выполнять другие уголовно-процессуальные обязанности.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Статья 257. Денежный залог

(1) Денежным залогом является установленная постановлением направляющего процесс лица денежная сумма, переданная на депозит (хранение) в установленное направляющим процесс лицом кредитное учреждение для обеспечения явки подозреваемого или обвиняемого по вызову направляющего процесс лица и выполнения других установленных законом процессуальных обязанностей.

(2) Размер денежного залога устанавливается направляющим процесс лицом с учетом характера преступного деяния и причиненного им вреда, имущественного положения лица, а также предусмотренных законом вида и меры наказания. В случае обжалования постановления направляющего процесс лица о мере пресечения размер денежного залога может быть установлен следственным судьей.

(3) Денежный залог может внести лицо, к которому эта мера пресечения применена, а также любое другое физическое или юридическое лицо. Если денежный залог вносится другим лицом, направляющее процесс лицо информирует его о сути конкретного уголовного процесса, в связи с которым применена эта мера пресечения, и разъясняет последствия, наступающие в случае ее несоблюдения.

(4) Лицо, внесшее денежный залог, представляет направляющему процесс лицу удостоверяющий оплату документ, а также письменное сообщение о происхождении внесенных денег, содержащий информацию о лицах, предоставивших средства для внесения денежного залога, и размере предоставленных денег. Представленные документы прилагаются к уголовному делу.

(5) Если подозреваемый или обвиняемый не выполняет процессуальные обязанности или совершает новое умышленное преступное деяние, денежный залог по постановлению направляющего процесс лица зачисляется в государственный бюджет, а в других случаях отмены или изменения меры пресечения возвращается внесшему его лицу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 258. Личное поручительство

(1) Личным поручительством является письменное обязательство, которым физическое лицо согласно постановлению направляющего процесс лица о применении меры пресечения поручается, что подозреваемый или обвиняемый явится по вызову направляющего процесс лица и выполнит другие процессуальные обязанности.

(2) Личным поручителем может быть физическое лицо, которое изъявило такое желание и о котором у

направляющего процесс лица возникла убежденность в том, что оно сможет обеспечить выполнение обязательств. Личных поручителей должно быть не менее двух.

(3) При принятии поручительства направляющее процесс лицо информирует поручителей о сути конкретного уголовного процесса, в связи с которым применена эта мера пресечения, и разъясняет последствия, наступающие в случае ее несоблюдения.

(4) В случае нарушения условий этой меры пресечения по постановлению следственного судьи или суда на поручителя возлагается принудительная уплата денег в размере от 10 до 30 установленных в Латвийской Республике минимальных месячных заработных плат.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 259. Передача военнослужащего под надзор командира (начальника) подразделения

(1) Передачей военнослужащего под надзор командира (начальника) подразделения является письменное обязательство командира (начальника) подразделения согласно постановлению направляющего процесс лица о применении меры пресечения обеспечить явку подозреваемого или обвиняемого военнослужащего по вызову направляющего процесс лица и выполнение им других процессуальных обязанностей.

(2) Передача военнослужащего под надзор командира (начальника) подразделения применяется только с согласия командира (начальника) подразделения, и он может в любое время отказаться от надзора за военнослужащим.

(3) При получении письменного обязательства командира (начальника) подразделения о принятии военнослужащего под надзор направляющее процесс лицо информирует его о сути конкретного уголовного процесса, в связи с которым применена эта мера пресечения, а также о его ответственности.

(4) Если подозреваемый или обвиняемый не исполняет свои обязательства, следственный судья или суд может возложить на командира (начальника) подразделения, под надзором которого он находится, принудительную уплату денег в размере до 10 установленных в Латвийской Республике минимальных месячных заработных плат.

Статья 260. Передача несовершеннолетнего под надзор родителей или опекунов

(1) Передачей несовершеннолетнего под надзор родителей или опекунов является письменное обязательство одного лица или нескольких этих лиц согласно постановлению направляющего процесс лица о применении меры пресечения обеспечить явку несовершеннолетнего подозреваемого или обвиняемого по вызову направляющего процесс лица и выполнение им других процессуальных обязанностей.

(2) Передача несовершеннолетнего под надзор родителей или опекунов применяется только с согласия этих лиц и самого несовершеннолетнего.

(3) При передаче несовершеннолетнего под надзор родителей или опекунов направляющее процесс лицо информирует их о сути конкретного уголовного процесса, в связи с которым применена эта мера пресечения, и разъясняет последствия, наступающие в случае несоблюдения условий меры пресечения.

(4) Родители или опекуны могут в любое время отказаться от надзора за несовершеннолетним, если они не способны обеспечить надлежащее поведение несовершеннолетнего.

(5) Если несовершеннолетний подозреваемый или обвиняемый не выполняет свои процессуальные обязанности, следственный судья или суд может возложить на лиц, под надзором которых он находится, принудительную уплату денег в размере до 10 установленных в Латвийской Республике минимальных месячных заработных плат.

Статья 261. Передача под надзор полиции

(1) Передачей под надзор полиции является ограничение свободы передвижения и действий подозреваемого или обвиняемого с условием, что соответствующее лицо без разрешения направляющего процесс лица не может менять постоянное или временное место жительства, посещать упомянутые в постановлении места или учреждения, встречаться с упомянутыми в постановлении лицами и что оно в установленное время суток должно

находиться по своему месту жительства, а также не чаще трех раз в неделю отмечаться в соответствующем учреждении полиции по своему месту жительства. Ограничения устанавливаются с учетом условий работы или учебы подозреваемого или обвиняемого.

(2) Постановление о применении меры пресечения направляется к исполнению в учреждение полиции, на территории деятельности которого соответствующее лицо проживает.

(3) Учреждение полиции должно незамедлительно зарегистрировать поднадзорного и информировать направляющее процесс лицо о принятии его под надзор.

(4) В целях проверки соблюдения лицом ограничений на свободу передвижения и действий работники полиции имеют право посещать лицо по указанному в постановлении месту жительства возле его входной двери. Лицо обязано во время проверки открыть входную дверь по месту жительства и находиться возле нее в поле зрения работника полиции до завершения проверки.

(5) В целях проверки соблюдения лицом ограничения на свободу действий – запрета встречаться с упомянутыми в постановлении лицами – работник полиции имеет право входить и лицо обязано разрешать работнику полиции входить в его постоянное или временное место жительства (квартиру, дом).

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 262. Обжалование постановления о применении не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) На досудебной стадии процесса может быть обжаловано постановление направляющего процесс лица:

- 1) о запрете приближаться к определенному лицу или месту;
- 2) о запрете на определенный род занятий;
- 3) о запрете на выезд из государства;
- 4) о размере денежного залога;
- 5) о передаче под надзор полиции, но лишь в отношении указанных в постановлении ограничений на перемещение и действия;
- 6) об обязанности в определенный срок являться в учреждение полиции;
- 7) о пребывании в определенном месте.

(2) Упомянутое в части первой настоящей статьи постановление может быть обжаловано лишь в том случае, если лицо, к которому применена мера пресечения, может обосновать невыполнимость для него условий этой меры пресечения. Жалобу следственному судье может подать само лицо, его защитник или представитель в течение семи дней после получения копии постановления о применении меры пресечения.

(3) Следственный судья рассматривает жалобу в письменном процессе в течение трех рабочих дней. При необходимости судья запрашивает материалы дела и объяснения направляющего процесс лица или подателя жалобы.

(4) Следственный судья своим постановлением может отклонить жалобу или поручить направляющему процесс лицу в течение трех рабочих дней изменить примененную меру пресечения или ее условия либо установить размер денежного залога.

(5) Копия принятого следственным судьей постановления направляется направляющему процесс лицу, лицу, к которому применена соответствующая мера пресечения, и подателю жалобы. Решение обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 263. Задержание

Задержание представляет собой лишение лица свободы на срок до 48 часов без постановления следственного судьи при наличии оснований для задержания.

Статья 264. Основания для задержания

(1) Лицо может быть задержано лишь в том случае, если есть основание для предположения о совершении им такого преступного деяния, за которое может быть применено наказание в виде лишения свободы, и имеется какое-либо из следующих оснований:

- 1) лицо застигнуто непосредственно в момент совершения преступного деяния, сразу после него или же при побеге с места совершения преступного деяния;
- 2) на лицо как на совершившее преступное деяние лицо указывает потерпевший или иное лицо, наблюдавшее событие или иным образом непосредственно получившее такую информацию;
- 3) у самого лица или в находящихся в его пользовании помещениях либо других объектах обнаружены явные следы совершения преступного деяния;
- 4) на месте совершения преступного деяния обнаружены следы, оставленные этим лицом;
- 5) *(исключен законом от 17.05.2007)*

(2) Если наличествуют основания для задержания, но за совершенное преступное деяние не может быть применено наказание в виде лишения свободы, лицо может быть задержано, если имеется достоверное основание полагать, что невозможно будет обеспечить его явку по вызову направляющего процесс лица, поскольку:

- 1) лицо отказывается сообщить сведения о своей идентичности и его идентичность не установлена;
- 2) лицо не имеет определенного места жительства и места работы;
- 3) лицо не имеет постоянного места жительства в Латвии и может пытаться выехать из государства.

(3) При наличии основания полагать, что совершено тяжкое или особо тяжкое преступление, может быть задержано также лицо, которое бродит и укрывается в месте совершения преступления или в его окрестностях и которое не имеет определенного места жительства и работы, если только имеется основание для предположения о его связи с совершенным преступлением.

(4) При соблюдении условий настоящей статьи в одном уголовном процессе лицо может быть задержано только один раз.

(С учетом поправок, внесенных законом от 17.05.2007, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 265. Порядок задержания

(1) При задержании лица по своей инициативе или по поручению направляющего процесс лица работник государственной полиции, или работник следственного учреждения, или же прокурор незамедлительно сообщают этому лицу, за что оно задержано, и предупреждают о том, что оно имеет право молчать, что все, что этим лицом будет сказано, может быть использовано против него.

(2) Если есть основание полагать, что у задерживаемого лица имеется оружие или что оно может уничтожить, выбросить или спрятать имеющееся у него доказательство, должностное лицо, производящее задержание, при соблюдении положений части второй статьи 183 настоящего закона может произвести обыск задерживаемого с указанием этого в протоколе задержания лица.

(3) В случае очевидности связи лица с совершенным преступным деянием, за которое может быть применено наказание в виде лишения свободы, и в случае нахождения этого лица в месте совершения преступного деяния

или побега с него, или в случае объявления лица в розыск за совершение такого преступного деяния оно может быть задержано любым лицом и незамедлительно передано ближайшему работнику полиции.

(4) При задержании должностного лица учреждения системы Министерства внутренних дел направляющее процесс лицо незамедлительно информирует руководителя соответствующего учреждения системы Министерства внутренних дел.

(С учетом поправок, внесенных законом от 17.05.2007, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 266. Процессуальное оформление задержания

(1) В месте задержания лица или после доставления задержанного в помещение для задержанных должностное лицо, производившее задержание, незамедлительно составляет протокол задержания. В протоколе указывается:

- 1) кто, когда и где произвел задержание;
- 2) за совершение какого преступного деяния произведено задержание;
- 3) кто и почему задержан;
- 4) в каком состоянии находится задержанный, каков его внешний вид и какие у него имеются жалобы на состояние здоровья;
- 5) во что он одет;
- 6) производился ли обыск лица и что обнаружено;
- 7) какие документы, предметы, деньги и другие ценности находятся при задержанном лице;
- 8) данное задержанным объяснение.

(2) Задержанный ознакомляется с протоколом, ему разъясняются права задержанного лица, и он расписывается об этом в протоколе.

(3) Следственное учреждение незамедлительно передает протокол задержания направляющему процесс лицу, а копию протокола задержания в течение 24 часов направляет прокурору.

(4) В протоколе задержания производятся отметки о дальнейших действиях – освобождении задержанного или применении меры пресечения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 28.09.2005, вступившим в силу 01.10.2005)

Статья 267. Исполнение задержания

(1) Задержание является основанием для ограничения прав лица и позволяет содержать лицо в специально оборудованных помещениях полиции с установлением ограничений на встречи и общение, за исключением встреч с защитником, а для иностранного гражданина – также с представителем дипломатического или консульского представительства своего государства. Для ограничений прав лица не требуется постановление следственного судьи или суда.

(2) Порядок содержания задержанных устанавливается особым законом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 268. Срок задержания

(1) Направляющее процесс лицо незамедлительно, но не позднее чем в течение 48 часов должно принять постановление о признании задержанного подозреваемым или обвиняемым и о применении меры пресечения.

(2) После признания задержанного подозреваемым или обвиняемым и его допроса, если он необходим, направляющее процесс лицо незамедлительно принимает постановление об освобождении этого лица из места кратковременного задержания, если к нему применена мера пресечения, не связанная с лишением свободы.

(3) Если задержанный признается подозреваемым или обвиняемым и в случае необходимости допрашивается, а избранная направляющим процесс лицом мера пресечения связана с лишением лица свободы, лицо может находиться в месте кратковременного задержания до его доставки к следственному судье с соблюдением установленного 48-часового ограничения с момента фактического задержания.

(В редакции закона от 17.05.2007, вступившего в силу 21.06.2007)

Статья 269. Освобождение задержанного

(1) Задержанный должен быть незамедлительно освобожден, если:

- 1) не подтвердились подозрения о том, что это лицо совершило преступное деяние;
- 2) выяснилось, что отсутствовало основание и условия для задержания;
- 3) не требуется применять к задержанному меру пресечения, связанную с лишением свободы;
- 4) истек установленный законом срок задержания;
- 5) следственный судья не применил меру пресечения, связанную с лишением свободы.

(2) При освобождении задержанного ему выдается копия протокола задержания, в которой указывается основание и дата освобождения.

Статья 270. Задержание подозреваемого, обвиняемого или лица, против которого проводится процесс по назначению принудительной меры медицинского характера

(1) Подозреваемый или обвиняемый может быть задержан для доставки к направляющему процесс лицу, если он объявлен в розыск в связи с совершением такого преступного деяния, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы, и к этому лицу не применена мера пресечения, связанная с лишением свободы.

(2) С целью обеспечения доставки подозреваемого, обвиняемого или лица, против которого проводится процесс по назначению принудительной меры медицинского характера, к следственному судье, следователь или прокурор может задержать это лицо, если:

- 1) подготовлено предложение о применении такой меры пресечения, которая связана с лишением свободы;
- 2) принято постановление о назначении экспертизы и подготовлено предложение о помещении лица в лечебное учреждение с целью производства экспертизы;
- 3) подготовлено предложение о помещении в психиатрическую больницу лица, против которого проводится процесс по назначению принудительной меры медицинского характера.

(3) В упомянутых в части первой настоящей статьи случаях о факте задержания подозреваемого или обвиняемого незамедлительно сообщается в учреждение направляющего процесс лица и оно не позднее чем в течение 12 часов обеспечивает доставку задержанного лица к направляющему процесс лицу. Если направляющее процесс лицо подготавливает предложение о применении такой меры пресечения, которая связана с лишением свободы, лицо незамедлительно, но не позднее чем в течение 24 часов с момента фактического задержания доставляется к следственному судье.

(4) В упомянутых в части второй настоящей статьи случаях задержанное лицо незамедлительно, но не позднее чем в течение 12 часов доставляется к следственному судье. В отношении лица, задержанного в установленном частью второй настоящей статьи порядке, во время задержания не могут производиться никакие следственные действия, за исключением допроса об обстоятельствах, важных для решения вопроса о применении или изменении меры принуждения.

(5) Задержание, произведенное в установленных настоящей статьей случаях, оформляется в соответствии с требованиями статьи 266 настоящего закона. Если задержание произведено в предусмотренном частью первой настоящей статьи случае, в протоколе задержания указывается также то, кто объявил лицо в розыск. Если задержание произведено в упомянутом в пункте 1 части второй настоящей статьи случае и задержанное лицо ранее задерживалось в порядке статьи 264 настоящего закона, повторный протокол задержания не составляется, но в протокол, составленный о задержании в порядке статьи 264 настоящего закона, включается указание на то, с какого момента лицо считается задержанным в порядке настоящей статьи.

(В редакции закона от 17.05.2007 с учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 271. Заключение под стражу

(1) Заключение под стражу является лишение лица свободы, которое по постановлению следственного судьи или решению суда в предусмотренных законом случаях может быть применено к подозреваемому или обвиняемому до вступления в силу окончательного решения по конкретному уголовному процессу при наличии основания для заключения под стражу.

(2) Применение заключения под стражу является основанием для ограничения лица в правах и позволяет держать лицо в следственной тюрьме или специально оборудованных помещениях полиции.

(3) Следственный судья или суд после оценки предложения следователя или прокурора и заслушивания мнения заключенного под стражу лица, а также с учетом характера преступного деяния и причин заключения под стражу, дополнительно может установить заключенному под стражу лицу ограничения на встречи, за исключением встреч с защитником или представителем дипломатического или консульского представительства государства иностранного гражданина, и свидания.

(4) Порядок содержания заключенного под стражу лица устанавливается особым законом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 272. Основание для заключения под стражу

(1) Заключение под стражу может применяться лишь в том случае, если полученные в уголовном процессе конкретные сведения о фактах вызывают обоснованные подозрения в том, что лицо совершило преступное деяние, за которое законом предусматривается наказание в виде лишения свободы, и применение другой меры пресечения не может обеспечить того, что лицо не совершит новое преступное деяние, не будет препятствовать досудебной стадии уголовного процесса или уклоняться от досудебной стадии уголовного процесса, суда или исполнения приговора.

(2) К лицу, подозреваемому или обвиняемому в совершении особо тяжкого преступления, заключение под стражу может быть применено и в том случае, если:

- 1) преступление было направлено против жизни лица или против несовершеннолетнего или лица, которое находилось или находится в материальной или иной зависимости от подозреваемого или обвиняемого, или лица, которое вследствие возраста, болезни или других причин не могло защищать свои интересы;
- 2) лицо является участником организованной преступной группы;
- 3) установлено одно из условий, упомянутых в пункте 1 или 2 части второй статьи 264 настоящего закона;
- 4) лицо не имеет в Латвии постоянного места жительства.

(3) Заключение под стражу может быть применено к лицу, которое подозревается или обвиняется в совершенном во время испытательного срока умышленном преступлении.

(4) Основанием для заключения под стражу может служить приговор суда за совершение тяжкого или особо тяжкого преступления, за которое присуждено наказание в виде лишения свободы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 273. Основания применения заключения под стражу к несовершеннолетним, беременным и женщинам в послеродовой период

(1) На несовершеннолетних, беременных и женщин в послеродовой период до одного года, а если женщина кормит ребенка грудью, – в течение всего периода кормления распространяются положения статьи 272 настоящего закона с исключениями, установленными настоящей статьёй.

(2) К упомянутому в части первой настоящей статьи лицу, если оно подозревается или обвиняется в совершении уголовного правонарушения, заключение под стражу не применяется.

(3) К упомянутому в части первой настоящей статьи лицу, если оно подозревается или обвиняется в преступлении, совершенном по невнимательности, заключение под стражу не применяется, за исключением случая, когда это лицо, находясь под влиянием опьяняющих веществ, совершило действия, в результате которых наступила смерть другого лица.

(4) Если упомянутое в части первой настоящей статьи лицо подозревается или обвиняется в умышленном совершении менее тяжкого преступления, заключение под стражу может быть применено исключительно в том случае, если имеется одно из следующих обстоятельств:

1) лицо нарушило условия другой меры пресечения или меры принуждения воспитательного характера – помещение в образовательное учреждение социальной коррекции;

2) лицо совершило преступление, будучи подозреваемым или обвиняемым в совершении тяжкого или особо тяжкого преступления.

(В редакции закона от 20.12.2012, вступившего в силу 01.04.2013)

Статья 274. Порядок применения заключения под стражу

(1) Постановление о применении заключения под стражу на досудебной стадии процесса и до начала судебного разбирательства в суде первой инстанции принимает следственный судья после рассмотрения предложения направляющего процесс лица, а до начала судебного разбирательства – предложения прокурора, заслушав мнение соответствующего лица, рассмотрев материалы дела и оценив причины и основание для заключения под стражу.

(2) В рассмотрении предложения участвуют его податель, лицо, постановление о заключении которого под стражу принимается, защитник и представитель этого лица. В рассмотрении предложения может принять участие надзирающий прокурор. Предложение может быть рассмотрено в отсутствие того лица, о заключении под стражу которого принимается постановление, если согласно заключению врача его участие не допускается и если в соответствующем процессуальном действии участвует защитник лица.

(3) Если податель заявления может доказать, что соответствующее лицо уклоняется или скрывается от расследования, уголовного преследования, или если лицо задержано или взято под стражу в иностранном государстве, вопрос может быть решен в его отсутствие. Участие приглашенного для оказания юридической помощи защитника является обязательным.

(4) Следственный судья в закрытом судебном заседании, ход которого фиксируется в протоколе, принимает одно из следующих решений:

1) отказать в применении заключения под стражу;

2) отказать в применении заключения под стражу, но применить домашний арест;

3) отказать в применении заключения под стражу, но применить помещение в образовательное учреждение социальной коррекции;

4) применить заключение под стражу;

5) применить заключение под стражу и объявить лицо в розыск.

(4¹) Если следственный судья в предусмотренных частью второй статьи 41 настоящего закона случаях

отменяет ранее примененное заключение под стражу или отказывает в применении заключения под стражу, он сам принимает постановление о применении другой меры пресечения.

(5) Следственный судья обосновывает в решении применение заключения под стражу или другой меры пресечения конкретными, основанными на материалах дела соображениями.

(6) Если следственный судья не согласен с предложением направляющего процесс лица и отказывает в применении заключения под стражу, он в своем решении указывает также мотивы отказа.

(7) После объявления решения следственного судьи присутствующим в суде лицам незамедлительно выдается копия полного решения или копия вводной части и резолютивной части решения и в течение 24 часов – копия полного решения. Подозреваемому или обвиняемому, не владеющему языком, на котором составлено решение, суд без промедления обеспечивает письменный перевод полного решения на понятном ему языке. При применении связанной с лишением свободы меры пресечения суд незамедлительно предоставляет лицу информацию о максимальном количестве месяцев, на которое лицу может быть ограничена свобода на досудебной стадии процесса.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 14.01.2010, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 275. Замена заключения под стражу денежным залогом

(1) Если следственный судья или судья суда вышестоящего уровня устанавливает, что имеется указанное в статье 272 настоящего закона основание для применения заключения под стражу, однако существуют также обстоятельства, свидетельствующие о возможности применения денежного залога, и если об этом ходатайствует лицо, осуществляющее защиту, судья может установить срок заключения под стражу на один месяц с одновременным определением того, что заключение под стражу может быть отменено, если лицо за этот период внесет установленный судьей денежный залог. Судья суда вышестоящего уровня вправе заменить заключение под стражу денежным залогом лишь в том случае, если защита ходатайствовала об этом перед следственным судьей.

(2) Если в течение одного месяца денежный залог вносится и следственному судье представляется подтверждающий уплату документ, а также письменное сообщение о происхождении внесенных денег, содержащий информацию о лицах, предоставивших средства для внесения денежного залога, и размере предоставленной суммы, судья принимает решение об изменении меры пресечения. На основании этого решения лицо незамедлительно освобождается из-под стражи.

(3) Если денежный залог не вносится, вопрос о продлении срока заключения под стражу решается в порядке, установленном статьей 274 настоящего закона.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 276. Применение заключения под стражу после начала судебного разбирательства

После начала судебного разбирательства заключение под стражу по своей инициативе или по предложению прокурора применяется судом, рассматривающим дело, с соблюдением положений статей 272 – 275 настоящего закона.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Статья 277. Сроки заключения под стражу

(1) Лицо может содержаться под стражей только в течение столь длительного времени, сколько необходимо для обеспечения нормального хода процесса, но не более чем допускается настоящим законом при совершении преступных деяний, указанных в постановлении о признании этого лица подозреваемым или о привлечении его к уголовной ответственности.

(2) В общий срок заключения под стражу засчитывается время, проведенное лицом в месте задержания, заключения под стражу или ином месте исполнения меры принуждения, связанной с лишением свободы, но не засчитывается время, проведенное лицом под стражей в другом государстве в связи с передачей уголовного процесса или выдачей этого лица.

(3) В срок заключения под стражу на досудебной стадии процесса засчитывается упомянутый в части второй настоящей статьи срок до передачи дела в канцелярию суда, а во время судебного разбирательства срок содержания под стражей отсчитывается до составления полного постановления суда первой инстанции. Если суд апелляционной или кассационной инстанции отменил обвинительный приговор и направил дело для нового рассмотрения в суд первой инстанции, в срок заключения под стражу засчитывается также время с момента объявления постановления суда апелляционной или кассационной инстанции до составления полного постановления суда первой инстанции.

(4) Срок заключения под стражу лица, подозреваемого или обвиняемого в совершении уголовного правонарушения, не должен превышать 30 дней, из которых на досудебной стадии процесса разрешается содержать под стражей лицо не дольше 20 дней.

(5) Срок заключения под стражу лица, подозреваемого или обвиняемого в совершении менее тяжкого преступления, не должен превышать девяти месяцев, из которых на досудебной стадии процесса разрешается содержать под стражей лицо не дольше четырех месяцев.

(5¹) Срок заключения под стражу лица, подозреваемого или обвиняемого в совершении менее тяжкого преступления против половой неприкосновенности или нравственности, если оно совершено против несовершеннолетнего, не должен превышать 12 месяцев, из которых на досудебной стадии процесса разрешается содержать лицо под стражей не дольше шести месяцев. И следственный судья на досудебной стадии процесса, и судья суда вышестоящего уровня во время судебного разбирательства может продлить срок еще на один месяц, если направляющее процесс лицо не допустило необоснованного промедления, или если лицо, осуществляющее защиту, умышленно затягивало ход процесса, или если более быстрое окончание процесса было невозможно по причине его особой сложности.

(6) Срок заключения под стражу лица, подозреваемого или обвиняемого в совершении тяжкого преступления, не должен превышать 12 месяцев, из которых на досудебной стадии процесса лицо разрешается содержать под стражей не дольше шести месяцев. И следственный судья на досудебной стадии процесса, и судья суда вышестоящего уровня во время судебного разбирательства может продлить срок еще на три месяца, если направляющее процесс лицо не допустило неоправданного промедления или лицо, осуществляющее защиту, умышленно затягивало ход процесса, или более быстрое завершение процесса было невозможно вследствие его особой сложности.

(7) Срок заключения под стражу лица, подозреваемого или обвиняемого в совершении особо тяжкого преступления, не должен превышать 24 месяцев, из которых на досудебной стадии процесса лицо разрешается содержать под стражей не дольше 15 месяцев. И следственный судья на досудебной стадии процесса, и судья суда вышестоящего уровня во время судебного разбирательства может продлить срок еще на три месяца, если направляющее процесс лицо не допустило необоснованного промедления, или если лицо, осуществляющее защиту, умышленно затягивало ход процесса, или если более быстрое окончание процесса было невозможно по причине его особой сложности. Судья суда вышестоящего уровня может продлить этот срок еще на три месяца, если направляющее процесс лицо не допустило необоснованного промедления и применение другой меры пресечения не может гарантировать безопасность общества.

(8) Вопрос о продлении срока заключения под стражу рассматривается судьей суда вышестоящего уровня в закрытом судебном заседании с предоставлением возможности выразить свое мнение лицу, о заключении под стражу которого принимается постановление, его защитнику и представителю, а также прокурору. Решение обжалованию не подлежит.

(9) Если во время уголовного процесса лицо, к которому применена мера пресечения, связанная с лишением свободы, совершает новое преступное деяние, за которое законом предусмотрено наказание в виде лишения свободы, к нему в качестве меры пресечения может быть применено заключение под стражу. В этих случаях срок заключения под стражу определяется как за новое преступное деяние.

(10) Содержащееся под стражей лицо должно быть незамедлительно освобождено, если срок содержания под стражей превышает установленный Уголовным законом максимальный срок наказания в виде лишения свободы, который может быть присужден судом за преступное деяние, в совершении которого это лицо обвиняется, а после обвинительного приговора – если закончилось наказание, присужденное судом.

(11) Если процессуальное решение влияет на срок содержания под стражей, направляющее процесс лицо информирует об этом учреждение, в котором лицо содержится под стражей, и лицо, к которому применена связанная с лишением свободы мера пресечения.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 19.01.2006, 12.03.2009, 24.05.2012, 20.12.2012, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 278. Сроки заключения под стражу несовершеннолетних

(1) Срок заключения под стражу несовершеннолетнего, к которому заключение под стражу применено с учетом положений части четвертой статьи 273 настоящего закона, не должен превышать 30 дней, из которых на досудебной стадии процесса несовершеннолетнего разрешается содержать под стражей не дольше 20 дней.

(2) Срок заключения под стражу несовершеннолетнего, к которому заключение под стражу применено с учетом положений части третьей статьи 273 настоящего закона, не должен превышать трех месяцев, из которых на досудебной стадии процесса несовершеннолетнего разрешается содержать под стражей не дольше двух месяцев.

(3) Срок заключения под стражу несовершеннолетнего, подозреваемого или обвиняемого в совершении тяжкого преступления, не должен превышать шести месяцев, из которых на досудебной стадии процесса несовершеннолетнего разрешается содержать под стражей не дольше трех месяцев. И следственный судья на досудебной стадии процесса, и судья суда вышестоящего уровня во время судебного разбирательства может продлить срок еще на один месяц, если направляющее процесс лицо не допустило неоправданного промедления или лицо, осуществляющее защиту, умышленно затягивало ход процесса, или более быстрое завершение процесса было невозможно вследствие его особой сложности.

(4) Срок заключения под стражу несовершеннолетнего, подозреваемого или обвиняемого в совершении особо тяжкого преступления, не должен превышать 12 месяцев, из которых на досудебной стадии процесса несовершеннолетнего разрешается содержать под стражей не дольше восьми месяцев. И следственный судья на досудебной стадии процесса, и судья суда вышестоящего уровня во время судебного разбирательства может продлить срок еще на три месяца, если направляющее процесс лицо не допустило неоправданного промедления или лицо, осуществляющее защиту, умышленно затягивало ход процесса, или более быстрое завершение процесса было невозможно вследствие его особой сложности.

(В редакции закона от 20.12.2012, вступившего в силу 01.04.2013)

Статья 279. Сроки заключения под стражу подозреваемых

(1) Подозреваемый до привлечения к уголовной ответственности может содержаться под стражей не более половины допустимого на досудебной стадии процесса срока заключения под стражу.

(2) Надзирающий прокурор может разрешить следственному учреждению превысить упомянутой частью первой настоящей статьи срок, однако не более чем на половину от установленного статьями 277 и 278 настоящего закона оставшегося срока заключения под стражу на досудебной стадии процесса.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 280. Повторное предложение о применении заключения под стражу

Если следственный судья не применил заключение под стражу, направляющее процесс лицо может повторно возбудить этот вопрос, если:

- 1) против лица выдвинуто и ему предъявлено новое обвинение в совершении более тяжкого преступного деяния;
- 2) лицо нарушило условия примененной меры пресечения;
- 3) получены доказательства попыток незаконного воздействия на дающее показания лицо;
- 4) лицо уничтожило или пыталось уничтожить следы преступного деяния;
- 5) полученные на досудебной стадии уголовного процесса материалы вызывают обоснованные подозрения в том, что лицо совершило другое умышленное преступное деяние или стремится уклониться от досудебной стадии уголовного процесса или суда.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 281. Контроль за применением заключения под стражу

(1) *(Исключена законом от 19.01.2006)*

(2) Заключение под стражу лицо, его представитель или защитник в любое время могут подать следственному судье или – после начала судебного разбирательства – суду первой инстанции заявление об оценке необходимости дальнейшего применения заключения под стражу. Следственный судья рассматривает заявление и принимает постановление по нему в порядке, установленном статьей 274 настоящего закона, а суд – в судебном заседании в порядке принятия постановлений по заявленным ходатайствам.

(3) Заявление об оценке необходимости дальнейшего применения заключения под стражу может быть отклонено без его рассмотрения в устном процессе, если после последней проверки необходимости применения заключения под стражу прошло менее двух месяцев и заявление не основывается на сведениях о фактах, которые не были известны следственному судье или суду при принятии решения о применении заключения под стражу или во время рассмотрения предыдущего заявления. Суд первой инстанции рассматривает такое заявление в письменном процессе без участия вовлеченных в процесс лиц.

(4) Если в течение двух месяцев после примененного заключения под стражу заключение под стражу лицо, его представитель или защитник не подали заявление об оценке необходимости дальнейшего применения заключения под стражу, такая оценка осуществляется следственным судьей. Суд первой инстанции после начала судебного разбирательства дела производит оценку в случаях, когда судебное разбирательство отложено или объявлен перерыв на срок более двух месяцев.

(5) Заявление об отмене, или изменении, или оценке необходимости дальнейшего применения заключения под стражу после передачи дела в суд апелляционной инстанции до начала судебного разбирательства может быть подано лишь в том случае, если:

1) возникли такие условия для здоровья или семейные обстоятельства, которые могут служить основанием для отмены или изменения заключения под стражу, и эти факты удостоверяются документами;

2) начало судебного разбирательства дела назначено на срок, превышающий два месяца после получения дела судом.

(5¹) Упомянутое в части пятой настоящей статьи заявление рассматривается судьей суда апелляционной инстанции в письменном процессе в течение трех рабочих дней. Рассмотрение заявления не является основанием для заявления отвода судье.

(5²) Если после начала судебного разбирательства дела в суде апелляционной инстанции судебное разбирательство дела откладывается или объявляется перерыв на срок более двух месяцев, суд апелляционной инстанции одновременно оценивает необходимость дальнейшего применения заключения под стражу.

(6) Предусмотренные настоящей статьей постановления обжалованию не подлежат.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 282. Домашний арест

(1) Домашний арест представляет собой лишение лица свободы, которое по постановлению следственного судьи или решению суда может быть применено к подозреваемому или обвиняемому до вступления в силу окончательного решения по конкретному уголовному процессу, если имеется основание для применения заключения под стражу, однако вследствие особых обстоятельств содержать лицо под стражей нежелательно или невозможно.

(2) Под домашним арестом лицо может содержаться по его постоянному месту жительства, если с этим согласны совместно проживающие с соответствующим лицом совершеннолетние лица.

(3) Домашний арест применяется, жалобы на его применение рассматриваются и контроль за его применением осуществляется в таком же порядке, как и за заключением под стражу.

(4) Следственный судья или суд после оценки предложения следователя или прокурора и заслушивания мнения содержащегося под домашним арестом лица, а также с учетом характера преступного деяния, причин применения меры пресечения и особых обстоятельств, по причине которых применен домашний арест, устанавливает:

- 1) адрес, по которому лицо должно находиться во время домашнего ареста;
- 2) ограничения на встречи, за исключением встреч с защитником и проживающими по соответствующему адресу лицами, и на свидания;
- 3) контроль за корреспонденцией и разговорами;
- 4) необходимость охраны по установленному адресу, а также при перемещении лица к месту проведения процессуального действия.

(5) При необходимости может осуществляться охрана содержащегося под домашним арестом лица с поручением контроля за соблюдением установленных для него ограничений полиции, а также подвергаться контролю корреспонденцию и средства связи совместно с ним проживающих лиц.

(6) К домашнему аресту применяются сроки заключения под стражу, и проведенное под ним время считается проведенным под стражей временем, в соответствии с установленным Уголовным законом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 283. Помещение в лечебное учреждение для производства экспертизы

(1) Подозреваемый или обвиняемый, а также лицо, в отношении которого начат процесс о назначении принудительных мер медицинского характера, могут быть в принудительном порядке помещены в лечебное учреждение для производства экспертизы, если для решения имеющих значение по делу вопросов необходимые для судебно-медицинской или судебно-психиатрической экспертизы исследования могут быть произведены только в условиях лечебного стационара.

(2) Лицо может быть помещено в лечебное учреждение для производства экспертизы на основании постановления следственного судьи или решения суда лишь в том случае, если принято также постановление о назначении соответствующей экспертизы.

(3) Помещение в лечебное учреждение для производства экспертизы применяется, жалобы на него рассматриваются и контроль за его применением осуществляется в таком же порядке, как и за заключением под стражу. Участие лица в решении вопросов, связанных с мерой процессуального принуждения, является обязательным, за исключением случая, когда согласно заключению врача (эксперта) это не допускается или не рекомендуется в связи с состоянием здоровья лица и в соответствующем процессуальном действии участвует защитник лица.

(4) К помещенному в лечебное учреждение лицу могут применяться ограничения, предусмотренные частью третьей статьи 271 настоящего закона.

(5) В постановлении о помещении лица в лечебное учреждение может быть указано, что после производства экспертизы остается в силе ранее выбранная мера пресечения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 284. Время нахождения в лечебном учреждении для производства экспертизы

(1) Помещенное в принудительном порядке лицо может находиться в лечебном учреждении в течение времени, необходимого для производства экспертизы, однако не дольше максимального срока заключения под стражу на досудебной стадии процесса, установленного для соответствующей категории преступных деяний.

(2) Время нахождения в лечебном учреждении для принудительного производства экспертизы засчитывается в срок заключения под стражу и в том случае, если к лицу в качестве меры пресечения не было избрано заключение под стражу.

Статья 285. Помещение несовершеннолетнего в образовательное учреждение социальной коррекции

(1) Помещением несовершеннолетнего в образовательное учреждение социальной коррекции является

лишение лица свободы, которое по постановлению следственного судьи или решению суда может быть применено до вступления в силу окончательного решения по конкретному уголовному процессу, если не требуется содержать под стражей подозреваемого или обвиняемого несовершеннолетнего, однако не имеется достаточной уверенности в том, что, находясь на свободе, несовершеннолетний будет исполнять свои процессуальные обязанности и не совершит новых преступных деяний.

(2) Помещение в образовательное учреждение социальной коррекции происходит в таком же порядке, на тех же условиях, на те же сроки, с таким же порядком обжалования и контроля, как и в случае заключения под стражу. Время, проведенное в образовательном учреждении социальной коррекции, засчитывается как время, проведенное под стражей, засчитывая один проведенный в учреждении день за один день заключения под стражу.

Статья 286. Обжалование применения меры принуждения, связанной с лишением свободы

(1) На досудебной стадии процесса и до начала судебного разбирательства в суде первой инстанции лицо, к которому применена мера принуждения, связанная с лишением свободы, за исключением задержания, его представитель или защитник, а также прокурор в течение семи дней после получения копии принятого постановления о применении этой меры принуждения или отказа в ее применении, может подать жалобу на постановление следственного судьи. Судья свое постановление вместе с поданной жалобой не позднее чем на следующий рабочий день направляет в окружной суд.

(2) Если предложение о применении меры принуждения внесено следователем, а следственный судья отказал в ее применении, жалоба на постановление следственного судьи может быть подана следователем только с согласия надзирающего прокурора.

(3) Если мера принуждения, связанная с лишением свободы, применена к лицу после начала судебного разбирательства и следующее судебное заседание не предусмотрено в течение ближайших 14 дней, это лицо, его представитель или защитник в течение трех рабочих дней может обжаловать это постановление в суде вышестоящего уровня путем подачи жалобы в суд, принявший постановление.

(4) Если мера принуждения, связанная с лишением свободы, применена к лицу в его отсутствие, это лицо имеет право обжаловать соответствующее постановление в течение семи дней с момента, когда ему стало известно о применении меры принуждения.

(5) Если связанная с лишением свободы мера принуждения применена к лицу, не владеющему государственным языком, отсчет предусмотренного ему для обжалования постановления срока начинается со дня выдачи этому лицу письменного перевода постановления на понятном ему языке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 287. Порядок рассмотрения жалобы

(1) Жалоба на применение меры принуждения, связанной с лишением свободы, или об отказе в ее применении рассматривается судьей суда вышестоящего уровня в закрытом судебном заседании в течение семи дней с момента получения соответствующего постановления и жалобы.

(2) Жалоба рассматривается с предоставлением возможности лицу, к которому применена мера принуждения, изложить свое мнение, а также с заслушиванием его представителя или защитника. Судья может затребовать необходимые материалы дела. Если постановление о мере принуждения принято не судом, заслушивается также направляющее процесс лицо.

(3) Судья принимает одно из следующих постановлений:

1) отклонить жалобу и оставить в силе обжалуемое постановление;

2) удовлетворить жалобу, отменить обжалуемое постановление и соответственно применить предложенную направляющим процесс лицом меру принуждения или отказать в ее применении.

(4) Судья в своем постановлении мотивирует его принятие, указывая установленные настоящим законом причины и основание или их отсутствие. Копия постановления в течение 24 часов направляется лицу, о примененной к которому мере пресечения принималось постановление, лицу, подававшему жалобу, учреждению,

исполняющему постановление, а также следственному судье, если обжаловалось принятое им постановление. Постановление вместе с жалобой направляется направляющему процесс лицу.

(5) Решение обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 16. Процессуальные санкции

Статья 288. Понятие процессуальной санкции

Процессуальная санкция представляет собой меру принуждения, которую направляющее процесс лицо или следственный судья может применить к лицу, не исполняющему предусмотренные законом процессуальные обязанности, препятствующему проведению процессуального действия или проявляющему неуважение к суду.

Статья 289. Основание применения процессуальной санкции

(1) К вовлеченному в уголовный процесс лицу или другому лицу может быть применена процессуальная санкция за:

- 1) неисполнение предусмотренных законом и установленных направляющим процесс лицом процессуальных обязанностей;
- 2) создание препятствий ходу процессуального действия;
- 3) повторную неявку без уважительной причины по вызову направляющего процесс лица;
- 4) несообщение о невозможности явиться по вызову направляющего процесс лица при наличии такой возможности;
- 5) препятствование лицу, вовлеченному в уголовный процесс, в исполнении его процессуальных обязанностей.

(2) Применение процессуальной санкции не освобождает лицо от исполнения процессуальной обязанности, а также не исключает возможности применения предусмотренных законом мер процессуального принуждения.

(3) Если в действиях упомянутого в части первой настоящей статьи лица содержится состав административного правонарушения или преступного деяния, это лицо может быть привлечено к административной ответственности или уголовной ответственности.

Статья 290. Виды процессуальных санкций

(1) К лицу, нарушившему установленный законом порядок, могут быть применены следующие процессуальные санкции:

- 1) предупреждение;
- 2) денежное взыскание;
- 3) выдворение из зала судебного заседания.

(2) К адвокату или прокурору может быть применено только предупреждение, а в остальных случаях об их нарушении информируется соответственно Совет присяжных адвокатов или Генеральная прокуратура.

Статья 291. Предупреждение

(1) Лицу, нарушающему установленный уголовным процессом порядок или халатно относящемуся к исполнению своих процессуальных обязанностей, направляющее процесс лицо может объявить предупреждение.

(2) Предупреждение может быть объявлено устно или письменно.

Статья 292. Денежное взыскание

На лицо, препятствующее установленному уголовным процессом порядку или игнорирующее требования направляющего процесс лица, может быть наложено денежное взыскание в размере одной установленной в Латвийской Республике минимальной месячной заработной платы, если настоящим законом не установлено иное.

Статья 293. Применение денежного взыскания

(1) Следователь или прокурор, установивший создание препятствий процессуальному порядку или нарушение процессуальной обязанности, составляет об этом протокол и незамедлительно направляет его следственному судье для принятия постановления о применении денежного взыскания. Если факт нарушения подтверждается документами, они прилагаются к протоколу.

(2) Следственный судья после получения протокола в тот же день принимает постановление и его копию незамедлительно направляет лицу, к которому применено денежное взыскание, а также направляющему процесс лицу, если денежное взыскание не применяется.

(3) Если нарушение устанавливается во время судебного заседания, председательствующий в судебном заседании формулирует суть нарушения, и оно вносится в протокол судебного заседания, сообщает резолютивную часть постановления о применении процессуальной санкции и разъясняет наказанному лицу его право в тот же день получить в суде копию полного постановления, а также право в течение 10 дней подать ходатайство об освобождении от уплаты денежного взыскания или об уменьшении его размера.

(4) Постановление следственного судьи и суда обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 294. Рассмотрение ходатайства об освобождении от уплаты денежного взыскания или уменьшении его размера

(1) Лицо, к которому применено денежное взыскание, в течение 10 дней после получения копии постановления о применении денежного взыскания может ходатайствовать о его освобождении от уплаты денежного взыскания или уменьшении его размера. Ходатайство на постановление следственного судьи подается председателю районного (городского) суда, а на постановление суда – тому же составу суда, который наложил денежное взыскание.

(2) Ходатайство рассматривается в письменном процессе в течение 10 дней. Принятое постановление обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Статья 295. Исполнение денежного взыскания

(1) Если лицо, к которому применено денежное взыскание, не подало ходатайство об освобождении его от уплаты денежного взыскания или уменьшении его размера или поданное ходатайство отклонено, оно обязано в течение 10 дней после сообщения ему постановления или отклонения ходатайства добровольно уплатить эти деньги.

(2) В случае добровольного неисполнения постановления оно направляется присяжному судебному исполнителю для принудительного исполнения.

(3) Должностное лицо должно произвести оплату наложенного на него денежного взыскания из своих личных средств.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 296. Выдворение из зала судебного заседания

(1) Лицо, нарушающее порядок во время судебного заседания и не выполняющее распоряжения судьи, председательствующий в судебном заседании может выдворить из зала судебного заседания. Об этом производится отметка в протоколе судебного заседания.

(2) Обвиняемый и потерпевший могут быть выдворены из зала судебного заседания по решению суда, если они повторно существенно нарушают порядок. В случае выдворения обвиняемого судебное заседание может быть продолжено, если суд постановит, что участие обвиняемого в судебном заседании не является обязательным, причем лишь на столь длительное время, пока имеется основание полагать, что обвиняемый может продолжать нарушать порядок в судебном заседании.

(3) Одновременно с выдворением из зала судебного заседания в отношении лица, за исключением обвиняемого, может быть применено денежное взыскание.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 297. Последствия выдворения из зала судебного заседания

(1) Если выдворенному из зала судебного заседания обвиняемому или потерпевшему разрешается продолжать участвовать в судебном заседании, председательствующий в судебном заседании знакомит это лицо с процессуальными действиями, выполненными во время его выдворения.

(2) Если из зала судебного заседания был выдворен обвиняемый, не имеющий защитника, ему должна быть обеспечена возможность участвовать в судебных прениях. Во всех случаях ему должна быть предоставлена возможность произнесения последнего слова.

(3) Постановление о выдворении из зала судебного заседания может быть обжаловано только одновременно с обжалованием принятого судом окончательного постановления.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 298. Обжалование выдворения из зала судебного заседания

(Исключена законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Раздел четвертый Специальная процессуальная защита

Глава 17. Специальная процессуальная защита

Статья 299. Содержание специальной процессуальной защиты

Специальная процессуальная защита представляет собой защиту жизни, здоровья и других законных интересов потерпевших, свидетелей и иных лиц, которые в уголовном процессе дают или давали показания о тяжких или особо тяжких преступлениях, а также несовершеннолетних, дающих показания о преступлениях, предусмотренных статьями 161, 162 и 174 Уголовного закона, и лиц, угроза которым может повлиять на упомянутых лиц (в дальнейшем в настоящей главе – находящееся под угрозой лицо).

Статья 300. Повод и основание для специальной процессуальной защиты

(1) Реальная угроза жизни, здоровью и имуществу лица, прямо высказанная угроза или же сведения, которые дают направляющему процесс лицу достаточное основание полагать, что угроза может иметь реальную связь с показаниями, данными этими лицами, являются поводом для специальной процессуальной защиты.

(2) Письменное заявление находящегося под угрозой лица, его представителя или защитника, если на это согласие дало находящееся под угрозой лицо, и предложение направляющего процесс лица являются основанием для установления специальной процессуальной защиты.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 301. Порядок рассмотрения заявления об установлении специальной процессуальной защиты

(1) Письменное заявление о необходимости установления специальной процессуальной защиты подается направляющему процесс лицу.

(2) Направляющее процесс лицо:

- 1) выясняет, наличествует ли повод для специальной процессуальной защиты лица;
- 2) проверяет идентичность личности заявителя и иные обстоятельства;
- 3) принимает решение о необходимости установления специальной процессуальной защиты или отклонении полученного заявления.

(3) Если направляющее процесс лицо признает необходимым установление специальной процессуальной защиты, оно вносит свое предложение генеральному прокурору для принятия решения об установлении специальной процессуальной защиты.

(4) Во время судебного разбирательства дела находящееся под угрозой лицо подает заявление об установлении специальной процессуальной защиты в суд, который проверяет это заявление сам или поручает сделать это прокурору.

Статья 302. Предложение направляющего процесс лица об установлении специальной процессуальной защиты

Направляющее процесс лицо в предложении об установлении специальной процессуальной защиты указывает:

- 1) имя, фамилию, персональный код (при его отсутствии – год и дату рождения), гражданство, место жительства и место работы, образование, семейное положение, иждивенцев, сведения о судимости находящегося под угрозой лица;
- 2) содержание и дату получения заявления;
- 3) результаты проверки заявления и материалы, подтверждающие необходимость установления специальной процессуальной защиты;
- 4) заключение о необходимости установления специальной процессуальной защиты.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 303. Признание лица подлежащим специальной процессуальной защите

(1) Генеральный прокурор после ознакомления с заявлением, предложением направляющего процесс лица и материалами уголовного дела, а также при необходимости после заслушивания находящегося под угрозой лица, его представителя или защитника принимает постановление об установлении специальной процессуальной защиты или своим постановлением отказывает лицу в установлении специальной процессуальной защиты.

(2) Если лицо подало заявление о необходимости установления для него специальной процессуальной защиты в суд, решение об установлении такой защиты принимает суд. Такое решение суд может принять также по собственной инициативе, если в процессе судебного разбирательства возникла необходимость в специальной процессуальной защите лица и это лицо с этим согласно.

(3) При необходимости скрыть идентичность лица генеральный прокурор в постановлении указывает, что идентифицирующие лицо данные подлежат замене псевдонимом.

(4) Если постановление предусматривает скрытие идентичности лица, направляющее процесс лицо все ранее составленные в уголовном процессе документы, в которых зафиксированы идентифицирующие это лицо данные,

переписывает с изменением только идентифицирующих лицо данных, как это предусмотрено постановлением. Оригиналы документов изымаются из уголовного дела и хранятся вместе с постановлением об установлении специальной процессуальной защиты, и с ними могут ознакомиться только направляющие процесс лица по этому уголовному процессу и особо уполномоченный генеральным прокурором прокурор.

Статья 304. Постановление об установлении специальной процессуальной защиты или об отказе в ее установлении

(1) Постановление об установлении специальной процессуальной защиты принимается по возможности незамедлительно, но не позднее чем в течение 10 дней.

(2) В постановлении указываются орган и должностное лицо, которым поручено исполнение постановления, а также могут быть указаны применяемые защитные мероприятия.

(3) Упомянутое в части первой настоящей статьи постановление не приобщается к уголовному делу, а к нему приобщается справка о принятии такого постановления.

(4) При принятии постановления об отказе признать лицо подлежащим специальной процессуальной защите указывается мотивация отказа.

Статья 305. Исполнение постановления о специальной процессуальной защите

(1) После принятия постановления направляющее процесс лицо:

1) знакомит подлежащее защите лицо с принятым постановлением;

2) разъясняет право обжалования этого постановления;

3) разъясняет права и обязанности подлежащего защите лица;

4) информирует подлежащее защите лицо, в отношении которого идентифицирующие лицо данные заменены псевдонимом, о его использовании в процессуальных документах и о том, что ответственность при действиях под псевдонимом является такой же, как и при действиях под своими идентификационными данными. Лицо расписывается в этом и представляет образец своей подписи псевдонима.

(2) Если специальная процессуальная защита лица обеспечивается только упомянутыми в статьях 308 и 309 настоящего закона уголовно-процессуальными средствами, постановление исполняет направляющее процесс лицо в установленном настоящим законом порядке.

(3) Если специальная процессуальная защита лица обеспечивается также упомянутыми в особом законе мероприятиями, направляющее процесс лицо направляет постановление к исполнению в учреждение специальной защиты и его исполнение происходит в установленном особым законом порядке.

(4) При передаче уголовного дела от одного направляющего процесс лица другому направляющее процесс лицо, в производстве которого находится уголовное дело, знакомит новое направляющее процесс лицо с постановлением и материалами об установлении специальной процессуальной защиты.

(5) Постановление об установлении специальной процессуальной защиты, заявление лица, материалы его проверки, предложение направляющего процесс лица и иные материалы, распространяющиеся на установление специальной процессуальной защиты и ее осуществление, не приобщаются к уголовному делу, а хранятся согласно правилам хранения документов, содержащих государственную тайну.

Статья 306. Права и обязанности защитника и прочих лиц

Защитник и другие лица, которые участвуют в уголовном процессе и которым в связи с исполнением своих процессуальных обязанностей известно об установлении специальной процессуальной защиты, не имеют права разглашать сведения о подлежащем специальной процессуальной защите лице и мероприятиях по его защите.

Статья 307. Права и обязанности защищаемого лица

Лицо, признанное подлежащим специальной процессуальной защите, обладает правами и обязанностями защищаемого лица, установленными особым законом.

Статья 308. Особенности производства процессуальных действий на досудебной стадии процесса

(1) Лицо, в отношении которого установлена специальная процессуальная защита, вызывается на допрос при посредничестве учреждения специальной защиты.

(2) При фиксировании в документах процессуальных действий, в которых участвует защищаемое лицо, в отношении которого идентифицирующие лицо данные заменены псевдонимом, направляющее процесс лицо вместо идентификационных данных этого лица указывает только псевдоним. При необходимости указать адрес получения отправок указывается адрес учреждения специальной защиты.

(3) При производстве процессуальных действий, в которых участвует несколько лиц и имеется необходимость предотвратить возможность идентификации подлежащего специальной процессуальной защите лица, используются технические средства, не позволяющие идентифицировать это лицо. Защищаемое лицо вправе не отвечать на вопросы, если ответы могут дать возможность установить его идентичность.

(3¹) Должностное лицо, осуществляющее мероприятия по защите вовлеченного в уголовный процесс лица, без превышения своих полномочий имеет право присутствовать при процессуальных действиях, проводимых с лицом, находящимся под специальной процессуальной защитой.

(4) С согласия генерального прокурора уголовный процесс против обвиняемого, в отношении которого установлена специальная процессуальная защита, может быть выделен в отдельное производство.

(5) В список вызываемых в судебное заседание лиц вместо адреса находящегося под специальной процессуальной защитой лица указывается адрес учреждения специальной защиты. В отношении лица, идентификационные данные которого заменены псевдонимом, заносится только его псевдоним и адрес учреждения специальной защиты.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 309. Особенности судебного разбирательства

(1) Уголовное дело, в котором лицо признано подлежащим специальной процессуальной защите, рассматривается в закрытом судебном заседании.

(2) При необходимости защищаемое лицо может участвовать в судебном заседании с использованием технических средств, само находясь за пределами зала судебного заседания, с соблюдением установленного статьей 140 настоящего закона порядка.

(3) Лицо, в отношении которого идентифицирующие лицо данные в уголовном процессе заменены псевдонимом, вправе не давать показаний в суде, если наличествует основание полагать что существует угроза его безопасности. Это лицо не привлекается к уголовной ответственности за отказ от дачи показаний в суде. В этом случае показания, на досудебной стадии процесса данные лицом, в отношении которого идентифицирующие лицо данные заменены псевдонимом, в судебном заседании не зачитываются и не могут использоваться в качестве доказательств по делу.

(4) Если лицо, в отношении которого идентифицирующие лицо данные в уголовном процессе заменены псевдонимом, дает показания в суде с использованием технических средств для недопущения возможности его идентификации, могут создаваться визуальные или акустические помехи с обеспечением суду возможности видеть и слышать это лицо без упомянутых помех. Защищаемое лицо вправе не отвечать на вопросы, если ответы могут дать возможность установить его идентичность.

(5) При необходимости суд может допросить лицо, идентичность которого скрыта, в отдельном помещении с обеспечением слышимости данных показаний в зале суда, а также возможности задать вопросы этому лицу и услышать ответы.

(6) Если в судебном заседании раскрываются идентифицирующие данные лица, для которого они заменены псевдонимом, генеральный прокурор своим постановлением поручает учреждению специальной защиты осуществить мероприятия по защите этого лица, установленные особым законом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 310. Прекращение специальной процессуальной защиты

(1) Специальная процессуальная защита лица прекращается по постановлению генерального прокурора или решению суда в любой момент уголовного процесса, если:

- 1) утрачен повод для защиты;
- 2) лицо отказалось от защиты;
- 3) лицо своими действиями сделало защиту невозможной.

(2) Если защищаемое лицо отказалось от защиты, оно подает об этом письменное заявление направляющему процесс лицу, которое направляет это заявление для принятия по нему решения упомянутым в части первой настоящей статьи лицам.

(3) Постановление о прекращении специальной процессуальной защиты хранится вместе с другими материалами, распространяющимися на специальную процессуальную защиту.

Статья 311. Неиспользование показаний защищаемого лица

Если осуществляемые мероприятия не могут гарантировать безопасность защищаемого лица, по предложению направляющего процесс лица генеральный прокурор или суд, установивший защиту, принимает решение не использовать показания этого лица в качестве доказательств по уголовному делу.

Раздел пятый Процессуальные сроки и документы

Глава 18. Процессуальные сроки

Статья 312. Процессуальный срок

Процессуальным сроком является установленный в предусмотренном настоящим законом порядке период (или момент) в течение которого (или при наступлении которого) вовлеченные в уголовный процесс лица обязаны или имеют право произвести определенные действия или отказаться от их производства.

Статья 313. Начало процессуального срока

(1) Если процессуальный срок устанавливает производство какого-либо процессуального действия до или после другого процессуального действия, или в связи с наступлением установленного настоящим законом события, или одновременно с другим процессуальным действием, то он связан с установленным событием и на него не распространяются предусмотренные статьей 314 настоящего закона правила исчисления сроков.

(2) Начало процессуального срока, установленного в часах, днях или месяцах, указывается в настоящем законе, а если оно не указано, началом срока считается момент возникновения тех уголовно-процессуальных отношений, вследствие которых срок устанавливается.

(3) Моментом возникновения уголовно-процессуальных отношений считается момент, когда вовлеченное в процесс лицо узнало или с учетом установленного законом произведенного надлежащим образом уведомления оно должно было узнать о возникновении конкретного процессуального права или обязанностей.

(4) Предусмотренный для обжалования принятых постановлений процессуальный срок начинает отсчитываться со дня доступности постановления, а в случаях, когда день доступности не устанавливается, со дня получения вовлеченным в процесс лицом копии постановления или сообщения о принятии постановления.

(5) В случаях, когда о возникновении процессуальных прав или обязанностей вовлеченному в процесс лицу сообщается по почте или при посредничестве вестового (курьера), начало срока определяется в соответствии с

установленным главой 22 настоящего закона.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 314. Исчисление процессуальных сроков

(1) При исчислении срока, установленного в часах или днях, не учитывается тот час или день, в который начинается срок. Началом исчисления срока считается следующий час или день. Срок оканчивается при истечении последнего полного часа соответствующего периода, если срок установлен в часах, или при истечении последних суток, если срок установлен в днях.

(2) Срок, установленный в месяцах, оканчивается соответствующего числа последнего месяца, а если в месяце не имеется соответствующего числа, – то в последний день соответствующего месяца.

(3) Если окончание срока выпадает на нерабочий день, то последним днем срока считается следующий первый рабочий день.

(4) Если срок распространяется на лишение или ограничение прав лица, его началом считается момент фактического лишения или ограничения прав, а окончанием срока – установленный законом или постановлением момент фактического прекращения срока (час или день).

Статья 315. Действие процессуальных сроков во времени

(1) Срок соблюден, если процессуальное действие произведено до окончания установленного срока или соответствующий документ до окончания установленного срока передан лицу, которое имеет право или которое уполномочено получить его, или же документ до окончания установленного срока сдан на почту и факт сдачи соответствующим образом подтвержден.

(2) Срок соблюден, если лицо, содержащееся под стражей или в лечебном учреждении, подало соответствующий документ администрации места заключения или лечебного учреждения до окончания установленного срока.

(3) Просрочка срока, установленного для реализации права, без уважительной причины влечет прекращение этого права.

(4) Просрочка срока, установленного для выполнения процессуальных обязанностей, не освобождает от исполнения обязанности, и соответствующая процессуальная обязанность исполняется в установленном законом порядке.

Статья 316. Продление процессуального срока

(1) Продлеваются только те процессуальные сроки, в отношении которых в настоящем законе имеется особая оговорка о возможности их продления.

(2) Если настоящим законом не установлено иное, вопрос о продлении срока разрешается в письменном процессе не позднее чем за пять дней до окончания соответствующего срока на основании заявления направляющего процесс лица или заинтересованного лица и предъявленных материалов, представленных не позднее чем за семь дней до окончания срока.

(3) При рассмотрении заявления о продлении срока принимается постановление о продлении срока или об отказе в продлении срока.

(4) В постановлении о продлении срока или об отказе в продлении срока указывается основание, почему срок продлевается или не продлевается. В этом постановлении указывается время, на которое продлевается срок, или время, до которого он продлевается.

(5) При продлении сроков соблюдается установленный статьей 314 настоящего закона порядок исчисления процессуальных сроков.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 317. Восстановление просроченного процессуального срока

(1) Заинтересованное лицо, просрочившее по уважительной причине установленный срок реализации права, вправе подать заявление о восстановлении этого срока. В заявлении указываются причины, по которым срок пропущен, и к нему прилагаются документы, подтверждающие оправдание пропуска срока.

(2) Заявление заинтересованного лица о восстановлении пропущенного срока, за исключением ходатайства о восстановлении срока подачи жалобы, рассматривается направляющим процесс лицом в течение следующих трех рабочих дней. Если разрешение вопроса невозможно без получения дополнительных пояснений от заявителя или других лиц, а также если об этом просит заявитель, заявление о восстановлении срока рассматривается в присутствии заявителя и других приглашенных лиц.

(3) При рассмотрении заявления о восстановлении срока направляющее процесс лицо может принять постановление о восстановлении пропущенного срока или об отказе в восстановлении пропущенного срока.

(4) Постановление о восстановлении пропущенного срока или об отказе в восстановлении пропущенного срока должно быть мотивированным, и о нем незамедлительно должно быть сообщено заявителю.

(5) Направляющее процесс лицо после получения заявления о восстановлении пропущенного срока согласно просьбе заявителя или само по собственной инициативе до решения вопроса о восстановлении пропущенного срока может приостановить исполнение постановления, о восстановлении срока обжалования которого подается ходатайство.

(6) Заявления о восстановлении пропущенных сроков в связи с принятием решений, входящих в компетенцию следственного судьи, на досудебной стадии процесса рассматриваются следственным судьей.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 19. Решения

Статья 318. Постановления на досудебной стадии процесса

(1) На досудебной стадии процесса направляющее процесс лицо принимает и письменно оформляет мотивированные постановления:

- 1) о дальнейшем направлении уголовного процесса;
- 2) о признании лица подозреваемым;
- 3) *(исключен законом от 18.02.2016)*
- 4) о привлечении лица к уголовной ответственности;
- 5) о применении меры принуждения;
- 6) об окончании досудебной стадии процесса.

(2) Направляющее процесс лицо принимает мотивированное постановление также в других установленных настоящим законом случаях, а при необходимости может принять постановление по любому имеющему значение для процесса вопросу.

(3) Должностные лица, ведущие уголовный процесс, но не являющиеся направляющими процесс лицами, принимают мотивированные постановления по вопросам, входящим в их компетенцию.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 319. Судебные решения

(1) Судебными решениями являются приговоры и постановления суда.

(2) Приговором суда является судебное решение о вине или невинности обвиняемого, применении или неприменении к нему наказания, а также его оправдании или освобождении от наказания.

(3) Суд принимает постановление по вопросам, которые должны быть разрешены при подготовке уголовного дела к рассмотрению в судебном заседании, в ходе судебного разбирательства дела и при передаче приговора к исполнению.

(4) Приговоры суда, а в установленных законом случаях также постановления оформляются в письменном виде.

Статья 320. Структура решения

(1) Оформленное в письменном виде решение состоит из вводной, описательной, мотивировочной и резолютивной частей.

(2) Во вводной части решения указывается место и время его принятия, учреждение и должностное лицо, принявшее решение, и правовой вопрос, по которому решение принято.

(3) В описательной части указывается суть выясненных в ходе процесса обстоятельств, послуживших основанием для принятия решения.

(4) В мотивировочной части указываются ссылки на закон, согласно которому решение принято, и обосновывается сделанный вывод.

(5) В резолютивной части указывается вывод по рассматриваемому вопросу, принятое решение и порядок и сроки его обжалования.

(5¹) В постановление не включается информация, являющаяся объектом государственной тайны. Если информация, являющаяся объектом государственной тайны, является доказательством в уголовном процессе, в постановлении указывается, что эта информация оценена.

(6) В предусмотренных настоящим законом случаях постановление направляющего процесс лица может быть написано в форме резолюции. В таких случаях указывается принятое постановление, статья закона, согласно которой оно принято, должностное лицо, принявшее постановление, и дата принятия постановления.

(7) Должностное лицо, уполномоченное на проведение уголовного процесса, оформляет свое постановление, которым оно разрешает или дает согласие на проведение конкретного процессуального действия или утверждает его проведение, в форме резолюции.

(8) Написанные в форме резолюции постановления, если они не подлежат обжалованию, вносятся только в регистр уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 321. Ознакомление с решением или выдача копии

(1) Лицо, которое вовлечено в уголовный процесс и права и интересы которого затрагивает принятое решение, его защитник и представитель, а также лицо, на основании заявления или ходатайства которого принято решение, знакомятся с решением до начала его исполнения, если исполнение происходит при участии соответствующего лица.

(2) В установленных законом случаях ознакомление с принятыми на досудебной стадии процесса решениями происходит только после завершения конкретного следственного действия или по окончании досудебной стадии процесса.

(3) Копия приговора или постановления суда, которым завершается судопроизводство, не позднее чем на следующий день после подготовки его полного текста направляется обвиняемому, находящемуся под стражей, домашним арестом или в образовательном учреждении социальной коррекции.

(4) В установленных законом случаях при извещении лица о принятом постановлении его копия или сообщение о принятом постановлении могут быть отправлены на указанный лицом почтовый или электронный адрес для получения отправления.

(5) Если копия постановления или сообщение о принятом постановлении доставлены лицу по почте, считается, что о постановлении лицо извещено на седьмой день после сдачи его копии или сообщения на почту. Если копия постановления или сообщение о принятом постановлении доставлены лицу по электронной почте, считается, что о постановлении лицо извещено на второй рабочий день после отправления его копии или сообщения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 321¹. День доступности судебного постановления

(1) Днем доступности судебного приговора или решения, которым завершается судопроизводство, является день, когда приговор или решение либо перевод приговора или решения может быть получен в судебной канцелярии.

(2) Потерпевшему суд обеспечивает возможность ознакомиться с постановлением с использованием помощи переводчика. Если потерпевший, который не владеет государственным языком и постоянное место жительства которого находится в иностранном государстве, заявил просьбу о получении письменного перевода постановления, направляющее процесс лицо направляет потерпевшему письменный перевод упомянутого постановления.

(3) Обвиняемому суд без промедления обеспечивает письменный перевод постановления на понятном ему языке. Письменный перевод не обеспечивается, если:

- 1) обвинительный приговор вынесен по делу, которое рассмотрено судом первой инстанции без производства проверки доказательств;
- 2) обвинительный приговор вынесен в случае мирового соглашения потерпевшего и обвиняемого;
- 3) обвинительный приговор вынесен в процессе соглашения;
- 4) вынесено решение суда кассационной инстанции.

(4) Обвиняемому, которому в упомянутых в части третьей настоящей статьи случаях не обеспечивается письменный перевод постановления на понятном ему языке, суд обеспечивает возможность ознакомиться с постановлением с использованием помощи переводчика. Лицам, к которым применена связанная с лишением свободы мера пресечения, возможность ознакомиться с постановлением с использованием помощи переводчика обеспечивается соответствующим местом заключения.

(5) Для обвиняемого, который находится под стражей, домашним арестом или в учреждении образования социальной коррекции, днем доступности судебного постановления является день выдачи этому лицу письменного перевода постановления на понятном ему языке или его ознакомления с постановлением в установленном частью четвертой настоящей статьи порядке.

(В редакции закона от 23.05.2013 с учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 322. Порядок вступления решения в силу

(1) Все процессуальные решения вступают в силу сразу после их принятия, если только законом не установлен иной порядок вступления в силу.

(2) Приговоры суда вступают в силу в установленном настоящим законом порядке.

(3) Вступившее в силу решение является обязательным и подлежит исполнению всеми.

Глава 20. Предложения

Статья 323. Предложение

Направляющее процесс лицо составляет предложение, если для достижения цели уголовного процесса должны быть произведены действия, которые не входят в компетенцию этого направляющего процесс лица или для производства которых требуется постановление компетентного лица.

Статья 324. Рассмотрение предложения

(1) Предложение рассматривается должностным лицом, которому в уголовном процессе присвоены полномочия самому производить или своим постановлением разрешать другому производить рекомендованные в предложении действия по месту совершения преступного деяния или по месту нахождения того следственного учреждения или учреждения прокуратуры, в производстве которого находится конкретный процесс.

(2) Если законом не установлено иное, предложение должно быть рассмотрено в течение семи дней с приглашением при необходимости подателя предложения. О принятом постановлении или начатых действиях подателю сообщается не позднее чем в течение трех дней.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Глава 21. Протоколы

Статья 325. Протокол процессуального действия

(1) Ход произведенного на досудебной стадии процесса следственного действия, а в установленных законом случаях – также ход другого процессуального действия, фиксируется в протоколе этого действия.

(2) Произведенные в судебном процессе процессуальные действия фиксируются в протоколе судебного заседания.

Статья 326. Содержание протокола

(1) В протоколе процессуального действия указывается:

- 1) место и время производства действия;
- 2) время начала и окончания действия;
- 3) должность, имя и фамилия производящего процессуальное действие лица;
- 4) имя, фамилия, персональный код лиц – участников процессуального действия, а в отношении адвоката – имя, фамилия, место практики и процессуальный статус;
- 5) ход производства действия и установленные факты, если таковые имеются;
- 6) используемые научно-технические средства;
- 7) должность, имя и фамилия протоколиста.

(2) К протоколу приобщаются предметы и документы, полученные в ходе процессуального действия.

(3) Содержание протокола судебного заседания устанавливается статьей 484 настоящего закона.

Статья 327. Ознакомление с протоколом процессуального действия

(1) Лицо, производящее процессуальное действие, знакомит лиц, участвовавших в соответствующем действии, с содержанием протокола этого процессуального действия и приложениями к нему, зачитывая, предъявляя или озвучивая их. Высказанные лицами исправления и дополнения фиксируются в протоколе.

(2) Протокол в целом и каждая его страница в отдельности подписывается лицом, производящим процессуальное действие, протоколистом и всеми лицами, участвовавшими в действии. Если лицо отказывается от подписи либо вследствие физических недостатков или по другим причинам не способно расписаться, об этом производится запись в протоколе с указанием причин и мотивов отказа от подписи.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 22. Повестки

Статья 328. Повестка

Повестка представляет собой документ, которым направляющее процесс лицо вызывает лицо в следственное учреждение, прокуратуру или суд для его участия в уголовном процессе (в дальнейшем – вызываемое лицо). В случае необходимости для вызова могут использоваться другие средства связи.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Статья 329. Содержание повестки

В повестке указывается:

- 1) имя, фамилия вызываемого физического лица и его место жительства или другой указанный этим лицом адрес;
- 2) наименование вызываемого юридического лица, юридический адрес или другой адрес его уполномоченного представителя, указанный этим юридическим лицом;
- 3) наименование и адрес следственного учреждения, прокуратуры или суда;
- 4) место и время явки;
- 5) причина вызова лица;
- 6) обязанность получившего повестку лица передать ее вызываемому лицу в случае его отсутствия;
- 7) последствия неявки.

Статья 330. Доставка повестки

(1) На досудебной стадии уголовного процесса повестка вручается не позднее чем за два дня до указанного в ней срока явки. Если процессуальное действие является незапланированным или не может быть отложено, повестка может быть вручена непосредственно перед явкой.

(2) На досудебной стадии уголовного процесса повестка обычно доставляется по почте или посыльным (курьером) по указанному вызываемым лицом адресу, а лицу, которое вызывается первый раз, – по месту жительства или юридическому адресу. Повестка может быть отправлена также на указанный лицом адрес электронной почты.

(3) Суд отправляет повестку простым почтовым отправлением или в случаях, когда это возможно, вручает в суде лично под роспись. Повестка может быть отправлена также на указанный лицом адрес электронной почты. Защитнику, государственным учреждениям и учреждениям самоуправлений суд отправляет повестку отправлением электронной почты.

(4) Если вызываемое лицо указало другой способ связи или случай является срочным, лицо может быть вызвано путем использования также других средств связи.

(5) Вызываемому лицу, которое проживает в иностранном государстве или юридический адрес которого находится в иностранном государстве, повестка направляется при посредничестве Министерства иностранных дел Латвийской Республики или в установленном международным договором порядке.

(В редакции закона от 23.11.2016, вступившего в силу 01.01.2017)

Статья 331. Порядок вручения повестки на досудебной стадии уголовного процесса

(1) Повестка вручается вызываемому лицу лично под подпись. В части повестки для подписи указывается также время ее получения.

(2) Если доставившее повестку лицо не застает вызываемое лицо по указанному им адресу, оно вручает повестку другому совершеннолетнему члену семьи, проживающему вместе с вызываемым лицом. В этом случае получатель повестки в ее часть для подписи вписывает свое имя и фамилию, а также указывает, в каких отношениях он находится с вызываемым лицом. Получатель повестки обязан передать повестку вызываемому лицу.

(3) В случае отсутствия вызываемого лица доставившее повестку лицо в ее части для подписи производит об этом отметку, а также указывает место, куда выехал вызываемое лицо, и время, когда ожидается его возвращение.

(4) Адресованная юридическому лицу повестка вручается соответствующему его работнику.

(5) Часть повестки для подписи доставляется обратно направляющему процесс лицу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 23.11.2016, вступившим в силу 01.01.2017)

Статья 332. Обязанность вызываемого лица принять повестку

(1) Вызываемое лицо обязано принять повестку.

(2) Если вызываемое лицо отказывается принять повестку, доставившее ее лицо производит об этом отметку в части повестки для подписи и доставляет ее обратно направляющему процесс лицу.

Статья 333. Обязанность вызываемого лица быть досягаемым

(1) Лицо, которое в конкретном уголовном процессе указало лицу, производящему процессуальное действие, свой адрес, обязано быть досягаемым по этому адресу.

(2) Если повестка доставлена в установленном настоящей главой порядке, считается, что вызываемому лицу сообщено о времени и месте проведения уголовного процесса.

(3) Если повестка вызываемому лицу доставлена в установленном статьей 330 настоящего закона порядке по почте, считается, что вызываемому лицу сообщено о времени и месте проведения процесса на седьмой день после сдачи повестки на почту.

(4) Если повестка вызываемому лицу доставляется в установленном статьей 330 настоящего закона порядке по электронной почте, считается, что вызываемое лицо извещено о времени и месте проведения процесса на второй рабочий день после отправления повестки.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 14.01.2010, вступившим в силу 04.02.2010)

Глава 23. Заявления и ходатайства

(Наименование главы с учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 333¹. Подача заявлений или ходатайств

(1) Вовлеченное в процесс лицо для обеспечения своих прав и законных интересов или прав и законных интересов другого лица может подать заявление или ходатайство направляющему процесс лицу или в установленных законом случаях другому должностному лицу, уполномоченному на проведение уголовно-процессуальной деятельности.

(2) Заявление или ходатайство рассматривается независимо от наименования этого документа, если только в

его содержании изложено связанное с конкретным уголовным процессом предложение, являющееся существенным для достижения цели уголовного процесса или обеспечения прав и законных интересов лица.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 334. Сроки рассмотрения заявлений и ходатайств

(1) Заявление или ходатайство рассматривается и решение по нему принимается сразу после его получения, если только настоящим законом не установлено иное.

(2) Если решение по заявлению или ходатайству невозможно принять сразу, это должно быть сделано в течение трех рабочих дней после его получения.

(3) Поданные в суд заявления или ходатайства рассматриваются и решение по ним принимается в судебном разбирательстве, если только по ним не должно быть принято решение заранее для подготовки дела к судебному разбирательству.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 335. Принятие решения по заявлениям и ходатайствам

(1) Заявление или ходатайство подлежит удовлетворению, если оно способствует выяснению фактов, имеющих значение для уголовного процесса, обеспечению прав и законных интересов вовлеченных в процесс лиц и других лиц.

(2) Если заявление или ходатайство удовлетворяется, письменное решение может не оформляться, но о нем в письменном виде сообщается подателю и обеспечивается его исполнение.

(3) О полном или частичном отклонении заявления или ходатайства принимается мотивированное постановление, о котором в течение трех рабочих дней уведомляется податель посредством отправления или выдачи ему его копии.

(4) Постановление об отклонении заявления или ходатайства может быть обжаловано в установленном настоящим законом порядке.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Глава 24. Жалобы

Статья 336. Право на подачу жалобы

(1) Жалоба на действие или решение ведущего уголовный процесс лица может быть подана вовлеченным в процесс лицом, а также лицом, права или законные интересы которого затронуты конкретным действием или решением.

(2) Поданная прокурором жалоба называется протестом прокурора.

(3) Решения направляющего процесс лица могут быть обжалованы, за исключением установленных настоящим законом случаев.

Статья 337. Подача жалобы

(1) Жалоба адресуется и подается должностному лицу или органу, правомочному принять решение по ней. Жалоба может быть подана также должностному лицу, действие или решение которого обжалуется.

(2) Жалоба передается для принятия решения:

1) на действие участника следственной группы, исполнителя процессуального поручения, эксперта или ревизора – направляющему процесс лицу;

- 2) на действие или постановление следователя или непосредственного начальника следователя – надзирающему прокурору;
- 3) на действие или постановление прокурора – вышестоящему прокурору;
- 4) на постановление следственного судьи – в суд вышестоящего уровня;
- 5) на действие судьи – председателю суда;
- 6) на решение суда или судьи – в суд вышестоящего уровня.

(3) Если лицо обжалует действие или постановления лиц, упомянутых в пунктах 1–3 части второй настоящей статьи, и не согласно с решением, принятым лицом, рассмотревшим жалобу, – вышестоящим прокурором, оно может обжаловать это решение следующему вышестоящему прокурору, решение которого на досудебной стадии уголовного процесса обжалованию не подлежит.

(4) При рассмотрении жалобы председатель суда принимает по ней постановление по существу. Принятое председателем суда постановление обжалованию не подлежит.

(5) Лицо, получившее жалобу на свое действие или постановление, должно незамедлительно передать ее должностному лицу, упомянутому в части второй настоящей статьи. Если лицо считает жалобу обоснованной, оно одновременно прекращает обжалованное действие или отменяет обжалованное постановление и признает его результаты не имеющими силы.

(6) Жалобы могут быть письменными и устными. Устно заявленная жалоба вносится в протокол, подписываемый подателем жалобы и лицом, которому жалоба заявлена устно. Устно заявленные жалобы разрешаются в таком же порядке, который установлен для разрешения письменных жалоб. Жалоба может иметь приложения, относящиеся к ее содержанию.

(7) Лицо, не владеющее языком, на котором ведется уголовный процесс, вправе подать жалобу на языке, которым оно владеет.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 19.01.2006, 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 338. Направление жалоб задержанных и находящихся под стражей лиц

Администрация места задержания или содержания под стражей после получения жалобы задержанного или находящегося под стражей лица незамедлительно должна передать ее должностному лицу, которому эта жалоба адресована.

Статья 339. Сроки подачи жалоб

(1) Жалобы на действия и постановления должностных лиц на досудебной стадии процесса могут быть поданы в течение всей досудебной стадии процесса, если настоящей статьей не установлен иной срок.

(2) Постановление следователя или прокурора может быть обжаловано в течение 10 дней со дня получения копии постановления или сообщения о принятом постановлении. Жалоба на действие следователя или прокурора может быть подана в течение 10 дней со дня констатации фактического действия.

(3) Жалобы на постановления судьи или суда могут быть поданы в течение 10 дней со дня доступности постановления, если настоящим законом не предусмотрен иной срок.

(4) Если срок подачи жалобы просрочен по уважительной причине, по ходатайству заявителя он может быть восстановлен тем органом или тем должностным лицом, которое имеет право рассматривать жалобу.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 340. Отзыв жалобы

(1) Лицо, подавшее жалобу, вправе отозвать ее.

(2) Жалоба, поданная в суд, может быть отозвана до момента, когда суд удаляется на совещание для принятия решения.

(3) Жалоба, поданная в интересах обвиняемого или потерпевшего, может быть отозвана только с их согласия.

Статья 341. Приостановление исполнения решения в связи с подачей жалобы

В установленных настоящим законом случаях подача жалобы приостанавливает исполнение обжалуемого решения. В остальных случаях исполнение решения может приостановить должностное лицо, рассматривающее жалобу, если это должностное лицо считает это необходимым.

Статья 342. Рассмотрение жалобы

(1) После получения жалобы ее получатель в течение трех рабочих дней со дня ее получения принимает решение о рассмотрении этой жалобы или направляет ее по принадлежности.

(2) Запрещается поручать рассмотрение жалобы тому же лицу, действие или решение которого обжалуется, а также должностному лицу, утвердившему обжалованное решение.

(3) Должностное лицо, рассматривающее жалобу, может учитывать не только мотивы жалобы. При необходимости оно может проверить законность и обоснованность всего обжалованного решения или даже всего уголовного процесса.

(4) Должностное лицо, рассматривающее жалобу, обязано в пределах своей компетенции незамедлительно осуществить мероприятия по восстановлению в отношении лиц их нарушенных прав и законных интересов.

(5) Если срок обжалования просрочен и не возобновлен, жалоба не рассматривается, и об этом сообщается ее заявителю.

(5¹) Если содержание жалобы в отношении указанных в уже рассмотренной жалобе правовых или фактических обстоятельств по существу не изменилось, жалоба не рассматривается и об этом сообщается подателю.

(6) Судья суда вышестоящего уровня рассматривает жалобу в закрытом судебном заседании в присутствии заявителя жалобы и его защитника или представителя. В судебном заседании может участвовать лицо, действие или постановление которого обжалованы, или его представитель. Неявка упомянутых лиц не является препятствием для рассмотрения жалобы. Решение обжалованию не подлежит.

(6¹) Судья суда вышестоящего уровня рассматривает жалобу на постановление следственного судьи в письменном процессе. При необходимости судья затребует материалы дела. Решение обжалованию не подлежит.

(7) Апелляционные и кассационные жалобы и протесты рассматриваются в порядке и сроки, установленные разделом десятым настоящего закона.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 19.01.2006, 14.01.2010, 24.05.2012, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 343. Сроки рассмотрения жалобы

(1) Жалобы, в отношении которых настоящим законом не предусмотрены иные сроки рассмотрения, рассматриваются в течение 10 дней после их получения.

(2) В случаях, когда для проверки жалобы необходимо получить дополнительные материалы или осуществить другие мероприятия, допускается рассмотрение жалобы в течение 30 дней с уведомлением об этом заявителя жалобы.

(3) Если жалоба не подана на государственном языке, началом срока ее рассмотрения считается день доступности перевода, и об этом сообщается подателю жалобы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу

01.07.2009)

Статья 344. Разрешение жалобы

(1) Жалоба может быть удовлетворена или отклонена.

(2) В случае удовлетворения жалобы может быть:

- 1) полностью или частично отменено или изменено обжалованное решение;
- 2) полностью или частично прекращен уголовный процесс;
- 3) уголовный процесс направлен на новое расследование;
- 4) результаты обжалованного действия признаны не имеющими силы.

(3) Следственный судья и суд при удовлетворении жалобы принимают решение, предусмотренное пунктами 1 и 4 части второй настоящей статьи.

(4) Отказ в удовлетворении жалобы должен быть мотивированным.

(5) Должностное лицо или суд, разрешающий жалобу, не может отменить ранее принятое решение, если это может вызвать ухудшение положения лица, которое заявило жалобу или в интересах которого она заявлена.

Статья 345. Сообщение о разрешении жалобы

(1) Лицу, подавшему жалобу, сообщается о разрешении жалобы и о возможности и порядке дальнейшего обжалования.

(2) Если обжалованным действием или постановлением лицу противозаконно причинен вред, ему разъясняется право требовать возмещения или устранения вреда и порядок реализации этого права.

(3) Жалоба и копия данного на нее ответа, а также материалы проверки жалобы приобщаются к уголовному делу.

Глава 25. Жалобы на постановления генерального прокурора

Статья 346. Обжалование постановления генерального прокурора

Жалоба на постановление генерального прокурора, принятое согласно статьям 303, 310 и 410 настоящего закона, может быть подана лицом, права или законные интересы которого затронуты конкретным постановлением, в течение 10 дней со дня, когда ему стало известно о принятии постановления и его содержании.

Статья 347. Подача жалобы и назначение ее рассмотрения

(1) Жалоба на постановление генерального прокурора подается в Верховный суд.

(2) Получив жалобу, председатель Департамента по уголовным делам Верховного суда назначает состав суда и поручает одному из судей проверку жалобы.

(3) Судья, которому поручена проверка жалобы, затребует у генерального прокурора уголовное дело или другие материалы, послужившие основанием для принятия постановления, и назначает время рассмотрения жалобы.

(4) При необходимости судья может истребовать документы и другие материалы, а также вызвать соответствующих лиц для дачи объяснений.

(5) Судья сообщает генеральному прокурору и подателю жалобы о времени рассмотрения жалобы и о его праве самому и праве его представителей участвовать в судебном заседании. Подателю жалобы, находящемуся под стражей, по его просьбе должно быть обеспечено участие в рассмотрении жалобы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 348. Рассмотрение жалобы

(1) Жалоба на постановление генерального прокурора рассматривается Верховным судом в составе трех судей при участии генерального прокурора и подателя жалобы или его представителей. Неявка этих лиц без уважительной причины, если им своевременно сообщено о времени и месте рассмотрения, не является препятствием для рассмотрения жалобы.

(2) Суд, заслушав подателя жалобы и генерального прокурора или их представителей, удаляется на совещание и принимает решение, зачитываемое в судебном заседании.

(3) Суд может принять одно из следующих решений:

- 1) оставить постановление генерального прокурора без изменений;
- 2) изменить постановление генерального прокурора;
- 3) отменить постановление генерального прокурора.

(4) Решение суда обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 349. Действия суда после рассмотрения жалобы

После принятия решения суд в течение трех рабочих дней направляет уголовное дело и другие истребованные материалы вместе с решением генеральному прокурору.

Раздел шестой Имущественные вопросы в уголовном процессе

Глава 26. Возмещение вреда, причиненного преступным деянием

Статья 350. Компенсация за причиненный потерпевшему вред

(1) Компенсацией является установленная в денежном выражении плата, которую лицо, причинившее вред преступным деянием, выплачивает потерпевшему в качестве удовлетворения за моральное оскорбление, физические страдания и имущественный ущерб.

(2) Компенсация является элементом урегулирования уголовно-правовых отношений, которая уплачивается обвиняемым добровольно или на основании судебного решения.

(3) Если потерпевший считает, что компенсацией не возмещен весь причиненный вред, он имеет право требовать его возмещения в установленном Гражданским законом порядке. При установлении размера возмещения должна учитываться полученная в уголовном процессе компенсация.

(4) При требовании возмещения в гражданско-правовом порядке потерпевший освобождается от государственной пошлины.

(5) Решение в гражданском процессе о виновности лица является обязательным при судебном разбирательстве гражданских дел.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 351. Заявление о компенсации

(1) Потерпевший вправе подать заявление о компенсации причиненного вреда на любой стадии уголовного процесса до начала судебного следствия в суде первой инстанции. В заявлении должен быть обоснован размер затребованной компенсации за имущественный ущерб, а размер компенсации за моральное оскорбление и физические страдания – только указан. В заявлении может быть указан номер счета кредитного учреждения или финансового учреждения, на который зачисляется компенсация за вред.

(2) Заявление может быть подано в письменном виде или изложено устно. Устное заявление вносится направляющим процесс лицом в протокол.

(3) Поданное на досудебной стадии процесса заявление и затребованный размер компенсации, а также свое мнение о нем, указываются прокурором в документе об окончании досудебной стадии процесса.

(4) Неустановление лица, подлежащего привлечению к уголовной ответственности, не является препятствием для подачи заявления о компенсации.

(4¹) Заявление о компенсации рассматривается независимо от присутствия потерпевшего.

(5) Потерпевший имеет право отозвать поданное заявление о компенсации на любой стадии уголовного процесса до момента удаления суда для вынесения приговора. Отказ потерпевшего от компенсации не может служить основанием для отмены, изменения обвинения или оправдательного приговора.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 352. Размер компенсации

(1) Суд устанавливает размер компенсаций после оценки заявления потерпевшего и с учетом:

- 1) размера причиненного имущественного ущерба;
- 2) тяжести и характера совершения преступного деяния;
- 3) причиненных физических страданий, непреходящих уродств и утраты трудоспособности;
- 4) глубины и публичности морального оскорбления;
- 5) психических травм.

(2) Если вред причинен юридическому лицу, на размер компенсации влияют также трудности, созданные для коммерческой деятельности.

(3) Прямые убытки оцениваются в ценах, используемых для установления объема обвинения.

(4) Причинившее вред лицо может добровольно согласиться с установленным потерпевшим размером компенсации, или они могут определить его по взаимному соглашению. Такое соглашение оформляется в письменном виде и по ходатайству обеих сторон вносится в протокол процессуального действия.

Статья 353. Лица, на которых может быть возложена обязанность уплаты компенсации

(1) Обязанность уплаты компенсации суд может возложить на:

- 1) совершеннолетнего обвиняемого, признанного виновным в совершении преступного деяния;
- 2) несовершеннолетнего, признанного виновным в совершении преступного деяния, – subsidiarily родителями или лицами, их замещающими, за исключением случаев, когда это является должностной обязанностью этих лиц;

2¹) лицо, которому назначена принудительная мера медицинского характера или которое передано на попечение родственников или других лиц;

3) юридическое лицо, к которому применена принудительная мера воздействия.

(2) В других случаях компенсация не устанавливается, а возмещение вреда происходит в гражданско-правовом порядке.

(3) Порядок возмещения вреда потерпевшим из государственных средств и размер возмещаемого вреда устанавливаются особым законом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 14.03.2013, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 354. Пошлина в фонд компенсации потерпевшим

(Исключена законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 27. Действия с полученным преступным путем имуществом

Статья 355. Полученное преступным путем имущество

(1) Имущество признается полученным преступным путем, если оно попало в собственность или владение лица прямо или косвенно в результате преступного деяния.

(2) Если не доказано противное, полученным преступным путем считается имущество, в том числе финансовые средства, принадлежащие лицу, которое:

1) является участником организованной преступной группы или поддерживает ее;

2) само принимает участие в террористических действиях или поддерживает постоянные отношения с лицом, вовлеченным в террористические действия;

3) само принимает участие в торговле людьми или поддерживает постоянные отношения с лицом, вовлеченным в торговлю людьми;

4) само принимает участие в преступных действиях с наркотическими или психотропными веществами или поддерживает постоянные отношения с лицом, вовлеченным в такие действия;

5) само вовлеклось в преступные действия с фальшивыми деньгами, государственными финансовыми инструментами либо поддерживает постоянные отношения с лицом, вовлеченным в такие действия;

6) само вовлеклось в преступные действия с целью пересечения государственной границы, или содействия перемещению другого лица через государственную границу, или обеспечения другим лицам возможности незаконного пребывания в Латвийской Республике либо поддерживает постоянные отношения с лицом, вовлеченным в такие действия;

7) само вовлеклось в преступные действия в связи с детской порнографией или сексуальным использованием детей либо поддерживает постоянные отношения с лицом, вовлеченным в такие действия.

(3) В понимании настоящей статьи поддержание постоянных отношений с другим лицом, вовлеченным в определенные преступные действия, означает, что лицо проживает совместно с другим лицом или же контролирует, определяет его поведение или влияет на его поведение.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.06.2008, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 356. Признание имущества полученным преступным путем

(1) Имущество может быть признано полученным преступным путем согласно вступившему в силу решению

суда или постановлению прокурора о прекращении уголовного процесса.

(2) На досудебной стадии уголовного процесса имущество может быть признано полученным преступным путем также:

1) согласно постановлению районного (городского) суда в установленном главой 59 настоящего закона порядке, если у направляющего процесс лица имеются достаточные доказательства, не оставляющие сомнений в преступном происхождении имущества или связи имущества с преступным деянием;

2) согласно постановлению направляющего процесс лица, если на досудебной стадии уголовного процесса у подозреваемого, обвиняемого или третьего лица обнаружено и изъято имущество, в отношении которого собственником или законным владельцем ранее была заявлена пропажа имущества и после его обнаружения для устранения разумных сомнений доказано свое право не него.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 357. Возвращение полученного преступным путем имущества

(1) Имущество возвращается по принадлежности собственнику или законному владельцу по постановлению направляющего процесс лица после того, как хранение имущества для достижения целей уголовного процесса более не требуется.

(2) Вещи, оборот которых запрещен законом и которые по этой причине находятся во владении лица незаконно, этому владельцу не возвращаются, а решением направляющего процесс лица передаются в соответствующий государственный орган или юридическому лицу, имеющему право приобретать и использовать их.

(3) Имущество, в том числе финансовые средства, происхождением которых являются использованные для обнаружения преступного деяния государственные средства, возвращаются законному владельцу или взыскиваются в его пользу. Если такое имущество отчуждено, уничтожено или спрятано и вернуть его невозможно, взысканию может подлежать другое имущество, в том числе финансовые средства, возвращаемые по стоимости имущества.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 358. Конфискация полученного преступным путем имущества

(1) Полученное преступным путем имущество, если его дальнейшее хранение для достижения целей уголовного процесса не требуется и если оно не должно быть возвращено собственнику или законному владельцу, по постановлению суда конфискуется, а полученные финансовые средства засчитываются в государственный бюджет.

(2) Если полученное преступным путем имущество отчуждено, уничтожено, сокрыто или замаскировано и конфискация его невозможна, конфискации или взысканию может подлежать иное имущество, в том числе финансовые средства, конфискуемые в размере стоимости имущества.

(3) Если у обвиняемого отсутствует имущество, которое может подлежать упомянутой в части второй настоящей статьи конфискации, конфисковано может быть:

1) имущество, которое обвиняемым лицом после совершения преступного деяния без соответствующего вознаграждения отчуждено третьему лицу;

2) имущество супруга обвиняемого лица, если только по меньшей мере за год до начала преступного деяния не установлена раздельность имущества супругов;

3) имущество другого лица, если с этим лицом обвиняемый имеет общее (неделимое) хозяйство.

(4) В государственный бюджет зачисляются:

1) средства, полученные при реализации в установленном нормативными актами порядке конфискованного имущества или имущества, принадлежность которого не выяснена, или собственник которого не имеет на

него законного права, или собственник или законный владелец которого отказался от него;

2) средства, полученные от реализации имущества лицом, знавшим о его преступном происхождении;

3) проценты роста, полученные в результате использования полученного преступным путем имущества;

4) конфискованные финансовые средства;

5) материальная стоимость такого имущественного блага или блага иного характера, которое государственное должностное лицо приняло в качестве взятки.

(С учетом поправок, внесенных законами от 17.05.2007, 12.03.2009, а также законом от 14.01.2010, вступившим в силу 04.02.2010)

Статья 359. Использование средств от реализации полученного преступным путем имущества

Если потерпевший потребовал компенсации вреда, и в конкретном уголовном процессе получены упомянутые в части четвертой статьи 358 настоящего закона средства, они вначале используются для обеспечения и выплаты затребованной компенсации.

Статья 360. Права третьих лиц

(1) Если полученное преступным путем имущество обнаружено у третьего лица, оно возвращается по принадлежности собственнику или законному владельцу.

(2) Если полученное преступным путем имущество возвращается собственнику или законному владельцу, третье лицо, которое являлось добросовестным приобретателем или добросовестным залогополучателем этого имущества, вправе подать в гражданско-правовом порядке иск о возмещении ущерба, в том числе против обвиняемого или осужденного лица.

Глава 28. Обеспечение решения имущественных вопросов

Статья 361. Наложение ареста на имущество

(1) Для обеспечения решения имущественных вопросов в уголовном процессе, а также возможной конфискации имущества, в ходе уголовного процесса накладывается арест на имущество задержанного, подозреваемого или обвиняемого, в том числе на имущество, которое причитается им от других лиц, или имущество тех лиц, которые несут материальную ответственность за действия подозреваемого или обвиняемого. Арест также может быть наложен на имущество для обеспечения взыскания стоимости конфискуемого орудия преступного деяния, если это орудие принадлежит другому лицу. Арест может быть наложен также на полученное преступным путем или связанное с уголовным процессом имущество, которое находится у третьих лиц.

(1¹) Арест может быть наложен на имущество, в том числе финансовые средства, в стоимости полученного преступным путем имущества, а также на проценты, полученные в результате использования полученного преступным путем имущества.

(2) Арест на имущество может быть наложен также по процессам о применении мер принуждения к юридическому лицу и о назначении принудительных мер медицинского характера, если необходимо обеспечить решение имущественных вопросов в уголовном процессе, или возможную ликвидацию, или денежное взыскание, или конфискацию имущества.

(3) На досудебной стадии процесса арест на имущество налагается по постановлению направляющего процесс лица, утвержденному следственным судьей, а во время судебного разбирательства решение принимает суд.

(4) В неотложных случаях, когда из-за проволочки имущество может быть отчуждено, уничтожено или сокрыто, направляющее процесс лицо может наложить арест на имущество с согласия прокурора. О наложенном аресте направляющее процесс лицо не позднее чем на следующий рабочий день сообщает следственному судье с предъявлением протокола и других материалов, обосновывающих необходимость и неотложность ареста. Если следственный судья не утверждает постановление направляющего процесс лица о наложении ареста, арест с имущества должен быть снят.

(5) В постановлении о наложении ареста на имущество должно быть указано, с какой целью и на принадлежащее кому имущество накладывается арест, а если известен размер подлежащего разрешению имущественного вопроса, – также необходимая сумма обеспечения.

(6) Направляющее процесс лицо может поручить исполнение ареста Государственной полиции, а также сообщает об аресте имущества в соответствующий публичный регистр, в котором зарегистрировано право на это имущество, для того чтобы он мог внести запрет на отчуждение этого имущества и обременение другим вещным или обязательственным правом. В публичный регистр направляется выписка из постановления.

(7) Если в отношении имущества до наложения на него ареста зарегистрирован ипотечный или иной установленный законом регистрируемый залог, действия с заложенным имуществом могут происходить только по согласованию с направляющим процесс лицом. Если такое имущество по постановлению суда признано полученным преступным путем, арест имущества имеет приоритет перед залогом.

(8) Не разрешается наложение ареста на предметы первой необходимости, используемые лицом, на имущество которого накладывается арест, членами его семьи и лицами, находящимися на его иждивении. Список таких предметов устанавливается приложением 1 к настоящему закону. Установленный настоящей частью запрет не распространяется на приобретенное преступным путем имущество или иное связанное с преступным деянием имущество.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 14.01.2010, 14.03.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 362. Протокол наложения ареста на имущество

(1) О наложении ареста на имущество составляется протокол. Протокол не составляется, если постановление об аресте имущества с направлением выписки из постановления передается к исполнению в кредитное учреждение или публичный регистр и не требуется описание индивидуальных признаков имущества.

(2) В протоколе фиксируется:

- 1) каждая вещь, на которую наложен арест, с указанием ее названия, марки, веса, степени износа, а также других индивидуальных признаков;
- 2) если арест накладывается на все имущество, – также вещи, на которые арест не наложен;
- 3) заявление, поданное третьим лицом о принадлежности имущества.

(3) При наложении ареста на имущество его собственнику, владельцу, пользователю или держателю сообщается о запрещении распоряжаться этим имуществом или пользоваться им, а при необходимости имущество изымается и сдается на хранение.

(4) Если имущество изымается, в протоколе указывается, что именно изымается, куда и кому передано на хранение.

(5) Если во время наложения ареста предпринята попытка сокрытия имущества, его уничтожения или повреждения, об этом делается запись в протоколе.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 363. Выдача копии протокола наложения ареста на имущество

(1) Копия протокола наложения ареста на имущество вручается под расписку лицу, у которого совершена опись имущества, или одному из совершеннолетних членов его семьи, а если таковые не присутствуют, – представителю местного самоуправления, на административной территории которого наложен арест на имущество.

(2) Если арест наложен на имущество, находящееся на территории юридического лица, копия протокола наложения ареста на имущество под расписку вручается представителю этого юридического лица.

Статья 364. Установление стоимости подлежащего аресту имущества

(1) Имущество, на которое налагается арест, оценивается по его фактической стоимости с учетом степени износа. При необходимости для установления стоимости имущества приглашается специалист.

(2) Деньги и ценные бумаги учитываются по их номинальной стоимости.

(3) Если арест должен быть наложен только на часть имущества на определенную сумму, собственник или владелец имущества вправе указать имущество, которое, по его мнению, подлежит аресту.

Статья 364¹. Разрешение на реализацию арестованного имущества

(1) Если направляющее процесс лицо при наложении ареста на имущество устанавливает, что в отношении того же имущества зарегистрирована отметка присяжного судебного исполнителя об обращении взыскания, направляющее процесс лицо информирует присяжного судебного исполнителя о наложении ареста на имущество.

(2) Если присяжному судебному исполнителю в установленном Гражданским процессуальным законом порядке при осуществлении исполнения постановления необходимо обратиться с взысканием на арестованное имущество, он обращается с заявлением к направляющему процесс лицу. Направляющее процесс лицо после оценки обстоятельств уголовного процесса и существа требования, для удовлетворения которого зарегистрирована отметка об обращении взыскания, принимает постановление о разрешении или запрете судебному исполнителю обратиться с взысканием на это имущество. В постановлении о разрешении обратиться с взысканием на арестованное имущество указывается сумма, которая должна быть сохранена для обеспечения имущественных вопросов в уголовном процессе. Принятое направляющим процесс лицом постановление обжалованию не подлежит.

(3) В случае существенных изменений условий уголовного процесса, после оценки которых направляющее процесс лицо дало судебному исполнителю разрешение обратиться с взысканием на арестованное имущество, направляющее процесс лицо может принять постановление о запрете на обращение взыскания на арестованное имущество с уведомлением об этом постановлении судебного исполнителя до дня торгов имуществом или до дня передачи имущества на предприятие торговли для продажи по комиссионным правилам.

(4) После реализации арестованного имущества в установленном Гражданским процессуальным законом порядке присяжный судебный исполнитель сообщает об этом направляющему процесс лицу с просьбой отменить арест в отношении реализованного имущества и указанную в постановлении сумму зачисляет на указанный направляющим процесс лицом депозит в кредитном учреждении (на хранение). Направляющее процесс лицо принимает постановление о наложении ареста на эти финансовые средства. Для этого постановления утверждение следственного судьи не требуется.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 365. Хранение арестованного имущества

(1) Имущество, на которое наложен арест, может быть оставлено на хранение его собственнику или пользователю, членам его семьи или иному физическому или юридическому лицу, которому разъясняется предусмотренная законом ответственность за сохранность упомянутого имущества. Соответствующее лицо расписывается в этом.

(2) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(2¹) Имущество, на которое наложен арест, но которое невозможно оставить на хранение установленным частью первой настоящей статьи лицам, по постановлению направляющего процесс лица передается на хранение установленным Кабинетом министров учреждениям. Кабинет министров устанавливает порядок хранения этого имущества. Имущество, длительное хранение которого невозможно или длительное хранение которого вызывает убытки для государства, по постановлению направляющего процесс лица передается на реализацию или уничтожение в установленном Кабинетом министров порядке.

(3) Если арест налагается на вещи, оборот которых запрещен законом, а также на деньги, валюту и ценные бумаги, выданные банком аккредитивы, векселя, акции и другие денежные документы, изделия из драгоценных металлов и драгоценных камней, а также драгоценные металлы и драгоценные камни, место и порядок их хранения устанавливаются Кабинетом министров.

(4) Денежные вклады и ценные бумаги, хранящиеся в банках или других кредитных учреждениях, не изымаются, а после получения постановления о наложении ареста на имущество с ними прекращаются расходные операции.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 14.01.2010, вступившим в силу 04.02.2010)

Статья 366. Отмена ареста имущества

(1) Направляющее процесс лицо принимает постановление об отмене ареста на имущество и незамедлительно сообщает об этом лицам, на имущество которых был наложен арест или на хранение которым было передано арестованное имущество. Постановление об отмене ареста должно быть принято, если:

- 1) суд вынес оправдательный приговор;
- 2) суд не принял решение, которым имущество признано полученным преступным путем;
- 3) направляющее процесс лицо прекращает уголовный процесс реабилитирующим постановлением;
- 4) в уголовном процессе не затребована компенсация вреда или потерпевший отказался от нее;
- 5) преступное деяние переклассифицировано по другой статье Уголовного закона, не предусматривающей конфискацию имущества;
- 5¹) арестованное имущество с разрешения направляющего процесс лица в установленном Гражданским процессуальным законом порядке судебный исполнитель продал для выполнения постановления;
- 6) утрачен любой другой повод для обеспечения решения имущественных вопросов.

(2) Направляющее процесс лицо может сохранить арест той части имущества, которая может быть необходима для покрытия процессуальных расходов.

(3) О снятии ареста направляющее процесс лицо после вступления решения в силу незамедлительно сообщает также в соответствующий публичный регистр, в котором зарегистрировано право на это имущество.

(4) Если в течение месяца со дня направления сообщения об отмене ареста имущества лицо, на имущество которого был наложен арест и имущество которого было передано на хранение согласно части 2¹ статьи 365 настоящего закона, не изъяло принадлежащее ему имущество, направляющее процесс лицо или – после вступления в силу окончательного постановления по уголовному процессу – судья, прокурор направившего сообщение учреждения или руководитель следственного учреждения или его структурного подразделения принимает постановление о реализации или уничтожении этого имущества. Решение обжалованию не подлежит. Порядок реализации и уничтожения имущества устанавливается Кабинетом министров.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Глава 29. Процессуальные расходы и их возмещение

Статья 367. Процессуальные расходы

(1) Процессуальными расходами являются:

- 1) суммы, выплаченные свидетелям, потерпевшим, экспертам, ревизорам, специалистам, переводчикам и другим вовлеченным в процесс лицам для покрытия дорожных расходов, связанных с явкой к месту производства процессуального действия и возвращением по месту жительства, и платы за ночлег;
- 2) суммы, выплаченные свидетелям и потерпевшим в качестве средней оплаты труда за время, в течение которого они не выполняли свою работу в связи с участием в процессуальном действии, или возмещенные следственным учреждением, прокуратурой или Министерством юстиции работодателям упомянутых лиц за выплаченный средний заработок;
- 3) оплата труда экспертов, ревизоров, переводчиков и специалистов, за исключением случаев их участия в

процессе при исполнении своих служебных обязанностей;

4) оплата адвокату, если расходы за юридическую помощь покрываются из государственного бюджета;

5) суммы, израсходованные на хранение, пересылку, реализацию и уничтожение вещественных доказательств;

6) суммы, израсходованные на производство экспертизы;

7) суммы, израсходованные на охрану имущества;

8) другие расходы, возникшие в уголовном процессе.

(2) Упомянутые в части первой настоящей статьи процессуальные расходы покрываются из государственных средств в размерах и порядке, установленных Кабинетом министров.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 19.01.2006, а также законом от 17.05.2007, вступившим в силу 21.06.2007)

Статья 368. Взыскание процессуальных расходов

(1) Процессуальные расходы по постановлению суда взыскиваются с осужденных, за исключением случаев, упомянутых в частях третьей, четвертой, пятой и шестой настоящей статьи. Обязанность возмещения процессуальных расходов возлагается также на родителей или опекунов несовершеннолетнего осужденного.

(2) Если по приговору суда осуждено несколько лиц, суд устанавливает, в каком размере с каждого из осужденных взыскиваются процессуальные расходы. Суд учитывает характер преступного деяния, степень ответственности осужденного и его имущественное положение.

(3) Если лицо по приговору суда оправдано, процессуальные расходы покрываются из государственных средств. Если обвиняемый оправдан частично, с него могут быть взысканы процессуальные расходы, связанные с обвинением, по которому лицо признано виновным и осуждено.

(4) Процессуальные расходы покрываются из государственных средств, если лицо, с которого они должны быть взысканы, является малообеспеченным. Суд может освободить осужденного от взыскания процессуальных расходов полностью или частично также в других случаях, если взыскание может существенно повлиять на имущественное положение лиц, находящихся на иждивении осужденного.

(5) Процессуальные расходы, связанные с участием в уголовном процессе адвоката по назначению, если направляющее процесс лицо в установленном законом порядке освободило лицо от оплаты юридической помощи, а также оплата труда переводчика покрывается из государственных средств.

(6) Процессуальные расходы, связанные с отложением следственных действий или судебных заседаний, если они отложены в связи с неявкой без уважительной причины лиц, вызванных в установленном законом порядке, могут быть взысканы с этого лица на досудебной стадии процесса, в период судебного разбирательства и по окончательному постановлению суда или прокурора в уголовном процессе в установленном настоящим законом порядке.

(6¹) Если после завершения уголовного процесса получена информация о процессуальных расходах, которые возникли до дня вступления в силу окончательного постановления и не были известны в день принятия окончательного постановления, судья суда первой инстанции в письменном процессе принимает постановление по вопросу об этих процессуальных расходах. В случае взыскания процессуальных расходов в постановлении устанавливается срок в 30 дней для его добровольного исполнения. Копия постановления направляется лицу, в отношении которого уголовный процесс завершен на основании не реабилитирующих лицо обстоятельств, и прокурору. Лицо или прокурор может обжаловать постановление в течение 10 дней со дня получения его копии. Судья суда вышестоящего уровня рассматривает жалобу в письменном процессе, и его постановление обжалованию не подлежит.

(7) Взыскание процессуальных расходов в предусмотренном настоящей статьей порядке устанавливается также прокурором, если уголовный процесс завершается составлением предписания о наказании, или предписания о принудительной мере воздействия, или уголовный процесс завершается условным освобождением от уголовной ответственности или на основании других не реабилитирующих обвиняемого обстоятельств. Если прокурор принимает постановление о взыскании процессуальных расходов после вступления в силу

окончательного постановления, копия постановления направляется лицу, в отношении которого уголовный процесс завершен. Лицо в течение 10 дней со дня получения копии постановления может обжаловать это постановление вышестоящему по должности прокурору, постановление которого обжалованию не подлежит.

(8) При взыскании процессуальных расходов прокурор в постановлении устанавливает срок в 30 дней для его добровольного исполнения. Прокурор направляет копию постановления в части о взыскании процессуальных расходов для исполнения после истечения срока добровольного исполнения этого постановления.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, 24.05.2012, а также законом от 14.03.2013, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 368¹. Взыскание процессуальных расходов, связанных с отложением следственных действий или судебных заседаний

(1) Направляющее процесс лицо после установления на досудебной стадии процесса упомянутых в части шестой статьи 368 настоящего закона процессуальных расходов может предложить следственному судье принять постановление об их взыскании с лиц, из-за которых следственные действия были отложены. Направляющее процесс лицо присоединяет к предложению документы, подтверждающие откладывание следственных действий и размер процессуальных расходов.

(2) Следственный судья сообщает о принятом постановлении путем направления его копии направляющему процесс лицу и лицу, из-за которого следственное действие было отложено.

(3) В период судебного разбирательства постановление о взыскании тех процессуальных расходов, которые связаны с откладыванием судебных заседаний, принимает суд.

(4) Постановление следственного судьи и суда о взыскании процессуальных расходов может быть обжаловано лицом в суд вышестоящего уровня. В жалобе может содержаться просьба об отмене постановления вообще, освобождении лица от уплаты процессуальных расходов или уменьшении их размера.

(5) Судья суда вышестоящего уровня рассматривает жалобу в письменном процессе. Решение обжалованию не подлежит.

(6) Решение по вопросу о взыскании процессуальных расходов с упомянутых в части первой статьи 368 настоящего закона лиц принимается в установленном статьей 368 настоящего закона порядке окончательным постановлением суда или прокурора в уголовном процессе.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Статья 368². Исполнение взыскания процессуальных расходов, связанных с отложением следственных действий или судебных заседаний

(1) Если лицо не обжаловало принятое в порядке статьи 368¹ настоящего закона постановление о взыскании процессуальных расходов или поданная жалоба отклонена, оно обязано в течение 30 дней после сообщения постановления или отклонения жалобы добровольно оплатить эти расходы.

(2) Если постановление добровольно не выполняется, исполнительный лист о взыскании процессуальных расходов направляется к исполнению присяжному судебному исполнителю.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Часть В. Досудебная стадия уголовного процесса и судопроизводство по уголовным делам

Глава 30. Начало и окончание уголовного процесса

Статья 369. Поводы к началу уголовного процесса

(1) Поводом к началу уголовного процесса является представление следственному учреждению, прокуратуре или суду (в дальнейшем – учреждение, ответственное за ход уголовного процесса) таких сведений, которые указывают на возможное совершение преступного деяния, или получение таких сведений учреждением, ответственным за ход уголовного процесса.

(2) Упомянутые в части первой настоящей статьи сведения могут представить:

- 1) лицо, пострадавшее в результате преступного деяния, – в виде заявления;
- 2) контролирующие и надзирающие учреждения – в порядке, предусмотренном регулирующими их деятельность нормативными актами;
- 3) медицинские лица или лечебные учреждения – в виде сообщения о травмах, заболеваниях или случаях смерти, причиной которых могло служить преступное деяние;
- 4) органы и негосударственные организации защиты прав детей – в виде заявления о нарушениях прав несовершеннолетних, причиной которых могло быть преступное деяние;
- 5) любое физическое или юридическое лицо – в виде информации о возможных преступных деяниях, от которых само оно непосредственно не пострадало;
- 6) любое лицо о совершенном им самим преступном деянии – в виде заявления.

(3) Поводом к началу уголовного процесса не может служить анонимная информация или информация, представившее которую лицо отказывается открыть источник информации.

(4) Учреждения, ответственные за ход уголовного процесса, могут получить упомянутые в части первой настоящей статьи сведения в результате своей ведомственной или уголовно-процессуальной деятельности в следующих случаях:

- 1) при непосредственном установлении преступного деяния во время его совершения и его пресечении;
- 2) при непосредственном установлении очевидных последствий преступного деяния;
- 3) при ведении уголовного процесса о другом преступном деянии;
- 4) при выполнении других установленных законами функций, – проверки, оперативной деятельности и т. д.

Статья 370. Основание для начала уголовного процесса

(1) Уголовный процесс может быть начат, если существует реальная возможность того, что было совершено преступное деяние.

(2) Уголовный процесс может быть начат также в том случае, если сведения содержат информацию о возможном произошедшем преступном деянии и они могут быть проверены только средствами и методами уголовного процесса.

Статья 371. Компетенция следственных учреждений, прокуратуры и суда в начале уголовного процесса

(1) Непосредственный начальник следователя или следователь в пределах своей компетенции обязан начать уголовный процесс по любым упомянутым в статье 369 настоящего закона поводам.

(2) Прокурор может направить материалы для рассмотрения в следственное учреждение или начать уголовный процесс в пределах своей компетенции по любым упомянутым в статье 369 настоящего закона поводам.

(3) Прокурор незамедлительно направляет постановление о начале уголовного процесса и связанные с ним материалы в следственное учреждение, за исключением случаев, упомянутых в части третьей статьи 38 настоящего закона.

(4) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(5) Судья или суд направляет заявление, материалы или сведения, полученные в ходе судебного

разбирательства, без принятия решения в следственное учреждение или – в установленных законом случаях – в прокуратуру.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 372. Порядок начала уголовного процесса

(1) Уголовный процесс начинается процессуально уполномоченное должностное лицо, принимая постановление, в котором указывается:

- 1) повод и основание для его начала;
- 2) краткое описание деяния, насколько это известно на момент его начала;
- 3) лицо, против которого начат процесс, если таковое известно;
- 4) учреждение или конкретное лицо, которому поручено направлять процесс.

(2) Постановление может быть составлено также в виде резолюции. В таком постановлении может быть указано также учреждение или лицо, которому поручено направлять процесс.

(3) В неотложном случае постановление в виде резолюции может быть зафиксировано в протоколе первого неотложного следственного действия.

(4) Постановление о начале уголовного процесса обжалованию не подлежит.

(5) Информация о начале уголовного процесса в течение 24 часов направляется в то учреждение прокуратуры, которое несет ответственность за надзор за следствием, а также лицу, представившему сведения о преступном деянии, за исключением медицинских лиц или лечебного учреждения.

(6) Учреждение прокуратуры в течение 24 часов после получения информации сообщает направляющему процесс лицу данные надзирающего прокурора.

(6¹) Если уголовный процесс начат по преступному деянию, которое может оказать влияние на определение размера налогов, направляющее процесс лицо извещает об этом Службу государственных доходов.

(7) Сведения о начатых уголовных процессах, установленных преступных деяниях, направляющих процесс лицах, лицах, имеющих право на защиту, и потерпевших регистрируются в информационной системе. Объем включаемых в информационную систему сведений, порядок включения, использования и погашения сведений, сроки хранения сведений, а также органы, которым предоставляется доступ к включенным в информационную систему сведениям, устанавливаются Кабинетом министров.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 373. Отказ от начала процесса

(1) Если процессуально уполномоченное должностное лицо констатирует, что для начала уголовного процесса не имеется основания, оно принимает решение, которое может быть составлено также в виде резолюции, и сообщает об этом лицу, представившему сведения о возможном совершении преступного деяния, за исключением медицинских лиц или лечебного учреждения. Если принято мотивированное письменное постановление, лицу направляется копия постановления.

(2) То обстоятельство, что сведения не содержат достаточной информации для первоначальной квалификации деяния, не может служить основанием для отказа начать процесс.

(2¹) Следователь с согласия прокурора или прокурор может отказать в начале уголовного процесса, если совершено преступное деяние, которое имеет признаки преступного деяния, но которым не причинен такой вред, чтобы присудить уголовное наказание.

(3) Если сведения содержат информацию о нарушении закона, для раскрытия которого не требуется применение средств и методов уголовного процесса, то они направляются для производства ведомственной проверки в компетентное учреждение. Под ведомственной проверкой в толковании настоящего закона понимается проведенная государственным учреждением и его должностными лицами проверка в отношении возможного нарушения закона с использованием установленных регулирующих деятельность этого учреждения законом полномочий, не являющихся уголовно-процессуальными полномочиями.

(4) Если процессуально уполномоченное должностное лицо после рассмотрения материалов устанавливает, что деяние совершено несовершеннолетним, не достигшим 14-летнего возраста, оно принимает постановление об отказе начать уголовный процесс и направляет материалы для ведомственной проверки с целью решения вопроса о применении принудительной меры воспитательного характера.

(5) Решение об отказе начать уголовный процесс упомянутые в пунктах 1, 2 и 4 части второй статьи 369 настоящего закона лица в течение 10 дней после получения уведомления могут обжаловать прокурору, если решение принято следователем, или вышестоящему прокурору, если решение принято прокурором.

(6) Прокурор должен рассмотреть жалобу на отказ начать уголовный процесс в течение 10 дней со дня получения жалобы или доступности ее перевода, если жалоба не подана на государственном языке. В исключительных случаях, когда для проверки жалобы необходим дополнительный срок, допускается ее рассмотрение в течение 30 дней с сообщением об этом подателю жалобы.

(7) После удовлетворения жалобы на решение об отказе начать уголовный процесс прокурор может полностью или частично отменить или изменить обжалованное постановление. Решение прокурора, которым отклонена или удовлетворена жалоба, обжалованию не подлежит. Лицу, подавшему жалобу, направляется информация о разрешении жалобы.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 19.01.2006, 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 374. Делопроизводство по уголовному процессу

(1) С момента начала уголовного процесса все связанные с этим процессом документы хранятся вместе в уголовном деле. Упомянутые документы могут быть изъяты из него только на основании постановления и согласно нормам настоящего закона.

(2) Содержащие государственную тайну объекты обобщаются в отдельном томе.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 375. Ознакомление с материалами уголовного дела

(1) Во время уголовного процесса имеющиеся в уголовном деле материалы составляют тайну следствия и с ними могут ознакомиться должностные лица, ведущие уголовный процесс, а также лица, которым упомянутые должностные лица предъявляют соответствующие материалы в предусмотренном настоящим законом порядке.

(2) После окончания уголовного процесса и вступления в силу окончательного решения с материалами уголовного дела могут ознакомиться работники судов, прокуратуры и следственных учреждений, лица, права которых затрагивались конкретным уголовным процессом, а также лица, осуществляющие научную деятельность. Все окончательные решения по уголовным делам при обеспечении защиты установленной законами информации являются публично доступными.

(3) Информация о месте жительства и номере телефона или номере (адресе) другого средства связи лиц, вовлеченных в уголовный процесс (за исключением лиц, имеющих право на защиту), хранится в отдельной справке, приобщенной к уголовному делу, и ознакомиться с ней могут только должностные лица, ведущие уголовный процесс.

(3¹) Документы, связанные с информированием потерпевшего об освобождении или побеге из места заключения того взятого под стражу или осужденного лица, которое причинило ему вред, хранятся вместе с упомянутой в части третьей настоящей статьи справкой, и с ними могут ознакомиться только должностные лица, которые ведут уголовный процесс.

(4) Лица, которые вовлечены в уголовный процесс и которые имеют право знакомиться с материалами уголовного дела, письменно предупреждаются об обязанности хранить государственную тайну и об

ответственности, предусмотренной за разглашение государственной тайны. Изготовление копий содержащих государственную тайну документов не допускается.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 376. Регистр уголовного процесса

(1) Регистром уголовного процесса является помещенный в каждое уголовное дело лист регистрации, который начинается с записи о начале уголовного процесса и заканчивается записью о вступлении в силу окончательного решения.

(2) В ходе уголовного процесса в регистр вносятся сведения о:

- 1) начале уголовного процесса, юридической квалификации деяния и дальнейшем движении уголовного процесса;
- 2) признании лица подозреваемым и юридической квалификации деяния;
- 3) привлечении лица к уголовной ответственности и юридической квалификации деяния;
- 4) мере пресечения;
- 5) аресте имущества;
- 6) должностных лицах, ведущих конкретный уголовный процесс;
- 7) сроке ограничения лица в правах на досудебной стадии уголовного процесса;
- 8) начале процесса по применению принудительной меры воздействия;
- 9) представителе юридического лица.

(3) Замена регистра в ходе процесса не допускается.

(4) Направляющее процесс лицо в течение трех рабочих дней после подачи заявления обеспечивает ознакомление с регистром уголовного процесса установленных настоящим законом лиц, имеющих право на ознакомление с регистром уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 23.05.2013, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 377. Не допускающие уголовный процесс обстоятельства

Уголовный процесс не может быть начат, а начатый процесс должен быть прекращен, если:

- 1) не произошло преступное деяние;
- 2) в совершенном деянии отсутствует состав преступного деяния;
- 3) наступил срок давности;
- 4) принят акт амнистии, устранивающий применение наказания за соответствующее преступное деяние;
- 5) лицо, подлежащее привлечению или привлеченное к уголовной ответственности, умерло, за исключением случаев необходимости процесса для реабилитации умершего;
- 6) вступил в силу приговор или постановление направляющего процесс лица о прекращении уголовного процесса по тому же обвинению против лица, ранее привлекавшегося к уголовной ответственности за то же преступное деяние;

7) он направлен за незаконное пересечение государственной границы против такого иностранного гражданина или лица без гражданства, которое за это преступное деяние в принудительном порядке выдворено из Латвийской Республики;

8) отсутствует заявление потерпевшего лица в таком уголовном процессе, который может быть начат только на основании заявления этого лица;

9) произошло примирение потерпевшего и подозреваемого или обвиняемого в таком уголовном процессе, который может быть начат только на основании заявления потерпевшего лица и полностью устранен или возмещен причиненный совершенным преступным деянием вред;

10) установлены упомянутые в Уголовном законе обстоятельства, исключающие уголовную ответственность.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 378. Приостановление и возобновление уголовного процесса

(1) Направляющее процесс лицо приостанавливает уголовный процесс, если произведены все процессуальные действия, которые возможны в отсутствие подозреваемого или обвиняемого, и если:

1) подозреваемый или обвиняемый заболел болезнью, которая на длительное время представляет собой препятствие для производства процессуальных действий при участии этого лица, и это подтверждено заключением, выданным лечебным учреждением;

2) подозреваемый или обвиняемый скрылся и его местонахождение неизвестно;

3) местонахождение подозреваемого или обвиняемого известно, но он находится за пределами территории Латвии;

4) лицо, привлекаемое к уголовной ответственности, обладает уголовно-процессуальным иммунитетом и не получено разрешение компетентного органа на начало уголовного преследования;

5) имеются другие установленные настоящим законом случаи.

(1¹) Если для правильного принятия решений по уголовному процессу существенным доказательством является постановление суда по какому-либо иному незавершенному процессу, направляющее процесс лицо может приостановить уголовный процесс до того времени, когда в силу вступит постановление по тому процессу.

(2) Если по уголовному делу с несколькими подозреваемыми или обвиняемыми уголовный процесс приостанавливается против одного или нескольких из них, в отношении остальных подозреваемых или обвиняемых уголовный процесс может быть продолжен с одновременным решением вопроса о разделении уголовного дела в установленном настоящим законом порядке.

(3) Уголовный процесс возобновляется в случае утраты причины приостановления уголовного процесса.

(4) Постановление о приостановлении уголовного процесса или о его возобновлении может быть написано также в форме резолюции. О принятом постановлении производится отметка в регистре уголовного процесса.

(5) Если подозреваемый или обвиняемый скрывается и не известно его местонахождение, направляющее процесс лицо принимает постановление о розыске упомянутого лица и передает его к исполнению субъекту оперативной деятельности в пределах его компетенции.

(6) В случае приостановления уголовного процесса разрешается проводить процессуальные действия с целью выяснения местонахождения объявленного в розыск лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 28.09.2005, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 379. Прекращение уголовного процесса с освобождением лица от уголовной ответственности

(1) Следователь с согласия надзирающего прокурора, прокурор или суд может прекратить уголовный процесс, если:

1) совершено преступное деяние, которое имеет признаки преступного деяния, но которым не причинен такой вред, чтобы присудить уголовное наказание;

2) лицо, совершившее уголовное правонарушение или менее тяжкое преступление, примирилось с потерпевшим или его представителем в установленных Уголовным законом случаях;

3) преступное деяние совершено несовершеннолетним лицом, и установлены особые обстоятельства совершения преступного деяния, и о несовершеннолетнем лице получены сведения, смягчающие его ответственность;

4) уголовный процесс невозможно завершить в разумный срок;

5) лицо совершило преступное деяние в период, когда оно было подвержено торговле людьми и было принуждено его совершить.

(2) Следователь с согласия надзирающего прокурора или прокурор может прекратить уголовный процесс и направить материалы о несовершеннолетнем для применения принудительных мер воспитательного характера.

(3) Прокурор может прекратить уголовный процесс с условным освобождением от уголовной ответственности.

(4) Уголовный процесс не может быть прекращен на основании примирения, если получены сведения о том, что примирение достигнуто в результате угроз, или насилия, или с использованием других противозаконных средств.

(5) Уголовный процесс с освобождением лица от уголовной ответственности не может быть прекращен, если против этого возражает лицо, совершившее преступное деяние, или его представитель.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 380. Не реабилитирующие лицо обстоятельства

Лицо не реабилитируется, если уголовный процесс прекращается согласно решению, предусмотренному пунктами 3, 4, 5 и 9 части первой статьи 377, частями первой и второй статьи 379, частью первой статьи 410, статьей 415, частью первой статьи 415¹, статьей 421, частью первой статьи 605, частью третьей статьи 615 настоящего закона, а также в случае обвинительного приговора.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 381. Реализация мирового соглашения

(1) В случае мирового соглашения примирению потерпевшего и имеющего право на защиту лица может способствовать обученный посредник Государственной службы пробации.

(2) Направляющее процесс лицо после установления того, что в уголовном процессе возможно мировое соглашение и целесообразно привлечь посредника, может информировать об этом Государственную службу пробации, а если преступное деяние совершено несовершеннолетним, то Государственная служба пробации информируется во всех случаях, за исключением случая, когда мировое соглашение уже заключено.

(3) В мировом соглашении указывается, что оно заключено добровольно, стороны осознают его последствия и каковыми являются его условия. Мировое соглашение приобщается к уголовному делу.

(4) Во время судебного заседания о мировом соглашении может быть сообщено устно, и это вносится в протокол судебного заседания.

(5) Мировое соглашение подписывается обеими сторонами – потерпевшим и имеющим право на защиту лицом в присутствии направляющего процесс лица или обученного посредника Государственной службы пробации, которые удостоверяют подписи сторон. Стороны могут подать направляющему процесс лицу также нотариально

заверенное мировое соглашение.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, а также законом от 14.03.2013, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 382. Порядок производства процессуальных действий

(1) Направляющее процесс лицо в пределах уголовного процесса выбирает и производит процессуальные действия для обеспечения достижения цели уголовного процесса по возможности в более короткие сроки и более экономно.

(2) Если это необходимо и если этого требуют интересы уголовного процесса, процессуальное действие может производиться с использованием технических средств (телеконференция, видеоконференция) в установленном статьей 140 настоящего закона порядке.

Статья 382¹. Распространение информации при помощи Интегрированной информационной системы внутренних дел

(1) Если по уголовному процессу необходимо выяснить местонахождение лица, имущества или документа и в связи с этим не поручено проведение мероприятий оперативной деятельности, направляющее процесс лицо может принять постановление о включении сведений в Интегрированную информационную систему внутренних дел для выяснения местонахождения лица, имущества или документа.

(2) Если по уголовному процессу утрачена необходимость или утрачено основание для выяснения местонахождения лица, имущества или документа, направляющее процесс лицо принимает постановление о погашении сведений из Интегрированной информационной системы внутренних дел, а если в связи с этим поручено проведение мероприятий оперативной деятельности, – информирует субъекта оперативной деятельности.

(3) Объем включаемых в Интегрированную информационную систему внутренних дел сведений, основание и цель включения сведений, порядок включения, использования и погашения сведений, органы, которым предоставляется доступ к включенным в эту систему сведениям, а также действия при констатации лица, имущества или документа, сведения о котором включены в Интегрированную информационную систему внутренних дел, устанавливаются Кабинетом министров.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 383. Восстановление утраченного уголовного дела

(1) Если уголовное дело утрачено, прокурор или суд принимает решение о его восстановлении, и при необходимости направляет его в следственное учреждение.

(2) Материалы уголовного дела восстанавливаются путем изготовления копий соответствующих документов, если их получение возможно, и производством заново необходимых процессуальных действий.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Раздел седьмой Досудебная стадия уголовного процесса

Глава 31. Общие правила досудебной стадии уголовного процесса

Статья 384. Содержание досудебной стадии уголовного процесса

На досудебной стадии уголовного процесса при производстве следствия и уголовного преследования должно быть выяснено:

- 1) было ли совершено преступное деяние;
- 2) лицо, привлекаемое к уголовной ответственности;

3) имеется ли основание для прекращения, окончания или направления в суд уголовного процесса.

Статья 385. Досудебные стадии уголовного процесса

(1) В ходе уголовного процесса направляющее процесс лицо избирает один из видов досудебной стадии процесса:

- 1) направление уголовного процесса для его прекращения с условным освобождением от уголовной ответственности;
- 2) направление уголовного процесса для применения предписания прокурора о наказании;
- 3) направление уголовного процесса в неотложном порядке;
- 4) направление уголовного процесса в порядке сокращенного процесса;
- 5) направление уголовного процесса для применения процесса соглашения;
- 6) производство следствия и уголовного преследования в общем порядке.

(2) Избранный вид процесса направляющее процесс лицо вносит в регистр уголовного процесса в том случае, когда дальнейшее направление процесса отличается от общего порядка. Если процесс происходит в общем порядке, в регистре это не указывается.

Статья 386. Следственные учреждения

Расследование в пределах своей компетенции производят:

- 1) Государственная полиция;
- 2) Полиция безопасности;
- 3) Финансовая полиция;
- 4) Военная полиция;
- 5) Управление мест заключения;
- 6) Бюро по предотвращению коррупции и борьбе с нею;
- 7) таможенные учреждения;
- 8) Государственная пограничная охрана;
- 9) капитаны морских судов, находящихся в дальнем плавании;
- 10) командир подразделения Национальных вооруженных сил Латвии, находящегося на территории иностранного государства;
- 11) Бюро внутренней безопасности.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 08.07.2015, вступившим в силу 01.11.2015)

Статья 387. Институциональная подведомственность

(1) Уполномоченные должностные лица Государственной полиции расследуют любое преступное деяние, за исключением случаев, установленных частями со второй по 10¹ настоящей статьи, если только генеральный прокурор не поручил это сделать.

(2) Уполномоченные должностные лица Полиции безопасности расследуют преступные деяния, совершенные в сфере государственной безопасности или в учреждениях государственной безопасности, или иные преступные деяния в пределах своей компетенции и в случаях, когда производство следствия поручено им генеральным прокурором.

(3) Уполномоченные должностные лица Финансовой полиции расследуют преступные деяния в сфере государственных доходов и в действиях должностных лиц и работников Государственной службы доходов.

(4) Уполномоченные должностные лица Военной полиции расследуют преступные деяния, совершенные на воинской службе и в воинских подразделениях или местах их дислокации, а также преступные деяния, совершенные военнослужащими, ополченцами, работающими в воинских подразделениях гражданскими лицами в связи с исполнением своих служебных обязанностей.

(5) Уполномоченные должностные лица Управления мест заключения расследуют преступные деяния, совершенные арестованными или осужденными, а также работниками Управления мест заключения в местах заключения.

(6) Уполномоченные должностные лица Бюро по предотвращению коррупции и борьбе с нею расследуют преступные деяния, связанные с нарушениями правил финансирования политических организаций (партий) и их объединений, а также преступные деяния на службе в государственных органах, если они связаны с коррупцией.

(7) Уполномоченные должностные лица таможенных учреждений расследуют преступные деяния в сфере таможенных дел.

(8) Уполномоченные должностные лица Государственной пограничной охраны расследуют преступные деяния, связанные с незаконным пересечением государственной границы, незаконным перемещением лиц через государственную границу или их незаконным пребыванием в государстве, а также преступные деяния, совершенные пограничником как государственным должностным лицом, которые не связаны с насилием.

(9) Капитаны морских судов, находящихся в дальнем плавании, расследуют преступные деяния, совершенные на судах Латвийской Республики.

(10) Командир подразделения Национальных вооруженных сил Латвии, находящегося на территории иностранного государства, расследует преступные деяния, совершенные военнослужащими этого подразделения или совершенные в месте дислокации этого подразделения (на закрытой территории места пребывания), если только эти преступления не расследуются соответствующими иностранными следственными учреждениями.

(10¹) Уполномоченные должностные лица Бюро внутренней безопасности расследуют преступные деяния, совершенные должностными лицами и работниками находящихся в подчинении Министерства внутренних дел учреждений, за исключением Полиции безопасности, а также связанные с насилием преступные деяния, которые при выполнении служебных обязанностей совершены должностными лицами со специальными служебными званиями Управления мест заключения, работниками полиции самоуправления и работниками портовой полиции.

(11) Институциональная подведомственность конкретных преступных деяний устанавливается генеральным прокурором.

(12) Если расследование конкретного преступного деяния подведомственно более чем одному следственному учреждению, оно расследуется учреждением, которое первым начало уголовный процесс.

(13) Если какое-либо следственное учреждение получает сведения о совершающемся или совершенном тяжком или особо тяжком преступлении, расследование которого не входит в его компетенцию, а для фиксации доказательств или задержания совершившего преступление лица необходимо произвести неотложные следственные действия, оно начинает уголовный процесс, информирует об этом соответствующее компетентное следственное учреждение, производит неотложные следственные действия и передает материалы начатого уголовного процесса по подведомственности.

(14) Споры следственных учреждений о подведомственности преступных деяний разрешаются генеральным прокурором.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 12.03.2009, а также законом от 08.07.2015,

вступившим в силу 01.11.2015)

Статья 388. Территориальная подведомственность досудебной стадии уголовного процесса

(1) Досудебная стадия уголовного процесса происходит в том районе (городе), где совершено преступное деяние, или при невозможности определения этого, в месте, где оно раскрыто или установлено, за исключением случаев, установленных настоящей статьей.

(2) Для обеспечения более быстрой и экономичной досудебной стадии уголовного процесса она может быть начата и произведена также в месте, где раскрыто преступное деяние или наступили его последствия, а также в месте, где находится подозреваемый, обвиняемый, потерпевший или большинство свидетелей.

(3) В случаях совершения длительных или продолжающихся преступных деяний уголовный процесс происходит в том районе (городе), где соответствующее деяние окончено или прекращено.

(4) Если преступные деяния совершены в нескольких районах, досудебная стадия уголовного процесса происходит в том районе (городе), в котором они совершены в наибольшем количестве, или в котором совершено наиболее тяжкое преступное деяние, или в котором совершено последнее из преступных деяний.

(5) Следственное учреждение или прокурор, получивший сведения о совершенном в другом районе (городе) преступном деянии, незамедлительно направляет полученные материалы по подведомственности. При необходимости неотложных действий следственное учреждение начинает уголовный процесс, производит неотложные следственные действия и передает материалы начатого уголовного процесса по подведомственности.

(5¹) Руководитель следственного учреждения или его заместитель в пределах своей компетенции имеет право любой уголовный процесс изымать из одного структурного подразделения и по написанному в форме резолюции распоряжению передавать другому структурному подразделению учреждения.

(6) Генеральный прокурор или старший прокурор в пределах своей компетенции может изъять любое уголовное дело из одного следственного учреждения или одной прокуратуры и распоряжением, выполненным в виде резолюции, передать его другому следственному учреждению или другой прокуратуре либо от одного прокурора или следователя передать другому прокурору или следователю независимо от места совершения преступного деяния.

(7) Спор о территориальной подведомственности на досудебной стадии уголовного процесса в пределах своей компетенции разрешает старший прокурор судебного округа, старший прокурор Департамента по уголовным делам Генеральной прокуратуры или генеральный прокурор.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 389. Сроки ограничения лица в правах на досудебной стадии уголовного процесса

(1) С момента, когда в досудебную стадию уголовного процесса вовлекается лицо, имеющее право на защиту, или лицо, право которого распоряжаться имуществом ограничено процессуальными действиями, досудебная стадия уголовного процесса против этого лица должна быть завершена или должны быть отменены все меры пресечения и ограничения в правах в отношении имущества в следующий срок:

- 1) по уголовному правонарушению – в течение шести месяцев;
- 2) по менее тяжкому преступлению – в течение девяти месяцев;
- 3) по тяжкому преступлению – в течение двенадцати месяцев;
- 4) по особо тяжкому преступлению – в течение двадцати двух месяцев.

(2) В уголовном процессе о нескольких менее тяжких преступлениях, а также в уголовном процессе о тяжком или особо тяжком преступлении следственный судья может продлить установленный частью первой настоящей статьи срок еще на шесть месяцев, но не более чем на три месяца за одно продление, если направляющее процесс лицо не допустило волокиты или быстрее окончание процесса было невозможно вследствие его особой сложности. Копия постановления направляется упомянутому в части первой настоящей статьи лицу.

(2¹) Если по одному уголовному процессу лицо подозревается или обвиняется в преступном деянии, которое связано с расследуемым по тому же уголовному процессу совершенным другим лицом более тяжким преступлением, следственный судья может продлить сроки ограничения этого лица в правах в соответствии со связанным преступлением.

(3) Упомянутые в части первой настоящей статьи сроки приостанавливаются, если приостанавливается уголовный процесс.

(4) Со дня передачи направляющим процесс лицом в канцелярию районного (городского) суда постановления о начале процесса о полученном преступным путем имуществе и приложенных к нему материалов до дня вступления в силу судебного постановления о полученном преступным путем имуществе приостанавливается срок ограничения прав в отношении имущества, в отношении которого начат процесс как о полученном преступным путем имуществе.

(5) Сроки ограничения лиц в правах в отношении имущества, на которое наложен арест по процессу о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу, приостанавливаются с момента передачи прокурором в канцелярию районного (городского) суда постановления о передаче процесса о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу в суд до дня вступления в силу постановления о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 12.03.2009, 24.05.2012, 20.12.2012, а также законом от 14.03.2013, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 390. Объединение досудебных стадий уголовных процессов

(1) В одном производстве может быть объединено несколько уголовных процессов, если:

- 1) способ совершения преступных деяний с большой достоверностью указывает на их взаимосвязь;
- 2) установленные факты свидетельствуют о том, что преступные деяния совершены одним и тем же лицом;
- 3) об объединении дел ходатайствует подозреваемый, обвиняемый, его представитель или защитник.

(2) В одном производстве должны быть объединены уголовные процессы о совершенных одним и тем же лицом или связанными между собой лицами преступных деяниях, имеющих признаки организованной преступности.

(3) Постановление об объединении уголовного процесса в одном делопроизводстве по предложению направляющего процесс лица в пределах своей компетенции принимает районный (городской) прокурор, старший прокурор судебного округа, или старший прокурор Уголовно-правового департамента Генеральной прокуратуры, или генеральный прокурор с внесением его в регистры объединяемых уголовных процессов. Постановление может быть написано также в форме резолюции, и оно обжалованию не подлежит.

(4) При объединении уголовных процессов срок ограничения лица в правах исчисляется с начала течения первого срока ограничения лица в правах с учетом более тяжкого преступного деяния по объединенным уголовным процессам.

(С учетом поправок, внесенных законом от 28.09.2005, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 391. Разделение досудебных стадий уголовных процессов

(1) Направляющее процесс лицо должно выделить уголовный процесс в отдельное производство, если:

- 1) на досудебной стадии процесса стало известно о совершенном другим лицом преступном деянии и оно не связано с начатым уголовным процессом;
- 2) на досудебной стадии процесса не установлена идентичность лица, совершившего преступное деяние в группе.

(2) Направляющее процесс лицо может выделить в отдельное производство уголовные процессы в отношении:

- 1) подозреваемого или обвиняемого, который совершил преступное деяние в группе, но скрывается и его место нахождения неизвестно или же местонахождение обвиняемого известно, но он находится за пределами территории Латвии и не может участвовать в процессе;
- 2) несовершеннолетнего обвиняемого, совершившего преступное деяние вместе с совершеннолетним;
- 3) возможно совершенного подозреваемым или обвиняемым другого преступного деяния, о котором стало известно на досудебной стадии процесса;
- 4) лица, для которого установлена специальная процессуальная защита;
- 5) лица, которое существенно помогло раскрыть тяжкое или особо тяжкое преступление.

(3) Уголовный процесс может быть разделен прокурором также:

- 1) из-за его большого объема;
- 2) если он ведется по многим преступным деяниям;
- 3) если он создает препятствия для урегулирования уголовно-процессуальных отношений в разумные сроки.

(4) О разделении уголовного процесса направляющее процесс лицо принимает постановление, которое одновременно считается также постановлением о начале нового уголовного процесса. Дата принятия постановления считается датой начала нового уголовного процесса.

(4¹) В предусмотренных частью первой и пунктом 3 части второй настоящей статьи случаях срок ограничения лица в правах в выделенном уголовном процессе начинает отсчитываться с момента, когда направляющее процесс лицо в связи с этим преступным деянием привлекло к процессуальному действию лицо, имеющее право на защиту, или процессуальным действием ограничило право лица распоряжаться имуществом. В прочих случаях срок заново не отсчитывается.

(5) В постановлении о разделении уголовного процесса направляющее процесс лицо указывает:

- 1) причину и основание разделения уголовного процесса и начала нового уголовного процесса;
- 2) личные данные подозреваемого или обвиняемого (если таковой известен), в отношении которого выделяется уголовный процесс;
- 3) сущность обвинения;
- 4) квалификацию преступного деяния, если она известна;
- 5) меру пресечения, дату и срок ее применения.

(6) К постановлению о разделении уголовного процесса приобщаются оригиналы или копии материалов выделенного дела и их список.

(7) Постановление о разделении уголовного процесса обжалованию не подлежит. О принятом постановлении направляющее процесс лицо извещает лицо, имеющее право на защиту в выделенном процессе.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 12.03.2009, 20.12.2012, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 392. Прекращение досудебной стадии уголовного процесса и уголовного преследования

(1) Направляющее процесс лицо прекращает досудебную стадию уголовного процесса и уголовное

преследование, если выяснены упомянутые в статье 377 настоящего закона обстоятельства.

(2) Если вину конкретного подозреваемого или обвиняемого в совершении преступного деяния доказать на досудебной стадии процесса не удалось и невозможно собрать дополнительные доказательства, следователь с согласия надзирающего прокурора или прокурор принимает постановление о прекращении уголовного процесса или его части против этого лица. Если уголовный процесс прекращается в части против лица, досудебная стадия процесса продолжается.

(3) Если по делу имеется несколько обвиняемых, а уголовное преследование прекращается в отношении одного или нескольких из них, уголовный процесс в этой части прекращается, и прокурор принимает об этом постановление.

(4) Если уголовный процесс прекращен в части – в отношении одного или нескольких обвиняемых, прокурор при необходимости решает вопрос о разделении уголовного процесса.

(5) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 392¹. Постановление о прекращении уголовного процесса

(1) Если на досудебной стадии процесса констатированы обстоятельства, которые не допускают уголовный процесс или могут служить основанием для освобождения лица от уголовной ответственности, или если не доказана вина подозреваемого или обвиняемого и невозможно собрать дополнительные доказательства, направляющее процесс лицо принимает постановление о прекращении уголовного процесса или его части.

(2) В описательной части постановления указывается:

- 1) основание начала уголовного процесса;
- 2) сведения о личности подозреваемого или обвиняемого;
- 3) когда и за какое преступное деяние предъявлено и выдано обвинение или лицо подозревается;
- 4) примененную меру пресечения;
- 5) был ли прекращен до принятия данного постановления уголовный процесс против кого-либо из обвиняемых или подозреваемых в какой-либо его части.

(3) В мотивировочной части постановления указывается причина и основание уголовного процесса или его части.

(4) В резолютивной части постановления указывается:

- 1) принятое постановление о прекращении уголовного процесса или его части;
- 2) отмена меры пресечения;
- 3) отмена ареста на имущество;
- 4) действия с изъятыми предметами и ценностями;
- 5) порядок обжалования постановления.

(4¹) Если одновременно прекращается уголовный процесс и процесс по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу, направляющим процесс лицом составляется одно постановление и дополнительно к установленной настоящей статьей информации в постановление включается также установленная частью первой статьи 441⁴ настоящего закона информация.

(5) О принятом постановлении незамедлительно извещается лицо или учреждение, по заявлению которого был

начат уголовный процесс. Копия постановления о прекращении уголовного процесса незамедлительно направляется надзирающему прокурору, а потерпевшему и лицу, имеющему право на защиту, направляется или выдается копия постановления о прекращении уголовного процесса с разъяснением права в течение 10 дней со дня получения постановления ознакомиться с материалами уголовного дела. Если уголовный процесс прекращается в какой-либо его части, то потерпевший имеет право ознакомиться с теми материалами уголовного дела, которые непосредственно относятся к нему, а лицо, имевшее право на защиту, может ознакомиться с материалами уголовного дела по окончании всей досудебной стадии уголовного процесса.

(5¹) Упомянутым в пунктах 2 и 4 части второй статьи 369 настоящего закона лицам и тем лицам, права которых были затронуты в конкретном уголовном процессе, направляющее процесс лицо направляет или выдает по их просьбе копию постановления о завершении уголовного процесса.

(6) Если уголовный процесс прекращается, но в материалах уголовного дела имеются сведения о фактах, в связи с которыми к лицу должна была бы быть применена мера дисциплинарного воздействия или административное взыскание, направляющее процесс лицо направляет необходимые материалы в компетентный орган или должностному лицу.

(7) Если уголовный процесс прекращается, но в материалах уголовного дела имеются сведения о том, что деяние совершено несовершеннолетним лицом, не достигшим возраста 14 лет, направляющее процесс лицо принимает постановление о направлении материалов в суд для применения принудительной меры воспитательного характера.

(8) Если потерпевший, который не владеет государственным языком и постоянное место жительства которого находится в иностранном государстве, заявил просьбу о получении письменного перевода постановления о прекращении процесса, направляющее процесс лицо направляет потерпевшему письменный перевод упомянутого постановления.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законами от 21.10.2010, 24.05.2012, 29.05.2014, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 393. Возобновление прекращенной стадии уголовного процесса и уголовного преследования

(1) Процессуально уполномоченное лицо может возобновить прекращенный уголовный процесс или прекращенное против лица уголовное преследование, отменив постановление о прекращении, если установлено, что для его принятия не имелось законного основания, или если обнаружены новые обстоятельства, которые не были известны направляющему процесс лицу в момент принятия постановления и которые имеют существенное значение при принятии решения.

(2) Досудебная стадия уголовного процесса и уголовное преследование может быть возобновлено, если не наступил срок давности уголовной ответственности.

Статья 394. Поручения на досудебной стадии уголовного процесса

(1) Следователь или прокурор может поручить исполнение отдельного процессуального действия или поручений другому следственному учреждению или должностному лицу, уполномоченному на ведение уголовного процесса.

(2) Поручение дается в письменном виде с указанием вопросов, которые должны быть выяснены при производстве соответствующего следственного или иного действия. К поручению прилагается постановление, на основании которого производится указанное следственное действие, если это устанавливается законом. Если поручение дается должностному лицу того же следственного учреждения, оно может быть изложено устно.

(3) Поручение должно быть выполнено в срок не более 10 дней со дня его получения. Если выполнение поручения в этот срок невозможно, его исполнитель сообщает об этом лицу, давшему поручение, с указанием причины задержки и возможного срока выполнения поручения.

Статья 395. Расследование группой

(1) Если в уголовном процессе должен быть проделан большой объем работы или он является особо сложным, вышестоящий по должности прокурор, руководитель следственного учреждения или компетентное должностное лицо следственного учреждения принимает постановление о расследовании преступного деяния группой с

указанием конкретных лиц, которые будут участвовать в расследовании и уголовном преследовании, и с назначением руководителем следственной группы направляющего этот уголовный процесс лица. Это постановление обжалованию не подлежит.

(2) О принятом постановлении производится запись в регистре уголовного процесса.

(3) Руководитель следственной группы организует работу группы и принимает все решения о движении уголовного процесса и применении мер пресечения и продлении срока применения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 396. Запрет на разглашение сведений, полученных на досудебной стадии уголовного процесса

(1) Сведения, полученные на досудебной стадии уголовного процесса, до его завершения подлежат разглашению только с разрешения следователя или прокурора и в установленном им объеме. Следователь или прокурор письменно предупреждает лицо об уголовной ответственности за разглашение таких сведений.

(2) Обязанность неразглашения полученных на досудебной стадии процесса сведений не распространяется на обмен информацией между подозреваемым или обвиняемым и его защитником.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 396¹. Исправление описок и ошибок в математическом расчете

(1) Направляющее процесс лицо может исправить в постановлении описки или ошибки в математическом расчете. Описки или ошибки в математическом расчете исправляются с принятием постановления, которое сообщается вовлеченным в процесс лицам, на которых они распространяются.

(2) Постановление об исправлении описок или ошибок в математическом расчете вовлеченные в процесс лица могут обжаловать в течение 10 дней после получения его копии надзирающему прокурору, если постановление принято следователем, или вышестоящему по должности прокурору, если постановление принято прокурором. Постановление надзирающего прокурора и вышестоящего по должности прокурора при рассмотрении жалобы обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

Глава 32. Следствие

Статья 397. Начало следствия

(1) После принятия постановления о начале уголовного процесса направляющее процесс лицо производит предусмотренные настоящим законом процессуальные действия до момента выяснения лица, привлекаемого к уголовной ответственности и сбора достаточных доказательств для передачи уголовного процесса прокурору для начала уголовного преследования.

(2) Если лицо, совершившее преступное деяние, не выяснено, следствие производится до момента наступления срока давности уголовной ответственности или выяснения других обстоятельств, которые согласно положениям настоящего закона не допускают уголовный процесс.

Статья 398. Значение квалификации преступного деяния при производстве следствия

(1) В начале уголовного процесса расследуемое действие может быть квалифицировано только по принадлежности к объекту группы преступных деяний.

(2) После получения достаточных доказательств деяние, по которому начато следствие, квалифицируется по конкретной статье Уголовного закона, и об этом в регистре уголовного процесса производится отметка.

(3) Лицо может быть признано подозреваемым, а также к нему может быть применена мера пресечения только с момента, когда расследуемое деяние может быть квалифицировано по конкретной статье Уголовного закона.

Статья 398¹. Постановление о признании лица подозреваемым

(1) В постановлении о признании лица подозреваемым направляющее процесс лицо указывает:

- 1) фактические обстоятельства расследуемого преступного деяния, устанавливающие юридическую квалификацию;
- 2) юридическую квалификацию преступного деяния;
- 3) обоснование для предположения, что расследуемое преступное деяние, вероятнее всего, совершено конкретным лицом;
- 4) имя, фамилию, персональный код, сообщенное место жительства и место работы подозреваемого лица.

(2) Постановление о признании лица подозреваемым обжалованию не подлежит.

(3) Если во время расследования получены дополнительные доказательства или изменились фактические обстоятельства преступного деяния, на основании которых необходимо изменить принятое постановление, направляющее процесс лицо принимает новое постановление о признании соответствующего лица подозреваемым и его копию выдает подозреваемому.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 399. Досудебная стадия процесса на находящихся в дальнем плавании морских судах или в подразделениях Национальных вооруженных сил Латвии, находящемся на территории иностранного государства

(1) Следствие на находящихся в дальнем плавании морских судах производит капитан судна, а в подразделениях Национальных вооруженных сил Латвии, находящемся на территории иностранного государства, – командир этого подразделения в порядке и сроки, установленные настоящим законом, до момента, когда материалы уголовного процесса могут быть переданы в компетентное следственное учреждение или прокуратуру Латвийской Республики.

(2) При возникновении необходимости в применении мер процессуального принуждения или производстве следственных действий, которые могут быть произведены только на основании постановления следственного судьи, капитан судна или командир подразделения могут внести предложение и получить такое постановление с использованием технических средств связи.

Статья 400. Приостановление уголовного процесса на время следствия

(1) Если в уголовном процессе в течение двух месяцев со дня начала уголовного процесса не удалось установить лицо, совершившее уголовное правонарушение или менее тяжкое преступление, следовательно с согласия надзирающего прокурора должен решить вопрос о приостановлении уголовного процесса. В таком же порядке может быть приостановлен уголовный процесс о совершении тяжкого преступления, если только оно не связано с насилием и если не удалось выявить совершившее это преступление лицо в течение четырех месяцев.

(2) До упомянутого в части первой настоящей статьи приостановления уголовного процесса в обязательном порядке должен быть выполнен минимальный объем процессуальных и следственных мероприятий, установленный в соответствии с классификацией преступных деяний генеральным прокурором.

(3) Если надзирающий прокурор устанавливает, что в уголовном процессе выполнены все требования генерального прокурора по расследованию конкретного преступного деяния, направляющее процесс лицо приостанавливает уголовный процесс до момента, когда может быть выяснено виновное лицо или наступил срок давности уголовной ответственности. Следственные действия после приостановления уголовного процесса могут производиться лишь после их возобновления.

(4) Отметка в постановлении о приостановлении уголовного процесса вносится в регистр уголовного процесса, и сведения о преступном деянии помещаются в регистры Министерства внутренних дел.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 401. Окончание следствия

(1) Следователь заканчивает следствие:

- 1) письменным постановлением внося предложение о начале уголовного преследования и передавая материалы уголовного дела прокурору;
- 2) передавая материалы уголовного дела прокурору для начала уголовного преследования по его инициативе;
- 3) путем принятия постановления о прекращении уголовного процесса;
- 4) письменным постановлением внося предложение о продолжении процесса для установления принудительных мер медицинского характера и передавая материалы уголовного дела прокурору.

(2) В постановлении следователь указывает:

- 1) обстоятельства преступного деяния;
- 2) квалификацию преступного деяния;
- 3) имя, фамилию, персональный код и сообщенное место жительства лица, привлекаемого к уголовной ответственности;
- 4) доказательства;
- 5) процессуальные расходы.

(3) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(4) Упомянутые в пунктах 1, 2 и 4 части первой настоящей статьи постановления обжалованию не подлежат.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Глава 33. Уголовное преследование

Статья 402. Основание для привлечения лица к уголовной ответственности

Лицо привлекается к уголовной ответственности, если собранные при расследовании доказательства указывают на вину этого лица в расследуемом преступном деянии и прокурор убежден в том, что доказательствами это подтверждается.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 403. Начало уголовного преследования

(1) Прокурор – направляющее процесс лицо может начать уголовное преследование:

- 1) если получает постановление следователя о необходимости начала уголовного преследования;
- 2) по своей инициативе с изъятием уголовного процесса из производства следователя.

(2) Прокурор начинает уголовное преследование принятием постановления о привлечении лица к уголовной ответственности в течение 10 дней после получения материалов уголовного дела из следственного учреждения.

(3) Прокурор, не усмотрев основания для привлечения лица к уголовной ответственности, производит одно из следующих действий:

1) отменяет постановление следователя и возвращает уголовное дело в следственное учреждение для продолжения расследования с указанием на необходимость производства конкретных процессуальных действий;

2) принимает постановление о прекращении уголовного процесса против конкретного лица и направляет уголовное дело в следственное учреждение для установления виновного лица;

3) принимает постановление о прекращении уголовного процесса при установлении обстоятельств, указанных в статье 377 или 379 настоящего закона.

(4) О принятии уголовного процесса к производству прокурор вносит отметку в регистр уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 404. Отмена процессуального иммунитета для начала уголовного преследования

Прокурор, если настоящим законом не установлено иное в случае усмотрения основания для привлечения к уголовной ответственности лица, в отношении которого законом установлен уголовно-процессуальный иммунитет, обращается в компетентный орган с предложением разрешить уголовное преследование этого лица. К предложению прилагается справка о доказательствах, обосновывающих вину того лица, об отмене иммунитета которого подана просьба.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 405. Постановление о привлечении лица к уголовной ответственности (обвинение)

(1) В постановлении о привлечении лица к уголовной ответственности (в дальнейшем также – обвинение) прокурор указывает:

1) имя, фамилию, персональный код, сообщенное место жительства и место работы лица, привлекаемого к уголовной ответственности;

2) фактические обстоятельства каждого инкриминируемого преступного деяния, устанавливающие юридическую квалификацию;

3) юридическую квалификацию преступного деяния;

4) лиц, потерпевших в результате преступного деяния;

5) других лиц, привлеченных к уголовной ответственности за соучастие или участие в совершении того же преступного деяния.

(2) Если преступные деяния совершены в идеальной совокупности, упомянутое в части первой настоящей статьи указывается в целом обо всех преступных деяниях, совершенных в такой совокупности.

(3) Постановление о привлечении лица к уголовной ответственности обжалованию не подлежит.

Статья 405¹. Подлежащие решению вопросы, если с привлечением лица к уголовной ответственности утрачивает силу принятое по делу об административном правонарушении постановление

(1) Если с постановлением о привлечении лица к уголовной ответственности утрачивает силу принятое по делу об административном правонарушении постановление или его часть, прокурор принимает постановление о действиях с изъятым или конфискованным по делу об административном правонарушении имуществом и о других ограничениях права.

(2) Взысканные и уплаченные денежные суммы не возвращаются, а об их возвращении или учете при установлении наказания принимается решение при вынесении окончательного постановления.

(3) Об утрате силы принятого по делу об административном правонарушении постановления прокурор сообщает учреждению, принявшему первоначальное постановление, и лицам, интересы и права которых затрагиваются постановлением.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Статья 406. Вручение обвинения

(1) После принятия постановления о привлечении лица к уголовной ответственности прокурор незамедлительно:

- 1) вручает обвиняемому копию обвинения после того, как убедится в идентичности его личности, и разъясняет сущность обвинения;
- 2) вручает обвиняемому письменную информацию о правах обвиняемого;
- 3) обеспечивает обвиняемому возможность пригласить защитника, если таковой еще не приглашен;
- 4) выясняет, имеется ли у обвиняемого защитник, имеется ли основание просить о помощи защитника за государственный счет, или является ли участие защитника обязательным;
- 5) выясняет, имеются ли у обвиняемого ходатайства, желает ли он давать показания, имеются ли у него предложения о применении процедуры соглашения.

(2) Обвиняемый расписывается в том, что получил копию обвинения и письменную информацию о своих правах, на постановлении о привлечении к уголовной ответственности и указывает дату.

(3) Если обвиняемый отказывается от подписи, прокурор записывает это в постановлении с указанием даты вручения обвиняемому копии обвинения и письменной информации о его правах.

(4) Если в момент вручения копии обвинения присутствует защитник или представитель обвиняемого, они также расписываются в постановлении о привлечении лица к уголовной ответственности.

(5) Если обвиняемый по уважительной причине не может явиться к прокурору, прокурор по взаимному соглашению может передать копию обвинения и письменную информацию о правах обвиняемого обвиняемому лично, при посредничестве его защитника или представителя, с помощью курьера или отправить по почте на сообщенный им адрес получения почтовых отправлений.

(6) Если местонахождение обвиняемого известно, но он уклоняется от явки по вызову прокурора, копия обвинения вручается обвиняемому после его принудительного привода или отправляется по почте на указанный им адрес получения почтовых отправлений.

(7) Если обвиняемый объявлен в розыск, копия обвинения и письменная информация о правах обвиняемого вручается незамедлительно после получения письменного уведомления о задержании или заключении под стражу обвиняемого.

(8) Обвиняемому, не владеющему языком, на котором составлено обвинение, обеспечивается перевод обвинения на понятном ему языке. Письменный перевод обвинения обеспечивается до завершения досудебной стадии уголовного процесса.

(9) Если обвиняемый скрывается в другом государстве и он объявлен в розыск, копия обвинения вручается вместе с сообщением об официальном ходатайстве о выдаче.

(С учетом поправок, внесенных законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 407. Допрос обвиняемого

Прокурор может допросить обвиняемого незамедлительно после вручения ему копии обвинения или, если обвиняемый ходатайствует о времени для подготовки к защите, – в взаимно согласованный разумный срок.

Статья 408. Изменение обвинения

(1) Если у прокурора после вручения обвиняемому постановления о привлечении лица к уголовной ответственности появляется основание для дополнения этого постановления, или он получил дополнительные доказательства, или изменились фактические обстоятельства преступного деяния и в результате этого необходимо изменить постановление, прокурор составляет новое постановление о привлечении соответствующего лица к уголовной ответственности и вручает его копию обвиняемому.

(2) Если обвинение в каком-либо преступном деянии, за которое лицо привлечено к уголовной ответственности, не подтвердилось, прокурор постановлением прекращает уголовное преследование в этой части и копию постановления незамедлительно направляет лицу, уголовное преследование против которого прекращено.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 409. Розыск обвиняемого

(1) При приостановлении уголовного процесса согласно пункту 2 части первой статьи 378 настоящего закона прокурор незамедлительно принимает постановление о розыске обвиняемого. При необходимости прокурор может принять постановление о применении к обвиняемому меры пресечения или ее изменении.

(2) Копию постановления о розыске обвиняемого, а также постановление о применении или изменении меры пресечения прокурор направляет для исполнения субъекту оперативной деятельности в соответствии с его компетенцией.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 410. Прекращение уголовного процесса против лица, оказавшего существенную помощь в раскрытии тяжкого или особо тяжкого преступления

(1) Генеральный прокурор своим постановлением может прекратить уголовный процесс против лица, оказавшего существенную помощь в раскрытии тяжкого или особо тяжкого преступления, которое является более тяжким или опасным, чем совершенное самим этим лицом преступное деяние.

(2) Установленное частью первой настоящей статьи не применяется к лицу, которое привлекается к уголовной ответственности за совершение тяжких преступлений, предусмотренных статьями 116, 117, 118, 125, 159, 160, 176, 190¹, 251, 252 и 253¹ Уголовного закона, или которое само являлось организатором преступления.

(3) В постановлении о прекращении уголовного процесса указываются действия с полученным преступным путем имуществом и принимается решение по вопросу о компенсации вреда потерпевшему.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 411. Виды завершения досудебной стадии уголовного процесса

Прокурор может завершить досудебную стадию уголовного процесса:

- 1) путем принятия постановления о передаче уголовного дела в суд и направления уголовного дела в суд по подсудности;
- 2) путем постановления о передаче уголовного дела в суд в неотложном порядке;
- 3) путем постановления о передаче уголовного дела в суд в порядке сокращенного процесса;
- 4) путем заключения соглашения с обвиняемым и передачи уголовного дела в суд;
- 5) путем применения к обвиняемому предписания о наказании;
- 6) путем прекращения уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности;
- 7) путем принятия постановления о прекращении уголовного процесса;

8) путем принятия постановления и направления уголовного дела в суд для назначения принудительных мер медицинского или воспитательного характера.

Статья 412. Окончание досудебной стадии уголовного процесса с передачей дела в суд

(1) Прокурор после признания доказательств достаточными для поддержания обвинения в суде составляет список подлежащих передаче в суд материалов уголовного дела и архивного дела.

(2) В передаваемое в суд уголовное дело прокурор включает материалы, которые распространяются на конкретное преступное деяние и будут использоваться в суде в качестве доказательств, а не используемые в доказывании материалы включает в архивное дело.

(3) При завершении процесса прокурор обвиняемому или его защитнику:

1) выдает копии материалов передаваемого в суд уголовного дела, которые распространяются на выдвинутое к нему обвинение или на его личность, если они уже не были выданы ранее, или с согласия прокурора знакомит с этими материалами;

2) выдает список переданных в архив материалов;

3) *(исключен законом от 19.01.2006)*

4) ставит в известность о том, что обвиняемый сразу после получения копий материалов уголовного дела или ознакомления с материалами уголовного дела должен представить прокурору информацию о том, желает ли он участия защитника в судебном разбирательстве дела, какие лица, по мнению защиты, должны быть вызваны в судебное заседание и согласен ли обвиняемый с возможностью рассмотрения уголовного дела в части обвинения или в самостоятельной его части судом без проверки доказательств.

(4) Если обвиняемый, а в случаях обязательной защиты также его защитник и представитель согласны с возможностью рассмотрения уголовного дела в части обвинения или в его самостоятельной части без проверки доказательств, прокурор составляет об этом протокол с указанием в нем того, согласен ли обвиняемый с непроведением проверки доказательств в полном объеме обвинения или какой-либо конкретной его части, а также разъясняет обвиняемому процессуальную сущность и последствия такого согласия.

(5) Прокурор выдает потерпевшему по его заявлению копии материалов дела, относящихся к преступному деянию, по которому лицо признано потерпевшим в уголовном процессе или с согласия прокурора знакомит с этими материалами уголовного дела.

(6) Копии заключений судебно-медицинской, судебно-психиатрической и судебно-психологической экспертизы не выдаются, а обеспечивается возможность ознакомиться с ними. Из упомянутых заключений может быть скопирована информация, указанная в пунктах 1–5 и 9–10 части второй статьи 203 настоящего закона.

(6¹) Копии записей звука или изображения, на которых зафиксированы показания потерпевших или свидетелей, не выдаются, но обеспечивается возможность ознакомиться с ними.

(7) При ознакомлении с копиями полученных материалов уголовного дела обвиняемый вправе бесплатно пользоваться помощью переводчика.

(8) Если обвиняемый знакомится с материалами уголовного дела, подлежащего передаче в суд, или получает их копии, а также в том случае, если обвиняемый отказывается от права ознакомиться с материалами уголовного дела, подлежащего передаче в суд, или получить их копии, прокурор составляет об этом протокол.

(9) *(Исключена законом от 19.01.2006)*

(10) После выдачи копий материалов уголовного дела или ознакомления с материалами уголовного дела и получения упомянутой в пункте 4 части третьей настоящей статьи информации от обвиняемого прокурор принимает постановление о передаче уголовного дела в суд.

(11) По заявлению обвиняемого, защитника, потерпевшего или представителя прокурор обеспечивает ему возможность ознакомиться с материалами архивного дела и получить копии необходимых материалов, сделав об этом отметку в архивном деле и информировав суд.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 14.01.2010, 21.10.2010, а также законом 156/340

от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 413. Постановление о передаче уголовного дела в суд

(1) В постановлении о передаче уголовного дела в суд прокурор указывает:

- 1) сведения об обвиняемом лице;
- 2) в совершении какого преступного деяния лицо обвиняется и дело передается в суд;
- 3) квалификацию преступного деяния;
- 4) *(исключен законом от 12.03.2009)*
- 5) показания обвиняемого лица;
- 6) перечень используемых в суде доказательств;
- 7) примененную меру пресечения и срок ее окончания;
- 8) потерпевшее лицо и размер компенсации;
- 9) наложенный на имущество арест;
- 10) обстоятельства, отягчающие и смягчающие ответственность обвиняемого;
- 11) количество листов уголовного дела;
- 12) процессуальные расходы.

(2) К постановлению прилагается список вещественных доказательств и документов и список тех лиц, которые по мнению обвинения и защиты подлежат вызову в судебное заседание. Адреса лиц, подлежащих вызову в суд, указываются только в списке, направляемом суду.

(3) Постановление вместе с материалами уголовного дела незамедлительно направляется прокурором в суд.

(4) О принятии постановления и направлении уголовного дела в суд прокурор информирует обвиняемого и потерпевшего или их представителей путем направления им копии постановления, копии списка вещественных доказательств и документов, а также списка вызываемых в судебное заседание лиц и информации об их правах и обязанностях в суде, а также путем указания, в какой суд направлено уголовное дело. Обвиняемому, не владеющему государственным языком, на котором составлено постановление, прокурор обеспечивает перевод постановления на понятном ему языке. Одновременно с направлением упомянутых документов подлежащий особой защите потерпевший информируется также о праве в течение 10 дней после получения документов подать в суд просьбу о том, чтобы его участие или заслушивание в судебном заседании происходило с использованием технических средств.

(5) Постановление о направлении уголовного дела в суд обжалованию не подлежит.

(6) Заявленные ходатайства и жалобы, полученные прокурором по окончании досудебной стадии уголовного процесса, направляются в суд.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, 23.05.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 414. Постановление о прекращении уголовного процесса

(Исключена законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 34. Особенности досудебной стадии процесса при прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности

Статья 415. Прекращение уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности

(1) Если прокурор с учетом характера совершенного преступного деяния и причиненного им вреда, характеризующих лицо данных и других обстоятельств дела убеждается в том, что обвиняемый в дальнейшем не совершит преступных деяний, прокурор может прекратить уголовный процесс с условным освобождением лица от уголовной ответственности.

(2) Для получения характеризующих лицо данных прокурор может затребовать оценочное сообщение из Государственной службы пробации.

(3) Прекращение уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности допускается только в том случае, если:

- 1) лицо обвиняется в совершении уголовного правонарушения или менее тяжкого преступления;
- 2) лицо ранее не имело судимости за умышленное преступное деяние;
- 3) против лица в течение последних пяти лет не прекращался уголовный процесс с условным освобождением от уголовной ответственности;
- 4) согласие на такое прекращение процесса дает вышестоящий прокурор и производит отметку об этом в регистре уголовного процесса.

(4) Прекращение уголовного процесса допускается только по добровольному и недвусмысленно выраженному согласию обвиняемого.

(5) При прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности прокурор устанавливает испытательный срок в соответствии с установленным Уголовным законом.

(6) При завершении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности прокурор может возложить на обвиняемого предусмотренные Уголовным законом обязанности.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 415¹. Прекращение уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности за тяжкое преступление

(1) При наличии упомянутых в статье 415 настоящего закона условий старший прокурор с согласия вышестоящего по должности прокурора может прекратить уголовный процесс с условным освобождением от уголовной ответственности лица, обвиняемого в совершении тяжкого преступления и оказавшего существенную помощь в раскрытии тяжкого или особо тяжкого преступления, которое является более тяжким или более опасным, чем совершенное самим этим лицом преступное деяние.

(2) Установленное частью первой настоящей статьи не применяется к лицу, которое привлекается к уголовной ответственности за совершение тяжких преступлений, предусмотренных статьями 125, 159, 160, 176, 190¹, 251, 252 и 253¹ Уголовного закона, или которое само являлось организатором преступления.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 416. Постановление о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности

В постановлении о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности прокурор указывает:

- 1) в совершении какого преступного деяния лицо обвиняется;
- 2) основание для прекращения уголовного процесса;
- 3) испытательный срок;
- 4) возложенные на обвиняемое лицо обязанности;
- 5) орган, которому поручено контролировать поведение соответствующего лица;
- 6) отмену примененной меры пресечения.

Статья 417. Ознакомление с постановлением и материалами уголовного дела

(1) Лицу, в отношении которого прекращается уголовный процесс с условным освобождением от уголовной ответственности, выдается копия постановления, разъясняются последствия такого прекращения уголовного процесса, и оно информируется о своем праве ознакомиться с материалами уголовного дела. Лицо подписью подтверждает согласие с квалификацией преступного деяния и добровольное обязательство исполнять упомянутые в постановлении обязанности.

(2) Прокурор направляет потерпевшему копию постановления о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности и сообщает ему о его праве ознакомиться с материалами уголовного дела и обжаловать принятое постановление следующему вышестоящему по должности прокурору.

(3) Постановление вступает в силу, если в течение 10 дней со дня получения уведомления потерпевший не обжаловал его или же его жалоба отклонена. Постановление вышестоящего по должности прокурора обжалованию не подлежит.

(4) После вступления постановления в силу его копия в течение трех рабочих дней направляется прокурором в учреждение, осуществляющее выполнение данного постановления.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 418. Последствия прекращения уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности

(1) Постановление о прекращении уголовного процесса в полном объеме вступает в силу после завершения испытательного срока и исполнения установленных обязанностей.

(2) Если лицо исполняет возложенные обязанности и в течение испытательного срока не совершает новое умышленное преступное деяние, считается, что уголовный процесс против него прекращен и по тому же деянию против того же лица не может быть возобновлен, за исключением особо предусмотренных настоящим законом случаев.

(3) Уголовный процесс по тому же деянию в отношении лица, против которого он был прекращен с условным освобождением от уголовного наказания, может быть возобновлен исключительно в следующих случаях:

- 1) лицо не выполнило возложенные на него обязанности;
- 2) в течение испытательного срока лицо совершило новое умышленное преступное деяние;
- 3) прокурор принял постановление в ситуации конфликта интересов;
- 4) лицо противозаконным действием принудило дававших показания лиц дать ложные показания или иным образом подделало доказательства;
- 5) открылись новые обстоятельства, которые не были известны прокурору в момент принятия постановления и которые подтверждают фактическое совершение лицом тяжкого или особо тяжкого преступления, которое в результате незнания этих обстоятельств было ошибочно квалифицировано как уголовное правонарушение или менее тяжкое преступление.

(4) Информация о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности хранится в Информационном центре Министерства внутренних дел.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 419. Надзор за прекращением уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности

(1) Прокурор, принявший постановление о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности, по окончании испытательного срока на основании предоставленной контролирующим органом информации о поведении лица производит в постановлении отметку об исполнении условий и вступлении постановления в силу в полном объеме.

(2) При установлении обстоятельств, упомянутых в части третьей статьи 418 настоящего закона, прокурор отменяет постановление, возобновляет уголовный процесс и направляет его с соблюдением условий настоящего закона о досудебной стадии уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Глава 35. Особенности досудебной стадии уголовного процесса при применении прокурором предписания о наказании

Статья 420. Допустимость применения предписания прокурора о наказании

(1) Если лицо совершило уголовное правонарушение, менее тяжкое преступление или тяжкое преступление, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок до пяти лет, и прокурор с учетом характера совершенного преступного деяния и причиненного вреда, характеризующих лицо данных и других обстоятельств дела убеждается в том, что к этому лицу не требуется применять наказание в виде лишения свободы, однако оно не может быть оставлено без наказания, он может завершить уголовный процесс с составлением предписания о наказании. Предписание прокурора о наказании, если лицо совершило тяжкое преступление, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок до пяти лет, может быть составлено, если на это дает согласие вышестоящий по должности прокурор с внесением об этом отметки в регистр уголовного процесса.

(2) Для получения характеризующих лицо данных прокурор может затребовать оценочное сообщение из Государственной службы пробации.

(3) Если одно лицо совершило несколько преступных деяний, предписание о наказании может быть применено только за все эти преступные деяния.

(4) Если в одном преступном деянии обвиняется несколько лиц, предписание о наказании может быть применено к лицу, к которому такое применение возможно согласно настоящему закону.

(5) Прокурор составляет предписание о наказании, если обвиняемый признает свою вину, компенсировал потерпевшему причиненный вред, а также возместил выплаченную государством компенсацию и согласен с окончанием уголовного процесса с применением к нему наказания.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 20.12.2012, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016. Поправка в части первой в отношении замены слов «или менее тяжкое преступление» словами «менее тяжкое преступление или тяжкое преступление, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок до пяти лет», а также поправка о дополнении части первой предложением вступают в силу 07.04.2016. См. пункт 60 Переходных положений)

Статья 421. Предписание прокурора о наказании

(1) Если прокурор установил, что уголовный процесс может быть завершен с назначением лицу наказания, он составляет предписание прокурора о наказании, в которое включает постановление о завершении уголовного процесса и в резолютивной части указывает наказание.

(2) Прокурор в своем предписании о наказании может применить к обвиняемому лицу денежный штраф или принудительные работы, а также дополнительные наказания – ограничение в правах или надзор пробации – согласно установленному Уголовным законом.

(3) *(Исключена законом от 18.02.2016)*

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 08.07.2011, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 422. Ознакомление с материалами уголовного дела

(1) Лицу, против которого завершается уголовный процесс с предписанием прокурора о наказании, выдается копия этого предписания, и оно информируется о праве ознакомиться с материалами уголовного дела, ему разъясняются последствия окончания уголовного процесса. Лицо расписывается в том, что оно согласно с квалификацией преступного деяния и добровольно обязуется исполнить установленное предписанием наказание. Обвиняемый может выразить свое согласие незамедлительно или в течение пяти рабочих дней со дня получения копий. Согласие не может быть отозвано.

(2) Направляющее процесс лицо направляет потерпевшему копию предписания о наказании и сообщает ему о его праве ознакомиться с материалами уголовного дела, а также обжаловать принятое постановление в течение 10 дней со дня получения уведомления. Если потерпевший, который не владеет государственным языком и постоянное место жительства которого находится в иностранном государстве, заявил просьбу о получении письменного перевода предписания о наказании, направляющее процесс лицо направляет потерпевшему письменный перевод упомянутого предписания.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 423. Последствия предписания прокурора о наказании

(1) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(2) Если лицо согласилось с предписанием о наказании, однако не исполняет его, ответственный орган в установленном настоящим законом порядке возбуждает вопрос о замене наказания в предусмотренном законом порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 28.09.2005, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 36. Особенности досудебной стадии уголовного процесса с применением неотложного порядка

Статья 424. Допустимость применения неотложного порядка

В начале следствия направляющее процесс лицо может применить неотложный порядок, если:

- 1) выяснено лицо, совершившее преступное деяние, поскольку оно застигнуто в момент совершения преступного деяния или сразу после его совершения;
- 2) лицо совершило уголовное правонарушение, менее тяжкое или тяжкое преступление;
- 3) следствие в неотложном порядке в установленном для него объеме может быть завершено в течение пяти рабочих дней.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 425. Направление следствия в неотложном порядке

(1) Направляющее процесс лицо после начала следствия в неотложном порядке:

- 1) выясняет обстоятельства совершенного преступного деяния;
- 2) выясняет потерпевшее в результате преступного деяния лицо;

- 3) выясняет характер и размер вреда, причиненного преступным деянием;
- 4) выясняет очевидцев происшествия;
- 5) производит опрос очевидцев и того лица, против которого начат уголовный процесс;
- 6) при необходимости производит осмотр места происшествия или другие следственные действия;
- 7) может зафиксировать все установленное в одном протоколе;
- 8) принимает постановление о признании лица подозреваемым, может принять решение по вопросу о применении меры пресечения;
- 9) выясняет другие обстоятельства, имеющие значение для разрешения дела.

(2) В течение пяти рабочих дней с начала следствия направляющее процесс лицо направляет материалы дела с сопроводительным письмом надзирающему прокурору и производит об этом отметку в регистре уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 19.01.2006, а также законом от 11.06.2009, вступившим в силу 14.07.2009)

Статья 426. Действия прокурора на досудебной стадии уголовного процесса в неотложном порядке

(1) Прокурор в течение двух рабочих дней после получения материалов должен принять решение о продолжении процесса в неотложном порядке.

(2) Если прокурор не дает согласие на продолжение процесса в неотложном порядке, поскольку установлены обстоятельства, не допускающие этого, или он полагает, что не собраны достаточные доказательства, для того чтобы виновность подозреваемого могла быть доказана в суде, он возвращает материалы в следственное учреждение для продолжения уголовного процесса. Прокурор может продолжать уголовный процесс, выбрав другой вид досудебной стадии уголовного процесса.

(3) Если прокурор дает согласие на продолжение процесса в неотложном порядке, он принимает постановление о передаче уголовного дела в суд.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 427. Постановление о передаче уголовного дела в суд в неотложном порядке

(1) В постановлении о направлении уголовного дела в суд в неотложном порядке прокурор указывает:

- 1) лицо, по деянию которого проводится уголовный процесс (имя, фамилия, персональный код, сообщенное место жительства и место работы);
- 2) в совершении какого преступного деяния лицо обвиняется и передается суду;
- 3) квалификация преступного деяния;
- 4) используемые в суде доказательства;
- 5) обстоятельства, отягчающие и смягчающие ответственность обвиняемого;
- 6) примененную меру пресечения;
- 7) потерпевшее лицо и размер компенсации;
- 8) время и место судебного разбирательства дела.

(2) Время судебного разбирательства дела устанавливается прокурором по согласованию его с судом, однако время до судебного заседания не может быть менее трех и более 10 рабочих дней, считая со дня выдачи обвиняемому копии постановления.

(3) К постановлению прилагается список вещественных доказательств и документов и список тех лиц, которые по мнению обвинения и защиты подлежат вызову в судебное заседание. Одновременно прокурор направляет вызов в судебное заседание всем вызываемым лицам.

(4) Принятое постановление о передаче уголовного дела в суд одновременно считается также постановлением о привлечении лица к уголовной ответственности.

(5) Копия постановления вместе с копиями материалов дела незамедлительно вручается обвиняемому. Если обвиняемый не владеет языком, на котором составлено постановление, этому лицу обеспечивается письменный перевод этого постановления на понятном ему языке. Копия постановления вручается также потерпевшему.

(6) После выдачи копии постановления прокурор направляет принятое постановление и материалы уголовного дела в суд.

(7) Постановление о передаче уголовного дела в суд в неотложном порядке обжалованию не подлежит.

(8) После направления дела в суд все ходатайства и жалобы направляются непосредственно в суд.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Глава 37. Особенности досудебной стадии уголовного процесса в сокращенном процессе

Статья 428. Допустимость применения сокращенного процесса

Направляющее процесс лицо может производить следствие в сокращенном процессе, если:

- 1) выяснено лицо, совершившее преступное деяние;
- 2) следствие может быть завершено в течение 10 дней.

Статья 429. Направление следствия в порядке сокращенного процесса

(1) Направляющее процесс лицо после начала следствия:

- 1) выясняет обстоятельства совершенного преступного деяния;
- 2) выясняет потерпевшее в результате преступного деяния лицо;
- 3) выясняет характер и размер вреда, причиненного преступным деянием;
- 4) производит необходимые следственные действия;
- 5) принимает постановление о признании лица подозреваемым;
- 6) при необходимости производит задержание подозреваемого или применяет к нему меру пресечения;
- 7) выясняет другие обстоятельства, имеющие значение для разрешения дела.

(2) В течение 10 дней со дня начала следствия направляющее процесс лицо представляет прокурору материалы дела с сопроводительной запиской и производит об этом отметку в регистре уголовного процесса.

(3) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 430. Действия прокурора на досудебной стадии в сокращенном процессе

(1) Если прокурор не дает согласие на продолжение процесса в порядке сокращенного процесса, поскольку им установлены обстоятельства, не допускающие этого, или полагает, что не собраны достаточные доказательства для предъявления против подозреваемого обвинения и его доказывания в суде, он возвращает материалы в следственное учреждение для продолжения уголовного процесса. Прокурор может продолжать уголовный процесс, выбрав другой вид досудебной стадии уголовного процесса.

(2) Если прокурор дает согласие на продолжение процесса в порядке сокращенного процесса, он принимает постановление о передаче уголовного дела в суд.

(3) Прокурор должен принять постановление и направить уголовное дело в суд в течение 10 дней.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 431. Постановление о передаче уголовного дела в суд в порядке сокращенного процесса

(1) В постановлении о передаче уголовного дела в суд в порядке сокращенного процесса прокурор указывает:

- 1) лицо, по деянию которого проводится уголовный процесс (имя, фамилия и персональный код);
- 2) в совершении какого преступного деяния лицо обвиняется и передается суду;
- 3) квалификация преступного деяния;
- 4) используемые в суде доказательства;
- 5) примененную меру пресечения;
- 6) наложенный на имущество арест;
- 7) обстоятельства, отягчающие и смягчающие ответственность обвиняемого;
- 8) сведения об обвиняемом лице.

(2) К постановлению прилагается список вещественных доказательств и документов и список тех лиц, которые по мнению обвинения и защиты подлежат вызову в судебное заседание.

(3) Принятое постановление о передаче уголовного дела в суд одновременно считается также постановлением о привлечении лица к уголовной ответственности и обжалованию не подлежит.

Статья 432. Ознакомление с материалами дела в сокращенном процессе

(1) Копия постановления о передаче уголовного дела в суд в порядке сокращенного процесса вместе с копиями материалов дела вручается обвиняемому. Если обвиняемый не владеет языком, на котором составлено постановление, этому лицу обеспечивается письменный перевод этого постановления на понятном ему языке. Копия постановления вручается также потерпевшему.

(2) *(Исключена законом от 19.01.2006)*

(3) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(4) После направления дела в суд все ходатайства и жалобы направляются непосредственно в суд.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Глава 38. Применение соглашения на досудебной стадии уголовного процесса

Статья 433. Основание для применения соглашения

(1) Прокурор по своей инициативе, по инициативе обвиняемого и его защитника может заключить соглашение о признании вины и наказании, если выяснены обстоятельства, относящиеся к предмету доказывания, и обвиняемый согласен с объемом, квалификацией инкриминируемого ему деяния, оценкой причиненного вреда и применением процесса соглашения.

(2) Процесс соглашения не может быть применен, если в одном уголовном процессе имеется несколько обвиняемых и соглашение о признании вины и наказании не может быть применено ко всем обвиняемым.

Статья 434. Переговоры о заключении соглашения

(1) Если прокурор, предъявляя обвинение или продолжая уголовное преследование, признает возможным заключить соглашение в процессе, он производит следующие действия:

- 1) разъясняет обвиняемому и представителю несовершеннолетнего обвиняемого возможность урегулировать уголовно-правовые отношения путем заключения соглашения, права обвиняемого при заключении соглашения и его последствия;
- 2) информирует потерпевшего о его праве выразить свое мнение о возможном применении процесса соглашения.

(2) После получения согласия обвиняемого и представителя несовершеннолетнего обвиняемого с заключением соглашения прокурор подготавливает проект соглашения и начинает переговоры с обвиняемым, его защитником и представителем несовершеннолетнего обвиняемого об элементах соглашения.

(3) Если обвиняемый и представитель несовершеннолетнего обвиняемого согласны с предъявленным и врученным обвинением, квалификацией преступного деяния и оценкой причиненного вреда, начинаются переговоры о виде и мере наказания, о котором прокурор будет просить суд.

Статья 435. Права обвиняемого в процессе соглашения

Обвиняемый в процессе соглашения имеет право:

- 1) согласиться или не согласиться с заключением соглашения;
- 2) заявить отводы;
- 3) изложить свое предложение о виде и мере наказания;
- 4) получить копии материалов уголовного дела после заключения соглашения;
- 5) знать, в совершении каких преступных деяний он будет обвиняться в суде и о каком виде и мере наказания прокурор будет просить суд;
- 6) участвовать в рассмотрении соглашения в суде;
- 7) дать объяснения о ходе соглашения;
- 7¹) подать возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе;
- 8) отказаться от заключенного соглашения до момента удаления суда в совещательную комнату для принятия решения;
- 9) обжаловать решение;

10) ознакомиться с протоколом судебного заседания;

11) получить юридическую помощь защитника.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 436. Права потерпевшего в процессе соглашения

(1) Если уголовный процесс продолжается как процесс соглашения, направляющее процесс лицо – прокурор вручает потерпевшему копию протокола соглашения.

(2) Потерпевший имеет право:

1) заявить отводы;

2) своевременно получить информацию о том, когда и где суд рассмотрит соглашение;

3) участвовать в рассмотрении соглашения в суде;

4) высказать свои возражения против утверждения соглашения;

4¹) подать возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе;

5) подать кассационную жалобу о нарушениях процедуры процесса соглашения или нарушениях норм Уголовного закона

6) участвовать в рассмотрении дела в суде кассационной инстанции в установленном статьей 101 настоящего закона порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 437. Протокол соглашения

(1) В протоколе соглашения указывается:

1) место и время производства действия;

2) должность, имя и фамилия производящего процессуальное действие лица;

3) имя, фамилия и персональный код, а при отсутствии такового – год и дата рождения обвиняемого, представителя обвиняемого – несовершеннолетнего лица, а также имя, фамилия и место практики защитника;

4) место, время совершения преступного деяния и его краткое описание;

5) квалификация преступного деяния;

6) размер причиненного преступным деянием вреда и соглашение о его возмещении;

7) обстоятельства, смягчающие и отягчающие ответственность обвиняемого;

8) сведения об обвиняемом лице;

9) наказание, о присуждении которого прокурор будет просить суд.

(2) Если обвиняемый совершил несколько преступных деяний, прокурор указывает, какое наказание он будет просить присудить за каждое преступное деяние и окончательное наказание. Это правило должно соблюдаться также в случаях, когда обвиняемому назначается наказание по нескольким приговорам.

(3) Соглашение подписывается обвиняемым, защитником, представителем обвиняемого – несовершеннолетнего лица и прокурором; его копия вручается обвиняемому или его представителю.

Статья 438. Направление уголовного дела в суд

(1) Прокурор после заключения соглашения направляет материалы уголовного дела вместе с протоколом соглашения в суд с предложением ему утвердить заключенное соглашение.

(2) В предложении суду прокурор:

- 1) информирует о заключенном соглашении;
- 2) информирует о примененной к обвиняемому мере пресечения;
- 3) упоминает доказательства, подтверждающие совершение преступного деяния и вину обвиняемого;
- 4) указывает размер вреда, причиненного преступным деянием, и соглашение о его возмещении;
- 5) информирует о расходах на досудебную стадию процесса;
- 6) упоминает вещественные доказательства, место их нахождения и средства, использованные для обеспечения компенсации и возможной конфискации имущества;
- 7) просит суд утвердить заключенное соглашение и присудить предусмотренное им наказание.

(3) Прокурор письменно информирует обвиняемого, его защитника, потерпевшего и их представителей о том, в какой суд направлено дело.

(4) После направления дела в суд все ходатайства и жалобы должны подаваться непосредственно в суд.

Глава 39. Особенности досудебной стадии уголовного процесса при применении мер принудительного воздействия к юридическому лицу

Статья 439. Порядок уголовного процесса

(1) Если в ходе уголовного процесса выясняется, что, вероятнее всего, имеется основание для применения принудительной меры воздействия, направляющее процесс лицо принимает мотивированное постановление о начале процесса по применению меры принудительного воздействия к юридическому лицу. О принятом постановлении направляющее процесс лицо сообщает соответствующему юридическому лицу путем направления ему копии постановления, а также информирует о его правах и обязанностях.

(2) Процесс по применению меры принудительного воздействия к юридическому лицу проводится в рамках уголовного процесса, начатого в установленном настоящим законом порядке.

(3) Направляющее процесс лицо процесс о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу постановлением может выделить в отдельное производство в следующих случаях:

- 1) уголовный процесс в отношении физического лица прекращен на основании не реабилитирующих обстоятельств;
- 2) установлены обстоятельства, которые препятствуют установлению или привлечению к уголовной ответственности конкретного физического лица, или по объективным причинам передача уголовного дела в суд в ближайшее время (в разумный период времени) является невозможной;
- 3) для своевременного разрешения уголовно-правовых отношений с физическим лицом, имеющим право на защиту;

4) об этом ходатайствует представитель юридического лица.

(3¹) Процесс о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу может начать процессуально уполномоченное должностное лицо также в случаях отказа в начале уголовного процесса или его завершения на основании нереабилитирующих обстоятельств и выяснения установленного частью первой настоящей статьи основания для начала процесса против юридического лица.

(4) К постановлению о выделении процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу в отдельное производство прилагаются копии выделенных материалов уголовного дела и их список.

(5) Постановление о выделении процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу в отдельное производство обжалованию не подлежит.

(6) Выделенный в отдельное производство процесс по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу или процесс о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу в установленных частью 3¹ настоящей статьи случаях осуществляется с соблюдением установленного настоящим законом общего порядка, если только настоящим законом не установлено иное.

(В редакции закона от 14.03.2013 с учетом поправок, внесенных законом от 29.05.2014, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 439¹. Постановление о начале процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу

(1) В постановлении о начале процесса по применению принудительной меры воздействия направляющее процесс лицо указывает:

- 1) обстоятельства совершения преступного деяния;
- 2) юридическую квалификацию преступного деяния;
- 3) обоснование предположения о том, что расследуемое преступное деяние, вероятнее всего, совершено в интересах юридического лица, в пользу этого лица или в результате его ненадлежащего надзора или контроля;
- 4) наименование, регистрационный номер и юридический адрес юридического лица.

(2) Постановление о начале процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу обжалованию не подлежит.

(3) Если во время расследования изменились упомянутые в пунктах 1, 2 и 3 части первой настоящей статьи обстоятельства, направляющее процесс лицо принимает об этом постановление. О принятии такого постановления сообщается юридическому лицу. Постановление об изменении обстоятельств, констатированных в процессе по применению принудительной меры воздействия, обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 14.03.2013, вступившего в силу 01.04.2013)

Статья 440. Обстоятельства, подлежащие выяснению на досудебной стадии уголовного процесса

На досудебной стадии процесса по применению мер принудительного воздействия к юридическому лицу устанавливаются:

- 1) обстоятельства совершения преступного деяния;
- 2) статус физического лица, если таковое известно, в структурах юридического лица;
- 3) фактическое действие юридического лица;
- 4) характер совершенных юридическим лицом действий и возникшие последствия;
- 5) осуществленные юридическим лицом мероприятия для предотвращения совершения преступного

деяния;

6) величина, род занятий и финансовое положение юридического лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 14.03.2013, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 440¹. Завершение расследования в случае начала процесса по применению принудительной меры воздействия

(1) При инициировании начала уголовного преследования или продолжения процесса по применению принудительной меры воздействия (если процесс в отношении юридического лица выделен в отдельное производство или начат на основании части 3¹ статьи 439 настоящего закона) и при передаче материалов уголовного дела прокурору следователь в соответствующем постановлении дополнительно к общим требованиям указывает упомянутые в статье 440 настоящего закона обстоятельства и обоснование для применения принудительной меры воздействия к юридическому лицу, а также наименование, регистрационный номер и юридический адрес юридического лица.

(2) Постановление следователя о продолжении процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 14.03.2013 с учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 441. Завершение досудебной стадии уголовного процесса

(1) По завершении досудебной стадии процесса и принятии постановления о передаче уголовного дела в суд прокурор в дополнение к общим требованиям указывает выясненные на досудебной стадии процесса упомянутые в статье 440 настоящего закона обстоятельства и основание для применения мер принудительного воздействия к юридическому лицу.

(2) Если процесс в отношении юридического лица выделен в отдельное производство или начат на основании части 3¹ статьи 439 настоящего закона, прокурор в течение 10 дней после получения и оценки постановления следователя о продолжении процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу и материалов процесса производит одно из следующих действий:

1) отменяет постановление следователя о продолжении процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу и возвращает материалы процесса обратно в следственное учреждение для производства конкретных процессуальных действий;

2) отменяет постановления следователя о выделении уголовного процесса в отдельное производство и продолжении процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу и возвращает материалы процесса обратно в следственное учреждение для продолжения расследования, если прокурор не согласен с продолжением процесса, так как констатирует обстоятельства, которые не допускают его продолжение, или считает, что не имеется основания для продолжения процесса по применению принудительной меры воздействия;

3) принимает постановление о передаче процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу в суд, которое обжалованию не подлежит;

4) составляет предписание прокурора о принудительной мере воздействия.

(3) Прокурор при выделении в отдельное производство процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу может завершить его путем принятия упомянутого в пункте 2 части второй настоящей статьи постановления или постановления о прекращении процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу, или составления предписания прокурора о принудительной мере воздействия.

(4) К постановлению о передаче процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу в суд прилагается список вещественных доказательств и документов и список тех лиц, которые подлежат вызову в суд. Адреса лиц, подлежащих вызову в суд, указываются только в списке, направляемом суду.

(5) После принятия постановления о передаче процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу в суд прокурор направляет копию постановления юридическому лицу и потерпевшему,

разъясняя права на получение копий материалов процесса или ознакомление с данными материалами с согласия прокурора в течение 10 дней со дня получения постановления.

(6) После произведения действий, установленных частями четвертой и пятой настоящей статьи, прокурор направляет в суд постановление вместе с материалами процесса. Постановление и материалы процесса направляются в суд также в случае, если юридическим лицом или потерпевшим не выражено желание получить копии материалов процесса или ознакомиться с ними.

(С учетом поправок, внесенных законом от 14.03.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 441¹. Особенности процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу при применении предписания прокурора

(1) Если совершено уголовное правонарушение, менее тяжкое преступление или тяжкое преступление, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок до пяти лет, и представитель юридического лица признает факт совершения преступного деяния, причиненный потерпевшему вред компенсирован и представитель согласен с окончанием процесса с применением к юридическому лицу принудительной меры воздействия, прокурор может завершить процесс с составлением предписания о принудительной мере воздействия. Предписание прокурора о принудительной мере воздействия, если совершено тяжкое преступление, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок до пяти лет, может быть составлено, если на это дает согласие вышестоящий по должности прокурор с внесением об этом отметки в регистр уголовного процесса.

(2) Прокурор в предписании о принудительной мере воздействия включает общие требования постановления о прекращении уголовного процесса, указывает упомянутые в статье 440 настоящего закона обстоятельства и основания для применения к юридическому лицу принудительной меры воздействия, в резолютивной части указывает вид принудительной меры воздействия.

(3) Прокурор в предписании о принудительной мере воздействия может установить ограничение прав или денежное взыскание согласно установленному Уголовным законом.

(4) Юридическому лицу, против которого процесс завершается предписанием прокурора о принудительной мере воздействия, выдается копия этого предписания, оно информируется о праве ознакомиться с материалами уголовного дела или материалами выделенного процесса и ему разъясняются последствия окончания процесса. Представитель юридического лица подписью заверяет свое согласие с квалификацией преступного деяния. Представитель юридического лица согласие может выразить незамедлительно или в течение пяти рабочих дней со дня получения копии. Согласие не может быть отозвано.

(5) Прокурор направляет потерпевшему копию предписания о принудительной мере воздействия и сообщает ему о его праве ознакомиться с материалами уголовного дела или выделенного процесса, а также обжаловать принятое постановление в течение 10 дней со дня получения уведомления.

(В редакции закона от 14.03.2013 с учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016) Поправка в части первой в отношении замены слов «или менее тяжкое преступление» словами «менее тяжкое преступление или тяжкое преступление, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок до пяти лет», а также поправка о дополнении части первой предложением вступают в силу 07.04.2016. См. пункт 60 Переходных положений)

Статья 441². Постановление о передаче процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу в суд

В постановлении о передаче процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу в суд прокурор дополнительно к общим требованиям указывает упомянутые в статье 440 настоящего закона обстоятельства и обоснование для применения принудительной меры воздействия, а также наименование, регистрационный номер и юридический адрес юридического лица.

(В редакции закона от 14.03.2013, вступившего в силу 01.04.2013)

Статья 441³. Прекращение досудебной стадии процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу

(1) Направляющее процесс лицо может принять постановление о прекращении досудебной стадии процесса

по применению принудительной меры воздействия, если установлены обстоятельства, упомянутые в пункте 1, 2, 3, 8 или 10 статьи 377 настоящего закона.

(2) Следователь с согласия надзирающего прокурора или прокурор может принять постановление о прекращении досудебной стадии процесса по применению принудительной меры воздействия, если на досудебной стадии процесса не удалось доказать, что преступное деяние совершено в интересах, в пользу юридического лица или в результате его ненадлежащего надзора или контроля и не имеется возможности собрать дополнительные доказательства.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 441⁴. Постановление о прекращении досудебной стадии процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу

(1) В постановлении о прекращении досудебной стадии процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу указываются:

- 1) основание начала процесса;
- 2) когда и в связи с каким преступным деянием процесс начат;
- 3) причина и основание прекращения процесса;
- 4) отмена ареста на имущество;
- 5) действия с изъятыми предметами и ценностями;
- 6) порядок обжалования постановления.

(2) Если одновременно прекращается уголовный процесс и досудебная стадия процесса по применению принудительной меры воздействия, постановление составляется в соответствии с установленным частью 4¹ статьи 392¹ настоящего закона.

(3) Копия постановления о прекращении досудебной стадии процесса незамедлительно направляется надзирающему прокурору. Потерпевшему и юридическому лицу направляется или выдается копия постановления о прекращении процесса.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 441⁵. Возобновление прекращенной досудебной стадии процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу

(1) Процессуально уполномоченное лицо может возобновить прекращенную стадию досудебного процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу, отменив постановление о прекращении, если установлено, что для его принятия не имелось законного основания, или если обнаружены новые обстоятельства, которые не были известны направляющему процессу лицу в момент принятия постановления и которые имеют существенное значение для принятия решения.

(2) Досудебная стадия процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу может быть возобновлена, если не наступил срок давности уголовной ответственности.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 441⁶. Соглашение в процессе по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу

(1) В процессе по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу по инициативе прокурора или юридического лица может быть заключено соглашение о принудительной мере воздействия, если:

- 1) выяснены обстоятельства, относящиеся к предмету доказывания;

2) юридическое лицо признает факт совершения преступного деяния;

3) юридическое лицо согласно с объемом, квалификацией деяния, в связи с которым применена принудительная мера воздействия, оценкой причиненного вреда и применением соглашения.

(2) Если прокурор признает возможным заключить соглашение в процессе, он производит следующие действия:

1) разъясняет юридическому лицу возможность урегулировать уголовно-правовые отношения путем заключения соглашения, права этого лица при заключении соглашения и последствия соглашения;

2) информирует потерпевшего о его праве выразить свое мнение о возможном применении соглашения.

(3) После получения согласия юридического лица на заключение соглашения прокурор подготавливает проект соглашения и начинает переговоры с юридическим лицом об элементах соглашения.

(4) Если юридическое лицо согласно с квалификацией преступного деяния, в связи с которым применена принудительная мера воздействия, и оценкой причиненного вреда, начинаются переговоры о виде и мере принудительной меры воздействия, о назначении которой прокурор будет просить суд.

(5) Юридическое лицо в процессе соглашения имеет право:

1) согласиться или не согласиться с заключением соглашения;

2) заявить отводы;

3) изложить свое предложение о виде и мере принудительной меры воздействия;

4) после заключения соглашения получить копии материалов дела, относящиеся к процессу по применению принудительной меры воздействия;

5) знать, в связи с совершением какого преступного деяния принудительная мера воздействия будет применена и какой вид и меру принудительной меры воздействия прокурор будет просить суд назначить;

6) участвовать в рассмотрении соглашения в суде;

7) дать объяснения о ходе соглашения;

8) подать возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе;

9) отказаться от заключенного соглашения до момента удаления суда в совещательную комнату для принятия решения;

10) обжаловать решение;

11) ознакомиться с протоколом судебного заседания;

12) получить юридическую помощь защитника.

(6) Потерпевший в процессе соглашения по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу имеет права, установленные статьей 436 настоящего закона.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 441⁷. Протокол соглашения по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу

(1) В протоколе соглашения о принудительной мере воздействия указывается:

1) место и время производства действия;

- 2) должность, имя и фамилия производящего процессуальное действие лица;
- 3) наименование, адрес, регистрационный номер юридического лица, имя и фамилия его представителя, имя, фамилия и место практики защитника;
- 4) обстоятельства совершения преступного деяния;
- 5) квалификация преступного деяния;
- 6) размер причиненного преступным деянием вреда и соглашение о его возмещении;
- 7) принудительная мера воздействия, о присуждении которой прокурор будет просить суд.

(2) Если принудительная мера воздействия применяется в связи с несколькими преступными деяниями, прокурор указывает, какую принудительную меру воздействия он будет просить присудить за каждое преступное деяние и окончательную подлежащую применению совокупность принудительных мер воздействия.

(3) Соглашение подписывается представителем юридического лица и прокурором, и его копия вручается юридическому лицу или его представителю.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 441⁸. Передача процесса, по которому заключено соглашение по применению принудительной меры воздействия, в суд

(1) Прокурор после заключения соглашения направляет материалы дела вместе с протоколом соглашения в суд с предложением ему утвердить заключенное соглашение.

(2) В предложении суду прокурор:

- 1) информирует о заключенном соглашении;
- 2) упоминает доказательства, подтверждающие совершение преступного деяния в интересах, в пользу юридического лица или в результате его ненадлежащего надзора или контроля;
- 3) указывает размер вреда, причиненного преступным деянием, совершенным в интересах, в пользу юридического лица или в результате его ненадлежащего надзора или контроля и соглашение о его возмещении;
- 4) информирует о расходах на досудебную стадию процесса;
- 5) упоминает вещественные доказательства, место их нахождения и средства, использованные для обеспечения компенсации и возможной конфискации имущества;
- 6) просит суд утвердить заключенное соглашение и присудить предусмотренную им принудительную меру воздействия.

(3) Если соглашение по применению принудительной меры воздействия заключено одновременно с установленным статьей 433 настоящего закона соглашением, прокурор составляет одно предложение.

(4) Прокурор письменно информирует юридическое лицо, потерпевшего и их представителей о том, в какой суд направлено дело.

(5) После направления дела в суд все ходатайства и жалобы должны подаваться непосредственно в суд.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Раздел восьмой Общие условия судопроизводства

Глава 40. Подсудность уголовных дел суду

Статья 442. Инстанции судопроизводства по уголовному делу

(1) Районный (городской) суд рассматривает все уголовные дела в качестве суда первой инстанции. Суду Видземского предместья города Риги как суду первой инстанции подсудны уголовные дела, в материалы которых включены содержащие государственную тайну объекты.

(2) Обжалованное в апелляционном порядке постановление районного (городского) суда рассматривает окружной суд в качестве суда апелляционной инстанции.

(3) Обжалованное в кассационном порядке постановление любого суда рассматривается Верховным судом в качестве суда кассационной инстанции.

(В редакции закона от 24.05.2012 с учетом поправок, внесенных законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 443. Подсудность уголовного дела по месту совершения преступного деяния

(1) Уголовное дело рассматривает суд, в районе деятельности которого совершено преступное деяние.

(2) Если место совершения преступного деяния установить невозможно, уголовное дело подсудно тому суду, в районе деятельности которого завершена досудебная стадия процесса.

(3) В случаях длительных или продолжающихся преступных деяний уголовное дело подсудно тому суду, в районе деятельности которого преступное деяние было завершено или прекращено.

(4) Для обеспечения более быстрого рассмотрения уголовного дела в отдельных случаях оно может быть рассмотрено:

- 1) по месту обнаружения преступного деяния;
- 2) по месту наступления последствий преступного деяния;
- 3) по месту нахождения обвиняемого или большинства свидетелей.

Статья 444. Действия с подсудным другому суду уголовным делом

(1) Если суд до начала судебного следствия устанавливает подсудность уголовного дела другому суду, уголовное дело передается в соответствующий суд по подсудности.

(2) Если подсудность уголовного дела другому суду устанавливается судом в ходе судебного следствия, он продолжает начатый процесс.

Статья 445. Передача подсудного суду уголовного дела в другой суд

(1) Суд до начала судебного следствия может предложить передать подсудное ему уголовное дело в другой суд, если:

- 1) передачей уголовного дела может быть достигнуто его более быстрое рассмотрение;
- 2) в двух или более судах одного уровня имеются уголовные дела о совершенных одним и тем же лицом преступных деяниях либо об участии или соучастии нескольких лиц в совершении одного или нескольких преступных деяний;
- 3) все судьи соответствующего суда отстранены или им дан отвод.

(2) В упомянутом в пункте 2 части первой настоящей статьи случае суд, в производстве которого находится уголовное дело о наиболее легком преступном деянии, передает уголовное дело в суд, в производстве которого находится уголовное дело о более тяжком преступном деянии.

(3) Вопрос о передаче уголовного дела из одного суда в другой суд решает председатель вышестоящего на один уровень суда. Если упомянутые в пункте 2 части первой настоящей статьи дела находятся в различных судебных округах, вопрос решается председателем того окружного суда, на территории действия которого находится суд, возбудивший передачу дела в другой суд. Постановление принимается в виде резолюции.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 446. Недопустимость споров о подсудности

(1) Уголовное дело, переданное одним судом другому суду в установленном настоящим законом порядке, этим судом должно быть принято.

(2) Споры о подсудности между судами не допускаются.

Глава 41. Состав суда

Статья 447. Единоличное и коллегиальное судебное разбирательство уголовного дела

(1) В суде первой инстанции уголовное дело разбирается судьей единолично.

(2) *(Исключена законом от 16.06.2009)*

(3) В случае особой сложности дела председатель суда первой инстанции может назначить коллегиальное судебное разбирательство уголовного дела. В таком случае судебное разбирательство уголовного дела осуществляется в составе трех судей суда первой инстанции.

(4) В суде апелляционной и кассационной инстанции уголовное дело разбирается коллегиально.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 16.06.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 448. Разрешение вопросов в суде

(1) Решения по вопросам, возникающим при коллегиальном судебном разбирательстве дела, суд принимает большинством голосов.

(2) *(Исключена законом от 16.06.2009)*

(3) Никто из состава суда не имеет права воздерживаться от голосования.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 16.06.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 42. Общие правила судебного разбирательства уголовного дела

Статья 449. Непосредственность и устность судебного разбирательства уголовного дела

(1) Суд первой инстанции непосредственно проверяет доказательства по делу.

(2) В судебном заседании лица дают показания устно.

(3) Письменные доказательства и другие документы, относящиеся к предмету доказывания, в судебном заседании зачитываются или озвучиваются полностью или частично, за исключением случаев, когда лицо, осуществляющее защиту, прокурор и потерпевший или его представитель согласны с тем, что зачитание или озвучивание этих доказательств не требуется. Указанные в постановлении о передаче уголовного дела в суд

письменные доказательства и документы проверяются в судебном заседании лишь в том случае, если лицо, осуществляющее защиту, прокурор и потерпевший или его представитель заявили такое ходатайство.

(4) Если ходатайство является обоснованным, суд принимает решение об осмотре вещественных доказательств.

(5) Проверка доказательств во время судебного разбирательства дела может не производиться только в случаях и порядке, установленных настоящим законом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, а также законом от 16.10.2014, вступившим в силу 01.02.2015)

Статья 450. Гласность судебного разбирательства уголовного дела

(1) Судебное разбирательство уголовного дела производится в открытом судебном заседании.

(2) В закрытом судебном заседании производится судебное разбирательство уголовного дела о преступном деянии против нравственности и половой неприкосновенности, а также уголовного дела, по которому необходимо защитить государственную тайну или тайну усыновления.

(3) По мотивированному постановлению суд может назначить закрытое судебное заседание:

1) по уголовному делу о преступном деянии, совершенном лицом, не достигшим шестнадцатилетнего возраста;

2) *(исключен законом от 18.02.2016)*;

3) в целях неразглашения интимных обстоятельств жизни лиц, вовлеченных в уголовный процесс;

4) в целях охраны профессиональной или коммерческой тайны;

5) в целях обеспечения защиты лиц, вовлеченных в уголовный процесс;

6) по уголовному делу о преступном деянии, совершенном против несовершеннолетнего.

(4) В закрытом судебном заседании участвуют лица, вовлеченные в уголовный процесс.

(5) Решение суда объявляется публично. По уголовному делу, судебное разбирательство которого производилось в закрытом судебном заседании, публично провозглашается вводная часть и резолютивная часть судебного решения без раскрытия информации, идентифицирующей потерпевших лиц, а затем, в закрытом заседании – мотивировочная и описательная часть.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.05.2014, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 451. Право на ознакомление с материалами дела

(1) Обвиняемый, его защитник, представитель юридического лица, прокурор, потерпевший и его представитель могут ознакомиться с материалами, дополнительно присоединенными к уголовному делу после получения его судом, сделать из них выписки, факсимильные копии и ходатайствовать об изготовлении копий тех материалов дела, которые затрагивают интересы и права этих лиц, за исключением предусмотренных законом случаев, а при наличии объективной необходимости могут ознакомиться со всеми материалами уголовного дела и ходатайствовать об изготовлении копий необходимых материалов дела. Если по завершении досудебной стадии уголовного процесса лицо отказалось ознакомиться с материалами дела или получить копии этих материалов, это может служить основанием для отклонения ходатайства.

(2) После завершения рассмотрения дела в суде первой или апелляционной инстанции вовлеченные в процесс лица, интересы которых затрагиваются конкретным уголовным процессом, имеют право ознакомиться с теми материалами дела, которые были добавлены в дело в период его рассмотрения в соответствующей судебной инстанции, или же получить копии этих материалов.

(3) Представитель или защитник, который ранее не участвовал в соответствующем уголовном процессе, имеет право ознакомиться с материалами уголовного дела, которые распространяются на представляемое или защищаемое им лицо, или же просить изготовить копии этих материалов.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 452. Неизменность состава суда

(1) Судебное заседание по уголовному делу проводится неизменяющимся составом судей.

(2) Если в ходе судебного разбирательства уголовного дела кого-либо из судей заменяет другой судья, судебное разбирательство уголовного дела начинается заново.

Статья 453. Резервный судья

(1) В уголовном деле, для судебного разбирательства которого необходимо более продолжительное время, может участвовать резервный судья, который во время судебного разбирательства дела находится в зале судебного заседания. Об этом производится отметка в протоколе судебного заседания.

(2) Если в процессе судебного разбирательства уголовного дела судью заменяет резервный судья, разбирательство дела продолжается. Разбирательство дела в этом случае заканчивает суд в новом составе.

(В редакции закона от 16.06.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 454. Председательствующий в судебном заседании

(1) Судебным заседанием руководит один из судей, участвующий в судебном разбирательстве уголовного дела (в дальнейшем – председательствующий в судебном заседании).

(2) Председательствующий в судебном заседании руководит разбирательством дела таким образом, чтобы обеспечить лицу, осуществляющему защиту, прокурору и потерпевшему равные возможности участия в расследовании обстоятельств дела.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 455. Процессуальные права в судебном разбирательстве

(1) В судебном заседании обвиняемый, его представитель и защитник, потерпевший и его представитель и прокурор имеют равные права заявлять отводы, подавать ходатайства, представлять доказательства с указанием, по каким причинам они не были представлены в суд до этого, участвовать в проверке доказательств, подавать суду письменные объяснения, участвовать в судебных прениях, а также в рассмотрении других вопросов, возникающих в ходе судебного разбирательства уголовного дела.

(1¹) Защитник и прокурор для представления дополнительных доказательств имеют право письменно затребовать от физических и юридических лиц имеющие значение для уголовного процесса документы и сведения о фактах, за исключением предусмотренного частью пятой статьи 121 и статьей 192 настоящего закона.

(2) Суд имеет право по собственной инициативе получать доказательства и проверять их в судебном заседании лишь в том случае, если обвиняемый сам осуществляет защиту, а у суда возникли обоснованные сомнения в его вменяемости или возможной виновности при обвинении.

(3) Суд может признать доказанными отличающиеся от обвинения фактические обстоятельства преступного деяния, если ими не ухудшается положение обвиняемого и не нарушается его право на защиту.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 10.01.2013, вступившим в силу 13.02.2013)

Статья 456. Участие прокурора в судебном разбирательстве дела

(1) Участие прокурора в судебном разбирательстве уголовных дел является обязательным.

(2) Прокурор поддерживает в суде государственное обвинение, обосновывает его доказательствами, высказывает свою точку зрения по обстоятельствам, установленным во время судебного разбирательства дела, участвует в судебных прениях. Государственное обвинение по одному уголовному процессу может поддерживаться также несколькими прокурорами.

(3) Прокурор может заявить и поддержать заявление о взыскании компенсации в интересах государства или самоуправления.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 457. Последствия неявки прокурора

(1) Если прокурор не является в судебное заседание, судебное разбирательство уголовного дела откладывается. Если в судебном разбирательстве уголовного дела принимает участие несколько прокуроров и не явился кто-либо из них, судебное разбирательство дела может продолжаться. Судебное разбирательство дела может продолжаться также в том случае, если кто-либо из прокуроров с согласия вышестоящего по должности прокурора не явился на судебные прения.

(2) Если причины неявки прокурора неизвестны, о его неявке сообщается вышестоящему прокурору.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 458. Замена прокурора во время судебного разбирательства уголовного дела

(1) Если дальнейшее участие прокурора в судебном разбирательстве дела невозможно, он может быть заменен.

(2) В случае замены прокурора суд продолжает судебное разбирательство дела.

(3) Вновь вступившему в уголовное дело прокурору суд дает время для подготовки к судебному разбирательству уголовного дела.

(4) Вновь вступивший в уголовное дело прокурор может просить суд повторно заслушать показания свидетеля или потерпевшего или заключение эксперта, а также произвести другие процессуальные действия.

Статья 459. Обязанность прокурора отказаться от обвинения

(1) Если в ходе судебного разбирательства уголовного дела прокурор признает, что обвинение полностью или частично не подтвердилось, он обязан полностью или частично отказаться от обвинения, подав суду утвержденную вышестоящим прокурором мотивацию отказа.

(2) Прокурор может отказаться от обвинения до удаления суда в совещательную комнату для вынесения приговора.

Статья 460. Последствия отказа от обвинения

(1) Если прокурор отказывается от обвинения без соблюдения установленного частью первой статьи 459 настоящего закона порядка, суд объявляет перерыв в судебном заседании. Если в течение трех рабочих дней вышестоящий прокурор до возобновления судебного заседания не заменяет поддерживающее обвинение лицо и не возобновляет поддержание обвинения, суд принимает постановление о прекращении уголовного процесса в связи с отказом прокурора от обвинения.

(2) Допускается возобновление процесса по уголовному делу, по которому принято постановление о прекращении уголовного процесса в связи с отказом прокурора от обвинения, если открываются новые обстоятельства.

(3) Отказ прокурора от обвинения не является препятствием для требования о возмещении вреда в порядке,

установленном Гражданским процессуальным законом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 461. Обязанность прокурора изменить обвинение

(1) Если в ходе судебного разбирательства уголовного дела прокурор признает, что предъявленное и врученное обвинение подлежит изменению на более легкое или более тяжкое, или же обвинение подлежит изменению в связи с изменением фактических обстоятельств преступного деяния без изменения квалификации этого деяния, он обязан изменить обвинение с мотивированием этого.

(2) Прокурор может изменить обвинение на более легкое, если не меняются фактические обстоятельства преступного деяния, до момента удаления суда для вынесения приговора, а в остальных случаях – до окончания судебного следствия.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 462. Изменение обвинения в ходе судебного разбирательства

(1) Если прокурор изменяет обвинение на более легкое при неизменности фактических обстоятельств преступного деяния, новое обвинение фиксируется в протоколе судебного заседания.

(2) Если прокурор изменяет обвинение на более легкое в связи с изменением фактических обстоятельств преступного деяния или же на более тяжкое при неизменности фактических обстоятельств преступного деяния, или же в связи с изменением фактических обстоятельств преступного деяния без изменения квалификации этого деяния, новое обвинение может быть зафиксировано в протоколе судебного заседания. По требованию суда, обвиняемого или его защитника новое обвинение прокурор вручает в письменном виде. Если необходимо время для изменения обвинения, суд по ходатайству прокурора объявляет перерыв в судебном заседании. Суд может объявить перерыв в судебном заседании также в том случае, если защите необходимо время для подготовки к новой защите.

(3) Если в суде первой инстанции прокурор признает, что обвинение подлежит изменению на более тяжкое, поскольку в судебном заседании установлены иные фактические обстоятельства преступного деяния, суд по ходатайству прокурора объявляет перерыв для производства необходимых следственных действий и составления нового обвинения.

(4) Прокурор в месячный срок подает в суд новое обвинение, которое суд направляет обвиняемому, его защитнику, потерпевшему, его представителю и извещает о времени судебного разбирательства уголовного дела.

(5) В случае изменения обвинения состав суда и подсудность остаются неизменными.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 463. Участие обвиняемого в судебном разбирательстве уголовного дела

(1) Участие обвиняемого в судебном разбирательстве уголовного дела является обязательным.

(2) В случае неявки обвиняемого в судебное заседание судебное разбирательство уголовного дела откладывается.

(3) Если обвиняемый не явился в судебное заседание по неуважительной причине или не сообщил о причинах неявки, суд может принять решение о применении денежного взыскания и о его приводе в суд в принудительном порядке, об изменении или применении меры пресечения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 464. Судебное разбирательство уголовного дела без участия обвиняемого

Уголовное дело об уголовном правонарушении и менее тяжком преступлении может быть рассмотрено судом без участия обвиняемого, если обвиняемый повторно без уважительной причины не является в судебное заседание или подал в суд ходатайство о судебном разбирательстве уголовного дела без его участия. Судебное

разбирательство уголовного дела судом может осуществляться, если в судебном заседании участвует защитник.

(В редакции закона от 21.10.2010 с учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 465. Судебное разбирательство уголовного дела в отсутствие обвиняемого (*in absentia*)

(1) Суд может разобрать уголовное дело в отсутствие обвиняемого (*in absentia*) в одном из следующих случаев:

- 1) местонахождение обвиняемого неизвестно и это указано в информации о результате его розыска;
- 2) обвиняемый находится в иностранном государстве и его явку в суд невозможно обеспечить.

(1¹) В установленных частью первой настоящей статьи случаях суд может разобрать уголовное дело в отсутствие обвиняемого (*in absentia*) также в том случае, если в ходе судебного разбирательства прокурором признано, что обвинение подлежит изменению.

(2) Судебное постановление, принятое при судебном разбирательстве дела в отсутствие обвиняемого (*in absentia*), вступает в силу в общем порядке. Однако осужденный может обжаловать постановление в суд вышестоящей инстанции в апелляционном или кассационном порядке в течение 30 дней со дня получения копии постановления. С момента получения судом жалобы осужденный получает статус обвиняемого и все права обвиняемого. Судья суда первой инстанции принимает решение по вопросу о приостановлении исполнения постановления и применении меры пресечения.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 24.05.2012, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 466. Участие защитника в судебном разбирательстве дела

(1) Участие защитника в судебном разбирательстве уголовных дел является обязательным в случаях, предусмотренных настоящим законом, и по приглашению лиц, вовлеченных в процесс.

(2) Защитник осуществляет право лица на защиту, высказывает свою точку зрения об установленных в ходе судебного разбирательства дела обстоятельствах и участвует в судебных прениях. Защиту в одном уголовном процессе может осуществлять также несколько защитников.

Статья 467. Последствия неявки защитника

(1) Если защитник не явился в судебное заседание, судебное разбирательство уголовного дела откладывается. О неявке защитника в судебное заседание суд сообщает в Латвийский совет присяжных адвокатов.

(2) Если в судебном разбирательстве уголовного дела принимает участие несколько защитников обвиняемого и не явился кто-либо из них, судебное разбирательство дела может продолжаться. Судебное разбирательство дела может продолжаться также в том случае, если кто-либо из защитников не явился на судебные прения и обвиняемый не возражает против продолжения дела.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Статья 468. Замена защитника во время судебного разбирательства уголовного дела

(1) Если дальнейшее участие защитника в судебном разбирательстве уголовного дела в разумный срок невозможно, он заменяется.

(2) В случае замены защитника суд продолжает судебное разбирательство дела.

(3) Вновь вступившему в уголовный процесс защитнику суд предоставляет время для подготовки к осуществлению защиты.

(4) Вновь вступивший в уголовное дело защитник может ходатайствовать перед судом о повторном

заслушивании показаний свидетелей и потерпевшего или заключения эксперта, а также производить другие процессуальные действия.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 469. Участие потерпевшего в судебном разбирательстве уголовного дела

(1) Судебное разбирательство уголовного дела производится при участии потерпевшего или его представителя.

(2) Если потерпевший не явился в судебное заседание, судебное разбирательство уголовного дела производится в его отсутствие, за исключением случаев, когда суд признает, что участие потерпевшего в судебном разбирательстве уголовного дела является обязательным, или потерпевший по уважительной причине ходатайствовал об отложении судебного заседания.

Статья 470. Последствия неявки свидетеля или эксперта

(1) В случае неявки в судебное заседание свидетеля или эксперта суд начинает разбирательство дела, если только согласно настоящему закону не имеется основания для его отложения.

(2) К свидетелю или эксперту, не явившемуся в судебное заседание по неуважительной причине, применяются установленные настоящим законом процессуальные санкции. К свидетелю может быть применен также принудительный привод.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 471. Порядок в судебном заседании

(1) При входе суда в зал судебного заседания и выходе из него присутствующие в зале судебного заседания лица встают.

(2) Вводную часть и резолютивную часть приговора суда присутствующие в зале судебного заседания лица выслушивают стоя.

(3) Присутствующие в зале судебного заседания лица ведут себя таким образом, чтобы не мешать ходу судебного заседания.

(4) Присутствующие в зале судебного заседания лица беспрекословно подчиняются указаниям председательствующего в судебном заседании, решениям суда и требованиям поддерживающего порядок в суде лица.

(5) К лицу, нарушающему порядок в зале судебного заседания, могут быть применены процессуальные санкции, или оно может быть привлечено к установленной законом ответственности за неуважение к суду.

(6) Порядок в зале судебного заседания обеспечивает поддерживающее порядок в суде лицо, для которого указания председательствующего в судебном заседании являются обязательными.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Статья 472. Право находиться в зале судебного заседания

(1) Количество присутствующих лиц в зале судебного заседания устанавливает суд в соответствии с имеющимся в зале судебного заседания количеством мест.

(2) Родственники обвиняемого и потерпевшего или иные приглашенные им лица имеют преимущественное право присутствовать при судебном разбирательстве уголовного дела.

(3) В зал судебного заседания не допускаются лица моложе 14 лет, если только они не являются лицами, вовлеченными в уголовный процесс.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 473. Принятые в судебном заседании постановления

(1) Вопросы, возникшие во время судебного разбирательства дела, суд решает путем принятия постановлений.

(2) Суд в совещательной комнате принимает следующие постановления:

- 1) о прекращении процесса;
- 2) о мере пресечения;
- 3) об отводе;
- 4) о назначении экспертизы.

(3) Упомянутые в части второй настоящей статьи постановления суд подготавливает в виде отдельного документа. Постановление подписывается всем составом суда.

(4) Прочие постановления по усмотрению суда могут быть приняты как в совещательной комнате, так и при совещании на месте в зале судебного заседания. Эти постановления вносятся в протокол судебного заседания.

(5) Принятое во время судебного разбирательства постановление оглашается незамедлительно.

(6) Постановление об установлении факта дачи заведомо ложного показания, заключения или перевода либо об установлении факта принуждения к даче заведомо ложного показания, заключения или перевода или же об установлении факта необоснованного отказа от дачи показания, заключения или перевода суд принимает одновременно с приговором. Постановление направляется в следственное учреждение.

(7) Принятые во время судебного разбирательства постановления могут быть обжалованы только вместе с обжалованием принятого судом окончательного решения, если настоящим законом не предусмотрено иное.

Статья 474. Исправление описок и ошибок в математическом расчете

(1) Суд по своей инициативе или по заявлению вовлеченного в процесс лица может исправить в решении описки или ошибки в математическом расчете. Вопрос об исправлении ошибок разрешается в письменном процессе.

(2) Описки и ошибки в математическом расчете исправляются с принятием постановления, которое сообщается вовлеченным в процесс лицам и учреждению, исполняющему наказание, если это исправление распространяется на исполнение наказания.

(3) Вовлеченные в процесс лица на произведенное судом исправление ошибки в постановлении в течение 10 дней могут подать жалобу или внести протест в суд вышестоящего уровня. Эта жалоба или протест рассматривается судьей суда вышестоящего уровня в письменном процессе без участия вовлеченных в процесс лиц. Решение обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Глава 43. Объединение, разделение, отложение, приостановление или прекращение уголовных процессов

Статья 475. Объединение уголовных процессов

(1) Если в одном суде имеется два или несколько уголовных дел о совершенных одним лицом преступных деяниях или об участии или соучастии нескольких лиц в совершении одного или нескольких преступных деяний, уголовные процессы по этим деяниям объединяются, за исключением случаев, когда объединение уголовных процессов существенно осложнило бы рассмотрение уголовного дела.

(2) Уголовные процессы могут быть объединены до начала судебного следствия по постановлению судьи или суда, и оно обжалованию не подлежит.

(2¹) Во время судебного следствия в суде первой инстанции в один уголовный процесс могут быть объединены уголовные дела об участии или соучастии нескольких лиц в совершении одного или нескольких преступных деяний, если они стали известны при судебном разбирательстве в суде первой инстанции.

(3) При объединении уголовных процессов обычно материалы о более легком преступном деянии присоединяются к уголовному делу о более тяжком преступном деянии.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 476. Разделение уголовного процесса

(1) Суд в интересах обвиняемого или потерпевшего может разделить уголовный процесс, по которому обвиняется несколько лиц или одно лицо в нескольких преступных деяниях, если разделение уголовных дел не мешает достижению цели уголовного процесса.

(2) Суд принимает постановление о разделении уголовного процесса, которое одновременно считается также постановлением о начале нового уголовного процесса. Дата принятия постановления считается датой начала нового уголовного процесса. Решение обжалованию не подлежит.

(2¹) Принятие постановления о разделении уголовного процесса не может служить основанием для заявления отвода судье по выделенному уголовному процессу.

(3) В постановлении указывается основание разделения уголовного процесса, личные данные обвиняемого, сущность обвинения, статья Уголовного закона, ее часть, пункт, по которым возбуждено обвинение, мера пресечения, дата и срок ее применения и другие обстоятельства, а также указывается направление процесса после его разделения.

(4) Если по материалам, выделенным из уголовного процесса, необходимо выяснить лицо, совершившее преступное деяние, суд направляет их в прокуратуру.

(5) Если причиной разделения уголовного процесса является уклонение одного или нескольких обвиняемых от суда, одновременно с постановлением о разделении уголовного процесса суд принимает решение о приостановлении судебного разбирательства уголовного дела по выделенному уголовному процессу. Суд, возобновляя судебное разбирательство по выделенному уголовному процессу, если состав суда не изменился, не повторяет ранее осуществленные судом процессуальные действия, в которых принимал участие обвиняемый.

(6) Постановление о разделении процесса направляется прокурору, обвиняемому и потерпевшему.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 477. Отложение судебного разбирательства

(1) Если судебное разбирательство уголовного дела не может производиться в связи с тем, что в судебное заседание не явилось какое-либо из вызванных на него лиц, суд принимает постановление об отложении судебного разбирательства на определенный срок.

(2) При отложении судебного разбирательства суд принимает решение о приводе в судебное заседание неявившегося лица в принудительном порядке или о применении процессуальной санкции.

(3) Суд при возобновлении судебного разбирательства после его отложения может повторно не производить ранее произведенные процессуальные действия.

Статья 478. Приостановление уголовного процесса вследствие интерпретации правовой нормы

(1) Если суд считает, что правовая норма, примененная в конкретном уголовном деле, не соответствует правовой норме (акту) высшей юридической силы, он подает заявление о возбуждении дела в Конституционный

суд с одновременным приостановлением производства по уголовному делу до вступления в силу решения Конституционного суда.

(2) Если для разрешения конкретного дела необходимо преюдициальное решение Суда Европейского союза об интерпретации и действительности правовой нормы Европейского союза, суд направляет в Суд Европейского союза неясный вопрос в форме мотивированного постановления с одновременным приостановлением производства по уголовному делу до дня вступления в силу преюдициального решения.

(3) При приостановлении судопроизводства вследствие неясности интерпретации правовой нормы суд принимает решение о назначении необходимых мер принуждения или ареста на имущество, однако без нарушения установленных законом процессуальных сроков.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 479. Приостановление уголовного процесса в связи с болезнью обвиняемого

(1) Если обвиняемый страдает психическими нарушениями или иным тяжким заболеванием и в течение длительного времени не сможет участвовать в судебном заседании, суд приостанавливает уголовный процесс до времени выздоровления обвиняемого.

(2) В случае, упомянутом в части первой настоящей статьи, суд может назначить экспертизу обвиняемого.

(3) При выздоровлении обвиняемого судья возобновляет судебное разбирательство с составлением об этом постановления в виде резолюции.

(4) Если заболевание психическими нарушениями признано неизлечимым и исключающим применение уголовного наказания, продолжается процесс о назначении принудительных мер медицинского характера.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 480. Приостановление уголовного процесса в связи с уклонением обвиняемого от суда

(1) Если обвиняемый уклоняется от суда, суд принимает постановление о розыске обвиняемого и приостановлении уголовного процесса до времени, когда будет найден обвиняемый.

(2) Постановление о розыске обвиняемого передается к исполнению субъекту оперативной деятельности в соответствии с его компетенцией.

(3) После розыска или после получения информации о пребывании обвиняемого в иностранном государстве обвиняемого судья возобновляет судебное разбирательство с составлением постановления в виде резолюции. Судья может возобновить судебное разбирательство, если им получена информация о том, что местонахождение обвиняемого неизвестно.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 481. Прекращение уголовного дела в судебном заседании

(1) Суд прекращает уголовный процесс или его часть в следующих случаях:

1) если в ходе судебного разбирательства он устанавливает обстоятельства, указанные в пунктах 3–10 статьи 377 настоящего закона, не допускающие уголовный процесс;

2) если прокурор отказался от обвинения;

3) *(исключен законом от 12.03.2009)*

(1¹) Если обвиняемый умер во время рассмотрения дела в суде первой инстанции, рассмотрение дела продолжается лишь в том случае, если в течение одного месяца после смерти обвиняемого получено заявление родственника умершего о продолжении уголовного процесса для реабилитации умершего. Рассмотрение дела

продолжается в общем порядке. Лицо, потребовавшее продолжения процесса, имеет право обжаловать постановление суда первой инстанции и апелляционной инстанции.

(2) Суд может прекратить уголовный процесс с освобождением лица от уголовной ответственности в случаях, установленных статьей 379 настоящего закона.

(3) В постановлении о прекращении уголовного процесса принимается решение о примененной мере пресечения, мероприятиях по обеспечению возмещения вреда и возможной конфискации имущества, других мерах процессуального принуждения, а также о вещественных доказательствах.

(4) Если уголовный процесс прекращается, но в материалах уголовного дела имеются сведения о фактах, в связи с которыми к лицу необходимо было бы применить меру дисциплинарного воздействия или административное взыскание, суд направляет необходимые материалы компетентному органу или должностному лицу.

(5) Если суд при прекращении уголовного процесса или его части против лица устанавливает, что преступное деяние произошло и необходимо выяснить совершившее это деяние лицо, он направляет уголовное дело или часть этого уголовного дела в прокуратуру.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Глава 44. Фиксация хода судебного заседания

Статья 482. Протокол судебного заседания

(1) Протоколом судебного заседания является процессуальный документ, в котором фиксируется ход судебного разбирательства дела и принятые в судебном заседании постановления.

(2) Если какое-либо лицо, принимающее участие в судебном разбирательстве, имеет возражения против действий председательствующего в заседании, эти возражения вносятся в протокол судебного заседания.

(3) В предусмотренных настоящим законом случаях протокол составляется также о процессуальных действиях, которые производились за пределами зала судебного заседания.

(4) К протоколу могут прилагаться поданные в письменном виде речи участников прений.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 483. Фиксация хода судебного заседания с помощью технических средств

(1) Во время судебного разбирательства ход судебного заседания в полном объеме фиксируется с использованием звукозаписей или записей изображений либо других технических средств, и об этом производится отметка в протоколе судебного заседания.

(2) Материалы, полученные в результате использования технических средств, упомянутых в части первой настоящей статьи, приобщаются к уголовному делу и хранятся до дня истечения установленного законом срока давности за более тяжкое преступное деяние, инкриминируемое обвиняемому.

Статья 484. Фиксация хода судебного заседания в протоколе судебного заседания

(1) Протокол судебного заседания пишет секретарь судебного заседания, а подписывает председательствующий в судебном заседании и секретарь.

(2) В начале судебного разбирательства дела в протоколе судебного заседания указывается:

1) место и время судебного заседания (в том числе начало и окончание судебного заседания);

2) состав суда, секретарь судебного заседания, а также переводчик, если он участвует в судебном заседании;

3) имя и фамилия обвиняемого, преступное деяние согласно обвинению;

3¹) наименование и регистрационный номер юридического лица, в отношении которого начат процесс по применению принудительной меры воздействия;

4) имя и фамилия прокурора, защитника, если они участвуют в судебном заседании;

5) имя и фамилия потерпевшего, его представителя, если они участвуют в судебном заседании;

6) суть заявленных суду ходатайств, если таковые заявлены, и содержание принятых в их отношении постановлений суда.

(3) После начала судебного следствия в протоколе фиксируется также:

1) отношение обвиняемого к обвинению;

2) имена и фамилии явившихся свидетелей, экспертов и других вовлеченных в процесс лиц;

3) распоряжения и постановления суда, не принятые в виде отдельных процессуальных документов;

4) сведения о проверке вещественных доказательств или документов;

5) установленный судом день доступности полного постановления;

6) день доступности протокола.

(4) Если ход судебного заседания не фиксируется с использованием звукозаписей и записей изображений или других технических средств, в протокол судебного заседания вносятся также показания обвиняемого, потерпевшего, свидетеля, эксперта и пояснения других вовлеченных в процесс лиц, речи в судебных прениях, реплики, последнее слово обвиняемого.

(5) Протокол отдельных процессуальных действий, производящихся вне зала судебных заседаний, должен соответствовать требованиям, упомянутым в настоящей статье.

(6) Исправления в протоколе оговариваются до его подписания секретарем судебного заседания. Не заполненные до конца строки и другие свободные места в протоколе перечеркиваются.

(7) Содержание протокола не разрешается стирать, закрашивать или исправлять иным образом с применением механического воздействия.

(8) Протокол судебного заседания оформляется в течение трех рабочих дней со дня объявления приговора суда. Если объявляется перерыв более 14 дней, протокол судебного заседания оформляется в течение трех рабочих дней со дня судебного заседания. Прокурор, лица, осуществляющие защиту, и потерпевший могут ознакомиться с протоколом, в случае необходимости получить копию протокола и в течение трех рабочих дней со дня доступности протокола подать замечания по нему.

(9) Если председательствующий в судебном заседании не согласен с заявленными замечаниями полностью или в какой-либо их части, эти замечания рассматриваются составом суда и по ним принимается постановление. Решение обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 24.05.2012, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 485. Право иных лиц фиксировать ход суда

Иные лица, не являющиеся работниками суда, во время судебного заседания могут производить звукозапись и запись изображения, не мешая судебному процессу, если на это дает разрешение суд и с этим согласен обвиняемый, его защитник, прокурор, потерпевший и свидетель.

Рассмотрение дела в суде первой инстанции

Глава 45. Подготовка уголовного дела к судебному разбирательству

Статья 486. Действия суда после получения уголовного дела

(1) После получения уголовного дела суд проверяет:

- 1) подсудно ли уголовное дело этому суду;
- 2) приложено ли к уголовному делу обвинение;
- 3) вручена ли обвиняемому копия обвинения;
- 4) была ли обеспечена обвиняемому возможность ознакомиться с материалами дела.

(2) Если устанавливается подсудность уголовного дела другому суду, судья направляет уголовное дело с сопроводительным письмом в суд по подсудности.

(3) Если устанавливается несоблюдение упомянутого в пунктах 2, 3 и 4 части первой настоящей статьи, судья может направить уголовное дело с сопроводительным письмом вышестоящему прокурору для устранения недостатков.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 487. Подготовка дела к судебному разбирательству в неотложном порядке

(1) После получения уголовного дела, переданного суду для судебного разбирательства в неотложном порядке, суд в дополнение к указанному в статье 486 настоящего закона проверяет, согласовано ли с судом указанное в постановлении прокурора о передаче уголовного дела в суд время и место судебного разбирательства.

(2) Предусмотренные статьями 488 и 489 настоящего закона действия производятся только в случае необходимости изменения времени и места судебного разбирательства уголовного дела.

Статья 488. Время судебного разбирательства уголовного дела

(1) Судья не позднее чем в течение трех рабочих дней после получения уголовного дела в свое производство принимает постановление о времени и месте судебного разбирательства уголовного дела. Постановление составляется в виде резолюции.

(2) Судебное разбирательство уголовного дела суд начинает настолько быстро, насколько только это возможно.

(3) Если к обвиняемому применена мера пресечения, связанная с лишением свободы, судебное разбирательство уголовного дела начинается не позднее чем в течение четырех недель после его получения.

(4) Если к несовершеннолетнему обвиняемому применена мера пресечения, связанная с лишением свободы, судебное разбирательство уголовного дела начинается не позднее чем в течение трех недель после его получения.

(5) Если по объективным обстоятельствам невозможно соблюсти упомянутые в частях третьей и четвертой настоящей статьи сроки, судья мотивированным постановлением может установить более поздний срок начала судебного разбирательства уголовного дела.

(6) После получения уголовного дела, переданного суду в порядке сокращенного процесса, его разбирательство суд начинает не ранее чем через 10 и не позднее чем через 30 дней.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 489. Сообщение о судебном заседании вызываемым лицам, прокурору и защитнику

(1) После установления времени судебного заседания судья незамедлительно отдает распоряжение канцелярии суда вызвать в судебное заседание вызываемых лиц и сообщить время судебного заседания прокурору и защитнику.

(2) Если судебное разбирательство уголовного дела предусматривается в течение длительного времени, судья может отдать распоряжение вызвать свидетеля и эксперта на другое время, а не к началу судебного заседания.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 490. Изменение времени судебного разбирательства уголовного дела

Если до судебного разбирательства уголовного дела становится известно, что обвиняемый или потерпевший по уважительной причине не смогут явиться в судебное заседание или имеются другие обстоятельства, по которым судебное разбирательство дела не может произойти в установленное время, судья устанавливает другое время судебного разбирательства уголовного дела.

Статья 491. Вопросы, подлежащие разрешению при подготовке уголовного дела к судебному разбирательству в судебном заседании

Судья при подготовке уголовного дела к судебному разбирательству в судебном заседании принимает решение по следующим вопросам:

- 1) о приглашении защитника;
- 2) о приглашении переводчика;
- 3) *(исключен законом от 21.10.2010)*
- 4) о рассмотрении дела в открытом или закрытом судебном заседании;
- 5) рассматривается ли дело с проверкой доказательств в судебном заседании или без таковой;
- 6) об обеспечении компенсации или возможной конфискации имущества, если имеется соответствующее заявление;
- 6¹) о приобщении материалов архивного дела или первоначальных документов к делу по заявленному ходатайству;
- 7) о других вопросах, по которым подано ходатайство обвиняемым, защитником, прокурором, потерпевшим или представителем потерпевшего;
- 8) о затребовании оценочного сообщения из Государственной службы пробации;
- 9) об использовании технических средств в судебном заседании.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 492. Исполнение постановления, принятого в отношении компенсации или возможной конфискации имущества

Постановление, принятое в отношении обеспечения компенсации или возможной конфискации имущества, выдается заявителю и исполняется в установленном законом порядке.

Статья 493. Открытие судебного заседания

Судебное заседание открывает председательствующий в судебном заседании сообщением о том, какое дело подлежит разбирательству, и перечислением состава суда.

Статья 494. Проверка явки вызванных лиц

(1) Председательствующий в судебном заседании сообщает, кто из вызванных по этому делу лиц явился, сообщено ли о судебном заседании неявившимся лицам и какие получены сведения о причинах их неявки.

(2) Если обвиняемый отказался от участия защитника в процессе, он расписывается об этом в протоколе судебного заседания.

Статья 495. Удаление свидетеля из зала судебного заседания

Свидетель до начала его допроса не может находиться в зале судебного заседания.

Статья 496. Принятие решения по заявленным ходатайствам

(1) Прокурор, потерпевший, обвиняемый и его защитник могут заявлять суду ходатайства.

(2) Суд принимает решение по заявленному ходатайству после заслушивания мнения других лиц, упомянутых в части первой настоящей статьи.

(3) Отклоненные ходатайства в ходе судебного заседания могут быть заявлены лицом повторно, если указаны новые обстоятельства, которые ранее не были известны.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 497. Поддержание обвинения

Судебное следствие начинается поддержанием обвинения путем краткого изложения прокурором сущности обвинения.

Статья 498. Отношение обвиняемого к обвинению

(1) После заслушивания обвинения председательствующий в судебном заседании выясняет, понятно ли обвиняемому, в совершении какого преступного деяния он обвиняется и признает ли он свою вину.

(2) Отношение обвиняемого к обвинению фиксируется в протоколе судебного заседания, и обвиняемый подписывает его.

Статья 499. Непроведение проверки доказательств

(1) Суд может принять постановление о непроведении проверки доказательств в отношении всего обвинения или его самостоятельной части только при условии, что:

1) обвиняемый признает свою вину во всем предъявленном ему обвинении или в соответствующей его части;

2) у суда после проверки материалов дела не имеется сомнений в виновности обвиняемого;

3) обвиняемый, а в случаях обязательной защиты также его защитник и представитель согласны не производить такую проверку.

(2) Перед решением вопроса о непроведении проверки доказательств суд выясняет мнение прокурора, осуществляющего защиту лица, потерпевшего и его представителя по нему, а также разъясняет им процессуальную сущность и последствия непроведения проверки доказательств. Если обвиняемый не согласен только с размером компенсации вреда и если этот размер не влияет на юридическую квалификацию преступного деяния, суд может провести проверку доказательств только по вопросу о размере компенсации.

(3) После принятия постановления о непроведении проверки доказательств суд проверяет характеризующие обвиняемое лицо данные и переходит к судебным прениям.

(4) После судебных прений суд заслушивает последнее слово обвиняемого, выносит и оглашает приговор. Такой приговор может быть обжалован в апелляционном порядке только в части присужденного судом наказания, компенсации или в связи с допущенными процессуальными нарушениями.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 500. Порядок проверки доказательств

(1) Суд начинает проверку доказательств с заслушивания показания потерпевшего и показаний указанных прокурором свидетелей, а также проверяет другие представленные прокурором доказательства.

(2) После проверки указанных прокурором доказательств суд заслушивает указанных обвиняемым или его защитником свидетелей и проверяет другие представленные ими доказательства.

(3) Суд по ходатайству прокурора, потерпевшего, обвиняемого и его защитника может установить другой порядок проверки доказательств.

(4) Если по уголовному делу в качестве доказательства используются полученные при мероприятиях оперативной деятельности сведения, только суд по мотивированному ходатайству прокурора, потерпевшего, обвиняемого или его защитника может знакомиться с материалами оперативной деятельности, которые не приобщены к уголовному делу и которые относятся к предмету доказывания, с указанием в материалах дела и постановлении о том, что эти материалы оценены.

(5) Если уголовное дело получено для нового рассмотрения из суда апелляционной или кассационной инстанции или судебное разбирательство уголовного дела начинается заново, предварительно допрошенные в суде свидетели, потерпевшие, эксперты и специалисты приглашаются по ходатайству прокурора, потерпевшего, обвиняемого или его защитника.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.05.2014, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 501. Зачитывание или озвучивание показаний

Показания, ранее данные любым лицом в конкретном уголовном процессе, могут быть зачитаны или озвучены в суде, если:

- 1) имеются существенные противоречия между этими показаниями и показаниями, данными в суде;
- 2) дающее показания лицо забыло какие-либо обстоятельства дела;
- 3) дающее показания лицо отсутствует в судебном заседании по причине, исключающей возможность явиться в суд;
- 4) дающее показания лицо уклоняется от явки в суд или отказывается от дачи показаний;
- 5) суд согласился с указанием психолога о том, что не достигшее 14 лет лицо или несовершеннолетний потерпевший не могут быть допрошены в судебном заседании или допрошены при посредничестве психолога;
- 6) показания дало лицо, которое имело право не давать показания.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 502. Порядок постановки вопросов

- (1) С разрешения суда обвиняемый, его защитник, прокурор, потерпевший и его представитель могут задать вопросы лицу, дающему показания в суде. Суд отклоняет вопросы, не относящиеся к делу.
- (2) Вопросы потерпевшему, а также другим вызванным прокурором лицам, первым задает прокурор.
- (3) Лицам, вызванным обвиняемым или его защитником, первым вопросы задает обвиняемый и его защитник, другие обвиняемые и их защитники.
- (4) Суд может задавать вопросы в любой момент судебного разбирательства дела.

Статья 503. Показания обвиняемого

- (1) После проверки доказательств, упомянутых в статье 500 настоящего закона, председатель суда, судебного заседания спрашивает обвиняемого, желает ли он дать показания.
- (2) Если обвиняемый выразил согласие дать показания, первым вопросы ему задает его защитник и защитники других обвиняемых.
- (3) Обвиняемый может представить суду свои показания в письменном виде. Письменные показания зачитываются, за исключением случая, установленного частью третьей статьи 449 настоящего закона.
- (4) Если обвиняемый использует свое право не давать показания, но ранее он давал показания как лицо, имеющее право на защиту, имеющиеся в уголовном деле показания могут быть проверены, зачитав их.
(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 504. Окончание судебного следствия

- (1) После окончания проверки доказательств, если не поданы дополнительные ходатайства, суд объявляет судебное следствие законченным и переходит к судебным прениям.
- (2) Если участникам процесса необходимо время для подготовки судебных прений, суд принимает постановление о продолжительности этого времени и вносит это в протокол судебных заседаний.
- (3) После завершения судебного расследования суд может принять постановление о принудительном приводе обвиняемого, а также затребовать заключение Государственного центра судебно-медицинской экспертизы о том, может ли обвиняемый принимать участие в судебном заседании по состоянию своего здоровья. При необходимости Государственный центр судебно-медицинской экспертизы может пригласить специалиста.
(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 505. Судебные прения

- (1) В судебных прениях первым речь держит прокурор, затем потерпевший, его представитель и обвиняемый или его защитник.
- (2) Если в судебных прениях участвует несколько потерпевших или их представителей, обвиняемых или их защитников, последовательность выступлений устанавливает суд после заслушивания мнений лиц, вовлеченных в процесс.
- (3) Продолжительность судебных прений не ограничивается.
- (4) Участник судебных прений может представить суду свою речь в письменном виде, и она прилагается к делу.
(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 506. Содержание судебных прений

(1) Прокурор в обвинительной речи в судебных прениях мотивирует свою точку зрения о виновности или невиновности обвиняемого и высказывает мнение о виде и мере наказания, которые должны быть применены к обвиняемому. Прокурор высказывает мнение также по другим вопросам, разрешаемым в судебных прениях.

(2) Потерпевший в судебных прениях может высказаться о возмещении вреда и о наказании, которое должно быть применено к обвиняемому.

(3) Обвиняемый или его защитник в судебных прениях произносят защитительную речь.

(4) Участники судебных прений могут мотивировать свои выводы только проверенными в судебном следствии доказательствами и письменными доказательствами и документами, которые указаны в постановлении о передаче уголовного дела в суд и которые согласно части третьей статьи 449 настоящего закона не были проверены в судебном заседании. При необходимости проверки новых доказательств лицо, участвующее в судебных прениях, может ходатайствовать перед судом о возобновлении судебного следствия.

(5) По делу, в ходе судебного разбирательства которого проверка доказательств не производилась, участники судебных прений высказываются только о применяемом наказании, его виде и мере, а также о размере компенсации, если он не влияет на юридическую квалификацию преступного деяния.

(6) Председательствующий в судебном заседании может прервать выступление участника судебных прений, если он говорит об обстоятельствах, не имеющих отношения к делу.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 14.01.2010, 21.10.2010, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 507. Право на реплику

(1) После судебных прений каждый их участник имеет право на одну реплику по содержанию выступлений.

(2) Право на последнюю реплику имеет защитник. Если защитник не участвует в судебном заседании, право на последнюю реплику имеет обвиняемый.

Статья 508. Последнее слово обвиняемого

(1) После окончания судебных прений председательствующий в судебном заседании предлагает обвиняемому выступить с последним словом.

(2) Обвиняемый может отказаться от последнего слова.

(3) Продолжительность последнего слова обвиняемого не ограничивается. Председательствующий в судебном заседании может прервать последнее слово обвиняемого, если он говорит об обстоятельствах, не имеющих отношения к делу.

(4) Во время последнего слова не разрешается задавать вопросы обвиняемому.

Статья 509. Возобновление судебного следствия

(1) Если в судебных прениях их участники в своих выступлениях или обвиняемый в последнем слове сообщают сведения о новых обстоятельствах, имеющих важное значение по делу, или ссылаются на не проверенные в судебном заседании доказательства, относящиеся к делу, суд по ходатайству участвующего в прениях лица или по своей инициативе принимает решение о возобновлении судебного следствия и производит судебное следствие.

(2) После окончания возобновленного судебного следствия суд вновь открывает судебные прения и предоставляет обвиняемому последнее слово.

Статья 510. Удаление суда в совещательную комнату для вынесения приговора

(1) После последнего слова обвиняемого суд удаляется в совещательную комнату для вынесения приговора, и председательствующий в судебном заседании сообщает об этом присутствующим в судебном заседании с установлением времени в ближайшие 14 дней и места оглашения приговора.

(2) *(Исключена законом от 24.05.2012)*

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Глава 47. Приговор

Статья 511. Общие правила вынесения приговора

(1) Решение суда, которым дело разрешается по существу, выносится в форме приговора суда и провозглашается от имени государства.

(2) Приговор должен быть законным и обоснованным.

Статья 512. Законность и обоснованность приговора

(1) Суд при вынесении приговора основывается на нормах материального и процессуального права.

(2) Приговор суда обосновывается доказательствами, которые проверены в судебном заседании, и письменными доказательствами и документами, которые указаны в постановлении о передаче уголовного дела в суд или доказательствами, проверять которые согласно статье 125 настоящего закона не требуется.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 513. Тайна совещания суда

(1) Совещание суда происходит в совещательной комнате. Во время совещания в этой комнате находится только состав суда, производившего судебное разбирательство дела.

(2) Суд может прервать совещание для отдыха, а также на выходные и праздничные дни.

(3) Во время перерыва судьям запрещается собирать сведения об обсуждаемом деле, разглашать мнения, высказанные во время совещания, а также содержание принятых решений.

Статья 514. Разрешаемые в ходе совещания суда вопросы

(1) Во время совещания суд в совещательной комнате принимает решения по следующим вопросам:

1) было ли совершено инкриминируемое обвиняемому преступное деяние;

2) имеется ли в этом деянии состав преступного деяния и какой статьей Уголовного закона, ее частью, пунктом он предусмотрен;

3) виновен ли обвиняемый в этом преступном деянии;

4) подлежит ли обвиняемый наказанию за это преступное деяние;

5) имеются ли обстоятельства, отягчающие или смягчающие ответственность обвиняемого;

6) какой вид и какая мера основного наказания должны быть присуждены обвиняемому, и должен ли он его отбывать;

7) должно ли быть обвиняемому присуждено дополнительное наказание и какое;

8) должны ли быть назначены лицу, признанному ограниченно вменяемым, предусмотренные статьей 68 Уголовного закона принудительные меры медицинского характера;

9) должна ли быть сохранена, изменена или применена мера пресечения обвиняемому;

10) подлежит ли удовлетворению заявление о возмещении вреда, в чью пользу и в каком размере оно должно быть взыскано;

11) каким образом распорядиться вещественными доказательствами и иными изъятыми во время процесса вещами и имуществом, на которое наложен арест;

12) о конфискации или взыскании имущества, полученного преступным путем;

13) с кого должны быть взысканы процессуальные расходы.

(2) Если обвиняемый передан в суд за несколько преступных деяний, суд по упомянутым в части первой настоящей статьи вопросам принимает решения в отношении каждого преступного деяния в отдельности.

(3) Если за преступное деяние суду передано несколько обвиняемых, суд по упомянутым в части первой настоящей статьи вопросам принимает решения в отношении каждого обвиняемого в отдельности.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 515. Порядок совещания суда

(1) Совещанием суда руководит председательствующий в судебном заседании.

(2) Председательствующий в судебном заседании каждый вопрос ставит в такой форме, чтобы на него мог быть дан только утвердительный или отрицательный ответ.

(3) При решении каждого отдельного вопроса проводится голосование судей. Председательствующий в судебном заседании высказывает свое мнение и голосует последним.

Статья 516. Особое мнение судьи

(1) Судья или судебный заседатель, оставшийся при особом мнении, излагает его письменно.

(2) Особое мнение прилагается к делу в закрытом конверте, и с ним может ознакомиться только суд вышестоящей инстанции в случае обжалования этого судебного решения. При провозглашении приговора особое мнение не оглашается.

(С учетом поправок, внесенных законом от 16.06.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 517. Возобновление судебного следствия после совещания суда

(1) Если во время совещания суд признает необходимым выяснить какие-либо обстоятельства, имеющие значение по делу, суд без вынесения приговора принимает решение о возобновлении судебного следствия.

(2) По окончании судебного следствия суд заново открывает судебные прения, заслушивает последнее слово обвиняемого и удаляется на совещание для вынесения приговора.

Статья 518. Виды приговора

Приговор суда может быть оправдательным или обвинительным.

Статья 519. Основание для вынесения оправдательного приговора

Суд выносит оправдательный приговор, если:

- 1) в совершенном обвиняемым деянии отсутствует состав преступного деяния;
- 2) не доказано участие обвиняемого в преступном деянии.

Статья 520. Основание для вынесения обвинительного приговора

(1) Суд выносит обвинительный приговор, если в ходе судебного разбирательства вина обвиняемого в преступном деянии доказана.

(2) Обвинительный приговор не может быть вынесен, если вина обвиняемого доказана только показаниями лиц, идентичность которых не разглашается в интересах специальной процессуальной защиты, и других доказательств по делу не имеется.

Статья 521. Вынесение обвинительного приговора без присуждения наказания

Суд может вынести обвинительный приговор без присуждения наказания, если установлены обстоятельства, упомянутые в пунктах 1 и 3 части первой статьи 379 настоящего закона.

Статья 522. Применение принудительных мер воспитательного характера к несовершеннолетнему

(1) Если суд признает, что несовершеннолетний обвиняемый совершил преступное деяние, с учетом особых обстоятельств совершения этого деяния и сведений, полученных о виновном лице, смягчающих его ответственность, суд может освободить его от присужденного наказания и применить предусмотренные законом принудительные меры воспитательного характера.

(2) При применении принудительной меры воспитательного характера суд учитывает характер и опасность преступного деяния, характеризующие обвиняемое лицо данные, а также обстоятельства, отягчающие и смягчающие его ответственность.

Статья 523. Составление приговора

(1) После разрешения вопросов, упомянутых в статье 514 настоящего закона, суд составляет приговор, состоящий из вводной части, описательной части, мотивировочной части и резолютивной части. Приговор составляется на государственном языке.

(2) Приговор подписывается всеми судьями, участвовавшими в судебном разбирательстве. Судья, оставшийся при особом мнении, также подписывает приговор.

(3) Исправления в тексте приговора должны быть оговорены перед его подписанием.

Статья 524. Вводная часть приговора

Во вводной части приговора указывается:

- 1) что приговор вынесен от имени государства;
- 2) дата провозглашения приговора;
- 3) наименование суда, вынесшего приговор;
- 4) состав суда;

- 5) прокурор, защитник;
- 6) имя, фамилия, персональный код обвиняемого, а при отсутствии такового – дата и место рождения;
- 7) статья Уголовного закона, ее часть и пункт, по которым лицо обвиняется.

Статья 525. Описательная часть и мотивировочная часть оправдательного приговора

- (1) В описательной части оправдательного приговора указывается сущность обвинения.
- (2) В мотивировочной части оправдательного приговора указываются:
  - 1) выясненные судом обстоятельства происшествия;
  - 2) основание оправдания обвиняемого и доказательства, подтверждающие его;
  - 3) мотивы, по которым судом отклонены доказательства, на которых основано обвинение.

Статья 526. Резолютивная часть оправдательного приговора

- (1) В резолютивной части оправдательного приговора указывается судебное решение:
  - 1) о признании обвиняемого (с упоминанием его имени и фамилии) невиновным в предъявленном ему обвинении (с упоминанием статьи Уголовного закона, ее части и пункта, которыми предусмотрено соответствующее преступное деяние) и его оправдании;
  - 2) об отмене меры пресечения;
  - 3) об отмене мер по обеспечению конфискации имущества и возмещения вреда, если таковые были применены;
  - 4) об оплате труда адвоката;
  - 5) о направлении дела или его части в прокуратуру, если преступное деяние произошло, но не доказано участие обвиняемого лица в преступном деянии.

(2) Если суд выносит оправдательный приговор, он оставляет без рассмотрения заявление о возмещении причиненного в результате деяния вреда. Оставление заявления без рассмотрения не является препятствием для предъявления иска о возмещении вреда в порядке, установленном Гражданским процессуальным законом.

(3) Если суд выносит оправдательный приговор и принимает постановление о направлении части дела в прокуратуру, им одновременно в резолютивной части приговора указывается постановление суда о разделении уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 527. Описательная часть и мотивировочная часть обвинительного приговора

- (1) В описательной части обвинительного приговора дается описание доказанного преступного деяния и его юридическая квалификация с упоминанием времени, места, способа его совершения, формы вины обвиняемого, мотивов и последствий этого деяния.
- (2) В мотивировочной части обвинительного приговора указываются:
  - 1) доказательства, на которых основаны выводы суда;
  - 2) мотивы, по которым суд отклонил другие доказательства;

- 3) обстоятельства, отягчающие и смягчающие ответственность обвиняемого;
- 4) мотивы, по которым часть обвинения признана недоказанной, если суд это признал;
- 5) мотивы изменения обвинения, если обвинение судом изменено;
- 6) мотивы применения конкретного наказания;
- 7) разрешение вопросов, связанных с исполнением приговора, если это необходимо.

(3) Если в судебном заседании на основании принятого постановления проверка доказательств не производилась, суд в приговоре указывает, что вина обвиняемого доказана. В этих случаях анализ доказательств и их перечисление не требуется.

Статья 528. Резолютивная часть обвинительного приговора

(1) В резолютивной части обвинительного приговора указывается решение суда:

- 1) о признании обвиняемого (с упоминанием имени и фамилии) виновным в преступном деянии (с упоминанием статьи Уголовного закона, ее части, пункта, которыми предусмотрено соответствующее преступное деяние);
- 2) о виде и мере присужденного обвиняемому наказания за каждое преступное деяние и окончательное наказание, подлежащее отбыванию;
- 3) об освобождении обвиняемого от уголовного наказания, если он от нее должен быть освобожден;
- 4) о применении принудительной меры воспитательного характера в случае освобождения от уголовного наказания несовершеннолетнего;
- 5) о зачислении в срок наказания сроков примененных к обвиняемому мер пресечения, связанных с лишением свободы;
- 6) об испытательном сроке в случае условного осуждения;
- 7) о мере пресечения;
- 8) об оправдании обвиняемого в части обвинения, если судом оно признано;
- 9) о компенсации вреда, в том числе размере выплаченной государством компенсации;
- 10) об обеспечении компенсации вреда или конфискации имущества, если это не сделано ранее;
- 11) о конфискации или взыскании имущества, полученного преступным путем;
- 12) о взыскании оплаты труда адвоката с обвиняемого или об освобождении от нее;
- 13) *(исключен законом от 12.03.2009)*
- 14) об освобождении обвиняемого от ареста, домашнего ареста или из образовательного учреждения социальной коррекции в зале судебного заседания, если ему назначено наказание, не связанное с лишением свободы.

(2) При применении условного осуждения суд принимает решение об испытательном сроке.

(3) При условном осуждении лица, совершившего преступное деяние под воздействием алкоголя, наркотических, психотропных или токсических веществ, суд с согласия обвиняемого может возложить на него обязанность лечиться от зависимости от алкоголя, наркотических, психотропных или токсических веществ,

поручив соответствующему учреждению Государственной службы пробации или лечебному учреждению контролировать исполнение этой обязанности.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 529. Дополнительные вопросы в резолютивной части оправдательного или обвинительного приговора

В резолютивной части приговора дополнительно указывается судебное решение:

- 1) о распоряжении вещественными доказательствами и документами;
- 2) о возмещении процессуальных расходов с установлением срока добровольного исполнения приговора – 30 дней со дня вступления приговора в силу;
- 3) о порядке и сроке обжалования приговора;
- 3¹) о продлении срока обжалования еще на 10 дней вследствие особой сложности и объема уголовного процесса;
- 4) о дне доступности полного приговора.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 530. Сокращенный приговор

(1) Суд может подготовить приговор в сокращенной форме, состоящей из вводной части и резолютивной части.

(2) Если суд подготовил сокращенный приговор, полный приговор подготавливается судом в течение 14 дней с сообщением даты его доступности.

(3) Если из-за объема, юридической сложности дела или других объективных обстоятельств полное постановление суда не составлено в установленный срок, судья сообщает прокурору, обвиняемому, потерпевшему, защитнику и представителю, когда будет доступно полное постановление суда. Составление полного судебного постановления может быть отложено только один раз.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 531. Провозглашение приговора

(1) Суд провозглашает приговор посредством зачитывания председательствующим в судебном заседании полного или сокращенного приговора.

(2) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 532. Освобождение обвиняемого в зале суда

(1) После провозглашения приговора суд незамедлительно освобождает из-под стражи, от домашнего ареста или из образовательного учреждения социальной коррекции:

- 1) оправданного;
- 2) обвиняемого, которому не назначено уголовное наказание;
- 3) обвиняемого, освобожденного от уголовного наказания;

4) обвиняемого, которому присуждено наказание в виде лишения свободы, и проведенный которым срок на момент провозглашения приговора под стражей, домашним арестом или в образовательном учреждении социальной коррекции достигает или превышает назначенный срок лишения свободы;

5) обвиняемого, которому присуждено условное наказание в виде лишения свободы;

6) обвиняемого, которому присуждено наказание, не связанное с лишением свободы.

(2) Если суд освобождает из-под стражи лицо, являющееся иностранным гражданином, не имеющему права на пребывание в Латвийской Республике, суд незамедлительно сообщает об этом компетентному учреждению, имеющему право на задержание иностранного гражданина.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 533. Частное определение суда

(1) Суд одновременно с окончательным решением может принять частное определение, в котором указывает компетентному органу или должностному лицу на установленные по уголовному делу нарушения правовых норм, их причины и способствовавшие им обстоятельства, и требует устранить их.

(2) Суд на основании материалов судебного разбирательства уголовного дела может принять частное определение о выражении признательности лицу, оказавшему существенную помощь в раскрытии и пресечении преступного деяния, а также о других фактах, если считает это необходимым.

(3) Орган или должностное лицо, получившие частное определение суда, не позднее чем в течение месяца осуществляет необходимые мероприятия и сообщает о результатах суду.

(4) Частное определение суда вступает в силу одновременно с приговором.

Статья 534. Защита имущества и иждивенцев обвиняемого

Если суд при вынесении обвинительного приговора применяет к обвиняемому меру пресечения, связанную с лишением свободы, и вследствие этого без надзора и заботы остается несовершеннолетний или другое лицо, находящееся под попечительством или опекой обвиняемого, или же без надзора остается имущество обвиняемого, суд обеспечивает упомянутые в статье 248 настоящего закона защитные мероприятия.

Статья 535. Вручение копии приговора обвиняемому

(Исключена законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 48. Особенности судопроизводства в случае соглашения о примирении потерпевшего и обвиняемого

Статья 536. Сообщение о соглашении о примирении потерпевшего и обвиняемого

(1) Потерпевший и обвиняемый до удаления суда в совещательную комнату в предусмотренных законом случаях могут сообщить о соглашении о примирении.

(2) Если соглашение о примирении подается в письменном виде, оно приобщается к делу. В соглашении о примирении должно быть указано, что оно заключено добровольно и потерпевший понимает последствия примирения.

(3) Если письменное соглашение о примирении подает обвиняемый в отсутствие потерпевшего и потерпевшим является физическое лицо, соглашение о примирении должно быть заверено нотариально или посредником, обученным Государственной службой пробации.

(4) Если потерпевший и обвиняемый сообщают о соглашении о примирении устно во время судебного заседания, о примирении производится запись в протоколе судебного заседания, и он подписывается

потерпевшим и обвиняемым.

(5) Перед подписанием соглашения о примирении или после получения письменного соглашения о примирении суд убеждается в том, что оно заключено добровольно и потерпевший понимает последствия примирения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 537. Проверка материалов дела в случае соглашения о примирении

(1) Если соглашение о примирении представляется или подпись о нем ставится в протоколе судебного заседания после начала судебного следствия, и у суда не имеется сомнений в виновности обвиняемого, суд может прекратить судебное расследование и переходит к судебным прениям.

(2) Если потерпевший и обвиняемый сообщают о соглашении о примирении в предусмотренном пунктом 9 статьи 377 настоящего закона случае во время судебных прений или после прений, суд прекращает прения, выясняет, произошло ли соглашение о примирении добровольно, разъясняет его последствия и принимает постановление.

(3) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 538. Последствия примирения

Если потерпевший и обвиняемый сообщают о соглашении о примирении до удаления суда в совещательную комнату, суд без проверки материалов дела может принять постановление об освобождении обвиняемого от уголовной ответственности и прекращении уголовного процесса.

Глава 49. Особенности судопроизводства в отношении соглашения, заключенного на досудебной стадии процесса

Статья 539. Подготовка уголовного дела к разбирательству в судебном заседании в процессе соглашения

(1) После получения судом уголовного дела, поданного в порядке процесса соглашения, судья в дополнение к установленному статьей 486 настоящего закона проверяет, заключено ли соглашение на досудебной стадии процесса в установленном настоящим законом порядке и не допущено ли нарушение норм Уголовного закона. Судья оценивает предусмотренный заключенным соглашением вид наказания только в случае, если констатирует несоразмерность выбранного вида наказания характеру совершенного преступного деяния и вызванному им вреду. При установлении нарушений судья принимает постановление и направляет дело прокурору для устранения нарушений. Прокурор в течение 10 дней может внести протест на постановление в суд вышестоящего уровня, судья которого рассматривает этот протест в письменном процессе, и его постановление обжалованию не подлежит.

(2) Рассмотрение уголовного дела в процессе соглашения должно быть начато в течение 21 дня со дня его получения судьей в судопроизводство.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 540. Состав суда

Уголовное дело в процессе соглашения разбирается судьей единолично.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 540¹. Судебное разбирательство уголовного дела в письменном процессе соглашения

(1) Судья может принять постановление о судебном разбирательстве дела в письменном процессе.

(2) В постановлении о принятии дела к судебному разбирательству в письменном процессе указывается:

1) право прокурора, обвиняемого, защитника и потерпевшего в течение 10 дней заявить отвод составу суда и подать возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе;

2) день доступности постановления.

(3) Дело в письменном процессе рассматривается по имеющимся в деле материалам.

(4) Если возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе поданы прокурором, обвиняемым, защитником или потерпевшим, суд принимает постановление о судебном разбирательстве дела в устном процессе. Постановление о судебном разбирательстве дела в устном процессе суд может принять также по собственной инициативе.

(5) Суд, рассмотрев дело в письменном процессе, принимает одно из следующих постановлений:

1) постановление о прекращении дела, если установлены обстоятельства, не допускающие уголовный процесс;

2) постановление о направлении дела прокурору для устранения нарушений;

3) обвинительный приговор;

4) постановление о судебном разбирательстве дела в общем порядке, если обвиняемый отказывается от соглашения.

(6) Суд выносит обвинительный приговор с соблюдением условий вынесения приговора, установленных для судебного разбирательства дела в устном процессе соглашения.

(7) Принятое в порядке части пятой настоящей статьи судебное решение подлежит обжалованию только в кассационном порядке.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Статья 541. Судебное следствие

(1) Судебное следствие начинается с ознакомления с соглашением, зачитываемым прокурором.

(2) После заслушивания соглашения суд выясняет, понимает ли обвиняемый, в совершении какого преступного деяния он обвиняется, признает ли он себя виновным, подписано ли им соглашение осознанно и добровольно, понимает ли он его последствия и согласен ли он с тем, как будет соблюдаться заключенное соглашение.

(3) Суд предлагает обвиняемому и его представителю возможность дать пояснения об обстоятельствах заключения соглашения.

(4) Суд выясняет отношение защитника и прокурора к соглашению.

(5) Суд заслушивает также других вызванных по этому делу лиц.

(6) В конце судебного следствия суд предлагает участвующим в судебном заседании лицам заявить ходатайства и принимает решение об их удовлетворении или отклонении.

(7) После разрешения заявленных ходатайств суд удаляется в совещательную комнату для вынесения приговора с уведомлением об этом присутствующих в судебном заседании.

Статья 542. Судебные решения в процессе соглашения

(1) В совещательной комнате суд принимает одно из следующих решений:

- 1) постановление о прекращении дела, если установлены обстоятельства, не допускающие уголовный процесс;
- 2) постановление о направлении дела прокурору для устранения нарушений;
- 3) обвинительный приговор;
- 4) постановление о судебном разбирательстве дела в общем порядке, если обвиняемый отказывается от соглашения.

(2) Судебное решение подлежит обжалованию только в кассационном порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 543. Приговор суда в процессе соглашения

(1) Если у суда не имеется сомнений в виновности обвиняемого, он выносит обвинительный приговор.

(2) В мотивировочной части приговора суд излагает суть заключенного соглашения, подтвержденного прокурором, обвиняемым и его защитником в судебном заседании, и оценивает обоснованность заключенного соглашения.

(3) В резолютивной части соглашения указывается решение суда:

- 1) о признании обвиняемого (с упоминанием имени и фамилии) виновным в преступном деянии (с упоминанием статьи Уголовного закона, ее части и пункта, которыми предусмотрено соответствующее преступное деяние);
- 2) о подтверждении судом заключенного соглашения и присуждении предусмотренного в нем вида и меры наказания;
- 3) об освобождении обвиняемого в зале судебного заседания из-под стражи, от домашнего ареста или из образовательного учреждения социальной коррекции, если обвиняемому назначено наказание, не связанное с лишением свободы;
- 4) о зачислении в срок наказания сроков примененных к обвиняемому мер пресечения, связанных с лишением свободы;
- 5) об испытательном сроке в случае условного осуждения;
- 6) о мере пресечения;
- 7) о компенсации вреда, в том числе размере выплаченной государством компенсации;
- 8) об обеспечении компенсации вреда или конфискации имущества, если это не сделано ранее;
- 9) о распоряжении вещественными доказательствами и документами;
- 10) о возмещении процессуальных расходов;
- 11) о взыскании оплаты труда адвоката с обвиняемого или о его освобождении от оплаты;
- 12) *(исключен законом от 12.03.2009)*
- 13) о возможности обжалования приговора в кассационном порядке и его сроке.

(4) Суд, вынося приговор, может уточнить предусмотренную протоколом соглашения меру наказания, если допущена ошибка при определении окончательного наказания или если это связано с течением времени со дня

заключения соглашения до дня судебного разбирательства. Уточнение не должно ухудшать положение обвиняемого.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 50. Особенности судопроизводства при заключении соглашения в процессе судебного разбирательства

Статья 544. Право на заключение соглашения в процессе судебного разбирательства

(1) Прокурор и обвиняемый имеют право до начала судебного следствия прийти к взаимному соглашению об окончании уголовного процесса с заключением соглашения о признании вины и наказании.

(2) Заключение соглашения в процессе судебного разбирательства допускается, если:

1) *(исключен законом от 12.03.2009)*

2) обвиняемый согласен с объемом инкриминируемого преступного деяния и его юридической квалификацией;

3) обвиняемый полностью признает свою вину в совершении инкриминируемого ему преступного деяния.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 545. Действия суда после получения заявления

Суд после получения устного или письменного заявления прокурора или обвиняемого, или же его защитника или представителя о желании заключить соглашение:

1) проверяет допустимость соглашения в конкретном процессе;

2) разъясняет обвиняемому последствия соглашения;

3) выясняет, согласны ли с заключением соглашения соответственно прокурор или обвиняемый и его представитель;

4) выясняет мнение потерпевшего или его представителя о применении соглашения;

5) объявляет перерыв в судебном заседании для согласования соглашения и представления его суду.

Статья 546. Судебное разбирательство уголовного дела в процессе соглашения

(1) В случае заключения соглашения суд после перерыва в заседании в том же составе продолжает судебное разбирательство дела в порядке, установленном главой 49 настоящего закона.

(2) Если прокурор и обвиняемый после перерыва в судебном заседании сообщают о том, что соглашение не заключено, суд продолжает судебное разбирательство дела в общем порядке.

(3) Если заключенное в перерыве судебного заседания соглашение не соответствует нормам Уголовного закона, суд не утверждает его и дело рассматривается в общем порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Глава 51. Особенности судопроизводства в процессах о применении мер принудительного воздействия к юридическому лицу

Статья 547. Принятие судом решений по уголовному делу

(Исключена законом от 14.03.2013, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 547¹. Судопроизводство по процессу о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу

(1) Если процесс по применению принудительной меры воздействия выделен в отдельное производство или начат на основании части 3¹ статьи 439 настоящего закона, судопроизводство осуществляется с соблюдением порядка рассмотрения дела в суде первой инстанции, насколько главой 51 настоящего закона не установлено иное.

(2) Если юридическое лицо не имеет представителя или не имеется возможности обеспечить явку представителя в суд, судебное разбирательство может происходить без представителя юридического лица. Судебное разбирательство уголовного дела судом может осуществляться, если в судебном заседании участвует защитник.

(В редакции закона от 14.03.2013 с учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 548. Решение суда

(1) При рассмотрении материалов процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу суд должен решить:

- 1) было ли совершено преступное деяние;
- 2) выяснены ли обстоятельства, упомянутые в статье 440 настоящего закона;
- 3) совершено ли преступное деяние в интересах юридического лица, в пользу этого лица или в результате его ненадлежащего надзора или контроля;
- 4) какая мера принудительного воздействия должна быть применена.

(2) Признав, что упомянутые в части первой настоящей статьи факты не доказаны, суд прекращает уголовный процесс в части применения меры принудительного воздействия к юридическому лицу.

(3) Если процесс по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу выделен в отдельное производство и судом признано, что упомянутые в части первой настоящей статьи факты не доказаны, суд прекращает процесс.

(В редакции закона от 14.03.2013, вступившего в силу 01.04.2013)

Статья 548¹. Рассмотрение в суде уголовного дела, по которому заключено соглашение по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу

(1) После получения судом уголовного дела, по которому заключено соглашение, судья проверяет, заключено ли соглашение в установленном настоящим законом порядке и не допущено ли нарушение норм Уголовного закона. Судья оценивает предусмотренный заключенным соглашением вид принудительной меры воздействия только в том случае, если констатирует несоразмерность выбранного вида принудительной меры воздействия характеру совершенного преступного деяния и вызванному им вреду. При установлении нарушения судья принимает постановление и направляет дело прокурору для устранения нарушения. Прокурор в течение 10 дней может внести протест на постановление в суд вышестоящего уровня, судья которого рассматривает этот протест в письменном процессе, и его постановление обжалованию не подлежит.

(2) Дело разбирается судьей единолично. Рассмотрение дела должно быть начато в течение 21 дня со дня его получения судьей в судопроизводство.

(3) Рассмотрение дела начинается с ознакомления с соглашением, зачитываемым прокурором. После заслушивания соглашения суд выясняет, признает ли юридическое лицо факт совершения преступного деяния и согласно ли оно с объемом, квалификацией деяния, в связи с которым применена принудительная мера воздействия, оценкой причиненного вреда и применением процесса соглашения, подписано ли им соглашение осознанно и добровольно, понимает ли оно его последствия и согласно ли оно с тем, как будет соблюдаться заключенное соглашение.

(4) Суд выясняет отношение юридического лица и прокурора к соглашению, а также заслушивает других вызванных по этому делу лиц.

(5) Суд предлагает участвующим в судебном заседании лицам заявить ходатайства и принимает решение об их удовлетворении или отклонении.

(6) После разрешения заявленных ходатайств суд удаляется в совещательную комнату для вынесения приговора с уведомлением об этом присутствующих в судебном заседании.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 548². Судебные решения по делам, по которым заключено соглашение по применению принудительных мер воздействия к юридическому лицу

(1) В совещательной комнате суд принимает одно из следующих решений:

1) постановление о прекращении процесса по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу, если установлены обстоятельства, не допускающие процесс по применению принудительной меры воздействия;

2) постановление о направлении дела прокурору для устранения нарушений;

3) постановление по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу;

4) постановление о судебном разбирательстве дела в общем порядке, если юридическое лицо отказывается от соглашения.

(2) Судебное решение подлежит обжалованию только в кассационном порядке.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 548³. Судебное разбирательство уголовного дела, по которому заключено соглашение по применению принудительной меры воздействия к юридическому лицу, в письменном процессе

(1) Судья может принять постановление о судебном разбирательстве дела в письменном процессе.

(2) В постановлении о принятии дела к судебному разбирательству в письменном процессе указывается:

1) право прокурора, юридического лица и потерпевшего в течение 10 дней заявить отвод составу суда и подать возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе;

2) день доступности постановления.

(3) Дело в письменном процессе рассматривается по имеющимся в деле материалам.

(4) Если возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе поданы прокурором, юридическим лицом или потерпевшим, суд принимает постановление о судебном разбирательстве дела в устном процессе. Постановление о судебном разбирательстве дела в устном процессе суд может принять также по собственной инициативе.

(5) Суд, рассмотрев дело в письменном процессе, принимает одно из установленных частью первой статьи 548² настоящего закона решений.

(6) Принятое в порядке части пятой настоящей статьи судебное решение подлежит обжалованию только в кассационном порядке.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Раздел десятый

Рассмотрение дела в суде апелляционной инстанции и суде кассационной инстанции

Глава 52. Подготовка дела к разбирательству в суде апелляционной инстанции

(Наименование главы с учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 549. Обжалование в апелляционном порядке

Обжалованием в апелляционном порядке является подача письменного апелляционного протеста или жалобы на не вступившее в силу решение суда первой инстанции с целью добиться его отмены полностью или в какой-либо его части как по фактическим, так и по юридическим основаниям.

Статья 550. Сроки подачи апелляционной жалобы и протеста

(1) Апелляционная жалоба может быть подана или протест может быть внесен не позднее чем в течение 10 дней или, если суд продлил срок обжалования, не позднее чем в течение 20 дней после дня, когда стало доступно полное постановление суда.

(2) Поданные после установленного срока апелляционную жалобу или протест судья своим постановлением, которое может быть выполнено в виде резолюции, отказывается принять, если только податель не подал ходатайство о восстановлении срока. О принятом решении сообщается подателю, а поданная жалоба или протест приобщается к делу. При подаче ходатайства о восстановлении пропущенного срока должны соблюдаться требования части первой статьи 317 настоящего закона и должна быть приложена сама жалоба.

(3) Постановление судьи об отказе в принятии апелляционной жалобы или протеста может быть обжаловано в течение 10 дней в суд апелляционной инстанции, решение которого обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 551. Содержание апелляционной жалобы и протеста

(1) В апелляционной жалобе или протесте указывается:

- 1) судебное решение, на которое подана жалоба или протест;
- 2) в каком объеме решение обжалуется или опротестовывается;
- 3) в чем выражается неправильность решения;
- 4) доказательства, которые должны быть проверены судом апелляционной инстанции;
- 5) заявляются ли новые доказательства, какие, о каких обстоятельствах и почему эти доказательства не были представлены или проверены в суде первой инстанции;
- 6) просьба подателя;
- 7) список прилагаемых к жалобе или протесту документов.

(2) Апелляционная жалоба или протест подписывается подателем.

(3) В апелляционной жалобе или протесте указывается имя, фамилия, адрес тех лиц, которых податель жалобы или протеста просит допросить в суде апелляционной инстанции, а также будет ли необходим в суде апелляционной инстанции защитник и должен ли он быть приглашен судом.

(4) Потерпевший и его представитель в апелляционной жалобе не могут просить более того, о чем они просили в судебном разбирательстве в суде первой инстанции.

(5) Прокурор обязан внести протест на незаконное или необоснованное решение суда. Однако прокурор,

участвовавший в суде первой инстанции, вправе внести протест только на те приговоры, в которых суд не принял во внимание его мнение при судебном разбирательстве дела или же допустил такие ошибки, которые он не мог устранить в ходе рассмотрения дела. Эти ограничения не распространяются на вышестоящего прокурора.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 552. Порядок подачи апелляционной жалобы и протеста

(1) Апелляционная жалоба или протест адресуется в более высокий на один уровень суд – суд апелляционной инстанции.

(2) Апелляционная жалоба или протест подается в суд, принявший решение.

Статья 553. Оставление апелляционной жалобы и протеста без движения или рассмотрения

(1) Если апелляционная жалоба или протест не соответствует требованиям частей первой, второй и третьей статьи 551 настоящего закона, судья принимает постановление об оставлении апелляционной жалобы или протеста без движения, без указания недостатков жалобы или протеста и устанавливает подателю срок в 10 дней для устранения недостатков. Решение обжалованию не подлежит.

(2) Если податель в установленный срок не устраняет недостатки, судья принимает постановление об оставлении апелляционной жалобы или протеста без рассмотрения, сообщив об этом подателю.

(3) Постановление об оставлении апелляционного протеста или апелляционной жалобы без рассмотрения судья принимает также в том случае, если в них не соблюдены условия части четвертой статьи 499 настоящего закона в случаях рассмотрения дела без проверки доказательств, а также в том случае, если в нем не соблюдены условия частей четвертой и пятой статьи 551 настоящего закона.

(4) Постановление судьи, принятое в предусмотренных частями второй и третьей настоящей статьи случаях, может быть обжаловано в течение 10 дней в суде апелляционной инстанции, постановление которой обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 554. Последствия подачи апелляционной жалобы и протеста

(1) Подача апелляционной жалобы или протеста приостанавливает вступление в силу приговора в отношении всех обвиняемых по этому делу.

(2) Подача апелляционной жалобы или протеста на оправдательный приговор суда не приостанавливает вступление приговора в силу в части освобождения обвиняемого из-под стражи, от домашнего ареста или из образовательного учреждения социальной коррекции.

(3) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 555. Дополнения, возражения и пояснения к апелляционной жалобе или протесту

(1) После истечения срока подачи апелляционной жалобы или протеста суд, вынесший приговор, направляет дело в суд апелляционной инстанции, а лицам, интересы и права которых затрагиваются апелляционной жалобой или протестом, – копию поданной апелляционной жалобы или протеста; а также информирует их о направлении дела в суд апелляционной инстанции.

(2) Лица, интересы и права которых затрагиваются апелляционной жалобой или протестом, имеют право до дня рассмотрения дела в суде апелляционной инстанции подать свои письменные возражения в отношении апелляционной жалобы или протеста и пояснения по ним. Возражения в отношении апелляционной жалобы или протеста и пояснения по ним приобщаются к делу.

(3) Лица, подавшие апелляционную жалобу или протест, не позднее чем в течение 10 дней после истечения срока обжалования имеют право подать в суд апелляционной инстанции дополнение к жалобе или протесту, однако они не могут изменять сущность первоначальной просьбы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 556. Отзыв апелляционной жалобы или протеста

(1) Лицо, подавшее апелляционную жалобу или протест, до момента удаления суда апелляционной инстанции на совещание для принятия решения имеет право отозвать свою жалобу или протест.

(2) Без ограничения могут быть отозваны:

- 1) подателем жалобы – своя апелляционная жалоба;
- 2) совершеннолетним обвиняемым – апелляционная жалоба своего защитника или своего бывшего представителя;
- 3) совершеннолетним потерпевшим – апелляционная жалоба своего представителя;
- 4) прокурором – свой апелляционный протест и вышестоящим прокурором – апелляционный протест нижестоящего прокурора.

(3) Только с письменного согласия обвиняемого могут быть отозваны:

- 1) его защитником – своя апелляционная жалоба;
- 2) его представителем или бывшим представителем – своя апелляционная жалоба.

(4) Только с письменного согласия потерпевшего его представитель может отозвать свою апелляционную жалобу.

(5) Отзыв апелляционной жалобы не является обязательным для суда, если:

- 1) апелляционную жалобу отзывает несовершеннолетний или лицо, которому вследствие его физических или психических недостатков обеспечивается защита в обязательном порядке, либо защитник или представитель несовершеннолетнего или такого лица;
- 2) суд апелляционной инстанции устанавливает очевидное нарушение Уголовного закона или настоящего закона, вследствие которого обжалуемое решение подлежит отмене или изменению для уменьшения объема обвинения, смягчения наказания или прекращения дела.

(6) Полученный отзыв апелляционной жалобы суд первой инстанции вместе с уголовным делом направляет в суд апелляционной инстанции. Если получен отзыв апелляционного протеста, суд первой инстанции может принять постановление о прекращении судопроизводства.

(7) Суд или судья апелляционной инстанции, получив отзыв апелляционной жалобы или апелляционного протеста, принимает постановление о прекращении судопроизводства. В случае прекращения судопроизводства об этом сообщается подателю жалобы или протеста, а также лицам, интересы или права которых отозванная жалоба или отозванный протест затрагивает. Если жалоба или протест отзывается в письменной форме, постановление может быть принято в резолютивном виде.

(8) Постановление о прекращении судопроизводства обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 557. Рассмотрение апелляционной жалобы представителя несовершеннолетнего лица

(1) Апелляционная жалоба представителя несовершеннолетнего обвиняемого или потерпевшего, если она не отозвана, должна быть рассмотрена также в том случае, если представляемый на момент рассмотрения дела достиг совершеннолетия.

(2) Если жалоба бывшего представителя такого обвиняемого или потерпевшего подана после достижения представляемым совершеннолетия, она оставляется без рассмотрения.

Статья 558. Обстоятельства, которые должны быть выяснены перед принятием дела к судебному разбирательству

(1) При решении вопроса о принятии дела к судебному разбирательству судья должен выяснить, не существуют ли обстоятельства, запрещающие возможность рассмотрения дела в апелляционном порядке.

(2) Если при получении дела в суде апелляционной инстанции судья устанавливает, что судом первой инстанции не выполнены требования, предусмотренные главой 52 настоящего закона, он принимает постановление о возвращении дела в суд первой инстанции для устранения недостатков и письменно сообщает об этом лицам, интересы и права которых затрагиваются апелляционной жалобой или протестом. Решение обжалованию не подлежит.

(3) Если дело получено с жалобой или протестом на постановление, предусмотренное частью третьей статьи 550, частью второй или третьей статьи 553 настоящего закона, то судья принимает постановление об удовлетворении или отклонении этой жалобы или этого протеста и сообщает об этом подателю жалобы или протеста. В случае удовлетворения жалобы или протеста копия принятой апелляционной жалобы или апелляционного протеста направляется лицам, интересы которых затрагиваются этой жалобой или этим протестом. Постановление об отклонении жалобы или протеста обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 559. Принятие дела к судебному разбирательству

(1) При отсутствии обстоятельств, запрещающих рассмотрение дела в апелляционном порядке, судья принимает постановление о принятии дела к судебному разбирательству в письменном или устном процессе.

(2) В постановлении о принятии дела к судебному разбирательству в устном процессе указывается:

- 1) время и место судебного разбирательства дела;
- 2) какие лица должны быть вызваны в судебное заседание;
- 3) какие решения приняты по заявленным ходатайствам и какие дополнительные материалы испрашиваются в связи с заявленными ходатайствами.

(3) О времени и месте судебного разбирательства дела сообщается прокурору и лицам, интересы и права которых затрагиваются поданной апелляционной жалобой или внесенным апелляционным протестом.

(4) Дело может разбираться судом в письменном процессе, если:

- 1) в апелляционной жалобе или апелляционном протесте изложена просьба только о смягчении присужденного наказания и если прокурор или лицо, интересы и права которого затрагиваются жалобой или протестом, не возражает против этого;
- 2) в апелляционной жалобе или апелляционном протесте указано на обстоятельства, по которым постановление суда первой инстанции в любом случае должно быть отменено, и если прокурор или лицо, интересы и права которого затрагиваются жалобой или протестом, не возражает против этого;
- 2¹) в апелляционной жалобе или протесте изложено ходатайство только о компенсации вреда и если прокурор или лицо, интересы и права которого жалоба затрагивает, против этого не возражает;
- 3) в апелляционной жалобе или апелляционном протесте изложена просьба только о смягчении присужденного наказания и если дело в суде первой инстанции рассмотрено без проверки доказательств и присужденное наказание не связано с лишением свободы на срок более пяти лет;
- 4) в апелляционной жалобе или апелляционном протесте указано на обстоятельства, по которым постановление суда первой инстанции в любом случае должно быть отменено, и если дело в суде первой

инстанции рассмотрено без проверки доказательств и присужденное наказание не связано с лишением свободы на срок более пяти лет;

5) в апелляционной жалобе или протесте изложена просьба только о процессуальных расходах или вещественных доказательствах.

(5) В постановлении о принятии дела к судебному разбирательству в письменном процессе указывается:

1) состав суда, в котором дело будет разбираться;

2) право прокурора, защитника или лица, интересы которого затрагиваются рассматриваемой жалобой или протестом, в течение 10 дней заявить отвод составу суда или отдельному судье, подать возражения против судебного разбирательства дела в письменном процессе, представить мнение об апелляционной жалобе или апелляционном протесте;

3) день доступности постановления.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законами от 14.01.2010, 21.10.2010, 24.05.2012, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Глава 53. Судебное разбирательство дела в апелляционном порядке

(Наименование главы с учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 560. Лица, участвующие в разбирательстве дела в судебном заседании апелляционной инстанции

(1) В судебное заседание апелляционной инстанции вызывается прокурор, лица, обжаловавшие приговор суда, лица, в отношении которых обжалован или опротестован приговор суда, их защитники и представители.

(2) Другие лица могут быть вызваны в судебное заседание в том случае, если такое ходатайство изложено в апелляционной жалобе или протесте и если эти лица не допрошены при рассмотрении дела в суде первой инстанции. Суд по своей инициативе может вызвать лиц, допрошенных в суде первой инстанции, если у суда возникают обоснованные сомнения в полноте данных ими показаний или в возможной виновности обвиняемого по инкриминируемому обвинению.

(3) В случае неявки в судебное заседание без уважительной причины лица, подавшего апелляционную жалобу или внесшего протест, его жалоба или протест может быть оставлен без рассмотрения. В случае неявки обвиняемого в судебное заседание без уважительной причины без рассмотрения может быть оставлена также апелляционная жалоба, поданная его защитником. В случае неявки защитника в судебное заседание без уважительной причины его жалоба рассматривается, если ее поддерживает обвиняемый. Постановление об оставлении жалобы или протеста без рассмотрения в течение 10 дней может быть обжаловано в Верховном суде, постановление которого обжалованию не подлежит.

(3¹) Апелляционная жалоба потерпевшего или его представителя рассматривается также в отсутствие потерпевшего, если он подал об этом в суд соответствующее ходатайство.

(4) В случае смерти обвиняемого, который в своей апелляционной жалобе оспорил свою виновность в совершении преступного деяния или фактические обстоятельства деяния, его жалоба должна быть рассмотрена.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 14.01.2010, 21.10.2010, 19.12.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 561. Разбирательство дела в судебном заседании апелляционной инстанции

(1) В суде апелляционной инстанции дело разбирается в составе трех судей, один из которых является председателем судебного заседания. Дело разбирается в порядке, установленном для судебного разбирательства уголовных дел в суде первой инстанции, за исключением установленного настоящей главой.

(2) Судебное следствие начинается с сообщения судьи о сущности приговора суда первой инстанции и изложенных в апелляционной жалобе или протесте ходатайствах. После сообщения судья спрашивает у лица, подавшего апелляционную жалобу или протест, поддерживает ли оно свою жалобу или протест и в каком объеме поддерживает.

(3) Указанные в протоколе заседания суда первой инстанции письменные доказательства и документы проверяются в судебном заседании лишь в том случае, если лицо, реализующее защиту, прокурор и потерпевший или его представитель заявили такое ходатайство.

(С учетом поправок, внесенных законами от 28.09.2005, 12.03.2009, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 561¹. Рассмотрение апелляционной жалобы и протеста в письменном процессе

(1) Дело в письменном процессе рассматривается по имеющимся в деле материалам с соблюдением компетенции суда апелляционной инстанции.

(2) Об обстоятельствах дела докладывает судья, которому поручен доклад.

(3) В письменном процессе суд может принять постановление о судебном разбирательстве дела в устном процессе в случаях, когда возражения подает прокурор или лицо, интересы и права которого затрагиваются жалобой или протестом.

(4) Постановление о судебном разбирательстве дела в устном процессе суд может принять также по собственной инициативе.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 562. Объем и пределы судебного разбирательства дела в суде апелляционной инстанции

(1) Судебное следствие и судебные прения в суде апелляционной инстанции производится в объеме и пределах изложенных в жалобе или протесте требований, которые не разрешается превышать, за исключением случаев, когда у суда апелляционной инстанции возникают сомнения в установленной судом первой инстанции виновности обвиняемого, участников или соучастников или в отягчающих ответственность обстоятельствах.

(2) Суд апелляционной инстанции может применить закон о более тяжком преступном деянии, чем признано судом первой инстанции, только в том случае, если об этом просит прокурор в своем протесте или потерпевший в своей жалобе, которая поддерживается прокурором. В этом случае однако не может быть применен закон о более тяжком преступлении, нежели то, в котором лицо обвинялось при направлении уголовного дела в суд, за исключением случаев, когда прокурор в судебном заседании первой инстанции изменил обвинение на более тяжкое.

(3) Усиление более тяжкого наказания допускается лишь в том случае, если по этим основаниям принесен протест прокурора или подана жалоба потерпевшего, а также в том случае, если по протесту прокурора или жалобе потерпевшего обвинение изменено на более тяжкое.

(4) Признание оправданного лица виновным и применение к нему наказания допускается только в случаях, когда по этим основаниям принесен протест прокурора или жалоба потерпевшего, которая поддерживается прокурором.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 563. Решения суда апелляционной инстанции

(1) В устном процессе суд апелляционной инстанции принимает одно из следующих постановлений:

1) оставляет постановление суда первой инстанции без изменения;

2) отменяет постановление суда первой инстанции и выносит новое постановление;

3) отменяет постановление суда первой инстанции в какой-либо его части и выносит в этой части новое постановление;

4) отменяет постановление суда первой инстанции и прекращает уголовный процесс в случаях, предусмотренных настоящим законом;

5) отменяет постановление суда первой инстанции полностью или в какой-либо его части и направляет уголовное дело на новое рассмотрение в суд первой инстанции.

(1¹) В письменном процессе суд апелляционной инстанции принимает одно из следующих постановлений:

1) оставляет приговор суда первой инстанции без изменения;

2) отменяет приговор суда первой инстанции в части о наказании и в этой части выносит новый приговор;

3) отменяет постановление суда первой инстанции полностью и направляет уголовное дело на новое рассмотрение в суд первой инстанции;

4) отменяет приговор суда первой инстанции в части о заявленной компенсации вреда, процессуальных расходах или вещественных доказательствах и в этой части выносит новый приговор или направляет дело для нового рассмотрения в суд первой инстанции.

(2) В случаях, предусмотренных пунктами 1, 4 и 5 части первой и пунктами 1 и 3 части 1¹ настоящей статьи, суд апелляционной инстанции принимает постановление.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 564. Содержание решения суда апелляционной инстанции

(1) Решение суда апелляционной инстанции состоит из вводной части, описательной части, мотивировочной части и резолютивной части.

(2) Во вводной части решения указывается время и место его принятия, наименование и состав суда, прокурор и лицо, подавшее апелляционную жалобу или протест, обжалованный или опротестованный приговор.

(3) В описательной части решения указывается сущность обжалованного или опротестованного приговора, изложенные в апелляционной жалобе или протесте просьбы.

(4) В мотивировочной части решения указывается заключение суда апелляционной инстанции об обоснованности апелляционной жалобы или протеста, обстоятельства, выясненные судом апелляционной инстанции, доказательства, подтверждающие заключение суда апелляционной инстанции, мотивы, по которым суд апелляционной инстанции отклоняет какие-либо доказательства, и законы, которыми он руководствуется.

(5) Если суд апелляционной инстанции устанавливает такие обстоятельства преступного деяния, которые отличаются от указанных в приговоре суда первой инстанции обстоятельств, он дает новое описание преступного деяния.

(6) Если суд апелляционной инстанции оставляет приговор суда первой инстанции без изменений, он может не повторять упомянутые в приговоре суда первой инстанции доказательства и выводы.

(7) В резолютивной части решения указывается одно из предусмотренных статьей 563 настоящего закона решений. Если суд принимает предусмотренное пунктом 5 части первой или пунктом 3 части 1¹ статьи 563 настоящего закона постановление, он решает вопрос также и о мере пресечения. Суд может принять постановление о продлении срока обжалования на 10 дней вследствие особой сложности и объема уголовного процесса.

(8) Если суд апелляционной инстанции выносит по существу новый приговор, его описательная часть, мотивировочная часть и резолютивная часть должны соответствовать требованиям, установленным настоящим законом для приговора суда первой инстанции.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 565. Компетенция суда апелляционной инстанции при вынесении нового приговора

(1) В результате рассмотрения апелляционной жалобы или протеста суд апелляционной инстанции может:

- 1) оправдать осужденного по всем преступным деяниям или части из них, за которые суд первой инстанции вынес обвинительный приговор с назначением более мягкого наказания или без изменения назначенного наказания;
- 2) признать обвиняемого виновным в совершении менее тяжкого преступного деяния, чем признано судом первой инстанции, с назначением более мягкого наказания или без изменения назначенного наказания;
- 3) исключить из обвинения отдельную его самостоятельную часть с назначением более мягкого наказания или без изменения назначенного наказания;
- 4) отменить приговор суда первой инстанции в части наказания и назначить обвиняемому более мягкое наказание;
- 5) отменить приговор суда первой инстанции в части возмещения вреда, обеспечения компенсации вреда и конфискации имущества, вещественных доказательств, возмещения процессуальных расходов и меры пресечения и вынести в этой части новый приговор.

(2) При установлении неправильного применения Уголовного закона суд апелляционной инстанции применяет требования части первой настоящей статьи также к другим обвиняемым, осужденным за то же преступное деяние, независимо от того, подана ли на это апелляционная жалоба или протест.

(3) На основании протеста прокурора или жалобы потерпевшего, которая поддерживается прокурором, суд апелляционной инстанции может:

- 1) признать обвиняемого виновным в совершении более тяжкого преступного деяния, чем признано судом первой инстанции, с назначением более тяжкого наказания или без изменения наказания;
- 2) отменить оправдательный приговор суда первой инстанции и вынести обвинительный приговор;
- 3) признать обвиняемого виновным в совершении отдельных преступных деяний, исключенных судом первой инстанции из обвинения, с назначением более тяжкого наказания или без изменения наказания;
- 4) *(исключен законом от 12.03.2009)*

(4) На основании протеста прокурора или жалобы потерпевшего суд апелляционной инстанции может отменить приговор суда первой инстанции в части наказания с назначением более тяжкого наказания.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 566. Компетенция суда апелляционной инстанции по направлению уголовного дела в суд первой инстанции для нового рассмотрения

Если суд апелляционной инстанции после рассмотрения дела устанавливает нарушение настоящего закона, которое в любом случае вызывает отмену приговора или какое-либо иное существенное нарушение настоящего закона, которое он сам не может устранить без нарушения права обвиняемого на защиту, он принимает решение об отмене приговора суда первой инстанции полностью или в какой-либо его части и направлении дела на новое рассмотрение в суде первой инстанции.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 567. Прекращение апелляционного судопроизводства

(1) Если суд апелляционной инстанции после рассмотрения дела устанавливает нарушения требований статьи 550 настоящего закона, он принимает решение о прекращении апелляционного судопроизводства.

(2) Если при рассмотрении дела в связи с апелляционной жалобой потерпевшего на оправдательный приговор или на иск потерпевшего о применении закона о более тяжком преступном деянии, нежели признано судом,

прокурор не поддерживает жалобу, суд прекращает судебное расследование и принимает решение о прекращении апелляционного судопроизводства.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 568. Оглашение решения суда апелляционной инстанции

(1) Суд апелляционной инстанции оглашает вводную часть и резолютивную часть решения.

(2) Суд устанавливает срок в ближайшие 14 дней, когда будет доступно полное решение суда.

(3) Если из-за объема, юридической сложности дела или других объективных обстоятельств полное постановление суда не составлено в установленный срок, судья сообщает прокурору, обвиняемому, потерпевшему, защитнику и представителю, когда будет доступно полное постановление суда. Составление полного судебного постановления может быть отложено только один раз.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Глава 54. Рассмотрение дела в кассационном порядке

Статья 569. Обжалование в кассационном порядке

(1) Обжалованием в кассационном порядке является подача письменного кассационного протеста или жалобы в Верховный суд на законность такого решения суда апелляционной инстанции, которое еще не вступило в законную силу, с целью добиться его отмены полностью или в какой-либо его части или же его изменения по юридическим основаниям.

(2) В порядке и с целью, предусмотренных частью первой настоящей статьи, может быть обжаловано не вступившее в силу решение суда первой инстанции, принятое в процессе соглашения.

(3) Суд кассационной инстанции не производит повторную оценку доказательств по делу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 570. Сроки подачи кассационной жалобы и протеста

(1) Кассационная жалоба может быть подана или протест может быть внесен не позднее чем в течение 10 дней или, если суд продлил срок обжалования, не позднее чем в течение 20 дней со дня, когда становится доступно полное постановление суда.

(2) Кассационную жалобу или протест, поданные после установленного срока, судья своим постановлением, выполненным в виде резолюции, отказывается принять, если только податель не подал ходатайство о восстановлении срока. О принятом постановлении судья сообщает подателю, а поданную жалобу или протест приобщает к делу. При подаче ходатайства о восстановлении пропущенного срока должны соблюдаться требования части первой статьи 317 настоящего закона и должна быть приложена сама жалоба.

(3) Постановление судьи, которым отказано в приеме кассационной жалобы или протеста, может быть в течение 10 дней обжаловано в Верховном суде, решение которого обжалованию не подлежит.

(4) Жалоба или протест, поданный в установленном частью первой настоящей статьи порядке, приостанавливает исполнение приговора или вступление в законную силу постановления.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 571. Лица, имеющие право на подачу кассационной жалобы или протеста

(1) Кассационную жалобу может подать обвиняемый, его защитник, потерпевший, его представитель и законный представитель.

(2) Обвиняемый может подать жалобу на ущемление его прав, а потерпевший может подать жалобу в части, затрагивающей его права и интересы.

(3) Прокурор может принести кассационный протест.

Статья 572. Содержание кассационной жалобы и протеста

В кассационную жалобу и протест должно быть включено обоснование изложенных в них требований с указанием на нарушения норм Уголовного закона или настоящего закона, а также мотивированная просьба о рассмотрении дела в устном процессе в судебном заседании, если податель жалобы или протеста желает этого.

Статья 573. Поводы для рассмотрения решения в кассационном порядке

(1) Законность решения в кассационном порядке проверяется лишь в том случае, если требование, изложенное в кассационной жалобе или протесте, обосновано нарушением Уголовного закона или существенным нарушением настоящего закона.

(2) Вопрос о проверке решения в кассационном порядке решается судьей, назначенным председателем Департамента по уголовным делам Верховного суда.

(3) Постановление пишется в форме резолюции, и оно обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 574. Нарушение Уголовного закона

Нарушением Уголовного закона является:

- 1) неправильное применение статей Общей части Уголовного закона;
- 2) неправильное применение при квалификации преступного деяния статьи Уголовного закона, ее части или пункта;
- 3) назначение обвиняемому вида и меры наказания, не предусмотренных санкцией соответствующей статьи Уголовного закона, ее части или пункта.

Статья 575. Существенное нарушение Уголовно-процессуального закона

(1) Существенными нарушениями Уголовно-процессуального закона, которые в любом случае вызывают отмену решения суда, являются следующие:

- 1) суд рассмотрел дело в незаконном составе;
- 2) не учтены обстоятельства, исключаящие участие судьи в рассмотрении уголовного дела;
- 3) дело рассмотрено в отсутствие обвиняемого или вовлеченных в процесс лиц, если согласно настоящему закону участие обвиняемого и этих лиц является обязательным;
- 4) нарушено право обвиняемого пользоваться языком, которым он владеет, и использовать услуги переводчика;
- 5) обвиняемому не дано слово для произнесения защитительной речи или не предоставлена возможность сказать последнее слово;
- 6) в деле отсутствует протокол судебного заседания, если он является обязательным;
- 7) при вынесении приговора нарушена тайна совещания суда;

8) дело рассмотрено без проверки доказательств, без соблюдения условий статьи 499 настоящего закона.

(2) Существенным нарушением настоящего закона может быть признано выдворение обвиняемого или потерпевшего из зала суда, если оно являлось необоснованным и существенно ограничило процессуальные права этих лиц и таким образом привело к принятию незаконного решения.

(3) Существенным нарушением настоящего закона могут быть признаны и другие нарушения настоящего закона, приведшие к принятию незаконного решения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, а также законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 576. Порядок подачи кассационной жалобы и протеста

Кассационная жалоба или протест подается в суд, принявший решение.

Статья 577. Последствия подачи кассационной жалобы и протеста

(1) Подача кассационной жалобы или протеста приостанавливает вступление в силу решения в отношении всех обвиняемых по этому делу.

(2) Подача кассационной жалобы или протеста на оправдательный приговор суда не приостанавливает вступление приговора в силу в части отмены меры пресечения – заключения под стражу, домашнего ареста или помещения в образовательное учреждение социальной коррекции.

(3) После истечения срока обжалования решения суд, принявший решение, направляет дело вместе с кассационной жалобой или протестом в Верховный суд.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 578. Сообщение о подаче кассационной жалобы или протеста

(1) О поданной кассационной жалобе или протесте суд, принявший решение, сообщает прокурору и лицам, интересы и права которых затрагиваются этой жалобой или протестом, а также информирует обвиняемого, который находится под стражей, о его праве ходатайствовать об обеспечении ему возможности участвовать в рассмотрении дела, и одновременно направляет прокурору и этим лицам копию поданной жалобы или протеста.

(2) Лица, упомянутые в части первой настоящей статьи, в течение 10 дней после получения копии жалобы или протеста могут подать письменные возражения или пояснения, а также письменное ходатайство обеспечить им возможность участвовать в рассмотрении дела, которые направляются в Верховный суд.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 579. Дополнение или изменение кассационной жалобы или протеста

(1) Податель кассационной жалобы может подать дополнения и изменения к жалобе. Податель кассационного протеста или вышестоящий прокурор может подать дополнения и изменения к протесту.

(2) В изменениях и дополнениях к протесту, а также к жалобе потерпевшего, поданных в кассационном порядке после истечения срока обжалования, не допускается выдвижение требований об ухудшении положения обвиняемого, если таких требований не имеется в изначальном протесте или жалобе.

(3) Дополнения и изменения подаются не позднее чем в течение 10 дней после истечения срока обжалования. Верховный суд незамедлительно направляет их копии прочим лицам, упомянутым в части первой статьи 578 настоящего закона, имеющим право в течение 10 дней со дня получения копий дополнений и изменений подать письменные возражения или объяснения по ним.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 580. Отзыв кассационной жалобы или протеста

Кассационная жалоба или протест могут быть отозваны в порядке, установленном статьей 556 настоящего закона.

Статья 581. Рассмотрение кассационной жалобы представителя несовершеннолетнего лица

(1) Кассационная жалоба представителя несовершеннолетнего обвиняемого или потерпевшего, если она не отозвана, рассматривается также и в том случае, если представляемый на момент рассмотрения дела уже достиг совершеннолетия.

(2) Если жалоба бывшего представителя такого обвиняемого или потерпевшего подана после достижения представляемым совершеннолетия, она оставляется без рассмотрения.

Статья 582. Состав кассационного суда

(1) Приговоры и решения в кассационном порядке рассматривает Верховный суд в составе трех судей, один из которых является председательствующим в заседании.

(2) Решение по жалобе или протесту на постановления, принятые в предусмотренных частью третьей статьи 560, статьей 567 и частью второй статьи 570 настоящего закона случаях, принимается судьей суда кассационной инстанции.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 583. Назначение дела к рассмотрению

(1) Судья, которому поручено делать доклад, знакомится с делом и резолюцией на кассационной жалобе или протесте, назначает рассмотрение дела в письменном процессе или рассмотрение в судебном заседании.

(2) Дело назначается к рассмотрению в письменном процессе, если возможно принятие решения на основании имеющихся в деле материалов. Если необходимы дополнительные пояснения от лиц, имеющих право участвовать в процессе, или, по усмотрению Верховного суда, соответствующее дело может иметь особое значение в интерпретации норм закона, назначается рассмотрение дела в судебном заседании.

(3) Лицам, подавшим жалобу или протест, а также тем, чьи интересы затрагиваются жалобой или протестом, сообщается о том, будет ли дело рассмотрено в письменном процессе или в судебном заседании с указанием, где и когда оно будет рассмотрено.

(4) Если рассмотрение дела назначено в письменном процессе, упомянутым в части третьей настоящей статьи лицам сообщается состав суда и разъясняется право в течение семи дней заявить отвод.

(5) При рассмотрении дела в судебном заседании обвиняемому, находящемуся под стражей, должна быть обеспечена возможность участвовать в рассмотрении дела, если он подал об этом ходатайство в указанный в части второй статьи 578 настоящего закона срок.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 584. Пределы рассмотрения дела в суде кассационной инстанции

(1) Проверка законности судебного решения проводится в объеме и пределах требований, изложенных в кассационной жалобе или протесте.

(2) Суд кассационной инстанции может превысить объем и пределы требований, изложенных в кассационной жалобе или протесте, в случаях установления им указанных в статьях 574 и 575 настоящего закона нарушений, не указанных в жалобе или протесте.

Статья 585. Рассмотрение дела в письменном процессе

(1) В письменном процессе дело рассматривается по имеющимся в деле материалам с соблюдением компетенции суда кассационной инстанции.

(2) При необходимости суд затребует мнение прокурора в течение 10 дней.

(3) Об обстоятельствах дела докладывает судья, которому поручен доклад.

(4) Решение по кассационной жалобе или протесту принимается путем принятия постановления.

(5) В письменном процессе может быть принято также постановление о передаче дела для рассмотрения в судебном заседании.

(6) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 586. Рассмотрение дела в устном процессе в заседании суда кассационной инстанции

(1) Председательствующий в судебном заседании открывает заседание и объявляет, какое дело будет рассмотрено, выясняет, кто явился в судебное заседание, и принимает решение по вопросу о возможности рассмотрения дела. Неявка обвиняемого или его защитника, а также потерпевшего или его представителя, если они были извещены о времени и месте заседания суда кассационной инстанции, не является препятствием для рассмотрения дела.

(2) Председательствующий в заседании объявляет состав суда, фамилию переводчика, прокурора и адвоката и выясняет, имеются ли отводы. Если таковые имеются, суд принимает по ним постановление.

(3) Рассмотрение дела начинается с доклада судьи, в котором он излагает обстоятельства дела, относящиеся к предмету жалобы или протеста, сущность решения, на которое подана кассационная жалоба или протест, причины, по которым подано требование об отмене или изменении решения.

(4) После доклада судьи председательствующий предлагает подателю жалобы, его защитнику или представителю дать пояснения для обоснования жалобы. Если дело рассматривается в связи с протестом, первому слово предоставляется прокурору для обоснования протеста.

(5) В случаях неявки подателя жалобы, его защитника или представителя об обосновании жалобы докладывает судья.

(6) Затем суд может заслушать других лиц, которым сообщено о судебном заседании и права и интересы которых затрагиваются кассационной жалобой или протестом.

(7) После заслушивания объяснений прокурор высказывает свое мнение о них. Затем суд еще раз заслушивает обвиняемого или его защитника и в совещательной комнате принимает решение.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 587. Решения суда кассационной инстанции

(1) Суд кассационной инстанции принимает одно из следующих решений:

1) оставить решение без изменений, а кассационную жалобу или протест отклонить;

2) отменить решение полностью или в его части и направить дело на новое рассмотрение;

3) отменить решение полностью или в его части и прекратить уголовный процесс;

4) изменить решение;

5) прекратить кассационное производство.

(2) Если суд кассационной инстанции констатирует такое существенное нарушение настоящего закона, которое суд апелляционной инстанции не может устранить, он отменяет постановления судов обеих инстанций и направляет дело на новое рассмотрение в суд первой инстанции.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 588. Содержание решения суда кассационной инстанции

(1) В решении суда кассационной инстанции должно быть указано:

- 1) время и место принятия решения;
- 2) наименование и состав суда, прокурор и другие лица, участвующие в рассмотрении дела;
- 3) лицо, подавшее кассационную жалобу или протест;
- 4) содержание резолютивной части обжалованного решения;
- 5) сущность требования, изложенного в кассационной жалобе или протесте, и его обоснование, а также сущность возражений и мнение прокурора;
- 6) решение суда кассационной инстанции по жалобе или протесту.

(2) Решение должно быть мотивированным. Если кассационная жалоба или протест отклоняется, в решении должно быть указано, по какой причине изложенные в жалобе или протесте аргументы признаны необоснованными.

(3) В случае отмены решения суд кассационной инстанции указывает, требования какого закона и какой его статьи нарушены и в чем это выразилось.

(3¹) Если суд кассационной инстанции принимает предусмотренное пунктом 2 части первой статьи 587 настоящего закона постановление, он решает вопрос также и о мере пресечения.

(4) Если дело рассматривается в устном процессе в судебном заседании, резолютивную часть решения в совещательной комнате подписывает весь состав суда. Председательствующий или какой-либо судья из состава суда незамедлительно оглашает решение в зале судебного заседания.

(5) Решение суда кассационной инстанции обжалованию не подлежит. Это решение вступает в силу в момент его провозглашения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 589. Обязательность указаний суда кассационной инстанции

(1) Толкование закона, изложенное в решении суда кассационной инстанции, является обязательным для суда, рассматривающего это дело заново.

(2) Суд кассационной инстанции не указывает в своем решении, какое решение должно быть принято при новом рассмотрении дела.

Статья 590. Передача решения суда кассационной инстанции к исполнению

(1) Мотивированное решение суда кассационной инстанции не позднее чем в течение пяти рабочих дней после его принятия подписывается всем составом суда и вместе с делом направляется:

- 1) в суд первой инстанции, если принято решение, упомянутое в пункте 1, 3, 4 или 5 статьи 587 настоящего

закона;

2) в суд, решение которого отменено, если суд кассационной инстанции принял решение о направлении дела на новое рассмотрение.

(1¹) Копия решения суда кассационной инстанции направляется подателю жалобы и прокурору. Прочие упомянутые в части третьей статьи 583 настоящего закона лица извещаются о результате рассмотрения.

(2) Решение, на основании которого обвиняемому отменена мера пресечения, связанная с лишением свободы, исполняется незамедлительно. В этом случае суд кассационной инстанции направляет к исполнению выпуск из решения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 591. Рассмотрение дела после отмены приговора или решения

(1) Дело, по которому отменено принятое решение, направляется для нового рассмотрения в суд, принявший его. Оно рассматривается в общем порядке, но другим составом суда.

(2) Усиление наказания или применение закона за более тяжкое преступное деяние при новом рассмотрении дела допускается лишь в том случае, если приговор был отменен вследствие мягкости наказания или в связи с необходимостью применения закона за более тяжкое преступное деяние по протесту прокурора или по жалобе потерпевшего.

(3) Решение, принятое при новом рассмотрении дела, может быть обжаловано и на него может быть подан протест в общем порядке.

Раздел одиннадцатый

Особенности уголовного процесса по делам отдельных категорий

Глава 55. Уголовный процесс по назначению принудительных мер медицинского характера

Статья 592. Основание для назначения принудительных мер медицинского характера

(1) Суд назначает предусмотренную статьей 68 Уголовного закона принудительную меру медицинского характера к лицу, которое совершило преступное деяние, будучи в состоянии невменяемости, или которое после совершения преступного деяния или вынесения приговора заболело таким психическим расстройством, которое лишило его возможности осознавать свои действия или управлять ими, если это лицо по характеру совершенного деяния и вследствие своего психического состояния представляет опасность для общества.

(2) Если упомянутое в части первой настоящей статьи лицо по характеру совершенного деяния и вследствие своего психического состояния не представляет опасности для общества, но страдает психическим расстройством, направляющее процесс лицо может прекратить уголовный процесс с передачей соответствующего лица на попечение родственников или других лиц, осуществляющих уход за больными.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 593. Порядок досудебной стадии процесса

(1) Досудебная стадия процесса по преступному деянию, совершенному лицом, будучи в состоянии невменяемости, а также по преступному деянию, совершенному таким лицом, психическое расстройство которого возникло после совершения этого деяния, является обязательной и производится с соблюдением установленного настоящим законом общего порядка, а также положениями настоящей главы.

(2) Если в ходе уголовного процесса, начатого в общем порядке, выясняется основание, упомянутое в статье 592 настоящего закона, или получено заключение судебно-психиатрической экспертизы о наличии такого основания, прокурор в течение 10 дней принимает мотивированное постановление о продолжении процесса по назначению принудительных мер медицинского характера. С этого момента лицо, привлеченное к уголовной

ответственности, утрачивает статус обвиняемого лица. При необходимости материалы уголовного дела в отношении конкретного лица выделяются в отдельное производство.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 594. Участие лица в производстве следственных действий на досудебной стадии процесса

(1) В начале процесса по назначению принудительных мер медицинского характера прокурор сообщает об этом соответствующему лицу или его представителю с направлением копии постановления, а также информирует это лицо или его представителя о его правах и обязанностях.

(2) Если против лица начат процесс по назначению принудительных мер медицинского характера и согласно заключению экспертизы соответствующее лицо не может участвовать в производстве следственных действий на досудебной стадии процесса, то прокурор информирует об этом защитника этого лица и принимает постановление об участии представителя в уголовном процессе.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 595. Обстоятельства, подлежащие выяснению на досудебной стадии процесса

(1) На досудебной стадии процесса по назначению принудительных мер медицинского характера устанавливаются:

- 1) обстоятельства совершения преступного деяния;
- 2) совершено ли преступное деяние проверяемым лицом;
- 3) страдало ли это лицо во время совершения преступного деяния психическим нарушением, вследствие которого не могло отдавать отчет в своих действиях либо управлять ими, или же заболело таким психическим нарушением после совершения преступного деяния;
- 4) обстоятельства, не допускающие применение наказания, если лицо заболело психическим нарушением после совершения преступного деяния;
- 5) характеризующие проверяемое лицо данные;
- 6) характер и размеры причиненного в результате преступного деяния вреда.

(2) Суд может назначить принудительные меры медицинского характера, если выяснены обстоятельства, указанные в части первой настоящей статьи.

Статья 596. Судебно-психиатрическая экспертиза

(1) Направляющее процесс лицо назначает судебно-психиатрическую экспертизу подозреваемого или обвиняемого, если в уголовном процессе получены сведения о том, что лицо, страдавшее психическим нарушением, совершило преступное деяние, будучи в состоянии невменяемости, или заболело после совершения преступного деяния. О времени и месте экспертизы направляющее процесс лицо сообщает подозреваемому или обвиняемому, а также его представителю и защитнику, если они уже ранее принимали участие в процессе вследствие иных причин.

(2) При назначении судебно-психиатрической экспертизы необходимо выяснить обстоятельства, указанные в пунктах 3, 4 и 5 части первой статьи 595 настоящего закона, и поставить перед экспертом конкретные вопросы, в том числе вопрос о том, может ли лицо принимать участие в досудебной стадии процесса и рассмотрении дела в суде.

(3) В процессах для назначения принудительных мер медицинского характера судебно-психиатрическая экспертиза является обязательной.

(4) Если со дня производства экспертизы прошел один год или возникают сомнения в состоянии здоровья лица, суд назначает лицу судебно-психиатрическую экспертизу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 597. Приостановление уголовного процесса в связи с помещением лица в лечебное учреждение

(1) Если лицо, заболевшее психическим нарушением после совершения преступного деяния, по заключению эксперта не может участвовать в уголовном процессе и ему требуется лечение, это лицо постановлением суда может быть помещено в лечебное учреждение. На досудебной стадии процесса суд принимает решение на основании предложения направляющего процесс лица. Во время судебного разбирательства суд принимает постановление по своей инициативе. После принятия решения направляющее процесс лицо приостанавливает уголовный процесс.

(1¹) Если лицо излечивается или установлено, что оно является неизлечимым, лечебное учреждение, в которое лицо помещено, не позднее чем в течение шести месяцев представляет направляющему процесс лицу заключение.

(2) После получения из лечебного учреждения заключения о выздоровлении лица и возможности продолжения расследования направляющее процесс лицо возобновляет и продолжает уголовный процесс.

(3) Если согласно заключению эксперта лицо является неизлечимым и ему необходимо назначить одну из принудительных мер медицинского характера, предусмотренных Уголовным законом, направляющее процесс лицо завершает процесс по назначению принудительных мер медицинского характера.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 598. Участие защитника и представителя в процессе

(1) Участие защитника в процессе по назначению принудительных мер медицинского характера является обязательным.

(2) Участие представителя лица в процессе по назначению принудительных мер медицинского характера является обязательным, если само лицо не может участвовать в процессе.

(3) Защитник и представитель участвуют в процессе с момента установления заболевания лица психическим нарушением, если только они в процессе не участвовали уже ранее по другим основаниям.

(4) Если во время уголовного процесса лицо излечивается и признается вменяемым, суд принимает решение о дальнейшем участии представителя в процессе, а защитник продолжает участвовать в процессе.

Статья 599. Отмена меры пресечения

(1) В начале процесса по назначению принудительных мер медицинского характера избранная в отношении лица мера пресечения должна быть отменена.

(2) Если лицо в связи с заболеванием представляет опасность для общества, на досудебной стадии процесса следственный судья по предложению направляющего процесс лица может принять постановление о помещении этого лица в психиатрическую больницу на срок до шести месяцев до принятия судом решения о назначении принудительных мер медицинского характера. Помещение в психиатрическую больницу применяется, и жалобы на него рассматриваются в таком же порядке, как и за заключение под стражу. Установленный срок следственный судья может продлить не более чем на шесть месяцев за одно продление, если лицо в связи со своим заболеванием все еще представляет опасность для общества.

(3) Если в период судебного разбирательства суд принимает решение о продолжении процесса о назначении принудительных мер медицинского характера и лицо в связи с заболеванием является опасным для общества, суд может принять решение о помещении этого лица в психиатрическую больницу на срок до шести месяцев. Установленный срок судья может продлить не более чем на шесть месяцев за одно продление, если лицо в связи со своим заболеванием все еще представляет опасность для общества. Постановление судьи лицом, в отношении которого проходит процесс о назначении принудительных мер медицинского характера, его защитником и представителем, а также направляющим процесс лицом может быть обжаловано в суд вышестоящего уровня в течение семи дней после получения копии постановления. Решение о рассмотрении

жалобы обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 600. Завершение досудебной стадии процесса

(1) Прокурор завершает досудебную стадию процесса по назначению принудительных мер медицинского характера, принимая постановление о направлении уголовного дела в суд для назначения принудительных мер медицинского характера, которое обжалованию не подлежит.

(2) Если по уголовному делу имеется несколько обвиняемых, а постановление о направлении дела в суд для назначения принудительных мер медицинского характера принято прокурором в отношении одного или нескольких из них, в отношении других обвиняемых прокурор завершает досудебную стадию процесса в общем порядке.

(3) Если указанный в части второй настоящей статьи уголовный процесс может быть завершен одновременно в отношении всех обвиняемых, дело направляется в суд для рассмотрения в одном процессе.

Статья 601. Постановление о направлении уголовного дела в суд

В постановлении о направлении уголовного дела в суд для назначения принудительных мер медицинского характера в дополнение к общим требованиям указываются выясненные на досудебной стадии процесса обстоятельства, упомянутые в пунктах 3 и 4 части первой статьи 595 настоящего закона, а также основание для назначения принудительных мер медицинского характера.

Статья 602. Подготовка судебного заседания

(1) Судья при подготовке дела к рассмотрению решает вопрос о том, какие лица подлежат вызову в судебное заседание.

(2) Если лицо, в отношении которого проводится процесс о назначении принудительных мер медицинского характера, находится в лечебном учреждении, судья отдает распоряжение о доставлении этого лица в судебное заседание, за исключением случая, когда согласно заключению врача (эксперта) это не допускается или не рекомендуется в связи с состоянием здоровья лица.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 603. Рассмотрение уголовного дела в судебном заседании

(1) Уголовное дело о назначении принудительных мер медицинского характера рассматривается в закрытом судебном заседании при участии прокурора, защитника, представителя лица и эксперта – психиатра, а также лица, в отношении которого назначается принудительная мера медицинского характера, за исключением случая, когда согласно заключению врача (эксперта) это не допускается или не рекомендуется в связи с состоянием здоровья лица.

(2) Судебное следствие начинается с зачитывания прокурором описательной части постановления о направлении уголовного дела в суд для назначения принудительных мер медицинского характера.

(3) В судебном заседании проверяются доказательства и заслушивается заключение эксперта о психическом состоянии лица для решения вопроса о том, совершило ли это лицо преступное деяние и должны ли в отношении него быть назначены принудительные меры медицинского характера

(3¹) Если лицо по характеру совершенного деяния и вследствие своего психического состояния не представляет опасности для общества, при его передаче на попечение родственников или других лиц, осуществляющих уход за больными, суд должен получить согласие этих лиц.

(4) Суд апелляционной инстанции вызывает эксперта по своему усмотрению.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 604. Принятие судом решений по уголовному делу

При рассмотрении уголовного дела о назначении принудительных мер медицинского характера суд должен решить следующие вопросы:

- 1) было ли совершено преступное деяние;
- 2) совершено ли это деяние лицом, против которого проводится процесс;
- 3) совершило ли лицо преступное деяние, будучи вменяемым или в состоянии невменяемости, и имелись ли у него психические нарушения на момент принятия решения;
- 4) заболело ли лицо психическим нарушением после совершения преступного деяния, и не является ли это заболевание временным и вследствие этого рассмотрение дела должно быть приостановлено;
- 5) представляет ли лицо опасность для общества;
- 6) какие принудительные меры медицинского характера должны быть назначены в отношении него;
- 7) подлежит ли удовлетворению заявление о возмещении вреда, в чью пользу и в каком размере оно должно быть взыскано;
- 8) каким образом распорядиться вещественными доказательствами и иными изъятыми во время процесса вещами и имуществом, на которое наложен арест;
- 9) с кого должны быть взысканы процессуальные расходы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 605. Судебное решение по уголовному делу

(1) При признании того, что лицо совершило преступное деяние, будучи в состоянии невменяемости, или что это лицо заболело психическим нарушением после совершения преступного деяния и вследствие этого не способно осознавать свои действия или управлять ими, суд согласно статье 13 Уголовного закона принимает постановление об освобождении этого лица от уголовной ответственности или наказания и назначает какую-либо из принудительных мер медицинского характера, предусмотренных статьей 68 Уголовного закона.

(2) Если лицо по характеру совершенного деяния и вследствие своего психического состояния не представляет опасности для общества, суд может передать его на попечение родственников или других лиц, осуществляющих уход за больными.

(3) В случае признания лица вменяемым суд своим постановлением передает уголовное дело прокурору для завершения досудебной стадии процесса.

(4) В случае признания того, что участие проверяемого лица в преступном деянии не доказано, или при выяснении обстоятельств, вообще не допускающих уголовный процесс, суд принимает постановление о прекращении уголовного процесса и сообщает об этом в лечебное учреждение, в котором это лицо находится на лечении.

(5) В случае признания того, что проверяемое лицо не совершало преступное деяние, а оно совершено другим лицом, суд прекращает уголовный процесс против проверяемого лица и направляет уголовное дело прокурору для продолжения досудебной стадии процесса.

(6) В резолютивной части постановления суд устанавливает действия с вещественными доказательствами и документами, компенсацию вреда, распоряжение имуществом, на которое наложен арест, взыскание процессуальных расходов и разъясняет порядок и сроки обжалования судебного решения.

(7) Если лицо, против которого проводится процесс для назначения принудительной меры медицинского характера, вследствие характера своей болезни не участвовало в судебном заседании, суд направляет этому лицу копию постановления суда.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 606. Обжалование судебного решения

(1) Судебное решение подвергается обжалованию в общем порядке.

(2) Если судебное решение подвергается обжалованию только в связи с принятым по делу решением о компенсации причиненного вреда, это не приостанавливает исполнение решения в части о применении принудительных мер медицинского характера.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 607. Основание для отмены или изменения принудительных мер медицинского характера

(1) Если лицо, которому назначена принудительная мера медицинского характера, выздоровело или состояние его здоровья улучшилось, или констатировано, что состояние здоровья этого лица изменилось иным образом настолько, что оно уже не представляет опасности для общества, руководитель лечебного учреждения, в котором лечится соответствующее лицо, на основании заключения врача-специалиста или консилиума врачей предлагает суду решить вопрос об отмене установленной принудительной меры медицинского характера или изменении ее на менее ограничивающую меру.

(2) Если лицо не выполняет установленную ему принудительную меру медицинского характера, руководитель того лечебного учреждения, в котором лечится соответствующее лицо, на основании заключения врача-специалиста или консилиума врачей предлагает суду решить вопрос об изменении установленной принудительной меры медицинского характера на более ограничивающую меру.

(3) Ходатайство об отмене или изменении назначенной принудительной меры медицинского характера в суд может подать лицо, которому назначена принудительная мера медицинского характера, а также представитель или другой родственник этого лица. В этих случаях суд затребует у соответствующего лечебного учреждения заключение о состоянии здоровья лица, в отношении которого подано ходатайство.

(4) Предложение об отмене или изменении назначенной судом принудительной меры медицинского характера в суд может подать также прокурор с приобщением к предложению заключения соответствующего лечебного учреждения и других документов, необходимых для решения вопроса.

(5) Получив предложение руководителя лечебного учреждения об изменении назначенной лицу принудительной меры медицинского характера на более ограничивающую меру, суд может назначить лицу психиатрическую экспертизу.

(6) Суд первой инстанции, контролирующий исполнение постановления, по своей инициативе рассматривает вопрос о ее отмене или изменении, если в течение одного года после назначения принудительной меры медицинского характера или последнего рассмотрения вопроса о ее отмене или изменении не подано ходатайство или предложение об отмене или изменении назначенной принудительной меры медицинского характера.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 608. Порядок отмены или изменения принудительных мер медицинского характера

(1) Вопрос об отмене или изменении принудительной меры медицинского характера в течение 14 дней со дня получения заключения врача-специалиста или консилиума врачей либо эксперта по судебной психиатрии решает суд первой инстанции, контролирующий исполнение постановления.

(2) В судебном заседании участвует прокурор, защитник и представитель лица, а также само лицо, если только согласно заключению врача (эксперта) это не допускается или не рекомендуется в связи с состоянием здоровья лица. В судебное заседание вызываются также представители соответствующего лечебного учреждения, лицо, предложившее рассмотрение вопроса, и при необходимости также лицо, которому назначена принудительная мера медицинского характера.

(3) Если у суда имеются сомнения в заключении врача-специалиста или консилиума врачей, он может назначить судебно-психиатрическую экспертизу, дополнительно затребовав документы медицинского характера или другие документы, а также произвести иные действия.

(4) После проверки обстоятельств суд заслушивает заключение прокурора, мнение защитника и представителя, а также лицо, которому назначена принудительная мера медицинского характера, за исключением случаев, когда на основании заключения врача (эксперта) лицо не принимает участие в судебном заседании.

(5) Об отмене или изменении принудительных мер медицинского характера или же об отказе сделать это суд принимает постановление. Постановление подлежит обжалованию только в кассационном порядке.

(6) Повторное возбуждение вопроса в суде допускается не ранее чем через три месяца со дня отклонения судом ходатайства об отмене или изменении принудительных мер медицинского характера.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 609. Последствия возобновления уголовного процесса

(1) Если лицо, страдавшее психическими нарушениями после совершения преступного деяния, признано здоровым, суд в установленном статьей 608 настоящего закона порядке принимает постановление об отмене принудительных мер медицинского характера и направляет дело прокурору для завершения досудебной стадии процесса.

(2) Срок, проведенный в лечебном учреждении, приравнивается к сроку, проведенному под стражей.

Глава 56. Уголовный процесс по делам реабилитации умершего

Статья 610. Повод к продолжению уголовного процесса для реабилитации умершего

(1) Если направляющее процесс лицо своим постановлением прекратило уголовный процесс в связи со смертью лица или же уголовный процесс завершен на другом нереабилитирующем основании с признанием по существу лица виновным в совершении преступного деяния, и это лицо затем умерло, его законные представители, родственники или другие лица, в распоряжении которых имеются факты, свидетельствующие о невиновности умершего, в течение одного года после принятия постановления могут подать ходатайство о продолжении уголовного процесса для реабилитации умершего.

(2) Заявление о продолжении уголовного процесса для реабилитации умершего может быть подано также в случае смерти подозреваемого или обвиняемого, а направляющим процесс лицом уголовный процесс не прекращен.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 611. Постановление о продолжении уголовного процесса для реабилитации умершего

(1) Направляющее процесс лицо рассматривает заявление лица о продолжении уголовного процесса для реабилитации умершего, в котором предоставлены сведения о фактах, свидетельствующих о невиновности этого лица в совершении преступного деяния, проверяет их в связи с уже имеющейся в материалах уголовного дела информацией и в течение 10 дней после получения заявления принимает одно из следующих постановлений:

1) об отмене постановления о прекращении уголовного процесса и продолжении уголовного процесса для реабилитации умершего;

2) об отклонении заявления.

(2) Направляющее процесс лицо незамедлительно направляет копию постановления подателю заявления, который в случае отклонения заявления может обжаловать это постановление в установленном главой 24 настоящего закона порядке.

Статья 612. Особенности продолжения досудебной стадии уголовного процесса

(1) После принятия постановления о продолжении уголовного процесса для реабилитации умершего досудебная стадия процесса происходит с соблюдением установленного настоящим законом общего порядка, а

также положений настоящей главы.

(2) Направляющее процесс лицо принимает постановление о вовлечении в процесс лица, подавшего заявление о продолжении уголовного процесса для реабилитации умершего, и информирует это лицо о его правах.

(3) Направляющее процесс лицо на досудебной стадии процесса производит необходимые процессуальные действия для проверки представленных в заявлении сведений.

Статья 613. Завершение досудебной стадии процесса для реабилитации умершего

(1) Следователь с согласия надзирающего прокурора или прокурор может завершить досудебную стадию процесса для реабилитации умершего постановлением о прекращении уголовного процесса:

- 1) на нереабилитирующем основании;
- 2) с обоснованием, реабилитирующим умершего, с одновременным решением вопроса о восстановлении ранее ограниченных прав этого лица, если это возможно;
- 3) на реабилитирующем основании в части умершего с одновременным решением вопроса о восстановлении ранее ограниченных прав этого лица, если это возможно, но с передачей материалов уголовного дела для расследования с целью выяснения виновного лица.

(2) Копию принятого постановления направляющее процесс лицо незамедлительно направляет подателю заявления с информированием его о праве ознакомиться с материалами дела и в течение 10 дней обжаловать постановление в суд.

Статья 614. Судебный процесс для реабилитации умершего

(1) Судья после получения жалобы подателя заявления о прекращении досудебной стадии процесса:

- 1) затребует у направляющего досудебную стадию процесса лица материалы уголовного дела;
- 2) назначает место и время судебного заседания;
- 3) вызывает в судебное заседание необходимых лиц.

(2) Уголовное дело о реабилитации умершего рассматривается в судебном заседании при участии прокурора, подателя заявления и защитника, если таковой имеется.

(3) В судебном заседании заслушивается жалоба подателя заявления или защитника, сообщение прокурора о сущности дела и проверяются представленные доказательства.

Статья 615. Принятие решения по уголовному делу

(1) При рассмотрении уголовного дела о реабилитации умершего суд должен принять решение о том, было ли совершено преступное деяние и совершило ли это деяние лицо, в отношении которого проводится процесс.

(2) После признания того, что участие умершего в преступном деянии не доказано, или выяснения обстоятельств, которые вообще не допускают уголовный процесс, суд принимает постановление о прекращении уголовного процесса с реабилитацией соответствующего лица.

(3) После признания того, что преступное деяние было совершено и его совершило лицо, в отношении которого проводится процесс, суд принимает постановление о прекращении уголовного процесса без реабилитации соответствующего лица.

(4) После признания того, что умерший не совершал преступное деяние, а оно было совершено другим лицом, суд прекращает уголовный процесс против умершего и направляет уголовное дело в прокуратуру для продолжения уголовного процесса.

Статья 616. Порядок обжалования судебного решения

(1) Судебное решение подвергается обжалованию в общем порядке.

(2) Лицо, потребовавшее продолжения процесса, имеет такое же право обжалования решения суда первой инстанции и суда апелляционной инстанции, как и обвиняемый.

Глава 57. Особенности судопроизводства при рассмотрении жалоб об обосновании прекращения уголовного процесса

Статья 617. Основание подачи жалобы

Лицо, уголовный процесс против которого завершен, может подать жалобу на постановление следователя или прокурора о завершении уголовного процесса, если он завершен на основании:

1) срока давности уголовной ответственности, но лицо не признает свою вину в деянии;

2) акта амнистии, но лицо не признает свою вину в деянии;

3) обстоятельств, исключающих уголовную ответственность, но соответствующее лицо оспаривает фактические обстоятельства.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 618. Порядок и сроки подачи жалобы

(1) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(2) Постановление может быть обжаловано в течение одного месяца со дня получения копии постановления.

(3) Жалоба подается направляющему процесс лицу, которое направляет ее вместе с материалами в суд, в подсудности которого находилось бы рассмотрение соответствующего преступного деяния.

(4) Если постановление о прекращении уголовного процесса принято в отношении одного лица, а против остальных лиц тот же уголовный процесс продолжается, жалоба на принятое постановление приобщается к уголовному делу, и она рассматривается судом одновременно с судебным разбирательством по уголовному делу. О таких действиях направляющее процесс лицо информирует подателя жалобы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 619. Порядок рассмотрения жалобы

(1) Судья рассматривает в судебном заседании жалобу на обоснование прекращения уголовного процесса в течение одного месяца после ее получения. В судебное заседание приглашается лицо, против которого прекращен уголовный процесс, его представитель или защитник и лицо, принявшее обжалованное постановление.

(2) Если податель жалобы без уважительной причины не является в судебное заседание, рассмотрение поданной им жалобы прекращается.

(3) Судья в судебном заседании заслушивает подателя жалобы, принявшее обжалуемое постановление лицо и других вызванных в суд лиц, проверяет полученные в уголовном процессе и связанные с рассмотрением жалобы доказательства и принимает постановление.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 620. Принятие судом решения по жалобе

(1) Жалоба может быть удовлетворена или отклонена. При удовлетворении жалобы судья отменяет постановление направляющего процесс лица и вместо него принимает новое постановление, прекращая уголовный процесс на реабилитирующем основании.

(2) Постановление суда может быть обжаловано в течение 10 дней только в отношении несоблюдения установленных настоящей главой процессуальных требований. Жалоба рассматривается судьей суда вышестоящего уровня в письменном процессе, и его постановление обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Глава 58. Уголовный процесс по делам частного обвинения

(Глава исключена законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Глава 59. Процесс о полученном преступным путем имуществе

Статья 626. Повод для начала процесса о полученном преступным путем имуществе

Направляющее процесс лицо имеет право в интересах своевременного разрешения возникших на досудебной стадии уголовного процесса имущественных вопросов и экономии процесса, если с этим согласен надзирающий прокурор, выделить из уголовного дела материалы о полученном преступным путем имуществе и начать процесс при наличии следующих условий:

1) совокупность доказательств дает основание полагать, что имущество, которое является изъятым или на которое наложен арест, имеет преступное происхождение или связь с преступным деянием;

2) по объективным причинам передача уголовного дела в суд в ближайшее время (в разумный период времени) невозможна или это может вызвать существенные неоправданные расходы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 14.01.2010, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 627. Постановление о начале процесса о полученном преступным путем имуществе

(1) Направляющее процесс лицо при наличии упомянутых в статье 626 настоящего закона обстоятельств принимает решение начать процесс о полученном преступным путем имуществе и передает уголовное дело о полученном преступным путем имуществе на рассмотрение в суд.

(2) В постановлении направляющее процесс лицо указывает:

1) сведения о фактах, обосновывающих связь имущества с преступным деянием или преступное происхождение имущества, а также то, какие материалы находящегося в расследовании уголовного дела о преступном деянии выделяются в дело о полученном преступным путем имуществе;

2) какие лица связаны с конкретным имуществом;

3) какие действия в отношении полученного преступным путем имущества он предлагает.

(3) Постановление и приобщенные к нему материалы направляются в районный (городской) суд.

(С учетом поправок, внесенных законом от 08.07.2011, вступившим в силу 11.08.2011)

Статья 628. Информирование связанных с имуществом лиц

Направляющее процесс лицо незамедлительно направляет копию упомянутого в статье 627 настоящего закона постановления подозреваемому или обвиняемому и лицу, у которого имущество изъято или на имущество которого наложен арест, если такие лица имеются в соответствующем уголовном процессе, или же другому лицу, имеющему право на конкретное имущество, с одновременным указанием на право:

1) лично или при посредничестве защитника или представителя участвовать в процессе о полученном преступным путем имуществе;

2) устно или письменно выразить в суде свое отношение к принятому постановлению;

3) подать в суд заявления.

Статья 629. Судебный процесс о полученном преступным путем имуществе

(1) Судья после получения постановления о начале процесса в отношении полученного преступным путем имущества:

1) устанавливает время и место судебного заседания;

2) приглашает в судебное заседание направляющее процесс лицо и прокурора, если постановление принято следователем, а также упомянутых в статье 628 настоящего закона лиц.

(2) Судебное заседание должно быть проведено в течение 10 дней после получения судом постановления направляющего процесс лица. Неявка приглашенных лиц не является препятствием для принятия постановления о полученном преступным путем имуществе, если соблюден порядок приглашения этих лиц.

(3) В судебном заседании заслушиваются направляющее процесс лицо, прокурор, прочие приглашенные и явившиеся лица, их представители или защитники.

(4) В судебном заседании вовлеченные в судебный процесс лица имеют равные права для заявления отводов или ходатайств, представления доказательств, представления в суд письменных пояснений, а также участия в рассмотрении других вопросов, возникших в ходе судебного процесса.

(5) Имеющиеся в деле по процессу о полученном преступным путем имуществе материалы являются следственной тайной, и ознакомление с ними разрешается направляющему процесс лицу, прокурору и суду, рассматривающему это дело. Упомянутые в статье 628 настоящего закона лица с имеющимися в деле материалами могут ознакомиться с разрешения направляющего процесс лица и в установленном им объеме.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законами от 21.10.2010, 08.07.2011, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 630. Судебное решение о полученном преступным путем имуществе

(1) После рассмотрения материалов о полученном преступным путем имуществе суд должен принять решение:

1) о том, связано ли имущество с преступным деянием или происхождение имущества не является преступным;

2) о том, известен ли собственник или законный владелец имущества;

3) о том, имеет ли какое-либо лицо законное право на имущество;

4) о действиях с полученным преступным путем имуществом.

(2) Если суд признает, что связь имущества с преступным деянием не доказана или происхождение имущества не является преступным, он принимает решение о прекращении процесса о полученном преступным путем имуществе.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 631. Обжалование судебного решения о полученном преступным путем имуществе

(1) Судебное решение в течение 10 дней может быть обжаловано в окружной суд путем подачи жалобы или внесения протеста в районный (городской) суд.

(2) Жалоба или протест рассматривается судом в составе трех судей в установленные статьей 629 настоящего

закона срок и порядке, первым заслушивая подателя жалобы или протеста.

(3) После рассмотрения жалобы или протеста суд может отменить решение районного (городского) суда и принять упомянутое в статье 630 настоящего закона решение. Решение обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законом от 08.07.2011, вступившим в силу 11.08.2011)

Раздел двенадцатый

Вступление в силу решений и рассмотрение связанных с решениями вопросов

Глава 60. Передача приговоров и постановлений к исполнению

Статья 632. Вступление приговора в силу

(1) Приговор суда первой инстанции вступает в силу по истечении срока его обжалования в апелляционном или кассационном порядке, и если приговор не был обжалован.

(2) Приговор суда апелляционной инстанции вступает в силу по истечении срока его обжалования в кассационном порядке, и если приговор не был обжалован. В случае подачи кассационной жалобы или кассационного протеста приговор вступает в силу в день рассмотрения дела судом кассационной инстанции, если он не отменил приговор.

(3) Если по делу имеется несколько обвиняемых и если приговор обжалован в отношении хотя бы одного из них, приговор не вступает в силу в отношении всех обвиняемых.

(4) В случае обвинительного приговора постановление суда о мере пресечения и обеспечении компенсации вреда или конфискации имущества вступает в силу сразу после оглашения приговора.

Статья 633. Вступление в силу постановления суда

(1) Постановление суда первой инстанции вступает в силу и исполняется по истечении срока его обжалования, и если постановление не было обжаловано.

(2) Постановление суда апелляционной инстанции вступает в силу по истечении срока его обжалования в кассационном порядке, и если постановление не было обжаловано.

(3) Постановление суда о прекращении дела исполняется незамедлительно в той его части, которая распространяется на освобождение обвиняемого от меры пресечения, связанной с лишением свободы.

(4) Постановление суда кассационной инстанции вступает в силу в день его оглашения и обжалованию не подлежит.

(5) Постановление об условно-досрочном освобождении осужденного от отбывания наказания обжалованию не подлежит и вступает в силу незамедлительно. Постановление не позднее чем на следующий день направляется судом в Государственную службу пробации.

(С учетом поправок, внесенных законами от 17.05.2007, 12.03.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 634. Порядок исполнения приговора и постановления

(1) Приговор и постановление передаются к исполнению судом, вынесшим приговор или принявшим постановление в первой инстанции, не позднее чем в течение семи дней после его вступления в силу или получения дела из суда апелляционной или кассационной инстанции.

(2) Суд направляет распоряжение об исполнении приговора и копию приговора в то учреждение, на которое согласно закону об исполнении наказаний возложена обязанность приведения приговора в исполнение. Если дело рассматривалось в апелляционном или кассационном порядке, вместе с распоряжением об исполнении приговора

направляются также копии решений суда апелляционной и кассационной инстанции. Если получено заявление подлежащего особой защите лица, в котором содержится просьба о предоставлении информации об освобождении или побеге из места заключения того осужденного лица, которое причинило ему вред, информация о заявлении направляется в Управление мест заключения.

(3) Оправдательный приговор, освобождающий обвиняемого от наказания приговор и приговор об условном осуждении приводятся в исполнение незамедлительно после оглашения приговора в части об освобождении обвиняемого от меры пресечения, связанной с лишением свободы.

(4) Для исполнения приговора и постановления в части конфискации имущества и других взысканий имущественного характера суд направляет исполнительный лист к исполнению в компетентное государственное учреждение или судебному исполнителю по месту жительства осужденного или по месту нахождения его собственности либо выдает потерпевшему по его просьбе. Исполнительный лист выписывается судом первой инстанции.

(4¹) Суд направляет исполнительный лист о взыскании процессуальных расходов к исполнению после истечения срока добровольного исполнения приговора и постановления.

(5) Полное исполнение приговора и постановления контролирует суд первой инстанции. Учреждения, исполняющие постановление, незамедлительно сообщают ему об исполнении постановления.

(6) *(Исключена законом от 14.01.2010)*

(7) Если осужденный скрывается и неизвестно его местонахождение, судья суда, контролирующего полное исполнение приговора или постановления, или суд, принимающий постановление о замене наказания лишением свободы, принимает постановление о розыске осужденного. Это постановление обжалованию не подлежит.

(8) Постановление о розыске осужденного передается к исполнению субъекту оперативной деятельности в соответствии с его компетенцией.

(С учетом поправок, внесенных законами 12.03.2009, 16.06.2009, 14.01.2010, 21.10.2010, 20.12.2012, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 635. Порядок исполнения постановления о применении принудительных мер медицинского характера

(1) Постановление о назначении принудительной меры медицинского характера суд вместе с копией заключения экспертизы направляет для исполнения в лечебное учреждение. Постановление о назначении принудительной меры медицинского характера исполняется незамедлительно после вступления его в силу.

(2) Если со дня вступления в силу постановления о применении принудительных мер медицинского характера, предусмотренных пунктом 1 части первой статьи 68 Уголовного закона, прошло шесть месяцев, и исполнение постановления в этот срок не начато, лечение соответствующего лица без его согласия откладывается до получения заключения врача-специалиста.

(3) Если со дня вступления в силу постановления о применении принудительных мер медицинского характера, предусмотренных пунктами 2 и 3 части первой статьи 68 Уголовного закона, прошло шесть месяцев, и исполнение постановления в этот срок не начато, соответствующее лицо может быть помещено в стационар, но без его согласия лечение откладывается до получения заключения врача-специалиста.

(4) Лечение лица может быть начато, если врач-специалист или консилиум врачей дает заключение о том, что лицо не выздоровело, состояние его здоровья существенно не изменилось и имеется необходимость в назначенном для него принудительном лечении.

(5) Если врач-специалист или консилиум врачей признает, что лицо выздоровело или состояние его здоровья изменилось настолько, что не требуется его принудительное лечение или в случае, упомянутом в части третьей настоящей статьи, принудительное лечение может осуществляться амбулаторно, вопрос об отмене или изменении назначенной принудительной меры медицинского характера рассматривается в порядке, установленном статьей 607 настоящего закона.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 635¹. Исполнение постановления о назначении принудительной меры медицинского характера

при наличии нескольких постановлений

(1) Если в отношении лица имеется несколько постановлений о назначении принудительной меры медицинского характера, суд, который вынес последнее постановление в первой инстанции, согласно установленному Уголовным законом принимает постановление о назначении окончательной принудительной меры медицинского характера.

(2) Вопросы, связанные с исполнением назначенной по постановлению принудительной меры медицинского характера и ее контроль, а также неясности, возникающие при исполнении судебного решения, разрешаются по заявлению учреждения исполнения постановления или прокурора судьей того суда первой инстанции, который принял постановление о назначении окончательной принудительной меры медицинского характера.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

Статья 636. Порядок исполнения предписания о наказании

(1) Предписание прокурора о наказании вступает в силу, если оно не обжаловано или же жалоба отклонена.

(1¹) Прокурор может отложить уплату денежного штрафа или разделить его по срокам на период до одного года, если лицо, к которому наказание применено по предписанию прокурора, в течение 30 дней не может его уплатить и подало мотивированное ходатайство об отсрочке уплаты денежного штрафа или его разделении по срокам.

(2) Прокуратура в течение семи дней после вступления в силу предписания прокурора о наказании направляет его копию в учреждение, на которое согласно закону об исполнении наказаний возложена обязанность его исполнения. Предписание о конфискации имущества и других взысканиях имущественного характера прокуратура направляет судебному исполнителю по месту жительства лица или по месту нахождения его собственности.

(2¹) Если денежный штраф в течение 30 дней после вступления в силу предписания прокурора о наказании не уплачен или если взнос денежного штрафа не был произведен в срок, установленный при разделении или отсрочке уплаты денежного штрафа, прокурор вносит в районный (городской) суд, на территории действия которого находится учреждение прокуратуры, предложение решить вопрос о замене денежного штрафа согласно установленному Уголовным законом.

(3) Учреждение, исполняющее назначенное наказание, незамедлительно сообщает о его исполнении прокуратуре, прокурор которой выдал предписание.

(4) Контроль за исполнением предписания о наказании осуществляет прокуратура.

(С учетом поправок, внесенных законом от 16.06.2009, а также законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 637. Извещение родственников осужденного о приведении приговора в исполнение

После вступления в силу приговора, которым осужденный приговорен к лишению свободы, администрация учреждения лишения свободы обеспечивает возможность незамедлительно информировать его родственников или других лиц по его выбору о месте отбывания наказания.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 638. Отсрочка исполнения приговора

(1) При присуждении лишения свободы судьей того суда, в котором дело рассмотрено в первой инстанции, по заявлению осужденного может отложить исполнение приговора в следующих случаях:

1) если осужденный заболел тяжелой болезнью, препятствующей отбыванию наказания, – до его выздоровления;

2) если осужденная находится в состоянии беременности на момент исполнения приговора, – на срок не более одного года;

3) если у осужденной имеются малолетние дети, – на срок до достижения ребенком трехлетнего возраста;

4) если немедленное отбывание наказания может вызвать особо тяжкие последствия для осужденного или его семьи в связи с пожаром или иным стихийным разрушением, тяжелой болезнью или смертью единственного трудоспособного члена семьи и в других исключительных случаях – на установленный судом срок, но не более трех месяцев.

(2) Если присуждено лишение свободы, отсрочка исполнения приговора не разрешается в отношении лиц, осужденных за тяжкое или особо тяжкое преступление.

(3) Уплата денежного штрафа может быть отложена или рассрочена на период до одного года, если осужденный в течение 30 дней не может его уплатить и подал мотивированное ходатайство об отсрочке уплаты денежного штрафа или его разделении на сроки.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 16.06.2009, 20.12.2012, а также законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 639. Права осужденного во время исполнения приговора

(Исключена законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 639¹. Порядок исполнения решения суда или предписания прокурора о примененной к юридическому лицу принудительной мере воздействия

(1) Суд или прокуратура в течение семи дней после вступления в силу решения или предписания прокурора о применении принудительной меры воздействия к юридическому лицу направляет его копию в учреждение, на которое согласно закону возложена обязанность его исполнения, по месту регистрации юридического лица или по месту нахождения его собственности.

(2) Суд или прокурор может отложить уплату денежного взыскания или разделить его по срокам на период до одного года, если лицо, к которому применена принудительная мера воздействия, в течение 30 дней не может его уплатить и подало мотивированное ходатайство об отсрочке уплаты денежного взыскания или его разделении по срокам.

(3) Если денежное взыскание в течение 30 дней после вступления в силу решения суда или предписания прокурора о принудительной мере воздействия не уплачено или если взнос денежного взыскания не был произведен в срок, установленный при разделении или отсрочке уплаты денежного взыскания, суд решение или прокурор предписание о принудительной мере воздействия направляет для принудительного исполнения.

(4) Контроль полного исполнения решения осуществляет суд первой инстанции. Контроль исполнения предписания о принудительной мере воздействия осуществляет прокуратура. Учреждения, исполняющие решение или предписание о принудительной мере воздействия, незамедлительно сообщают о его исполнении контролирующему учреждению.

(В редакции закона от 14.03.2013, вступившего в силу 01.04.2013)

Глава 61. Рассмотрение вопросов, возникших во время исполнения приговоров и постановлений

Статья 640. Освобождение от отбывания наказания в связи с болезнью

(1) Если осужденный во время отбывания наказания в виде лишения свободы заболел психическим расстройством и поэтому не может находиться в учреждении лишения свободы и ему необходимо лечение, судья на основании заключения экспертизы может освободить осужденного от отбывания наказания с назначением ему лечения.

(2) Если упомянутое в части первой настоящей статьи лицо по характеру совершенного деяния и вследствие своего психического состояния не представляет опасности для общества, судья может передать его на попечение родственников или других лиц, которые будут осуществлять уход за больным, и под надзор лечебного учреждения по месту его жительства.

(3) Если во время отбывания наказания психическим расстройством заболел осужденный, назначенное

которому наказание не связано с лишением свободы, судья может принять постановление о его освобождении от дальнейшего отбывания наказания.

(4) Если осужденный заболел тяжелой болезнью, не являющейся психическим расстройством, судья с учетом характера совершенного преступного деяния, личности осужденного и других обстоятельств может принять постановление о его освобождении от дальнейшего отбывания наказания.

(5) При освобождении осужденного от дальнейшего отбывания наказания по болезни судья может освободить его не только от основного наказания, но и от дополнительного наказания с указанием этого в постановлении.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 641. Отмена условного осуждения или продление испытательного срока

Судья районного (городского) суда по месту жительства осужденного на основании заявления Государственной службы пробации в установленных Уголовным законом случаях может принять постановление об исполнении назначенного приговором наказания в отношении условно осужденного или о продлении ему испытательного срока до одного года. Заявление рассматривается в судебном заседании без истребования уголовного дела.

(В редакции закона от 16.10.2014, вступившего в силу 01.02.2015)

Статья 642. Уменьшение наказания в исключительных случаях

Если осужденный помог раскрыть преступление, которое является столь же тяжким, более тяжким или более опасным, чем совершенное им самим преступное деяние, судья того суда, по приговору которого он осужден, по представлению генерального прокурора может этому осужденному уменьшить наказание в соответствии со статьей 60 Уголовного закона. Заявление рассматривается в закрытом судебном заседании.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

Статья 643. Условно-досрочное освобождение от наказания

(1) Согласно статье 61 или части третьей или части 3¹ статьи 65 Уголовного закона осужденный условно досрочно освобождается от наказания в виде лишения свободы судьей районного (городского) суда по месту отбывания наказания, если получено заявление учреждения лишения свободы.

(2) Заявление рассматривается в судебном заседании без истребования уголовного дела.

(3) В случае отклонения судьей заявления оно может быть подано повторно через четыре месяца.

(4) Если условно-досрочно освобожденный без уважительной причины не исполняет обязанности, предусмотренные регламентирующим исполнение уголовных наказаний законом или установленные Государственной службой пробации, судья районного (городского) суда по месту жительства осужденного на основании заявления Государственной службы пробации может принять постановление об исполнении неотбытой части наказания.

(5) Если условно-досрочно освобожденный, в отношении которого применен электронный надзор, без уважительной причины не исполняет связанные с электронным надзором обязанности, установленные регламентирующим исполнение уголовных наказаний законом, отзывает свое согласие на электронный надзор или в условиях, в каких он проживает, более невозможна реализация электронного надзора, судья районного (городского) суда по месту жительства осужденного на основании заявления Государственной службы пробации принимает постановление об исполнении неотбытой части наказания.

(6) Если условно-досрочно освобожденный, в отношении которого применен электронный надзор, примерно исполнял обязанности, предусмотренные регламентирующим исполнение уголовных наказаний законом или установленные Государственной службой пробации и наступил установленный частью третьей статьи 61 Уголовного закона срок, в соответствии с которым возможным является условно-досрочное освобождение от наказания без установления электронного надзора, судья районного (городского) суда по месту жительства осужденного на основании заявления Государственной службы пробации может принять постановление об отмене электронного надзора.

(В редакции закона от 16.10.2014, вступившего в силу 01.02.2015. Регулирование статьи в отношении условно-досрочного освобождения от отбывания наказания с установлением электронного надзора применяется с 01.07.2015. См. пункт 57 Переходных положений)

Статья 644. Замена или отмена полицейского надзора

(1) Если лицо, в отношении которого применен полицейский надзор, злостно нарушает его правила, судья районного (городского) суда по месту жительства осужденного на основании заявления учреждения полиции в установленных статьей 45 Уголовного закона случаях может заменить неотбытый срок наказания лишением свободы согласно установленному Уголовным законом.

(2) Согласно статье 45 Уголовного закона судья районного (городского) суда по месту жительства осужденного может сократить срок полицейского надзора или отменить его, если получено обоснованное заявление полицейского учреждения.

(3) *(Исключена законом от 12.03.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 16.06.2009, а также законом от 16.10.2014, вступившим в силу 01.02.2015)

Статья 644¹. Замена или отмена надзора пробации

(1) Если осужденный, которому применено дополнительное наказание – надзор пробации, во время надзора пробации без уважительной причины нарушает его условия, судья районного (городского) суда по месту жительства осужденного на основании заявления Государственной службы пробации может заменить неотбытый срок дополнительного наказания лишением свободы согласно установленному Уголовным законом.

(2) При получении заявления Государственной службы пробации судья районного (городского) суда по месту жительства осужденного согласно установленному Уголовным законом может сократить срок надзора пробации или отменить надзор пробации.

(В редакции закона от 08.07.2011, вступившего в силу 11.08.2011. Статья вступила в силу 01.10.2011. См. пункт 32 Переходных положений)

Статья 645. Вопросы, связанные с исполнением денежного штрафа

(1) Если денежный штраф в течение 30 дней после вступления постановления в силу не уплачен или если взнос денежного штрафа не был произведен в срок, указанный при разделении или отсрочке уплаты денежного штрафа, судья назначает судебное заседание и заменяет денежный штраф согласно установленному Уголовным законом.

(2) Если денежный штраф уплачен в то время, когда осужденный отбывает вместо него наказание в виде лишения свободы, он подлежит немедленному освобождению.

(3) Если в то время, когда осужденный отбывает вместо денежного штрафа наказание в виде лишения свободы, часть денежного штрафа уплачивается, судья сокращает продолжительность лишения свободы соответственно уплаченной части денежного штрафа.

(4) *(Исключена законом от 16.06.2009)*

(С учетом поправок, внесенных законами от 29.06.2008, 16.06.2009, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 646. Замена принудительных работ кратковременным лишением свободы

Если лицо, осужденное к принудительным работам, злостно уклоняется от отбывания наказания, судья заменяет их кратковременным лишением свободы согласно положениям части третьей статьи 40 Уголовного закона.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 647. Исполнение наказания после применения принудительных мер воспитательного характера

(1) Если несовершеннолетний, который освобожден от присужденного наказания и к которому применена принудительная мера воспитательного характера, не исполняет возложенные на него судом обязанности, назначенное ему наказание приводится в исполнение.

(2) Вопрос об исполнении наказания решает судья районного (городского) суда по месту жительства несовершеннолетнего.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 648. Зачет проведенного в лечебном учреждении срока в срок наказания

Если осужденный, отбывающий наказание в виде лишения свободы, был помещен в лечебное учреждение, проведенный в этом учреждении срок засчитывается в срок наказания.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 649. Исполнение приговора или предписания прокурора о наказании при наличии нескольких приговоров или предписаний о наказании

Если в отношении осужденного имеется несколько приговоров или предписаний о наказании, по заявлению учреждения исполнения приговора или предписания о наказании или прокурора судья того суда, который вынес последний приговор в первой инстанции, или судья суда такого же уровня по месту исполнения приговора, или судья районного (городского) суда по месту исполнения предписания о наказании при наличии только нескольких предписаний о наказании согласно установленному Уголовным законом принимает постановление о назначении окончательного наказания по совокупности этих приговоров или предписаний о наказании.

(В редакции закона от 08.07.2011, вступившего в силу 11.08.2011)

Статья 650. Суды, принимающие решения по вопросам, связанным с исполнением приговора или постановления

(1) Вопросы, связанные с исполнением назначенного по приговору наказания, а также неясности, возникающие при исполнении судебного решения, разрешаются по заявлению учреждения исполнения решения или прокурора судьей того суда первой инстанции, который принял решение, за исключением упомянутых в статьях 638, 642 и 647 настоящего закона случаев.

(2) Если решение исполняется вне территории деятельности того суда, который его принял, упомянутые в части первой настоящей статьи вопросы разрешаются судьей суда того же уровня, на территории деятельности которого осужденный отбывает наказание.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 651. Порядок разрешения вопросов, связанных с исполнением приговора и решения

(1) Вопросы, связанные с исполнением решения, насколько это возможно, разрешаются судьей в судебном заседании при участии прокурора и осужденного, которому обеспечиваются права, предусмотренные статьей 74² настоящего закона, а также представителя учреждения, ответственного за исполнение решения. В случае неоправданной неявки осужденного вопрос может быть решен в его отсутствие.

(2) Если судья рассматривает вопрос об освобождении осужденного от отбывания наказания вследствие болезни или инвалидности, а также вопрос о передаче освобожденного лица на попечительство лечебных учреждений, в судебном заседании должен участвовать представитель лечебного учреждения, давшего заключение.

(3) Если судья рассматривает вопросы, связанные с исполнением наказания, в судебное заседание приглашается представитель того учреждения, которое ведает исполнением наказания или осуществляет контроль за поведением условно осужденного. При решении вопроса об отсрочке исполнения приговора вызывается только осужденный.

(4) В случае неявки без уважительной причины в судебное заседание лиц, направивших заявление или изложивших ходатайство, рассмотрение дела откладывается.

(5) Судья открывает судебное заседание и сообщает о том, какое дело рассматривается, затем проверяет, явились ли в судебное заседание приглашенные лица, решает вопрос об отводе судьи, прокурора и о возможности рассмотрения дела в отсутствие приглашенных в судебное заседание лиц.

(6) Рассмотрение дела начинается с зачитывания заявления или ходатайства, производимого заявителем. Затем суд заслушивает мнение прокурора и других лиц. Последним выступает осужденный и его защитник. После этого судья в совещательной комнате принимает решение.

(7) Все решения, принятые по вопросам, рассмотренным в установленном настоящей статьи порядке, за исключением предусмотренного частью пятой статьи 633 настоящего закона случая, могут быть обжалованы в течение 10 дней. Решения, предусмотренные статьей 643 настоящего закона, могут быть обжалованы только за несоблюдение установленных настоящей статьей процессуальных требований. Подача жалобы не приостанавливает исполнение постановления. Жалоба рассматривается судьей суда вышестоящего уровня в письменном процессе по имеющимся в деле материалам, и его решение обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 12.03.2009 с учетом поправок, внесенных законами от 21.10.2010, 08.07.2011, 29.05.2014, а также законом от 16.10.2014, вступившим в силу 01.02.2015)

Статья 652. Порядок разрешения вопросов, связанных с исполнением наказания, назначенного по предписанию прокурора

(1) Вопросы, связанные с исполнением наказания, назначенного по предписанию прокурора о наказании, а также неясности, возникающие при исполнении этого наказания, разрешаются в установленном настоящей главой порядке вышестоящим по должности прокурором, а вопрос о замене наказания, сокращении срока надзора probation или отмене надзора probation или освобождении от отбывания наказания в предусмотренных законом случаях – судьей районного (городского) суда по месту жительства осужденного.

(2) Постановление вышестоящего по должности прокурора обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законами от 19.01.2006, 12.03.2009, 21.10.2010, 08.07.2011, 29.05.2014, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 653. Порядок снятия судимости

(1) Вопрос о снятии судимости рассматривается судьей районного (городского) суда по месту жительства отбывшего наказание лица, если получено ходатайство этого лица, его защитника или законного представителя.

(2) О полученном ходатайстве суд сообщает прокурору. Неявка прокурора в судебное заседание не является препятствием для рассмотрения вопроса о снятии судимости.

(3) В судебном заседании в обязательном порядке должно присутствовать лицо, в отношении которого рассматривается ходатайство о снятии судимости. Это лицо имеет право на защиту.

(4) Рассмотрение вопроса о снятии судимости начинается с зачитывания ходатайства. Затем судья заслушивает мнение вызванных лиц и в совещательной комнате принимает постановление.

(5) В случае отклонения ходатайства о снятии судимости повторно оно может быть подано не ранее чем через шесть месяцев со дня принятия постановления об отклонении такого ходатайства.

(6) Судебное постановление по вопросу о снятии судимости может быть обжаловано только в отношении несоблюдения процессуальных требований, установленных настоящей статьей.

Статья 654. Обжалование постановлений административных комиссий учреждений лишения свободы

(Исключена законом от 16.10.2014, вступившим в силу 01.02.2015)

Раздел тринадцатый Новое рассмотрение вступивших в силу решений

Глава 62. Возобновление уголовного процесса в связи с вновь

открывшимися обстоятельствами

Статья 655. Основание для возобновления уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами

(1) Уголовный процесс, по которому имеется вступивший в силу приговор или вступившее в силу постановление суда или предписание прокурора о наказании, может быть возобновлен в связи с вновь открывшимися обстоятельствами.

(2) Вновь открывшимися обстоятельствами считаются следующие обстоятельства:

1) признанные вступившим в силу приговором суда или предписанием прокурора о наказании умышленно ложные показания потерпевшего или свидетеля, умышленно ложное заключение эксперта, ложность перевода, подложность вещественных доказательств, протоколов следственных и судебных действий или постановлений, а также подделка других доказательств, на которых основано принятие незаконного решения;

2) признанное вступившим в силу приговором суда или предписанием прокурора о наказании преступное злоупотребление судьи, прокурора или следователя, на котором основано принятие незаконного решения;

3) другие обстоятельства, которые при принятии решения не были известны суду или прокурору и которые сами по себе или вместе с ранее установленными обстоятельствами указывают на невиновность лица или совершение им менее тяжкого или более тяжкого преступного деяния, нежели то, за которое оно осуждено или к нему применено предписание прокурора о наказании, или же которые свидетельствуют о виновности оправданного лица или того лица, в отношении которого уголовный процесс был прекращен;

4) заключение Конституционного суда о несоответствии Конституции такой правовой нормы или ее интерпретации, на основании которой вступило в силу решение;

5) заключение международного судебного органа о том, что вступившее в силу решение не соответствует обязательным для Латвии международным нормативным актам.

(3) В случае невозможности вынесения приговора по причине наступления срока давности, издания акта амнистии, помилования отдельных лиц или смерти обвиняемого наличие вновь открывшихся обстоятельств, упомянутых в пунктах 1 и 2 части второй настоящей статьи, устанавливается расследованием, производимым в предусмотренном настоящей главой порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 656. Сроки возобновления уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами

(1) Новое рассмотрение оправдательного приговора или постановления о прекращении уголовного процесса разрешается лишь в течение установленного законом срока давности уголовной ответственности и не позднее одного года со дня установления вновь открывшихся обстоятельств.

(2) Если уголовный процесс был завершен обвинительным приговором или предписанием прокурора о наказании, то при обнаружении обстоятельств, указывающих на совершение конкретным лицом более тяжкого преступного деяния, нежели то, за которое это лицо было осуждено или к нему было применено предписание прокурора о наказании, уголовный процесс может быть возобновлен в установленный для более тяжкого преступного деяния срок давности.

(3) Новое рассмотрение обвинительного приговора или предписания прокурора о наказании в связи с вновь открывшимися обстоятельствами в пользу осужденного сроками не ограничивается.

(4) Смерть осужденного лица не является препятствием для возобновления уголовного процесса в целях реабилитации этого лица.

(5) Днем установления вновь открывшихся обстоятельств считается:

1) в случаях, предусмотренных пунктами 1 и 2 части второй статьи 655 настоящего закона, – день

вступления в силу соответствующего решения;

2) в случаях, предусмотренных пунктом 3 части второй статьи 655 настоящего закона, – день принятия прокурором постановления о возобновлении процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 657. Возобновление уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами

(1) Право возобновления уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами имеет прокурор.

(2) Поводом для возобновления уголовного процесса являются заявления вовлеченных в уголовный процесс лиц, их представителей, а также информация, полученная в ходе другого уголовного процесса, при наличии основания, установленного частью второй статьи 655 настоящего закона.

(3) Заявление о вновь открывшихся обстоятельствах рассматривает прокурор по месту первоначального рассмотрения уголовного процесса.

(4) О возобновлении уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами прокурор принимает постановление, направляет расследование в связи с вновь открывшимися обстоятельствами с соблюдением положений настоящего закона о досудебной стадии уголовного процесса и сообщает об этом заявителю.

(5) Если прокурор отказывает в возобновлении уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами, он принимает об этом мотивированное постановление и сообщает об этом заявителю посредством направления ему копии постановления и разъяснения права на обжалование этого постановления в течение 10 дней с момента получения вышестоящему по должности прокурору, постановление которого обжалованию не подлежит.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009. Часть первая, третья и пятая, насколько они допускают то, что производящий следственные действия, надзор на следствием, уголовное преследование или поддерживающий государственное обвинение в уголовном процессе прокурор принимает решение по вопросу о возобновлении этого уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами, признаются несоответствующими первому предложению статьи 92 Конституции Латвийской Республики и не имеющими законную силу с 01.01.2017 решением Конституционного суда от 29.04.2016, вступившим в силу 03.05.2016)

Статья 658. Действия прокурора по завершении расследования вновь открывшихся обстоятельств

(1) Если прокурор по завершении расследования вновь открывшихся обстоятельств признает наличие основания для отмены решения, он составляет об этом заключение на основании доказательств, полученных в ходе расследования вновь открывшихся обстоятельств.

(2) Заключение вместе с уголовным делом и материалами расследования, полученными при расследовании вновь открывшихся обстоятельств, прокурор направляет в суд, а если к лицу было применено предписание прокурора о наказании, – в Генеральную прокуратуру.

(3) Если прокурор после расследования вновь открывшихся обстоятельств не находит основания для отмены решения по вновь открывшимся обстоятельствам, он принимает об этом постановление.

(4) Копию постановления о завершении расследования вновь открывшихся обстоятельств прокурор направляет заявителю с одновременным разъяснением ему права обжаловать его.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 658¹. Порядок рассмотрения Генеральной прокуратурой дел в связи с вновь открывшимися обстоятельствами

(1) Заключение прокурора и представленные им материалы рассматривает старший прокурор или генеральный прокурор Уголовно-правового департамента Генеральной прокуратуры и принимает одно из следующих постановлений:

1) отменяет предписание прокурора о наказании и возобновляет уголовный процесс полностью или в его части;

2) отклоняет заключение прокурора;

3) отменяет предписание прокурора о наказании и прекращает уголовный процесс.

(2) Постановление старшего прокурора или генерального прокурора Уголовно-правового департамента Генеральной прокуратуры обжалованию не подлежит.

(3) После возобновления уголовного процесса он продолжается с соблюдением условий настоящего закона о досудебной стадии уголовного процесса.

(В редакции закона от 20.12.2012, вступившего в силу 01.04.2013)

Статья 659. Суды, рассматривающие дела в связи с вновь открывшимися обстоятельствами

Заключение прокурора и представленные им материалы рассматривает:

1) по делу, по которому решение было принято судом первой инстанции или судом апелляционной инстанции, – Верховный суд;

2) по делу, по которому решение было принято Верховным судом, – пять судей Верховного суда, ранее не участвовавших в рассмотрении этого уголовного дела, под руководством председателя суда.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

Статья 660. Порядок рассмотрения судом дел в связи с вновь открывшимися обстоятельствами

(1) После получения заключения прокурора вместе с уголовным делом и следственными материалами судья устанавливает время и место рассмотрения дела. Об этом извещаются лица, права или законные интересы которых затрагиваются заключением прокурора, с разъяснением их права участвовать в судебном заседании. Осужденному, который находится в месте лишения свободы, направляется копия заключения прокурора с информированием его о праве подать ходатайство об обеспечении ему возможности принять участие в судебном заседании.

(2) Участие прокурора в судебном заседании является обязательным.

(3) Неявка в судебное заседание лица, права или законные интересы которого затрагиваются заключением прокурора, не является препятствием для рассмотрения дела.

(4) Рассмотрение дела происходит в порядке, установленном для их рассмотрения в устном процессе в заседании суда кассационной инстанции, за исключением установленного настоящей частью:

1) судья в докладе излагает обстоятельства дела, которые распространяются на заключение прокурора;

2) после доклада судьи прокурор обосновывает заключение.

(5) Суд принимает одно из следующих постановлений:

1) отменяет постановление суда полностью или в его части, в отмененном объеме возобновляет уголовный процесс и направляет дело в прокуратуру;

2) отменяет постановление суда полностью или в его части, в отмененном объеме возобновляет уголовный процесс и направляет дело для нового рассмотрения в суд соответствующей инстанции;

3) отклоняет заключение прокурора;

4) прекращает судопроизводство.

(В редакции закона от 21.10.2010 с учетом поправок, внесенных законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 661. Процессуальный порядок при возобновлении уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами

(1) После возобновления уголовного процесса в связи с вновь открывшимися обстоятельствами досудебная стадия процесса, рассмотрение дела, а также обжалование судебного решения происходит в общем порядке.

(2) При рассмотрении уголовного дела, по которому приговор был отменен в связи с вновь открывшимися обстоятельствами, суд не связан наказанием, назначенным по отмененному приговору.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Глава 63. Новое рассмотрение вступивших в силу решений в связи с существенным нарушением норм материального или процессуального права

Статья 662. Решения, которые могут быть рассмотрены заново

(1) Вступившее в силу судебное решение может быть рассмотрено заново, если оно не рассматривалось в кассационном порядке по заявлению или протесту лиц, упомянутых в статье 663 настоящего закона.

(2) Вступившее в силу решение может быть рассмотрено заново в уголовном процессе, в котором применяется особый закон о реабилитации лиц.

Статья 663. Лица, имеющие право подать заявление или принести протест

(1) Заявление о рассмотрении заново судебного решения по поручению осужденного и оправданного лица или такого лица, уголовный процесс в отношении которого прекращен постановлением суда, может подать адвокат.

(2) Генеральный прокурор или старший прокурор Уголовно-правового департамента Генеральной прокуратуры может принести протест по своей инициативе или по ходатайству лиц, упомянутых в части первой настоящей статьи.

(3) Заявление или протест подается в Верховный суд.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 664. Право отзыва заявления или протеста

(1) Податель заявления или протеста имеет право отозвать его до начала судебного разбирательства дела.

(2) Протест старшего прокурора Уголовно-правового департамента Генеральной прокуратуры может быть отозван также генеральным прокурором.

Статья 665. Основание для подачи заявления или принесения протеста

(1) Заявление может быть подано или протест может быть принесен, если:

1) решение принято в незаконном составе суда;

2) служебным расследованием установлено, что решение не подписано кем-либо из судей по той причине, что он в установленном законом порядке не участвовал в принятии решения;

3) упомянутые в статье 574 или 575 настоящего закона нарушения привели к незаконному ухудшению положения осужденного лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.01.2006, вступившим в силу 01.02.2006)

Статья 666. Форма заявления и протеста

(1) Заявление подается или протест приносится в письменном виде.

(2) В заявлении или протесте указывается и мотивируется основание обжалования решения, упомянутое в статье 665 настоящего закона.

Статья 667. Срок подачи заявления или принесения протеста

Ограничения срока подачи заявления или принесения протеста не имеется.

Статья 668. Истребование уголовного дела для проверки

(1) Судья Верховного суда может истребовать уголовное дело из любого суда для решения вопроса о рассмотрении заявления или протеста прокурора.

(2) Генеральный прокурор или старший прокурор Уголовно-правового департамента Генеральной прокуратуры могут истребовать уголовное дело из любого суда для решения вопроса о рассмотрении заявления или принесении протеста.

(3) Лица, упомянутые в части первой статьи 663 настоящего закона, и представляющий их интересы адвокат для подготовки заявления имеют право ознакомиться с материалами уголовного дела в том органе, в котором уголовное дело находится, и получить копии необходимых материалов дела.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 21.10.2010, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 669. Приостановление исполнения решений

Если Верховный суд принял к рассмотрению заявление или протест, он может отложить или приостановить исполнение приговора или постановления до его нового рассмотрения.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

Статья 670. Новое рассмотрение решений в суде

(1) Заявления и протесты на вступившие в силу приговоры и постановления заново рассматривает Верховный суд в порядке, установленном статьями 582–586 настоящего закона.

(2) Перед началом рассмотрения дела копия поданного в суд заявления или внесенного протеста направляется лицам, права или законные интересы которых затронуты поданным заявлением или внесенным протестом.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 671. Объем нового рассмотрения решений

(1) Суд при рассмотрении заявления или протеста проверяет приговор или постановление в оспоренной части.

(2) Суд может проверить приговор и постановление также в полном объеме и в отношении всех осужденных при наличии основания для отмены решения из-за таких нарушений закона, которые привели к неправильному судебному рассмотрению дела.

Статья 672. Решения, принимаемые в результате рассмотрения заявлений или протестов

(1) В результате рассмотрения заявления и протеста может быть принято одно из постановлений, указанных в статье 587 настоящего закона.

(2) Содержание постановления должно соответствовать требованиям, установленным статьей 588 настоящего закона.

Часть С. Международное сотрудничество в уголовно-процессуальной области

Глава 64. Общие правила сотрудничества

Статья 673. Виды международного сотрудничества

(1) В отношении международного сотрудничества в уголовно-процессуальной области (в дальнейшем также – уголовно-процессуальное сотрудничество) Латвия ходатайствует перед иностранным государством и обеспечивает его иностранному государству в случае:

- 1) выдачи лица для уголовного преследования, судопроизводства, или исполнения приговора, или назначения принудительных мер медицинского характера;
- 2) передачи уголовного процесса;
- 3) *(исключен законом от 24.05.2012)*
- 4) исполнения процессуального действия;
- 4¹) исполнения не связанной с лишением свободы меры пресечения;
- 5) признания и исполнения приговора;
- 6) в других предусмотренных международными договорами случаях.

(2) Уголовно-процессуальное сотрудничество с международными судами и созданными международными организациями судами и трибуналами (в дальнейшем – международный суд) предусматривает выдачу лиц международным судам, процессуальную помощь им и исполнение решений международных судов.

(3) Сведения о получении, направлении, ходе исполнения ходатайств о международном уголовно-правовом сотрудничестве и лицах, которых затрагивает ходатайство о международном уголовно-правовом сотрудничестве, регистрируются в информационной системе. Кабинет министров устанавливает порядок содержания и использования информационной системы, объем включаемых в нее сведений, порядок включения, использования и погашения сведений, сроки хранения сведений, а также органы, которым предоставляется доступ к включенным в информационную систему сведениям, и объем доступных этим органам сведений.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, а также законом от 05.09.2013, вступившим в силу 20.09.2013)

Статья 674. Правовое основание уголовно-процессуального сотрудничества

(1) Уголовно-правовое сотрудничество регулируется установленными статьей 2 настоящего закона источниками уголовно-процессуального права.

(2) Уголовно-процессуальный порядок другого государства может применяться, если такая необходимость обоснована ходатайством об уголовно-процессуальном сотрудничестве и если он не противоречит основным принципам уголовного процесса Латвии.

(3) Латвия может просить иностранное государство при исполнении ходатайства об уголовно-процессуальной помощи применить установленный в Латвии уголовно-процессуальный порядок или отдельные его принципы.

Статья 675. Компетентные учреждения уголовно-процессуального сотрудничества

(1) Ходатайства об уголовно-процессуальном сотрудничестве направляются и получаются компетентными учреждениями, установленными нормативными актами, регулирующими международное сотрудничество в уголовно-процессуальной области.

(2) В уголовно-процессуальном сотрудничестве компетентное учреждение Латвии может прийти к соглашению с компетентным учреждением иностранного государства о прямой связи между учреждениями судов, прокуратур и следствия.

(3) Если с иностранным государством договор об уголовно-процессуальном сотрудничестве отсутствует, правом подачи иностранному государству ходатайства об уголовно-процессуальном сотрудничестве или получения ходатайства об уголовно-процессуальном сотрудничестве от иностранного государства обладают министр юстиции и генеральный прокурор в пределах компетенции, установленной данной частью настоящего закона.

(4) Упомянутые в части третьей настоящей статьи должностные лица могут запросить или выдать иностранному государству заверение в соблюдении взаимности в уголовно-процессуальном сотрудничестве, то есть в том, что в дальнейшем партнер по сотрудничеству будет оказывать помощь с соблюдением таких же принципов.

(5) В уголовно-процессуальном сотрудничестве компетентные учреждения Латвии имеют право сотрудничать с *Евроюстом* (орган судебного сотрудничества Европейского союза) и контактными лицами Европейской сети судебного сотрудничества по уголовным делам.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 676. Допустимость доказательств в рамках уголовно-процессуального сотрудничества

Доказательства, полученные в результате уголовно-процессуального сотрудничества в соответствии с установленным в иностранном государстве уголовно-процессуальным порядком, приравниваются к доказательствам, полученным в порядке, предусмотренном настоящим законом.

Статья 677. Участие адвоката

(1) При осуществлении уголовно-процессуального сотрудничества адвокат приглашается для оказания лицу юридической помощи или в предусмотренных данной частью настоящего закона случаях для осуществления защиты.

(2) Адвокат может оказывать юридическую помощь с момента задержания или заключения под стражу лица либо в других случаях, предусмотренных данной частью настоящего закона.

(3) При оказании юридической помощи адвокат имеет право:

- 1) встречаться с лицом при обстоятельствах, обеспечивающих конфиденциальность беседы;
- 2) представлять доказательства и заявлять ходатайства;
- 3) получать в установленном нормативными актами порядке сведения, необходимые для оказания юридической помощи.

(4) Участие адвоката является обязательным в случаях, установленных статьей 83 настоящего закона.

(5) Следственный судья или суд после оценки имущественного положения лица может частично или полностью освободить лицо от платы за юридическую помощь. Если лицо освобождено от платы за юридическую помощь, оплата труда адвоката покрывается из государственных средств в установленном нормативными актами порядке. Латвийский совет присяжных адвокатов также может освободить лицо от платы за юридическую помощь и покрыть оплату труда адвоката из своего бюджета.

(6) В процессе уголовно-процессуального сотрудничества защитник обладает такими же правами, как и в уголовном процессе, происходящем в Латвии.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 678. Форма и содержание документа об уголовно-правовом сотрудничестве

(1) Ходатайство об уголовно-процессуальном сотрудничестве подается в письменном виде, если международным договором или законом не установлено иное.

(2) В ходатайстве указывается:

- 1) наименование органа – подателя ходатайства;
- 2) предмет и существо ходатайства;
- 3) описание и юридическая квалификация преступного деяния;
- 4) информация, которая может помочь в идентификации лица.

(3) В ходатайстве указывается также иная информация, необходимая для его исполнения.

(4) Если в уголовно-правовом сотрудничестве со странами-участницами Европейского союза предусмотрен особый документ, его форма и содержание устанавливаются Кабинетом министров.

(5) Компетентное учреждение, направляя ходатайство об уголовно-правовом сотрудничестве, может ходатайствовать перед иностранным государством об обеспечении конфиденциальности включенной в ходатайство информации.

(С учетом поправок, внесенных законом от 22.11.2007, а также законом от 14.01.2010, вступившим в силу 04.02.2010)

Статья 679. Язык ходатайства об уголовно-процессуальном сотрудничестве

(1) Ходатайство об уголовно-процессуальном сотрудничестве составляется и подается на государственном языке.

(2) В предусмотренных международными договорами случаях к ходатайству прилагается его перевод на язык, выбранный государствами в качестве языка общения.

(3) Если международный договор не определяет язык общения, ходатайство иностранному государству может быть подано без приложения перевода.

(4) Если уголовно-процессуальное сотрудничество с иностранным государством не регулируется международным договором, к ходатайству прилагается его перевод на язык соответствующего государства.

(5) Компетентное учреждение может прийти к соглашению с компетентным учреждением иностранного государства о другом порядке употребления языка.

Статья 679¹. Обмен информацией о происходящем в Латвии уголовном процессе по тому же преступному деянию

(1) Если имеется обоснованная причина считать, что одновременно с происходящим в Латвии уголовным процессом в другом государстве проводится уголовный процесс по тому же преступному деянию и этому заранее в результате международного сотрудничества не получено достаточное подтверждение, направляющее процесс лицо при посредничестве компетентного учреждения ходатайствует перед иностранным государством о предоставлении информации о нем. Направляющее процесс лицо в ходатайстве указывает упомянутую в статье 678 настоящего закона информацию. Если ходатайство подается стране-участнице Европейского союза, оно переводится на государственный язык соответствующей страны-участницы Европейского союза или на язык, указанный этим государством для общения Генеральному секретариату Совета Европейского союза.

(2) Компетентное учреждение после получения ходатайства иностранного государства о предоставлении информации о том, проводится ли в Латвии уголовный процесс по тому же преступному деянию, предоставляет

этому иностранному государству информацию в указанный в ходатайстве срок, а если срок не указан, информация предоставляется, насколько возможно быстро сразу после получения ходатайства.

(3) В информации для иностранного государства о том, проводится ли в Латвии уголовный процесс по тому же преступному деянию, указывается:

- 1) контактная информация направляющего процесс лица;
- 2) информация о том, проводится ли или же проводился уголовный процесс по тому же деянию и связано ли с ним то же самое лицо;
- 3) если в Латвии проводится уголовный процесс по тому же деянию, – уголовно-процессуальная стадия или, если принято окончательное постановление, суть этого постановления.

(4) При обмене информацией на досудебной стадии процесса компетентным учреждением является Генеральная прокуратура, а до начала уголовного преследования – Государственная полиция. После передачи дела в суд компетентным учреждением при обмене информацией является Министерство юстиции.

(В редакции закона от 24.05.2012 с учетом поправок, внесенных законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 680. Расходы

Латвия покрывает расходы, возникающие при осуществлении уголовно-процессуального сотрудничества на ее территории и в связи с транзитом лица в Латвию через территорию третьего государства, если только данной частью настоящего закона, или иным нормативным актом, или же взаимным соглашением между государствами не установлено иное.

Статья 681. Транзит лица

(1) Если уголовно-процессуальное сотрудничество связано с перемещением лица из иностранного государства в Латвию через территорию третьего государства, компетентное учреждение Латвии при необходимости подает ему ходатайство о транзите.

(2) Если лицо перемещается воздушным транспортом и посадка на территории третьего государства не планируется, компетентное учреждение Латвии ходатайство о транзите не подает, а в предусмотренных международными договорами случаях только информирует об этом третье государство.

(3) Компетентное учреждение Латвии по ходатайству иностранного государства может разрешить транзит лица, связанного с уголовно-процессуальным сотрудничеством, через территорию Латвии. Ходатайство о транзите может быть отклонено, если подается ходатайство о транзите гражданина или негражданина Латвии – субъекта закона «О статусе бывших граждан СССР, не имеющих гражданства Латвии или другого государства» (в дальнейшем – гражданин Латвии).

(4) Ходатайство о транзите составляется таким же образом, как ходатайство об уголовно-процессуальном сотрудничестве конкретного вида.

Раздел четырнадцатый Выдача

Глава 65. Выдача лица Латвии

Статья 682. Условия подачи ходатайства о выдаче лица

(1) Ходатайство о выдаче лица может быть подано, если имеется основание полагать, что в иностранном государстве находится:

- 1) лицо, подозреваемое или обвиняемое в совершении такого преступного деяния, которое подлежит наказанию по Уголовному закону Латвии и за которое предусмотрено лишение свободы, максимальный предел которого составляет не менее одного года, если международным договором не предусмотрен иной

срок;

2) лицо, осужденное в Латвии к лишению свободы на срок не менее четырех месяцев.

(2) Ходатайство о выдаче лица может быть подано по нескольким преступным деяниям также в том случае, если по какому-либо из них выдача не может быть применена, поскольку она не соответствует условию о возможном или присужденном наказании.

(3) Ходатайство о выдаче лица может не подаваться, если тяжесть и характер преступного деяния являются несоизмеримыми с расходами по выдаче.

(С учетом поправок, внесенных законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 683. Порядок подачи ходатайства о выдаче лица

(1) Если установлены упомянутые в части первой статьи 682 настоящего закона условия, направляющее процесс лицо или суд, осуществляющий контроль за полным исполнением приговора или постановления, или суд, принимающий постановление о замене наказания лишением свободы, обращается в Генеральную прокуратуру с письменным предложением о подаче иностранному государству ходатайства о выдаче лица.

(2) В предложении указывается упомянутая в статье 678 настоящего закона информация, и к нему приобщаются приложения, упомянутые в статье 684 настоящего закона.

(3) Предложение рассматривается в течение 10 дней, а в неотложных случаях – незамедлительно после его получения Генеральной прокуратурой и о результатах информируется направляющее процесс лицо или суд, обращающийся с предложением подать иностранному государству просьбу о выдаче лица. Срок рассмотрения может быть продлен генеральным прокурором, и об этом информируется направляющее процесс лицо или суд, обращающийся с предложением подать иностранному государству просьбу о выдаче лица.

(4) При наличии основания для требования о выдаче Генеральная прокуратура подготавливает и направляет ходатайство иностранному государству.

(5) Генеральная прокуратура может подать иностранному государству ходатайство о выдаче также по своей инициативе.

(С учетом поправок, внесенных законом от 11.06.2009, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 684. Ходатайство о выдаче лица

(1) Ходатайство о выдаче лица составляется в соответствии с требованиями статьи 678 настоящего закона, и к нему прилагаются:

1) заверенная копия постановления о применении меры пресечения – заключение под стражу – или вступившего в силу обвинительного приговора суда;

2) заверенная копия постановления о признании лица подозреваемым или привлечении его к уголовной ответственности;

3) текст статьи закона, по которой лицо подозревается, или привлечено к уголовной ответственности, или осуждено, а также текст статей закона, регулирующих срок давности и квалификацию преступных деяний;

4) заверенная копия распоряжения об исполнении приговора;

5) информация, которая может помочь в идентификации лица;

6) другие документы, если их затребует иностранное государство.

(2) Приобщаемые к ходатайству о выдаче факсимильные копии, копии документов и выписки из них изготавливаются и заверяются в установленном нормативными актами о разработке и оформлении документов порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 17.05.2007, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 685. Основание и порядок объявления лица в международный розыск

(1) Если установлены упомянутые в части первой статьи 682 настоящего закона условия и имеется основание полагать, что лицо покинуло территорию Латвии, но его местонахождение неизвестно, направляющее процесс лицо или суд, осуществляющий контроль за полным исполнением приговора или постановления, или суд, принимающий постановление о замене наказания лишением свободы, ходатайствует перед Генеральной прокуратурой о принятии постановления о международном розыске лица с целью затребования его выдачи с приложением к ходатайству упомянутых в статье 684 настоящего закона документов.

(2) При наличии основания для запроса о выдаче лица Генеральная прокуратура принимает постановление об объявлении международного розыска лица, направляет его для исполнения и информирует об этом направляющее процесс лицо.

(С учетом поправок, внесенных законом от 11.06.2009, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 686. Ходатайство о временном заключении под стражу

(1) До направления ходатайства о выдаче Генеральная прокуратура может подать ходатайство иностранному государству о применении к подлежащему выдаче лицу временного заключения под стражу.

(2) Ходатайство о временном заключении под стражу составляется с соблюдением требований статьи 678 настоящего закона. В нем указывается также постановление о применении меры пресечения – заключения под стражу или вступивший в силу обвинительный приговор, а также информируется о намерении Латвии подать ходатайство о выдаче лица.

(3) Если подано ходатайство о временном заключении лица под стражу, ходатайство о выдаче направляется по возможности в более короткий срок с учетом сроков временного заключения под стражу, установленных международными договорами.

Статья 687. Перенятие лица, выданного иностранным государством

(1) Перенятие лица, выданного иностранным государством, производится Государственной полицией в установленные международными договорами сроки. О доставлении лица в Латвию в течение 24 часов сообщается в Генеральную прокуратуру.

(2) Если на досудебной стадии процесса выдается подозреваемое лицо, то прокурор или вышестоящий прокурор должен вручить этому лицу обвинение в течение 10 дней после его доставления в Латвию. Если выдается обвиняемое лицо, – обвинение должно быть вручено в течение 72 часов, а если обвинение вручено заранее, – лицу разъясняется право заявлять отводы и ходатайства, подавать жалобы.

(3) Если лицо выдается во время судебного разбирательства, Генеральная прокуратура в течение трех дней сообщает направляющему процесс лицу о доставлении выданного лица в Латвию.

(4) Если перенятие выданного лица связано с транзитом, Государственная полиция обращается в Генеральную прокуратуру с ходатайством о получении разрешения третьего государства на транзит выдаваемого лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.06.2008, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 688. Временная передача лица из иностранного государства

(1) Если иностранное государство отложило передачу выдаваемого лица и это может повлечь наступление в Латвии срока давности уголовной ответственности или затруднить расследование преступного деяния, Генеральная прокуратура может подать ходатайство иностранному государству о временной передаче этого лица.

(2) Временная передача лица происходит при взаимном соглашении об этом компетентных учреждений в

письменной форме.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.06.2008, вступившим в силу 29.07.2008)

Статья 689. Пределы уголовной ответственности и исполнения наказания в отношении выданного иностранным государством лица

(1) Лицо может быть привлечено к уголовной ответственности, предано суду и в его отношении может быть исполнено наказание только за то преступное деяние, за которое оно выдано.

(2) Это условие не распространяется на случаи, когда:

- 1) получено согласие выдавшего лицо государства на уголовное преследование и осуждение за другие деяния, совершенные до выдачи;
- 2) деяние совершено после передачи лица Латвии;
- 3) лицо после освобождения в течение 45 дней не покинуло Латвию, хотя такая возможность у него была;
- 4) лицо после выдачи оставило Латвию и вернулось в нее.

(3) Лицо может быть выдано третьему государству только с согласия выдавшего его государства.

(4) Ходатайство о предусмотренном пунктом 1 части второй настоящей статьи согласии подается таким же образом, как и выдача.

(5) Если окончательное наказание назначено лицу по совокупности преступлений или по нескольким приговорам, а оно выдано только за часть из них, суд, назначивший окончательное наказание, определяет подлежащую исполнению часть наказания в порядке, предусмотренном разделом шестнадцатым настоящего закона.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.06.2008, вступившим в силу 29.07.2008)

Статья 690. Зачет срока, проведенного под стражей в иностранном государстве

(1) Срок содержания под стражей выданного лица исчисляется с момента пересечения государственной границы Латвийской Республики.

(2) Время, проведенное лицом под стражей в иностранном государстве после ходатайства Латвии, засчитывается в срок наказания.

Статья 691. Выдача лица Латвии из страны-участницы Европейского союза

(1) Выдача лица Латвии из страны-участницы Европейского союза происходит на основании принятого Генеральной прокуратуры постановления о выдаче Европейского ордера на арест (в дальнейшем – Европейское постановление об аресте).

(2) Европейским постановлением об аресте является решение органа судебной власти страны-участницы Европейского союза, принятое для начала или осуществления уголовного преследования лиц, выданных другой страной-участницей, либо исполнения наказания, связанного с лишением свободы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 21.10.2010, вступившим в силу 01.01.2011)

Статья 692. Порядок принятия Европейского постановления об аресте

(1) При установлении упомянутых в статье 682 настоящего закона условий направляющее процесс лицо или суд, контролирующий полное исполнение приговора или постановления, или суд, принимающий постановление о замене наказания лишением свободы, обращается в Генеральную прокуратуру с письменным предложением о принятии Европейского постановления об аресте.

(2) В предложении указывается упомянутая в статье 678 настоящего закона информация, и к нему прилагаются упомянутые в статье 684 настоящего закона документы.

(3) Генеральная прокуратура рассматривает предложение в течение 10 дней и о принятом решении информирует подателя предложения. Если лицо задержано в стране-участнице Европейского союза, предложение рассматривается в течение 24 часов.

(4) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(5) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(5¹) *(Исключена законом от 21.10.2010)*

(6) Если установлено основание для принятия Европейского постановления об аресте, Генеральная прокуратура принимает Европейское постановление об аресте, которое не подлежит обжалованию.

(С учетом поправок, внесенных законами от 29.06.2008, 12.03.2009, 11.06.2009, 21.10.2010, а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 693. Европейское постановление об аресте

(Исключена законом от 22.11.2007, вступившим в силу 01.01.2008)

Статья 694. Исполнение Европейского постановления об аресте

(1) Если известно местонахождение затребованного лица, Генеральная прокуратура направляет Европейское постановление об аресте в компетентное учреждение соответствующей страны-участницы Европейского союза с приложением его перевода на установленный страной-участницей язык.

(2) Если Европейское постановление об аресте принято для уголовного преследования лица, до принятия страной-участницей решения о выдаче или об отказе в выдаче лица Генеральная прокуратура по предложению направляющего процесс лица может подать ходатайство компетентному органу судебной власти страны-участницы:

1) о допросе лица при участии в допросе направляющего процесс лица;

2) о временной передаче лица с одновременным соглашением о сроке его обратной передачи.

(3) Если местонахождение затребованного лица неизвестно, Генеральная прокуратура направляет копию Европейского постановления об аресте Государственной полиции для обеспечения международного розыска лица.

(3¹) Если страна-участница просит гарантировать, что выданное ею лицо после осуждения в Латвии будет передано обратно для отбывания наказания в виде лишения свободы, такая гарантия предоставляется Генеральной прокуратурой.

(4) Государственная полиция перенимает лицо в течение 10 дней со дня принятия решения о выдаче лица, или приходит к соглашению с компетентным органом судебной власти выдавшей лицо страны-участницы о другом сроке перенятия лица. О доставлении лица в Латвию в течение 24 часов информируется Генеральная прокуратура. Перенятие лица происходит в порядке, установленном частями второй, третьей и четвертой статьи 687 настоящего закона.

(С учетом поправок, внесенных законом от 11.06.2009, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 695. Условия, связанные с перенятием лица страны-участницы Европейского союза

(1) При перенятии лица из страны-участницы Европейского союза должны соблюдаться условия, упомянутые в статьях 689 и 690 настоящего закона.

(2) В дополнение к упомянутому в части первой настоящей статьи выданное лицо может быть привлечено к

уголовной ответственности, предано суду и в его отношении может быть исполнено наказание также за другие преступные деяния, за которые оно не выдавалось, а также выдано далее другой стране-участнице в следующих случаях:

- 1) деяние лица не наказывается лишением свободы или ограничивающими свободу мерами принуждения;
  - 2) лицо может быть подвергнуто наказанию, не связанному с лишением свободы;
  - 2¹) лицо в стране-участнице Европейского союза дало на это согласие;
  - 3) лицо после его перенятия Латвией согласилось с этим и это согласие принято прокурором в присутствии адвоката с составлением об этом протокола;
  - 4) лицо после освобождения в течение 45 дней не покинуло Латвию, хотя такая возможность у него была;
  - 5) лицо после выдачи покинуло Латвию и вернулось в нее.
- (С учетом поправок, внесенных законом от 29.06.2008, а также законом от 11.06.2009, вступившим в силу 14.07.2009)*

Глава 66. Выдача лица иностранному государству

Статья 696. Основание выдачи лица

(1) Лицо, находящееся на территории Латвии, может быть выдано для уголовного преследования, судебного разбирательства или исполнения приговора, если получено ходатайство о временном заключении под стражу или ходатайство иностранного государства о выдаче этого лица за деяние, являющееся преступным согласно законам Латвии и иностранного государства.

(2) Лицо может быть выдано для уголовного преследования или судебного разбирательства за деяние, за совершение которого предусмотрено наказание в виде лишения свободы, максимальный предел которого составляет не менее одного года, или более строгое наказание, если международным договором не установлено иное.

(3) Лицо может быть выдано для исполнения приговора государству, вынесшему приговор и присудившему лицу наказание, связанное с лишением свободы на срок не менее четырех месяцев.

(4) Если ходатайство о выдаче подается за несколько преступных деяний, но за какое-либо из них выдача не может быть применена, поскольку это не соответствует условиям о возможном или присужденном наказании, лицо может быть выдано также за это преступное деяние.

(С учетом поправок, внесенных законом от 11.06.2009, а также законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 697. Поводы для отказа в выдаче лица

(1) В выдаче лица может быть отказано, если:

- 1) преступное деяние полностью или частично совершено на территории Латвии;
- 2) лицо в Латвии подозревается, обвиняется или судимо за то же преступное деяние;
- 3) в Латвии принято решение не начинать или прекратить уголовный процесс о том же преступном деянии;
- 4) ходатайство о выдаче подано в связи с политическими или военными преступными деяниями;
- 5) иностранное государство подало ходатайство о выдаче лица для исполнения заочно присужденного наказания и не получены достаточные гарантии того, что выданное лицо будет иметь право потребовать повторного судебного разбирательства дела;
- 6) ходатайство о выдаче подано государством, с которым у Латвии не имеется договора о выдаче.

(2) Выдача лица не допускается, если:

- 1) лицо является гражданином Латвии;
- 2) ходатайство о выдаче лица связано с целью начать уголовное преследование этого лица или наказать лицо вследствие его расы, религиозной принадлежности, национальности либо политических убеждений или если имеется достаточное основание полагать, что права лица могут быть нарушены по упомянутым причинам;
- 3) в отношении лица за то же преступное деяние в Латвии вступило в силу судебное решение;
- 4) согласно закону Латвии за то же преступное деяние лицо не может быть привлечено к уголовной ответственности, осуждено или наказание в отношении него не может быть исполнено в связи со сроком давности, амнистией или на другом законном основании;
- 5) лицо в установленном законом порядке помиловано за то же преступное деяние;
- 6) иностранное государство не предоставляет достаточных гарантий того, что лицу не будет присуждено наказание в виде смертной казни и оно не будет приведено в исполнение;
- 7) лицу в иностранном государстве может угрожать пытка;
- 8) исполнение ходатайства о выдаче лица может причинить вред суверенитету, безопасности, общественному порядку или другим существенным интересам Латвийского государства.

(3) Международным договором могут быть предусмотрены другие поводы для отказа в выдаче.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 698. Выдаваемое лицо и его права

(1) Выдаваемым лицом является лицо, о выдаче которого подано ходатайство или которое задержано либо заключено под стражу с целью выдачи.

(2) Выдаваемое лицо имеет право:

- 1) узнать, кто и за что подает ходатайство о его выдаче;
- 2) в процессе выдачи пользоваться понятным ему языком;
- 3) представить объяснения в связи с выдачей и дать согласие или не дать согласие на выдачу;
- 4) заявить ходатайства, в том числе ходатайства об упрощенной выдаче;
- 5) ознакомиться со всеми материалами проверки;
- 6) пригласить адвоката для получения юридической помощи и встретиться с адвокатом в обеспечивающих конфиденциальность беседы условиях;
- 7) получить список практикующих в соответствующем судебном округе адвокатов, а также бесплатно использовать телефон для приглашения адвоката;
- 8) потребовать извещения о задержании его родственника, учебное заведение или работодателя;
- 9) заявить ходатайство о назначении ему адвоката в государстве, принявшем Европейское постановление об аресте.

(3) Иностранный гражданин имеет право потребовать информирования о задержании дипломатического или консульского представительства его государства.

(С учетом поправок, внесенных законом от 23.05.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 699. Задержание лица с целью выдачи

(1) Следователь или прокурор может задержать лицо с целью выдачи на срок до 72 часов, если имеется достаточное основание полагать, что оно совершило на территории другого государства преступное деяние, за которое предусмотрена выдача, или если иностранное государство объявило его в розыск и подало ходатайство о его временном заключении под стражу или о выдаче.

(2) Следователь или прокурор о задержании лица с целью выдачи составляет протокол с указанием в нем имени, фамилии и других необходимых личных данных, причины задержания, а также того, где, когда и кем произведено задержание этого лица. Протокол задержания подписывается производившим задержание лицом и выдаваемым лицом.

(3) Производившее задержание лицо информирует подлежащее выдаче лицо и выдает ему выписку из статьи 698 настоящего закона об установленных в отношении подлежащего выдаче лица правах, и об этом производится отметка в протоколе задержания.

(4) О задержании лица незамедлительно, но не позднее чем в течение 24 часов информируется Генеральная прокуратура с направлением ей документов задержания лица. Генеральная прокуратура информирует об этом государство, объявившее лицо в розыск.

(5) Если в течение 72 часов с момента задержания лица не будет применено временное заключение под стражу или заключение под стражу с целью выдачи, задержанное лицо подлежит освобождению или к нему применяется какая-либо иная мера пресечения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 23.05.2013, вступившим в силу 27.10.2013)

Статья 699¹. Применение к выдаваемому лицу не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Прокурор с учетом характера и вреда того преступного деяния, за которое подано ходатайство о выдаче лица, личности, здоровья выдаваемого лица и других существенных обстоятельств до передачи выдаваемого лица иностранному государству может применять упомянутые в статье 243 настоящего закона не связанные с лишением свободы меры пресечения.

(2) Не связанная с лишением свободы мера пресечения применяется прокурором по мотивированному письменному постановлению в установленном статьей 245 настоящего закона порядке. Постановление о применении такой меры пресечения обжалованию не подлежит.

(3) Если выдаваемое лицо нарушает условия примененной меры пресечения или имеется основание считать, что оно может препятствовать ходу процесса выдачи, прокурор до передачи выдаваемого лица иностранному государству вправе избрать и применить другую, более ограничивающую меру пресечения или обратиться к следственному судье с предложением о применении временного заключения под стражу или заключения под стражу с целью выдачи.

(4) Для обеспечения доставки выдаваемого лица в упомянутом в части третьей настоящей статьи случае к следственному судье прокурор или следователь по поручению прокурора может задержать выдаваемое лицо в установленном статьей 699 настоящего закона порядке.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Статья 700. Основание для применения временного заключения под стражу

(1) По ходатайству иностранного государства о временном заключении под стражу до получения ходатайства о выдаче к выдаваемому лицу может быть применено временное заключение под стражу.

(2) Если в ходатайстве о временном заключении под стражу указано решение иностранного государства о заключении под стражу лица или вступивший в силу приговор в отношении этого лица, а также то, что иностранное государство подаст ходатайство о его выдаче и за какое преступное деяние будет подано ходатайство о выдаче, представлены сведения о выдаваемом лице и если не известны обстоятельства, исключающие возможность выдачи, прокурор подает тому следственному судье, на территории деятельности

которого лицо задержано или находится Генеральная прокуратура, предложение о применении временного заключения под стражу и обосновывающие его материалы.

Статья 701. Применение временного заключения под стражу

(1) Решение о применении временного заключения под стражу принимает судья в судебном заседании при участии прокурора и выдаваемого лица.

(2) Судья после заслушивания прокурора, выдаваемого лица и адвоката, если он участвует в заседании, принимает мотивированное постановление, не подлежащее обжалованию.

(3) Временное заключение под стражу применяется на срок в 40 дней со дня задержания лица, если международным договором не установлено иное.

(4) Прокурор может освободить лицо от временного содержания под стражей, если в течение 18 дней после задержания не получено ходатайство иностранного государства о выдаче этого лица или сообщение об обоснованных причинах задержки этого ходатайства.

(5) Прокурор освобождает лицо от временного содержания под стражей, если:

- 1) в течение 40 дней не получено ходатайство о выдаче;
- 2) в течение 40 дней не применено заключение под стражу с целью выдачи;
- 3) стали известны обстоятельства, исключающие возможность выдачи.

(6) Освобождение лица не создает препятствий для его повторного заключения под стражу и выдачи, если ходатайство о выдаче будет получено позднее.

Статья 702. Заключение под стражу с целью выдачи

(1) Заключение под стражу с целью выдачи может применяться после получения ходатайства о выдаче лица вместе с:

- 1) решением иностранного государства о заключении этого лица под стражу или вступившим в силу приговором в отношении конкретного лица;
- 2) описанием преступного деяния или решением о привлечении лица к уголовной ответственности;
- 3) текстом той статьи закона, по которой лицо привлечено к уголовной ответственности или осуждено, а также текстом той статьи закона, которой регулируется срок давности;
- 4) сведениями о выдаваемом лице.

(2) Если не известны обстоятельства, исключающие возможность выдачи, производящее проверку лицо подает предложение о заключении под стражу с целью выдачи и обосновывающие его материалы следственному судье, на территории деятельности которого лицо задержано или находится Генеральная прокуратура.

(3) Предложение о заключении под стражу с целью выдачи рассматривается в таком же порядке, что и ходатайство о временном заключении под стражу.

(4) Если выдаваемое лицо в Латвии заключено под стражу или отбывает присужденное ему наказание за совершение другого преступного деяния, срок заключения под стражу с целью выдачи исчисляется с момента освобождения лица.

(5) Срок заключения под стражу лица с целью выдачи не может превышать один год, причем он не может превышать срок наказания, присужденного в иностранном государстве, если он составляет менее одного года, считая с момента применения задержания или заключения под стражу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 702¹. Контроль за применением заключения под стражу с целью выдачи

(1) Выдаваемое лицо, его представитель или защитник в любое время может подать следственному судье заявление об оценке необходимости дальнейшего применения заключения под стражу с целью выдачи.

(2) Заявление об оценке необходимости дальнейшего применения заключения под стражу с целью выдачи может быть отклонено без его рассмотрения в устном процессе, если после последней проверки необходимости применения заключения под стражу с целью выдачи прошло менее двух месяцев и заявление не обосновано сведениями о фактах, которые следственному судье не были известны при принятии решения о применении заключения под стражу с целью выдачи или во время рассмотрения предыдущего заявления. Следственный судья такое заявление рассматривает в письменном процессе без участия вовлеченных в процесс лиц.

(3) Если заявление об оценке необходимости дальнейшего применения заключения под стражу с целью выдачи рассматривается в устном процессе, в судебном заседании принимают участие прокурор, выдаваемое лицо, его представитель и адвокат.

(4) Если выдаваемое лицо, его представитель или адвокат в течение двух месяцев не подали заявление об оценке необходимости дальнейшего применения заключения под стражу с целью выдачи, такая оценка осуществляется следственным судьей.

(5) Предусмотренные настоящей статьей постановления обжалованию не подлежат.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Статья 703. Информирование иностранного государства о заключении под стражу

О заключении под стражу или освобождении из-под нее выдаваемого лица Генеральная прокуратура информирует государство, подавшее ходатайство.

Статья 704. Проверка ходатайства о выдаче

(1) Генеральная прокуратура после получения ходатайства иностранного государства о выдаче лица начинает его проверку. Прокурор выясняет, существует ли установленное статьей 696 настоящего закона основание для выдачи лица и установленные статьей 697 настоящего закона поводы для отказа в выдаче лица.

(2) Если в ходатайстве не имеется достаточной информации для решения вопроса о выдаче, Генеральная прокуратура запрашивает у иностранного государства необходимую дополнительную информацию, а также может установить сроки представления этой информации.

(2¹) При проведении проверки ходатайства о выдаче Генеральная прокуратура может направить Министерству иностранных дел и учреждениям государственной безопасности просьбу представить мнение для выяснения того, подано ли ходатайство о выдаче в связи с политическим преступным деянием или ходатайство о выдаче лица связано с целью начать уголовное преследование этого лица или вынести наказание лицу вследствие его политических взглядов. В ходатайстве указывается срок представления информации.

(3) Проверка должна быть завершена в течение 20 дней со дня получения ходатайства о выдаче. Если для проведения проверки необходима дополнительная информация, срок отсчитывается со дня ее получения. Срок проверки может быть продлен генеральным прокурором.

(4) Прокурор знакомит выдаваемое лицо с ходатайством о выдаче в течение 48 часов с момента его получения и предоставляет соответствующему лицу возможность дать объяснения. Если выдаваемое лицо не задержано или не арестовано и в течение 48 часов с момента получения ходатайства о выдаче прокурор установил упомянутые в части второй статьи 697 настоящего закона обстоятельства, ходатайство о выдаче предъявляется лицу в течение 20 дней.

(5) Во время процесса выдачи до передачи выдаваемого лица иностранному государству прокурор может осуществлять все предусмотренные уголовным процессом следственные действия и принимать процессуальные постановления, если настоящим законом не установлено иное.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.06.2008, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 705. Завершение проверки

(1) Прокурор после оценивания основания и допустимости выдачи лица принимает мотивированное постановление:

- 1) о допустимости выдачи лица;
- 2) об отказе в выдаче лица.

(2) В случае принятия постановления о допустимости выдачи лица этому лицу выдается копия постановления.

(3) Постановление о допустимости выдачи обжалованию не подлежит.

(31) Прокурор представляет постановление о допустимости выдачи вместе с материалами проверки генеральному прокурору.

(4) Постановление об отказе в выдаче лица Генеральная прокуратура сообщает соответствующему лицу и иностранному государству. Прокурор незамедлительно освобождает это лицо от временного заключения под стражу или заключения под стражу с целью выдачи, а если к лицу применена не связанная с лишением свободы мера пресечения, – отменяет ее.

(5) Если принято постановление об отказе в выдаче лица на основании того, что лицо является гражданином Латвии, прокурор передает ходатайство о выдаче компетентному следственному учреждению для начала уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 705¹. Постановление о выдаче лица иностранному государству

(1) Генеральный прокурор после получения постановления прокурора о допустимости выдачи и материалов проверки принимает одно из следующих постановлений:

- 1) о выдаче лица иностранному государству;
- 2) об отказе в выдаче лица;
- 3) об отмене постановления прокурора о допустимости выдачи и передаче ходатайства о выдаче для дополнительной проверки.

(2) Постановление генерального прокурора о выдаче лица иностранному государству может быть обжаловано выдаваемым лицом в Верховный суд в течение 10 дней со дня его получения. В случае необжалования постановления оно вступает в силу.

(3) Постановление генерального прокурора об отказе в выдаче лица или вступившее в силу постановление генерального прокурора о выдаче лица иностранному государству незамедлительно сообщается Генеральной прокуратурой соответствующему лицу и иностранному государству.

(4) Сразу после принятия постановления об отказе в выдаче лица Генеральная прокуратура незамедлительно освобождает лицо из-под стражи или отменяет другую, не связанную с лишением свободы меру пресечения.

(5) Вступившее в силу постановление генерального прокурора о выдаче лица иностранному государству передается Генеральной прокуратурой Государственной полиции к исполнению.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Статья 706. Рассмотрение жалобы на постановление о выдаче лица

(1) Жалоба на постановление о выдаче лица иностранному государству рассматривается Верховным судом в составе трех судей.

(2) Судья, которому поручен доклад, затребует из Генеральной прокуратуры материалы проверки и устанавливает время рассмотрения жалобы.

(3) Генеральной прокуратуре, подателю жалобы и его адвокату сообщается о времени рассмотрения жалобы и праве участвовать в судебном заседании. При необходимости суд спрашивает другие необходимые материалы и вызывает лицо для дачи объяснений.

(4) Подателю жалобы обеспечивается возможность участвовать в рассмотрении жалобы.

(5) В случае неявки адвоката выдаваемого лица без уважительной причины для оказания юридической помощи приглашается другой адвокат, если лицо желает получить юридическую помощь.

(С учетом поправок, внесенных законами от 11.06.2009, 19.12.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 707. Решение суда

(1) Заслушав подателя жалобы, его адвоката и прокурора, суд удаляется на совещание и принимает одно из следующих решений:

1) оставить постановление о выдаче лица иностранному государству без изменений;

2) отменить постановление о выдаче лица иностранному государству;

3) передать ходатайство о выдаче для дополнительной проверки.

(2) Решение суда обжалованию не подлежит.

(3) Решение суда и материалы направляются в Генеральную прокуратуру, а также о принятом решении информируется соответствующее лицо.

(4) Если суд отменяет постановление о выдаче лица иностранному государству, соответствующее лицо незамедлительно освобождается из-под стражи, а если к лицу применена другая, не связанная с лишением свободы мера безопасности, – она отменяется.

(5) О решении суда Генеральная прокуратура информирует иностранное государство.

(6) Если суд принимает решение оставить постановление о выдаче лица иностранному государству без изменения, Генеральная прокуратура передает соответствующее постановление Государственной полиции к исполнению.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 708. Постановление о выдаче лица иностранному государству

(Исключена законом 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 709. Выдача по ходатайству нескольких государств

(1) Если Генеральная прокуратура получила несколько ходатайств о выдаче в отношении одного и того же лица, проверка этих ходатайств объединяется в одном процессе, если только не принято постановление:

1) о выдаче лица;

2) об отказе в выдаче лица;

3) о допустимости выдачи лица.

(2) В случае принятия постановления о выдаче лица позднее полученное ходатайство не удовлетворяется. Об

этом сообщается государству, подавшему ходатайство.

(3) Если в момент получения ходатайства другого иностранного государства вступило в силу постановление о допустимости выдачи, это постановление не направляется для принятия постановления о выдаче лица иностранному государству до завершения проверки позднее полученного ходатайства.

(4) Если ходатайство о выдаче подается несколькими государствами, генеральный прокурор с учетом характера деяния, места его совершения и последовательности получения ходатайств устанавливает, какому государству лицо должно быть выдано.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 710. Передача выдаваемого лица

(1) Государственная полиция информирует иностранное государство о времени и месте передачи выдаваемого лица, а также о периоде, в течение которого выдаваемое лицо будет находиться под стражей.

(2) Государственная полиция приходит к соглашению с иностранным государством о другой дате выдачи, если по причинам, не зависящим от воли государств, передача не может состояться в заранее установленный день.

(2¹) Для обеспечения передачи такого выдаваемого лица, к которому не применено заключение под стражу с целью выдачи, следователь с согласия прокурора задерживает выдаваемое лицо в установленном статьей 699 настоящего закона порядке.

(2³) Если передача выдаваемого лица не может произойти в течение 72 часов с момента задержания лица, прокурор вносит следственному судье, на территории деятельности которого лицо задержано или находится Генеральная прокуратура, предложение о применении заключения под стражу с целью выдачи.

(3) Если иностранное государство не перенимает выдаваемое лицо в течение 30 дней с установленной даты выдачи, прокурор освобождает это лицо из-под стражи.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 711. Отложение передачи лица или его временная передача

(1) Если в Латвии должен быть завершен начатый против выдаваемого лица уголовный процесс или исполнено присужденное ему наказание, после принятия постановления о выдаче лица генеральный прокурор в соответствии с данной частью настоящего закона может отложить передачу иностранному государству затребованного лица.

(2) Если отложение передачи может повлечь истечение срока давности уголовной ответственности или затруднить расследование преступного деяния в иностранном государстве и такая передача не препятствует осуществлению судопроизводства в Латвии, генеральный прокурор может передать лицо иностранному государству временно с установлением срока его возврата.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 712. Повторная выдача

Если выданное лицо в иностранном государстве уклоняется от уголовного преследования или наказания и возвратилось в Латвию, по ходатайству иностранного государства оно может быть выдано повторно на основании ранее принятого постановления о выдаче.

Статья 713. Упрощенная выдача

(1) Лицо может быть выдано иностранному государству в упрощенном порядке, если:

- 1) получено письменное согласие выдаваемого лица на его выдачу в упрощенном порядке;
- 2) выдаваемое лицо не является гражданином Латвии;

3) (исключен законом от 29.06.2008)

(1¹) Выдаваемое лицо имеет право отказаться от права быть привлеченным к уголовной ответственности и быть осужденным только за те преступные деяния, за которые оно выдается.

(2) Выдаваемое лицо свое согласие на выдачу в упрощенном порядке или отказ от права быть привлеченным к уголовной ответственности и быть осужденным только за те преступные деяния, за которые оно выдается, подтверждает прокурору в присутствии адвоката до принятия постановления о допустимости выдачи.

(3) После получения согласия прокурор выясняет только упомянутое в части первой настоящей статьи и незамедлительно представляет связанные с выдачей материалы генеральному прокурору.

(3¹) Выдаваемое лицо может отозвать согласие на выдачу в упрощенном порядке до принятия постановления согласно части четвертой настоящей статьи, а отказ от права быть привлеченным к уголовной ответственности и быть осужденным только за те преступные деяния, за которые оно выдается, – до передачи выдаваемого лица.

(4) Генеральный прокурор принимает одно из следующих постановлений:

1) о выдаче лица;

2) об отказе в выдаче лица;

3) о неприменении упрощенной выдачи.

(5) Принятое генеральным прокурором постановление обжалованию не подлежит.

(6) О выдаче лица или об отказе в его выдаче информируется иностранное государство и выдаваемое лицо, и соответствующее постановление передается для исполнения Государственной полиции.

(С учетом поправок, внесенных законами от 29.06.2008, 24.05.2012, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 714. Выдача лица стране-участнице Европейского союза

(1) Лицо, находящееся на территории Латвии, может быть выдано для начала и осуществления уголовного преследования, судопроизводства или исполнения приговора стране-участнице Европейского союза, если в отношении этого лица в иностранном государстве принято Европейское постановление об аресте и имеется упомянутое в статье 696 настоящего закона основание для выдачи.

(2) Если лицо выдается за упомянутое в приложении 2 к настоящему закону деяние и если за его совершение в государстве, принявшем Европейское постановление об аресте, предусмотрено наказание в виде лишения свободы, максимальный предел которого составляет не менее трех лет, проверка того, является ли это деяние преступным также по законам Латвии, не производится.

(3) Если в иностранном государстве Европейское постановление об аресте принято в отношении гражданина Латвии, то выдача этого лица происходит при условии, что лицо после его осуждения будет передано обратно Латвии для отбытия присужденного ему наказания в виде лишения свободы. Исполнение присужденного наказания происходит в порядке, установленном статьями 782–801 настоящего закона.

(4) В выдаче лица может быть отказано, если:

1) имеются поводы, упомянутые в пунктах 1–3 части первой статьи 697 настоящего закона;

2) согласно закону Латвии за то же преступное деяние лицо в связи со сроком давности не может быть привлечено к уголовной ответственности, осуждено или в отношении него не может быть исполнено наказание;

3) деяние совершено за пределами территории государства, принявшего Европейское постановление об аресте, и оно согласно закону Латвии не является преступным.

(5) Выдача лица не допускается, если:

- 1) согласно закону Латвии за это деяние лицо не может быть привлечено к уголовной ответственности, осуждено или наказано в связи с амнистией;
- 2) лицо за то же преступное деяние было осуждено и отбыло или отбывает наказание в какой-либо из стран-участниц Европейского союза или это наказание не может быть более исполнено;
- 3) лицо согласно закону Латвии не достигло возраста, с которого наступает уголовная ответственность;
- 4) затребуеться выдача гражданина Латвии для исполнения наказания, присужденного страной-участницей Европейского союза.

Статья 715. Условия, связанные с выдачей лица стране-участнице Европейского союза

(1) Выдаваемое лицо имеет права, установленные статьей 698 настоящего закона, и выписка о них выдается этому лицу в соответствии с частью третьей статьи 699 настоящего закона, а также право быть привлеченным к уголовной ответственности и к суду только за те преступные деяния, за которые оно выдается, за исключением случаев, предусмотренных частью второй статьи 695 настоящего закона. Выдаваемому лицу до завершения проверки ходатайства о выдаче обеспечивается письменный перевод Европейского постановления об аресте на понятном ему языке.

(1¹) Если выдаваемое лицо заявляет ходатайство о назначении адвоката в принявшем Европейское постановление о заключении под стражу государстве, Генеральная прокуратура незамедлительно информирует соответствующее государство о таком ходатайстве.

(2) Выдаваемое лицо подтверждает свое согласие на выдачу и отказ от права быть привлеченным к уголовной ответственности и к суду только за те преступные деяния, за которые оно выдается, прокурору в присутствии адвоката, и об этом составляется протокол.

(3) Если выдаваемое лицо является гражданином Латвии, оно имеет право отказаться от прав, гарантирующих передачу гражданина Латвии после его осуждения в стране-участнице Европейского союза обратно Латвии для отбывания присужденного наказания. Если гражданин Латвии не отказывается от такого права, Генеральная прокуратура подает просьбу об упомянутой гарантии государству, принявшему Европейское постановление об аресте.

(3¹) Если выдаваемое лицо заранее не было информировано, что против него начат уголовный процесс в стране-участнице Европейского союза и постановление принято в его отсутствие (*in absentia*) это лицо может ходатайствовать о выдаче ему копии приговора. По ходатайству выдаваемого лица Генеральная прокуратура просит соответствующую страну-участницу Европейского союза обеспечить доступность приговора. Такое ходатайство выдаваемого лица не препятствует его выдаче.

(4) В отношении лица, обладающего уголовно-процессуальным иммунитетом, течение срока исполнения Европейского постановления об аресте начинается с момента утраты в установленном порядке этим лицом этого иммунитета. Предложение об отмене уголовно-процессуального иммунитета подает в компетентный орган Генеральная прокуратура.

(5) Латвия принимает к исполнению Европейские постановления об аресте на латышском или английском языке.

(С учетом поправок, внесенных законами от 29.06.2008, 11.06.2009, 24.05.2012, 23.05.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 716. Проверка в отношении выдачи лица стране-участнице Европейского союза

(1) Генеральная прокуратура после получения Европейского постановления об аресте организует его проверку.

(2) Проверка проводится прокурором в порядке, установленном статьей 704 настоящего закона, с выяснением, существует ли основание для выдачи лица и не имеется ли поводов для отказа в выдаче лица, установленных статьей 714 настоящего закона.

(2¹) Если лицо дает согласие на выдачу, проверка завершается в течение 10 дней со дня получения Европейского постановления об аресте.

(3) Если Генеральная прокуратура одновременно получила ходатайства о выдаче из третьих государств и Европейские постановления об аресте из стран-участниц Европейского союза в отношении одного и того же лица, проверка этих постановлений объединяется в одном процессе, если только не принято постановление о выдаче лица или об отказе в выдаче лица. При рассмотрении одновременно полученных ходатайств о выдаче лица и при решении вопроса о том, какому государству предоставляется преимущество, учитывается тяжесть деяния, место его совершения, время и последовательность получения ходатайств.

(С учетом поправок, внесенных законом от 11.06.2009, вступившим в силу 14.07.2009)

Статья 717. Задержание и заключение под стражу лица, выдаваемого стране-участнице Европейского союза

(1) Задержание лица с целью выдачи осуществляется в порядке, установленном статьей 699 настоящего закона, если имеется достаточное основание полагать, что оно на территории другого государства совершило преступное деяние, за которое предусмотрена выдача, или если в отношении этого лица принято Европейское постановление об аресте или в международной системе розыска помещено сообщение о наличии такого постановления.

(2) Если неизвестны обстоятельства, исключающие допустимость выдачи лица, производящее проверку лицо подает предложение о применении заключения под стражу с целью выдачи и Европейское постановление об аресте районному (городскому) суду, на территории деятельности которого задержано лицо или находится Генеральная прокуратура.

(3) Заключение под стражу с целью выдачи применяется в установленном статьей 701 настоящего закона порядке на срок в 80 дней со дня задержания лица при соблюдении положений части четвертой статьи 702 настоящего закона. Суд в исключительных случаях может еще один раз продлить этот срок еще на 30 дней. Генеральная прокуратура информирует компетентное учреждение государства, принявшего Европейское постановление об аресте, о причине задержки исполнения постановления.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.06.2008, а также законом от 11.06.2009, вступившим в силу 14.07.2009)

Статья 718. Временные действия до принятия постановления

Если страна-участница Европейского союза приняла Европейское постановление об аресте для обеспечения уголовного преследования лица до принятия постановления о выдаче или невыдаче лица, по ходатайству компетентного органа судебной власти страны-участницы Генеральная прокуратура допрашивает это лицо при участии лица по выбору компетентного органа судебной власти страны-участницы или же дает согласие на временное перемещение лица с установлением времени его обратной передачи.

Статья 719. Выдача лица, выданного иностранным государством, другой стране-участнице Европейского союза

(1) Выданное лицо может быть передано далее другой стране-участнице Европейского союза в случаях, когда государство при выдаче лица было согласно с его дальнейшей выдачей.

(2) Если Европейское постановление об аресте получено в отношении лица, которое выдано Латвии другим государством без согласия на дальнейшую выдачу лица, Генеральная прокуратура обращается к государству, выдавшему лицо, для получения согласия на дальнейшую выдачу лица стране-участнице Европейского союза.

Статья 720. Постановление о выдаче лица стране-участнице Европейского союза

(1) Генеральная прокуратура принимает постановление о выдаче или невыдаче лица иностранному государству. Постановление о выдаче лица обжалованию не подлежит, если лицо согласилось с выдачей.

(2) Если выдаваемое лицо не согласно с выдачей, постановление Генеральной прокуратуры о выдаче может быть обжаловано в Верховный суд в течение 10 дней со дня его получения.

(3) Жалоба на постановление Генеральной прокуратуры рассматривается Верховным судом в порядке, установленном статьями 706 и 707 настоящего закона, и принятое постановление направляется в Генеральную прокуратуру в течение 20 дней со дня получения жалобы.

(С учетом поправок, внесенных законами от 29.06.2008, 11.06.2009, а также законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 720¹. Согласие компетентного учреждения Латвии на дальнейшую выдачу лица, для его уголовного преследования и судебного разбирательства

Компетентное учреждение в течение 20 дней после получения ходатайства страны-участницы Европейского союза принимает постановление о согласии на выдачу выданного лица далее другой стране-участнице Европейского союза, а также на его уголовное преследование, судебное разбирательство и исполнение наказания за другие совершенные до выдачи деяния.

(В редакции закона от 11.06.2009, вступившего в силу 14.07.2009)

Статья 721. Исполнение постановления о выдаче лица стране-участнице Европейского союза

(1) Вступившее в силу постановление о выдаче лица Генеральная прокуратура незамедлительно направляет для исполнения Государственной полиции.

(2) Исполнение постановления о выдаче лица происходит с соблюдением условий, предусмотренных частями первой и второй статьи 710 настоящего закона.

(3) После принятия постановления о выдаче лица Генеральная прокуратура может отложить выдачу соответствующего лица стране-участнице Европейского союза для завершения начатого в Латвии уголовного процесса или отбывания присужденного наказания, а также вследствие серьезных гуманных соображений, если имеется обоснованный повод полагать, что выдача в конкретной ситуации с очевидной вероятностью может поставить под угрозу жизнь или здоровье лица. О постановлении об отложении выдачи Генеральная прокуратура информирует компетентный орган судебной власти страны-участницы Европейского союза и договаривается о другом времени передачи лица. Генеральная прокуратура по взаимному соглашению со страной-участницей, принявшей Европейское постановление об аресте, может временно передать лицо.

(4) Если лицо не перенято в течение 10 дней со дня принятия постановления о его выдаче или со дня, о котором достигнуто соглашение с компетентным органом судебной власти страны-участницы Европейского союза, лицо должно быть освобождено из-под стражи.

(5) Если принято постановление о невыдаче лица, Генеральная прокуратура информирует об этом компетентный орган судебной власти страны-участницы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.06.2008, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 722. Передача предметов стране-участнице Европейского союза

(1) Генеральная прокуратура по затребованию страны-участницы Европейского союза или по собственной инициативе изымает и передает стране-участнице предметы:

- 1) необходимые в качестве вещественных доказательств;
- 2) полученные выдаваемым лицом в результате деяния.

(2) Предметы, необходимые в качестве вещественных доказательств или полученные выдаваемым лицом в результате деяния, передаются даже в том случае, если Европейское постановление об аресте не может быть исполнено вследствие смерти или побега выдаваемого лица.

(3) Если предметы необходимы для завершения начатого в Латвии уголовного процесса, в их отношении может быть установлено более позднее время передачи. При передаче предметов Генеральная прокуратура может затребовать их возвращения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 11.06.2009, вступившим в силу 14.07.2009)

Раздел пятнадцатый Перенятие уголовного процесса

Глава 67. Перенятие Латвией начатого в иностранном государстве уголовного процесса

Статья 723. Содержание и условия перенятия уголовного процесса

Перенятием уголовного процесса является продолжение начатого в иностранном государстве уголовного процесса по ходатайству иностранного государства или с его согласия, если этого требуют процессуальные интересы и деяние является наказуемым согласно Уголовному закону Латвии.

Статья 724. Компетентные учреждения по перенятию уголовного процесса

(1) На досудебной стадии уголовного процесса ходатайства о перенятии уголовного процесса рассматриваются и разрешаются Генеральной прокуратурой.

(2) Во время рассмотрения уголовного дела ходатайства о перенятии уголовного процесса рассматриваются и разрешаются Министерством юстиции.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Статья 725. Основание для перенятия уголовного процесса

(1) Основанием для перенятия уголовного процесса является:

1) поданное иностранным государством ходатайство о перенятии уголовного процесса (в дальнейшем также – ходатайство о перенятии уголовного процесса) и согласие Латвии на его перенятие;

2) поданное Латвией ходатайство о передаче уголовного процесса (в дальнейшем также – ходатайство о передаче уголовного процесса) и согласие иностранного государства на его передачу.

(2) Если деяние, в связи с которым подано ходатайство о перенятии уголовного процесса (в дальнейшем в главах 67 и 68 – деяние), в Латвии не является уголовно наказуемым, а наказывается согласно иным законам, об этом незамедлительно информируется государство, подавшее ходатайство, без перенятия уголовного процесса. Получение согласия является основанием для продолжения процесса в порядке, предусмотренном законом Латвии.

(3) Если в выдаче лица отказано на основании пункта 1 части второй статьи 697 настоящего закона, ходатайство о перенятии уголовного процесса или ходатайство о передаче уголовного процесса исполняется согласно установленному настоящей главой.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 726. Поводы для отклонения ходатайства о перенятии уголовного процесса

(1) Перенятие уголовного процесса не допускается, если:

1) деяние, в связи с которым подано ходатайство о перенятии уголовного процесса, не считается преступным согласно Уголовному закону Латвии;

2) наступил срок давности уголовной ответственности, а также прошло шесть месяцев, на которые продлевается срок давности, если деяние подпадает под уголовно-правовую юрисдикцию Латвии исключительно согласно ходатайству о перенятии уголовного процесса;

3) не получены доказательства, дающие основание подозревать или обвинять какое-либо лицо в совершении деяния;

4) в Латвии в отношении того же деяния принято окончательное решение;

5) ходатайство о перенятии такого уголовного процесса, по которому вступил в силу обвинительный приговор, подало государство, с которым у Латвии отсутствует договор о взаимном признании и исполнении судебных приговоров, вынесенных по уголовным процессам, при этом у самого этого государства имеется возможность исполнить присужденное наказание.

(2) Ходатайство о перенятии уголовного процесса может не исполняться, если:

1) оно является недостаточно обоснованным;

2) подозреваемое или обвиняемое в совершении деяния лицо находится в Латвии нерегулярно;

3) имеется основание полагать, что деяние является политическим или явно выраженным военным или ходатайство подано с целью преследования лица вследствие его расовой, религиозной принадлежности, национальности, пола или политических убеждений;

4) деяние совершено не на территории государства, подавшего ходатайство;

5) перенятие уголовного процесса противоречило бы международным обязательствам Латвии перед другим государством;

6) продолжение процесса не соответствовало бы принципам правовой системы Латвии;

7) у Латвии отсутствует договор с государством, подавшим ходатайство, о перенятии уголовного процесса.

Статья 727. Сроки рассмотрения ходатайства о перенятии уголовного процесса

(1) Ходатайство о перенятии уголовного процесса разрешается в течение 10 дней, а если объем материалов особенно велик, – в течение 30 дней.

(2) В особых случаях при необходимости перевода документов ходатайство о перенятии уголовного процесса разрешается в сроки, предусмотренные частью первой настоящей статьи, после получения перевода.

(3) Если для разрешения необходима дополнительная информация, компетентные учреждения запрашивают ее у государства, подавшего ходатайство. После получения дополнительной информации вопрос разрешается в сроки, предусмотренные частью первой настоящей статьи.

(4) Если в Латвии процесс о деянии начинается только по жалобе потерпевшего, но она не приобщена к полученным материалам, компетентное учреждение незамедлительно информирует об этом потерпевшего и решение принимается после получения согласия или отказа потерпевшего. Если потерпевший в течение 30 дней не дал ответа, процесс прекращается.

Статья 728. Разрешение ходатайства о перенятии уголовного процесса

(1) После рассмотрения ходатайства иностранного государства, необходимых документов и дополнительной информации, если таковая была затребована, компетентное учреждение принимает одно из следующих решений:

1) о перенятии уголовного процесса для дальнейшего ведения процесса;

2) об отклонении ходатайства о перенятии уголовного процесса.

(2) Постановление, упомянутое в части первой настоящей статьи, вместе с его переводом компетентное учреждение незамедлительно направляет государству, подавшему ходатайство.

Статья 729. Ходатайство Латвии о передаче уголовного процесса

(1) Если одновременно с происходящим в Латвии уголовным процессом в другом государстве также

проводится уголовный процесс по тому же деянию, компетентные учреждения могут подать иностранному государству ходатайство о передаче Латвии уголовного процесса, если это соответствует интересам судопроизводства и способствует проведению уголовного процесса.

(2) Ходатайство не подается при наличии поводов, исключающих перенятие уголовного процесса.

Статья 730. Порядок перенятия уголовного процесса

(1) Если против лица в другом государстве выдвинуто обвинение, соответствующее лицо предано суду или осуждено, компетентное учреждение передает продолжение уголовного процесса в прокуратуру по месту жительства или пребывания этого лица в Латвии.

(2) Прокурор в течение 10 дней принимает решение о том, являются ли достаточными доказательства для привлечения лица к уголовной ответственности согласно Уголовному закону Латвии, и предъявляет обвинение или передает уголовный процесс для расследования.

(3) Если против лица в другом государстве обвинение не выдвинуто, уголовный процесс передается для расследования.

(4) Дальнейший уголовный процесс производится в общем порядке.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 731. Отзыв перенятия уголовного процесса

(1) Направляющее процесс лицо подает мотивированное предложение об отзыве перенятия уголовного процесса тому же компетентному учреждению, которое приняло постановление о перенятии уголовного процесса, если усматривает поводы, исключающие перенятие уголовного процесса.

(2) Компетентное учреждение в течение 10 дней принимает решение о продолжении уголовного процесса в Латвии или об отзыве перенятия уголовного процесса.

(3) Компетентное учреждение при отзыве согласия на перенятие уголовного процесса информирует об этом направляющее процесс лицо и поручает ему отменить все примененные меры принуждения, а также принять решение о действиях с вещественными доказательствами.

(4) Об отзыве перенятия уголовного процесса компетентное учреждение незамедлительно информирует государство, подавшее ходатайство, и направляет ему материалы уголовного дела.

(5) Если перенятие уголовного процесса отозвано в связи с политическим или явно выраженным военным характером уголовного процесса либо по той причине, что лицо преследуется вследствие его расовой, религиозной принадлежности, национальности, пола или политических убеждений, полученные в Латвии доказательства могут не передаваться государству, подавшему ходатайство. В других случаях доказательства не передаются, если следственные действия не могли производиться по ходатайству иностранного государства о помощи в уголовном процессе.

Статья 732. Временное заключение под стражу до получения ходатайства о перенятии уголовного процесса

(1) Если иностранное государство сообщает о своем намерении подать ходатайство о перенятии уголовного процесса и просит применить временное заключение под стражу до его получения, компетентное учреждение обращается к следственному судье с предложением заключить под стражу лицо до решения вопроса о перенятии уголовного процесса при наличии всех следующих условий:

1) в ходатайстве указано о наличии изданного подавшим государством постановления о применении заключения под стражу;

2) Уголовным законом Латвии за соответствующее деяние предусмотрено наказание в виде лишения свободы;

3) имеется основание полагать, что подозреваемый или обвиняемый будет уклоняться от участия в уголовном процессе или скрывает доказательства.

(2) Лицо, заключенное под стражу в порядке, установленном частью первой настоящей статьи, подлежит освобождению, если:

- 1) в течение 18 дней со дня задержания или применения временного заключения под стражу не получено ходатайство о перенятии уголовного процесса;
- 2) в течение 15 дней со дня получения ходатайства не получены приобщаемые к нему документы;
- 3) в течение 40 дней со дня задержания или применения временного заключения под стражу не принято постановление о применении меры пресечения – заключения под стражу по перенимаемому уголовному процессу;
- 4) принято постановление об отклонении ходатайства о перенятии уголовного процесса;
- 5) перенятие уголовного процесса отозвано;
- 6) стали известны обстоятельства, исключающие возможность содержания лица под стражей.

Статья 733. Временное заключение под стражу после получения ходатайства о перенятии уголовного процесса

(1) Если ходатайство о перенятии уголовного процесса и приобщенные к нему материалы дают основание полагать, что лицо, подозреваемое или обвиняемое в совершении деяния, будет уклоняться от досудебной стадии уголовного процесса или суда либо препятствовать выяснению истины по делу, компетентное учреждение ходатайствует перед следственным судьей о применении временного заключения под стражу.

(2) Лицо, заключенное под стражу согласно настоящей статье, должно быть освобождено из-под временного заключения под стражу, если:

- 1) решение по ходатайству о перенятии уголовного процесса не принято в течение 40 дней со дня задержания или применения временного заключения под стражу;
- 2) в течение 40 дней со дня задержания или применения временного заключения под стражу не принято постановление о применении меры пресечения – заключения под стражу по перенимаемому уголовному процессу;
- 3) принято постановление об отклонении ходатайства о перенятии уголовного процесса;
- 4) перенятие уголовного процесса отозвано;
- 5) стали известны обстоятельства, исключающие возможность содержания лица под стражей.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

Статья 734. Задержание для решения вопроса о временном заключении под стражу

(1) Если компетентное учреждение считает необходимым применить временное заключение под стражу, оно может дать полиции поручение задержать лицо на срок до двенадцати часов послезавтрашнего дня для доставления к следственному судье.

(2) О задержании лица работник полиции составляет протокол, в котором указывается точное время и место задержания, а также отражается разъяснение задержанному лицу его прав. Протокол подписывается производившим задержание лицом и задержанным, а также адвокатом, если он принимает участие.

(3) Если в течение времени, указанного в части первой настоящей статьи, к задержанному лицу не применяется временное заключение под стражу, это лицо освобождается из-под стражи.

Статья 735. Порядок применения временного заключения под стражу

(1) Предложение о временном заключении под стражу и обосновывающие его материалы компетентное учреждение представляет следственному судье по месту своего нахождения или следственному судье, на территории деятельности которого лицо задержано.

(2) Решение о применении временного заключения под стражу принимается судьей в судебном заседании, в котором участвуют представитель компетентного учреждения, прокурор и подлежащее заключению под стражу лицо.

(3) Судья после заслушивания представителя компетентного учреждения, прокурора, подлежащего заключению под стражу лица и его адвоката, если он принимает участие, принимает мотивированное постановление.

(4) О применении временного заключения под стражу и освобождении из-под нее компетентное учреждение информирует подателя ходатайства.

Статья 736. Права подозреваемого и обвиняемого в совершении деяния

(1) Если лицо, подозреваемое или обвиняемое в другом государстве в совершении деяния, пребывает в Латвии и это деяние находится в уголовной юрисдикции Латвии исключительно по той причине, что иностранное государство ходатайствует о перенятии уголовного процесса, компетентное учреждение до принятия решения знакомит соответствующее лицо с полученным ходатайством и выясняет, желает ли оно участвовать в уголовном процессе в государстве, подавшем ходатайство. Мнение лица может быть учтено при принятии решения о ходатайстве о перенятии уголовного процесса, но оно не является обязательным.

(2) С момента перенятия уголовного процесса лицо получает те же права, которыми обладает подозреваемый и обвиняемый в Латвии.

Статья 737. Применение других мер принуждения до перенятия уголовного процесса

(1) С момента получения ходатайства о перенятии уголовного процесса компетентное учреждение может применить любую меру процессуального принуждения, которая могла бы быть применена и без получения ходатайства иностранного государства, если бы деяние находилось в юрисдикции Латвии.

(2) Все меры принуждения отменяются, если принимается решение об отклонении ходатайства о перенятии уголовного процесса или перенятие отзывается.

Статья 738. Зачет времени, проведенного под стражей

(1) Срок временного содержания под стражей отсчитывается с момента задержания.

(2) Срок, проведенный лицом под стражей во время происходившего в другом государстве уголовного процесса, не засчитывается в срок содержания под стражей в Латвии, но засчитывается в срок наказания.

(3) Если лицо находится под стражей во время перенятия уголовного процесса, срок содержания под стражей отсчитывается с момента пересечения государственной границы Латвийской Республики.

(4) Весь срок, проведенный лицом во временном заключении под стражу в Латвии, засчитывается в срок меры пресечения.

Статья 739. Предел уголовной ответственности и наказания в перенятом уголовном процессе

(1) Обвиняемому инкриминируются только деяния, являющиеся преступными согласно законам обоих государств.

(2) Присужденное наказание не может превышать наказание, предусмотренное законом государства,

подавшего ходатайство, если деяние находится в юрисдикции Латвии исключительно на основании ходатайства о перенятии уголовного процесса.

Статья 740. Обязанность информирования государства, подавшего ходатайство

(1) Направляющее процесс лицо информирует о принятом по перенятому уголовному процессу окончательном решении компетентное учреждение, которое принимает решение по ходатайству о перенятии уголовного процесса. Это учреждение при перенятии процесса может поручить направляющему процесс лицу информировать его о других принятых решениях, если такая необходимость вытекает из международных обязательств Латвии.

(2) Компетентное учреждение информирует государство, подавшее ходатайство, о принятом окончательном решении, а также о других процессуальных действиях, если это предусматривается договорами или взаимными соглашениями.

Глава 68. Передача начатого в Латвии уголовного процесса

Статья 741. Содержание и условия передачи уголовного процесса

(1) Передачей уголовного процесса является его приостановление в Латвии и продолжение в иностранном государстве, если имеется основание для подозрения или обвинения какого-либо лица в совершении деяния, а успешное и своевременное производство уголовного процесса в Латвии невозможно или затруднено, в то время как передача иностранному государству способствует ему.

(2) Передача такого уголовного процесса, по которому вступил в силу обвинительный приговор, допускается исключительно в том случае, если приговор не может быть приведен в исполнение в Латвии, а иностранное государство, в котором пребывает осужденное лицо, не принимает к исполнению приговор другого государства.

Статья 742. Компетентные учреждения

(1) Ходатайство о перенятии уголовного процесса на досудебной стадии процесса направляется иностранному государству Генеральной прокуратурой.

(2) Ходатайство о перенятии уголовного процесса во время судебного разбирательства или после вступления в силу приговора направляется иностранному государству Министерством юстиции.

Статья 743. Основание для передачи уголовного процесса

Основанием для передачи иностранному государству начатого в Латвии уголовного процесса является:

- 1) поданное Латвией ходатайство о перенятии уголовного процесса и согласие иностранного государства перенять его;
- 2) поданное иностранным государством ходатайство о передаче уголовного процесса и согласие Латвии передать проходящий в Латвии уголовный процесс для его продолжения в иностранное государство.

Статья 744. Поводы передачи уголовного процесса

(1) Направляющее процесс лицо должно оценить вопрос о возбуждении передачи уголовного процесса, если существуют упомянутые в статье 741 настоящего закона условия и:

- 1) подозреваемый, обвиняемый или осужденный является иностранным гражданином и постоянно проживает или находится в государстве своего гражданства;
- 2) подозреваемый, обвиняемый или осужденный находится в иностранном государстве и его выдача невозможна или в ней отказано;
- 3) в иностранном государстве против того же лица и за то же преступное деяние, а также за другие деяния

проводится уголовный процесс;

4) важнейшие доказательства или большинство дающих показания лиц находятся в иностранном государстве;

5) невозможно обеспечить присутствие обвиняемого в уголовном процессе в Латвии;

6) в Латвии невозможно или не будет возможно исполнить наказание.

(2) После установления условий и поводов передачи уголовного процесса направляющее процесс лицо подает компетентному учреждению предложение о направлении ходатайства о перенятии уголовного процесса.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 745. Ходатайство о перенятии уголовного процесса

(1) В ходатайстве о перенятии уголовного процесса в дополнение к указанному в статье 678 настоящего закона должна содержаться мотивация наличия условий и поводов передачи уголовного процесса и соответствия передачи интересам уголовного процесса.

(2) К ходатайству прилагаются все имеющиеся в уголовном деле процессуальные документы или их копии и текст с переводом тех статей Уголовного закона, которыми устанавливается ответственность за преступное деяние, указанное в постановлении о признании лица подозреваемым или привлечении его к уголовной ответственности, если это предусматривается договором или соглашением компетентных учреждений.

(3) Если иностранному государству подано ходатайство о временном заключении под стражу, ходатайство о перенятии уголовного процесса подается по возможности в более короткий срок, но не позднее чем на пятнадцатый день после заключения лица под стражу.

(4) Если ходатайство о перенятии уголовного процесса подано без приобщаемых материалов они представляются по возможности в более короткий срок, а если к лицу применено временное заключение под стражу, – не позднее чем на двенадцатый день после подачи ходатайства.

Статья 746. Последствия подачи ходатайства о перенятии уголовного процесса

(1) Компетентное учреждение информирует компетентное учреждение иностранного государства о каждом процессуальном действии, произведенном после подачи ходатайства о перенятии уголовного процесса и направляет ему копии соответствующих процессуальных документов.

(2) Учреждения Латвии не производят процессуальные действия по переданному уголовному процессу, если:

1) получено сообщение иностранного государства о перенятии уголовного процесса;

2) Латвия дала согласие на передачу иностранному государству происходящего в Латвии уголовного процесса.

(3) Процесс в Латвии может быть возобновлен, если получено сообщение:

1) об отзыве перенятия;

2) о прекращении процесса по деянию в иностранном государстве.

Статья 747. Заключение под стражу

(1) При наличии основания полагать, что лицо будет пытаться уклониться от уголовного процесса в государстве, получившем ходатайство, компетентное учреждение направляет ходатайство о временном заключении его под стражу до подачи ходатайства о перенятии уголовного процесса.

(2) Если к лицу в Латвии применена мера пресечения – заключение под стражу, направление ходатайства о

перенятии уголовного процесса не является основанием для ее отмены. В этом случае до получения ответа государства – получателя ходатайства направляющее процесс лицо продолжает необходимые процессуальные действия.

(3) Если уголовный процесс после передачи возобновляется, в срок содержания под стражей засчитывается только время, проведенное лицом под стражей в Латвии, а все связанное с этим деянием время под стражей засчитывается в срок наказания.

Статья 748. Передача уголовного процесса против гражданина Латвии

Передача уголовного процесса в связи с деянием, в совершении которого подозревается или обвиняется гражданин Латвии, допускается, если:

- 1) соответствующее лицо находится за пределами Латвии и в его выдаче отказано или она отложена на длительное время;
- 2) у Латвии имеется договор с иностранным государством о передаче уголовного процесса;
- 3) иностранное государство, с которым отсутствует договор о передаче уголовного процесса, дало достаточную гарантию соблюдения установленных статьей 739 настоящего закона пределов уголовной ответственности и наказания.

Раздел шестнадцатый

Признание приговоров иностранного государства и исполнение наказаний

(Раздел в редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Глава 69. Общие правила исполнения в Латвии наказания, присужденного в иностранном государстве

Статья 749. Содержание исполнения наказания, присужденного в иностранном государстве

(1) Исполнением в Латвии присужденного в иностранном государстве наказания является бесспорное признание обоснованности и законности этого наказания и его исполнение в таком же порядке, как в том случае, если бы наказание было назначено в проходящем в Латвии уголовном процессе.

(2) Признание обоснованности и законности присужденного в иностранном государстве наказания не исключает его согласования с предусмотренной Уголовным законом санкцией за такое же деяние.

Статья 750. Условия исполнения наказания, присужденного в иностранном государстве

(1) Исполнение присужденного в иностранном государстве наказания возможно, если:

- 1) иностранное государство подало ходатайство об исполнении присужденного в нем наказания;
- 2) наказание в иностранном государстве назначено вступившим в силу постановлением в завершённом уголовном процессе;
- 3) для исполнения наказания не наступил срок давности ни в иностранном государстве, ни в Латвии;
- 4) осужденное в иностранном государстве лицо является гражданином Латвии, или его постоянное место жительства находится в Латвии, или оно в Латвии отбывает связанное с лишением свободы наказание и в иностранном государстве осуждено к лишению свободы или аресту, который мог бы быть исполнен незамедлительно после отбытия присужденного в Латвии наказания;
- 5) иностранное государство не способно было бы исполнить наказание даже при подаче ходатайства о выдаче лица;
- 6) исполнение наказания в Латвии способствовало бы ресоциализации осужденного в иностранном

государстве лица.

(2) Исполнение присужденного в иностранном государстве штрафа или конфискации имущества возможно также в том случае, если осужденному в иностранном государстве лицу принадлежит собственность или другие доходы в Латвии.

Статья 751. Причины отказа в ходатайстве об исполнении в Латвии присужденного в иностранном государстве наказания

В ходатайстве об исполнении присужденного в иностранном государстве наказания может быть отказано, если:

- 1) имеется основание считать, что наказание назначено вследствие расовой, религиозной принадлежности, национальности, пола или политических взглядов лица, или если деяние может быть признано политическим или военным;
- 2) исполнение наказания находилось бы в противоречии с международными обязательствами Латвии в отношении другого государства;
- 3) исполнение наказания может нанести вред государственному суверенитету, безопасности, общественному порядку или другим существенным интересам Латвии;
- 4) осужденное в иностранном государстве лицо за такое же деяние не могло бы быть наказано согласно Уголовному закону;
- 5) исполнение наказания находилось бы в противоречии с основными принципами правовой системы Латвии;
- 6) в Латвии проводится уголовный процесс по тому же деянию, за которое наказание присуждено в иностранном государстве;
- 7) исполнение наказания в Латвии невозможно;
- 8) деяние не совершено в иностранном государстве, которое присудило подлежащее исполнению наказание;
- 9) расходы на исполнение наказания являются несоразмерными с тяжестью преступного деяния и причиненным вредом;
- 10) иностранное государство само способно исполнить приговор;
- 11) у Латвии с иностранным государством не имеется договора об исполнении присужденных в другом государстве наказаний.

Статья 752. Сроки давности исполнения наказания

(1) Исполнение в Латвии присужденного в иностранном государстве наказания ограничивается как предусмотренными Уголовным законом сроками давности исполнения наказания, так и предусмотренными законами соответствующего иностранного государства сроками давности исполнения наказания.

(2) Обстоятельства, оказывающие влияние на течение срока давности в иностранном государстве, в такой же мере оказывают влияние на них также и в Латвии.

Статья 753. Недопустимость двойного осуждения

В Латвии не исполняется присужденное в иностранном государстве наказание, если осужденное в этом иностранном государстве лицо за то же деяние отбыло присужденное в Латвии или третьем государстве наказание, было осуждено без назначения наказания, освобождено от наказания согласно амнистии или помилованию либо за то же деяние оправдано.

Статья 754. Порядок рассмотрения ходатайства об исполнении присужденного в иностранном государстве наказания

(1) Министерство юстиции после получения ходатайства иностранного государства об исполнении присужденного в нем наказания в течение 10 дней, а если объем материалов особенно большой, в течение 30 дней проверяет, получены ли все необходимые материалы.

(2) Если необходим перевод документов, проверка ходатайства иностранного государства проводится в упомянутые в части первой настоящей статьи сроки после получения перевода.

(3) Если одновременно получено несколько ходатайств иностранных государств об исполнении присужденного в этих иностранных государствах наказания в отношении одного и того же лица или имущества, Министерство юстиции объединяет проверку этих ходатайств в одном процессе.

(4) После проверки ходатайства материалы направляются в районный (городской) суд для принятия постановления о признании приговора иностранного государства и исполнения наказания в Латвии. Ходатайство рассматривает судья по месту жительства осужденного в иностранном государстве лица. Если место жительства лица неизвестно, ходатайство иностранного государства рассматривает судья районного (городского) суда по местонахождению Министерства юстиции.

(5) Если предоставленная иностранным государством информация недостаточна, Министерство юстиции или суд при посредничестве Министерства юстиции может затребовать дополнительную информацию или документы с установлением срока их предоставления.

Статья 755. Рассмотрение ходатайства об исполнении наказания, присужденного в иностранном государстве в отсутствие лица (*in absentia*)

(1) Если приговор в иностранном государстве, за исключением страны-участницы Европейского союза, вынесен в отсутствие лица (*in absentia*) и у Латвии с этим государством имеется договор об исполнении наказания, присужденного в нем в отсутствие лица (*in absentia*), суд до принятия постановления о признании приговора иностранного государства и исполнения наказания в Латвии выдает осужденному в соответствующем иностранном государстве лицу сообщение, в котором указывается, что:

1) ходатайство об исполнении наказания подано иностранным государством, с которым у Латвии имеется договор об исполнении наказания, присужденного в этом иностранном государстве в отсутствие лица (*in absentia*);

2) осужденное в иностранном государстве лицо имеет право в течение 30 дней со дня получения сообщения подать заявление о рассмотрении в его присутствии в соответствующем иностранном государстве или Латвии дела, рассмотренного в суде в его отсутствие (*in absentia*);

3) наказание будет приравнено и исполнено в общем порядке, если в течение 30 дней не будет затребовано рассмотрение дела в иностранном государстве или Латвии в присутствии осужденного лица или заявление будет отклонено в связи с неявкой лица.

(2) Предусмотренное частью первой настоящей статьи заявление лицо подает в суд. Если в заявлении не указано государство рассмотрения, оно рассматривается в Латвии.

(3) Министерство юстиции копию сообщения с отметкой о выдаче этого сообщения осужденному в иностранном государстве лицу незамедлительно направляет соответствующему иностранному государству.

Статья 756. Подача заявления лица, осужденного в иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*), соответствующему иностранному государству

(1) Если лицо, осужденное в иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*), в установленный законом срок подает заявление с просьбой повторно рассмотреть дело в его присутствии в иностранном государстве, которое присудило наказание, суд откладывает рассмотрение ходатайства этого иностранного государства об исполнении наказания.

(2) Если в иностранном государстве упомянутое в части первой настоящей статьи заявление аннулировано, признано недействительным или неприемлемым, суд после получения информации рассматривает ходатайство

об исполнении присужденного в соответствующем иностранном государстве наказания в таком же порядке, как и в том случае, если бы дело было рассмотрено в присутствии лица.

(3) Если в результате рассмотрения заявления обвинительный приговор отменяется, суд при посредничестве Министерства юстиции направляет ходатайство иностранного государства об исполнении наказания неразрешенным подавшему его государству.

(4) Если лицо, осужденное в иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*), в Латвии временно заключено под стражу по ходатайству этого иностранного государства, это лицо передается соответствующему иностранному государству для рассмотрения заявления в его присутствии. В таком случае вопрос о дальнейшем содержании этого лица под стражей решается государством, присудившим наказание.

(5) Если лицо, осужденное в иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*), которое подало заявление государству, присудившему наказание, в Латвии заключено под стражу в связи с другим уголовным процессом или отбывает наказание за другое деяние, суд при посредничестве Министерства юстиции информирует об этом это иностранное государство и поручает Государственной полиции согласовать время передачи лица соответствующему иностранному государству для участия в рассмотрении заявления.

(6) Если законом иностранного государства это допускается, лицо, осужденное в этом иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*), может принять участие в рассмотрении заявления с использованием технических средств. Участие с использованием технических средств не влияет на процессуальные права осужденного в иностранном государстве лица в проводящемся в этом иностранном государстве процессе. Если лицо для получения юридической помощи пригласило иностранного адвоката, адвокат имеет право встречаться с этим лицом в конфиденциальных условиях в Латвии и вместе с клиентом участвовать в рассмотрении заявления с использованием технических средств.

(7) Приглашение иностранного адвоката не влияет на право лица, осужденного в этом иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*), на юридическую помощь в Латвии.

Статья 757. Подача в Латвии заявления лица, осужденного в иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*), и порядок его рассмотрения

(1) Если лицо, осужденное в иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*), требует рассмотрения заявления в суде Латвии, Министерство юстиции после получения информации из суда незамедлительно информирует об этом соответствующее иностранное государство.

(2) Вызов в суд осужденному в иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*) лицу выдается не позднее чем за 21 день до дня рассмотрения заявления, если только это лицо не изъявило недвусмысленное согласие на применение в более короткий срок.

(3) В результате рассмотрения суд принимает одно из следующих постановлений:

- 1) об отклонении заявления в связи с неясностью лица и о признании приговора иностранного государства и исполнении наказания в Латвии;
- 2) об удовлетворении заявления лица, осужденного в иностранном государстве в его отсутствие (*in absentia*).

(4) После принятия упомянутого в пункте 2 части третьей настоящей статьи постановления суд направляет его в Министерство юстиции, которое просит иностранное государство прислать необходимые имеющиеся в распоряжении этого иностранного государства связанные с судебным разбирательством деяния материалы с установлением срока, до которого материалы должны быть присланы. Министерство юстиции после получения из иностранного государства материалов обеспечивает их перевод и оценивает их согласно упомянутым в главе 67 настоящего закона условиям и порядку. Если к лицу применено временное содержание под стражей, применяются упомянутые в статье 732 настоящего закона процессуальные сроки.

(5) Доказательства, полученные в иностранном государстве в установленном в нем процессуальном порядке, оцениваются так же, как полученные в Латвии.

Статья 758. Порядок рассмотрения ходатайства об исполнении назначенного в иностранном государстве во внесудебном порядке наказания

(1) В предусмотренных международными договорами случаях назначенное в иностранном государстве во внесудебном порядке наказание исполняется в Латвии в таком же порядке, как и присужденное в результате судебного разбирательства наказание.

(2) После получения ходатайства об исполнении в Латвии назначенного во внесудебном порядке наказания суд выдает лицу, которому в иностранном государстве назначено наказание, сообщение, в котором указывается, что:

1) ходатайство об исполнении присужденного в иностранном государстве наказания подано тем иностранным государством, с которым у Латвии имеется договор об исполнении наказания, назначенного в другом государстве во внесудебном порядке;

2) в течение 30 дней путем подачи заявления в компетентное учреждение Латвии лицо может потребовать рассмотрения дела в суде в иностранном государстве или Латвии;

3) наказание будет приравнено и исполнено в общем порядке, если в течение 30 дней не будет затребовано рассмотрение дела в присутствии лица или заявление будет отклонено в связи с его неявкой.

(3) Заявление о рассмотрении в суде назначенного во внесудебном порядке наказания имеет такие же последствия и дальнейший порядок рассмотрения, как заявление, если наказание присуждено в иностранном государстве в отсутствие осужденного лица (*in absentia*).

Статья 759. Признание и исполнение присужденного в иностранном государстве наказания

(1) Судья районного (городского) суда в течение 30 дней в письменном процессе рассматривает ходатайство иностранного государства об исполнении присужденного в этом иностранном государстве наказания и после оценки условий и причин отказа принимает одно из следующих постановлений:

1) о согласии признать приговор и исполнить присужденное в иностранном государстве наказание;

2) об отказе признать приговор и исполнить присужденное в иностранном государстве наказание.

(2) Если постановление иностранного государства распространяется на два или несколько деяний, из которых не все являются таковыми, за которые возможно исполнение наказания в Латвии, судья требует конкретизировать, какая часть наказания распространяется на деяния, соответствующие этим требованиям.

(3) Упомянутое в части первой настоящей статьи постановление не подлежит обжалованию, и о принятом постановлении судья сообщает осужденному в иностранном государстве лицу и при посредничестве Министерства юстиции – иностранному государству и осужденному в нем лицу, если оно находится в этом иностранном государстве.

Статья 760. Назначение подлежащего исполнению в Латвии наказания

(1) После принятия упомянутого в пункте 1 части первой статьи 759 настоящего закона постановления судья назначает подлежащее исполнению в Латвии наказание в письменном процессе, если против этого не возражают осужденное в иностранном государстве лицо и прокурор.

(2) Констатированные в постановлении суда иностранного государства фактические обстоятельства и вина лица являются обязательными для суда Латвии.

(3) Назначенное в Латвии наказание не должно ухудшать положение осужденного в иностранном государстве лица, однако оно по возможности должно соответствовать назначенному в соответствующем иностранном государстве наказанию.

(4) Одновременно с сообщением об упомянутом в пункте 1 части первой статьи 759 настоящего закона постановлении судья информирует осужденное в иностранном государстве лицо и прокурора о праве в течение 10 дней со дня получения сообщения подать возражения против назначения подлежащего исполнению в Латвии наказания в письменном процессе, заявить отвод судье, подать мнение о подлежащем исполнению в Латвии наказании, а также о дне доступности постановления.

(5) Если осужденное в иностранном государстве лицо отбывает наказание в виде лишения свободы в подавшем ходатайство государстве, то соответствующее лицо незамедлительно информирует об упомянутом в

части четвертой настоящей статьи праве после его доставки в Латвию.

(6) Если осужденное в иностранном государстве лицо или прокурор подали возражения против назначения подлежащего исполнению в Латвии наказания в письменном процессе, судья принимает постановление в порядке статьи 651 настоящего закона. Если осужденное в иностранном государстве лицо находится в заключении в этом иностранном государстве или отбывает связанное с лишением свободы наказание в соответствующем иностранном государстве и решается вопрос о назначении подлежащего исполнению в Латвии наказания, не связанного с лишением свободы, для обеспечения участия используются технические средства или запрашивается временная передача лица Латвии.

(7) Постановление судьи о назначении подлежащего исполнению в Латвии наказания осужденное в иностранном государстве лицо или прокурор в течение 10 дней со дня доступности постановления может обжаловать в Верховный суд в кассационном порядке.

(8) Жалоба рассматривается в таком же порядке, как кассационная жалоба или протест, поданный в проходящем в Латвии уголовном процессе, и в таком объеме, который допускается обязательными для Латвии международными договорами и настоящей главой.

(9) Если постановление судьи о назначении подлежащего исполнению в Латвии наказания в установленный законом срок не обжаловано или постановление обжаловано и Верховный суд оставил его в силе, постановление исполняется в упомянутом в статье 634 настоящего закона порядке. К постановлению прилагается ходатайство иностранного государства.

(С учетом поправок, внесенных законом от 19.12.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 761. Соблюдение приговора иностранного государства в проходящем в Латвии уголовном процессе

(1) При назначении наказания в проходящем в Латвии уголовном процессе лицу, в отношении которого иностранное государство затребовало исполнение наказания в Латвии, подлежащее исполнению в Латвии наказание прибавляется к присужденному в этом иностранном государстве наказанию в соответствии с нормами Уголовного закона о назначении наказания по нескольким постановлениям.

(2) В квалификации деяний по Уголовному закону деяние, за которое в Латвии исполняется присужденное в иностранном государстве наказание, имеет такое же значение, как деяние, которое рассматривается в проходящем в Латвии уголовном процессе.

Статья 762. Юридические последствия, создаваемые исполнением в Латвии присужденного в иностранном государстве наказания

(1) Исполнение установленного к исполнению в Латвии наказания, присужденного в иностранном государстве, происходит в таком же порядке, как исполнение наказания, присужденного в проходящем в Латвии уголовном процессе.

(2) На лицо распространяются принятые в Латвии акты помилования и амнистии и условия условно-досрочного освобождения, а также постановления соответствующего иностранного государства об уменьшении наказания, амнистии или помиловании.

(3) Правом на пересмотр приговора обладает только государство, в котором вынесен приговор.

(4) Исполнение наказания прекращается и ходатайство иностранного государства об исполнении наказания аннулируется принятым в соответствующем иностранном государстве постановлением об отмене обвинительного приговора.

(5) Сообщение иностранного государства о предусмотренных частями второй и четвертой настоящей статьи юридических фактах получает и организует его выполнение Министерство юстиции. Если постановление иностранного государства включает недвусмысленную информацию о немедленном завершении исполнения наказания или его конечной дате, оно передается в учреждение исполнения наказания, а в остальных случаях – для рассмотрения в суд, который принимает постановление по связанным с исполнением приговора вопросам.

(6) Лицо, отбывающее связанное с лишением свободы наказание, подлежит незамедлительному освобождению, как только получена информация об отмене обвинительного приговора, если одновременно не

получено ходатайство иностранного государства о применении временного заключения под стражу в предусмотренных настоящим разделом случаях.

Статья 763. Сообщения Министерства юстиции иностранному государству

(1) Министерство юстиции сообщает иностранному государству о пересылке его ходатайства об исполнении примененного в этом иностранном государстве наказания в районный (городской) суд.

(2) После получения сообщения суда Министерство юстиции информирует соответствующее иностранное государство:

- 1) о постановлении о признании приговора и исполнении присужденного в этом иностранном государстве наказания;
- 2) об отказе в признании приговора и исполнении присужденного в этом иностранном государстве наказания;
- 3) о постановлении о назначении подлежащего исполнению в Латвии наказания;
- 4) о постановлении об амнистии и помиловании;
- 5) о завершении исполнения наказания;
- 6) если это иностранное государство затребовало особое сообщение.

(3) В отношении принятого в иностранном государстве постановления, которым присуждено наказание в виде лишения свободы, Министерство юстиции в дополнение к упомянутым в частях первой и второй настоящей статьи сообщениям информирует соответствующее иностранное государство также:

- 1) о начале и завершении срока досрочного освобождения, если государство, принявшее приговор, подавало ходатайство об этом;
- 2) о побеге осужденного лица из заключения.

(4) В отношении принятого в иностранном государстве постановления, которым присужден денежный штраф, Министерство юстиции в дополнение к упомянутым в частях первой и второй настоящей статьи сообщениям информирует соответствующее иностранное государство также:

- 1) о замене денежного штрафа;
- 2) о неспособности исполнить постановление.

(5) В отношении принятого в иностранном государстве постановления, которым применена конфискация имущества, Министерство юстиции в дополнение к упомянутым в частях первой и второй настоящей статьи сообщениям информирует соответствующее иностранное государство также:

- 1) о постановлении о невозможности исполнения конфискации имущества;
- 2) о постановлении о полном или частичном неисполнении конфискации имущества.

(6) В отношении принятого в иностранном государстве постановления, которым применена альтернативная санкция, Министерство юстиции в дополнение к упомянутым в частях первой и второй настоящей статьи сообщениям информирует страну-участницу Европейского союза также о назначении альтернативной санкции, если она не соответствует установленной соответствующей страной-участницей Европейского союза альтернативной санкции.

Глава 70. Исполнение в Латвии присужденного в иностранном государстве связанного с лишением свободы наказания

Статья 764. Основание исполнения в Латвии присужденного в иностранном государстве связанного с лишением свободы наказания

(1) Основанием для исполнения в Латвии присужденного в иностранном государстве связанного с лишением свободы наказания (в дальнейшем – наказание в виде лишения свободы) является:

- 1) ходатайство Министерства юстиции о передаче Латвии исполнения присужденного в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы и согласие этого иностранного государства на это;
- 2) ходатайство иностранного государства о перенятии присужденного в нем наказания в виде лишения свободы и согласие Министерства юстиции на это.

(2) Положения настоящей главы применяются независимо от того, находится ли осужденное в иностранном государстве лицо в этом иностранном государстве или в Латвии.

Статья 765. Проверка в Латвии возможности исполнения присужденного в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы

(1) Министерство юстиции с соблюдением установленного статьей 754 настоящего закона порядка осуществляет предусмотренные настоящей главой действия, если получены информация или ходатайство иностранного государства или же по собственной инициативе.

(2) Если получено ходатайство осужденного в иностранном государстве лица или его представителя, Министерство юстиции проводит проверку ходатайства в течение 20 дней с затребованием в случае необходимости дополнительной информации с целью оценки возможности подать ходатайство соответствующему иностранному государству об исполнении в Латвии присужденного в нем наказания в виде лишения свободы.

Статья 766. Условия исполнения в Латвии присужденного в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы

Дополнительно к упомянутым в статье 750 настоящего закона условиям исполнения в Латвии присужденного в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы возможно, если на момент получения ходатайства осужденному в соответствующем иностранном государстве лицу осталось по меньшей мере шесть месяцев до окончания отбывания наказания в виде лишения свободы. В исключительном случае лицо может быть перенято для отбывания наказания также в том случае, если срок отбывания наказания составляет менее шести месяцев.

Статья 767. Согласие осужденного в иностранном государстве лица на его перенятие для отбывания наказания в виде лишения свободы в Латвии

(1) Осужденное в иностранном государстве лицо, которое в этом иностранном государстве отбывает наказание в виде лишения свободы, может быть перенято для отбывания наказания в Латвии, если на это дает согласие это лицо.

(2) Осужденное в иностранном государстве лицо может быть перенято для отбывания наказания в Латвии без согласия соответствующего лица, если:

- 1) это лицо находится в Латвии;
- 2) это лицо совершило побег от отбывания наказания в иностранном государстве и прибыло в Латвию и соответствующее иностранное государство затребовало обеспечения отбывания наказания в Латвии;
- 3) в приговор или административное постановление включено распоряжение о выдворении или депортации лица из этого иностранного государства после освобождения соответствующего лица из заключения;
- 4) имеется основание считать, что с учетом возраста или физического или умственного состояния лица перенятие для отбывания наказания необходимо, и если на это дает согласие представитель осужденного в иностранном государстве лица.

(3) Осужденное в иностранном государстве лицо, подлежащее выдворению или депортации, перенимается без

согласия этого лица, если к ходатайству иностранного государства прилагается мнение соответствующего лица о его передаче, копия распоряжения о выдворении или депортации и существуют остальные условия статьи 766 настоящего закона.

Статья 768. Перенятие осужденного в иностранном государстве лица

(1) После принятия упомянутого в пункте 1 части первой статьи 759 настоящего закона постановления и получения согласия иностранного государства о передаче осужденного в этом иностранном государстве лица к отбыванию наказания в виде лишения свободы в Латвии суд поручает Государственной полиции при согласовании с соответствующим иностранным государством перенять лицо. После доставки осужденного в иностранном государстве лица в Латвию об этом незамедлительно извещается суд и лицо помещается в следственную тюрьму до принятия постановления о назначении подлежащего исполнению в Латвии наказания.

(2) Осужденное в иностранном государстве лицо, в отношении которого это иностранное государство просит назначить принудительную меру медицинского характера, перенимается после принятия постановления о назначении принудительной меры медицинского характера согласно части пятой статьи 769 настоящего закона.

Статья 769. Назначение подлежащего исполнению в Латвии наказания в виде лишения свободы

(1) Подлежащее исполнению в Латвии наказание в виде лишения свободы назначается в установленном статьей 760 настоящего закона порядке.

(2) Если назначенные судом иностранного государства вид и мера наказания не соответствуют установленному Уголовным законом наказанию за такое же деяние, суд изменяет его в соответствии с наказанием, предусматриваемым за такое же деяние Уголовным законом, с соблюдением следующих условий:

- 1) вид и мера наказания не должны превышать установленное Уголовным законом наказание за такое же деяние;
- 2) вид и мера наказания по возможности должны соответствовать назначенному приговором;
- 3) установленный Уголовным законом минимальный предел наказания не имеет значения.

(3) Постановлением суда о назначении подлежащего исполнению в Латвии наказания в виде лишения свободы устанавливается:

- 1) продолжение отбывания наказания и отбываемое наказание;
- 2) зачет проведенного под стражей и в заключении времени, не учтенный в приговоре иностранного государства;
- 3) подлежащая исполнению часть дополнительного наказания, если Уголовным законом такое дополнительное наказание предусматривается.

(4) Присужденное в иностранном государстве наказание в виде лишения свободы не может быть заменено денежным штрафом.

(5) Если в иностранном государстве лицо вследствие психических нарушений или умственной отсталости не было наказано уголовным наказанием, но к нему применены другие связанные с лишением свободы меры, суд принимает постановление о назначении принудительных мер медицинского характера к такому лицу с соблюдением установленного частью первой статьи 603 настоящего закона.

Статья 770. Задержание осужденного в иностранном государстве лица

(1) Министерство юстиции может поручить полиции задержать на срок до 72 часов осужденное в иностранном государстве лицо, которое осуждено в нем за такое деяние, за которое было бы допустимо задержание под стражей в проходящем в Латвии процессе, если:

- 1) иностранное государство сообщает о своем намерении подать ходатайство об исполнении

присужденного в нем наказания в виде лишения свободы и ходатайствует о заключении под стражу лица в связи с его уклонением от наказания;

2) Министерство юстиции усматривает возможность уклонения осужденного в иностранном государстве лица, в отношении которого это иностранное государство подало ходатайство об исполнении присужденного в нем наказания в виде лишения свободы, от участия в судебном заседании по назначению подлежащего исполнению в Латвии наказания;

3) Министерство юстиции считает, что осужденный в отсутствие (*in absentia*) находясь на свободе, будет препятствовать уголовному процессу;

4) иностранное государство ходатайствует об исполнении присужденного в нем наказания в виде лишения свободы и заключении под стражу лица в связи с его уклонением от наказания.

(2) Задержанное лицо подлежит освобождению, если в упомянутый в части первой настоящей статьи срок к нему не применено временное заключение под стражу.

(3) Если лицо задержано в упомянутом в пункте 1 части первой настоящей статьи случае, Министерство юстиции незамедлительно информирует об этом иностранное государство и просит направить ходатайство об исполнении присужденного в нем наказания в виде лишения свободы в Латвии в течение 18 дней со дня задержания лица.

Статья 771. Временное заключение под стражу осужденного в иностранном государстве лица

(1) Если лицо задержано в установленных статьей 770 настоящего закона случаях, Министерство юстиции подает предложение следственному судье о применении временного заключения под стражу.

(2) Судья рассматривает предложение о применении временного заключения под стражу в установленном статьей 735 настоящего закона порядке. Временное заключение под стражу не должно превышать одного года с момента задержания.

(3) Временное заключение под стражу может применить также судья, рассматривающий ходатайство об исполнении присужденного в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы, если имеется основание считать, что осужденное в нем лицо будет уклоняться от суда.

(4) Лицо освобождается из временного заключения под стражу, если:

1) иностранное государство в течение 18 дней со дня задержания не подало ходатайство об исполнении присужденного в нем наказания в виде лишения свободы вместе с необходимыми приложениями;

2) суд констатировал, что исполнение наказания в Латвии невозможно;

3) суд при назначении подлежащего исполнению в Латвии наказания не применил в качестве меры пресечения заключение под стражу;

4) констатированы обстоятельства, исключающие содержание лица под стражей.

Статья 772. Применение меры пресечения

При назначении подлежащего исполнению в Латвии наказания суд до момента вступления в силу постановления и издания распоряжения об исполнении наказания может применить любую меру пресечения в таком же порядке, как в проходящем в Латвии уголовном процессе.

Статья 773. Юридические последствия перенятия подлежащего выдворению лица

(1) Подлежащее выдворению лицо, перенятое для отбывания наказания в Латвии без его согласия, не разрешается привлекать к уголовной ответственности, осуждать или передавать для отбывания наказания за другие деяния, совершенные до перенятия этого лица, за исключением тех деяний, по которым принят подлежащий исполнению приговор.

(2) Условия части первой настоящей статьи не распространяются на случаи, когда:

- 1) получено разрешение присудившего наказание иностранного государства на уголовное преследование, осуждение или исполнение наказания;
- 2) лицо после освобождения в течение 45 дней не покинуло Латвию;
- 3) лицо покинуло Латвию и обратно в нее вернулось.

Глава 71. Исполнение в Латвии принятого в стране-участнице Европейского союза постановления, которым присуждено наказание в виде лишения свободы

Статья 774. Основание исполнения принятого в стране-участнице Европейского союза постановления, которым присуждено наказание в виде лишения свободы

Основанием признания и исполнения принятого в стране-участнице Европейского союза постановления, которым присуждено наказание в виде лишения свободы (в дальнейшем – постановление о наказании в виде лишения свободы), является вступившее в силу постановление компетентного учреждения страны-участницы Европейского союза о наказании в виде лишения свободы и свидетельство особой формы, а также постановление суда Латвии о признании и исполнении постановления о наказании в виде лишения свободы.

Статья 775. Условия исполнения принятого в стране-участнице Европейского союза постановления о наказании в виде лишения свободы

(1) Принятое в стране-участнице Европейского союза постановление о наказании в виде лишения свободы может быть исполнено в Латвии в отношении любого лица независимо от его правового статуса в Латвии, если на это дает согласие Латвия.

(2) Согласие Латвии не требуется, если:

- 1) осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо является гражданином Латвии и проживает в Латвии;
- 2) осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо является гражданином Латвии и в приговор или административное постановление включено распоряжение о его выдворении или депортации в Латвию.

(3) В отношении осужденного в стране-участнице Европейского союза лица присужденное ему наказание в виде лишения свободы может быть исполнено только с согласия этого лица, за исключением случаев, когда:

- 1) лицо является гражданином Латвии и проживает в Латвии;
- 2) в приговор или административное постановление включено распоряжение о выдворении или депортации лица в Латвию;
- 3) лицо совершило побег в Латвию или вернулось в Латвию в связи с тем, что в стране-участнице Европейского союза против этого лица начат уголовный процесс или принят обвинительный приговор.

(4) Если в выдаче лица отказано на основании пункта 4 части пятой статьи 714 настоящего закона, наказание исполняется согласно установленному настоящей главой.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 776. Причины отказа в признании и исполнении принятого в стране-участнице Европейского союза постановления о наказании в виде лишения свободы

(1) В признании и исполнении постановления о наказании в виде лишения свободы может быть отказано, если:

- 1) не прислано свидетельство особой формы или оно является неполным или не соответствует содержанию того постановления, к которому присоединено;
- 2) не выполнены упомянутые в статье 775 настоящего закона условия;
- 3) при исполнении наказания будет нарушен принцип недопустимости двойного осуждения (*ne bis in idem*);
- 4) осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо не могло бы быть наказано за такое же деяние согласно Уголовному закону;
- 5) для исполнения наказания наступил срок давности;
- 6) существует предусмотренный главой 8 настоящего закона уголовно-процессуальный иммунитет;
- 7) осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо не достигло возраста, с которого наступает уголовная ответственность;
- 8) на момент получения ходатайства осужденному в стране-участнице Европейского союза лицу осталось менее шести месяцев до окончания отбывания наказания;
- 9) Латвия до принятия постановления о признании и исполнении постановления о наказании в виде лишения свободы в упомянутом в части третьей статьи 782 настоящего закона порядке подало ходатайство стране-участнице Европейского союза о даче согласия на уголовное преследование, осуждение осужденного в этом государстве лица или исполнение наказания в Латвии за преступное деяние, совершенное до передачи этого лица и не являющееся деянием, в связи с которым это лицо будет передано, но страна-участница Европейского союза согласие не дала;
- 10) в наказание включена связанная с психиатрической заботой или заботой о здоровье мера или другая связанная с лишением свободы мера, которая не может быть исполнена в Латвии;
- 11) невозможно исполнить наказание, так как осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо не находится в Латвии.

(2) В признании и исполнении постановления о наказании в виде лишения свободы может быть отказано также в том случае, если оно принято в отсутствие лица (*in absentia*) за исключением случаев, когда соответствующее лицо:

- 1) получило повестку или иным образом было информировано о том, что постановление может быть принято без его присутствия;
- 2) было информировано о процессе и в судебном заседании принимал участие его защитник;
- 3) получило постановление и информировало о том, что оно это постановление не оспаривает или не обжаловало его.

Статья 777. Представление мнения Латвии перед получением постановления и свидетельства особой формы

(1) Министерство юстиции после получения информации страны-участницы Европейского союза о желании ходатайствовать о даче Латвией согласия на исполнение в Латвии принятого в этом государстве постановления о наказании в виде лишения свободы проверяет, имеет ли осужденное в соответствующей стране-участнице Европейского союза лицо в Латвии постоянное место жительства, семью, социальные, или профессиональные, или какие-либо другие связи с Латвией, которые будут способствовать ресоциализации этого лица. При необходимости Министерство юстиции может поручить Государственной полиции провести проверку.

(2) Подготовленное мнение Министерство юстиции направляет стране-участнице Европейского союза.

(3) В случаях, не упомянутых в части второй статьи 775 настоящего закона, Министерство юстиции принимает решение о согласии или несогласии на пересылку Латвии постановления и свидетельства особой формы.

Статья 778. Порядок проверки постановления и свидетельства особой формы страны-участницы Европейского союза

Министерство юстиции после получения постановления о наказании в виде лишения свободы и свидетельства особой формы рассматривает их в установленном статьей 754 настоящего закона порядке и материалы направляет в суд с информированием об этом страны-участницы Европейского союза.

Статья 779. Признание и исполнение принятого в стране-участнице Европейского союза постановления о наказании в виде лишения свободы

(1) Судья районного (городского) суда принимает постановление о признании и исполнении постановления о наказании в виде лишения свободы в упомянутом в статье 759 настоящего закона порядке и подлежащее исполнению в Латвии наказание назначается в упомянутом в статье 760 настоящего закона порядке.

(2) Суд может отложить принятие постановления о признании и исполнении постановления о наказании в виде лишения свободы, если свидетельство особой формы является неполным или не соответствует приговору, и назначить срок, до которого это свидетельство страна-участница Европейского союза должна уточнить. Суд может отложить принятие постановления о признании и исполнении постановления о наказании в виде лишения свободы также в упомянутом в статье 782 настоящего закона случае, если необходимо ходатайствовать о согласии страны-участницы Европейского союза.

(3) Перенятие осужденного в стране-участнице Европейского союза лица происходит в установленном статьей 768 настоящего закона порядке.

Статья 780. Задержание, временное заключение под стражу осужденного в стране-участнице Европейского союза лица и применение к нему меры пресечения

Если осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо находится в Латвии, это лицо задерживается, к нему применяется временное заключение под стражу и мера пресечения в порядке и в срок, установленные статьями 770, 771 и 772 настоящего закона.

Статья 781. Юридические последствия, создаваемые исполнением в Латвии присужденного в стране-участнице Европейского союза наказания в виде лишения свободы

Исполнение в Латвии присужденного в стране-участнице Европейского союза наказания в виде лишения свободы происходит согласно упомянутому в статье 762 настоящего закона.

Статья 782. Рамки уголовной ответственности и исполнения наказания в отношении перенятого из страны-участницы Европейского союза лица

(1) Осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо, перенятое для отбывания наказания в виде лишения свободы в Латвии, не может быть привлечено к уголовной ответственности, осуждено или в его отношении не может быть исполнено наказание за преступное деяние, совершенное до передачи этого лица и не являющееся деянием, в связи с которым это лицо было передано.

(2) Упомянутое в части первой настоящей статьи не применяется, если:

- 1) лицо после освобождения в течение 45 дней не покинуло Латвию, хотя такая возможность у него была, или вернулось в Латвию после ее оставления;
- 2) за деяние не предусмотрено наказание в виде лишения свободы;
- 3) уголовный процесс не предусматривает применение мер, ограничивающих свободу лица;
- 4) лицу могло бы быть присуждено наказание или мера, не связанные с лишением свободы;
- 5) получено согласие лица на передачу;
- 6) лицо после передачи отказалось от права применения положений части первой настоящей статьи;

7) получено согласие страны-участницы Европейского союза, присудившей наказание в виде лишения свободы, на уголовное преследование, осуждение или исполнение наказания.

(3) Ходатайство об упомянутом в пункте 7 части второй настоящей статьи согласии подается в таком же порядке, как ходатайство о выдаче стране-участнице Европейского союза.

Глава 72. Исполнение в Латвии присужденного в иностранном государстве денежного штрафа

Статья 783. Принципы оценивания ходатайства иностранного государства об исполнении присужденного денежного штрафа

К оцениванию, признанию и исполнению в Латвии ходатайства иностранного государства об исполнении присужденного денежного штрафа применяется упомянутый в главе 69 настоящего закона порядок, если настоящей главой не установлено иное.

Статья 784. Назначение подлежащего исполнению в Латвии денежного штрафа

(1) Подлежащий исполнению в Латвии денежный штраф назначается судом, если в иностранном государстве присужден денежный штраф и также Уголовным законом за такое же деяние в качестве основного наказания предусмотрен денежный штраф или более суровое наказание или же денежный штраф предусмотрен в качестве дополнительного наказания.

(2) Размер присужденного в иностранном государстве денежного штрафа исчисляется в евро согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день объявления обвинительного приговора.

(3) Подлежащий исполнению в Латвии денежный штраф не должен превышать предусмотренный Уголовным законом максимальный предел денежного штрафа за такое деяние, за исключением случая, когда в Латвии за соответствующее деяние предусмотрен только более суровый вид наказания. В таком случае подлежащий исполнению в Латвии денежный штраф не должен превышать предусмотренный Уголовным законом максимальный предел денежного штрафа на момент принятия постановления.

(4) Уплата подлежащего исполнению в Латвии денежного штрафа может быть разделена судом по срокам или отложена на период не более одного года со дня вступления постановления в силу. Установленный в иностранном государстве раздел уплаты по срокам или ее отсрочка являются обязательными для суда Латвии, однако суд может дополнительно установить льготы по исполнению без превышения установленного настоящей частью предела.

(5) Если подлежащий исполнению в Латвии денежный штраф в течение 30 дней не уплачен, он может быть заменен наказанием, связанным с лишением свободы, если это допускается также законами того иностранного государства, которое вынесло приговор. В таком случае замена наказания происходит в предусмотренном законом Латвии порядке.

(6) Замена денежного штрафа не допускается, если иностранное государство при подаче ходатайства об исполнении наказания особо оговорило это. В таком случае суд при посредничестве Министерства юстиции информирует иностранное государство о неспособности исполнить ходатайство об исполнении наказания и просит отозвать ходатайство.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.09.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Глава 73. Исполнение в Латвии принятого в стране-участнице Европейского союза постановления о взыскании имущественного характера

Статья 785. Основание исполнения постановления о взыскании имущественного характера

Основанием для исполнения принятого в стране-участнице Европейского союза постановления о денежном штрафе (для юридических лиц – денежном взыскании), назначенной в этом же постановлении компенсации потерпевшему, возмещении процессуальных расходов и платежа в фонд или организацию поддержки

потерпевших (в дальнейшем – постановление о взыскании имущественного характера) является:

- 1) постановление компетентного учреждения страны-участницы Европейского союза о взыскании имущественного характера или заверенная его копия и свидетельство особой формы;
- 2) факт того, что у лица, на которое распространяется взыскание имущественного характера, в Латвии находится место жительства (для юридического лица – зарегистрированный юридический адрес) или ему принадлежит собственность, или у него имеются другие доходы;
- 3) постановление суда Латвии о назначении подлежащего исполнению в Латвии взыскания имущественного характера;
- 4) выданный судом Латвии исполнительный лист о передаче постановления о взыскании имущественного характера к исполнению в Латвии.

Статья 786. Причины отказа в исполнении постановления о взыскании имущественного характера

(1) В исполнении постановления о взыскании имущественного характера может быть отказано, если:

- 1) не прислано свидетельство особой формы или оно является неполным или не соответствует содержанию постановления;
- 2) при исполнении постановления о взыскании имущественного характера будет нарушен принцип недопустимости двойного осуждения (*ne bis in idem*);
- 3) имеется основание считать, что наказание назначено вследствие расовой, религиозной принадлежности, национальности, пола или политических взглядов лица;
- 4) постановление о взыскании имущественного характера распространяется на деяние, которое по закону Латвии не является преступным;
- 5) существует предусмотренный главой 8 настоящего закона уголовно-процессуальный иммунитет;
- 6) исполнение наказания в Латвии невозможно;
- 7) для исполнения наказания наступил срок давности и постановление о взыскании имущественного характера распространяется на деяние, находящееся под юрисдикцией Латвии;
- 8) осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо не достигло возраста, с которого наступает уголовная ответственность;
- 9) постановление о взыскании имущественного характера принято в письменном процессе и осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо само лично или при посредничестве защитника не было информировано о праве обжаловать постановление в порядке, установленном правовыми актами издавшего его государства;
- 10) назначенное взыскание имущественного характера не превышает 70 евро (в случае необходимости с перерасчетом согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день объявления постановления).

(2) В исполнении постановления о взыскании имущественного характера может быть отказано также в том случае, если оно принято в отсутствие (*in absentia*) осужденного в стране-участнице Европейского союза лица или без участия этого лица, за исключением случаев, когда оно:

- 1) получило повестку или иным образом было информировано о том, что постановление может быть принято без его присутствия;
- 2) было информировано о процессе и в судебном заседании принимал участие его защитник;
- 3) получило постановление о взыскании имущественного характера и информировало, что оно не оспаривает это постановление или не обжаловало его;

4) будучи информировано о рассмотрении дела и возможности принимать участие в рассмотрении дела, отказалось от права быть заслушанным и ясно сообщило, что оно не оспаривает постановление.

(3) Если постановление о взыскании имущественного характера принято по упомянутому в приложении 3 к настоящему закону деянию, проверка в отношении того, является ли это деяние преступным также по закону Латвии, не проводится.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.09.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 787. Порядок проверки постановления о взыскании имущественного характера

(1) Министерство юстиции после получения постановления о взыскании имущественного характера рассматривает его в установленном статьей 754 настоящего закона порядке и направляет материалы в суд с информированием об этом страны-участницы Европейского союза.

(2) Суд после получения постановления о взыскании имущественного характера и приложенных к нему оцененных материалов выясняет, существуют ли упомянутые в статье 786 настоящего закона причины отказа, и принимает постановление о подлежащем исполнению в Латвии взыскании имущественного характера или же об отказе в исполнении соответствующего постановления.

Статья 788. Признание и исполнение подлежащего исполнению в Латвии взыскания имущественного характера

(1) Исполнение в Латвии назначенного постановлением взыскания имущественного характера устанавливается судьей районного (городского) суда по месту жительства лица или местонахождению его собственности с соблюдением условий и порядка, установленных статьями 759, 760 и частями второй и четвертой статьи 784 настоящего закона.

(2) Констатированные в постановлении о взыскании имущественного характера фактические обстоятельства и вина лица являются обязательными для суда Латвии.

(3) Если законами Европейского союза не разрешается замена назначенного постановлением о взыскании имущественного характера денежного штрафа и лицо наказание в виде денежного штрафа добровольно не исполняет, суд при посредничестве Министерства юстиции информирует соответствующую страну-участницу Европейского союза и просит отозвать исполнение постановления о взыскании имущественного характера.

(4) Если страна-участница Европейского союза в свидетельстве особой формы указала, что ее законами разрешается замена назначенного постановлением о взыскании имущественного характера денежного штрафа, то замена денежного штрафа происходит в установленном статьей 645 настоящего закона порядке.

(5) Если лицо, в отношении которого в стране-участнице Европейского союза принято постановление о взыскании имущественного характера, представляет доказательство о полном или частичном исполнении постановления о взыскании имущественного характера, суд при посредничестве Министерства юстиции или непосредственно связывается с выдавшей постановление страной-участницей Европейского союза для получения ее подтверждения.

Статья 789. Завершение исполнения взыскания имущественного характера

(1) Исполнение взыскания имущественного характера завершается, если в стране-участнице Европейского союза отменено обвинительное постановление о взыскании имущественного характера.

(2) Постановления соответствующей страны-участницы Европейского союза об уменьшении наказания, издании акта амнистии или помилования являются обязательными для Латвии.

(3) Полученное от страны-участницы Европейского союза сообщение о предусмотренных частями первой и второй настоящей статьи юридических фактах направляется Министерством юстиции для принятия постановления в суд, который ранее принимал постановления по вопросам, связанным с исполнением взыскания имущественного характера.

Глава 74. Исполнение в Латвии примененной в иностранном государстве конфискации имущества

Статья 790. Принципы оценки примененной в иностранном государстве конфискации имущества

Для оценки исполнения в Латвии ходатайства иностранного государства о конфискации имущества применяется упомянутый в главе 69 настоящего закона порядок, если настоящей главой не установлено иное.

Статья 791. Назначение подлежащей исполнению в Латвии конфискации имущества

(1) Подлежащая исполнению в Латвии конфискация имущества назначается, если она присуждена в иностранном государстве и если в Латвии за такое же деяние имущество подлежало бы конфискации. Предусмотренная приговором иностранного государства конфискация имущества подлежит исполнению независимо от того, в каком процессе в иностранном государстве она применена.

(2) Если приговором иностранного государства предусмотрена конфискация имущества, но Уголовный закон не предусматривает конфискацию имущества в качестве основного наказания или дополнительного наказания, конфискация применяется только в таком размере, в котором в приговоре иностранного государства констатировано, что подлежащая конфискации вещь является орудием совершения преступного деяния или получена преступным путем.

(3) Размер присужденной в иностранном государстве конфискации имущества, если постановление принято в отношении конкретной денежной суммы, исчисляется в евро согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день объявления обвинительного приговора.

(4) Если одновременно получено несколько постановлений о конфискации имущества в отношении денежной суммы и эти постановления изданы в отношении одного лица, которое не имеет достаточных средств в Латвии для исполнения всех постановлений, или одновременно получено несколько постановлений о конфискации имущества в отношении конкретной части собственности, постановление о том, которое из постановлений будет исполнено, принимает суд с учетом:

- 1) тяжести преступного деяния;
- 2) наложенного на имущество ареста;
- 3) последовательности получения в Латвии постановлений о конфискации имущества.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.09.2013, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 792. Условия в отношении раздела с иностранными государствами полученных в результате конфискации имущества денежных средств или имущества

(1) Решение по ходатайству о разделе полученных в результате конфискации имущества денежных средств или имущества в каждом конкретном случае принимает Министерство юстиции.

(2) При рассмотрении ходатайства о разделе полученных в результате конфискации имущества денежных средств учитывается размер полученных денежных средств, причиненный преступным деянием вред и местонахождение потерпевших.

(3) Если полученные в результате конфискации имущества денежные средства не превышают 10 000 евро (с перерасчетом согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день объявления постановления), Министерство юстиции принимает решение об отказе в перечислении денежных средств иностранному государству. Если полученные в результате конфискации имущества денежные средства превышают 10 000 евро (с перерасчетом согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день объявления постановления), Министерство юстиции после консультации с иностранным государством принимает решение о перечислении этому иностранному государству не более половины денежных средств или установленную его ходатайством сумму.

(4) Министерство юстиции после консультации с иностранным государством может принять решение об ином разделе денежных средств, не упомянутом в части третьей настоящей статьи и не наносящем вред финансовым

интересам Латвии. При консультациях учитываются условия части второй настоящей статьи.

(5) По просьбе иностранного государства Министерство юстиции может принять решение о возврате этому иностранному государству имущества, полученного в результате конфискации имущества.

(6) Министерство юстиции отказывает в просьбе о разделе полученных в результате конфискации имущества денежных средств или имущества, если просьба получена через один год со дня направления сообщения об исполнении постановления о конфискации имущества.

(7) Порядок раздела полученных в результате конфискации имущества денежных средств или имущества с иностранными государствами и перечисления денежных средств, а также критерии раздела денежных средств или имущества устанавливаются Кабинетом министров.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.09.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Глава 75. Исполнение примененной в стране-участнице Европейского союза конфискации имущества

Статья 793. Основание для исполнения постановления страны-участницы Европейского союза о конфискации имущества

Основанием для исполнения в Латвии постановления страны-участницы Европейского союза о конфискации имущества, орудий преступного деяния и полученных преступным путем средств (в дальнейшем – постановление о конфискации имущества) является:

- 1) постановление о конфискации имущества или его заверенная копия и свидетельство особой формы;
- 2) факт того, что у лица, на которое распространяется постановление о конфискации имущества, в Латвии находится место жительства (для юридического лица – зарегистрированный юридический адрес) или ему принадлежит собственность, или у него имеются другие доходы;
- 3) постановление суда Латвии о подлежащей исполнению в Латвии конфискации имущества и исполнительный лист о передаче этого постановления к исполнению.

Статья 794. Причины отказа в исполнении постановления о конфискации имущества

(1) В исполнении постановления о конфискации имущества может быть отказано, если:

- 1) не прислано свидетельство особой формы или оно является неполным или не соответствует содержанию того постановления, к которому присоединено;
- 2) деяние, на которое распространяется постановление, не включено в приложение 2 к настоящему закону и не является преступным по закону Латвии;
- 3) при исполнении постановления будет нарушен принцип недопустимости двойного осуждения (*ne bis in idem*);
- 4) существует предусмотренный главой 8 настоящего закона уголовно-процессуальный иммунитет;
- 5) исполнение постановления в Латвии невозможно;
- 6) для исполнения наказания наступил срок давности и постановление распространяется на деяние, которое находится под юрисдикцией Латвии;
- 7) осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо не достигло возраста, с которого наступает уголовная ответственность;
- 8) имеется основание считать, что наказание назначено вследствие половой, расовой, религиозной принадлежности, этнического происхождения, государственной принадлежности, языка или политических взглядов лица;

9) исполнение постановления находилось бы в противоречии с основными принципами правовой системы Латвии.

(2) В исполнении постановления о конфискации имущества может быть отказано также в том случае, если оно принято в стране-участнице Европейского союза в отсутствие осужденного лица (*in absentia*) за исключением случаев, когда лицо:

- 1) получило повестку или иным образом было информировано о том, что постановление может быть принято без его присутствия;
- 2) было информировано о процессе и в судебном заседании принимал участие его защитник;
- 3) получило постановление о конфискации имущества и информировало о том, что оно это постановление не оспаривает или не обжаловало его.

(3) Если постановление о конфискации имущества принято по упомянутому в приложении 2 к настоящему закону деянию, проверка того, является ли это деяние преступным также по закону Латвии, не проводится.

Статья 795. Отсрочка исполнения постановления о конфискации имущества

(1) Исполнение постановления о конфискации имущества судом может быть отложено, если:

- 1) общая стоимость, которая будет получена в результате исполнения постановления, может превысить установленную постановлением сумму по той причине, что постановление исполняется одновременно в нескольких странах-участницах Европейского союза;
- 2) его исполнение может причинить вред уголовному процессу в Латвии;
- 3) осужденное в стране-участнице Европейского союза лицо в Латвии обратилось в суд с оспариванием порядка исполнения;
- 4) в Латвии начато исполнение конфискации имущества.

(2) Присяжный судебный исполнитель при констатации упомянутых в части первой настоящей статьи причин откладывает исполнение постановления о конфискации имущества и осуществляет мероприятия по обеспечению исполнения конфискации. Присяжный судебный исполнитель сообщает об отсрочке исполнения постановления в суд и Министерство юстиции.

(3) Министерство юстиции информирует страну-участницу принятия постановления об отсрочке исполнения постановления о конфискации имущества.

Статья 796. Порядок проверки постановления о конфискации имущества

Министерство юстиции после получения постановления о конфискации имущества рассматривает его в установленном статьей 754 настоящего закона порядке и направляет материалы в суд с информированием об этом страны-участницы Европейского союза.

Статья 797. Признание и исполнение постановления о конфискации имущества

(1) Признание и исполнение постановления о конфискации имущества устанавливается судьей районного (городского) суда по месту жительства лица (для юридического лица – по юридическому адресу регистрации) или местонахождению собственности с соблюдением условий и порядка, упомянутых в статьях 759 и 760 настоящего закона.

(2) Судья районного (городского) суда направляет судебному исполнителю исполнительный лист, в котором указывается, что постановление принято на основании ходатайства компетентного учреждения страны-участницы Европейского союза о конфискации имущества. Судья районного (городского) суда направляет в Министерство юстиции копию принятого постановления и информацию о судебном исполнителе, которому постановление

направлено для исполнения.

(3) Если постановление о конфискации имущества принято на конкретную денежную сумму, судья районного (городского) суда указывает в постановлении подлежащую конфискации денежную сумму в евро. В случае необходимости производится перерасчет суммы согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день объявления постановления.

(4) Если лицо, в отношении которого принято постановление о признании постановления о конфискации имущества, представляет доказательство о полном или частичном исполнении постановления о конфискации имущества, то судья районного (городского) суда при посредничестве Министерств юстиции связывается с принявшей постановление страной-участницей Европейского союза для получения ее подтверждения. Если получено подтверждение о полном исполнении постановления о конфискации имущества, то судья районного (городского) суда отменяет постановление о подлежащей исполнению в Латвии конфискации имущества. Если имеется подтверждение о частичном исполнении постановления о конфискации имущества, судья районного (городского) суда изменяет постановление в соответствии с полученным подтверждением.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.09.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 798. Порядок исполнения постановления о конфискации имущества

(1) Если одновременно получено несколько постановлений о конфискации имущества, принятых в отношении одного лица, и у соответствующего лица не имеется достаточных средств в Латвии для исполнения всех постановлений или нескольких постановлений о конфискации имущества в отношении одной собственности, постановление о том, какое постановление или какие постановления о конфискации имущества будут исполнены, принимает суд с учетом:

- 1) тяжести преступного деяния;
- 2) наложенного на имущество ареста;
- 3) дат принятия и дат получения в Латвии постановлений о конфискации имущества.

(2) Постановления соответствующей страны-участницы Европейского союза об уменьшении наказания, издании акта амнистии или помилования являются обязательными для Латвии.

(3) Исполнение постановления о конфискации имущества завершается, если в стране-участнице Европейского союза отменено постановление о конфискации имущества.

(4) Полученное от страны-участницы Европейского союза сообщение о предусмотренных частями первой и третьей настоящей статьи юридических фактах направляется Министерством юстиции в суд, который передал постановление к исполнению, и информируется присяжный судебный исполнитель.

Статья 799. Подача жалобы на исполнение постановления о конфискации имущества

(1) Лицо, против которого или против имущества которого направлено постановление о подлежащей исполнению в Латвии конфискации имущества, может обжаловать действия присяжного судебного исполнителя в установленном Гражданским процессуальным законом порядке.

(2) Жалоба на причины принятия постановления о конфискации имущества подается в суд принявшей постановление страны-участницы Европейского союза.

(3) Если получена жалоба на причины принятия постановления о конфискации имущества, после получения информации из суда Министерство юстиции информирует об этом страну-участницу Европейского союза.

Статья 800. Условия в отношении раздела со страной-участницей Европейского союза полученных в результате конфискации имущества денежных средств или имущества

(1) По ходатайству страны-участницы Европейского союза Министерство юстиции принимает решение по вопросу о разделе с этой страной-участницей полученных в результате конфискации имущества денежных средств или имущества.

(2) Если полученные в результате конфискации имущества денежные средства не превышают 10 000 евро (с перерасчетом согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день объявления постановления), Министерство юстиции принимает решение об отказе в перечислении денежных средств стране-участнице Европейского союза. Если полученные в результате конфискации имущества денежные средства превышают 10 000 евро (с перерасчетом согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день объявления постановления), Министерство юстиции принимает решение перечислить соответствующей стране-участнице Европейского союза половину денежных средств.

(3) Министерство юстиции после консультации с соответствующей страной-участницей Европейского союза может принять решение об ином разделе денежных средств, не упомянутом в части второй настоящей статьи и не причиняющем вреда финансовым интересам Латвии. При консультациях учитываются вызванный преступным деянием вред и местонахождение потерпевших.

(4) По ходатайству страны-участницы Европейского союза Министерство юстиции может принять решение о возврате этой стране-участнице имущества, полученного в результате конфискации имущества.

(5) Министерство юстиции отказывает в ходатайстве страны-участницы Европейского союза о разделе полученных в результате конфискации имущества денежных средств или имущества, если ходатайство получено через один год со дня направления сообщения об исполнении постановления о конфискации имущества.

(6) Порядок раздела со странами-участницами Европейского союза полученных в результате конфискации имущества денежных средств или имущества и перечисления денежных средств, а также критерии раздела денежных средств или имущества устанавливаются Кабинетом министров.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.09.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Глава 76. Исполнение в Латвии назначенного в иностранном государстве наказания в виде ограничения в правах и принятого в стране-участнице Европейского союза постановления об альтернативной санкции

Статья 801. Назначение подлежащего исполнению в Латвии ограничения в правах

(1) Суд рассматривает ходатайство иностранного государства о признании и исполнении присужденного в этом иностранном государстве наказания, а также назначении наказания в упомянутом в статьях 759 и 760 настоящего закона порядке.

(2) В Латвии подлежат исполнению все назначенные иностранным государством наказания в виде ограничения в правах или лишения прав, соответствующие установленным Уголовным законом критериям присуждения этого дополнительного наказания.

(3) Ограничение в правах назначается на срок от одного года до пяти лет, если приговором иностранного государства не назначен более короткий срок.

(4) Суд, назначающий подлежащее исполнению в Латвии наказание, может не применять ограничение в правах, если не усматривает целесообразность этого в своем государстве.

(5) Латвия может назначить ограничение в правах, которое по своему содержанию распространяется на исполнение во всех государствах, также в том случае, если это наказание одновременно исполняется в иностранном государстве.

Статья 802. Основание исполнения постановления об альтернативной санкции

(1) Основанием для исполнения такого постановления суда страны-участницы Европейского союза, назначенное которым наказание не связано ни с лишением свободы, ни со взысканием имущественного характера или конфискацией имущества, или для исполнения такого постановления суда или компетентного учреждения, которым применяется мера probationis (в дальнейшем – постановление об альтернативной санкции), является:

- 1) изданное компетентным учреждением страны-участницы Европейского союза постановление об альтернативной санкции или заверенная его копия и свидетельство особой формы;

2) факт того, что у лица, на которое распространяется альтернативная санкция, в Латвии находится постоянное место жительства и это лицо находится в Латвии;

3) постановление суда Латвии о назначении подлежащей исполнению в Латвии альтернативной санкции.

(2) В Латвии признается и исполняется постановление об альтернативной санкции также в том случае, если лицо, на которое распространяется альтернативная санкция, в Латвии постоянно не проживает, но указало в Латвии место жительства, в котором оно будет доступно, если:

1) у лица в Латвии существуют трудовые правоотношения;

2) у лица в Латвии существуют семейные отношения;

3) лицо в Латвии получает образование.

(3) Мерой probation является мероприятие, примененное к лицу в связи с условным осуждением, условной отсрочкой назначения наказания или условно-досрочным освобождением от наказания.

(4) Условной отсрочкой назначения наказания является судебный приговор, которым назначение наказания условно откладывается с применением одной или нескольких мер probation или в котором вместо наказания в виде лишения свободы назначена одна или несколько мер probation.

Статья 803. Причины отказа в исполнении постановления об альтернативной санкции

(1) В исполнении постановления об альтернативной санкции может быть отказано, если:

1) не прислано свидетельство особой формы или оно является неполным или не соответствует содержанию постановления;

2) деяние, на которое распространяется постановление об альтернативной санкции, не включено в приложение 2 к настоящему закону и не является преступным по закону Латвии;

3) у лица не имеется постоянного места жительства в Латвии или это лицо в Латвии недоступно;

4) при исполнении постановления об альтернативной санкции был бы нарушен принцип недопустимости двойного осуждения (*ne bis in idem*);

5) постановление об альтернативной санкции распространяется на деяние, которое по закону Латвии не является преступным;

6) существует предусмотренный главой 8 настоящего закона уголовно-процессуальный иммунитет;

7) для исполнения постановления наступил срок давности и постановление об альтернативной санкции распространяется на деяние, которое находится в юрисдикции Латвии;

8) лицо не достигло возраста, с которого наступает уголовная ответственность;

9) назначенная альтернативная санкция не превышает шести месяцев;

10) постановлением об альтернативной санкции предусмотрено медицинское лечение, исполнение которого в Латвии невозможно.

(2) В исполнении постановления об альтернативной санкции отказывается также в том случае, если оно принято в отсутствие лица (*in absentia*) за исключением случаев, когда лицо:

1) получило повестку или иным образом было информировано о том, что постановление может быть принято без его присутствия;

2) было информировано о процессе и в судебном заседании принимал участие его защитник;

3) получило постановление об альтернативной санкции и информировало о том, что это постановление оно не оспаривает или не обжаловало его.

(3) Если постановление об альтернативной санкции принято по упомянутому в приложении 2 к настоящему закону деянию, проверка в отношении того, является ли это деяние преступным также по закону Латвии, не проводится.

Статья 804. Порядок проверки постановления об альтернативной санкции

(1) Министерство юстиции после получения постановления об альтернативной санкции рассматривает его в установленном статьей 754 настоящего закона порядке и незамедлительно вместе с материалами направляет в суд с информированием об этом страны-участницы Европейского союза.

(2) Если не прислано свидетельство особой формы или оно является неполным или не соответствует содержанию постановления, Министерство юстиции может отложить направление постановления об альтернативной санкции в суд с информированием об этом страны-участницы Европейского союза.

Статья 805. Назначение подлежащей исполнению в Латвии альтернативной санкции

(1) Судья районного (городского) суда принимает постановление о признании и исполнении постановления об альтернативной санкции с соблюдением условий и порядка, упомянутых в статьях 759 и 760 настоящего закона.

(2) Констатированные в постановлении об альтернативной санкции фактические обстоятельства и вина лица являются обязательными для суда Латвии.

(3) Примененная в стране-участнице Европейского союза альтернативная санкция, соответствующая установленной Уголовным законом альтернативной санкции, назначается без изменения вида и степени наказания или меры probation.

(4) Если примененная в стране-участнице Европейского союза альтернативная санкция не соответствует установленной Уголовным законом альтернативной санкции, суд назначает ее с изменением в соответствии с наказанием или мерой probation, которые за такое же преступное деяние предусматриваются Уголовным законом, с соблюдением следующих условий;

1) альтернативная санкция по возможности должна соответствовать назначенному постановлением об альтернативной санкции;

2) продолжительность альтернативной санкции и ограничение в правах не должны превышать установленного Уголовным законом максимального наказания или меры probation за такое же деяние, а также не должны быть более суровыми или более тяжелыми, чем назначенные постановлением об альтернативной санкции;

3) установленный Уголовным законом минимальный предел наказания не имеет значения.

(5) Суд при посредничестве Министерства юстиции информирует соответствующую страну-участницу Европейского союза о принятом в части четвертой настоящей статьи постановлении.

Статья 806. Постановление о завершении исполнения альтернативной санкции

(1) Постановления соответствующей страны-участницы Европейского союза об уменьшении альтернативной санкции или наказания, издании акта амнистии или помилования являются обязательными для Латвии.

(2) Исполнение альтернативной санкции может быть завершено, если:

1) у лица более не имеется постоянного места жительства в Латвии или это лицо в Латвии недоступно;

2) лицо уклоняется от исполнения альтернативной санкции и имеется основание считать, что оно более не находится в Латвии;

3) в соответствующей стране-участнице Европейского союза начат новый уголовный процесс против лица и эта страна-участница просит передать обратно исполнение альтернативной санкции.

(3) В упомянутых в части второй настоящей статьи случаях суд принимает постановление о завершении исполнения альтернативной санкции и копию постановления направляет в учреждение, исполняющее примененную альтернативную санкцию. Суд направляет Министерству юстиции постановление о завершении исполнения альтернативной санкции вместе с материалами для направления соответствующей стране-участнице Европейского союза.

(4) Министерство юстиции после получения постановления суда о завершении исполнения альтернативной санкции сообщает об этом соответствующей стране-участнице Европейского союза с направлением ей постановления и материалов.

Статья 807. Назначение подлежащего исполнению в Латвии наказания в случае несоблюдения постановления об альтернативной санкции

(1) Если лицо уклоняется от исполнения не связанного с лишением свободы наказания или без оправдательной причины не исполняет назначенные судом меры probation, суд на основании заявления того учреждения, которому поручено контролировать исполнение альтернативной санкции, принимает постановление об исполнении или замене наказания, примененного в постановлении об альтернативной санкции.

(2) Возникшие в период надзора за исполнением альтернативной санкции вопросы рассматриваются в предусмотренном главой 61 настоящего закона порядке.

(3) В установленных частью первой настоящей статьи случаях суд не принимает постановление об исполнении наказания, если постановление об альтернативной санкции связано с условной отсрочкой назначения наказания или постановлением об альтернативной санкции не предусмотрено наказание в виде лишения свободы, которое должно быть применено в случае несоблюдения альтернативной санкции. Суд направляет материалы в Министерство юстиции для пересылки соответствующей стране-участнице Европейского союза для принятия дальнейшего постановления.

(4) Министерство юстиции после получения из суда упомянутых в части третьей настоящей статьи материалов сообщает об этом соответствующей стране-участнице Европейского союза и направляет ей эти материалы.

Раздел семнадцатый

Исполнение в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания

(Раздел в редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

Глава 77. Общие правила в отношении исполнения в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания

Статья 808. Условия подачи ходатайства об исполнении наказания

(1) Подача ходатайства иностранному государству об исполнении присужденного в Латвии наказания возможна, если постановление суда вступило в силу и исполнение наказания в иностранном государстве способствовало бы ресоциализации осужденного лица.

(2) Латвия может ходатайствовать перед иностранным государством об исполнении присужденного в Латвии наказания, если в дополнение к упомянутым в части первой настоящей статьи условиям существует одно или несколько следующих условий:

1) иностранное государство является государством гражданства осужденного лица или в этом иностранном государстве находится его постоянное место жительства;

2) в иностранном государстве находится собственность или имеются доходы осужденного лица;

3) иностранное государство является государством гражданства осужденного лица, и оно изъявило готовность способствовать ресоциализации лица;

4) Латвия не способна исполнить наказание даже после ходатайства о выдаче лица.

(3) Перед направлением ходатайства Министерство юстиции может просить представить мнение иностранного государства о том, является ли деяние, за которое присуждено наказание, преступным также согласно закону этого иностранного государства.

Статья 809. Порядок направления ходатайства об исполнении наказания

(1) Если существуют упомянутые в статье 808 настоящего закона условия, суд, контролирующий полное исполнение приговора или постановления, обращается в Министерство юстиции с письменным предложением ходатайствовать перед иностранным государством об исполнении наказания.

(2) В предложении указывается упомянутая в статье 678 настоящего закона информация и к нему прилагается:

- 1) заверенная копия имеющего силу судебного постановления;
- 2) заверенная копия распоряжения об исполнении приговора или заверенная копия исполнительного листа;
- 3) текст той статьи закона, по которой лицо осуждено;
- 4) текст тех статей закона, которыми регулируется течение срока давности.

(3) Министерство юстиции рассматривает предложение в течение 10 дней и информирует о результатах суд, обратившийся к нему с предложением. Если имеется основание ходатайствовать об исполнении в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания, Министерство юстиции подготавливает ходатайство, обеспечивает перевод этого ходатайства и направляет его иностранному государству.

(4) По требованию иностранного государства Министерство юстиции направляет ему уголовное дело или заверенные копии имеющихся в этом уголовном деле документов.

(5) Если наказание назначено за несколько деяний или по нескольким приговорам, но не все деяния допускают исполнение в иностранном государстве присужденного наказания, Министерство юстиции вносит в суд предложение назначить наказание, которое необходимо было бы отбыть за деяния, за которые исполнение наказания в иностранном государстве возможно. Суд назначает наказание в порядке, предусмотренном разделом тринадцатым настоящего закона.

Статья 810. Рассмотрение жалобы об исполнении в иностранном государстве присужденного в Латвии в отсутствие лица (*in absentia*) наказания

(1) Если осужденный в установленный статьей 465 настоящего закона срок обжаловал постановление, суд выдает вызов в суд не позднее чем за 21 день до дня рассмотрения жалобы.

(2) Суд при посредничестве Министерства юстиции информирует иностранное государство, если жалоба признана неприемлемой или лицо не является в судебное заседание.

(3) Если жалоба принята к рассмотрению, то суд при посредничестве Министерства юстиции отзывает ходатайство об исполнении присужденного в Латвии наказания.

Статья 811. Последствия подачи ходатайства об исполнении наказания

(1) После подачи иностранному государству ходатайства об исполнении наказания учреждения Латвии не осуществляют никакие связанные с исполнением наказания действия.

(2) Установленные частью первой настоящей статьи ограничения не распространяются на случай, когда лицо до подачи ходатайства отбывает наказание в виде лишения свободы в Латвии или к нему применена мера пресечения – заключение под стражу.

(3) Конфискация имущества или назначенное в качестве дополнительного наказания ограничение в правах в Латвии могут исполняться независимо от подачи ходатайства об исполнении наказания иностранному

государству.

Статья 812. Информация, предоставляемая Министерством юстиции

(1) Если направлено ходатайство об исполнении наказания в иностранном государстве и получено согласие этого иностранного государства, Министерство юстиции информирует об этом подателя заявления и суд, контролирующий полное исполнение приговора, а также его представителя в случаях, когда этот представитель подавал ходатайство.

(2) После получения информации иностранного государства об окончании отбывания наказания Министерство юстиции информирует об этом суд и учреждение исполнения наказания.

Статья 813. Права Латвии в период исполнения наказания в иностранном государстве

(1) Постановление суда, которым назначено наказание, исполняемое в иностранном государстве, может пересмотреть только суд Латвии.

(2) В случае отмены постановления суда Министерство юстиции незамедлительно информирует об этом иностранное государство. Такая информация аннулирует ранее поданное ходатайство об исполнении наказания.

(3) Если в результате пересмотра постановление суда изменено в части о виде, степени или условиях исполнения наказания, Министерство юстиции представляет дополнение к ходатайству об исполнении наказания.

(4) Принятые в Латвии акты амнистии распространяются также на лиц, которым наказание присуждено в Латвии, но исполняется в иностранном государстве, поэтому Министерство юстиции незамедлительно направляет их иностранным государствам, которым поданы ходатайства об исполнении наказания, но от которых не получена информация о завершении его исполнения.

(5) Осужденный, в отношении которого наказание исполняется в иностранном государстве, в Латвии может быть помилован в предусмотренном законом порядке. После принятия акта помилования Министерство юстиции незамедлительно информирует иностранное государство.

Статья 814. Возвращение права на исполнение наказания

(1) Латвия возвращает право на исполнение наказания, если:

- 1) ходатайство об исполнении наказания отозвано до сообщения иностранным государством о намерении исполнить наказание;
- 2) иностранное государство сообщило об отклонении ходатайства;
- 3) иностранное государство недвусмысленно не реализует свое право на исполнение наказания, хотя и сообщило о намерении сделать это;
- 4) в результате проволочки иностранного государства исполнение наказания в нем более невозможно.

(2) Если ходатайство об исполнении наказания аннулировано в связи с отменой постановления суда, уголовный процесс в Латвии проводится в общем порядке.

(3) Независимо от места исполнения наказания все, что исполнено в Латвии и иностранном государстве, засчитывается в отбытую часть наказания.

(4) Исполнение наказания в Латвии невозможно, если иностранное государство сообщило о завершении исполнения наказания или стало известно, что лицо по этому же деянию оправдано, отбыло наказание, осуждено без назначения наказания, помиловано или амнистировано в другом иностранном государстве, с которым у Латвии имеется договор о взаимном признании приговоров.

Статья 815. Сроки давности

(1) Министерство юстиции информирует иностранное государство о наступлении предусмотренного Уголовным законом срока давности и обо всех обстоятельствах, влияющих на течение срока давности.

(2) Предусмотренный законами иностранного государства срок давности не является препятствием для исполнения наказания в Латвии после возвращения права на исполнение.

Глава 78. Исполнение в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы

Статья 816. Основание для исполнения в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы

(1) Основанием для исполнения в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы является:

1) ходатайство Министерства юстиции об исполнении в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы и согласие иностранного государства на это;

2) ходатайство иностранного государства о передаче исполнения этому иностранному государству присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы и согласие Министерства юстиции на это.

(2) Министерство юстиции осуществляет предусмотренные настоящей главой действия, если получено предложение суда, ходатайство осужденного или его представителя, информация или ходатайство иностранного государства или же по собственной инициативе.

(3) Положения настоящей главы применяются независимо от того, находится ли осужденное в Латвии лицо в иностранном государстве или в Латвии.

Статья 817. Условия в отношении направления соответствующему иностранному государству ходатайства об исполнении в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы

(1) В дополнение к упомянутым в статье 808 настоящего закона условиям направление ходатайства об исполнении в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы возможно, если на момент получения этого ходатайства или предложения осужденному осталось по меньшей мере шесть месяцев до окончания отбывания наказания. В исключительном случае ходатайство может быть подано, если срок отбывания наказания меньше.

(2) Министерство юстиции может ходатайствовать перед иностранным государством о том, чтобы оно переняло для исполнения присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы лицо, которому вследствие психических расстройств или умственной отсталости назначено лечение в специализированной психиатрической больнице с охраной или лечение в подходящих для этого местах лишения свободы, с целью применения равноценных лечебных мероприятий.

Статья 818. Согласие осужденного на исполнение в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы

(1) Если осужденный отбывает наказание в виде лишения свободы в Латвии, иностранному государству может быть подано ходатайство о том, чтобы оно исполнило наказание в виде лишения свободы, если на это дает согласие осужденный.

(2) Если получено ходатайство представителя осужденного или иностранного государства о передаче этому иностранному государству исполнения наказания в виде лишения свободы и к этому ходатайству не приложено письменное желание осужденного отбывать наказание в иностранном государстве, Министерство юстиции в течение 10 дней знакомит осужденного с этим ходатайством, разъясняет ему юридические последствия передачи и предлагает изложить свое отношение к полученному ходатайству. Согласие или отказ лица оформляется в письменном виде, и осужденный удостоверяет его своей подписью.

(3) Если иностранное государство изъявило такое желание, Министерство юстиции обеспечивает возможность

представителю иностранного государства, в отношении которого оба государства договорились, проверить обстоятельства, при которых осужденный дал согласие.

(4) Если осужденный отбывает наказание в виде лишения свободы в Латвии, Латвия и иностранное государство могут договориться о передаче этого осужденного без его согласия, если имеется основание считать, что с учетом возраста или физического или умственного состояния этого лица передача для отбывания наказания необходима и если на это дает согласие представитель осужденного.

(5) Согласие осужденного к наказанию в виде лишения свободы не требуется, если он во избежание отбывания наказания сбежал в государство своего гражданства.

(6) Согласие осужденного в Латвии к наказанию в виде лишения свободы не требуется, если в приговоре в качестве дополнительного наказания назначено выдворение из Латвии или имеется другое обязательное для этого осужденного постановление, в результате которого ему не разрешается оставаться в Латвии после отбытия наказания. К ходатайству прилагается копия приговора или постановления о выдворении осужденного и его мнение о передаче.

Статья 819. Информирование осужденного

(1) Администрация учреждения лишения свободы в течение 10 дней после получения ею распоряжения судьи об исполнении приговора информирует осужденного в Латвии иностранного гражданина или лицо, постоянное место жительства которого не находится в Латвии, о праве этого лица изъявить желание отбывать наказание в государстве своего гражданства или постоянного места жительства. Осужденному разъясняется, какие юридические последствия имеет передача лица для отбывания наказания.

(2) Осужденный в письменном виде подает свое ходатайство об исполнении в иностранном государстве присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы в Министерство юстиции, которое незамедлительно письменно информирует этого осужденного о направлении сообщения в иностранное государство и о результатах рассмотрения ходатайства.

(3) В сообщении иностранному государству указывается:

- 1) имя, фамилия, место и дата рождения осужденного;
- 2) адрес осужденного в своем иностранном государстве, если таковой адрес имеется;
- 3) деяние, за которое присуждено наказание;
- 4) вид и степень наказания, а также время начала отбывания наказания.

(С учетом поправок, внесенных законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 820. Проверка ходатайства об исполнении в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы

(1) Если лицо осуждено в Латвии к наказанию в виде лишения свободы и находится в иностранном государстве, ходатайство подготавливается и направляется согласно установленному статьей 809 настоящего закона порядку.

(2) Если лицо отбывает наказание в виде лишения свободы в Латвии и получено ходатайство этого лица или иностранного государства об исполнении наказания в виде лишения свободы в соответствующем иностранном государстве, Министерство юстиции в течение 10 дней или после получения затребованной дополнительной информации проверяет, существуют ли упомянутые в статьях 817 и 818 настоящего закона условия. Если в полученных материалах не имеется достаточной информации, Министерство юстиции дополнительно может затребовать от иностранного государства:

- 1) документ или сообщение о том, что осужденный является гражданином этого государства или в этом государстве находится его постоянное место жительства;
- 2) текст того закона, согласно которому деяние, за которое лицо осуждено, считается преступным в этом государстве;

3) информация о том, какую процедуру назначения наказания – продолжение или изменение – иностранное государство применит.

(3) Министерство юстиции в упомянутом в части второй настоящей статьи случае после проверки ходатайства принимает одно из следующих решений:

1) подать ходатайство об исполнении в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы;

2) дать согласие на исполнение в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы;

3) отклонить ходатайство об исполнении в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы.

(4) Одновременно с упомянутым в статье 819 настоящего закона сообщением Министерство юстиции может направить иностранному государству ходатайство о перенятии исполнения наказания в виде лишения свободы в этом иностранном государстве, если в первоначальных материалах не констатированы факты, которые не позволяли бы этого. В таком случае в ходатайстве указывается, что оно имеет силу при соблюдении условия о том, что такие факты не констатированы также в соответствующем иностранном государстве.

(5) Министерство юстиции в дополнение к упомянутым в статье 809 настоящего закона документам присоединяет к ходатайству:

1) информацию о сроке уже отбытого наказания, сроке досудебного заключения под стражу, уменьшении наказания или любом другом обстоятельстве, являющемся важным для отбывания наказания;

2) согласие осужденного на отбывание наказания в иностранном государстве;

3) данные медицинского или социального характера об осужденном, информация о лечении этого лица в Латвии и при необходимости рекомендации о его дальнейшем лечении в иностранном государстве.

Статья 821. Передача осужденного и ее юридические последствия

(1) Если Латвия дала согласие на исполнение в иностранном государстве наказания в виде лишения свободы или иностранное государство дало согласие на его исполнение, Министерство юстиции поручает Государственной полиции согласовать с иностранным государством передачу этого лица и передать его соответствующему иностранному государству.

(2) С учетом статьи 813 настоящего закона до перемещения осужденного через государственную границу Латвийской Республики исполнение наказания в Латвии приостанавливается. Исполнение наказания не возобновляется, если иностранное государство сообщило о завершении отбывания наказания.

(3) В дополнение к упомянутым в статье 814 настоящего закона условиям исполнения наказания возобновляется, если иностранное государство сообщает о том, что:

1) лицо совершило побег из учреждения лишения свободы;

2) исполнение наказания не завершено и лицо вернулось в Латвию.

Статья 822. Заключение под стражу осужденного в Латвии лица

(1) Если осужденное лицо сбежало во избежание отбывания наказания в Латвии и существуют обоснованные подозрения в том, что оно в иностранном государстве может уклониться от отбывания наказания в виде лишения свободы, суд согласно установленному статьей 808 настоящего закона может внести предложение Министерству юстиции ходатайствовать перед иностранным государством о заключении этого лица под стражу до подачи ходатайства об исполнении присужденного в Латвии наказания и принятия постановления по нему.

(2) Если лицо в иностранном государстве заключено под стражу на основании указанного в части первой настоящей статьи ходатайства, ходатайство об исполнении наказания подается по возможности в кратчайший срок, но не позднее чем на пятнадцатый день после заключения этого лица под стражу.

(3) Заключение в Латвии под стражу лицо передается иностранному государству для участия в процессе о назначении подлежащего исполнению наказания. Если суд иностранного государства констатирует, что исполнение присужденного в Латвии наказания в этом государстве невозможно, Латвия перенимает заключенное под стражу лицо и в общем порядке принимает постановление о его содержании под стражей или об освобождении.

(4) Если законом иностранного государства это допускается, заключенное в Латвии под стражу лицо может участвовать в процессе назначения наказания с использованием технических средств.

(5) Если в Латвии отменяется приговор, на основании которого иностранное государство исполняет наказание в виде лишения свободы, и дело передается для нового рассмотрения, суд при посредничестве Министерства юстиции незамедлительно информирует об этом соответствующее иностранное государство и может подать ему ходатайство о применении временного заключения под стражу в предусмотренных настоящим разделом случаях.

Глава 79. Исполнение в стране-участнице Европейского союза присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы

Статья 823. Условия в отношении направления соответствующей стране-участнице Европейского союза ходатайства об исполнении в стране-участнице Европейского союза присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы

(1) Подача ходатайства стране-участнице Европейского союза об исполнении в соответствующей стране-участнице Европейского союза присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы возможна, если существуют условия части первой статьи 808 настоящего закона и на это дает согласие осужденный и страна-участница Европейского союза.

(2) Согласие осужденного не требуется, если:

1) лицо является гражданином страны-участницы Европейского союза и проживает в этой стране-участнице Европейского союза;

2) в приговоре в качестве дополнительного наказания назначено выдворение из Латвии или имеется другое обязательное для лица постановление, в результате которого этому лицу не разрешается оставаться в Латвии после отбытия наказания;

3) осужденный совершил побег или вернулся в страну-участницу Европейского союза в связи с тем, что в Латвии против него начат уголовный процесс или принят обвинительный приговор.

(3) Согласие страны-участницы Европейского союза не требуется, если:

1) осужденный является гражданином страны-участницы Европейского союза и проживает в этой стране-участнице Европейского союза;

2) осужденный является гражданином страны-участницы Европейского союза и в приговоре в качестве дополнительного наказания назначено выдворение из Латвии или другое обязательное для лица постановление, в результате которого этому лицу не разрешается оставаться в Латвии после отбытия наказания.

(См. пункт 35 Переходных положений)

Статья 824. Мнение осужденного

(1) Если осужденный отбывает наказание в виде лишения свободы в Латвии и получено ходатайство об исполнении этого наказания в стране-участнице Европейского союза, но к этому ходатайству не присоединено письменно выраженное желание осужденного отбывать наказание в соответствующей стране-участнице Европейского союза, Министерство юстиции в порядке и в срок, упомянутые в статье 818 настоящего закона, знакомит осужденного с этим ходатайством с разъяснением ему юридических последствий передачи. Согласие или отказ лица оформляется в письменном виде, и осужденный удостоверяет его своей подписью.

(2) Упомянутое в части первой настоящей статьи мнение представляется представителем осужденного с учетом возраста или физического или психического состояния этого осужденного.

Статья 825. Порядок проверки ходатайства об исполнении присужденного в Латвии наказания и направления его в страну-участницу Европейского союза

(1) Министерство юстиции начинает проверку в отношении возможности ходатайствовать перед страной-участницей Европейского союза об исполнении ею присужденного в Латвии наказания в виде лишения свободы, если получено предложение суда, ходатайство осужденного или его представителя, информация страны-участницы Европейского союза, а также по инициативе учреждения лишения свободы.

(2) Если существуют упомянутые в статье 823 настоящего закона условия, суд, контролирующий полное исполнение приговора или постановления, обращается в Министерство юстиции с письменным предложением ходатайствовать перед страной-участницей Европейского союза об исполнении ею наказания. В предложении указывается упомянутая в статьях 678 и 808 настоящего закона информация. Министерство юстиции рассматривает предложение в предусмотренном статьей 809 настоящего закона порядке. Если существуют условия для ходатайства об исполнении в стране-участнице Европейского союза присужденного в Латвии наказания, Министерство юстиции заполняет свидетельство особой формы.

(3) Если получена информация учреждения лишения свободы или страны-участницы Европейского союза, ходатайство осужденного или его представителя и Министерство юстиции считает, что существуют упомянутые в статье 823 настоящего закона условия, оно подготавливает свидетельство особой формы в порядке и в срок, упомянутые в части третьей статьи 809 настоящего закона.

(4) Если Министерство юстиции считает, что представленная информация является недостаточной, оно затребует дополнительную информацию или документы и устанавливает срок их представления. Установленный статьей 809 настоящего закона срок принятия решения отсчитывается со дня получения затребованных материалов.

(5) Министерство юстиции обеспечивает перевод приговора и свидетельства особой формы на государственный язык соответствующей страны-участницы Европейского союза или на язык, который для получения приговора и свидетельства эта страна-участница указала Генеральному секретариату Совета Европейского союза.

(6) Свидетельство особой формы направляется в страну-участницу Европейского союза вместе с приговором и мнением осужденного. О направлении приговора и свидетельства стране-участнице Европейского союза Министерство юстиции сообщает подателю заявления или ходатайства. Если лицо отбывает наказание в виде лишения свободы в Латвии, ему выдается документ особой формы об информировании осужденного о направлении приговора и свидетельства соответствующей стране-участнице Европейского союза. Если лицо находится в стране-участнице Европейского союза, к свидетельству прилагается документ особой формы об информировании осужденного о направлении приговора и свидетельства этой стране-участнице Европейского союза.

(7) После получения информации от страны-участницы Европейского союза о принятом ею решении в связи с направленным этой стране приговором и свидетельством особой формы Министерство юстиции сообщает о ней подателю ходатайства, суду, контролирующему полное исполнение приговора, осужденному лицу, а также его представителю в случаях подачи ходатайства этим представителем.

Статья 826. Затребование необходимой информации для принятия решения по вопросу о направлении приговора и свидетельства особой формы

(1) Если Министерство юстиции считает, что в стране-участнице Европейского союза будет оказано содействие ресоциализации осужденного лица, оно перед направлением приговора и свидетельства особой формы может потребовать от этой страны-участницы Европейского союза представить мнение о том, будет ли исполнение наказания способствовать ресоциализации осужденного лица в этом государстве, а также необходимую дополнительную информацию. Мнение страны-участницы Европейского союза не приостанавливает направление свидетельства этой стране-участнице.

(2) В случаях, не упомянутых в части третьей статьи 823 настоящего закона, Министерство юстиции затребует от страны-участницы Европейского союза информирования ею о решении дать согласие или не дать согласия на направление приговора и свидетельства особой формы.

Статья 827. Отзыв свидетельства особой формы

До начала исполнения наказания в стране-участнице Европейского союза Министерство юстиции при представлении обоснования может отозвать свидетельство особой формы.

Статья 828. Заключение под стражу осужденного лица в стране-участнице Европейского союза

Министерство юстиции в случаях и порядке, упомянутых в статье 822 настоящего закона, может ходатайствовать о заключении под стражу осужденного лица страной-участницей Европейского союза.

Статья 829. Передача осужденного

(1) Если страна-участница Европейского союза дала согласие на исполнение наказания, Министерство юстиции поручает Государственной полиции по договоренности с соответствующей страной-участницей Европейского союза не позднее чем в течение 30 дней со дня принятия этой страной-участницей окончательного решения о признании приговора и исполнении наказания передать лицо ей.

(2) Если существуют непредвиденные обстоятельства, препятствующие или не позволяющие осуществить передачу лица, Государственная полиция связывается со страной-участницей Европейского союза. Передача осужденного происходит, когда более не существуют непредвиденные обстоятельства, но не позднее чем в течение 10 дней со дня достижения нового соглашения.

Статья 830. Права Латвии в период исполнения наказания в стране-участнице Европейского союза

Права Латвии в период исполнения наказания в стране-участнице Европейского союза устанавливаются статьей 813 настоящего закона.

Статья 831. Юридические последствия передачи осужденного

До перемещения осужденного через государственную границу Латвийской Республики отбывание наказания в Латвии приостанавливается. Исполнение наказания не может быть возобновлено, если страна-участница Европейского союза сообщила об окончании отбытия наказания. Исполнение наказания возобновляется, если соответствующее иностранное государство сообщает о побеге лица из учреждения лишения свободы.

Глава 80. Исполнение в иностранном государстве примененной в Латвии конфискации имущества

Статья 832. Направление постановления о конфискации имущества для исполнения в иностранное государство

(1) С учетом условий и порядка, упомянутых в главе 77 настоящего закона, Министерство юстиции может ходатайствовать об исполнении примененной в Латвии конфискации имущества, назначенной в качестве основного наказания или дополнительного наказания, или если имущество подлежит конфискации на предусмотренном другим законом основании (в дальнейшем – постановление о конфискации имущества).

(2) Принятое в Латвии постановление о конфискации имущества одновременно может быть направлено в несколько иностранных государств, если собственности находятся в разных иностранных государствах или конфискация связана с действиями в нескольких иностранных государствах. При направлении нескольких постановлений о конфискации имущества Министерство юстиции информирует об этом все иностранные государства, вовлеченные в исполнение постановления.

(С учетом поправок, внесенных законом от 29.01.2015, вступившим в силу 25.02.2015)

Статья 833. Последствия исполнения конфискации имущества

(1) После получения информации от иностранного государства об исполнении постановления Латвии о конфискации имущества Министерство юстиции может ходатайствовать о принятии этим иностранным государством решения о разделе денежных средств или имущества, полученных в результате конфискации

имущества.

(2) С учетом причиненного в результате преступного деяния вреда, количества потерпевших и расходов на уголовный процесс в Латвии Министерство юстиции может ходатайствовать о частичном возврате или возврате в полном размере полученных в результате конфискации имущества денежных средств.

(3) После получения информации от иностранного государства об имуществе, которое было конфисковано как историческая, художественная или научная ценность или реализация которого была нежелательной, Министерство юстиции договаривается с этим иностранным государством о перенятии такого имущества.

Глава 81. Исполнение в стране-участнице Европейского союза принятого в Латвии постановления о взыскании имущественного характера, постановления о конфискации имущества и постановления об альтернативной санкции

Статья 834. Направление постановления о взыскании имущественного характера для исполнения в страну-участницу Европейского союза

(1) Если невозможно исполнить принятое в Латвии постановление о взыскании имущественного характера, так как место жительства осужденного лица (для юридического лица – зарегистрированный юридический адрес), принадлежащая ему собственность или его доходы находятся в другой стране-участнице Европейского союза, суд или прокурор направляет постановление о взыскании имущественного характера вместе со свидетельством особой формы в Министерство юстиции.

(2) Министерство юстиции обеспечивает перевод свидетельства особой формы, подготавливает информацию об установленном Уголовным законом течении срока давности и направляет упомянутые документы соответствующей стране-участнице Европейского союза.

(3) Министерство юстиции все материалы одновременно направляет только одной стране-участнице Европейского союза.

Статья 835. Последствия направления для исполнения постановления о взыскании имущественного характера

После направления для исполнения стране-участнице Европейского союза принятого в Латвии постановления о взыскании имущественного характера и принятия соответствующей страной-участницей решения о его принятии к исполнению учреждения Латвии не осуществляют никакие действия, связанные с исполнением взыскания имущественного характера.

Статья 836. Возвращение права исполнения постановления о взыскании имущественного характера

Латвия возвращает право исполнения постановления о взыскании имущественного характера, если:

- 1) она отзывает исполнение в стране-участнице Европейского союза постановления о взыскании имущественного характера;
- 2) страна-участница информирует о полном или частичном неисполнении постановления о взыскании имущественного характера.

Статья 837. Направление постановления о конфискации имущества для исполнения стране-участнице Европейского союза

(1) Если невозможно исполнить принятое в Латвии постановление о конфискации имущества, так как место жительства осужденного лица (для юридического лица – зарегистрированный юридический адрес), принадлежащая ему собственность или его доходы находятся в другой стране-участнице Европейского союза, суд направляет постановление о конфискации имущества вместе со свидетельством особой формы в Министерство юстиции.

(2) Министерство юстиции обеспечивает перевод свидетельства особой формы на государственный язык соответствующей страны-участницы Европейского союза или на язык, который для получения свидетельства эта страна-участница указала Генеральному секретариату Совета Европейского союза, а также подготавливает информацию об установленном Уголовным законом течении срока давности и направляет упомянутые документы соответствующей стране-участнице Европейского союза.

(3) Принятое в Латвии постановление о конфискации имущества одновременно может быть направлено в несколько стран-участниц Европейского союза, если собственности находятся в разных его странах-участницах или конфискация связана с действиями в нескольких странах-участницах.

(4) Если имущество, на которое распространяется постановление о конфискации имущества, имеет историческую, художественную или научную ценность или реализация которого нежелательна, в свидетельстве особой формы производится соответствующее указание.

Статья 838. Последствия направления постановления о конфискации имущества

Направление принятого в Латвии постановления о конфискации имущества одновременно в несколько стран-участниц Европейского союза не ограничивает Латвию в исполнении этого постановления.

Статья 839. Завершение исполнения принятого в Латвии постановления о конфискации имущества

(1) Если суд отменяет принятое в Латвии постановление о конфискации имущества, он информирует Министерство юстиции, которое незамедлительно информирует соответствующую страну-участницу Европейского союза об отмене принятого в Латвии постановления суда о конфискации имущества.

(2) Министерство юстиции незамедлительно информирует соответствующую страну-участницу Европейского союза о принятых в Латвии актах амнистии и помилования.

Статья 840. Ходатайство в отношении раздела денежных средств или имущества, полученных в результате конфискации имущества

(1) После получения информации от страны-участницы Европейского союза об исполнении постановления о конфискации имущества Министерство юстиции в течение 30 дней ходатайствует перед этой страной-участницей о принятии решения о разделе денежных средств или имущества, полученных в результате конфискации имущества.

(2) После получения информации от страны-участницы Европейского союза об исполнении постановления о конфискации имущества, если полученные в результате конфискации имущества денежные средства превышают 10 000 евро (с перерасчетом согласно используемому в бухгалтерском учете курсу иностранной валюты, который имел силу на день получения информации), Министерство юстиции ходатайствует перед этой страной-участницей о перечислении половины денежных средств на счет государственного бюджета Латвии.

(3) С учетом причиненного в результате преступного деяния вреда, количества потерпевших и расходов на уголовный процесс в Латвии Министерство юстиции может ходатайствовать о возврате соответствующей страной-участницей Европейского союза более половины от полученных в результате конфискации имущества денежных средств.

(4) После получения информации от страны-участницы Европейского союза об имуществе, которое было конфисковано как историческая, художественная или научная ценность или реализация которого была нежелательной, Министерство юстиции договаривается с этой страной-участницей о перенятии такого имущества.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.09.2013, вступившим в силу 01.01.2014)

Статья 841. Направление принятого в Латвии постановления об альтернативной санкции для исполнения стране-участнице Европейского союза, в которой находится постоянное место жительства осужденного

(1) Если невозможно исполнить принятое в Латвии постановление суда об альтернативной санкции, так как осужденный вернулся или подал заявление о желании вернуться на постоянное место жительства в другую страну-участницу Европейского союза, суд, вынесший приговор в первой инстанции, направляет постановление

вместе со свидетельством особой формы Министерству юстиции.

(2) Вопрос о направлении стране-участнице Европейского союза постановления об альтернативной санкции, исполнение которой должно быть начато после отбытия связанного с лишением свободы наказания, во время отбывания связанного с лишением свободы наказания по заявлению учреждения лишения свободы рассматривается в установленном статьей 651 настоящего закона порядке. Постановление вместе со свидетельством особой формы суд направляет Министерству юстиции.

(3) Вопрос о направлении стране-участнице Европейского союза постановления об альтернативной санкции во время исполнения этой санкции по заявлению того учреждения, которому поручено контролировать исполнение альтернативной санкции, рассматривается в установленном статьей 651 настоящего закона порядке. Постановление вместе со свидетельством особой формы суд направляет Министерству юстиции.

(4) В упомянутом в части третьей настоящей статьи случае принятое в Латвии постановление об альтернативной санкции может быть направлено для исполнения соответствующей стране-участнице Европейского союза, если оставшийся неисполненный срок неотбытого наказания или примененной меры probation превышает шесть месяцев.

(5) Министерство юстиции после получения из суда упомянутого в части первой, второй или третьей настоящей статьи постановления вместе со свидетельством особой формы обеспечивает перевод свидетельства, подготавливает информацию об установленном Уголовным законом сроке давности исполнения обвинительного приговора и направляет эти документы соответствующей стране-участнице Европейского союза. Министерство юстиции все материалы одновременно направляет только одной стране-участнице Европейского союза.

Статья 842. Направление принятого в Латвии постановления об альтернативной санкции для исполнения стране-участнице Европейского союза, не являющейся постоянным местом жительства осужденного

(1) Осужденный имеет право подать заявление о направлении принятого в Латвии постановления об альтернативной санкции для исполнения стране-участнице Европейского союза, не являющейся постоянным местом жительства этого лица, если оставшийся неисполненный срок неотбытого наказания или примененной меры probation составляет не менее шести месяцев.

(2) Осужденный подает установленное частью первой настоящей статьи заявление до начала исполнения принятого в Латвии постановления об альтернативной санкции в суд, который вынес приговор в первой инстанции, а во время исполнения постановления – в суд первой инстанции, контролирующий исполнение приговора или постановления. Подача заявления в суд не приостанавливает исполнение альтернативной санкции в Латвии.

(3) Судья суда первой инстанции, получив заявление осужденного, при посредничестве Министерства юстиции выясняет установленные соответствующей страной-участницей Европейского союза критерии для исполнения альтернативной санкции.

(4) С учетом условий части третьей настоящей статьи вопрос о направлении альтернативной санкции для исполнения стране-участнице Европейского союза решает судья суда первой инстанции в установленном статьей 651 настоящего закона порядке. Судья с учетом установленного частями первой и четвертой статьи 841 настоящего закона направляет постановление вместе со свидетельством особой формы Министерству юстиции.

(5) Министерство юстиции после получения постановления суда вместе со свидетельством особой формы обеспечивает перевод свидетельства, подготавливает информацию об установленном Уголовным законом сроке давности исполнения обвинительного приговора и направляет эти документы соответствующей стране-участнице Европейского союза в установленном статьей 841 настоящего закона порядке.

Статья 843. Последствия направления для исполнения принятого в Латвии постановления об альтернативной санкции

После направления принятого в Латвии постановления об альтернативной санкции для исполнения стране-участнице Европейского союза и решения соответствующей страны-участницы о его принятии к исполнению учреждения Латвии не осуществляют действия, связанные с исполнением альтернативной санкции и надзором за ней.

Статья 844. Возвращение права исполнения принятого в Латвии постановления об альтернативной

санкции

(1) Латвия возвращает право на исполнение постановления об альтернативной санкции, если:

- 1) она отзывает постановление и приложенное к нему свидетельство особой формы об исполнении альтернативной санкции в стране-участнице Европейского союза;
- 2) соответствующая страна-участница Европейского союза передала обратно Латвии исполнение альтернативной санкции для дальнейшего принятия решения;
- 3) соответствующая страна-участница Европейского союза передала обратно Латвии исполнение альтернативной санкции, так как у осужденного не имеется более постоянного места жительства в этой стране-участнице Европейского союза;
- 4) соответствующая страна-участница Европейского союза передала обратно Латвии исполнение альтернативной санкции, так как осужденный уклоняется от исполнения альтернативной санкции и не находится в этой стране-участнице Европейского союза.

(2) Если в Латвии против осужденного начат новый уголовный процесс после направления постановления об альтернативной санкции для исполнения стране-участнице Европейского союза, суд, направивший постановление, может ходатайствовать перед этой страной-участницей Европейского союза о передаче обратно надзора за альтернативной санкцией.

Раздел восемнадцатый Помощь в производстве процессуальных действий

Глава 82. Помощь иностранному государству в производстве процессуальных действий

(Нумерация главы изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 845. Основание для помощи иностранному государству в производстве процессуального действия

Основанием для процессуальной помощи является:

- 1) ходатайство иностранного государства об оказании помощи в производстве процессуального действия (в дальнейшем в настоящей главе также – ходатайство иностранного государства);
- 2) постановление компетентного учреждения Латвии о допустимости производства процессуального действия.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 846. Рассмотрение компетентным учреждением ходатайства иностранного государства

(1) На досудебной стадии процесса ходатайство иностранного государства рассматривает и принимает решение по нему Генеральная прокуратура, а до начала уголовного преследования – также Государственная полиция.

(2) После передачи дела в суд ходатайство иностранного государства рассматривает и принимает решение по нему Министерство юстиции.

(3) Если государства или их компетентные учреждения договорились о прямом общении, ходатайства рассматриваются и решения по ним принимаются соответствующими учреждениями.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 14.01.2010; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 847. Процессуальный порядок исполнения ходатайства иностранного государства

(1) Ходатайство иностранного государства об оказании помощи в производстве процессуального действия исполняется в порядке, установленном настоящим законом.

(2) Ходатайство может быть исполнено в ином порядке, если об этом просит иностранное государство и это не противоречит основным принципам уголовного процесса Латвии.

(3) По ходатайству иностранного государства компетентное учреждение может разрешить представителю иностранного государства участвовать в производстве процессуального действия или лично производить его в присутствии представителя учреждения, исполняющего ходатайство.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 848. Принятие решения по ходатайству иностранного государства

(1) Решение по ходатайству иностранного государства об оказании помощи в производстве процессуального действия принимается незамедлительно, но не позднее чем в течение 10 дней после его получения. Если для принятия решения по ходатайству необходима дополнительная информация, она запрашивается у государства, подавшего ходатайство.

(2) После рассмотрения ходатайства иностранного государства компетентное учреждение принимает одно из следующих решений:

- 1) о возможности исполнения ходатайства с установлением учреждения, сроков и других условий исполнения;
- 2) об отказе в исполнении ходатайства или его части с мотивировкой отказа.

(3) Принятое решение компетентное учреждение незамедлительно сообщает подавшему ходатайство государству, если отказано в исполнении ходатайства или какой-либо его части или если иностранное государство просило об этом.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 849. Исполнение ходатайства иностранного государства

(1) Ходатайство иностранного государства исполняет следственное учреждение, прокуратура или суд по поручению компетентного учреждения.

(2) Учреждение, исполняющее ходатайство иностранного государства, по указанию компетентного учреждения своевременно информирует иностранное государство о месте и времени производства процессуального действия. Полученные в результате исполнения ходатайства материалы компетентное учреждение направляет иностранному государству.

(3) Если процессуальное действие не произведено или произведено частично, иностранному государству сообщаются причины неисполнения ходатайства.

(4) Если при исполнении ходатайства иностранного государства получены факты, для дальнейшей проверки которых необходимо произвести другие неотложные процессуальные действия, исполняющий ходатайство имеет право в установленном настоящим законом порядке произвести эти действия с сообщением об этом инициатору ходатайства.

(5) Исполняющий ходатайство иностранного государства при установлении во время исполнения ходатайства предметов и документов, оборот которых запрещен законом и изъятие которых не оговорено в ходатайстве, изымает их с составлением об этом отдельного протокола.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 850. Поводы для отказа в исполнении ходатайства иностранного государства

В исполнении ходатайства иностранного государства может быть отказано, если:

1) ходатайство связано с политическим деянием, за исключением случая, когда ходатайство распространяется на терроризм или финансирование терроризма;

2) исполнение ходатайства может причинить вред государственному суверенитету, безопасности, общественному порядку или другим существенным интересам Латвии;

3) не предоставлена достаточная информация и дополнительную информацию получить невозможно.

(С учетом поправок, внесенных законом от 14.01.2010; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 851. Производство процессуального действия с использованием технических средств

(1) По ходатайству иностранного государства или по предложению исполняющего ходатайство учреждения с согласия иностранного государства процессуальное действие может быть произведено с использованием технических средств.

(2) Процессуальное действие с использованием технических средств производится в процессуальном порядке подавшего ходатайство государства его компетентным должностным лицом. При необходимости при производстве такого процессуального действия в Латвии или в иностранном государстве участвует переводчик.

(3) Представитель учреждения, исполняющего ходатайство, заверяет идентичность вовлеченных лиц и обеспечивает ход процессуального действия в Латвии и его соответствие основным принципам уголовного процесса Латвии.

(4) Если в производстве процессуального действия нарушаются основные принципы уголовного процесса Латвии, представитель учреждения, исполняющего ходатайство, незамедлительно принимает меры, для того чтобы это действие продолжалось согласно упомянутым принципам.

(5) Лицо, вызванное для дачи показаний, имеет право не давать показания также в том случае, если это вытекает из законов государства, подавшего ходатайство.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 852. Применение мер принуждения

Латвия может отказать в применении меры принуждения за деяние, которое в Латвии не является уголовно наказуемым, если:

1) у нее отсутствует договор с государством, подавшим ходатайство, о взаимной правовой помощи по уголовным делам;

2) такой договор имеется, но иностранное государство обязалось в нем применять меры принуждения только за деяния, являющиеся уголовно наказуемыми в своем государстве.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 853. Производство специальных следственных действий

Специальное следственное действие по ходатайству иностранного государства производится лишь в том случае, если оно являлось бы допустимым в происходящем в Латвии уголовном процессе за такое же деяние.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 854. Временная передача лица

(1) По ходатайству иностранного государства лицо, задержанное, находящееся под стражей или отбывающее в Латвии наказание, связанное с лишением свободы, на определенный срок может быть передано иностранному государству для дачи показаний или очной ставки с условием, что это лицо незамедлительно после окончания процессуального действия, но не позднее последнего дня срока передачи будет передано обратно Латвии.

(2) В передаче может быть отказано, если:

- 1) задержанное, заключенное под стражу или осужденное лицо с этим не согласно;
- 2) присутствие этого лица необходимо в уголовном процессе, происходящем в Латвии;
- 3) перемещение лица не дает возможности завершить в разумные сроки уголовный процесс в Латвии;
- 4) имеются другие существенные поводы.

(3) Срок, проведенный лицом по ходатайству иностранного государства под стражей в иностранном государстве, засчитывается в срок меры пресечения и отбытого наказания.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 855. Временное принятие лица

(1) Если иностранное государство подает ходатайство о том, чтобы лицо, находящееся под стражей или отбывающее в этом государстве наказание, связанное с лишением свободы, во время процессуального действия находилось в Латвии, компетентное учреждение может разрешить принять это лицо на время производства процессуального действия.

(2) Лицо, доставленное в Латвию по ходатайству иностранного государства, содержится под стражей на основании документа, упомянутого в пункте 1 части первой статьи 702 настоящего закона. После исполнения ходатайства оно незамедлительно, но не позднее последнего дня срока передачи передается обратно иностранному государству.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 856. Исполнение временной передачи или принятия лица

Компетентное учреждение поручает Государственной полиции согласовать с иностранным государством и осуществить временную передачу или принятие лица.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

Статья 857. Иммуниет лица

(1) Против лица, прибывшего в Латвию с согласия Латвии для исполнения ходатайства иностранного государства, не может быть начат или продолжен уголовный процесс за деяние, совершенное до его прибытия.

(2) Установленный частью первой настоящей статьи иммунитет прекращается через 15 дней с момента, когда это лицо могло покинуть территорию Латвии, а также в случае, когда лицо покинуло территорию Латвии и добровольно вернулось в нее.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 858. Передача предмета иностранному государству

По ходатайству иностранного государства ему может быть передан предмет, необходимый в качестве вещественного доказательства. При необходимости компетентное учреждение Латвии затребует гарантии на возврат этого предмета.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 859. Порядок выдачи процессуальных документов иностранного государства

По ходатайству иностранного государства компетентное учреждение организует выдачу процессуальных

документов иностранного государства лицу, находящемуся в Латвии. Об их выдаче составляется протокол в соответствии с требованиями статьи 326 настоящего закона.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 860. Исполнение процессуального постановления страны-участницы Европейского союза об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств в Латвии

(1) Затребованные страной-участницей Европейского союза наложение ареста на имущество или обыск в Латвии осуществляются на основании изданного компетентным учреждением страны-участницы Европейского союза процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств, к которому прилагается подтверждение.

(2) Генеральная прокуратура при получении к исполнению процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств, если возможно, незамедлительно, но не позднее чем в течение 24 часов после его получения:

1) оценивает возможность исполнения процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств. Если исполнение постановления является возможным, устанавливается учреждение по исполнению этого постановления и выполняются необходимые действия для его исполнения;

2) сообщает компетентному учреждению соответствующей страны-участницы Европейского союза о принятии к исполнению процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств либо об отказе в его исполнении с мотивировкой отказа.

(3) Процессуальное постановление об обеспечении имущества для конфискации в Латвии исполняется с соблюдением установленного главой 28 настоящего закона порядка, а процессуальное постановление об обеспечении получения доказательств в Латвии – с соблюдением установленного главой 10 настоящего закона порядка. Для наложения ареста на имущество или на обыск не требуется согласие следственного судьи Латвии.

(4) Указанные страной-участницей Европейского союза условия исполнения процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств соблюдаются в такой мере, насколько они не противоречат основным принципам настоящего закона.

(5) Если при исполнении процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств необходимо выполнить дополнительные указанные в этом постановлении процессуальные действия, они выполняются в установленном настоящим законом порядке.

(6) Если процессуальное постановление об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств издано по упомянутому в приложении 2 к настоящему закону деянию и если за его совершение в выдавшем постановление государстве предусмотрено наказание в виде лишения свободы, максимальный предел которого составляет не менее трех лет, проверка того, является ли это деяние преступным также по латвийскому закону, не проводится.

(В редакции закона от 22.11.2007; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 861. Причины отказа в исполнении процессуального постановления страны-участницы Европейского союза об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств

(1) Отказ в исполнении процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств дается, если:

1) подтверждение не прислано, является неполным или не связано с процессуальным постановлением об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств, к которому оно приложено;

2) существует предусмотренный главой 8 настоящего закона уголовно-процессуальный иммунитет;

3) при исполнении процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств будет нарушен принцип недопустимости двойного наказания (*ne bis*

in idem);

4) деяние, на которое распространяется процессуальное постановление об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств, не включено в приложение 2 к настоящему закону и не является преступным по латвийскому закону, за исключением случаев, когда процессуальное постановление об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств распространяется на уклонение от уплаты таких налогов и пошлин, которые латвийскими нормативными актами не предусмотрены или же предусмотрены, но их регулировка, установленная латвийскими нормативными актами, отличается от регулировки, установленной нормативными актами издавшего постановление государства.

(2) Генеральная прокуратура в упомянутом в пункте 1 части первой настоящей статьи случае может:

1) установить срок для подачи или уточнения подтверждения;

2) в исключительных случаях принять к рассмотрению равноценный документ, если он содержит информацию, которая должна быть указана в подтверждении;

3) освободить компетентное учреждение издавшего постановление государства от обязанности подавать или уточнять подтверждение, если считается, что представленная информация является достаточной.

(3) Генеральная прокуратура незамедлительно сообщает компетентному учреждению издавшего постановление государства о том, что процессуальное постановление об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств невозможно исполнить, так как документы, предметы или имущество не находятся в указанном в подтверждении месте или их местонахождение недостаточно точно указано и его невозможно выяснить также после письменного общения с компетентным учреждением издавшего постановление государства.

(В редакции закона от 22.11.2007; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 862. Причины отсрочки в исполнении процессуального постановления страны-участницы Европейского союза об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств

(1) Исполнение процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств может быть отложено, если:

1) его исполнение может причинить вред начатому в Латвии уголовному процессу;

2) на указанное в постановлении имущество наложен арест или указанные предметы или документы изъяты по другому уголовному процессу, по которому принято процессуальное постановление об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств, – до момента отмены постановления или вступления в силу окончательного постановления по уголовному процессу;

3) на имущество, указанное в постановлении о наложении ареста на имущество, наложено обременение в другом процессуальном порядке, – до отмены обременения или до момента вступления в силу окончательного постановления.

(2) Об отсрочке в исполнении процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств и ее причинах незамедлительно извещается компетентное учреждение издавшего постановление государства, если возможно, с указанием срока, до которого исполнение отложено.

(3) Процессуальное постановление об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств исполняется незамедлительно после устранения причин отсрочки в его исполнении с немедленным извещением об этом компетентного учреждения издавшего постановление государства.

(4) Генеральная прокуратура информирует компетентное учреждение издавшего постановление государства о любых обременениях или ограничениях, которые распространяются на имущество, указанное в постановлении о наложении ареста на имущество.

(В редакции закона от 22.11.2007; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 863. Хранение изъятых документов, предметов и арестованного имущества в Латвии

(1) Изъятые документы, предметы или арестованное имущество хранятся в течение столь длительного срока, пока будет получено ходатайство о правовой помощи издавшего постановление государства в отношении выдачи документов и предметов или конфискации имущества.

(2) Для хранения изъятых документов, предметов и арестованного имущества может быть установлен ограниченный срок с учетом письменно изложенного мнения издавшего государства.

(3) Если компетентное учреждение издавшего постановление государства извещает об отмене процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств, изъятые документы, предметы или арестованное имущество возвращаются собственнику, законному владельцу, пользователю или держателю, а наложенный на имущество арест отменяется.

(В редакции закона от 22.11.2007; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 864. Дальнейшие действия с изъятыми документами, предметами и арестованным имуществом в Латвии

(1) Если к процессуальному постановлению об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств не приложено ходатайство об уголовно-правовом сотрудничестве, а в подтверждении указан срок его высылки, до которого должны храниться документы и предметы или конфискуемое имущество, Генеральная прокуратура может ходатайствовать перед компетентным учреждением соответствующей страны-участницы Европейского союза об изменении этих сроков, а также информировать о том, после какого по длительности срока хранение документа, предмета или имущества в Латвии будет прекращено.

(2) Приложенное к процессуальному постановлению об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств ходатайство об уголовно-правовом сотрудничестве в отношении выдачи документов и предметов исполняется в установленном главой 82 настоящего закона порядке, а ходатайство об уголовно-правовом сотрудничестве в отношении конфискации имущества – в установленном главой 74 или 75 настоящего закона порядке.

(3) Если ходатайство об уголовно-правовом сотрудничестве в отношении выдачи документов и предметов распространяется на упомянутое в приложении 2 к настоящему закону деяние и если за его совершение в государстве, направившем ходатайство об уголовно-правовом сотрудничестве, предусмотрено наказание в виде лишения свободы, максимальный предел которого составляет не менее трех лет, проверка того, является ли это деяние преступным также по латвийскому закону, не проводится.

(В редакции закона от 22.11.2007 с учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 865. Подача жалоб на исполнение процессуального постановления страны-участницы Европейского союза об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств

(1) Действие, связанное с исполнением процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств, подлежит обжалованию в установленном настоящим законом порядке.

(2) Подача жалобы не приостанавливает исполнение процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств.

(3) Жалоба на причины принятия процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств подается исключительно в суд издавшего постановление государства.

(4) Если получена жалоба на действие, связанное с исполнением процессуального постановления об обеспечении имущества для конфискации или обеспечении получения доказательств, Генеральная прокуратура о подаче жалобы и ее обосновании, а также о результате рассмотрения жалобы информирует компетентное учреждение издавшего постановление государства.

(В редакции закона от 22.11.2007; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 866. Основание исполнения постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

Основанием для исполнения постановления страны-участницы Европейского союза, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, является:

- 1) принятое компетентным учреждением страны-участницы Европейского союза постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, или заверенная его копия и свидетельство особой формы;
- 2) постановление Генеральной прокуратуры о признании и исполнении в Латвии постановления страны-участницы Европейского союза, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 867. Условия исполнения постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, исполняется, если у лица в Латвии находится постоянное место жительства и это лицо дало согласие на возвращение в Латвию и если в свидетельстве особой формы указан какой-либо из следующих запретов или обязанностей:

- 1) обязанность информировать компетентное учреждение Латвии о смене места жительства;
- 2) запрет на посещение определенных местностей, мест или территорий в стране-участнице Европейского союза, в которой принято постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, или в Латвии;
- 3) обязанность в конкретное время находиться в установленном месте;
- 4) запрет на выезд из Латвии;
- 5) обязанность в установленное время заявить о себе в указанное учреждение;
- 6) запрет на контакты с определенными лицами в связи с возможным деянием;
- 7) запрет на осуществление определенных действий, которые связаны с возможным деянием и которые могут относиться к работе по определенной профессии или в сфере занятости;
- 8) запрет на управление транспортным средством.

(2) Постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, может быть исполнено также в том случае, если лицо в Латвии постоянно не проживает, но изложило ходатайство об исполнении в Латвии примененной к нему не связанной с лишением свободы меры пресечения и если существует одно из следующих условий:

- 1) у лица в Латвии существуют трудовые правоотношения;
- 2) у лица в Латвии существуют семейные отношения;
- 3) лицо в Латвии получает образование.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 868. Причины отказа в исполнении постановления, которым назначается применение не

связанной с лишением свободы меры пресечения

В исполнении постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, может быть отказано, если:

- 1) свидетельство особой формы является неполным или не соответствует постановлению, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, и в установленный срок оно не уточнено;
- 2) деяние, на которое распространяется постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, не включено в приложение 2 к настоящему закону и не является преступным по закону Латвии, за исключением случаев, когда такое постановление распространяется на уклонение от уплаты таких налогов и пошлин или соблюдения таможенных и валютных правил, которые нормативными актами Латвии не предусмотрены или же предусмотрены, но их регулирование, установленное нормативными актами Латвии, отличается от регулирования, установленного нормативными актами принявшей постановление страны-участницы Европейского союза;
- 3) в свидетельстве особой формы указаны запрет или обязанность, не включенные в часть первую статьи 867 настоящего закона;
- 4) не существуют установленные статьей 867 настоящего закона условия исполнения не связанной с лишением свободы меры пресечения;
- 5) при исполнении постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, был бы нарушен принцип недопустимости двойного осуждения (*ne bis in idem*);
- 6) существует предусмотренный главой 8 настоящего закона уголовно-процессуальный иммунитет;
- 7) наступил срок давности уголовной ответственности и постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, распространяется на деяние, которое находится в юрисдикции Латвии;
- 8) лицо не достигло возраста, с которого наступает уголовная ответственность;
- 9) в случае нарушения меры пресечения Латвия в соответствии с установленным главой 66 настоящего закона не могла бы выдать лицо стране-участнице Европейского союза.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 869. Откладывание признания постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Если свидетельство особой формы является неполным или не соответствует содержанию постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, Генеральная прокуратура может отложить его признание с информированием соответствующей страны-участницы Европейского союза о необходимости в установленный срок его уточнить.

(2) Если существуют установленные пунктом 1, 3, 4 или 5 части первой статьи 868 настоящего закона причины отказа, Генеральная прокуратура может отложить признание постановления страны-участницы Европейского союза с информированием соответствующей страны-участницы Европейского союза о необходимости в установленный срок предоставить дополнительную информацию.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 870. Признание постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, и назначение меры пресечения

(1) Генеральная прокуратура после получения постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, и свидетельства особой формы в течение 20 рабочих дней рассматривает эти документы и принимает одно из следующих постановлений:

1) о согласии признать и исполнить постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения;

2) об отказе в признании и исполнении постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения.

(2) Если лицо в стране-участнице Европейского союза обжаловало постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, то упомянутое в части первой настоящей статьи постановление должно быть принято в течение 40 рабочих дней со дня получения постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, и свидетельства особой формы.

(3) Если существуют установленные статьей 869 настоящего закона причины откладывания, Генеральная прокуратура принимает упомянутое в части первой настоящей статьи постановление в течение 20 рабочих дней со дня получения дополнительной информации от страны-участницы Европейского союза или истечения установленного Генеральной прокуратурой срока для представления или уточнения информации.

(4) Если Генеральная прокуратура не может соблюсти установленный частями первой и второй настоящей статьи срок, она информирует соответствующую страну-участницу Европейского союза с указанием причин задержки и времени, необходимого для принятия постановления о признании и исполнении в Латвии постановления страны-участницы Европейского союза, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения.

(5) При принятии установленного пунктом 1 части первой настоящей статьи постановления Генеральная прокуратура назначает подлежащую исполнению в Латвии не связанную с лишением свободы меру пресечения и предусмотренные в рамках этой меры пресечения конкретные запрет или обязанность.

(6) Установленная в Латвии не связанная с лишением свободы мера пресечения не должна ухудшать положение того лица, к которому в стране-участнице Европейского союза применена не связанная с лишением свободы мера пресечения, и она по возможности должна соответствовать примененной в соответствующей стране-участнице Европейского союза не связанной с лишением свободы мере пресечения.

(7) Постановление Генеральной прокуратуры обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 871. Исполнение постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Постановление о согласии признать и исполнить постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, направляется Генеральной прокуратурой стране-участнице Европейского союза с одновременным ходатайством информировать ее о конкретной дате, когда лицо должно заявить о себе в Государственную полицию Латвии. После получения информации Генеральная прокуратура направляет постановление и информацию соответствующей страны-участницы Европейского союза в учреждение полиции по месту жительства лица.

(2) Исполнение меры пресечения в Латвии начинается с момента, когда лицо должно было заявить о себе в учреждение полиции по своему месту жительства.

(3) Указанная в постановлении, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, мера пресечения исполняется в установленном настоящим законом порядке, но на нее не распространяются установленные статьей 389 настоящего закона сроки ограничения лица в правах.

(4) Исполнение постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, не ограничивает право привлечения соответствующего лица к уголовной ответственности, осуждения или исполнения его наказания за преступное деяние, совершенное на территории Латвии.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 872. Подача жалоб на постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

Жалоба на причины принятия постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, подается исключительно в компетентное учреждение принявшей это постановление страны-участницы Европейского союза.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 873. Завершение исполнения постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Исполнение постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, завершается, если:

- 1) в Латвии у лица не имеется постоянного места жительства;
- 2) страна-участница Европейского союза отозвала постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, и свидетельство особой формы;
- 3) страна-участница Европейского союза приняла постановление об изменении меры пресечения и Латвия возобновила исполнение измененной меры пресечения согласно пункту 3 статьи 868 настоящего закона;
- 4) истек указанный в свидетельстве особой формы максимальный срок применения меры пресечения;
- 5) Латвия приняла постановление о завершении исполнения постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, так как Генеральная прокуратура многократно информировала страну-участницу Европейского союза о нарушениях меры пресечения или предоставила информацию, которая могла бы служить причиной для изменения меры пресечения, но соответствующая страна-участница Европейского союза в установленный Генеральной прокуратурой срок не приняла такое постановление.

(2) По ходатайству страны-участницы Европейского союза Генеральная прокуратура принимает постановление о продлении срока исполнения меры пресечения.

(3) Если страна-участница Европейского союза приняла постановление об изменении меры пресечения и применении такой меры пресечения, которая связана с лишением свободы, Латвия завершает исполнение постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения. Выдача лица стране-участнице Европейского союза осуществляется согласно главе 66 настоящего закона.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 874. Обязательные для Латвии принятые страной-участницей Европейского союза постановления в отношении постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Постановления страны-участницы Европейского союза, которыми назначается изменение или отмена не связанной с лишением свободы меры пресечения, являются обязательными для Латвии.

(2) Если страна-участница Европейского союза принимает постановление об изменении постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, Генеральная прокуратура признает это постановление и назначает меру пресечения в соответствии со статьей 870 настоящего закона. Если принятое постановление не признается и запрет или обязанность не соответствует части первой статьи 867 настоящего закона, Генеральная прокуратура возобновляет применение измененной меры пресечения.

(3) Генеральная прокуратура при решении вопроса о признании постановления, которым изменяется мера пресечения, оценивает только установленную пунктом 3 статьи 868 настоящего закона причину отказа.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 875. Сообщения стране-участнице Европейского союза

(1) Государственная полиция при исполнении примененной меры пресечения информирует Генеральную прокуратуру:

- 1) о смене места жительства лица;
- 2) о нарушениях меры пресечения, а также о других фактах, которые могли бы служить причиной для принятия дальнейшего постановления об изменении меры пресечения;
- 3) о неспособности исполнить не связанную с лишением свободы меру пресечения, так как лицо не доступно;
- 4) об угрозе, которую лицо может причинить потерпевшему и обществу.

(2) Генеральная прокуратура информирует страну-участницу Европейского союза:

- 1) о постановлении об отказе в признании и исполнении постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения;
- 2) об указанных в части первой настоящей статьи обстоятельствах, а также фактах, которые могли бы служить причиной для изменения меры пресечения, с установлением срока, в течение которого страна-участница Европейского союза должна принять постановление. Генеральная прокуратура подготавливает сообщение о нарушениях установленных запретов или обязанностей, а также о других фактах, которые могут служить основанием для принятия дальнейшего постановления, с заполнением соответствующего особого документа, предусмотренного уголовно-правовым сотрудничеством со странами-участницами Европейского союза.

(3) О принятом Генеральной прокуратурой постановлении о завершении исполнения меры пресечения, так как наступили условия пункта 5 части первой статьи 873 настоящего закона, Генеральная прокуратура информирует страну-участницу Европейского союза и учреждение полиции по месту жительства лица, и с этого момента исполнение меры пресечения перенимает соответствующая страна-участница Европейского союза.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Глава 83. Ходатайство иностранному государству о производстве процессуальных действий

(Нумерация главы изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 876. Порядок подачи ходатайства

(1) Если в уголовном процессе необходимо произвести процессуальное действие в иностранном государстве, направляющее процесс лицо обращается в компетентное учреждение с письменным предложением о подаче ходатайства иностранному государству о производстве процессуального действия. К предложению прилагается предусмотренное частью первой статьи 877 настоящего закона ходатайство и другие документы.

(2) Предложение рассматривается в течение 10 дней и о результатах информируется податель.

(3) Если предложение признается обоснованным, компетентное учреждение направляет ходатайство иностранному государству.

(С учетом поправок, внесенных законами от 12.03.2009, 24.05.2012 (изменена нумерация статьи), а также законом от 20.12.2012, вступившим в силу 01.04.2013)

Статья 877. Ходатайство о производстве процессуального действия в иностранном государстве

(1) Ходатайство о производстве процессуального действия в иностранном государстве составляется в соответствии со статьей 678 настоящего закона, и к нему прилагаются документы, которые были бы необходимы, если бы процессуальное действие происходило в Латвии согласно настоящему закону.

(2) Иностранному государству может быть подано ходатайство:

- 1) разрешить должностному лицу Латвии участвовать в производстве процессуального действия;
- 2) сообщить о месте и времени производства процессуального действия;
- 3) произвести процессуальное действие с использованием технических средств.

(3) Если иностранное государство требует дополнительную информацию, ее предоставляет компетентное учреждение при консультации в случае необходимости с подателем ходатайства.

(С учетом поправок, внесенных законом от 14.01.2010; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 878. Ходатайство о временной передаче лица

(1) Компетентное учреждение по письменному предложению направляющего процесс лица может ходатайствовать о том, чтобы лицо, задержанное, находящееся в иностранном государстве под стражей или отбывающее там наказание, связанное с лишением свободы, на определенный срок было передано для производства процессуальных действий.

(2) Компетентное учреждение по предложению направляющего процесс лица может ходатайствовать перед иностранным государством о том, чтобы оно временно приняло лицо, находящееся в Латвии под стражей или отбывающее там наказание, связанное с лишением свободы, если его присутствие необходимо для исполнения процессуального действия в иностранном государстве.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 879. Иммуниет вызванного в Латвию лица

(1) Против лица, прибывшего в Латвию по вызову учреждения Латвии для производства процессуальных действий, не может быть начат или продолжен уголовный процесс за преступное деяние, совершенное до его прибытия.

(2) Установленный частью первой настоящей статьи иммунитет прекращается для лица через 15 дней с момента, когда оно могло покинуть территорию Латвии, а также в случае, если лицо покинуло территорию Латвии и затем добровольно вернулось.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 880. Принятие постановления о наложении ареста на имущество или постановления об обыске и их направление стране-участнице Европейского союза

(1) Наложение ареста на имущество в другой стране-участнице Европейского союза осуществляется на основании постановления о наложении ареста на имущество, принятого на досудебной стадии процесса направляющим процесс лицом и утвержденного следственным судьей. Обыск в другой стране-участнице Европейского союза производится на основании принятого следственным судьей постановления об обыске.

(2) В постановлении об обыске указывается упомянутая в части второй статьи 180 настоящего закона информация, а в постановлении о наложении ареста на имущество – упомянутая в части пятой статьи 361 настоящего закона информация.

(3) Следственный судья, утверждая принятое направляющим процесс лицом постановление о наложении ареста на имущество или принимая постановление об обыске, незамедлительно, но не позднее чем в течение трех рабочих дней заполняет подтверждение особой формы с информированием об этом направляющего процесс лица. Направляющее процесс лицо обеспечивает перевод подтверждения на государственный язык соответствующей страны-участницы Европейского союза или на язык, который для получения подтверждения указан соответствующей страной-участницей Европейского союза Генеральному секретариату Совета Европейского союза.

(4) На стадии судебного разбирательства постановление о наложении ареста на имущество или постановление об обыске принимается, подтверждение заполняется и его перевод обеспечивается судом, в производстве которого находится уголовное дело.

(5) Постановление о наложении ареста на имущество или постановление об обыске, подтверждение и его перевод направляющее процесс лицо подает в Генеральную прокуратуру, которая их незамедлительно, но не позднее чем в течение трех рабочих дней направляет компетентному учреждению соответствующей страны-участницы Европейского союза.

(В редакции закона от 22.11.2007 с учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 881. Затребование выдачи документов и предметов и конфискации имущества

(1) Для затребования выдачи изъятых документов и предметов или конфискации арестованного имущества к постановлению об обыске или постановлению о наложении ареста на имущество прилагается также соответствующее ходатайство об уголовно-правовом сотрудничестве.

(2) После получения от направляющего процесс лица или из суда упомянутого в части первой настоящей статьи ходатайства об уголовно-правовом сотрудничестве Генеральная прокуратура или – если ходатайство распространяется на конфискацию имущества – Министерство юстиции направляет его вместе с упомянутым в части первой статьи 880 настоящего закона постановлением и подтверждением.

(3) Если упомянутое в части первой настоящей статьи ходатайство об уголовно-процессуальном сотрудничестве невозможно направить к исполнению одновременно с постановлением о наложении ареста на имущество или постановлением об обыске, в подтверждении указывается срок высылки ходатайства об уголовно-правовом сотрудничестве, до которого необходимо хранить документы, предметы или арестованное имущество.

(В редакции закона от 22.11.2007 с учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 882. Последствия подачи жалобы на исполнение принятого в Латвии постановления о наложении ареста на имущество или постановления об обыске

(1) Если от компетентного учреждения исполняющего государства получена информация о том, что на исполнение принятого в Латвии постановления о наложении ареста на имущество или постановления об обыске получена жалоба, Генеральная прокуратура может направить компетентному учреждению исполняющего государства аргументы, необходимые при рассмотрении жалобы.

(2) Обжалование постановления о наложении ареста на имущество или постановления об обыске в Латвии не приостанавливает его исполнение в исполняющем государстве.

(В редакции закона от 22.11.2007; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 883. Условия направления принятого в Латвии постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, для исполнения в страну-участницу Европейского союза

(1) Принятое в Латвии постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, может исполняться в стране-участнице Европейского союза, если у лица в ней находится постоянное место жительства и соответствующее лицо дало согласие на возвращение в эту страну-участницу Европейского союза.

(2) По ходатайству лица принятое в Латвии постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, может быть направлено для исполнения в страну-участницу Европейского союза также в том случае, если лицо в соответствующей стране-участнице Европейского союза постоянно не проживает, но указало в этой стране-участнице Европейского союза место жительства, в котором оно является доступным, и соответствующая страна-участница Европейского союза декларировала такое условие.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 884. Направление для исполнения в стране-участнице Европейского союза принятого в Латвии постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Если констатированы упомянутые в статье 883 настоящего закона условия, направляющее процесс лицо может обратиться в Генеральную прокуратуру с письменным предложением о ходатайстве перед страной-участницей Европейского союза об исполнении ею постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения.

(2) В предложении указывается упомянутая в статье 678 настоящего закона информация и к нему прилагается:

- 1) заверенная копия постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения;
- 2) заверенная копия постановления о признании лица подозреваемым или привлечении его к уголовной ответственности;
- 3) текст той статьи закона, по которой лицо признается подозреваемым или привлекается к уголовной ответственности, а также тексты тех статей закона, которыми регулируется классификация сроков давности и преступных деяний;
- 4) письменное согласие лица исполнять меру пресечения в стране-участнице Европейского союза или письменное ходатайство этого лица о разрешении ему возвратиться в соответствующую страну-участницу Европейского союза;
- 5) другая информация, необходимая для заполнения свидетельства особой формы.

(3) Предложение рассматривается в течение 10 дней после его получения Генеральной прокуратурой и о результатах информируется направляющее процесс лицо.

(4) Если имеется основание ходатайствовать об исполнении постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, Генеральная прокуратура заполняет свидетельство особой формы и вместе с постановлением, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, направляет стране-участнице Европейского союза. Генеральная прокуратура обеспечивает перевод свидетельства особой формы и постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, на указанный в декларации соответствующей страны-участницы Европейского союза язык. Свидетельство особой формы вместе с постановлением одновременно направляется только одной стране-участнице Европейского союза.

(5) Если постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, обжаловано, направляющее процесс лицо при посредничестве Генеральной прокуратуры информирует об этом страну-участницу Европейского союза.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 885. Возвращение права исполнения принятого в Латвии постановления, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, исполняется Латвией до момента, когда страна-участница Европейского союза информирует о признании этого постановления. Генеральная прокуратура направляет сообщение соответствующей страны-участницы Европейского союза направляющему процесс лицу, которое знакомит с ним лицо, к которому применена не связанная с лишением свободы мера пресечения, и разъясняет ему обязанность прибыть в эту страну-участницу Европейского союза для исполнения меры пресечения.

(2) Генеральная прокуратура по ходатайству направляющего процесс лица может отозвать свидетельство особой формы и постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, если назначенная соответствующей страной-участницей Европейского союза мера пресечения не соответствует примененной в Латвии мере пресечения или установлен недостаточный максимальный срок исполнения меры пресечения.

(3) Латвия возвращает право исполнения не связанной с лишением свободы меры пресечения, если:

- 1) Генеральная прокуратура по ходатайству направляющего процесс лица отзывает свидетельство особой формы и постановление, которым назначается исполнение не связанной с лишением свободы меры пресечения в соответствующей стране-участнице Европейского союза;

2) страна-участница Европейского союза передала обратно Латвии исполнение не связанной с лишением свободы меры пресечения, так как у лица более не имеется постоянного места жительства в соответствующей стране-участнице Европейского союза или это лицо в этом государстве не доступно;

3) Латвия принимает постановление об изменении меры пресечения и страна-участница Европейского союза отказывается осуществлять надзор за измененной мерой пресечения;

4) истек установленный страной-участницей Европейского союза максимальный срок применения меры пресечения;

5) страна-участница Европейского союза приняла постановление о завершении исполнения меры пресечения.

(4) Если приближается к окончанию указанный в пункте 4 части третьей настоящей статьи установленный страной-участницей Европейского союза максимальный срок применения меры пресечения, то по ходатайству направляющего процесс лица Генеральная прокуратура может ходатайствовать перед компетентным учреждением этой страны-участницы о продлении применения меры пресечения с указанием срока продления.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 886. Право изменения и отмены постановлений

В период времени, когда страна-участница Европейского союза исполняет примененную Латвией не связанную с лишением свободы меру пресечения, направляющее процесс лицо имеет право изменять или отменять постановление о применении меры пресечения в установленном настоящим законом порядке.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Статья 887. Действия Латвии в период исполнения в стране-участнице Европейского союза не связанной с лишением свободы меры пресечения

(1) Генеральная прокуратура после получения ходатайства страны-участницы Европейского союза о предоставлении информации о необходимости продолжать исполнение примененной меры пресечения, не связанной с лишением свободы, направляет его направляющему процесс лицу.

(2) Направляющее процесс лицо оценивает полученное ходатайство и:

1) если в период применения меры пресечения основание ее применения не утрачено или не изменилось, при посредничестве Генеральной прокуратуры незамедлительно информирует об этом страну-участницу Европейского союза с указанием необходимого срока применения меры пресечения;

2) если в период применения меры пресечения основание ее применения утрачено или изменилось, принимает постановление об изменении или отмене меры пресечения, о чем при посредничестве Генеральной прокуратуры незамедлительно информирует страну-участницу Европейского союза с направлением ей копии постановления и отзывом свидетельства особой формы.

(3) Направляющее процесс лицо при посредничестве Генеральной прокуратуры незамедлительно информирует страну-участницу Европейского союза обо всех принятых постановлениях, которые изменяют или иным образом затрагивают принятое постановление о применении меры пресечения, а также о том, что лицо обжаловало принятое постановление, и предоставляет необходимую информацию во избежание перерыва в исполнении меры пресечения.

(4) Если лицо обжаловало постановление, которым назначается применение не связанной с лишением свободы меры пресечения, и направляющее процесс лицо приняло постановление об изменении меры пресечения и назначении другой не связанной с лишением свободы меры пресечения, направление постановления для исполнения стране-участнице Европейского союза осуществляется согласно статье 884 настоящего закона. В таком случае постановление об изменении меры пресечения вступает в силу с момента, когда страна-участница Европейского союза информирует о признании этого постановления.

(5) В случае необходимости направляющее процесс лицо при посредничестве Генеральной прокуратуры

консультируется с компетентным учреждением страны-участницы Европейского союза и при принятии постановления об изменении или отмене меры пресечения учитывает предоставленную соответствующей страной-участницей Европейского союза информацию об угрозе, которую лицо может причинить потерпевшему и обществу.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012. Статья вступила в силу 01.12.2012. См. пункт 39 Переходных положений)

Раздел девятнадцатый **Отдельные вопросы международного сотрудничества**

Глава 84. Объединенные следственные группы

(Нумерация главы изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 888. Объединенная следственная группа и условия ее создания

(1) Объединенной следственной группой являются уполномоченные на производство досудебной стадии процесса должностные лица Латвии и одного иностранного государства или нескольких иностранных государств, которые действуют совместно в рамках уголовного процесса, происходящего в одном государстве.

(2) Объединенная следственная группа создается для ведения конкретного уголовного процесса при взаимной договоренности вовлеченных государств о ее руководителе, составе и периоде деятельности.

(3) Объединенная следственная группа создается с целью предотвращения необоснованного затягивания процесса, связанного с необходимостью производства следственных действий в нескольких государствах, особенно в случаях, когда несколько государств начали уголовный процесс по одному и тому же деянию или значительный объем расследования производится за пределами территории того государства, в котором происходит уголовный процесс.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 889. Компетентное должностное лицо

От имени Латвии соглашение о создании объединенной следственной группы подписывает генеральный прокурор или – для заключения конкретного соглашения – уполномоченное им лицо.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 890. Основание деятельности объединенной следственной группы в Латвии

Основанием деятельности объединенной следственной группы в Латвии является подписанное должностным лицом, предусмотренным статьей 889 настоящего закона, соглашение об участии Латвии в создании такой группы.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 891. Руководитель объединенной следственной группы и его полномочия

(1) Руководителем объединенной следственной группы (в дальнейшем в настоящей главе – руководитель) является представитель того государства, в котором происходит уголовный процесс.

(2) Назначение руководителя является неотъемлемой составной частью соглашения. Руководитель может быть заменен исключительно с согласия всех государств-участников.

(3) Если руководителем является представитель Латвии, он обладает следующими полномочиями:

1) осуществлять все процессуальные права, которыми он обладал бы, если бы процесс происходил только в Латвии;

2) поручать прикомандированному участнику группы самостоятельно производить процессуальные действия в Латвии;

3) поручать прикомандированному участнику группы произвести определенный объем расследования в государстве, представителем которого он является;

4) решить, в каком объеме ознакомить каждого из участников объединенной группы с имеющейся в распоряжении группы информацией.

(4) Государства-участники могут прийти к соглашению об установлении другого объема полномочий руководителя.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 892. Прикомандированный иностранным государством участник в объединенной следственной группе

(1) В уголовном процессе, происходящем в Латвии, прикомандированным участником объединенной следственной группы является представитель другого государства-участника в этой группе.

(2) В объединенную следственную группу может быть включен также работник межгосударственной организации, если такое право у него имелось бы в одном из государств-участников.

(3) Прикомандированный участник может самостоятельно производить в Латвии порученные руководителем процессуальные действия.

(4) Процессуальные действия в государстве, которое представляет прикомандированный участник, производятся им в рамках своих полномочий и в установленном руководителем объеме.

(5) При необходимости правовой помощи третьего государства в той части уголовного процесса, производство которой поручено прикомандированному участнику, ходатайства о правовой помощи подаются им в порядке, установленном в его государстве.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 893. Латвийский участник в объединенной следственной группе

(1) В объединенной следственной группе процессуальные полномочия прикомандированного латвийского участника в государстве, в котором происходит уголовный процесс, устанавливаются соглашением о создании группы.

(2) Прикомандированный латвийский участник группы в происходящем в иностранном государстве уголовном процессе имеет право самостоятельно производить процессуальные действия в Латвии в рамках своих процессуальных полномочий и в установленном руководителем объеме.

(3) Участник объединенной следственной группы может передать в распоряжение руководителя всю необходимую для уголовного процесса информацию, доступную ему в Латвии в связи с его должностью.

(4) Если уголовный процесс происходит в Латвии, в объединенной следственной группе может быть несколько представителей Латвии. Их полномочия и отношения с руководителем являются такими же, как и в том случае, если бы уголовный процесс проводила следственная группа, созданная только в Латвии.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 894. Процессуальный порядок в происходящем в Латвии уголовном процессе

(1) Если руководителем является представитель Латвии, уголовный процесс происходит в установленном Латвией процессуальном порядке.

(2) Прикомандированные участники производят процессуальные действия в своем государстве в установленном там процессуальном порядке, если только руководитель не ходатайствовал о применении установленного Латвией процессуального порядка и это допускается правовой системой иностранного государства.

(3) Все произведенные в Латвии процессуальные действия обжалуются в порядке, установленном законом Латвии.

(4) Контроль и надзор осуществляются руководителем следственного учреждения и прокурором в общем порядке, если соглашением не установлено иное.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 895. Передача уголовного процесса другому государству

(1) При наличии предусмотренных главой 68 настоящего закона условий и поводов для передачи происходящего в Латвии уголовного процесса другому государству-участнику, компетентные представители государств договариваются о назначении другого руководителя.

(2) Если государства-участники не могут прийти к соглашению о замене руководителя или существуют поводы для передачи уголовного процесса третьему государству, деятельность объединенной следственной группы прекращается и в дальнейшем соблюдается установленный главой 43 настоящего закона порядок.

(3) Если государство-участник не согласно с передачей процесса третьему государству, представленные им материалы должны быть возвращены ему по его требованию.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 896. Выдача

Выдача осуществляется в общем порядке независимо от того, находится ли выдаваемое лицо в государстве-участнике или в третьем государстве.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Глава 85. Уголовно-правовое сотрудничество с международными судами

(Нумерация главы изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 897. Пределы уголовно-правового сотрудничества

(1) Уголовно-правовое сотрудничество с международными судами осуществляется только в отношении преступных деяний, находящихся в компетенции этих судов.

(2) Предусмотренные законами Латвии или международными нормативными актами иммунитет лица или специальные процедурные правила, которые возможно связать с занимаемой подследственным лицом должностью, не могут являться препятствием для реализации юрисдикции международного суда в отношении этого лица.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 898. Компетентное учреждение в сотрудничестве с международными судами

(1) Компетентным учреждением при уголовно-правовом сотрудничестве с международными судами является Министерство юстиции.

(2) При необходимости допускается использование посредничества Международной организации уголовной полиции (Интерпол).

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 899. Основание для передачи лица в международный суд

(1) Лицо, против которого в международном суде предъявлено обвинение или которое предано суду, может быть передано для уголовного преследования и суда по ходатайству этого суда.

(2) Лицо, являющееся гражданином Латвии, может быть передано для уголовного преследования и суда в международный суд только в том случае, если от международного суда получено заверение в том, что в случае осуждения лицо будет отбывать наказание в виде лишения свободы в Латвии.

(3) Правовым основанием для передачи лица в международный суд является основной учредительный документ международного суда и положения настоящего закона.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 900. Поводы для отказа в передаче лица

Передача лица в международный суд не допускается в случаях, когда существует один из поводов, упомянутых в пунктах 2 и 3 части первой и пунктах 3, 4 и 5 части второй статьи 697 настоящего закона.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 901. Проверка, разрешение и исполнение ходатайства о передаче лица

(1) Проверка ходатайства о передаче лица в международный суд, задержание, заключение под стражу лица и все связанные с ходатайством вопросы разрешаются и исполняются в порядке, установленном статьями 698 –711 настоящего закона.

(2) Ходатайство международного суда о передаче лица является приоритетным по сравнению с поданным другим государством ходатайством о выдаче. Если международный суд сам постановлением не установил, что конкретное дело подсудно только международному суду, последовательность конкурирующих ходатайств устанавливается компетентным учреждением с соблюдением положений статьи 709 настоящего закона.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 902. Помощь международному суду в производстве процессуальных действий

(1) Компетентное учреждение по ходатайству международного суда организует и оказывает ему необходимую помощь в производстве процессуальных действий при осуществлении расследования и уголовного преследования. Ходатайство может предусматривать также сотрудничество в исполнении мероприятий по защите потерпевших и дающих показания лиц и мероприятий с целью конфискации, в особенности в интересах потерпевших лиц.

(2) Ходатайство исполняется в порядке, установленном статьями 847 – 849, 851 – 854, 858 и 859 настоящего закона.

(3) Ходатайство может быть отклонено, если оно распространяется на выдачу документов или открытие доказательств, затрагивающих государственную безопасность, если только ходатайство не может быть исполнено на особых условиях или позднее.

(4) Уполномоченные международным судом должностные лица имеют право производить необходимые процессуальные действия на территории Латвии самостоятельно или в сотрудничестве с компетентной международной организацией или компетентным учреждением Латвии. Если процессуальные действия не связаны с применением какой-либо меры принуждения, уполномоченное международным судом должностное лицо после консультации с компетентным учреждением Латвии может производить их в отсутствие представителя компетентного учреждения.

(С учетом поправок, внесенных законом от 24.05.2012; нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 903. Исполнение решений международного суда, носящих имущественный характер

(1) Компетентное учреждение осуществляет предусмотренные настоящим законом мероприятия для обеспечения исполнения решения международного суда о возмещении потерпевшим, в том числе реституции, компенсации и реабилитации.

(2) Исполнение установленного международным судом денежного штрафа или конфискации имущества

осуществляется в порядке, предусмотренном нормативными актами Латвии, без причинения вреда добросовестно приобретенным (*bona fide*) правам третьих лиц.

(3) Компетентное учреждение осуществляет предусмотренные настоящим законом мероприятия для возвращения стоимости доходов, собственности или активов, которые по решению международного суда подлежат конфискации. Полученная собственность или доходы передаются международному суду.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 904. Исполнение обвинительного приговора международного суда

(1) Если международным судом установлено, что наказание осужденному лицу, связанное с лишением свободы, подлежит исполнению в Латвии, компетентное учреждение незамедлительно информирует международный суд о возможности исполнения наказания или же об обстоятельствах, которые могли бы существенно повлиять на исполнение наказания в Латвии.

(2) Исполнение наказания осуществляется в таком же порядке, как и исполнение наказания, присужденного в уголовном процессе, проводившемся в Латвии. Осужденное лицо имеет право беспрепятственно и конфиденциально сноситься с международным судом, а международный суд имеет право осуществлять надзор за исполнением наказания.

(3) Назначенная международным судом мера наказания может быть уменьшена или изменена только этим судом.

(4) Во время исполнения наказания компетентное учреждение по меньшей мере за 45 дней информирует международный суд об исполнении установленных ранее условий и о любых обстоятельствах, которые могут существенно повлиять на условия или срок заключения.

(5) Если после отбытия наказания лицо не имеет права или ему не дано разрешение остаться в Латвии, оно перевозится в другое государство, которое должно принять это лицо или которое согласно его принять, с учетом выбора этого лица.

(6) Уголовное преследование, осуждение или выдача другому государству осужденного лица за деяние, совершенное им до доставления для отбывания наказания в Латвию, может осуществляться только с согласия международного суда, за исключением случаев, когда лицо после отбытия наказания добровольно остается в Латвии более 30 дней или покинуло Латвию и затем вернулось.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Статья 905. Конфиденциальность информации

(1) Ходатайства международного суда о сотрудничестве и приобщенные к ним документы держатся в секрете, за исключением случаев, когда их раскрытие необходимо для исполнения ходатайства.

(2) Компетентное учреждение при оказании правовой помощи может ходатайствовать перед международным судом осуществить мероприятия для недопущения раскрытия такой информации, которая могла бы нанести вред интересам государственной безопасности, для защиты должностных лиц Латвии или же защиты другой информации ограниченной доступности.

(3) Информация, конфиденциально предоставленная другим государством, может быть предоставлена компетентным учреждением международному суду лишь в том случае, если на это дано согласие государства, предоставившего информацию.

(Нумерация статьи изменена законом от 24.05.2012, вступившим в силу 01.07.2012)

Глава 86. Признание, исполнение и принятие европейского распоряжения о защите

(Глава в редакции закона от 29.01.2015, вступившего в силу 25.02.2015)

Статья 906. Европейское распоряжение о защите

(1) Европейским распоряжением о защите является принятое компетентным учреждением Европейского союза

решение о применении меры защиты для обеспечения защиты потерпевшего или свидетеля от преступных действий подозреваемого, обвиняемого или осужденного, которые могут угрожать его жизни, физической или психологической неприкосновенности, достоинству, свободе лица или его половой неприкосновенности, независимо от местонахождения потерпевшего или свидетеля (в дальнейшем – подлежащее защите лицо) в Европейском союзе.

(2) Мерой защиты в понимании настоящей главы является такая примененная к подозреваемому, обвиняемому или осужденному не связанная с лишением свободы мера пресечения или альтернативная санкция, которой предусматривается запрет на посещение определенной местности, места или территории, запрет на контакты с подлежащим защите лицом или запрет на приближение к подлежащему защите лицу.

Статья 907. Основание исполнения европейского распоряжения о защите

Основанием исполнения полученного от другой страны-участницы Европейского союза европейского распоряжения о защите является:

- 1) решение Государственной полиции о признании и исполнении европейского распоряжения о защите;
- 2) факт того, что подлежащее защите лицо планирует проживать или проживает в Латвии или планирует пребывать или пребывает в Латвии не менее трех месяцев.

Статья 908. Причины отказа в исполнении европейского распоряжения о защите

(1) В исполнении европейского распоряжения о защите может быть отказано, если:

- 1) европейское распоряжение о защите является неполным и в установленный срок не предоставлена дополнительно затребованная необходимая информация;
- 2) установленная европейским распоряжением о защите мера защиты не связана с запретом на посещение определенной местности, места или территории, на которой проживает или которую посещает подлежащее защите лицо, или запретом на контакты любого вида с подлежащим защите лицом, или запретом на приближение к подлежащему защите лицу ближе установленного расстояния;
- 3) защита установлена за такое деяние, которое согласно Уголовному закону не является преступным;
- 4) при признании европейского распоряжения о защите был бы нарушен принцип недопустимости двойного наказания (*ne bis in idem*);
- 5) существует предусмотренный главой 8 настоящего закона уголовно-процессуальный иммунитет;
- 6) в отношении деяния, в связи с которым принято европейское распоряжение о защите, наступил срок давности;
- 7) принят акт амнистии, устраняющий применение наказания за соответствующее преступное деяние, в связи с которым принято европейское распоряжение о защите;
- 8) лицо, к которому применена мера защиты, не достигло возраста, с которого наступает уголовная ответственность;
- 9) мера защиты распространяется на такое преступное деяние, которое полностью или частично совершено на территории Латвии;
- 10) не существует основания для исполнения европейского распоряжения о защите, установленного пунктом 2 статьи 907 настоящего закона.

(2) Если в исполнении европейского распоряжения о защите отказано на основании пункта 3 части первой настоящей статьи, подлежащее защите лицо имеет право просить Государственную полицию информировать о нарушениях установленной европейским распоряжением о защите меры компетентное учреждение страны-участницы Европейского союза, принявшее европейское распоряжение о защите.

Статья 909. Признание и исполнение европейского распоряжения о защите

(1) Государственная полиция после получения европейского распоряжения о защите другой страны-участницы проверяет, не существует ли какая-либо из упомянутых в статье 908 настоящего закона причин для отказа в исполнении, и в течение 15 дней со дня получения европейского распоряжения о защите принимает одно из следующих решений:

- 1) о признании и исполнении европейского распоряжения о защите;
- 2) об отказе в признании европейского распоряжения о защите.

(2) Государственная полиция после принятия решения о признании и исполнении европейского распоряжения о защите устанавливает такую меру защиты, которая более всего соответствует установленному европейским распоряжением о защите. Применяемая мера защиты устанавливается на период, предусмотренный принятым страной-участницей Европейского союза постановлением об установлении меры защиты.

(3) Если европейское распоряжение о защите является неполным, Государственная полиция может отложить его признание с информированием соответствующей страны-участницы Европейского союза о необходимости в установленный срок предоставить дополнительную информацию.

(4) Государственная полиция письменно информирует о признанном европейском распоряжении о защите подлежащее защите лицо и соответствующего подозреваемого, обвиняемого или осужденного, а также компетентное учреждение страны-участницы Европейского союза, принявшее европейское распоряжение о защите. Подозреваемый, обвиняемый или осужденный информируется также о возможных юридических последствиях в случае нарушения установленной меры защиты.

(5) Если принято решение об отказе в признании европейского распоряжения о защите, Государственная полиция информирует об этом с направлением копии решения подлежащее защите лицо и компетентное учреждение страны-участницы Европейского союза, принявшее европейское распоряжение о защите. Решение об отказе в признании европейского распоряжения о защите может быть оспорено подлежащим защите лицом путем подачи соответствующего заявления начальнику Государственной полиции. Принятое начальником Государственной полиции решение обжалованию не подлежит.

(6) Постановление о признании европейского распоряжения о защите направляется к исполнению в соответствии с местом жительства подлежащего защите лица.

Статья 910. Сообщение о нарушении установленной европейским распоряжением о защите меры защиты

При установлении того, что подозреваемый, обвиняемый или осужденный нарушил установленную меру защиты, Государственная полиция с использованием документа особой формы незамедлительно сообщает об этом компетентному учреждению соответствующей страны-участницы Европейского союза. Государственная полиция обеспечивает перевод информации на государственный язык соответствующей страны-участницы Европейского союза или на язык, который для получения европейского распоряжения о защите эта страна-участница указала Генеральному секретариату Совета Европейского союза.

Статья 911. Решения страны-участницы Европейского союза и Латвии в отношении установленной европейским распоряжением о защите меры защиты и ее исполнение

(1) Решения страны-участницы Европейского союза об изменении, отмене или отзыве такой меры защиты, которая послужила основанием для принятия европейского распоряжения о защите, являются обязательными для Латвии.

(2) Государственная полиция после получения из страны-участницы Европейского союза решения об изменении установленной европейским распоряжением о защите меры защиты принимает одно из следующих решений:

- 1) об изменении установленной меры;
- 2) об отказе в реализации измененной меры защиты, если она не связана с запретом на посещение

определенной местности, места или территории, запретом на контакты с подлежащим защите лицом или запретом на приближение к подлежащему защите лицу.

(3) Исполнение европейского распоряжения о защите прекращается и об этом принимается решение в виде резолюции, если:

- 1) получены сведения о том, что подлежащее защите лицо более не проживает или не пребывает на территории Латвии;
- 2) истек установленный Латвией максимальный срок, на который было возможно применение меры защиты;
- 3) в соответствующей стране-участнице Европейского союза принято решение об отмене или отзыве примененной меры защиты.

(4) О принятом в предусмотренных частью второй и пунктами 1 и 2 части третьей настоящей статьи случаях решении Государственная полиция письменно информирует компетентное учреждение соответствующей страны-участницы Европейского союза и, если возможно, подлежащее защите лицо.

Статья 912. Основание принятия европейского распоряжения о защите

(1) Основанием принятия европейского распоряжения о защите является:

- 1) письменная просьба подлежащего защите лица или его попечителя или опекуна в Государственную полицию о принятии европейского распоряжения о защите, в котором указана также имеющаяся в распоряжении лица информация об уголовном процессе;
- 2) принятое направляющим процесс лицом решение о применении такой не связанной с лишением свободы меры пресечения или альтернативной санкции, которая связана с запретом на посещение определенной местности, места или территории, запретом на контакты с подлежащим защите лицом или запретом на приближение к подлежащему защите лицу;
- 3) факт планирования подлежащим защите лицом проживания или проживание или факт планирования пребывания или пребывание в какой-либо другой стране-участнице Европейского союза не менее трех месяцев.

(2) Подлежащее защите лицо или его попечитель или опекун может подать просьбу о принятии европейского распоряжения о защите также направляющему процесс лицу, которое незамедлительно пересылает ее в Государственную полицию вместе с информацией об уголовном процессе, квалификации преступного деяния и упомянутом в пункте 2 части первой настоящей статьи решении.

(3) Если после получения просьбы подлежащего защите лица или его попечителя или опекуна о принятии европейского распоряжения о защите Государственная полиция устанавливает, что мера защиты применена в другой стране-участнице Европейского союза, она незамедлительно пересылает это заявление компетентному учреждению соответствующей страны-участницы для принятия решения по вопросу о принятии европейского распоряжения о защите.

(4) Для принятия европейского распоряжения о защите Государственная полиция затребует необходимую информацию от направляющего процесс лица или учреждения, которое контролирует исполнение постановления.

(5) Государственная полиция после получения просьбы подлежащего защите лица или его попечителя или опекуна о принятии европейского распоряжения о защите в течение 15 дней рассматривает и принимает ее решение:

- 1) о принятии европейского распоряжения о защите с заполнением документа особой формы;
- 2) об отказе в принятии европейского распоряжения о защите.

(6) В принятии европейского распоряжения о защите может быть отказано, если период времени, на который подлежащее защите лицо планирует покинуть территорию Латвии, короче трех месяцев.

(7) При принятии европейского распоряжения о защите Государственная полиция направляет его

направляющему процесс лицу и компетентному учреждению той страны-участницы Европейского союза, в которой подлежащее защите лицо планирует проживать или проживает или планирует пребывать или пребывает. Государственная полиция обеспечивает перевод принятого европейского распоряжения о защите на государственный язык соответствующей страны-участницы Европейского союза или на язык, который для получения европейского распоряжения о защите эта страна-участница указала Генеральному секретариату Совета Европейского союза.

(8) Решение об отказе принять европейское распоряжение о защите может быть оспорено подлежащим защите лицом путем подачи соответствующего заявления начальнику Государственной полиции. Принятое начальником Государственной полиции решение обжалованию не подлежит.

(9) Решение об отказе принять европейское распоряжение о защите не является препятствием для повторной подачи просьбы.

Статья 913. Действия Государственной полиции в случае нарушения установленной европейским распоряжением о защите меры защиты

Государственная полиция после получения от компетентного учреждения страны-участницы Европейского союза информации о нарушении установленной европейским распоряжением о защите меры защиты незамедлительно сообщает об этом направляющему процесс лицу или учреждению, контролирующему исполнение постановления.

Статья 914. Изменение, отмена или отзыв принятого европейского распоряжения о защите

(1) Направляющее процесс лицо или учреждение, контролирующее исполнение постановления, незамедлительно информирует Государственную полицию о решении изменить или отменить примененную меру защиты.

(2) Государственная полиция после получения от направляющего процесс лица или учреждения, контролирующего исполнение постановления, информации об изменении или отмене примененной меры защиты принимает решение об изменении, отмене или отзыве европейского распоряжения о защите.

(3) Государственная полиция информирует компетентное учреждение той страны-участницы Европейского союза, в которой проживает или пребывает подлежащее защите лицо, обо всех постановлениях, которыми изменяется, отменяется или прекращается установленная мера защиты, послужившая основанием для принятия европейского распоряжения о защите.

(4) Если мера защиты установлена постановлением, переданным к исполнению в другой стране-участнице Европейского союза, которая не является той же страной-участницей, в которой подлежащее защите лицо планирует проживать или проживает или планирует пребывать или пребывает, или передаваемым после принятия европейского распоряжения о защите, и если компетентное учреждение соответствующей страны-участницы Европейского союза приняло последующие решения, затрагивающие включенные в меру защиты обязанности или распоряжения, Государственная полиция незамедлительно отменяет или отзывает европейское распоряжение о защите.

(5) Государственная полиция принимает решение об отмене или отзыве европейского распоряжения о защите, если:

1) получены сведения о том, что подлежащее защите лицо более не проживает или не планирует проживать или не пребывает или не планирует пребывать на территории той страны-участницы Европейского союза, которой направлено европейское распоряжение о защите;

2) истек установленный законом или постановлением срок, на который была применена мера защиты;

3) принято решение об отмене примененной меры защиты.

Переходные положения

1. Процессуальные действия, произведенные до дня вступления настоящего закона в силу согласно Уголовно-процессуальному кодексу Латвии, и полученные в их результате материалы сохраняют свой правовой статус.

2. Процессуальные действия, начатые до дня вступления настоящего закона в силу согласно Уголовно-процессуальному кодексу Латвии, завершаются также в установленном упомянутым кодексом порядке.

3. По уголовным делам, возбужденным до дня вступления настоящего закона в силу, срок ограничения лица в правах на досудебной стадии уголовного процесса начинается со дня вступления настоящего закона в силу.

(С учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

4. В отношении мер пресечения, которые применены к лицам до дня вступления настоящего закона в силу и для которых Уголовно-процессуальным кодексом Латвии процессуальный срок не установлен, этот срок начинается со дня вступления настоящего закона в силу.

5. В отношении мер пресечения, примененных к лицам до дня вступления настоящего закона в силу, действует срок, установленный конкретным процессуальным постановлением по уголовному делу или соответствующей нормой Уголовно-процессуального кодекса Латвии.

6. Если настоящим законом не предусматривается какая-либо из ранее примененных мер пресечения, направляющее процесс лицо в течение одного месяца со дня вступления настоящего закона в силу должно принять постановление об отмене или изменении этой меры пресечения.

7. Если лицо признано подозреваемым в порядке, предусмотренном статьей 70 Уголовно-процессуального кодекса Латвии, направляющее процесс лицо в течение 10 дней со дня вступления настоящего закона в силу должно принять решение о признании лица подозреваемым согласно настоящему закону.

8. По уголовным делам, по которым до дня вступления настоящего закона в силу заявлены гражданские иски, в дальнейшем они считаются заявлениями о компенсации вреда. Если по этим делам гражданский истец не является одновременно потерпевшим или гражданский ответчик не является одновременно также обвиняемым, гражданский иск подлежит рассмотрению в порядке, установленном Гражданским процессуальным законом, и об этом направляющее процесс лицо в течение одного месяца со дня вступления настоящего закона в силу сообщает этим лицам.

9. Используемые в нормативных актах термины «учреждение дознания» и «производящее дознание лицо» до постепенного уточнения редакции этих актов в дальнейшем понимаются как «следственное учреждение» и «следователь».

10. (Исключен законом от 12.03.2009, вступившим в силу 01.07.2009)

11. До 1 января 2006 года упомянутые в пунктах 3 и 4 части шестой статьи 415 настоящего закона функции вместо Государственной службы пробации обеспечиваются Государственной полицией.

12. Часть первая статьи 483 настоящего закона имеет силу в судах, в которых имеется необходимое техническое обеспечение.

13. До 1 апреля 2006 года разрешения на производство специальных следственных действий выдают:

1) судья Верховного суда, особо уполномоченный председателем Верховного суда, – на контроль корреспонденции, контроль средств связи, аудиоконтроль места или лица, видеоконтроль места, контроль находящихся в электронной информационной системе данных, контроль содержания переданных данных;

2) прокуроры, особо уполномоченные генеральным прокурором, – на наблюдение и слежку за лицом, наблюдение за объектом, специальный следственный эксперимент, получение специальным способом образцов, необходимых для сравнительного исследования, контроль за преступной деятельностью.

(С учетом поправок, внесенных законом от 28.09.2005, вступившим в силу 01.10.2005)

14. *(Исключен законом от 19.06.2008; поправка об исключении статьи вступила в силу 01.01.2009. См. Переходное положение закона от 19.06.2008)*

15. Учреждения прокуратуры и следственные учреждения в течение одного месяца после вступления настоящего закона в силу принимают решение по вопросу о начале уголовного процесса или об отказе в начале уголовного процесса в связи с полученными заявлениями о готовящихся или совершенных преступных деяниях, в отношении которых была начата проверка в порядке, установленном статьей 109 Уголовно-процессуального кодекса Латвии.

(В редакции закона от 28.09.2005, вступившего в силу 01.10.2005)

16. Решения по жалобам, рассмотрение которых начато согласно статьям 220 – 222 Уголовно-процессуального кодекса Латвии, принимаются в порядке, установленном упомянутым кодексом.

(В редакции закона от 28.09.2005, вступившего в силу 01.10.2005)

17. До момента вступления в силу закона, устанавливающего порядок содержания под стражей, но не дольше чем до 1 апреля 2006 года имеют силу правила Кабинета министров от 29 апреля 2003 года № 211 «Правила внутреннего распорядка следственных тюрем» настолько, насколько они не противоречат настоящему закону.

(В редакции закона от 28.09.2005, вступившего в силу 01.10.2005)

18. Со вступлением настоящего закона в силу утрачивает силу Уголовно-процессуальный кодекс Латвии.

(В редакции закона от 28.09.2005, вступившего в силу 01.10.2005)

19. До дня вступления в силу упомянутых в части второй статьи 84 и части пятой статьи 104 настоящего закона правил Кабинета министров, но не дольше чем до 1 января 2009 года имеют силу правила Кабинета министров от 6 ноября 2006 года № 920 «Правила о видах, максимальном количестве часов, размере и порядке оплаты обеспеченной государством юридической помощи», насколько они не противоречат настоящему закону.

(В редакции закона от 19.06.2008, вступившего в силу 23.07.2008)

20. Дела, переданные для рассмотрения в окружной суд по установленной подсудности до 1 июля 2009 года, рассматриваются в том же суде, в который они были поданы.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

21. Дела, в материалы которых включены содержащие государственную тайну объекты и которые до 1 июля 2009 года переданы для рассмотрения в суд, рассматриваются в том же суде, в который они были поданы.

(В редакции закона от 12.03.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

22. Контроль за поведением тех лиц, о которых принято постановление о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности, не осуществляется Государственной службой пробации до 31 декабря 2012 года. Контроль за поведением тех лиц, о которых до 1 июля 2009 года принято постановление о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности, в установленном постановлением срок проверки продлевается и завершается тем органом, которому это поручено в постановлении о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности.

(В редакции закона от 16.06.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

23. В постановлении о прекращении уголовного процесса с условным освобождением от уголовной ответственности до 31 декабря 2012 года не указывается орган, которому поручено осуществление контроля за поведением соответствующего лица, но указывается срок, до которого лицо должно сообщить прокурору об исполнении возложенных постановлением обязанностей и представить документы, удостоверяющие исполнение возложенных постановлением обязанностей. После истечения срока проверки прокурор, оценив представленные

лицом сведения и поданные документы, производит в постановлении отметку об условном исполнении.

(В редакции закона от 16.06.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

24. Прокурор и суд с 1 июля 2009 года до 28 февраля 2013 года затребуют и Государственная служба пробации представляет оценочное сообщение только о тех лицах, которые обвиняются в совершении преступного деяния в отношении половой неприкосновенности и нравственности, а также об обвиняемых, которые на момент совершения преступного деяния были несовершеннолетними.

(В редакции закона от 16.06.2009 с учетом поправок, внесенных законом от 15.11.2012, вступившим в силу 14.12.2012)

25. По уголовным делам, по которым до 1 июля 2009 года в суде первой инстанции начато судебное разбирательство коллегиальным составом, судебное разбирательство продолжается коллегиальным составом до вынесения приговора или прекращения уголовного процесса в судебном заседании. Если это невозможно, судья, оценив сложность дела, принимает постановление о продолжении судебного разбирательства единолично. Судебный заседатель во время исполнения связанных с судебным разбирательством обязанностей не может быть привлечен к уголовной ответственности и взят под стражу без согласия председателя того суда, в котором он исполняет обязанности. Постановление о взятии судебного заседателя под стражу, принудительном его приводе, задержании или подчинении обыску принимается особо уполномоченным на это судьей Верховного суда. Если судебный заседатель уличен в совершении тяжкого или особо тяжкого преступного деяния, постановление о принудительном приводе, задержании или подчинении обыску не требуется, но в течение 24 часов об этом должен быть информирован особо уполномоченный судья Верховного суда и председатель того суда, в котором судебный заседатель исполняет обязанности. Если полномочия судебного заседателя прекращаются в период судебного разбирательства дела, они сохраняются до завершения судебного разбирательства этого дела.

(В редакции закона от 16.06.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

26. С 1 июля 2009 года до 31 декабря 2012 года в предусмотренном частями первой и второй статьи 381 настоящего закона случае обученный Государственной службой пробации посредник привлекается только на досудебной стадии уголовного процесса. До 1 июля 2009 года в начатых случаях мирового соглашения обученный Государственной службой пробации посредник участвует во время судебного разбирательства до 1 августа 2009 года.

(В редакции закона от 16.06.2009, вступившего в силу 01.07.2009)

27. По находящимся в производстве делам частного обвинения о преступных деяниях, квалифицированных по части второй статьи 130, статьям 157 и 158 Уголовного закона в связи с распространением клеветы в средстве массового общения, уголовный процесс завершается в порядке рассмотрения уголовного процесса частного обвинения, который был установлен до 31 декабря 2010 года.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

28. Судья поданную для начала уголовного процесса частного обвинения жалобу, по которой до 31 декабря 2010 года не принято постановление, без принятия постановления направляет в следственное учреждение. Судья суда вышестоящего уровня полученную, но до 31 декабря 2010 года не рассмотренную жалобу на постановление судьи об отказе в начале уголовного процесса частного обвинения, рассматривает в установленном настоящим законом порядке рассмотрения жалоб.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

29. До дня вступления в силу правил Кабинета министров, упомянутых в части седьмой статьи 235, части шестой статьи 239, части шестой статьи 240 и части четвертой статьи 366 настоящего закона, но не дольше чем до 1 января 2012 года имеют силу правила Кабинета министров от 27 сентября 2005 года № 726 «Правила о действиях с вещественными доказательствами и арестованным имуществом», насколько они не противоречат настоящему закону.

(В редакции закона от 21.10.2010 с учетом поправок, внесенных законом от 08.07.2011, вступившим в силу 11.08.2011)

30. Те дела о квалифицированных по статьям 253¹, 348 и 349 Уголовного закона преступным деяниям, которые переданы в соответствии с установленной подсудностью для рассмотрения в окружной суд до 31 декабря 2010 года, подлежат рассмотрению в том же суде, в который они поданы.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

31. Предложения о принятии Европейского постановления об аресте, поданные в суд до 31 декабря 2010 года, подлежат рассмотрению и Европейские постановления об аресте принимаются в порядке, который имел силу до упомянутой даты.

(В редакции закона от 21.10.2010, вступившего в силу 01.01.2011)

32. Изменения в части третьей статьи 421 и части первой статьи 652 настоящего закона о надзоре пробации, а также статья 644¹ настоящего закона вступают в силу 1 октября 2011 года.

(В редакции закона от 08.07.2011, вступившего в силу 11.08.2011)

33. Дела, переданные для рассмотрения в окружной суд по установленной подсудности до 30 июня 2012 года, рассматриваются в том же суде, в который они поданы.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

34. Постановление, обжалованное в апелляционном порядке по делам, переданным для рассмотрения в окружной суд в качестве суда первой инстанции по установленной подсудности до 30 июня 2012 года, рассматривается Судебной палатой по уголовным делам Верховного суда в качестве суда апелляционной инстанции.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

35. Упомянутое в пункте 1 части второй статьи 775 и пункте 1 части второй статьи 823 настоящего закона условие не применяется в международном сотрудничестве с Польшей до 5 декабря 2016 года. В этих случаях применяются главы 70 и 78 настоящего закона.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

36. Ходатайства иностранных государств о передаче или приеме осужденных лиц для отбывания наказания, которые получены Генеральной прокуратурой до 30 июня 2012 года и в отношении которых проверка завершена и принято одно из упомянутых в статье 753 настоящего закона (в действующей до 30 июня 2012 года редакции) или статье 770 настоящего закона (в действующей до 30 июня 2012 года редакции) постановлений, рассматриваются в порядке, который имел силу до упомянутой даты. Ходатайства о передаче или приеме осужденных лиц для отбывания наказания, в отношении которых проверка не завершена до 30 июня 2012 года, направляются для рассмотрения в Министерство юстиции.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

37. Ходатайства иностранных государств об исполнении в Латвии присужденного в иностранном государстве наказания, которые получены Министерством юстиции до 30 июня 2012 года и в отношении которых принято упомянутое в статье 779 настоящего закона (в действующей до 30 июня 2012 года редакции), рассматриваются в порядке, который имел силу до упомянутой даты. Ходатайства об исполнении в Латвии присужденного в иностранном государстве наказания, в отношении которых проверка не завершена до 30 июня 2012 года, направляются для рассмотрения в суд.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

38. Если получено ходатайство страны-участницы Европейского союза о признании и исполнении приговора, принятого до 27 ноября 2011 года, оно рассматривается в порядке, который действовал до 30 июня 2012 года. Ходатайство Латвии перед страной-участницей Европейского союза об исполнении принятого в Латвии постановления, вступившего в силу до 27 ноября 2011 года, направляется в порядке, который действовал до 30 июня 2012 года.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

39. Статьи 866 – 875 и 883 – 887 настоящего закона вступают в силу 1 декабря 2012 года.

(В редакции закона от 24.05.2012, вступившего в силу 01.07.2012)

40. Если в связи с изменениями в Уголовном законе, которые вступают в силу 1 апреля 2013 года, классификация преступного деяния меняется с более тяжкого на менее тяжкое, по находящимся в производстве следственных учреждений, прокуратуры и судов начатым до 31 марта 2013 года уголовным процессам о таких преступных деяниях процессуальные сроки устанавливаются в соответствии с той классификацией преступного деяния, какой она была до 31 марта 2013 года.

(В редакции закона от 20.12.2012, вступившего в силу 01.04.2013)

41. Заявление учреждения исполнения наказания или прокурора об освобождении лица от отбывания наказания или об изменении постановления, которое подано в суд в связи с изменениями в Уголовном законе, которые вступают в силу 1 апреля 2013 года, рассматривается судьей в письменном процессе в течение трех месяцев. Заявление рассматривается судьей того суда, который вынес последнее постановление в первой инстанции или прокурор находящегося на территории действия которого учреждения прокуратуры составил предписание прокурора о наказании. Копию принятого постановления суд направляет учреждению исполнения постановления, прокурору и осужденному. Прокурор и осужденный могут обжаловать постановление суда в течение 10 дней со дня получения его копии. Подача жалобы не приостанавливает исполнение постановления. Судья суда вышестоящего уровня рассматривает жалобу в письменном процессе, и его постановление обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 20.12.2012, вступившего в силу 01.04.2013)

42. Судья того суда, который контролирует исполнение постановления о применении штрафа, в письменном процессе в течение месяца принимает постановление по вопросу об освобождении лица от отбывания наказания или об изменении постановления в связи с изменениями в Уголовном законе, которые вступают в силу 1 апреля 2013 года. Копию принятого постановления суд направляет прокурору и осужденному. Прокурор и осужденный могут обжаловать постановление суда в течение 10 дней со дня получения его копии. Подача жалобы не приостанавливает исполнение постановления. Судья суда вышестоящего уровня рассматривает жалобу в письменном процессе, и его постановление обжалованию не подлежит.

(В редакции закона от 20.12.2012, вступившего в силу 01.04.2013)

43. Если в связи с изменениями в Уголовном законе, которые вступают в силу 1 апреля 2013 года, необходимо изменить обвинение, прокурор на досудебной стадии процесса изменяет его в установленном статьей 408 настоящего закона порядке, а в ходе судебного разбирательства – в установленном частью первой статьи 462 настоящего закона порядке.

(В редакции закона от 20.12.2012, вступившего в силу 01.04.2013)

44. Пункт 3 части третьей статьи 439 настоящего закона вступает в силу 1 января 2014 года.

(В редакции закона от 14.03.2013, вступившего в силу 01.04.2013)

45. Перерасчет денежных сумм, указанных в упомянутых в части второй статьи 784, пункте 10 части первой статьи 786, части третьей статьи 791, части третьей статьи 792, части третьей статьи 797, части второй статьи 800 и части второй статьи 840 постановлениях, полученных от иностранного государства или такой страны-участницы Европейского союза, которая не входит в еврозону, и принятых до 31 декабря 2013 года, осуществляется в евро согласно установленному Банком Латвии курсу валюты, который имел силу на день объявления постановления.

(В редакции закона от 12.09.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

46. По делам, рассмотренным окружным судом как судом первой инстанции, обжалованное в апелляционном порядке после 1 января 2014 года решение рассматривается тем же окружным судом как судом апелляционной инстанции.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

47. Дела, переданные на рассмотрение в Судебную палату по уголовным делам Верховного суда до 31 декабря 2013 года, но по которым судебное следствие не начато до 30 июня 2014 года, передаются на рассмотрение в окружной суд как суд апелляционной инстанции.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

48. Дела, по которым Судебной палатой по уголовным делам Верховного суда начато судебное следствие, но которые не рассмотрены до 31 декабря 2014 года, передаются на рассмотрение в окружной суд как суд апелляционной инстанции.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

49. Дела, переданные на рассмотрение в окружной суд как суд первой инстанции и по которым до 31 декабря 2014 года принято решение о приостановлении уголовного процесса, после 1 января 2015 года передаются в районный (городской) суд как суд первой инстанции.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

50. Дела, переданные на рассмотрение в Судебную палату по уголовным делам Верховного суда и по которым принято решение о приостановлении уголовного процесса, после 1 января 2015 года, передаются в окружной суд как суд апелляционной инстанции.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

51. Дела, рассмотренные Судебной палатой по уголовным делам Верховного суда, по которым после 1 января 2014 года кассационной инстанцией отменено решение, направляются на новое рассмотрение в окружной суд как суд апелляционной инстанции.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

52. Если после 1 января 2014 года по делу, рассмотренному окружным судом как судом первой инстанции, подлежат разрешению связанные с исполнением решения вопросы, они направляются на разрешение в районный (городской) суд как суд первой инстанции.

(В редакции закона от 19.12.2013, вступившего в силу 01.01.2014)

53. До 1 января 2015 года несовершеннолетний, не достигший 14-летнего возраста, или по усмотрению производящего следственное действие лица, любой несовершеннолетний допрашивается в присутствии педагога или специалиста, обученного работе детского психолога в уголовном процессе.

(В редакции закона от 29.05.2014, вступившего в силу 25.06.2014)

54. Регулирование закона о порядке полной или частичной отмены в отношении условно осужденного возложенных судом обязанностей или принятия постановления об исполнении назначенного приговором наказания в отношении условно осужденного или о продлении ему испытательного срока, которое было в силе до 31 января 2015 года, применяется в отношении лица, которое условно осуждено до 31 января 2015 года.

(В редакции закона от 16.10.2014, вступившего в силу 01.02.2015)

55. Регулирование закона о порядке освобождения осужденного от наказания условно-досрочно, которое было в силе до 31 января 2015 года, применяется, если заявление об условно-досрочном освобождении осужденного получено от административной комиссии учреждения лишения свободы.

(В редакции закона от 16.10.2014, вступившего в силу 01.02.2015)

56. Регулирование закона об исполнении неотбытой части наказания в отношении условно-досрочно освобожденного, которое было в силе до 31 января 2015 года, применяется в отношении осужденного, освобожденного условно-досрочно на основании заявления административной комиссии учреждения лишения свободы.

(В редакции закона от 16.10.2014, вступившего в силу 01.02.2015)

57. Регулирование статьи 643 настоящего закона в отношении условно-досрочного освобождения от отбывания наказания с установлением электронного надзора применяется с 1 июля 2015 года.

(В редакции закона от 15.01.2015, вступившего в силу 01.02.2015)

58. Те органы, которые до 1 ноября 2015 года осуществляли расследование находящихся в компетенции Бюро внутренней безопасности преступных деяний, продолжают расследование по начатым уголовным процессам до их передачи в Бюро внутренней безопасности. Упомянутые органы соответствующие уголовные процессы передают в Бюро внутренней безопасности до 30 ноября 2015 года.

(В редакции закона от 08.07.2015, вступившего в силу 01.11.2015)

59. Условие части первой статьи 152 настоящего закона о фиксации хода допроса несовершеннолетних в записи звука и изображения в установленных статьей случаях для направляющего процесс лица является обязательным, начиная с 1 января 2019 года. До этого фиксация хода допроса несовершеннолетних в записи звука и изображения осуществляется только в таких случаях, когда в распоряжении направляющего процесс лица имеются соответствующие технические средства.

(В редакции закона от 18.02.2016 с учетом поправок, внесенных законом от 23.11.2016, вступившим в силу 01.01.2017)

60. Изменения в части первой статьи 420 и части первой статьи 441¹ настоящего закона в отношении права прокурора на составление предписания о наказании в случае совершения тяжкого преступления, за которое предусмотрено наказание в виде лишения свободы на срок до пяти лет, вступают в силу одновременно с соответствующими изменениями в Уголовном законе.

(В редакции закона от 18.02.2016, вступившего в силу 23.03.2016)

Информативная ссылка на директивы Европейского союза

(В редакции закона от 23.05.2013 с учетом поправок, внесенных законами от 29.05.2014, 29.01.2015, а также законом от 18.02.2016, вступившим в силу 23.03.2016)

В закон включены правовые нормы, вытекающие из:

- 1) Директивы Европейского Парламента и Совета от 5 апреля 2011 года 2011/36/ЕС о предотвращении торговли людьми и борьбе с нею и о защите потерпевших, которой заменяется Рамочное решение Совета 2002/629/ТИ;
- 2) Директивы Европейского Парламента и Совета от 20 октября 2010 года 2010/64/ЕС о праве на устный и письменный перевод в уголовном процессе;
- 3) Директивы Европейского Парламента и Совета от 22 мая 2012 года 2012/13/ЕС о праве на информацию в уголовном процессе;
- 4) Директивы Европейского Парламента и Совета от 13 декабря 2011 года 2011/93/ЕС о борьбе с сексуальным насилием в отношении детей, сексуальным использованием детей и детской порнографией и заменяющей Рамочное решение Совета 2004/68/ТИ;
- 5) Директивы Европейского Парламента и Совета от 13 декабря 2011 года 2011/99/ЕС о европейском распоряжении о защите;
- 6) Директивы Европейского Парламента и Совета от 25 октября 2012 года 2012/29/ЕС, которой устанавливаются права, минимальные стандарты поддержки и защиты потерпевших в результате преступлений и заменяется Рамочное решение Совета 2001/220/ТИ;
- 7) Директивы Европейского Парламента и Совета от 22 октября 2013 года 2013/48/ЕС о праве на помощь адвоката в уголовном процессе и процессе Европейского ордера на арест, о праве на информирование после лишения свободы третьего лица и о праве в период лишения свободы на общение с третьими лицами и консульскими учреждениями.

Закон вступает в силу 1 октября 2005 года.

Закон принят Сеймом 21 апреля 2005 года.

Президент государства В. Вике-Фрейберга

Рига, 11 мая 2005 года

Приложение 1
к Уголовно-процессуальному закону

Имущество, на которое не может быть наложен арест

(Приложение с учетом поправок, внесенных законом от 12.03.2009, а также законом от 29.05.2014, вступившим в силу 25.06.2014)

Аресту не подлежит следующее находящееся в собственности лица имущество:

1. Домашнее оборудование, предметы домашнего хозяйства и одежда, необходимая обвиняемому, его семье и лицам, находящимся на его иждивении.
2. Продукты питания, необходимые для пропитания обвиняемому и его семье.
3. Деньги, не превышающие в общей сумме минимальную месячную заработную плату на обвиняемого и каждого члена его семьи, если он был на иждивении обвиняемого и не имеет другого дохода.
4. Топливо, необходимое семье для приготовления пищи и обогрева жилого помещения.
5. Техника и орудия труда, необходимые обвиняемому для продолжения его предпринимательской деятельности или профессиональной деятельности, за исключением случаев, когда предприятие признано неплатежеспособным или обвиняемый по приговору суда по уголовному делу лишен права на определенный род занятий.
6. У лиц, занимающихся сельским хозяйством, – одна корова, теленок, коза, овца, свинья, домашняя птица и мелкий скот, фураж для корма упомянутых животных до заготовления нового фуража или выгона скота на пастбища, а также семена и посевной материал.

Приложение 2
к Уголовно-процессуальному закону

Деяния, за которые лицо выдается стране-участнице Европейского союза без проверки того, являются ли они преступными согласно законам Латвии:

- 1) участие в преступной организации;
- 2) терроризм;
- 3) торговля людьми;
- 4) сексуальное использование детей и детская порнография;
- 5) незаконная торговля наркотическими и психотропными веществами;
- 6) незаконная торговля оружием, боеприпасами и взрывчатыми веществами;
- 7) коррупция;
- 8) мошенничество, угрожающее финансовым интересам Европейского сообщества в понимании Конвенции от 26 июля 1995 года о защите финансовых интересов Европейского сообщества;
- 9) легализация средств, полученных преступным путем;

- 10) подделка денег;
- 11) компьютерные преступления;
- 12) преступления против среды, в том числе незаконная торговля находящимися под угрозой животными и видами и сортами растений;
- 13) помощь в отношении незаконного въезда и пребывания в государстве;
- 14) убийство, причинение тяжких телесных повреждений;
- 15) незаконная торговля органами и тканями человека;
- 16) хищение, незаконное лишение свободы лица и захват заложников;
- 17) расизм и ксенофобия;
- 18) организованное или вооруженное ограбление;
- 19) незаконная торговля культурными товарами, в том числе произведениями искусства и антикварными вещами;
- 20) мошенничество;
- 21) рэкет и вымогательство;
- 22) подделка и пиратское производство изделий;
- 23) подделка административных документов и торговля ими;
- 24) подделка платежных средств;
- 25) незаконная торговля гормонами и другими способствующими росту препаратами;
- 26) незаконная торговля ядерными материалами или радиоактивными материалами;
- 27) торговля украденными транспортными средствами;
- 28) изнасилование;
- 29) поджог;
- 30) преступления, находящиеся в юрисдикции Международного уголовного суда;
- 31) захват судна или воздушного судна;
- 32) саботаж.

Приложение 3
к Уголовно-процессуальному закону
(Приложение в редакции закона от 29.06.2008, вступившего в силу 29.07.2008)

Деяния, по которым исполняется принятое страной-участницей Европейского союза постановление о взыскании имущественного характера без проверки того, являются ли эти деяния преступными согласно законам Латвии:

- 1) упомянутые в приложении 2 к настоящему закону преступные деяния;
- 2) контрабанда;
- 3) нарушения права интеллектуальной собственности;
- 4) угрозы и насилие против людей;
- 5) преступное причинение убытков;
- 6) кража.

© **Официальное издание «Latvijas Vēstnesis»**

TULKOJUMS PAREIZS

Diplomēta tulkotāja, Jeļena Žukovina, p.k. 050989-11649

Redaktore, Jeļena Pasternaka, p.k. 160681-11150

Rīgā, 2017. gada 5. aprīlī